Bundel - Gemeenteraad Waadhoeke van 3 maart 2022

Agenda bijlagen

Agenda Gemeenteraad Waadhoeke 03-03- 2022 publiceer versie D2022-02-019970.docx

Presentielijst raadssvergadering van 03 maart 2022.pdf

Besluitenlijst Gemeenteraad Waadhoeke 10 februari 2022 digitaal ondertekend.pdf

Toezeggingenlijst 10 februari 2022 D2022-02-019974 is digiutaal ondertekend.pdf

RV Ingekomen stukken van derden 03-032022 D2022-02-019975 is digitaal ondertekend.pdf

Raadsvoorstel Waadhoeke Businesscase Werkleerbedrijf is digitaal ondertekend.pdf

Adviesnota Raad Uitvoering motie extra impuls Woningmarkt D2022-02-014378 is digitaal ondertekend.pdf

Adviesnota Raad Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp D2022-01-030205 is digitaal ondertekend.pdf

Adviesnota Raad Bestemmingsplan 'St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat' en bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' plus bijbehorend beeldkwaliteitsplan D2022-01-036133 is digitaal ondertekend.pdf

Adviesnota Raad actualisatie supermarktbeleid binnenstadsvisie D2022-01-030767 is digitaal ondertekend.pdf

Aangepast raadsbesluit UP Waddengebied 3 D2022-02-011443 amendement overgenomen is digitaal ondertekend.pdf

Amendement aanvulling op rv 1 en 2 agendapunt 13 concept uitvoeringsprogramma waddengebied 2021-2026 aangenomen.pdf

Adviesnota Raad aangepast na amendement Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel.pdf

Amendement GB agendapunt 14 Partiële herziening beheersverordening buitengebied Mwnameradiel Marsum Wier unaniem aangenomenb.pdf

Amendement van GB bij agendapunt 9 Uitvoering motie extra impuls woningmarkt ingetrokken.pdf

Motie Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân West 2022-2026 unaniem aangenomen.pdf

001	Opening
002	Vastellen agenda
	Voorstel van orde van de heer De Jong (VVD) om agendapunt 14 af te voeren omdat een relevante financiële paragraaf ontbreekt in het voorstel. Dit voorstel wordt in stemming gebracht. De VVD is voor, de overige fracties zijn tegen. Dat betekent dat het voorstel wel in behandeling zal worden genomen.
	Agenda Gemeenteraad Waadhoeke 03-03- 2022 publiceer versie D2022-02-019970
003	Mededelingen
004	Vaststellen besluitenlijsten:
004.1	Vergadering gemeenteraad 10 februari 2022
	Besluitenlijst Gemeenteraad Waadhoeke 10 februari 2022
004.2	Toezeggingenlijst 10 februari 2022
	Toezeggingenlijst 10 februari 2022 D2022-02-019974
005	Insprekers:
	Mevrouw Mollema spreekt in over haar brief bij punt 7.
006	Vragenuur:

Vragen de heer Greidanus CDA:
Op 14 februari 2022 heeft de verkeerscommissie van Dorpsbelang Baaium een gesprek gehad met een ambtenaar die het dossier (fietspad Hatsum - Winsum) overgenomen heeft. Onderwerp van gesprek was o.a. de ligging van het aan te leggen fietspad in relatie tot de omwonenden (vier adressen) en de dorpsbewoners.
M.b.t. deze ontwikkelingen heeft het CDA heeft de volgende vragen aan de wethouder.
Zijn de bewoners (de vier adressen) aan te Kleasterwei door de gemeente geïnformeerd over het voorkeurstracé?
Zijn de bewoners (de vier adressen) aan te Kleasterwei door de gemeente geïnformeerd dat er opdracht gegeven is aan een bedrijf voor een globaal plan nieuw tracé fietspad en het uitvoeren de clickmeldingen?
Is er bij deze voorbereidende werkzaamheden ook de mogelijkheid van werk met werk te combineren? We doelen daarbij op het verlengen van het fietspad van de rotonde N384, via de Sideriushoeke, naar Winsum.
Zo ja, is er ook opdracht gegeven voor een globaal plan fietspad rotonde N384, via de Sideriushoeke, naar Winsum?
Vragen de heer Hoekstra Gemeentebelangen
In de actieve informatie van uit het college d.d. 9 februari 2022 ontbreekt o.i. in het Memo “Voortgang Biologisch
Aktieplan (BAP) de afhandeling van de motie Ecologie in landschapselementen. Deze motie is in de raad van 6 juni
2020 aangenomen. De fractie van Gemeentebelangen wil graag weten hoe ver de wethouder is met het uitvoeren
van deze motie. En ziet de voortgang – planning graag opgenomen in de verdere uitwerking van het BAP 5. Zo nee, wat is de reden hiervoor?

007 Ingekomen stukken:

007.1 Behandelvoorstel ingekomen stukken van derden

RV Ingekomen stukken van derden 03-032022 D2022-02-019975

007.2 Beantwoording schriftelijke vragen en memo's

007.2.A Skriftelikje fragen FNP ferkearsfeiligheid Seisbierum-Piterbierum

FNP Skriftlike fragen sebrapaad Seisbierum-Pieterbierum

007.2.B Schriftelijke vragen VVD veiligheid Sexbierum-Pietersbierum

Schriftelijke vragen VVD veiligheid Sexbierum - Pietersbierum

008 Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân West 2022-2026

Betreft vaststelling door college van de Businesscase Werkleerbedrijf 2022-2026

Dossier 1670 voorblad

Raadsvoorstel Waadhoeke Businesscase Werkleerbedrijf.docx

Bijlage 1. BUSINESSCASE def Werkleerbedrijf versie 22 november 2021-min

Bijlage 2. Bijlagenbundel BUSINESSCASE Werkleerbedrijf versie 22 november 2021

Bijlage 3. Aanvullende notitie RotshuizenGeense Notitie gevolgen opties governance januari 2022

Bijlage 4a. Advies adviesraad SD NWF versie Harlingen businesscase WLB

Bijlage 4b. Advies adviesraad SD NWF versie Waadhoeke businesscase WLB

Bijlage 5. Advies adviesraad SD De Fryske Marren Businesscase WLB

Bijlage 6. Reactienota Businesscase WLB voor gezamenlijke adviesraden SD

Bijlage 7. Advies OR Empatec Pastiel Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West

Bijlage 8. Besluit WOR bestuurder op advies BC WLB FW 24 01 2022

Bijlage 9. Brief FNV aan leden Empatec

Bijlage 10. Brief FNV aan Súdwest-Fryslân

Bijlage 11. Historische schets besluitvormingstraject Businesscase

009 Uitvoering motie extra impuls woningmarkt

Tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2021 heeft de raad de motie Extra impuls woningmarkt aangenomen. De raad geeft in deze motie aan zorgen te hebben over de starters op de woningmarkt in Waadhoeke en vraagt het college middels vier vragen antwoord te geven op het startersvraagstuk en de druk op de woningmarkt in Waadhoeke.
Om een aantal vragen te kunnen beantwoorden is het onderzoeksbureau KAW ingeschakeld. Dit heeft geleid tot de notitie "Kansen voor starters in Waadhoeke; instrumenten voor de woningmarkt". De notitie is tijdens de raadsbrede interactieve voorlichting op dinsdag 14 december 2021 gepresenteerd en besproken. Daarbij waren ook een lokaal/regionaal acterende makelaar en een vertegenwoordiger van de in onze gemeente actieve woningcorporaties aanwezig.
Vanuit de motie, de memo van ons college van 30 november 2021, de rapportage van KAW en de bijeenkomst van 14 december 2021 kunnen ruwweg twee sporen worden onderscheiden:
• het ontwikkelen van instrumenten waarmee de positie van starters op de woningmarkt wordt verbeterd;
• een versnelling van de woningbouw waarbij voor alle doelgroepen (en via doorstroming dus ook voor starters) meer ontspanning op de woningmarkt ontstaat.
In dit advies worden een aantal relatief eenvoudige en bij de woningmarkt van Waadhoeke passende voorstellen gedaan. Ook wordt een voorstel gedaan voor de gevraagde extra financiële ondersteuning voor tijdelijke externe projectleiding die kan ondersteunen met het realiseren van woonplannen.

Dossier 1692 voorblad

Adviesnota Raad Uitvoering motie extra impuls Woningmarkt (2).docx

Bijlage 1. Motie Extra impuls woningmarkt

Bijlage 2. Memo motie extra impuls Woningmarkt

Bijlage 3. Notitie Kansen voor starter in Waadhoeke; Instrumenten voor de woningmarkt (KAW 2 november 2021)

Amendement adfysnota ekstra ympuls wenningmerke 03032022 GB.doc

010 Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp

Aan de Ljouwertertrekwei 38 in Dronryp bevindt zich een groot voormalig bedrijfsperceel. De bedrijfsactiviteiten ter plaatse zijn inmiddels beëindigd en er ligt een initiatief voor het combineren van de bestaande woonfunctie met een aantal (dag)recreatieve voorzieningen op het terrein. Het gaat hier concreet om kleinschalige recreatieve activiteiten, in de vorm van een kleinschalig kampeerterrein en een theetuin / rustpunt. Ondergeschikt hieraan is het de bedoeling om ook de productie en verkoop van ijs- en chocoladeproducten en daarmee gelijk te stellen producten toe te staan, plus het ter plaatse samenstellen van picknick- en borrelmanden (met ten hoogste licht-alcoholische producten erin) en deze uitsluitend voor afhaal beschikbaar te stellen. Alle activiteiten die binnen zullen plaatsvinden krijgen in principe binnen de bestaande bebouwing een plek.
Omdat dit initiatief niet passend is in het ter plaatse geldende bestemmingsplan 'Dronryp 2018' is een bestemmingsplan opgesteld. Deze heeft afgelopen najaar voor de duur van zes weken als ontwerp ter inzage gelegen. Hierop zijn geen zienswijzen ingekomen. Wel is een aanvullend gesprek geweest tussen de initiatiefnemer en een omwonende en is daarin afgesproken om het bestemmingsplan op een aantal onderdelen aan te passen. Dit, plus twee ambtshalve aanpassingen, is reden om dit bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen ten opzichte van de ontwerpfase.

Dossier 1676 voorblad

Adviesnota Raad

Bijlage 1. Voorgestelde wijzigingen bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp

Bijlage 2. Het gewijzigd vast te stellen bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp

011 Bestemmingsplan 'St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat' en bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' plus bijbehorend beeldkwaliteitsplan

In St.-Jacobiparochie zijn de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 verouderd en worden zeer binnenkort gesloopt. Op deze locatie worden 10 nieuwe woningen mogelijk gemaakt, waarvan 3 twee-onder-een-kapwoningen in de sociale huursector en 4 particuliere vrijstaande en/of twee-onder-een-kapwoningen.
Het gebied ten zuiden van deze ontwikkeling en direct ten oosten van de Dr. Oortwijn Botjeslaan heeft de bestemming 'Woongebied'. De beoogde ontwikkeling van de woningen in dit gebied vindt geen doorgang. Daarom worden met dit bestemmingsplan in totaal 32 woningen "wegbestemd". In een groot deel van het plangebied zal de bestemming 'Groen' terugkeren, voor een passende groeninvulling van het gebied. Dit idee is tot stand gekomen in samenspraak met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie. In overleg met één van de eigenaren van deze gronden is afgesproken om ter compensatie in totaal 31 nieuwe woningen te kunnen ontwikkelen in Dronryp, met het project 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'. Voor beide ontwikkelingen is het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen noodzakelijk.
Daarnaast is voor de locatie in Dronryp ook een zogenoemd beeldkwaliteitsplan gemaakt. Dit om voor deze dorpsuitbreiding een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen beogen dan de huidige welstandsnota nu ter plaatse mogelijk maakt en het gebied goed te laten aansluiten bij de reeds aanwezige woningen aan de Puoldyk. Feitelijk betekent dit een gebiedsgerichte wijziging van de welstandsnota.
Afgelopen najaar hebben de hiervoor gemaakte ontwerpbestemmingsplannen en het ontwerp beeldkwaliteitsplan ter inzage gelegen. Het bestemmingsplan voor de Geert Veenhuizenstraat en directe omgeving te St.-Jacobiparochie kan ongewijzigd worden vastgesteld. Voor 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' geldt dat wordt geadviseerd om het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen.

Dossier 1677 voorblad

Adviesnota Raad

Bijlage 1. Bestemmingsplan 'St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat'

Bijlage 2. Bestemmingsplan ‘Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III’, met als bijlage 1 van de toelichting het beeldkwaliteitsplan

Bijlage 3. Raadsbesluit van 22 oktober 2020, Herontwikkeling St.-Jacobiparochie - Ontwikkeling locatie Puoldyk Dronryp (corsanummer 20.204103)

012 Actualisatie supermarktbeleid en binnenstadsvisie

Op 21 januari 2020 stuurde uw college een memo als reactie op de motie van de raad ‘vreemd aan de orde van de dag’ van 20 december 2018 waarin de raad uw college opriep om het detailhandelsbeleid / supermarktbeleid te evalueren. Deze motie kwam op een moment dat uw college nog in een juridisch geschil zat met Retailplan BV over de vestiging van een Aldi-supermarkt op het Vlietstra terrein (Harlingerweg 49 te Franeker).
In de betreffende memo nam u de raad mee in de uitspraak van de Raad van State d.d. 25 september 2019 dat het gemeentelijk vestigingsbeleid van supermarkten niet in strijd is met de Europese Dienstenrichtlijn (één van de overwegingen uit uw motie was dat het beleid moest voldoen aan de richtlijnen).
Daarnaast gaf uw college in de memo aan dat u op dat moment geen reden zag om het supermarktbeleid te herzien, het beleid dat er kortgezegd op neerkomt dat er alleen vestiging van een supermarkt in of nabij het centrum van de stad mogelijk is.
De argumenten waren toen:
Er ligt een duidelijke uitspaak van de rechter waarin staat dat het gemeentelijke vestigingsbeleid voldoet aan de Europese Dienstenrichtlijn
Het vestigingsbeleid voor supermarkten is destijds tot stand gekomen in nauwe samenspraak met de ondernemersvereniging en vanuit hen zijn er geen signalen gekomen om het beleid te evalueren.
In het besluit van 5 april 2017 heeft het college van Franekeradeel zich op het standpunt gesteld dat in het gemeentelijke vestigingsbeleid voor supermarkten is bepaald dat nieuwvestiging van supermarkten uitsluitend gewenst is in of in de directe nabijheid van de Franeker binnenstad. De aanwezigheid van een supermarkt heeft een positief effect op het aantal bezoekers van nabijgelegen winkels. Dit zorgt voor een aantrekkelijke binnenstad en hiermee wordt leegstand voorkomen.
We zijn inmiddels twee jaar verder na de laatste memo. In deze twee jaar heeft de omgeving niet stil gezeten. De markt is aanhoudend op dit thema. Retailplan is aanhoudend en het afgelopen jaar is uw college meerdere malen benaderd door marktpartijen. Ook nu zijn er weer een partijen die ideeën hebben rond dit onderwerp. De conclusie is dat het binnen het huidige beleid lastig is om een hedendaagse supermarkt te vestigen. Vraag is zelfs of je dat wel moet willen binnen de fijnmazige structuur van het historische centrum. Deze ontwikkelingen, maar ook breder als het gaat om ontwikkelingen in en rond het centrum (routes, leegstand, wonen, parkeren), maken dat er voldoende aanleiding is om een actualisatie van ons huidige supermarktbeleid en binnenstadsvisie voor te stellen

Dossier 1672 voorblad

Adviesnota Raad actualisatie supermarktbeleid binnenstadsvisie.pdf

Bijlage 1 Analyse marktruimte supermarkten Franeker

Bijlage 2 Projectvoorstel Actualisatie binnenstadsvisie en supermarktstructuur Franeker

013 Concept uitvoeringsprogramma 2021-2026 van de Agenda voor het Waddengebied 2050

Via de Vereniging van Waddenzeegemeenten (VWG) ontvingen wij het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 (Uitvoeringsprogramma) van de Agenda voor het Waddengebied 2050 met als doel dit voor te leggen aan de raad voor wensen en bedenkingen. In de VWG is afgesproken om als vastewalgemeenten een vergelijkbaar advies aan te bieden.

Dossier 1683 voorblad

Adviesnota Raad

Bijlage 1: Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 versie 2 december 2021

Bijlage 2: Concept werkdocument Doelendocument - versie 30 november 2021

Bijlage 3: Advies OBW aan BOW van 8 december 2021

Aangepast raadsbesluit UP Waddengebied 3.docx

014 Partiële herziening beheersverordeing buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier

Het buitengebied van de gemeente Waadhoeke behoort vrijwel geheel tot het noordelijke kleigebied waar de agrarische functie vanouds overheerst. Dit zou zomaar saai kunnen klinken, maar dat is het absoluut niet want er zijn talloze sporen van een rijke geschiedenis. Het benutten van de kwelderwallen, het opwerpen van terpen, het aanleggen van dijken, het verkavelen van de grond en het ontwikkelen van een groen boeren erf zijn voorbeelden van die sporen.
Door de jaren heen kregen de bewoners steeds meer grip op het landschap. Dit is een proces geweest van eeuwen. Het resultaat daarvan noemen we erfgoed of cultuurhistorie en zijn we door de jaren heen steeds meer gaan waarderen. In dit specifieke gebied dat strekt van Wier tot aan Marsum zien we veel onderscheidende kenmerken. Het bijzondere van dit landschap is dat het een kleine verkaveling kende met veelal opgaande randbeplanting. Dit had te maken met het grondgebruik voor aardappelteelt en tuinbouw. Bij uitstek de zone op de kwelderwal was daarvoor geschikt en de afzetmarkt was nabij. Die afzetmarkt was niet alleen te vinden in de dorpen maar had ook Leeuwarden als grote klant. De akkers werden begrensd door sloten met in veel gevallen ook randbeplanting. Dit diende onder andere voor beschutting van de gewassen. Door de beplanting die in de rest van het buitengebied niet gebruikelijk was werd dit gebied ook wel 'de lytse wâlden' genoemd. Vanaf de periode na de 2de wereldoorlog tot heden is de verandering van het landschap in een stroomversnelling geraakt met als resultaat een grootschaliger landschap, waarbij veel kenmerken van de voorgaande eeuwen verloren zijn gegaan. Voor de boeren is dit een zoektocht geweest naar een goed functionerend boerenbedrijf in het bestaande landschap.
Maar wat de een goed vindt, wordt door de ander betwist en zo ontstaat er spanning. De belangen kunnen verschillen. Dat is ook merkbaar in het gebied tussen Wier en Marsum. De boer ziet zich genoodzaakt zijn bedrijf te optimaliseren om de kosten laag te houden en de opbrengsten te optimaliseren. De omgeving ervaart een teloorgang van karakteristieke kenmerken. Botsing van belangen of kans om in gesprek te gaan? De gemeente Waadhoeke heeft gekozen voor het laatste.
Gezien de maatschappelijke wens een vorm van bescherming te bieden zijn we het gesprek in de omgeving aangegaan. We zijn vervolgens samen met de boeren uit het gebied, dorpsbelang, provincie Fryslân en andere belanghebbenden op zoek gegaan naar een werkwijze waarin behoud en beheer van het landschap centraal staat en toch ook een afweging van belangen plaats kan vinden. De nadruk ligt niet op de regels maar op het bieden van handvatten voor ontwikkelingen met respect voor het gebied. Toch zijn er uiteindelijk ook (spel)regels nodig. Het doel is dat er een werkbaar geheel ontstaat. De voorliggende beleidsregel is hier het resultaat van.

Dossier 1639 voorblad

Raadsvoorstel vaststelling partiële herziening beheersverordeing buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier

Bijlage 1 Partiële herziening Beheersverordening Buitengebied Menameradiel.docx

Bijlage 2 Beleidsregel gardenierslandschap tussen Wier en Marsum.docx

Amendement punt 14 Haaye Hoekstra.

Amendement punt 14 Teun de Jong

Adviesnota Raad aangepast na amendement Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel.docx

015 Extra subsidie MFA d'Ald Skoalle Dronryp

MFA d'Ald Skoalle Dronryp diende een jaar geleden een subsidieaanvraag in voor het renoveren van het 140 jaar oude dak en het plaatsen van zonnepanelen op het nieuwe dak. Er werden ook andere fondsen aangeschreven. Door een tegenvallende bijdrage vanuit het Iepen Mienskips Fûns (IMF) en door sterk stijgende bouwkosten, ontstond een begrotingstekort. Door het tekort kunnen de werkzaamheden niet uitgevoerd worden. Dat is wel nodig vanwege de slechte staat van onderhoud van het dak en uiteindelijk om het voortbestaan van MFA d'Ald Skoalle veilig te stellen.

Dossier 1675 voorblad

Raadsvoorstel extra bijdrage van 45000 d'Ald skoalle.docx

Bijlage 1 Oorspronkelijk projectplan MFA d'Ald Skoalle Dronryp.pdf

Bijlage 2 Aanvraag extra subsidie MFA d'Ald Skoalle Dronryp.pdf

016 Inventarisatie beschermingswaardige bomen en houtopstanden

Voor de uitvoering van de op 20 mei 2021 door de gemeenteraad aangenomen motie met als onderwerp 'Voorstel monumentale bomen en kapbeleid', wordt de raad gevraagd een krediet beschikbaar te stellen voor de inventarisatie van monumentale bomen en houtopstanden. Naast de inventarisatie maakt ook een analyse, weging en participatie een belangrijk onderdeel uit van de opdracht.

Dossier 1681 voorblad

Adviesnota Raad

Bijlage 1. Motie Voorstel monumentale bomen en kapbeleid, d.d. 20 mei 2021

Bijlage 2. Raadsmemo monumentale bomen en kapbeleid d.d. 30 september 2021

Bijlage 3. De winnende offerte cq aanpak voor de inventarisatie

017 Plan van aanpak huisvesting statushouders

Om in onze regio te blijven kunnen voldoen aan de toenemende vraag aan geschikte woonruimte voor deze aandachtgroep is in nauw overleg met de corporaties (Wonen Noordwest Friesland en Accolade) en de huurdersverenigingen (huurdersvereniging Franeker en de bewonersraad) gezamenlijk dit plan van aanpak voor huisvesting van statushouders tot stand gekomen.

Dossier 1655 voorblad

RV_PvA_HuisvestingStatushouders_2022.pdf

Bijlage1_PvA_Waadhoeke_HuisvestingStatushouders_2022.pdf

Bijlage2_rapportage-interbestuurlijke-werkgroep-versterking-beleid-huisvesting-aandachtsgroepen (1).pdf

018 Benoeming leden adviescommissie hûs en hiem 2022

De gemeente Waadhoeke heeft op 14 december 2021 een brief ontvangen van het Dagelijks Bestuur van hûs en hiem (verzonden op 10 december), met het verzoek tot het ontslaan, herbenoemen of benoemen van leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit voor het jaar 2022 (zie bijlage 1).
De adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit is een geïntegreerde commissie die bestaat uit de Welstandscommissie en de Monumentencommissie. De commissieleden worden geselecteerd op materiedeskundigheid en onafhankelijkheid. Waadhoeke maakt deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling hûs en hiem. De deelnemende Friese gemeenten hebben binnen deze regeling met elkaar afgesproken dat per gemeente het college en de gemeenteraad jaarlijks de leden van deze commissie dient te ontslaan of te (her)benoemen.

Dossier 1659 voorblad

Adviesnota Raad

Benoemingsbesluiten leden Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022

Kennisgeving

019 Moties vreemd aan de orde van de dag

020 Sluiting

Agenda Gemeenteraad Waadhoeke

Datum	**03-03--2022**
Tijd	**19:30 - 22:00**
Locatie	**Gemeentehuis, Harlingerweg 18 te Franeker**
Voorzitter	**M.C.M. Waanders / Griffier W. Bruinsma**

001 **Opening**
002 **Vaststellen agenda**
003 **Mededelingen**
004 **Vaststellen besluitenlijsten:**
004.1 **Vergadering gemeenteraad 10 februari 2022**
004.2 **Toezeggingenlijst 10 februari 2022**
005 **Insprekers:**
006 **Vragenuur:**
007 **Ingekomen stukken:**
007.1 **Behandelvoorstel ingekomen stukken van derden**
007.2 **Beantwoording schriftelijke vragen en memo's**
007.2.A Skriftelikje fragen FNP ferkearsfeiligheid Seisbierum-Piterbierum
008 **Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân West 2022-2026 8**
009 **Uitvoering motie extra impuls woningmarkt**
010 **Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp**
011 **Bestemmingsplan 'St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat' en bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' plus bijbehorend beeldkwaliteitsplan**
012 **Actualisering supermarktbeleid en binnenstadsvisie**
013 **Concept uitvoeringsprogramma 2021-2026 van de Agenda voor het Waddengebied 2050**
014 **Partiële herziening beheersverordeing buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier**
015 **Extra subsidie MFA d'Ald Skoalle Dronryp**
016 **Inventarisatie beschermingswaardige bomen en houtopstanden**

017 Plan van aanpak huisvesting statushouders
018 Benoeming leden adviescommissie Hûs en Hiem 2022
019 Moties vreemd aan de orde van de dag
020 Sluiting

De stukken voor de vergadering kunt u vinden op www.waadhoeke.nl/gemeenteraad
Via een directe link komt u dan bij een vergaderkalender waar u de stukken kunt bekijken, of de vergadering kunt volgen via de livestream.

Presentielijst van de raadsvergadering van 03 maart 2022

1. De heer K. Arendz	
2. Mevrouw D. Bloem - Hofman	
3. De heer T. Cuperus	
4. De heer L. Ferwerda	
5. De heer S. Greidanus	
6. De heer A.C. Hartman	
7. De heer H. Hoekstra	
8. De heer H. Hof	AFWEZIG
9. Mevrouw G.J. Iedema-Zondervan	
10. De heer T.S. de Jong	
11. De heer D. Kamstra	
12. De heer S.S. Kuipers	
13. De heer A. J.T. Magré	
14. Mevrouw A.M. Mast	
15. Mevrouw K.J. Nammensma - Offinga	AFWEZIG
16. De heer H.J. Nauta	
17. Mevrouw A.M. Neudorfer-Eberwijn	
18. Mevrouw D. Osinga - Bonnema	
19. De heer K.J. Rodenburg	
20. De heer H. Stellingwerf	
21. Mevrouw W. van der Veen	
22. Mevrouw T.J. Vlaar-Vroonland	
23. De heer L.J. Vollema	
24. Mevrouw A. Weiland	
25. Mevrouw H. van der Werff	
26. De heer B. van Wijk	AFWEZIG
27. De heer T.A. Wijkhuijs	
28. De heer T. Wijnia	
29. De heer J.J. Zijlstra	

Aanwezige 26 leden De voorzitter: De griffier:

Besluitenlijst Gemeenteraad Waadhoeke

Datum	10-02-2022
Tijd	19:30 - 22:00
Locatie	Gemeentehuis, Harlingerweg 18 te Franeker
Voorzitter	M.C.M Waanders / griffier W. Bruinsma
Aanwezigen	K. Arendz, D. Bloem-Hofman, T. Cuperus, L. Ferwerda, S. Greidanus, A. Hartman, H. Hoekstra, H. Hof, G.J. Iedema-Zondervan, T.S. de Jong, D. Kamstra, Sj.S. Kuipers, A.J.T. Magré, A.M. Mast, K. J. Nammensma - Offinga, H.J. Nauta, A.M. Neudorfer-Eberwijn, D. Osinga-Bonnema, K.J. Rodenburg, H. Stellingwerf, W. van der Veen, T.J. Vlaar - Vroonland, B. Vollema, A. Weiland, H. van der Werff, B. van Wijk, T.J. Wijnia en J.J. Zijlstra
Afwezigen	T.A. Wijkhuijs N. Haarsma-Vrieswijk, B. Tol, J. Dijkstra en C.M. de Pee

001 **Opening**

De heer Wijkhuijs is Afwezig

002 **Vaststellen agenda**

Besluit:

De agenda is ongewijzigd vastgesteld.

003 **Mededelingen**

Geen mededelingen

004 **Vaststellen besluitenlijsten:**

004.1 **Vergadering gemeenteraad 27 januari 2022**

Besluit:

De besluitenlijst is vastgesteld.

004.2 **Toezeggingenlijst 27 januari 2022**

Besluit:

De toezeggingenlijst is vastgesteld.

005 **Insprekers:**

Mevrouw Onbelet spreekt namens mevrouw Terpstra in over haar brief naar aanleiding van de memo van het college aan de raad over Aankoop en Verkoop grond van 18 januari 2022.

De heer Jelle Jan Wissmann spreekt in bij punt 7.2 schriftelijke vragen van de FNP over Doarpskearn Pietersbierum

006 **Vragenuur:**

De volgende vragen zijn gesteld:

Vragen Sietze Greidanus (CDA)
Cgv Be Quick heeft vorig jaar diverse vragen en opmerkingen gesteld aan het college. In december 2021 kwamen daar opmerkingen over onveiligheid in sporthal De Trije bij. Die opmerkingen zijn aanleiding voor CDA Waadhoeke voor de volgende vragen;

1. Is het college het met CDA Waadhoeke eens dat de gemeente een verantwoordelijkheid heeft voor de veiligheidssituatie rond en in sporthal De Trije?
   - Zo nee, is die verantwoordelijkheid duidelijk in het contract met Optisport belegd bij beheerder Optisport?
   - Zo ja, heeft het college over mogelijke maatregelen contact gehad met de beheerder Optisport?
2. Kan de instelling van een leerwerkplek vanuit de Participatiewet voor een assistent beheerder van sporthal De Trije, gecombineerd met camerabewaking een bijdrage leveren aan het vergroten van de veiligheid in sporthal De Trije?

Vragen Sietze Greidanus (CDA)
Op donderdag 9 december 2021 heeft CDA Waadhoeke een motie vreemd ingediend m.b.t. de het opschorten van buslijn 71. Deze motie is unaniem aangenomen.

In deze motie hebben we het college opgeroepen om;

- Bij de provincie aan te dringen tot opschorting van het strekken van buslijn 71 tot alle aanvullende veiligheidsmaatregelen zijn gerealiseerd.
- Bij de provincie aan te geven dat de provincie verantwoordelijk is voor de aanleg van de veiligheidsvoorzieningen bij de provinciale weg N383 die nodig zijn als gevolg van het strekken van buslijn 71.

We hebben gehoord en gezien en dat de wethouder en de gedeputeerde gesproken hebben over het strekken van buslijn 71 en de nut en noodzaak van de oplossing (voor de onveilige situatie). Die vraag hoeven we niet meer te stellen.
1. Wat is de uitkomst van het overleg met de provincie?
2. Welke veiligheidsvoorzieningen worden er genomen om een onveilige situatie, op de provinciale weg de N383, te voorkomen?
3. Is er bij de provincie aangegeven dat ze verantwoordelijk zijn voor de gevolgen van het strekken van de buslijn? Voor het creëren van veilig bereikbare bushaltes?

Vragen Teun de Jong (VVD)
1. Het Wetterskip Fryslân heeft voor het project 1Dyk, het dijkversterkingsplan Koehool- Lauwersmeer, tot 23 februari de mogelijkheid geopend tot het geven van reacties op het Voorkeursalternatief dijkversterking. In het gepubliceerde voorkeursalternatief gaat het Wetterskip op het traject Koehool tot Zwarte Haan uit van versterking van de bestaande dijk zonder aanleg van voorland. In de raadsvergadering van 9 december 2021 is er in Waadhoeke een motie aangenomen in de context van de gemeentelijke Bodemvisie, om in het kader van zowel de

versterking van de dijk en daarmee de veiligheid op termijn, als om mogelijke verzilting van het binnendijkse land tegen te gaan tot juist wel planmatige aanleg van voorland op genoemd traject te komen.
a. Heeft het College zoals in de motie gesteld de wens van de raad aan het Wetterskip voorgelegd?
b.1. Zo ja, wat was daarop de reactie van het Wetterskip?
b.2. Zo nee, waarom heeft het College niet op de wens van de raad gereageerd?
c. Gaat het College gebruik maken van de mogelijkheid van schriftelijke reactie op 1DYK om de wens van de raad opnieuw aan het Wetterskip voor te leggen?
d.1. Zo ja, stelt het College dan een afschrift van de reactie aan de raad ter beschikking?
d.2. Zo nee, waarom geeft het College geen reactie.

2. In 2023 vindt in het Nederlandse Waddengebied de drie jaarlijkse Landschapstriënnale plaats. Als kustgemeente maakt Waadhoeke ook deel uit van het doelgebied. Een van de doestellingen van dit project is het versnellen van ontwikkelingen in het landschap, dus ook van Waadhoeke. Voor de uitvoering in Noord-Nederland is de Stichting Landschapstriënnale 2023 opgericht. Eén van de ambities van de Stichting is om te komen tot een 'robuust klimaatbestendig raamwerk als oost-west verbinding langs het Werelderfgoed te ontwikkelen'.
a. Participeert het College in de planontwikkeling van deze Stichting?
b. Zo nee, waarom niet?
c. Zo ja, op welke wijze doet Waadhoeke hier in mee?
d. Op welke wijze borgt het College dat beleid en inzet van de gemeente, zoals dat in de raad is aangenomen (bijvoorbeeld op het gebied van tegengaan van en onderzoek naar verzilting), in de planvorming en vergunningenbeleid wordt verwerkt.

Hanna van der Werff (SAM)
Op woensdag 9 februari j.l. stond in de Leeuwarder Courant een artikel over verduurzaming huizen: verduurzaming te duur voor ongeveer 20 procent van de huizenbezitters. Naar verwachting gaat dit probleem urgenter worden omdat de energieprijzen stijgen. SAM wil voorkomen dat er mensen in de problemen komen en hoopt op een actieve houding van de gemeente op dit gebied.
SAM heeft eerder met motie en vragen aandacht gehad voor dit onderwerp maar vraagt zich af of dit al omgezet is in acties.

1. Het kabinet is gevormd, is er inmiddels een brief verstuurd naar aanleiding van de motie isolatie? Zo ja, kan de raad ook een afschrift krijgen van deze brief?
2. Zo nee, kunnen wij een datum krijgen waarop deze brief verstuurd wordt waarbij er ook een afschrift wordt gegeven aan de raad?
3. SAM heeft begrepen dat er een budget van € 560.000 beschikbaar is voor gemeente Waadhoeke om energiearmoede te bestrijden. U heeft in uw beantwoording van de vragen van 7 november toegezegd de raad op de hoogte te houden van uw bevindingen en voorstellen. Wanneer kunnen wij deze informatie en een plan van aanpak verwachten?

007 Ingekomen stukken:

Besluit:
Besloten conform voorstel.

007.1 Behandelvoorstel ingekomen stukken van derden
Besloten conform afdoeningsvoorstel

007.2 Beantwoording schriftelijke vragen en memo's

007.2.A Nadere toelichting op beantwoording schriftelijke vragen
Mevrouw Iedema (FNP)- vraagt een nadere toelichting op hun schriftelijke vragen over Doarpskearn Pietersbierum

De heer Nauta (FNP) - wil graag mondeling antwoord op zijn ingediende schriftelijke vragen over: Wente Blessum

De heer Greidanus (CDA) - krijgt mondeling antwoord op zijn schriftelijke vragen over de beoordeling wel of geen ecologisch onderzoek

Toezeggingen:
Wethouder de Pee zegt naar aanleiding van de vraag van mevrouw Iedema dat ze apart in gesprek gaat met Pietersbierum.

8 Bestemmingsplan Tzummarum Kleasterwei 8, 8a en 8b
Bij besluit van 6 februari 2020 heeft de raad het bestemmingsplan “Tzummarum - Kleasterwei 8, 8a en 8b” vastgesteld. Dit bestemmingsplan was opgesteld om de planologische mogelijkheden op deze percelen te herstellen. Bij de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied Franekeradeel is destijds de feitelijke situatie in het bestemmingsplan opgenomen. Onder andere omdat op het perceel geen milieuvergunning meer aanwezig was / de planologische mogelijkheden al langere tijd niet werden benut. Later bleek dat deze keuze van de gemeente Franekeradeel tot gevolg had dat er sprake was van mogelijk forse directe planschade. Er is toen voor gekozen om de planologische mogelijkheden via een bestemmingsplanprocedure deels te herstellen (vaststelling bestemmingsplan ‘Tzummarum – Kleasterwei 8, 8a en 8b’).
Tegen dit besluit is beroep ingesteld. Bij uitspraak van 4 augustus 2021 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) het besluit van de raad vernietigd voor zover het betreft het perceel Kleasterwei 8B. Er zal een nieuw besluit moeten worden genomen voor nummer 8B. Dat kan zowel het besluit zijn dat er géén nieuw bestemmingsplan voor dat perceel wordt vastgesteld, als een besluit dat dit wel gebeurt. De raad heeft de opdracht van de Afdeling gekregen om binnen twintig weken een nieuw besluit te nemen voor het plandeel dat ziet op de Kleasterwei 8-B. Die termijn eindigde op 22 december 2021, maar is opgeschoven

vanwege nader overleg met belanghebbende en uit oogpunt van zorgvuldige voorbereiding.

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

1. het bestemmingsplan Tzummarum, Kleasterwei 8, 8a en 8b vast te stellen (hervaststelling) met inachtneming van de uitspraak van de Raad van State (IMRO codering NL.IMRO.1949. BPTZummKleasterw8-VAS2)
2. voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen
3. het verzoek voor het opnemen van de mogelijkheid voor een bedrijfswoning op het perceel Kleasterwei 8A, Tzummarum af te wijzen

Toezeggingen:

Wethouder Dijkstra zal de openstaande vraag over planschade schriftelijk beantwoorden.

9 Bestemmingsplan Bitgummole - JH van Aismawei 52

Aan de JH van Aismawei 52 te Bitgummole bevindt zich een voormalig horecapand inclusief zalen. Initiatiefnemer is voornemens om dit pand intern te verbouwen tot een (ééngezins)woning.
Het pand heeft thans een horeca bestemming, met een aanduiding “Karakteristiek”. Een reguliere woning past niet binnen de horeca bestemming.
Om de gewenste ontwikkeling mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging tot wonen noodzakelijk. Het onderhavige plan voorziet hierin. Het plan heeft de ruimtelijke procedure doorlopen en kan nu ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

1. Het bestemmingsplan, met IMRO-code NL.IMRO.1949.BPBtmJHvAismawei52-VAS1 ter vaststelling aan de raad aan te bieden;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen voor het onderhavige gebied.

10 Herziene begroting 2022 Dienst SozaWe

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

1. Geen wensen of bedenkingen in te dienen op de begroting na wijziging 2022 van de Dienst;
2. Het bedrag van € 167.751 ten laste te brengen van de Coronareserve;
3. Het voordeel op de WMO-budgetten deels in te zetten als invulling van de

taakstelling
2022 Wmo van € 100.000;
4. De financiële gevolgen voor 2022 van +€ 820.453 ten gunste te brengen van het budget
Restantbudget sociaal domein.

11 Begrotingswijziging (3e) van de programmabegroting 2022

Begrotingswijziging (3e) van de programmabegroting 2022

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

Te besluiten tot het wijzigen (3e) van de Programmabegroting 2022

12 Rekenkamerrapport kwaliteit raadsvoorstellen

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

1.Bij raadsvoorstellen een beter beeld geven van de politieke keuzeruimte waarin er ook reële alternatieven kunnen worden aandragen.
2.Bij raadsvoorstellen sterker ingaan op de manier waarop de raad evalueert en controleert.
3.Raadsvoorstellen voorzien van een risicoparagraaf.
4.Raadsvoorstellen voorzien van een termijn waarbinnen voorstellen uitgevoerd moeten zijn, mede om evaluatie en controle door de raad mogelijk te maken.
5.Bij raadsvoorstellen (meer) aandacht gevolgen voor externen in beeld brengen.
6.Raadsvoorstellen zo concreet mogelijk formuleren met éénduidige begrippen en weinig
verwijzingen voor een eenduidige perceptie en voorzien van een bondige en neutrale samenvatting.

13 Moties vreemd aan de orde van de dag

Geen moties

14 Sluiting

Lijst met toezeggingen aan de raad per 10 februari 2022

Datum, vergaderpunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Uiterlijk ingelost per
R280121/6	Radarpost Wier: periodiek informeren over de ontwikkelingen	Tol	Periodiek
R020921/9	Halfjaarlijkse update uitvoeringsplan SoEc Actieprogramma	De Pee	31 maart 2022
R282021/16	Dorpsuitbreiding Oosterbierum	Haarsma	28 februari 2022
R04112021	Voortgangsrapportage over inzet Coronaherstelplan voor de verkiezingen	Tol	Februari 2022
R11112021	Baggeren Opfearten – Wat is er nodig om baggeren mogelijk te maken?	Dijkstra	Nog deze raadsperiode
R23122021	Jaarlijkse evaluatie verkeersoplossing Zwarte Haan	De Pee	Jaarlijks
R10022022	Wethouder gaat apart in gesprek met Pietersbierum	De Pee	Februari 2022
R10022022	Openstaande vragen over planschade worden schriftelijk beantwoordt	Dijkstra	Februari 2022
K15022022	Het uitvoeringsplan beleid arbeidsmigranten komt op agenda raad	Haarsma	

Vastgesteld in de raadsvergadering van 03-03-2022

De griffier, De voorzitter,

Dit document is digitaal ondertekend.

Ingekomen stukken Raad

Agenda: 03-03-2022
Franeker: 03-03-2022

Onderwerp
RV Ingekomen stukken van derden

De ingekomen stukken van de afgelopen periode staan hieronder. Tijdens de raadsvergadering kunnen over de ingekomen stukken vragen gesteld worden over de voorgestelde wijze van afhandelen (artikel 22 Reglement van Orde van de Gemeenteraad).

Ingekomen stukken

Agendapunt 7.1	Datum	Omschrijving	Ter kennis-name	In h middenklaanden stellen van het college voor advies	In handen stellen van het college om af te doen	Betrekken bij behandeling van dit punt	Afhandelen volgens de bijgevoegde concept brief	Anders
a.	13-02-2022	Zorgen over eventuele mestvergister in Wijnjewoude	☐	☐	☒			☐
b.	12-02-2022	Aandacht voor woningtekort voor starters en middenklassen	☐	☐	☒			☐
c.	09-02-2022	Illegale bewoning Evert C. Slimstraat 4	☐	☐	☒			☐
d.	09-02-2022	Beleidsconcept arbeidsmigranten	☐	☐	☒			☐
e.	09-02-2022	Lbr.22008	☒	☐	☐			☐
f.	09-02-2022	Aangenomen motie Transitievisie Warmte	☒	☐	☐			☐
g.	08-02-2022	Verzoek ondersteuning en mede aan te dringen op herziening van het voornemen tot sluiting van het UMCG	☐	☐	☒			☐

h.	06-02-2022	Civiele procedure tegen gemeente Waadhoeke	☐	☐	☒			☐
i.	04-02-2022	Lbr.22007	☒	☐	☐			☐
j.	04-02-2022	Aangenomen motie behoud kinderhartchirurgie	☒	☐	☐			☐
k.	04-02-2022	Brief vervolg inzake opschorten CTB controle bij zwemlesouders	☐	☐	☒			☐
l.	24-01-2022	Reactie brief inzake email gemeente 8 dec. jl. Arbeidsmigranten.	☐	☐	☒			☐

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 03 maart 2022

,voorzitter ,griffier

Dit document is digitaal ondertekend

AAN DE RAAD

Agenda: 3 maart 2022
Franeker, 8 februari 2022

Onderwerp
Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West

Portefeuillehouder
B. Tol

Auteur
Beleidsteam Sociaal Domein

Samenvatting
De gemeenteraden van De Fryske Marren, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke hebben in 2021 via hun colleges aan de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West (GR F-W) de opdracht gegeven een Businesscase op te leveren ten behoeve van de ontwikkeling van het gezamenlijke Werkleerbedrijf.
De Businesscase is gereed en het Algemeen Bestuur (AB) van de GR F-W heeft kennis genomen van de Businesscase inclusief Bijlagenbundel. Het AB heeft vervolgens besloten de Businesscase door te geleiden naar de colleges van de vier gemeenten.
De colleges van de gemeenten De Fryske Marren, Harlingen en Waadhoeke hebben op 7-12-21 besloten de Businesscase voor kennisgeving aan te nemen en deze voor advies voor te leggen aan de Adviesraden Sociaal Domein. En om na het verkrijgen van de adviezen van de Adviesraden Sociaal Domein de Businesscase opnieuw te agenderen en ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraden. Gemeente Súdwest-Fryslân heeft op 7-12-21 besloten de stukken ter informatie naar de adviesraden en de gemeenteraad te sturen. Daarnaast heeft die gemeente besloten een brede verkenning op te starten naar alternatieve scenario's voor een transitie naar een toekomstig Werkleerbedrijf.
Het college van Waadhoeke kiest ondanks de positie van Súdwest-Fryslân voor het continueren van het proces om te komen tot een gezamenlijk Werkleerbedrijf binnen het oorspronkelijke tijdpad en verzoekt de raad om op 3 maart 2022 een positief besluit te nemen over de Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026.

Voorstel

1. De Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026 vast te stellen.
2. De governance van de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West aan te passen conform optie 1, en optie 4c (het opheffen van Empaselect B.V. en Empathiek B.V.) te onderzoeken binnen het implementatieplan.
3. De financiële implicaties, zijnde het evenredig deel en het pluspakket voor de re-integratieactiviteiten te verwerken in de gemeentelijke begroting.
4. Het college de opdracht te verstrekken om: de GR Fryslân-West te verzoeken de N.V. Empatec in samenwerking met de gemeenten een implementatieplan te laten opstellen en aan te bieden aan de GR Fryslân-West, waarna de GR Fryslân-West de colleges verzoekt deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.

INLEIDING

De raden van de gemeenten De Fryske Marren, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke hebben in 2021 het Keuzedocument “Voor iedereen een zinvol leven” geamendeerd vastgesteld. Dit Keuzedocument geeft richting aan de uitvoering van de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening in onze regio.

Inherent aan die beslissing is de opdracht aan de GR Fryslân-West om het Keuzedocument te concretiseren en uit te werken in een Businesscase. Specifiek wilden de raden geïnformeerd worden via die Businesscase over a. het dienstverleningsmodel; b. de organisatiestructuur (governance); c. financieel meerjarenbeleid.

BEOOGD RESULTAAT

Met het vaststellen van de Businesscase zorgen we direct voor zekerheid en duidelijkheid voor inwoners en werknemers van het door ons gewenste Werkleerbedrijf en houden we de regie op de doorontwikkeling van het Werkleerbedrijf. Daarnaast ondernemen we stappen om de governance te wijzigen. Dat laatste is van belang om de gewenste invloed en sturing te realiseren zodat er geen rechtmatigheidsproblematiek meer is op het terrein van inkoop en aanbesteding, meer zeggenschap ontstaat in het proces tot het aanstellen van een nieuwe directeur-bestuurder en de gemeenten de inspanningsverplichting aan Empatec om de nul-optie te bereiken, blijven onderstrepen.

ARGUMENTEN

Ad. 1 De Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026 vast te stellen.

De gemeenteraden van de gemeenten De Fryske Marren, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke hebben in 2021 het Keuzedocument “Voor iedereen een zinvol leven” vastgesteld.

Inherent aan die beslissing is de opdracht aan de GR Fryslân-West om het Keuzedocument te concretiseren en te operationaliseren in een Businesscase. Specifiek wilde u geïnformeerd worden via de Businesscase over a. het dienstverleningsmodel; b. de organisatiestructuur; c. financieel meerjarenbeleid.

De gemeenteraden hebben vier belangrijke aandachtspunten meegegeven:

- kosten en opbrengsten van het Werkleerbedrijf
- de eenmalige transitiekosten
- risico's en bijbehorende (beheers)maatregelen
- de governance

De Businesscase voldoet aan de hierboven gevraagde informatiebehoefte.
Op grond van deze versie van de Businesscase zullen de gemeenteraden, indien zij op 3 maart 2022 instemmen met de Businesscase, zich in ieder geval verbinden aan:

- Een gegarandeerde en passende werkomgeving voor inwoners met een indicatie voor de Sociale werkvoorziening (SW-er) of een Beschut Werk-baan (BW-er) die duurzaam op een beschutte werkomgeving zijn aangewezen.
- Een re-integratievoorziening voor inwoners die behoren tot de doelgroep van de Participatiewet en perspectiefrijk zijn. (Perspectiefrijk wil zeggen dat deze inwoners kans hebben op een reguliere baan, al dan niet met loonkostensubsidie en andere ondersteunende maatregelen).
- Meer toezicht en sturing op de GR en N.V. door middel van aanpassingen in de Gemeenschappelijke regeling van de GR Fryslân-West en van de statuten van de N.V.
- Een duurzaam en professioneel samenwerkingsverband van de gemeenten (waarmee deze regio tevens constructief participeert in de Arbeidsmarktregio Fryslân (Fryslân Werkt!) als het gaat om de werkgeversdienstverlening).
- Een 'evenredig' deel te leveren als structurele bijdrage in het Werkleerbedrijf voor de re-integratie-activiteiten voor Perspectiefrijke inwoners.

In paragraaf 1.2 van de Businesscase zelf treft u een samenvatting aan.

Adviesaanvragen
Onderdeel van de besluitvormingsprocedure is de adviesaanvraag aan de Adviesraden Sociaal Domein en de OR van Empatec NV. De adviesraden Sociaal Domein van de gemeenten De Fryske Marren, Harlingen en Waadhoeke hebben een positief advies uitgebracht over de Businesscase. Er is een aantal opmerkingen gemaakt, waarop wordt in gegaan in de reactienota (bijlage 6). Er is geen aanleiding om de Businesscase te wijzigen. Wel zal in het implementatieplan rekening worden gehouden met de input van de Adviesraden. Hetzelfde geldt voor de adviezen van de OR Empatec en de vakbond FNV.

Ad. 2 De governance van de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West aan te passen conform optie 1, en optie 4c (het opheffen van Empaselect B.V. en Empathiek B.V.) te onderzoeken binnen het implementatieplan.
Op grond van artikel 24, eerste lid van de GR Werkvoorzieningschap Fryslân-West (GR F-W) kan de governance gewijzigd worden als drie van de vier gemeenteraden daarmee instemmen. Wat ons betreft is de urgentie om de governance te wijzigen onverminderd aan de orde (zie daarvoor alinea beoogd resultaat). Wij zijn, net als de colleges van De Fryske Marren en Harlingen, van mening dat dit past bij de keuze van gemeente Súdwest-Fryslân (SWF) om een Brede Verkenning uit te voeren, welke langere tijd in beslag zal nemen, en waarvan de uitkomsten nadien aanvullend verwerkt kunnen worden.

Door extern adviseur, advocatenkantoor Rotshuizen Geense, is onderzocht welke aanpassingen in de juridische structuur bij de governance leidt tot optimale democratische controle en sturing door gemeenteraden. Bij het beoordelen van de mogelijke varianten is gelet op:

- Relevante wet- en regelgeving zoals de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen, inclusief aankomende wetswijziging.
- De governance, waaronder begrepen de aanbevelingen van KokxdeVoogd.
- Het aanbestedingsrecht.

Daarnaast is gelet op de mate van flexibiliteit, bedrijfseconomische slagvaardigheid, mogelijke gevolgen voor personeel, uitvoerbaarheid en kosten.

Er zijn vier opties met varianten daarop beoordeeld:

1. Aanpassen van de statuten van de N.V. en de B.V.'s
2. Opheffen van de N.V.
3. Opheffen van de GR
4. Varianten op opties en 1 en 3 en het opheffen van de B.V.'s (optie 4c)

De voorkeursoptie is optie 1. Naar aanleiding van opmerkingen uit de raden hebben we Rotshuizen en Geense gevraagd om optie 2 en 3 nader toe te lichten, in het bijzonder wat de gevolgen van deze opties zijn ten opzichte van optie 1. In deze notitie (bijlage 3) wordt aangegeven dat Rotshuizen Geense dit vanuit een helicopterview gedaan heeft. Dat betekent dat er geen concrete bedragen kunnen worden genoemd, daarvoor is het noodzakelijk dat op alle details concreet wordt ingezoomd.

Optie 1 (zie Businesscase, hoofdstuk 10 en 11 en Bijlagenbundel, hoofdstuk 5 en 6) is de voorkeursoptie. In optie 1 zal de huidige juridische structuur waarbij de Gemeenschappelijke Regeling aandeelhouder is van de N.V. gehandhaafd blijven. Er komt een aanpassing van de statuten van de N.V. en dochtermaatschappijen (B.V.'s). Na aanpassing van statuten is bereikt dat de GR Fryslân-West een doorslaggevende invloed uit kan oefenen omtrent strategische doelstellingen en belangrijk beslissingen in de N.V. De GR kan daarnaast toezicht houden op de N.V. al was het een eigen organisatie. Dit laatste is van belang voor het duurzaam inbesteden van re-integratieopdrachten en opdrachten voor vakbedrijven. Bij de implementatie zal nog worden onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om de dochtermaatschappijen op te heffen en op te nemen binnen de N.V. zoals benoemd in optie 4c. De B.V.'s Empaselect en Empathiek zijn opgericht ten behoeve van de pensioenregeling respectievelijk het scheiden van financiële stromen vanuit Pastiel / Wurkjouwer van de N.V. Meer informatie vindt u op pagina 49 van de Bijlagenbundel.

Door Rotshuizen Geense is geadviseerd onder andere de volgende wijzigingen in de statuten van de N.V. aan te brengen:

- Het benoemen, schorsen en ontslaan van de bestuurder door de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) in plaats van de raad van commissarissen (RvC).
- Het benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van de RvC door de AVA in plaats van de RvC. Om de onafhankelijkheid te waarborgen kunnen leden van de RvC geen functie hebben bij één van de deelnemende gemeenten.
- Uitbreiden van het aantal besluiten dat naast voorafgaande goedkeuring van de RvC ook voorafgaande goedkeuring van de AVA behoeft.

- Het aanpassen van de statuten van de N.V. (en als de dochterondernemingen blijven bestaan, de statuten van de B.V.'s) en het aanpassen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling zijn relatief eenvoudig uit te voeren. Het vraagt een gecoördineerde voorafgaande besluitvorming, maar het heeft geen gevolgen voor de overdracht van goederen of andere activa. Er zijn ook geen fiscale consequenties.

Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling
Aanpassingen in de gemeenschappelijke Regeling zijn nodig vanwege wetswijzigingen en good governance.
De belangrijkste aanpassingen hebben betrekking op het opnemen van spelregels bij uittreden van een van de deelnemende gemeenten en het voorkomen dat het Dagelijks Bestuur (DB) een meerderheid kan vormen in het Algemeen Bestuur (AB). Daarnaast moet ervoor gezorgd worden dat de N.V. en de GR ieder een eigen ondersteuning krijgen. In ieder geval zal de GR een eigen secretaris moeten hebben die het AB en DB ondersteunt. (Dit advies van Rotshuizen Geense is inmiddels structureel geïmplementeerd, tevens is structureel voorzien in de control-functie). Goed om te weten is dat de heer Mr. R. de Greef van Proof adviseurs, tijdens de intergemeentelijke radenbijeenkomst d.d. 13-1-22 bovenstaande heeft bevestigd.

Ad 3b. De financiële implicaties, zijnde het evenredig deel en het pluspakket voor de re-integratieactiviteiten te verwerken in de gemeentelijke begroting.
De eerste vraag die wij hier willen beantwoorden is, wat de financiële gevolgen voor 2023 zijn, nu de gemeente SWF de Businesscase nog niet vaststelt.

Voor de NV wordt binnen het re-integratiedeel rekening gehouden met een toename van het evenredig deel van SWF voor 2023 van € 254.733. Daarmee zijn de gevolgen voor de NV in 2023 maximaal € 254.73 negatief. Als we het mogelijk netto effect op maximaal 50% berekenen, dan komt het netto nadelig effect op afgerond maximaal € 125.000 in 2023. De N.V. kan dit opvangen in de reserves. Te zijner tijd zal bekeken moeten worden of de besluitvorming naar aanleiding van de brede verkenning bij SWF leidt tot aanpassing van de aannames in de Businesscase. En dus van de begrotingen van de GR, NV en de gemeenten. In de rest van deze paragraaf is daarom de huidige Businesscase als uitgangspunt genomen.

De re-integratieactiviteiten die door het Werkleerbedrijf worden uitgevoerd zijn te rubriceren naar drie onderdelen: het evenredig deel, het pluspakket en het bovenevenredig deel.

Het evenredig deel is de over de gemeenten evenredig verdeelde gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid voor het Werkleerbedrijf. In dit deel vallen de re-integratieactiviteiten die het werkleerbedrijf voor alle gemeenten uitvoert. Het evenredig deel garandeert de levensvatbaarheid van het Werkleerbedrijf en is het financiële kader voor de uitvoering van re-integratieactiviteiten voor Perspectiefrijke inwoners. De verdeelsleutel om het evenredig deel te bepalen is het gemiddeld uitgavenniveau per bijstandsuitkering 2019-2021 van de gemeenten gezamenlijk bij Pastiel/Wurkjouwer. Het evenredig deel wordt jaarlijks opnieuw geraamd voor een periode van vier jaar. Zo kan het evenredig deel meebewegen met ontwikkelingen (onder anderen conjunctuur, omvang Perspectiefrijke doelgroep).

Het pluspakket bestaat uit activiteiten die individuele gemeenten aanvullend laten uitvoeren door het Werkleerbedrijf. Voor onze regio gaat dit om de continuering van de dienstverlening in beperkte omvang voor Kansrijke werkzoekenden.

Naast het evenredig deel en het pluspakket is er nog het zogenaamde bovenevenredig deel. Voor Harlingen, Waadhoeke en Súdwest-Fryslân is de uitkomst van het evenredig deel hoger dan de opgaven die door de gemeenten zijn gedaan over het beschikbare budget voor de dienstverlening voor de categorie Perspectiefrijk via het Werkleerbedrijf. Voor deze gemeenten is dus sprake van een ingroeipad. Voor de Fryske Marren is het evenredig deel echter lager dan het beschikbare budget. Het meerdere wordt nu het bovenevenredig deel genoemd. Het bovenevenredig deel is dus alleen in die gemeente aan de orde. Hieronder worden het evenredig deel en het pluspakket in financiële zin toegelicht.

- *Evenredig deel*

In onderstaande tabel wordt de omvang van het evenredig deel per gemeente weergegeven.

Evenredig deel: op basis gemiddelde bestedingen bij Pastiel/Wurkjouwer 2019 - 2021 en ingroei 2022 - 2025					
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
De Fryske Marren	521.400	521.400	521.400	521.400	521.400
Harlingen	311.449	331.399	351.350	371.300	371.300
Súdwest-Fryslân	800.000	1.054.733	1.309.467	1.564.200	1.564.200
Waadhoeke	600.965	640.277	679.588	718.900	718.900
Totaal	**2.233.814**	**2.547.810**	**2.861.805**	**3.175.800**	**3.175.800**
Waarvan personeel in natura	**183.795**	**186.256**	**187.636**	**189.038**	**190.463**
Waarvan in budget	**2.050.019**	**2.361.554**	**2.674.169**	**2.986.762**	**2.985.337**

- *Pluspakket*

In onderstaande tabel zijn de gemeentelijke bijdragen in het pluspakket weergegeven.

Budget pluspakket per gemeente					
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
De Fryske Marren	519.000	519.000	519.000	519.000	519.000
Harlingen	6.250	5.940	5.940	5.940	5.940
Súdwest-Fryslân	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Waadhoeke	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
Totaal	**787.750**	**787.440**	**787.440**	**787.440**	**787.440**

Ad 4. Het college de opdracht te verstrekken om: de GR Fryslân-West te verzoeken de N.V. Empatec in samenwerking met de gemeenten een implementatieplan te laten opstellen en aan te bieden aan de GR Fryslân-West, waarna de GR Fryslân-West de colleges verzoekt deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.

In de businesscase is opgenomen dat in de drie maanden na vaststelling van de Businesscase het implementatieplan wordt opgesteld. In het implementatieplan worden de hoofdlijnen van de Businesscase nader uitgewerkt, worden de formatie en het functiegebouw opgesteld en de begroting opgesteld. In het implementatieplan wordt tevens aangegeven wat de kaders van de

Businesscase in detail betekenen voor de vakbedrijven van het Werkleerbedrijf. De Businesscase vormt het kader voor het implementatieplan. Het implementatieplan wordt gebaseerd op een Plan van Aanpak, dat door N.V. Empatec, in overleg met de gemeenten wordt opgesteld en wordt vastgesteld door de GR. Ook het implementatieplan zal worden aangeboden aan de raden. Gelet op de stemverhoudingen hoeft dit proces niet te stagneren door de brede verkenning van Súdwest-Fryslân.

KANTTEKENINGEN EN RISICO'S

- *Risico is dat verwachtingen in de Businesscase omtrent de rijksbijdrage Wsw voor de loonkosten niet uitkomen*

De Businesscase is voor een deel gebaseerd op verwachtingen over toekomstig rijksbeleid. Dit betreft in ieder geval de rijksbijdrage Wsw in de loonkosten en de herijking van de sociale werkvoorziening ten gunste van de doelgroepen.

De afgelopen jaren nam het subsidietekort elk jaar verder toe. Naar het zich nu laat aanzien, is er per Wsw-plek (SE) meer subsidie beschikbaar voor de loonkosten en kan de gemeentelijke bijdrage in de periode 2022-2026 dalen. Dit wordt anders als het Rijk zou besluiten het macrobudget te verlagen waardoor de bijdrage per Wsw-plek afneemt.

- *Risico is dat het Rijk de Initiatiefnota 'Aan de slag in het Sociaal Ontwikkelbedrijf ' naast zich neerlegt*

De verwachting is dat het Rijk werk zal maken van de initiatiefnota 'Aan de slag in het Sociaal Ontwikkelbedrijf' van CDA en SP. Deze ontwikkeling zou goed aansluiten op het Werkleerbedrijf en de doelen en ambities. De nota is echter nog niet verankerd in opgesteld rijksbeleid en regelgeving. Dat zal naar verwachting nog even duren. Maar ook als de initiatiefnota geen opvolging krijgt in rijksbeleid, is de beweging naar het Werkleerbedrijf voor de regio Fryslân-West van belang om de infrastructuur breed te benutten ten gunste van de inwoners.

- *De levensvatbaarheid van het Werkleerbedrijf*

Ten aanzien van de levensvatbaarheid van het Werkleerbedrijf zijn er eveneens risico's. Dit zijn factoren die gemeenten (voor een deel) zelf beïnvloeden. Deze risico's zijn benoemd in Hoofdstuk 14, Risico's en maatregelen, van de Businesscase. Verwijzend naar de toelichting van beslispunt 3b is de positie van SWF relevant. In de Businesscase is opgenomen dat het evenredig deel kan meebewegen met ontwikkelingen (bijvoorbeeld conjunctuur). Het is daarbij wel van belang voor de bedrijfsvoering bij het Werkleerbedrijf dat gemeenten de effecten over meerdere jaren bekijken en beoordelen (voorkomen ad hoc-interventies).

- *Gemeentelijke opdrachten aan vakbedrijven*

In de Businesscase worden gemeentelijke opdrachten aan de vakbedrijven van de N.V. benoemd als een factor die bijdraagt aan een levensvatbaar Werkleerbedrijf. Hiermee ondersteunen de gemeenten hun eigen organisatie. Op dit moment vormen de opdrachten van de gemeenten 30% van de totale omzet uit opdrachten aan de vakbedrijven. Uitgangspunt van de Businesscase is dat dit niveau blijft gehandhaafd. Nadere uitwerking van de betekenis van dit uitgangspunt is niet opgenomen in de Businesscase en zal moeten plaatsvinden in het Implementatieplan.

- *Gevolgen bij gemeentelijke organisatie en De Dienst nog niet uitgewerkt*

Het Keuzedocument en de Businesscase hebben gevolgen voor de dienstverleningsprocessen in Noardwest-Fryslân en die hebben mogelijk effect op de gemeentelijke organisatie en De Dienst. Denk aan inrichting van processen, inzet personeel enzovoort. De inschatting in de Businesscase is dat deze gevolgen beperkt zijn en opgevangen kunnen worden. Deze gevolgen zullen nog concreet in beeld worden gebracht in de drie maanden nadat de Businesscase is vastgesteld.

- *Preferent aanbiederschap van Werkleerbedrijf mogelijk nadelig voor lokale aanbieders*

In de huidige situatie kunnen lokale aanbieders in aanmerking komen voor re-integratieopdrachten voor de doelgroep Perspectiefrijk. In de nieuwe situatie is het Werkleerbedrijf preferent aanbieder voor die doelgroep. Wel kan ook in de nieuwe situatie een beroep worden gedaan op lokale aanbieders voor maatwerktrajecten (binnen de doelgroepen Perspectiefrijk, Van Waarde en Kansrijk).

FINANCIELE GEVOLGEN

Ook hier verwijzen we naar de toelichting op beslispunt 3b. Voor deze financiële paragraaf is de huidige Businesscase leidend. Inschatting van het effect van de Businesscase is in eerste instantie een effect in de begroting van de GR. Op grond van de Businesscase wordt op dit moment een positief effect verwacht voor de gemeentelijke begroting.

- *Gemeentelijke bijdrage GR*

Inschatting op basis van de Businesscase is dat het subsidieresultaat in de GR zich gunstig ontwikkelt. Belangrijkste oorzaak is bijstelling van de Rijksbijdrage Wsw per SE. Dit effect wordt zichtbaar in de begroting 2023 van de GR door een lagere gemeentelijke bijdrage. De gemeentelijke bijdrage heeft betrekking op het Wsw.

Vervolgens vertaalt dit zich in een positief effect op de meerjarenraming van de gemeenten door de daling van de structurele gemeentelijke bijdrage. Die is nu € 3.000 in 2022 per SE en kan geleidelijk dalen naar € 41 in 2026 (zie tabel blz. 9 van dit collegevoorstel).

- *Inspanning van de NV en effect op de gemeentelijke bijdrage*

Ook het feit dat de directie van Empatec N.V. zichzelf een inspanningsverplichting heeft opgelegd om de N.V. zonder gemeentelijke bijdrage te laten draaien, draagt bij aan de afname van de gemeentelijke bijdrage. Er is geen bijdrage nodig voor de N.V. zelf.

Dit is de uitkomst van een lijn van besparingen die de N.V. de afgelopen twee jaar (2020 en 2021) heeft doorgevoerd in de kosten. Dit betreft de kosten van ongesubsidieerd personeel (reductie van 138 naar 128 fte), de afschrijvingen en de inhuur van externen. Dit leidt er in 2021 toe dat de N.V. waarschijnlijk gaat uitkomen op een beperkt financieel tekort. In de jaren 2022 tot en met 2026 neemt het aantal niet gesubsidieerde medewerkers met 13 fte af (van 128 fte naar 115 fte). De 13 fte is een saldo van 22 fte kostenbesparing en een toename van 9 fte niet gesubsidieerde medewerkers die aan de formatie moeten worden toegevoegd. Deze toevoeging is nodig omdat in de periode 14 gesubsidieerde medewerkers met een staf- of kaderfunctie met pensioen gaan.

De N.V. spant zich in om, ondanks de verdere afname van het aantal Wsw-medewerkers, toch op de zogenoemde nuloptie uit te komen. Er is dus feitelijk sprake van een dubbele opgave. Enerzijds het terugbrengen van de kosten en anderzijds het opvangen van de effecten van het dalend aantal Wsw-medewerkers.

- *Transitiekosten*

Empatec N.V. heeft aangegeven dat er gedurende vier jaar (2022 tot en met 2025) een budget van € 500.000 per jaar beschikbaar moet zijn voor de dekking van mogelijke transitiekosten. In totaliteit daarmee € 2.000.000. De begrote bedragen voor de transitiekosten worden uitsluitend aangewend om eventuele boventalligheid van ongesubsidieerd personeel op te lossen voor zover dat niet via natuurlijk verloop kan worden opgevangen.

Het voorstel is om de transitiekosten vanuit het oogpunt van gezamenlijkheid en commitment 50/50 te verdelen over Empatec N.V. en de GR Fryslân-West. De 50% die ten laste komt van de GR Fryslân-West (€ 250.000 euro per jaar in de eerste 4 jaar van het Werkleerbedrijf) wordt opgenomen in de begroting van de GR. De kosten worden gedekt door een extra gemeentelijke bijdrage naar rato van het aantal arbeidsjaren Wsw (oftewel SE).

Het effect per SE is rond de € 325 gemiddeld over de jaren 2022-2025. Binnen de vastgestelde (meerjaren-) begroting 2022 van de GR Fryslân-West is volgens de informatie uit de Businesscase ruimte beschikbaar om de reservering voor 2022 te realiseren. Inclusief reservering blijft de bijdrage per SE ook in de meerjarenraming van de GR Fryslân-West binnen het kader van € 3.000 per SE.

Overigens wordt de gemeentelijke meerjarenraming pas bijgesteld na vaststelling van de meerjarenraming van de GR Fryslân-West. Ter illustratie is de mogelijke stapsgewijze daling van € 3.000 naar € 41 per SE in onderstaande tabel weergegeven.

	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Gem. bijdrage per SE	€ 3.000	€ 2.599	€ 2.208	€ 1.753	€ 953	€ 41
Gem. bijdrage in transitie-kosten per SE	N.v.t.	€ 325	€ 325	€ 325	€325	€ 0
Totaal	**€ 3.000**	**€ 2.884**	**€ 2.533**	**€ 2.078**	**€ 1.278**	**€ 41**

Tabel: effect Businesscase op ontwikkeling gemeentelijke bijdrage loonkosten en transitiekosten per SE (uitsluitend indien de meerjarenraming GR Fryslân-West e.e.a. conform vaststelt).Voor Waadhoeke zou dit, indien de omstandigheden exact zo zijn als in de Businesscase wordt aangenomen, betekenen dat de gemeentelijke bijdrage vanaf 2022 gaat dalen. De gemeentelijke bijdrage van Waadhoeke is dan volgens de Businesscase vanaf 2026 ruim € 400.000 lager dan wat thans in de gemeentelijke meerjarenraming is opgenomen.

- *Effect evenredig deel eigen gemeenten*

Alle deelnemende gemeenten committeren zich aan het evenredig deel voor re-integratiedienstverlening. Daarnaast is er de optie om aanvullende diensten door het Werkleerbedrijf te laten uitvoeren binnen het bovenevenredig deel of het pluspakket. Inherent aan het ingroeipad is dat het trajectvolume (aantal inwoners dat een re-integratietraject kan volgen bij het Werkleerbedrijf) in 2022 nagenoeg overeenkomt met het volume van 2021 en vervolgens meestijgt met het evenredig deel.

Jaar	2022	2023	2024	2025	2026
Evenredig deel	€ 600.965	€ 640.277	€ 679.588	€ 718.900	€ 718.900

Tabel: ingroei evenredig deel Waadhoeke

Het budget voor re-integratie van de doelgroep Perspectiefrijk is opgenomen in de begroting van de Dienst NWF. De inkoop van trajecten binnen het re-integratiebudget is onderverdeeld naar trajecten bij Pastiel (Werkleerbedrijf) en trajecten bij overige (lokale) lokale aanbieders. Binnen dit budget zal een verschuiving moeten plaatsvinden naar het Werkleerbedrijf.

Verondersteld wordt dat het portfolio van het Werkleerbedrijf ook de dienstverlening kan bieden die momenteel bij -een klein aantal- aanbieders is ondergebracht. In dat geval is het ingroeipad naar het evenredig deel voor de gemeente budgettair neutraal te realiseren.

PARTICIPATIE, JURIDISCH & COMMUNICATIE

Participatie
De Adviesraden Sociaal Domein hebben inmiddels hun adviezen uitgebracht. Tevens zijn het advies van de OR, de reactie van de WOR-bestuurder en de brieven van de vakbond FNV aan leden Empatec en de brief van de vakbond FNV aan gemeente SWF als bijlagen toegevoegd.

Beleid- en regelgeving
Wet gemeenschappelijke regeling
Gemeentewet
Participatiewet
Wet Sociale Werkvoorziening
Wet markt en overheid en aanbestedingsbeleid
Aanbestedingswet 2012 (hierin geïmplementeerd de Richtlijn 2014/24/EU), de Gids Proportionaliteit, het inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Waadhoeke

Communicatie
Er is een centraal communicatieplan. Alle gemeenten zijn hierin vertegenwoordigd, evenals Empatec. Centrale regie is belegd bij het regieteam communicatie, zijnde de voorzitter van de GR, de directeur van Empatec N.V. en de gemeentesecretaris van een van de deelnemende gemeenten.

Bijlagen
1. Businesscase versie 22-11-21
2. Bijlagenbundel Businesscase versie 22-11-21
3. Aanvullende notitie Rotshuizen Geense januari 2022
4. Adviezen Adviesraad Sociaal Domein NWF
5. Advies Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren
6. Reactienota aan de gezamenlijke adviesraden
7. Advies OR
8. Besluit WOR-bestuurder op advies OR
9. Brief vakbond FNV aan leden Empatec
10. Brief vakbond FNV aan gemeente SWF
11. Historische schets traject Businesscase Werkleerbedrijf

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: CONCEPT

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 8 februari 2022

B E S L U I T

1. De Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026 vast te stellen.
2. De governance van de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West aan te passen conform optie 1, en optie 4c (het opheffen van Empaselect B.V. en Empathiek B.V.) te onderzoeken binnen het implementatieplan.
3. De financiële implicaties, zijnde het evenredig deel en het pluspakket voor de re-integratieactiviteiten te verwerken in de gemeentelijke begroting.
4. Het college de opdracht te verstrekken om: de GR Fryslân-West te verzoeken de N.V. Empatec in samenwerking met de gemeenten een implementatieplan te laten opstellen en aan te bieden aan de GR Fryslân-West, waarna de GR Fryslân-West de colleges verzoekt deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

, voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	10 februari 2022	**Behandelend ambtenaar**	R Snuif
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	r.snuif@waadhoeke.nl
Onderwerp	Uitvoering motie extra impuls woningmarkt	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	N. Haarsma		

Samenvatting

Tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2021 heeft de raad de motie Extra impuls woningmarkt aangenomen. De raad geeft in deze motie aan zorgen te hebben over de starters op de woningmarkt in Waadhoeke en vraagt het college middels vier vragen antwoord te geven op het startersvraagstuk en de druk op de woningmarkt in Waadhoeke.

Om een aantal vragen te kunnen beantwoorden is het onderzoeksbureau KAW ingeschakeld. Dit heeft geleid tot de notitie “Kansen voor starters in Waadhoeke; instrumenten voor de woningmarkt”. De notitie is tijdens de raadsbrede interactieve voorlichting op dinsdag 14 december 2021 gepresenteerd en besproken. Daarbij waren ook een lokaal/regionaal acterende makelaar en een vertegenwoordiger van de in onze gemeente actieve woningcorporaties aanwezig.

Vanuit de motie, de memo van ons college van 30 november 2021, de rapportage van KAW en de bijeenkomst van 14 december 2021 kunnen ruwweg twee sporen worden onderscheiden:

- het ontwikkelen van instrumenten waarmee de positie van starters op de woningmarkt wordt verbeterd;
- een versnelling van de woningbouw waarbij voor alle doelgroepen (en via doorstroming dus ook voor starters) meer ontspanning op de woningmarkt ontstaat.

In dit advies worden een aantal relatief eenvoudige en bij de woningmarkt van Waadhoeke passende voorstellen gedaan. Ook wordt een voorstel gedaan voor de gevraagde extra financiële ondersteuning voor tijdelijke externe projectleiding die kan ondersteunen met het realiseren van woonplannen.

Voorstel

1. Het vaststellen van de definitie van een starter op de woningmarkt in Waadhoeke.

2. Het nader uitwerken van de navolgende instrumenten:
- **a) starterslening**
- **b) op basis van maatwerkbenadering bij nieuwbouwprojecten mogelijkheden voor starters inbrengen.**
- **c) (incidenteel) verkoop van corporatiebezit aan starters**

3. Het doen van onderzoek naar het geschikt maken van leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed op huurbasis ten behoeve van diverse aandachtsgroepen in combinatie met starters.

4. Een extra krediet van € 510.000 beschikbaar te stellen voor tijdelijke formatie op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening.

5. Dit extra krediet ten laste van de Algemene Reserve te brengen.

6. Dit bedrag te reserveren in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve Impuls woningmarkt.

Inleiding
Tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2021 heeft de raad de motie Extra impuls woningmarkt aangenomen. De raad geeft in deze motie aan zorgen te hebben over de starters op de woningmarkt in Waadhoeke en vraagt het college middels vier vragen antwoord te geven op het startersvraagstuk en de druk op de woningmarkt in Waadhoeke (zie bijlage 1).

Om een aantal vragen te kunnen beantwoorden is het onderzoeksbureau KAW ingeschakeld. Dit heeft geleid tot de notitie “Kansen voor starters in Waadhoeke; instrumenten voor de woningmarkt” (zie bijlagen 2 en 3). De notitie is tijdens de raadsbrede interactieve voorlichting op dinsdag 14 december 2021 gepresenteerd en besproken. Daarbij waren ook een lokaal/regionaal acterende makelaar en een vertegenwoordiger van de in onze gemeente actieve woningcorporaties aanwezig.

Vanuit de motie, de memo van ons college van 30 november 2021, de rapportage van KAW en de bijeenkomst van 14 december 2021 kunnen ruwweg twee sporen worden onderscheiden:
- het ontwikkelen van instrumenten waarmee de positie van starters op de woningmarkt wordt verbeterd;
- een versnelling van de woningbouw waarbij voor alle doelgroepen (en via doorstroming dus ook voor starters) meer ontspanning op de woningmarkt ontstaat.

In dit advies worden een aantal relatief eenvoudige en bij de woningmarkt van Waadhoeke passende voorstellen gedaan. Ook wordt een voorstel gedaan voor de gevraagde extra financiële ondersteuning voor tijdelijke externe projectleiding die kan ondersteunen met het realiseren van woonplannen.

Beoogd (meetbaar) effect
Met de voorliggende voorstellen wordt invulling gegeven aan de door de raad aangenomen motie om voor jongeren in Waadhoeke meer mogelijkheden te bieden voor huisvesting in onze gemeente alsmede een versnelling van de woningbouw voor alle doelgroepen (ouderen, starters en gezinnen).

Motivering
1.1 Het is noodzakelijk om te bepalen wie tot deze doelgroep behoort (en wie niet).
Om starters op de woningmarkt te kunnen helpen, moet wel worden vastgesteld wie tot deze doelgroep behoort en wie niet. In de notitie van KAW is een definitie van een starter opgenomen, die landelijk gangbaar is. Die definitie luidt:

Een starter wordt gezien als iemand die voor het eerst een eigen woning gaat kopen of huren, van maximaal 35 jaar oud en met een inkomen tot modaal (€ 37.000 per jaar in 2021).

Hierbij is het van belang dat de starter (van origine) een inwoner van de gemeente Waadhoeke is, die vanuit een sterke sociale betrokkenheid en lokale binding met zijn huidige verblijfsplaats huisvesting zoekt in (de directe omgeving van) zijn eigen dorp of wijk binnen de gemeente Waadhoeke.

Met het vaststellen van bovenstaande definitie wordt ook duidelijk wie eventueel in aanmerking kunnen komen voor de nog nader uit te werken instrumenten ten behoeve van de starters in Waadhoeke. Bij de nader uit te werken instrumenten zal dit zo exact mogelijke worden gedefinieerd.

2. Met deze instrumenten kan een directe bijdrage worden geleverd aan het huisvestingvraagstuk voor starters in Waadhoeke

2a) Dit instrument verruimt de financiële mogelijkheid van een starter
Eén van de duidelijk geadviseerde instrumenten is de starterslening. Middels een starterslening wordt extra leenruimte geboden. Hierdoor kunnen starters een huis kopen dat financieel (nog) net buiten hun bereik ligt. De gedachte hierachter is dat koopstarters meestal werkende jongeren zijn, die in inkomen nog vooruit zullen gaan. Dit instrument is zowel in te zetten voor bestaande bouw en nieuwbouw.

Bij de uitwerking zullen de bouwstenen (zoals onder andere lokale binding, maximale koopsom en maximaal leenbedrag) uit de rapportage van KAW (zie hiervoor pagina 19) als leidraad worden gebruikt en zullen de financiële consequenties nauwgezet in beeld worden gebracht. De raad besluit uiteindelijk over de exacte regeling.

2b) Op basis van maatwerk kan bij nieuwbouwprojecten ruimte worden geboden voor betaalbare huur- en koopwoningen
In het kader van maatwerk zullen wij ons maximaal inspannen om in nieuwe plannen betaalbare huur- en koopwoningen te realiseren. Bijv. type rug aan rug of 4 onder 1 kap zoals recent in Boksum. Hiermee geven wij invulling aan het door KAW in de notitie aangedragen instrument van een percentageregeling.

2c) Corporaties kunnen bij verkoop sociale koopwoningen voorrang verlenen aan starters
Woningcorporaties verkopen zo nu en dan om diverse redenen gedeelten van hun huurwoningen. Het is voor de corporaties mogelijk om bepaalde doelgroepen hierbij voorrang te geven. In het kader van de prestatieafspraken die de gemeente jaarlijks met de corporaties en huurdersverenigingen maakt, kan overleg met betrokken partijen hierover worden gevoerd. Bezien kan worden of afspraken gemaakt kunnen worden over verkoop aan deze specifieke doelgroep (starters). Overigens zal dit, gelet op de druk op de woningmarkt die ook in de huursector merkbaar is, om kleine aantallen gaan.

Voor bovenstaande instrumenten geldt dat deze, vanuit de geschetste definitie van een starter, nog nader uitgewerkt moeten worden, zodat met de instrumenten ook daadwerkelijk het gewenste effect bereikt wordt. Deze uitwerking is in het derde kwartaal van 2022 gereed.

3.1 Hierdoor kan op relatief korte termijn wooneenheden op huurbasis voor aandachtsgroepen worden gerealiseerd.
De woonvraag voor niet alleen de starters maar ook andere aandachtsgroepen (zoals statushouders, arbeidsmigranten, sociaal urgenten en dreigend daklozen, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, uitstroom intramurale situaties) is een complexe opgave. Mede door de huidige druk op de woningmarkt.

Leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed kan in sommige gevallen geschikt worden gemaakt voor bewoning door het realiseren van wooneenheden binnen het bestaande pand. Aangezien de gemeente eigenaar is van deze objecten, is de gemeente ook regisseur van de toekomstige invulling hiervan.

Het realiseren van wooneenheden in deze objecten kan, gezien het feit dat het hier huurwooneenheden betreft, flexibel worden ingezet voor de diverse aandachtsgroepen in combinatie met starters. Ook indirect zal dit effect hebben voor de starters op de woningmarkt, omdat door extra aanbod voor aandachtsgroepen, een minder groot beroep wordt gedaan op de reguliere woningvoorraad.

Mede gezien de demografische prognoses is het flexibel kunnen inzetten van deze gebouwen een kans om tijdelijk extra aanbod van woningen te realiseren. Daarbij kan in dit onderzoek ook worden meegenomen of deze locaties zich lenen voor tijdelijke extra woonunits (flexwonen).

4.1 Zowel invoering en uitvoering van de voorgestelde maatregelen voor starters als een versnelling van de woningbouw vraagt extra ambtelijk inzet op het vakgebied wonen
Beide in de inleiding geschetste sporen vragen tijdelijk ambtelijke inzet. De beschikbare ambtelijke capaciteit op het gebied van wonen is nu al volledige bezet met alle lopende beleidsvraagstukken, het maken van prestatieafspraken, de vele initiatieven en lopende projecten rondom het (brede) thema wonen en woningmarkt.

De kentering op de woningmarkt (waarbij zowel dorpen als ontwikkelende partijen aankloppen bij de gemeente, maar ook de gemeente zelf graag de regie wil nemen) is niet in de huidige formatie voorzien. Datzelfde geldt voor het actief oppakken van de in dit raadsvoorstel voorgestelde acties en de gewenste versnelling van de woningbouw.

Op dit moment zien we dat door de beperkte bezetting (in het oorspronkelijke formatieplan dat ten grondslag ligt aan Waadhoeke is 1 fte op het gebied van Wonen opgenomen) zowel complexe als eenvoudige vragen, maar ook de beleidsvragen als projectmatige taken op hetzelfde bureau belanden. Tijdelijke formatie biedt ruimte om hierin meer te differentiëren, de voorgestelde instrumenten in 2022 in te voeren en uit te voeren, meer projecten tegelijkertijd op te pakken maar vooral meer regie te voeren op het grote aantal ontwikkelingen. Concreet betekent dit meer mensen om meer projecten in dorpen en wijken op te kunnen pakken, te begeleiden en tot uitvoer te kunnen brengen.

4.2 Voldoende capaciteit op het gebied van ruimtelijke ordening is essentieel
Zoals eerder aangegeven betekent meer capaciteit dat wij meerdere projecten tegelijkertijd op kunnen pakken. Het leidt níet tot een versnelling van bijv. de ruimtelijke procedures of de snelheid waarmee onderzoeks- en stedenbouwkundige bureaus opereren (ook daar zien we dat de werkdruk hoog is wat ten koste gaat van de snelheid).

De ruimtelijke procedures vormen een belangrijk onderdeel van de woningbouwontwikkeling en zijn arbeidsintensief. Daarnaast beschikt een aantal van de collega's die deze procedures begeleiden ook over de vaardigheden om projecten te begeleiden. Om bij meer ervaren collega's hiervoor meer ruimte te creëren, maar ook om meer procedures tegelijkertijd te kunnen begeleiden wordt ingezet op meer operationele capaciteit (junior) op het gebied van ruimtelijke ordening.

4.3 Er is de afgelopen jaren het nodige in gang gezet
De afgelopen maanden zijn door uw raad de nodige beslissingen genomen rondom woningbouwontwikkeling. Zowel de start van een ontwikkeling door het beschikbaar stellen van

krediet (via Stads en Dorpsvernieuwing of vooruitlopend op een grondexploitatie) of het vaststellen van bestemmingsplannen waardoor een project richting de uitvoering gaat.

Ook is door het anders inzetten van vacatureruimte (rest FTE's) dekking gevonden voor extra stedenbouwkundige capaciteit waardoor iets meer ruimte ontstaat rond woningbouwontwikkeling, advisering bij bouwplannen en vraagstukken rond het brede thema ruimtelijke kwaliteit.

Verder is eind 2021 een beroep gedaan op de provinciale regeling Flexpool waarmee een (bescheiden) inzet van tijdelijke professionals mogelijk is. Bedoeling is om ons hiermee bij de woningbouwontwikkeling aan de zuidwestkant van Sint Annaparochie maximaal te laten ontzorgen zodat de voorbereidingsfase medio 2022 kan worden afgerond.

Kanttekeningen

1.1 De toegenomen vraag op de woningmarkt is tijdelijk

De demografische prognoses laten zien dat Waadhoeke aan het ontgroenen en vergrijzen is. Desondanks is de huidige vraag naar huisvesting door diverse oorzaken hoog te noemen. Ook bij de jongeren. Het is een logische gedachte om de huidige marktvraag van jongeren zo goed mogelijk te bedienen.

Het is echter de vraag of het simpel weg bijbouwen van grote aantallen nieuwe woningen op termijn de beste oplossing is. Gezien de demografische prognoses ligt bouwen voor leegstand op de loer. Dit vraagt om strategische beleidskeuzes, maar ook om actuele provinciale prognoses, om zowel aan de huidige marktvraag te kunnen voldoen als de toekomstige marktvraag in ogenschouw te houden.

Met het voorliggende advies wordt met beide aspecten rekening gehouden, waarbij het startersvraagstuk in Waadhoeke in het bijzonder en woningbouw in het algemeen, op korte termijn een impuls krijgt.

1.2 Een versnelling op de woningmarkt vraagt inzet van veel disciplines

In dit voorstel wordt dekking gevraagd voor formatie op het gebied van Wonen en Ruimtelijke Ordening. Bij woningbouwontwikkeling zijn echter veel meer disciplines betrokken. Denk daarbij onder andere aan volkshuisvesting, stedenbouw, ruimtelijke ordening, milieu, grondzaken, civiele techniek en vergunningverlening. Tijdelijke projectleiding is dan maar een deel van de oplossing. In alle gevallen wordt een fors beroep gedaan op de ambtelijke capaciteit.

In de onderzoeksfase ligt de nadruk op wonen, stedenbouw, ruimtelijke ordening en grondzaken (en hebben veel disciplines een adviesrol). In de voorbereidingsfase ligt het zwaartepunt op ruimtelijke ordening (en hebben veel disciplines een adviesrol). In de realisatiefase ligt het zwaartepunt bij de afdeling BOR maar zien we bijv. ook een piek in het aantal vergunningaanvragen bij de afdeling V&VTH.

In dit voorstel ligt de nadruk op de voorbereidingsfase en realisatiefase. Bij de afdeling BOR wordt momenteel verkend of door een herschikking van budgetten en door meer zelf te doen formatieve uitbreiding kan plaatsvinden. Binnen V&VTH kan worden geanticipeerd op deze ontwikkeling door de (te verwachten) extra legesinkomsten vooruitlopend op de inning hiervan in te zetten voor het aantrekken van personeel.

1.3 De afhankelijkheid van de beschikbaarheid van personeel is groot
In dit voorstel wordt dekking gevraagd voor formatie op het gebied van Wonen en Ruimtelijke Ordening. De afgelopen periode is gebleken dat het lastig is om vacatures in te vullen. O.a. op vakgebieden als verkeer en vervoer, rioolbeheer en vergunningverlening. Ook bij adviesbureaus ligt de werkdruk hoog. Inzet van bureaus vraagt, naast de inzet van extra financiële middelen, bovendien nog altijd een stevige inzet van de eigen medewerkers. Met de huidige formatie kan deze inzet nu niet geboden worden. Vanuit die ervaring is de vraag of geschikt personeel op de arbeidsmarkt is te vinden.

1.4 Niet alle geschetste instrumenten keren terug of worden nader onderzocht
In de inleiding is aangegeven dat er een aantal relatief eenvoudige en bij de woningmarkt van Waadhoeke passende voorstellen worden gedaan. Deze zijn gebaseerd op het advies van KAW maar ook op het beeld dat door de aanwezige lokale makelaar en de vertegenwoordiger van de corporaties is geschetst. Vanuit die discussie is de nadruk gelegd op maatregelen die relatief eenvoudig en vlot kunnen worden ingevoerd en tegelijkertijd voldoende effect sorteren. De keuze om bijvoorbeeld een starterlening in te voeren (die op alle fronten positief scoort) en deze voor zowel bestaande als nieuwbouw te hanteren maakt dat andere financiële instrumenten (zoals erfpacht dat alleen zou kunnen gelden voor gemeentelijke nieuwbouwkavels) minder interessant is. Ook het vastleggen van doelgroepen of het vaststellen van een doelgroepenverordening lijkt op dit moment te vergaand. Bij transacties blijkt dat nog steeds zo'n 80% wordt verkocht aan belangstellenden uit de directe omgeving van een woning.

Analyse
De motie van de raad van 8 juli 2021, de notitie "Kansen voor starters in Waadhoeke" en de raadsbrede interactieve voorlichting op 14 december 2021 laten zien, welke vraagstukken er leven op de woningmarkt in Waadhoeke. Op basis van deze analyse is het voorliggende advies tot stand gekomen.

Alternatieven
Met dit voorstel wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Een alternatief is om een integrale afweging te maken bij de Kadernota 2023-2026 en vervolgens definitieve besluitvorming bij de begrotingsbehandeling in november dit jaar. Dit is de gebruikelijke wijze. Aan de andere kant kunt u er zo vlak voor de verkiezingen ook voor kiezen dit mee te nemen bij de coalitieonderhandelingen. De huidige marktsituatie is nu echter dusdanig dat het lastig is om snel beschikbare capaciteit te vinden. Ook adviesbureaus hebben een hoge werkdruk. Definitieve besluitvorming in november betekent een aanzienlijk tijdsverlies. Uw raad heeft eerder aangegeven om juist een versnelling te willen op dit onderwerp. Door het besluit reeds nu te nemen, kan sneller worden gestart met de uitvoering. Op deze wijze kan de nieuwe raad ook eerder de resultaten tegemoet zien.

Vervolg
Na instemming door uw raad kan gestart worden met de werving en selectie, zullen de instrumenten nader worden uitgewerkt en onderzocht worden welke leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed geschikt te maken zijn om wooneenheden in te realiseren.

Inwonersparticipatie
Bij uitvoering van het realiseren van wooneenheden binnen leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed alsmede bij nieuwbouwplannen worden de inwoners, zoals gebruikelijk, op de hoogte gesteld en betrokken bij het proces.

Communicatie
Wanneer we kijken naar het aantal projecten en het grote aantal woningen dat in de pijplijn zit (de verwachting is dat in 2022 gestart kan worden met de bouw van meer dan 100 woningen in bijv. Dronryp, Franeker, Sexbierum, Menaam en Winsum) dan zien we dat de inzet van de afgelopen jaren zijn vruchten af werpt. Ook zien we dat locaties (waarvan de ontwikkeling eerder stagneerde) door de aantrekkende woningmarkt nu wel tot ontwikkeling zijn gekomen.

Naast het meer zaken tegelijkertijd kunnen oppakken door tijdelijke formatieve inzet is er ook winst te behalen als het gaat om extra inzet op communicatie rond het onderwerp 'Wonen in Waadhoeke'. Momenteel wordt verkend hoe we dit op een eenvoudige en toegankelijke manier kunnen doen passend binnen de afgesproken kaders.

Verder wordt voorgesteld om ook de raad (bijv. 2 x per jaar) te informeren over de diverse projecten op het gebied van woningbouw. Bij voorkeur in een meer besloten sessie zodat ook complexere dossiers op een goede manier kunnen worden belicht.

Financiën
Voor een periode van 3 jaar een bedrag van € 510.000,- beschikbaar te stellen voor tijdelijke formatie op het gebied van wonen en op het gebied van ruimtelijk ordening.

Binnen bestaande budgetten is hier geen dekking voor. Voorgesteld worden om deze kosten te dekken uit de Algemene reserve.

De stand van de Algemene reserve is na de 3e begrotingswijziging 2022 (is laatst vastgestelde) nog € 15.943.264 en gelet op de vastgestelde minimumgrens van € 15 miljoen voldoende om deze kosten te dekken.

Juridisch kader
Woningwet

Bijlagen
Bijlage 1. Motie Extra impuls Woningmarkt
Bijlage 2. Memo motie extra impuls Woningmarkt
Bijlage 3. Notitie Kansen voor starters in Waadhoeke Instrumenten voor de woningmarkt (KAW 2 november 2021)

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-02-014378

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. Het vaststellen van de definitie van een starter op de woningmarkt in Waadhoeke.
2. Het nader uitwerken van de navolgende instrumenten:
   a) starterslening
   b) op basis van maatwerkbenadering bij nieuwbouwprojecten
      mogelijkheden voor starters inbrengen.
   c) (incidenteel) verkoop van corporatiebezit aan starters
3. Het doen van onderzoek naar het geschikt maken van leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed op huurbasis ten behoeve van diverse aandachtsgroepen in combinatie met starters.
4. Een extra krediet van € 510.000 beschikbaar te stellen voor tijdelijke formatie op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening.
5. Dit extra krediet ten laste van de Algemene Reserve te brengen.
6. Dit bedrag te reserveren in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve Impuls woningmarkt.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

{{Sig , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	15 februari 2022	**Beh. ambtenaar**	J Mulder
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	j.mulder@waadhoeke.nl
Onderwerp	Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp	**Telefoonnummer**	0517 – 380 380
Portefeuillehouder	J. Dijkstra		

Samenvatting

Aan de Ljouwertertrekwei 38 in Dronryp bevindt zich een groot voormalig bedrijfsperceel. De bedrijfsactiviteiten ter plaatse zijn inmiddels beëindigd en er ligt een initiatief voor het combineren van de bestaande woonfunctie met een aantal (dag)recreatieve voorzieningen op het terrein. Het gaat hier concreet om kleinschalige recreatieve activiteiten, in de vorm van een kleinschalig kampeerterrein en een theetuin / rustpunt. Ondergeschikt hieraan is het de bedoeling om ook de productie en verkoop van ijs- en chocolade-producten en daarmee gelijk te stellen producten toe te staan, plus het ter plaatse samenstellen van picknick- en borrelmanden (met ten hoogste licht-alcoholische producten erin) en deze uitsluitend voor afhaal beschikbaar te stellen. Alle activiteiten die binnen zullen plaatsvinden krijgen in principe binnen de bestaande bebouwing een plek.

Omdat dit initiatief niet passend is in het ter plaatse geldende bestemmingsplan ‘Dronryp 2018’ is een bestemmingsplan opgesteld. Deze heeft afgelopen najaar voor de duur van zes weken als ontwerp ter inzage gelegen. Hierop zijn geen zienswijzen ingekomen. Wel is een aanvullend gesprek geweest tussen de initiatiefnemer en een omwonende en is daarin afgesproken om het bestemmingsplan op een aantal onderdelen aan te passen. Dit, plus twee ambtshalve aanpassingen, is reden om uw raad voor te stellen om dit bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen ten opzichte van de ontwerpfase.

Voorstel

1. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en het bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’ met IMRO codering NL.IMRO.1949.BPDrpLjouwerttw38-VAS1 gewijzigd vast te stellen;
2. Voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

Inleiding
Aan de Ljouwertertrekwei 38 in Dronryp bevindt zich een groot voormalig bedrijfsperceel. De bedrijfsactiviteiten ter plaatse zijn inmiddels beëindigd en er ligt een initiatief voor het combineren van de bestaande woonfunctie met een aantal (dag)recreatieve voorzieningen op het terrein. Het gaat hier concreet om kleinschalige recreatieve activiteiten, in de vorm van een kleinschalig kampeerterrein en een theetuin / rustpunt. Ondergeschikt hieraan is het de bedoeling om ook de productie en verkoop van ijs- en chocoladeproducten en daarmee gelijk te stellen producten toe te staan, plus het ter plaatse samenstellen van picknick- en borrelmanden (met ten hoogste licht-alcoholische producten erin) en deze uitsluitend voor afhaal beschikbaar te stellen. Alle activiteiten die binnen zullen plaatsvinden krijgen in principe binnen de bestaande bebouwing een plek.

Omdat dit initiatief niet passend is in het ter plaatse geldende bestemmingsplan 'Dronryp 2018' is een bestemmingsplan opgesteld. Deze heeft afgelopen najaar voor de duur van zes weken als ontwerp ter inzage gelegen. Hierop zijn geen zienswijzen ingekomen. Wel is een aanvullend gesprek geweest tussen de initiatiefnemer en een omwonende en is daarin afgesproken om het bestemmingsplan op een aantal onderdelen aan te passen. Dit, plus twee ambtshalve aanpassingen, is reden om uw raad voor te stellen om dit bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen ten opzichte van de ontwerpfase. De voorgestelde wijzigingen zijn opgenomen in de eerste bijlage van dit raadsvoorstel. Het voorgestelde (gewijzigd) vast te stellen bestemmingsplan treft u aan als tweede bijlage.

Beoogd (meetbaar) effect
Na gewijzigde vaststelling van dit bestemmingsplan is het mogelijk om op dit perceel de gewenste activiteiten te ontplooien.

Motivering

Argumenten
1.1 Het plan is in goed overleg met de omgeving tot stand gekomen
De initiatiefnemer heeft, vóórdat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gegaan, met alle directe buren contact gehad over de plannen. Zij zijn allen op de hoogte. Met één van zijn nabije buren is in het kader van de ontwerpprocedure aanvullend overleg geweest. Dit heeft geleid tot het voorstel voor een aantal aanpassingen aan het plan. De aanpassingen hebben vooral betrekking op het toegestane kampeerterrein.

In het ontwerpbestemmingsplan was geregeld dat er onder meer een minicamping wordt toegestaan. Hierin is de opzet gevolgd die in de hele gemeente wordt gebruikt voor het toestaan van kleinschalig kamperen en die is toegesneden op het provinciaal ruimtelijk beleid dat is opgenomen in de 'Verordening Romte Fryslân 2014'. Op basis van deze regeling is het mogelijk om maximaal 15 kampeermiddelen te mogen plaatsen. Dit kunnen tenten zijn, maar bijvoorbeeld ook campers en caravans. Dat laatste vindt de betreffende omwonende bezwaarlijk qua impact. In het gesprek tussen initiatiefnemer en omwonende bleek dat de initiatiefnemer de bedoeling heeft om het kampeerterrein uitsluitend in gebruik te nemen voor tenten/als trekkersveld en níet voor campers, caravans et cetera. Daarom is ervoor gekozen om dit expliciet te regelen in dit bestemmingsplan. Voorts is het kampeerterrein, conform het erfinrichtingsplan dat als bijlage 1 bij de toelichting van het

bestemmingsplan is opgenomen, strakker begrensd op de verbeelding van het bestemmingsplan. Tenslotte is het hiervoor genoemde erfinrichtingsplan ietwat aangepast voor wat betreft de inpassing van het kampeerterrein en de inrichting van het tussen het kampeerterrein en kanaal gelegen veldje. Daar komt mogelijk een natuurlijke speelvoorziening voor bezoekers.

De hiervoor genoemde aanpassingen vormen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen ten opzichte van de ontwerpfase. De voorgestelde aanpassingen hebben de goedkeuring van zowel de initiatiefnemer als de omwonende.

1.2 Omdat de locatie in het buitengebied ligt is het van belang om duidelijk te regelen dat er op het perceel maximaal één woning is toegestaan
In het ontwerpbestemmingsplan was weliswaar geregeld dat er één woning is toegestaan op het perceel, maar deze regeling zou wellicht tot juridische onduidelijkheid, discussie of verschil van interpretatie kunnen leiden. Daarom wordt deze gewijzigde vaststelling ook gebruikt om nog extra nadruk te leggen op het maximaal toegestane aantal van één woning op dit perceel. Voor woonpercelen in het buitengebied is dat in de basis de geldende beleidslijn van provincie en gemeente. Voorts viel nog op dat er ook een zogenoemde afwijkingsregeling in het ontwerpbestemmingsplan zat om meer woningen toe te kunnen staan. Dit is een standaardregeling die in het bestemmingsplan ‘Dronryp 2018’ zit. Deze regeling is voor dit bestemmingsplan geschrapt. Enerzijds omdat de initiatiefnemer niet voornemens is om van een dergelijke regeling gebruik te maken. Anderzijds omdat deze locatie in het buitengebied ligt. Mocht er ooit al sprake zijn van een herontwikkeling naar wonen, dan zal dat altijd gepaard moeten gaan met een op kwaliteit gericht (inrichtings)plan en een bijbehorende wijziging van het bestemmingsplan. Dit resultaat kan niet worden bereikt met een dergelijke afwijkingsregeling.
Het hiervoor genoemde betreft de twee voorgestelde ambtshalve aanpassingen.

1.3 Er is sprake van een kwalitatieve verbetering van het terrein
De huidige bebouwing op het erf wordt in de nieuwe ontwikkeling in principe in stand gehouden. Alle activiteiten die binnen zullen plaatsvinden krijgen binnen de bestaande bouwmogelijkheden een plek. Het oostelijke deel van het plangebied blijft vrij van bebouwing en wordt onder andere gebruikt voor de kleinschalige kampeerplekken voor tenten. Verder wordt een goede inpassing van het terrein juridisch geborgd, waarbij de aandachtspunten het aanzicht vanaf de straatzijde (Ljouwertertrekwei) op de loodsen zijn en het open houden van het oostelijke gedeelte van het terrein (zie bijlage 1 bij de toelichting van het bestemmingplan).

Tenslotte wordt vanuit functioneel oogpunt de milieusituatie aanmerkelijk verbeterd. De mogelijkheid voor vestiging van een middelzwaar bedrijf wordt ‘wegbestemd’, om een woonfunctie in combinatie met kleinschalige recreatieve voorzieningen mogelijk te maken, die uitstekend past op het perceel en in de omgeving.

2.1. Een exploitatieplan is niet noodzakelijk
De kosten voor de realisatie van dit initiatief komen volledig voor rekening van de initiatiefnemer. Dit geldt ook voor de kosten van het bestemmingsplan, de daarbij behorende onderzoeken en eventuele planschade. Uw raad hoeft dan ook geen exploitatieplan vast te stellen.

Kanttekeningen
Er zijn geen kanttekeningen.

Analyse
Uit hoofdstuk 3 van de toelichting blijkt dat de nieuwe functies niet in strijd zijn met het Rijks- en provinciaal beleid. Verder sluit het planvoornemen goed aan bij de gemeentelijke ambities op het gebied van recreatie en toerisme, zoals is opgenomen in de 'Nota recreatie en toerisme gemeente Waadhoeke (Beleef Waadhoeke!)' uit 2020. De kleinschalige recreatieve activiteiten zoals de theetuin, de kampeerplekken en de ambachtelijke chocolade- en ijsbereiding op deze locatie aan het water en langs een fiets-/wandelpad dragen bij aan een waardevol toerisme en meer toeristische bestedingen in de gemeente Waadhoeke.

Voor een uitgebreide motivering hiervan wordt kortheidshalve verwezen naar hoofdstuk 3 van de toelichting van het bestemmingsplan zoals deze is opgenomen als tweede bijlage bij dit raadsvoorstel.

Alternatieven
Dit is niet relevant, omdat er sprake is van een particulier initiatief.

Vervolg
Indien uw raad besluit om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen, dan zal dit na een termijn van een aantal weken worden gepubliceerd in het digitale gemeenteblad van Waadhoeke.

Na het raadsbesluit en voorafgaand aan het publiceren krijgen Gedeputeerde Staten van Fryslân en het Ministerie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening eerst de gelegenheid om een zogenoemde reactieve aanwijzing te geven. Dit is wettelijk verplicht op het moment dat een bestemmingsplan gewijzigd wordt vastgesteld ten opzichte van de ontwerpfase. Deze 'hogere overheden' hebben vervolgens de mogelijkheid om de onderdelen van het bestemmingsplan waar de wijzigingen betrekking op hebben niet in werking te doen laten treden. Gelet op de aard van de aanpassingen en het feit dat zowel de provincie als het Ministerie in de ontwerpfase geen zienswijzen hebben gegeven, ligt het niet in de lijn der verwachting dat er reactieve aanwijzingen zullen volgen.

Na de hiervoor genoemde fase zal de publicatie volgen. Een eventuele reactieve aanwijzing over de gewijzigde vaststelling moet in de publicatie worden opgenomen. Na het publiceren volgt een beroepstermijn van 6 weken voor het gewijzigd vastgestelde bestemmingsplan. Indien er geen beroep bij de Raad van State wordt ingesteld, dan treedt het bestemmingsplan de dag na afloop van de beroepstermijn in werking en is dan ook meteen onherroepelijk. Wordt er wel beroep ingesteld tegen het bestemmingsplan, dan volgt pas onherroepelijkheid nadat de Raad van State uitspraak heeft gedaan.

Inwonersparticipatie
Voorafgaand aan de totstandkoming van het bestemmingsplan heeft een zorgvuldig overlegtraject plaatsgevonden. De initiatiefnemer heeft voorafgaand aan de procedure met alle directe buren contact gehad over de plannen. Zij zijn allen op de hoogte en waren overwegend positief gestemd over het voornemen.

In het kader van de ter visie legging van het ontwerpbestemmingsplan is samen met de initiatiefnemer overleg geweest met één van de omwonenden die enige bezwaren had tegen de aard en de omvang van het kampeerterrein. Naar aanleiding van dit overleg wordt voorgesteld het kampeerterrein qua situering en omvang vast te leggen en het gebruik daarvan te beperken tot uitsluitend een kampeerterrein voor tenten. Dit gebruik is in overeenstemming met hetgeen de initiatiefnemer ook voor ogen heeft. Deze aanpassing heeft als consequentie dat de regels en verbeelding worden aangepast. Ook wordt naar aanleiding van het overleg voorgesteld de inrichtingstekening die is opgenomen in bijlage 1 en figuur 4 van de toelichting op een aantal onderdelen aan te passen.

Communicatie
De termijn van inzage van het gewijzigd vastgestelde bestemmingsplan zal worden gepubliceerd in het digitale Gemeenteblad van Waadhoeke. Daarnaast worden de initiatiefnemer en de omwonende waarmee is gesproken apart op de hoogte gebracht.

Financiën
Er zijn geen gemeentelijke kosten gemoeid met dit initiatief. Zie daarvoor ook argument 2.1.

Juridisch kader
Wet ruimtelijke ordening, Besluit ruimtelijke ordening, Algemene wet bestuursrecht.

Bijlagen
Bijlage 1: Voorgestelde wijzigingen bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’;
Bijlage 2: Het gewijzigd vast te stellen bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’.

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-030205

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en het bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’ met IMRO codering NL.IMRO.1949.BPDrpLjouwerttw38-VAS1 gewijzigd vast te stellen;
2. Voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

{{Sig , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	15 februari 2022	**Beh. ambtenaar**	J Mulder
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	j.mulder@waadhoeke.nl
Onderwerp	Bestemmingsplan 'St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat' en bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' plus bijbehorend beeldkwaliteitsplan	**Telefoonnummer**	0517 – 380 380
Portefeuillehouder	N. Haarsma		

Samenvatting

In St.-Jacobiparochie zijn de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 verouderd en worden zeer binnenkort gesloopt. Op deze locatie worden 10 nieuwe woningen mogelijk gemaakt, waarvan 3 twee-onder-een-kapwoningen in de sociale huursector en 4 particuliere vrijstaande en/of twee-onder-een-kapwoningen.

Het gebied ten zuiden van deze ontwikkeling en direct ten oosten van de Dr. Oortwijn Botjeslaan heeft de bestemming 'Woongebied'. De beoogde ontwikkeling van de woningen in dit gebied vindt geen doorgang. Daarom worden met dit bestemmingsplan in totaal 32 woningen “wegbestemd”. In een groot deel van het plangebied zal de bestemming 'Groen' terugkeren, voor een passende groeninvulling van het gebied. Dit idee is tot stand gekomen in samenspraak met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie. In overleg met één van de eigenaren van deze gronden is afgesproken om ter compensatie in totaal 31 nieuwe woningen te kunnen ontwikkelen in Dronryp, met het project 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'. Voor beide ontwikkelingen is het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen noodzakelijk.

Daarnaast is voor de locatie in Dronryp ook een zogenoemd beeldkwaliteitsplan gemaakt. Dit om voor deze dorpsuitbreiding een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen beogen dan de huidige welstandsnota nu ter plaatse mogelijk maakt en het gebied goed te laten aansluiten bij de reeds aanwezige woningen aan de Puoldyk. Feitelijk betekent dit een gebiedsgerichte wijziging van de welstandsnota.

Afgelopen najaar hebben de hiervoor gemaakte ontwerpbestemmingsplannen en het ontwerp beeldkwaliteitsplan ter inzage gelegen. Het bestemmingsplan voor de Geert Veenhuizenstraat en directe omgeving te St.-Jacobiparochie kan ongewijzigd worden vastgesteld. Voor 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' geldt dat wordt geadviseerd om het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen.

Voorstel

1. Het bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPStjGVeenhstr-VAS1 ongewijzigd vast te stellen;
2. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en zowel het bestemmingsplan ‘Dronryp – Fûgellân Puoldyk, fase III’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1 als het bijbehorende en in het bestemmingsplan opgenomen beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen;
3. Voor de beide bestemmingsplannen geen exploitatieplan vast te stellen.

Inleiding
In St.-Jacobiparochie zijn de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 verouderd en worden zeer binnenkort gesloopt. Op deze locatie worden 10 nieuwe woningen mogelijk gemaakt, waarvan 3 twee-onder-een-kapwoningen in de sociale huursector en 4 particuliere vrijstaande en/of twee-onder-een-kapwoningen.

Het gebied ten zuiden van deze ontwikkeling en direct ten oosten van de Dr. Oortwijn Botjeslaan heeft de bestemming 'Woongebied'. De beoogde ontwikkeling van de woningen in dit gebied vindt geen doorgang. Daarom worden met dit bestemmingsplan in totaal 32 woningen “wegbestemd”. In een groot deel van het plangebied zal de bestemming 'Groen' terugkeren, voor een passende groeninvulling van het gebied. Dit idee is tot stand gekomen in samenspraak met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie. In overleg met één van de eigenaren van deze gronden is afgesproken om ter compensatie in totaal 31 nieuwe woningen te kunnen ontwikkelen in Dronryp, met het project 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'. Voor beide ontwikkelingen is het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen noodzakelijk.

Daarnaast is voor de locatie in Dronryp ook een zogenoemd beeldkwaliteitsplan gemaakt. Dit om voor deze dorpsuitbreiding een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen beogen dan de huidige welstandsnota nu ter plaatse mogelijk maakt en het gebied goed te laten aansluiten bij de reeds aanwezige woningen aan de Puoldyk. Feitelijk betekent dit een gebiedsgerichte wijziging van de welstandsnota.

Afgelopen najaar hebben de hiervoor gemaakte ontwerpbestemmingsplannen en het ontwerp beeldkwaliteitsplan ter inzage gelegen. Het bestemmingsplan voor de Geert Veenhuizenstraat en directe omgeving te St.-Jacobiparochie kan ongewijzigd worden vastgesteld. Voor 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' geldt dat wordt geadviseerd om het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen.

In bijlage 1 treft u het bestemmingsplan aan voor de Geert Veenhuizenstraat en directe omgeving te St.-Jacobiparochie. In bijlage 2 is het bestemmingsplan voor 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' opgenomen, met in de eerste bijlage van de toelichting het opgenomen beeldkwaliteitsplan.

Beoogd (meetbaar) effect
Met deze ontwikkeling in St.-Jacobiparochie en Dronryp wordt invulling gegeven aan het gemeentelijk beleid en de wensen van de inwoners en andere betrokken partijen op gebied van volkshuisvesting en leefbaarheid in de dorpen.

Motivering

Argumenten
1.1 Tijdens de ontwerpfase is geen zienswijze ontvangen over het ontwerpbestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ en is er ook anderszins geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan
Het ontwerpbestemmingsplan heeft het afgelopen najaar (tot eind december 2021) voor de duur van zes weken ter inzage gelegen. Binnen deze termijn zijn géén zienswijzen ontvangen en is ook verder geen sprake geweest van aanvullende vragen en opmerkingen door belanghebbenden of ambtshalve constateringen. Gelet hierop kan worden besloten om het bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ ongewijzigd vast te stellen.

2.1 Tijdens de ontwerpfase is één zienswijze ontvangen over het ontwerpbestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III', die aanleiding geeft tot een aanpassing in de toelichting van het bestemmingsplan

Gelijktijdig met het plan voor St.-Jacobiparochie heeft ook het ontwerpbestemmingsplan voor Dronryp ter inzage gelegen, samen met het bijbehorende beeldkwaliteitsplan. Tijdens de ontwerpfase is één zienswijze ontvangen van provincie Fryslân. Deze heeft op het volgende betrekking.

In de overlegreactie over het conceptbestemmingsplan (zie de zevende bijlage van het bijgevoegde bestemmingsplan dat als bijlage 2 bij dit voorstel is opgenomen) heeft de provincie onder meer aangegeven dat in het kader van het aanwezige weidevogelkansgebied de natuurwaarden afgewogen moeten worden ten opzichte van deze ruimtelijke ingreep. Om dit goed te kunnen doen werd geadviseerd om ambtelijk in overleg te treden met de provinciale dienst op het gebied van weidevogels, om tot een afgestemde motivering te komen. Dit advies is opgevolgd. De hieruit voortkomende motivering is vervolgens opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan. Helaas is er bij de provincie sprake geweest van een interne miscommunicatie. De provinciale afdeling Omgevingszaken verkeerde in de veronderstelling dat de hiervoor genoemde afstemming niet heeft plaatsgevonden en vond de betreffende afweging bovendien juridisch te summier. Dit is aanleiding geweest om deze zienswijze te geven en daarin (wederom) te stellen dat de natuurwaarden beter afgewogen moeten worden ten opzichte van deze ruimtelijke ingreep.

Naar aanleiding van de ingekomen zienswijze heeft nader overleg plaatsgevonden met de provinciale afdeling Omgevingszaken. In dit overleg heeft de provincie nogmaals aangegeven dat er aan hun kant sprake is geweest van een interne miscommunicatie. Toch zal de zienswijze níet worden ingetrokken, ondanks de eerdere afstemming over de motivering met de provinciale dienst op het gebied van weidevogels. Dit komt voort uit de juridische uitleg over de benadering van de regels weidevogelcompensatie in de Verordening Romte, maar ook de onlangs vastgestelde provinciale Nota Weidevogels heeft hiermee te maken. Op 24 november 2021 heeft Provinciale Staten van Fryslân de Nota Weidevogels 2021-2030 vastgesteld. Hierbij is een motie aangenomen over de evaluatie van het huidige weidevogelcompensatiebeleid uit de Verordening Romte. Uit die motie blijkt dat Provinciale Staten grote nadruk legt op het belang en behoud van weidevogelkansgebieden. Het hiervoor genoemde geeft duidelijk het belang aan van het goed afwegen van natuurwaarden ten opzichte van ruimtelijke ingrepen, zodra sprake is van een beoogd ruimtelijk plan in weidevogelkansgebied.

Gelet op het hiervoor genoemde kan in dit bestemmingsplan alsnog extra nadruk worden gelegd op een zo gedegen mogelijke en juridisch juiste afweging van natuurwaarden ten opzichte van de beoogde ingreep met woningbouw. Dit op een manier die zo dicht mogelijk in de buurt komt van de regeling in de Verordening Romte en de bedoeling van de motie die onlangs bij de nieuwe Nota weidevogels is aangenomen. De tekst die hier op ingaat is opgenomen in paragraaf 3.2 van de toelichting van het in bijlage 2 opgenomen bestemmingsplan en heeft de goedkeuring van de provinciale afdeling Omgevingszaken.

Op de hiervoor genoemde wijze is zorgvuldig omgegaan met de ingekomen zienswijze van de provincie en is deze inhoudelijk op passende wijze verwerkt in het voorliggende bestemmingsplan.

2.2 Er is sprake van een voorgestelde ambtshalve wijziging van de verbeelding (kaart) van het bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'
Vanuit stedenbouwkundig oogpunt is het wenselijk dat er voldoende ruimte en openheid in het straatbeeld ontstaat tussen de woningen aan beide kanten van de straten. Vanuit een klimaat adaptieve en ruimtelijke kwaliteitsgedachte is gekozen voor een niet te breed straatprofiel, om op deze manier niet meer te verharden dan noodzakelijk is en tevens de uitstraling van een rustige woonwijk te krijgen.

In het ontwerpbestemmingsplan was voor de twee noordoost-zuidwest georiënteerde woonstraten een minimale afstand tussen de bouwvlakken opgenomen van 17 meter, met in het midden de straat. Daarnaast is er sprake van een flexibele rooilijn. Dit betekent dat niet strak in de bouwvlakgrens gebouwd hoeft te worden en daardoor gekozen kan worden voor een diepere voortuin. Hierdoor kan wat meer afstand dan 17 meter ontstaan ten opzichte van de huizen aan de overkant van de straat.

Op basis van de eerste schetsen en ideeën die sinds de ontwerpfase de revue zijn gepasseerd, is de indruk ontstaan dat er geen of weinig gebruik zal worden gemaakt van deze flexibele rooilijn. Toekomstige ontwikkelaars/bewoners lijken over het algemeen te kiezen voor de realisatie van een woning op minimale afstand van de weg, aan de uiterste rand van het bouwvlak. In dat geval is de afstand tussen de bouwvlakken van 17 meter wat aan de krappe kant.

Vandaar dat het vanuit stedenbouwkundig oogpunt wenselijk is om het bestemmingsplan op dit onderdeel gewijzigd vast te stellen en de bouwvlakken langs de twee noordoost-zuidwest georiënteerde woonstraten een meter verder van de weg af te leggen. Op deze manier wordt een minimale afstand van 19 meter tussen de tegenover elkaar liggende bouwvlakken gerealiseerd, met in het midden de straat. Hierdoor ontstaat meer lucht en ruimte in het straatbeeld. Voor ontwikkelaars/bewoners blijft de mogelijkheid overigens bestaan om alsnog ervoor te kiezen om de woning wat verder van de straat af te positioneren. Het bestemmingsplan blijft de mogelijkheid van een flexibele rooilijn bieden. Het beeldkwaliteitsplan behoeft verder geen aanpassing op dit punt.

De aangepaste verbeelding treft u aan helemaal aan het eind van het bestemmingsplan dat in de tweede bijlage bij dit voorstel is opgenomen.

2.3 Er is sprake van een voorgestelde ambtshalve wijziging van het beeldkwaliteitsplan voor Dronryp Fûgellân
In het ontwerp-beeldkwaliteitsplan stond reeds dat hoekwoningen qua aanzicht extra aandacht vragen. Dit zou ook moeten gelden voor de erfafscheidingen op de hoekkavels, zodra ze duidelijk zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte. Het beeldkwaliteitsplan is hier nog op aangepast. Op pagina 15 en het direct daarachter gevoegde welstandskader is hier meer aandacht aan besteed en wordt het belang van de ruimtelijke kwaliteit duidelijk benoemd (het beeldkwaliteitsplan van in totaal 17 pagina's is opgenomen als bijlage 1 van de toelichting van het bestemmingsplan, dat als tweede bijlage bij dit advies is gevoegd). Zo zijn er tips opgenomen en is in het welstandskader duidelijker benoemd wat er mogelijk is aan erfafscheidingen op de vanaf de openbare ruimte zichtbare hoekkavels.

Indien uw raad besluit om het voorliggende beeldkwaliteitsplan (gewijzigd) vast te stellen, dan zal het beeldkwaliteitsplan vervolgens het geldende welstandskader gaan worden voor deze ontwikkeling. Daarmee is het vaststellen van het beeldkwaliteitsplan feitelijk een gebiedsgerichte wijziging van de

welstandsnota en tegelijkertijd onlosmakelijk verbonden met het voorliggende nieuwe bestemmingsplan.

Ook wordt voorgesteld het welstandskader uit dit beeldkwaliteitsplan betrekking te laten hebben op de reeds bestaande aansluitende woningbouw aan de Puoldyk 53 tot en met 65. Omdat de inspiratie voor en opzet van deze bestaande woningen in feite wordt doorgezet naar het nieuwe plangebied, is het logisch om het welstandskader vanuit dit beeldkwaliteitsplan ook van toepassing te verklaren op deze reeds bestaande woningen. Hierdoor ontstaat een eensluidend welstandskader dat recht doet aan de wijze waarop deze woonkavels in het recente verleden zijn ontwikkeld qua opzet, stijl en materiaal-gebruik. Deze woningen worden hiermee voorzien van een ruimer welstandskader dan op basis van de huidige welstandsnota het geval is. Er zal dan ook geen sprake zijn van een nadeliger situatie.

2.4 Er is sprake van twee tekstuele aanpassingen in de toelichting van het bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'
In het ontwerpbestemmingsplan is per ongeluk Fûgellân verkeerd gespeld (Fûgellan in plaats van Fûgellân). Dit is tekstueel hersteld.

Daarnaast is in paragraaf 4.7 van de toelichting (Archeologie en cultuurhistorie) kort toegelicht waarom in dit bestemmingsplan geen archeologische dubbelbestemming is opgenomen, terwijl dit voor de rest van Dronryp wel geldt. Bij de totstandkoming van dit bestemmingsplan is archeologisch onderzoek gedaan. Uit dit onderzoek blijkt dat zich géén archeologische indicatoren voordoen. Dit is reden dat niet opnieuw een archeologische dubbelbestemming hoeft te worden opgenomen in dit bestemmingsplan.

3.1 Exploitatieplannen zijn niet noodzakelijk
Voor de ontwikkelingen in Dronryp en St.-Jacobiparochie zijn de financiën reeds geborgd met uw raadsbesluit van 22 oktober 2020 (zie bijlage 3). Daarnaast is een anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar gesloten. Hierin is onder meer opgenomen dat eventuele planschade in Dronryp voor rekening komt van de ontwikkelaar. In St.-Jacobiparochie zal geen sprake zijn van een mogelijk planschaderisico, omdat de planologische situatie daar aanzienlijk verbetert (groen in plaats van eventuele woningbouw).

<u>Kanttekeningen</u>
2.1. Het planologisch toevoegen van 31 woningen in Dronryp lijkt veel
De ontwikkeling in Dronryp leidt tot een toevoeging voor het dorp met 31 koopwoningen. De Woonvisie geeft aan dat Dronryp één van de dorpen is met meer potentie dan gemiddeld. Zowel de ontwikkelaar als Dorpsbelang Dronryp voorzien een goede afzetmarkt voor deze koopwoningen.

Om er zorg voor te dragen dat de ontwikkeling op een ruimtelijk gewenste wijze tot stand komt, is in beginsel een gefaseerde realisatie beoogd met ontwikkeling van het plan in twee fasen. Eerst het westelijke deel van het plangebied, aansluitend op de Skries, met de ontwikkeling van 18 woningen. Na uitgave van het merendeel van deze kavels zou het oostelijke deel van het plangebied moeten volgen, met realisatie van de resterende 13 woningen. Dit blijft ook zo staan in de toelichting van het bestemmingsplan. Nu echter bekend is dat alle kavels (al dan niet onder voorbehoud van vaststelling van dit bestemmingsplan) verkocht zijn, zal de beoogde fasering in de praktijk niet nodig zijn.

Analyse
De demografische ontwikkelingen laten zien dat zowel het aantal personen als het aantal huishoudens in Noordwest Friesland op termijn dalende is. Derhalve zal bij ontwikkellocaties voor woningbouw goed worden nagedacht over de gewenste stedenbouwkundige invulling, evenals over de hoeveelheid woningen die worden gebouwd. Bouwen voor leegstand is geen optie. Uiteraard worden locaties op hun merites beoordeeld naar aard en schaal. Met andere woorden: maatwerk en kwaliteit op maat. De beide locaties zijn in dit licht bezien.

Het woningmarktonderzoek Noordwest Friesland 2019 laat zien dat de woningbehoefte in St.-Jacobiparochie op termijn negatief is. De destijds in het bestemmingsplan vastgelegde aanzienlijke toevoeging aan woningen staat haaks op de huidige vraag. De grootste uitdaging in dit dorp ligt in het verbeteren van de bestaande woningvoorraad. Het is daarom dat de gemeente aan de woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland heeft gevraagd om in St.-Jacobiparochie bij te dragen/mee te investeren in de sociale huurwoningvoorraad. De woningcorporatie heeft aangegeven hier welwillend tegenover te staan. Hiertoe biedt de locatie aan de Geert Veenhuizenstraat ruimtelijke invullingskansen. Daarnaast wordt hier ook nog ruimte geboden aan een viertal particuliere woningen. Dit is passend in het trendbeeld van St.-Jacobiparochie waar de nadruk ligt op verbetering van de bestaande woningvoorraad en toch ook beperkt nieuwbouw kan worden toegevoegd.

Voor Dronryp geeft het woningmarktonderzoek aan dat hier een vraagbehoefte is van 20 tot 30 woningen en de verwachting is dat nieuwere prognoses gunstiger zullen zijn, gelet op de ligging en het voorzieningenniveau van het dorp. De beoogde ontwikkellocatie Puoldyk Fûgellân, fase III biedt ruimte voor in totaal 31 woningen. Variërend tussen twee-onder-één-kapwoningen en vrijstaande woningen. De vrijstaande woningen worden als vrije kavels / projectmatige bouw aangeboden.

Alternatieven
Gelet op het zorgvuldig doorlopen voortraject zijn er in redelijkheid geen alternatieven.

Vervolg
Indien uw raad besluit om deze bestemmingsplannen vast te stellen, dan zal dit binnen enkele weken worden gepubliceerd in het digitale gemeenteblad van Waadhoeke, samen met de vaststelling van het beeldkwaliteitsplan.

Na het raadsbesluit en voorafgaand aan het publiceren van de gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan krijgen Gedeputeerde Staten van Fryslân en het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening eerst de gelegenheid om een zogenoemde reactieve aanwijzing te geven voor het bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'. Dit is wettelijk verplicht op het moment dat een bestemmingsplan gewijzigd wordt vastgesteld ten opzichte van de ontwerpfase. Deze 'hogere overheden' hebben vervolgens de mogelijkheid om de onderdelen van het bestemmingsplan waar de wijzigingen betrekking op hebben niet in werking te doen laten treden. Gelet op de aard van de aanpassingen en het recente overleg met de provincie, ligt het niet in de lijn der verwachting dat er reactieve aanwijzingen zullen volgen.

Na de hiervoor genoemde fase zal de publicatie volgen. Een eventuele reactieve aanwijzing over de gewijzigde vaststelling moet in de publicatie worden opgenomen. Besluit uw raad tot vaststelling, dan zal wederom sprake zijn van een inzagetermijn van 6 weken. Tegen de vaststelling van de beide

bestemmingsplannen kan binnen deze termijn beroep worden ingesteld bij de Raad van State. Een vastgesteld beeldkwaliteitsplan is een wijziging van de welstandsnota. Daartegen staat geen beroep open. Indien er geen beroep bij de Raad van State wordt ingesteld, dan treedt het besluit de dag na afloop van de beroepstermijn in werking en is dan meteen ook onherroepelijk. Wordt er wel beroep ingesteld tegen het besluit, dan volgt pas onherroepelijkheid nadat de Raad van State uitspraak heeft gedaan.

Inwonersparticipatie
Deze ontwikkeling is tot stand gekomen in samenwerking met onder meer Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie en Dorpsbelang Dronryp. Zowel Dorpsbelang Dronryp als Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie hebben daarnaast de eigen inwoners in het najaar van 2020 op de hoogte gebracht over de aanstaande ontwikkelingen. Dit is positief ontvangen.

Voor de herontwikkeling in St.-Jacobiparochie met een groeninvulling is een werkgroep gevormd, bestaande uit inwoners van St.-Jacobiparochie, Plaatselijk Belang en de gemeente. Deze zal (binnen vastgestelde kaders) een voorstel voor de groeninvulling maken, die gepresenteerd zal worden aan de inwoners van St.-Jacobiparochie. Op basis van de reacties van de inwoners zal worden besloten hoe deze invulling eruit zal komen te zien.

Communicatie
De termijn van inzage van de vastgestelde bestemmingsplannen en het beeldkwaliteitsplan voor Dronryp zal worden gepubliceerd in het digitale Gemeenteblad. Ook zullen Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie en Dorpsbelang Dronryp over de actuele stand van zaken worden geïnformeerd.

Financiën
Zie argument 3.1.

Juridisch kader
Wet ruimtelijke ordening, Besluit ruimtelijke ordening, Algemene wet bestuursrecht.

Bijlagen
- Bijlage 1. Bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat’;
- Bijlage 2. Bestemmingsplan ‘Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III’, met als bijlage 1 van de toelichting het beeldkwaliteitsplan;
- Bijlage 3. Raadsbesluit van 22 oktober 2020, Herontwikkeling St.-Jacobiparochie - Ontwikkeling locatie Puoldyk Dronryp (corsanummer 20.204103).

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-036133

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. Het bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPStjGVeenhstr-VAS1 ongewijzigd vast te stellen;
2. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en zowel het bestemmingsplan ‘Dronryp – Fûgellân Puoldyk, fase III’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1 als het bijbehorende en in het bestemmingsplan opgenomen beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen;
3. Voor de beide bestemmingsplannen geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

ner2 , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	24 januari 2022	**Behandelend ambtenaar**	P van der Ploeg
Datum agendering	3 maart	**E-mailadres**	p.vanderploeg@waadhoeke.nl
Onderwerp	Actualisatie supermarktbeleid en binnenstadsvisie	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	C. de Pee		

Samenvatting

Op 21 januari 2020 stuurden wij u een memo als reactie op uw motie ‘vreemd aan de orde van de dag’ van 20 december 2018 waarin u het college opriep om het detailhandelsbeleid / supermarktbeleid te evalueren. Deze motie kwam op een moment dat we nog in een juridisch geschil zaten met Retailplan BV over de vestiging van een Aldi-supermarkt op het Vlietstra terrein (Harlingerweg 49 te Franeker).

In de betreffende memo namen wij u mee in de uitspraak van de Raad van State d.d. 25 september 2019 dat het gemeentelijk vestigingsbeleid van supermarkten niet in strijd is met de Europese Dienstenrichtlijn (één van de overwegingen uit uw motie was dat het beleid moest voldoen aan de richtlijnen).

Daarnaast gaven wij in de memo aan dat wij op dat moment geen reden zagen om het supermarktbeleid te herzien, het beleid dat er kortgezegd op neerkomt dat er alleen vestiging van een supermarkt in of nabij het centrum van de stad mogelijk is.

We zijn inmiddels twee jaar verder na de laatste memo. In deze twee jaar heeft de omgeving niet stil gezeten. Wij realiseren ons als college ook hoe vasthoudend de markt op dit thema is. Retailplan is vasthoudend en het afgelopen jaar zijn we bijvoorbeeld meerdere malen benaderd door marktpartijen. Ook nu zijn er weer partijen die ideeën hebben rond dit onderwerp. De conclusie is dat het binnen het huidige beleid lastig is om een hedendaagse supermarkt te vestigen.

Vraag is zelfs of je dat wel moet willen binnen de fijnmazige structuur van het historische centrum. Deze ontwikkelingen, maar ook breder als het gaat om ontwikkelingen in en rond het centrum (routes, leegstand, wonen, parkeren), maken dat het college voldoende aanleiding ziet om een actualisatie van ons huidige supermarktbeleid en binnenstadsvisie voor te stellen.

Voorstel

1. Het supermarktbeleid te actualiseren en de binnenstadsvisie voor de stad Franeker te actualiseren
2. Hiervoor een extra krediet van € 30.000 beschikbaar te stellen ten laste van de Algemene reserve

Inleiding
Op 21 januari 2020 stuurden wij u een memo als reactie op uw motie ‘vreemd aan de orde van de dag’ van 20 december 2018 waarin u het college opriep om het detailhandelsbeleid / supermarktbeleid te evalueren. Deze motie kwam op een moment dat we nog in een juridisch geschil zaten met Retailplan BV over de vestiging van een Aldi-supermarkt op het Vlietstra terrein (Harlingerweg 49 te Franeker).

In de betreffende memo namen wij u mee in de uitspraak van de Raad van State d.d. 25 september 2019 dat het gemeentelijk vestigingsbeleid van supermarkten niet in strijd is met de Europese Dienstenrichtlijn (één van de overwegingen uit uw motie was dat het beleid moest voldoen aan de richtlijnen).
Daarnaast gaven wij in de memo aan dat wij op dat moment geen reden zagen om het supermarktbeleid te herzien, het beleid dat er kortgezegd op neerkomt dat er alleen vestiging van een supermarkt in of nabij het centrum van de stad mogelijk is.

De argumenten waren toen:

- Er ligt een duidelijke uitspaak van de rechter waarin staat dat het gemeentelijke vestigingsbeleid voldoet aan de Europese Dienstenrichtlijn
- Het vestigingsbeleid voor supermarkten is destijds tot stand gekomen in nauwe samenspraak met de ondernemersvereniging en vanuit hen zijn er geen signalen gekomen om het beleid te evalueren.
- In het besluit van 5 april 2017 heeft het college van Franekeradeel zich op het standpunt gesteld dat in het gemeentelijke vestigingsbeleid voor supermarkten is bepaald dat nieuwvestiging van supermarkten uitsluitend gewenst is in of in de directe nabijheid van de Franeker binnenstad. De aanwezigheid van een supermarkt heeft een positief effect op het aantal bezoekers van nabijgelegen winkels. Dit zorgt voor een aantrekkelijke binnenstad en hiermee wordt leegstand voorkomen.

We zijn inmiddels twee jaar verder na de laatste memo. In deze twee jaar heeft de omgeving niet stil gezeten. Wij realiseren ons als college ook hoe vasthoudend de markt op dit thema is. Retailplan is vasthoudend en het afgelopen jaar zijn we bijvoorbeeld meerdere malen benaderd door marktpartijen. Ook nu zijn er weer een partijen die ideeën hebben rond dit onderwerp. De conclusie is dat het binnen het huidige beleid lastig is om een hedendaagse supermarkt te vestigen. Vraag is zelfs of je dat wel moet willen binnen de fijnmazige structuur van het historische centrum. Deze ontwikkelingen, maar ook breder als het gaat om ontwikkelingen in en rond het centrum (routes, leegstand, wonen, parkeren), maken dat het college voldoende aanleiding ziet om een actualisatie van ons huidige supermarktbeleid en binnenstadsvisie voor te stellen.

Beoogd (meetbaar) effect
Actueel supermarktbeleid en een actuele visie op het functioneren van de binnenstad van Franeker (binnenstadsvisie).

Motivering

Argumenten

1.1 Er zijn meerdere ontwikkelingen die aanleiding geven om het supermarkenbeleid en de binnenstadsvisie te actualiseren

Hieronder puntsgewijs een aantal recente ontwikkelingen die van invloed zijn op het gemeentelijk beleid op het gebied van detailhandel en het functioneren van de binnenstad:

- Er blijven plannen van initiatiefnemers komen om de vestiging van een supermarkt buiten de binnenstad mogelijk te maken;
- Schaalvergroting door concurrentie in de supermarktbranche; om concurrerend te kunnen zijn moet een supermarkt minimaal beschikken over 1200m2 of meer winkelvloeroppervlak en moet daarbij een divers scala aan producten en diensten kunnen bieden, inclusief het hierbij benodigde aantal parkeerplaatsen;
- Steeds meer mensen doen online boodschappen, door de coronacrisis is deze ontwikkeling van steeds meer online boodschappen doen versneld doorgezet;
- In de coronacrisis is tijdens de horeca-sluiting en reisbeperkingen meer uitgegeven aan dagelijkse boodschappen (minder buitenshuis eten - meer en uitgebreider thuis eten). Daarnaast werden er meer aankopen gedaan in de nabije woonomgeving (thuiswerken, zo min mogelijk reizen). Vooral supermarkten profiteerden hiervan;
- Inspelen op toekomstige ontwikkelingen zoals de kansen die het planetarium als werelderfgoed biedt. Meer mensen zullen de stad bezoeken. Deze mensen willen overnachten, de horeca bezoeken en gebruik maken het winkelaanbod. Hier liggen kansen voor de plaatselijke ondernemers. Het benutten van deze kansen draagt bij aan de vergroting van de aantrekkingskracht, de beleving en de toekomstbestendigheid van de binnenstad van Franeker Dat betekent ook dat het tijd wordt om op een andere manier naar je stad te kijken. Dit vraagt om een binnenstadsvisie die hierbij aansluit, die er voor zorgt dat de binnenstad vitaal blijft.
- Vanuit het binnenstadmanagement zijn er signalen over de gewenste looproute van het parkeerterrein LIDL/Albert Heijn naar het centrum, de gewenste ruimtelijke structuur van de Binnenstad en toename van de vraag naar wonen in de Binnenstad;
- Toename van niet winkel-/werkfuncties in de vorm van wonen waarbij beperkingen worden ervaren vanuit het geldende beleid / bestemmingsplan;
- Leeftijd van het huidige beleid; het supermarktenbeleid is ouder dan 10 jaar, de binnenstadsvisie is bijna 10 jaar oud.

1.2 Er ligt een duidelijk relatie tussen het supermarktenbeleid en de binnenstadsvisie

Supermarkten spelen een rol in het toekomstige bezoekmotief (combinatiebezoek) van de binnenstad. Het belang om daarbij een passende ruimtelijk-functionele structuur te creëren is groot. Dit betekent dus ook dat er een relatie ligt tussen het supermarktbeleid en de binnenstadsvisie. Dit kan dan ook niet los van elkaar bekeken worden.

Ook voor de hierboven genoemde ontwikkelingen, zoals de toename van online shoppen en de (blijvende) invloed van corona op het online shoppen, geldt dat deze van invloed zijn op de in de binnenstadsvisie voorgestelde structuur voor het winkelgebied in Franeker.
Daarnaast is er vanuit het Binnenstadsmanagement aangegeven dat er aanleiding is om de looproute van het parkeerterrein Leeuwarderweg met supermarkten Albert Heijn en Lidl, via de Schoolsteeg naar het centrum, aan te passen.

Gezien het feit dat er aan deze route bijna geen winkels liggen en ook niet zullen komen, is het beter om de Dijkstraat te gebruiken als looproute naar het centrum. In de Dijkstraat zijn wel allemaal winkels gevestigd. Bovendien gaan we in de Dijkstraat bezig met een upgrade van het oostelijke gedeelte van de straat.
Daarnaast gaan we investeren in een extra gratis parkeerterrein aan zuidzijde van Franeker. De fysiek ruimtelijke structuur is echter niet op ingericht om de mensen via de Dijkstraat naar het centrum te laten lopen.
Ook speelt toenemende vraag naar wonen in de binnenstad een rol. Welke gevolgen heeft dit voor de voorgestelde winkelstructuur? Wat betekent dit voor het parkeren en hoe gaan we daar mee om? Ook hier vragen wij ons af wat het effect is van deze recente ontwikkelingen voor de stad en of ons beleid nog wel aansluit bij de vraag van de ondernemers en inwoners.

1.3 Het is belangrijk dat wij als gemeente hierin de regierol hebben
Het is belangrijk dat wij als gemeente hierin de regierol hebben en houden. Dit, omdat een supermarktontwikkeling in de huidige winkelmarkt (en ook in de hele voorzieningensector) vaak één van de weinige structuurbepalende ontwikkelingen is waar een gemeente op kan sturen. Zo kunnen wij als gemeente borgen dat door middel van het bieden van een passende ruimtelijk-functionele structuur geen afbreuk wordt gedaan aan het voorzieningenniveau in de binnenstad van Franeker.

2.1 In de begroting 2022 is geen rekening gehouden met deze (extra) kosten
Binnen programma 4 Economie is voor het jaar 2022 geen (extra) budget beschikbaar gesteld voor het laten opstellen van supermarktbeleid en binnenstadsmanagement. Reden waarom we voorstellen om het extra krediet ten laste van de Algemene reserve te brengen.

<u>Kanttekeningen</u>
1.1 Nvt

Analyse
Vanuit bovengeschetste ontwikkelingen hebben wij ons als college de volgende vragen gesteld: ‘Doen we de inwoners van Franker en directe omgeving met ons beleid niet te kort’, ‘Wat is het effect van deze recente ontwikkelingen in de supermarkt sector voor de stad’, ‘Is het combinatiebezoek supermarkt/binnenstad anno 2021 nog zo belangrijk als in het beleid is opgenomen?’ Maar vooral ook ‘Is er binnen de huidige supermarktstructuur überhaupt (dus nog los van een discussie over de locatie) ruimte om een uitbreiding van extra meters winkeloppervlak te onderbouwen?’

Volgens het college begint het met de beantwoording van deze laatste vraag. Dat is de aanleiding geweest om een verkennend onderzoek (als bijlage bijgevoegd) te laten uitvoeren naar marktruimte voor supermarkten in Franeker.

Verkennend onderzoek DTNP
De uitkomsten van dit onderzoek zijn eind november 2021 aan het college gepresenteerd. Er is een indicatieve berekening van de marktruimte gedaan die laat zien dat de supermarktsector in Franeker momenteel rond het landelijk gemiddelde functioneert en dat de sector voor Friese begrippen verre van onder druk staat in Franeker.

Conclusie hiervan is dat er, nog mogelijkheden zijn voor een optimalisatie van de supermarktstructuur (deels) binnen de bestaande meters (hier opheffen / daar toevoegen) in combinatie met (beperkte) toevoeging van extra supermarktmeters.

Dit gegeven wordt betrokken bij het nu voorgestelde vervolgonderzoek.

Alternatieven
Met dit voorstel wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Een alternatief is om een integrale afweging te maken bij de Kadernota 2023-2026 en vervolgens definitieve besluitvorming bij de begrotingsbehandeling in november dit jaar. Dit is de gebruikelijke wijze. Aan de andere kant kunt u er zo vlak voor de verkiezingen ook voor kiezen dit mee te nemen bij de coalitieonderhandelingen.

Vervolg
Supermarkten zijn en blijven belangrijke publiekstrekkers voor centrumgebieden, ook voor de binnenstad van Franeker. Tegelijkertijd moet ook geconstateerd worden dat door de huidige stedenbouwkundige en historische structuur van de binnenstad van Franeker, de situatie anders is dan in een gemiddeld centrum. Dit vraagt derhalve om een integrale afweging, waarbij zowel aandacht is voor de functie van supermarkten voor de binnenstad, als het functioneren van supermarkten en de regionale aantrekkingskracht van Franeker.

Daarbij moet gekeken worden hoe de supermarktstructuur in Franeker geoptimaliseerd kan worden en op welke locatie(s) supermarktontwikkelingen de grootste toegevoegde waarde hebben. Voor het onderzoek naar de actualisatie van de binnenstadsvisie zal gebruik gemaakt worden van de lokaal aanwezig kennis. Hierbij zal met name worden gekeken of de in de binnenstadsvisie voorgestelde structuur nog aansluit bij de huidige vraag, gezien de genoemde ontwikkelingen. Voor een uitgebreide beschrijving van de aanpak wordt verwezen naar bijlage 2.
Het onderzoek kent een doorlooptijd van circa 5 maanden. Inzet is om in september 2022 de raad via een kernteam te informeren waarna in oktober/november 2022 besluitvorming plaats kan vinden over het geactualiseerde beleid.

De bedoeling is om de uitkomsten aan uw raad voor te leggen in twee rapporten. In het eerste rapport zal de nadruk gelegd worden op de optimalisatie van de supermarktstructuur. In het tweede rapport zal de actualisatie van de binnenstadsvisie aan u worden voorgelegd.

Inwonersparticipatie
In het proces worden bezoekersonderzoeken uitgevoerd en worden stakeholders betrokken.

Communicatie
De supermarkteigenaren in Franeker en het binnenstadsmanagement zijn op de hoogte gesteld van de mogelijke actualisatie van het supermarktenbeleid en de binnenstadsvisie.

Financiën
De kosten worden ingeschat op € 30.000. Binnen programma 4 Economie is voor het jaar 2022 geen (extra) budget beschikbaar gesteld voor het actualiseren van het supermarktbeleid en voor het actualiseren van de binnenstadsvisie. Voorgesteld worden om deze te dekken uit de Algemene reserve.

De stand van de Algemene reserve is na de 3e begrotingswijziging 2022 (is laatst vastgestelde) nog € 15.943.264 en gelet op de vastgestelde minimumgrens van € 15 miljoen voldoende om deze kosten te dekken.

Juridisch kader
N.v.t.

Bijlagen
Bijlage 1: Analyse marktruimte supermarkten Franeker
Bijlage 2: Projectvoorstel Actualisatie binnenstadsvisie en supermarktstructuur Franeker

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-030767

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke;

B E S L U I T

Het supermarktbeleid te actualiseren en de binnenstadsvisie voor de stad Franeker te actualiseren en hiervoor een extra krediet van € 30.000 beschikbaar te stellen ten laste van de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare
Raadsvergadering van 3 maart 2022,

, voorzitter

{{ [illegible] r1}} , griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	8 februari 2022	**Behandelend ambtenaar**	W Bosma
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	w.bosma@waadhoeke.nl
Onderwerp	Concept uitvoeringsprogramma 2021-2026 van de vastgestelde Agenda voor het Waddengebied 2050	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	C.M. de Pee		

Samenvatting

In de raadsvergadering van 24 september 2020 is de Agenda voor het Waddengebied behandeld. Er is besloten om de uitgangspunten van de agenda voor het Waddengebied 2050, te onderschrijven zienswijzen in te dienen naar aanleiding van amendementen van het CDA en Gemeentebelangen, en de intentieverklaring te laten ondertekenen. De door eenieder ingediende wensen, bedenkingen en zienswijzen zijn bij de definitieve Agenda behandeld en deels in het nu voorliggende voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 ook verder uitgewerkt (zie bijlage 1).

Op 21 januari 2021 is de reactie op de ingediende zienswijzen (amendementen raad) via een informatienota aan uw raad kenbaar gemaakt. In de bijgevoegde informatie werd ook al melding gemaakt van het uitvoeringsprogramma als volgende stap in het proces.

Op 14 december 2021 zijn de gemeenteraden over het uitvoeringsprogramma geïnformeerd tijdens een digitale bijeenkomst (een Webinar). De uitnodigingen zijn rechtstreeks verzonden aan de bestuurssecretariaten en griffies.

Via de Vereniging van Waddenzeegemeenten wordt het voorlopig vastgestelde uitvoeringsprogramma 2021-2016 van de Agenda voor het Waddengebied informerend voorgelegd.

Voorstel

1. de zienswijze van het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten te onderschrijven;
2. op dit moment geen wensen of bedenkingen in te brengen tegen het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 maar wel aan te geven dat eventuele deelname aan nieuwe projecten of acties afhankelijk zal zijn van de aanwezigheid van mensen en middelen en bestuurlijke prioriteit.

Inleiding
Via de Vereniging van Waddenzeegemeenten (VWG) ontvingen wij het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 (Uitvoeringsprogramma) van de Agenda voor het Waddengebied 2050 met als doel dit voor te leggen aan uw raad voor wensen en bedenkingen. In de VWG is afgesproken om als vastewalgemeenten een vergelijkbaar advies aan te bieden.

Aan alle partners is gevraagd om voor 1 maart 2022 eventuele wensen en bedenkingen bij het ministerie van I&W kenbaar te maken. Vanwege vergaderingsschema van uw raad hebben wij aangegeven aan te sturen op behandeling in de raadsvergadering van 3 maart.

De behandeling van de stukken heeft op diverse momenten plaatsgevonden in het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten, het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW) en het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW).

De agenda voor het Waddengebied 2050 heeft een ruim voortraject gekend en is in de raadsvergadering van 24 september 2020 behandeld. Uw raad heeft besloten zich te conformeren aan de uitgangspunten van de agenda voor het Waddengebied 2050, zienswijzen in te dienen naar aanleiding van amendementen van het CDA en Gemeentebelangen, en de intentieverklaring te laten ondertekenen. De ingediende wensen, bedenkingen en zienswijzen zijn bij de definitieve Agenda behandeld en deels in het nu voorliggende voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 ook verder uitgewerkt (bijlage 1).

Op 21 januari 2021 is de reactie op de ingediende zienswijzen (amendementen raad) via een informatienota aan uw raad kenbaar gemaakt. In de bijgevoegde informatie werd ook al melding gemaakt van het uitvoeringsprogramma als volgende stap in het proces.

Op 14 december 2021 zijn de gemeenteraden van de betrokken gemeenten over het uitvoeringsprogramma geïnformeerd tijdens een digitale bijeenkomst (een Webinar). De uitnodigingen zijn rechtstreeks verzonden aan de bestuurssecretariaten en griffies.

Agenda voor het Waddengebied 2050
Tijdens de Toogdag Wadden op 3 februari 2021 hebben ruim 50 partijen de instemmingsverklaring behorende bij de Agenda ondertekend. Met de ondertekening geven de partijen aan de doelen en ambities van de Agenda te onderschrijven en mee te willen doen aan een verdere uitwerking en doorwerking in de eigen visies en plannen. De partijen dragen vanuit eigen kracht en mogelijkheden bij aan de uitvoering van de agenda en de doorwerking daarvan in het eigen beleid. Hiermee wordt uiting gegeven aan het zelfbindend karakter van de Agenda.

Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
Het Uitvoeringsprogramma bevat een bundeling van initiatieven die (mede) bijdragen aan het behalen van de doelstellingen voor de Waddenzee en het Waddengebied en waar partijen in de periode 2021-2026 mee aan de slag willen.
De initiatieven zijn in samenwerking met alle partners opgesteld en zijn aanvullend op het bestaande beleid en beheer.

Opzet Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

Het Uitvoeringsprogramma is opgezet aan de hand van 11 deelprogramma's. Per deelprogramma wordt inzichtelijk gemaakt hoe vanuit het desbetreffende deelprogramma wordt bijgedragen aan het realiseren van de hoofddoelstellingen voor de Waddenzee en het Waddengebied.

(Hoofddoelstelling Waddenzee: "een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap".
Doelstelling Waddengebied: "veilig, vitaal en veerkrachtig in 2050".)

De uitvoeringsstrategieën zijn per deelprogramma vertaald in zogeheten veranderdoelen (ER-doelen) en SMART doelen. Vervolgens is gekeken welke nieuwe dan wel lopende initiatieven bijdragen aan het behalen van deze doelen. De doelen zijn neergelegd in een separaat Doelendocument.
Dit Doelendocument is als bijlage toegevoegd aan het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma. Het Uitvoeringsprogramma, met daarin de initiatieven voor de periode 2021-2026, is daarop gebaseerd. De onderwerpen of dilemma's waar partijen verder over in gesprek gaan zijn eveneens opgenomen in het Uitvoeringsprogramma.

Doelendocument
Het Doelendocument diende als achtergrond om tot een zo consistent mogelijk Uitvoeringsprogramma te komen. Het Doelendocument beschrijft de ambitie die de partijen wensen waar te maken, maar nog niet overal de manier waarop. Het Doelendocument maakt zichtbaar waar doelen met elkaar kunnen schuren en waar de verschillende partijen het gesprek nog verder over voeren. Waar zich dat voordoet is expliciet in het Uitvoeringsprogramma aangegeven. Het is de bedoeling om deze dilemma's voor de definitieve vaststelling (medio 2022) zoveel mogelijk op te lossen.

Initiatieven
In hoofdstuk 4 van het Uitvoeringsprogramma wordt per initiatief beschreven wat het doel is, op welke wijze het initiatief bijdraagt aan het behalen van de doelen, wie verantwoordelijk is, wat de planning is, wat de kosten zijn en wat qua inzet nodig is om het desbetreffende initiatief uit te voeren.
Dit is nog niet voor alle initiatieven volledig uitgewerkt, omdat er op onderdelen nog discussie is, bijvoorbeeld over de financiering.

Er is voor gekozen om wel alle initiatieven op te nemen in het Uitvoeringsprogramma omdat hiermee inzicht wordt gegeven welke initiatieven de partijen de lopende periode 2022-2026 (willen) oppakken. Het is de bedoeling om bij de definitieve vaststelling van het Uitvoeringsprogramma de financiering van de initiatieven rond te hebben.

Beoogd (meetbaar) effect
Het informeren van uw raad over het voorlopig vastgestelde uitvoeringsprogramma en het traject om te komen tot vaststelling daarvan.

Motivering

Argumenten.
1.1 Zienswijze bestuur Vereniging van Waddenzeegemeenten, overwegend positief.
Het advies van het Omgevingsberaad is met het Uitvoeringsprogramma en de initiatieven waar de gemeenten trekker voor zijn, in het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten op 8

december 2021 besproken. Het bestuur staat positief ten opzichte van het Uitvoeringsprogramma, met inachtneming van het advies van het Omgevingsberaad, en is bereid om de initiatieven
13: "Programma toerisme en recreatie langs de kust" en
14: " Integrale maritieme ontwikkeling havenplaatsen"
in samenwerking met de betrokken gemeenten uit te voeren.

Het bestuur heeft een kanttekening geplaatst bij initiatief nummer 11: "Mogelijkheid energietransitie Waddengebied". De gemeenten zijn in de omschrijving niet betrokken. Het bestuur stelt voor om dit initiatief anders op te zetten, zodanig dat recht wordt gedaan aan de rol van de gemeenten in de Omgevingswet.

1.2 Het uitvoeringsprogramma is al meermaals toegelicht
Door de behandeling van het uitvoeringsprogramma in de Vereniging van Waddenzeegemeenten en de voorlichting tijdens het Webinar voor raadsleden en collegeleden van 14 december 2021, is er al meermaals aandacht gegeven aan het uitvoeringsprogramma.

1.3 Het uitvoeringsprogramma sluit aan bij de doelen van de agenda
Partijen hebben besloten de uitgangspunten van de agenda voor het Waddengebied 2050 te onderschrijven.

2.1 Deelname wordt per project bekeken
Of projecten uit de uitvoeringsagenda relevant zijn voor de gemeente Waadhoeke en welke inbreng van de gemeente nodig is, wordt per project bekeken en afgewogen. Voor sommige projecten is het vanzelfsprekend dat we daaraan deelnemen, zoals ‘recreatie en toerisme langs de kust’ en de dijkversterkingsoperatie KLM. De inbreng verschilt per project.

Kanttekeningen
2.1 Deelname is niet verplicht
Niet alle projecten en acties uit de uitvoeringsagenda zijn voor de gemeentelijke overheden even belangrijk of interessant. Vandaar ook dat eventuele deelname per project zal worden bekeken.

Analyse
De gemeente Waadhoeke heeft zich verbonden aan de uitgangspunten van de Agenda Waddengebied 2050. Voor wat betreft de uitvoeringsagenda kan worden aangegeven dat per actie of project wordt bekeken of we daaraan deel kunnen of willen nemen. Zo maken we voor ‘recreatie en toerisme langs de kust” al deel uit van de samenwerking.

<u>Relevante cijfers</u>
N.v.t.

<u>Samenleving</u>
Met de agenda en het uitvoeringsprogramma trachten overheden thema’s die spelen in het kustgebied integraal aan te pakken.

<u>Ontwikkelingen en trends</u>

Het kustgebied krijgt een steeds prominentere plek in visies en beleid van diverse overheden. Dat heeft deels te maken met het bijzondere karakter van het gebied als natuurgebied danwel het landschappelijke en cultuurhistorische waardevolle karakter ervan. Het gebied speelt ook een belangrijke rol in het kader van de economie (pootaardappelteelt) en heeft met de Waddenzeedijk een cruciale functie voor de veiligheid. Het bijzondere karakter van het gebied en de uitdagingen waar de overheden en alle relevante partijen voor staan, zijn uitvoerig beschreven in de agenda.

Alternatieven
Na vele jaren deels langs elkaar heen te hebben gewerkt zijn alle partijen ervan overtuigd dat samenwerken een grote meerwaarde heeft voor het bereiken van goede resultaten. De agenda voor het Waddengebied en het uitvoeringsprogramma zijn op dit moment dé instrumenten om tot doelbereiking te komen.

Vervolg
Het genomen besluit van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW) op 8 december 2021 betreft de voorlopige vaststelling van de voorliggende versie van het Uitvoeringsprogramma voor bespreking met de achterbannen. Hiermee wordt invulling gegeven aan het verzoek van de gemeenten om voldoende tijd in te plannen in het traject om te komen tot het Uitvoeringsprogramma.

In het voorjaar van 2022 wordt het Uitvoeringsprogramma aangepast naar aanleiding van de ingebrachte wensen en bedenkingen en wordt advies van het Omgevingsberaad gevraagd.
Het streven is om in het BOW van juni/juli 2022 het definitieve Uitvoeringsprogramma vast te stellen, dit na bespreking in het Omgevingsberaad Waddengebied in mei/juni 2022.

Inwonersparticipatie
De communicatie rond de agenda en de delen van het uitvoeringsprogramma waar de gemeente Waadhoeke aan deelneemt moeten duidelijkheid geven aan inwoners. Voor een deel gebeurt dit centraal. Verder verwijzen wij u naar de informatie onder het kopje ‘communicatie’.

Communicatie
In het Uitvoeringsprogramma is een apart hoofdstuk (8) opgenomen dat ingaat op de communicatie. Daarnaast zal voor de uitvoeringsinitiatieven die bij de gemeenten liggen specifiek aandacht komen voor communicatie in de nog op te stellen programmaplannen.
Verder worden alle betrokken organisaties periodiek geïnformeerd via rapportages over de voortgang van het totale Uitvoeringsprogramma.

Financiën
Voor het uitvoeren van het gehele Uitvoeringsprogramma van de Agenda voor het Waddengebied wordt geen bijdrage gevraagd van de gemeenten.

Voor het opzetten van de programma's van de initiatieven
"Programma toerisme en recreatie langs de Waddenkust" en "Integrale maritieme ontwikkeling havenplaatsen" is budget nodig van de betrokken gemeenten en de totale kosten worden gedeeld door de gemeenten gezamenlijk.

Voor het Programma toerisme en recreatie wordt een bijdrage gevraagd van € 8.000 en voor de Integrale ontwikkeling havenplaatsen is dit € 14.000. Aan het programma toerisme en recreatie wordt al deelgenomen. De ontwikkeling havenplaatsen is voor ons niet relevant.

Juridisch kader
Agenda Waddengebied 2050. Naar aanleiding van de besluitvorming rond de agenda is nog het volgende van belang:

Belangrijkste aangescherpte uitwerkingen die hebben plaatsgevonden op verzoek van gemeentelijke inbreng, na ondertekening van de instemmingsverklaring Agenda voor het Waddengebied.

1. Landbouw
De landbouw is met meerdere vertegenwoordigers betrokken bij de uitwerking van het Uitvoeringsprogramma, zowel bij de inhoudelijke formuleringen voor de landbouw zelf, als bij de andere sectoren. Een essentiële toevoeging is het uitvoeringsinitiatief nummer 18: "Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw in het Waddengebied", dat door de landbouw wordt getrokken en afgestemd met uitvoeringsinitiatief nummer 9: "Integrale aanpak kustzone", dat door de waddenprovincies wordt getrokken.

De bedenkingen die leefden bij de landbouw hebben ook geleid tot een nieuw uitvoeringsinitiatief nummer 25: "Toetsing en toepassing impactanalyse", dat samen met de economische sectoren, waaronder ook de landbouw, is vormgegeven.
De methodiek is vastgesteld en wordt dit voorjaar op twee pilots uitgeprobeerd.

2. Recreatie, toerisme en cultuur
De kustgemeenten hebben gevraagd om een extra initiatief om recreatie, toerisme en cultuur op een hoger plan te tillen.
Hiertoe is een extra uitvoeringsinitiatief nummer 13: "Programma toerisme en recreatie langs de kust" opgenomen.

Bijlagen
Bijlage 1: Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 versie 2 december 2021
Bijlage 2: Concept werkdocument Doelendocument - versie 30 november 2021
Bijlage 3: Advies OBW aan BOW van 8 december 2021

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-02-011443

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. De zienswijze van het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten, waarin het advies van het Omgevingsberaad is opgenomen, te onderschrijven met in achtneming van de aanvullingen genoemd in de zienswijze van Waadhoeke zoals beschreven bij beslispunt 2;
2. Zienswijze Waadhoeke:
   A. i.h.k.v. de klimaatadaptie onderzoek te doen naar het realiseren van nieuwe kwelders en het versterken van bestaande kwelders d.m.v. hergebruik van het vrijkomende baggerslib in de Waddenzee (Bijlage 1 “Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied (pag. 19)”. Deze maatregel past uitstekend in de onderdelen; a. de natuurlijke dynamiek vergroten, b. slimmer omgaan met sediment (slib), c. het optimaliseren van vaargeul onderhoud. (ter onderbouwing: alleen het vaargeul onderhoud naar Ameland en Schiermonnikoog vergt jaarlijks al ca. 60 miljoen euro waarbij het vrijkomende baggerslib nu elders terug gestort moet worden in de Waddenzee. Hergebruik zal dit baggerprobleem mogelijk verminderen en tegelijkertijd de natuurdoelen versterken. Op deze manier wordt gemeenschapsgeld verantwoord besteed).
   B. Aandacht te vragen voor het natuurtoerisme als onderdeel van de economische versterking van de Waddenkust (o.a. het realiseren van vogelkijkpunten). Natuurtoerisme ontbreekt tot nu toe volledig in de diverse stukken .
   C. Een goede afstemming en samenwerking te zoeken met het project Koehool – Lauwersmeer en dit project te beschouwen als onderdeel van de Gebiedsagenda.

3. Dat de deelname aan projecten binnen het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 niet enkel afhankelijk is van de aanwezigheid van mensen, middelen en bestuurlijke prioriteit, maar ook of voornemens passen binnen de gemeentelijke beleidskaders op het gebied van landbouw, bodem, waterkwaliteit, natuur, energiewinning en toerisme.

Aldus vastgesteld in de openbare
raadsvergadering van 3 maart 2022,

, voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Amendement

Amendement conform artikel 28 van het reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Waadhoeke

Betreft: Agendapunt 13 Concept Uitvoeringsprogramma 2021-2026 van de agenda voor het Waddengebied 2050

Onderwerp: Aanvulling op de raadsvoorstellen 1 en 2 van het genoemde concept Uitvoeringsprogramma Waddenagenda 2050

De raad van de gemeente Waadhoeke, in vergadering bijeen op 3 maart 2022

Kennisgenomen van: de zienswijze van het bestuur van de vereniging van de Waddenzeegemeenten
Concept Uitvoeringsprogramma waddengebied 2021-2026 d.d. december'21
Concept werkdocument Doelendocument d.d. november'21
Advies OBW aan het BOW d.d. december'21

Overwegende:

* De Waddenagenda 2050 nog geen evenwichtige verhouding kende tussen de factoren natuur, recreatie, economie en wonen.

* Op grond van door de Tweede kamer der Staten Generaal vastgestelde moties opdracht tot nader onderzoek is gegeven

* In de uitwerking van het Uitvoeringsprogramma voor de diverse sectoren wel aanvaardbare plannen zijn opgesteld

* Dat de Uitvoeringsplannen in overlap nog geschilpunten bevatten.

* Omdat bij deze schuurpunten een uiteindelijke tekst in het definitieve Uitvoeringsprogramma niet zou kunnen voldoen aan het gemeentelijk beleid

Stelt de vergadering voor om: beslispunt 1 en 2 te schrappen en te vervangen door:

1. De zienswijze van het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten, waarin het advies van het Omgevingsberaad is opgenomen, te onderschrijven met in achtneming van de aanvullingen genoemd in de zienswijze van Waadhoeke zoals beschreven bij beslispunt ;
2. Zienswijze Waadhoeke:

A. **i.h.k.v. de klimaatadaptie onderzoek te doen naar het realiseren van nieuwe kwelders en het versterken van bestaande kwelders d.m.v. hergebruik van het vrijkomende baggerslib in de Waddenzee (Bijlage 1 "Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied (pag. 19)".** Deze maatregel past uitstekend in de onderdelen; a. de natuurlijke dynamiek vergroten, b. slimmer omgaan met sediment (slib), c. het optimaliseren van vaargeul onderhoud. (ter onderbouwing: alleen het vaargeul onderhoud naar Ameland en Schiermonnikoog vergt jaarlijks al ca. 60 miljoen euro waarbij het vrijkomende baggerslib nu elders terug gestort moet worden in de Waddenzee. Hergebruik zal dit baggerprobleem mogelijk verminderen en tegelijkertijd de natuurdoelen versterken. Op deze manier wordt gemeenschapsgeld verantwoord besteed).

B. **Aandacht te vragen voor het natuurtoerisme als onderdeel van de economische versterking van de Waddenkust (o.a. het realiseren van vogelkijkpunten).** Natuurtoerisme ontbreekt tot nu toe volledig in de diverse stukken .

C. **Een goede afstemming en samenwerking te zoeken met het project Koehool – Lauwersmeer en dit project te beschouwen als onderdeel van de Gebiedsagenda.**

3. Dat de deelname aan projecten binnen het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 niet enkel afhankelijk is van de aanwezigheid van mensen, middelen en bestuurlijke prioriteit, *maar ook of voornemens passen binnen de gemeentelijke beleidskaders op het gebied van landbouw, bodem, waterkwaliteit, natuur, energiewinning en toerisme.*

Namens de fractie VVD Theun de Jong
Mede indieners
Fractie Gemeentebelangen Douwe Kamstra
Fractie Bloem Dit Bloem-Hofman
Fractie FNP Bert Vollema

aangenomen
14 voor
12 tegen (SAM, cda)

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	27 januari 2022	**Behandelend ambtenaar**	J Hogendorp
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	j.hogendorp@waadhoeke.nl
Onderwerp	Vaststelling partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	J. Dijkstra		

Voorstel

Een partiële herziening van de beheersverordening Menameradiel vast te stellen waardoor de beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier in werking treedt.

Inleiding
Het buitengebied van de gemeente Waadhoeke behoort vrijwel geheel tot het noordelijke kleigebied waar de agrarische functie vanouds overheerst. Dit zou zomaar saai kunnen klinken, maar dat is het absoluut niet want er zijn talloze sporen van een rijke geschiedenis. Het benutten van de kwelderwallen, het opwerpen van terpen, het aanleggen van dijken, het verkavelen van de grond en het ontwikkelen van een groen boeren erf zijn voorbeelden van die sporen.

Door de jaren heen kregen de bewoners steeds meer grip op het landschap. Dit is een proces geweest van eeuwen. Het resultaat daarvan noemen we erfgoed of cultuurhistorie en zijn we door de jaren heen steeds meer gaan waarderen. In dit specifieke gebied dat strekt van Wier tot aan Marsum zien we veel onderscheidende kenmerken. Het bijzondere van dit landschap is dat het een kleine verkaveling kende met veelal opgaande randbeplanting. Dit had te maken met het grondgebruik voor aardappelteelt en tuinbouw. Bij uitstek de zone op de kwelderwal was daarvoor geschikt en de afzetmarkt was nabij. Die afzetmarkt was niet alleen te vinden in de dorpen maar had ook Leeuwarden als grote klant. De akkers werden begrensd door sloten met in veel gevallen ook randbeplanting. Dit diende onder andere voor beschutting van de gewassen. Door de beplanting die in de rest van het buitengebied niet gebruikelijk was werd dit gebied ook wel ‘de lytse wâlden’ genoemd.

Vanaf de periode na de 2de wereldoorlog tot heden is de verandering van het landschap in een stroomversnelling geraakt met als resultaat een grootschaliger landschap, waarbij veel kenmerken van de voorgaande eeuwen verloren zijn gegaan. Voor de boeren is dit een zoektocht geweest naar een goed functionerend boerenbedrijf in het bestaande landschap.

Maar wat de een goed vindt, wordt door de ander betwist en zo ontstaat er spanning. De belangen kunnen verschillen. Dat is ook merkbaar in het gebied tussen Wier en Marsum. De boer ziet zich genoodzaakt zijn bedrijf te optimaliseren om de kosten laag te houden en de opbrengsten te optimaliseren. De omgeving ervaart een teloorgang van karakteristieke kenmerken. Botsing van belangen of kans om in gesprek te gaan? De gemeente Waadhoeke heeft gekozen voor het laatste.

Gezien de maatschappelijke wens een vorm van bescherming te bieden zijn we het gesprek in de omgeving aangegaan. We zijn vervolgens samen met de boeren uit het gebied, dorpsbelang, provincie Fryslân en andere belanghebbenden op zoek gegaan naar een werkwijze waarin behoud en beheer van het landschap centraal staat en toch ook een afweging van belangen plaats kan vinden. De nadruk ligt niet op de regels maar op het bieden van handvatten voor ontwikkelingen met respect voor het gebied. Toch zijn er uiteindelijk ook (spel)regels nodig. Het doel is dat er een werkbaar geheel ontstaat. De beleidsregel gardenierslandschapMarsum - Wier is hier het resultaat van, de voorliggende herziening van de beheersverordening zorgt voor een wettelijke grondslag voor de beleidsregel.

Beoogd (meetbaar) effect
Bescherming bieden voor cultuurhistorische en landschappelijke waarden in het gebied Marsum – Wier waarbij tegelijkertijd nog voldoende ruimte is voor ontwikkeling.

Motivering

Argumenten

1.1 Uw raad is bevoegd gezag om de herziening van de beheersverordening vast te stellen.
Uw raad is als laatste aan zet in dit proces. Want hoewel de raad niet het orgaan is dat de beleidsregel vaststelt, dit is een bevoegdheid van het college van B&W, is de raad wel verantwoordelijk voor de vaststelling van de herziening op de geldende beheersverordening. Deze herziening op de beheersverordening borgt een vergunningplicht in het plangebied voor de activiteit "werk of werkzaamheden uitvoeren" (denk aan: wegen aan leggen, sloten graven of dempen, bomen planten/rooien en grond op hogen/af graven).

Hoe zit dit precies? Het college van B&W is bevoegd om beleidsregels vast te stellen. Echter om deze specifieke beleidsregel te kunnen laten werken is er een vergunningplicht nodig. Deze vergunningplicht zit niet in de huidige beheersverordening Buitengebied Menameradiel. Hierdoor kan op dit moment een ieder zonder vergunning de hiervoor geschetste werkzaamheden uitvoeren, sloten dempen etc. Door de beheersverordening te herzien ontstaat een vergunningsplicht die borgt dat het gebiedsproces die is omschreven in de beleidsregel ook daadwerkelijk een wettelijke grondslag heeft en zodoende in werking kan treden. Zonder deze vergunningplicht kan het voorgestelde gebiedsproces in de beleidsregel niet in werking treden.

1.2 Het gebied verdient een regeling die de cultuurhistorische en landschappelijke waarden beschermt.
De gemeente Waadhoeke heeft in 2018 besloten om de procedure voor het bestemmingsplan buitengebied Menameradiel in afwachting van de Omgevingswet en het daarbij behorende Omgevingsplan niet af te ronden. Daarmee ontbreekt echter een kader voor het beoordelen van activiteiten die ertoe zouden kunnen leiden dat de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van het voormalige tuinbouwgebied rond Berltsum, Bitgum, Ingelum en Marsum worden aangetast. In de huidige beheersverordening buitengebied Menameradiel zit namelijk, behoudens een aanlegvergunning bij een archeologische dubbelbestemming, geen enkele beschermende maatregel.

1.3 Dit beleid is middels 'Nabij Besturen' tot stand gekomen
Er is in 2019 de keuze gemaakt om samen met vertegenwoordigers in het gebied tot een vorm van bescherming te komen. De manier hoe de bescherming geregeld zou worden stond niet vast, omdat we eerst een open gesprek op gang wilden brengen. Hierna is gekeken naar hoe de gewenste bescherming vorm gegeven kan worden. Om het probleem bespreekbaar te maken is een werkgroep gecreëerd met diverse vertegenwoordigers van belanghebbende partijen in het gebied: gemeente, verschillende boeren uit het gebied, LTO Noord, Landschapsbeheer Friesland, de Provincie, dorpsbelangen en Stichting Ringsom Great Terherne.

BügelHajema Adviseurs is ingeschakeld voor de onafhankelijke begeleiding. Om de waarden van het gebied vast te stellen is tijdens het participatieproces aan de deelnemers gevraagd de waardes in het gebied te omschrijven. Op basis hiervan en op basis van een landschapsbeschrijving die is gemaakt op basis van de geschiedenis van het gebied, zijn de te beschermen elementen bepaald. Ook is samen met de werkgroep gekeken naar de manier hoe de beschermende maatregelen uiteindelijk geborgd zouden moeten worden.

Dit is uiteindelijk samengekomen in de tabel met landschappelijke waarden en met de principes die worden omschreven in de beleidsregel (Bijlage 2). Met een daarbij behorende gebiedscommissie die adviseert aan de gemeente. Bijkomend voordeel van dit hele proces is dat partijen, die tot voor kort soms lijnrecht tegenover elkaar stonden, met elkaar in gesprek zijn gekomen. Het proces heeft mede daarom langer geduurd dan vooraf gedacht. De beleidsregel is daarnaast afgelopen zomer nog voor reacties gestuurd aan de werkgroepleden en heeft afgelopen periode ter inzage gelegen voor inspraakreacties. Dit heeft niet meer geleid tot aanpassingen aan het document. De inspraaknota is te vinden in bijlage 2 van de beleidsregel.

1.4 Deze maatregel biedt flexibiliteit en maatwerk
Uitgangspunt is vanaf het begin geweest om maatwerk en flexibiliteit te leveren en tegelijkertijd het landschap te beschermen en waar mogelijk ook te herstellen. In de huidige beleidsregel komt dit samen. De al bekende Nije Pleats methodiek is hiervoor als input gebruikt. In het kort komt het neer op het volgende proces:

Als iemand een vergunningaanvraag of bij voorkeur een vooroverleg aanvraag doet voor een ingreep in het landschap, gaat het gebiedsproces in werking . De volgende stappen worden vervolgens doorlopen:

Stap 1: Vroegtijdig overleg tussen de initiatiefnemer en de gemeente om het voornemen van de aanvrager te bespreken. Hier wordt bekeken hoe kansrijk het initiatief is.

Stap 2: Er wordt onderzocht welke landschappelijke kenmerken binnen het plan in aanmerking komen voor “te behouden”, “te respecteren” of “gewoon te behandelen”.

Stap 3: De gemeente beoordeelt of de gebiedscommissie ingeschakeld wordt; als er sprake is van te behouden of te respecteren landschappelijke kenmerken dan wordt de gebiedscommissie ingeschakeld.

Stap 4: De gebiedscommissie beoordeelt aan de van hand de beleidsregel en komt tot een advies.

De gebiedscommissie is een onafhankelijk commissie die het initiatief van de boer of een andere initiatiefnemer bekijkt. De commissie bestaat uit minimaal 3 personen en wordt samengesteld op basis van de vraag, maar bevat altijd een onafhankelijk voorzitter en een cultuurlandschappelijke deskundige, aangevuld met bijvoorbeeld een landschapsarchitect of een deskundige vanuit het Wetterskip. De boer kan zich laten ondersteunen door een (agrarisch) adviseur, de gemeente is toehoorder.
Naast kwaliteit is snelheid een belangrijk aspect; de commissie komt binnen een beperkt tijdsbestek en een beperkt aantal bijeenkomsten tot haar advies. Bij iedere vraag zal er maatwerk geleverd moeten worden, met als doel om een oplossing te vinden die voor alle partijen bevredigend is.

Kanttekeningen
N.v.t.

Analyse

Relevante cijfers
N.v.t.

Samenleving
Zie argument 1.3

Ontwikkelingen en trends
De laatste jaren zien we een terugkomende discussie tussen de landbouw, het landschap en biodiversiteit. Ook bij dit project ligt de aanleiding in deze onderwerpen. Door schaalvergroting in de landbouw wordt ons buitengebied steeds eentoniger. Deze ontwikkeling heeft dorpsbewoners aan de bel doen trekken. Een andere trend die we zien is dat er steeds meer initiatieven van onderop ontstaan om hier wat aan te doen.

Alternatieven
N.v.t.

Vervolg
Om de beleidsregel een wettelijke grondslag te geven dient de raad een herziening van de beheersverordening buitengebied Menameradiel vast te stellen. Tegen een beleidsregel en vaststelling van een beheersverordening is geen bezwaar en beroepsrecht mogelijk. Zodoende zal de beleidsregel en de herziening van de beheersverordening direct na publicatie van kracht worden.

Inwonersparticipatie
Zie 1.3 bij argumenten.

Communicatie
De beleidsregel en de herziening van de beheersverordening zal gepubliceerd worden in het Gemeenteblad en digitaal inzichtelijk worden. Ook is aan de werkgroepleden gevraagd om de beleidsregel in het gebied verder onder de aandacht te brengen. Dus via dorpsbelangen en bewoners van het gebied zelf.

Financiën
De kosten zijn gedekt uit het regulier werkbudget voor ruimtelijke plannen. Kosten voor een onafhankelijke deelnemer aan de gebiedscommissie zullen hier vooreerst ook uit worden betaald. Onder de Omgevingswet is ruimtelijke kwaliteit een belangrijk onderwerp. Over de organisatorisch borging hiervan bij inwerkingtreding van de wet zijn we nog in gesprek. Tegen die tijd zal gekeken worden of deze adviesrol daar ook in onder te brengen valt.

Juridisch kader
Algemene wet bestuursrecht, Wet ruimtelijke ordening

Bijlagen
Bijlage 1: Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel
Bijlage 2: Beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-037012

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke 15 februari 2022 om ;

B E S L U I T

1. Een partiële herziening van de beheersverordening Menameradiel vast te stellen waardoor de beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier in werking treedt.
2. Toetsing aan de Wet N.B. en Waterwet c.q. het bevoegd gezag voor de wet N.B. en Waterwet bij de beoordeling van de Gebiedscommissie te betrekken en in de procedure te borgen.
3. Bij de uitvoering van kavelwerken aan historische en/of kruinige percelen dit vooraf te toetsen aan 'FAMKE' (Friese archeologische monumentenkaart) en dit te borgen in de procedure voor de gebiedscommissie.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 03 maart 2022,

ner2 , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

SAM

Kennisgenomen

14

Amendement Gardeniers landschap

Amendement conform artikel 28 van het reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Waadhoeke

Betreft: Agendapunt 14 Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel t.b.v. de beleidsregel Gardenierslandschap Marsum – Wier

De raad van de gemeente Waadhoeke, in vergadering bijeen op 3 maart 2022

Kennisgenomen hebbende van: het raadsvoorstel, de beheersverordening en de beleidsregel Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel t.b.v. de beleidsregel Gardenierslandschap Marsum – Wier

Overwegende dat:

In alle drie documenten een verbinding en borging van de Wet Natuurbescherming, de Waterwet en de Friese archeologische monumenten kaart ontbreekt. Stelt de vergadering voor om aan de onderhavige stukken het volgende toe te voegen:

1. **Toetsing aan de Wet N.B. en Waterwet c/q het bevoegd gezag voor de Wet N.B. en Waterwet bij de beoordeling van de Gebiedscommissie te betrekken en in de procedure te borgen.** (beslispunten)
2. **Bij de uitvoering van kavelwerken aan historische en/of kruinige percelen dit vooraf te toetsen aan "FAMKE" (Friese archeologische monumenten kaart) en dit te borgen in de procedure voor de gebiedscommissie.**

Ingediend door de fractie van Gemeentebelangen en fractie Bloem

Stemming : aangenomen

unaniem

Ingetrokken door indiener

gemeentebelangen

AMENDEMINT

Amendemint konform artikel 28 fan it reglemint fan oarder foar de gearkomsten en oare wurksumheden fan de ried fan de gemeente Waadhoeke 2018

Oangeande: Agendapunt 09 , ried 03 maart 2022

Underwerp: Utfiering moasje ekstra ympuls wenningmerke

Konstatearjende dat:

- **Nei oanlieding fan in unanym oannommen moasje ekstra ympuls wenningmerke in advysnota makke is**
- **der in driuwend ferlet is fan (nije) wenningen yn ús gemeente**
- **yn kaart brocht is dat der yn Waadhoeke in protte gemeentegrûn beskikber is as mooglike bougrûn. Dat dit mooglikheden jout om saneamd binnenstêdelik as bûtenstêdelik te bouwen en dat dit bydrage kin oan it oplossen fan it wente-tekoart**
- **yn de kearnen fan doarpen en stêd yn prinsipe contingentleas boud wurde mei**
- **it foar ús ynwenners (doarps-en wykbelangen) dúdlik is wer at romte beskikber is.**

Stelt de gearkomste foar yn it by dit foarstel foege ûntwerpbeslút de folgjende wiziging oan te bringen:

Yn de adfysnota ûnder Foarstel op side 2 op te nimmen

- **dat de bestimming fan de yn kaart brochte gemeentegrûn (rûchwei sa'n 25 ha) binnen de doarps-en stêdgrinzen mei foarrang oanpast wurdt middels in wizigingsfoech nei bestimming Wenjen, sadat dêr, as der fraach is, mear faasje komt yn it bouwen fan nije wenten.**

Ut namme fan: Gemeentebelangen Waadhoeke

Adrie Weiland

It amendemint is

oannommen/fersmiten

Tsjin stimmen:

Foar stimmen:

niet in stemming gebracht

De gemeenteraad in vergadering bijeen op 3 maart 2022.

In behandeling nemende een motie ~~vreemd aan de orde van de dag~~; behandeld bij punt 8 businesscase werkleerbedrijf

Overwegende dat

- Er 21 personen een indicatie hebben voor beschut werk, maar op de wachtlijst staan omdat er nu vanuit Den Haag nog niet voldoende plekken beschikbaar zijn gesteld.
- Wachten op een plek waar je talenten kan ontwikkelen een demotiverend effect kan hebben.

Constaterende dat

- De gemeente waadhoeke in de afgelopen 4 jaar meerdere projecten is gestart om gelden binnen het sociale domein te ontschotten.
- Deze projecten ervoor zorgen dat er beter samengewerkt wordt en voorzieningen toegankelijker zijn.

Verzoekt het College om:

1. De kosten en baten te onderzoeken van vervroegde deelname van de personen op de wachtlijst voor beschut werk.
2. In deze kosten en baten analyse moet ook uitkering en zorggelden meegenomen worden.
3. De raad oktober 2022 op de hoogte te stellen van deze uitkomsten zodat er een besluit kan worden genomen over het ontschotten van deze voorziening.

En gaat over tot de orde van de dag

Namens de fractie SAM
Hanna van der Werff
Mede indieners
Fractie Gemeentebelangen
Anita Mast
Fractie VVD
Joke Osinga-Bonnema
Fractie FNP
Bert Vollema
fractie BLOEM
Dit Bloem

unaniem aangenomen

Agenda Gemeenteraad Waadhoeke

Datum	**03-03--2022**
Tijd	**19:30 - 22:00**
Locatie	**Gemeentehuis, Harlingerweg 18 te Franeker**
Voorzitter	**M.C.M. Waanders / Griffier W. Bruinsma**

001 **Opening**
002 **Vaststellen agenda**
003 **Mededelingen**
004 **Vaststellen besluitenlijsten:**
004.1 **Vergadering gemeenteraad 10 februari 2022**
004.2 **Toezeggingenlijst 10 februari 2022**
005 **Insprekers:**
006 **Vragenuur:**
007 **Ingekomen stukken:**
007.1 **Behandelvoorstel ingekomen stukken van derden**
007.2 **Beantwoording schriftelijke vragen en memo's**
007.2.A Skriftelikje fragen FNP ferkearsfeiligheid Seisbierum-Piterbierum
008 **Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân West 2022-2026 8**
009 **Uitvoering motie extra impuls woningmarkt**
010 **Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp**
011 **Bestemmingsplan 'St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat' en bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' plus bijbehorend beeldkwaliteitsplan**
012 **Actualisering supermarktbeleid en binnenstadsvisie**
013 **Concept uitvoeringsprogramma 2021-2026 van de Agenda voor het Waddengebied 2050**
014 **Partiële herziening beheersverordeing buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier**
015 **Extra subsidie MFA d'Ald Skoalle Dronryp**
016 **Inventarisatie beschermingswaardige bomen en houtopstanden**

017 Plan van aanpak huisvesting statushouders
018 Benoeming leden adviescommissie Hûs en Hiem 2022
019 Moties vreemd aan de orde van de dag
020 Sluiting

De stukken voor de vergadering kunt u vinden op www.waadhoeke.nl/gemeenteraad
Via een directe link komt u dan bij een vergaderkalender waar u de stukken kunt bekijken, of de vergadering kunt volgen via de livestream.

Besluitenlijst Gemeenteraad Waadhoeke

Datum	10-02-2022
Tijd	19:30 - 22:00
Locatie	Gemeentehuis, Harlingerweg 18 te Franeker
Voorzitter	M.C.M Waanders / griffier W. Bruinsma
Aanwezigen	K. Arendz, D. Bloem-Hofman, T. Cuperus, L. Ferwerda, S. Greidanus, A. Hartman, H. Hoekstra, H. Hof, G.J. Iedema-Zondervan, T.S. de Jong, D. Kamstra, Sj.S. Kuipers, A.J.T. Magré, A.M. Mast, K. J. Nammensma - Offinga, H.J. Nauta, A.M. Neudorfer-Eberwijn, D. Osinga-Bonnema, K.J. Rodenburg, H. Stellingwerf, W. van der Veen, T.J. Vlaar - Vroonland, B. Vollema, A. Weiland, H. van der Werff, B. van Wijk, T.J. Wijnia en J.J. Zijlstra
Afwezigen	T.A. Wijkhuijs N. Haarsma-Vrieswijk, B. Tol, J. Dijkstra en C.M. de Pee

001 **Opening**

De heer Wijkhuijs is Afwezig

002 **Vaststellen agenda**

Besluit:

De agenda is ongewijzigd vastgesteld.

003 **Mededelingen**

Geen mededelingen

004 **Vaststellen besluitenlijsten:**

004.1 **Vergadering gemeenteraad 27 januari 2022**

Besluit:

De besluitenlijst is vastgesteld.

004.2 **Toezeggingenlijst 27 januari 2022**

Besluit:

De toezeggingenlijst is vastgesteld.

005 **Insprekers:**

Mevrouw Onbelet spreekt namens mevrouw Terpstra in over haar brief naar aanleiding van de memo van het college aan de raad over Aankoop en Verkoop grond van 18 januari 2022.

De heer Jelle Jan Wissmann spreekt in bij punt 7.2 schriftelijke vragen van de FNP over Doarpskearn Pietersbierum

006 **Vragenuur:**

De volgende vragen zijn gesteld:

Vragen Sietze Greidanus (CDA)
Cgv Be Quick heeft vorig jaar diverse vragen en opmerkingen gesteld aan het college. In december 2021 kwamen daar opmerkingen over onveiligheid in sporthal De Trije bij. Die opmerkingen zijn aanleiding voor CDA Waadhoeke voor de volgende vragen;

1. Is het college het met CDA Waadhoeke eens dat de gemeente een verantwoordelijkheid heeft voor de veiligheidssituatie rond en in sporthal De Trije?
   - Zo nee, is die verantwoordelijkheid duidelijk in het contract met Optisport belegd bij beheerder Optisport?
   - Zo ja, heeft het college over mogelijke maatregelen contact gehad met de beheerder Optisport?
2. Kan de instelling van een leerwerkplek vanuit de Participatiewet voor een assistent beheerder van sporthal De Trije, gecombineerd met camerabewaking een bijdrage leveren aan het vergroten van de veiligheid in sporthal De Trije?

Vragen Sietze Greidanus (CDA)
Op donderdag 9 december 2021 heeft CDA Waadhoeke een motie vreemd ingediend m.b.t. de het opschorten van buslijn 71. Deze motie is unaniem aangenomen.

In deze motie hebben we het college opgeroepen om;

- Bij de provincie aan te dringen tot opschorting van het strekken van buslijn 71 tot alle aanvullende veiligheidsmaatregelen zijn gerealiseerd.
- Bij de provincie aan te geven dat de provincie verantwoordelijk is voor de aanleg van de veiligheidsvoorzieningen bij de provinciale weg N383 die nodig zijn als gevolg van het strekken van buslijn 71.

We hebben gehoord en gezien en dat de wethouder en de gedeputeerde gesproken hebben over het strekken van buslijn 71 en de nut en noodzaak van de oplossing (voor de onveilige situatie). Die vraag hoeven we niet meer te stellen.
1. Wat is de uitkomst van het overleg met de provincie?
2. Welke veiligheidsvoorzieningen worden er genomen om een onveilige situatie, op de provinciale weg de N383, te voorkomen?
3. Is er bij de provincie aangegeven dat ze verantwoordelijk zijn voor de gevolgen van het strekken van de buslijn? Voor het creëren van veilig bereikbare bushaltes?

Vragen Teun de Jong (VVD)
1. Het Wetterskip Fryslân heeft voor het project 1Dyk, het dijkversterkingsplan Koehool- Lauwersmeer, tot 23 februari de mogelijkheid geopend tot het geven van reacties op het Voorkeursalternatief dijkversterking. In het gepubliceerde voorkeursalternatief gaat het Wetterskip op het traject Koehool tot Zwarte Haan uit van versterking van de bestaande dijk zonder aanleg van voorland. In de raadsvergadering van 9 december 2021 is er in Waadhoeke een motie aangenomen in de context van de gemeentelijke Bodemvisie, om in het kader van zowel de

versterking van de dijk en daarmee de veiligheid op termijn, als om mogelijke verzilting van het binnendijkse land tegen te gaan tot juist wel planmatige aanleg van voorland op genoemd traject te komen.
a. Heeft het College zoals in de motie gesteld de wens van de raad aan het Wetterskip voorgelegd?
b.1. Zo ja, wat was daarop de reactie van het Wetterskip?
b.2. Zo nee, waarom heeft het College niet op de wens van de raad gereageerd?
c. Gaat het College gebruik maken van de mogelijkheid van schriftelijke reactie op 1DYK om de wens van de raad opnieuw aan het Wetterskip voor te leggen?
d.1. Zo ja, stelt het College dan een afschrift van de reactie aan de raad ter beschikking?
d.2. Zo nee, waarom geeft het College geen reactie.

2. In 2023 vindt in het Nederlandse Waddengebied de drie jaarlijkse Landschapstriënnale plaats. Als kustgemeente maakt Waadhoeke ook deel uit van het doelgebied. Een van de doestellingen van dit project is het versnellen van ontwikkelingen in het landschap, dus ook van Waadhoeke. Voor de uitvoering in Noord-Nederland is de Stichting Landschapstriënnale 2023 opgericht. Eén van de ambities van de Stichting is om te komen tot een 'robuust klimaatbestendig raamwerk als oost-west verbinding langs het Werelderfgoed te ontwikkelen'.
a. Participeert het College in de planontwikkeling van deze Stichting?
b. Zo nee, waarom niet?
c. Zo ja, op welke wijze doet Waadhoeke hier in mee?
d. Op welke wijze borgt het College dat beleid en inzet van de gemeente, zoals dat in de raad is aangenomen (bijvoorbeeld op het gebied van tegengaan van en onderzoek naar verzilting), in de planvorming en vergunningenbeleid wordt verwerkt.

Hanna van der Werff (SAM)
Op woensdag 9 februari j.l. stond in de Leeuwarder Courant een artikel over verduurzaming huizen: verduurzaming te duur voor ongeveer 20 procent van de huizenbezitters. Naar verwachting gaat dit probleem urgenter worden omdat de energieprijzen stijgen. SAM wil voorkomen dat er mensen in de problemen komen en hoopt op een actieve houding van de gemeente op dit gebied.
SAM heeft eerder met motie en vragen aandacht gehad voor dit onderwerp maar vraagt zich af of dit al omgezet is in acties.

1. Het kabinet is gevormd, is er inmiddels een brief verstuurd naar aanleiding van de motie isolatie? Zo ja, kan de raad ook een afschrift krijgen van deze brief?
2. Zo nee, kunnen wij een datum krijgen waarop deze brief verstuurd wordt waarbij er ook een afschrift wordt gegeven aan de raad?
3. SAM heeft begrepen dat er een budget van € 560.000 beschikbaar is voor gemeente Waadhoeke om energiearmoede te bestrijden. U heeft in uw beantwoording van de vragen van 7 november toegezegd de raad op de hoogte te houden van uw bevindingen en voorstellen. Wanneer kunnen wij deze informatie en een plan van aanpak verwachten?

007 Ingekomen stukken:

Besluit:
Besloten conform voorstel.

007.1 Behandelvoorstel ingekomen stukken van derden
Besloten conform afdoeningsvoorstel

007.2 Beantwoording schriftelijke vragen en memo's

007.2.A Nadere toelichting op beantwoording schriftelijke vragen
Mevrouw Iedema (FNP)- vraagt een nadere toelichting op hun schriftelijke vragen over Doarpskearn Pietersbierum

De heer Nauta (FNP) - wil graag mondeling antwoord op zijn ingediende schriftelijke vragen over: Wente Blessum

De heer Greidanus (CDA) - krijgt mondeling antwoord op zijn schriftelijke vragen over de beoordeling wel of geen ecologisch onderzoek

Toezeggingen:
Wethouder de Pee zegt naar aanleiding van de vraag van mevrouw Iedema dat ze apart in gesprek gaat met Pietersbierum.

8 Bestemmingsplan Tzummarum Kleasterwei 8, 8a en 8b
Bij besluit van 6 februari 2020 heeft de raad het bestemmingsplan “Tzummarum - Kleasterwei 8, 8a en 8b” vastgesteld. Dit bestemmingsplan was opgesteld om de planologische mogelijkheden op deze percelen te herstellen. Bij de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied Franekeradeel is destijds de feitelijke situatie in het bestemmingsplan opgenomen. Onder andere omdat op het perceel geen milieuvergunning meer aanwezig was / de planologische mogelijkheden al langere tijd niet werden benut. Later bleek dat deze keuze van de gemeente Franekeradeel tot gevolg had dat er sprake was van mogelijk forse directe planschade. Er is toen voor gekozen om de planologische mogelijkheden via een bestemmingsplanprocedure deels te herstellen (vaststelling bestemmingsplan ‘Tzummarum – Kleasterwei 8, 8a en 8b’).
Tegen dit besluit is beroep ingesteld. Bij uitspraak van 4 augustus 2021 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) het besluit van de raad vernietigd voor zover het betreft het perceel Kleasterwei 8B. Er zal een nieuw besluit moeten worden genomen voor nummer 8B. Dat kan zowel het besluit zijn dat er géén nieuw bestemmingsplan voor dat perceel wordt vastgesteld, als een besluit dat dit wel gebeurt. De raad heeft de opdracht van de Afdeling gekregen om binnen twintig weken een nieuw besluit te nemen voor het plandeel dat ziet op de Kleasterwei 8-B. Die termijn eindigde op 22 december 2021, maar is opgeschoven

vanwege nader overleg met belanghebbende en uit oogpunt van zorgvuldige voorbereiding.

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

1. het bestemmingsplan Tzummarum, Kleasterwei 8, 8a en 8b vast te stellen (hervaststelling) met inachtneming van de uitspraak van de Raad van State (IMRO codering NL.IMRO.1949. BPTZummKleasterw8-VAS2)
2. voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen
3. het verzoek voor het opnemen van de mogelijkheid voor een bedrijfswoning op het perceel Kleasterwei 8A, Tzummarum af te wijzen

Toezeggingen:

Wethouder Dijkstra zal de openstaande vraag over planschade schriftelijk beantwoorden.

9 Bestemmingsplan Bitgummole - JH van Aismawei 52

Aan de JH van Aismawei 52 te Bitgummole bevindt zich een voormalig horecapand inclusief zalen. Initiatiefnemer is voornemens om dit pand intern te verbouwen tot een (ééngezins)woning.
Het pand heeft thans een horeca bestemming, met een aanduiding “Karakteristiek”. Een reguliere woning past niet binnen de horeca bestemming.
Om de gewenste ontwikkeling mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging tot wonen noodzakelijk. Het onderhavige plan voorziet hierin. Het plan heeft de ruimtelijke procedure doorlopen en kan nu ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

1. Het bestemmingsplan, met IMRO-code NL.IMRO.1949.BPBtmJHvAismawei52-VAS1 ter vaststelling aan de raad aan te bieden;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen voor het onderhavige gebied.

10 Herziene begroting 2022 Dienst SozaWe

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

1. Geen wensen of bedenkingen in te dienen op de begroting na wijziging 2022 van de Dienst;
2. Het bedrag van € 167.751 ten laste te brengen van de Coronareserve;
3. Het voordeel op de WMO-budgetten deels in te zetten als invulling van de

taakstelling
2022 Wmo van € 100.000;
4. De financiële gevolgen voor 2022 van +€ 820.453 ten gunste te brengen van het budget
Restantbudget sociaal domein.

11 Begrotingswijziging (3e) van de programmabegroting 2022

Begrotingswijziging (3e) van de programmabegroting 2022

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

Te besluiten tot het wijzigen (3e) van de Programmabegroting 2022

12 Rekenkamerrapport kwaliteit raadsvoorstellen

Stemuitslag:

Unaniem aangenomen met 28 stemmen voor

Besluit:

1.Bij raadsvoorstellen een beter beeld geven van de politieke keuzeruimte waarin er ook reële alternatieven kunnen worden aandragen.
2.Bij raadsvoorstellen sterker ingaan op de manier waarop de raad evalueert en controleert.
3.Raadsvoorstellen voorzien van een risicoparagraaf.
4.Raadsvoorstellen voorzien van een termijn waarbinnen voorstellen uitgevoerd moeten zijn, mede om evaluatie en controle door de raad mogelijk te maken.
5.Bij raadsvoorstellen (meer) aandacht gevolgen voor externen in beeld brengen.
6.Raadsvoorstellen zo concreet mogelijk formuleren met éénduidige begrippen en weinig
verwijzingen voor een eenduidige perceptie en voorzien van een bondige en neutrale samenvatting.

13 Moties vreemd aan de orde van de dag

Geen moties

14 Sluiting

Lijst met toezeggingen aan de raad per 10 februari 2022

Datum, vergaderpunt	Toezegging	Portefeuillehouder	Uiterlijk ingelost per
R280121/6	Radarpost Wier: periodiek informeren over de ontwikkelingen	Tol	Periodiek
R020921/9	Halfjaarlijkse update uitvoeringsplan SoEc Actieprogramma	De Pee	31 maart 2022
R282021/16	Dorpsuitbreiding Oosterbierum	Haarsma	28 februari 2022
R04112021	Voortgangsrapportage over inzet Coronaherstelplan voor de verkiezingen	Tol	Februari 2022
R11112021	Baggeren Opfearten – Wat is er nodig om baggeren mogelijk te maken?	Dijkstra	Nog deze raadsperiode
R23122021	Jaarlijkse evaluatie verkeersoplossing Zwarte Haan	De Pee	Jaarlijks
R10022022	Wethouder gaat apart in gesprek met Pietersbierum	De Pee	Februari 2022
R10022022	Openstaande vragen over planschade worden schriftelijk beantwoordt	Dijkstra	Februari 2022
K15022022	Het uitvoeringsplan beleid arbeidsmigranten komt op agenda raad	Haarsma	

Vastgesteld in de raadsvergadering van 03-03-2022

De griffier, De voorzitter,

Dit document is digitaal ondertekend.

Ingekomen stukken Raad

Agenda: 03-03-2022
Franeker: 03-03-2022

Onderwerp
RV Ingekomen stukken van derden

De ingekomen stukken van de afgelopen periode staan hieronder. Tijdens de raadsvergadering kunnen over de ingekomen stukken vragen gesteld worden over de voorgestelde wijze van afhandelen (artikel 22 Reglement van Orde van de Gemeenteraad).

Ingekomen stukken

Agendapunt 7.1	Datum	Omschrijving	Ter kennis-name	In h middenklaanden stellen van het college voor advies	In handen stellen van het college om af te doen	Betrekken bij behandeling van dit punt	Afhandelen volgens de bijgevoegde concept brief	Anders
a.	13-02-2022	Zorgen over eventuele mestvergister in Wijnjewoude	☐	☐	☒			☐
b.	12-02-2022	Aandacht voor woningtekort voor starters en middenklassen	☐	☐	☒			☐
c.	09-02-2022	Illegale bewoning Evert C. Slimstraat 4	☐	☐	☒			☐
d.	09-02-2022	Beleidsconcept arbeidsmigranten	☐	☐	☒			☐
e.	09-02-2022	Lbr.22008	☒	☐	☐			☐
f.	09-02-2022	Aangenomen motie Transitievisie Warmte	☒	☐	☐			☐
g.	08-02-2022	Verzoek ondersteuning en mede aan te dringen op herziening van het voornemen tot sluiting van het UMCG	☐	☐	☒			☐

h.	06-02-2022	Civiele procedure tegen gemeente Waadhoeke	☐	☐	☒			☐
i.	04-02-2022	Lbr.22007	☒	☐	☐			☐
j.	04-02-2022	Aangenomen motie behoud kinderhartchirurgie	☒	☐	☐			☐
k.	04-02-2022	Brief vervolg inzake opschorten CTB controle bij zwemlesouders	☐	☐	☒			☐
l.	24-01-2022	Reactie brief inzake email gemeente 8 dec. jl. Arbeidsmigranten.	☐	☐	☒			☐

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 03 maart 2022

,voorzitter ,griffier

Dit document is digitaal ondertekend

Skriftlike fragen konform artikel 33 fan it reglement fan oarder

Ferkearsfeiligens Seisbierum-Pitersbierum

Rjochte oan: it kolleezje fan B&W

Ynlieding:

Sûnt it yngean fan de nije tsjinstregeling yn jannewaris 2022 rydt de bus net mear troch de doarpen Pitersbierum en Seisbierum hinne, mar oer de provinsjale Hearewei (N393) by de doarpen del. Dêrfoar binne halten ferpleatst fan binnen de beide doarpen nei de drokke Hearewei ta.

Pleatslik Belang had freed oandacht frege benammen foar de gefaarlike nije halte by de Liauckemaleane (bushalte Pitersbierum), dy't in ein (500m) fan it doarp ôf leit. Om dêr te kommen (fia it fytspaad) moatte reizgers twa kear de beammerike Hearewei (80km/h) oerstekke. It soe neffens pleatslik belang gean om tydlike halten, omdat de provinsje mei in wurkgroep noch dwaande is mei in ûndersyk nei de optimale situaasje.

Om 't dit wol oer ús ynwenners giet, smyt dit by de FNP de folgjende fragen op:

Fragen:

1. Hoe kin it dat de provinsje tyslike halten ynrjochtet dy't dúdlik net optimaal binne?
2. Hoe nimt it kolleezje de ynwenners, ferienige yn pleatslik belang mei yn de syktocht nei it nije plak fan de halten?
3. Rekken hâldend mei it boppesteande; wit de wethâlder dat der noch oanpassings komme, lykas in sône mei in legere snelheid, snelheidferminderjende maatrigels, warskôgingsljochten of in sebrepaad?
4. Sa ja, hokker oanpassings binne dat dan? Wêr en wannear komme dy oanpassings dan?
5. Sa nee, is de wethâlder ré om mei de deputearre Fokkens yn petear te gean oer dizze saak?

Graach in útwreide taljochting mei mûnlinge beandering yn de Rie fan 3 maart 2022

Yntsjinne nammens

FNP Waadhoeke
Hans Nauta

Schriftelijke vragen

Schriftelijke vragen conform artikel 33 van het reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Waadhoeke 2018.

Onderwerp: Verkeersveiligheid Sexbierum - Pietersbierum

De fractie van VVD Waadhoeke

heeft de volgende vragen aan het college.

Wij vragen het college deze vragen mondeling te beantwoorden in de raad van 3 maart 2022

Toelichting
De ludieke actie van Dorpsbelang Sexbierum -Pietersbierum, een tijdelijk zebrapad op de Hearewei aan te brengen vanwege de gevaarlijke oversteek voor busreizigers, is prijzenswaardig.
Veiligheid is altijd belangrijk. Bij tijdelijke veranderingen op de weg moeten we altijd streven naar de meest optimale veiligheidssituatie.

Ook wij hebben contact opgenomen met Dorpsbelang Sexbierum/Pietersbierum.
De zorg van dorpsbelang Sexbierum/Pietersbierum is bekend bij de provincie.
Het doet ons dan ook deugd dat Sexbierum/Pietersbierum in de werkgroep van de provincie zit om te onderzoeken wat op termijn de beste plek is voor bushaltes, en eventuele andere aanpassingen waardoor de veiligheid voor weggebruikers gewaarborgd kan worden.
De actie was gericht op de op dit moment tijdelijke onveilige situatie aan de Hearewei. Dat deze actie succesvol is gebleken blijkt uit het feit dat er extra borden bij de tijdelijke haltes zijn geplaatst.

Vragen:

1. Zorgen de (tijdelijke) bushaltes op de N393 of op andere plekken in onze gemeente voor onveilige situaties?
2. Is de wethouder daarvan op de hoogte?
3. Zo ja, is er gesproken met provincie Fryslân om te komen tot oplossingen net zoals in Sexbierum/ Pietersbierum?
4. Zo nee, kunt u dan z.s.m. bij de provincie er op aandringen dat er tijdelijke borden en evt andere aanpassingen kunnen worden geplaatst op die wegsituaties zoals hierboven bedoeld?
5. Aan welke oplossingen wordt gedacht in de hierboven genoemde situaties?

Datum: 20 februari 2022

Namens de fractie van VVD Waadhoeke

Naam indiener: Karin Nammensma

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1670
Extern Zaak ID	2022-021944
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	008
Titel	Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân West 2022-2026
Eigenaar	Rodenhuis, T.
Portefeuillehouder	

Bijlagen
Raadsvoorstel Waadhoeke Businesscase Werkleerbedrijf.docx
Bijlage 1. BUSINESSCASE def Werkleerbedrijf versie 22 november 2021-min
Bijlage 2. Bijlagenbundel BUSINESSCASE Werkleerbedrijf versie 22 november 2021
Bijlage 3. Aanvullende notitie RotshuizenGeense Notitie gevolgen opties governance januari 2022
Bijlage 4a. Advies adviesraad SD NWF versie Harlingen businesscase WLB
Bijlage 4b. Advies adviesraad SD NWF versie Waadhoeke businesscase WLB
Bijlage 5. Advies adviesraad SD De Fryske Marren Businesscase WLB
Bijlage 6. Reactienota Businesscase WLB voor gezamenlijke adviesraden SD
Bijlage 7. Advies OR Empatec Pastiel Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West
Bijlage 8. Besluit WOR bestuurder op advies BC WLB FW 24 01 2022
Bijlage 9. Brief FNV aan leden Empatec
Bijlage 10. Brief FNV aan Súdwest-Fryslân
Bijlage 11. Historische schets besluitvormingstraject Businesscase

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**

Toelichting

Betreft vaststelling door college van de Businesscase Werkleerbedrijf 2022-2026

Voorgesteld besluit

De heer Kuipers doet niet mee aan de beraadslagingen en de stemming in verband met zijn professionele betrokkenheid bij dit dossier.

1. De Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026 vast te stellen.

2. De governance van de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West aan te passen conform optie 1, en optie 4c (het opheffen van Empaselect B.V. en Empathiek B.V.) te onderzoeken binnen het implementatieplan.
3. De financiële implicaties, zijnde het evenredig deel en het pluspakket voor de re-integratieactiviteiten te verwerken in de gemeentelijke begroting.
4. Het college de opdracht te verstrekken om: de GR Fryslân-West te verzoeken de N.V. Empatec in samenwerking met de gemeenten een implementatieplan te laten opstellen en aan te bieden aan de GR Fryslân-West, waarna de GR Fryslân-West de colleges verzoekt deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.

Besluit

De heer Kuipers doet niet mee aan de beraadslagingen en de stemming in verband met zijn professionele betrokkenheid bij dit dossier.

1. De Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026 vast te stellen.
2. De governance van de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West aan te passen conform optie 1, en optie 4c (het opheffen van Empaselect B.V. en Empathiek B.V.) te onderzoeken binnen het implementatieplan.
3. De financiële implicaties, zijnde het evenredig deel en het pluspakket voor de re-integratieactiviteiten te verwerken in de gemeentelijke begroting.
4. Het college de opdracht te verstrekken om: de GR Fryslân-West te verzoeken de N.V. Empatec in samenwerking met de gemeenten een implementatieplan te laten opstellen en aan te bieden aan de GR Fryslân-West, waarna de GR Fryslân-West de colleges verzoekt deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.

AAN DE RAAD

Agenda: 3 maart 2022
Franeker, 8 februari 2022

Onderwerp
Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West

Portefeuillehouder
B. Tol

Auteur
Beleidsteam Sociaal Domein

Samenvatting
De gemeenteraden van De Fryske Marren, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke hebben in 2021 via hun colleges aan de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West (GR F-W) de opdracht gegeven een Businesscase op te leveren ten behoeve van de ontwikkeling van het gezamenlijke Werkleerbedrijf.
De Businesscase is gereed en het Algemeen Bestuur (AB) van de GR F-W heeft kennis genomen van de Businesscase inclusief Bijlagenbundel. Het AB heeft vervolgens besloten de Businesscase door te geleiden naar de colleges van de vier gemeenten.
De colleges van de gemeenten De Fryske Marren, Harlingen en Waadhoeke hebben op 7-12-21 besloten de Businesscase voor kennisgeving aan te nemen en deze voor advies voor te leggen aan de Adviesraden Sociaal Domein. En om na het verkrijgen van de adviezen van de Adviesraden Sociaal Domein de Businesscase opnieuw te agenderen en ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraden. Gemeente Súdwest-Fryslân heeft op 7-12-21 besloten de stukken ter informatie naar de adviesraden en de gemeenteraad te sturen. Daarnaast heeft die gemeente besloten een brede verkenning op te starten naar alternatieve scenario's voor een transitie naar een toekomstig Werkleerbedrijf.
Het college van Waadhoeke kiest ondanks de positie van Súdwest-Fryslân voor het continueren van het proces om te komen tot een gezamenlijk Werkleerbedrijf binnen het oorspronkelijke tijdpad en verzoekt de raad om op 3 maart 2022 een positief besluit te nemen over de Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026.

Voorstel

1. De Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026 vast te stellen.
2. De governance van de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West aan te passen conform optie 1, en optie 4c (het opheffen van Empaselect B.V. en Empathiek B.V.) te onderzoeken binnen het implementatieplan.
3. De financiële implicaties, zijnde het evenredig deel en het pluspakket voor de re-integratieactiviteiten te verwerken in de gemeentelijke begroting.
4. Het college de opdracht te verstrekken om: de GR Fryslân-West te verzoeken de N.V. Empatec in samenwerking met de gemeenten een implementatieplan te laten opstellen en aan te bieden aan de GR Fryslân-West, waarna de GR Fryslân-West de colleges verzoekt deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.

INLEIDING

De raden van de gemeenten De Fryske Marren, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke hebben in 2021 het Keuzedocument “Voor iedereen een zinvol leven” geamendeerd vastgesteld. Dit Keuzedocument geeft richting aan de uitvoering van de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening in onze regio.

Inherent aan die beslissing is de opdracht aan de GR Fryslân-West om het Keuzedocument te concretiseren en uit te werken in een Businesscase. Specifiek wilden de raden geïnformeerd worden via die Businesscase over a. het dienstverleningsmodel; b. de organisatiestructuur (governance); c. financieel meerjarenbeleid.

BEOOGD RESULTAAT

Met het vaststellen van de Businesscase zorgen we direct voor zekerheid en duidelijkheid voor inwoners en werknemers van het door ons gewenste Werkleerbedrijf en houden we de regie op de doorontwikkeling van het Werkleerbedrijf. Daarnaast ondernemen we stappen om de governance te wijzigen. Dat laatste is van belang om de gewenste invloed en sturing te realiseren zodat er geen rechtmatigheidsproblematiek meer is op het terrein van inkoop en aanbesteding, meer zeggenschap ontstaat in het proces tot het aanstellen van een nieuwe directeur-bestuurder en de gemeenten de inspanningsverplichting aan Empatec om de nul-optie te bereiken, blijven onderstrepen.

ARGUMENTEN

Ad. 1 De Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026 vast te stellen.

De gemeenteraden van de gemeenten De Fryske Marren, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke hebben in 2021 het Keuzedocument “Voor iedereen een zinvol leven” vastgesteld.

Inherent aan die beslissing is de opdracht aan de GR Fryslân-West om het Keuzedocument te concretiseren en te operationaliseren in een Businesscase. Specifiek wilde u geïnformeerd worden via de Businesscase over a. het dienstverleningsmodel; b. de organisatiestructuur; c. financieel meerjarenbeleid.

De gemeenteraden hebben vier belangrijke aandachtspunten meegegeven:

- kosten en opbrengsten van het Werkleerbedrijf
- de eenmalige transitiekosten
- risico's en bijbehorende (beheers)maatregelen
- de governance

De Businesscase voldoet aan de hierboven gevraagde informatiebehoefte.
Op grond van deze versie van de Businesscase zullen de gemeenteraden, indien zij op 3 maart 2022 instemmen met de Businesscase, zich in ieder geval verbinden aan:

- Een gegarandeerde en passende werkomgeving voor inwoners met een indicatie voor de Sociale werkvoorziening (SW-er) of een Beschut Werk-baan (BW-er) die duurzaam op een beschutte werkomgeving zijn aangewezen.
- Een re-integratievoorziening voor inwoners die behoren tot de doelgroep van de Participatiewet en perspectiefrijk zijn. (Perspectiefrijk wil zeggen dat deze inwoners kans hebben op een reguliere baan, al dan niet met loonkostensubsidie en andere ondersteunende maatregelen).
- Meer toezicht en sturing op de GR en N.V. door middel van aanpassingen in de Gemeenschappelijke regeling van de GR Fryslân-West en van de statuten van de N.V.
- Een duurzaam en professioneel samenwerkingsverband van de gemeenten (waarmee deze regio tevens constructief participeert in de Arbeidsmarktregio Fryslân (Fryslân Werkt!) als het gaat om de werkgeversdienstverlening).
- Een 'evenredig' deel te leveren als structurele bijdrage in het Werkleerbedrijf voor de re-integratie-activiteiten voor Perspectiefrijke inwoners.

In paragraaf 1.2 van de Businesscase zelf treft u een samenvatting aan.

Adviesaanvragen
Onderdeel van de besluitvormingsprocedure is de adviesaanvraag aan de Adviesraden Sociaal Domein en de OR van Empatec NV. De adviesraden Sociaal Domein van de gemeenten De Fryske Marren, Harlingen en Waadhoeke hebben een positief advies uitgebracht over de Businesscase. Er is een aantal opmerkingen gemaakt, waarop wordt in gegaan in de reactienota (bijlage 6). Er is geen aanleiding om de Businesscase te wijzigen. Wel zal in het implementatieplan rekening worden gehouden met de input van de Adviesraden. Hetzelfde geldt voor de adviezen van de OR Empatec en de vakbond FNV.

Ad. 2 De governance van de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West aan te passen conform optie 1, en optie 4c (het opheffen van Empaselect B.V. en Empathiek B.V.) te onderzoeken binnen het implementatieplan.
Op grond van artikel 24, eerste lid van de GR Werkvoorzieningschap Fryslân-West (GR F-W) kan de governance gewijzigd worden als drie van de vier gemeenteraden daarmee instemmen. Wat ons betreft is de urgentie om de governance te wijzigen onverminderd aan de orde (zie daarvoor alinea beoogd resultaat). Wij zijn, net als de colleges van De Fryske Marren en Harlingen, van mening dat dit past bij de keuze van gemeente Súdwest-Fryslân (SWF) om een Brede Verkenning uit te voeren, welke langere tijd in beslag zal nemen, en waarvan de uitkomsten nadien aanvullend verwerkt kunnen worden.

Door extern adviseur, advocatenkantoor Rotshuizen Geense, is onderzocht welke aanpassingen in de juridische structuur bij de governance leidt tot optimale democratische controle en sturing door gemeenteraden. Bij het beoordelen van de mogelijke varianten is gelet op:

- Relevante wet- en regelgeving zoals de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen, inclusief aankomende wetswijziging.
- De governance, waaronder begrepen de aanbevelingen van KokxdeVoogd.
- Het aanbestedingsrecht.

Daarnaast is gelet op de mate van flexibiliteit, bedrijfseconomische slagvaardigheid, mogelijke gevolgen voor personeel, uitvoerbaarheid en kosten.

Er zijn vier opties met varianten daarop beoordeeld:

1. Aanpassen van de statuten van de N.V. en de B.V.'s
2. Opheffen van de N.V.
3. Opheffen van de GR
4. Varianten op opties en 1 en 3 en het opheffen van de B.V.'s (optie 4c)

De voorkeursoptie is optie 1. Naar aanleiding van opmerkingen uit de raden hebben we Rotshuizen en Geense gevraagd om optie 2 en 3 nader toe te lichten, in het bijzonder wat de gevolgen van deze opties zijn ten opzichte van optie 1. In deze notitie (bijlage 3) wordt aangegeven dat Rotshuizen Geense dit vanuit een helicopterview gedaan heeft. Dat betekent dat er geen concrete bedragen kunnen worden genoemd, daarvoor is het noodzakelijk dat op alle details concreet wordt ingezoomd.

Optie 1 (zie Businesscase, hoofdstuk 10 en 11 en Bijlagenbundel, hoofdstuk 5 en 6) is de voorkeursoptie. In optie 1 zal de huidige juridische structuur waarbij de Gemeenschappelijke Regeling aandeelhouder is van de N.V. gehandhaafd blijven. Er komt een aanpassing van de statuten van de N.V. en dochtermaatschappijen (B.V.'s). Na aanpassing van statuten is bereikt dat de GR Fryslân-West een doorslaggevende invloed uit kan oefenen omtrent strategische doelstellingen en belangrijk beslissingen in de N.V. De GR kan daarnaast toezicht houden op de N.V. al was het een eigen organisatie. Dit laatste is van belang voor het duurzaam inbesteden van re-integratieopdrachten en opdrachten voor vakbedrijven. Bij de implementatie zal nog worden onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om de dochtermaatschappijen op te heffen en op te nemen binnen de N.V. zoals benoemd in optie 4c. De B.V.'s Empaselect en Empathiek zijn opgericht ten behoeve van de pensioenregeling respectievelijk het scheiden van financiële stromen vanuit Pastiel / Wurkjouwer van de N.V. Meer informatie vindt u op pagina 49 van de Bijlagenbundel.

Door Rotshuizen Geense is geadviseerd onder andere de volgende wijzigingen in de statuten van de N.V. aan te brengen:

- Het benoemen, schorsen en ontslaan van de bestuurder door de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) in plaats van de raad van commissarissen (RvC).
- Het benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van de RvC door de AVA in plaats van de RvC. Om de onafhankelijkheid te waarborgen kunnen leden van de RvC geen functie hebben bij één van de deelnemende gemeenten.
- Uitbreiden van het aantal besluiten dat naast voorafgaande goedkeuring van de RvC ook voorafgaande goedkeuring van de AVA behoeft.

- Het aanpassen van de statuten van de N.V. (en als de dochterondernemingen blijven bestaan, de statuten van de B.V.'s) en het aanpassen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling zijn relatief eenvoudig uit te voeren. Het vraagt een gecoördineerde voorafgaande besluitvorming, maar het heeft geen gevolgen voor de overdracht van goederen of andere activa. Er zijn ook geen fiscale consequenties.

Aanpassing Gemeenschappelijke Regeling
Aanpassingen in de gemeenschappelijke Regeling zijn nodig vanwege wetswijzigingen en good governance.
De belangrijkste aanpassingen hebben betrekking op het opnemen van spelregels bij uittreden van een van de deelnemende gemeenten en het voorkomen dat het Dagelijks Bestuur (DB) een meerderheid kan vormen in het Algemeen Bestuur (AB). Daarnaast moet ervoor gezorgd worden dat de N.V. en de GR ieder een eigen ondersteuning krijgen. In ieder geval zal de GR een eigen secretaris moeten hebben die het AB en DB ondersteunt. (Dit advies van Rotshuizen Geense is inmiddels structureel geïmplementeerd, tevens is structureel voorzien in de control-functie). Goed om te weten is dat de heer Mr. R. de Greef van Proof adviseurs, tijdens de intergemeentelijke radenbijeenkomst d.d. 13-1-22 bovenstaande heeft bevestigd.

Ad 3b. De financiële implicaties, zijnde het evenredig deel en het pluspakket voor de re-integratieactiviteiten te verwerken in de gemeentelijke begroting.
De eerste vraag die wij hier willen beantwoorden is, wat de financiële gevolgen voor 2023 zijn, nu de gemeente SWF de Businesscase nog niet vaststelt.

Voor de NV wordt binnen het re-integratiedeel rekening gehouden met een toename van het evenredig deel van SWF voor 2023 van € 254.733. Daarmee zijn de gevolgen voor de NV in 2023 maximaal € 254.73 negatief. Als we het mogelijk netto effect op maximaal 50% berekenen, dan komt het netto nadelig effect op afgerond maximaal € 125.000 in 2023. De N.V. kan dit opvangen in de reserves. Te zijner tijd zal bekeken moeten worden of de besluitvorming naar aanleiding van de brede verkenning bij SWF leidt tot aanpassing van de aannames in de Businesscase. En dus van de begrotingen van de GR, NV en de gemeenten. In de rest van deze paragraaf is daarom de huidige Businesscase als uitgangspunt genomen.

De re-integratieactiviteiten die door het Werkleerbedrijf worden uitgevoerd zijn te rubriceren naar drie onderdelen: het evenredig deel, het pluspakket en het bovenevenredig deel.

Het evenredig deel is de over de gemeenten evenredig verdeelde gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid voor het Werkleerbedrijf. In dit deel vallen de re-integratieactiviteiten die het werkleerbedrijf voor alle gemeenten uitvoert. Het evenredig deel garandeert de levensvatbaarheid van het Werkleerbedrijf en is het financiële kader voor de uitvoering van re-integratieactiviteiten voor Perspectiefrijke inwoners. De verdeelsleutel om het evenredig deel te bepalen is het gemiddeld uitgavenniveau per bijstandsuitkering 2019-2021 van de gemeenten gezamenlijk bij Pastiel/Wurkjouwer. Het evenredig deel wordt jaarlijks opnieuw geraamd voor een periode van vier jaar. Zo kan het evenredig deel meebewegen met ontwikkelingen (onder anderen conjunctuur, omvang Perspectiefrijke doelgroep).

Het pluspakket bestaat uit activiteiten die individuele gemeenten aanvullend laten uitvoeren door het Werkleerbedrijf. Voor onze regio gaat dit om de continuering van de dienstverlening in beperkte omvang voor Kansrijke werkzoekenden.

Naast het evenredig deel en het pluspakket is er nog het zogenaamde bovenevenredig deel. Voor Harlingen, Waadhoeke en Súdwest-Fryslân is de uitkomst van het evenredig deel hoger dan de opgaven die door de gemeenten zijn gedaan over het beschikbare budget voor de dienstverlening voor de categorie Perspectiefrijk via het Werkleerbedrijf. Voor deze gemeenten is dus sprake van een ingroeipad. Voor de Fryske Marren is het evenredig deel echter lager dan het beschikbare budget. Het meerdere wordt nu het bovenevenredig deel genoemd. Het bovenevenredig deel is dus alleen in die gemeente aan de orde. Hieronder worden het evenredig deel en het pluspakket in financiële zin toegelicht.

- *Evenredig deel*

In onderstaande tabel wordt de omvang van het evenredig deel per gemeente weergegeven.

Evenredig deel: op basis gemiddelde bestedingen bij Pastiel/Wurkjouwer 2019 - 2021 en ingroei 2022 - 2025					
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
De Fryske Marren	521.400	521.400	521.400	521.400	521.400
Harlingen	311.449	331.399	351.350	371.300	371.300
Súdwest-Fryslân	800.000	1.054.733	1.309.467	1.564.200	1.564.200
Waadhoeke	600.965	640.277	679.588	718.900	718.900
Totaal	**2.233.814**	**2.547.810**	**2.861.805**	**3.175.800**	**3.175.800**
Waarvan personeel in natura	**183.795**	**186.256**	**187.636**	**189.038**	**190.463**
Waarvan in budget	**2.050.019**	**2.361.554**	**2.674.169**	**2.986.762**	**2.985.337**

- *Pluspakket*

In onderstaande tabel zijn de gemeentelijke bijdragen in het pluspakket weergegeven.

Budget pluspakket per gemeente					
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
De Fryske Marren	519.000	519.000	519.000	519.000	519.000
Harlingen	6.250	5.940	5.940	5.940	5.940
Súdwest-Fryslân	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Waadhoeke	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
Totaal	**787.750**	**787.440**	**787.440**	**787.440**	**787.440**

Ad 4. Het college de opdracht te verstrekken om: de GR Fryslân-West te verzoeken de N.V. Empatec in samenwerking met de gemeenten een implementatieplan te laten opstellen en aan te bieden aan de GR Fryslân-West, waarna de GR Fryslân-West de colleges verzoekt deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.

In de businesscase is opgenomen dat in de drie maanden na vaststelling van de Businesscase het implementatieplan wordt opgesteld. In het implementatieplan worden de hoofdlijnen van de Businesscase nader uitgewerkt, worden de formatie en het functiegebouw opgesteld en de begroting opgesteld. In het implementatieplan wordt tevens aangegeven wat de kaders van de

Businesscase in detail betekenen voor de vakbedrijven van het Werkleerbedrijf. De Businesscase vormt het kader voor het implementatieplan. Het implementatieplan wordt gebaseerd op een Plan van Aanpak, dat door N.V. Empatec, in overleg met de gemeenten wordt opgesteld en wordt vastgesteld door de GR. Ook het implementatieplan zal worden aangeboden aan de raden. Gelet op de stemverhoudingen hoeft dit proces niet te stagneren door de brede verkenning van Súdwest-Fryslân.

KANTTEKENINGEN EN RISICO'S

- *Risico is dat verwachtingen in de Businesscase omtrent de rijksbijdrage Wsw voor de loonkosten niet uitkomen*

De Businesscase is voor een deel gebaseerd op verwachtingen over toekomstig rijksbeleid. Dit betreft in ieder geval de rijksbijdrage Wsw in de loonkosten en de herijking van de sociale werkvoorziening ten gunste van de doelgroepen.

De afgelopen jaren nam het subsidietekort elk jaar verder toe. Naar het zich nu laat aanzien, is er per Wsw-plek (SE) meer subsidie beschikbaar voor de loonkosten en kan de gemeentelijke bijdrage in de periode 2022-2026 dalen. Dit wordt anders als het Rijk zou besluiten het macrobudget te verlagen waardoor de bijdrage per Wsw-plek afneemt.

- *Risico is dat het Rijk de Initiatiefnota 'Aan de slag in het Sociaal Ontwikkelbedrijf ' naast zich neerlegt*

De verwachting is dat het Rijk werk zal maken van de initiatiefnota 'Aan de slag in het Sociaal Ontwikkelbedrijf' van CDA en SP. Deze ontwikkeling zou goed aansluiten op het Werkleerbedrijf en de doelen en ambities. De nota is echter nog niet verankerd in opgesteld rijksbeleid en regelgeving. Dat zal naar verwachting nog even duren. Maar ook als de initiatiefnota geen opvolging krijgt in rijksbeleid, is de beweging naar het Werkleerbedrijf voor de regio Fryslân-West van belang om de infrastructuur breed te benutten ten gunste van de inwoners.

- *De levensvatbaarheid van het Werkleerbedrijf*

Ten aanzien van de levensvatbaarheid van het Werkleerbedrijf zijn er eveneens risico's. Dit zijn factoren die gemeenten (voor een deel) zelf beïnvloeden. Deze risico's zijn benoemd in Hoofdstuk 14, Risico's en maatregelen, van de Businesscase. Verwijzend naar de toelichting van beslispunt 3b is de positie van SWF relevant. In de Businesscase is opgenomen dat het evenredig deel kan meebewegen met ontwikkelingen (bijvoorbeeld conjunctuur). Het is daarbij wel van belang voor de bedrijfsvoering bij het Werkleerbedrijf dat gemeenten de effecten over meerdere jaren bekijken en beoordelen (voorkomen ad hoc-interventies).

- *Gemeentelijke opdrachten aan vakbedrijven*

In de Businesscase worden gemeentelijke opdrachten aan de vakbedrijven van de N.V. benoemd als een factor die bijdraagt aan een levensvatbaar Werkleerbedrijf. Hiermee ondersteunen de gemeenten hun eigen organisatie. Op dit moment vormen de opdrachten van de gemeenten 30% van de totale omzet uit opdrachten aan de vakbedrijven. Uitgangspunt van de Businesscase is dat dit niveau blijft gehandhaafd. Nadere uitwerking van de betekenis van dit uitgangspunt is niet opgenomen in de Businesscase en zal moeten plaatsvinden in het Implementatieplan.

- *Gevolgen bij gemeentelijke organisatie en De Dienst nog niet uitgewerkt*

Het Keuzedocument en de Businesscase hebben gevolgen voor de dienstverleningsprocessen in Noardwest-Fryslân en die hebben mogelijk effect op de gemeentelijke organisatie en De Dienst. Denk aan inrichting van processen, inzet personeel enzovoort. De inschatting in de Businesscase is dat deze gevolgen beperkt zijn en opgevangen kunnen worden. Deze gevolgen zullen nog concreet in beeld worden gebracht in de drie maanden nadat de Businesscase is vastgesteld.

- *Preferent aanbiederschap van Werkleerbedrijf mogelijk nadelig voor lokale aanbieders*

In de huidige situatie kunnen lokale aanbieders in aanmerking komen voor re-integratieopdrachten voor de doelgroep Perspectiefrijk. In de nieuwe situatie is het Werkleerbedrijf preferent aanbieder voor die doelgroep. Wel kan ook in de nieuwe situatie een beroep worden gedaan op lokale aanbieders voor maatwerktrajecten (binnen de doelgroepen Perspectiefrijk, Van Waarde en Kansrijk).

FINANCIELE GEVOLGEN

Ook hier verwijzen we naar de toelichting op beslispunt 3b. Voor deze financiële paragraaf is de huidige Businesscase leidend. Inschatting van het effect van de Businesscase is in eerste instantie een effect in de begroting van de GR. Op grond van de Businesscase wordt op dit moment een positief effect verwacht voor de gemeentelijke begroting.

- *Gemeentelijke bijdrage GR*

Inschatting op basis van de Businesscase is dat het subsidieresultaat in de GR zich gunstig ontwikkelt. Belangrijkste oorzaak is bijstelling van de Rijksbijdrage Wsw per SE. Dit effect wordt zichtbaar in de begroting 2023 van de GR door een lagere gemeentelijke bijdrage. De gemeentelijke bijdrage heeft betrekking op het Wsw.

Vervolgens vertaalt dit zich in een positief effect op de meerjarenraming van de gemeenten door de daling van de structurele gemeentelijke bijdrage. Die is nu € 3.000 in 2022 per SE en kan geleidelijk dalen naar € 41 in 2026 (zie tabel blz. 9 van dit collegevoorstel).

- *Inspanning van de NV en effect op de gemeentelijke bijdrage*

Ook het feit dat de directie van Empatec N.V. zichzelf een inspanningsverplichting heeft opgelegd om de N.V. zonder gemeentelijke bijdrage te laten draaien, draagt bij aan de afname van de gemeentelijke bijdrage. Er is geen bijdrage nodig voor de N.V. zelf.

Dit is de uitkomst van een lijn van besparingen die de N.V. de afgelopen twee jaar (2020 en 2021) heeft doorgevoerd in de kosten. Dit betreft de kosten van ongesubsidieerd personeel (reductie van 138 naar 128 fte), de afschrijvingen en de inhuur van externen. Dit leidt er in 2021 toe dat de N.V. waarschijnlijk gaat uitkomen op een beperkt financieel tekort. In de jaren 2022 tot en met 2026 neemt het aantal niet gesubsidieerde medewerkers met 13 fte af (van 128 fte naar 115 fte). De 13 fte is een saldo van 22 fte kostenbesparing en een toename van 9 fte niet gesubsidieerde medewerkers die aan de formatie moeten worden toegevoegd. Deze toevoeging is nodig omdat in de periode 14 gesubsidieerde medewerkers met een staf- of kaderfunctie met pensioen gaan.

De N.V. spant zich in om, ondanks de verdere afname van het aantal Wsw-medewerkers, toch op de zogenoemde nuloptie uit te komen. Er is dus feitelijk sprake van een dubbele opgave. Enerzijds het terugbrengen van de kosten en anderzijds het opvangen van de effecten van het dalend aantal Wsw-medewerkers.

- *Transitiekosten*

Empatec N.V. heeft aangegeven dat er gedurende vier jaar (2022 tot en met 2025) een budget van € 500.000 per jaar beschikbaar moet zijn voor de dekking van mogelijke transitiekosten. In totaliteit daarmee € 2.000.000. De begrote bedragen voor de transitiekosten worden uitsluitend aangewend om eventuele boventalligheid van ongesubsidieerd personeel op te lossen voor zover dat niet via natuurlijk verloop kan worden opgevangen.

Het voorstel is om de transitiekosten vanuit het oogpunt van gezamenlijkheid en commitment 50/50 te verdelen over Empatec N.V. en de GR Fryslân-West. De 50% die ten laste komt van de GR Fryslân-West (€ 250.000 euro per jaar in de eerste 4 jaar van het Werkleerbedrijf) wordt opgenomen in de begroting van de GR. De kosten worden gedekt door een extra gemeentelijke bijdrage naar rato van het aantal arbeidsjaren Wsw (oftewel SE).

Het effect per SE is rond de € 325 gemiddeld over de jaren 2022-2025. Binnen de vastgestelde (meerjaren-) begroting 2022 van de GR Fryslân-West is volgens de informatie uit de Businesscase ruimte beschikbaar om de reservering voor 2022 te realiseren. Inclusief reservering blijft de bijdrage per SE ook in de meerjarenraming van de GR Fryslân-West binnen het kader van € 3.000 per SE.

Overigens wordt de gemeentelijke meerjarenraming pas bijgesteld na vaststelling van de meerjarenraming van de GR Fryslân-West. Ter illustratie is de mogelijke stapsgewijze daling van € 3.000 naar € 41 per SE in onderstaande tabel weergegeven.

	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Gem. bijdrage per SE	€ 3.000	€ 2.599	€ 2.208	€ 1.753	€ 953	€ 41
Gem. bijdrage in transitie-kosten per SE	N.v.t.	€ 325	€ 325	€ 325	€325	€ 0
Totaal	**€ 3.000**	**€ 2.884**	**€ 2.533**	**€ 2.078**	**€ 1.278**	**€ 41**

Tabel: effect Businesscase op ontwikkeling gemeentelijke bijdrage loonkosten en transitiekosten per SE (uitsluitend indien de meerjarenraming GR Fryslân-West e.e.a. conform vaststelt).Voor Waadhoeke zou dit, indien de omstandigheden exact zo zijn als in de Businesscase wordt aangenomen, betekenen dat de gemeentelijke bijdrage vanaf 2022 gaat dalen. De gemeentelijke bijdrage van Waadhoeke is dan volgens de Businesscase vanaf 2026 ruim € 400.000 lager dan wat thans in de gemeentelijke meerjarenraming is opgenomen.

- *Effect evenredig deel eigen gemeenten*

Alle deelnemende gemeenten committeren zich aan het evenredig deel voor re-integratiedienstverlening. Daarnaast is er de optie om aanvullende diensten door het Werkleerbedrijf te laten uitvoeren binnen het bovenevenredig deel of het pluspakket. Inherent aan het ingroeipad is dat het trajectvolume (aantal inwoners dat een re-integratietraject kan volgen bij het Werkleerbedrijf) in 2022 nagenoeg overeenkomt met het volume van 2021 en vervolgens meestijgt met het evenredig deel.

Jaar	2022	2023	2024	2025	2026
Evenredig deel	€ 600.965	€ 640.277	€ 679.588	€ 718.900	€ 718.900

Tabel: ingroei evenredig deel Waadhoeke

Het budget voor re-integratie van de doelgroep Perspectiefrijk is opgenomen in de begroting van de Dienst NWF. De inkoop van trajecten binnen het re-integratiebudget is onderverdeeld naar trajecten bij Pastiel (Werkleerbedrijf) en trajecten bij overige (lokale) lokale aanbieders. Binnen dit budget zal een verschuiving moeten plaatsvinden naar het Werkleerbedrijf.

Verondersteld wordt dat het portfolio van het Werkleerbedrijf ook de dienstverlening kan bieden die momenteel bij -een klein aantal- aanbieders is ondergebracht. In dat geval is het ingroeipad naar het evenredig deel voor de gemeente budgettair neutraal te realiseren.

PARTICIPATIE, JURIDISCH & COMMUNICATIE

Participatie
De Adviesraden Sociaal Domein hebben inmiddels hun adviezen uitgebracht. Tevens zijn het advies van de OR, de reactie van de WOR-bestuurder en de brieven van de vakbond FNV aan leden Empatec en de brief van de vakbond FNV aan gemeente SWF als bijlagen toegevoegd.

Beleid- en regelgeving
Wet gemeenschappelijke regeling
Gemeentewet
Participatiewet
Wet Sociale Werkvoorziening
Wet markt en overheid en aanbestedingsbeleid
Aanbestedingswet 2012 (hierin geïmplementeerd de Richtlijn 2014/24/EU), de Gids Proportionaliteit, het inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Waadhoeke

Communicatie
Er is een centraal communicatieplan. Alle gemeenten zijn hierin vertegenwoordigd, evenals Empatec. Centrale regie is belegd bij het regieteam communicatie, zijnde de voorzitter van de GR, de directeur van Empatec N.V. en de gemeentesecretaris van een van de deelnemende gemeenten.

Bijlagen
1. Businesscase versie 22-11-21
2. Bijlagenbundel Businesscase versie 22-11-21
3. Aanvullende notitie Rotshuizen Geense januari 2022
4. Adviezen Adviesraad Sociaal Domein NWF
5. Advies Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren
6. Reactienota aan de gezamenlijke adviesraden
7. Advies OR
8. Besluit WOR-bestuurder op advies OR
9. Brief vakbond FNV aan leden Empatec
10. Brief vakbond FNV aan gemeente SWF
11. Historische schets traject Businesscase Werkleerbedrijf

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: CONCEPT

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 8 februari 2022

B E S L U I T

1. De Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West 2022-2026 vast te stellen.
2. De governance van de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West aan te passen conform optie 1, en optie 4c (het opheffen van Empaselect B.V. en Empathiek B.V.) te onderzoeken binnen het implementatieplan.
3. De financiële implicaties, zijnde het evenredig deel en het pluspakket voor de re-integratieactiviteiten te verwerken in de gemeentelijke begroting.
4. Het college de opdracht te verstrekken om: de GR Fryslân-West te verzoeken de N.V. Empatec in samenwerking met de gemeenten een implementatieplan te laten opstellen en aan te bieden aan de GR Fryslân-West, waarna de GR Fryslân-West de colleges verzoekt deze ter vaststelling aan de gemeenteraad voor te leggen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

, voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Businesscase
Werkleerbedrijf Fryslân-West

Empatec N.V.
Gemeente De Fryske Marren
Gemeente Harlingen
Gemeente Súdwest-Fryslân
Gemeente Waadhoeke

Versie 22 november 2021

Inhoudsopgave

1 PERSPECTIEF EN SAMENVATTING 5
WERKTITEL 5
1.1 PERSPECTIEF: WAT IS ER BEREIKT IN 2027? 5
1.2 SAMENVATTING BUSINESSCASE 6
HET DRAAIT OM MENSEN 6
MAATWERK, ZO LOKAAL MOGELIJK 6
EEN BEDRIJF VAN EN VOOR GEMEENTEN 7
EEN BASISPAKKET ZORGT VOOR CONTINUÏTEIT VOOR DE INWONERS DIE DE INFRASTRUCTUUR NODIG HEBBEN 7
INFRASTRUCTUUR IN STAAT OM MEE TE BEWEGEN MET NIEUWE LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN 7
FINANCIEEL MEERJARENBEELD 7
2 INLEIDING 8
2.1 OPDRACHT EN EVALUATIE 8
2.2 REIKWIJDTE BUSINESSCASE 8
2.3 POSITIONERING WERKLEERBEDRIJF 8
2.4 KERNTAKEN WERKLEERBEDRIJF 9
2.5 MAATSCHAPPELIJK DOEL 9
2.6 DOORONTWIKKELING EMPATEC EN BETEKENIS VOOR DE VAKBEDRIJVEN 9
2.7 VAN KEUZEDOCUMENT NAAR BUSINESSCASE 9
2.7.1 DEFINITIES 9
2.7.2 BASIS- EN PLUSPAKKET 10
2.7.3 OMVANG VAN DE OPDRACHT VAN HET WERKLEERBEDRIJF VOOR DE CATEGORIE PERSPECTIEFRIJK 10
2.7.4 MEEBEWEGEN MET DE CONJUNCTUUR 10
2.7.5 GEZAMENLIJKE STURING WERKZAAMHEDEN CATEGORIE PERSPECTIEFRIJK EN COLLEGIALE SAMENWERKING 11
3 KORTE SCHETS ONTWIKKELINGEN IN HET WERKVELD 12
3.1 BELEIDSMATIGE ONTWIKKELINGEN 12
3.2 BUDGETTAIR EN GOVERNANCE 12
3.3 EFFECT VAN DEZE ONTWIKKELINGEN VOOR INWONERS, GEMEENTEN EN HET WERKLEERBEDRIJF 13
4 STRUCTUUR WLB, EFFECTEN BIJ GEMEENTEN EN SAMENWERKINGSCULTUUR 14
4.1 ORGANOGRAM WERKLEERBEDRIJF 14
4.1.1 TOELICHTING ORGANOGRAM 14
4.2 ONTWIKKELING FORMATIE NIET GESUBSIDIEERDE MEDEWERKERS 14
4.3 MISSIE, VISIE, KERNWAARDEN EN CULTUUR VAN HET WERKLEERBEDRIJF 14
4.4 EFFECT GEMEENTELIJKE ORGANISATIES 15
4.5 INVESTEREN IN SAMENWERKINGSCULTUUR 15
4.6 SAMEN INVESTEREN IN HET WERKVELD 15
5 GEZAMENLIJKE AMBITIES WERKLEERBEDRIJF 16
5.1 ALLE DOELGROEPEN 16
5.2 AMBITIES DOELGROEP WET SOCIALE WERKVOORZIENING 16
5.3 AMBITIES DOELGROEP NIEUW BESCHUT 16
5.4 AMBITIES CATEGORIE PERSPECTIEFRIJK 17
5.5 AMBITIES PLUSPAKKET 19
6 HET BASISPAKKET VAN HET WERKLEERBEDRIJF 20
6.1 OMVANG DOELGROEPEN IN HET BASISPAKKET 20
6.2 DUURZAME TOEKENNING OMVANG BASISPAKKET 21
7 BENCHMARK 22
7.1 TOELICHTING GEBRUIKTE BEGRIPPEN 22
7.2 BENCHMARKVERGELIJKING 22
7.2.1 SUBSIDIERESULTAAT PER WSW-ARBEIDSJAAR 22
7.2.2 BEDRIJFSRESULTAAT 23
7.2.3 TOTAAL RESULTAAT 23

7.3 ONTWIKKELING UITKERINGEN GEMEENTEN 24
8 FINANCIËLE UITWERKING 26
8.1 UITKOMST BUSINESSCASE 26
8.2 INLEIDING EN TOELICHTING OP GEBRUIKTE BEGRIPPEN 26
8.3 UITKOMST BUSINESSCASE ZONDER NULOPTIE 26
8.4 AMBITIE NULOPTIE DIRECTIE EMPATEC 27
INVESTEREN IN DUURZAAMHEID 28
8.5 GEMEENTELIJKE BIJDRAGE MET NULOPTIE NV 28
8.5.1 OVERIGE MOGELIJKHEDEN OM HET RESULTAAT VAN DE GR TE VERBETEREN 28
8.6 EVENREDIG DEEL PERSPECTIEFRIJK 28
8.6.1 AMBTELIJK ADVIES EVENREDIG DEEL EN BOVEN-EVENREDIG DEEL 28
BOVEN-EVENREDIG DEEL 29
8.6.2 EFFECT EVENREDIG DEEL OP BASISSCENARIO 29
8.7 AANVULLENDE OPTIES 29
8.7.1 OVERZICHT AANVULLENDE OPTIES 29
8.7.2 UITGANGSPUNTEN EN EFFECTEN AANVULLENDE OPTIES 30
8.8 OPDRACHTVERLENING EN FINANCIERING PLUSPAKKET 31
8.9 BELANGRIJKSTE CONCLUSIES EN ADVIEZEN 31
9 IS ER CONTINUÏTEIT VAN DE DIENSTVERLENING AAN INWONERS? 32
9.1 CRITERIA 32
9.2 WEGING IN DEZE BUSINESSCASE 32
9.3 DUURZAME INBESTEDING VAN OPDRACHTEN VOOR DE VAKBEDRIJVEN 33
10 MOGELIJKHEDEN VOOR DE GOVERNANCE 34
10.1 KERNVRAGEN GOVERNANCE WERKLEERBEDRIJF 34
10.2 WERKLEERBEDRIJF DICHTER BIJ GEMEENTEN 34
10.3 VOORWAARDEN VOOR QUASI-INBESTEDING 34
10.4 VIER OPTIES VOOR VERSTERKEN TOEZICHT DOOR DE GEMEENTEN/GR 35
10.4.1 HUIDIGE SITUATIE EN OPTIE 1 35
10.4.2 OPTIE 2 EN 3 35
10.4.3 OPTIE 4A EN 4B 36
10.5 OVERIGE AANDACHTSPUNTEN 36
10.6 EXTERNE ADVISERING 36
11 ADVIES INZAKE DE GOVERNANCE 37
11.1 VRAAGSTELLING 37
11.2 SAMENVATTING ADVIES 37
11.3 WAT IS HET EFFECT OP DE INVLOED VAN DE GEMEENTERADEN? 37
11.4 BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN IN DE STATUTEN VAN DE N.V. 38
11.5 BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN IN DE TEKST VAN DE GR 38
11.6 WELKE ROUTE MOET WORDEN GEVOLGD OM TOT STATUTENWIJZIGING TE KOMEN? 39
ZIE VOOR DE VOLLEDIGE UITWERKING VAN DE ROUTE DE TEKST VAN BIJLAGE 6. 39
11.7 REACTIE EN ADVIES KERNTEAM 39
12 TRANSITIE EN TRANSITIEKOSTEN 40
12.1 IMPACT VAN DE DOORONTWIKKELING VAN EMPATEC TOT WERKLEERBEDRIJF 40
12.2 PERMANENTE TRANSITIE 40
12.3 TRANSITIEKOSTEN 40
12.4 VERDELING TRANSITIEKOSTEN 41
13 BESLUITVORMING BUSINESSCASE EN IMPLEMENTATIEPLAN 42
14 RISICO'S EN MAATREGELEN 43
15 BIJLAGEN 45
OVERZICHT BIJLAGEN 45

Leeswijzer

Hfdst	Inhoud
1	Het eerste hoofdstuk start met een perspectief. Hoe ziet de organisatie er in 2026 uit? Daarna volgt de samenvatting.
2	In dit inleidende hoofdstuk wordt toegelicht dat de businesscase het kader vormt voor het hierna op te stellen implementatieplan. Daarna verduidelijkt het hoofdstuk een aantal in de businesscase terugkomende begrippen. Die begrippen zijn grotendeels afkomstig uit het keuzedocument. Het hoofdstuk eindigt met een beschrijving van de gezamenlijke sturing van gemeenten en het Werkleerbedrijf op de re-integratie van de categorie Perspectiefrijk. Om de categorie Perspectiefrijk succesvol naar werk te begeleiden, is een intensieve samenwerking noodzakelijk.
3	Dit hoofdstuk beschrijft de ontwikkelingen in het werkveld. Zowel de beleidsmatige als de budgettaire en governance ontwikkelingen komen aan de orde. In de slotparagraaf is beschreven wat de effecten van deze ontwikkelingen zijn voor de inwoners, gemeenten en het Werkleerbedrijf.
4	Hoofdstuk 4 bevat een organogram van de organisatie en geeft een toelichting op de ontwikkeling van de formatie niet gesubsidieerde medewerkers. Een verdere detaillering van de structuur en de invulling van de formatie in functies en aantallen vindt plaats in het implementatieplan. Het hoofdstuk beschrijft ook welke gevolgen het instellen van het Werkleerbedrijf heeft op de gemeentelijke organisaties en de dienst Noardwest Fryslân.
5	De gezamenlijke ambities met het Werkleerbedrijf zijn in dit hoofdstuk uitgewerkt. In dit hoofdstuk is per doelgroep toegelicht wat de gemeenten en het Werkleerbedrijf willen bereiken. Het hoofdstuk start met de uitgangspunten voor de sturing van de werkprocessen en benoemt dat resultaten in eerste plaats gaan over de toegevoegde waarde voor inwoners. Bijlage 1 borduurt hierop voort en beschrijft volgens welke werkprocessen voor de drie doelgroepen de resultaten worden behaald.
6	Dit hoofdstuk geeft zicht op (de omvang) van het basispakket. Het hoofdstuk beschrijft ook het aantal kandidaten dat door het Werkleerbedrijf in het basispakket wordt ondersteund naar werk.
7	Dit hoofdstuk geeft zicht op de recente resultaten van Empatec in vergelijking tot soortgelijke bedrijven. Het hoofdstuk beschrijft dat de gemeenten, dankzij het bij Empatec gevoerde beleid in de afgelopen twintig jaar, een gunstig subsidieresultaat Wsw hebben. Dit vormt een goede uitgangspositie voor het Werkleerbedrijf. Bij het bedrijfsresultaat laat de landelijke vergelijking zien dat er bij het Werkleerbedrijf mogelijkheden voor verbetering zijn. Deze zijn in hoofdstuk 8 uitgewerkt.
8	Dit hoofdstuk laat zien wat de financiële effecten van de businesscase zijn voor het Werkleerbedrijf (het geheel van GR en NV) en voor de GR en de NV afzonderlijk.
9	Het negende hoofdstuk gaat in op de vragen of het Werkleerbedrijf continuïteit kan bieden in de dienstverlening aan inwoners die de infrastructuur nodig hebben en of de organisatie duurzaam levensvatbaar is.
10	Dit hoofdstuk beschrijft het governance-vraagstuk en het eerdere onderzoek van KokxDeVoogd. De resultaten van dit onderzoek vormen de basis voor de uitwerking in de businesscase. Het hoofdstuk benoemt twee kernvragen en laat vier opties zien waarin het toezicht van gemeenten/GR worden versterkt. Deze opties zijn voor extern advies voorgelegd aan de advocaat (Rotshuizen Geense) van de GR.
11	Hoofdstuk 11 bevat een samenvatting van het advies van Rotshuizen Geense. Het advocatenkantoor adviseert om de huidige juridische structuur te handhaven met aanpassing van de statuten van de N.V. en dochtermaatschappijen. Het advies zelf is als bijlage 6 bij de businesscase gevoegd.
12	Dit hoofdstuk geeft de transitie- en frictiekosten weer
13	Hoofstuk 13 bevat het besluitvormingsproces van businesscase en implementatieplan.
14	In het op één na laatste hoofdstuk zijn de belangrijkste risico's en de te nemen maatregelen opgesomd.
15	Het slothoofdstuk geeft een overzicht van de zes bijlagen van de bijlagenbundel.

1 Perspectief en samenvatting

Werktitel

Voor u ligt de businesscase van het Werkleerbedrijf Fryslân-West. Het Werkleerbedrijf is een doorontwikkeling van het huidige Empatec. Het Werkleerbedrijf is het geheel van de vakbedrijven, Pastiel, Wurkjouwer en ondersteunende diensten. De term Werkleerbedrijf Fryslân-West is de werktitel voor de nieuwe organisatie. Daar waar de naam Empatec wordt gebruikt, wordt het huidige Empatec bedoeld.

1.1 Perspectief: wat is er bereikt in 2027?

2027: Vijf jaar na de totstandkoming van het Werkleerbedrijf kijken de gemeenten en het Werkleerbedrijf terug op de ontwikkeling van het Werkleerbedrijf.

In 2021 namen de gemeenten, De Fryske Marren, Harlingen, Waadhoeke, Súdwest-Fryslân en Harlingen het besluit om Empatec door te ontwikkelen tot een Werkleerbedrijf. Na afronding van de besluitvorming is het Werkleerbedrijf ingericht op basis van het implementatieplan en is de nieuwe organisatie van start gegaan.

Nu, vijf jaar later, werken meer dan 800 medewerkers[1] met een afstand tot de arbeidsmarkt bij het bedrijf en worden elk jaar meer dan 1.000 kandidaten begeleid naar werk. Die kandidaten vinden vaker dan voorheen werk en is het aantal uitkeringen lager dan voorspeld door het landelijk objectief verdeelmodel. De basis voor deze resultaten is de goede samenwerking tussen gemeenten en het Werkleerbedrijf en de inzet om maatwerk te leveren. De lokale dienstverlening van gemeenten en Werkleerbedrijf gaan naadloos in elkaar over, waardoor kandidaten een geïntegreerde dienstverlening ervaren. Het gezamenlijk, gemeenten en Werkleerbedrijf, inrichten van op elkaar afgestemde werkprocessen, het samen ontwikkelen van nieuwe vormen van dienstverlening, de gezamenlijke sturing op de afgesproken resultaten en het toegenomen wederzijds vertrouwen, vormen de basis voor het succes.

Gemeenten en gemeenteraden ervaren dat het Werkleerbedrijf onderdeel uitmaakt van de gemeentelijke uitvoering. Dat sprake is van een aparte juridische entiteit doet daaraan niets af. Het Werkleerbedrijf is transparant over de resultaten en de kosten. De organisatorische kaders en uitgangspunten passen bij het publieke karakter van het bedrijf. Deze kaders worden bestuurlijk besproken en afgestemd. Gemeenteraden worden actief geïnformeerd over de ontwikkelingen, resultaten en de arbeidsomstandigheden. Naast de bestuurlijke momenten en documenten, worden zij uitgenodigd voor werkbezoeken om beeld te krijgen van de uitvoering.

Het Werkleerbedrijf plaatst kandidaten bij reguliere bedrijven. De vakbedrijven van het Werkleerbedrijf bieden werk aan kandidaten die een intern beschutte werkomgeving nodig hebben. De infrastructuur van de vakbedrijven, wordt ook gebruikt voor de arbeidsontwikkeling van kandidaten die de stap naar een reguliere werkgever nog niet kunnen maken. De vakbedrijven hebben opdrachten, met een goede

[1] In hoofdstuk 6 is een overzicht opgenomen van het aantal medewerkers en het jaarlijks aantal trajecten.

marge, waarmee het Werkleerbedrijf passend werk heeft voor de doelgroepmedewerkers[2]. Er worden geen risicovolle activiteiten ondernomen. De vakbedrijven zijn innovatief en bedrijfsmatig sterk. Deze aanpak, de ervaring van Empatec en de lijn die in 2020 en 2021 door Empatec was ingezet, is in het Werkleerbedrijf doorgezet. De adviezen en inbreng van de leden van de RvC dragen eraan bij dat het Werkleerbedrijf zich ook als bedrijf verder ontwikkelt.

Nieuwe landelijke wet- en regelgeving en wijzigingen in voor gemeenten beschikbare budgetten, zijn goed opgepakt. Gemeenten en het Werkleerbedrijf hebben samen bezien hoe daar het beste op kan worden ingespeeld. In goed overleg is sprake van een continue ontwikkeling van de samenwerking en de dienstverlening. Naast het basispakket hebben alle individuele gemeenten ook taken in het Pluspakket bij het Werkleerbedrijf ondergebracht. De resultaten van het Pluspakket van één van de vier gemeenten worden gedeeld met de overige gemeenten, zodat zij kunnen bepalen of deze uitvoering ook voor hun inwoners van toegevoegd waarde kan zijn. Regelmatig vergelijken gemeenten en Werkleerbedrijf gezamenlijk, hoe de uitvoering in Fryslân-West zich verhoudt tot andere uitvoerders (publieke Participatiebedrijven en marktpartijen). De inzet van de vier gemeenten en het Werkleerbedrijf is, om het beter en/of tegen lagere kosten te doen. Die inzet heeft zich vertaald in een toename van het pluspakket.

1.2 Samenvatting businesscase

Het draait om mensen

Voor iedereen een zinvol leven. Vanuit deze missie ontwikkelen de vier gemeenten samen met Empatec N.V. het Werkleerbedrijf. In het Werkleerbedrijf straks, en bij Empatec nu, draait het om mensen. Mensen die zonder het Werkleerbedrijf niet of moeilijk aan het werk komen. Met de doorontwikkeling van Empatec, hebben de gemeenten een eigen Werkleerbedrijf waarin inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, zicht krijgen op hun werkcompetenties en waar die competenties worden versterkt zodat mensen een passende werkkring bij reguliere werkgevers vinden. En voor de doelgroep met een Wsw of Nieuw beschut baan, voor wie werken bij reguliere werkgevers (nog) niet mogelijk is, biedt het Werkleerbedrijf zelf werk. Om dit waar te kunnen maken, werken het Werkleerbedrijf en de gemeentelijke organisaties intensief samen. Zij stemmen de dienstverlening goed op elkaar af, zodat de kandidaat ervaart alsof hij of zij door één partij wordt ondersteund.

Maatwerk, zo lokaal mogelijk

De route naar werk is niet voor iedereen gelijk. Gemeenten en Werkleerbedrijf richten daarom de reintegratie naar werk zo in dat maatwerk kan worden geboden. Net als nu kan een kandidaat dichtbij zijn of haar woonhuis een traject volgen (in Joure, Haskerhorne, Franeker of Sneek). Om maatwerk te leveren investeren gemeenten en het Werkleerbedrijf in de samenwerking en wordt in nauwe samenwerking de portfolio van instrumenten van het Werkleerbedrijf uitgebreid. Alleen als trajecten niet zelf kunnen

[2] Doelgroepmedewerkers zijn gesubsidieerde medewerkers die op grond van de Wsw of de Participatiewet in dienst zijn bij het Werkleerbedrijf.

worden uitgevoerd en/of ontwikkeld, worden trajecten voor de categorie Perspectiefrijk door de gemeenten bij derden ingekocht. Dit gaat om kleine aantallen.

Een bedrijf van en voor gemeenten

De doorontwikkeling van Empatec tot Werkleerbedrijf vraagt ook om een andere sturing en inbedding van de organisatie in het gemeentelijk domein. Om die reden worden de statuten van de NV aangepast. Daarmee krijgen de gemeenten meer invloed op de organisatie en wordt het juridisch mogelijk om zonder aanbesteding opdrachten te geven aan het Werkleerbedrijf. Zowel opdrachten voor de vakbedrijven (Groen, schoonmaak, catering) als re-integratie opdrachten.

Een basispakket zorgt voor continuïteit voor de inwoners die de infrastructuur nodig hebben

Het Werkleerbedrijf heeft drie taken in het basispakket. De uitvoering van de Wsw, Nieuw Beschut en de re-integratie van inwoners uit de categorie Perspectiefrijk. Voor de categorie Perspectiefrijk geldt dat de gemeenten gezamenlijk vaststellen wat de omvang van de dienstverlening is. Dat doen zij naar evenredigheid. De gemeenten geven steeds voor de komende vier jaar aan, wat de omvang van het evenredig deel is. Er komt elk jaar weer een jaar bij.

Het Werkleerbedrijf neemt in omvang af. In 2026 zijn er nog bijna 800 gesubsidieerde medewerkers. In 2021 is dat aantal rond de 1.000. Ook het aantal niet gesubsidieerde medewerkers neemt in aantal af. Van 128 fte in 2021, naar circa 115 fte in 2026. De afname heeft in deze periode nog maar beperkt effect op de diversiteit aan werksoorten. Ook in de huisvesting doen zich waarschijnlijk nog geen wijzigingen voor.

Ook na 2026 zal het Werkleerbedrijf, bij gelijkblijvend landelijk beleid en instrumentarium, in omvang afnemen als het gaat om het basispakket. Ook in die situatie zal sprake zijn van een duurzame en levensvatbare organisatie, zij het dat het aanbod aan werksoorten minder divers zal zijn. Naast het basispakket heeft het bedrijf ook de mogelijkheid om in een Pluspakket taken voor de gemeenten en bijvoorbeeld het UWV uit te voeren. In het pluspakket voor gemeenten kan het bijvoorbeeld gaan om arbeidsmatige dagbesteding en de re-integratie van inwoners uit de categorie Kansrijk.

Infrastructuur in staat om mee te bewegen met nieuwe landelijke ontwikkelingen

De verwachting is dat er in de komende kabinetsperiode wijzigingen in het landelijk beleid en instrumentarium zullen komen. Het werkveld gaat ervan uit dat er meer financiële ruimte komt voor gesubsidieerde arbeid. Met de doorontwikkeling van Empatec tot Werkleerbedrijf, behouden de gemeenten een infrastructuur die hen ook straks in staat stelt om met het Werkleerbedrijf in te spelen op nieuwe landelijke ontwikkelingen.

Financieel meerjarenbeeld

Het financieel meerjarenbeeld van de GR laat zien dat de gemeentelijke bijdrage voor de uitvoering van de Wsw, gegeven de nu bekende subsidies van het Rijk, in de periode 2022 tot en 2026 kan worden verlaagd van € 2.559 per SE in 2022 nu tot € 41 euro per SE in 2026.

Voor het financieel meerjarenbeeld van de NV geldt dat de directie van de NV de inspanningsverplichting aangaat, om break-even te draaien. Dit is uitgewerkt in hoofdstuk 8. In de jaren 2022 tot en met 2026 kunnen zich transitiekosten voordoen. Zie hoofdstuk 12 van deze Businesscase.

2 Inleiding

2.1 Opdracht en evaluatie

De GR Fryslân-West heeft de opdracht gegeven om een businesscase op te stellen. De opdracht van de GR luidt:

> ***Realiseer een businesscase voor het Werkleerbedrijf. De businesscase neemt de beslispunten, de uitgangspunten, kaders en richting van het keuzedocument als basis en omvat in elk geval de volgende elementen:***
> - ***Verdere concretisering en operationalisering van het keuzedocument (onder andere dienstverleningsmodel (alle onderdelen primair proces) organisatiestructuur en financieel meerjarenbeeld;***
> - ***Het op basis daarvan in beeld brengen van kosten en opbrengsten van het Werkleerbedrijf;***
> - ***Het in beeld brengen van éénmalige transitiekosten;***
> - ***Het weergeven van de belangrijkste risico's en bijbehorende (beheers)maatregelen;***
> - ***Aandachtspunten voor de governance.***

Een kernteam van management en directie van Empatec en de vier gemeenten heeft, met externe projectleiders, in de periode april-november 2021 de businesscase opgesteld. In de drie maanden na de besluitvorming over de businesscase wordt een implementatieplan opgesteld. Daarna wordt het Werkleerbedrijf geëffectueerd.

Het kernteam stelt voor om eind 2024 een evaluatie uit te voeren. In die evaluatie wordt bezien of de beoogde doelen zijn bereikt en welke bijstellingen noodzakelijk zijn.

2.2 Reikwijdte businesscase

Deze businesscase beschrijft de hoofdlijnen van de structuur en inrichting, de ambities, werkprocessen, financiën en governance van het nieuwe Werkleerbedrijf. De businesscase vormt het kader voor het na de businesscase op te stellen implementatieplan. In het implementatieplan worden de hoofdlijnen van de businesscase nader uitgewerkt en worden de formatie, het functiegebouw en de begroting opgesteld. In het implementatieplan wordt tevens aangegeven wat de kaders van de businesscase in detail betekenen voor de vakbedrijven van het Werkleerbedrijf. De NV Empatec stelt het implementatieplan op, in gezamenlijkheid met de GR en gemeenten. Het implementatieplan wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de GR.

De wijze waarop het implementatieplan wordt opgesteld en de vraag of er al dan niet externe ondersteuning wordt ingezet, wordt beschreven in een plan van aanpak dat door Empatec NV in overleg met de gemeenten wordt opgesteld. Dit plan van aanpak wordt voorgelegd aan en vastgesteld door de GR.

2.3 Positionering Werkleerbedrijf

Het Werkleerbedrijf is een publiek bedrijf van en voor de vier gemeenten. De gemeenten werken samen in de GR en de GR is eigenaar van het bedrijf. Het Werkleerbedrijf voert voor de gemeenten de wettelijke taak van de Wet sociale werkvoorziening uit, is werkgever voor Nieuw Beschut medewerkers en voert re-integratietaken voor de categorie Perspectiefrijk in het kader van de Participatiewet uit. De taken die het Werkleerbedrijf voor de gemeenten uitvoert, zijn in feite taken die de gemeente 'zelf' (bij de eigen organisatie) uitvoert. Het Werkleerbedrijf is geen externe aanbieder, maar een eigen bedrijf.

Het Werkleerbedrijf is een uitvoeringsorganisatie. De gemeenten bepalen de beleidsdoelen en de te behalen resultaten. De ambities die in deze businesscase worden beschreven, vormen het uitgangspunt voor de begroting en het jaarplan van het Werkleerbedrijf. Afspraken worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst en jaarovereenkomst (voor de Wsw) en een dienstverleningsovereenkomst en jaarplan (voor re-integratie Participatiewet). Het Werkleerbedrijf rapporteert periodiek over de resultaten en laat zien in welke mate de doelen zijn gerealiseerd.

2.4 Kerntaken Werkleerbedrijf

De kerntaken van het Werkleerbedrijf zijn:
- Ondersteuning van medewerkers en kandidaten bij hun ontwikkeling.
- Begeleiding naar en in het werk.
- Geven van arbeidsdeskundig advies.
- Het doen van loonwaardemetingen.
- Detacheren van doelgroepmedewerkers.
- Het onderhouden van een werkgeversnetwerk.
- Bieden van passend werk aan degenen die dat (tijdelijk) nodig hebben.

2.5 Maatschappelijk doel

Met het Werkleerbedrijf hebben de gemeenten, tegen aanvaardbare kosten, een eigen Werkleerbedrijf dat Wsw-medewerkers werk kan blijven bieden. De gemeenten beschikken daarmee ook over een infrastructuur om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk bij reguliere werkgevers te begeleiden of, als dat (nog) geen optie is, zelf beschut werk te bieden.

2.6 Doorontwikkeling Empatec en betekenis voor de vakbedrijven

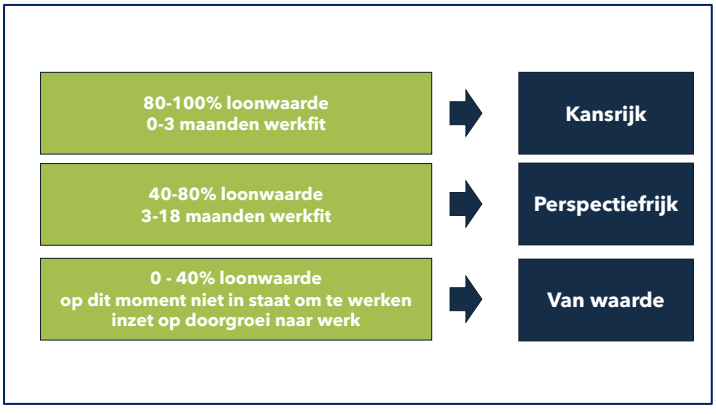
Het Werkleerbedrijf is een doorontwikkeling van Empatec. De bij Empatec opgebouwde ervaring, kennis en expertise vormen de basis voor het nieuwe bedrijf. Het Werkleerbedrijf zal zich geleidelijk aanpassen aan de afname van de Wsw-medewerkers enerzijds en de instroom van Nieuw Beschut medewerkers anderzijds. Per saldo zal dit ertoe leiden dat de totale omvang van de vakbedrijven afneemt. Die omvang is nu niet te bepalen omdat de verwachting is dat nieuwe landelijke wet- en regelgeving aan gemeenten meer ruimte gaat bieden om beschut werk te organiseren.

2.7 Van keuzedocument naar businesscase

De businesscase bouwt voort op het keuzedocument. Voorafgaand aan de beschrijving van de businesscase wordt een aantal begrippen en passages uit het keuzedocument verduidelijkt en aangevuld):
- Een aanvulling op de definities van de begrippen Kansrijk, Perspectiefrijk en Van Waarde;
- Het onderscheid in een basis- en een pluspakket.
- De omvang van de opdracht van het Werkleerbedrijf voor de categorie Perspectiefrijk.
- De opgave van het Werkleerbedrijf om mee te bewegen met de conjunctuur.
- De noodzaak van gezamenlijke sturing van gemeenten en het Werkleerbedrijf.

2.7.1 Definities

De re-integratie van de categorie Perspectiefrijk wordt belegd bij het Werkleerbedrijf. Om vast te stellen welke kandidaten tot deze categorie behoren wordt gebruik gemaakt van een hard criterium (loonwaarde) en een kwalitatief criterium (afstand tot de arbeidsmarkt). Voor de samenwerking van gemeenten[3] en het Werkleerbedrijf moet de indeling eenduidig worden toegepast.

Om dit mogelijk te maken is het noodzakelijk om de afstand tot de arbeidsmarkt nader in tijd te definiëren. Met 'werkfit' wordt bedoeld dat er geen belemmeringen meer zijn om aan het werk te gaan. In tijden van laagconjunctuur, kan het voorkomen dat kandidaten die werkfit zijn, toch niet aan de slag kunnen en daarom zijn aangewezen op een uitkering.

[3] Waar in deze Businesscase gemeente(n) sec is (zijn) genoemd, wordt ook bedoeld de Dienst NWF.

2.7.2 *Basis- en pluspakket*

Het Werkleerbedrijf bedient voor alle gemeenten de huidige Wsw-medewerkers, de categorie Perspectiefrijk uit de Participatiewet en kandidaten uit de categorie Van Waarde voor zover deze een indicatie hebben voor Nieuw Beschut werk. Dit vormt het basispakket. Alle overige werkzaamheden die de gemeenten bij het Werkleerbedrijf onderbrengen, maken onderdeel uit van het pluspakket. De afspraken over een pluspakket worden in een overeenkomst vastgelegd (zie ook paragraaf 8.8).

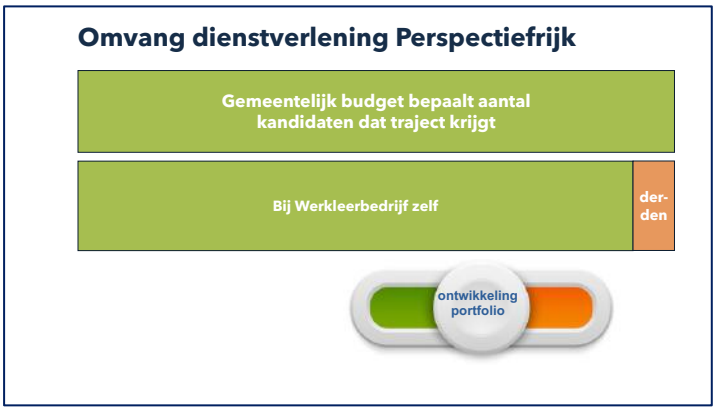

2.7.3 *Omvang van de opdracht van het Werkleerbedrijf voor de categorie Perspectiefrijk*

Niet elke kandidaat uit de categorie Perspectiefrijk krijgt in enig jaar de dienstverlening van het Werkleerbedrijf. Dit heeft twee oorzaken:

1. ***Het budgettaire kader van gemeenten beperkt de omvang.***
   Bij de categorie Perspectiefrijk wordt ingezet op nieuwe instroom en op het zittend bestand. De totale groep is omvangrijk. Dit betekent dat in één jaar niet de volledige groep kandidaten uit deze categorie een re-integratietraject krijgt omdat het gemeentelijke budget daarvoor niet toereikend is.

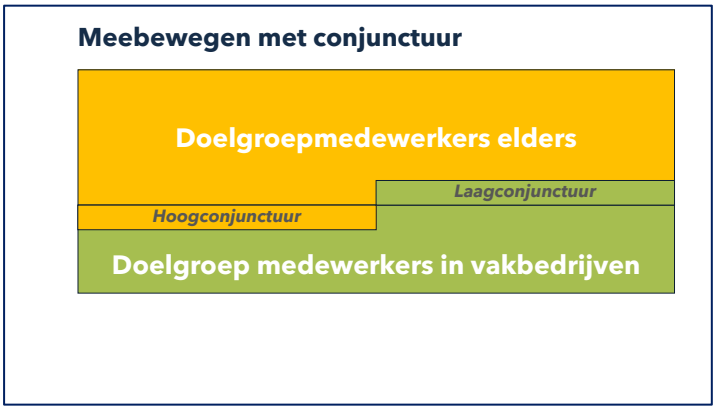
2. ***Incidenteel kan inkoop bij externe aanbieders nodig zijn***
   Het Werkleerbedrijf is de enige uitvoerder van gemeenten voor de categorie Perspectiefrijk. Om voor alle kandidaten een goed aanbod te realiseren, heeft/ontwikkelt het Werkleerbedrijf een portfolio van instrumenten, waarmee een kandidaat een voor hem/haar toegesneden aanbod (maatwerk) krijgt.

   In uitzonderingsgevallen kan het nodig zijn, dat een re-integratiebedrijf wordt ingeschakeld. Het zal dan gaan om specialistische dienstverlening. De gemeente en het Werkleerbedrijf besluiten in dit geval gezamenlijk dat de gemeente bij derden inkoopt.

2.7.4 *Meebewegen met de conjunctuur*

In het keuzedocument is toegelicht dat het model van het Werkleerbedrijf voor Fryslân-West gekozen is vanwege de focus op regulier werk bij werkgevers. Daarbij is benoemd dat het bij een dalende conjunctuur lastiger is om werk- en ontwikkelplekken bij werkgevers te vinden en dat dit een reden is dat het Werkleerbedrijf een beschutte basisvoorziening blijft organiseren. De basisvoorziening kan, evenals de minder conjunctuurgevoelige gemeentelijke organisaties, ook bij laagconjunctuur werk- en ontwikkelplekken bieden.

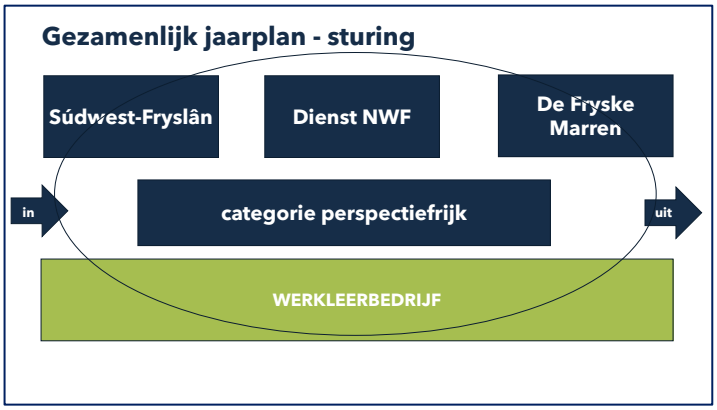
Dit biedt ook de mogelijkheid om in vakbedrijven werk te bieden aan Wsw-medewerkers en Nieuw Beschut medewerkers die hun (detacherings-) werk(plek) bij werkgevers verliezen. Ook kan de

infrastructuur van de vakbedrijven[4] van het Werkleerbedrijf en de gemeentelijke organisaties, worden benut als leer- en ontwikkelplek voor kandidaten Perspectiefrijk. Reguliere bedrijven staan daar, bij een neergaande conjunctuur, minder voor open of hebben geen mogelijkheden.

Omdat de vakbedrijven in de loop der jaren minder medewerkers krijgen, kan niet worden uitgesloten dat er op termijn een minder divers aanbod aan werksoorten is. Op dit moment gaat het om de werksoorten verpakken, groen, brugwachters, facilitair, kas/kwekerij, schoonmaak, metaal, montage, catering en meubelen. In de jaren 2022-2026 is een vermindering van de diversiteit nog niet aan de orde. Als er in deze periode, tegen de verwachting in, geen landelijke verruiming voor de instroom van medewerkers komt, zal de diversiteit in werksoorten daarna afnemen.

2.7.5 Gezamenlijke sturing werkzaamheden categorie Perspectiefrijk en collegiale samenwerking

De relatie tussen gemeenten en het Werkleerbedrijf is bij de categorie Perspectiefrijk anders dan bij de doelgroepen Wsw en Nieuw Beschut. Bij de Wsw en Nieuw beschut ontstaat na verloop van tijd een min of meer 'permanente' situatie. De kandidaten zijn werknemers van het Werkleerbedrijf geworden en 'draaien' mee in het proces van arbeidsontwikkeling. Op het niveau van de doelgroep zijn doelen vastgesteld en het Werkleerbedrijf rapporteert over de resultaten. Er vindt in beginsel geen terugkoppeling meer plaats over de ontwikkeling van de individuele medewerker aan de gemeenten. Bij de categorie Perspectiefrijk is dat anders. Totdat een kandidaat is geplaatst bij een reguliere werkgever, krijgt de kandidaat dienstverlening vanuit de gemeenten *en* het Werkleerbedrijf.

De gemeenten (de Dienst NWF voor Waadhoeke en Harlingen) verstrekken de uitkering en ondersteunen de kandidaat op meerdere leefgebieden. Het Werkleerbedrijf werkt aan de competenties van de kandidaat om werk te krijgen. De uitvoering bij het Werkleerbedrijf, moet naadloos aansluiten op de uitvoering bij de gemeenten. Gezamenlijk wordt succes nagestreefd.

Dit vraagt om een gezamenlijke sturing vanuit het management van gemeenten en Werkleerbedrijf en intensieve collegiale samenwerking op uitvoerend niveau. De gemeenten en het Werkleerbedrijf zetten daarbij in op een goede selectie van kandidaten voor een traject bij het Werkleerbedrijf en ontwikkelen gezamenlijk methodieken om de stap naar werk te zetten. Om daarin successen behalen, is samenwerking nodig en daarom worden de afspraken over het realiseren van de in- en uitstroom als een gemeenschappelijk opgave in een gezamenlijk jaarplan opgenomen.

Om dit samen goed te sturen, is het Werkleerbedrijf volledig transparant en doet periodiek verslag. Hetzelfde geldt voor de informatie die vanuit de gemeente nodig is om samen resultaten te boeken. Over en weer wordt afgesproken welke informatie op welke wijze wordt verstrekt. Gemeenten en Werkleerbedrijf streven naar een eenduidige en eenvormige opzet van de informatieverstrekking. In het implementatieplan wordt dit uitgewerkt.

[4] De uitstroom van Wsw-medewerkers uit de vakbedrijven is groter dan de instroom van overige doelgroepmedewerkers. Hierdoor zal de omvang van de vakbedrijven geleidelijk afnemen. Dit betekent dat het opvangen van de schommelingen in de conjunctuur een grotere uitdaging zal zijn.

3 Korte schets ontwikkelingen in het werkveld

Het werkveld Werk, Inkomen en Participatie is constant in beweging, zowel beleidsmatig als budgettair. Ook zijn er ontwikkelingen in de governance (wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen).

3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen

Het CDA en de SP hebben een initiatiefnota ‘Aan de slag in het Sociaal Ontwikkelbedrijf’ opgesteld. De Tweede Kamer ondersteunt het voorstel om de rol van het sociaal ontwikkelbedrijf te versterken. Vrijwel alle partijen vinden dat uit de evaluatie van de Participatiewet is gebleken dat maatregelen nodig zijn om de baankansen van mensen met een arbeidsbeperking te verbeteren. De verwachting is dat het nieuwe kabinet met deze onderwerpen aan de slag zal gaan. Dit betekent echter niet een terugkeer naar de ‘oude’ sociale werkvoorziening. SW-bedrijven moeten zich omvormen naar Sociaal Ontwikkelbedrijven.

Op 1 juli 2021 is de cao ‘Aan de Slag’ ingegaan. Deze cao geldt voor mensen met een arbeidsbeperking die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen. Het gaat om mensen die met behulp van een loonkostensubsidie een baan hebben bij een publieke werkgever. In de cao zijn afspraken gemaakt over onder andere een pensioenregeling, terugkeergarantie en opleiding.

Vanaf 2022 worden de budgetten loonkostensubsidie (LKS) over gemeenten verdeeld op basis van realisaties. Hierdoor kunnen gemeenten het instrument loonkostensubsidie vaker inzetten. De inzet op loonkostensubsidie in 2021 is al van invloed op het budget 2022. Wanneer gemeenten in 2021 relatief weinig loonkostensubsidies inzetten, krijgen zij in 2022 een kleiner deel van het beschikbare macrobudget. Het macrobudget voor loonkostensubsidies wordt in mindering gebracht op het macrobudget voor de uitkeringen. Nog niet duidelijk is hoe het macrobudget voor loonkostensubsidies jaarlijks tot stand komt en of dit budget begrensd is.

Veel van de mensen die in aanmerking komen voor een baan met LKS hebben vrij structureel begeleiding nodig. Daarvoor krijgen gemeenten een deelbudget in de integratie-uitkering Participatie. Dit budget is bedoeld voor de dekking van de begeleidingskosten van Nieuw Beschut medewerkers en mensen die met een LKS aan de slag gaan in een garantiebaan.

3.2 Budgettair en governance

De rijksbijdrage voor de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) stijgt van € 27.016 per werkplek (standaard eenheid, SE) in 2020 naar € 28.468 per SE in 2021. De stijging van de rijksbijdrage is onder andere het gevolg van een toevoeging van € 37 miljoen aan het budget voor de WSW als compensatie voor de stijgende lonen. Gemeenten en vakbonden hebben afgesproken om deze toevoeging te gebruiken om de lonen te verhogen en de daarmee verbonden hogere werkgeverslasten te compenseren.

Daarnaast wordt een deel van de stijging verklaard door een hogere dan verwachte uitstroom van Wsw-medewerkers. In de meicirculaire van 2020 werd het aantal SE Wsw voor 2021 geschat op 62.932. In de meicirculaire 2021 wordt uitgegaan van 62.558 SE Wsw in 2021.

Er is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen bij de Tweede Kamer ingediend om de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te vergroten. Het gaat daarbij om de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen bij de uitvoering van taken in gemeenschappelijke regelingen. Om de versterking te bereiken, wordt een aantal bestaande instrumenten van de volksvertegenwoordiging aangepast en aangevuld. Daarnaast richt het wetsvoorstel zich op het vergroten van participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.

3.3 Effect van deze ontwikkelingen voor inwoners, gemeenten en het Werkleerbedrijf

Sinds de invoering van de Participatiewet op 1 januari 2015 ervaren gemeenten belemmeringen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werk te bieden. In de eindevaluatie (november 2019) concludeerde het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) dat de invoering van de Participatiewet nauwelijks heeft geleid tot verhoging van de baankansen. Voor de grootste groep, de klassieke bijstandsgerechtigden, is er amper een verschil. Voor mensen die het recht op toegang tot de sociale werkvoorziening verloren, daalde de kans op werk.

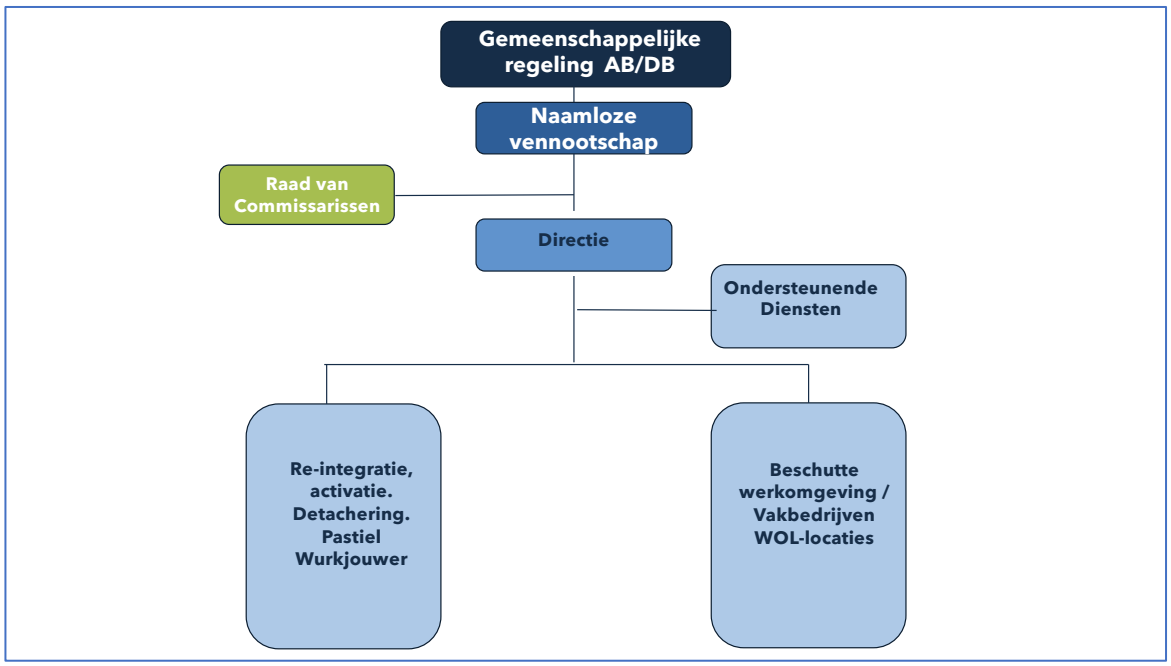
De conclusies van het SCP worden breed gedeeld. De verwachting is dat gemeenten meer middelen en instrumenten krijgen om mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt werk te bieden. Het initiatief van de sociaal ontwikkelbedrijven van CDA en SP past daarin. Een dergelijk initiatief heeft ook betekenis voor de infrastructuur van het Werkleerbedrijf. De verwachte hogere instroom zal de afname van de Wsw naar verwachting niet volledig compenseren, maar de omvang van vakbedrijven zal dan minder afnemen.

Ook de gewijzigde financiering van loonkostensubsidies geeft, vanaf 2022, gemeenten meer ruimte om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt werk te bieden. Dit geldt in het bijzonder voor de categorie Perspectiefrijk. Zij hebben een loonwaarde van 40 tot 80% en kunnen met loonkostensubsidie worden geplaatst bij reguliere werkgevers. In veel gevallen zal het Werkleerbedrijf voor die situatie jobcoaching bieden om terugval te voorkomen. Dit geeft een extra impuls aan de inzet om ook inwoners die meerdere jaren een bijstandsuitkering ontvangen naar werk te begeleiden. Dit betekent echter wel dat structureel middelen voor deze doelgroep moeten worden gealloceerd. In paragraaf 8.9 wordt een experiment beschreven waarbij kandidaten uit de categorie Perspectiefrijk ook (tijdelijk) bij het Werkleerbedrijf kunnen worden geplaatst.

De toename van de Rijksbijdrage per werkplek Wsw, betekent dat het tekort in de GR wordt beperkt en de gemeentelijke bijdrage lager wordt. De verwachte wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen liggen in lijn met de wens van de aan de GR deelnemende gemeenten, om de afstand tot het Werkleerbedrijf te verkleinen.

4 Structuur WLB, effecten bij gemeenten en samenwerkingscultuur

4.1 Organogram Werkleerbedrijf

4.1.1 Toelichting organogram

Dit organogram schetst de hoofdlijn van de organisatiestructuur van het Werkleerbedrijf Fryslân-West. In het implementatieplan wordt de organisatiestructuur verder uitgewerkt en wordt per onderdeel de formatie opgenomen. Ook het functieboek (functiebeschrijvingen en waarderingen) wordt in de fase van het implementatieplan opgesteld.

4.2 Ontwikkeling formatie niet gesubsidieerde medewerkers

De cijfers in deze paragraaf zijn gebaseerd op het basisscenario.

Bij Empatec nu en straks bij het Werkleerbedrijf, werken gesubsidieerde en niet gesubsidieerde medewerkers. Met niet gesubsidieerde medewerkers, worden medewerkers bedoeld die niet tot één van de doelgroepen behoren en waarvoor Empatec, en straks het Werkleerbedrijf, geen subsidie ontvangen. Dit personeel geeft bijvoorbeeld leiding en begeleiding aan de doelgroepmedewerkers of vervult staftaken (P&O, financiën, administratie, communicatie, etc.). Omdat het aantal gesubsidieerde medewerkers afneemt, neemt ook het aantal niet gesubsidieerde medewerkers af.

Omdat Empatec de afgelopen twee jaar de formatie heeft gereduceerd [5](de formatie per einde 2020 omvatte 138 fte) en de externe inhuur fors heeft verminderd, is bij het verschijnen van deze businesscase de formatie niet gesubsidieerde medewerkers 128 fte. Op basis van de werkpakketten in deze businesscase, is berekend dat deze formatie ultimo 2026 op 115 fte uitkomt. Per saldo een afname van 13 fte. Omdat er ook gesubsidieerde medewerkers zijn die kader en staffuncties vervullen, is de afname geringer dan verwacht zou worden op basis van de afname van het aantal doelgroepmedewerkers. In de periode 2022-2026 gaan echter naar verwachting circa 14 fte gesubsidieerde medewerkers met pensioen, van wie het werk door niet gesubsidieerde medewerkers moet worden overgenomen. Dit gaat om circa 9 fte. Deze zijn opgenomen in de circa 115 fte per ultimo 2026.

4.3 Missie, visie, kernwaarden en cultuur van het Werkleerbedrijf

De missie, visie, kernwaarden en de cultuur van het Werkleerbedrijf worden in het implementatieplan uitgewerkt en beschreven.

[5] De afname in fte t.o.v. 2020 heeft tot een besparing van circa € 750.000 geleid

4.4 Effect gemeentelijke organisaties

Voor de businesscase is nagegaan wat de effecten van het Werkleerbedrijf zijn op de gemeentelijke organisaties en de Dienst Noardwest-Fryslân. Daarbij is nagegaan wat de rolverdeling tussen gemeenten enerzijds en Werkleerbedrijf anderzijds is. Het keuzedocument (hoofdstuk 5, bladzijde 14) geeft daarvoor het volgende kader:

> *In de Position Paper is vastgelegd dat voor wat betreft de inkomensvoorziening (bijvoorbeeld uitkering en toeslagen) de huidige situatie wordt gehandhaafd. Deze taak is nu lokaal geregeld: per gemeente of per cluster van gemeenten. Omdat er voor nagenoeg alle cliënten samenhang is tussen inkomen en werk, is het logisch om ook voor participatie de eerste intake lokaal via de gemeente te organiseren. Bijvoorbeeld in wijk- of gebiedsteams. Dat doen we dan – indien mogelijk – gelijktijdig met de intake voor een inkomensvoorziening. De klantregie blijft mede om die reden een verantwoordelijkheid van elke afzonderlijke gemeente. Om het intakeproces eenduidig en efficiënt te kunnen uitvoeren wordt in een samenwerking tussen de gemeenten en de publieke organisatie een uniform instrumentarium voor de intake Participatie ontwikkeld. Een uniforme werkwijze 'aan de voorkant' is immers wenselijk om zo goed mogelijk aan te sluiten bij trajecten die de publieke organisatie 'aan de achterkant' (in elk geval voor de categorie Perspectiefrijk) uitvoert.*
>
> *Bij de intake wordt samengewerkt tussen medewerkers van de gemeente (wijk- of gebiedsteam) en de consulenten van de publieke organisatie. Als naar hun oordeel nader onderzoek naar mogelijkheden voor arbeidsinschakeling en/of loonwaarde nodig is, vindt dit plaats door de publieke organisatie. We vinden deze concentratie van kennis en kunde nodig gelet op de voor de potentieel beoordeling benodigde expertise. Samengevat: de intake (het gesprek over inkomen en werk) vindt altijd lokaal en onder verantwoordelijkheid van de gemeente plaats. Daarbij maakt de gemeente verbinding met andere terreinen in het sociale domein. Bijvoorbeeld schuldhulpverlening. Ook wordt verbinding gemaakt met lokale projecten die kunnen bijdragen aan re-integratie. De gemeente blijft bij re-integratietrajecten verantwoordelijk voor de klantregie. De gemeenten hebben dus regie over het hele proces van de uitvoering van de Participatiewet.*

Bovenstaande laat zien dat de intake de verantwoordelijkheid van de gemeente is en dat de intake participatie, op basis van een uniform instrumentarium, in een samenwerkingsverband tussen gemeenten en consulenten van het Werkleerbedrijf wordt uitgevoerd. De effecten van het instellen van het Werkleerbedrijf op de structuur (inrichting en formatie) van de gemeentelijke organisaties en de Dienst Noardwest-Fryslân zijn beperkt en kunnen worden opgevangen in de reguliere bedrijfsvoering. De geleidelijke toename van de inzet voor de doelgroep Perspectiefrijk moeten de gemeenten Harlingen en Waadhoeke weliswaar goed afstemmen met de Dienst, maar ook daarvan is de verwachting dat de aanpassingen goed zijn in te passen.

4.5 Investeren in samenwerkingscultuur

In de samenwerking en de cultuur waarin wordt samengewerkt, worden belangrijke veranderingen verwacht en zijn verbeteringen noodzakelijk. De samenwerking wordt intensiever en vraagt om gezamenlijke sturing en collegiale samenwerking (zie ook paragraaf 2.7.5). Dit moet er toe leiden dat de gemeenten en Werkleerbedrijf samen ervaren dat het Werkleerbedrijf, het eigen uitvoeringsbedrijf van de gemeenten is. Als het Werkleerbedrijf uitvoert, dan is dat niet bij een derde partij, maar doet de gemeente dit in feite zelf. Dit vraagt om collegiale verhoudingen waarin mensen elkaar vertrouwen, waarderen en aanspreken. Dit type veranderingen gaat niet vanzelf goed, maar vraagt intensieve sturing en voorbeeldgedrag van directie en management van gemeenten en het Werkleerbedrijf. In het implementatieplan worden de overlegstructuur en andere instrumenten die dit ondersteunen uitgewerkt (bestuurlijk en ambtelijk).

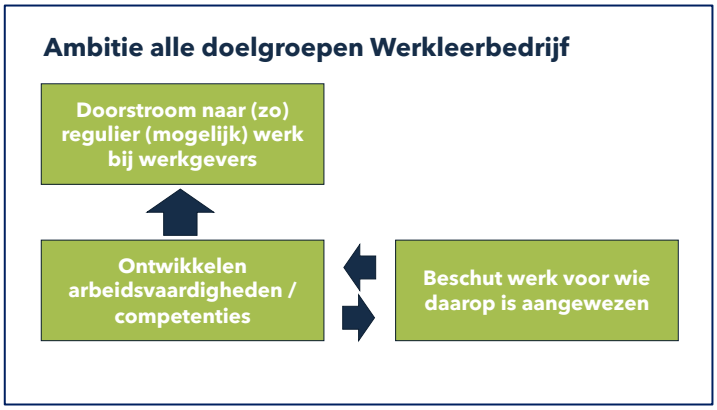
4.6 Samen investeren in het werkveld

Met het Werkleerbedrijf hebben de gemeenten de uitvoering in eigen gelederen georganiseerd. Dat betekent ook dat optimaal gebruikt kan worden van elkaars expertise. Beleid en uitvoering kunnen elkaar stimuleren om voor inwoners nieuwe mogelijkheden en kansen te bieden. Bijvoorbeeld om samen te bezien welke mogelijkheden er zijn om statushouders in een vroeg stadium werkkansen te bieden, hoe mensen de stap van arbeidsmatige dagbesteding naar betaalde arbeid kunnen maken en hoe voorkomen kan worden dat jongeren voortijdig schoolverlaten. In die opzet is het Werkleerbedrijf niet alleen de uitvoerder van hetgeen is afgesproken, maar ook gesprekspartner voor nieuwe initiatieven.

5 Gezamenlijke ambities Werkleerbedrijf

5.1 Alle doelgroepen

Voor alle doelgroepen van het Werkleerbedrijf geldt dat de focus ligt op de ontwikkeling van competenties en waar mogelijk door- en uitstroom naar zo regulier mogelijk werk bij werkgevers. Sommige kandidaten zijn echter aangewezen op intern beschut werk binnen het Werkleerbedrijf. Zonder het Werkleerbedrijf kunnen zij niet via werk meedoen aan de samenleving.

Toeleiding naar werk van kandidaten vindt plaats in een benadering die meerdere facetten van het sociale leefdomein van de kandidaat omvat. De klantregie blijft om die reden een verantwoordelijkheid van de gemeenten.

5.2 Ambities doelgroep Wet sociale werkvoorziening

Wsw-medewerkers werken naar vermogen in verschillende werkvormen. Die werkvormen maken onderdeel uit van een werkladder waarbij 'begeleid werken[6]' de hoogste trede is. Uitstroom uit de Wsw wordt niet nagestreefd omdat Wsw-medewerker de garantie hebben dat zij tot hun pensionering hun Wsw-indicatie behouden.

Wsw-medewerkers werken zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers. Nu werkt 50% van de medewerkers in de intern beschutte omgeving. Empatec heeft zicht op de ontwikkelmogelijkheden van de medewerkers en schat in dat het mogelijk om dit percentage terug te brengen naar 45%.

Wsw-medewerkers die niet, niet langer of tijdelijk niet buiten het Werkleerbedrijf werkzaam kunnen zijn, hebben intern beschut werk in de vakbedrijven. Als tijdens een laagconjunctuur begeleid werken of detacheringsplekken wegvallen, biedt het Werkleerbedrijf (als thuisbasis) werk. In dat geval kunnen gemeenten en Werkleerbedrijf ook bezien of er extra detacheringsmogelijkheden bij gemeenten zijn.

5.3 Ambities doelgroep Nieuw Beschut

Landelijk komt er voor elke drie Wsw-banen die vervallen er één Nieuw Beschut baan terug. Regionaal kan dit sterk afwijken. In Fryslân-West is de verhouding dat ongeveer op elke acht Wsw-banen die vervallen er één Nieuw Beschut baan terugkomt. Dit betekent dat er in het verleden in Fryslân-West meer mensen tot de Wsw zijn toegelaten dan landelijk gemiddeld. De regeling Nieuw Beschut is lastiger toegankelijk dan voorheen de Wsw. Het UWV doet de beoordeling en geeft een advies indicatie beschut werk af. De indicatie wordt afgegeven als een kandidaat alleen in een beschutte werkomgeving kan werken. Dit is een omgeving waar een kandidaat meer begeleiding en aanpassingen op de werkplek krijgt dan een gewone werkgever in een dienstverband met de medewerker kan bieden. Dit betekent dat een Nieuw Beschut medewerker, in de regel werkzaam is in de eigen vakbedrijven, op locatie werkt of via groepsdetachering.

[6] Bij begeleid werken treedt de Wsw-medewerker in dienst van een reguliere werkgever. De werkgever ontvangt van het Werkleerbedrijf loonkostensubsidie. De medewerker houdt het recht om terug te keren in de Wsw als hij of zij zijn of haar baan verliest.

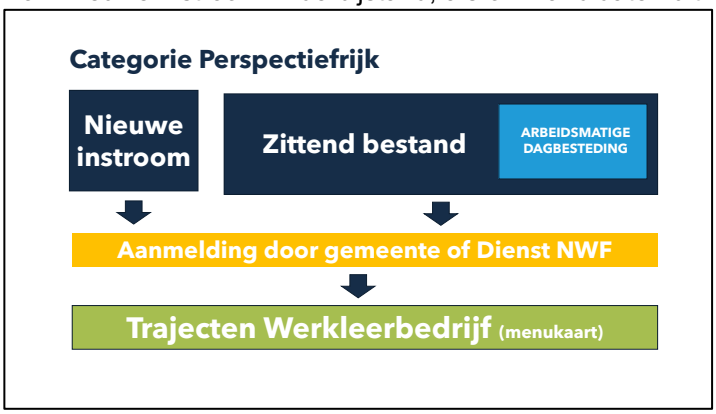
Daar waar doorgroei mogelijk is, vindt dat plaats. Soms zijn er mogelijkheden om een Nieuw Beschut medewerker te detacheren dan wel een baan te bieden bij een werkgever, die ook in staat is om een beschutte werkomgeving te bieden en aanpassingen te doen aan de werkplek. Het Werkleerbedrijf zet daarop in.

In de praktijk moet blijken of het realistisch is dat 10% van de Nieuw Beschut medewerkers bij een andere werkgever in dienst is of gedetacheerd is. Het Werkleerbedrijf onderhoudt een relatie met de werkgever en biedt (als dat nodig is) begeleiding aan werkgever en medewerker (jobcoaching). Dit betekent dat het Werkleerbedrijf alle Nieuw Beschut medewerkers van de vier gemeenten in de caseload heeft. Indien de baan bij de externe werkgever wegvalt, krijgt de Nieuw Beschut medewerker een baan in het Werkleerbedrijf of het Werkleerbedrijf bemiddelt de medewerker naar een andere werkgever.

5.4 Ambities Categorie Perspectiefrijk

Een kandidaat behoort tot de categorie Perspectiefrijk als de inschatting is dat hij of zij binnen 3 tot 18 maanden voldoende vaardigheden en competenties heeft (werkfit is) om een baan bij een reguliere werkgever te verkrijgen. Dit kan zowel gaan om nieuwe instroom in de bijstand, als om kandidaten uit het zittend bestand.

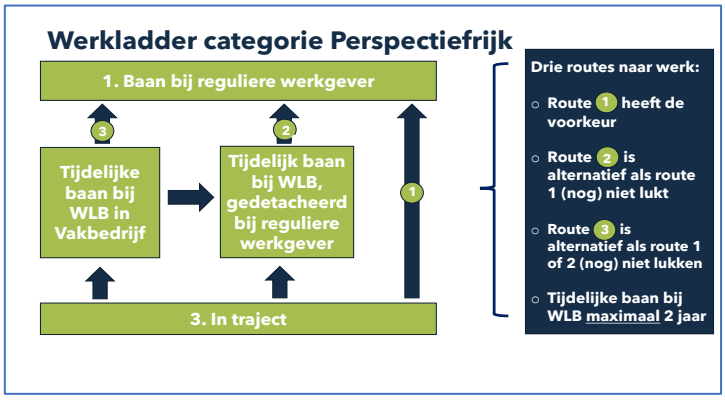

Zeker als mensen al meerdere jaren een bijstandsuitkering ontvangen, is de stap naar werk groot. Het Werkleerbedrijf biedt deze groep extra ondersteuning om de (mentale) stap naar werk te kunnen maken. In het verlengde hiervan kan het Werkleerbedrijf, in samenspraak met de gemeente, ook mogelijkheden creëren om de stap van arbeidsmatige dagbesteding naar werk te maken.

De ambitie om ook in te zetten op het zittend bestand, gaat niet ten koste van de nieuwe instroom van de categorie Perspectiefrijk. Nieuwe instroom in de categorie Perspectiefrijk krijgt voorrang, omdat de ervaring leert dat voor deze groep direct na de instroom de beste re-integratieresultaten worden geboekt.

De inschatting dat iemand 3 tot 18 maanden nodig heeft, betekent niet dat elke kandidaat altijd die tijd nodig heeft en het betekent evenmin dat het Werkleerbedrijf na 18 maanden stopt met de dienstverlening. De ambitie is om 50% van de kandidaten uit deze categorie binnen 9 maanden te plaatsen bij een reguliere werkgever. De 9 maanden zijn een gemiddelde. Er is overwogen om de ambitie te verhogen naar 60% maar omdat ook het zittend bestand wordt bediend, is de ambitie op 50% gehandhaafd.

Ook voor de categorie Perspectiefrijk, hanteert het Werkleerbedrijf een (beperkte) werkladder met drie stappen. Het doel bij alle treden van de werkladder, is het verkrijgen van een baan bij een reguliere werkgever, al dan niet met loonkostensubsidie en ondersteuning.

Als een kandidaat in beginsel werkfit is, is de kortste route naar werk een baan bij een reguliere werkgever (hoogste trede, route 1). Dit heeft de voorkeur, maar niet altijd zijn werkgevers bereid om het risico te nemen.

Om dit risico te verminderen, is het een optie om via de infrastructuur van het Werkleerbedrijf, gedurende maximaal twee jaar, de mogelijkheid te bieden om via detachering (route 2) bij een reguliere werkgever aan de slag te gaan. Met de werkgever worden afspraken gemaakt over de begeleiding en het moment van feitelijke indiensttreding. Als ook die stap nog te groot is, is een tweede optie om een kandidaat met een tijdelijke arbeidsovereenkomst van maximaal twee jaar in de vakbedrijven te werk te stellen (route 3).

De arbeidsovereenkomst wordt beperkt tot twee jaar om te voorkomen dat het Werkleerbedrijf de kandidaat een vaste aanstelling moet bieden. Indien binnen twee jaar geen baan bij een reguliere werkgever wordt gevonden, verliest de kandidaat zijn baan en wordt hij of zij werkloos. De inzet van het Werkleerbedrijf en de kandidaat is erop gericht om dit te voorkomen. De routes 2 en 3 zijn in het keuzedocument als optie opgenomen, afhankelijk van het al dan niet vrijmaken van additionele middelen door de gemeenten[7]. Deze opties behoren dus niet tot het basisscenario. In paragraaf 8.9 heeft het kernteam het advies opgenomen om in 2022 te starten met kleinschalige experimenten voor routes 2 en 3 en daarbij goed te volgen wat de effecten zijn voor de kandidaten, de gemeenten en het Werkleerbedrijf.

Het Werkleerbedrijf heeft een ‘doelgroepen-kaart’ van trajecten voor de kandidaten uit de categorie Perspectiefrijk. In gezamenlijk overleg (inwoner, gemeente en Werkleerbedrijf), wordt bezien welk traject het beste past bij de situatie van de inwoner.

Tijdens de uitvoering van een traject kan blijken dat plaatsing op werk geen reële optie is of dat een maatwerktraject nodig is bij een re-integratiepartner. In die situatie vindt een warme overdracht plaats. Als de conclusie is dat werk (nog) geen optie is, beziet de gemeente welke activiteiten de kandidaat kan ondernemen om wel te participeren (bijvoorbeeld vrijwilligerswerk of arbeidsmatige dagbesteding).

- [7] Hoofdstuk 7, bladzijde 25: ‘Hoofddoel is om mensen zo snel mogelijk te laten doorstromen naar zo regulier mogelijk werk. Een deel van de mensen voor wie dit niet (direct) lukt zou de publieke organisatie een tijdelijke baan met loonkostensubsidie kunnen aanbieden. Een baan van hooguit één of twee jaar om inwoners te blijven stimuleren om een reguliere baan te vinden en permanente insluiting in gesubsidieerde banen te voorkomen. De gemeenten moeten daarvoor dan additionele middelen vrijmaken’.

5.5 Ambities Pluspakket

De ambities voor het basispakket zijn gemeenschappelijke ambities van de gemeenten. De ambities voor het pluspakket worden door de gemeente die het pluspakket onderbrengt bij het Werkleerbedrijf bepaald. In deze businesscase zijn deze ambities niet opgenomen.

Het zou hier bijvoorbeeld kunnen gaan om de doorstroming vanuit dagbesteding bij WMO aanbieders, naar arbeidsmatige dagbesteding en/of Nieuw Beschut werk of het aanbieden van werktrajecten voor statushouders.

6 Het basispakket van het Werkleerbedrijf

Dit hoofdstuk laat zien hoeveel Wsw-medewerkers en Nieuw Beschut medewerkers in dienst zijn van het Werkleerbedrijf en geeft inzicht in het aantal trajecten voor kandidaten in de categorie Perspectiefrijk. In bijlage 1 is in paragraaf 1.5.1 meer in detail weergegeven welke activiteiten voor de categorie Perspectiefrijk worden uitgevoerd.

6.1 Omvang doelgroepen in het basispakket

Onderstaande tabellen geven de aantallen medewerkers van het Werkleerbedrijf en het aantal re-integratietrajecten in het basispakket weer.

Volume medewerkers in fte van 36 uur	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Wsw (1)	790,9	744,9	706,1	656,8	611,5
- waarvan begeleid werken (1a)	82,1	77,3	73,3	68,2	63,5
- waarvan in dienst van WLB (1b)	708,8	667,6	632,8	588,6	548,0
Nieuw beschut in dienst WLB (2)	64,6	69,8	74,1	79,2	83,5
Overige gesubsidieerden in dienst WLB (3)	23,0	25,0	27,0	29,0	31,0
Totaal in dienst van WLB (1b, 2 en 3)	**796,4**	**762,4**	**733,9**	**696,8**	**662,6**

Volume medewerkers in personen	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Wsw (1)	920	866	820	763	711
- waarvan begeleid werken (1a)	96	90	85	79	74
- waarvan in dienst van WLB (1b)	824	776	735	684	637
Nieuw beschut in dienst WLB (2)	95	102	109	116	123
Overige gesubsidieerden in dienst WLB (3)	29	32	34	37	39
Totaal in dienst van WLB (1b, 2 en 3)	**947**	**910**	**878**	**837**	**799**

Het totaal aantal fte in dienst van het Werkleerbedrijf neemt de eerste jaren met ongeveer met 30 tot 35 per jaar af. Het aantal Wsw'ers in dienst van het Werkleerbedrijf neemt met circa 40 per jaar af. Het aantal begeleid werkende Wsw'ers die in dienst zijn bij een werkgever neemt met gemiddeld 5 per jaar af. In deze tabellen zijn geen dienstverbanden opgenomen van kandidaten Perspectiefrijk. Dit zijn namelijk aanvullende opties op het basisscenario, waarvoor nog moet worden nagegaan of gemeenten daarvoor middelen beschikbaar hebben en inzetten.

Onderstaande tabel geeft de inzet van gemeenten voor re-integratie, van zowel het evenredig en bovenevenredig deel voor de categorie Perspectiefrijk. Verder is een inschatting gegeven van het aantal trajecten dat daarvoor wordt uitgevoerd. Als onderdeel van trajecten worden ook loonwaardemetingen en jobcoaching ingezet.

Volumes re-integratie	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Inzet budget gemeenten Perspectiefrijk (in euro 1.000)	2.310	2.621	2.934	3.246	3.245
Inzet personeel in natura door gemeenten (in euro 1.000)	184	186	188	189	190
Trajecten (aantal)	738	866	998	1.134	1.134

Daarnaast brengen met name De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân een pluspakket in, vooral bestaande uit een voorschakelvoorziening (De Wurkjouwer).

6.2 Duurzame toekenning omvang basispakket

De omvang van de taken voor de Wsw staat vast. Dit geldt in mindere mate ook voor Nieuw Beschut. Voor deze taak wordt in deze businesscase gerekend met de landelijke taakstelling en 10 extra plekken voor De Fryske Marren. De omvang van de taak voor de categorie Perspectiefrijk, is niet ingekaderd. Gemeenten besluiten zelf en in gezamenlijkheid (voor het evenredig deel) hoeveel middelen zij willen besteden voor de re-integratie van kandidaten. Voor de strategische personeelsplanning van het Werkleerbedrijf is het van belang dat de organisatie weet, waarop kan worden gerekend. Daarmee kan het Werkleerbedrijf sturen op een bezetting die past bij de opdracht en voorkomt het Werkleerbedrijf boventalligheid. Om die reden wordt in deze businesscase gesteld dat telkens voor de komende vier jaar door gemeenten wordt aangegeven wat de verwachte inzet in het basispakket is. Elk jaar valt er een jaar af en komt er een jaar bij. Daarbij kan de opdracht voor Perspectiefrijk meebewegen met de omvang van het bestand uitkeringsgerechtigden. Ook in die situatie dat gemeenten telkens vier jaar vooruit plannen, zijn gemeenten bevoegd om in die planning gezamenlijk wijzigingen aan te brengen. In dat geval kan het wel zijn dat het Werkleerbedrijf extra personele frictiekosten moet maken, waar gemeenten en Werkleerbedrijf samen een oplossing voor moeten vinden.

7 Benchmark

7.1 Toelichting gebruikte begrippen

Het gezamenlijk resultaat van de GR Fryslân-West en Empatec N.V. is vergeleken met de landelijke gemiddelden van soortgelijke organisaties. De vergelijking is gebaseerd op de jaarlijkse branche-informatie van de brancheorganisatie Cedris. In de tabellen van paragraaf 7.2 is de vergelijking opgenomen.

In de benchmark worden drie begrippen gebruikt:
- Subsidieresultaat.
- Operationeel of bedrijfsresultaat.
- Totaal resultaat.

Om voor de combinatie GR Fryslân-West en Empatec N.V. de drie componenten te berekenen, zijn de jaarrekeningen van de GR en de N.V. doorgenomen en zijn de kosten toegekend aan de verschillende elementen van het subsidie- en bedrijfsresultaat. De termen subsidieresultaat en bedrijfsresultaat worden bij Wsw-bedrijven sinds jaar en dag gebruikt.

Het subsidieresultaat is het saldo van de door het Rijk beschikbaar gestelde subsidie (Rijksbijdrage) en de loonkosten voor de Wsw-medewerkers en de overige personeelskosten. Het subsidieresultaat is bij alle Wsw-bedrijven negatief. De gemiddelde personeelskosten zijn altijd hoger dan de toegekende subsidie. De mate waarin het subsidie-resultaat van Wsw-organisaties negatief is, varieert sterk. Van circa -€ 1.500 tot circa -€ 8.000. Alle Wsw-bedrijven gebruiken voor de Wsw-medewerkers dezelfde CAO, maar er zijn grote verschillen in de toegekende functies. Die verschillen zijn in de regel terug te leiden tot de aard van de bedrijfsvoering (type opdrachten) en het gehanteerde sociaal beleid. Daarnaast kwam het in het verleden ook wel voor dat de instroom van reguliere krachten, weliswaar in een andere CAO, tot een opwaartse druk van het loongebouw van de Wsw-functies leidde. Voor Wsw-bedrijven is het subsidieresultaat een gegeven. Een Wsw-bedrijf met een hoog negatief subsidieresultaat, kan de lonen niet neerwaarts aanpassen.

Het bedrijfsresultaat is het saldo van de Netto toegevoegde waarde (NTW) en de bedrijfskosten bestaande uit de kosten van ongesubsidieerd personeel en de overige bedrijfskosten. De NTW is het saldo van de omzet en de inkoopwaarde van de omzet.

De bedrijfsvoering van Wsw-bedrijven, was en is erop gericht om door het uitvoeren van opdrachten een bedrijfsresultaat te boeken waarmee het negatieve subsidieresultaat wordt ‘goed’ gemaakt. Jarenlang waren de meeste Wsw-bedrijven daar goed toe in staat. Veel bedrijven hadden een positief resultaat. De laatste jaren staan de resultaten onder druk omdat het Rijk de subsidie heeft verlaagd en er sinds 1 januari 2015 geen nieuwe medewerkers meer instromen. Daarmee staan alle Wsw-bedrijven onder financiële druk. Voor bedrijven met een hoog negatief subsidieresultaat. is het niet mogelijk om met een positief bedrijfsresultaat het negatieve subsidieresultaat te compenseren. Dit wordt versterkt wanneer de infrastructuur van het Wsw-bedrijf door gemeenten niet wordt benut voor taken voor de Participatiewet.

Voor de meeste gemeenten in Nederland betekent dit dat zij de Wsw niet kunnen uitvoeren binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde subsidies en dat de veel Wsw-bedrijven aanvullende gemeentelijke bijdragen nodig hebben

7.2 Benchmarkvergelijking

In de gepresenteerde cijfers voor Fryslân-West zijn de kosten bij Pastiel en Wurkjouwer niet meegenomen. Ook in de benchmark is dit het geval.

7.2.1 Subsidieresultaat per Wsw-arbeidsjaar

De tabel in deze paragraaf toont het subsidieresultaat Wsw per Wsw-plek (arbeidsjaar). De arbeidsplaatsgebonden subsidie (Rijksbijdrage Wsw) per arbeidsjaar is in de GR Fryslân-West per arbeidsjaar lager dan landelijk gemiddeld. De gemiddelde arbeidskosten per Wsw-plek zijn ongeveer 3.000 euro lager dan landelijk gemiddeld. Dit betekent dat het subsidieresultaat Wsw circa 2.500 euro gunstiger is dan landelijk gemiddeld. Dit heeft twee oorzaken: het relatief grote aantal begeleid werkende Wsw-

medewerkers in Fryslân-West (hiervan zijn de kosten aanmerkelijk lager dan voor medewerkers in dienst van de GR) en een juiste toepassing van de cao voor de Wsw-medewerkers in dienst bij de GR.

Per arbeidsjaar Wsw	Cedris				GR Fryslan/Empatec		
	2018	2019	2020		2018	2019	2020
Arbeidsplaatsgebonden subsidies Rijk	25.800	26.200	27.000		25.629	25.889	26.579
Arbeidskosten Wsw	30.100	30.900	31.500		27.267	27.926	28.540
Subsidieresultaat Wsw	-4.300	-4.700	-4.500		-1.638	-2.037	-1.960

7.2.2 Bedrijfsresultaat

In de tabel van deze paragraaf is de benchmark van het bedrijfsresultaat opgenomen. Voor het jaar 2020 is de extra coronasteun voor sociaal werkbedrijven meegenomen in het bedrijfsresultaat omdat deze steun een compensatie is voor (mogelijk) weggevallen van netto toegevoegde waarde[8].

De netto toegevoegde waarde per Wsw-plek is hoger dan landelijk gemiddeld. In 2018 ongeveer 1.000 euro en in 2019 ongeveer 2.500 euro. In 2020 is het voordelige verschil ongeveer 2.100 euro per Wsw-plek.

Aan de kostenkant zijn de kosten voor ongesubsidieerd personeel (vanaf 2019) en de overige bedrijfskosten per Wsw-plek hoger dan landelijk gemiddeld. De toename van de kosten voor het ongesubsidieerd personeel van 2018 op 2019 wordt veroorzaakt doordat de uitzendkrachten met ingang van 2019 opgenomen zijn in de kosten ongesubsidieerd personeel. Tot en met 2018 waren de kosten voor uitzendkrachten opgenomen in het uitbesteed werk. Met ingang van 2020 zijn de kosten van inhuur gehalveerd.

De overige bedrijfskosten waren in 2018 en 2019 in Fryslân-West ongeveer twee keer zo hoog als landelijk gemiddeld. Het verschil is in 2018 ongeveer 4.000 euro per Wsw-plek en in 2019 ongeveer 4.250 euro per Wsw-plek. In 2018 en 2019 heeft dit te maken met de transitiekosten in die jaren. In 2020 zien we een behoorlijke afname van de overige bedrijfskosten.

Ondanks de hogere netto toegevoegde waarde leiden de hogere bedrijfskosten tot een bedrijfsresultaat dat lager is dan het landelijk gemiddelde. Circa € 1.000 lager in 2018 (€ 1.400 minus € 419) en circa € 1.900 in 2019 (€ 1.450 minus -€ 410). In 2020 is het verschil circa € 2.060 per Wsw-plek (€ 2.300 minus € 241).

Per arbeidsjaar Wsw	Cedris				GR Fryslan/Empatec		
	2018	2019	2020		2018	2019	2020
Netto toegevoegde waarde	11.100	11.100	10.700		12.149	13.628	12.832
Overige bedrijfsopbrengsten	500	750	500		1.451	1.396	390
Coronasteun 2020			2.100				2.100
Kosten ongesubsidieerd personeel	6.600	6.700	7.200		5.595	7.475	8.055
Overige bedrijfskosten	3.600	3.700	3.800		7.586	7.960	7.025
Bedrijfsresultaat	1.400	1.450	2.300		419	-410	241

7.2.3 Totaal resultaat

De tabel in deze paragraaf bevat het totaal resultaat. De tabel laat zien dat het relatief gunstige subsidieresultaat het gemiddeld lagere bedrijfsresultaat compenseert. Hierdoor is het totaalresultaat per Wsw-

[8] De netto toegevoegde waarde bestaat uit de omzet minus het uitbesteed werk en de inkoop van materialen ten behoeve van de productie.

plek positiever dan landelijk gemiddeld. Dit leidt ook tot een lagere gemeentelijke bijdrage dan landelijk gemiddeld.

Per arbeidsjaar Wsw	Cedris				GR Fryslan/Empatec		
	2018	2019	2020		2018	2019	2020
Subsidieresultaat Wsw	-4.300	-4.700	-4.500		-1.638	-2.037	-1.960
Bedrijfsresultaat	1.400	1.450	2.300		419	-410	241
Totaal resultaat	-2.900	-3.250	-2.200		-1.219	-2.447	-1.720
Gemeentelijke bijdrage	2.094	2.815	2.262		528	1.546	2.113

Conclusies

- Subsidietekort beter dan landelijk gemiddelde
- Netto toegevoegde waarde per Wsw-plek hoger dan landelijk gemiddelde
- Echter, kosten hoger dan landelijk gemiddeld
- Waardoor bedrijfsresultaat ongunstiger dan landelijk gemiddelde
- Gemeentelijk bijdrage lager dan landelijk gemiddelde door lagere subsidietekort

7.3 Ontwikkeling uitkeringen gemeenten

In bijlage 2 van deze businesscase is een overzicht opgenomen van de ontwikkelingen van de uitkeringen in de vier gemeenten. Hieronder volgt puntsgewijs een korte samenvatting van deze bijlage.

- Na 2015 is de ontwikkeling van de bijstandspopulatie het meest gunstig geweest in De Fryske Marren. Waadhoeke kent een ongunstiger ontwikkeling. Súdwest-Fryslân en Harlingen zitten daar tussenin, waarbij Súdwest-Fryslân een iets gunstigere ontwikkeling kent dan de provinciale ontwikkeling.
- De gemeente Harlingen heeft een relatief hoge bijstandsdichtheid[9]. Uit cijfers over de jaren 2015 – 2017 (recentere cijfers heeft het CBS niet) blijkt dat Harlingen een relatief lage instroom in de bijstand combineert met een relatief lage uitstroom. In Harlingen is daardoor sprake van een bestand met relatief weinig dynamiek.
- De Fryske Marren heeft een relatief lage bijstandsdichtheid. In 2015 en 2016 was het instroompercentage relatief hoog. Het uitstroompercentage was in 2015 – 2017 ongeveer gelijk aan het nationale en provinciale percentage. De uitstroom naar werk is in De Fryske Marren relatief hoog.
- Súdwest-Fryslân zit in veel gevallen dicht bij de landelijke en provinciale ontwikkelingen en percentages. In 2015 en 2017 was alleen sprake van een relatief lage uitstroom uit de bijstand. De uitstroom naar werk is vergelijkbaar met het provinciale percentage.
- De Fryske Marren heeft minder bijstandsuitkeringen dan wordt voorspeld door het objectieve verdeelmodel Participatiewet. De gemeenten Harlingen, Waadhoeke en Súdwest-Fryslân hebben juist meer uitkeringen dan voorspeld door het model. De laatste jaren is het ongunstige verschil echter wel kleiner geworden, vooral in Súdwest-Fryslân en Waadhoeke. In De Fryske Marren is het ongunstige verschil omgeslagen in een gunstig verschil.

[9] Met relatief wordt bedoeld ten opzichte van de andere gemeenten en/of de provincie Friesland.

- Het objectieve verdeelmodel laat ook zien dat Harlingen een hogere voorspelde bijstandsdichtheid heeft dan de gemeenten Waadhoeke, De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân. De Fryske Marren heeft de laagste voorspelde bijstandsdichtheid. Harlingen kent dan ook relatief hoge aandelen van huishoudenstypen die op zichzelf een hogere kans op bijstand hebben en een hoog aandeel van de bevolking die woont in buurten waar veel uitkeringsgerechtigden wonen. Voor De Fryske Marren geldt het omgekeerde: deze gemeente heeft juist relatief weinig huishoudenstypen die een relatief hoge kans op bijstand hebben. De gemeenten Súdwest-Fryslân en Waadhoeke nemen een tussenpositie in.

8 Financiële uitwerking

8.1 Uitkomst Businesscase

In dit hoofdstuk worden de resultaten voor de GR en de NV gepresenteerd. Omdat het subsidieresultaat en het bedrijfsresultaat beide verbeteren, kan de gemeentelijke bijdrage in de jaren 2022 tot en met 2026 tot nagenoeg nihil dalen.

De verbetering van het subsidieresultaat vloeit voort uit de meerjarencijfers van de toekenning van subsidie door het Rijk.

De verbetering van het bedrijfsresultaat is gebaseerd op de ambitie van de directie van Empatec. Daarbij heeft de directie aangegeven dat zij, onder voorwaarden, een inspanningsverplichting op zich neemt om voor de jaren 2022 tot en met 2026 op een nuloptie uit te komen voor het resultaat van de NV.

Dit hoofdstuk laat in paragraaf 8.3 zien wat de uitkomst van de businesscase is zonder deze ambitie. De paragrafen 8.4 en 8.5 laten zien wat het effect van de inspanningsverplichting van de directie Empatec is. .

8.2 Inleiding en toelichting op gebruikte begrippen

De financiële uitwerking van de businesscase is openomen in bijlage 3. In dit hoofdstuk zijn de hoofdlijnen en conclusies opgenomen. Achtereenvolgens komen aan de orde:
1) Een aantal in dit hoofdstuk en bijlage 3 gebruikte begrippen.
2) De uitkomst van de businesscase voor de NV en de GR.
3) De ambitie van de directie van de NV ten aanzien van het resultaat van de NV.
4) De benodigde gemeentelijke bijdrage.
5) Het effect van het evenredig deel Perspectiefrijk op de businesscase.
6) Vier aanvullende opties en het effect van deze opties op de businesscase.
7) Belangrijkste conclusies en adviezen.

De financiële uitwerking is gebaseerd op een basisscenario waarin het Werkleerbedrijf de Wsw, Nieuw Beschut werken en re-integratie voor de categorie Perspectiefrijk uitvoert. Ook is het pluspakket voor de categorieën Van Waarde en Kansrijk meegenomen. Er is uitgegaan van inzichten uit de jaren 2019 – 2021.

In de businesscase wordt voor het inzichtelijk maken van het financieel meerjarenbeeld van het Werkleerbedrijf een model met vier onderdelen gebruikt.

Deze vier onderdelen zijn:
- Subsidieresultaat Wsw;
- Subsidieresultaat Nieuw Beschut werk en LKS-medewerkers;
- Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf;
- Resultaat re-integratie.

De resultaten per onderdeel zelf niet in dit hoofdstuk opgenomen, maar in bijlage 3.

8.3 Uitkomst businesscase zonder nuloptie

In onderstaande tabel A worden de resultaten van de GR en de NV in de businesscase gepresenteerd. Daarbij zijn de bestaande afspraken over de toedeling van kosten tussen GR en NV gehanteerd.

Gegeven het nu bekende meerjarenbeeld van de Rijksbijdrage Wsw, gaat het tekort in de GR stapsgewijs omlaag van bijna 2,2 miljoen euro naar 27.000 euro in 2026. Deze verbetering wordt grotendeels

veroorzaakt door de verbetering van het subsidieresultaat Wsw. In de tabel is de gemeentelijke bijdrage niet opgenomen.

Het resultaat van de NV verbetert in de jaren 2022 – 2025 tot bijna 145.000 euro nadelig in 2025. In 2026 neemt het nadelige saldo toe tot bijna 460.000 euro. Daarbij is dus nog geen rekening gehouden met de ambitie van de directie Empatec om in de jaren 2022 tot en met 2026 op 'nul' uit te komen.

Het totaal resultaat verbetert van bijna 2,5 miljoen euro negatief naar bijna 500.000 euro negatief.

Resultaat (in euro 1.000)		2022	2023	2024	2025	2026
GR		-2.167	-1.761	-1.325	-670	-27
NV Werkleerbedrijf		-332	-284	-234	-144	-459
Totaal GR en NV		**-2.499**	**-2.045**	**-1.559**	**-814**	**-486**

Tabel A (zonder rekening te houden met nuloptie)

8.4 Ambitie nuloptie directie Empatec

In paragraaf 7.2 (benchmarkvergelijking) en bijlage 3 wordt toegelicht dat het bedrijfsresultaat voor de GR en NV samen de afgelopen jaren lager was dan het landelijk gemiddelde. Het beeld wijkt ook af van andere soortgelijke bedrijven. Door in te zetten op de verbetering van het bedrijfsresultaat kan het Werkleerbedrijf het totaal resultaat verbeteren. Die lijn volgt de directie van Empatec. Daarbij werkt de directie aan een dubbele opgave. Naast het verbeteren van het resultaat, worden ook de gevolgen van de krimp van de Wsw opgevangen. Het effect van de ingezette lijn wordt al zichtbaar in het resultaat van 2021. Een voorlopige prognose voor 2021 wijst namelijk uit dat het resultaat van de NV, zonder rekening te houden met Coronasteun, beperkt negatief zal zijn. De directie meldt dat die lijn van verbeteringen ook zichtbaar zal zijn in de begroting 2022 van de NV[10].

De directie van Empatec heeft tijdens het opstellen van de businesscase aangegeven dat voor de NV (inclusief re-integratie) een zogenoemde nuloptie realistisch is voor de periode 2022 - 2026. De directie gaat daarvoor een inspanningsverplichting aan. Dat betekent dat de bedrijfskosten (kosten ongesubsidieerd personeel en overige bedrijfskosten) van de NV volledig worden gedekt uit de opbrengsten uit de inzet van de gesubsidieerde medewerkers en uit de vergoedingen van de gemeenten voor de re-integratie activiteiten. Voor de NV is géén gemeentelijke bijdrage nodig. Gezien de cijfers voor de NV in tabel A is hier nog een inspanning voor nodig. Daarbij hanteert de directie de volgende voorwaarden:

- Het jaarlijkse tekort in de GR komt voor rekening van de aan de GR deelnemende gemeenten. Daarbij wordt uitgegaan van de kostenverdeling tussen GR en NV zoals die nu wordt gehanteerd.
- De afgesproken volumes aan re-integratie worden gerealiseerd. De dubbele opgave van het Werkleerbedrijf (verbeteren bedrijfsresultaat en opvangen krimp Wsw), kan het Werkleerbedrijf alleen uitvoeren als het werkvolume van de Participatiewet de komende jaren toeneemt. Daarmee wordt niet de totale afname van de Wsw gecompenseerd, maar is wel sprake van een voldoende omvangrijk werkpakket voor het totale Werkleerbedrijf.
- De opdrachten worden toegekend op basis van een dienstverleningsovereenkomst zonder aanbesteding.
- Gemeenten continueren de overige opdrachten die op dit moment aan Empatec worden verstrekt (groen, brugwachters, enzovoort).
- Er is gedurende vier jaar (2022 tot en met 2025) een budget van € 500.000 per jaar beschikbaar voor transitiekosten.

In het implementatieplan wordt uitgewerkt op welke wijze de nuloptie voor de NV wordt gerealiseerd. In de volgende paragraaf wordt zichtbaar wat de nuloptie voor de NV betekent voor de gemeentelijke bijdragen.

[10] Op het moment van verschijnen van deze businesscase is deze echter nog niet beschikbaar.

.

Investeren in duurzaamheid

De directie van Empatec acht het aannemelijk het Werkleerbedrijf de komende jaren wil en moet investeren in duurzaamheid. Het hieruit voortvloeiende investeringsvraagstuk zal bij het opstellen van het implementatieplan worden meegenomen.

8.5 Gemeentelijke bijdrage met nuloptie NV

Door de inzet op de nuloptie, heeft de NV in de jaren 2022 – 2026 geen aanvullende bijdrage van de gemeente nodig omdat opbrengsten en kosten van de NV minimaal in evenwicht zijn. Er wordt geen winst nagestreefd. Mocht in enig jaar wel winst worden gemaakt, dan wordt conform de daarvoor geldende regels dividend uitgekeerd aan de aandeelhouder (dus de GR).

De gemeentelijke bijdrage is alleen nodig voor de aanzuivering van het tekort in de GR. In tabel B is de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage opgenomen. Deze loopt terug van bijna 2,2 miljoen euro in 2022 naar 27.000 euro in 2026. Per arbeidsjaar Wsw (ook wel SE genoemd) betekent dit een bijdrage van bijna 2.560 euro in 2022 en van circa 40 euro in 2026.

Gemeentelijke bijdrage in de businesscase (in euro 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Resultaat GR zonder gemeentelijke bijdrage	-2.167	-1.761	-1.325	-670	-27
Resultaat NV Werkleerbedrijf	-332	-284	-234	-144	-459
Inspanningsverplichting NV	332	284	234	144	459
Resultaat NV Werkleerbedrijf met inspanningsverplichting	0	0	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage totaal	2.167	1.761	1.325	670	27
Per Wsw arbeidsjaar (of SE) (in euro 1)	2.559	2.208	1.753	953	41

Tabel B (met daarin de nuloptie verwerkt)

8.5.1 Overige mogelijkheden om het resultaat van de GR te verbeteren

Het subsidieresultaat voor Nieuw Beschut werk (NBW) en LKS-medewerkers is negatief. Het tekort loopt langzaam op. Dit kan worden beperkt wanneer gemeenten voor Nieuw Beschut medewerkers standaard 70% van het wettelijk minimumloon als loonkostensubsidie aan de GR betalen. De gemiddelde loonkostensubsidie is nu 58% van het wettelijk minimumloon. In veel Participatiebedrijven wordt standaard 70% aangehouden. Dit maakt ook dat de kosten worden gedragen door de gemeente die de plek realiseert. Het vermindert het nadelige subsidietekort NBW/LKS met 165.000 euro (in 2022) en 240.000 euro (in 2026). De gemeenten gaan hierdoor wel meer loonkostensubsidie betalen aan de GR. In de periode van het implementatieplan wordt bezien of deze werkwijze ook in Fryslân-West kan worden gehanteerd. Indien dit het geval is, heeft dit effect in de jaren 2023 en later.

8.6 Evenredig deel Perspectiefrijk

8.6.1 Ambtelijk advies evenredig deel en boven-evenredig deel

In de aanloop naar de businesscase hebben de vier gemeenten hun inzet op Perspectiefrijk afgestemd en is het evenredig deel besproken. Dit heeft geleid tot het in deze paragraaf opgenomen ambtelijk advies. In deze paragraaf wordt toegelicht hoe het advies tot stand is gekomen.

In het keuzedocument[11] is aangegeven dat de gemeenten individueel bepalen welk budget beschikbaar is voor het behalen van de gewenste plaatsingsdoelen voor de categorie Perspectiefrijk. Daarbij is ook afgesproken dat in het verband van de GR Fryslân-West een evenredige bijdrage van gemeenten wordt afgesproken, zodat de continuïteit van de basisactiviteiten van het Werkleerbedrijf is gewaarborgd. In de aanloop van de businesscase is ambtelijk afgestemd wat het evenredig deel zou moeten zijn. Dit ambtelijk advies is in de businesscase als basis aangehouden. Het advies luidt:

[11] Keuzedocument, bladzijde 13.

1. Stel het evenredig deel vast op het gemiddeld uitgavenniveau per bijstandsuitkering 2019-2021 van de gemeenten bij Pastiel/Wurkjouwer en neem dit uitgavenniveau vanaf 2022 als basis.
2. De gemeenten die daaronder zitten, groeien in de jaren 2022 tot 2025 naar het evenredig deel toe.

Als de gemeente in de eigen begroting een lager bedrag heeft opgenomen, zal in die gemeente het besluit worden voorgelegd om conform de in het advies opgenomen lijn het bedrag te verhogen.

Boven-evenredig deel

Het is ook mogelijk dat een gemeenten in het basispakket een hoger bedrag dan het evenredig deel voor de categorie Perspectiefrijk ter beschikking stelt. In dat geval wordt gesproken van een boven-evenredig deel.

8.6.2 Effect evenredig deel op basisscenario

Het ingroeimodel heeft een nadelig effect op de businesscase. Omdat gemeente De Fryske Marren een boven-evenredig deel voor re-integratie Perspectiefrijk inbrengt en De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân een pluspakket[12] inbrengen, doet dit nadelige effect zich in de praktijk niet voor. De businesscase is gebaseerd op het door gemeenten voorgestelde budget voor de re-integratie van de categorie Perspectiefrijk, dus evenredig én boven-evenredig deel samen, en het budget voor het Pluspakket.

Voor de check of er met het evenredig deel Perspectief een duurzame levensvatbare organisatie ontstaat, laat bijlage 3 zien wat het effect van het evenredig deel is zonder ingroei-scenario. Dat leidt tot de conclusie dat het Werkleerbedrijf een solide basis heeft en de doelgroep en de gemeenten continuïteit kan bieden.

8.7 Aanvullende opties

8.7.1 Overzicht aanvullende opties

Er zijn vier aanvullende opties opgesteld. Deze opties maken geen onderdeel uit van het basisscenario en de huidige businesscase. Voor deze opties is doorgerekend welk effect deze kunnen hebben op de businesscase van het Werkleerbedrijf.
1. Extra Nieuw Beschut werkplekken.
2. Extra instroom kandidaten Participatiewet in tijdelijk dienstverband voor detachering.
3. Extra instroom kandidaten Participatiewet in tijdelijk dienstverband, werkzaam in vakbedrijven.
4. Een verhoging van de re-integratieactiviteiten voor de categorie Perspectiefrijk.

1. Extra Nieuw Beschut werkplekken

In deze optie wordt zichtbaar wat het effect is als het volume Nieuw Beschut wordt verhoogd, bijvoorbeeld op basis van wijzigingen in landelijk beleid als gevolg van het initiatiefvoorstel ‘Aan de slag in het Sociaal Ontwikkelbedrijf’. Uitgegaan is van een verdubbeling van het aantal plekken Nieuw Beschut werk t.o.v. de taakstelling die door de Rijksoverheid wordt opgelegd. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de extra inzet van 10 plekken van De Fryske Marren in dat geval komt te vervallen.

2. Extra instroom kandidaten PW in tijdelijk dienstverband voor detachering

De optie laat zien wat het effect is als gemeenten meer andere kwetsbare kandidaten uit de doelgroep P-wet een tijdelijk dienstverband bieden bij het Werkleerbedrijf en via een detacheringsfaciliteit detacheren bij reguliere werkgevers (route 2 beschreven bij de dienstverlening Perspectiefrijk). We hebben in het scenario 10 van deze dienstverbanden opgenomen in 2022 en dat loopt met 10 per jaar op tot 50 in 2026.

3. Extra instroom kandidaten PW in tijdelijk dienstverband, werkzaam in de vakbedrijven

De derde optie toont wat het effect is als gemeenten meer andere kwetsbare kandidaten uit de doelgroep Pwet een tijdelijk dienstverband bieden bij het Werkleerbedrijf en tijdelijk laten werken bij de vakbedrijven met als doel om zo snel mogelijk door te stromen naar een betaalde baan bij een werkgever (route 3 beschreven bij de dienstverlening Perspectiefrijk). In deze optie zijn 5 van zulke dienstverbanden opgenomen in 2022 en dat loopt met 5 per jaar op tot 25 in 2026.

[12] Dit heeft met name betrekking op de Wurkjouwer. Bij de Wurkjouwer worden trajecten ingezet voor de categorie Van Waarde.

4. Een verhoging van de re-integratieactiviteiten voor de categorie Perspectiefrijk

De vierde en laatste optie toont wat het effect is op de businesscase van het Werkleerbedrijf als een verhoging voor de categorie Perspectiefrijk van 750.000 euro wordt ingezet. Deze inzet kan resultaten bieden voor inwoners en gemeenten (bijstandsbudget).

8.7.2 Uitgangspunten en effecten aanvullende opties

In bijlage 3 zijn de uitgangspunten van de aanvullende scenario's en de effecten op de vier onderdelen van de businesscase uitgewerkt. In onderstaande tabel C zijn de effecten samengevat.

Tabel C Indicatie van de effecten van de verschillende opties t.o.v. het basisscenario

	Subsidie-resultaat Wsw	Subsidie-resultaat NBW en LKS	Bedrijfs-resultaat Werkleer-bedrijf	Resultaat re-integratie	Totaal finan-cieel resultaat	Maatschap-pelijke opbrengst
Optie 1: meer nieuw beschut werk		-	+		0/+	+
Optie 2: LKS detafaciliteit		-	++		+	+
Optie 3: LKS werken in vakbedrijf		-	+			+
Optie 4: verhoogd niveau re-integratie Perspectiefrijk			++		++	+

Een plus (+) betekent een verbetering van het resultaat ten opzichte van het basisscenario, een min (-) betekent een verslechtering van het resultaat ten opzichte van het basisscenario.

De tabel laat het volgende zien:
- De vier aanvullende opties hebben geen effect op het subsidieresultaat Wsw en het financieel resultaat op re-integratie Perspectiefrijk.
- De opties 1, 2 en 3 hebben een ongunstig effect op het subsidieresultaat Nieuw Beschut Werk en LKS. Alle scenario's hebben een positief effect op het bedrijfsresultaat.
- Het effect op het totaal resultaat is het meest gunstig voor de opties 2 en 4. Het effect van optie 3 op het totaal financieel resultaat is zeer beperkt. Dit geldt ook voor optie 1.
- De maatschappelijke opbrengst is in alle gevallen positief. De mate waarin is afhankelijk van het aantal kandidaten dat aan het werk komt en blijft.

Het effect op het totaal resultaat in 2026 is voor optie 2 ruim 300.000 euro positief en voor optie 4 ruim 400.000 euro positief. Wanneer deze opties tegelijk worden ingezet kunnen deze effecten niet zonder meer bij elkaar worden opgeteld omdat er dan ook sprake zal zijn van een grotere mate van kostenuitzetting in de organisatie. Ook bij de aanvullende opties geldt dat het effect voor inwoners (meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk) uiteraard belangrijker is dan het financieel-economisch effect van deze scenario's.

Voor de aanvullende opties zijn separate businesscases opgesteld. Deze zijn als bijlage 4 bijgevoegd. Hierin is ook gekeken naar de lange termijn effecten voor de gemeenten (bijvoorbeeld vermindering uitkeringen, vermindering uitvoeringskosten werk en inkomen, lagere kosten op andere domeinen). Deze lange termijn effecten zijn afhankelijk van de vraag hoeveel meer mensen er aan het werk komen door de inzet van bijvoorbeeld de opties 2 en 3. Zelfs bij geringe effecten van deze opties op de baankans en het baanbehoud voor kandidaten, kan het gemeenten substantiële besparingen opleveren. Dit zou een reden kunnen zijn om pilots of experimenten op kleine schaal te doen zodat de effecten (ook op langere termijn) kunnen worden gevolgd. Om de effecten echt te kunnen bepalen is een nulmeting nodig van baankansen en de lengte van de gevonden banen van mensen uit de doelgroep Perspectiefrijk.

8.8 Opdrachtverlening en financiering Pluspakket

De afspraken tussen het Werkleerbedrijf en een gemeente worden voor het Pluspakket in een afzonderlijke overeenkomst vastgelegd. Daarvoor wordt een gestandaardiseerd model gebruikt. In de overeenkomst worden afspraken gemaakt over de te verrichten taken, de te behalen resultaten en de aan het pluspakket verbonden kosten, totaal en/of per deelnemer. Daarin worden ook afspraken gemaakt over de duur van de dienstverlening en de financiële afspraken als een opdracht wordt ingetrokken.

8.9 Belangrijkste conclusies en adviezen

De gemeentelijke bijdrage neemt af doordat de Rijksbijdrage Wsw per Wsw-plek toeneemt. Dit komt omdat de uitstroom uit de Wsw sneller gaat dan verwacht bij de voorbereiding van de Participatiewet en het landelijke macrobudget daarop tot dusver niet is aangepast. Dit wordt niet beïnvloed door het resultaat van de NV.
Met de door de directie van Empatec voorgestelde nuloptie voor de NV met bijbehorende voorwaarden, neemt de benodigde gemeentelijke bijdrage in de periode 2022 – 2026 sterk af. Tot bijna ‘nul’ in 2026. De gemeentelijke bijdrage is alleen bestemd voor het aanzuiveren van het tekort in de GR. De nuloptie voor de NV die een inspanningsverplichting voor de NV inhoudt, wordt verder uitgewerkt in het implementatieplan.

Wat betreft de aanvullende opties is het advies van het Kernteam om in 2022 te starten met kleinschalige experimenten voor de opties 2 en 3. Er dient in de experimenten goed te worden gevolgd wat de effecten zijn voor de kandidaten, de gemeenten en het Werkleerbedrijf. Naar aanleiding van deze experimenten kan op termijn (na de tijdelijke dienstverbanden van maximaal 2 jaar) worden bekeken of het een optie is om met medewerkers met LKS ook een vast dienstverband bij het Werkleerbedrijf aan te gaan.

9 Is er continuïteit van de dienstverlening aan inwoners?

9.1 Criteria

De vraag van dit hoofdstuk komt voort uit het gegeven dat de Wsw-medewerkers geleidelijk uitstromen. Tegelijk blijft de infrastructuur nodig voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Met de instelling van het Werkleerbedrijf en het toekennen van het basispakket willen de gemeente een duurzame en levensvatbare organisatie realiseren, om die inwoners blijvend kansen te bieden om in werk mee te doen. Om dit te realiseren moet de organisatie duurzaam en levensvatbaar zijn. Deze paragraaf geeft antwoord op de vraag of de businesscase daarin voorziet.

Er zijn geen objectieve harde criteria waaraan kan worden getoetst. Meer in zijn algemeenheid kan worden gesteld dat het Werkleerbedrijf doeltreffend en doelmatig zal moeten zijn. Met andere woorden: het boeken van de gewenste resultaten, met de afgesproken kwaliteit en tegen een aanvaardbaar kostenniveau. Door de eigen resultaten en kosten te evalueren en te vergelijken met andere soortgelijke organisaties in vergelijkbare regio's, kunnen gemeenten en Werkleerbedrijf periodiek nagaan of het Werkleerbedrijf een duurzame en levensvatbare organisatie is. Daarbij zouden de volgende aspecten kunnen worden meegenomen:

- De medewerkers die de beschutte werkomgeving nodig hebben, krijgen passend werk en de medewerkerstevredenheid is goed;
- De kosten en opbrengsten van de beschutte werkomgeving zijn vergelijkbaar met soortgelijke bedrijven;
- De uitvoering van de re-integratie is qua resultaat en kosten vergelijkbaar met soortgelijke organisaties;
- De gemeentelijke bijdragen en budgetten zijn vergelijkbaar met vergelijkbare gemeenten in andere regio's;
- De ontwikkeling van het volume van het pluspakket.

9.2 Weging in deze businesscase

De gemeenten in de gemeenschappelijke regeling Fryslân-West hebben in het keuzedocument uitgesproken dat de kennis van NV Empatec zoveel mogelijk behouden moet blijven voor begeleiding naar werk, waarbij een nieuwe balans moet worden gevonden voor de taken van de gemeenten op het gebied van participatie. Om die reden willen de gemeente Empatec omvormen tot een Werkleerbedrijf met drie basistaken en de mogelijkheid voor gemeenten om extra taken toe te kennen in een pluspakket.

In deze businesscase zijn de dienstverleningsprocessen en het financieel meerjarenbeeld 2022-2026 uitgewerkt. Deze uitwerking laat, volgens het kernteam dat de businesscase heeft opgesteld, voor in elk geval de komende vijf jaren, een organisatie zien van voldoende omvang. Een organisatie die in staat is om, naast de twee andere basistaken, werk te blijven bieden aan de in omvang afnemende doelgroep Wsw-medewerkers. Daarbij geeft de directie van Empatec aan, dat er ook de komende jaren sprake zal zijn van diversiteit in de werksoorten van de vakbedrijven.

Omdat de instroom van Nieuw Beschut medewerkers geringer is dan de afname van het aantal Wsw-medewerkers en de Nieuw Beschut-medewerkers gemiddeld genomen een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben, is de verwachting dat in de jaren daarna de diversiteit van werksoorten van de vakbedrijven in een geleidelijk proces zal afnemen. Dit zou anders kunnen zijn als landelijke initiatieven worden genomen die tot een grotere instroom van gesubsidieerde medewerkers leiden. Ook als dat laatste niet plaatsvindt, betekent dit niet per definitie dat er na 2026, geen sprake meer is van een levensvatbare organisatie. De organisatie neemt dan weliswaar verder in omvang af, maar het verzorgingsgebied en de toegekende taken leiden tot een schaal die in meerdere regio's in Nederland levensvatbaar is gebleken.

Naast het basispakket heeft het Werkleerbedrijf bovendien met deze infrastructuur de potentie om in het pluspakket werkzaamheden te verrichten voor gemeenten (WMO-dagbesteding, PrO/VSO scholen, Halt-werkzaamheden etc.) en ook het UWV. Bij de dienstverlening voor het UWW kan gedacht worden aan de re-integratie van inwoners met een Wajong- of WIA-uitkering en jobcoaching wanneer zij een baan hebben gevonden. Als gemeenten en het Werkleerbedrijf daar gezamenlijk op inzetten, kan het Werkleerbedrijf de basis van de organisatie vergroten en kunnen gemeenten efficiencyvoordelen realiseren bij de uitvoering van het basispakket.

9.3 Duurzame inbesteding van opdrachten voor de Vakbedrijven

Ook de duurzame toekenning door gemeenten van opdrachten aan de vakbedrijven van het Werkleerbedrijf is een belangrijk aspect van het vraagstuk van dit hoofdstuk. Ongeveer 30% van de opdrachten van de vakbedrijven komt van de vier gemeenten. De overige circa 70% komt van private bedrijven, in hoofdzaak uit de regio Friesland. De gemeentelijke opdrachten zijn belangrijk voor het Werkleerbedrijf. In de eerste plaats omdat de gemeenten daarmee het eigen Werkleerbedrijf ondersteunt: met het gunnen van deze opdrachten aan de vakbedrijven wordt de verbondenheid bevestigd. In de tweede plaats omdat gemeenten met deze toekenning hun maatschappelijke verantwoordelijkheid voor de inclusieve arbeidsmarkt bevestigen en een voorbeeld zijn voor private opdrachtgevers. Daarbij is het een belangrijk voordeel, dat gemeentelijke opdrachten minder conjunctuurgevoelig zijn. Het Werkleerbedrijf is er bij gebaat dat de opdrachten van gemeenten meerjarig worden bevestigd en daar waar mogelijk worden uitgebreid.

10 Mogelijkheden voor de governance

10.1 Kernvragen governance Werkleerbedrijf

Bij de governance van het Werkleerbedrijf spelen er twee kernvragen:
1. Welke aandachtspunten zijn er voor de governance en sturing, zodanig dat het Werkleerbedrijf dichter bij de gemeenten komt te staan?
2. Welke aandachtspunten zijn er voor de rechtsvorm van de organisatie en de governance, opdat de betrokken gemeenten via inbesteding opdrachten kunnen neerleggen bij het Werkleerbedrijf?

In dit hoofdstuk worden de aandachtspunten benoemd voor deze twee kernvragen en is een aantal daarmee samenhangende opties voor de governance opgenomen. Naast de aandachtspunten voor deze twee kernvragen, zijn in paragraaf 10.5 ook overige aandachtspunten van de governance opgesomd.

10.2 Werkleerbedrijf dichter bij gemeenten

In het keuzedocument is opgenomen dat de governance zodanig wordt ingericht dat het Werkleerbedrijf dichter bij de gemeente komt te staan en dat het Werkleerbedrijf een organisatie is die samen met de gemeenten aan het werk is om zoveel mogelijk mensen een plek op de reguliere arbeidsmarkt te geven.

Daarbij is aangegeven dat de conclusies en adviezen uit het onderzoek van KokxDeVoogd een prominente plek in de uitwerking moeten hebben. In dit onderzoek is onderzocht in welke mate de deelnemende gemeenten van de GR Fryslân-West in staat zijn om adequate sturing te verlenen, publiek (inclusief financiële) verantwoording af te leggen en democratische controle te voeren over de SW-taken die door de GR en NV Empatec worden uitgevoerd.

10.3 Voorwaarden voor quasi-inbesteding

In het keuzedocument is op het vlak van inbesteding een kader opgenomen: de rechtsvorm van de organisatie en de governance moeten zodanig worden ingericht dat de betrokken gemeenten via inbesteding opdrachten kunnen neerleggen bij het Werkleerbedrijf. Daarbij zijn meerdere criteria van belang, waaronder het toezichtcriterium en het merendeel-criterium.

Voorwaarden voor quasi-inbesteding

Voorwaarden	Check op grond van verschillende juridische adviezen (2015 - 2020)
○ Toezichtcriterium, de controlerende aanbestedende dienst houdt toezicht op de entiteit als ware het een eigen dienst	×
○ Merendeelcriterium, >80% van de omzet van de entiteit wordt behaald in het kader van de opdracht van de controlerende diensten	√
○ De entiteit kent geen deelname van privaat kapitaal	√
○ De entiteit bezit rechtspersoonlijkheid	√

De criteria zijn de afgelopen jaren door juridische adviseurs van gemeenten, de GR en de NV onderzocht. Alle deskundigen trekken vergelijkbare conclusies. Aan het toezichtcriterium wordt niet voldaan. De gemeenten hebben via de GR gezamenlijk onvoldoende effectief toezicht op de N.V. en de B.V.'s.

Aan de overige criteria wordt wel voldaan, ook aan het zogenoemde merendeel-criterium. Dit criterium stelt dat meer dan 80% van de omzet moet worden gerealiseerd in het kader van de opdracht van de toezichthoudende gemeenten. Het merendeel-criterium heeft overigens niet alleen betrekking op de inbesteding van re-integratieactiviteiten bij Pastiel (Empaselect BV), maar ook de inbesteding van groen, schoonmaak en andere dienstverlening door de gemeenten bij Empatec NV.

10.4 Vier opties voor versterken toezicht door de gemeenten/GR

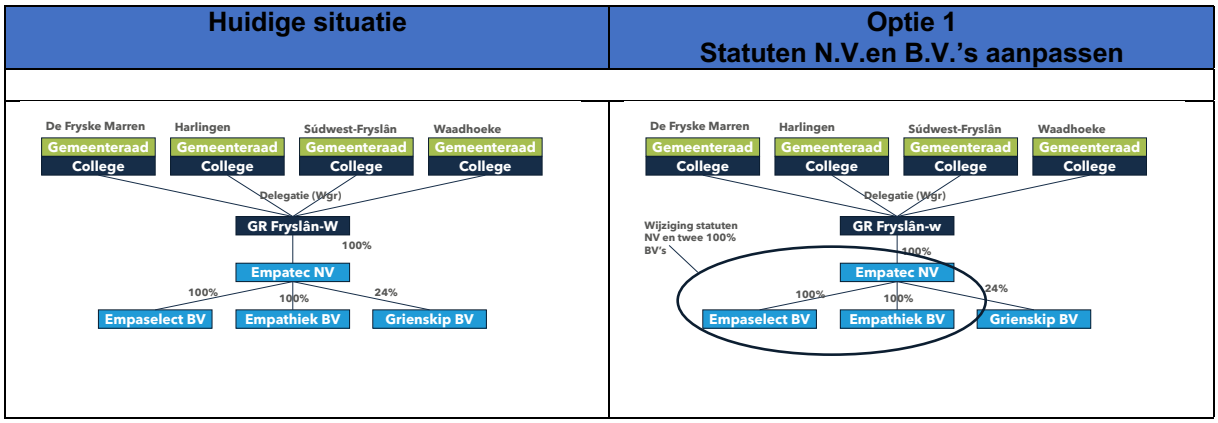
Er zijn minimaal vier opties die het mogelijk maken dat gemeenten zonder Europese aanbesteding via quasi-inbesteden opdrachten kunnen neerleggen bij het Werkleerbedrijf:

1. Aanpassen van de statuten van Empatec N.V., Empaselect B.V. en Empathiek B.V. zodanig dat in voldoende mate wordt voldaan aan het toezichtcriterium voor quasi-inbesteding.
2. Het opheffen van de N.V. en het Werkleerbedrijf in de GR brengen. De B.V.'s ook in de GR laten opgaan of direct onder de GR (als aandeelhouder) plaatsen.
3. Het opheffen van de GR en de gemeenten direct aandeelhouders maken van de N.V. Ook in deze optie moeten overigens de statuten van de N.V. en de B.V.'s worden aangepast.
4. In het geval bij optie 1 en 3 een statutenwijziging voor de betreffende B.V.'s niet voldoende is: Empaselect BV en Empathiek BV direct onder de GR (bij optie 1) of de gemeenten (bij optie 3) brengen en niet meer als dochters van de N.V. De B.V.'s krijgen een eigen RvC (die bestaat uit dezelfde personen als de RvC van de N.V.). Bij een BV kan ook de keus worden gemaakt om geen RvC in te stellen.

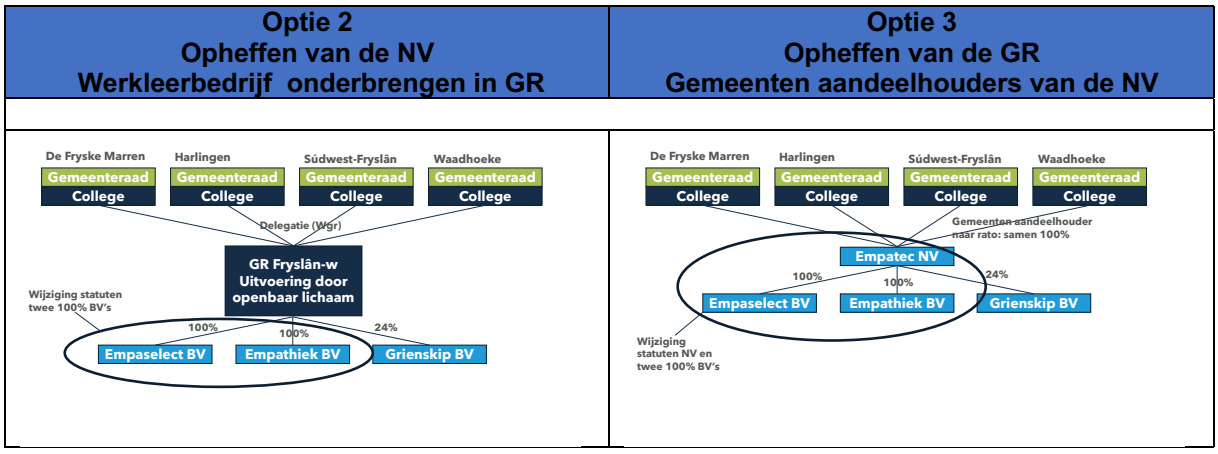
Hierna zijn de huidige situatie en de vier opties in een figuren weergegeven.

10.4.1 Huidige situatie en optie 1

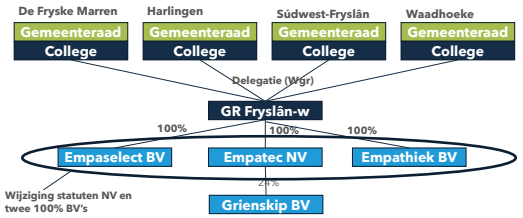
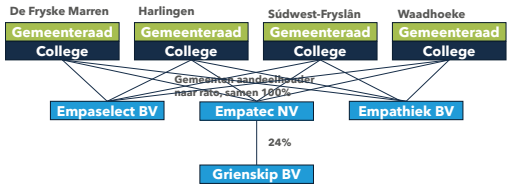
In Empaselect B.V. zijn de activiteiten van Pastiel en de Wurkjouwer ondergebracht. Empathiek B.V. is opgericht voor de dienstverbanden en de verloning van de Nieuw Beschut medewerkers. Grienskip is een samenwerking tussen Empatec, Caparis en Wetterskip Fryslân. De gemeenten zijn geen opdrachtgever voor Grienskip.

10.4.2 Optie 2 en 3

10.4.3 Optie 4a en 4b

Optie 4a (variant op optie 1)	Optie 4b (variant op optie 3) Opheffen van de GR Gemeenten aandeelhouders van de NV
	

Indien in de opties 1 en 3 de statutenwijziging niet voldoende is voor de betreffende B.V.'s, worden Empaselect B.V. en Empathiek B.V. direct onder de GR (variant 4a) of direct onder de gemeenten (variant 4b) gebracht.

In bijlage 5 zijn door het kernteam de voor- en nadelen van de opties in beeld gebracht. Zowel voor de GR/gemeenten als ook voor Empatec.

10.5 Overige aandachtspunten

Naast de aandachtspunten die verband houden met het toezichtcriterium, zijn de volgende andere aandachtpunten geïdentificeerd:

1. De op handen zijnde wetswijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en de gevolgen die dat heeft of kan hebben voor de GR Fryslân-West. Een deel van de wijzigingen in de Wgr betreft zaken die in een GR ingevuld kunnen worden, maar niet verplicht zijn.
2. Naast de noodzaak om het toezicht te versterken om quasi te kunnen inbesteden, hebben ook de colleges en gemeenteraden de wens geuit dat de organisatie dichter bij de gemeente komt te staan.
3. Het onderzoek van KokxDeVoogd heeft verschillende conclusies en aandachtspunten opgeleverd en op verschillende punten zijn voorstellen in voorbereiding:
   - De secretaris van de GR niet langer onder leiding staat van de directeur van de NV.
   - Het hebben van een eigen controller voor de GR.
   - Het splitsen van het AB/DB of het aanstellen van een adviescommissie.

10.6 Externe advisering

Het kernteam heeft de in dit hoofdstuk opgenomen uitwerking voorgelegd aan de stuurgroep en geadviseerd om de drie opties (optie 4 is variant van opties 1 en 3) juridisch te laten beoordelen. De stuurgroep heeft kennisgenomen van de uitwerking en het kernteam verzocht om de opties voor advies voor te leggen aan Advocatenkantoor Rotshuizen Geense. Medio augustus 2021 heeft dit kantoor het advies opgeleverd. De samenvatting van het advies en de reactie en het advies van het kernteam zijn in het volgende hoofdstuk opgenomen.

11 Advies inzake de governance

11.1 Vraagstelling

Aan het advocatenkantoor Rotshuizen Geense is gevraagd om de door het kernteam genoemde opties te onderzoeken. Daarbij zijn drie sub-vragen gesteld:
1. Een toetsingskader op te stellen voor de opties.
2. Na te gaan of de opties volledig zijn.
3. De verschillende opties te toetsen aan het kader en te komen tot een advies.

Het advies van Rotshuizen Geense is als bijlage 6 bij de businesscase gevoegd. Aan het einde van dit hoofdstuk zijn de reactie en het advies van het kernteam opgenomen.

11.2 Samenvatting advies

Het advocatenkantoor komt tot de conclusie dat optie 1: het handhaven van de huidige juridische structuur met aanpassing van de statuten van de N.V. en dochtermaatschappijen (B.V.'s) het meest passend en voor de hand ligt. Daarbij wijst het advocatenkantoor op een variant waarbij de twee dochtervennootschappen van de N.V. worden opgeheven.

Het advies is puntsgewijs toegelicht:
- De Wet gemeenschappelijke regelingen (met recent gewijzigde teksten die de legitimatie van de GR en het toezicht door gemeenteraden versterken) biedt een duidelijk toetsingskader van invloed en controle.
- De GR kent een grote mate van eenvoud voor wat betreft toe- en uittreding.
- Wijzigingen in regelgeving, toe-en uittreding en wijzigingen in aantallen SW-medewerkers kunnen makkelijker in een GR worden gewijzigd dan in een N.V.
- Er is geen noodzaak en het heeft geen toegevoegde waarde om de N.V. op te heffen. Ook in de huidige structuur, met aanpassing van de statuten (zie paragraaf 11.4) en de tekst van de GR (zie paragraaf 11.5) kan worden voldaan aan de regelgeving en de wensen die gemeenten hebben op het terrein van de governance.
- Het opheffen van de N.V. en het inbrengen van het Werkleerbedrijf in de GR heeft consequenties voor activa, overeenkomsten en met name personeel en lijkt ook fiscale consequenties te hebben.
- Het probleem dat in optie 1 de dochterondernemingen mogelijk te ver afstaan van de gemeenten kan in juridische zin worden opgelost door de statuten van de B.V.'s aan te passen of de B.V.'s op te heffen c.q. te fuseren met de NV. Het advocatenkantoor geeft aan dat voor deze tweede optie nader onderzoek nodig is.
- Het aanpassen van de statuten van de N.V. (en als de dochterondernemingen blijven bestaan, de statuten van de B.V.'s) en het aanpassen van de tekst van de gemeenschappelijke regeling zijn relatief eenvoudig uit te voeren. Het vraagt een gecoördineerde voorafgaande besluitvorming, maar het heeft geen gevolgen voor de overdracht van goederen of andere activa. Er zijn ook geen fiscale consequenties.
- Naast het aanpassen van de statuten en de tekst van de GR moeten er voor de uitvoering van de Wsw een samenwerkingsovereenkomst en een jaarovereenkomst worden opgesteld. Over de uitvoering van de overeenkomsten moet worden gerapporteerd aan de GR. In de tekst van de overeenkomst zijn termijnen opgenomen voor het sluiten van de jaarovereenkomst voor het daaropvolgende jaar.
- Ten behoeve van de uitvoering van de Participatiewet verstrekken de deelnemende gemeenten de opdracht rechtstreeks aan de N.V. middels een dienstverleningsovereenkomst (DVO). Daarin is vastgelegd op welke wijze periodiek wordt gerapporteerd. In de DVO staan de KPI's (key performance indicatoren) en ook deze dienen tijdig voor een komende periode (jaarplan) te worden herzien.
- Het vastleggen van afspraken en KPI's, alsmede de rapportage erover en de sturing erop zijn essentieel voor een goed functionerend toezicht en volgen ook uit de conclusies van KokxDeVoogd.

11.3 Wat is het effect op de invloed van de gemeenteraden?

Rotshuizen Geense beschrijft in het advies (bijlage 6) wat het effect is van de voorgestelde wijzigingen op de invloed van de gemeenteraden. Deze beschrijving is integraal overgenomen in dit samenvattende hoofdstuk.

Het advocatenkantoor stelt voorop dat de GR opgericht is door de colleges van de deelnemende gemeentes. Bij het aangaan van een gemeenschappelijke regeling komen gemeenteraden meer op afstand te staan, dat is inherent aan het huidig kader van verlengd lokaal bestuur. Dit is ook het standpunt van de regering, zoals neergelegd in de Memorie van Toelichting bij de wetswijziging van de Wgr.

Als de GR meer invloed krijgt op de N.V. (en haar dochters), dan hebben de deelnemende gemeentes daarmee meer invloed. Immers is de GR in feite een afvaardiging van de deelnemende gemeentes. Voor de deelnemende gemeentes is het dan ook van belang om stil te staan en te blijven staan bij de invulling van (zowel het AB als het DB van) de GR. Op het moment dat de GR meer grip krijgt op de N.V., zal de GR ook beter geïnformeerd moeten worden over hetgeen speelt binnen de N.V. en zal er derhalve ook sprake zijn van meer transparantie. Daarnaast worden in de beoogde wetswijziging de mogelijkheden voor de gemeenteraad om meer informatie te verkrijgen van, kaders te stellen aan en controle uit te oefenen op de gemeenschappelijke regeling vergroot. Los van voorgaande is vanzelfsprekend een coöperatieve houding en goede informatievoorziening tussen alle betrokken partijen te allen tijde van groot belang.

De combinatie van juridische herstructurering en wijzigingen in de governance, zullen er zeker met de aanhangige wetswijziging voor zorgen dat de diverse betrokken gemeenteraden meer invloed op de NV zullen krijgen, dan ze thans hebben.

11.4 Belangrijkste wijzigingen in de statuten van de N.V.

Rotshuizen Geense geeft aan dat de GR in staat moet zijn om een doorslaggevende invloed uit te oefenen omtrent strategische doelstellingen en belangrijk beslissingen. De GR moet toezicht houden op de NV al was het een eigen organisatie. Rotshuizen Geense adviseert onder anderen de volgende wijzigingen in de statuten van de NV aan te brengen:

- Het benoemen, schorsen en ontslaan van de bestuurder door de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) in plaats van de raad van commissarissen (RvC).
- Het benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van de RvC door de AVA in plaats van de RvC. Om de onafhankelijkheid te waarborgen kunnen leden van de RvC geen functie hebben bij één van de deelnemende gemeenten.
- Uitbreiden van het aantal besluiten dat naast voorafgaande goedkeuring van de RvC ook voorafgaande goedkeuring van de AVA behoeft.

Voor wat betreft de statutenwijziging van de B.V.'s stelt het advocatenkantoor voor om ook bij de B.V.'s het aantal besluiten uit te breiden dat naast voorafgaande goedkeuring door de RvC, ook voorafgaande goedkeuring van de AVA behoeft.

11.5 Belangrijkste wijzigingen in de tekst van de GR

Het advocatenkantoor gaat in op de noodzaak om aandacht te besteden aan de samenstelling van het algemeen bestuur (AB) en het dagelijks bestuur (DB) van de GR.

Daarnaast vereist de aanstaande wetswijziging van de Wgr dat er uitgebreidere regels moeten worden geformuleerd over de voorwaarden waaronder een deelnemer mag uittreden, wat de gevolgen daarvan moeten zijn, onder meer met betrekking tot het instandhouden van het eigen vermogen van de GR.

Naast deze elementen geeft Rotshuizen Geense nog aan dat de GR een eigen secretaris moet hebben die het AB en DB kan ondersteunen, geeft hij aan dat de Wgr de mogelijkheid kent om ingezetenen te betrekken bij de uitvoering van beleid en de evaluatie daarvan en maakt hij er melding van dat de gezamenlijke raden, na de wetswijziging, de mogelijkheid hebben om het algemeen bestuur op te dragen een gemeenschappelijke adviescommissie in te stellen. Een dergelijke commissie adviseert de gemeenteraden bij de besluitvorming over de GR en kan het algemeen bestuur adviseren. Deze mogelijkheid versterkt de informatievoorziening aan de gemeenteraden en de controllfunctie.

11.6 Welke route moet worden gevolgd om tot statutenwijziging te komen?

Zie voor de volledige uitwerking van de route de tekst van bijlage 6.

De directie van de N.V. bespreekt met een notaris wat de gewenste wijzigingen zijn en de notaris stelt gewijzigde concept statuten op. Het voorstel tot wijziging wordt vervolgens ter goedkeuring aan de Raad van Commissarissen voorgelegd. Nadat de RvC heeft ingestemd met het wijzigingsvoorstel, dient het voorstel aan de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) ter stemming te worden voorgelegd. Bij de oproeping voor de AVA moeten de concept-statuten, althans de voorgestelde wijzigingen, gevoegd worden en deze moeten ter inzage worden gelegd voor de aandeelhouders ten kantore van de N.V. De GR is als enig aandeelhouder van de N.V. en in die hoedanigheid bevoegd om een besluit tot statutenwijziging te nemen.

Binnen de GR is het DB het bevoegde orgaan. Op grond van artikel 31a Wgr besluit het AB over de oprichting van en deelname in rechtspersonen. Artikel 33b geeft het DB de bevoegdheid tot privaatrechtelijke rechtshandelingen, met uitzondering van de handelingen als bedoeld in artikel 31a Wgr. Het wijzigen van statuten is iets anders dan oprichting van of deelnemen in een rechtspersoon en valt daarmee onder de bevoegdheid van het DB als bedoeld in artikel 33b Wgr. Dit betekent dat besluitvorming kan plaatsvinden zonder dat de gemeenteraden ex artikel 31a Wgr het voorgenomen besluit toegezonden krijgen en daarop wensen en bedenkingen ter kennis kunnen brengen. Voor de twee B.V.'s geldt het voorgaande in grote lijnen ook.

Praktisch gezien betekent dit dat door de directie van de N.V. opdracht gegeven moet worden aan een notaris om concept-statuten voor de N.V. en voor de B.V.'s uit te werken, zoals de GR die zou willen zien.

11.7 Reactie en advies kernteam

Het kernteam heeft het advies van Rotshuizen Geense besproken. Het advies sluit aan op en is in lijn met al eerder opgestelde adviezen, waaronder het advies van KokxDeVoogd. Het kernteam onderschrijft de geformuleerde lijn van Rotshuizen Geense. In het advies van Rotshuizen Geense om de huidige juridische structuur te handhaven, wijst het advocatenkantoor nog op een variant, waarbij de twee dochtervennootschappen van de N.V. worden opgeheven. Hiervoor is nader onderzoek nodig in de fase van het implementatieplan omdat er sprake is van een pensioenvraagstuk. Als er vanuit dat perspectief geen bezwaren (meer) zijn, kunnen de B.V.'s worden opgeheven.

12 Transitie en transitiekosten

12.1 Impact van de doorontwikkeling van Empatec tot Werkleerbedrijf

De doorontwikkeling van Empatec tot Werkleerbedrijf Fryslân-West, heeft vooral gevolgen voor de organisatie van Empatec. De beschrijving van de werkprocessen en het toegekende werkpakket hebben geen of maar beperkt effect op de inrichting van de gemeentelijke organisaties en de Dienst NWF. De wijzigingen in de werkprocessen bij de gemeenten en de Dienst NWF kunnen binnen de bestaande structuren en werkwijzen worden ingepast en kunnen worden opgevangen in de reguliere bedrijfsvoering. Dit betekent dat dit hoofdstuk zich concentreert op de transitie van Empatec.

12.2 Permanente transitie

In het implementatieplan wordt de impact van de transitie uitgewerkt in structuur, formatie en de organisatieontwikkeling van het nieuwe bedrijf. Daarbij moet het Werkleerbedrijf inspelen op twee bewegingen tegelijk:
- De krimp van de Wsw als gevolg van de afname van het aantal Wsw-medewerkers.
- De groei van de opdracht voor de Participatiewet.

Daarbij staat de omvang van de afname van de Wsw vast, maar is de groei afhankelijk van de omstandigheden:
- Van het budget dat gemeenten beschikbaar stellen voor het basispakket;
- Van de omvang van het pluspakket;
- Van de landelijke ontwikkelingen in beleid en wet- en regelgeving.
-

Voor het Werkleerbedrijf betekent dit dat er niet alleen sprake is van een startmoment voor het nieuwe bedrijf, maar dat het bedrijf een periode van circa 4 jaar in een proces van constante transitie zal zijn. In het implementatieplan wordt beschreven op welke wijze het Werkleerbedrijf die uitdaging tegemoet treedt en de nuloptie voor de NV gaat realiseren.

12.3 Transitiekosten

De directie van Empatec heeft berekend wat de transitiekosten zijn van deze businesscase. De directie van Empatec schat in dat de transitiekosten gedurende de komende vier jaar circa € 500.000 per jaar zijn. Daarbij onderscheidt de directie twee elementen:

- ***De verwachte transitiekosten voor personeel. Dit zijn transitiekosten gebaseerd op de vermindering van personeel. Een gedeelte van de vermindering kan via verloop worden gerealiseerd. Een ander deel mogelijk niet. Dit laatste leidt dan tot transitiekosten. Het gaat hier om gealloceerde gelden. Indien de middelen niet nodig zijn, worden de middelen niet voor een ander doel gebruikt.***

  Toelichting
  De personele formatie van het huidige bedrijf Empatec is afgezet tegen de te realiseren taakstelling. Empatec heeft de huidige verhouding van ongesubsidieerd personeel en gesubsidieerd personeel aangehouden. Empatec heeft in 2020 en 2021 al een reductie van personeel gerealiseerd en de inhuur sterk teruggebracht (meer dan gehalveerd).

  Vanuit de benodigde fte's heeft Empatec de daarbij behorende totale loonsom berekend. Daarna heeft een vertaling plaatsgevonden naar fte en is een inschatting gemaakt van de vermindering van het aantal fte en wat dit betekent voor de transitiekosten die gepaard gaan met boventalligheid. Empatec heeft op basis van ervaringscijfers een inschatting gemaakt van deze kosten waarbij geen rekening is gehouden met andere bedrijfsinvloeden. Hierbij is de rekenmethode van de financiële werkgroep gehanteerd gebaseerd op een elasticiteit van 0,5.[13]

  Op basis van de reeds ingezette optimalisaties bedraagt de formatie ongesubsidieerd inmiddels 128 fte. De elasticiteit van 0,5 zorgt voor een goede balans tussen enerzijds het anticiperen op de

[13] Dit houdt in dat de afname van het aantal ongesubsidieerde medewerkers de helft is van de afname van het aantal gesubsidieerde medewerkers.

doelgroep die ouder wordt (Wsw) en meer zorg/begeleiding nodig heeft (Beschut Werk), de terugloop van de doelgroep Wsw, de lastige problematiek van vertrekkende gesubsidieerde medewerkers/Sw-ers in staf/kader functies (14 fte 2022-2026) waar creatieve oplossingen voor moeten worden gevonden (minimaal 9 fte nieuwe medewerkers ongesubsidieerd erbij in die periode). Aan de andere kant zijn er de kansen die pensionering biedt. Dit is lastig exact te berekenen maar gezien de al in gang gezette acties geeft dit vertrouwen dat Empatec ultimo 2026 op circa 115 fte kan uitkomen.

- ***Transitiekosten om de daling van de omzet op te vangen. Ook hier gaat het om gealloceerde gelden. Indien de middelen niet nodig zijn, worden de middelen niet voor een ander doel gebruikt.***

12.4 Verdeling transitiekosten

Er moet gedurende vier jaar (2022 tot en met 2025) een budget van € 500.000 per jaar beschikbaar zijn voor de dekking van mogelijke transitiekosten. In totaal gaat het om maximaal € 2.000.000. Het gaat om gealloceerde gelden. De begrote bedragen voor de transitiekosten worden uitsluitend aangewend om eventuele boventalligheid van ongesubsidieerd personeel op te lossen voor zover dat niet via natuurlijk verloop kan worden opgevangen. Indien er geen transitiekosten zijn, worden de middelen niet voor andere doeleinden gebruikt.

De transitiekosten worden vanuit het oogpunt van gezamenlijkheid en commitment 50/50 verdeeld over Empatec NV en de GR.

De 50% die ten laste komt van de gemeenschappelijke regeling wordt opgenomen in de begroting van de GR. Het gaat om € 250.000 euro in de jaren 2022 tot en met 2025. De kosten worden gedekt door een extra gemeentelijke bijdrage naar rato van het aantal arbeidsjaren Wsw (of SE). Per arbeidsjaar gaat om gemiddeld circa € 325 over de jaren 2022-2025. Binnen de vastgestelde (meerjaren-) begroting 2022 van de GR is ruimte beschikbaar om de reservering voor 2022 te realiseren. Inclusief reservering blijft de bijdrage per SE ook de meerjarenraming van de GR FW binnen het kader van € 3.000 per arbeidsjaar.

De 50% die ten laste komt van N.V. Empatec is niet opgenomen in de financiële doorrekening van hoofdstuk 8

13 Besluitvorming businesscase en implementatieplan

In onderstaand overzicht, is opgenomen wie bij de besluitvorming van de Businesscase en het Implementatieplan betrokken zijn.

	Businesscase	**Implementatieplan**
Stuurgroep	Besluit of businesscase voor besluitvorming door kan naar bestuur GR en gemeenten.	
Directie Empatec	Advies aan bestuur GR.	Verantwoordelijk voor opstellen implementatieplan in gezamenlijkheid met GR en gemeenten.
RvC Empatec	Advies aan bestuur GR.	Goedkeuren opgestelde implementatieplan.
Bestuur GR/AvA	Besluit over businesscase.	Besluit over implementatieplan.
Colleges	Besluit over businesscase en besluit om de businesscase aan de raad aan te bieden.	Besluit of zienswijze.
Gemeenteraden	Conform raadsvoorstel.	Conform raadsvoorstel.
Ondernemingsraad Empatec	Adviesaanvraag.	Adviesaanvraag.
Adviesraden sociaal domein	Advies aan het college	Advies aan het college, indien inhoud implementatieplan aspecten bevat die om advies vragen.

14 Risico's en maatregelen

In dit hoofdstuk zijn de risico's opgesomd die zich kunnen voordoen als gevolg van of bij het vormen van het Werkleerbedrijf. Daarbij is de volgende vraag gesteld: zijn er omstandigheden, gebeurtenissen, situaties die een risico vormen voor een succesvolle implementatie van het Werkleerbedrijf en welke maatregelen kunnen in dat geval worden genomen?

	Risico	Toelichting/weging/maatregelen
a)	De instroom van kandidaten Perspectiefrijk in het Werkleerbedrijf blijft achter bij de planning.	De kandidaten uit de categorie Perspectiefrijk hebben een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Sommigen van hen verblijven al jaren in de uitkering. De praktijk, ook elders, laat zien dat het veel moeite kost om bijstandsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, naar werk te begeleiden. Gemeenten en Werkleerbedrijf moeten nauw samenwerken om de belemmeringen voor deze doelgroep weg te nemen en ook waar nodig stevig sturen op de (gedeeltelijke) uitstroom uit de uitkering naar werk. Dit vergt veel gezamenlijke kennis van de doelgroep, nauwe samenwerking en een behoorlijk doorzettingsvermogen.
b)	Afname van het aantal uitkeringsgerechtigden en effecten op de omvang van de opdracht voor de categorie Perspectiefrijk	In de businesscase leggen de gemeenten, naast de uitvoering van de Wsw en Nieuw Beschut, naar evenredigheid de re-integratie van kandidaten uit de categorie Perspectief neer bij het Werkbedrijf. Deze taak is een belangrijk pijler van de organisatie. Als de instroom van deze categorie kandidaten richting het Werkleerbedrijf, in tijden van hoogconjunctuur afneemt, bestaat het risico dat de organisatie te klein wordt. Het Werkleerbedrijf zal altijd te maken hebben met schommelingen in de conjunctuur. Door in tijden van hoogconjunctuur in te zetten op het behoud van kennis en infrastructuur, door bijvoorbeeld extra taken in het pluspakket onder te brengen, kunnen gemeenten hieraan bijdragen.
c)	Toename van het aantal uitkeringsgerechtigden.	In deze situatie zullen gemeenten een groter aandeel kandidatenwillen aanmelden bij het Werkleerbedrijf en zullen gemeenten gezamenlijk het evenredig deel voor Perspectiefrijk kunnen aanpassen. Dit is waarschijnlijk mogelijk omdat in de regel in deze situatie ook de middelen die de gemeenten van het Rijk krijgen, toenemen. Omdat dit wel onderling moet worden afgestemd, kan er een zekere vertraging in het toekennen van het evenredig deel zijn. Dit is een risico voor de gemeenten (onnodige toename bestand uitkeringsgerechtigden).
d)	Afname opdrachten vakbedrijven en verminderde detacheringsmogelijkheden in tijden van laagconjunctuur	Als er sprake is van laagconjunctuur, is het lastiger om goede opdrachten voor de vakbedrijven te acquireren en doelgroepmedewerker te detacheren bij reguliere bedrijven. Dit betekent dat de druk om intern beschut werk te bieden toeneemt en dat het lastiger is daar goede opdrachten voor te acquireren. Het Werkleerbedrijf zal in tijden van laagconjunctuur optimaal gebruik maken van de goede naam en faam bij opdrachtgevers en een beroep doen op solidariteit en loyaliteit. Daarnaast kunnen gemeenten bijdragen door, daar waar dit mogelijk is, extra opdrachten te verstrekken aan het Werkleerbedrijf (schoonmaak, groen, catering). Het Werkleerbedrijf beschikt, net als Empatec nu, over een algemene reserve die als buffer kan dienen om het niet af te dekken risico op te vangen.
e)	Tegenvallers op de andere twee domeinen (Jeugd en Wmo) binnen het ontschot budget sociaal	Het is bij dit risico wel van belang om de samenhang tussen de inzet van middelen voor re-integratie (het 'kleine geld') en de uitstroom uit de bijstand (het 'grote geld') te leggen. Het inzetten op uitstroom uit de bijstand kost geld, maar levert ook middelen op.

	Risico	Toelichting/weging/maatregelen
	domein, waardoor er druk komt te staan op het toekennen van middelen voor de categorie Perspectief.	Het Werkleerbedrijf en de gemeenten zullen deze relatie zo feitelijk, transparant en onderbouwd mogelijk moeten maken
f)	Het Rijk stelt de budgetten voor de Wsw naar beneden bij.	De afgelopen jaren nam het subsidietekort elke jaar verder toe. Naar het zich nu laat aanzien, kan de extra gemeentelijke bijdrage in de periode 2022-2026 dalen. Dit wordt anders als het Rijk zou besluiten de subsidie te verlagen. Dit is een risico voor de Gemeenschappelijke Regeling. Als het Rijk de subsidie verlaagt, wordt de afname van de extra gemeentelijke bijdrage gedempt dan wel teniet gedaan.
g)	Gemeenten schalen de gemeentelijke inzet voor de categorie Perspectiefrijk af.	Gemeenten besluiten zelf en in gezamenlijkheid (voor het evenredig deel) hoeveel middelen zij willen besteden voor de re-integratie. Voor de strategische personeelsplanning van het Werkleerbedrijf is het van belang de organisatie weet, waarop kan worden gerekend. Daarmee kan het Werkleerbedrijf sturen op een bezetting die past bij de formatie en voorkomt het Werkleerbedrijf boventalligheid. In deze businesscase wordt ervan uitgegaan de gemeenten telkens voor de komende vier jaar aangeven, wat de verwachte inzet in het basispakket is. Ook dan nog zijn de gemeenten bevoegdheid om daar gezamenlijk wijzigingen in aan te brengen. In dat geval kan het wel zijn dat het Werkleerbedrijf extra personele transitiekosten moet maken, waar gemeenten en Werkleerbedrijf samen een oplossing voor moeten vinden.
h)	Gemeente(n) trekken het Pluspakket in.	In paragraaf 8.8 is opgenomen dat de afspraken tussen het Werkleerbedrijf en een gemeente, in een afzonderlijke Pluspakket-overeenkomst worden vastgelegd. Daarin worden ook afspraken gemaakt over de duur van de dienstverlening en de financiële afspraken als tussentijds de opdracht wordt ingetrokken.
i)	Gezamenlijke sturing (paragaaf 2.7.5) en collegiale samenwerking komen niet of onvoldoende van de grond.	Het veranderen of (her-)inrichten van de structuur is in de regel vrij eenvoudig. De cultuur- of gedragscomponent van een samenwerking valt of staat met de inzet van partijen en het onderling vertrouwen. Dat is de verantwoordelijkheid van managers van gemeenten en Werkleerbedrijf. Om de gedrags- en cultuurcomponent maximaal in de goede richting te bevorderen, verdient het aanbeveling om regelmatig te (laten) toetsen hoe op alle lagen in de organisatie de samenwerking wordt beleefd en gewaardeerd en indien nodig daar gezamenlijk programmatisch aan te werken. Het vaststellen van gezamenlijke doelen en het vieren van samen geboekte resultaten, is een belangrijke motor voor succes.
j)	Portfolio re-integratie Perspectiefrijk verbreedt zich niet (en/of maatwerk ontbreekt) en er is relatief veel inkoop bij derden noodzakelijk	Het gezamenlijk inrichten van de werkprocessen, het gezamenlijk vaststellen van doelen en het samen werken aan de resultaten, zijn de basis voor de ontwikkeling van het portfolio van het Werkleerbedrijf. Door als Werkleerbedrijf gemeentelijke collega's te betrekken bij de ontwikkeling van het portfolio en gezamenlijk lokale werkprocessen in te richten, kan worden voorkomen dat er verschillende beelden ontstaan over wat er nodig is en wat wordt geboden.

15 Bijlagen

Overzicht bijlagen

I. Hoofdlijnen van het dienstverleningsproces
II. Ontwikkeling uitkeringen gemeenten
III. Financiële uitwerking
IV. Businesscases nieuw beschut werk, banenafspraakbaan detachering en vakbedrijven.
V. Voor- en nadelen governance opties
VI. Advies Rotshuizen Geense
VII.

Bijlagenbundel Businesscase
Werkleerbedrijf Fryslân-West

Empatec N.V.
Gemeente De Fryske Marren
Gemeente Harlingen
Gemeente Súdwest-Fryslân
Gemeente Waadhoeke

Versie 22 november 2021

Inhoudsopgave bijlagenbundel

1 HOOFDLIJNEN VAN HET DIENSTVERLENINGSPROCES 5
1.1 STURING 5
1.2 WERKPROCES WSW 5
1.2.1 INSTROOM 5
1.2.2 ARBEIDSONTWIKKELING 5
1.2.3 INTERN BESCHUT WERK 6
1.2.4 DOORSTROOM 6
1.2.5 UITSTROOM 6
1.2.6 NAZORG 6
1.3 DEELWERKPROCES NIEUW BESCHUT 7
1.3.1 INSTROOM 7
1.3.2 ARBEIDSONTWIKKELING 7
1.3.3 BESCHUT WERK 7
1.3.4 DOORSTROOM 7
1.3.5 UITSTROOM 8
1.3.6 NAZORG 8
1.4 CATEGORIE PERSPECTIEFRIJK 8
SAMENWERKING OP UITVOEREND NIVEAU 8
MERKEN WURKJOUWER EN PASTIEL 8
1.4.1 INSTROOM 8
1.4.2 ARBEIDSONTWIKKELING, DOOR- EN UITSTROOM 9
1.4.3 ARBEIDSONTWIKKELING, DOOR EN UITSTROOM IN EEN STROOMSCHEMA: 10
1.4.4 NAZORG 10
1.5 BASISPAKKET EN PLUSPAKKET 11
1.5.1 BASISPAKKET 11
1.5.2 OPDRACHT VOOR EEN PLUSPAKKET 11
1.6 WERKGEVERSDIENSTVERLENING 12
1.6.1 UITGANGSPUNTEN WERKGEVERSDIENSTVERLENING 12
1.6.2 TAAK WERKLEERBEDRIJF 12
1.6.3 BELANG VAN WERKGEVERS EN PASSEND WERK 12
1.6.4 ACCOUNTMANAGERS, SPIN IN HET WEB 13
1.6.5 TYPE PLAATSINGEN 13

2 ONTWIKKELING UITKERINGEN GEMEENTEN 14
2.1 AANTAL UITKERINGEN TOT DE AOW-LEEFTIJD 14
2.1.1 ONTWIKKELING AANTAL BIJSTANDSUITKERINGEN (DECEMBER 2011 = 100) 14
2.1.2 ONTWIKKELING AANTAL BIJSTANDSUITKERINGEN (DECEMBER 2015 = 100) 14
2.2 BIJSTANDSUITKERINGEN ALS % VAN DE BEVOLKING VAN 15 TOT 70 JAAR 15
2.2.1 ONTWIKKELING BIJSTANDSDICHTHEID 15
2.3 INSTROOMPERCENTAGE BIJSTAND 15
2.3.1 INSTROOM (ABSOLUUT EN %) IN DE BIJSTAND (2015 – 2017) 15
2.4 UITSTROOMPERCENTAGE BIJSTAND 16
2.4.1 UITSTROOM (ABSOLUUT EN %) UIT DE BIJSTAND (2015 – 2017) 16
2.5 UITSTROOMPERCENTAGE NAAR WERK 16
2.6 ANALYSE CBS-CIJFERS 16
2.7 VERSCHIL TUSSEN VOORSPELD EN WERKELIJK BIJSTANDSVOLUME 17
AANTAL HUISHOUDENS MET EEN BIJSTANDSUITKERING, VOORSPELD EN WERKELIJK PER EIND 2019, OP BASIS VAN HET VERDEELMODEL 2021 17
2.8 CONCLUSIE VERDEELMODEL PARTICIPATIEWET 18

2.9 BANEN VAN WERKNEMERS 18
2.9.1 AANTAL BANEN (ABSOLUUT EN PER 1.000 INWONERS VAN 15 TOT 70 JAAR) EIND DECEMBER 2019 18
2.9.2 ONTWIKKELING BANEN VAN WERKNEMERS (2011 – 2019, INDEX 2011=100) 19
2.10 PENDEL 19
WERKGEMEENTE VAN WERKNEMERS (31 DECEMBER 2019) 19

3 FINANCIËLE UITWERKING 20
3.1 BUSINESSCASE MET 4 ONDERDELEN 20
3.2 EVENREDIG DEEL PERSPECTIEFRIJK 20
3.2.1 METHODE BEPALEN EVENREDIG DEEL 20
3.2.2 UITWERKING OMVANG EVENREDIG DEEL 20
3.2.3 INGROEI EVENREDIG DEEL 22
3.3 TOELICHTING UITWERKING ONDERDELEN BUSINESSCASE 2022-2026 22
3.4 ONTWIKKELING BC ALS EVENREDIG DEEL PERSPECTIEFRIJK DIRECT WORDT GEREALISEERD 23
3.5 GEHANTEERDE UITGANGSPUNTEN BASISSCENARIO 24
3.6 SAMENVATTING 25
3.7 DE BUSINESSCASE MET HET EVENREDIG DEEL EN HET BOVEN-EVENREDIG DEEL PERSPECTIEFRIJK EN HET BUDGET VOOR HET PLUSPAKKET 25
3.8 AMBITIE DIRECTIE EMPATEC 27
3.8.1 AMBITIE DIRECTIE: NULOPTIE. 27
INVESTEREN IN DUURZAAMHEID 28
3.9 RESULTAAT GR EN NV IN DE BUSINESSCASE 28
3.9.1 GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING 28
3.9.2 NAAMLOZE VENNOOTSCHAP 29
3.10 GEMEENTELIJKE BIJDRAGEN 30
3.10.1 GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING 30
3.10.2 NAAMLOZE VENNOOTSCHAP 30
3.11 VIER AANVULLENDE OPTIES 30
3.12 UITWERKING OPTIE 1: 31
3.13 UITWERKING OPTIE 2 31
3.14 UITWERKING OPTIE 3 33
3.15 UITWERKING OPTIE 4 33
3.16 UITWERKING BUSINESSCASES VIER AANVULLENDE OPTIES. 34

4 BUSINESSCASES NIEUW BESCHUT WERK, BANENAFSPRAAKBAAN DETACHERING EN VAKBEDRIJVEN 35
4.1 INLEIDING 35
4.2 OPTIE 1: NIEUW BESCHUT WERK 35
4.3 TOELICHTING PER REGEL BIJ TABEL A: 36
4.4 OPTIE 2: TIJDELIJKE BANENAFSPRAAKBAAN BIJ HET WERKLEERBEDRIJF EN DETACHEREN BIJ EEN WERKGEVER 37
4.5 TOELICHTING PER REGEL BIJ TABEL B: 38
4.6 OPTIE 3: TIJDELIJKE BANENAFSPRAAKBAAN BIJ HET WERKLEERBEDRIJF EN WERKEN IN ÉÉN VAN DE VAKBEDRIJVEN 39
4.7 TOELICHTING PER REGEL BIJ TABEL C. 40
4.8 LANGERE TERMIJN GEVOLGEN VOOR GEMEENTEN VAN DE TIJDELIJKE BANENAFSPRAAKBANEN 41
4.9 FINANCIEEL EFFECT BANENAFSPRAAKBANEN 41

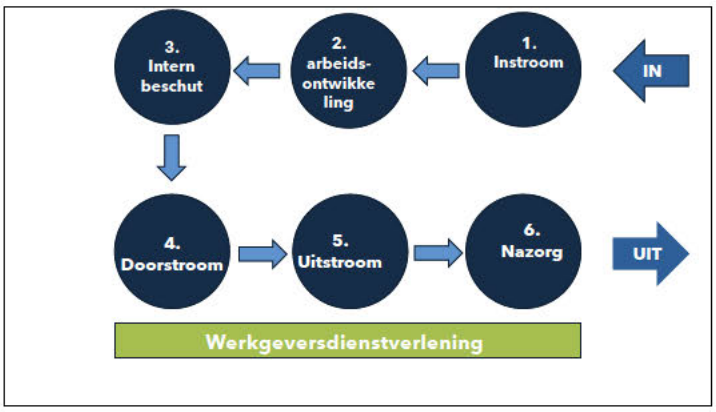
5 VOOR- EN NADELEN GOVERNANCE OPTIES 43
5.1.1 VOOR- EN NADELEN VAN DE OPTIES VOOR DE GEMEENTEN/GR 43
5.1.2 VOOR- EN NADELEN VAN DE OPTIES VOOR DE N.V. EN B.V.'S 43

6 ADVIES ROTSHUIZEN GEENSE 45
NLEIDING 45
AD 1. - TOETSINGSKADER 45

AD 2. - ZIJN ER NOG ANDERE OPTIES? 46
AD 3. - TOETSING VAN DE OPTIES 47
CONCLUSIE EN ADVIES NAAR AANLEIDING VAN DE OPTIES 50
INVLOED VAN GEMEENTE(RAAD) OP N.V. 51
BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN IN STATUTEN N.V. 51
BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN IN STATUTEN VAN DE B.V.'S 52
ROUTEKAART VOOR STATUTENWIJZIGING 52
STATUTENWIJZIGING N.V. 52
STATUTENWIJZIGING B.V.'S 52
STATUTENWIJZIGING NV EN BV 53
BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN IN DE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING 53
GEVOLGEN VAN IMPLEMENTATIE VAN HET ADVIES 53

1 Hoofdlijnen van het dienstverleningsproces

Het dienstverleningsproces van het Werkleerbedrijf bestaat uit de werkprocessen waarmee het Werkleerbedrijf de ambities voor de doelgroepen realiseert. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in zes deel-werkprocessen.

Aan het eind van het hoofdstuk is het deelwerkproces werkgeversdienstverlening uitgewerkt. Voorafgaand aan de beschrijving van de werkprocessen wordt toegelicht welke uitgangspunten voor de sturing van de processen worden gehanteerd.

1.1 Sturing

Voor de sturing van de werkprocessen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- De gemeenten zijn formeel opdrachtgever en het Werkleerbedrijf is opdrachtnemer.
- De te bereiken beleidsdoelen en resultaten worden door de gemeenten bepaald. De ambities van hoofdstuk 5 van de Businesscase worden vertaald in meetbaar te bereiken resultaten en worden, na afstemming met het Werkleerbedrijf, vastgesteld door de gemeenten. Het Werkleerbedrijf rapporteert periodiek over de resultaten en laat zien in welke mate de doelen worden gerealiseerd.
- De werkprocessen die bij het Werkleerbedrijf worden uitgevoerd maken onderdeel uit van de brede aanpak in het sociaal domein. De gemeenten voeren de regie op de samenhang tussen alle leefgebieden.

Resultaten zijn niet alleen financiële resultaten maar laten in de eerste plaats zien wat de toegevoegde waarde is van het Werkleerbedrijf voor mensen:
- Werk dat past bij mensen (menselijke maat).
- Groei in arbeidsontwikkeling.
- Doorstroomcijfers (plaatsing bij reguliere werkgever als doel).
- Plaatsingsratio: het aandeel van de medewerkers en trajectkandidaten dat bij werkgevers wordt geplaatst.
- Waar mogelijk: vergelijking met soortgelijke bedrijven en organisaties (benchmark).

1.2 Werkproces Wsw

1.2.1 Instroom

Er vindt geen instroom in de Wsw meer plaats. Incidenteel komt het voor dat een Wsw-medewerker, als gevolg van een verhuizing, instroomt bij het Werkleerbedrijf. Deze instromende Wsw-medewerker krijgt passend werk, zo hoog mogelijk op de werkladder. Daar waar nodig vindt aanpassing van de werkplek plaats. Om een goede match te maken kan de Wsw-medewerker op meerdere afdelingen meedraaien.

Het komt wel voor dat Wsw-medewerkers hun begeleid werken baan bij een externe werkgever verliezen of dat een inlener een detacheringscontract opzegt. Soms kan dit worden voorkomen door de werkplek aan te passen. Wanneer een Wsw-medewerker terugkeert op de thuisbasis, wordt hij of zij goed opgevangen en wordt voor passend werk gezorgd. Bij voorkeur weer bij een externe werkgever, tenzij het in het belang van de Wsw-medewerker is om intern te worden geplaatst. Ook in deze situaties draait de Wsw-medewerker wanneer nodig op meerdere afdelingen mee, zodat de goede match kan worden gemaakt.

1.2.2 Arbeidsontwikkeling

De arbeidsontwikkeling van Wsw-medewerkers wordt vastgelegd in een werkpaspoort. Het paspoort wordt periodiek samen met de medewerker geactualiseerd. In het werkpaspoort is vastgelegd hoe het met iemand gaat, welke ondersteuning nodig is (opleiding e.d.), welke doelen er zijn in het werk (wel of

niet doorstromen op de werkladder of juist een stap terug), etc. Hiertoe worden ontwikkelgesprekken gevoerd waarin aan de orde komt wat iemand wil en wat iemand kan. In de werkvormen waarbij het Werkleerbedrijf zelf de mensen aanstuurt (werken op locatie en intern beschut), beziet de werkleiding en/of een ontwikkelcoach welke ontwikkelmogelijkheden de Wsw-medewerker heeft. Op die manier blijft er focus op doorstroom op de werkladder.

1.2.3 Intern beschut werk

Het gaat hier om intern beschut werk dat het Werkleerbedrijf zelf heeft in de vakbedrijven. Bij het acquireren van opdrachten zorgt het Werkleerbedrijf ervoor dat de opdrachten passen bij de mogelijkheden van de medewerkers (passend werk). Levertijden, complexiteit van handelingen, repeterend werk, mogelijkheid om zelfstandig te werken en complementair seizoenswerk zijn elementen die daarbij van belang zijn. Deze inzet leidt ertoe dat er een trend is naar werkzaamheden die minder risicovol en minder kapitaalintensief zijn. De doelgroep vereist dat er voldoende aandacht is voor een goede begeleiding, zowel in het werk als in de arbeidsontwikkeling. Het betreft echt werk en de instrumenten die reguliere werkgevers hebben worden ook door het Werkleerbedrijf toegepast (bijvoorbeeld dag-start, bordoverleg, werkoverleg, aanspreken op prestatie, rekening houden met de individuele mogelijkheden, etc.). Dit maakt het ook gemakkelijker om, als zich mogelijkheden voordoen, de overstap naar detachering of begeleid werken te maken. De situatie ‘buiten’ lijkt immers op ‘binnen’.

1.2.4 Doorstroom

Om de doorstroom op de werkladder te bevorderen, onderneemt het Werkleerbedrijf het volgende:

- Wsw-medewerkers motiveren, trainen en begeleiden om een stap naar buiten (begeleid werken/detachering) te maken. In veel gevallen wordt het netwerk van de Wsw-medewerker ook betrokken om ook bij hen drempels te verlagen.
- Benaderen van werkgevers (vooral ook MKB) voor plekken voor de doelgroep.

Als inleners besluiten om te stoppen met een detachering of een Wsw-medewerker met begeleid werken zijn baan verliest, wordt de medewerkerj opgevangen bij het Werkleerbedrijf en krijgt werk bij een vakbedrijf. Dit gebeurt zorgvuldig en met respect zodat de drempel om (opnieuw) de stap naar buiten te zetten, wordt verlaagd.

1.2.5 Uitstroom

Uitstroom uit de Wsw komt nauwelijks voor. De Wet biedt mensen in feite een baan tot aan hun pensioen en de meeste Wsw-medewerkers ervaren een stap naar een reguliere baan als een te groot risico. Als een Wsw-medewerker verhuist, vraagt de medewerker soms of het mogelijk is om als Wsw-medewerker bij een ander Wsw-bedrijf in dienst te treden. In dat geval overlegt het Werkleerbedrijf met de ontvangende gemeente en het ontvangende bedrijf of dat mogelijk is.

1.2.6 Nazorg

Wsw-medewerkers kiezen, vanwege de baangarantie, zelden voor een reguliere baan zonder de Wsw status. De belangrijkste uitstroom uit de Wsw-organisatie is de indiensttreding als begeleid werker bij een reguliere werkgever. De Wsw-medewerker krijgt dan een baan bij die werkgever, maar behoudt zijn Wsw-status. De werkgever ontvangt loonkostensubsidie van het Werkleerbedrijf. Medewerkers die worden gedetacheerd of een begeleid werken baan krijgen, ontvangen wanneer nodig of gewenst begeleiding van een jobcoach. Dit verhoogt de kans op duurzame plaatsing.

1.3 Deelwerkproces Nieuw Beschut

1.3.1 Instroom

De indicatie Nieuw Beschut wordt toegekend door het college van B&W op basis van een advies van het UWV. Het merendeel van de indicaties wordt afgegeven omdat kandidaten daarop worden gewezen vanuit hun opleiding, het Praktijkonderwijs of Voortgezet Speciaal Onderwijs (PrO/VSO). Ook gemeenten en de Dienst NWF kunnen kandidaten aanmelden. Mensen kunnen ook zichzelf melden bij het UWV voor een indicatie. Nadat de indicatie is afgegeven, kunnen gemeenten de kandidaat aanmelden bij het Werkleerbedrijf met het verzoek om een passende werkplek aan te bieden. Bij het Werkleerbedrijf komt de kandidaat in een instroomafdeling met extra begeleiding (jobcoaching). Na een periode van maximaal drie maanden krijgt de kandidaat een definitieve werkplek.
Het aantal geïndiceerde kandidaten is hoger dan de taakstelling. Een eventueel voortraject voor kandidaten die nog niet geïndiceerd zijn maar wel potentieel lijken te hebben, behoort tot het pluspakket.

In de provincie Friesland waren er eind tweede kwartaal 2021 210 beschutte werkplekken gerealiseerd. Dat waren er 22 meer dan in het eerste kwartaal van 2021. Dit is vooral een inhaaleffect door Covid. Eind tweede kwartaal 2021 hebben in Friesland 377 mensen een positief advies van het UWV gekregen. Er waren dus 147 mensen in Friesland met een positief advies die (nog) geen beschutte werkplek hebben. Het aantal positieve adviezen is ook hoger dan de provinciale taakstelling voor het aantal beschutte werkplekken per eind 2021 (251).

1.3.2 Arbeidsontwikkeling

De werkwijze verschilt niet met die van de doelgroep Wsw. Ook hier wordt gebruik gemaakt van een werkpaspoort, wordt ingezet op het ontwikkelen van competenties en het zetten van stappen op de werkladder. Er is, zeker de eerste jaren, vaak een grote begeleidingsnoodzaak. Jongeren die van school komen moeten op veel aspecten worden begeleid: omgaan met geld, werkritme, vervoer etc. Ook op andere leefgebieden (bijvoorbeeld wonen) zijn er vaak uitdagingen voor deze doelgroep. Nauw contact met de collega's in de gebiedsteams bij de gemeenten is noodzakelijk om alles goed op elkaar af te stemmen.

1.3.3 Beschut werk

De Nieuw Beschut medewerker heeft in het algemeen een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Vergelijkbaar met een Wsw-medewerker die is aangewezen op intern beschut werk. Er is vaak een grote begeleidingsbehoefte en het is een extra uitdaging om het juiste passende werk te vinden. De inzet is en blijft om echt werk te bieden. De productiviteit en begeleidingsbehoefte liggen echter, bij de start, dichter bij arbeidsmatige dagbesteding. Bij de Wsw-doelgroep is aangegeven wat de trend is voor het binnenhalen van nieuwe opdrachten voor beschut werk. Dat is ook hier van toepassing.

1.3.4 Doorstroom

De inzet op doorstroom is vergelijkbaar met de inzet bij de Wsw. Zoals al toegelicht bij arbeidsontwikkeling is doorstroom voor de meeste Nieuw Beschut medewerkers maar beperkt mogelijk en zijn zij vaak aangewezen op beschut werk in de vakbedrijven. Dat neemt niet weg dat het de ambitie is om mensen stappen te laten zetten. Goed monitoren wat de resultaten zijn en vergelijken met practices elders houden het Werkleerbedrijf en de gemeenten scherp.

1.3.5 Uitstroom

Net als bij de Wsw zal uitstroom sporadisch voorkomen om vergelijkbare redenen. Incidenteel (doelstelling is 10%) worden Nieuw Beschut medewerkers geplaatst bij reguliere werkgevers. Zij treden in dat geval in dienst bij die werkgever. Het Werkleerbedrijf houdt deze mensen in de caseload en voert, als dat nodig is, jobcoaching uit. Daarbij kunnen zowel de medewerker als de werkgever worden begeleid.

Deelwerkprocessen Nieuw Beschut

1. Instroom	Na indicatie Uwv, vaak uit Vso/Pro. Instroomafdeling en passend werk.
2. Arb. ontw.	Werkpaspoort, werkleiding/ontwikkelcoach. Hoge begeleidingsbehoefte op meerdere leefgebieden (samenwerking met gebiedsteams).
3. Beschut werk	Passend werk. Productiviteit beperkter en begeleidingsbehoefte hoog.
4. Doorstroom	Doorstroom op werkladder is beperkter; mogelijkheden worden benut.
5. Uitstroom	Beperkt uitstroom uit Nieuw Beschut baan. Wel incidenteel plaatsing bij reguliere werkgever (detachering of baan elders).
6. Nazorg	Jobcoaching en vakbedrijven vormen thuisbasis.

1.3.6 Nazorg

Zie hetgeen is opgemerkt bij het deelproces uitstroom. Bij Nieuw Beschut medewerkers is er in feite structureel sprake van nazorg. Naarmate de arbeidsduur bij de externe werkgever langer wordt, neemt de intensiteit af.

1.4 Categorie Perspectiefrijk

Voorafgaand aan de beschrijving van de deelwerkprocessen (instroom, arbeidsontwikkeling, doorstroom, uitstroom en nazorg) worden eerst twee andere aspecten van het werkproces dienstverlening beschreven. Anders dan bij Wsw en Nieuw Beschut wordt de categorie Perspectiefrijk niet structureel geplaatst in beschut werk.

Samenwerking op uitvoerend niveau

In hoofdstuk 2 van de Businesscase is toegelicht dat het resultaat bij de Categorie Perspectiefrijk, alleen kan worden bereikt door een intensieve samenwerking tussen gemeenten en het Werkleerbedrijf. Dat geldt zowel voor het management als voor het uitvoerend niveau. De verlengde uitvoering van de gemeente bij het Werkleerbedrijf, moet naadloos aansluiten op de uitvoering bij de gemeenten.
Om kandidaten naar regulier werk te begeleiden, hebben de medewerkers van het Werkleerbedrijf regelmatig collegiaal overleg met de collega's van de gebiedsteams bij gemeenten en/of de collega's van de dienst NWF. De gemeentelijke collega heeft zicht op meerdere leefgebieden en voert de regie op de klant. Beide professionals (van gemeente en Werkleerbedrijf) werken collegiaal samen en benutten en respecteren elkaars deskundigheid.
Niet eerder dan nadat een kandidaat definitief is geplaatst bij een werkgever en er geen jobcoaching nodig is, houdt de betrokkenheid van het Werkleerbedrijf bij een kandidaat op.

Merken Wurkjouwer en Pastiel

Het Werkleerbedrijf maakt, net als Empatec nu, gebruik van twee merken: De Wurkjouwer en Pastiel. Bij De Wurkjouwer vinden sociale activering, voortrajecten en eventueel arbeidsmatige dagbesteding plaats (pluspakket) voor de categorie Van waarde. Bij Pastiel wordt de re-integratie naar werk van kandidaten uit de categorieën Perspectiefrijk (basispakket) en Kansrijk (pluspakket) uitgevoerd.

1.4.1 Instroom

Bij het instroomproces voor de categorie Perspectiefrijk bij het Werkleerbedrijf gaat het niet om de instroom in een baan bij het Werkleerbedrijf, maar om de instroom in een re-integratietraject (bijlage 1). De gemeenten hebben de uitkeringsintake en de werkintake verschillend georganiseerd. De gemeente Súdwest-Fryslân voert beide intakes uit in de gebiedsteams, de Dienst NWF combineert beide intakes voor de gemeenten Harlingen en Waadhoeke en De Fryske Marren laat de werkintake uitvoeren door het Werkleerbedrijf. De organisatie is de gemeente is verschillend, maar het resultaat is voor elke kandidaat die wordt aangemeld gelijk. In het keuzedocument is opgenomen dat er bij de intake participatie wordt samengewerkt tussen gemeenten en het Werkleerbedrijf en dat daarbij wordt gewerkt met een uniform instrumentarium. Vanwege efficiencyvoordelen bij het Werkleerbedrijf en voorkomen van bureaucratie is het noodzakelijk om de samenwerking zo uniform mogelijk in te richten. Dit wordt in het implementatieplan uitgewerkt.

De gemeenten en het Werkleerbedrijf organiseren dat de werknemers-, beroepsvaardigheden en afstand tot de arbeidsmarkt op uniforme wijze worden gewogen.

De gemeenten en het Werkleerbedrijf sturen samen op het proces van in- en uitstroom van de categorie Perspectiefrijk. Het resultaat van deze sturing is dat er een groter aantal kandidaten dan nu, instroomt in het re-integratieproces van het Werkleerbedrijf. Dit maakt dat de kosten van de re-integratie per kandidaat lager worden, het Werkleerbedrijf meer kan werken met specialisten voor bepaalde groepen en de maatschappelijke baten (meer mensen uit de bijstand komen aan het werk) toenemen.

1.4.2 Arbeidsontwikkeling, door- en uitstroom

Bij de categorie Perspectiefrijk worden de deelprocessen arbeidsontwikkeling, doorstroom en uitstroom in één geïntegreerd proces uitgevoerd. In dit proces worden de competenties van een kandidaat versterkt, zodat hij of zij geplaatst kan worden in een baan bij een reguliere werkgever. Daarbij wordt zoveel mogelijk gestreefd naar uitkeringsonafhankelijkheid. Het Werkleerbedrijf kan niet elke kandidaat een re-integratietraject bieden. Voor sommige kandidaten is een specialistisch aanbod van een derde partij nodig.

Als een kandidaat uit de categorie Perspectiefrijk instroomt start een test/diagnose periode. Naast een test/diagnose kunnen (groeps-)trainingen worden gegeven en wordt ook in de werkomgeving bezien wat de competenties van een kandidaat zijn. Voor dat laatste wordt gebruik gemaakt van de infrastructuur van het Werkleerbedrijf. Bij de test/diagnose worden de uitkomsten van tests/diagnoses die eventueel al eerder zijn uitgevoerd bij de gemeente meegenomen. De instroomperiode is niet voor elke kandidaat gelijk. Van sommige kandidaten staat na een week vast wat de vervolgstap kan zijn. Voor andere kandidaten is een langere periode nodig.

De uitkomst van de instroomperiode kan zijn:
- Plaatsing bij een werkgever (al dan niet met loonkostensubsidie en jobcoaching);
- De kandidaat krijgt een leerwerkplek bij een werkgever of het vakbedrijf en volgt groepstrainingen gericht op de ontwikkeling van competenties;
- De kandidaat moet een re-integratietraject bij een externe aanbieder volgen;
- De kandidaat kan gedetacheerd worden bij een werkgever vanuit een tijdelijke baan (maximaal twee jaar) bij het Werkleerbedrijf; *).
- De kandidaat krijgt een tijdelijke baan (maximaal twee jaar) in de vakbedrijven van het Werkleerbedrijf ;*)
- De kandidaat gaat eerst met behoud van uitkering werkervaring opdoen bij een reguliere werkgever of in het Werkleerbedrijf;
- De kandidaat heeft (nog) een te grote afstand tot de arbeidsmarkt en valt (nog) onder de categorie Van Waarde. Er vindt een warme overdracht plaats aan de gemeente en de gemeente besluit welk traject de kandidaat gaat volgen. Voor sommige kandidaten is ook de infrastructuur van het Werkleerbedrijf geschikt voor dit type trajecten. Als gemeenten hiervoor kiezen wordt dit opgenomen in het pluspakket.

*) Tijdelijke baan bij het Werkleerbedrijf

In de opsomming hierboven is opgenomen dat een kandidaat voor een periode van maximaal twee jaar een tijdelijke baan kan krijgen bij het Werkleerbedrijf om vervolgens te worden gedetacheerd bij een reguliere werkgever. Veel gemeenten en Participatiebedrijven in Nederland passen dit instrument toe om de drempel voor werkgevers te verlagen. Er zijn dan strikte voorwaarden aan verbonden en tijdelijke contracten worden niet omgezet in vaste contracten. De opsomming bevat ook de situatie dat het Werkleerbedrijf een kandidaat een tijdelijke baan biedt in de vakbedrijven. Ook dit instrument wordt regelmatig door gemeenten en Participatiebedrijven toegepast, onder vergelijkbare strenge voorwaarden. De inzet van een dergelijke plaatsing is om het re-integratietraject alsnog te laten slagen en een kandidaat een stevigere basis te geven om de stap naar werk bij een reguliere werkgever te doen maken.

In situaties waar gemeenten of Participatiebedrijven dit toepassen gaat het om een beperkt aantal gevallen. Het hoofddoel is en blijft plaatsing bij reguliere werkgevers en de tijdelijke dienstverbanden zijn een middel om dit te bereiken. Voor het Werkleerbedrijf Fryslân-West is de inschatting dat het om een aantal van enkele tientallen dienstverbanden zal gaan, waarbij elk jaar de helft instroomt en de helft uitstroomt.

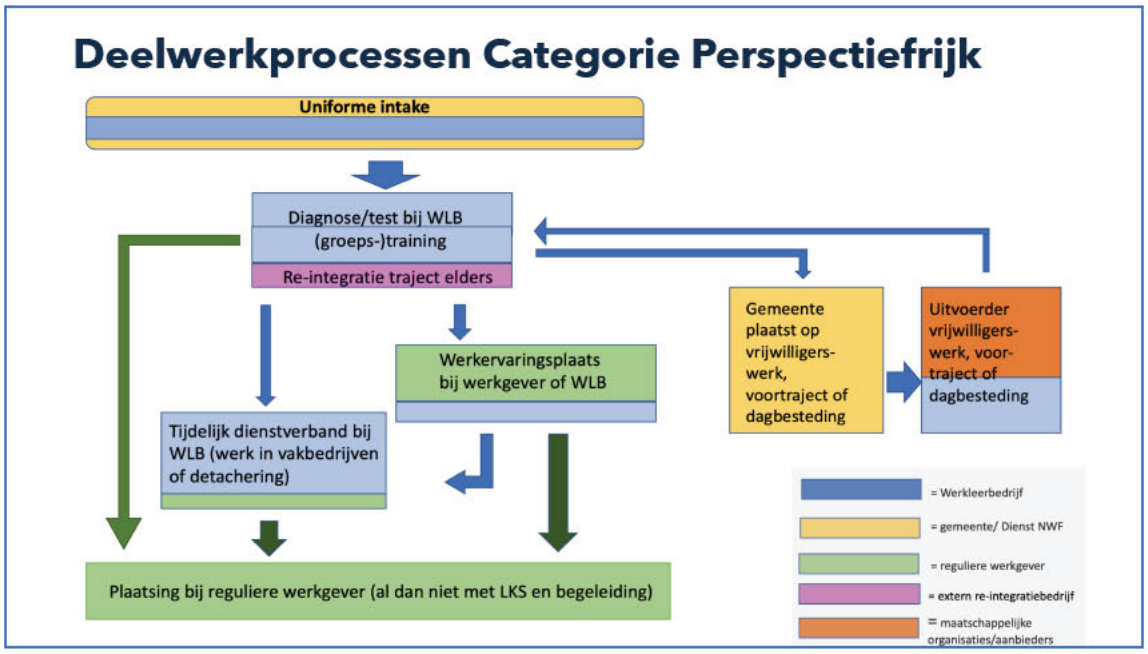
De financiering van deze dienstverbanden vindt plaats via een loonkostensubsidie (vanuit de gebundelde uitkering Participatiewet) en een vergoeding voor begeleidingskosten (uit de Integratie-uitkering Participatie). Beide worden door de gemeenten verstrekt. Daarnaast wordt een deel van de kosten vanuit de opbrengsten uit de inzet van de medewerker bij een werkgever of binnen een vakbedrijf. In bijlage 5 zijn mini-businesscases voor LKS-dienstverbanden uitgewerkt.

Het introduceren van deze werkvormen is als optie opgenomen in het keuzedocument. Het al dan niet inzetten van deze werkvormen is afhankelijk van het inzetten van additionele middelen door gemeenten en de inzet is dus geen onderdeel van het basisscenario. Dit vraagt nader onderzoek en afstemming in de fase van het implementatieplan.

De inrichting van de werkprocessen arbeidsontwikkeling, door- en uitstroom biedt ruimte om maatwerk te leveren voor de kandidaat. De ene kandidaat kan binnen enkele weken na instroom worden geplaatst bij een reguliere werkgever. Een andere kandidaat moet eerst werkervaring opdoen. Dat doet hij of zij in een werksituatie die goed aansluit bij zijn of haar ontwikkelbehoeften. Voor de één biedt de infrastructuur van het Werkleerbedrijf daarvoor mogelijkheden, de ander is meer gebaat bij een werkervaringsplaats bij een reguliere werkgever of een gemeente. Het laatste heeft de voorkeur.

Gedurende het traject kan blijken dat er specifieke ondersteuning of training nodig is voor een kandidaat. Als het Werkleerbedrijf dit niet zelf kan bieden, wordt dit in overleg met de gemeente ingekocht bij een andere aanbieder. In de instroomperiode kan ook blijken dat de specifieke re-integratiebehoefte van een kandidaat niet door het Werkleerbedrijf kan worden geboden. In die situatie wordt de kandidaat in overleg met en door de gemeente bij een andere aanbieder ondergebracht.

1.4.3 Arbeidsontwikkeling, door en uitstroom in een stroomschema:

Opmerking: het al dan niet inzetten van tijdelijke dienstverbanden bij het Werkleerbedrijf is een optie.

1.4.4 Nazorg

Als een kandidaat uit de categorie Perspectiefrijk is geplaatst bij een reguliere werkgever en er geen jobcoaching noodzakelijk is, heeft het Werkleerbedrijf geen actieve rol meer. Omdat de ervaring leert dat juist in deze categorie het regelmatig voorkomt dat een kandidaat zijn of haar baan na relatief korte tijd weer verliest, onderhoudt het Werkleerbedrijf gedurende zes maanden contact met de kandidaat en wordt zo nodig ondersteuning geboden. Als na die periode blijkt dat dit contact langer nodig is, wordt het contact aangehouden (maatwerk). Dit behoort tot het basispakket Perspectiefrijk.

1.5 Basispakket en pluspakket

Net als bij de categorie Perspectiefrijk kunnen de resultaten in het Pluspakket in de regel ook alleen in samenwerking tussen gemeenten en Werkleerbedrijf worden bereikt. Hieronder wordt eerst het Basispakket weergegeven.

1.5.1 Basispakket

Het basispakket bestaat uit alle activiteiten voor de categorie Perspectiefrijk. Onderstaande tabel geeft weer wat daartoe behoort op basis van de dienstverleningsovereenkomsten 2021 en de aanbesteding van Súdwest-Fryslân. Jobcoaching en loonwaardemeting zijn instrumenten die duidelijk behoren tot de toolbox voor de categorie Perspectiefrijk. De werkgeversdienstverlening behoort in beginsel tot het basispakket, maar gemeenten kunnen op dit vlak ook zelf activiteiten ontplooien.

De Fryske Marren	**Súdwest-Fryslân**	**Waadhoeke en Harlingen**
Trajecten Perspectiefrijk: Alle doelgroepen: statushouders, kwetsbare jongeren, doelgroep Banenafspraakbanen, regulier, licht verstandelijk beperkten, autistismespectrumstoornis*	Trajecten Perspectiefrijk: alle doelgroepen vanuit de aanbesteding: Sprint naar Werk, Route naar Werk, Empowerment en Sterker naar Werk.	Trajecten Perspectiefrijk: statushouders, kwetsbare jongeren, doelgroep Banenafspraakbanen, regulier, licht verstandelijk beperkten, autistismespectrumstoornis*
Loonwaardemeting (incl. heronderzoek)		Loonwaardemeting (incl. heronderzoek)
Jobcoachingstraject bij Banenafspraakbaan	Jobcoaching voor voornamelijk mensen met een arbeidsbeperking	Jobcoachingstraject bij Banenafspraakbaan
Werkgeversdienstverlening zit in totaalpakket, plaatsingen is onderdeel dienstverleningsovereenkomst (DVO). Kosten accountmanagement zijn opgenomen in DVO.	Werkgeversdienstverlening zit in totaalpakket, plaatsingen is onderdeel DVO. Kosten accountmanagement zijn opgenomen in DVO.	Werkgeversdienstverlening zit in totaalpakket, plaatsingen is onderdeel DVO. Kosten accountmanagement zijn opgenomen in DVO.

*) Met een verbreding van het aanbod zoals ADHD, PrO/VSO, jongeren met multiproblematiek

Bovenstaand overzicht sluit voor de gemeente Súdwest-Fryslan aan bij de gunning van de eerdere aanbesteding. Die aanbesteding loopt door tot en met 2022. Vanaf 2023 geldt hetzelfde basispakket voor Súdwest-Fryslân, maar dan op basis van de toekenning van het basispakket zonder aanbesteding (nieuwe governance).

1.5.2 Opdracht voor een pluspakket

Als een gemeente en/of de dienst NWF-taken als pluspakket onderbrengt bij het Werkleerbedrijf worden de afspraken vastgelegd in een afzonderlijke overeenkomst. Vanuit het Werkleerbedrijf wordt daarvoor een gestandaardiseerd model gebruikt. In de overeenkomst worden afspraken gemaakt over de verrichten taken, de duur van de taken, de te behalen resultaten en de aan het pluspakket verbonden kosten, totaal en/of per deelnemer. Het Werkleerbedrijf streeft in de ontwikkeling van een pluspakket voor een gemeente na, dat het pakket schaalbaar is en ook aan andere gemeenten kan worden aangeboden. Dit kan tot efficiencyvoordelen leiden.

De volgende tabel laat zien welke dienstverlening bij de start van het Werkleerbedrijf tot het pluspakket behoort.

De Fryske Marren	Súdwest Fryslân	Waadhoeke en Harlingen
Trajecten Voorschakelvoorziening	Trajecten Voorschakelvoorziening	
Trajecten Kansrijk		Trajecten Kansrijk
Trajecten van Waarde: B1-route en Z-route statushouders	Trajecten van Waarde: Meer uit jezelf (jongeren), Traject naar Vrijwilligerswerk (uitkeringsgerechtigden overig en nieuwe Nederlanders)	Trajecten van Waarde: B1-route statushouders
Werkintake/Screening van kandidaten		

Gemeenten kunnen in de loop van de tijd ook andere diensten afnemen voor de categorieën Van Waarde en Kansrijk. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld:
- Voortrajecten voor Nieuw Beschut werk geïndiceerden;
- Arbeidsmatige dagbesteding (simpel switchen);
- Sociale activering bij de Wurkjouwer;
-

De aard van het pluspakket brengt met zich mee dat er in de toekomst taken kunnen bijkomen, maar ook dat gemeenten kunnen besluiten om (een deel van) het pluspakket te beëindigen.

1.6 Werkgeversdienstverlening

1.6.1 Uitgangspunten werkgeversdienstverlening

In heel Nederland werken publieke uitvoerders van re-integratie met elkaar samen om hun werkgeversdienstverlening op elkaar af te stemmen. Daarmee wordt voorkomen dat werkgevers meerdere uitvoerende partijen (Gemeenten, Participatiebedrijven, Wsw-bedrijven en het UWV) over de vloer krijgen met telkens een ander verhaal. Voor Fryslân-West gelden vergelijkbare bestuurlijke uitgangspunten. Dat wil zeggen er geen zaken ‘dubbel’ worden gedaan, ondernemers ervaren dat er gecoördineerd wordt opgetreden en publieke middelen efficiënt worden ingezet. Dit laat onverlet dat er ook ruimte moet zijn voor lokale initiatieven. In de organisatie en uitvoering wordt goed aangesloten op de afspraken/werkwijze van Fryslân Werkt![1]. In het implementatieplan worden deze bestuurlijke uitgangspunten verder uitgewerkt en wordt bezien wat dit betekent voor de huidige werkwijzen van gemeenten, Empatec en de dienst NWF.

1.6.2 Taak Werkleerbedrijf

Ook in Fryslân-West zijn er meerdere partijen die accountmanagers in dienst hebben. Het Werkleerbedrijf coördineert, in opdracht van de gemeenten, het uitvoerende werk voor de uitvoerders van gemeenten, UWV en het Werkleerbedrijf zelf. De inzet is dat accountmanagers onderling afstemmen en gezamenlijk voorkomen dat werkgevers vanuit verschillende publieke organen worden benaderd om mensen te plaatsen. Ook attenderen zij elkaar over en weer op mogelijke kansen voor plaatsing van kandidaten. Om dit te bereiken zorgt het Werkleerbedrijf dat accountmanagers ook afstemmen met de accountmanagers van gemeenten (Sociaal domein en domein Economische zaken.

1.6.3 Belang van werkgevers en passend werk

De gemeentelijke visie is om zoveel mogelijk mensen in een reguliere baan te plaatsen. Om dit te realiseren investeren de accountmanagers van het Werkleerbedrijf in een breed netwerk met werkgevers en onderhouden zij de relatie met deze werkgevers. In de regio gaat het ook om een grote groep MKB-bedrijven. Dit betekent dat er relatief veel werkgevers zijn met wie de relatie wordt onderhouden. Werkgevers hebben werk en gemeenten/het Werkleerbedrijf hebben kandidaten. Toch past de vacature van de werkgever, lang niet altijd 1 op 1 bij de kandidaat die het Werkleerbedrijf wil plaatsen. Het is de expertise van het Werkleerbedrijf om met werkgevers samen mogelijkheden te creëren voor de beschikbare kandidaten. Soms door het werk enigszins aan te passen en soms door

[1] Frys ân Werkt! s het samenwerk ngsverband van overhe d, onderw js, UWV, Wsw-bedr jven en soc a e partners n Frys ân. N

(tijdelijk) jobcoaching in te zeten. Met deze instrumenten kan aan de vraag naar arbeid van de werkgever tegemoet worden gekomen en heeft de kandidaat werk.

1.6.4 Accountmanagers, spin in het web

De accountmanagers van het Werkleerbedrijf zijn het aanspreekpunt van de gemeenten voor werkgevers die kandidaten zoeken. Het Werkleerbedrijf plaatst niet alleen medewerkers of kandidaten (categorie Perspectiefrijk) van het Werkleerbedrijf zelf, maar als gemeenten dit willen ook kandidaten die door gemeenten of andere partijen naar werk worden begeleid. Dit betekent niet dat elke plaatsing bij een werkgever exclusief via de dienstverlening van het Werkleerbedrijf loopt. Kandidaten vinden vaak ook zelf werk en als er een collega van de gemeente een kans ziet voor een kandidaat, wordt zo'n kans uiteraard benut. Wie de plaatsingsmogelijkheid ziet en benut is niet relevant, als de kans maar wordt benut. De accountmanagers van het Werkleerbedrijf verdelen hun werkzaamheden regionaal en onderhouden twee netwerken. Zij zijn zowel kind aan huis bij de gebiedsteams en de Dienst NWF, als ook bij de werkgevers in hun regio. Zij fungeren als spin in het web.

1.6.5 Type plaatsingen

De accountmanagers van het Werkleerbedrijf plaatsen medewerkers en kandidaten bij werkgevers in verschillende arrangementen, onder andere:

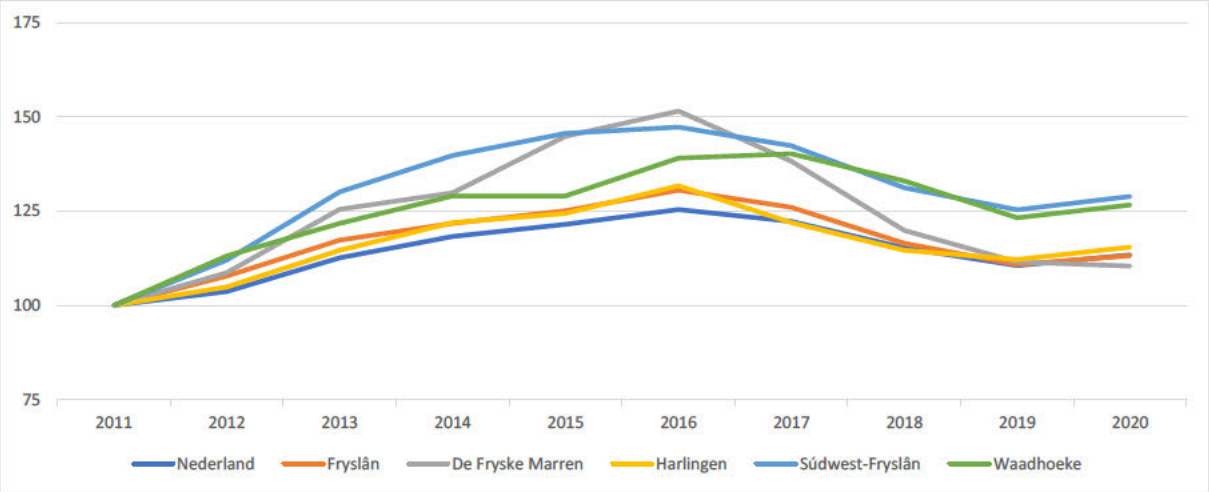
- Plaatsing van Participatiewet-kandidaten met een dienstverband bij de werkgever (al dan niet met loonkostensubsidie en/of jobcoaching);
- Plaatsing van Participatiewet-kandidaten op basis van detachering via een tijdelijk dienstverband bij het Werkleerbedrijf;
- Plaatsing van Wsw- en Nieuw Beschut kandidaten op basis van detachering;
- Plaatsing op een werkervaringsplaats bij een werkgever als werkstage met behoud van uitkering gedurende een afgesproken periode.

2 Ontwikkeling uitkeringen gemeenten

2.1 Aantal uitkeringen tot de AOW-leeftijd

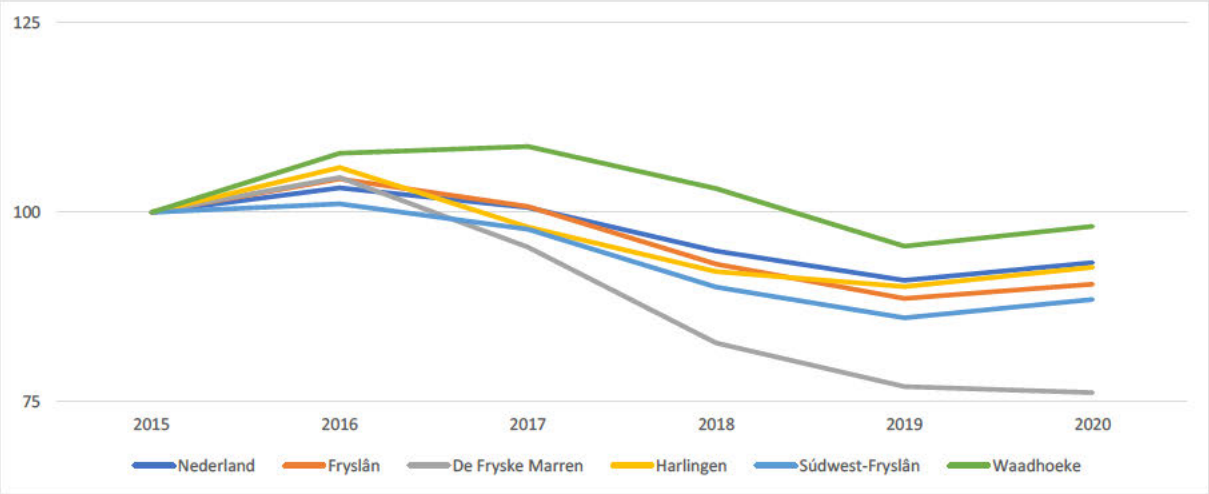
Tussen 2011 en 2016 nam het aantal bijstandsuitkeringen toe. Na 2016 is het aantal bijstandsuitkeringen afgenomen. In 2020 is in de meeste gemeenten sprake van een kleinere of grotere toename, zeer waarschijnlijk als gevolg van Covid19. De index (december 2011 = 100) is in 2020 het laagste voor De Fryske Marren en Harlingen.

2.1.1 Ontwikkeling aantal bijstandsuitkeringen (december 2011 = 100)

Wanneer gekeken wordt naar de ontwikkeling sinds december 2015 is te zien dat de ontwikkeling het meest gunstig is geweest in De Fryske Marren. Daarna volgt Súdwest-Fryslân. De ontwikkeling in Harlingen ligt dicht in de buurt van de ontwikkelingen in Nederland en de provincie Friesland. Waadhoeke kent een wat ongunstigere ontwikkeling dan de andere gemeenten.

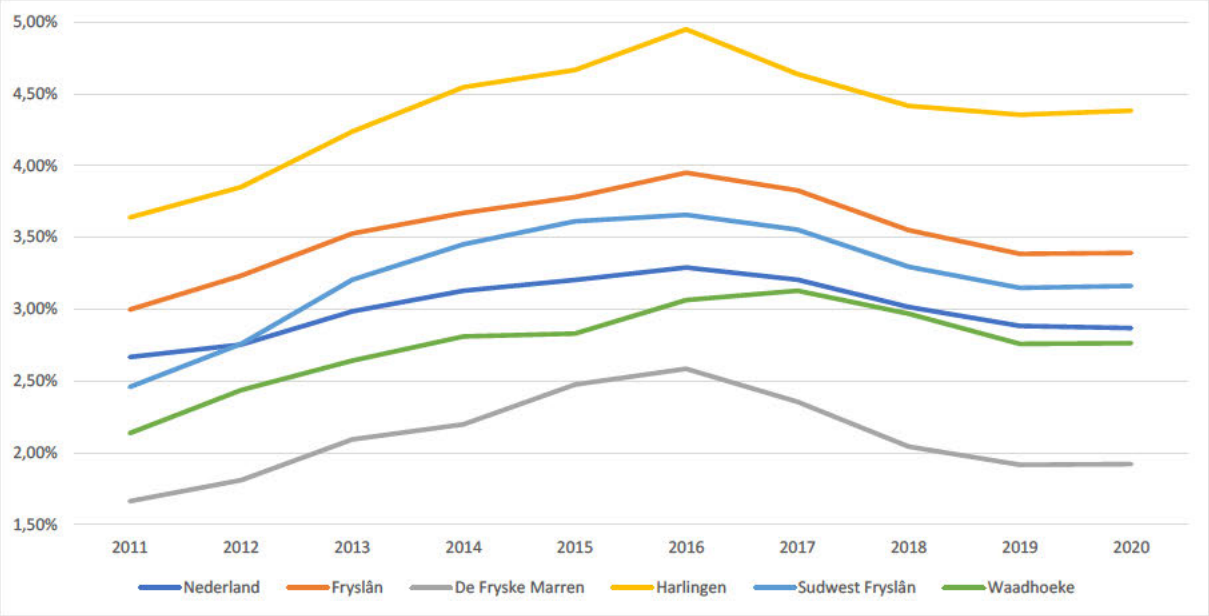
2.1.2 Ontwikkeling aantal bijstandsuitkeringen (december 2015 = 100)

2.2 Bijstandsuitkeringen als % van de bevolking van 15 tot 70 jaar

Uit onderstaande figuur blijkt dat het aantal bijstandsuitkeringen als % van de bevolking van 15 tot 70 jaar (de bijstandsdichtheid) in Harlingen het hoogst is. De bijstandsdichtheid in Súdwest-Fryslân ligt tussen het provinciale en nationale niveau in. De bijstandsdichtheid van Waadhoeke ligt de laatste jaren dicht in de buurt van het nationale cijfer. In De Fryske Marren is de bijstandsdichtheid het laagst van de vier gemeenten.

2.2.1 Ontwikkeling bijstandsdichtheid

2.3 Instroompercentage bijstand

Het instroompercentage in de bijstand was in 2015 – 2017 in de gemeenten (voor Waadhoeke zijn de afzonderlijke cijfers voor Het Bildt, Franekeradeel en Menameradiel weergegeven) vrijwel vergelijkbaar met de nationale en provinciale cijfers. In Harlingen was het instroompercentage in elk jaar wat lager dan landelijk en in de provincie Friesland. In het Bildt was het percentage juist hoger dan landelijk en provinciaal. De Fryske Marren kende in 2015 en 2016 een relatief hoog instroompercentage.

2.3.1 Instroom (absoluut en %) in de bijstand (2015 – 2017)

	Instroom			Instroom% [1)]		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Nederland	148.250	141.730	116.950	25,5	24,0	20,0
Fryslân	6.640	6.510	5.330	26,0	25,0	21,0
De Fryske Marren	380	370	280	29,5	27,5	21,0
Harlingen	180	150	130	24,0	20,5	18,0
Súdwest-Fryslân	800	710	650	25,0	22,0	20,5
Het Bildt	130	110	100	32,5	28,5	26,0
Franekeradeel	170	190	140	24,5	26,0	19,0
Menameradiel	60	80	60	22,5	26,5	20,0

[1)] Instroom als % van aantal bijstandsontvangers aan begin van het jaar en de instroom gedurende het jaar.

NB: voor 2018 en latere jaren heeft het CBS deze cijfers en ook de nog volgende cijfers over uitstroom en uitstroom naar werk helaas niet gepubliceerd

2.4 Uitstroompercentage bijstand

In Harlingen was niet alleen het instroompercentage maar ook het uitstroompercentage relatief laag. In Het Bildt was het uitstroompercentage ook relatief laag. Dat geldt in 2016 en 2017 ook voor Franekeradeel. Het uitstroompercentage in Súdwest-Fryslân is net iets lager dan landelijk en provinciaal.

2.4.1 Uitstroom (absoluut en %) uit de bijstand (2015 – 2017)

	Uitstroom				Uitstroom% [1)]		
	2015	2016	2017		2015	2016	2017
Nederland	125.960	119.950	118.120		21,5	20,5	20,5
Fryslân	5.570	5.230	5.410		22,0	20,0	21,0
De Fryske Marren	270	280	290		21,0	20,5	22,0
Harlingen	140	110	150		19,0	14,5	19,5
Súdwest-Fryslân	620	640	610		19,5	20,0	19,5
Het Bildt	70	60	80		16,5	15,0	19,0
Franekeradeel	150	130	120		21,5	18,0	17,0
Menameradiel	70	50	60		23,0	16,0	22,0

1) Uitstroom als % van aantal bijstandsontvangers aan begin van het jaar en de instroom gedurende het jaar.

2.5 Uitstroompercentage naar werk

In De Fryske Marren lag het uitstroompercentage naar werk net iets hoger dan provinciaal en landelijk. In Harlingen (2015 en 2016) en Het Bildt was het uitstroompercentage naar werk lager dan landelijk en in de provincie. Súdwest-Fryslân zat ongeveer op het provinciale percentage dat iets hoger is dan het nationale percentage.

	Uitstroom naar werk				% Uitstroom naar werk		
	2015	2016	2017		2015	2016	2017
Nederland	59.780	60.120	60.890		10,5	10,0	10,5
Fryslân	2.830	2.780	2.910		11,0	10,5	11,5
De Fryske Marren	140	160	170		11,5	11,5	12,5
Harlingen	70	70	90		9,5	9,5	12,0
Súdwest-Fryslân	350	360	340		11,0	11,0	11,0
Het Bildt	30	30	40		6,5	8,0	9,5
Franekeradeel	80	60	80		11,0	9,0	11,0
Menameradiel	40	20	30		13,0	7,5	10,0

[1)] Uitstroom naar werk als % van aantal bijstandsontvangers aan begin van het jaar en de instroom gedurende het jaar.

2.6 Analyse CBS-cijfers

Na 2015 is de ontwikkeling van de bijstandspopulatie het meest gunstig geweest in De Fryske Marren. Waadhoeke kent een ongunstigere ontwikkeling dan de andere gemeenten. Súdwest-Fryslân en Harlingen zitten daar tussenin, waarbij Súdwest-Fryslân iets gunstigere ontwikkelingen kent dan de provinciale ontwikkeling. De gemeente Harlingen heeft een relatief hoge bijstandsdichtheid. Uit cijfers over de jaren 2015 – 2017 blijkt dat Harlingen een relatief lage instroom in de bijstand combineert met een relatief lage uitstroom. In Harlingen is sprake van een bestand met relatief weinig dynamiek.
De Fryske Marren heeft een relatief lage bijstandsdichtheid. In 2015 en 2016 was het instroompercentage relatief hoog. Het uitstroompercentage was in 2015 – 2017 ongeveer gelijk aan het nationale en provinciale percentage. De uitstroom naar werk is in De Fryske Marren relatief hoog.
Súdwest-Fryslân zit in veel gevallen dicht bij de landelijke en provinciale ontwikkelingen en percentages. In 2015 en 2017 was alleen sprake van een relatief lage uitstroom uit de bijstand. De uitstroom naar werk is vergelijkbaar met het provinciale percentage.

2.7 Verschil tussen voorspeld en werkelijk bijstandsvolume

Het macro-budget voor de gebundelde uitkeringen Participatiebudget (GUP) wordt over gemeenten verdeeld via een objectief verdeelmodel. De makers van het verdeelmodel doen elk jaar een voorspelling van het aantal bijstandsuitkeringen per gemeente per einde jaar t-2 (dus met het verdeelmodel 2021 voor eind 2019) en dit wordt vergeleken met het werkelijke aantal uitkeringen op dat moment. Met het verdeelmodel GUP 2021 is dus een voorspelling gedaan voor eind 2019 en dit wordt vergeleken met het werkelijke aantal uitkeringen per eind 2019.

In De Fryske Marren ligt het werkelijke niveau ruim (8 procent) onder het voorspelde niveau. De drie andere gemeenten hebben in werkelijkheid meer bijstandsuitkeringen dan voorspeld door het objectieve verdeelmodel. De afwijking is het hoogst (9 procent) voor de gemeente Harlingen. De gemeente Waadhoeke zit iets hoger dan de voorspelling.

Ten opzichte van het verdeelmodel GUP 2019 is het verschil in De Fryske Marren omgeslagen van een ongunstige afwijking van 50 naar een gunstige afwijking van -70. Voor de drie andere gemeenten is het ongunstige verschil afgenomen, vooral in Súdwest-Fryslân en Waadhoeke. Dus in alle gemeenten is de laatste jaren blijkbaar sprake van een relatief gunstige ontwikkeling.

Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering, voorspeld en werkelijk per eind 2019, op basis van het verdeelmodel 2021

	Voorspeld	Werkelijk	Verschil	Verschil%
De Fryske Marren	871	801	-70	-8,0%
Harlingen	480	523	43	9,0%
Súdwest-Fryslân	2.128	2.236	108	5,1%
Waadhoeke	997	1.017	20	2,0%

Het voorspelde bijstandsniveau voor de gemeente Harlingen als % van het aantal huishoudens (8,1%) ligt ruim boven het bijstandsniveau van de andere gemeenten. Voor De Fryske Marren voorspelt het model de laagste bijstandsdichtheid (4,6% van het aantal huishoudens). Dit kan (op grond van het objectieve verdeelmodel) te maken hebben met twee factoren:

- De huishoudenssamenstelling. Harlingen (De Fryske Marren) zou een hoger (lager) aandeel huishoudens kunnen hebben die op grond van hun kenmerken een hogere kans op bijstand hebben.
- Zogenaamde regionale kenmerken (werkend onder niveau, beschikbaarheid van werk, aandeel studenten, overlast in de buurt, aandeel WW-uitkeringen en buurten met relatief veel uitkeringsgerechtigden).

Dit zijn de daarbij opvallende punten:

- Harlingen kent een hoger aandeel huishoudens (dan de andere gemeenten) met de volgende kenmerken die een relatief hoge kans op bijstand hebben:
  - Alleenstaanden en eenouderhuishoudens
  - Medicijngebruik uit zes of meer hoofdgroepen
  - Huishoudens die gebruik maken van GGZ
  - Huishoudens met een migratieachtergrond
  - Huishoudens die in een corporatiewoning wonen
  - Huishoudens met een lage Human Capital Index
  - Huishoudens met stapeling van problematiek
- De Fryske Marren heeft veelal een lager aandeel van bovenstaande huishoudenstypen dan de andere gemeenten. Uitzondering is het aandeel van huishoudens met een lage Human Capital Index, dat in De Fryske Marren vergelijkbaar is met het aandeel in Súdwest-Fryslân en Waadhoeke.
- Waadhoeke en Súdwest-Fryslân zitten qua aandelen van de bovenstaande huishoudenstypen vrijwel altijd tussen Harlingen en De Fryske Marren in.

- Bij de overige kenmerken scoort Harlingen relatief ongunstig op het percentage huishoudens dat in een buurt woont met relatief veel uitkeringsgerechtigden[2]. Dit aandeel is iets hoger dan in Súdwest-Fryslân en twee keer zo hoog als in De Fryske Marren. Het verhoogt de kans op bijstand.
- Harlingen heeft echter een lager percentage 'overlast in de buurt' dan de andere gemeenten. Dit geeft weer een lagere kans op bijstand.

2.8 Conclusie verdeelmodel Participatiewet

De Fryske Marren heeft minder bijstandsuitkeringen dan voorspeld door het objectieve verdeelmodel Participatiewet. De drie andere gemeenten hebben juist meer uitkeringen dan voorspeld door het model. De laatste jaren is het ongunstige verschil echter wel kleiner geworden, vooral in Súdwest-Fryslân en Waadhoeke. In De Fryske Marren is het ongunstige verschil omgeslagen in een gunstig verschil.

Het objectieve verdeelmodel laat ook zien dat Harlingen een veel hogere voorspelde bijstandsdichtheid heeft dan de drie andere gemeenten. De Fryske Marren heeft de laagste voorspelde bijstandsdichtheid. Harlingen kent dan ook relatief hoge aandelen van huishoudenstypen die op zichzelf een hogere kans op bijstand hebben en een hoog aandeel huishoudens dat woont in buurten met relatief veel uitkeringsgerechtigden. Voor De Fryske Marren geldt het omgekeerde: juist relatief weinig huishoudenstypen die een hogere kans op bijstand hebben. De twee andere gemeenten zitten daar in de meeste gevallen precies tussen in.

2.9 Banen van werknemers

De meeste mensen met een uitkering zijn voor een terugkeer op de actieve arbeidsmarkt aangewezen op banen als werknemer. Daarom kijken we naar het niveau en de ontwikkeling van de werkgelegenheid. De vier gemeenten hebben relatief weinig banen van werknemers binnen de gemeentegrenzen. In Nederland zijn er 697 banen per 1.000 inwoners van 15 tot 70 jaar en in de provincie Friesland 608.
SWF komt het dichtste bij het provinciale cijfer met 570. De gemeente Waadhoeke heeft relatief de minste banen van werknemers, 433 per 1.000 inwoners van 15 tot 70 jaar.

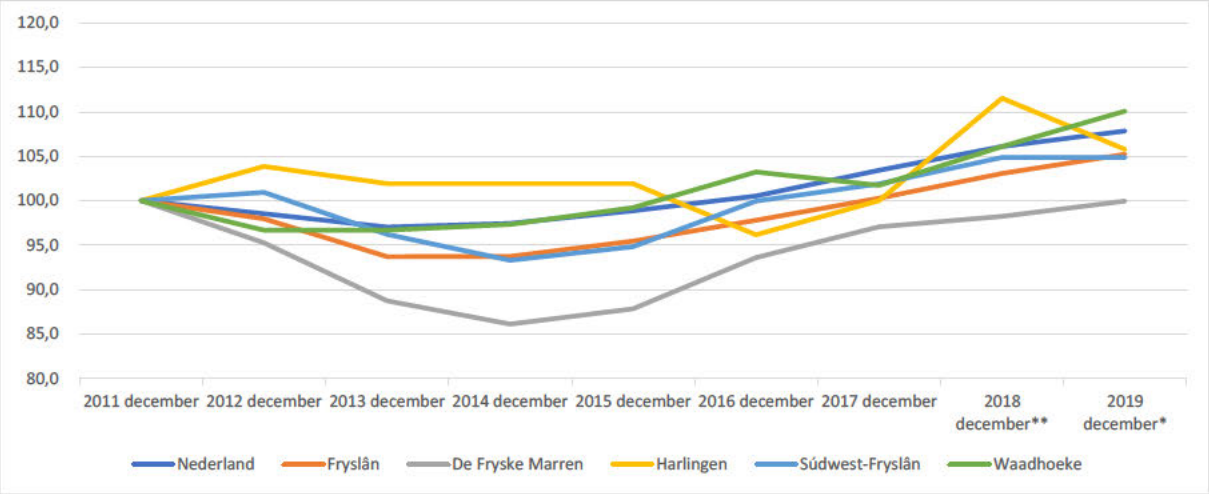
2.9.1 Aantal banen (absoluut en per 1.000 inwoners van 15 tot 70 jaar) eind december 2019

	Banen (*1.000) december-19	Banen per 1.000 inwoners 15 - 70
Nederland	8.560,5	697
Fryslân	271,9	608
De Fryske Marren	17,3	496
Harlingen	5,5	524
Súdwest-Fryslân	34,8	570
Waadhoeke	13,8	433

Het aantal banen van werknemers heeft zich sinds 2011 het gunstigst ontwikkeld in Waadhoeke. Daarna volgen SWF en Harlingen die eind 2019 bijna een zelfde index kennen als de provincie Friesland. Tussen 2011 en 2014 is de ontwikkeling van het aantal banen in De Fryske Marren ongunstig. Daarna heeft de werkgelegenheid zich redelijk hersteld, waardoor er eind 2019 weer ongeveer evenveel banen zijn dan eind 2011

[2] Aandee van de potent ë e beroepsbevo k ng n de gemeente dat n een buurt woont met re at ef vee (op ande jk n veau b j de hoogste 10 procent ten opz chte van het gemeente jk gem dde de) ontvangers van een u tker ng.

2.9.2 *Ontwikkeling banen van werknemers (2011 – 2019, index 2011=100)*

Vanaf eind 2015 is de werkgelegenheid het sterks gegroeid in DFM, SWF en Waadhoeke. De drie gemeenten zitten boven het provinciale groeicijfer in die periode. Harlingen blijft in die periode achter.

2.10 Pendel

Onderstaande tabel bevat informatie over het aantal inwoners van de vier gemeenten met een baan als werknemer (dienstverband) en de werkgemeente. Circa 80 tot 90 procent van de werknemers die in de vier gemeenten wonen, hebben een werkgemeente in de provincie Friesland. Dit percentage is het laagst voor de Fryske Marren (78 procent) en het hoogst voor Waadhoeke (89 procent). Dat betekent dat grofweg tussen de 10 en 20 procent van de werknemers een werkgemeente buiten de provincie heeft.

Tussen de 35 en 40 procent van de werknemers woonachtig in DFM, Harlingen en Waadhoeke werkt in de eigen woongemeente. In Súdwest-Fryslân ligt dit op bijna 55 procent.

Werkgemeente van werknemers (31 december 2019)

	Woongemeente			
	De Fryske Marren	Harlingen	Súdwest-Fryslân	Waadhoeke
Aantal personen met een baan in NL	23,2	6,6	40,1	20,9
Waarvan baan in Friesland	18,1	5,5	34,4	18,6
% baan in Friesland	78%	83%	86%	89%
Werkgemeente				
De Fryske Marren	8,8	0,1	2,2	0,3
Harlingen	0,1	2,4	0,7	1
Súdwest-Fryslân	2,7	0,7	21,9	1,5
Waadhoeke	0,2	0,7	1,2	7,3
Groningen	0,7		1,1	
Heerenveen	3,7		2,7	1,1
Leeuwarden	1,4	1,1	4,6	5,9
Noordoostpolder	0,8			
Smallingerland	0,5		0,6	0,6

3 Financiële uitwerking

3.1 Businesscase met 4 onderdelen

De businesscase maakt onderscheidt in 4 onderdelen:
- Subsidieresultaat Wsw;
- Subsidieresultaat Nieuw Beschut/LKS;
- Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf;
- Resultaat op re-integratie Perspectiefrijk.

In onderstaand overzicht is opgenomen wat de bijbehorende opbrengsten en kosten van de vier onderdelen zijn. Daaraan voorafgaand wordt eerst een toelichting gegeven op het evenredig deel Perspectiefrijk.

3.2 Evenredig deel Perspectiefrijk

3.2.1 Methode bepalen evenredig deel

In het keuzedocument[3] is aangegeven dat de gemeenten individueel bepalen welk budget beschikbaar is voor het behalen van de gewenste plaatsingsdoelen voor de categorie Perspectiefrijk. Daarbij is ook afgesproken dat een evenredige bijdragen van de vier gemeenten wordt afgesproken, zodat de continuïteit van de basisactiviteiten van het Werkleerbedrijf is gewaarborgd. In de aanloop van de businesscase is ambtelijk afgestemd wat het evenredig deel zou moeten zijn. Dit ambtelijk advies is vervolgens als basis genomen. Het advies luidt:
1. Stel het evenredig deel vast op het gemiddeld uitgavenniveau per bijstandsuitkering 2019-2021 van de gemeenten bij Pastiel/Wurkjouwer en neem dit uitgavenniveau vanaf 2022 als basis.
2. De gemeenten die daaronder zitten, groeien in de jaren 2022 tot 2025 toe naar de vastgestelde basis. Hiervoor is gekozen om gemeenten de tijd te geven om zich aan te passen aan de nieuwe situatie. Ook de aanbesteding van re-integratie voor 2021 en 2022 door SWF speelt hierbij een rol.

Als de gemeente in de eigen begroting een lager bedrag heeft opgenomen, zal in die gemeente het besluit worden voorgelegd om conform de in het advies opgenomen lijn het bedrag te verhogen.

3.2.2 Uitwerking omvang evenredig deel

De gemiddelde externe uitgaven van de gemeenten bij Pastiel/Wurkjouwer zijn in de periode 2019 – 2021 gelijk aan 790 euro per bijstandsuitkering. Dit leidt tot de volgende evenredige delen per gemeente, vanaf 2022 gebaseerd op het genoemde gemiddelde bedrag in 2019 - 2021. Er is in alle jaren uitgegaan van een aantal bijstandsuitkeringen dat gelijk is aan het jaargemiddelde in 2020

[3] Keuzedocument, b adz jde 13.

Tabel 1

Evenredig deel Perspectiefrijk: op basis gemiddelde bestedingen bij Pastiel/Wurkjouwer 2019 - 2021					
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
De Fryske Marren	521.400	521.400	521.400	521.400	521.400
Harlingen	371.300	371.300	371.300	371.300	371.300
Súdwest-Fryslân	1.564.200	1.564.200	1.564.200	1.564.200	1.564.200
Waadhoeke	718.900	718.900	718.900	718.900	718.900
Totaal	**3.175.800**	**3.175.800**	**3.175.800**	**3.175.800**	**3.175.800**

Voor Harlingen, Waadhoeke en vooral SWF is de uitkomst hoger dan de opgaven die door deze gemeenten zijn gedaan over het beschikbare budget voor de dienstverlening voor de categorie Perspectiefrijk via het Werkleerbedrijf. Voor deze gemeenten is dus sprake van een ingroeipad. Voor De Fryske Marren is het evenredig deel lager dan het aangegeven budget, zodat voor deze gemeente sprake is van een boven-evenredig deel, zie tabel 2.

Het boven-evenredig deel van De Fryske Marren bestaat onder andere uit het onderdeel uitvoering van het werkdeel, dat is uitbesteed aan Pastiel. Daarnaast maakt De Fryske Marren (bijna) geen gebruik van andere aanbieders.

Tabel 2

Boven-evenredig deel Perspectiefrijk per gemeente					
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
De Fryske Marren	259.600	259.600	259.600	259.600	259.600
Harlingen	0	0	0	0	0
Súdwest-Fryslân	0	0	0	0	0
Waadhoeke	0	0	0	0	0
Totaal	**259.600**	**259.600**	**259.600**	**259.600**	**259.600**

Daarmee komt het totale activiteitenniveau (evenredig deel en boven-evenredig deel samen) in geld uit op circa 3,43 miljoen euro.

Daarnaast is sprake van een budget voor het pluspakket, bestaande uit dienstverlening voor de categorieën Van Waarde en Kansrijk. Wat betreft bedragen betreft dit vooral de Wurkjouwer voor de categorie Van Waarde. De Wurkjouwer wordt door de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân ingezet. Bij de Fryske Marren gaat het daarnaast om trajecten voor de categorie Kansrijk en screening van kandidaten. Voor Harlingen en Waadhoeke betreft het trajecten voor de categorie Kansrijk. Gemeenten kunnen in de loop van de tijd ook andere diensten afnemen voor de categorieën Van Waarde en Kansrijk.

Tabel 3

Budget pluspakket per gemeente					
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
De Fryske Marren	519.000	519.000	519.000	519.000	519.000
Harlingen	6.250	5.940	5.940	5.940	5.940
Súdwest-Fryslân	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Waadhoeke	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
Totaal	**787.750**	**787.440**	**787.440**	**787.440**	**787.440**

3.2.3 Ingroei evenredig deel

Tabel 1 laat zien wat het evenredig deel zou zijn, indien elke gemeente direct bij de start het evenredig deel inbrengt. Het advies luidt om een ingroeitraject te hanteren, zodat gemeenten die nu nog onder het uitgavenniveau zitten daar naar toe groeien. Het evenredige deel per gemeente kent dan de ontwikkeling die is weergegeven in tabel 4. Het evenredige deel groeit van ruim 2,23 miljoen euro in 2022 tot bijna 3,18 miljoen euro in 2025.

Tabel 4

Evenredig deel: op basis gemiddelde bestedingen bij Pastiel/Wurkjouwer 2019 - 2021 en ingroei 2022 - 2025	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
De Fryske Marren	521.400	521.400	521.400	521.400	521.400
Harlingen	311.449	331.399	351.350	371.300	371.300
Súdwest-Fryslân	800.000	1.054.733	1.309.467	1.564.200	1.564.200
Waadhoeke	600.965	640.277	679.588	718.900	718.900
Totaal	**2.233.814**	**2.547.810**	**2.861.805**	**3.175.800**	**3.175.800**
Waarvan personeel in natura	**183.795**	**186.256**	**187.636**	**189.038**	**190.463**
Waarvan in budget	**2.050.019**	**2.361.554**	**2.674.169**	**2.986.762**	**2.985.337**

Het totaal beschikbare budget voor trajecten Perspectiefrijk via het Werkleerbedrijf is 2,2 miljoen euro (met boven-evenredig deel De Fryske Marren circa 2,5 miljoen) in 2022 en neemt in stappen toe tot circa 3,18 miljoen euro (3,44 miljoen euro met boven-evenredig deel De Fryske Marren). Daar komt het budget voor het pluspakket nog bij.

3.3 Toelichting uitwerking onderdelen businesscase 2022-2026

- In de paragrafen 3.4 tot en met 4.8 zijn de vier onderdelen van de businesscase uitgewerkt. Daarbij zijn de volgende uitwerkingen opgenomen:
  - In paragrafen 3.4, 3.5 en 3.6: basisscenario, met de aanname dat het evenredig deel Perspectiefrijk direct wordt gerealiseerd;
  - In paragraaf 3.7 basisscenario met ingroeimodel evenredig deel, boven-evenredig deel Perspectiefrijk en budget Pluspakket gezamenlijk.
  - In paragraaf 3.8: de ambitie van de directie Empatec.
  - In paragaaf 3.9: de uiteindelijke businesscase gesplitst in GR en NV.

- Het onderscheid in 3.4 en 3.7 is gemaakt om te kunnen vaststellen of het Werkleerbedrijf met het afgesproken evenredig deel een solide basis heeft en de doelgroep en de gemeenten continuïteit kan bieden. In paragraaf 3.4 vindt die toetsing plaats door ervan uit te gaan dat het evenredig deel direct vanaf 2022 wordt gehanteerd. De praktijk is echter anders, omdat een ingroeimodel wordt geadviseerd. Dit ingroeimodel is uitgewerkt in 3.7. Het ingroeimodel heeft in eerste instantie een nadelig effect op het totale financiële resultaat van het Werkleerbedrijf. Dit effect doet zich in de praktijk niet voor omdat De Fryske Marren een boven-evenredig deel voor re-integratie Perspectiefrijk inbrengt en door De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân een relatief omvangrijk pluspakket wordt ingebracht. De rest van de businesscase is gebaseerd op het door gemeenten ingebrachte totale budget voor de categorie Perspectiefrijk (evenredig én boven-evenredig deel) en het budget voor het Pluspakket.

- De gepresenteerde cijfers in de paragrafen 3.4 en 3.7 zijn voor de GR en de NV gezamenlijk. In die presentatie wordt het Werkleerbedrijf als één geheel benaderd. Dit maakt vergelijking met landelijke benchmarks mogelijk. Die presentatie gaat voorbij aan de afspraken die zijn gemaakt over kostentoerekeningen (betreft onder andere de kosten van ambtenaren, de kosten voor de personeels- en salarisadministratie en de kosten voor de secretaris en de controller van de GR en overige personeelskosten Wsw). In paragraaf 3.9 wordt de splitsing tussen GR en NV wel gemaakt.

- In paragraaf 3.8 is de ambitie van de directie Empatec voor de jaren 2022 tot en met 2026 opgenomen en het effect van die ambitie op de businesscase.

- In paragraaf 3.9 tenslotte wordt inzichtelijk gemaakt wat de resultaten van de GR en de NV afzonderlijk zijn. Daarmee kan de relatie met de gehanteerde begrotings- en jaarrekeningsystematiek worden gelegd, inclusief de afspraken over de kostenverdeling tussen GR en NV. Het geeft ook inzicht in de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage voor de uitvoering van de Wsw.

3.4 Ontwikkeling BC als evenredig deel Perspectiefrijk direct wordt gerealiseerd

Hierna zijn drie tabellen opgenomen:
- Tabel 5: de ontwikkeling van de eerste drie onderdelen van de businesscase (subsidieresultaat Wsw, resultaat nieuw beschut werk en LKS en bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf).
- Tabel 6: de feitelijke besteding van de gemeenten voor de categorie Perspectiefrijk in het ingroeimodel.
- Tabel 7: een samenvatting van tabellen 5 en 6.

Tabel 5

Basisscenario (in euro 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Volumes (fte):					
Wsw (1)	790 9	744 9	706 1	656 8	611 5
- waarvan Wsw in dienst WLB (1a)	708 8	667 6	632 8	588 6	548 0
- waarvan begeleid werken Wsw (1b)	82 1	77 3	73 3	68 2	63 5
Nieuw beschut in dienst (2)	64 6	69 8	73 3	79 2	83 5
Andere kandidaten Participatiewet in dienst (3)	23 0	25 0	27 0	29 0	31 0
Totaal in dienst WLB (1a 2 en 3)	796 4	762 4	733 1	696 8	662 6
Financieel meerjarenbeeld:					
Subsidieresultaat Wsw					
Deelbudget Wsw	24 472	23 433	22 641	21 628	20 735
Personeelskosten Wsw	-25 018	-23 580	-22 366	-20 822	-19 404
Subsidieresultaat Wsw	-546	-147	275	806	1 331
Resultaat nieuw beschut en LKS-medewerkers					
Loonkosten- en begeleidingssubsidie NBW en LKS	1 478	1 600	1 725	1 896	2 022
Loonkosten NBW en LKS	-2 078	-2 251	-2 375	-2 543	-2 712
Resultaat NBW en LKS	-600	-651	-650	-647	-690
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf					
Netto toegevoegde waarde	12 341	11 786	11 321	10 719	10 163
Andere opbrengsten	10	15	20	25	30
Totaal baten	12 351	11 801	11 341	10 744	10 193
Kosten ongesubsidieerd personeel	-8 184	-7 905	-7 748	-7 329	-7 025
Afschrijvingen	-998	-977	-958	-934	-911
Overige bedrijfskosten	-4 625	-4 559	-4 502	-4 426	-4 354
Totaal lasten	-13 808	-13 440	-13 208	-12 689	-12 291
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf	-1 457	-1 639	-1 867	-1 945	-2 098

Tabel 5 laat op basis van de gehanteerde uitgangspunten en aannames de ontwikkeling van de drie eerste onderdelen van de businesscase zien. Daarbij ontstaat het volgende beeld:
- Het subsidieresultaat Wsw verbetert de komende jaren sterk. Het negatieve resultaat slaat in de loop van de periode om in een positief resultaat. De reden hiervoor is dat het deelbudget Wsw (ook wel Rijksbijdrage Wsw genoemd) per Wsw-plek de komende jaren toeneemt als gevolg van de landelijk hogere uitstroom uit de Wsw dan verwacht bij de voorbereidingen van de Participatiewet;
- Het nadelige subsidieresultaat Nieuw Beschut Werken en LKS-medewerkers neemt in de loop van de periode iets toe van 600.000 euro in 2022 naar 690.000 euro in 2026;

- Het bedrijfsresultaat van het Werkleerbedrijf verslechtert. Het nadelige resultaat loopt op van 1,46 miljoen euro in 2022 naar bijna 2,1 miljoen euro in 2026. Nota bene: dit is inclusief de kosten van de ambtenaren die ten laste van de GR komen en andere bedrijfskosten in de GR.

Het vierde onderdeel van de businesscase, het resultaat op re-integratie Perspectiefrijk, heeft als uitgangspunt dat re-integratie, net als in de afgelopen jaren, inclusief de toegerekende overheadkosten, gemiddeld een break-even resultaat laat zien. Deze activiteit leidt op zichzelf niet tot een marge of winst, maar geeft dekking aan een deel van de (vaste) kosten van het Werkleerbedrijf.

Onderstaande tabel 6 is gebaseerd op de aanname dat het evenredig deel direct wordt gerealiseerd. Het totale bedrag voor het evenredig deel is 2,985 miljoen euro, exclusief het personeel dat in natura door gemeenten wordt geleverd aan het Werkleerbedrijf (dit gaat om circa 2,5 fte).

Tabel 6

Basisscenario (in euro 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Resultaat re-integratie Perspectiefrijk					
Budgetten en volumes (fte):					
Beschikbare budgetten gemeenten/Dienst NWF	2 985	2 985	2 985	2 985	2 985
Financieel meerjarenbeeld:					
Resultaat WLB re-integratie					
Opbrengsten (budget van gemeenten)	2 985	2 985	2 985	2 985	2 985
Kosten ongesubsidieerd personeel	-2 177	-2 177	-2 177	-2 177	-2 177
Overige bedrijfskosten (incl kosten Wsw-personeel)	-808	-808	-808	-808	-808
Resultaat re-integratie	-	-	-	-	-

3.5 Gehanteerde uitgangspunten basisscenario

Bij de uitwerking van het basisscenario zijn onderstaande uitgangspunten en aannames gehanteerd:
- Het aantal Wsw-medewerkers ontwikkelt zich conform de verwachtingen in het verdeelmodel voor het macro deelbudget Wsw (Meicirculaire gemeentefonds 2021).
- Het aantal nieuw beschut medewerkers ontwikkelt zich volgens de gemeentelijke taakstellingen vastgesteld door de Rijksoverheid. De Fryske Marren realiseert net als nu 10 plekken extra.
- Het deelbudget Wsw ontwikkelt zich conform de Meicirculaire gemeentefonds 2021.
- Per Wsw-fte in dienst bij het Werkleerbedrijf blijven de loonkosten en werkgeverslasten Wsw gelijk aan het jaar 2021. De overige personeelskosten per Wsw-fte nemen in de loop van de tijd iets toe vanwege schaalnadelen.
- De loonkosten voor Nieuw Beschut Werk en LKS-medewerkers (Participatiewet) zijn gebaseerd op de eerste begroting GR Fryslân-West 2022 - 2026. Hetzelfde geldt voor de loonkostensubsidie en begeleidingsvergoeding voor deze medewerkers.
- Bij de netto toegevoegde waarde (NTW) is aangenomen dat de NTW per Wsw-fte en de NTW per fte Nieuw Beschut Werken de komende jaren op het niveau van 2019 blijft. Het jaar 2020 was een Coronajaar en dit heeft een nadelig effect gehad op de NTW. Bij de Wsw is sprake van twee belangrijke ontwikkelingen die een tegengesteld effect hebben. Op de eerste plaats worden de Wsw-medewerkers gemiddeld ouder door de stop op de instroom. Dit heeft een neerwaarts effect op de NTW per fte door toename van de beperking en/of hoger verzuim. Aan de andere kant kan door het afnemend aantal Wsw-medewerkers leegloop worden beperkt en minder lucratieve opdrachten worden beëindigd. Dit heeft een opwaarts effect op de NTW per Wsw-fte. De afgelopen jaren is, uitgezonderd in het Coronajaar 2020, de NTW per Wsw-fte bij Empatec nog toegenomen.
- De kosten voor het ongesubsidieerd personeel zijn gebaseerd op een opgave van Empatec over de benodigde totale formatie ongesubsidieerd personeel. Gerekend is met gemiddelde loonkosten per fte van 76.000 euro gebaseerd op 2020 en een indexatie van 3% voor 2021.
- In de kosten voor ongesubsidieerd personeel zijn ook de loonkosten opgenomen van de ambtenaren die ten laste komen van de GR.
- Bij de afschrijvingen is verondersteld dat deze niet evenredig kunnen worden teruggebracht met de afname van het aantal gesubsidieerde medewerkers. Verondersteld is dat de afschrijvingen met 0,5% afnemen wanneer het aantal gesubsidieerde medewerkers met 1% afneemt (in economische

termen: de afschrijvingen hebben een elasticiteit van 0,5 t.o.v. de ontwikkeling van het aantal gesubsidieerde medewerkers).

- Bij de overige bedrijfskosten is door Empatec gekeken welke besparingen mogelijk zijn:
  - De huisvestingskosten zijn moeilijk terug te brengen of er zouden drastische maatregelen moeten worden genomen (sluiten vestiging Franeker, met daarbij sterk toenemende reistijden en reiskosten voor medewerkers).
  - De kosten voor energie en verzekeringen zijn de afgelopen jaren sterk gestegen.
  - Bij de indirecte productiekosten, de kosten externe dienstverlening en inleen personeel en de overige bedrijfskosten, is voor 2022 uitgegaan van het niveau van deze kosten in 2017. In de jaren daarop waren deze kosten, deels door transitiekosten, aanmerkelijk hoger. Na 2022 is uitgegaan van een afname van deze kosten, net als bij de afschrijvingen met een elasticiteit van 0,5. Empatec geeft aan vanaf 2020 al stappen hierin te hebben gemaakt en de kosten voor de infrastructuur in 2022 met 10% te gaan reduceren.
  - Ook voor de leasekosten vanaf 2022 is een elasticiteit van 0,5 aangenomen.
- Er is uitgegaan van de totale budgetten (evenredig deel Perspectiefrijk, boven-evenredig deel Perspectiefrijk en budget Pluspakket) die de gemeenten gaan inbrengen voor de re-integratie van de categorie Perspectiefrijk.
- Er is gerekend met het prijsniveau van 2021. De gebruikte gegevens uit de Meicirculaire 2021 gaan namelijk ook uit van constante prijzen.

3.6 Samenvatting

Tabel 7 geeft een samenvatting van het voorafgaande. Het totaal resultaat verbetert tussen 2022 en 2026 met meer dan 1,1 miljoen euro. Dit is vooral de resultante van de verbetering (met 1,9 miljoen euro) van het subsidieresultaat Wsw en een verslechtering van het bedrijfsresultaat van het Werkleerbedrijf (met 640.000 euro).

Per arbeidsjaar (SE) Wsw is het exploitatietekort in 2022 iets meer dan 3.000 euro. Dit verbetert tot ruim 2.200 euro per Wsw-arbeidsjaar in 2026. Dit zijn de bedragen die gemeenten zouden moeten betalen als gemeentelijke bijdrage om het Werkleerbedrijf een solide basis te geven. De gemeentelijke bijdrage per arbeidsjaar Wsw kan dus in stapjes omlaag naar ruim 2.200 euro. De totale gemeentelijke bijdrage loopt dus terug van 2,6 miljoen in 2022 naar 1,46 miljoen in 2026. Dit als gevolg van de afname van het aantal arbeidsjaren Wsw en de hogere Rijksbijdrage per Wsw-arbeidsjaar.

Tabel 7

Samenvatting basisscenario (in euro 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Subsidieresultaat Wsw	-546	-147	275	806	1 331
Subsidieresultaat NBW en LKS	-600	-651	-650	-647	-690
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf	-1 457	-1 639	-1 867	-1 945	-2 098
Financieel resultaat re-integratie	-	-	-	-	-
Totaal financieel resultaat	**-2.603**	**-2.438**	**-2.242**	**-1.786**	**-1.457**
Per arbeidsjaar Wsw (in euro 1)	**-3.074**	**-3.056**	**-2.965**	**-2.540**	**-2.225**

3.7 De businesscase met het evenredig deel en het boven-evenredig deel Perspectiefrijk en het budget voor het pluspakket

In de paragrafen 3.4 tot en met 3.6 is ervan uitgegaan dat het evenredig deel Perspectiefrijk direct wordt gerealiseerd. Dit is echter niet het geval omdat hiervoor een ingroei-model wordt voorgesteld. Het ingroeimodel heeft de eerste jaren een nadelig effect op het totale financiële resultaat van het Werkleerbedrijf omdat een kleiner deel van de bedrijfskosten kan worden gedekt vanuit de re-integratie activiteiten. Dit effect zal zich echter in de praktijk niet voordoen omdat De Fryske Marren een boven-evenredig deel voor re-integratie inbrengt en De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân een relatief omvangrijk pluspakket inbrengen. De businesscase baseren we vanaf hier op het totaal bedrag voor re-integratie dat door de gemeenten wordt voorgesteld, dus het evenredig deel, het boven-evenredig deel en het budget voor het pluspakket.

Dit is verwerkt in de hierna opgenomen tabellen 8, 9 en 10.

Tabel 8

Basisscenario (in euro 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Volumes (fte):					
Wsw (1)	790 9	744 9	706 1	656 8	611 5
- waarvan Wsw in dienst WLB (1a)	708 8	667 6	632 8	588 6	548 0
- waarvan begeleid werken Wsw (1b)	82 1	77 3	73 3	68 2	63 5
Nieuw beschut in dienst (2)	64 6	69 8	73 3	79 2	83 5
Andere kandidaten Participatiewet in dienst (3)	23 0	25 0	27 0	29 0	31 0
Totaal in dienst WLB (1a 2 en 3)	796 4	762 4	733 1	696 8	662 6
Financieel meerjarenbeeld:					
Subsidieresultaat Wsw					
Deelbudget Wsw	24 472	23 433	22 641	21 628	20 735
Personeelskosten Wsw	-25 018	-23 580	-22 366	-20 822	-19 404
Subsidieresultaat Wsw	-546	-147	275	806	1 331
Resultaat nieuw beschut en LKS-medewerkers					
Loonkosten- en begeleidingssubsidie NBW en LKS	1 478	1 600	1 725	1 896	2 022
Loonkosten NBW en LKS	-2 078	-2 251	-2 375	-2 543	-2 712
Resultaat NBW en LKS	-600	-651	-650	-647	-690
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf					
Netto toegevoegde waarde	12 341	11 786	11 321	10 719	10 163
Andere opbrengsten	10	15	20	25	30
Totaal baten	12 351	11 801	11 341	10 744	10 193
Kosten ongesubsidieerd personeel	-8 103	-7 596	-7 212	-6 564	-6 262
Afschrijvingen	-998	-977	-958	-934	-911
Overige bedrijfskosten	-4 603	-4 475	-4 356	-4 219	-4 147
Totaal lasten	-13 704	-13 048	-12 526	-11 717	-11 320
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf	-1 353	-1 247	-1 185	-974	-1 127

Tabel 8 laat de eerste drie onderdelen van de businesscase zien. Ten opzichte van de situatie waarin het evenredig deel direct zou worden gerealiseerd (zie paragraaf 3.4) wijzigt alleen het bedrijfsresultaat van het Werkleerbedrijf. Door het hogere volume van re-integratie verbetert het bedrijfsresultaat. In 2022 wordt het bedrijfsresultaat circa 100.000 euro voordeliger. In de jaren daarna loopt de verbetering op tot circa 970.000 euro in 2026.

Tabel 9 laat de omvang van de re-integratie Perspectiefrijk zien uitgaande van evenredig deel, boven-evenredig deel en budget pluspakket Het resultaat op re-integratie is wederom nihil, maar een groter deel van de (vaste) kosten van het Werkleerbedrijf wordt gedekt uit de re-integratieactiviteiten.

Tabel 9

Basisscenario (in euro 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Resultaat re-integratie Perspectiefrijk					
Budgetten en volumes (fte):					
Beschikbare budgetten gemeenten/Dienst NWF	3 097	3 409	3 721	4 034	4 032
Financieel meerjarenbeeld:					
Resultaat WLB re-integratie					
Opbrengsten (budget van gemeenten)	3 097	3 409	3 721	4 034	4 032
Kosten ongesubsidieerd personeel	-2 258	-2 485	-2 713	-2 941	-2 940
Overige bedrijfskosten (incl kosten Wsw-personeel)	-839	-923	-1 008	-1 092	-1 092
Resultaat re-integratie	-	-	-	-	-

Tabel 10 geeft de samenvatting van de businesscase. In 2022 komt het nadelige saldo uit op bijna 2,5 miljoen euro. Het nadelige saldo neemt vervolgens gestaag af naar 486.000 euro nadelig in 2026. Deze verbetering heeft in dit geval zowel te maken met een verbetering van het subsidieresultaat Wsw als met een verbetering van het bedrijfsresultaat. De genoemde bedragen zouden de gemeenten moeten

bijdragen om het Werkleerbedrijf continuïteit te bieden. De gemeentelijke bijdrage per arbeidsjaar/SE Wsw daalt van circa 2.950 euro in 2022 tot ruim 740 euro in 2026.

Tabel 10

Samenvatting basisscenario (in euro 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Subsidieresultaat Wsw	-546	-147	275	806	1 331
Subsidieresultaat NBW en LKS	-600	-651	-650	-647	-690
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf	-1 353	-1 247	-1 185	-974	-1 127
Financieel resultaat re-integratie	-	-	-	-	-
Totaal financieel resultaat	**-2.499**	**-2.045**	**-1.559**	**-814**	**-486**
Per arbeidsjaar Wsw (in euro 1)	**-2.952**	**-2.564**	**-2.063**	**-1.158**	**-743**

3.8 Ambitie directie Empatec

Paragraaf 3,7 laat zien dat in het basisscenario, het totaal financieel resultaat negatief blijft.

1) Het subsidieresultaat voor nieuw beschut werk (NBW) en LKS-medewerkers is negatief. Het tekort loopt langzaam op. Dit zou kunnen worden beperkt wanneer gemeenten voor nieuw beschut medewerkers standaard 70% van het wettelijk minimumloon als loonkostensubsidie te betalen. De gemiddelde loonkostensubsidie is nu 58% van het wettelijk minimumloon. In veel Participatiebedrijven wordt standaard 70% aangehouden. Dit maakt ook dat de kosten worden gedragen door de gemeente die de plek realiseert. Het vermindert het nadelige subsidietekort met 165.000 euro (in 2022) en 240.000 euro (in 2026).
2) Het bedrijfsresultaat van het Werkleerbedrijf is negatief. Dit beeld wijkt af van de landelijke benchmark en van andere soortgelijke bedrijven. Door in te zetten op de verbetering van het bedrijfsresultaat kan het Werkleerbedrijf het totaal resultaat verbeteren. Empatec heeft die lijn al ingezet en er de directie van Empatec heeft in het proces van de businesscase aangegeven dat deze lijn verder wordt voortgezet en tot resultaten leidt. Daarbij past wel de opmerking dat er sprake is van een dubbele opgave. Het Werkleerbedrijf moet immers ook de krimp opvangen die het gevolg is van de uitstroom van Wsw-medewerkers. Het effect van de ingezette lijn wordt ook zichtbaar in het resultaat van 2021. Een voorlopige prognose voor 2021 wijst uit dat het resultaat van de NV, zonder rekening te houden met Coronasteun, beperkt negatief zal zijn. De directie meldt dat die lijn van verbeteringen ook zichtbaar zal zijn in de begroting 2022 van de NV[4].

3.8.1 Ambitie directie: nuloptie.

De directie van Empatec heeft in het proces van de businesscase aangegeven dat de directie voor de NV Empatec (inclusief re-integratie) een zogenoemde nuloptie realistisch acht voor de periode 2022 - 2026. Dat betekent dat de bedrijfskosten van de NV volledig worden gedekt uit de opbrengsten uit de inzet van de gesubsidieerde medewerkers en uit de opbrengsten uit re-integratie activiteiten. Voor de NV is géén gemeentelijke bijdrage nodig. Daarbij hanteert de directie de volgende voorwaarden:

- Het jaarlijkse tekort in de GR komt voor rekening van de aan de GR deelnemende gemeenten. Daarbij wordt uitgegaan van de kostenverdeling tussen GR en NV zoals die nu wordt gehanteerd.
- De afgesproken volumes aan re-integratie worden gerealiseerd. De dubbele opgave van het Werkleerbedrijf (verbeteren bedrijfsresultaat en opvangen krimp Wsw), kan het Werkleerbedrijf alleen uitvoeren als het werkvolume van de Participatiewet de komende jaren toeneemt. Daarmee wordt niet de totale afname van de Wsw gecompenseerd, maar is wel sprake van een voldoende omvangrijk werkpakket voor het totale Werkleerbedrijf.
- De opdrachten worden toegekend op basis van een dienstverleningsovereenkomst zonder aanbesteding.
- Gemeenten continueren de overige opdrachten die op dit moment aan Empatec worden verstrekt (groen, brugwachters, enzovoort).

[4] Op het moment van verschijnen van deze businesscase is deze echter nog niet beschikbaar.

.

- Er is gedurende vier jaar (2022 tot en met 2025) een budget van € 500.000 per jaar beschikbaar voor transitiekosten.

In het implementatieplan wordt uitgewerkt op welke wijze de nuloptie voor de NV wordt gerealiseerd. In de volgende paragraaf wordt zichtbaar wat de nuloptie voor de NV betekent voor de gemeentelijke bijdragen.

Investeren in duurzaamheid

De directie van Empatec acht het aannemelijk het Werkleerbedrijf de komende jaren wil en moet investeren in duurzaamheid. Het hieruit voortvloeiende investeringsvraagstuk, zal bij het opstellen van het implementatieplan worden meegenomen.

3.9 Resultaat GR en NV in de businesscase

Hierna is tabel 11 het resultaat van de GR in de businesscase opgenomen. Tabel 12 laat de aansluiting zien tussen de businesscase voor de GR en de begroting 2022 van de GR. In tabel 13 is het resultaat van de NV opgenomen. Hierbij is uitgegaan van de huidige afspraken over de toedeling van opbrengsten en kosten aan GR en de NV.

3.9.1 Gemeenschappelijke regeling

De kosten in de GR bestaan uit het saldo van de Rijksbijdrage Wsw en de personeelskosten Wsw (het subsidieresultaat), het subsidieresultaat NBW en LKS, de vergoeding aan de NV voor de begeleiding van begeleid werkenden, de vergoeding aan de NV voor de personeels- en salarisadministratie en het medisch vervoer, de kosten van de ambtenaren die ten laste komen van de GR en de overige kosten in de GR (voor secretaris, controller en de accountant). Op het subsidieresultaat Wsw dat grotendeels in de GR valt, moet echter een correctie worden gemaakt omdat afgesproken is dat een deel van de personeelskosten Wsw voor rekening van de NV zijn. Dit betreft bijvoorbeeld de kosten voor de bedrijfsgeneeskundige dienst, kosten voor trainingen/opleidingen en kosten voor werkkleding.

Tabel 11

Resultaat GR (in euro 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Subs d eresu taat Wsw	546	147	275	806	1.331
Waarvan personee skosten n de NV	413	395	380	361	343
Subs d eresu taat NBW en LKS	600	651	650	647	690
Vergoed ng GR aan NV voor bege e d ng bege e d werkenden	254	239	227	211	197
Vergoed ng GR aan NV voor personee s/sa ar sadm.	567	550	536	517	500
Kosten ambtenaren n de GR	498	453	453	347	200
Over ge kosten GR	115	115	115	115	115
Totaal saldo GR	**-2.167**	**-1.761**	**-1.325**	**-670**	**-27**
Aanta SE	846,8	797,6	756,1	703,3	654,8
Per SE (in euro 1)	**-2.559**	**-2.208**	**-1.753**	**-953**	**-41**

Op basis van de huidige kennis van de landelijke ontwikkeling van het subsidiebedrag, gaat het tekort in de GR omlaag van bijna 2,2 miljoen euro in 2022 naar 27.000 euro in 2026. Deze wordt grotendeels verklaard uit de verbetering van het subsidieresultaat Wsw.

Het risico bestaat dat de Rijsoverheid op enig moment het macrobudget voor de Wsw gaat verlagen waardoor het subsidieresultaat verslechtert. Hierop kunnen de gemeenten weinig invloed uitoefenen.

Deze businesscase is gebaseerd op de meest recente inzichten, onder andere de Meicirculaire 2021 en wijzigingen in het aantal ambtenaren ten laste van de GR. Daarom wijken de bedragen in tabel 11 af van de vastgestelde begroting 2022 van de GR. De tabel hieronder laat voor het jaar 2022 de verschillen zien tussen begroting 2022 en businesscase. Onder de tabel worden de oorzaken van de verschillen geduid.

Tabel 12

Resultaat (in euro 1.000)	Begroting GR 2022	Business-case 2022	Toeliichting
Rijksbijdrage Wsw	24 306	24 472	1)
Loonkosten Wsw	-23 446	-23 152	2)
Lage inkomensvoorziening	379		
Loonkostensubsidie begeleid werken	-1 530	-1 454	3)
Deel subsidieresultaat in GR	-291	-133	4)
Subsidieresultaat NBW en LKS	-600	-600	
Vergoeding GR aan NV begeleid werkenden	-254	-254	
Vergoeding GR aan NV voor personeels/salarisadm	-567	-567	
Kosten ambtenaren in de GR	-620	-498	5)
Overige kosten GR	-115	-115	
Overige opbrengsten	4	-	6)
Totaal saldo GR	**-2.443**	**-2.167**	
Gemeentelijke bijdrage	2 540	2 167	7)
Saldo na gemeentelijke bijdrage	**97**	**-0**	

1. Rijksbijdrage Wsw in 2022 bovenwaarts bijgesteld door Meicirculaire 2021.
2. Loonkosten Wsw gebaseerd op prognose 2021 en extrapolatie voor 2022, inclusief Lage inkomensvoorziening op de volgende regel.
3. Aangepast op prognose voor 2021 en verwachte uitstroom begeleid werkenden in 2022.
4. Resultante van het voorafgaande, ander deel subsidieresultaat zit in NV.
5. Aangepast aan wijzigingen in het aantal fte ambtenaren ten laste van de GR.
6. Kleine post, niet meegenomen in Businesscase.
7. Gemeentelijke bijdrage wordt in de businesscase bepaald op basis van een nulresultaat in de GR.

3.9.2 Naamloze vennootschap

Het beeld voor de NV wordt weergegeven in tabel 13. Het financiële saldo in de NV wordt bepaald door het bedrijfsresultaat en een aantal posten waarvoor moet worden gecorrigeerd vanwege de afspraken over de kostenverdeling tussen de GR en de NV. Zo valt een deel van de personeelskosten Wsw (onderdeel van het subsidieresultaat) in de NV. De NV ontvangt van de GR vergoedingen voor een aantal diensten (de vergoedingen van de GR en de opbrengsten daarvan in de NV zijn bij de berekening van het bedrijfsresultaat voor het geheel tegen elkaar weggestreept). De kosten voor de ambtenaren in de GR zijn ook opgenomen in het bedrijfsresultaat, maar worden door de GR gedragen. Hetzelfde geldt voor de overige kosten in de GR.

Tabel 13

Resultaat NV (in euro 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Bedr jfsresu taat Wsw	1.353	1.247	1.185	974	1.127
Personee skosten n de NV	413	395	380	361	343
Vergoed ng GR aan NV voor bege e d ng bege e d werkenden	254	239	227	211	197
Vergoed ng GR aan NV voor personee s/sa ar sadm.	567	550	536	517	500
Kosten ambtenaren n de GR	498	453	453	347	200
Over ge kosten GR	115	115	115	115	115
Totaal saldo NV	**-332**	**-284**	**-234**	**-144**	**-459**

Bovenstaande laat zien dat het saldo van de NV in de jaren 2022 – 2025 verbetert tot bijna 145.000 euro nadelig in 2025. In 2026 neemt het nadelige saldo weer toe tot circa 460.000 euro.

In de nuloptie van de directie van Empatec worden deze bedragen tot nul teruggebracht. Dit betekent dat de NV in de beschouwde periode zonder verdere bijdrage van de gemeente moet kunnen draaien omdat opbrengsten en kosten minimaal in evenwicht zijn. Dit is een inspanningsverplichting voor de NV.

Er wordt geen winst nagestreefd, maar mocht in enig jaar winst worden gemaakt dan zal conform de daarvoor geldende regels worden bezien of er aanleiding is om dividend uit te keren aan de aandeelhouder (de gemeenschappelijke regeling). De nuloptie wordt verder uitgewerkt in het implementatieplan in samenwerking met de gemeenten en de GR.

In de nuloptie zijn geen transitiekosten meegenomen. Deze transitiekosten zijn separaat in beeld gebracht. Zie hoofdstuk 12 van de businesscase.

3.10 Gemeentelijke bijdragen

3.10.1 Gemeenschappelijke regeling

In de nuloptie is de gemeentelijke bijdrage uitsluitend bedoeld om het saldo in de GR aan te zuiveren. Uit tabel 11 blijkt dat de gemeentelijke bijdrage aan de GR, op basis van de huidige rijkssubsidie, tussen 2022 en 2026 zal afnemen. Van bijna 2,2 miljoen euro in 2022 naar 27.000 euro in 2026. Per arbeidsjaar of SE Wsw loopt de gemeentelijke bijdrage terug van ruim 2.550 euro in 2022 naar 41 euro in 2026.

In tabel 14 wordt dat nogmaals duidelijk aangegeven.

Tabel 14

Gemeentelijke bijdrage in de businesscase (in euro 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Resultaat GR zonder gemeentelijke bijdrage	-2.167	-1.761	-1.325	-670	-27
Resultaat NV Werkleerbedrijf	-332	-284	-234	-144	-459
Inspanningsverplichting NV	332	284	234	144	459
Resultaat NV Werkleerbedrijf met inspanningsverplichting	0	0	0	0	0
Gemeentelijke bijdrage totaal	2.167	1.761	1.325	670	27
Per Wsw arbeidsjaar (of SE) (in euro 1)	2.559	2.208	1.753	953	41

3.10.2 Naamloze vennootschap

Er is geen reguliere gemeentelijke bijdrage aan de NV nodig.
Hierbij is nog niet het duurzaamheidsvraagstuk betrokken. Afhankelijk van de invulling daarvan is het aannemelijk dat hieruit een investeringsvraag zal voortvloeien dat gevolgen kan hebben op het resultaat van Empatec. Hierover zal, onder andere tijdens het opstellen van het implementatieplan, nader overleg tussen de samenwerkende partijen plaatsvinden.

3.11 Vier aanvullende opties

In aanvulling op het basisscenario zijn ook enkele opties opgesteld. Voor elk van deze opties is berekend, welk effect deze hebben op het financieel resultaat van het Werkleerbedrijf.

1. **Extra nieuw beschut werken plekken**
   In deze optie wordt het volume nieuw beschut verhoogd, bijvoorbeeld door wijzigingen in landelijk beleid als gevolg van het initiatiefvoorstel ‘Aan de slag in Sociaal Ontwikkelbedrijven’. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de extra inzet van 10 plekken van De Fryske Marren in dat geval komt te vervallen.
2. **Tijdelijk dienstverband Pw.-kandidaten detachering**
   In deze optie laten wordt zichtbaar wat het effect is als gemeenten meer andere kwetsbare kandidaten uit de doelgroep Pwet een (tijdelijk) dienstverband bieden bij het Werkleerbedrijf en via een detacheringsfaciliteit detacheren bij werkgevers (route 2A beschreven bij de dienstverlening Perspectiefrijk).
3. **Tijdelijk dienstverband Pw.-kandidaten in vakbedrijven**
   In deze optie wordt duidelijk wat het effect is als gemeenten meer andere kwetsbare kandidaten uit de doelgroep Pwet een (tijdelijk) dienstverband bieden bij het Werkleerbedrijf en tijdelijk laten werken bij de vakbedrijven met als doel om zo snel mogelijk door te stromen naar een betaalde baan bij een werkgever (route 2B beschreven bij de dienstverlening Perspectiefrijk).
4. **Extra ambitie re-integratieactiviteiten Perspectiefrijk via het Werkleerbedrijf**

Deze optie laat zien wat het effect op het financieel resultaat van het Werkleerbedrijf is, als de ambitie voor Perspectiefrijk wordt verhoogd.

3.12 Uitwerking optie 1:

In deze optie wordt zichtbaar wat het effect op de vier onderdelen van de businesscase is, wanneer het aantal nieuw beschut plekken bij het Werkleerbedrijf wordt verdubbeld t.o.v. de huidige taakstelling. De inzet van 10 extra plekken boven de taakstelling door De Fryske Marren komt in deze optie dus te vervallen. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De NTW per fte is gemiddeld 3.500 euro lager dan voor de Wsw-medewerkers. Dit is gebaseerd op een raming van de huidige verdeling van de nieuw beschut medewerkers over de verschillende vakbedrijven. Nieuw beschut medewerkers zullen meer dan de Wsw-medewerkers werkzaam zijn in vakbedrijven met een lagere NTW per fte.
- Voor de kosten voor ongesubsidieerd personeel en de overige bedrijfskosten per fte nieuw beschut werken is uitgegaan van de gemiddelde integrale kosten per gesubsidieerde fte in het basisscenario. Vervolgens is aangenomen, analoog aan de krimp van het aantal gesubsidieerde medewerkers in het basisscenario, dat de uitbreiding van nieuw beschut werk met 1 fte leidt tot een toename van de kosten met de helft van de integrale kosten voor 1 fte omdat er vanuit de krimp van de Wsw overcapaciteit in de organisatie bestaat.

In de hierna opgenomen tabel 15 is een samenvatting van deze optie:

Tabel 15

Samenvatting met optie 1 (in euro 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Subsidieresultaat Wsw	-546	-147	275	806	1 331
Subsidieresultaat NBW en LKS	-798	-867	-881	-897	-955
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf	-1 114	-985	-905	-671	-807
Financieel resultaat re-integratie	-	-	-	-	-
Totaal financieel resultaat	**-2.458**	**-2.000**	**-1.511**	**-762**	**-431**
Per arbeidsjaar Wsw (in euro 1)	**-2.902**	**-2.507**	**-1.998**	**-1.083**	**-658**

De tabel geeft het volgende beeld:

- Het subsidieresultaat Wsw wijzigt niet t.o.v. het basisscenario.
- Het subsidieresultaat Nieuw Beschut Werk/LKS wordt negatiever. Dit weerspiegelt de beperkte middelen die de Rijksoverheid ter beschikking stelt voor deze voorziening.
- Het bedrijfsresultaat verbetert met deze optie t.o.v. het basisscenario doordat de netto toegevoegde waarde sterker toeneemt dan de kosten voor het ongesubsidieerd personeel en de overige bedrijfskosten.
- Het totaalresultaat verbetert iets ten opzichte van het basisscenario, met circa 40.000 tot 55.000 euro per jaar.
- Per saldo leidt deze optie dus tot a) meer mensen met een beperking werkzaam in Nieuw Beschut Werk en b) een beperkte verbetering van het financieel resultaat van het Werkleerbedrijf met circa 40.000 tot 50.000 euro in elk jaar.
- Het laatste kan verder worden verbeterd als gemeenten voor elke nieuw beschut werkende een loonkostensubsidie van 70% van het wettelijk minimumloon verstrekt. Nu is dat gemiddeld van 58%. Dat betekent dat gemeenten het tekort op Nieuw Beschut Werk voor een groter deel aan de voorkant gaan financieren in plaats van aan de achterkant via de gemeentelijke bijdrage.

3.13 Uitwerking optie 2

Het komt voor dat werkgevers een kandidaat uit de categorie Perspectiefrijk een kans willen geven, maar dat aarzelen om direct een arbeidsovereenkomst aan te bieden. Vaak omdat ze het risico te groot achten. Veel Participatiebedrijven in Nederland hebben de mogelijkheid om in zo'n situatie een kandidaat gedurende maximaal twee jaar te detacheren. Ook het keuzedocument bepreekt deze mogelijkheid. Het uiteindelijke doel om de kandidaat na het tijdelijk dienstverband, in dienst te laten treden bij de werkgever.

Het gaat om een beperkt volume. Optie 2 gaat uit van 10 tijdelijke dienstverbanden in 2022. Dit loopt elk jaar op met 10 tijdelijke dienstverbanden tot 50 in 2026. Met deze aantallen kan, zonder al te grote risico's, ervaring worden opgedaan met het detacheren van kandidaten uit de categorie Perspectiefrijk en kan worden gevolgd wat de effecten zijn voor kandidaten en gemeenten. Eventueel kan deze optie als pilot of experiment worden ingezet.

Bij deze optie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- Het gaat om tijdelijke dienstverbanden met een maximale (opeenvolgende) duur van 2 jaar.
- De kandidaten wordt het wettelijk minimumloon betaald.
- De kosten voor ongesubsidieerd personeel en de overige bedrijfskosten zijn voor detacheringen doorgaans aanmerkelijk lager dan voor interne plekken bij vakbedrijven. Er is daarom gerekend met de landelijk gemiddelde kosten in 2019, die lager zijn dan de kosten in het basisscenario voor het Werkleerbedrijf.
- Er wordt aangenomen dat een uitbreiding van 1 fte LKS leidt tot verhoging van de kosten met de helft van de integrale kosten voor 1 fte, vanwege de overcapaciteit die er is vanuit de krimp van de Wsw en de niet evenredig afname van de kosten op grond daarvan.
- Er is vanuit gegaan dat het gaat om mensen met een arbeidsbeperking uit de doelgroep garantiebanen. Voor deze mensen geldt de no-risk polis en kan aanspraak worden gemaakt op een loonkostenvoordeel van 2.000 euro per jaar voor een periode van maximaal 3 jaar.
- Er is uitgegaan van het gemiddelde detacheringstarief voor Wsw-medewerkers in 2019 (15.200 euro per fte) met een risico-opslag van 20%.
- De gemeenten betalen gemiddeld een loonkostensubsidie van 50% van het wettelijk minimumloon aan het Werkleerbedrijf;
- De gemeenten betalen een begeleidingsvergoeding van 4.000 euro per jaar per baan van gemiddeld 25,5 uur (de Rijksoverheid gaat ervan uit dat een banenafspraakbaan of garantiebaan voor gemiddeld 25,5 uur per week is) aan het Werkleerbedrijf.

In tabel 16 zijn de effecten van deze optie op de onderdelen van het basisscenario opgenomen:

Tabel 16

Samenvatting met optie 2 (in euro 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Subsidieresultaat Wsw	-546	-147	275	806	1 331
Subsidieresultaat NBW en LKS	-669	-789	-857	-923	-1 035
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf	-1 223	-986	-793	-452	-475
Financieel resultaat re-integratie	-	-	-	-	-
Totaal financieel resultaat	**-2.438**	**-1.923**	**-1.375**	**-569**	**-180**
Per arbeidsjaar Wsw (in euro 1)	**-2.879**	**-2.410**	**-1.819**	**-809**	**-275**

De tabel geeft het volgende beeld:

- Het subsidieresultaat Wsw wijzigt niet t.o.v. het basisscenario.
- Het subsidieresultaat Nieuw Beschut Werk en LKS wordt ten opzichte van het basisscenario negatiever. Het effect is bijna 70.000 euro in 2022 en 345.000 euro in 2026.
- Daar staat tegenover dat het bedrijfsresultaat van het Werkleerbedrijf verbetert ten opzichte van het basisscenario. Het voordelige effect is circa 130.000 euro in 2022 en 650.000 euro in 2026.
- Per saldo leidt dit tot een verbetering van het financieel resultaat van het Werkleerbedrijf. Het effect is ruim 60.000 euro in 2022 en ruim 300.000 in 2026. Randvoorwaarde hiervoor is wel dat de werkgevers gemiddeld genomen de detacheringsvergoeding betalen waarmee is gerekend (gemiddeld tarief Wsw + 20% risico-opslag).
- Het belangrijkste effect is echter dat er meer kandidaten uit de Participatiewet duurzaam aan het werk kunnen komen. Zie hiervoor bijlage 3 voor micro-businesscases voor Nieuw Beschut Werk, LKS detachering en LKS met werk in de vakbedrijven.

3.14 Uitwerking optie 3

Voor sommige kandidaten is een vrij lang traject nodig bij Pastiel. Aan het eind van het traject wordt iemand geplaatst bij een werkgever. Voor sommige kandidaten blijkt dit dan nog steeds een brug te ver. Als de kandidaat wel gemotiveerd is en ook nog stapjes maakt in zijn/haar ontwikkeling, kan een tussenstap zijn dat hij/zij een tijdelijke baan krijgt bij het Werkleerbedrijf en gaat werken in één van de vakbedrijven. Het doel is om zo snel mogelijk de stap te maken naar een baan bij een werkgever, al dan niet tijdelijk via de detacheringsfaciliteit (zie optie 2). Optie 3 gaat uit van 5 fte in 2022 en 25 fte in 2026. De verdere uitgangspunten zijn gelijk aan de uitgangspunten de optie 2, behalve voor de uitvoeringskosten en de netto toegevoegde waarde:

- Voor de kosten voor ongesubsidieerd personeel en overige personeelskosten is gerekend met de gemiddelde kosten per gesubsidieerde fte in het basisscenario en vervolgens weer met de elasticiteit van 0,5.
- In deze optie werken de mensen in één van de vakbedrijven. Voor de NTW is de gemiddelde NTW per gesubsidieerde fte in 2019 gehanteerd (2020 is geen representatief jaar vanwege Corona).

In onderstaande tabel zijn de effecten van deze optie op de onderdelen van het basisscenario opgenomen:

Tabel 17

Samenvatting met optie 3 (in euro 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Subsidieresultaat Wsw	-546	-147	275	806	1 331
Subsidieresultaat NBW en LKS	-635	-720	-754	-785	-863
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf	-1 309	-1 158	-1 051	-796	-905
Financieel resultaat re-integratie	-	-	-	-	-
Totaal financieel resultaat	**-2.490**	**-2.025**	**-1.530**	**-775**	**-437**
Per arbeidsjaar Wsw (in euro 1)	**-2.940**	**-2.539**	**-2.023**	**-1.101**	**-667**

De tabel geeft het volgende beeld:

- Met deze optie wijzigt het subsidieresultaat Wsw niet t.o.v. het basisscenario.
- Het subsidieresultaat nieuw beschut werken / LKS wordt negatiever: 35.000 euro in 2022 en 175.000 euro in 2026.
- Het bedrijfsresultaat van het Werkleerbedrijf verbetert ook in optie 3 ten opzichte van het basisscenario: het effect is bijna 45.000 euro in 2022 en ruim 220.000 euro in 2026.
- Het totaal financieel resultaat wijkt hierdoor niet veel af van het basisscenario.
- Het belangrijkste effect is ook in optie 3 dat er meer mensen uit de categorie Perspectiefrijk met een arbeidsbeperking aan het werk zijn.

3.15 Uitwerking optie 4

Optie 4 gaat uit van een verhoogd niveau van de re-integratieactiviteiten die de gemeenten via het Werkleerbedrijf uitvoeren. Op de uitvoering van re-integratie wordt vaak geen marge of winst gemaakt. Een verhoogd niveau van activiteiten heeft echter wel als effect dat een groter deel van de kosten en de overhead van het Werkleerbedrijf kunnen worden gedekt door de opbrengsten uit re-integratieactiviteiten. Hierdoor wordt de overcapaciteit die ontstaat door de krimp van de Wsw deels opgevangen. Dit kan natuurlijk niet onbeperkt; daarom wordt in deze optie uitgegaan een toename van het niveau van re-integratie van 750.000 euro t.o.v. van het evenredig en boven-evenredig deel. Dit om te laten zien wat de potentiële effecten zijn. Er is in deze optie aangenomen dat van de extra personele inzet inclusief overhead die nodig is om het verhoogde niveau van re-integratie uit te voeren, de helft kan worden ingezet vanuit de overcapaciteit die ontstaat door de krimp van de Wsw. Bij de overige kosten is daarvoor een percentage van 70% aangenomen omdat de overige kosten voor een groot deel op korte termijn vast zijn en onafhankelijk van een uitbreiding van het activiteitenniveau.

In onderstaande tabel zijn de effecten van deze optie op de onderdelen van het basisscenario opgenomen:

Tabel 18

Samenvatting met optie 4 (in euro 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Subsidieresultaat Wsw	-546	-147	275	806	1 331
Subsidieresultaat NBW en LKS	-600	-651	-650	-647	-690
Bedrijfsresultaat Werkleerbedrijf	-946	-840	-778	-566	-720
Financieel resultaat re-integratie	-	-	-	-	-
Totaal financieel resultaat	**-2.092**	**-1.638**	**-1.152**	**-407**	**-79**
Per arbeidsjaar Wsw (in euro 1)	**-2.471**	**-2.054**	**-1.524**	**-579**	**-121**

De tabel geeft het volgende beeld:

- Deze optie heeft invloed op uitsluitend het bedrijfsresultaat van het Werkleerbedrijf omdat een groter deel van de kosten gedekt worden door het onderdeel re-integratie. Het bedrijfsresultaat is elk jaar zo'n 400.000 euro gunstiger dan in het basisscenario.

3.16 Uitwerking businesscases vier aanvullende opties.

Voor de vier aanvullende opties zijn separate micro-businesscases opgesteld. Deze zijn als bijlage 4 bij de businesscase gevoegd.

4 Businesscases Nieuw Beschut werk, banenafspraakbaan detachering en vakbedrijven

***In deze bijlage zijn de* micro-businesscases nieuw beschut werk en banenafspraakbanen met loonkostensubsidie bij het Werkleerbedrijf opgenomen.**

4.1 Inleiding

Deze bijlage bevat drie micro businesscases:
1) Nieuw beschut werk.
2) Tijdelijke banenafspraakbaan bij WLB en detacheren bij werkgever.
3) Tijdelijke banenafspraakbaan bij WLB en werken de vakbedrijven van het Werkleerbedrijf.

Deze gegevens zijn onderliggend gebruikt voor de doorrekeningen van de aanvullende opties 1, 2 en 3

4.2 Optie 1: Nieuw beschut werk

Tabel A geeft voor nieuw beschut werk de kosten en opbrengsten voor het Werkleerbedrijf en de kosten en dekking van de gemeente. Uitgegaan wordt van een FTE van 36 uur per week. Ook wordt ervan uitgegaan dat de medewerker die aan de slag gaat daaraan voorafgaand een bijstandsuitkering heeft.

Er kan worden vastgesteld dat voor het Werkleerbedrijf de businesscase nieuw beschut werk nadelig is. Voor het Werkleerbedrijf is de businesscase ruim 7.000 euro negatief. De gemeente heeft een beperkt positief dekkingssaldo. Dat de businesscase voor het Werkleerbedrijf negatief is, geldt niet alleen voor Fryslân-West. De sector en brancheorganisaties zijn van mening dat de financiële voorwaarden vanuit het Rijk voor nieuw beschut werk onvoldoende zijn om het kostendekkend te kunnen organiseren. Na de tabel zijn de verschillende opbrengsten- en kostenposten toegelicht.

Tabel A

	Nieuw beschut werk	
	fte 36 uur	
	Integrale kosten Werkleerbedrijf	
1	Bruto loonkosten	24.249
2	Werkgeverslasten	6.062
3	Reservering transitievergoeding (bij beëindiging)	612
4	Begeleidingskosten	
4a	- Personeel	8.600
4b	- Overige kosten	7.400
5	***Kosten Werkleerbedrijf***	***46.924***
	Opbrengsten Werkleerbedrijf	
6	Loonkostensubsidie	17.370
7	Laag inkomensvoordeel	960
8	Begeleidingsvergoeding gemeente	9.058
9	Loonkostenvoordeel wanneer persoon uit specifieke groep	
10	Netto toegevoegde waarde medewerker	12.280
11	***Opbrengsten Werkleerbedrijf***	***39.668***
12	***Saldo Werkleerbedrijf op basis van integrale kosten***	***-7.256***
	Kosten gemeente	
13	Loonkostensubsidie	17.370
14	Begeleidingsvergoeding	9.058
15	***Kosten gemeente***	***26.428***
	Dekking gemeente	
16	Bespaarde uitkering	14.700
17	Dekking begeleidingskosten vanuit Participatiebudget	9.058
18	Besparing uitvoeringskosten Werk en Inkomen	3.000
19	Besparing op overige domeinen gemeente	1.500
20	***Dekking gemeente***	***28.258***
21	***Dekkingssaldo gemeente (wanneer persoon uit uitkering)***	***1.830***

4.3 Toelichting per regel bij tabel A:

1) Bij de loonkosten is uitgegaan van 110% van het wettelijk minimumloon en 8% vakantiegeld.
2) De werkgeverslasten zijn berekend op basis van ervaringscijfers voor de Wsw. De gemiddelde werkgeverslasten zijn ongeveer 25% van de bruto loonkosten.
3) De kans bestaat dat dienstverbanden op enig moment moeten worden beëindigd. In een aantal gevallen moet een transitievergoeding aan de medewerker worden betaald. Er wordt van uitgegaan dat hiervoor maandelijks een reservering wordt gemaakt. De transitievergoeding bedraagt 1/3 maandsalaris inclusief 8% vakantiegeld voor elk jaar dat het dienstverband heeft geduurd. De reservering per jaar is dus 1/3 bruto maandsalaris.
4) In regel zijn de gemiddelde begeleidingskosten voor 1 fte in het Werkleerbedrijf opgenomen. Ze bestaan uit kosten voor het ongesubsidieerde personeel (4a) en de overige bedrijfskosten (4b) voor de infrastructuur. Uitgegaan is van het gemiddelde niveau van deze kosten per fte gesubsidieerd in het basisscenario voor het Werkleerbedrijf. In de doorrekening van de aanvullende optie 1 is gerekend met de helft van deze kosten omdat de afbouw van bestaande kosten niet gelijk op kan gaan met de afname van het aantal Wsw-ers waardoor er ‘overcapaciteit’ bestaat in de organisatie.
5) Hier zijn de gemiddelde integrale kosten voor 1 fte nieuw beschut werk bij het Werkleerbedrijf opgenomen.
6) De gemeenten betalen een loonkostensubsidie aan het Werkleerbedrijf voor elke nieuw beschut medewerker. De gemiddelde loonkostensubsidie bedraagt momenteel 58% van het minimumloon inclusief 23,5% werkgeverslasten. Daarmee is hier ook gerekend.
7) Voor medewerkers met een loon tot 125% van het wettelijk minimumloon krijgt de werkgever achteraf een korting op de loonheffing van maximaal 960 euro per jaar. Dit heet het laag inkomensvoordeel (LIV).
8) De gemeenten vergoeden momenteel de begeleidingskosten met een bedrag van 7.800 euro voor een baan van gemiddeld 31 uur. Voor 36 uur houdt dat een vergoeding van 9.058 euro in. Gemeenten krijgen hiervoor budget in het deelbudget begeleiding nieuwe doelgroep in de integratie-uitkering Participatie.
9) Het loonkostenvoordeel (waarvoor werkgevers in aanmerking komen wanneer ze bijvoorbeeld een medewerker met een arbeidsbeperking aannemen) is niet van toepassing voor de Wsw en nieuw beschut werk.
10) Door de inzet van de nieuw beschut medewerkers wordt door het Werkleerbedrijf netto toegevoegde waarde (NTW) gerealiseerd. Gerekend is met een NTW die ongeveer 3.500 euro per jaar lager is dan gemiddeld voor de Wsw-medewerkers. Dit is gebaseerd op een inschatting van de verdeling van de huidige nieuw beschut medewerkers over de vakbedrijven. Het is een inschatting omdat Empatec de precieze verdeling niet kon verstrekken, alleen een verdeling inclusief medewerkers uit andere doelgroepen.
11) Dit geeft de gemiddelde opbrengsten voor het Werkleerbedrijf van 1 fte nieuw beschut medewerker.
12) Dit geeft het gemiddelde saldo van kosten en opbrengsten voor het Werkleerbedrijf per fte nieuw beschut.
13) De loonkostensubsidie die de gemeente aan het Werkleerbedrijf betaalt. Dit is voor het Werkleerbedrijf een opbrengst, maar voor de gemeente zijn het kosten.
14) De begeleidingsvergoeding die de gemeente aan het Werkleerbedrijf betaalt. Ook hiervoor geldt dat het een opbrengst is voor het Werkleerbedrijf, maar voor de gemeente zijn het kosten. Gemeenten krijgen hiervoor budget in het deelbudget begeleiding nieuwe doelgroep in de integratie-uitkering Participatie.
15) Dit geeft de totale kosten voor de gemeente van 1 fte nieuw beschut werk.
16) Dit is de bespaarde uitkering wanneer de medewerker voorafgaand aan nieuw beschut werk een bijstandsuitkering had. Het bedrag van 14.700 euro is gebaseerd op de kosten van een gemiddelde uitkering volgens het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (toelichting macrobudget 2021).
17) De gemeente ontvangt voor de begeleidingskosten nieuw beschut werk middelen in het deelbudget begeleiding nieuwe doelgroep in de integratie-uitkering Participatie.
18) Besparing op de uitvoeringskosten Werk en Inkomen. De 3.000 euro is gebaseerd op Capel (2020).
19) Dit bedrag weerspiegelt de besparingen voor de gemeente op andere domeinen. Dit is gebaseerd op een onderzoek van het CPB en het SCP naar de bredere baten van werk (maart 2020). Het CPB

en SCP hebben berekend dat het krijgen van werk door een persoon met een arbeidsbeperking leidt tot een besparing van 5.000 euro per jaar op andere domeinen. Het CPB en SCP geven aan dat dit een ondergrens is. Meer dan de helft van deze baten slaat neer bij de Rijksoverheid of zorgverzekeraars. Er is hier een behoedzame aanname gepleegd door er van uit te gaan dat 30% van de baten neerslaat bij de gemeente (bijvoorbeeld WMO en overige gunstige maatschappelijke effecten). Dus 30% van 5.000 euro = 1.500 euro.

20) Geeft de totale dekking voor 1 fte nieuw beschut werk voor de gemeenten in het geval dat het om een bijstandsgerechtigde gaat.
21) Geeft het saldo van dekking en kosten van 1 fte nieuw beschut werk voor de gemeente weer.

Overigens is het zo dat met de wijziging in de financiering van loonkostensubsidies er extra dekking mogelijk is voor gemeenten. De wijziging moet er toe leiden dat gemeenten vaker loonkostensubsidie gaan inzetten voor nuggers en mensen met een relatief lage loonwaarde. Hiervoor wordt het macrobudget voor loonkostensubsidies vanaf 2022 op basis van realisaties verdeeld over gemeenten. De verdeling over gemeenten van het macrobudget voor loonkostensubsidies vindt plaats op basis van de laatst bekende realisaties. Daarmee is niet gezegd dat het macrobudget wordt aangepast op de realisatie in het voorgaande jaar.

Dat is nog maar de vraag. SZW, VNG en gemeenten hebben daarover afgesproken om de toereikendheid van het LKS-budget voor alle gemeenten samen goed te monitoren. Hier bestaat dus een risico. Wanneer de omvang van het macrobudget wel wordt aangepast aan de realisaties, dan hebben gemeenten voor LKS niet alleen dekking vanuit een bespaarde uitkering maar ook vanuit een hoger budget voor LKS. Is dat niet het geval, dan zal de gemeente voor een deel van de loonkostensubsidies andere dekking moeten organiseren.

Het bovenstaande is ook van toepassing op de optie 2 en 3.

4.4 Optie 2: tijdelijke banenafspraakbaan bij het Werkleerbedrijf en detacheren bij een werkgever

Tabel B geeft de kosten en opbrengsten voor het Werkleerbedrijf en de kosten en dekking voor de gemeente van een tijdelijke banenafspraakbaan (ook wel garantiebaan genoemd) bij het Werkleerbedrijf waarbij de medewerker wordt gedetacheerd bij een werkgever. Uitgegaan wordt van een FTE van 36 uur per week. Ook wordt ervan uitgegaan dat de medewerker die aan de slag gaat daaraan voorafgaand een bijstandsuitkering heeft.

Er kan worden vastgesteld dat voor het Werkleerbedrijf de businesscase van zo'n tijdelijke baan licht voordelig is, mits gemiddeld het juiste detacheringstarief bij werkgevers in rekening wordt gebracht. Voor de gemeente is sprake van een dekkingsoverschot.

Na de tabel zijn de verschillende opbrengsten- en kostenposten toegelicht.

Tabel B

	Banenafspraakbaan bij WLB tijdelijk -> detachering bij werk-gever gericht op dienstverband bij zelfde of andere werkgever	
	fte 36 uur	
	Integrale kosten Werkleerbedrijf	
1	Bruto loonkosten	22.045
2	Werkgeverslasten	5.511
3	Reservering transitievergoeding (bij beëindiging)	612
4	Begeleidingskosten	
4a	- Ongesubsidieerd personeel	6.700
4b	- Overige kosten	3.700
5	***Kosten***	***38.569***
	Opbrengsten Werkleerbedrijf	
6	Loonkostensubsidie	13.613
7	Laag inkomensvoordeel	
8	Begeleidingsvergoeding gemeente	5.647
9	Loonkostenvoordeel wanneer persoon uit specifieke groep	2.000
10	Gerealiseerde detacheringsvergoeding	18.240
11	***Opbrengsten***	***39.500***
12	***Saldo Werkleerbedrijf op basis van integrale kosten***	***931***
	Kosten gemeente	
13	Loonkostensubsidie	13.613
14	Begeleidingsvergoeding	5.647
15	***Kosten gemeente***	***19.260***
	Dekking gemeente	
16	Bespaarde uitkering	14.700
17	Dekking begeleidingskosten vanuit Participatiebudget	5.647
18	Besparing uitvoeringskosten Werk en Inkomen	3.000
19	Besparing op overige domeinen gemeente	1.500
20	***Dekking gemeente***	***24.847***
21	***Dekkingssaldo gemeente (wanneer persoon uit uitkering)***	***5.587***

4.5 Toelichting per regel bij tabel B:

Voor de meeste posten is de toelichting gelijk aan de toelichting bij nieuw beschut werk. Hier wordt alleen ingegaan op posten waarvoor de toelichting afwijkend is t.o.v. nieuw beschut werk.

1) Voor de tijdelijke banenafspraakbaan is uitgegaan van het wettelijk minimumloon. Het doel is om door te stromen naar een dienstverband bij de inlener of een andere werkgever.
4) Bij de begeleidingskosten is uitgegaan van de landelijk gemiddelde kosten voor een Wsw-SE. Dit is lager dan de gemiddelde kosten per gesubsidieerde fte in het basisscenario voor het Werkleerbedrijf. De begeleidingskosten voor detacheringen zijn doorgaans veel lager dan de begeleidingskosten voor beschut werk in Sociaal Werkbedrijven. In de doorrekening van de aanvullende optie 2 is gerekend met de helft van de weergegeven kosten omdat de afbouw van bestaande kosten niet gelijk op kan gaan met de afname van het aantal Wsw-ers waardoor er ‘overcapaciteit’ bestaat in de organisatie. Hierdoor kunnen de tijdelijke banenafspraakbanen tegen marginale/incrementele kosten worden gerealiseerd.
6) Bij de loonkostensubsidie is uitgegaan van gemiddeld 50% van het wettelijk minimumloon inclusief 23,5% werkgeverslasten.
7) Het laag inkomensvoordeel is niet van toepassing omdat aanspraak kan worden gemaakt op het loonkostenvoordeel voor een medewerker met een arbeidsbeperking (post 9).

8) De vergoeding van de gemeente is gebaseerd op de bedragen waarmee het Rijk rekent. Het Rijk gaat uit van 4.000 euro begeleidingskosten voor een banenafspraakbaan van gemiddeld 25,5 uur. Voor 1 fte van 36 uur is dat dan 5.647 euro. Gemeenten ontvangen hiervoor budget in het deelbudget begeleiding nieuwe doelgroep in de integratie-uitkering Participatie (zie ook regel 17).
9) Het loonkostenvoordeel voor een werkgever is maximaal 2.000 euro per jaar voor een medewerker met een arbeidsbeperking die wordt aangenomen. De maximale termijn van het loonkostenvoordeel is 3 jaar.
10) Bij de detacheringsvergoeding die aan de werkgever gemiddeld moet worden gevraagd is uitgegaan van de gemiddelde detacheringsvergoeding van een Wsw-fte bij Empatec in 2019. Daar is een (risico) opslag van 20% boven op gezet.

Een risico is dat de detachering van een medewerker door een werkgever wordt beëindigd en het Werkleerbedrijf niet in staat is om een nieuwe detacheringsplek voor deze medewerker te vinden. Dan lopen de loonkosten door. Dit risico is te beperken door langlopende detacheringsovereenkomsten aan te gaan met werkgevers.

4.6 Optie 3: tijdelijke banenafspraakbaan bij het Werkleerbedrijf en werken in één van de vakbedrijven

Tabel C geeft de kosten en opbrengsten voor het Werkleerbedrijf en de kosten en dekking voor de gemeente van een tijdelijke banenafspraakbaan bij het Werkleerbedrijf waarbij de medewerker werkt in één van de vakbedrijven van het Werkleerbedrijf. De tijdelijke baan is uitdrukkelijk gericht op doorstroom naar een baan bij een werkgever. Uitgegaan wordt van een FTE van 36 uur per week. Ook wordt ervan uitgegaan dat de medewerker die aan de slag gaat daaraan voorafgaand een bijstandsuitkering heeft.

Er kan worden vastgesteld dat voor het Werkleerbedrijf de businesscase van een dergelijke tijdelijke banenafspraakbaan (wanneer wordt gekeken naar integrale kosten) nadelig is. Voor de gemeente is sprake van een dekkingsoverschot.
Na de tabel zijn de verschillende opbrengsten- en kostenposten toegelicht.

Tabel C

	Banenafspraakbaan bij WLB tijdelijk -> werken bij een vakbedrijf gericht op doorstroom naar een werkgever	
	fte 36 uur	
	Integrale kosten Werkleerbedrijf	
1	Bruto loonkosten	22.045
2	Werkgeverslasten	5.511
3	Reservering transitievergoeding (bij beëindiging)	612
4	Begeleidingskosten	
4a	- Ongesubsidieerd personeel	8.600
4b	- Overige kosten	7.400
5	***Kosten Werkleerbedrijf***	***44.169***
	Opbrengsten Werkleerbedrijf	
6	Loonkostensubsidie	13.613
7	Laag inkomensvoordeel	
8	Begeleidingsvergoeding gemeente	5.647
9	Loonkostenvoordeel wanneer persoon uit specifieke groep	2.000
10	Gerealiseerde netto toegevoegde waarde	16.900
11	***Opbrengsten Werkleerbedrijf***	***38.160***
12	***Saldo Werkleerbedrijf per jaar op basis van integrale kosten***	***-6.009***
	Kosten gemeente	
13	Loonkostensubsidie	13.613
14	Begeleidingsvergoeding	5.647
15	***Kosten gemeente***	***19.260***
	Dekking gemeente	
16	Bespaarde uitkering	14.700
17	Dekking begeleidingskosten vanuit Participatiebudget	5.647
18	Besparing uitvoeringskosten Werk en Inkomen	3.000
19	Besparing op overige domeinen gemeente	1.500
20	***Dekking gemeente***	***24.847***
21	***Dekkingssaldo gemeente (wanneer persoon uit uitkering)***	***5.587***

4.7 Toelichting per regel bij tabel C.

Voor de meeste posten is de toelichting gelijk aan de toelichting bij LKS en detacheren via de detacheringsfaciliteit (LKS detachering). Hier wordt alleen ingegaan op posten waarvoor de toelichting afwijkend is t.o.v. LKS detachering:

4) Dit geeft de gemiddelde begeleidingskosten voor 1 fte in het Werkleerbedrijf weer, bestaande uit kosten voor het ongesubsidieerde personeel (4a) en de overige bedrijfskosten (4b) voor de infrastructuur. Uitgegaan is van het gemiddelde niveau van deze kosten per fte gesubsidieerd in het basisscenario voor het Werkleerbedrijf. In de doorrekening van optie 3 is gerekend met de helft van deze kosten omdat de afbouw van bestaande kosten niet gelijk op kan gaan met de afname van het aantal Wsw-ers waardoor er ‘overcapaciteit’ bestaat in de organisatie. Hierdoor kunnen de tijdelijke banenafspraakbanen tegen marginale/incrementele kosten worden gerealiseerd.

10) De NTW is gebaseerd op de gemiddelde NTW per gesubsidieerde fte in de vakbedrijven (zonder detachering en coaching) van Empatec in 2019.

4.8 Langere termijn gevolgen voor gemeenten van de tijdelijke banenafspraakbanen

In het voorafgaande is gekeken naar de directe gevolgen voor het Werkleerbedrijf en de gemeente wanneer een kandidaat bij het Werkleerbedrijf voor maximaal 2 jaar in dienst wordt genomen in een tijdelijke banenafspraakbaan. Er is daarbij uitsluitend gekeken naar de periode van maximaal 2 jaar.

Maar er treden voor de gemeente ook gevolgen op na de tijdelijke baan van maximaal 2 jaar:
1) Voor de medewerkers die na die twee jaar aan het werk blijven bij een werkgever blijven de besparingen voor de gemeente op het gebied van uitvoeringskosten Werk en Inkomen van toepassing. Dat geldt ook positieve effecten op de overige leefgebieden in het sociaal domein.
2) Voor zover de tijdelijke banen bij het Werkleerbedrijf ervoor zorgen dat mensen vaker aan het werk komen en blijven kan ook het effect op de bijstandsuitkeringen op langere termijn als besparing worden meegerekend.
3) Medewerkers die na die twee jaar onverhoopt werkloos worden, kunnen voor een korte periode (één kwartaal) aanspraak maken op WW en komen dus niet direct ten laste van de bijstand.

Om deze effecten te berekenen moeten aannames worden gedaan over:
- het aandeel medewerkers dat na 2 jaar aan het werk blijft bij een werkgever.
- het aandeel van deze medewerkers dat zonder de tijdelijke banenafspraakbaan op dat moment ook betaald werk zouden hebben.
- hoe lang de medewerkers gemiddeld betaald werk blijven houden na afloop van de tijdelijke banenafspraakbaan.

Het doen van aannames over deze zaken is lastig omdat goed onderbouwde ervaringscijfers ontbreken.

Wat wel kan worden gesteld is dat het aandeel van de medewerkers met een arbeidsbeperking dat zonder de tijdelijke banenafspraakbaan aan het werk zou zijn gekomen laag zou zijn. Voor mensen in de bijstand met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is de kans op het vinden van werk klein. Het zal hooguit 10% per jaar zijn. Dus aan het eind van een periode van 2 jaar zouden dan hooguit 2 van elke 10 van deze mensen zonder de inzet van een tijdelijke banenafspraakbaan betaald werk hebben gevonden.

4.9 Financieel effect banenafspraakbanen

Ook al is het effect van de tijdelijke banenafspraakbanen op de baankans beperkt, toch zijn er al belangrijke financiële effecten voor de gemeente. Stel dat er door de inzet van de tijdelijke banenafspraakbanen na 2 jaar van elke 10 mensen er 4 mensen aan het werk blijven bij een werkgever. Dat zijn er twee mensen meer aan het werk dan zonder inzet van de tijdelijke banenafspraakbanen:

- Na 2 jaar zijn na de inzet van de tijdelijke banenafspraakbanen 4 van elke 10 betrokken personen betaald aan het werk;
- Zonder inzet van de banenafspraakbanen zouden dat 2 van elke 10 personen zijn;
- Het verschil is 2 mensen meer aan het werk. Dit is het zogenaamde netto effect van de inzet van de tijdelijke banenafspraakbanen.

En stel nu dat deze 2 extra mensen vanaf dat moment gemiddeld 3 jaar betaald werk blijven houden. Dan zijn de netto financiële effecten voor de gemeente als volgt te berekenen:

Berekening per groep van 10 medewerkers die een tijdelijke banenafspraakbaan hebben gehad bij het Werkleerbedrijf		
Na 2 jaar netto 2 extra mensen van de groep van 10 aan het werk voor gemiddeld een duur van 3 jaar		
	Berekening	**Besparing**
- Besparing op uitvoeringskosten Werk en Inkomen	2 personen * 3 jaar * 3.000 euro	18.000 euro
- Besparing gemeente op andere domeinen	2 personen * 3 jaar * 1.500	9.000 euro
- Besparing op bijstandsuitkeringen	2 personen * 3 jaar * 14.700	88.200 euro
- Besparing op bijstandsuitkering door één kwartaal WW voor mensen die na 2 jaar geen werk hebben	6 personen * 0,25 jaar * 14.700	22.050 euro
		137.250 euro

Hieruit volgt dus een totale besparing van 137.250 euro op langere termijn.

De besparing is ook nog aanzienlijk wanneer wordt uitgegaan van een kleiner netto-effect van de tijdelijke banenafspraakbanen. Wordt uitgegaan van een netto-effect van 1 persoon extra die betaald werk heeft aan het einde van de periode van 2 jaar en dat deze persoon 2 jaar aan het werk blijft, dan is de besparing nog altijd ruim 64.000 euro.

5 Voor- en nadelen governance opties

5.1.1 Voor- en nadelen van de opties voor de gemeenten/GR

In onderstaand overzicht zijn de voor- en nadelen van de opties opgenomen zoals die in de werkgroep governance zijn geïdentificeerd.

Optie	Voordelen gemeenten/GR	Nadelen gemeenten/GR
1. Aanpassen statuten N.V. en B.V.'s	▪ Toezicht op N.V. en B.V.'s voldoet aan voorwaarden inbesteding ▪ Relatief snel te realiseren	▪ Mogelijk B.V.'s nog te ver verwijderd van toezicht gemeenten/GR (dan optie 4)
2. N.V. opheffen en Werkleerbedrijf onder de GR brengen	▪ Toezicht op N.V. en B.V.'s voldoet aan voorwaarden inbesteding ▪ Minder bestuurlijke drukte ▪ Meeste democratische legitimiteit	▪ Een bedrijfsmatige activiteit in de GR ▪ Mogelijk verdergaande juridische/fiscale gevolgen (tenzij overgang van onderneming) ▪ Minder snel te realiseren
3. GR opheffen en overname aandelen N.V. door de gemeenten, aanpassing statuten N.V. en B.V.'s[5]	▪ Toezicht op N.V. en B.V.'s voldoet aan voorwaarden inbesteding ▪ Minder bestuurlijke drukte ▪ Meer invloed politiek	▪ N.V. staat niet, zoals een GR, onder democratische controle, en juist de GR wordt er in deze optie tussenuit gehaald. ▪ Wsw-ers komen formeel in dienst van de gemeenten. ▪ Minder snel te realiseren. ▪ Aandachtspunt is stemverhouding tussen gemeenten.
4. Wanneer statutenwijziging in optie 1 en 3 alleen niet voldoende is: Empaselect B.V. en Empathiek B.V. direct onder de GR/gemeenten brengen.	▪ Toezicht op N.V. en B.V.'s voldoet aan voorwaarden inbesteding	▪ Meer bestuurlijke drukte ▪ 3 RvC's (mogelijk wel met zelfde leden) ▪ Check: RvC bij B.V.'s een kan bepaling? Ja, in BW wel.

5.1.2 Voor- en nadelen van de opties voor de N.V. en B.V.'s

Optie	Voordelen N.V./B.V.'s	Nadelen N.V./B.V.'s
1. Aanpassen statuten N.V. en B.V.'s	▪ Geen aanbesteding nodig ▪ Relatief snel door te voeren	▪ AvA moet goedkeuring verlenen aan meer besluiten van de directie ▪ Stroperiger, er zijn meer samenwerkingsafspraken nodig
2. NV opheffen en Werkleerbedrijf onder de GR brengen	▪ Geen aanbesteding nodig ▪ Minder bestuurlijke drukte ▪ Het wordt minder complex	▪ NV wordt opgeheven ▪ Besluitvorming stroperiger ▪ Mogelijk elke vier jaar (na verkiezingen) een nieuwe wind. ▪ Mogelijk verdergaande juridische/fiscale gevolgen (tenzij overgang van onderneming) ▪ Minder snel te realiseren

[5] Een mogelijkheid is om de GR alleen laten bestaan voor Wsw-dienstverbanden en dienstverbanden ambtenaren.

Optie	Voordelen N.V./B.V.'s	Nadelen N.V./B.V.'s
3. GR opheffen en overname aandelen N.V. door de gemeenten, aanpassing statuten N.V. en B.V.'s	▪ Geen aanbesteding nodig ▪ Minder bestuurlijke drukte ▪ Het wordt iets minder complex	▪ Andere eigenaren ▪ Samenwerkingsafspraken maken ▪ Minder snel te realiseren
4. Wanneer statutenwijziging in optie 1 en 3 alleen niet voldoende is: Empaselect BV en Empathiek BV direct onder de GR/de gemeenten brengen	• Geen aanbesteding nodig	• Besluitvorming stroperiger • Mogelijk elke vier jaar (na verkiezingen) een nieuwe wind. • Meer bestuurlijke drukte. • Meer verantwoordingsdruk en financiële druk (drie jaarrekeningen en drie accountantscontroles)

6 Advies Rotshuizen Geense

Rotshuizen Geense
ADVOCATEN

Aan : kernteam Gemeenschappelijke Regeling
Van : [redacted]
Datum : 25 november 2021
Betreft : **GR Fryslân-West/Empatec/200206**

---

nleiding

Met een notitie d.d. 16 juli 2021 ontvingen wij de vraagstelling inzake de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West (hierna ook wel de GR) aan ons kantoor. Uitgaande van de door het kernteam benoemde opties voor de juridische structuur voor Empatec in verband met toezicht en governance, is gevraagd:

1. een toetsingskader op te stellen voor die opties;
2. is gevraagd naar de volledigheid van de opties en;
3. is gevraagd om de verschillende opties te toetsen aan het kader en te komen tot een advies;

Naar aanleiding van een vraag over toezicht en inbesteding zijn er door het kernteam drie scenario's uitgewerkt, waar een opinie over gevraagd is.
In het hiernavolgende zullen de vragen worden uitgewerkt. Daarna volgt de conclusie en het advies. Aan de hand van de conclusie wordt toegelicht wat de gevolgen zijn voor de invloed van de gemeente(raden) op de GR, waarna de, ongeacht de keuze voor een optie, noodzakelijke wijzigingen in de statuten van de N.V., de B.V.'s, en in de GR worden toegelicht. De routekaart om te komen tot de statutenwijziging is opgenomen en afgesloten wordt met een kort overzicht van de gevolgen van de implementatie van ons advies.

Ad 1. - Toetsingskader

Het huidige Empatec wordt doorontwikkeld naar een toekomstbestendig Werkleerbedrijf. Met de ervaringen uit het verleden bij Empatec, kunnen er duidelijke keuzes gemaakt worden voor de juridische structuur voor Werkleerbedrijf Fryslan-West. Allereerst dient met de nieuwe structuur dus voldaan te kunnen worden aan de relevante regelgeving. Dit betreft met name de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) inclusief de aanhangige wetswijziging, de governance, waaronder begrepen de aanbevelingen uit het rapport KokxDeVoogd en het aanbestedingsrecht. Deze drie categorieën van regelingen houden verband met elkaar en grijpen op elkaar in.

Daarnaast moeten de door te voeren wijzigingen, zorgen voor een voldoende mate van flexibiliteit, een bedrijfseconomische slagvaardigheid en daarmee een afdoende mate van bestendigheid hebben voor de toekomst. Ook dat is onderdeel van het toetsingskader.

Tot slot moet rekening gehouden worden met de gevolgen voor het personeel, de uitvoerbaarheid van de wijzigingen, de snelheid waarmee één en ander te realiseren is en tot slot ook de kosten. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan de eenvoud van door te voeren maatregelen zelf, maar ook, en wellicht vooral, op de gevolgen die bepaalde opties hebben voor het personeel, de overdracht van activa, overeenkomsten en overige aanspraken en fiscaliteit.

Bij de keuze voor de optie en de uitvoering daarvan moet altijd voorop blijven staan dat het uiteindelijk niet gaat om de GR en haar organen of Empatec en haar organen, maar om de mensen die door Werkleerbedrijf Fryslan-West aan het werk geholpen worden.

Zoals gezegd grijpen de aspecten van de regelgeving op elkaar in en houden zij verband met elkaar. De wetswijziging voor de Wgr is ingegeven om een grotere legitimatie voor de gemeenschappelijke regeling te creëren. Gemeenteraden stonden en staan te veel op afstand en de democratische controle op gemeenschappelijke regelingen was te mager. Er was vanuit de gemeenteraad te weinig toezicht en sturingsmogelijkheden.

Op dit moment (15 november 2021) is het wetsvoorstel goedgekeurd door de Tweede Kamer, maar bevindt het zich bij de Eerste kamer nog in de schriftelijke voorbereidingsfase. Een Eerste Kamercommissie kan vragen stellen aan de indieners van het wetsvoorstel, aan de hand van de beantwoording daarvan wordt een eindverslag opgesteld waarna het voorstel plenair zal worden besproken. Daarna vindt stemming plaats. De afdeling advisering van de Raad van State heeft flinke kritiek geuit op het voorstel, hetgeen reden kan zijn voor de Eerste Kamer om kritisch te zijn. Of het wetsvoorstel – zoals dat er nu ligt – zal worden aangenomen is dus nog onzeker.

Een tekort aan toezicht en sturingsmogelijkheden geldt voor alle gemeenschappelijke regelingen, vandaar de wetswijziging, maar het gold en geldt ook voor de GR. Vanuit de deelnemende gemeenten is er onvoldoende toezicht en grip. Daarmee zijn de raden niet, of althans onvoldoende, in staat om de kaders te stellen voor de wijze waarop het bedrijf het werk uitvoert voor de doelgroep en met het (gemeente)budget omgaat.

De gemeenten nemen deel in de GR en de GR is “slechts” aandeelhouder van Empatec. De directie van Empatec wordt benoemd door de raad van commissarissen en nieuwe leden voor de raad van commissarissen worden benoemd op voordracht van de raad van commissarissen door de AVA. Schorsing en ontslag van een lid van de raad van commissarissen gaat door het opzeggen van het vertrouwen in de hele raad van commissarissen, waarbij het dienaangaande te nemen besluit 30 dagen voor het nemen ervan aan het bestuur en aan de OR moet worden meegedeeld. Een vennootschapsrechtelijke controlemogelijkheid voor de GR als aandeelhouder is er niet afdoende, kijkend naar hetgeen wenselijk is vanuit een goede governance. Vanuit de GR, de deelnemende gemeenten en de raden zijn er te weinig mogelijkheden om de (financiële) kaders te stellen voor de uitvoering van de taken en te weinig mogelijkheden om te sturen. Verderop in deze notitie zal worden aangegeven op welke wijze de voorgestelde wijzigingen de controle en sturingsmogelijkheden verbeteren.

Daarnaast is er onvoldoende toezicht om te kunnen voldoen aan de regels omtrent quasi-inbesteden. Om, zonder de noodzaak om een aanbestedingsprocedure te volgen, opdrachten rechtstreeks bij Empatec neer te kunnen leggen vanuit de deelnemende gemeenten, dient enerzijds Empatec 80% van haar werk uit te voeren in het kader van de opdracht van de gemeente, en anderzijds dienen de gemeenten toezicht op Empatec te kunnen houden als op haar eigen organisatie. Dat laatste ontbrak en ontbreekt in de huidige structuur.

Het kernteam heeft een viertal opties uitgewerkt en vraagt daar een toets op. Allereerst zal de tweede vraag beantwoord worden, of er nog meerdere mogelijkheden zijn.

Ad 2. - Zijn er nog andere opties?

Met een bepaalde mate van creativiteit zijn er diverse andere opties te bedenken. Dit zijn dan over het algemeen varianten op de reeds bedachte opties. Zo zou ervoor gekozen kunnen worden om de dochtermaatschappijen van Empatec op te laten gaan in de Empatec en/of de GR om zo die dochters onder directere invloed van de GR te brengen. Op deze optie wordt hieronder nader ingegaan, waarbij die optie wordt geduid als 4c.

Ook zou ervoor gekozen kunnen worden om het Werkleerbedrijf juist verder te privatiseren en meer risicodragend aan de markt te laten deelnemen. Deze optie is niet wenselijk gelet op de bewuste keuze die is gemaakt voor een publiek Werkleerbedrijf.

Uit de conclusie aan het slot van deze notitie volgt dat het niet nodig wordt geacht om nader onderzoek te doen naar andere opties, omdat er binnen de bestaande opties een goede keus te maken is.

Ad 3. - Toetsing van de opties

Optie 1: aanpassen statuten N.V. en B.V.'s

regelgeving
Met het doorvoeren van de noodzakelijke aanpassingen van de statuten en daarnaast het aanpassen van de GR, zal optie 1 voldoen aan de eisen van de toepasselijke regelgeving. Voor een verdere toelichting van de door te voeren aanpassingen wordt verwezen naar hetgeen daarover verderop in deze notitie is opgenomen. Het is bij het wijzigen van de statuten van de N.V. noodzaak om niet alleen rekening te houden met de gewenste invloed vanuit de raden en de governance, maar ook om aandacht te schenken aan de bepalingen uit de aanbestedingswet omtrent quasi-inbesteden. Voorts dienen bij de B.V.'s dan de noodzakelijke wijzigingen door te voeren om te garanderen dat de gemeentes ook bij de B.V.'s afdoende toezicht hebben.

Hoewel in de notitie wordt ingegaan op de noodzakelijke statutenwijzigingen, behoeft ook de GR zelf in dit verband aanpassing. Daarvoor verwijs ik naar hetgeen hierna over de wijzigingen in de GR wordt opgemerkt.

flexibiliteit en toekomstbestendigheid
De structuur met een gemeenschappelijke regeling en een N.V., met B.V.'s als dochtervennootschappen biedt, mits goed ingericht, voldoende flexibiliteit om in te spelen op wijzigingen in toekomstige regelgeving, zowel op het gebied van de gemeentelijke samenwerking in een GR, als op het gebied van aanbestedingsrecht.

uitvoerbaarheid
Het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling zelf, en van de statuten van de N.V. en de B.V.'s, is relatief eenvoudig. De gemeenschappelijke regeling wordt gewijzigd door eensluidende besluiten van de colleges van burgemeester en wethouders van tenminste tweederde van de gemeenten, welke colleges daar toestemming voor moeten hebben gekregen van hun gemeenteraad. Die besluitvorming vraagt dus afstemming.
Voor de wijziging van de statuten is een besluit van de aandeelhoudersvergadering nodig, waar drie vierde van het geplaatst kapitaal aanwezig is. Omdat de GR de enige aandeelhouder is, wordt daar aan voldaan. Besluitvorming vindt normaliter plaats aan de hand van een conceptstatuten die de notaris al heeft opgesteld.

Omdat de organisatiestructuur voor het overige in stand wordt gelaten zijn de gevolgen voor het overige beperkt. Er hoeven geen activa, overeenkomsten of andere aanspraken overgedragen te worden.

Optie 2: Opheffen van de N.V.

regelgeving
Met het opheffen van de N.V. en het onderbrengen van het Werkleerbedrijf in de GR wordt voldaan aan de eisen vanuit de Aanbestedingswet. Wel moet de gemeenschappelijke regeling zelf nog gewijzigd worden om te voldoen aan de huidige en toekomstige wetgeving

flexibiliteit en toekomstbestendigheid
Het voordeel van werken met een N.V. onder een GR, is dat de GR de hoofdlijnen van beleid vaststelt en zich niet bezig hoeft te houden met de dagelijkse gang van zaken. Een N.V. kan op een zakelijke wijze, binnen de gegeven kaders, deelnemen aan het maatschappelijke en economische verkeer en is daarmee wellicht in staat efficiënter te werken dan een Werkleerbedrijf dat in een gemeenschappelijke regeling wordt uitgevoerd. Dat voordeel vervalt met het opheffen van de N.V.

Als de N.V. wordt opgeheven, wordt het Werkleerbedrijf in de GR ondergebracht. Het werken met een gemeenschappelijke regeling geeft de raden de nodige invloed op de kaders waarbinnen het werk voor de doelgroep moet worden uitgevoerd en controle op de besteding van publieke middelen enerzijds. Dit temeer na de wetswijziging. Dat geeft de flexibiliteit om op toekomstige wijzigingen door te voeren die gewenst of noodzakelijk zijn.

uitvoerbaarheid

Als de N.V. wordt opgeheven, komt het Werkleerbedrijf in de GR. De B.V.'s komen dan direct onder de GR, of worden er ook in onder gebracht.

Dat betekent dat binnen de GR er een organisatie ingericht moet worden voor de dagelijkse gang van zaken, zoals dat nu door de organisatie van de N.V. wordt uitgevoerd. Personeel dat nu in dienst is bij de NV zal over moeten gaan naar de GR.

De bepalingen van Titel 2, Boek 2 BW over fusie en splitsing zijn niet van toepassing op een gemeenschappelijke regeling. Het is dus niet mogelijk om het opheffen van de N.V. en het laten overgaan van alle activa, rechten en verplichtingen door middel van een juridische fusie vorm te geven. Dat brengt mee dat de overdracht van alle activa, rechten en plichten steeds op de daartoe geëigende wijze zal moeten gebeuren. Aan de overdracht van overeenkomsten, zal de wederpartij bij die overeenkomst steeds mee moeten werken. Het is dan voorts zaak om de fiscale gevolgen nader te onderzoeken.

Na voornoemde overdracht zal de vennootschap geliquideerd moeten worden. Dit kan een kostbaar proces zijn.

<u>Optie 3: opheffen GR</u>

regelgeving
Met het opheffen van de GR kan door de thans in de GR deelnemende gemeenten uiteindelijk worden voldaan aan de eisen uit de diverse regelgeving. De Wgr is dan niet meer van toepassing en dat is mijns inziens een nadeel.

De Wgr geeft bij een intergemeentelijke samenwerking de nodige kaders voor toezicht, zeker gelet op de aanstaande wetswijziging. Die geeft de GR de nodige democratische legitimatie en invloed voor de raden. Als de GR wordt opgeheven, dan zullen al deze aspecten geregeld moeten worden in de statuten van de N.V.

Als de N.V. zich niet aan de spelregels houdt die in de statuten staan, dan kan daar bij de civiele rechter tegen opgekomen worden. Er is dan geen plaats voor de bestuursrechter. Die laatste rechter ligt echter wel meer voor de hand als het gaat om de uitoefening van een publieke taak en de invloed daarop door de raden. Besluiten van organen van een GR zijn besluiten waartegen bezwaar en beroep open staat, in tegenstelling tot besluiten van organen van een N.V., zodat ook daarin een sterkere democratische legitimatie te vinden is.

De statuten van de N.V. moeten, net als bij een keuze voor optie 1, aangepast worden, zoals hieronder nader beschreven. Teneinde te kunnen voldoen aan het toezichtcriterium zullen de gemeenten de bestuurder moeten kunnen benoemen, schorsen en ontslaan. Daarnaast zullen strategische en overige belangrijke beslissingen niet zonder goedkeuring van de Algemene vergadering van aandeelhouders, de gemeenten, genomen moeten kunnen worden.

flexibiliteit en toekomstbestendigheid
Bij veranderende opvattingen over governance en toezicht, zullen statuten aangepast moeten worden. Als deze veranderende opvattingen tot een wijziging in de Wgr leidt, dan zal die wijziging immers niet automatisch doorwerken in de N.V., daar waar dat wel zou doorwerken in een gemeenschappelijke regeling. Denk bijvoorbeeld aan de in te voeren mogelijkheid van een adviescommissie voor de raden van deelnemende gemeenten. Die mogelijkheid komt er op basis van de wet, daarvoor hoeft een gemeenschappelijke regeling niet te worden aangepast.

Verder moet de gemeenschappelijke regeling bepalingen hebben over de toetreding, wijziging, voorwaarden waaronder uittreding mogelijk is en de gevolgen van uittreding. Die duidelijkheid hoeven statuten van een N.V. niet te bevatten. Bij wijziging van het aantal deelnemende gemeenten en/of de verhoudingen van aantallen werknemers, is de herverdeling van stemrecht in een N.V. omslachtiger dan in een GR vanwege de noodzakelijke statutenwijziging.

uitvoerbaarheid
Hiervoor geldt mutatis mutandis hetzelfde als voor de optie waarbij de N.V. wordt opgeheven. Opheffen van de GR zal daarnaast ook leiden tot overgang van personeel.

Optie 4a (variant op optie 1) en 4b (variant op optie 3) - B.V.'s onder GR
Allereerst verwijs ik naar hetgeen hiervoor voor de opties 1 en 3 naar voren is gebracht. In aanvulling daarop het volgende.

Empatec N.V, is 100% aandeelhouder van Empaselect B.V. en van Empathiek B.V. Om te kunnen voldoen aan het toezichtcriterium, moet er wat dat betreft op het niveau van Empatec N.V. het nodige veranderen, maar als dat eenmaal gebeurd is, dan kan via Empatec N.V. als aandeelhouder en bestuurder volledig toezicht worden gehouden op de daar onder liggende dochtervennootschappen. Daarbij dienen de statuten van de B.V.'s nog gewijzigd te worden. En als de gemeenten via de GR op de N.V. toezicht hebben als op hun eigen organisatie dan hebben ze dat dan ook via de N.V. op de dochtervennootschappen. Het "naar boven brengen" van de dochtervennootschappen van Empatec N.V., in die zin dat zij dochters worden van de GR en een zuster van Empatec N.V., is juridisch niet noodzakelijk.

Optie 4c - Opheffen B.V.'s
Anderzijds is Empathiek B.V. opgericht voor de medewerkers die vallen onder de Participatiewet. Deze medewerkers zijn destijds in een aparte rechtspersoon ondergebracht omdat ze onder een andere pensioenregeling vielen dan de SW-ers. Deze medewerkers vallen nu sinds kort onder een eigen cao, de cao 'aan de slag'. Hiermee lijkt de oorspronkelijke noodzaak voor deze separate vennootschap niet langer te bestaan. Het is dan ook de moeite waard te onderzoeken of deze medewerkers, met behoud van eigen cao en pensioenregeling, onder de GR kunnen worden gebracht. In de GR zijn nu ook twee cao's en twee pensioenregelingen van toepassing, de werkingssferen van de diverse cao's lijken zich niet te verzetten tegen toepassing naast elkaar binnen de GR nu zij allen toegespitst zijn op een specifieke doelgroep.

Empaselect B.V. is opgericht om de financiële stromen vanuit de merknamen Pastiel en Wurkjouwer te kunnen scheiden van de N.V. Met de juiste administratieve inrichting kan dit ook zonder een separate vennootschap. Een aandachtspunt is echter dat de medewerkers van Empaselect B.V. bij een ander pensioenfonds zijn ondergebracht. Er zou in overleg getreden kunnen worden met de betrokken pensioenfondsen om te onderzoeken of de medewerkers van Empaselect B.V. ondergebracht kunnen worden bij het pensioenfonds van de NV. Overigens zal ook de OR zich hierover uit moeten laten.

Kortom, als het mogelijk is om de verschillende groepen werknemers met verschillende cao's en pensioenregelingen, in één entiteit onder te brengen (dan wel de NV, dan wel de GR), dan zouden de twee besloten vennootschappen opgeheven kunnen worden. Dat heeft financiële voordelen, er zijn bijvoorbeeld minder accountantskosten, de organisatiestructuur wordt overzichtelijker en alle onderdelen vallen in de NV en daarmee rechtstreeks onder de GR. Het toezicht is daarmee dichter bij de deelnemende gemeenten en de raden gebracht. Of opheffing van de besloten vennootschappen mogelijk is, is derhalve in ieder geval afhankelijk van de uitkomst van het overleg met de betrokken pensioenfondsen. Hoewel ons geen andere belemmeringen voor een opheffing van de besloten vennootschappen of een fusie tussen de B.V.'s en N.V. bekend zijn, merken wij op dat wel onderzocht zal moeten worden of zich op fiscaal gebied evenmin belemmeringen voordoen.

Aanvulling op vraag 3 uit de notitie inzake inbesteden en toezicht.
Het kernteam heeft in een aanvulling op haar derde vraag verzocht om aan te geven op welke wijze per optie voldaan kan worden aan de voorwaarden voor inbesteden. Daarbij moet voldaan worden aan het 80% criterium, het toezichtcriterium en in principe mag er geen private participatie zijn. Om aan het toezichtcriterium te voldoen, moeten de deelnemende gemeenten (gezamenlijk) in staat zijn om een bepalende rol in strategische doelstellingen en belangrijke beslissingen te krijgen. Dat is er bijna automatisch bij het opheffen van de N.V., omdat dan de GR de uitvoerende organisatie wordt.

Als de GR wordt opgeheven, dan is het nog steeds van belang dat de gemeenten een grotere rol krijgen dan zij thans via de GR hebben.

Bij de drie varianten die genoemd zijn in de aanvulling op vraag wordt aangegeven dat de gemeente (middellijk) aandeelhouder, maar geen bestuurder is. Dat is ook niet vereist. Wel is vereist dat de gemeenten invloed hebben op de bestuurder en het te voeren beleid. Dat hebben de gemeenten als ze in staat zijn de bestuurder te benoemen, schorsen en ontslaan. Daarnaast is het niet vereist dat de

gemeenten ieder voor zich die invloed hebben om te kunnen voldoen aan het toezichtcriterium, maar is het afdoende dat ze dat gezamenlijk hebben.

Conclusie en advies naar aanleiding van de opties

Als ik de verschillende opties langs het toetsingskader leg, dan kunnen ze uiteindelijk allemaal voldoen aan de toepasselijke regelgeving. Echter kom ik tot de conclusie dat optie 1, met indien dit mogelijk is de variant zoals hiervoor verwoord, waarbij de twee dochtervennootschappen worden opgeheven, al dan niet door fusie, het meest passend en voor de hand liggend is. Ik licht dit toe.

De Wgr, inclusief de daarin opgenomen wijzigingen en de versterking van de legitimatie van de gemeenschappelijke regeling en toezicht door de gemeenteraden, maakt het wel voor de hand liggend dat er gebruik van een gemeenschappelijke regeling wordt gemaakt. Deze wet biedt immers een duidelijk toetsingskader van invloed en controle. Daarmee valt optie 3 wat mij betreft af.

Een voordeel van het gebruik van de GR is daarnaast ook nog een grotere mate van eenvoud voor wat betreft toe- en uittreding en aanpassing bij toe- en afname van een aantal SW-ers in een bepaalde gemeente. Als dat via aandeelverhoudingen moet worden geregeld, is dat omslachtiger en kostbaarder.

Het handhaven van de huidige structuur met een gemeenschappelijke regeling, is ook meer toekomstbestendig dan het opheffen van de gemeenschappelijke regeling. Wijzigingen in de regelgeving, toe- en uittreding en wijziging in aantallen SW-ers per gemeente kunnen makkelijker in een gemeenschappelijke regeling worden gewijzigd dan in een N.V.

Zoals hiervoor aangegeven is er ook geen noodzaak of toegevoegde waarde om de N.V. op te heffen. Ook met de huidige structuur, met aanpassing van statuten en de gemeenschappelijke regeling, kan tot een situatie worden gekomen die voldoet aan de regelgeving en aan de wensen van de gemeenten ten aanzien van de governance. Het opheffen van de N.V. en het inbrengen van het werkleerbedrijf in de GR heeft consequenties voor de overdracht van activa, overeenkomsten en met name personeel en lijkt fiscale consequenties te hebben, met name op het gebied van btw. Ook optie 2 valt wat mij betreft derhalve af.

Het kernteam heeft als nadeel bij optie 1 genoemd dat mogelijkerwijs de B.V.'s te ver af staan voor het toezichtcriterium. Zoals ik hiervoor al aangaf ben ik van mening dat dat probleem in juridische zin opgelost kan worden. Maar het kan wenselijk worden geacht om alle activiteiten directer onder de invloed van de deelnemende gemeentes en de raden te brengen. Naar de wijze waarop deze B.V.'s opgeheven of gefuseerd kunnen worden en naar mogelijke arbeidsrechtelijke problemen die daarbij in verband met cao's en pensioenen kunnen spelen zal dan nader onderzoek gedaan moeten worden.

Het aanpassen van de statuten van Empatec N.V., de B.V.'s (indien de B.V.'s wel blijven bestaan), en de gemeenschappelijke regeling is tot slot ook relatief eenvoudig uit te voeren. Het vraagt enige gecoördineerde voorafgaande besluitvorming, maar het heeft voor het overige geen gevolgen voor overdracht van goederen of andere activa. Evenmin zijn er fiscale consequenties.

Om te kunnen voldoen aan een goede governance en het toezichtcriterium is aanpassing van de statuten en de GR echter niet afdoende. Er moeten ook weer (jaar)afspraken met KPI's overeen gekomen worden. Vanuit de WSW hebben de deelnemende gemeenten de uitvoering gedelegeerd aan de GR. De GR heeft de NV aangewezen als uitvoerder. Tussen de GR en de NV moeten een samenwerkingsovereenkomst en een jaarovereenkomst worden opgesteld. Over de uitvoering van de overeenkomsten moet worden gerapporteerd aan de GR. In de samenwerkingsovereenkomst moeten termijnen staan voor het sluiten van de jaarovereenkomst voor het daaropvolgende jaar.

Vanuit de Participatiewet verstrekken de deelnemende gemeenten rechtstreeks opdracht aan de NV. Deze afspraken moeten worden vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst, van waaruit periodiek wordt gerapporteerd aan de deelnemende gemeentes. In die overeenkomst staan de KPI's en ook die dienen tijdig voor de komende periode herzien te worden.

Het vastleggen van de afspraken en KPI's, alsmede de rapportage erover en de sturing erop is essentieel voor een goed functionerend toezicht en volgt ook uit de conclusies van KokxDeVoogd.

Invloed van gemeente(raad) op N.V.

Voorop gesteld moet worden dat de GR opgericht is door de colleges van de deelnemende gemeentes. Bij het aangaan van een gemeenschappelijke regeling komen gemeenteraden meer op afstand te staan, dat is inherent aan het huidig kader van verlengd lokaal bestuur. Dit is ook het standpunt van de regering, zoals neergelegd in de Memorie van Toelichting bij de wetswijziging van de Wgr.

Als de GR meer invloed krijgt op de N.V. (en haar dochters), dan hebben de deelnemende gemeentes daarmee meer invloed. Immers is de GR in feite een afvaardiging van de deelnemende gemeentes. Voor de deelnemende gemeentes is het dan ook van belang om stil te staan en te blijven staan bij de invulling van (zowel het AB als het DB van) de GR. Op het moment dat de GR meer grip krijgt op de N.V., zal de GR ook beter geïnformeerd moeten worden over hetgeen speelt binnen de N.V. en zal er derhalve ook sprake zijn van meer transparantie. Daarnaast worden in de beoogde wetswijziging de mogelijkheden voor de gemeenteraad om meer informatie te verkrijgen van, kaders te stellen aan en controle uit te oefenen op de gemeenschappelijke regeling vergroot. Los van voorgaande is vanzelfsprekend een coöperatieve houding en goede informatievoorziening tussen alle betrokken partijen te allen tijde van groot belang.

De combinatie van juridische herstructurering en wijzigingen in de governance, zullen er zeker met de aanhangige wetswijziging voor zorgen dat de diverse betrokken gemeenteraden meer invloed op de NV zullen krijgen, dan ze thans hebben.

Belangrijkste wijzigingen in statuten N.V.

Teneinde een sterkere democratische controle op de NV te kunnen hebben en om te kunnen voldoen aan het toezichtcriterium in verband met quasi-inbesteden, dient de aandeelhouder een grotere en meer bepalende rol te krijgen in de N.V. De GR moet in staat zijn om een doorslaggevende invloed uit te oefenen omtrent strategische doelstellingen en belangrijke beslissingen. De GR moet toezicht houden op de N.V., al was het een eigen organisatie. Een aantal zaken zullen gewijzigd moeten worden in de statuten.

Een van de belangrijkste wijzigingen, is dat de bestuurder wordt benoemd door de AVA (en niet langer door de raad van commissarissen). De raad van commissarissen mag wel een voordracht doen, maar de AVA moet de mogelijkheid hebben om daarvan af te wijken. Dat de AVA beslist omtrent benoeming, brengt ook met zich dat zij zal moeten beslissen over schorsing en ontslag van de bestuurders. Dit zijn wijzigingen in artikel 11 van de huidige statuten.

Daarnaast adviseren wij om voor de benoeming van de leden van de RvC niet langer aan te sluiten bij de regeling van de structuurvennootschap, maar bij de gewone wettelijke regeling. Dat brengt met zich dat de AVA het recht krijgt de leden van de RvC te benoemen, maar op grond van artikel 2:144 BW ook om de leden te schorsen en/of te ontslaan. Om de onafhankelijkheid ten opzichte van de AVA en de deelnemende gemeenten te waarborgen, stel ik voor dat een lid van de RvC geen functie hebben bij één van de deelnemende gemeenten.

De tegenstrijdig belangregeling uit artikel 13 moet eveneens worden aangepast, om aan te sluiten bij de regeling in artikel 2:129 lid 6 BW en ook vanuit het oogpunt van een goede governance.

In artikel 12 van de huidige statuten, wordt in lid 2 een aantal besluiten van de directie opgesomd, die voorafgaande goedkeuring van de raad van commissarissen behoeft. In lid 4 wordt een aantal besluiten opgesomd, die naast voorafgaande goedkeuring van de raad van commissarissen, de voorafgaande goedkeuring van de AVA moet hebben. Ook deze opsomming komt uit de regeling omtrent de structuurvennootschap. Indien hieraan behoefte is, is het mogelijk om besluiten uit lid 2 over te hevelen naar lid 4, zodat ook voorafgaande goedkeuring van de AVA vereist is. Noodzakelijk om te voldoen aan het toezichtcriterium is het niet, maar dit zou de deelnemende gemeenten een stevigere positie ten opzichte van het bestuur en de raad van commissarissen kunnen geven. Indien er naast de besluiten zoals genoemd in artikel 12 lid 2 nog meer besluiten zijn waarbij goedkeuring vanuit de AVA wenselijk is, kan statutaire opname van een goedkeuringsvereiste voor deze besluiten worden overwogen.

Daarnaast zal ook het uitoefenen van stemrecht op de aandelen die Empatec heeft in de dochtervennootschappen aan de voorafgaande goedkeuring van de AVA en de raad van commissarissen moeten worden onderworpen voor zover het de voornoemde besluitvorming betreft.

Het toezichtcriterium is slechts een van de vereisten om door middel van quasi-inbesteding opdracht te kunnen verstrekken. Een van de andere eisen is dat er in principe geen participatie van privékapitaal mag zijn. Gelet hierop verdient het aanbeveling om in de statuten op te nemen dat de aandelen (uiteindelijk) slechts gehouden kunnen worden door publiekrechtelijke rechtspersonen. Dat zowel op het niveau van Empatec, als op het niveau van haar dochters.

Belangrijkste wijzigingen in statuten van de B.V.'s

De N.V. is bestuurder en aandeelhouder van de B.V.'s en heeft daarmee de absolute zeggenschap binnen de B.V. Als de GR voldoende invloed heeft binnen de N.V., dan heeft ze dat daarmee ook binnen de B.V.

Om de betrokkenheid van de AVA van de N.V. bij de B.V. te vergroten, kunnen in de statuten besluiten worden opgesomd waarvoor voorafgaande goedkeuring door de AVA van de N.V. vereist is. Daar stel ik voor om aansluiting te zoeken bij de lijst met besluiten die in de statuten van de N.V. staan opgesomd in artikel 12 lid 4. Daarmee is de controle van AVA van de N.V. op de besluitvorming statutair gelijk voor de N.V. als voor de B.V.

Routekaart voor statutenwijziging

Statutenwijziging N.V.

Voor een wijziging van de statuten van de N.V. is de eerste stap dat er een wijzigingsvoorstel wordt opgesteld. In dit kader kan met een notaris besproken worden wat de gewenste wijzigingen zijn, en kan aan deze de opdracht worden gegeven om concept-statuten op te stellen.

Op basis van artikel 12 lid 2 sub 9 Statuten is een besluit van de directie tot een voorstel tot wijziging van de statuten, aan de voorafgaande goedkeuring van de RvC onderworpen. Het wijzigingsvoorstel zal dan ook ter goedkeuring aan de RvC voorgelegd dienen te worden. Nadat de RvC heeft ingestemd met het wijzigingsvoorstel, dient het voorstel aan de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) ter stemming te worden voorgelegd. Bij de oproeping voor de AVA moeten de concept-statuten, althans de voorgestelde wijzigingen, gevoegd worden en deze moeten ter inzage worden gelegd voor de aandeelhouders ten kantore van de N.V.

Een wijziging van de statuten is een zogenoemd 'bijzonder besluit'. Dit betekent, op grond van artikel 31 van de statuten van de N.V., dat een besluit tot wijziging van de statuten slechts kan worden genomen in een AVA waarin tenminste 3/4de van het geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd, met een meerderheid van ten minste 2/3de van de ter vergadering geldig uitgebrachte stemmen. Nu de GR enig aandeelhouder van de N.V. is, is zij bevoegd om een besluit tot statutenwijziging te nemen.

Binnen de GR is het DB het bevoegde orgaan. Op grond van artikel 31a Wgr besluit het AB over de oprichting van en deelname in rechtspersonen. Artikel 33b geeft het DB de bevoegdheid tot privaatrechtelijke rechtshandelingen, met uitzondering van de handelingen als bedoeld in artikel 31a Wgr. Het wijzigen van statuten is iets anders dan oprichting van of deelnemen in een rechtspersoon en valt daarmee onder de bevoegdheid van het DB als bedoeld in artikel 33b Wgr. Dit betekent dat besluitvorming kan plaatsvinden zonder dat de gemeenteraden ex artikel 31a Wgr het voorgenomen besluit toegezonden krijgen en daarop wensen en bedenkingen ter kennis kunnen brengen.

Statutenwijziging B.V.'s

Voor de twee B.V.'s geldt het voorgaande in grote lijnen ook. De B.V.'s hebben geen RvC die toestemming kan geven. En bij Empathiek geldt geen verzwaarde besluitvorming binnen de AVA , bij Empaselect kan een wijzigingsbesluit door de AVA slechts worden genomen tijdens een vergadering waar minimaal 3/4de van het geplaatst kapitaal aanwezig is, met een 3/4de meerderheid.

Ook hier dienen de voorgestelde wijzigingen bij de oproeping gevoegd te worden en ter inzage gelegd te worden.

Statutenwijziging NV en BV

Praktisch gezien betekent dit dat door de directie van de N.V. opdracht gegeven moet worden aan een notaris om concept-statuten voor de N.V. en voor de B.V.'s uit te werken, zoals de GR die zou willen zien. De directie legt de concept-statuten van de N.V. voor aan de RvC en bij goedkeuring voor aan de AVA. Daarnaast legt de directie van de N.V., handelend als bestuurder van de B.V., de concept-statuten van de B.V. voor aan de AVA. De notaris kan hiervoor alvast concept-statuten aanleveren.

Belangrijkste wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling

In de GR moet een aantal zaken veranderd worden. Mede in verband met de uittredingen van Terschelling en Vlieland is het noodzakelijk dat er aandacht wordt besteed aan de samenstelling van het AB en het DB. Zie daarvoor ook onze notitie d.d. 18 mei 2021. Daarin is ingegaan op de manieren om te bewerkstelligen dat het DB geen meerderheid heeft in het AB. Het voorstel is dat alle deelnemende gemeenten minimaal twee leden afvaardigen voor het AB. Het AB bestaat dan uit 8 personen, daar kan een DB uit gekozen worden van drie personen. Dan is er getalsmatig een DB dat geen meerderheid heeft in het AB, en er kan tevens gekozen worden voor een DB dat qua stemrecht geen meerderheid heeft. De omvang van het AB betekent een aanpassing in artikel 7 GR.

Daarnaast noopt de aanstaande wetswijziging tot een aantal aanpassingen in de GR. Zo bepaalt het te wijzigen artikel 9 lid 1 Wgr dat de GR uitgebreidere regels dient te bevatten over de voorwaarden waaronder een deelnemer mag uittreden, wat de gevolgen daarvan moeten zijn, onder meer met betrekking tot het in standhouden van het eigen vermogen van de GR. Nu staat in de GR – conform de huidige geldende regelgeving – niets over de voorwaarden waaronder uitgetreden kan worden en staat er dat het AB de financiële en overige verplichtingen van de uittredende gemeente regelt. Daarover dienen nu dus vooraf afspraken over te worden gemaakt. Het gaat buiten het bestek van deze opdracht om over de inhoud van die voorwaarden en de gevolgen te adviseren.

In praktische zin moet ervoor gezorgd worden dat de twee rechtspersonen ieder een eigen ondersteuning krijgen, in die zin dat de GR in ieder geval een eigen secretaris heeft, die het AB en DB kan ondersteunen.

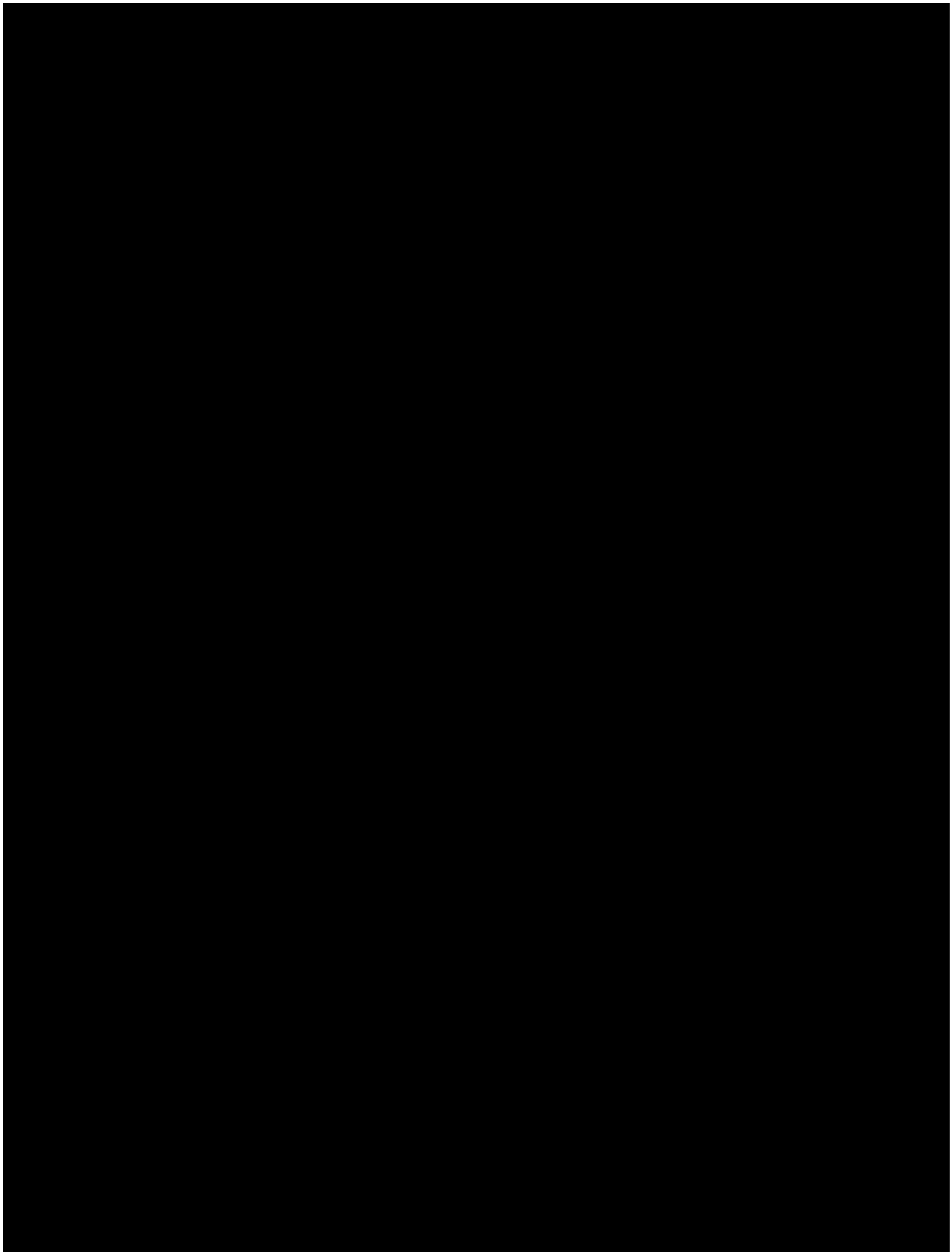
Een aan de Wgr toegevoegd artikel 10 lid 5 kent de mogelijkheid dat de raden van de deelnemers over in de regeling opgesomde besluiten voorafgaand een zienswijze kan indienen. En een aan de wet toegevoegd artikel 10 lid 7 geeft de mogelijkheid dat in de regeling bepalingen worden opgenomen over het betrekken van ingezetenen bij de uitvoering van beleid en de evaluatie daarvan.
Of en in hoeverre toepassing van deze mogelijkheden wenselijk is, is met name een politieke vraag. In dat kader wordt er ook naar verwezen dat het de (gezamenlijke) raden na de wetswijziging vrijstaat om het algemeen bestuur op te dragen een gemeenschappelijke adviescommissie in te stellen. Deze gemeenschappelijke adviescommissie, waar raadsleden in deelnemen, adviseert de raden bij besluitvorming over de GR en kan het algemeen bestuur adviseren. Daarmee wordt de informatievoorziening aan de raden en een controlefunctie vanuit de raden sterker.

Gevolgen van implementatie van het advies

Bij de korte opsomming van de gevolgen, wordt er vanuit gegaan dat gekozen wordt voor de variant waarbij de GR en de NV blijven bestaan, maar wel worden aangepast. De meest in het oog springende gevolgen zijn:

- rechtstreekse benoeming en ontslag van bestuurder geeft de GR meer controle;
- benoeming van de RvC door de AVA zorgt voor een grotere betrokkenheid tussen AVA en RvC, terwijl de onafhankelijkheid gewaarborgd blijft;
- schorsing en ontslag van de leden van de RvC wordt eenvoudiger;
- maken en evalueren van jaarafspraken en KPI's geeft mogelijkheden om te monitoren;

- hierdoor meer controle- en sturingsmogelijkheden voor de GR bij de NV;
- er wordt voldaan aan het toezicht-criterium dat geldt voor quasi-inbesteden;
- de democratische legitimatie is groter;
- bij opheffen van de dochtervennootschappen; eenvoudigere structuur, lagere kosten en betere controle.

Rotshuizen Geense
ADVOCATEN

Postbus 222
8901 BA Leeuwarden
Prins Hendrikstraat 8
8911 BK Leeuwarden
T 058 21 22 444
F 058 21 33 666
info@rgadvocaten.nl
www.rotshuizengeense.nl

NOTITIE

Aan : kernteam Gemeenschappelijke Regeling en Iroko
Van : Rudolf Knegtering en Willemijn Kuper
Datum : 25 januari 2022
Betreft : **GR Fryslân-West/Empatec/200206**

Inleiding

In onze notitie aan het kernteam Gemeenschappelijke Regeling en Iroko van november 2021 zijn wij ingegaan op de vraagstelling inzake de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West (hierna: GR) zoals door ons ontvangen met de notitie d.d. 16 juli 2021.

Wij hebben meerdere opties voor de juridische structuur van Empatec getoetst, waarbij rekening is gehouden met diverse aspecten (o.a. het voldoen aan relevante regelgeving, het hebben van een voldoende mate van flexibiliteit, bedrijfseconomische slagvaardigheid, bestendigheid voor de toekomst, gevolgen voor personeel, uitvoerbaarheid van de wijzigingen, snelheid waarmee e.e.a. te realiseren, kosten).

De opties die in de notitie van november 2021 aan de orde zijn gesteld zijn:

- Optie 1: aanpassen statuten N.V. en B.V.'s
- Optie 2: opheffen van de N.V.
- Optie 3: opheffen van de GR
- Optie 4a en 4b: B.V.'s onder GR (varianten op optie 1 en optie 3)
- Optie 4c: Opheffen B.V.'s

Geconcludeerd is dat optie 1, met indien mogelijk de variant 4c, het meest passend en voor de hand liggend is. Optie 2 en 3 zouden echter ook kunnen voldoen aan de toepasselijke regelgeving en de overige uitgangspunten. Aan ons is gevraagd om optie 2 en 3 nader toe te lichten, in het bijzonder wat de gevolgen van deze opties zijn ten opzichte van optie 1. Hieronder zullen wij nader ingaan op optie 2 en 3. Hierbij maken wij de kanttekening dat wij dit doen vanuit een helicopterview. Dit betekent dat wij geen concrete bedragen kunnen noemen, daarvoor is het noodzakelijk dat op alle details concreet wordt ingezoomd.

Opheffen van de N.V.

Soorten activa en passiva

Wanneer de N.V. wordt opgeheven, moet alle activa die zich in de N.V. bevindt worden overgedragen naar de GR. De activa zijn kortgezegd alle bezittingen van de N.V. De activa is onder te verdelen in diverse categorieën die elk op de voor deze categorie geëigende wijze overgedragen dienen te worden.

De materiële vaste activa bestaat uit de tastbare bezittingen van de N.V. Hierbij kan worden gedacht aan onroerend goed (de grond en gebouwen), maar ook aan zaken als machines, auto's, aanhangers en alle inventaris die bij de gebouwen hoort.

Naast voornoemde soorten van vaste activa, is er ook nog zogenoemde vlottende activa. Dit zijn de bezittingen van de N.V. die bij het productieproces worden gebruikt, onderhanden werk en gereed product. Denk aan voorraden, debiteuren en liquide middelen (beschikbare rekening-/kassaldi).

Hiernaast is er ook sprake van immateriële vaste activa. Kortgezegd is dit al hetgeen dat niet tastbaar is. Hieronder vallen intellectuele eigendomsrechten zoals handelsnamen en licenties, maar ook goodwill. Ook alle vermogensrechten moeten overgedragen worden. Zoals geldvorderingen, aandelen, rechten op de levering van goederen of dienstverlening.

Waar de activa kortgezegd de bezittingen van de N.V. zijn, zijn de passiva de schulden. Het moge voor zich spreken dat deze niet zomaar verdwijnen wanneer de N.V. wordt opgeheven. Wanneer de GR de activa van de N.V. overneemt, dient zij ook de passiva over te nemen. Hieronder vallen zowel kortlopende schulden (zoals openstaande facturen van leveranciers), alsook eventueel langlopende schulden. Uit de jaarrekening 2020 blijkt overigens niet van langlopende schulden.

Bij een opheffing van de N.V. neemt de GR dus alle bezittingen, schulden, rechten en verplichtingen over van de N.V.

Wijze van overdracht en kosten

Alle activa en passiva van de N.V. dienen in kaart te worden gebracht. Vervolgens dienen er overeenkomsten te worden opgesteld waarin de overdracht van de activa, en passiva en ook de voorwaarden waaronder dit gebeurt, goed worden vastgelegd.

Voor de overdracht van bepaalde zaken gelden bijzondere regels, zo is voor de overdracht van onroerend goed een notariële akte vereist.

Voor de overname van al hetgeen zich in de N.V. bevindt, zal een koopsom betaald moeten worden. Wat een redelijke hoogte van een dergelijke koopsom is, zal uit nader onderzoek moeten volgen. De vraag is dan feitelijk: wat is de onderneming Empatec N.V. waard? De koopsom wordt door de GR betaald aan de N.V. Bij het opheffen van de N.V. komt een positief saldo toe aan de aandeelhouder. Dat zou vooraf verrekend kunnen worden, waardoor er geen geld onnodig wordt rondgepompt.

Met het goed in kaart brengen van alle bezittingen en schulden van de N.V., het opstellen van de noodzakelijke overeenkomsten en notariële akten, zijn kosten gemoeid (denk aan kosten voor inschakeling van juristen, notaris of bijvoorbeeld accountant of fiscalist).

Overgang van personeel

De werknemers met een indicatie vanuit de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) - ofwel de SW'ers - zijn ondergebracht in de GR. Opheffing van de N.V. verandert dan ook niets aan hun arbeidsrechtelijke positie.

Dit is anders voor personeel dat thans in de N.V. is ondergebracht (kaderfuncties). Wanneer de N.V. wordt opgeheven, zullen deze werknemers over moeten gaan naar de GR. Dit kan gevolgen hebben in die zin dat binnen de GR op deze werknemers mogelijk de CAO Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (CAO SGO) van toepassing is. Het is aannemelijk dat deze cao andere arbeidsvoorwaarden en bepalingen kent dan thans op de werknemers van toepassing. Voor een uitwerking van het antwoord op de vraag wat dit dan concreet betekent en of wellicht een (gedeeltelijke) vrijstelling van voornoemde cao mogelijk is, is nader onderzoek noodzakelijk. Mogelijk is ook overleg met de cao-partijen noodzakelijk. Met dit nader onderzoek en overleg zijn vanzelfsprekend tijd en daarmee ook kosten gemoeid.

Voorgaande kan voorkomen worden door de werknemers, zoals thans in loondienst bij de N.V., onder te brengen in een separate personeelsvennootschap. Dit betekent echter dat er dus een B.V. of N.V. onder de GR blijft hangen. In dat geval houd je in feite de bestaande structuur in stand.

Fiscale consequenties

Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen eenmalige en blijvende fiscale consequenties.

Eenmalig is bijvoorbeeld de overdrachtsbelasting die in beginsel zal moeten worden betaald in verband met de overdracht van onroerend goed. Voor bedrijfspanden bedraagt de overdrachtsbelasting 8% van de koopsom.

Daarnaast zal bij een overdracht van alle activa en passiva mogelijk blijken dat bijvoorbeeld bepaalde vorderingen afgeboekt moeten worden omdat deze feitelijk niet meer te incasseren zijn en/of dat bepaalde vorderingen en schulden met elkaar verrekend moeten worden. Dit kan fiscaal gevolgen hebben en tot kosten leiden.

Op de vaste activa, de gebouwen en inventaris en dergelijke, is afgeschreven. Dat betekent dat de waarde waarvoor de activa op de balans staat van de N.V., lager kan zijn dan de reële marktwaarde. Als deze goederen worden overgedragen tegen de marktwaarde, dan ontstaat er winst. Over winst moet belasting betaald worden. Hoeveel dat is, is afhankelijk van de afschrijvingen, de marktwaarde en verliezen uit het verleden waarmee verrekend kan worden.

Een mogelijk blijvende fiscale consequentie speelt op het gebied van btw. Dit vereist nader onderzoek naar de mogelijkheden om de btw door te schuiven, waarna de gemeentes een beroep op het btw-compensatiefonds kunnen doen.

Waarschijnlijk kan er een beroep gedaan worden op artikel 37d Wet op de Omzetbelasting (OB). Dit artikel bepaalt dat bij een overdracht van een onderneming, ervan uit wordt gegaan dat er geen leveringen of diensten plaatsvinden. Dit heeft tot gevolg dat de overdracht van de activa zelf niet btw-belast is.

Noodzakelijke herstructurering GR

Wanneer de N.V. wordt opgeheven is wezenlijke aanpassing van de GR noodzakelijk. De GR wordt dan immers - in tegenstelling tot nu - een direct uitvoerende organisatie. De onderneming moet wel aangestuurd worden en daar is een zekere structuur voor nodig. In feite moet dan ook de gehele onderneming Empatec in de GR worden geïmplementeerd. Zo komen directie, administratie, controller etc. rechtsreeks in de GR. Rechten en verplichtingen die de N.V. had uit hoofde van langlopende of juist kortdurende overeenkomsten of bijvoorbeeld vergunningen komen eveneens rechtstreeks in de GR.

Met het opheffen van de N.V., verdwijnt ook de raad van commissarissen. Wanneer de onderneming in de GR wordt ondergebracht, is het moeilijk voorstelbaar dat er een raad van commissarissen blijft. De GR is immers een met name democratisch gecontroleerd orgaan en dat verstaat zich niet goed met een privaatrechtelijk georganiseerde toezichthouder. Een toezichthoudend orgaan als een raad van commissarissen is echter wel van groot belang voor een organisatie. Een raad van commissarissen kan immers op het niveau van de onderneming de bestuurder bijstaan en adviseren en vooraf goedkeuring geven aan relevante en ingrijpende besluiten. Ook waarborgt een raad van commissarissen de belangen van de onderneming op langere termijn en kan een belangrijke rol spelen voor het netwerk van en rond de onderneming (denk ook aan het bieden van een luisterend oor aan de OR).

Een raad van commissarissen bestaat uit deelnemers die een toegevoegde waarde hebben voor de onderneming. Zij hebben bijvoorbeeld kennis op het gebied van organisatie, het werkveld of juridische zaken. Met het ontbreken van een raad van commissarissen zal de directie van de organisatie deze sparringpartner en ook dit orgaan om verantwoording aan af te leggen, missen. De in de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) opgenomen mogelijk in te stellen adviescommissie heeft een andere rol en functie en zal moeilijk een met een raad van commissarissen te vergelijken rol kunnen invullen.

De doorlopende kosten die gemoeid zijn met het besturen en aansturen van de onderneming Empatec zullen bij het opheffen van de N.V. per saldo niet veel verschillen van de situatie dat de N.V. blijft bestaan. Het besturen en aansturen van de onderneming zal immers op gelijke wijze plaatsvinden en er is slechts een hele beperkte overlap van functies binnen de GR en de N.V.

Opheffen van de GR

Overdracht van activa en passiva

De GR is enig aandeelhouder van de N.V. Wanneer de GR wordt opgeheven, moeten de aandelen van de N.V. worden overgedragen. Met het overdragen van de aandelen gaat de hele N.V. over naar de gemeenten als nieuwe aandeelhouders. De deelnemende gemeenten zullen dan dus aandeelhouder worden. Voor deze aandelen zal een koopsom betaald moeten worden. Wat een redelijke hoogte van een dergelijke koopsom is, zal uit nader onderzoek moeten volgen. De feitelijke vraag is dan: wat zijn de aandelen in Empatec N.V. waard?

Overigens geldt dat wanneer de GR blijft bestaan, maar één of meerdere deelnemers uit de GR stappen, de aandelen van de N.V. achter blijven in de GR. Anders gezegd: een uittredende gemeente wordt niet automatisch rechtstreeks aandeelhouder.

Verder zal bij een opheffing van de GR in kaart moeten worden gebracht of zich in de GR nog andere activa of passiva bevindt die moet worden overgedragen. Hetgeen hierboven staat opgenomen over de verschillende te onderscheiden soorten activa en passiva, geldt hier ook. Uit de balans 2020 van de GR volgt dat de GR behalve de aandelen in de N.V. en vorderingen geen bezittingen heeft.

Een aandelen- en/of verdere activa/passiva-overdracht zal moeten worden vastgelegd in goede overeenkomsten. Een aandelenoverdracht vindt plaats via notariële akte. Voorgaande brengt kosten met zich mee ter zake van juridisch advies, kosten van de notaris en bijvoorbeeld accountantskosten.

Overgang van personeel

De SW'ers zijn ondergebracht in de GR. Deze arbeidsovereenkomsten zullen overgeheveld moeten worden naar de gemeentes. Deze medewerkers moeten in dienst zijn en blijven van een publiekrechtelijke rechtspersoon. Het oprichten van een andere private entiteit om deze werknemers in onder te brengen, is daarmee niet mogelijk. De CAO Gemeenten is niet op SW'ers van toepassing, nu deze categorie werknemers van de toepasselijkheid van de CAO Gemeenten is uitgezonderd. Wel zullen er voor de medewerkers die overgaan nieuwe arbeidsovereenkomsten opgesteld moeten worden.

Fiscale consequenties

Er lijkt geen sprake te zijn van eenmalige fiscale consequenties in verband met de overdracht van activa, omdat een aandelenoverdracht onbelast is en er geen onroerend goed wordt overgedragen.

Daarnaast zal bij een overdracht van alle activa en passiva mogelijk blijken dat bijvoorbeeld bepaalde vorderingen afgeboekt moeten worden en/of dat bepaalde vorderingen en schulden met elkaar verrekend moeten worden. Dit kan fiscaal gevolgen hebben en tot kosten leiden.

Noodzakelijke herstructurering

Wanneer de GR wordt opgeheven, zal dit tot gevolg hebben dat de gemeentes rechtstreeks aandeelhouder worden. Als aandeelhouder bezitten de gemeentes dan de onderneming. Aandeelhouderschap geeft recht op dividend indien er winst wordt gemaakt. Daarnaast geeft het bezit van aandelen ook recht om de algemene vergadering van aandeelhouders (ava) bij te mogen wonen en daar een stem uit te brengen. Over de verdeling van de aandelen en het verdelen van het stemrecht, moeten nog nadere afspraken gemaakt tussen de deelnemende gemeenten.

Het besturen van de onderneming (ofwel: de dagelijkse leiding) wordt gedaan door één of meerdere bestuurders. In beginsel zijn het bestuur en de ava onafhankelijke organen, echter hebben zij wel veel met elkaar van doen. Zo dient het bestuur bepaalde belangrijke besluiten voor te leggen aan de ava.

Wanneer de GR wordt opgeheven, zal er dus nagedacht moeten worden over de manier waarop de aandeelhoudersvergaderingen worden voorbereid en geleid en op welke wijze daarin het (gezamenlijk) beleid wordt opgesteld en gecontroleerd. Ook moet nagedacht worden over de wijze waarop de ava verantwoording zal afleggen aan de gemeenteraad. Een optie is om ondersteuning per gemeente vanuit de gemeente te organiseren. Het is in het kader van een goede governance immers niet wenselijk dat deze ondersteuning vanuit de N.V. zelf wordt aangeleverd. Wanneer er wordt gekozen voor het opheffen van de GR ligt het ook niet voor de hand om de ondersteuning vanuit de gemeenten centraal te organiseren.

Belangrijke kanttekening is nog dat bij een GR de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) van toepassing zijn. De Wgr geeft bij een intergemeentelijke samenwerking de nodige kaders voor toezicht. Dit geeft de GR de nodige democratische legitimatie en invloed voor de gemeenteraden. Als de GR wordt opgeheven, zullen al deze aspecten op alternatieve wijze geregeld moeten worden. Bijvoorbeeld door verwerking hiervan in de statuten van de N.V. Hier zal nader onderzoek naar gedaan moeten worden. Een ander relevant punt is dat na opheffing van de GR, bij conflicten de bestuursrechter niet langer bevoegd zal zijn, maar uitsluitend de civiele rechter. Wij verwijzen ook naar hetgeen is opgenomen in de notitie van november 2021 omtrent de opheffing van de GR.

Adviesraad
Sociaal Domein
Noardwest Fryslân

Aan
Het college van burgemeester en wethouders van Harlingen,
Postbus 10.000
8860 HA Harlingen.

Verzending per e-mail: bestuurssecretariaat@harlingen.nl

Betreft: Advies businesscase Werkleerbedrijf

Franeker, 17 januari 2022

Geacht college,

Met uw brief van 8 december 2021 hebt u onze raad gevraagd advies uit te brengen over de, met uw brief meegezonden, Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West. Aan dit verzoek geven wij graag gehoor.

Zoals u ongetwijfeld weet hebben wij in december 2020 op hoofdlijnen een positief advies uitgebracht aan de Stuurgroep GR Fryslân West met betrekking tot het zogenaamde keuzedocument. In dat advies hebben wij onder andere uitgesproken de keuze voor het Werkleerbedrijf als model voor de uitvoering van de Participatiewet te onderschrijven alsmede de beschreven koers met betrekking tot de ontwikkeling van Empatec naar dat model.
Wij hebben toen echter wel geconstateerd dat er op meerdere onderdelen nog een verdere uitwerking nodig was en de verwachting uitgesproken dat hierin zou worden voorzien met het opstellen van een businesscase.
De businesscase die nu voorligt voldoet wat ons betreft aan die verwachtingen. Naar onze mening wordt hiermee aangetoond dat de ontwikkeling van Empatec naar een robuuste en financieel gezonde organisatie mogelijk is. Bovendien achten wij het van groot belang dat de infrastructuur, in casu de werkbedrijven, van Empatec in stand blijft. Dat neemt niet weg dat ook wij de uitwerking van de governance structuur van wezenlijk belang vinden in die zin dat de gemeenteraad de ruimte krijgt om regie te voeren op het beleid en de uitvoering binnen het Werkleerbedrijf. Tegelijk stellen wij vast dat hiervoor wel de gezamenlijke en onvoorwaardelijke steun van alle betrokken partijen in Fryslân West, waaronder dus ook het college en de gemeenteraad van Súdwest Fryslân, noodzakelijk is. Gelet op de lopende discussie in laatstgenoemde gemeente spreken wij de zorg uit dat dit tot een ongewenste vertraging kan leiden.

Er desondanks van uitgaande dat hier geen belemmeringen zullen ontstaan adviseren wij toch positief met betrekking tot deze businesscase.
Wel benutten we deze gelegenheid voor het maken van de volgende kanttekeningen.

De samenvatting van de businesscase, zoals beschreven in paragraaf 1.2, heeft als aanhef 'Het draait om mensen' en vervolgt met de quote: 'Voor iedereen een zinvol leven'. Deze laatste zin was ook de titel van het hiervoor genoemde keuzedocument.
Het doet ons goed om te zien dat deze zinnen nu ook nadrukkelijk in de businesscase naar voren komen omdat wij de overtuiging zijn toegedaan dat de focus, zowel bij de betrokken gemeenten als bij het Werkleerbedrijf, altijd gericht dient te zijn op het bieden van perspectief aan het individu.

In het document wordt onderscheid gemaakt tussen de doelgroepen Kansrijk, Perspectiefrijk en Van Waarde, waarbij de categorie Perspectiefrijk (en een beperkt deel van de categorie Van Waarde) behoort tot het basispakket van het Werkleerbedrijf. Met betrekking tot de categorie Perspectiefrijk wordt genoemd dat nieuwe instroom voorrang krijgt ten opzichte van het zittend bestand. Vanuit de gedachte dat mensen die nog maar kort werkzoekend zijn de meeste kans hebben om een traject met succes af te ronden begrijpen wij dat, maar wij vrezen voor de gevolgen die deze keuze heeft voor het zittend bestand. Hebben deze mensen, die toch al op achterstand staan, nog wel een reëel perspectief op een ondersteuningstraject? Wat ons betreft is deze keuze strijdig met het adagium 'voor iedereen een zinvol leven'.

Een andere kwestie met betrekking tot de categorie Perspectiefrijk komt aan de orde op pagina 18 van deze businesscase. Hier wordt de optie genoemd dat kandidaten die nog niet via de route 1 of 2 bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen een tijdelijk arbeidscontract van maximaal twee jaar bij één van de vakbedrijven kan worden aangeboden. Het argument voor een tijdelijke aanstelling van twee jaar is dat er anders een vaste aanstelling op de loer ligt. Wij begrijpen en ondersteunen dat het doel is, en alles in het werk zal worden gesteld, om de kandidaat in die periode alsnog geplaatst te krijgen bij een reguliere werkgever, maar vinden het niet gepast dat een overheidsinstelling dit criterium, dat de bescherming van de werknemer ten doel heeft, als enige criterium hanteert. Wij gaan er dan ook vanuit dat de argumentatie op dit punt zal worden aangepast. Overigens zijn wij ook benieuwd naar het vervolg als die situatie zich voordoet en dus ook naar de resultaten van de in paragraaf 8.9 genoemde experimenten. De daar genoemde optie om medewerkers na die twee jaar met loonkostensubsidie een vast dienstverband bij het Werkleerbedrijf aan te bieden spreekt ons zeker aan.

Een derde punt in relatie tot de categorie Perspectiefrijk is de opmerking in paragraaf 5.4 dat het Werkleerbedrijf in samenspraak met gemeenten mogelijkheden kan creëren om de stap van arbeidsmatige dagbesteding naar werk te maken. Arbeidsmatige dagbesteding hoort per definitie thuis bij de categorie Van Waarde en is dus de verantwoordelijkheid van de gemeente. Die opmerking hoort dan ook niet thuis bij de beschreven ambities van het Werkleerbedrijf met betrekking tot de categorie Perspectiefrijk. De koppeling die door de interim directeur tijdens de voorlichtingssessie voor de adviesraden daar tussen is gelegd is wat ons betreft dan ook discutabel. Eventueel kunnen dergelijke acties wel een plaats krijgen in een pluspakket.

In paragraaf 4.4 is vermeld dat de gemeente de regie heeft over het hele proces van de uitvoering van de Participatiewet. Wat ons betreft is dat ook cruciaal omdat de gemeente zicht heeft op, en verbinding kan leggen met, initiatieven of organisaties die voor de participatie van de kandidaat van belang kunnen zijn. Een belangrijk voorbeeld daarvan is schuldhulpverlening, omdat het hebben van schulden vaak een belemmering is om aan het werk te komen. Daarnaast houdt het voeren van de regie ook in dat de regiehouder goed op de hoogte is, en op de hoogte wordt gehouden, van de ontwikkelingen. Regie voeren kan dan ook niet simpel overdragen aan het Werkleerbedrijf betekenen. Tenslotte vinden wij het van groot belang dat de kandidaat weet wie de regie voert en tot wie hij zich dus kan wenden met zijn vragen.
In dit kader wijzen wij, wellicht ten overvloede, ook nog op de regierol van de gemeenteraad die wij eerder hebben genoemd.

Met nadruk willen wij ook wijzen op hetgeen in paragraaf 4.5 is verwoord met betrekking tot het investeren in de samenwerkingscultuur. Alle hierbij betrokkenen, dus gemeentebestuurders, uitvoerende ambtenaren, management en medewerkers van het Werkleerbedrijf, moeten ervan doordrongen zijn, en dat ook uitdragen, dat het Werkleerbedrijf geen derde partij is maar het eigen bedrijf, in casu van de gemeente zelf.

Uit het geschetste financieel meerjarenperspectief blijkt dat de gemeentelijke bijdrage in de loop van de komende jaren aanzienlijk kan worden gereduceerd. Ondanks de hierbij ook genoemde schatting van de transitiekosten blijft het naar onze mening mogelijk om meer dan tot nu toe in zetten op de re-integratie van de categorie Perspectiefrijk (het zittend bestand) maar zeker ook op het laten instromen van geïndiceerden voor Beschut Werk. Het is wat ons betreft niet acceptabel dat er voor deze laatste groep al langere tijd een wachtlijst bestaat omdat de gemeenten zich beperken tot het financieren van de kandidaten binnen de voor hen geldende taakstelling.

In paragraaf 2.7.3 staat dat het Werkleerbedrijf een portfolio gaat ontwikkelen waardoor het mogelijk wordt dat iedere kandidaat een op hem of haar toegesneden aanbod krijgt en slechts bij uitzondering inkoop van maatwerktrajecten bij externe partijen (re-integratiebedrijven) zal plaatsvinden. Aangezien het bij ons bekend is dat er nu voor vele personen maatwerktrajecten bij derden zijn ingekocht, hebben wij grote twijfels of het Werkleerbedrijf dit voornemen zal kunnen waarmaken. Bovendien vinden wij dat de partij die de regie voert, de gemeente dus, daarin het laatste woord heeft. Een gedwongen winkelnering is niet per definitie in het belang van de mens waarom het gaat. Wij willen dan ook met klem benadrukken dat het vaststellen van het meest geëigende traject voor het individu niet mag worden beïnvloed door het eigenbelang van het Werkleerbedrijf.

Het is ons ook bekend dat de categorie Van Waarde, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en blijft, tot nu toe weinig aandacht krijgt. De uitvoerende instantie (i.c. de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid NWF, kortweg de Dienst) heeft onvoldoende menskracht om deze groep langdurig en intensief te begeleiden. Wij bepleiten daarom te onderzoeken of een voorziening als de Wurkjouwer, welke al enige tijd functioneert in de gemeenten De Fryske Marren en

Súdwest Fryslân, ook in uw gemeente kan worden opgezet, wellicht als uitbreiding van of aanvulling op het project Nieuw Zuid in uw gemeente.

In paragraaf 2.7.1 wordt beschreven op welke wijze de indeling in categorieën wordt bepaald, te weten op basis van de loonwaarde als hard criterium en de afstand tot de arbeidsmarkt als kwalitatief criterium. Wat hier niet genoemd wordt, maar voor ons toch wel degelijk als essentieel wordt gezien, is het beoordelen van de aanwezige competenties. In het keuzedocument is dat ook nadrukkelijk benoemd.

Tot slot nog het volgende. Tijdens het adviseringstraject met betrekking tot het keuzedocument heeft met name de Adviesraad Sociaal Domein van De Fryske Marren, en deels ook de Cliëntenraad WWB van Súdwest Fryslân, opgemerkt de plaats van de onderwijsinstellingen te missen. In de ontvangen reactie op de gezamenlijke adviezen van de raden is hierop geantwoord dat dit zal worden meegenomen in het vervolgtraject en in de businesscase. Behalve een enkele aanduiding in de laatste alinea van pagina 32 vinden wij daarover niets terug in de businesscase.
Ook wij willen nog graag kwijt een intensieve samenwerking met het onderwijsveld, en dan specifiek de ROC's Friesland College en Friese Poort, van groot belang te vinden. In de eerste plaats om als Werkleerbedrijf een leerwerkplek te bieden voor leerlingen die aan deze opleidingsinstituten studeren. Maar in de tweede plaats zeker ook voor het aanbieden van scholings- of omscholingstrajecten aan kandidaten bij het Werkleerbedrijf die nog onvoldoende kennis of vaardigheden bezitten om de arbeidsmarkt te kunnen betreden.

Graag ontvangen wij van u een reactie op dit advies. Om ons de gelegenheid te bieden daar eventueel nog op te reageren verzoeken wij u tevens om uw voorstel aan de raad met betrekking tot dit onderwerp aan ons te doen toekomen zodra dat mogelijk is.
Tot slot wensen wij u, en uw raad, veel wijsheid toe bij uw besluitvorming met betrekking tot dit voor betrokkenen zeer belangrijke dossier.

Met vriendelijke groet,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Noardwest Fryslân,

Koos Woudt
secretaris ASD NWF
post@asdnwf.nl

Adviesraad
Sociaal Domein
Noardwest Fryslân

Aan
Het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke,
Postbus 58
8800 AB Franeker.

Verzending per e-mail: bestuur@waadhoeke.nl

Betreft: Advies businesscase Werkleerbedrijf

Franeker, 17 januari 2022

Geacht college,

Met uw brief van 8 december 2021 hebt u onze raad gevraagd advies uit te brengen over de, met uw brief meegezonden, Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West. Aan dit verzoek geven wij graag gehoor.

Zoals u ongetwijfeld weet hebben wij in december 2020 op hoofdlijnen een positief advies uitgebracht aan de Stuurgroep GR Fryslân West met betrekking tot het zogenaamde keuzedocument. In dat advies hebben wij onder andere uitgesproken de keuze voor het Werkleerbedrijf als model voor de uitvoering van de Participatiewet te onderschrijven alsmede de beschreven koers met betrekking tot de ontwikkeling van Empatec naar dat model.
Wij hebben toen echter wel geconstateerd dat er op meerdere onderdelen nog een verdere uitwerking nodig was en de verwachting uitgesproken dat hierin zou worden voorzien met het opstellen van een businesscase.
De businesscase die nu voorligt voldoet wat ons betreft aan die verwachtingen. Naar onze mening wordt hiermee aangetoond dat de ontwikkeling van Empatec naar een robuuste en financieel gezonde organisatie mogelijk is. Bovendien achten wij het van groot belang dat de infrastructuur, in casu de werkbedrijven, van Empatec in stand blijft. Dat neemt niet weg dat ook wij de uitwerking van de governance structuur van wezenlijk belang vinden in die zin dat de gemeenteraad de ruimte krijgt om regie te voeren op het beleid en de uitvoering binnen het Werkleerbedrijf. Tegelijk stellen wij vast dat hiervoor wel de gezamenlijke en onvoorwaardelijke steun van alle betrokken partijen in Fryslân West, waaronder dus ook het college en de gemeenteraad van Súdwest Fryslân, noodzakelijk is. Gelet op de lopende discussie in laatstgenoemde gemeente spreken wij de zorg uit dat dit tot een ongewenste vertraging kan leiden.

Er desondanks van uitgaande dat hier geen belemmeringen zullen ontstaan adviseren wij toch positief met betrekking tot deze businesscase.
Wel benutten we deze gelegenheid voor het maken van de volgende kanttekeningen.

De samenvatting van de businesscase, zoals beschreven in paragraaf 1.2, heeft als aanhef 'Het draait om mensen' en vervolgt met de quote: 'Voor iedereen een zinvol leven'. Deze laatste zin was ook de titel van het hiervoor genoemde keuzedocument.
Het doet ons goed om te zien dat deze zinnen nu ook nadrukkelijk in de businesscase naar voren komen omdat wij de overtuiging zijn toegedaan dat de focus, zowel bij de betrokken gemeenten als bij het Werkleerbedrijf, altijd gericht dient te zijn op het bieden van perspectief aan het individu.

In het document wordt onderscheid gemaakt tussen de doelgroepen Kansrijk, Perspectiefrijk en Van Waarde, waarbij de categorie Perspectiefrijk (en een beperkt deel van de categorie Van Waarde) behoort tot het basispakket van het Werkleerbedrijf. Met betrekking tot de categorie Perspectiefrijk wordt genoemd dat nieuwe instroom voorrang krijgt ten opzichte van het zittend bestand. Vanuit de gedachte dat mensen die nog maar kort werkzoekend zijn de meeste kans hebben om een traject met succes af te ronden begrijpen wij dat, maar wij vrezen voor de gevolgen die deze keuze heeft voor het zittend bestand. Hebben deze mensen, die toch al op achterstand staan, nog wel een reëel perspectief op een ondersteuningstraject? Wat ons betreft is deze keuze strijdig met het adagium 'voor iedereen een zinvol leven'.

Een andere kwestie met betrekking tot de categorie Perspectiefrijk komt aan de orde op pagina 18 van deze businesscase. Hier wordt de optie genoemd dat kandidaten die nog niet via de route 1 of 2 bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen een tijdelijk arbeidscontract van maximaal twee jaar bij één van de vakbedrijven kan worden aangeboden. Het argument voor een tijdelijke aanstelling van twee jaar is dat er anders een vaste aanstelling op de loer ligt. Wij begrijpen en ondersteunen dat het doel is, en alles in het werk zal worden gesteld, om de kandidaat in die periode alsnog geplaatst te krijgen bij een reguliere werkgever, maar vinden het niet gepast dat een overheidsinstelling dit criterium, dat de bescherming van de werknemer ten doel heeft, als enige criterium hanteert. Wij gaan er dan ook vanuit dat de argumentatie op dit punt zal worden aangepast. Overigens zijn wij ook benieuwd naar het vervolg als die situatie zich voordoet en dus ook naar de resultaten van de in paragraaf 8.9 genoemde experimenten. De daar genoemde optie om medewerkers na die twee jaar met loonkostensubsidie een vast dienstverband bij het Werkleerbedrijf aan te bieden spreekt ons zeker aan.

Een derde punt in relatie tot de categorie Perspectiefrijk is de opmerking in paragraaf 5.4 dat het Werkleerbedrijf in samenspraak met gemeenten mogelijkheden kan creëren om de stap van arbeidsmatige dagbesteding naar werk te maken. Arbeidsmatige dagbesteding hoort per definitie thuis bij de categorie Van Waarde en is dus de verantwoordelijkheid van de gemeente. Die opmerking hoort dan ook niet thuis bij de beschreven ambities van het Werkleerbedrijf met betrekking tot de categorie Perspectiefrijk. De koppeling die door de interim directeur tijdens de voorlichtingssessie voor de adviesraden daar tussen is gelegd is wat ons betreft dan ook discutabel. Eventueel kunnen dergelijke acties wel een plaats krijgen in een pluspakket.

In paragraaf 4.4 is vermeld dat de gemeente de regie heeft over het hele proces van de uitvoering van de Participatiewet. Wat ons betreft is dat ook cruciaal omdat de gemeente zicht heeft op, en verbinding kan leggen met, initiatieven of organisaties die voor de participatie van de kandidaat van belang kunnen zijn. Een belangrijk voorbeeld daarvan is schuldhulpverlening, omdat het hebben van schulden vaak een belemmering is om aan het werk te komen. Daarnaast houdt het voeren van de regie ook in dat de regiehouder goed op de hoogte is, en op de hoogte wordt gehouden, van de ontwikkelingen. Regie voeren kan dan ook niet simpel overdragen aan het Werkleerbedrijf betekenen. Tenslotte vinden wij het van groot belang dat de kandidaat weet wie de regie voert en tot wie hij zich dus kan wenden met zijn vragen.
In dit kader wijzen wij, wellicht ten overvloede, ook nog op de regierol van de gemeenteraad die wij eerder hebben genoemd.

Met nadruk willen wij ook wijzen op hetgeen in paragraaf 4.5 is verwoord met betrekking tot het investeren in de samenwerkingscultuur. Alle hierbij betrokkenen, dus gemeentebestuurders, uitvoerende ambtenaren, management en medewerkers van het Werkleerbedrijf, moeten ervan doordrongen zijn, en dat ook uitdragen, dat het Werkleerbedrijf geen derde partij is maar het eigen bedrijf, in casu van de gemeente zelf.

Uit het geschetste financieel meerjarenperspectief blijkt dat de gemeentelijke bijdrage in de loop van de komende jaren aanzienlijk kan worden gereduceerd. Ondanks de hierbij ook genoemde schatting van de transitiekosten blijft het naar onze mening mogelijk om meer dan tot nu toe in zetten op de re-integratie van de categorie Perspectiefrijk (het zittend bestand) maar zeker ook op het laten instromen van geïndiceerden voor Beschut Werk. Het is wat ons betreft niet acceptabel dat er voor deze laatste groep al langere tijd een wachtlijst bestaat omdat de gemeenten zich beperken tot het financieren van de kandidaten binnen de voor hen geldende taakstelling.

In paragraaf 2.7.3 staat dat het Werkleerbedrijf een portfolio gaat ontwikkelen waardoor het mogelijk wordt dat iedere kandidaat een op hem of haar toegesneden aanbod krijgt en slechts bij uitzondering inkoop van maatwerktrajecten bij externe partijen (re-integratiebedrijven) zal plaatsvinden. Aangezien het bij ons bekend is dat er nu voor vele personen maatwerktrajecten bij derden zijn ingekocht, hebben wij grote twijfels of het Werkleerbedrijf dit voornemen zal kunnen waarmaken. Bovendien vinden wij dat de partij die de regie voert, de gemeente dus, daarin het laatste woord heeft. Een gedwongen winkelnering is niet per definitie in het belang van de mens waarom het gaat. Wij willen dan ook met klem benadrukken dat het vaststellen van het meest geëigende traject voor het individu niet mag worden beïnvloed door het eigenbelang van het Werkleerbedrijf.

Het is ons ook bekend dat de categorie Van Waarde, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en blijft, tot nu toe weinig aandacht krijgt. De uitvoerende instantie (i.c. de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid NWF, kortweg de Dienst) heeft onvoldoende menskracht om deze groep langdurig en intensief te begeleiden. Wij bepleiten daarom te onderzoeken of een voorziening als de Wurkjouwer, welke al enige tijd functioneert in de gemeenten De Fryske Marren en

Súdwest Fryslân, ook in uw gemeente kan worden opgezet, wellicht als uitbreiding van of aanvulling op de al bestaande projecten of initiatieven.

In paragraaf 2.7.1 wordt beschreven op welke wijze de indeling in categorieën wordt bepaald, te weten op basis van de loonwaarde als hard criterium en de afstand tot de arbeidsmarkt als kwalitatief criterium. Wat hier niet genoemd wordt, maar voor ons toch wel degelijk als essentieel wordt gezien, is het beoordelen van de aanwezige competenties. In het keuzedocument is dat ook nadrukkelijk benoemd.

Tot slot nog het volgende. Tijdens het adviseringstraject met betrekking tot het keuzedocument heeft met name de Adviesraad Sociaal Domein van De Fryske Marren, en deels ook de Cliëntenraad WWB van Súdwest Fryslân, opgemerkt de plaats van de onderwijsinstellingen te missen. In de ontvangen reactie op de gezamenlijke adviezen van de raden is hierop geantwoord dat dit zal worden meegenomen in het vervolgtraject en in de businesscase. Behalve een enkele aanduiding in de laatste alinea van pagina 32 vinden wij daarover niets terug in de businesscase.
Ook wij willen nog graag kwijt een intensieve samenwerking met het onderwijsveld, en dan specifiek de ROC's Friesland College en Friese Poort, van groot belang te vinden. In de eerste plaats om als Werkleerbedrijf een leerwerkplek te bieden voor leerlingen die aan deze opleidingsinstituten studeren. Maar in de tweede plaats zeker ook voor het aanbieden van scholings- of omscholingstrajecten aan kandidaten bij het Werkleerbedrijf die nog onvoldoende kennis of vaardigheden bezitten om de arbeidsmarkt te kunnen betreden.

Graag ontvangen wij van u een reactie op dit advies. Om ons de gelegenheid te bieden daar eventueel nog op te reageren verzoeken wij u tevens om uw voorstel aan de raad met betrekking tot dit onderwerp aan ons te doen toekomen zodra dat mogelijk is.
Tot slot wensen wij u, en uw raad, veel wijsheid toe bij uw besluitvorming met betrekking tot dit voor betrokkenen zeer belangrijke dossier.

Met vriendelijke groet,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Noardwest Fryslân,

Koos Woudt
secretaris ASD NWF
post@asdnwf.nl

College van burgemeester en wethouders van De Fryske Marren

Heremastate 1

8501 AA Joure

Joure, 17 januari 2022

Betreft: advies businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West

Geacht College,

Op 7 december jl. is door mevrouw J. Russchen, beleidsmedewerker maatschappelijke ontwikkeling, namens uw College, de Adviesraad Sociaal Domein om advies gevraagd voor wat betreft bovengenoemde businesscase (BC).

In het verlengde van ons advies Position Paper Participatie van 4 maart 2019, ons advies van 2 december 2020 Keuze document Gemeenschappelijke Regeling Fryslân West, de algemene informatiebijeenkomst BC van 14 december jl. en tot slot een teams-overleg op 17 december jl. met mevrouw Russchen, komt de adviesraad met betrekking tot de businesscase Werkleerbedrijf Fryslan-Wet tot een positief advies.

Wel hecht de adviesraad eraan een aantal opmerkingen te maken, mogelijke risico's te benoemen en ook een voorbehoud te maken voor wat betreft mogelijke aanpassingen die voortvloeien uit de gewenste aanpassingen vanuit de gemeente Súdwest-Fryslân.

De adviesraad is primair van mening dat het behoud van en bemiddeling naar werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en ombouw van Empatec naar een werkleerbedrijf voorop moet staan als doel. Behoud van de infrastructuur (werkbedrijven) van Empatec voor mensen die dat tijdelijk of langdurig nodig hebben, is daarbij essentieel. De BC voorziet daar volledig in en de adviesraad is van mening dat het Kernteam een gedegen en goed onderbouwd stuk werk heeft verricht.

Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren
Postbus 101
8500 AC Joure
www.adviesraadsociaaldomein-defryskemarren.frl

Contactpersoon:
Alida Bakker
Ambtelijk secretaris
a.bakker@defryskemarren.nl

ADVIESRAAD SOCIAAL DOMEIN
De Fryske Marren

Onze opmerkingen en adviezen richten zich op het volgende:

De voorgestelde aanpassingen van de Governance structuur zien wij als een goede. Het is financieel de goedkoopste, meest flexibele en juridisch makkelijkst uitvoerbare optie. Op grond van het belang van medewerkers is de adviesraad een voorstander van het reserveren van een zetel in de 'onafhankelijke' Raad van Commissarissen voor een lid met ruime ervaring bij een werknemersvertegenwoordiging. Zowel in onze contacten met de ondernemingsraad als mede uit signalen van medewerkers zelf, is ons gebleken dat zij zich nauwelijks of niet gehoord en meegenomen voelen in dit belangrijke proces.

Gezien de ontwikkelingen in Súdwest-Fryslân verwacht de adviesraad ten aanzien van de Governance aanpassingen en geeft u in overweging het bovenstaande daarin mee te nemen.

In ons advies van 2 december 2020 hebben we de onderwijsinstellingen genoemd als belangrijke partner in het leerwerkbedrijf. In de BC wordt hier niet of nauwelijks aandacht aan besteed. Wij zijn echter van mening dat in het belang van medewerkers en het begeleidingsproces naar werk, competenties/leerwegen moeten worden benoemd op basis van objectief door onder andere het speciaal en middelbaar beroepsonderwijs gestelde normen. Wij gaan ervanuit dat dit in ieder geval in het implementatieplan een plaats zal krijgen.

In de BC en ook in de informatiebijeenkomst werd gesproken over de nul-optie waaraan het Werkleerbedrijf i.c. de directie zich gaat verplichten. Op zich een nobel streven waarbij wij wel de vraag stellen in hoeverre dit realiseerbaar is en vooral ook tot wanneer (dit risico is ook door u benoemd). In de argumentatie wordt uitgegaan van een 'bevroren' rijksbijdrage WSW-afbouw en de positieve bedrijfsresultaten uit het verleden. Hiervan vragen we ons af of dit een te rooskleurig toekomstbeeld en haalbare doelstelling is. Immers, het is nog maar de vraag of de hoogte van de WSW-bijdrage een lang leven beschoren is. Daarbij wordt aangegeven dat de formatie van het werkleerbedrijf in de eerste vier jaren fors afneemt. Tevens wordt in de BC ook gesteld dat de arbeidsproductiviteit van de toekomstige personele bezetting afneemt. Dit geeft ons inziens in het geheel een negatieve druk op de te behalen resultaten. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat de overheid de WSW-gelden te zijner tijd ook zullen gaan labelen aan beschut werk. Wij kunnen ons niet voorstellen dat er 2 (riante) stromen aan rijksbijdragen zullen blijven bestaan voor WSW en Beschut Werk.

Kortom, hier loopt de Gemeenschappelijk Regeling en dus ook De Fryske Marren in onze ogen mogelijk een financieel risico.

Niettemin dient het belang van de doelgroep naar onze mening te prevaleren boven afwegingen met betrekking tot de financiële aspecten. Het gaat tenslotte om mensen.

Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren
Postbus 101
8500 AC Joure
www.adviesraadsociaaldomein-defryskemarren.frl

Contactpersoon:
Alida Bakker
Ambtelijk secretaris
a.bakker@defryskemarren.nl

Wij vragen mede daarom nadrukkelijk aandacht voor de keuze van het werkbedrijf om nieuwe instromers voorrang te geven voor een begeleidingstraject, op het zittende bestand.
Wij vrezen dat dit nadelige gevolgen zal hebben voor deze laatste groep. Deze keus staat ons inziens haaks op en is in strijd met het uitgangspunt 'gelijke kansen voor iedereen'.

Overigens is de adviesraad content met de wijze waarop De Fryske Marren, Empatec, Pastiel en De Wurkjouwer inschakelt ten behoeve van onze inwoners die specifieke steun en begeleiding nodig hebben om deel te nemen aan het arbeidsproces en beveelt voortzetting daarvan in de naar werk-leerbedrijven omgevormde organisatie en waar mogelijk intensivering van het gebruik van het zogenaamde pluspakket van harte aan.

Tot slot zijn we van mening dat de kracht van deze BC en dus de toekomst van het werkleerbedrijf, ligt in de gezamenlijke en onvoorwaardelijke steun van de vier participerende gemeenten.

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren,

H.J. Laros, voorzitter

J. Bosma, secretaris

Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren
Postbus 101
8500 AC Joure
www.adviesraadsociaaldomein-defryskemarren.frl

Contactpersoon:
Alida Bakker
Ambtelijk secretaris
a.bakker@defryskemarren.nl

Nr	Gestelde vragen	Vraag gesteld door Adviesraad	Antwoord
1	De businesscase die nu voorligt voldoet wat ons betreft aan die verwachtingen. Naar onze mening wordt hiermee aangetoond dat de ontwikkeling van Empatec naar een robuuste en financieel gezonde organisatie mogelijk is. Bovendien achten wij het van groot belang dat de infrastructuur, in casu de werkbedrijven, van Empatec in stand blijft. Dat neemt niet weg dat ook wij de uitwerking van de governance structuur van wezenlijk belang vinden in die zin dat de gemeenteraad de ruimte krijgt om regie te voeren op het beleid en de uitvoering binnen het Werkleerbedrijf. Om de BC Tegelijk stellen wij vast dat hiervoor wel de gezamenlijke en onvoorwaardelijke steun van alle betrokken partijen in Fryslân West, waaronder dus ook het college en de gemeenteraad van Súdwest Fryslân, noodzakelijk is. Gelet op de lopende discussie in laatstgenoemde gemeente spreken wij de zorg uit dat dit tot een ongewenste vertraging kan leiden.	ASD NWF	Súdwest-Fryslân wil bredere verkenningen uitvoeren. Omdat de uitkomsten voorlopig niet duidelijk zijn en de andere colleges evenals u liever geen vertraging in het proces willen, zal de businesscase in drie gemeenten wel aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Als deze drie gemeenteraden instemmen met de Businesscase, zou de governance kunnen worden aangepast.
2	In het document wordt onderscheid gemaakt tussen de doelgroepen Kansrijk, Perspectiefrijk en Van Waarde, waarbij de categorie Perspectiefrijk (en een beperkt deel van de categorie Van Waarde) behoort tot het basispakket van het Werkleerbedrijf. Met betrekking tot de categorie Perspectiefrijk wordt genoemd dat nieuwe instroom voorrang krijgt ten opzichte van het zittend bestand. Vanuit de gedachte dat mensen die nog maar kort werkzoekend zijn de	ASD NWF	Iedereen komt in beginsel in aanmerking voor een traject naar werk (naar vermogen). Ten eerste vinden we het belangrijk dat iedereen kansen krijgt om een (economisch) zelfstandig bestaan te leiden. Daarnaast is het bieden van voorzieningen een plicht voor colleges op grond van de Participatiewet. Afhankelijk van de afstand tot de arbeidsmarkt bestaat een voorziening uit een traject bij het Werkleerbedrijf, een opleiding of cursus (combinatie kan ook) of een andersoortige activiteit. Mocht een traject bij het Werkleerbedrijf wel zijn ingezet maar niet passend zijn gebleken of achteraf niet het gewenste effect hebben dan zijn er andere

	meeste kans hebben om een traject met succes af te ronden begrijpen wij dat, maar wij vrezen voor de gevolgen die deze keuze heeft voor het zittend bestand. Hebben deze mensen, die toch al op achterstand staan, nog wel een reëel perspectief op een ondersteuningstraject? Wat ons betreft is deze keuze strijdig met het adagium 'voor iedereen een zinvol leven'.		mogelijkheden voor ondersteuning, bijvoorbeeld via gebiedsteams, zorgorganisaties en/of welzijnswerk Het Werkleerbedrijf is dus een van de instrumenten die de gemeente kan inzetten voor ondersteuning aan inwoners. We zien door bijvoorbeeld instrumenten als Loonkostensubsidie en Beschut Werk dat ook mensen die al langer een bijstandsuitkering hebben, toch begeleiding krijgen van Pastiel (straks: Werkleerbedrijf). De veranderende arbeidsmarkt en nieuwe re-integratiemogelijkheden en -projecten creëren eveneens nieuwe kansen voor mensen die langer in de bijstand zitten. Ook dit is en blijft een taak voor het Werkleerbedrijf. De capaciteit van Pastiel heeft de afgelopen jaren niet geleid tot een 'instroomstop', waardoor de instroom steeds heeft kunnen bestaan uit mensen met diverse profielen. Wij verwachten dat dit in de toekomst ook het geval zal zijn.
3	Een andere kwestie met betrekking tot de categorie Perspectiefrijk komt aan de orde op pagina 18 van deze businesscase. Hier wordt de optie genoemd dat kandidaten die nog niet via de route 1 of 2 bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen een tijdelijk arbeidscontract van maximaal twee jaar bij één van de vakbedrijven kan worden aangeboden. Het argument voor een tijdelijke aanstelling van twee jaar is dat er anders een vaste aanstelling op de loer ligt. Wij begrijpen en ondersteunen dat het doel is, en alles in het werk zal worden gesteld, om de kandidaat in die periode alsnog geplaatst te krijgen bij een reguliere werkgever, maar vinden het niet gepast dat een overheidsinstelling dit criterium, dat de bescherming van de werknemer ten doel heeft, als enige criterium hanteert. Wij gaan er dan ook vanuit dat de argumentatie op dit punt zal worden aangepast.	ASD NWF	Vooropgesteld: het gaat hier om een optioneel experiment en is nog geen onderdeel van de dienstverlening van het Werkleerbedrijf, ook niet als de Businesscase vastgesteld zou worden. Wij zijn het met u eens dat inwoners duurzaam perspectief moet worden geboden in een situatie zoals beschreven op pagina 18. We zien een eventueel traject dan ook niet los van het perspectief op een naadloze overstap naar een vervolgbaan. Wij zullen in de uitwerking van een eventueel experiment hier nadrukkelijk aandacht aan geven.

4	In het vervolg op het gestelde bij vraag 3: Overigens zijn wij ook benieuwd naar het vervolg als die situatie zich voordoet en dus ook naar de resultaten van de in paragraaf 8.9 genoemde experimenten. De daar genoemde optie om medewerkers na die twee jaar met loonkostensubsidie een vast dienstverband bij het Werkleerbedrijf aan te bieden spreekt ons zeker aan.	ASD NWF	Wij zijn ook benieuwd welke kansen een dergelijke constructie kan hebben voor onze inwoners maar zullen ook de financiële en juridische gevolgen in ogenschouw moeten nemen.
5	Een derde punt in relatie tot de categorie Perspectiefrijk is de opmerking in paragraaf 5.4 dat het Werkleerbedrijf in samenspraak met gemeenten mogelijkheden kan creëren om de stap van arbeidsmatige dagbesteding naar werk te maken. Arbeidsmatige dagbesteding hoort per definitie thuis bij de categorie Van Waarde en is dus de verantwoordelijkheid van de gemeente. Die opmerking hoort dan ook niet thuis bij de beschreven ambities van het Werkleerbedrijf met betrekking tot de categorie Perspectiefrijk. De koppeling die door de interim directeur tijdens de voorlichtingssessie voor de adviesraden daar tussen is gelegd is wat ons betreft dan ook discutabel. Eventueel kunnen dergelijke acties wel een plaats krijgen in een pluspakket.	ASD NWF	Arbeidsmatige dagbesteding is in de Businesscase genoemd binnen de context van opties voor het pluspakket (pagina 7) of nieuwe initiatieven / doorontwikkeling (pagina 15). Als een arbeidsbeperking zodanig uitwerkt dat er geen mogelijkheid is om loonvormende arbeid te verrichten, kunnen individuele gemeenten binnen die plus-optie eventueel kiezen voor arbeidsmatige dagbesteding (WMO). Dat zijn dan opties die innovatie vragen in de samenwerking tussen gemeente en Werkleerbedrijf. Datzelfde geldt voor een individuele ontwikkeling andersom: de ontwikkeling vanuit dagbesteding naar Beschut Werk of werken met loonkostensubsidie (Simpel Switchen). Ook daarvoor kan binnen de plusoptie de infrastructuur van het Werkleerbedrijf kansen bieden. Arbeidsmatige dagbesteding is dus niet onderdeel van het basispakket / re-integratie van Perspectiefrijke werkzoekenden maar een mogelijke doorontwikkeling als een gemeente dit zou willen. En valt dan inderdaad onder een pluspakket.
6	In paragraaf 4.4 is vermeld dat de gemeente de regie heeft over het hele proces van de uitvoering van de Participatiewet. Wat ons betreft is dat ook cruciaal omdat de gemeente zicht heeft op, en verbinding kan leggen met, initiatieven of organisaties die voor de participatie van de kandidaat van belang kunnen zijn. Een belangrijk voorbeeld daarvan is schuldhulpverlening, omdat het hebben van schulden vaak een belemmering is om aan het werk te komen.	ASD NWF	Wij lezen in uw reactie een pleidooi voor het scheiden van uitvoeringsverantwoordelijkheid en regisseurschap. Zowel op het niveau van het individuele traject voor een werkzoekende als op bestuurlijk-politiek niveau. De Participatiewet is inderdaad een verantwoordelijkheid van de gemeente die niet wordt uitbesteed. Hoe het samenspel tussen regie en uitvoering plaatsvindt wordt in het implementatieplan uitgewerkt.

	Daarnaast houdt het voeren van de regie ook in dat de regiehouder goed op de hoogte is, en op de hoogte wordt gehouden, van de ontwikkelingen. Regie voeren kan dan ook niet simpel overdragen aan het Werkleerbedrijf betekenen. Tenslotte vinden wij het van groot belang dat de kandidaat weet wie de regie voert en tot wie hij zich dus kan wenden met zijn vragen. In dit kader wijzen wij, wellicht ten overvloede, ook nog op de regierol van de gemeenteraad die wij eerder hebben genoemd.		Afwegingen gaan dan over doelmatigheid en doeltreffendheid en de mogelijkheden om (bij) te sturen en te corrigeren waar nodig.
7	Met nadruk willen wij ook wijzen op hetgeen in paragraaf 4.5 is verwoord met betrekking tot het investeren in de samenwerkingscultuur. Alle hierbij betrokkenen, dus gemeentebestuurders, uitvoerende ambtenaren, management en medewerkers van het Werkleerbedrijf, moeten ervan doordrongen zijn, en dat ook uitdragen, dat het Werkleerbedrijf geen derde partij is maar het eigen bedrijf, in casu van de gemeente zelf.	ASD NWF	Dit onderschrijven wij als college.
8	Uit het geschetste financieel meerjarenperspectief blijkt dat de gemeentelijke bijdrage in de loop van de komende jaren aanzienlijk kan worden gereduceerd. Ondanks de hierbij ook genoemde schatting van de transitiekosten blijft het naar onze mening mogelijk om meer dan tot nu toe in zetten op de re-integratie van de categorie Perspectiefrijk (het zittend bestand) maar zeker ook op het laten instromen van geïndiceerden voor Beschut Werk. Het is wat ons betreft niet acceptabel dat er voor deze laatste groep al langere tijd een wachtlijst bestaat omdat de gemeenten zich beperken tot het financieren van de kandidaten binnen de voor hen geldende taakstelling.	ASD NWF	Ook voor ons zijn de wachtlijsten Beschut Werk een vraagstuk. De taakstelling en financiering vanuit het rijk zijn niet in verhouding tot het aantal geïndiceerde in onze gemeenten. De Participatiewet heeft in de breedte de aandacht van het nieuwe kabinet en wij hopen op oplossingen. Een keuze voor meer Beschut Werkplekken heeft op dit moment nog consequenties voor andere onderdelen van de gemeentelijke begroting en dat is een dilemma. Wel is het zo dat iedereen op de wachtlijst gebruik maakt van een ‘wachttijdvoorziening’. Men is dus wel actief.

9	In paragraaf 2.7.3 staat dat het Werkleerbedrijf een portfolio gaat ontwikkelen waardoor het mogelijk wordt dat iedere kandidaat een op hem of haar toegesneden aanbod krijgt en slechts bij uitzondering inkoop van maatwerktrajecten bij externe partijen (re-integratiebedrijven) zal plaatsvinden. Aangezien het bij ons bekend is dat er nu voor vele personen maatwerktrajecten bij derden zijn ingekocht, hebben wij grote twijfels of het Werkleerbedrijf dit voornemen zal kunnen waarmaken. Bovendien vinden wij dat de partij die de regie voert, de gemeente dus, daarin het laatste woord heeft. Een gedwongen winkelnering is niet per definitie in het belang van de mens waarom het gaat. Wij willen dan ook met klem benadrukken dat het vaststellen van het meest geëigende traject voor het individu niet mag worden beïnvloed door het eigenbelang van het Werkleerbedrijf.	ASD NWF	Verbreding van het aanbod is een van de aandachtspunten voor het Werkleerbedrijf. Dit is ook een behoefte vanuit de casusregisseurs en gebiedsteammedewerkers van de gemeenten, die hun cliënten doorverwijzen. In de lijn van uw eerdere opmerking (het is 'onze'organisatie) zullen gemeenten mee gaan praten over het aanbod voor hun inwoners.
10	Het is ons ook bekend dat de categorie Van Waarde, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is en blijft, tot nu toe weinig aandacht krijgt. De uitvoerende instantie (i.c. de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid NWF, kortweg de Dienst) heeft onvoldoende menskracht om deze groep langdurig en intensief te begeleiden. Wij bepleiten daarom te onderzoeken of een voorziening als de Wurkjouwer, welke al enige tijd functioneert in de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest Fryslân, ook in uw gemeente kan worden opgezet, wellicht als uitbreiding van of aanvulling op het project Nieuw Zuid in uw gemeente.	ASD NWF	Gebiedsteams werken nauw samen met De Dienst NWF (in Harlingen en Waadhoeke vanuit het Team Participatie) om ook deze kwetsbare groepen inwoners te ondersteunen bij een zelfredzame positie in sociaal maatschappelijke opzicht. In zowel Waadhoeke als Harlingen heeft De Skûle (in Harlingen bekend als 'Nieuw Zuid') een belangrijke taak voor deze doelgroep (in samenwerking met en na verwijzing door de gebiedsteams) zoals zoeken van en begeleiding bij vrijwilligerswerk in de vele maatschappelijke organisaties die onze gemeenten hebben. Intentie van de colleges daarbij is dat 'iedereen in beeld' is. Uw oproep om te onderzoeken hoe deze maatschappelijke organisaties nog meer kunnen bijdragen aan het dichten van een eventuele 'kloof' richting de arbeidsmarkt, zullen we betrekken in de uitvoerings- en ontwikkelingsgesprekken met deze organisaties.

11	In paragraaf 2.7.1 wordt beschreven op welke wijze de indeling in categorieën wordt bepaald, te weten op basis van de loonwaarde als hard criterium en de afstand tot de arbeidsmarkt als kwalitatief criterium. Wat hier niet genoemd wordt, maar voor ons toch wel degelijk als essentieel wordt gezien, is het beoordelen van de aanwezige competenties. In het keuzedocument is dat ook nadrukkelijk benoemd.	ASD NWF	Het is zeker belangrijk dat we de aanwezige competenties meenemen in het bepalen van het perspectief van een inwoner. Competenties maken namelijk helder of een om- her- of bijscholing zinvol kan zijn. Competentiebepalingen kunnen voorkomen dat mensen focussen op slechts één uitstroomrichting.
12	Tijdens het adviseringstraject met betrekking tot het keuzedocument heeft met name de Adviesraad Sociaal Domein van De Fryske Marren, en deels ook de Cliëntenraad WWB van Súdwest Fryslân, opgemerkt de plaats van de onderwijsinstellingen te missen. In de ontvangen reactie op de gezamenlijke adviezen van de raden is hierop geantwoord dat dit zal worden meegenomen in het vervolgtraject en in de businesscase. Behalve een enkele aanduiding in de laatste alinea van pagina 32 vinden wij daarover niets terug in de businesscase.	ASD NWF	In de BC is niet heel specifiek het onderwijs opgenomen. We hebben wel de leer- en ontwikkellijnen. Uitvoering van het Werkleerbedrijf en de samenwerking met ondernemers en onderwijs vindt plaats via aansluiting bij Fryslân Werkt. Gemeenten, Onderwijsinstellingen (de ROC's) en Werkleerbedrijf maken deel uit van de (bestuurs)structuur van Fryslân Werkt. Juist door samen te werken in deze structuur is er een belangrijke ketensamenwerking tussen de drie O's (onderwijs, overheid, ondernemers). Daaruit ontstaan diverse sectorgerichte leerwerktrajecten en onderwijsmogelijkheden. Gebiedsteams, De Dienst en Pastiel (straks: Werkleerbedrijf) participeren in deze arrangementen en/of verwijzen en begeleiden onze inwoners tijdens het opleidingstraject. Wij verwijzen u graag naar https://www.fryslanwerkt.nl/opleidingen.
13	Ook wij willen nog graag kwijt een intensieve samenwerking met het onderwijsveld, en dan specifiek de ROC's Friesland College en Friese Poort, van groot belang te vinden. In de eerste plaats om als Werkleerbedrijf een leerwerkplek te bieden voor leerlingen die aan deze opleidingsinstituten studeren. Maar in de tweede plaats zeker ook voor het aanbieden van scholings- of omscholingstrajecten aan kandidaten bij het Werkleerbedrijf die nog	ASD NWF	Deze oproep onderschrijven wij. Zie ook ons antwoord op de vorige vraag. De heer Geerling heeft in een van de informatiesessies verteld dat iedere woensdag en vrijdag, in het kader van de beroepencarrousel (u kunt dat zien als snuffelstage) jongeren vanuit het Pro-VSO-onderwijs bij Empatec werkzaam zijn. In onze gemeenten is sprake van een sluitende aanpak voor jongeren. Er is een samenwerkingsstructuur tussen de scholen, Regionaal Meld- en coördinatiecentrum, gebiedsteams, De Dienst (in NWF) en Pastiel voor de

	onvoldoende kennis of vaardigheden bezitten om de arbeidsmarkt te kunnen betreden.		terugleiding naar school of toeleiding naar werk van kwetsbare jongeren. Deze samenwerking zal worden voortgezet met het Werkleerbedrijf. Onder die sluitende aanpak valt ook de begeleiding van jongeren die het speciaal onderwijs en praktijk onderwijs verlaten en voor hun toekomst zijn aangewezen op voorzieningen als Loonkostensubsidie en Beschut werk. Op grond van de Participatiewet moeten gemeenten ervoor zorgen dat zoveel mogelijk inwoners een startkwalificatie hebben. Jongeren verwijzen en begeleiden wij dus ook regelmatig weer terug naar een onderwijsinstelling. Ook voor de doelgroep Statushouders is er een directe samenwerking tussen ROC's en het Werkleerbedrijf. Op verschillende locaties van het Werkleerbedrijf bieden de onderwijsinstellingen taallessen Nederlands aan, zowel in het kader van de Wet Educatie Beroepsonderwijs als voor het leren van 'vaktaal'. Wij verwijzen u verder graag naar de beantwoording bij vraag 12.
14	De voorgestelde aanpassingen van de Governance structuur zien wij als een goede. Het is financieel de goedkoopste, meest flexibele en juridisch makkelijkst uitvoerbare optie. Op grond van het belang van medewerkers is de adviesraad een voorstander van het reserveren van een zetel in de 'onafhankelijke' Raad van Commissarissen voor een lid met ruime ervaring bij een werknemersvertegenwoordiging. Zowel in onze contacten met de ondernemingsraad als mede uit signalen van medewerkers zelf, is ons gebleken dat zij zich nauwelijks of niet gehoord en meegenomen voelen in dit belangrijke proces. Gezien de ontwikkelingen in Súdwest-Fryslân verwacht de adviesraad ten aanzien van de Governance aanpassingen en geeft u in overweging het bovenstaande daarin mee te nemen.	DFM	Wij begrijpen uw wens. Op dit moment hebben wij als colleges geen directie invloed op de profielen van de commissarissen. Wij vragen het bestuur van de GR om uw suggestie door te geleiden naar de RvC. Wij verwijzen daarnaast graag naar het advies van de OR van Empatec NV over de Businesscase, die als bijlage is toegevoegd aan het dossier.

15	In ons advies van 2 december 2020 hebben we de onderwijsinstellingen genoemd als belangrijke partner in het leerwerkbedrijf. In de BC wordt hier niet of nauwelijks aandacht aan besteed. Wij zijn echter van mening dat in het belang van medewerkers en het begeleidingsproces naar werk, competenties/leerwegen moeten worden benoemd op basis van objectief door onder andere het speciaal en middelbaar beroepsonderwijs gestelde normen. Wij gaan ervanuit dat dit in ieder geval in het implementatieplan een plaats zal krijgen.	DFM	Wij verwijzen graag naar de antwoorden bij vraag 12 en 13. Wij onderschrijven het belang van goed en erkend onderwijs om inwoners duurzaam te kunnen laten participeren op de arbeidsmarkt. In de onderwijstrajecten zoals die door Fryslân Werkt worden georganiseerd is via de participatie van ROC's kwalitatief en normatief onderwijs geborgd.
16	In de BC en ook in de informatiebijeenkomst werd gesproken over de nul-optie waaraan het Werkleerbedrijf i.c. de directie zich gaat verplichten. Op zich een nobel streven waarbij wij wel de vraag stellen in hoeverre dit realiseerbaar is en vooral ook tot wanneer (dit risico is ook door u benoemd). In de argumentatie wordt uitgegaan van een 'bevroren' rijksbijdrage WSW-afbouw en de positieve bedrijfsresultaten uit het verleden. Hiervan vragen we ons af of dit een te rooskleurig toekomstbeeld en haalbare doelstelling is. Immers, het is nog maar de vraag of de hoogte van de WSW-bijdrage een lang leven beschoren is. Daarbij wordt aangegeven dat de formatie van het werkleerbedrijf in de eerste vier jaren fors afneemt. Tevens wordt in de BC ook gesteld dat de arbeidsproductiviteit van de toekomstige personele bezetting afneemt. Dit geeft ons inziens in het geheel een negatieve druk op de te behalen resultaten. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat de overheid de WSW-gelden te zijner tijd ook zullen gaan labelen aan beschut werk. Wij kunnen ons niet voorstellen dat er 2	DFM	Voor de beantwoording scheiden wij de resultaten bij de GR (sociale werkvoorziening) van de NV. Voor geen van beide geldt dat de uitkomsten van de Businesscase kunnen worden gegarandeerd. Met de kennis van nu is het echter een realistisch verhaal. NV: Met de Businesscase beogen we negatieve gevolgen van eventuele voorziene en onvoorziene ontwikkelingen te dempen door als gemeente een bepaalde basis te bieden (evenredig deel). Ook is duidelijk geworden dat het bedrijf de afgelopen tijd de nodige maatregelen heeft getroffen voor een betere bedrijfsvoering en de effecten zijn positief. Sturing op een beter resultaat blijft een doel van directie en GR. De Businesscase bevat ook mogelijkheden om bij te sturen als dit vanuit het oogpunt van de gemeentelijke financiën of omstandigheden nodig is. Immers, jaarlijks wordt de hoogte van het te leveren evenredig deel bijgesteld. Op dat moment zullen uiteraard de gevolgen voor de NV moeten worden betrokken. GR: het kabinet heeft het voornemen om de Participatiewet aan te pakken. Wij verwachten, anders dan u veronderstelt, dat er maatregelen zullen worden getroffen op rijksniveau om de positie van de beide groepen te

	(riante) stromen aan rijksbijdragen zullen blijven bestaan voor WSW en Beschut Werk. Kortom, hier loopt de Gemeenschappelijk Regeling en dus ook De Fryske Marren in onze ogen mogelijk een financieel risico		verbeteren. Dat het geen riante geldstromen zullen zijn, zijn we met u eens.
17	Niettemin dient het belang van de doelgroep naar onze mening te prevaleren boven afwegingen met betrekking tot de financiële aspecten. Het gaat tenslotte om mensen. Wij vragen mede daarom nadrukkelijk aandacht voor de keuze van het werkbedrijf om nieuwe instromers voorrang te geven voor een begeleidingstraject, op het zittende bestand. Wij vrezen dat dit nadelige gevolgen zal hebben voor deze laatste groep. Deze keus staat ons inziens haaks op en is in strijd met het uitgangspunt 'gelijke kansen voor iedereen'	DFM	Iedereen komt in beginsel in aanmerking voor een traject naar werk (naar vermogen). Ten eerste vinden we het belangrijk dat iedereen kansen krijgt om een (economisch) zelfstandig bestaan te leiden. Daarnaast is het bieden van voorzieningen een plicht voor colleges op grond van de Participatiewet. Afhankelijk van de afstand tot de arbeidsmarkt bestaat een voorziening uit een traject bij het Werkleerbedrijf, een opleiding of cursus (combinatie kan ook) of een andersoortige activiteit. Mocht een traject bij het Werkleerbedrijf wel zijn ingezet maar niet passend zijn gebleken of achteraf niet het gewenste effect hebben dan zijn er andere mogelijkheden voor ondersteuning, bijvoorbeeld via gebiedsteams, zorgorganisaties en/of welzijnswerk Het Werkleerbedrijf is dus een van de instrumenten die de gemeente kan inzetten voor ondersteuning aan inwoners. We zien door bijvoorbeeld instrumenten als Loonkostensubsidie en Beschut Werk dat ook mensen die al langer een bijstandsuitkering hebben, toch begeleiding krijgen van Pastiel (straks: Werkleerbedrijf). De veranderende arbeidsmarkt en nieuwe re-integratiemogelijkheden en -projecten creëren eveneens nieuwe kansen voor mensen die langer in de bijstand zitten. Ook dit is en blijft een taak voor het Werkleerbedrijf. De capaciteit van Pastiel heeft de afgelopen jaren niet geleid tot een ‘instroomstop’, waardoor ook de instroom steeds heeft kunnen bestaan uit mensen met diverse profielen. Wij verwachten dat dit in de toekomst ook het geval zal zijn.
18	Overigens is de adviesraad content met de wijze waarop De Fryske Marren, Empatec, Pastiel en De	DFM	Dit ondersteunen wij.

	Wurkjouwer inschakelt ten behoeve van onze inwoners die specifieke steun en begeleiding nodig hebben om deel te nemen aan het arbeidsproces en beveelt voortzetting daarvan in de naar werk-leerbedrijven omgevormde organisatie en waar mogelijk intensivering van het gebruik van het zogenaamde pluspakket van harte aan.		
19	Tot slot zijn we van mening dat de kracht van deze BC en dus de toekomst van het werkleerbedrijf, ligt in de gezamenlijke en onvoorwaardelijke steun van de vier participerende gemeenten.	DFM	De Businesscase is voortgekomen uit de samenwerking van vier gemeenten. Wij streven ernaar dat deze samenwerking voortduurt.

Aan:	Bestuurder, de heer R.V. Geerling (interim directeur)
Van:	Ondernemingsraad Pastiel / Empatec
Datum:	20 januari 2022
Onderwerp:	Standpunt – adviesaanvraag Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West

Geachte heer Geerling,

Op 17 december 2021 heeft de Ondernemingsraad Pastiel / Empatec conform artikel 25 van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) de adviesaanvraag ontvangen, gedateerd 16 december 2021 inzake de Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West (voortaan Businesscase). Onder het kopje besluitvormingtraject ziet u de stappen die genomen zijn om te komen tot onderstaand advies.

Deze brief bevat het advies van de OR over uw adviesaanvraag betreffende:

1. Het voorgenomen besluit te komen tot een andere verdeling van de bevoegdheden door wijziging van Governance conform WOR artikel 25.1e.

   Deze wijziging van de Governance leidt in ieder geval tot:
   a. andere bevoegdheden van Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA);
   b. andere bevoegdheden van de Raad van Commissarissen (RvC);
   c. het hebben van effect op de benoeming van de bestuurder;
   d. het hebben van effect op de benoeming van de RvC.

2. Het voorgenomen besluit te komen tot uitbreiding van werkzaamheden conform WOR artikel 25.1d. Allereerst middels pilots met als streven deze om te zetten naar definitief

3. Het voorgenomen besluit om werknemers groepsgewijs in te lenen door middel van het oprichten van een deta-faciliteit conform WOR artikel 25.1g. Ook in eerste instantie als pilot en als het succesvol is dan definitief.

Als we kijken naar wat de WOR zegt over een adviesaanvraag valt het op dat er al wel duidelijk is wat er gaat gebeuren en waarom, maar zeker nog niet hoe. Vanuit de documenten hebben we begrepen dat het hoe uitgewerkt gaat worden in het Implementatieplan.

Inleiding

Wij geloven in werk! Empatec gelooft in werk en de functie ervoor voor mens en maatschappij. Wij bieden zinvol werk aan voor medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt en wij willen met alles wat we doen toegevoegde waarde leveren. Dit doen we dagelijks met ongeveer 1100 medewerkers in het westen van Fryslân.

De afgelopen drie jaar is er in de politiek al diverse keren gesproken over de koers en richting van Empatec. De OR is blij dat er na de verschillende documenten nu een uitgewerkte Businesscase ligt. Een mooi document waarin wordt vooruit gekeken. Ondernemingsraad Pastiel / Empatec ziet er naar uit dat de Businesscase verder wordt uitgewerkt, zodat er uitvoering kan worden gegeven en hiermee de onrust onder de medewerkers weg wordt genomen.

Naast dit proces speelt de raadsenquête bij de gemeente Súdwest-Fryslân. Deze gaat niet over de bedrijfsvoering bij Empatec, maar over het bestuurlijk proces bij de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders. Een raadsenquête die vooral terugkijkt naar de afgelopen periode. Dit geeft jammer genoeg veel onrust bij de medewerkers van Empatec en stagneert het gezamenlijke proces rondom de Businesscase; een proces dat vooruitkijkt.

We gaan een advies uitbrengen richting bestuurder, omdat de OR van mening is dat we vooruit en verder moeten. Een mooie doorontwikkeling richting een Werkleerbedrijf. Wij geloven in werk!

Besluitvormingstraject

Hieronder staan de data waarop het overleg heeft plaatsgevonden of het document dat de OR op die betreffende datum heeft besproken.

8 december 2021 - Ontvangst Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West
16 december 2021 - Uitleg / presentatie Businesscase tijdens Overlegvergadering
17 december 2021 - Adviesaanvraag Businesscase
21 december 2021 - Bespreken Businesscase met extern adviseur
6 januari 2022 - Bespreken Businesscase – eerste inventarisatie vragen
11 januari 2022 - Bespreken Businesscase met bestuurder – beantwoording vragen door bestuurder
17 januari 2022 - Bespreken Businesscase met bestuurder en extern adviseur – tweede ronde vragen en beantwoording door bestuurder
21 januari 2022 - Versturen Advies OR naar bestuurder

Gehanteerde informatie

In zijn besluitvormingsproces heeft de OR van de onderstaande schriftelijke informatie gebruik gemaakt:

- 2021-10-28 Presentatie Iroko – Informeren OR over het proces rondom de Businesscase
- Adviesaanvraag Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West van 16 december 2021
- Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West van 22 november 2021
- Bijlagenbundel Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West van 22 november 2021
- 2021-12-16 Presentatie Businesscase bij OR
- 2022-01-11 Opname mondelinge beantwoording door bestuurder
- 2022-01-11 Schriftelijke beantwoording vragen Businesscase door bestuurder
- 2022-01-17 Opname mondelinge beantwoording door bestuurder

Gevolgd traject

De OR heeft bij de stappen extern advies ingehuurd van een organisatie adviseur.

Een aantal OR-leden heeft zich laten informeren door het digitaal bijwonen van de diverse raadsvergaderingen, informatieavonden en commissies van de vier deelnemende gemeenten en de raadsenquête bij de gemeente Súdwest-Fryslân.

Belangen OR

Bij de beoordeling van de adviesaanvraag heeft de OR de volgende belangen als uitgangspunt gehanteerd:

- Belang en welzijn van de medewerkers van Empatec;
- Mogelijke doorontwikkeling medewerkers;
- Organisatiestructuur inclusief de verschillende entiteiten;
- Wijzigende structuur moet niet leiden tot een stroperig besluitvormingsproces;
- Belangen van de GR ten opzichte van de NV, maar ook van de NV ten opzichte van GR;
- Rol medezeggenschap;
- Vergelijk met benchmark; landelijke cijfers Cedris;
- Gezamenlijk ambitie;
- Continuïteit;
- Organisatiebelangen.

Op basis van voorgaande is de OR tot het onderstaande inhoudelijke advies over de strategie gekomen.

Voorwaarden aan het advies van de OR

Het advies van de OR is geformuleerd onder de volgende voorwaarden:

1. Het advies is nadrukkelijk gebaseerd op de in de adviesaanvraag en de bijlagen genoemde feiten en omstandigheden.
2. De strategie is ons duidelijk, alleen hoe en op welke manier dit gaat gebeuren staat nog niet beschreven, dit maakt dat we de adviesaanvraag 'knippen' in strategie en uitvoering. Om voortgang te houden in dit proces adviseren wij nu over de strategie onder voorwaarde dat we een versterkt advies krijgen over de uitvoering conform WOR artikel 25. Met andere woorden wanneer de implementatieplannen helder zijn, en of wel de pilots, krijgt de OR middels een adviesaanvraag de plannen van aanpak met daarbij een tijdschema en communicatieplan voorgelegd.
3. In het geval er wijzigingen komen in de inhoud van de huidige Businesscase dan verwacht de OR een nieuwe adviesaanvraag en komt het huidige advies te vervallen;
4. Zodra de andere bevoegdheden van Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) bekend is wordt dit ter advisering voorgelegd aan de OR);
5. Zodra de andere bevoegdheden van de Raad van Commissarissen (RvC) bekend is wordt dit ter advisering voorgelegd aan de OR);
6. Zodra het effect heeft op de benoeming van de RvC behoudt de OR het recht op voordracht van een persoon zitting heeft in deze raad conform de huidige situatie;
7. Wanneer de benoeming van de bestuurder aan de orde is wordt deze voorafgaand ter advisering voorgelegd aan de OR.

Aandachtspunten die de OR aan de bestuurder mee wil geven

Helder en tijdig communiceren richting de medewerkers, om ruis en onrust weg te nemen.

Wat komt er minimaal in het implementatieplan:

- Uitwerking organisatiestructuur
- Per onderdeel/formatie
- Functieboek
- Missie/visie/kernwaarden/cultuur
- Mogelijk opheffen dochteronderneming (pensioen)
- Impact transitie uitgewerkt:
    - Structuur
    - Formatie
    - Organisatie ontwikkeling
    - Ontwikkeling van alle medewerkers
    - Voorwaarden natuurlijke afvloeiing en mogelijke boventalligheid.

Dat betekent dat dit goed beschreven moet staan in de adviesaanvraag die gaat komen op de uitvoering met daarbij genoemd de gevolgen en hoe deze gevolgen op te vangen.

De adviezen van de OR

Zoals hierboven al aangegeven kan de OR zich vinden in de strategie van de Businesscase en komt daarmee tot de volgende adviezen:

1. Over te gaan tot het uitvoeren van de verdere uitwerking van de Businesscase (uitwerking van het Implementatieplan).

2. Pilots
   Pilots voortgekomen uit deze adviesaanvraag en Businesscase zijn inhoudelijk dermate belangrijk voor het slagen van deze Businesscase dat de OR van mening is dat deze uitvoeringsbesluiten advies behoeven voordat deze worden uitgevoerd. Daarmee wordt de OR ook de kans gegeven actief mee te denken en daarmee draagvlak te creëren.

Aanbevelingen van de OR

1. Met betrekking tot de statutenwijzigingen van de GR Fryslân-West het volgende. De OR zal over de uitvoering helder moeten krijgen hoe de besluitvorming is geregeld tussen GR Fryslân-West en NV Empatec en kan dit in de (gewijzigde) statuten lezen. Dus wij bevelen aan deze minimaal ter informatie voor te leggen aan de OR;
2. Te komen tot een eenduidige uitvoering van taken voor alle deelnemende gemeenten;
3. Met een kritische blik te blijven kijken naar de processen waarbij optimale aandacht is voor het feit dat de voortgang niet wordt gehinderd door een (te) stroperige besluitvorming in de verschillende gremia.

Verdere procedure

De OR gaat ervan uit dat u het belang van het door hem uitgebrachte advies onderschrijft en dat uw besluit in overeenstemming met het advies van de OR genomen zal worden. In dat geval kunt u overgaan tot uitvoering van het besluit, nadat u de OR hiervan schriftelijk op de hoogte heeft gesteld. Wellicht ten overvloede wijst de OR u erop dat u, indien u het advies van de OR niet overneemt, dit grondig dient te motiveren en de uitvoering van uw besluit een maand dient op te schorten.

De OR hoopt met dit inhoudelijke advies, door middel van constructieve samenwerking en het maken van heldere werkafspraken voor de toekomst een positieve bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de organisatie en de belangen van de medewerkers hierbij.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

E.A. Fraiquin, voorzitter

K. Spoelstra, ambtelijk secretaris

Datum: 24 januari 2022
Aan: OR
Van: WOR bestuurder R. Geerling
Onderwerp: besluit op uw standpunt d.d. 20 januari 2022 inzake de adviesaanvraag Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West

Geachte leden van de OR,

Dank voor uw advies inzake de Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West. U heeft als OR een intensieve periode achter de rug waarin vele malen is gesproken over de Businesscase. Mijn dank voor uw inzet en constructieve houding. Als WOR bestuurder ben ik blij met uw advies, omdat we hiermee verder kunnen bouwen aan een goede toekomst voor Empatec. Een toekomst die ons allen nauw aan het hart ligt.

Ik onderschrijf uw advies en zal mijn besluiten in overeenstemming met uw advies nemen.

U heeft in uw advies een aantal voorwaarden gesteld. Deze neem ik onverkort over.

Daarnaast heeft u een aantal aandachtspunten benoemd, waaronder communicatie. Ik deel het belang van een goede communicatie en ik zal daar ook in de komende periode blijvend aandacht voor houden.

Uw raad heeft aangegeven welke onderdelen u in het implementatieplan verwacht. Deze onderdelen zullen opgenomen worden in het plan. Daarnaast zal er aandacht besteed worden aan de impact en voorwaarden van de transitie.

De uitvoeringbesluiten die betrekking hebben op de pilots zullen voor advies aan de OR worden voorgelegd. Ik waardeer het dat de OR hierin actief mee wil denken om daarmee draagvlak te creëren.

Uw raad zal geïnformeerd worden over de statutenwijziging van de GR Fryslân-West en NV Empatec.

Ik onderschrijf uw wens om te komen tot een eenduidige uitvoering van taken voor alle deelnemende gemeenten. Ik zal mij hiervoor actief blijven inzetten, waarbij het belang van de medewerkers voorop staat.

Met vriendelijke groet,

R. Geerling
WOR bestuurder

NIEUWSBRIEF

Sector Overheid

De toekomst van Empatec

Beste FNV-lid,

Je hebt het vast gehoord of gelezen: de gemeente Súdwest-Fryslân heeft besloten een onderzoek te doen naar alternatieve plannen voor de toekomst van Empatec.
Op dit moment is nog veel onduidelijk. Het hele traject van onderzoek en advies, zal nog enige tijd in beslag nemen. De gemeente heeft aangegeven dat het belang van de medewerkers voorop staat. Daar rekenen wij op!

Wij zijn tevreden over de wijze waarop jullie inhoudelijk worden geïnformeerd door jullie interim-directeur. Toch kan de FNV zich voorstellen dat de huidige situatie bij Empatec leidt tot onrust en vragen onder de medewerkers.

Om goed op de hoogte te zijn en te blijven van de situatie bij Empatec zullen wij de ontwikkelingen de komende tijd kritisch zal volgen. Zodra het onderzoek is afgerond en er een definitief besluit is genomen met betrekking tot de toekomst van Empatec, komen wij bij jullie terug.

Tot slot brengen wij nog het volgende onder je aandacht. Goede afspraken maken, kan alleen als we sterk staan als FNV. Met meer leden!
Daar kun jij simpel bij helpen: door een collega lid te maken van de FNV. Op de achterkant tref je een lidmaatschapsformulier aan voor de collega die nog geen lid is.

Met vriendelijke groet,

Elanda de Boer
Bestuurder Sociale Werkvoorziening

*Samen staan we sterker! Maak een collega lid van de FNV en ontvang 10 euro. Een nieuw lid betaalt de eerste 4 maanden slechts € 25,- Kijk op fnv.nl/iemand-anders-aanmelden.

Leonard Springerlaan 23
9727 KB GRONINGEN

Postbus 11046
9700 CA GRONINGEN

T 088-3680222
KvK 40 53 18 40

I www.fnv.nl

Per post en per e-mail griffie@sudwestfryslan.nl
Gemeente Súdwest Fryslân
College van burgemeester en wethouders
en de gemeenteraad
Postbus 10.000
8600 HA SNEEK

Datum
24 januari 2022

Ons Kenmerk
20220124/EB/TMR

Doorkiesnummer
088-3681185

Betreft / Onderwerp
Toekomst Empatec

E-mail
elanda.deboer@fnv.nl

Geachte leden van het college en de gemeenteraad,

Kritisch volgen wij de gang van zaken omtrent de ontwikkelingen bij Empatec. De vele vragen die wij hierover van onze leden ontvangen, vormen voor ons aanleiding om u deze brief te schrijven.

Op dit moment heeft Empatec zo'n 1.000 medewerkers in dienst met de SW-status en 100 staf/kader medewerkers.
Daarnaast realiseert Empatec jaarlijks voor 1.000 mensen re-integratie (instroom), waarvan er tussen de 50 % en 60 % aan het einde van hun traject niet meer uitkeringsafhankelijk zijn. De totale omzet is ongeveer 55 miljoen euro per jaar, waarvan 20 miljoen uit de verkoop van producten en diensten aan derden bestaat. Dit bewijst dat Empatec op de goede weg is en een doorontwikkeling van het bedrijf een volgende logische stap is. Een doorontwikkeling om nog meer inwoners met een arbeidsbeperking naar werk te begeleiden.

Drie van de vier gemeenten hebben vertrouwen in de voorgestelde doorontwikkeling van Empatec naar Werkleerbedrijf.
Uw college denkt daar anders over, u heeft besloten een brede verkenning op te starten naar alternatieve scenario's voor een verandering naar een gezonde toekomst voor Empatec. U heeft behoefte aan meer controle en grip op de bedrijfsvoering bij Empatec. U wilt zelf onderzoeken hoe Empatec moet worden bestuurd en welke optie de meeste invloed biedt.

Daarbij geeft de uitkomst van de Raadsenquête een ander advies en dat maakt de situatie nog ingewikkelder. Die vindt het plan ook niet ver genoeg gaan en doet de suggestie dat de gemeenten directe aandeelhouders worden van het bedrijf. Iets wat de andere gemeenten niet zien zitten.

Tegelijkertijd vraag u de raad om op 3 februari a.s. een besluit te nemen over de toekomst van Empatec en met name met welke bestuursvorm er het beste een werk-leerbedrijf van te maken is. In februari neemt de gemeenteraad een besluit en in maart moeten alle vier gemeenteraden besluiten over de toekomst. Het is maar de vraag of dat lukt.
Deze hele vertraging geeft de burger geen moed. Het brengt nog langer onzekerheid voor de betreffende werknemers en werkzoekenden met zich mee en belemmert Empatec op dit moment in een goede uitvoering van een nieuw plan voor de toekomst.

Onenigheid tussen gemeenten over meer zeggenschap en invloed is vaker de basis geweest voor uittredende gemeenten en versplinterde SW-bedrijven.

Alle berichten in de media maken deze kwetsbare groep onzeker en dat geeft onrust op de werkvloer.
Werk dat zo belangrijk is voor deze medewerkers en bijdraagt aan een zelfstandig en gelukkig leven met structuur. De missie van Empatec geeft het weer in de woorden: een zinvol leven.
De medewerkers begrijpen niet wat de zin is van wat ze in de krant lezen en eerlijk gezegd hebben wij ook onze vragen bij de gekozen richting.

Bij Empatec hebben de medewerkers met een arbeidsbeperking het nu goed. Empatec is de plek waar alles samenkomt. Empatec heeft kennis van de doelgroep en de diverse soorten beperkingen, kennis van werksoorten, levert werk op maat, zorgt voor matching van mens en werk, heeft een breed netwerk van werkgevers, heeft begeleiders en de infrastructuur voor een prettige werk- en leeromgeving voor de mensen die niet kunnen uitstromen naar een reguliere werkgever. Empatec biedt zowel een springplank als een vangnet. Kortom, Empatec is in onze ogen al hard op weg naar een sociaal ontwikkelbedrijf zoals wij dat in de ideale situatie zien.

Daarom staat voor ons voorop dat de keus valt op een vorm die continuïteit biedt.

In de commissievergadering Boarger en Mienskip van afgelopen woensdagavond hoorden wij uw wethouder uitspreken dat het belang van de medewerkers voorop moet staan. Dat belang waarderen wij enorm maar beseft u wat dit betekent? Namelijk dat de medewerkers over het algemeen werk kunnen doen waar ze zelf voor gekozen hebben, dat ze kunnen wisselen van werk, dat ze kunnen werken in hun woonplaats, dat ze zich zowel in- als extern kunnen ontwikkelen en dat ze goede begeleiding hebben? Precies zoals het nu geregeld is bij Empatec.

Voor de werknemers vallend onder de cao's Sociale Werkvoorziening verandert er niets, geeft u aan. Voor hen geldt een werkgarantie. Echter werkgarantie gaat over een afspraak in de cao en geldt niet voor de medewerkers die niet onder deze cao vallen. Bovendien is een werkgarantie geen garantie van werkplek en daarmee een passende plek met de juiste begeleiding.

Wij geven u daarom graag het volgende mee voor de besluitvorming.
We hebben dit landelijk inmiddels vaak genoeg meegemaakt om te weten dat gemeenten zich vergissen in de complexiteit van het naar- en tijdens werk begeleiden van deze kwetsbare medewerkers.

Empatec zou niet het eerste SW-bedrijf zijn dat uit elkaar valt als gevolg van een verkeerde keuze door wethouders en gemeenteraden. Gemeenten die eigenlijk best tevreden zijn over hun eigen SW-bedrijf, maar door een slechte onderlinge verhouding of het gevoel van onvoldoende invloed kunnen uitoefenen, met elkaar verkeerde keuzes maken. Met mogelijk als nieuw alternatief gemeenten die zelf met veel vallen en weinig opstaan het wiel opnieuw gaan uitvinden.
Keuzes die als consequentie hebben dat een goed functionerend bedrijf uit elkaar valt en ophoudt te bestaan. Als voorbeeld noemen wij hierbij Soweco te Almelo.

Als u meer bovenop de resultaten en financiële situatie van Empatec wil zitten, dan is dit naar onze mening ook mogelijk in de huidige structuur.

Laten we gezamenlijk voorkomen dat na Soweco nu Empatec het landelijke voorbeeld wordt van bestuurlijk falen ten koste van kwetsbare werknemers.

Zet de belangen van de werknemers en werkzoekenden met een arbeidsbeperking op 1 en geef Empatec de mogelijkheid om zich verder te ontwikkelen richting sociaal ontwikkelbedrijf.

Met vriendelijke groet,
mede namens de Bedrijfsledengroep van Empatec en FNV Lokaal Súdwest-Fryslân,

Elanda de Boer
Bestuurder

Bijlage 11 Historische schets besluitvormingstraject Businesscase Werkleerbedrijf Fryslân-West

Januari 2015: invoering van de Participatiewet en sluiten instroom in de Sociale werkvoorziening
In 2015 is de Participatiewet ingevoerd. Daarmee zijn gemeenten verantwoordelijker geworden voor inkomen en werk voor inwoners. Vóór 2015 kreeg een groot deel van die verantwoordelijkheid gestalte door de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De gemeenten in Fryslân-West hebben deze uitvoering ondergebracht in de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West. NV Empatec is het werkbedrijf van deze regeling. Daarin zijn ook de re-integratieonderdelen Pastiel en Wurkjouwer ondergebracht.

Er is sindsdien geen nieuwe instroom in de Wsw meer. Daardoor neemt de rijksvergoeding voor de Wsw-loonkosten (nu € 25 miljoen) af. In 2042 vervalt deze vergoeding helemaal. Gemeenten zijn daarnaast verplicht om op grond van de Participatiewet een beschutte werkplek (nieuw Beschut Werk) te bieden aan inwoners die daarvoor een indicatie krijgen.

Er werden door de directie van Empatec tekorten voorzien ten gevolge van efficiencykortingen die het Rijk doorvoerde bij de decentralisatie. In 2014 is in reactie op de gewijzigde wetgeving een gezamenlijke toekomststrategie uitgezet (Empatec en GR Fryslân-West): DWAAN 2015-2019. Hieruit is bijvoorbeeld Pastiel ontstaan. Deze strategie is aangevuld met een Bestuurlijk Convenant met randvoorwaarden dat door het Algemeen Bestuur is vastgesteld in datzelfde jaar. Tegen het einde van de looptijd van DWAAN 2019 ontwikkelde de directie van Empatec in maart 2018 een aangepaste strategische visie. Deze strategische visie is door de GR afgewezen. In reactie daarop is door gemeenten een aantal scenario's onderzocht. Een scenario ging uit van een organisatie die zich privaat wil ontwikkelen (de lijn in de strategische visie van de directie Empatec) en de doelmatigheid binnen het bedrijf wil vergroten. Een andere scenario was een publieke organisatie die uitgaat van uitbreiding van doelgroepen. De combinatie van beide scenario's leidt tot uitbreiding van doelgroepen, verbeteren van de doelmatigheid en nadrukkelijk voor een publieke uitvoering. Besloten werd dit combi-scenario te verankeren en op hoofdlijnen uit te werken in een Position Paper.

Maart 2019: gemeenteraden stellen de Position Paper 'Voor iedereen een zinvol leven' vast
De voornoemde gezamenlijke intentie over de uitvoering van de Wsw en Participatiewet is vastgelegd en uitgewerkt in de Position Paper. De Position Paper bevat een visie in hoofdlijnen op de uitvoering van de Participatiewet:

- We willen dat inwoners in beweging komen, een plan –bij voorkeur gericht op het verkrijgen van arbeid- hebben en daar uitvoering aan geven.
- We faciliteren daarin door inwoners zo nodig te motiveren en te begeleiden.
- We willen dat inwoners zich ontwikkelen, binnen de eigen mogelijkheden. Degenen die niet binnen het reguliere aanbod kunnen slagen, faciliteren we door het bieden van ondersteuning op het gebied van educatie en onderwijs.
- We willen dat inwoners meedoen in het maatschappelijk leven, naar eigen mogelijkheden, vermogen en interesses. We ondersteunen dit met het bevorderen van initiatieven voor maatschappelijke participatie en het leggen van verbindingen

Daarnaast benoemt de Position Paper uitgangspunten bij de uitvoering van die visie. Dat zijn:

- De Participatiewet wordt voor het onderdeel arbeidsinschakeling gezamenlijk uitgevoerd binnen een publieke organisatie. Met het begrip 'publieke organisatie' wordt bedoeld: de organisatie die voor de gemeenten een in wet- en regelgeving vastgelegde publieke taak (of publieke taken) uitvoert en die (gedeeltelijk) bekostigd wordt met publiek geld.
- Het doel is zoveel mogelijk mensen in een reguliere baan in het arbeidsproces te laten instromen.

- De infrastructuur en expertise binnen het huidige SW-bedrijf kunnen voor dit doel worden ingezet.
- Andere doelgroepen vragen om een herbezinning op de signatuur van de publieke organisatie.

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft op basis van de Position Paper een verdiepingsslag gemaakt, en een brede verkenning uitgevoerd naar mogelijke scenario's. Op basis van de verkenning wordt door de raad van SWF in juli 2019 geopteerd voor de transitie van het SW-bedrijf tot een Werkleerbedrijf. Het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling heeft deze optie in het verdere proces betrokken.

Oktober 2019: vertraging in het proces
In oktober 2019 maakte de directie van Empatec melding van een 'financiële omissie'. Dit heeft geleid tot diverse onderzoeken naar de oorzaken en verbeterpunten. Empatec heeft IntoBest in de geraadpleegd. Een ander onderzoek is geïnitieerd door de vier gemeenten. In dit rapport (bekend als rapport KokxDeVoogd, vastgesteld in de colleges in juni 2020) zijn diverse aanbevelingen gedaan voor het oplossen ontstane liquiditeitstekort en voor controle en toezicht (governance). De adviezen in dit rapport vormen ook in het vervolgtraject een belangrijk kader.

Maart 2021: gemeenteraden stellen het Keuzedocument 'Voor iedereen een zinvol leven' vast
De Position Paper heeft geleid tot een verkenning van de 'hoe-vraag'. Daarvoor is het Keuzedocument 'Voor iedereen een zinvol leven' opgesteld, dat op 19 maart 2021 is vastgesteld door de deelnemende gemeenteraden. Dit Keuzedocument herbevestigt de gezamenlijke visie en ambitie ten aanzien van de Participatiewet. Tevens hebben de gemeenteraden na een afweging van meerdere uitvoeringsscenario's de voorkeur uitgesproken voor een Werkleerbedrijf. Verder is vastgesteld is dat de samenwerking zich dient te richten op werkzoekende inwoners behorend tot de categorie Perspectiefrijk en voor mensen met een WSW- en Nieuw Beschut Werk-indicatie. Voor de Perspectiefrijke werkzoekenden hebben de gemeenteraden bovendien aangegeven dat de intake op een uniforme wijze plaatsvindt. Ook andere 'diagnostische' activiteiten, zijnde de loonwaardebepaling en beoordeling van aanwezige competenties, wordt georganiseerd in samenwerking tussen gemeente en Werkleerbedrijf. Ten slotte is door de gemeenteraden (via hun colleges) en aan de GR gevraagd te komen met een Businesscase voor dit Werkleerbedrijf.

Maart 2021: Opdracht tot de Businesscase
De gemeenteraden van De Fryske Marren, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke hebben in 2021 via hun colleges aan de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West de opdracht gegeven een Businesscase op te leveren ten behoeve van de ontwikkeling van het gezamenlijke Werkleerbedrijf. Specifiek wilden de raden geïnformeerd worden via die Businesscase over a. het dienstverleningsmodel; b. de organisatiestructuur (governance); c. financieel meerjarenbeleid.

November 2021 t/m 3 maart 2022: Facilitering besluitvormingsproces gemeenteraden
De colleges van de deelnemende gemeenten hebben op 7 december 2021 de Businesscase voor kennisgeving aangenomen. Om de gemeenteraden in de gelegenheid te stellen de Businesscase tot zich te nemen, hebben de colleges de Businesscase op 8 december 2021 openbaar gemaakt. Op dat moment zijn ook de Adviesraden Sociaal Domein en de Ondernemingsraad van Empatec N.V. in de gelegenheid gesteld hun advies uit te brengen.

8 februari 2022: Collegebesluit om de Businesscase vast te stellen
Ons college heeft op 8 februari 2022 ingestemd met de Businesscase, gehoord hebbende de Adviesraden Sociaal Domein (en gelet op het advies van de Ondernemingsraad, en besloten deze ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad.

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1692
Extern Zaak ID	2022-028629
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	009
Titel	Uitvoering motie extra impuls woningmarkt
Eigenaar	Snuif, Ruben
Portefeuillehouder	Haarsma

Bijlagen
Adviesnota Raad Uitvoering motie extra impuls Woningmarkt (2).docx
Bijlage 1. Motie Extra impuls woningmarkt
Bijlage 2. Memo motie extra impuls Woningmarkt
Bijlage 3. Notitie Kansen voor starter in Waadhoeke; Instrumenten voor de woningmarkt (KAW 2 november 2021)
Amendement adfysnota ekstra ympuls wenningmerke 03032022 GB.doc

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**

Toelichting

Tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2021 heeft de raad de motie Extra impuls woningmarkt aangenomen. De raad geeft in deze motie aan zorgen te hebben over de starters op de woningmarkt in Waadhoeke en vraagt het college middels vier vragen antwoord te geven op het startersvraagstuk en de druk op de woningmarkt in Waadhoeke.

Om een aantal vragen te kunnen beantwoorden is het onderzoeksbureau KAW ingeschakeld. Dit heeft geleid tot de notitie “Kansen voor starters in Waadhoeke; instrumenten voor de woningmarkt”. De notitie is tijdens de raadsbrede interactieve voorlichting op dinsdag 14 december 2021 gepresenteerd en besproken. Daarbij waren ook een lokaal/regionaal acterende makelaar en een vertegenwoordiger van de in onze gemeente actieve woningcorporaties aanwezig.

Vanuit de motie, de memo van ons college van 30 november 2021, de rapportage van KAW en de bijeenkomst van 14 december 2021 kunnen ruwweg twee sporen worden onderscheiden:

• het ontwikkelen van instrumenten waarmee de positie van starters op de woningmarkt wordt verbeterd;

• een versnelling van de woningbouw waarbij voor alle doelgroepen (en via doorstroming dus ook voor starters) meer ontspanning op de woningmarkt ontstaat.

In dit advies worden een aantal relatief eenvoudige en bij de woningmarkt van Waadhoeke passende voorstellen gedaan. Ook wordt een voorstel gedaan voor de gevraagde extra financiële ondersteuning voor tijdelijke externe projectleiding die kan ondersteunen met het realiseren van woonplannen.

Voorgesteld besluit

1. Het vaststellen van de definitie van een starter op de woningmarkt in Waadhoeke.
2. Het nader uitwerken van de navolgende instrumenten:
   a) starterslening
   b) op basis van maatwerkbenadering bij nieuwbouwprojecten mogelijkheden voor starters inbrengen.
   c) (incidenteel) verkoop van corporatiebezit aan starters
3. Het doen van onderzoek naar het geschikt maken van leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed op huurbasis ten behoeve van diverse aandachtsgroepen, waaronder starters.
4. Een extra krediet van € 510.000 beschikbaar te stellen voor tijdelijke formatie op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening.
5. Dit extra krediet ten laste van de Algemene Reserve te brengen.
6. Dit bedrag te reserveren in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve Impuls woningmarkt.

Besluit

1. Het vaststellen van de definitie van een starter op de woningmarkt in Waadhoeke.
2. Het nader uitwerken van de navolgende instrumenten:
   a) starterslening
   b) op basis van maatwerkbenadering bij nieuwbouwprojecten mogelijkheden voor starters inbrengen.
   c) (incidenteel) verkoop van corporatiebezit aan starters
3. Het doen van onderzoek naar het geschikt maken van leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed op huurbasis ten behoeve van diverse aandachtsgroepen, waaronder starters.
4. Een extra krediet van € 510.000 beschikbaar te stellen voor tijdelijke formatie op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening.
5. Dit extra krediet ten laste van de Algemene Reserve te brengen.
6. Dit bedrag te reserveren in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve Impuls woningmarkt.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	10 februari 2022	**Behandelend ambtenaar**	R Snuif
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	r.snuif@waadhoeke.nl
Onderwerp	Uitvoering motie extra impuls woningmarkt	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	N. Haarsma		

Samenvatting

Tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2021 heeft de raad de motie Extra impuls woningmarkt aangenomen. De raad geeft in deze motie aan zorgen te hebben over de starters op de woningmarkt in Waadhoeke en vraagt het college middels vier vragen antwoord te geven op het startersvraagstuk en de druk op de woningmarkt in Waadhoeke.

Om een aantal vragen te kunnen beantwoorden is het onderzoeksbureau KAW ingeschakeld. Dit heeft geleid tot de notitie “Kansen voor starters in Waadhoeke; instrumenten voor de woningmarkt”. De notitie is tijdens de raadsbrede interactieve voorlichting op dinsdag 14 december 2021 gepresenteerd en besproken. Daarbij waren ook een lokaal/regionaal acterende makelaar en een vertegenwoordiger van de in onze gemeente actieve woningcorporaties aanwezig.

Vanuit de motie, de memo van ons college van 30 november 2021, de rapportage van KAW en de bijeenkomst van 14 december 2021 kunnen ruwweg twee sporen worden onderscheiden:

- het ontwikkelen van instrumenten waarmee de positie van starters op de woningmarkt wordt verbeterd;
- een versnelling van de woningbouw waarbij voor alle doelgroepen (en via doorstroming dus ook voor starters) meer ontspanning op de woningmarkt ontstaat.

In dit advies worden een aantal relatief eenvoudige en bij de woningmarkt van Waadhoeke passende voorstellen gedaan. Ook wordt een voorstel gedaan voor de gevraagde extra financiële ondersteuning voor tijdelijke externe projectleiding die kan ondersteunen met het realiseren van woonplannen.

Voorstel

1. Het vaststellen van de definitie van een starter op de woningmarkt in Waadhoeke.

2. Het nader uitwerken van de navolgende instrumenten:
- **a) starterslening**
- **b) op basis van maatwerkbenadering bij nieuwbouwprojecten mogelijkheden voor starters inbrengen.**
- **c) (incidenteel) verkoop van corporatiebezit aan starters**

3. Het doen van onderzoek naar het geschikt maken van leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed op huurbasis ten behoeve van diverse aandachtsgroepen in combinatie met starters.

4. Een extra krediet van € 510.000 beschikbaar te stellen voor tijdelijke formatie op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening.

5. Dit extra krediet ten laste van de Algemene Reserve te brengen.

6. Dit bedrag te reserveren in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve Impuls woningmarkt.

Inleiding
Tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2021 heeft de raad de motie Extra impuls woningmarkt aangenomen. De raad geeft in deze motie aan zorgen te hebben over de starters op de woningmarkt in Waadhoeke en vraagt het college middels vier vragen antwoord te geven op het startersvraagstuk en de druk op de woningmarkt in Waadhoeke (zie bijlage 1).

Om een aantal vragen te kunnen beantwoorden is het onderzoeksbureau KAW ingeschakeld. Dit heeft geleid tot de notitie “Kansen voor starters in Waadhoeke; instrumenten voor de woningmarkt” (zie bijlagen 2 en 3). De notitie is tijdens de raadsbrede interactieve voorlichting op dinsdag 14 december 2021 gepresenteerd en besproken. Daarbij waren ook een lokaal/regionaal acterende makelaar en een vertegenwoordiger van de in onze gemeente actieve woningcorporaties aanwezig.

Vanuit de motie, de memo van ons college van 30 november 2021, de rapportage van KAW en de bijeenkomst van 14 december 2021 kunnen ruwweg twee sporen worden onderscheiden:
- het ontwikkelen van instrumenten waarmee de positie van starters op de woningmarkt wordt verbeterd;
- een versnelling van de woningbouw waarbij voor alle doelgroepen (en via doorstroming dus ook voor starters) meer ontspanning op de woningmarkt ontstaat.

In dit advies worden een aantal relatief eenvoudige en bij de woningmarkt van Waadhoeke passende voorstellen gedaan. Ook wordt een voorstel gedaan voor de gevraagde extra financiële ondersteuning voor tijdelijke externe projectleiding die kan ondersteunen met het realiseren van woonplannen.

Beoogd (meetbaar) effect
Met de voorliggende voorstellen wordt invulling gegeven aan de door de raad aangenomen motie om voor jongeren in Waadhoeke meer mogelijkheden te bieden voor huisvesting in onze gemeente alsmede een versnelling van de woningbouw voor alle doelgroepen (ouderen, starters en gezinnen).

Motivering
1.1 Het is noodzakelijk om te bepalen wie tot deze doelgroep behoort (en wie niet).
Om starters op de woningmarkt te kunnen helpen, moet wel worden vastgesteld wie tot deze doelgroep behoort en wie niet. In de notitie van KAW is een definitie van een starter opgenomen, die landelijk gangbaar is. Die definitie luidt:

Een starter wordt gezien als iemand die voor het eerst een eigen woning gaat kopen of huren, van maximaal 35 jaar oud en met een inkomen tot modaal (€ 37.000 per jaar in 2021).

Hierbij is het van belang dat de starter (van origine) een inwoner van de gemeente Waadhoeke is, die vanuit een sterke sociale betrokkenheid en lokale binding met zijn huidige verblijfsplaats huisvesting zoekt in (de directe omgeving van) zijn eigen dorp of wijk binnen de gemeente Waadhoeke.

Met het vaststellen van bovenstaande definitie wordt ook duidelijk wie eventueel in aanmerking kunnen komen voor de nog nader uit te werken instrumenten ten behoeve van de starters in Waadhoeke. Bij de nader uit te werken instrumenten zal dit zo exact mogelijke worden gedefinieerd.

2. Met deze instrumenten kan een directe bijdrage worden geleverd aan het huisvestingvraagstuk voor starters in Waadhoeke

2a) Dit instrument verruimt de financiële mogelijkheid van een starter
Eén van de duidelijk geadviseerde instrumenten is de starterslening. Middels een starterslening wordt extra leenruimte geboden. Hierdoor kunnen starters een huis kopen dat financieel (nog) net buiten hun bereik ligt. De gedachte hierachter is dat koopstarters meestal werkende jongeren zijn, die in inkomen nog vooruit zullen gaan. Dit instrument is zowel in te zetten voor bestaande bouw en nieuwbouw.

Bij de uitwerking zullen de bouwstenen (zoals onder andere lokale binding, maximale koopsom en maximaal leenbedrag) uit de rapportage van KAW (zie hiervoor pagina 19) als leidraad worden gebruikt en zullen de financiële consequenties nauwgezet in beeld worden gebracht. De raad besluit uiteindelijk over de exacte regeling.

2b) Op basis van maatwerk kan bij nieuwbouwprojecten ruimte worden geboden voor betaalbare huur- en koopwoningen
In het kader van maatwerk zullen wij ons maximaal inspannen om in nieuwe plannen betaalbare huur- en koopwoningen te realiseren. Bijv. type rug aan rug of 4 onder 1 kap zoals recent in Boksum. Hiermee geven wij invulling aan het door KAW in de notitie aangedragen instrument van een percentageregeling.

2c) Corporaties kunnen bij verkoop sociale koopwoningen voorrang verlenen aan starters
Woningcorporaties verkopen zo nu en dan om diverse redenen gedeelten van hun huurwoningen. Het is voor de corporaties mogelijk om bepaalde doelgroepen hierbij voorrang te geven. In het kader van de prestatieafspraken die de gemeente jaarlijks met de corporaties en huurdersverenigingen maakt, kan overleg met betrokken partijen hierover worden gevoerd. Bezien kan worden of afspraken gemaakt kunnen worden over verkoop aan deze specifieke doelgroep (starters). Overigens zal dit, gelet op de druk op de woningmarkt die ook in de huursector merkbaar is, om kleine aantallen gaan.

Voor bovenstaande instrumenten geldt dat deze, vanuit de geschetste definitie van een starter, nog nader uitgewerkt moeten worden, zodat met de instrumenten ook daadwerkelijk het gewenste effect bereikt wordt. Deze uitwerking is in het derde kwartaal van 2022 gereed.

3.1 Hierdoor kan op relatief korte termijn wooneenheden op huurbasis voor aandachtsgroepen worden gerealiseerd.
De woonvraag voor niet alleen de starters maar ook andere aandachtsgroepen (zoals statushouders, arbeidsmigranten, sociaal urgenten en dreigend daklozen, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, uitstroom intramurale situaties) is een complexe opgave. Mede door de huidige druk op de woningmarkt.

Leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed kan in sommige gevallen geschikt worden gemaakt voor bewoning door het realiseren van wooneenheden binnen het bestaande pand. Aangezien de gemeente eigenaar is van deze objecten, is de gemeente ook regisseur van de toekomstige invulling hiervan.

Het realiseren van wooneenheden in deze objecten kan, gezien het feit dat het hier huurwooneenheden betreft, flexibel worden ingezet voor de diverse aandachtsgroepen in combinatie met starters. Ook indirect zal dit effect hebben voor de starters op de woningmarkt, omdat door extra aanbod voor aandachtsgroepen, een minder groot beroep wordt gedaan op de reguliere woningvoorraad.

Mede gezien de demografische prognoses is het flexibel kunnen inzetten van deze gebouwen een kans om tijdelijk extra aanbod van woningen te realiseren. Daarbij kan in dit onderzoek ook worden meegenomen of deze locaties zich lenen voor tijdelijke extra woonunits (flexwonen).

4.1 Zowel invoering en uitvoering van de voorgestelde maatregelen voor starters als een versnelling van de woningbouw vraagt extra ambtelijk inzet op het vakgebied wonen
Beide in de inleiding geschetste sporen vragen tijdelijk ambtelijke inzet. De beschikbare ambtelijke capaciteit op het gebied van wonen is nu al volledige bezet met alle lopende beleidsvraagstukken, het maken van prestatieafspraken, de vele initiatieven en lopende projecten rondom het (brede) thema wonen en woningmarkt.

De kentering op de woningmarkt (waarbij zowel dorpen als ontwikkelende partijen aankloppen bij de gemeente, maar ook de gemeente zelf graag de regie wil nemen) is niet in de huidige formatie voorzien. Datzelfde geldt voor het actief oppakken van de in dit raadsvoorstel voorgestelde acties en de gewenste versnelling van de woningbouw.

Op dit moment zien we dat door de beperkte bezetting (in het oorspronkelijke formatieplan dat ten grondslag ligt aan Waadhoeke is 1 fte op het gebied van Wonen opgenomen) zowel complexe als eenvoudige vragen, maar ook de beleidsvragen als projectmatige taken op hetzelfde bureau belanden. Tijdelijke formatie biedt ruimte om hierin meer te differentiëren, de voorgestelde instrumenten in 2022 in te voeren en uit te voeren, meer projecten tegelijkertijd op te pakken maar vooral meer regie te voeren op het grote aantal ontwikkelingen. Concreet betekent dit meer mensen om meer projecten in dorpen en wijken op te kunnen pakken, te begeleiden en tot uitvoer te kunnen brengen.

4.2 Voldoende capaciteit op het gebied van ruimtelijke ordening is essentieel
Zoals eerder aangegeven betekent meer capaciteit dat wij meerdere projecten tegelijkertijd op kunnen pakken. Het leidt níet tot een versnelling van bijv. de ruimtelijke procedures of de snelheid waarmee onderzoeks- en stedenbouwkundige bureaus opereren (ook daar zien we dat de werkdruk hoog is wat ten koste gaat van de snelheid).

De ruimtelijke procedures vormen een belangrijk onderdeel van de woningbouwontwikkeling en zijn arbeidsintensief. Daarnaast beschikt een aantal van de collega's die deze procedures begeleiden ook over de vaardigheden om projecten te begeleiden. Om bij meer ervaren collega's hiervoor meer ruimte te creëren, maar ook om meer procedures tegelijkertijd te kunnen begeleiden wordt ingezet op meer operationele capaciteit (junior) op het gebied van ruimtelijke ordening.

4.3 Er is de afgelopen jaren het nodige in gang gezet
De afgelopen maanden zijn door uw raad de nodige beslissingen genomen rondom woningbouwontwikkeling. Zowel de start van een ontwikkeling door het beschikbaar stellen van

krediet (via Stads en Dorpsvernieuwing of vooruitlopend op een grondexploitatie) of het vaststellen van bestemmingsplannen waardoor een project richting de uitvoering gaat.

Ook is door het anders inzetten van vacatureruimte (rest FTE's) dekking gevonden voor extra stedenbouwkundige capaciteit waardoor iets meer ruimte ontstaat rond woningbouwontwikkeling, advisering bij bouwplannen en vraagstukken rond het brede thema ruimtelijke kwaliteit.

Verder is eind 2021 een beroep gedaan op de provinciale regeling Flexpool waarmee een (bescheiden) inzet van tijdelijke professionals mogelijk is. Bedoeling is om ons hiermee bij de woningbouwontwikkeling aan de zuidwestkant van Sint Annaparochie maximaal te laten ontzorgen zodat de voorbereidingsfase medio 2022 kan worden afgerond.

Kanttekeningen

1.1 De toegenomen vraag op de woningmarkt is tijdelijk

De demografische prognoses laten zien dat Waadhoeke aan het ontgroenen en vergrijzen is. Desondanks is de huidige vraag naar huisvesting door diverse oorzaken hoog te noemen. Ook bij de jongeren. Het is een logische gedachte om de huidige marktvraag van jongeren zo goed mogelijk te bedienen.

Het is echter de vraag of het simpel weg bijbouwen van grote aantallen nieuwe woningen op termijn de beste oplossing is. Gezien de demografische prognoses ligt bouwen voor leegstand op de loer. Dit vraagt om strategische beleidskeuzes, maar ook om actuele provinciale prognoses, om zowel aan de huidige marktvraag te kunnen voldoen als de toekomstige marktvraag in ogenschouw te houden.

Met het voorliggende advies wordt met beide aspecten rekening gehouden, waarbij het startersvraagstuk in Waadhoeke in het bijzonder en woningbouw in het algemeen, op korte termijn een impuls krijgt.

1.2 Een versnelling op de woningmarkt vraagt inzet van veel disciplines

In dit voorstel wordt dekking gevraagd voor formatie op het gebied van Wonen en Ruimtelijke Ordening. Bij woningbouwontwikkeling zijn echter veel meer disciplines betrokken. Denk daarbij onder andere aan volkshuisvesting, stedenbouw, ruimtelijke ordening, milieu, grondzaken, civiele techniek en vergunningverlening. Tijdelijke projectleiding is dan maar een deel van de oplossing. In alle gevallen wordt een fors beroep gedaan op de ambtelijke capaciteit.

In de onderzoeksfase ligt de nadruk op wonen, stedenbouw, ruimtelijke ordening en grondzaken (en hebben veel disciplines een adviesrol). In de voorbereidingsfase ligt het zwaartepunt op ruimtelijke ordening (en hebben veel disciplines een adviesrol). In de realisatiefase ligt het zwaartepunt bij de afdeling BOR maar zien we bijv. ook een piek in het aantal vergunningaanvragen bij de afdeling V&VTH.

In dit voorstel ligt de nadruk op de voorbereidingsfase en realisatiefase. Bij de afdeling BOR wordt momenteel verkend of door een herschikking van budgetten en door meer zelf te doen formatieve uitbreiding kan plaatsvinden. Binnen V&VTH kan worden geanticipeerd op deze ontwikkeling door de (te verwachten) extra legesinkomsten vooruitlopend op de inning hiervan in te zetten voor het aantrekken van personeel.

1.3 De afhankelijkheid van de beschikbaarheid van personeel is groot
In dit voorstel wordt dekking gevraagd voor formatie op het gebied van Wonen en Ruimtelijke Ordening. De afgelopen periode is gebleken dat het lastig is om vacatures in te vullen. O.a. op vakgebieden als verkeer en vervoer, rioolbeheer en vergunningverlening. Ook bij adviesbureaus ligt de werkdruk hoog. Inzet van bureaus vraagt, naast de inzet van extra financiële middelen, bovendien nog altijd een stevige inzet van de eigen medewerkers. Met de huidige formatie kan deze inzet nu niet geboden worden. Vanuit die ervaring is de vraag of geschikt personeel op de arbeidsmarkt is te vinden.

1.4 Niet alle geschetste instrumenten keren terug of worden nader onderzocht
In de inleiding is aangegeven dat er een aantal relatief eenvoudige en bij de woningmarkt van Waadhoeke passende voorstellen worden gedaan. Deze zijn gebaseerd op het advies van KAW maar ook op het beeld dat door de aanwezige lokale makelaar en de vertegenwoordiger van de corporaties is geschetst. Vanuit die discussie is de nadruk gelegd op maatregelen die relatief eenvoudig en vlot kunnen worden ingevoerd en tegelijkertijd voldoende effect sorteren. De keuze om bijvoorbeeld een starterlening in te voeren (die op alle fronten positief scoort) en deze voor zowel bestaande als nieuwbouw te hanteren maakt dat andere financiële instrumenten (zoals erfpacht dat alleen zou kunnen gelden voor gemeentelijke nieuwbouwkavels) minder interessant is. Ook het vastleggen van doelgroepen of het vaststellen van een doelgroepenverordening lijkt op dit moment te vergaand. Bij transacties blijkt dat nog steeds zo'n 80% wordt verkocht aan belangstellenden uit de directe omgeving van een woning.

Analyse
De motie van de raad van 8 juli 2021, de notitie "Kansen voor starters in Waadhoeke" en de raadsbrede interactieve voorlichting op 14 december 2021 laten zien, welke vraagstukken er leven op de woningmarkt in Waadhoeke. Op basis van deze analyse is het voorliggende advies tot stand gekomen.

Alternatieven
Met dit voorstel wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Een alternatief is om een integrale afweging te maken bij de Kadernota 2023-2026 en vervolgens definitieve besluitvorming bij de begrotingsbehandeling in november dit jaar. Dit is de gebruikelijke wijze. Aan de andere kant kunt u er zo vlak voor de verkiezingen ook voor kiezen dit mee te nemen bij de coalitieonderhandelingen. De huidige marktsituatie is nu echter dusdanig dat het lastig is om snel beschikbare capaciteit te vinden. Ook adviesbureaus hebben een hoge werkdruk. Definitieve besluitvorming in november betekent een aanzienlijk tijdsverlies. Uw raad heeft eerder aangegeven om juist een versnelling te willen op dit onderwerp. Door het besluit reeds nu te nemen, kan sneller worden gestart met de uitvoering. Op deze wijze kan de nieuwe raad ook eerder de resultaten tegemoet zien.

Vervolg
Na instemming door uw raad kan gestart worden met de werving en selectie, zullen de instrumenten nader worden uitgewerkt en onderzocht worden welke leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed geschikt te maken zijn om wooneenheden in te realiseren.

Inwonersparticipatie
Bij uitvoering van het realiseren van wooneenheden binnen leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed alsmede bij nieuwbouwplannen worden de inwoners, zoals gebruikelijk, op de hoogte gesteld en betrokken bij het proces.

Communicatie
Wanneer we kijken naar het aantal projecten en het grote aantal woningen dat in de pijplijn zit (de verwachting is dat in 2022 gestart kan worden met de bouw van meer dan 100 woningen in bijv. Dronryp, Franeker, Sexbierum, Menaam en Winsum) dan zien we dat de inzet van de afgelopen jaren zijn vruchten af werpt. Ook zien we dat locaties (waarvan de ontwikkeling eerder stagneerde) door de aantrekkende woningmarkt nu wel tot ontwikkeling zijn gekomen.

Naast het meer zaken tegelijkertijd kunnen oppakken door tijdelijke formatieve inzet is er ook winst te behalen als het gaat om extra inzet op communicatie rond het onderwerp 'Wonen in Waadhoeke'. Momenteel wordt verkend hoe we dit op een eenvoudige en toegankelijke manier kunnen doen passend binnen de afgesproken kaders.

Verder wordt voorgesteld om ook de raad (bijv. 2 x per jaar) te informeren over de diverse projecten op het gebied van woningbouw. Bij voorkeur in een meer besloten sessie zodat ook complexere dossiers op een goede manier kunnen worden belicht.

Financiën
Voor een periode van 3 jaar een bedrag van € 510.000,- beschikbaar te stellen voor tijdelijke formatie op het gebied van wonen en op het gebied van ruimtelijk ordening.

Binnen bestaande budgetten is hier geen dekking voor. Voorgesteld worden om deze kosten te dekken uit de Algemene reserve.

De stand van de Algemene reserve is na de 3e begrotingswijziging 2022 (is laatst vastgestelde) nog € 15.943.264 en gelet op de vastgestelde minimumgrens van € 15 miljoen voldoende om deze kosten te dekken.

Juridisch kader
Woningwet

Bijlagen
Bijlage 1. Motie Extra impuls Woningmarkt
Bijlage 2. Memo motie extra impuls Woningmarkt
Bijlage 3. Notitie Kansen voor starters in Waadhoeke Instrumenten voor de woningmarkt (KAW 2 november 2021)

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-02-014378

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. Het vaststellen van de definitie van een starter op de woningmarkt in Waadhoeke.
2. Het nader uitwerken van de navolgende instrumenten:
   a) starterslening
   b) op basis van maatwerkbenadering bij nieuwbouwprojecten
      mogelijkheden voor starters inbrengen.
   c) (incidenteel) verkoop van corporatiebezit aan starters
3. Het doen van onderzoek naar het geschikt maken van leegstaand/vrijkomend gemeentelijk vastgoed op huurbasis ten behoeve van diverse aandachtsgroepen in combinatie met starters.
4. Een extra krediet van € 510.000 beschikbaar te stellen voor tijdelijke formatie op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening.
5. Dit extra krediet ten laste van de Algemene Reserve te brengen.
6. Dit bedrag te reserveren in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve Impuls woningmarkt.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

{{Sig , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

MOTIE: extra impuls Woningmarkt

Onderdeel: Agendapunt 6 Kadernota 2022-2025

De raad van de gemeente Waadhoeke in vergadering bijeen op 8 juli 2021

Kennis genomen van:
Het raadsvoorstel om de kadernota 2022-2025 vast te stellen

Constaterende

- dat vooral starters zijn uitgesloten van de woningmarkt
- dat Corona de kansen nog verder heeft beperkt
- dat de prijzen fors zijn gestegen en onbetaalbaar zijn voor starters
- dat wij inzetten op een plezierig woongenot voor iedereen
- dat er onvoldoende woningen en plannen zijn om aan deze vraag te voldoen
- dat de woonvisie wel aansluit bij het voornemen om meer te bouwen voor jongeren maar dit onvoldoende ruimte geeft
- dat er in verschillende dorpen plannen worden ontwikkeld voor woningbouw
- dat de dorpen de behoefte hebben juist te willen groeien om de leefbaarheid te stimuleren
- dat veel jongeren graag in hun eigen dorp willen blijven wonen maar daar geen mogelijkheden zijn

Overwegingen

- dat de gemeente Waadhoeke woonruimte wil bieden voor alle inwoners
- dat de wachtlijsten voor woningen omlaag moeten;
- dat jongeren hard nodig zijn om de ontgroening en vergrijzing op te vangen;
- dat het gemeentelijk apparaat zwaar onderbezet is om alle plannen te ontwikkelen en een versnelling te doen plaatsvinden in de woningbehoefte
- dat dorpsbelangen behoefte hebben aan professionele ondersteuning om deze plannen te kunnen ontwikkelen
- dat door te bouwen er meestal een verschuiving plaatsvindt waardoor er voor jongeren mogelijkheden komen voor huisvesting

Vraagt het college:

1. te onderzoeken hoe er een versnelling gerealiseerd kan worden om plannen voor extra starterswoningen te realiseren.
2. wat de kosten en opbrengsten van een dergelijk plan zijn;
3. extra financiele ondersteuning voor tijdelijke externe projectleiding die de dorpen en de gemeente kunnen ondersteunen met het realiseren van woonplannen.
4. hierover aan de gemeenteraad te rapporteren voor de begrotingsbehandeling 2022.

en gaat over tot de orde van de dag,

namens SAM Waadhoeke en CU

Memo Gemeente Waadhoeke

Datum:	30 november 2021
Aan:	Gemeenteraad
CC:	
Van:	College van B&W
Portefeuillehouder:	N. Haarsma
Onderwerp:	Motie: extra impuls Woningmarkt

Tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2021 heeft u de motie Extra impuls woningmarkt aangenomen. U geeft in uw motie aan zorgen te hebben over de starters op de woningmarkt in Waadhoeke en vraagt het college middels vier vragen antwoord te geven op het startersvraagstuk in Waadhoeke. Hieronder de vier vragen die u aan ons college heeft gesteld.

1. te onderzoeken hoe een versnelling gerealiseerd kan worden om plannen voor extra starterswoningen te realiseren;
2. wat de kosten en opbrengsten van een dergelijk plan zijn;
3. extra financiële ondersteuning voor tijdelijke externe projectleiding die de dorpen en de gemeente kunnen ondersteunen met het realiseren van woonplannen;
4. Hierover aan de gemeenteraad te rapporteren voor de begrotingsbehandeling 2022.

Het startersvraagstuk is in zijn algemeenheid al een complex vraagstuk. Zeker in de huidige tijd, waarin de rente laag is en de vraag naar koopwoningen hoog. Hierdoor zijn op dit moment de verhoudingen op de woningmarkt snel gewijzigd en worden woningen tegen hoge koopsommen aangeboden. De huidige woningzoekenden zijn echter bereid en in staat om deze hoge bedragen te betalen wat prijsopdrijvend werkt. Daarnaast zien we een sterke stijging van de kosten van bouwmaterialen waardoor ook nieuwe woningen (die voldoen aan alle hedendaagse eisen) nauwelijks nog voor starters bereikbaar zijn.

Los van de huidige situatie op de woningmarkt is het altijd al zo geweest dat het niet iedereen is gegund om zelf een woning te kunnen kopen. In onze gemeente zijn niet voor niets 3 van de 10 woningen een huurwoning.

Onderzoek KAW (vragen 1 en 2)
In de raadsvergadering van 8 juli 2021 is door het college aangegeven om voor de beantwoording van uw eerste twee vragen KAW in te schakelen. Dit onderzoeksbureau heeft eerder de woningmarktanalyse Noordwest Friesland uitgevoerd en de gemeentelijke Woonvisie opgesteld. Nu is er specifiek voor het thema starters onderzoek gedaan en zijn er gesprekken gevoerd met lokale makelaars en woningcorporaties om de situatie van de starters in Waadhoeke in beeld te brengen.

Om uw eerste vraag goed te kunnen beantwoorden is het noodzakelijk om de definitie van een starter op de woningmarkt te bepalen. Vandaar uit wordt gekeken naar wat er gebeurt op de Waadhoekse woningmarkt en hoe de actuele voorspellingen eruit zien. Daarna gaat KAW breed in op het beschikbare instrumentarium en specifieke oplossingen voor Waadhoeke. Het volledige rapport is voor u als bijlage bij deze memo gevoegd.

Bevindingen KAW
Een starter wordt gezien als iemand die voor het eerst een eigen woning gaat kopen of huren, van maximaal 35 jaar oud en met een inkomen tot modaal (€ 37.000 per jaar in 2021).

KAW merkt op dat de huurmarkt in Waadhoeke klein en relatief ontspannen is. Starters hebben daarmee nog een redelijk grote kans om een woning te vinden op de huurmarkt. De druk op de koopmarkt neemt daarentegen toe. Nieuwbouw is momenteel te duur voor starters. Hierdoor zijn de starters aangewezen op de huidige bestaande woningvoorraad dan wel de doorstroming daarvan. De huidige financiële situatie op de woningmarkt maakt dat het kopen van een bestaande woning door een starter moeilijk is. Zonder extra hulp zal een deel van de starters op de huurmarkt aangewezen zijn waar nog een redelijk grote kans is om een woning te vinden.

De huidige situatie vraagt om lokaal ingrijpen daar waar het kan. Starters hebben vooral moeite op de koopmarkt. Het is daarom dat KAW heeft gekeken naar potentieel geschikte instrumenten voor koopstarters. Hierin worden twee hoofdroutes onderscheiden:

1. Het aanbod vergroten door nieuwbouw toe te voegen voor kwetsbare groepen.
2. Sturen in de vraag door de verdeling van het bestaande aanbod te beïnvloeden.

Met betrekking tot de eerste hoofdroute wordt voor Waadhoeke vooral gekeken naar tijdelijke woningen in combinatie met een bestemmingsplan-doelgroepenverordening. Voor de tweede hoofdroute in de bestaande bouw wordt gekeken naar uitgestelde betaling en de starterslening. Deze en andere instrumenten zijn in het rapport nader uitgewerkt.

Extra financiële ondersteuning voor tijdelijke externe projectleiding (vraag 3)
De kentering op de woningmarkt (waarbij zowel dorpen als ontwikkelende partijen aankloppen bij de gemeente) is niet in de huidige formatie voorzien. Als het gaat om ontwikkeling van nieuwbouw dan zijn daar echter veel disciplines bij betrokken. Denk daarbij onder andere aan volkshuisvesting, stedenbouw, ruimtelijke ordening, milieu, grondzaken, civiele techniek en vergunningverlening. Extra projectleiding is dan maar een deel van de oplossing. In alle gevallen wordt een fors beroep gedaan op de ambtelijke capaciteit.

Meer personeel betekent dat wij meerdere projecten tegelijkertijd op kunnen pakken. Echter, dit leidt níet tot een versnelling van bijv. de ruimtelijke procedures of de snelheid waarmee onderzoeks- en stedenbouwkundige bureaus opereren. Ook daar ligt de werkdruk hoog.

Zoals door het college mondeling al eens is meegedeeld is door het anders inzetten van vacatureruimte (rest FTE’s) dekking gevonden voor extra stedenbouwkundige capaciteit waardoor iets meer ruimte ontstaat rond woningbouwontwikkeling en vraagstukken rond het thema ruimtelijke kwaliteit.

Verder willen we een beroep doen op de provinciale regeling Flexpool waarmee een (bescheiden) inzet van extra professionals mogelijk is. Dit kan dan worden ingezet om ons in bepaalde dossiers maximaal te laten ontzorgen.

Kanttekening daarbij is dat deze professionals ook nu al regelmatig worden ingehuurd en steeds lastiger zijn te vinden (volledig bezet) omdat ook bij adviesbureaus en onderzoeksbureaus de werkdruk op dit moment fors is.

Rapporteren voor de begrotingsbehandeling (vraag 4)
Zoals op 4 november is meegedeeld vraagt het thema in de ogen van het college om een goede voorbereiding in de vorm van een voorlichting aan uw raad. De opbrengst van de discussie tijdens de voorlichting kan worden gebruikt voor de afronding van de rapportage van KAW en kan door het college worden betrokken bij de nadere advisering over dit onderwerp.

Bijlage 1: Motie “Extra impuls woningmarkt”
Bijlage 2: Notitie “Kansen voor starters in Waadhoeke; Instrumenten voor de woningmarkt”(KAW 2 november 2021)

KANSEN VOOR STARTERS IN WAADHOEKE

INSTRUMENTEN VOOR DE WONINGMARKT

in opdracht van
de gemeente Waadhoeke
te Franeker

Bastiaan Prickartz, Thomas van Zeewijk Vink

INHOUD

INLEIDING	3
DEFINITIE STARTER	4
PROBLEEMHERKENNING	5
INSTRUMENTARIUM	10
BIJLAGEN	21

INLEIDING

Aanleiding: starters in de knel in Waadhoeke

In de motie 'extra impuls Woningmarkt' van 8 juli 2021 stelt de gemeenteraad van Waadhoeke dat starters zijn uitgesloten van de lokale woningmarkt. De raad ziet gestegen prijzen in koop en vrije huur, oplopende wachtlijsten, onvoldoende aanbod in plannen voor woningbouw in de dorpen en te weinig gemeentelijke bezetting om bouwplannen (versneld) te ontwikkelen. Hoe kunnen er snel extra starterswoningen gerealiseerd worden, en wat zouden de kosten en opbrengsten zijn?

Deze markt vraagt om een nieuwe benadering

De wens om starters te helpen leeft bij veel gemeenten. De oververhitting van de woningmarkt beperkt zich al lang niet meer tot de Randstad en de grote steden. In veel gemeenten daarbuiten is dit een nieuwe situatie. Zo ook in Waadhoeke. De woningmarkt was relatief ontspannen, zonder lange planlijsten en met ruimte voor kleinschalige initiatieven uit de samenleving. Nu is er een sterke vraag voor de korte tot middellange termijn, maar daarna nog altijd een krimpvoorspelling. Hoe gaan we daarmee om? Welke kansen zien we?

Uitstroom van starters is een risico en een kans

Starters die geen uitzicht hebben op een woning verhuizen mogelijk naar een andere gemeente. Het is niet zo dat extra woningbouw krimp kan tegengaan, maar omgekeerd is extra of eerdere krimp door gebrek aan woningaanbod wel een risico. Op dit moment kampt heel Nederland met een tekort, dus uitwijken is voor de zoekende starter niet meer zo eenvoudig. Maar: veel gemeenten voegen extra aanbod toe, of maken plannen om dat te gaan doen. Het huidige tekort biedt dus ook kansen: wie op tijd passend aanbod kan organiseren weet mogelijk een nieuwe groep bewoners te binden.

Bouwen voor starters of voor doorstroming

Direct bouwen voor starters is een oplossing om hen direct te helpen, maar wel een moeilijke. Nieuwbouw is vaak te duur. Een andere mogelijkheid is bouwen voor doorstroming. In landelijke gemeenten is het aanbod voor senioren vaak beperkt. Deze vraag komt eraan, krimp of niet. Ouderen die doorstromen laten mogelijk starterswoningen achter die wel nog betaalbaar zijn. We benoemen in dit rapport beide mogelijkheden.

Starters helpen kan op meerdere manieren

Bouwen voegt direct aanbod toe, maar ook voor het bestaande woningaanbod zijn er instrumenten om starters te helpen. Deze zijn gericht op sturing in de vraag. Het kan gaan om instrumenten die andersoortig gebruik van potentiële woningen tegengaan, zoals een verbod op toeristische verhuur of een huisvestingsverordening. Ook zijn er instrumenten die starters een klein duwtje in de rug kunnen geven; denk aan uitgestelde betaling of een starterslening. We interpreteren de vraag van de raad in brede zin en nemen ook deze kant mee.

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit twee hoofddelen. Het eerste deel dient als onderbouwing en duiding van het probleem. Wat gebeurt er nu op de Waadhoekse woningmarkt, en hoe zien actuele toekomstvoorspellingen eruit? Daarna bekijken we het beschikbare instrumentarium en gaan specifiek in op potentieel interessante oplossingen voor Waadhoeke. Met deze combinatie van probleemdefinitie en potentiële oplossingen kan de gemeente Waadhoeke overwegen welke vervolgstappen wenselijk zijn.

DEFINITIE STARTER

Wie voor het eerst een eigen woning betrekt

Er is geen eenduidige definitie van een 'starter' op de woningmarkt. Soms gaat het om mensen die voor het eerst zelfstandig gaan wonen, dus vanuit het ouderlijk huis of een studentenhuis. Meestal zijn dat jongeren of jongvolwassenen, maar er is geen harde leeftijdsgrens. Wel zijn er voorbeelden. Voor de startersvrijstelling van de Rijksoverheid (vrijstelling van overdrachtsbelasting) moeten aanvragers tussen de 18 en 35 jaar oud zijn. Voor startersleningen worden soms maximumleeftijden aangegeven, meestal tussen de 35 en veertig. Maar veel gemeenten hanteren bewust geen leeftijdsgrens. Woningcorporaties kennen geen definitie van starter, maar werken juist wel weer met leeftijdscategorieën. In de meeste gevallen worden met starters koopstarters bedoeld, maar dat hoeft niet; huurwoningen kunnen voor starters ook een goede optie zijn. In overleg met de gemeente Waadhoeke gebruiken we voor dit onderzoek de volgende definitie: **een starter is iemand die voor het eerst een eigen woning gaat kopen óf huren, van maximaal 35 jaar oud en met een inkomen tot modaal** (€ 37.000 per jaar in 2021[1]).

Een gemiddelde koopstarter kan € 175.000 lenen

We zien een starter als één persoon; een huishouden kan dus uit meerdere starters bestaan. Met een jaarinkomen van € 37.000 kan een 25-jarige starter zonder eigen vermogen en (studie)schuld volgens de website van de Hypotheker een maximale hypotheek krijgen van ongeveer € 175.000. Zonder financiële steun van familie of vrienden is dat dus de maximale prijs die deze starter voor een koopwoning kan betalen. In de huidige woningmarkt blijft er dan weinig aanbod over. Vanzelfsprekend zijn er ook starters met meer budget, wanneer zij bijvoorbeeld samen met een partner kopen.

Op de huurmarkt is een sterke tweedeling

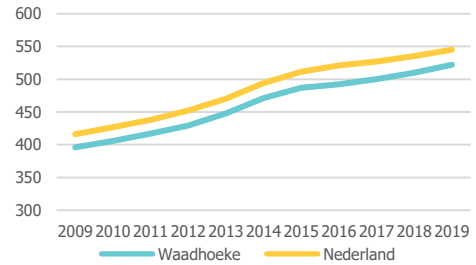
Voor een corporatiewoning tot € 633,24 per maand mag je als alleenstaande woningzoekende maximaal € 23.724 per jaar verdienen; als stel is dat € 32.200. Met een inkomen tot € 40.024 per jaar mag de maandhuur tot de liberalisatiegrens lopen (2021: € 752,33). In de vrije sector is er juist sprake van een minimuminkomen, vaak 48 keer de maandhuur. Voor een woning van € 800 per maand geldt dan een jaarinkomen van € 38.400.

PROBLEEMHERKENNING: HUURMARKT

Prijzen op de huurmarkt volgen gemiddelde

De huurmarkt is in Waadhoeke relatief klein: in 2020 bestond 33% van de woningvoorraad uit huurwoningen (sociaal en vrije sector), tegenover 42% gemiddeld in Nederland. Onderstaande grafiek toont de gemiddelde prijsontwikkeling van huurwoningen in Waadhoeke en in de rest van Nederland. De gemiddelde huurprijs in Waadhoeke is tussen 2009 (€ 396) en 2019 (€ 522) met 24% gestegen. Opvallend genoeg is de stijging in Nederland (van € 416 naar € 545) relatief ook 24%. Het prijsniveau ligt wel onder het landelijk gemiddelde.

▲ Gemiddelde huurprijs in € per maand. Bron: Min BZK/WB

Particuliere huur: nauwelijks een factor

De particuliere huursector is klein in Waadhoeke: 7,3% ten opzichte van 13,3% in Nederland. Op dit moment worden op Funda slechts drie vrijesectorhuurwoningen aangeboden, allen in Franeker. Die kosten gemiddeld ongeveer € 11 per m² per maand. Met dergelijke kleine aantallen moeten we voorzichtig zijn met cijfermatige vergelijkingen. Voor het beeld: de gemiddelde huurprijs in Friesland is € 9,94 per m² per maand, in Groningen-Stad €12,68 per m² per maand.[2] Starters in Waadhoeke zijn vooral aangewezen op de sociale huurmarkt of op de koopmarkt; in de vrije huur is relatief weinig aanbod.

Sociale huur: relatief ontspannen

Een kwart van alle woningen in Waadhoeke valt binnen de sociale huursector. In Nederland is dat gemiddeld 29,2%. Zoektijden zijn gemiddeld anderhalf jaar in de kleinere kernen. In Franeker en Dronryp is dat iets langer. In de kleinere kernen is er minder vraag naar sociale huur; er is een trek naar de grotere kernen en kernen dichter bij Leeuwarden. Daar zijn wachttijden gemiddelde dus ook langer.

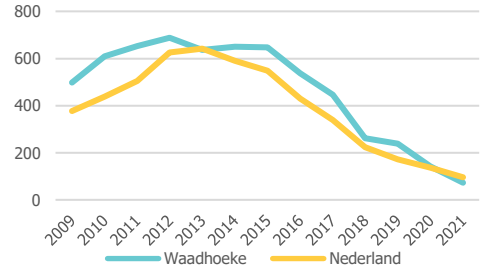
Volgens onderzoek van *NOS op 3* is de gemiddelde inschrijfduur (wachttijd plus zoektijd) in de gemeente Waadhoeke drie jaar. Ter vergelijking de inschrijfduren van omliggende gemeenten: Noardeast-Fryslân 3 jaar en 2 maanden, Harlingen 3 jaar en 10 maanden, Súdwest-Fryslân 4 jaar en 1 maand; Groningen 4 jaar en 11 maanden, Smallingerland 3 jaar en 9 maanden.[3] Deze gegevens bevestigen het beeld van een relatief ontspannen sociale huurmarkt in Waadhoeke. Voor Leeuwarden is de inschrijfduur niet uit dezelfde bron bekend, maar woningcorporatie Elkien noemde in 2021 een wachttijd van ongeveer vijf à zes jaar.[4]

Op basis van inschrijfduren lijkt de sociale huurmarkt van Waadhoeke relatief ontspannen. Dat blijkt ook in gesprek met corporatie Wonen Noordwest Friesland. Daarin wordt gesteld dat de markt op Waadhoeke niet buitensporig op slot zit. Al een paar jaar is ongeveer hetzelfde beeld te zien: een kleine afname van het aantal sociale huurwoningen door verkoop en sloop-nieuwbouw met verdunning. Op termijn wordt krimp verwacht, dus corporaties willen niet teveel bijbouwen.

PROBLEEMHERKENNING: KOOPMARKT

Aantal te koop aangeboden woningen droogt op

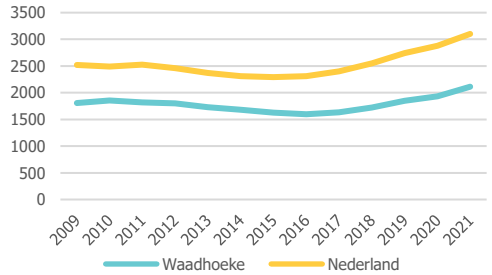
Het aantal woningen dat te koop staat neemt al sinds 2015 gestaag af. De trend in Waadhoeke volgt die van heel Nederland, met een vertraging van ongeveer twee jaar – het aanbod is overal opgedroogd. Inmiddels is de 'achterstand' wel ingelopen; mogelijk zijn mensen vanaf 2015 door meer druk in omliggende gemeenten uitgeweken naar Waadhoeke. In Waadhoeke stonden op het hoogtepunt in 2015 647 woningen te koop. In 2021 zijn dat er nog maar 73; een afname van 88%. Dat verklaart voor een deel de gekte op de markt.

▲ Aantal te koop aangeboden woningen. Bron: Huizenzoeker.nl.

Vierkantemeterwaarde gestegen volgens trend

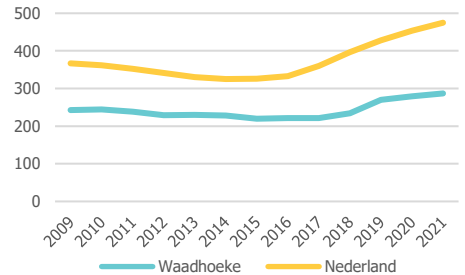
De vierkantemeterprijs van koopwoningen is inmiddels ruim hoger dan vóór de crisis en stijgt al sinds 2016. Toen kostte een woning in Waadhoeke € 1595 per m². In 2021 is dat € 2112 per m²; een toename van 32%. In Waadhoeke zijn de prijzen wel duidelijk lager dan landelijk gemiddeld (2021: € 3097 per m²). Een koper krijgt dus meer huis voor zijn geld dan elders. De prijsontwikkeling is wel in lijn met het landelijk gemiddelde, wat ook in Waadhoeke duidt op sterk toenemende druk en een lastiger positie voor koopstarters.

▲ Gemiddelde vraagprijs woningen in € per m². Bron: Huizenzoeker.nl.

Gemiddelde vraagprijs ver onder gemiddelde

De gemiddelde vraagprijs is een indicatie voor wat een koper in het algemeen moet betalen voor een woning. Ook die is sterk gestegen: sinds 2015 met ruim een kwart, van € 220.000 naar € 287.000. De prijsstijging blijft in Waadhoeke wel achter bij het gemiddelde van Nederland. Dat steeg van € 326.000 in 2015 naar € 474.000 in 2021, een toename van maar liefst 45%. De gemiddelde vraagprijs in Waadhoeke ligt nu op 60% van het landelijk gemiddelde. Dat kan zorgen voor meer instroom uit de rest van Nederland.

▲ Gemiddelde vraagprijs verkochte woningen ×€1000. Bron: Huizenzoeker.nl.

PROBLEEMHERKENNING: KOOPMARKT

Huidig aanbod nauwelijks in betaalbare segment

In oktober 2021 staan er 143 koopwoningen op Funda in Waadhoeke, waarvan de helft al in onderhandeling; dat verklaart het verschil met de eerder genoemde 73. Het zijn bijna allemaal grondgebonden woningen. Maar negentien daarvan hebben een gebruiksoppervlakte van minder dan 100 m², terwijl dat passend is voor starters. Wanneer gefilterd wordt op nieuwbouwwoningen, blijkt dat er ook niets kleins wordt toegevoegd. Voor minder dan € 244.000 is er geen aanbod van starterswoningen.

Starters zijn dus aangewezen op bestaande voorraad, waarin nu slechts 29 woningen te koop staan onder de € 250.000. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat dit gaat om vraagprijzen; waarschijnlijk ligt de uiteindelijke prijs hoger vanwege de grote druk op de woningmarkt. Momenteel is er geen aanbod van appartementen; wel komen er binnenkort in Sint Annaparochie en Dronryp enkele nieuwbouwappartementen beschikbaar. Maar grondgebonden gezinswoningen, vaak in een klein rijtje, twee-onder-één-kap of vrijstaand, blijven de standaard. Dat is ook de lijn van de gemeente.

Lokale makelaars zijn het niet helemaal eens

De definitie van een starter is niet precies vastgelegd, maar volgens makelaars gaat het in elk geval om jongeren die hun eerste woning willen kopen. Daarbij gaat het vaak om de leeftijdscategorie 25 tot 35 jaar. Wat starters allemaal gemeen hebben is dat ze geen eigen vermogen kunnen meebrengen uit een ander huis; dat maakt hun positie lastiger dan die van andere kopers. Voor het eerder genoemde hypotheekbedrag van ongeveer € 175.000 staan er praktisch geen woningen te koop: op dit moment vijf op Funda, en dat zijn nog maar de vraagprijzen. Volgens de gesproken makelaar gaat het ook vaak om woningen waar je een starter 'niet mee wilt opzadelen'. Voor mensen of stellen die meer verdienen is er echter redelijk wat te koop (in het segment € 175.000 - € 225.000), zeker vergeleken met de rest van Nederland. Maar toch, ook in Waadhoeke is het aanbod sterk opgedroogd. Gevolg is dat woningen boven de vraagprijs worden verkocht; meestal wordt er zo'n € 10.000 tot € 30.000 overboden. Woningzoekenden richten zich vooral op Franeker, maar vanwege de hogere prijzen wijken ze steeds vaker uit.

Een lokale makelaar stelt echter dat uitwijken voor starters ook geen optie meer is. Mede door instroom van buiten de gemeente is het aanbod buiten Franeker te klein zijn en de prijzen te hoog. Een andere makelaar die we spraken denkt juist dat de instroom van buiten de gemeente maar klein is. Naar zijn schatting vindt 85 à 90 procent van de verhuizingen plaats in een kleine straal rond de gemeente. Bovendien wíllen simpelweg niet veel starters/jongeren in kleinere dorpen wonen; wie dat wel wil kan vaak wel iets vinden.

De makelaars zijn van mening dat de gemeente maar beperkt kan en moet ingrijpen op de woningmarkt: die valt lastig te reguleren. Veel maatregelen zijn lastig te handhaven of verstoren de marktwerking. Corporaties zijn wel bezig met uitponden, wat handig is voor starters; vaak zijn zij in staat en bereid zijn om zelf te gaan klussen. Het gaat echter niet om grote aantallen. Veel instrumenten van gemeenten of corporaties zijn al eens geprobeerd en bleken uiteindelijk niet te werken: uiteindelijk is er ingrijpend Rijksbeleid en een afkoeling van de woningmarkt nodig, stellen deze makelaars.

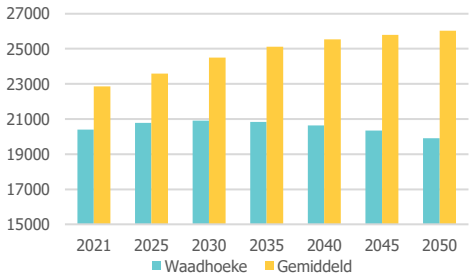
PROBLEEMHERKENNING: VOORUITBLIK

De vraag is toegenomen, eerst nog een hobbel

In het Woningmarktonderzoek Noordwest-Fryslân uit 2019 (uitgevoerd door KAW)[5] stellen we dat de netto woningbehoefte voor Waadhoeke in de periode 2019-2024 met32 woningen toeneemt. In de periode 2024-2029 wordt een afname voorspeld van 153 woningen. Deze woningvraag is gebaseerd op de provinciale huishoudensprognose uit 2019. Omdat die nog niet zijn geüpdatet kijken we nu naar de landelijke Primos-prognose. Anno 2021 is de prognose naar boven bijgesteld: in de periode 2021-2025 is er behoefte aan 380 extra woningen. Er komt nu nog een 'hobbel' aan in de vraag; op langere termijn gaat de vraag dan weer afnemen. Het beeld van de toekomstige woningbehoefte is dus sterk afhankelijk van de gebruikte termijn: wie vijf jaar vooruit kijkt denkt dat er fors bijgebouwd moet worden, wie dertig jaar vooruitkijkt ziet het tegenovergestelde. De uitdaging is dus om de huidige vraag te bedienen, zonder voorbij te gaan aan de voorspelde krimp voor de langere termijn. Los hiervan speelt de eerder genoemde kwalitatieve vraag naar passende seniorenwoningen, waar met name in de dorpen nog geen antwoord op is.

Het aantal huishoudens gaat stijgen en dalen

De piek in het aantal huishoudens wordt tussen 2025 en 2035 verwacht. In het piekjaar zijn er naar verwachting 510 huishoudens meer dan nu. In de periode 2030-2050 wordt een afname van duizend huishoudens verwacht. Volgens deze prognose wordt het huidige niveau tussen 2040-2045 weer gehaald. Hier zien we dezelfde hobbel als bij de vraagontwikkeling: eerst groei, dan krimp. Overigens moet de kracht van prognoses niet overschat worden: onvoorziene gebeurtenissen én beleid kunnen huishoudensaantallen sterk beïnvloeden.

▲ Verwacht aantal huishoudens. Bron: ABF Research – Primos-prognose.

Toevoeging of vrijkomend aanbod in Waadhoeke

De gemeente Waadhoeke werkt niet met planlijsten: er wordt per kern op maat toegevoegd als daar aantoonbare vraag is. Meestal zijn dat lokale initiatieven of projectontwikkelaars die kunnen aantonen dat de woningen die zij willen bouwen (blijvend) gewenst zijn. Opgeteld komen deze initiatieven tot een toevoeging van zo'n vijfhonderd woningen: deels vervanging maar vooral nieuwe woningen, vooral in grotere kernen. Primos prognosticeert tot 2035 een groei van de woningvoorraad met ongeveer 520 woningen (verwachte toevoeging minus verwachte onttrekking). Daarna wordt geen groei meer voorspeld. Woningcorporaties spelen hierin een belangrijke rol. Met hun keuzes hebben zij veel invloed op de lokale situatie. In tijden van krapte op de koopmarkt kunnen corporaties er bijvoorbeeld voor kiezen om extra woningen uit te ponden en specifiek aan starters te verkopen. Ook koopwoningen mogen zij weer bouwen. Corporaties zijn bij uitstek geschikte partners om sociale koopwoningen te bouwen, die in het bestemmingsplan en de doelgroepenverordening kunnen worden opgenomen. Hier komen we op terug.

PROBLEEMHERKENNING: CONCLUSIE

De huurmarkt is klein en relatief ontspannen
De huurprijzen liggen lager dan gemiddeld in Nederland, maar stijgen net zo snel. De particuliere huurmarkt is klein en nauwelijks een factor. Ook in de sociale huur zijn wacht- en zoektijden nog relatief kort. Starters hebben daarmee nog een redelijk grote kans om een woning te vinden op de huurmarkt. Maar wie huurt, bouwt geen vermogen op met een woning.

De druk op de koopmarkt neemt snel toe
De aanbodlijn liep achter de landelijke aan, maar de afgelopen jaren is die 'achterstand' wel ingehaald. Vierkantemeterwaarde en gemiddelde vraagprijs liggen onder het landelijk gemiddelde, maar stijgen snel. Op dit moment staan er vrijwel alleen maar grotere gezinswoningen te koop, buiten bereik van starters. Ook nieuwbouw is te duur geworden. Ondanks het verschil met de landelijke cijfers zijn er sterke signalen van een krappe markt. Kopen is voor starters heel moeilijk geworden. Zonder extra hulp zal een deel van hen op de huurmarkt aangewezen zijn.

Komend decennium is er groei, daarna krimp
De prognose voor Waadhoeke is bijgesteld, van bijna nul naar een piek rond 2030. Tot 2030 is er behoefte aan 510 extra woningen. Daarna wordt weer krimp voorspeld, van duizend huishoudens tot in 2050. Het huidige niveau wordt weer bereikt rond 2045. De vraag op korte-middellange termijn rechtvaardigt een versnelling in de woningproductie. Flexibel blijven en inspelen op de kwalitatieve vraag is daarbij cruciaal.

De situatie vraagt om lokaal ingrijpen
Nu de woningmarkt in het hele land onder druk staat moeten gemeenten keuzes gaan maken. Ingrijpen op de markt wordt niet altijd als een reële of wenselijke optie gezien. Ook in Waadhoeke zijn twijfels over mogelijk in te zetten instrumenten. Gaat het wel helpen, zijn ze niet te complex? Duidelijk is wel dat ook niet ingrijpen risico's meebrengt en kansen onbenut laat. Starters hebben vooral moeite op de koopmarkt. Daarom kijken we in deel twee van dit rapport naar potentieel geschikte instrumenten voor koopstarters.

INSTRUMENTARIUM: INLEIDING

Andere benadering voor een nieuwe dynamiek

Veel Nederlandse gemeenten vragen zich af hoe zij de druk op de woningmarkt kunnen verlichten, vooral voor kwetsbare groepen als starters en senioren. In grote steden en centraal gelegen gebieden wordt de woningproductie daarom stevig opgeschroefd, met veel ruimte voor hoogbouw in binnenstedelijke gebied. Prognoses voorspellen forse huishoudensgroei, tot voorbij 2050. Landelijk gelegen (rand)gemeenten zoals Waadhoeke hebben andere uitdagingen. Na doemscenario's in de laatste crisis volgde een relatief ontspannen woningmarkt, met een beperkte (kwalitatieve) groeivraag en een duidelijke krimpvoorspelling voor de middellange termijn. Het gemeentelijk apparaat en instrumentarium is vaak ingericht op het faciliteren van initiatieven van onderaf, niet op het aanjagen van woningproductie en invloed op de verdeling van het beschikbare aanbod. Dat terwijl nieuwbouw voor doorstroming essentieel is om starters in de bestaande voorraad te krijgen. Op lange termijn wordt echter nog steeds krimp verwacht. Welke instrumenten kan de gemeente Waadhoeke nu gaan inzetten? We onderscheiden twee hoofdroutes.

Enerzijds: het aanbod vergroten.
Nieuwbouw toevoegen voor kwetsbare groepen. Nadeel: kost nog veel tijd.

Anderzijds: sturen in de vraag.
Verdeling van bestaand aanbod beïnvloeden. Nadeel: beperkte effectiviteit.

Leeswijzer instrumentarium

Op de pagina hierna volgt een tabel met verschillende instrumenten, verdeeld over deze twee categorieën. Bij elke instrument geven we een indicatie hoe interessant en effectief deze potentieel zijn voor Waadhoeke. Ook schatten we in op welke termijn het instrument ingezet kan worden, en wie daartoe het initiatief moet nemen. De instrumenten met de meeste potentie voor Waadhoeke nemen we vervolgens uitgebreid onder de loep. Aan de 'pluskant' gaat het om tijdelijke woningen en de combinatie bestemmingsplan-doelgroepenverordening. In de bestaande bouw kijken we naar uitgestelde betaling en de starterslening. Tabellen met basisinformatie over alle genoemde instrumenten staan in de Bijlage.

INSTRUMENTARIUM: HUIDIGE SITUATIE WAADHOEKE

		In gebruik?	Interessant?	Effectief?	Termijn?	Door wie?
 Het aanbod vergroten	**Tijdelijke (flex)woningen**	Beperkt	Ja	Ja	Middellang	Combinatie
	Actief grondbeleid	Beperkt	Ja	Ja	Lang	Gemeente
	Doelgr. in bestemmingsplan	Nee	Ja	Ja	Lang	Gemeente
	Doelgroepenverordening	Nee	Ja	Ja	Lang	Gemeente
	Prestatieafspraken	Ja	Ja	Beperkt	Kort/Lang	Corp./Gem.
	Antispeculatiebeding	Beperkt	Ja	Beperkt	Kort/Lang	Corp./Gem.
	Zelfbewoningsplicht	Nee	Ja	Beperkt	Kort/Lang	Corp./Gem.
	Grond in erfpacht(/huurkoop)	Beperkt	Beperkt	Ja	Lang	Gemeente
Instrumenten						
 Sturen in de vraag	**Uitgestelde betaling**	Beperkt	Ja	Ja	Kort/Lang	Corp./Gem.
	Starterslening	Nee	Ja	Ja	Kort	Gemeente
	Huisvestingsverordening	Nee	Ja	Beperkt	Kort	Gemeente
	Leegstandsverordening	Nee	Ja	Beperkt	Middellang	Gemeente
	Bewoning recreatiewoningen	Beperkt	Beperkt	Ja	Kort	Gemeente
	Verbod toeristische verhuur	Nee	Beperkt	Beperkt	Kort/Middellang	Gemeente
	Opkoopbescherming	Nee	Beperkt	Beperkt	Kort/Middellang	Gemeente
	Leegstandsvergunning	Nee	Nee	Nee	Kort	Gemeente

INSTRUMENTARIUM: FLEXWONINGEN

Flexwoningen om de actuele vraag te bedienen

Flexwonen betekent het wonen in tijdelijke woningen, die vaak (gedeeltelijk) in de fabriek gebouwd worden en daardoor makkelijk verplaatsbaar zijn. Ook de nuts- en infravoorzieningen kunnen tijdelijk zijn; woningen worden dan met gemakkelijk te verwijderen (bovengrondse) aansluitingen geplaatst. Locaties die (tijdelijk) geen andere bestemming hebben kunnen geschikt zijn.

Flexwonen wordt vaak geassocieerd met 'tiny houses' en woongroepen met gedeelde voorzieningen. Dit hoeft niet zo te zijn: ook het herbestemmen van bijvoorbeeld een school- of kantoorgebouw naar woningen kan vallen onder flexwonen, als de huurcontracten tijdelijk zijn en van te voren duidelijk is dat bewoners maar een vooraf afgesproken termijn mogen blijven. Tijdelijke woonvormen worden nu vaak als betaalbare oplossing voor starters aangedragen. Dit kan ook voor de gemeente Waadhoeke interessant zijn. Het is wel de vraag of starters behoefte hebben aan tijdelijke huurwoningen. Juist de huurmarkt is nog relatief ontspannen. Een kleinschalige pilot kan de behoefte duidelijk maken.

Tijdelijkheid, planprocedures en opties

Locaties kunnen op twee manieren tijdelijk aangewezen worden voor wonen.[6] De meest gebruikte manier is een tijdelijke ontheffing via de kruimelprocedure. De woningen mogen nu nog tien jaar blijven staan, maar met de invoering van de Omgevingswet verdwijnt die termijn. De beslistermijn is acht weken en er is minder ruimte voor inspraak dan bij een bestemmingswijziging. De woningen kunnen dan in theorie binnen een half jaar gerealiseerd worden. Dat duurt in de praktijk vaak langer door regelwerk, levertijden en weerstand bij omwonenden. De tweede manier is de buitenplanse procedure. Het voordeel is dat de exploitatietermijn vrij te bepalen is, zonder maximum. Nadeel is dat dezelfde procedure moet worden gevolgd als bij een reguliere bestemmingsplanwijziging, met een beslistermijn van maximaal zes maanden. De goedkoopste optie is om bestaande concepten van grotere bouwers te kopen, zoals de Nezzt of Heijmans One. Deze worden geschakeld gebouwd. De bouwers garanderen dat deze woningen – die een stalen kooiconstructie hebben en ongeveer € 80 à € 100 duizend kosten – schadevrij te verplaatsen zijn.

Voor- en nadelen: snel maar vaak tweede keuze

Een van de belangrijke voordelen van verplaatsbare (flex)woningen is dat deze snel gebouwd kunnen worden. De praktijk leert dat vooral de realisatiefase sneller gaat. De planontwikkeling kan lang duren, ondanks de mogelijkheid van een kortere RO-procedure. Het meenemen van omwonenden en belanghebbenden is hierbij cruciaal. Een doortastende gemeente is een belangrijke voorwaarde voor een voortvarende planontwikkeling. Een andere, strategische, reden om tijdelijke woningbouw boven reguliere woningbouw te verkiezen is dat de provincie Fryslân heeft aangegeven dat tijdelijke woningen niet meetellen in de bouwtitels. Nadeel is dat de exploitatie van tijdelijke woningen vaak moeilijk rond te rekenen is. De ontwikkelkosten moeten in kortere tijd terugverdiend worden. Een langjarige (of permanente) vergunning is dan ook gunstig voor de exploitatie. Daarnaast blijkt uit eerder onderzoek van Companen[7] dat tijdelijke woningen niet gezien moeten worden als oplossing van de problemen op de Friese woningmarkt. Woningzoekenden willen liever een regulier (koop)huis en zien flexwoningen meer als noodoptie.

INSTRUMENTARIUM: FLEXWONINGEN

Heijmans One

"Een compleet huis van 39 m² met efficiënte indeling, luxe uitstraling en minimaal onderhoud." Bedoeld voor één bewoner en snel (her)plaatsbaar. In april 2019 golden prijzen tussen € 72.000 en € 79.000 (vanaf dertig woningen), exclusief btw.[8] Op de site van Heijmans voor particulieren een prijs van € 125.000.[9] Eerste plaatsing kost € 3.250, herplaatsen € 4.950 en inrichting € 3.950,[8] weer exclusief btw. Ook de kosten voor aansluiten van water, elektriciteit en riolering zijn nog niet inbegrepen.

▲ Verschillende flexwoningen: v.l.n.r. de Heijmans One, Nezzt en Finch.

Nezzt

De modulaire flexwoningen van Nezzt zijn "dynamisch": er zijn drie concepten ('Studio', 'Single' en 'Together') met elk eigen plaatsingsmethoden en prijzen. Het zijn "circulaire en flexibele woningen die bovengemiddeld scoren op het vlak van energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde."

Finch buildings

Module van bouwer de Groot Vroomshoop. De units worden gebouwd van massief hout en zijn volgens de bouwer CO_2- en gasloos, circulair gebouwd en snel te (ver)plaatsen. De modules kunnen op veel manieren geconfigureerd worden (van gestapeld tot los). De prijs is afhankelijk van die keuzes en de afwerking.

INSTRUMENTARIUM: DOELGROEPEN

Kansen voor starters met sociale koopwoningen

Sociale koopwoningen zijn bedoeld om huishoudens met een lager inkomen toch kansen te bieden op de koopmarkt. De gemeente kan de eigenschappen van een sociale koopwoning en de bijbehorende doelgroep zelf specificeren. Deze moeten worden vastgelegd in een doelgroepenverordening. Verschillende gemeenten (ook kleinere) hebben deze stap al gezet.

Ingrediënten van een doelgroepenverordening

In een doelgroepenverordening kunnen vier segmenten worden opgenomen: sociale huur, middenhuur, sociale koop en particulier opdrachtgeverschap (vrije kavels). Binnen die categorieën is verdere opdeling mogelijk, bijvoorbeeld in sociale koop laag en sociale koop hoog. Voor elke variant kan de gemeente vastleggen waar de woningen en waar de kandidaten aan moeten voldoen. Specifiek voor Waadhoeke is de categorie sociale koop interessant, aangezien de huurmarkt een beperkte omvang en vraagdruk kent. We inventariseren eerst wat de specificatiemogelijkheden zijn en adviseren daarna op maat voor de gemeente Waadhoeke.

- **Woningtype**

  Het is mogelijk om onderscheid te maken tussen verschillende (betaalbare) woningtypen, zoals tussenwoningen, hoekwoningen, appartementen en twee-onder-één-kappers. Maar een deel van de gemeenten maakt gebruik van deze mogelijkheid.
- **Maximale koopprijs**

  Per woningtype (indien gespecificeerd) kan de maximale sociale koopprijs worden vastgelegd. Deze blijft gelden gedurende de instandhoudingstermijn, dus ook bij doorverkoop. Het wettelijke maximum was eerder € 200.000, maar op basis van de Crisis- en Herstelwet is dat opgetrokken naar de NHG-kostengrens (2021: € 325.000).

  Welke koopprijzen hanteren andere gemeenten?
  - Appartement: gemiddeld € 200.000.
  - Tussenwoning: gemiddeld € 220.000.
  - Hoekwoning: gemiddeld € 250.000.
  - Twee-onder-één-kap: € 310.000 (n=1).
  - Particulier opdrachtgeverschap: onbekend.

  Gemeenten die geen onderscheid maken naar type variëren tussen de € 195.000 en de NHG-grens. In enkele gemeenten kan het maximum met € 20.000 omhoog voor extra duurzame woningen (EPC minstens 25% lager dan in het Bouwbesluit).
- **Maximaal inkomen**

  Het eenvoudigst is om één maximuminkomen vast te stellen. Sommige gemeenten werken met verschillende categorieën: 'laag' en 'hoog', of categorie I, II en III. Soms wordt het maximuminkomen per woningtype vastgelegd. De bedragen verschillen sterk per gemeente, binnen een bandbreedte van € 32.000 (Zaanstad, categorie I) tot € 65.000 (Rijssen-Holten, twee-onder-één-kap). Rotterdam en Wageningen hanteren 1,5 keer de DAEB-norm.
- **Minimale oppervlakte**

  Enkele gemeenten leggen een minimale oppervlakte vast. In Woudenberg is dat 60 m^2, ongeacht type. Zaanstad werkt met bandbreedtes per inkomenscategorie (I: 50-60 m^2, II: 60-70 m^2, III: >70 m^2).
- **Instandhoudingstermijn**

  Vrijwel alle gemeenten kiezen voor het wettelijke maximum van tien jaar. Bij doorverkoop binnen die termijn blijven de vastgelegde bepalingen gelden.

INSTRUMENTARIUM: DOELGROEPEN

- **Doelgroep**

  Het is mogelijk om bepaalde doelgroepen voorrang te geven bij toewijzing van sociale koopwoningen. Enkele gemeenten kiezen ervoor om zo starters en doorstromers te helpen. In Rijssen-Holten zijn alle sociale koopwoningen bedoeld voor 'starters op de koopmarkt' ("een huishouden, ongeacht de leeftijd van de daartoe horende personen dat woont in een huurwoning of dat niet beschikt over zelfstandige woonruimte"). Specifiek voor twee-onder-een-kap-woningen komen ook doorstromende huishoudens in aanmerking (eigenaren van een koopwoning die "door economische groei of demografische verandering" anders (duurder) willen gaan wonen).

  Andere gemeenten kiezen voor een getrapt systeem met termijnen. In Bergen krijgen starters die tevens huurder zijn dertien weken voorrang boven anderen. Woningen die dan nog niet zijn toegewezen worden vier weken aangeboden aan inschrijvers die alléén starter zijn, gevolgd door vier weken voor eenieder die voldoet aan de gestelde inkomenseis.

- **Andere mogelijkheden**

  Sommige gemeenten nemen bijzondere bepalingen op. Hieronder drie voorbeelden ter inspiratie.

  - Afstand tot ov-knooppunt. Voor middeldure huurwoningen in de gemeente Hilversum geldt een minimale woningoppervlakte van 40 m^2 binnen 1.200 meter van een ov-knooppunt. Daarbuiten is de minimale oppervlakte 50 m^2.
  - Eigen geld. In Bergen mogen huishoudens die een sociale koopwoning willen niet meer dan € 40.000 beschikbaar eigen geld hebben.
  - De gemeente Wageningen heeft definities voor 'seniorenwoningen' en 'woningen geschikt voor senioren' vastgelegd. Aanvullend zijn eisen opgenomen waaraan de woningen moeten voldoen, zoals binnendeuren zonder drempels en ruimte voor stalling van een scootmobiel.

  Voor sociale koopwoningen geldt door de gekozen regelgeving feitelijk ook een zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding, zij het voor maximaal tien jaar.

Voorrang voor eigen inwoners

De overheid onderzoekt op dit moment de ruimte voor gemeenten om voorrang te geven aan eigen inwoners. De huidige Huisvestingswet verhindert dat. Veel gemeenten kampen met grote instroom van buiten, waardoor eigen inwoners grote moeite hebben om een betaalbare koopwoning te vinden. De gemeente Zaanstad heeft de stoute schoenen aangetrokken en geeft 'ingezetenen' voorrang op sociale koopwoningen. Er is zelfs een BV opgericht (Betaalbare Koopwoningen Zaanstad) die ze bouwt en verkoopt met uitgestelde betaling en een inkomensafhankelijke erfpachtcanon, waardoor voor een woning van € 200.000-250.000 aanvankelijk maar € 100.000 geleend hoeft te worden. Andere gemeenten kiezen ervoor om nieuwbouwprojecten eerst lokaal te communiceren of CPO in te zetten. Ook woningcorporaties kunnen uitgestelde betaling inzetten. Een Zeeuwse woningcorporatie laat kopers solliciteren naar hun koopwoningen, waarbij lokale binding één van de gekozen criteria is.

INSTRUMENTARIUM: DOELGROEPEN

Ons advies: stel om te beginnen een eenvoudige doelgroepenverordening op
Op voorgaande bladen hebben we weergegeven wat er mogelijk is en wat er gebeurt op het gebied van doelgroepenverordeningen. Wij denken dat het ook in Waadhoeke kan bijdragen. Het ligt voor de hand om te beginnen met een relatief eenvoudige variant, om op korte termijn met beperkte ervaring en capa-citeit toch een stap te zetten. Mocht na evaluatie blijken dat er meer/andere voorwaarden nodig zijn, dan kan de verordening altijd aangepast worden.

Welke onderdelen passen bij Waadhoeke?
Op basis van de marktsituatie en het woningaanbod adviseren we per onderdeel wat er in de doelgroe-penverordening opgenomen zou kunnen worden.

- **Woningtype**
  Gezien het aanbod in Waadhoeke (grotendeels rijwoningen of twee-onder-één-kappers) is het niet nodig om woningtype te specificeren.
- **Maximale koopprijs**
  Wij adviseren een maximale prijs van € 200.000. Dat biedt iets ruimte boven het gemiddelde leen-bedrag van € 175.000. Dat gat kan eventueel nog overbrugd worden met een starterslening (zie verderop). Voor nieuwbouw is het te weinig; starters moeten zich op bestaande bouw richten.
- **Maximaal inkomen**
  Het handigst is een maximaal inkomen dat over de jaren meeschuift met de inkomensontwikkeling. Wij adviseren om hetzelfde te doen als o.a. Rot-terdam en Wageningen en anderhalf keer de grens voor sociale huur (de DAEB-norm) te hanteren. Voor 2021 is dat een jaarinkomen van bijna € 36.000; iets lager is dan het modale inkomen.
- **Minimale oppervlakte**
  De minimale oppervlakte van sociale koopwonin-gen is onbelangrijk voor Waadhoeke. Door een maximale koopprijs in te stellen wordt al een groot deel van de niet voor starters geschikte of bedoelde woningen uit de regeling gehaald.
- **Instandhoudingstermijn**
  Ons advies is om de instandhoudingstermijn altijd op tien jaar te zetten, het wettelijk maximum en de termijn die vrijwel alle gemeenten gebruiken.
- **Doelgroep**
  De gemeente mag de doelgroep 'starters' zelf definiëren. Nu staat daarin een modaal inkomen, vrijwel overeenkomend met anderhalf keer de DAEB-norm. Voor eenduidigheid is het logisch om één van beide mogelijkheden aan te houden. Indien gewenst kan de gemeente in de doelgroe-penverordening vastleggen dat doorstromers vanuit huurwoningen voorrang krijgen op sociale koop. om zo mensen die relatief hoge woonlasten hebben het snelst te kunnen helpen. Dit gaat ten koste van thuiswonende woningzoekenden, maar bevordert de doorstroming op de huurmarkt. Het is de vraag of dit voor Waadhoeke iets toevoegt.
- **Andere mogelijkheden**
  Van de drie genoemde voorbeelden lijkt alleen de eigen-geldbepaling hier een kanshebber.

INSTRUMENTARIUM: UITGESTELDE BETALING

Lagere koopprijzen voor lagere inkomens

Het probleem van veel starters is dat zij niet voldoende kunnen lenen en dus bieden voor een koopwoning. In deze markt zijn er altijd kapitaalkrachtige kapers op de kust. Uitgestelde betaling kan een oplossing zijn voor starters. Dit is een instrument dat voornamelijk wordt ingezet door corporaties die hun bezit 'uitponden'. Als eigenaar van de woning mogen zij zelf bepalen aan wie en tegen welke voorwaarden zij verkopen. Er zijn meerdere smaken (producten) om een uitgestelde-betalingsregeling te organiseren, zoals Kopen naar Wens, KoopGarant, Koopstart en Slimmer Kopen. Allemaal komen ze erop neer dat de koper (via verschillende constructies) bij aankoop niet (direct) de volledige vraagprijs hoeft te betalen. Meestal moet minimaal 50% van de koopsom zelf betaald worden. De rest kan dan óf bij doorverkoop, óf gedurende de bewoning afgelost worden. Soms heeft de verkopende partij – meestal een corporatie of een ontwikkelaar – een terugkooprecht of –plicht. Daarmee kan de woning na terugkoop opnieuw binnen de doelgroep worden aangeboden en is startersaanbod langer gegarandeerd.

Ons advies: werk samen met de corporaties

De gemeente Ede wil KoopGarant zelf gaan financieren. Die heeft afspraken met ontwikkelaars om sociale koopwoningen te bouwen. Deze woningen wil de gemeente nu om gaan zetten naar KoopGarantwoningen. Een koper betaalt een lagere prijs dan de marktwaarde. Als de bewoner de woning op een later moment weer wil verkopen, koopt de gemeente Ede deze binnen drie maanden terug. Dat lijkt een brug te ver voor Waadhoeke, waar minder marktdruk, minder instroom van buiten en minder slagkracht is. Wel kan de gemeente aan woningcorporaties vragen welke mogelijkheden zij zien om starterswoningen net uitgestelde betaling te verkopen. We adviseren om daarbij een terugkoopoptie en geen terugkoopplicht af te spreken. De terugkoopoptie is vrijblijvend, zodat er op de balans geen geld geserveerd hoeft te worden. Na terugkoop kan de woning opnieuw worden aangeboden. In tegenstelling tot de gemeente mag een corporatie zelf kiezen aan wie zij verkoopt.

INSTRUMENTARIUM: STARTERSLENING

Starterslening biedt extra leenruimte

Steeds meer Nederlandse gemeenten bieden een starterslening aan. Het is een instrument dat starters meer leenruimte voor een koopwoning kan bieden, bovenop het maximum van de hypotheekverstrekker. In feite is het een tweede hypotheek, bovenop een hypotheek van een andere geldverstrekker. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) is de organiserende partij, maar de gemeente kan zelf de aanvraagvoorwaarden bepalen.

- **Hoe werkt het organisatorisch?**

  De gemeente opent een revolverend fonds bij SVn. Het startbedrag moet de gemeente financieren (en dus reserveren op de begroting). Geld van rente en aflossingen vloeit terug in het fonds en wordt weer gebruikt voor nieuwe startersleningen. De gemeente stelt kaders op voor potentiële kandidaten en checkt of zij voldoen. SVn regelt vervolgens de financiële toets, administratie en beantwoording van vragen.

- **Hoe werkt het financieel?**

  De starterslening is een tweede hypotheek en bestaat uit twee delen: een annuïtair aflopend deel en een oplopende Combinatielening (in box 3). Beide leningen moeten met NHG worden afgesloten. Alleen het annuïtaire gedeelte is fiscaal aftrekbaar. Als de starterslening niet of maar gedeeltelijk kan worden terugbetaald is dat voor rekening van het Waarborgfonds Eigen Woningbouw (WEW) en SVn. De gemeente loopt dus geen financieel risico meer. Wel vraagt SVn een jaarlijkse vergoeding van 0,5% over de restschuld van alle uitstaande leningen.

- **Wat betekent het voor starters?**

  Starters kunnen een huis kopen dat financieel (nog) net buiten hun bereik ligt. De gedachte hierachter is dat koopstarters meestal werkende jongeren zijn die in inkomen nog vooruit zullen gaan. Ze kunnen dus niet méér bieden dan eigenlijk verantwoord is, maar éérder bieden wat later verantwoord wordt. Daarom hoeven er de eerste drie jaar geen maandlasten betaald te worden. Daarna worden rente en aflossing bepaald op basis van een inkomenstoets. Na jaar zes, tien en vijftien volgen nieuwe toetsen. Aflossen mag op elk moment en zonder boete. De looptijd van de starterslening is dertig jaar; de rente is marktconform en staat voor vijftien jaar vast.

INSTRUMENTARIUM: STARTERSLENING

Ons advies: bied een starterslening aan
Een starterslening is interessant voor Waadhoeke. De gemeente loopt geen financieel risico en het helpt specifiek de groep starters om wél die stap naar een (eerste) koopwoning te zetten. Dat weegt ons inziens op tegen het principiële bezwaar dat startersleningen prijsopdrijvend zouden werken. (Overigens zijn experts het daar niet over eens.) Veel andere gemeenten hebben eerder een starterslening ingevoerd, dus het is in die zin ook geen controversiële maatregel.

SVn stelt zelf enkele voorwaarden, zoals minimumleeftijd (18 jaar), minimaal leenbedrag (€ 2.500) en maximaal percentage van de koopsom (20%). De gemeente kan zelf kiezen welke aanvullende voorwaarden gewenst zijn. We nemen de mogelijkheden door en adviseren of ze voor Waadhoeke logisch zijn.

- **Lokale binding**
  Bijvoorbeeld nu ingeschreven bij de gemeente, of eerder een bepaalde tijd ingeschreven geweest. Logisch om lokale woningzoekenden te helpen.
- **Huidige woonsituatie**
  Bijvoorbeeld niet eerder zelfstandig gewoond of doorstromend vanuit een (sociale) huurwoning. Dit opnemen past bij de definitie van starter.
- **Voor bestaande bouw, nieuwbouw of beide**
  Wij zien geen reden om dit onderscheid te maken. Als nieuwbouw binnen de maximale koopsom valt kan die ook geschikt zijn voor starters.
- **Maximumleeftijd**
  Dit is niet verplicht, maar het is logisch om aan te sluiten bij de eigen definitie: maximaal 35 jaar.
- **Maximaal leenbedrag**
  Bij andere gemeenten grofweg tussen € 25.000 en € 65.000 (wettelijk maximum). Gezien het lokale prijsniveau is starten met € 25.000 logisch.
- **Maximale koopsom**
  Bij andere gemeenten meestal tussen € 170.000 (achterhaald) en € 325.000 (wettelijk maximum). Wij adviseren een maximum van € 225.000; dat brengt woningen tot € 200.000 binnen bereik.
- **Verbeterkosten/meerwerk meefinancieren**

Starterslening wordt steeds populairder
Het aantal starters dat een eerste huis koopt met behulp van een starterslening stijgt. In 2020 steeg het aantal verstrekte startersleningen al met vier procent. In het eerste kwartaal van 2020 zijn er 468 startersleningen versterkt. In januari 2021 waren dat er 156 procent méér ten opzichte van januari 2020, nog vóór het einde van de maand. Volgens het SVn overweegt een groeiend aantal gemeenten om een Starterslening aan te bieden. Het aantal jonge huizenkopers (tot 35 jaar) is na het uitbreken van de coronacrisis sterk gestegen: in mei 2020 28 procent meer dan in mei 2019. De toename onder jonge kopers (tot 25 jaar) is het sterkst in Drenthe en in Overijssel. Ook de Hypotheker signaleert een 'trek naar het Noorden', waar de huizenprijzen veel lager liggen dan in de Randstad. Gemiddeld wordt er in de groep 25 tot 35 jaar € 248.049 geleend. Zonder starterslening hebben starters maar keuze uit drie op de honderd huizen; met een starterslening verdubbelt dat aantal.[10] [11] [12]

INSTRUMENTARIUM: CONCLUSIE

Instrumenten om starters te helpen zijn er voor nieuwbouw en voor bestaande bouw
Instrumenten om starters te helpen verdelen we in twee groepen: het aanbod vergroten (nieuwbouw) en sturen in de vraag (bestaande bouw). De prijzen van nieuwbouwwoningen liggen door marktdruk en hoge bouwkosten vaak te hoog voor starters. Een logische conclusie is om nieuwbouwwoningen te richten op doorstromers: toevoegen voor groepen die wél die stap naar een nieuwbouwwoning kunnen maken, en zo een betaalbaarder woning achterlaten. Er wordt gesteld dat 85 procent van de verhuizingen binnen de gemeente plaatsvinden. Het is echter wel de vraag of betaalbaar aanbod ook door lokale starters gekocht kan worden; de concurrentie van buiten neemt toe. Zowel in de nieuwbouw als in de bestaande bouw hebben alleenstaande starters met een modaal inkomen een duwtje in de rug nodig.

Beide routes hebben zwaarwegende nadelen, beide gebruiken heeft de meeste voordelen
Instrumenten voor de nieuwbouwkant hebben pas effect wanneer er woningen mee worden opgeleverd. Daar gaan dus nog jaren overheen. In het bestaande aanbod kan sneller actie worden ondernomen, maar is de effectiviteit van de instrumenten relatief beperkt. Het is belangrijk om deze nadelen mee te nemen in beleidskeuzes die nú gemaakt worden. Daarom adviseren wij om een combinatie van instrumenten in te zetten. De in dit hoofdstuk genoemde instrumenten kunnen Waadhoeke verder helpen. In de Bijlagen staat informatie over de bekendste instrumenten.

Voor nieuwbouwwoningen doelgroepen kiezen, flexwoningen mogelijk als klein 'ventiel'
Voor de gemeente Waadhoeke zien we flexwoningen en het opnemen van doelgroepen in bestemmingsplan en doelgroepenverordening als mogelijk effectieve instrumenten. Flexwoningen kunnen inspelen op de voorspelde tijdelijke groeivraag tot ongeveer 2030. Daarbij is wel de vraag hoe groot de lokale behoefte echt is. Het wordt meer als een noodoplossing gezien. Wij adviseren om ze niet op grote schaal in te zetten, maar alleen in de grotere kernen (kleinschalige) projecten te faciliteren als marktpartijen hierin potentie zien. Doelgroepen opnemen in bestemmingsplannen en een doelgroepenverordening opstellen is logischer. Definiëren en toevoegen van sociale koopwoningen voor starters garandeert op termijn passend aanbod. De voorwaarden (waaronder instandhoudingstermijn) worden in een doelgroepenverordening vastgelegd.

Starters helpen in bestaande bouw met uitgestelde betaling of een starterslening
Veel instrumenten voor vraagsturing zijn bedoeld om koop voor verhuur tegen te gaan. Dat is hier niet direct aan de orde. Daarom kijken we naar twee instrumenten om specifiek starters mee te helpen: uitgestelde betaling of een starterslening. Corporaties kunnen vrij verkopen uit hun bestaande bezit en zijn zo een belangrijke partner voor de gemeente. Voor startersleningen moet de gemeente wel een fonds openen, maar SVn regelt alles en draag het risico.

BIJLAGE: INSTRUMENTENOVERZICHT

Het aanbod vergroten

Instrument	Toelichting	Toepassing	Voordelen	Nadelen	Termijn
Tijdelijke (flex)woningen	Tijdelijk wonen kan gaan over verplaatsbare woningen, tijdelijke woningen in bestaande panden, tijdelijke huurcontracten en gemengde woncomplexen. Het is een antwoord op een veranderende woningvraag en behoefte aan snelheid en flexibiliteit.	Flexwoningen worden vaak gemaakt op plekken waar een grote urgentie of een tijdelijke behoefte is. Flexibiliteit is belangrijk richting de toekomst. Vooral geschikt op eigen (gemeente)grond. Er zijn diverse aanbieders die de gemeente hierbij kunnen ontzorgen.	Flexwoningen zijn vaak betaalbaarder en sneller beschikbaar dan reguliere woningen. In aanleg zijn ze duurzaam en circulair. Kan in bestaande panden of modulaire units. Het kan buiten de bouwtiteldiscussie om de druk op de (starters)woningmarkt verlichten.	Financieel is er soms een groter risico of hogere investering nodig. Er is niet altijd voldoende vraag. Voor starters die iets willen opbouwen is het ook geen ideale oplossing. Grond voor tijdelijk wonen is voor langere tijd niet beschikbaar voor andere doeleinden.	Afhankelijk van de keuze voor een bestaand gebouw of modulaire units. Een aanbieder van units zegt tot drie keer sneller te kunnen bouwen dan traditioneel mogelijk is. Vaak gaat er wel veel tijd zitten in de planvoorbereiding. Binnen twee jaar moet kunnen.
Actief grondbeleid	Met actief grondbeleid heeft de gemeente de regie bij ontwikkeling en voert zelf de grondexploitatie uit. De gemeente heeft (of verwerft) de grond, laat die bouw-/woonrijp maken en geeft de grond uit aan ontwikkelaars of particulieren (individueel/CPO).	Enerzijds om grote uitleglocaties van de grond te krijgen, anderzijds voor kleinschalige toevoegingen in kernen. Geschikt voor organische ontwikkeling, bijvoorbeeld via collectief-particulier opdrachtgeverschap. Eigen grond kan ook goed tijdelijk bestemd worden.	Via actief grondbeleid kan de gemeente zelf sturen op aantal, locatie, omvang en invulling van ontwikkelingen. Zo kunnen lokale doelen en wensen worden gediend. Geschikt voor ontwikkeling met hoge prioriteit en/of een groot maatschappelijk belang.	Actief grondbeleid kan financieel risico meebrengen voor de gemeente, zoals we in crisistijd zagen. De gemeente wordt ook een marktpartij en krijgt zo eigenlijk twee petten op. Een visie op grondbeleid, expertise in eigen huis en financiële buffers zijn vereist.	Actief grondbeleid past bij de huidige druk op de markt. Wellicht eerst op kleinere schaal inzetten, met beperkte risico's. Met de juiste expertise kan dit binnen een jaar opgezet zijn. Het bouwproces dat daarna volgt zal drie tot tien jaar in beslag nemen.
Doelgroepen in bestemmingsplan	In het bestemmingsplan kan de gemeente vastleggen hoe gronden gebruikt en bebouwd mogen worden. Vanuit de Wro mag ook het aandeel woningen per categorie worden bepaald. In het bestemmingsplan mogen alleen ruimtelijk relevante zaken staan.	De gemeente bepaalt per gebied de gewenste verdeling voor in het bestemmingsplan. Later kan ook, via een anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar. Het maximumbedrag voor sociale koop is 325.000 euro (de NHG-grens) en er gelden inkomensgrenzen.	De gemeente kan in het bestemmingsplan percentages vaststellen voor sociale huur, sociale koop, middenhuur en particulier opdrachtgeverschap (vrije kavels). Zo is de gewenste mix en specifiek aanbod voor kwetsbare doelgroepen gegarandeerd.	Vooraf vastleggen in het bestemmingsplan laat weinig ruimte over voor flexibiliteit en aanpassingen later, bijvoorbeeld door veranderde marktomstandigheden. Het kan nadelig zijn voor de grondexploitatie of de bereidheid van ontwikkelaars om te bouwen.	Het bepalen van de gewenste verdeling en het opnemen in een bestemmingsplan kost weinig tijd. Kan alleen voor projecten die nog moeten starten, dus voordat de huizen er staan zijn er wel jaren voorbij. Minimaal zo'n drie jaar, maar in totaal eerder vijf tot tien jaar.
Doelgroepenverordening	Met een doelgroepenverordening aanvullend op het bestemmingsplan waarborgt de gemeente dat woningen voor een bepaalde periode behouden blijven voor de gekozen doelgroepen en prijsklassen. Verplicht als het bestemmingsplan doelgroepen benoemt.	Voor de categorieën sociale huur en middeldure huur geldt een termijn van ten minste tien jaar. Vaak wordt voor vijftien of 25 jaar gekozen. Voor sociale koop geldt juist een maximum van tien jaar. Er zal wel actief gehandhaafd moeten worden op naleving.	Per doelgroep kan de gemeente bepalen hoe lang de te bouwen woningen voor hen beschikbaar moeten blijven. Zo is er voor langere tijd passend aanbod voor kwetsbare doelgroepen. De gemeente schept zo duidelijkheid en voorkomt speculatie.	Vooral de categorie sociale koop wordt bediscussieerd. Het maximumbedrag van 325.000 euro is te hoog voor veel starters en zou moeten worden beperkt. Een maximumbedrag biedt nog geen garantie dat er daadwerkelijk een kwetsbare zoekende kan kopen.	Hiervoor geldt hetzelfde als bij het bestemmingsplan. Het opstellen van een doelgroepenverordening is niet wat tijd kost, maar wel het bouwen van de woningen nadat de verordening is vastgesteld. Hiervoor geldt dezelfde horizon van drie tot tien jaar.

BIJLAGE: INSTRUMENTENOVERZICHT

Het aanbod vergroten

Instrument	Toelichting	Toepassing	Voordelen	Nadelen	Termijn
Prestatieafspraken	De gemeente, woningcorporaties en huurdersorganisaties kunnen afspraken maken over nieuwbouw: aantallen, locaties en doelgroepen. Ook hoeveel woningen er worden verkocht en met welke voorwaarden. Corporaties mogen (tijdelijk) ook weer koop bouwen.	De gemeente maakt een woonvisie als basis voor de prestatieafspraken. Het bod van de corporaties is gebaseerd op eigen strategische keuzes, in overleg met hun huurdersorganisaties. De afspraken zijn leidend maar niet bindend. De prioriteiten kunnen uiteen lopen.	Corporaties zijn voor de gemeente belangrijke maatschappelijke partners. Zij gaan niet altijd voor een maximale opbrengst. Samen kunnen gemeente en corporaties zorgen voor betaalbaar duurzaam aanbod van goede kwaliteit, zowel huur als (betaalbare) koop.	De prestatieafspraken zijn geen wondermiddel. Corporaties moeten binnen de financiële ratio's blijven en kunnen voor grond niet de marktwaarde betalen. Er lijkt vooral vraag naar koopwoningen, en verhuren is wel de hoofdactiviteit van de woningcorporaties.	Elk jaar maken gemeente, corporaties en huurders prestatieafspraken voor het komende jaar, met een doorkijk voor de langere termijn. Bouwen voor koop gaat jaren duren, maar (extra) verkoop uit bestaande bouw zou het aanbod direct kunnen vergroten.
Antispeculatiebeding	De koper moet een aantal jaren zelf wonen voordat de woning (met opzet) mag worden doorverkocht. Soms moet de koper toestemming vragen voor verkoop of winst afdragen aan de vorige eigenaar. Ook hier kunnen andere verkopers zelf voor kiezen.	Verschillende gemeenten maken al gebruik van een antispeculatiebeding bij nieuwbouwwoningen. Utrecht kiest voor een termijn van vijftien jaar; dat wordt wel als (erg) lang gezien. Het beding kan op elk moment door de gemeente worden opgeheven.	Voor een langere tijd de garantie van betaalbare koopwoningen. Doordat woningen niet direct mogen worden doorverkocht zijn ze minder interessant voor investeerders en speculanten. Ook hierdoor is er minder concurrentie voor potentiële kopers.	Afhankelijk van de voorwaarden kan het kopers belemmeren of afschrikken en de prijs/waarde doen dalen. Er zijn een aantal ontheffingsgronden waardoor verkoop toch mogelijk is. Dat kan fraude in de hand werken. Sowieso zal handhaving ook hier nodig zijn.	Voor een antispeculatiebeding geldt hetzelfde als voor de zelfbewoningsplicht. Niet het opnemen van het beding zelf, maar het bouwen van de woningen gaat drie tot tien jaar duren. Corporaties zouden wel direct resultaat kunnen boeken met de invoering.
Zelfbewoningsplicht	Bij projecten waar de gemeente via gronduitgifte bij betrokken is of waarvoor planologische medewerking noodzakelijk is kan een zelfbewoningsplicht contractueel worden bedongen. Ook andere verkopers (zoals woningcorporaties) kunnen dit doen.	De meest gebruikte toepassing is door gemeenten en woningcorporaties, als voorwaarde bij nieuwbouw of verkoop. Verhuur aan eerstegraads familieleden of voor een lage huurprijs kan worden toegestaan. Kan voor onbepaalde tijd worden vastgesteld, maar ook korter.	Een zelfbewoningsplicht verplicht kopers om het gekochte zelf te gaan bewonen. Verhuur is niet toegestaan, waardoor investeerders geen rendement meer kunnen halen. Daardoor is er minder prijsopdrijvende concurrentie voor potentiële kopers.	Aantrekkelijk in tijden van schaarste, maar een hindernis wanneer de vraag afneemt. Het vermindert de groep potentiële (kapitaalkrachtige) kopers. Het maakt eigenaars minder flexibel in het gebruik van hun huis. Er zal ook op gehandhaafd moeten worden.	Bij verkoop vanuit bestaande bouw (door woningcorporaties) kan er direct na invoering van de zelfbewoningsplicht al resultaat geboekt worden. Voor invoer bij nieuwbouwprojecten geldt weer de geschatte ontwikkeltijd van drie tot tien jaar.
Grond in erfpacht (/huurkoop)	Erfpacht is het recht om een stuk grond en de woonruimte daarop te gebruiken, voor een bepaalde periode. De grond blijft eigendom van de erfverpachter. Die ontvangt jaarlijks een vergoeding (canon) voor het gebruik van de grond. Kan worden afgekocht.	Erfpacht is geen populair instrument. Het grootste deel van de erfpachtwoningen staat in Amsterdam, veelal met een lang afgekochte canon. Ook daar stapt men ervan af. Als middel voor prijsverlaging bij aanschaf bruikbaar, maar vooral voor tijdelijke woningen.	Erfpachtgrond hoeft niet te worden gekocht en dus ook niet te worden gefinancierd. Zo krijgen potentiële kopers extra ruimte voor het financieren van de woning zelf. Ook geschikt voor tijdelijke woningen met het oog op potentiële toekomstige krimp.	Voor de gemeente(/grondeigenaar) is het nadelig dat de grondwaarde niet direct betaald wordt en dus ook niet elders ingezet kan worden. Ook kunnen er administratieve kosten zijn. Kopers kunnen minder happig zijn om woningen op erfpachtgrond te kopen.	Met tijdelijke woningen op erfpachtgrond (met of zonder canon) kan de gemeente snel schakelen, buiten de bouwtiteldiscussie om. Grond bouwrijp maken duurt in de regel ongeveer zes maanden. Het bouwen duurt naar verwachting weer drie tot tien jaar.

BIJLAGE: INSTRUMENTENOVERZICHT

Sturen in de vraag

Instrument	Toelichting	Toepassing	Voordelen	Nadelen	Termijn
Uitgestelde betaling	Huizen worden onder de marktwaarde verkocht. De koper hoeft het restant pas later te betalen. De eigenaar profiteert (grotendeels) van de waardeontwikkeling. Kan met terugkoopoptie (bijv. Kopen naar Wens) of zelfs met terugkoopplicht (bijv. KoopGarant).	Inzetbaar bij nieuwbouwprojecten en/of bij verkoop door woningcorporaties. Koper kan het restant van de prijs bij doorverkoop betalen. Bij inzet van een terugkoopoptie of terugkoopplicht mag/moet de woning worden teruggekocht wanneer de koper wil verhuizen.	Kopers hoeven minder geld te lenen om een huis te kunnen kopen. Daarmee komen ook huizen met een hogere waarde binnen bereik. Zij kunnen op elk moment weer verhuizen. Met een terugkoopoptie/-plicht kan de woning opnieuw worden aangeboden.	Een deel van de koopsom wordt later betaald en kan dus niet direct opnieuw door de verkoper geïnvesteerd worden. KoopGarant heeft als nadeel dat de verkoper geld moet reserveren om aan de terugkoopplicht te kunnen voldoen. Bij Kopen naar Wens is dat niet zo.	Uitgestelde betaling in de bestaande bouw is alleen realistisch via woningcorporaties. Die kunnen wellicht snel schakelen. Er zijn gemeentes die het bij nieuwbouw zelf (willen) aanbieden, maar dat kost (naast het regelwerk) weer drie tot tien jaar ontwikkeltijd.
Starterslening	Een starterslening biedt extra budget om een eerste huis te kopen. Hij overbrugt het verschil tussen de koopprijs en de hypotheek bij de bank. De gemeente kan eisen en regels opstellen. Het geld wordt verstrekt door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.	De gemeente bepaalt wie in aanmerking komt voor een starterslening. Dit kunnen zowel jongeren als doorstromers zijn. Een lokale bindingseis mag ook. Er zijn maximale leenbedragen en koopsommen, maar veel gemeenten zien zich genoodzaakt die te verhogen.	Een starterslening vergroot het potentiële koopaanbod voor starters aanzienlijk. Met specifieke eisen kan de groep starters helemaal op maat bediend worden. De kosten en het risico hoeven niet door lokale partijen gedragen te worden.	De starterslening zou prijsopdrijvend en dus averechts kunnen werken. Het Kadaster concludeerde in 2019 dat dat niet het geval is, maar de AFM stelt in 2021 van wel. Hoe strenger de eisen, hoe minder starters ermee geholpen kunnen worden.	Een starterslening is snel in te voeren, naar schatting binnen zes maanden. Dat kan ook tijdelijk. Maar het zal vanwege het beperkte aanbod om kleine aantallen blijven gaan, tenzij er in deze prijscategorie gebouwd wordt. Dat betekent weer drie tot tien jaar.
Huisvestingsverordening	Met een huisvestingsverordening kan de gemeente bij schaarste bijsturen op de verdeling van huurwoningen, regels opstellen over het onttrekken, samenvoegen en splitsen van woningen en 'deeltijdwonen' (gebruik als tweede woning) plaatselijk verbieden.	Bij te onderbouwen schaarste kan de gemeente kwetsbare groepen op de huurmarkt helpen. Op de koopmarkt is de huisvestingsverordening bruikbaar om het beschikbare aanbod te maximaliseren. Inzet van de verordening moet op basis van de lokale situatie.	Het aanbod in de sociale huur en middenhuur kan groter worden en bovendien aan de gewenste doelgroepen worden verhuurd. Op de koopmarkt kunnen de regels worden ingezet om meer aanbod of specifiek aanbod te creëren op plekken met schaarste.	Een huisvestingsverordening is vooral effectief voor de huurmarkt. Buiten de grote steden lijkt het tekort zich vooral in de koopsector te manifesteren. Tel daarbij op dat het uitwerken en invoeren van een huisvestingsverordening een behoorlijke klus is.	Een huisvestingsverordening opstellen en invoeren is niet eenvoudig. Er is een gedegen onderbouwing nodig van de aanwezige schaarste en er moeten beleidskeuzes gemaakt worden. Er zal minimaal een jaar overheen gaan voordat de verordening van kracht is.
Leegstandsverordening	Gemeenten kunnen regels vaststellen voor het verplicht melden van leegstand van woningen door de eigenaren, het voeren van gesprekken met eigenaren, het doen van een verplichtende voordracht (van een huurder) en het opleggen van bestuurlijke boetes.	De leegstandsverordening is zinvol als de gemeente een integraal en actief leegstandsbeleid wil voeren. De gemeente moet zelf weten wat zij wil voordat het gesprek met de eigenaar gevoerd kan worden. Mogelijk hoort daar een bestemmingsplanwijziging bij.	De gemeente kan gericht actie ondernemen op bijvoorbeeld vervallen huizen, bedrijfspanden zonder toekomst, panden van speculanten. Zo kan er op kleine schaal lokaal aanbod worden toegevoegd. Het aanpakken van 'rotte plekken' is goed voor de leefbaarheid.	In de huidige markt is er weinig leegstand. De gemeente moet tijd steken in het inventariseren van de leegstand, gesprekken met eigenaren en plannen voor een nieuwe bestemming. Het zal meestal kleinschalig zijn, en dus qua aantallen beperkt effectief.	Geschikte panden inventariseren kan relatief snel gaan, zeker met hulp van eigen inwoners. Het proces van praten, plannen maken en (ver)bouwen zal veel meer tijd kosten. Zeer afhankelijk van de omstandigheden en variabelen tussen de één en tien jaar.

BIJLAGE: INSTRUMENTENOVERZICHT

Sturen in de vraag

Instrument	Toelichting	Toepassing	Voordelen	Nadelen	Termijn
Bewoning recreatiewoningen	De gemeente kan permanente bewoning van (bestaande) recreatiewoningen (tijdelijk) legaliseren of gedogen via een objectgebonden vergunning voor permanente bewoning. De woningen moeten wel voldoen aan de eisen uit het bouwbesluit.	De gemeente zou specifieke woningen of parken kunnen aanwijzen dicht bij stedelijk gebied, waar voor een bepaalde tijd objectgebonden vergunningen voor permanente bewoning worden afgegeven. Het heeft wel veel implicaties en zal op weerstand stuiten.	Het beschikbare woningaanbod kan snel en fors worden vergroot. De gemeente kan zelf bepalen waar en voor hoe lang. Bewoners hoeven geen tweede adres meer aan te houden. Het kan goed zijn voor de leefbaarheid op (minder populaire) recreatieparken.	Veel belanghouders vinden het mengen van wonen en recreëren onwenselijk. Recreatieparken staan los van stedelijk gebied, de omgeving is niet bedoeld om bewoond te worden. Het beperkt de toeristische sector, met potentieel banenverlies. Handhaving is moeilijk.	Hoewel de mogelijkheid nu al bestaat wordt het eenvoudiger met het invoeren van de Omgevingswet, gepland voor 2022. Daarin krijgen gemeenten ruimte om buiten het omgevingsplan locaties een (tijdelijke) woonfunctie te geven. Onderzoek kan nu al starten.
Verbod toeristische verhuur	Vanaf 1 januari 2021 is de Wet toeristische verhuur onderdeel van de Huisvestingswet, bedoeld om de vakantieverhuur van woningen in goede banen te leiden en uitwassen te voorkomen. Dat mag nu als er niet direct schaarste is ook op leefbaarheidsgronden.	De gemeente kan een registratieplicht voor verhuurders, een meldplicht bij iedere verhuring, een nachtencriterium of een vergunningplicht opnemen in de huisvestingsverordening. Noodzaak, geschiktheid en proportionaliteit moeten wel goed onderbouwd worden.	Met deze instrumenten kan de gemeente optreden tegen excessieve of overlastgevende toeristische verhuur. Dat gaat oneigenlijk woninggebruik en dus onttrekking van aanbod tegen. Het kan ook bevorderlijk zijn voor de leefbaarheid in de populairste gebieden.	De onderbouwing, de administratie en de handhaving van een verhuurverbod gaat de gemeente veel tijd kosten. Het is de vraag of de extra opbrengst dat waard is. Bovendien zijn toeristen ook welkom en moeten zij wel ergens kunnen slapen.	De gemeente kan direct starten met het uitwerken van een verhuurverbod. De onderbouwing en de uitrol zullen tijd kosten. Na invoer geldt nog een overgangsperiode van zes maanden. Realistisch gezien kan een verhuurverbod na één jaar in werking zijn.
Opkoopbescherming	De gemeente kan per 1 januari 2022 een opkoopbescherming invoeren voor (een) nader te bepalen gebied(en), in de vorm van een verbod om woningen zonder vergunning te verhuren. De gemeente mag zelf de grenzen voor de segmenten bepalen.	De opkoopbescherming is onderdeel van een herziening van de Woningwet. De gemeente kan een verhuurverbod invoeren. Uitzonderingen zijn verhuur aan familie, woon-werkpanden en tijdelijke verhuur (wanneer de eigenaar zelf minimaal één jaar heeft gewoond).	De opkoopbescherming kan gericht worden ingezet in gebieden waar goedkope en middeldure huur schaars is. Beleggers kunnen niet meer kopen voor verhuur, ook niet voor reguliere verhuur. Daardoor is er minder concurrentie voor reguliere kopers.	De opkoopbescherming kan alleen met onderbouwing en in bepaalde gebieden worden ingevoerd. Er is dan ook direct minder regulier huuraanbod. Dit is vooral een instrument voor de grote steden en gebieden waar veel woningen gekocht worden voor verhuur.	Het streven is om de opkoopbescherming per 1 januari 2022 in werking te laten treden. De gemeente zou nu al na kunnen denken over gebieden en de segmentgrenzen, om klaar te zijn voor eventuele invoer. Na vijf jaar wordt de maatregel geëvalueerd.
Leegstandsvergunning	Een leegstandsvergunning is bedoeld voor tijdelijke verhuur van te koop staande woningen die langere tijd niet tegen redelijke condities verkocht kunnen worden. Het kan ook gaan om leegstand door aanstaande renovatie of sloop.	Het moet gaan om panden die redelijkerwijs niet op een andere manier verhuurd kunnen worden. De tijdelijke huurder moet er daadwerkelijk wonen. Als het gaat om aanstaande renovatie of sloop moet die "binnen een redelijke termijn" plaatsvinden.	Een leegstandsvergunning kan eigenaren die met een pand omhoog zitten helpen om toch enige inkomsten te genereren. Het pand is daardoor ook weer beschikbaar in het aanbod. Kan een uitkomst zijn voor mensen die (snel) tijdelijke woonruimte zoeken.	Meestal veel werk voor een relatief korte periode. Zeker in de huidige markt is het niet aannemelijk dat geschikte panden langere tijd niet op een andere manier gebruikt kunnen worden. Dit is een instrument voor tijden met meer aanbod dan vraag.	De leegstandsvergunning kan direct worden afgegeven wanneer een eigenaar daarom vraagt. Niet zo relevant omdat het in de huidige markt geen interessant of effectief instrument is. Dan is het inzetten van een leegstandsverordening nu logischer.

BIJLAGE: BRONNEN

Tekst

1 Macro Economische Verkenning 2022. CPB, 2022.
2 Gemiddelde huurprijs tweede kwartaal 2021. NVM, 2021
3 Sociale huurwoning? Achteraan aansluiten. NOS op 3, 2021
4 De woningmarkt in Leeuwarden. Rondom Vandaag, 2021
5 Woningmarktonderzoek Noordwest Fryslân. KAW, 2019
6 Verplaatsbare woningen bouwen. Aedes, 2020
7 Onderzoek flexwonen provincie Fryslân. Companen, 2020
8 Heijmans ONE: prijsoverzicht en technische beschrijving. Heijmans, 2019
9 Prijsoverzicht Heijmans ONE. Heijmans, 2021
10 Aantal versterkte Startersleningen explosief gestegen. De Hypotheker, 2021
11 Steeds meer gemeenten overwegen Starterslening. SVn, 2020
12 Starterslening geeft jongeren twee keer zoveel keus op de huizenmarkt. RTL Nieuws, 2020

Foto's

https://winstuitjewoning.nl/gemeenten/waadhoeke/
https://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:20191023_Zicht_op_Berlikum_met_koepelkerk4.jpg
https://nl.m.wikipedia.org/wiki/Bestand:20191007_Monument_voor_de_Permanente_Commissie_door_Rein_Hofstra_Franeker.jpg
https://www.dronryp.nl/nieuws/?article=704
https://www.heijmans.nl/nl/producten-diensten/woningbouw/woonproducten/heijmans-one/
https://www.cobouw.nl/duurzaamheid/partner/2019/11/bouwsector-kan-voorbeeld-nemen-aan-auto-industrie-101278409
https://thegreenquest.nl/green-gallery/finch-buildings/
https://en.wikipedia.org/wiki/Sint_Annaparochie
https://www.plaatsengids.nl/koehool

PROJECTNAAM
Kansen voor starters in Waadhoeke

OPDRACHTGEVER
Gemeente Waadhoeke

PROJECTTEAM
Bastiaan Prickartz, Thomas van Zeewijk Vink

STATUS
Definitief

DATUM
2 november 2021

KAW
Groningen Kattenhage 1 9712 JE GRONINGEN l Postbus 1527 9701 BM GRONINGEN
Rotterdam Pelgrimsstraat 1 3029 BH ROTTERDAM
Eindhoven Rechtestraat 59c 5611 GN EINDHOVEN

www.kaw.nl l +31 88 529 0000 l info@kaw.nl

A M E N D E M I N T

Amendemint konform artikel 28 fan it reglemint fan oarder foar de gearkomsten en oare wurksumheden fan de ried fan de gemeente Waadhoeke 2018

Oangeande: Agendapunt 09 , ried 03 maart 2022

Underwerp: Utfiering moasje ekstra ympuls wenningmerke

Konstatearjende dat:

- **Nei oanlieding fan in unanym oannommen moasje ekstra ympuls wenningmerke in advysnota makke is**
- **der in driuwend ferlet is fan (nije) wenningen yn ús gemeente**
- **yn kaart brocht is dat der yn Waadhoeke in protte gemeentegrûn beskikber is as mooglike bougrûn. Dat dit mooglikheden jout om saneamd binnenstêdelik as bûtenstêdelik te bouwen en dat dit bydrage kin oan it oplossen fan it wente-tekoart**
- **yn de kearnen fan doarpen en stêd yn prinsipe contingentleas boud wurde mei**
- **it foar ús ynwenners (doarps-en wykbelangen) dúdlik is wer at romte beskikber is.**

Stelt de gearkomste foar yn it by dit foarstel foege ûntwerpbeslút de folgjende wiziging oan te bringen:

Yn de adfysnota ûnder Foarstel op side 2 op te nimmen

- **dat de bestimming fan de yn kaart brochte gemeentegrûn (rûchwei sa'n 25 ha) binnen de doarps-en stêdgrinzen mei foarrang oanpast wurdt middels in wizigingsfoech nei bestimming Wenjen, sadat dêr, as der fraach is, mear faasje komt yn it bouwen fan nije wenten.**

Ut namme fan: Gemeentebelangen Waadhoeke

It amendemint is

oannommen/fersmiten

Tsjin stimmen:

Foar stimmen:

Adrie Weiland

It amendemint is

oannommen/fersmiten

Tsjin stimmen:

Foar stimmen:

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1676
Extern Zaak ID	2022-016695
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	010
Titel	Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp
Eigenaar	Mulder, J.
Portefeuillehouder	Dijkstra

Bijlagen
Adviesnota Raad
Bijlage 1. Voorgestelde wijzigingen bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp
Bijlage 2. Het gewijzigd vast te stellen bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**

Toelichting

Aan de Ljouwertertrekwei 38 in Dronryp bevindt zich een groot voormalig bedrijfsperceel. De bedrijfsactiviteiten ter plaatse zijn inmiddels beëindigd en er ligt een initiatief voor het combineren van de bestaande woonfunctie met een aantal (dag)recreatieve voorzieningen op het terrein. Het gaat hier concreet om kleinschalige recreatieve activiteiten, in de vorm van een kleinschalig kampeerterrein en een theetuin / rustpunt. Ondergeschikt hieraan is het de bedoeling om ook de productie en verkoop van ijs- en chocoladeproducten en daarmee gelijk te stellen producten toe te staan, plus het ter plaatse samenstellen van picknick- en borrelmanden (met ten hoogste licht-alcoholische producten erin) en deze uitsluitend voor afhaal beschikbaar te stellen. Alle activiteiten die binnen zullen plaatsvinden krijgen in principe binnen de bestaande bebouwing een plek.

Omdat dit initiatief niet passend is in het ter plaatse geldende bestemmingsplan ‘Dronryp 2018’ is een bestemmingsplan opgesteld. Deze heeft afgelopen najaar voor de duur van zes weken als ontwerp ter inzage gelegen. Hierop zijn geen zienswijzen ingekomen. Wel is een aanvullend gesprek geweest tussen de initiatiefnemer en een omwonende en is daarin afgesproken om het bestemmingsplan op een aantal onderdelen aan te passen. Dit, plus twee ambtshalve aanpassingen, is reden om dit bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen ten opzichte van de ontwerpfase.

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en het bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’ met IMRO codering NL.IMRO.1949.BPDrpLjouwerttw38-VAS1 gewijzigd vast te stellen;
2. Voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

Besluit

1. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en het bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’ met IMRO codering NL.IMRO.1949.BPDrpLjouwerttw38-VAS1 gewijzigd vast te stellen;
2. Voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	15 februari 2022	**Beh. ambtenaar**	J Mulder
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	j.mulder@waadhoeke.nl
Onderwerp	Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp	**Telefoonnummer**	0517 – 380 380
Portefeuillehouder	J. Dijkstra		

Samenvatting

Aan de Ljouwertertrekwei 38 in Dronryp bevindt zich een groot voormalig bedrijfsperceel. De bedrijfsactiviteiten ter plaatse zijn inmiddels beëindigd en er ligt een initiatief voor het combineren van de bestaande woonfunctie met een aantal (dag)recreatieve voorzieningen op het terrein. Het gaat hier concreet om kleinschalige recreatieve activiteiten, in de vorm van een kleinschalig kampeerterrein en een theetuin / rustpunt. Ondergeschikt hieraan is het de bedoeling om ook de productie en verkoop van ijs- en chocolade-producten en daarmee gelijk te stellen producten toe te staan, plus het ter plaatse samenstellen van picknick- en borrelmanden (met ten hoogste licht-alcoholische producten erin) en deze uitsluitend voor afhaal beschikbaar te stellen. Alle activiteiten die binnen zullen plaatsvinden krijgen in principe binnen de bestaande bebouwing een plek.

Omdat dit initiatief niet passend is in het ter plaatse geldende bestemmingsplan ‘Dronryp 2018’ is een bestemmingsplan opgesteld. Deze heeft afgelopen najaar voor de duur van zes weken als ontwerp ter inzage gelegen. Hierop zijn geen zienswijzen ingekomen. Wel is een aanvullend gesprek geweest tussen de initiatiefnemer en een omwonende en is daarin afgesproken om het bestemmingsplan op een aantal onderdelen aan te passen. Dit, plus twee ambtshalve aanpassingen, is reden om uw raad voor te stellen om dit bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen ten opzichte van de ontwerpfase.

Voorstel

1. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en het bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’ met IMRO codering NL.IMRO.1949.BPDrpLjouwerttw38-VAS1 gewijzigd vast te stellen;
2. Voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

Inleiding
Aan de Ljouwertertrekwei 38 in Dronryp bevindt zich een groot voormalig bedrijfsperceel. De bedrijfsactiviteiten ter plaatse zijn inmiddels beëindigd en er ligt een initiatief voor het combineren van de bestaande woonfunctie met een aantal (dag)recreatieve voorzieningen op het terrein. Het gaat hier concreet om kleinschalige recreatieve activiteiten, in de vorm van een kleinschalig kampeerterrein en een theetuin / rustpunt. Ondergeschikt hieraan is het de bedoeling om ook de productie en verkoop van ijs- en chocoladeproducten en daarmee gelijk te stellen producten toe te staan, plus het ter plaatse samenstellen van picknick- en borrelmanden (met ten hoogste licht-alcoholische producten erin) en deze uitsluitend voor afhaal beschikbaar te stellen. Alle activiteiten die binnen zullen plaatsvinden krijgen in principe binnen de bestaande bebouwing een plek.

Omdat dit initiatief niet passend is in het ter plaatse geldende bestemmingsplan 'Dronryp 2018' is een bestemmingsplan opgesteld. Deze heeft afgelopen najaar voor de duur van zes weken als ontwerp ter inzage gelegen. Hierop zijn geen zienswijzen ingekomen. Wel is een aanvullend gesprek geweest tussen de initiatiefnemer en een omwonende en is daarin afgesproken om het bestemmingsplan op een aantal onderdelen aan te passen. Dit, plus twee ambtshalve aanpassingen, is reden om uw raad voor te stellen om dit bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen ten opzichte van de ontwerpfase. De voorgestelde wijzigingen zijn opgenomen in de eerste bijlage van dit raadsvoorstel. Het voorgestelde (gewijzigd) vast te stellen bestemmingsplan treft u aan als tweede bijlage.

Beoogd (meetbaar) effect
Na gewijzigde vaststelling van dit bestemmingsplan is het mogelijk om op dit perceel de gewenste activiteiten te ontplooien.

Motivering

Argumenten
1.1 Het plan is in goed overleg met de omgeving tot stand gekomen
De initiatiefnemer heeft, vóórdat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gegaan, met alle directe buren contact gehad over de plannen. Zij zijn allen op de hoogte. Met één van zijn nabije buren is in het kader van de ontwerpprocedure aanvullend overleg geweest. Dit heeft geleid tot het voorstel voor een aantal aanpassingen aan het plan. De aanpassingen hebben vooral betrekking op het toegestane kampeerterrein.

In het ontwerpbestemmingsplan was geregeld dat er onder meer een minicamping wordt toegestaan. Hierin is de opzet gevolgd die in de hele gemeente wordt gebruikt voor het toestaan van kleinschalig kamperen en die is toegesneden op het provinciaal ruimtelijk beleid dat is opgenomen in de 'Verordening Romte Fryslân 2014'. Op basis van deze regeling is het mogelijk om maximaal 15 kampeermiddelen te mogen plaatsen. Dit kunnen tenten zijn, maar bijvoorbeeld ook campers en caravans. Dat laatste vindt de betreffende omwonende bezwaarlijk qua impact. In het gesprek tussen initiatiefnemer en omwonende bleek dat de initiatiefnemer de bedoeling heeft om het kampeerterrein uitsluitend in gebruik te nemen voor tenten/als trekkersveld en níet voor campers, caravans et cetera. Daarom is ervoor gekozen om dit expliciet te regelen in dit bestemmingsplan. Voorts is het kampeerterrein, conform het erfinrichtingsplan dat als bijlage 1 bij de toelichting van het

bestemmingsplan is opgenomen, strakker begrensd op de verbeelding van het bestemmingsplan. Tenslotte is het hiervoor genoemde erfinrichtingsplan ietwat aangepast voor wat betreft de inpassing van het kampeerterrein en de inrichting van het tussen het kampeerterrein en kanaal gelegen veldje. Daar komt mogelijk een natuurlijke speelvoorziening voor bezoekers.

De hiervoor genoemde aanpassingen vormen aanleiding om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen ten opzichte van de ontwerpfase. De voorgestelde aanpassingen hebben de goedkeuring van zowel de initiatiefnemer als de omwonende.

1.2 Omdat de locatie in het buitengebied ligt is het van belang om duidelijk te regelen dat er op het perceel maximaal één woning is toegestaan
In het ontwerpbestemmingsplan was weliswaar geregeld dat er één woning is toegestaan op het perceel, maar deze regeling zou wellicht tot juridische onduidelijkheid, discussie of verschil van interpretatie kunnen leiden. Daarom wordt deze gewijzigde vaststelling ook gebruikt om nog extra nadruk te leggen op het maximaal toegestane aantal van één woning op dit perceel. Voor woonpercelen in het buitengebied is dat in de basis de geldende beleidslijn van provincie en gemeente. Voorts viel nog op dat er ook een zogenoemde afwijkingsregeling in het ontwerpbestemmingsplan zat om meer woningen toe te kunnen staan. Dit is een standaardregeling die in het bestemmingsplan ‘Dronryp 2018’ zit. Deze regeling is voor dit bestemmingsplan geschrapt. Enerzijds omdat de initiatiefnemer niet voornemens is om van een dergelijke regeling gebruik te maken. Anderzijds omdat deze locatie in het buitengebied ligt. Mocht er ooit al sprake zijn van een herontwikkeling naar wonen, dan zal dat altijd gepaard moeten gaan met een op kwaliteit gericht (inrichtings)plan en een bijbehorende wijziging van het bestemmingsplan. Dit resultaat kan niet worden bereikt met een dergelijke afwijkingsregeling.
Het hiervoor genoemde betreft de twee voorgestelde ambtshalve aanpassingen.

1.3 Er is sprake van een kwalitatieve verbetering van het terrein
De huidige bebouwing op het erf wordt in de nieuwe ontwikkeling in principe in stand gehouden. Alle activiteiten die binnen zullen plaatsvinden krijgen binnen de bestaande bouwmogelijkheden een plek. Het oostelijke deel van het plangebied blijft vrij van bebouwing en wordt onder andere gebruikt voor de kleinschalige kampeerplekken voor tenten. Verder wordt een goede inpassing van het terrein juridisch geborgd, waarbij de aandachtspunten het aanzicht vanaf de straatzijde (Ljouwertertrekwei) op de loodsen zijn en het open houden van het oostelijke gedeelte van het terrein (zie bijlage 1 bij de toelichting van het bestemmingplan).

Tenslotte wordt vanuit functioneel oogpunt de milieusituatie aanmerkelijk verbeterd. De mogelijkheid voor vestiging van een middelzwaar bedrijf wordt ‘wegbestemd’, om een woonfunctie in combinatie met kleinschalige recreatieve voorzieningen mogelijk te maken, die uitstekend past op het perceel en in de omgeving.

2.1. Een exploitatieplan is niet noodzakelijk
De kosten voor de realisatie van dit initiatief komen volledig voor rekening van de initiatiefnemer. Dit geldt ook voor de kosten van het bestemmingsplan, de daarbij behorende onderzoeken en eventuele planschade. Uw raad hoeft dan ook geen exploitatieplan vast te stellen.

Kanttekeningen
Er zijn geen kanttekeningen.

Analyse
Uit hoofdstuk 3 van de toelichting blijkt dat de nieuwe functies niet in strijd zijn met het Rijks- en provinciaal beleid. Verder sluit het planvoornemen goed aan bij de gemeentelijke ambities op het gebied van recreatie en toerisme, zoals is opgenomen in de 'Nota recreatie en toerisme gemeente Waadhoeke (Beleef Waadhoeke!)' uit 2020. De kleinschalige recreatieve activiteiten zoals de theetuin, de kampeerplekken en de ambachtelijke chocolade- en ijsbereiding op deze locatie aan het water en langs een fiets-/wandelpad dragen bij aan een waardevol toerisme en meer toeristische bestedingen in de gemeente Waadhoeke.

Voor een uitgebreide motivering hiervan wordt kortheidshalve verwezen naar hoofdstuk 3 van de toelichting van het bestemmingsplan zoals deze is opgenomen als tweede bijlage bij dit raadsvoorstel.

Alternatieven
Dit is niet relevant, omdat er sprake is van een particulier initiatief.

Vervolg
Indien uw raad besluit om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen, dan zal dit na een termijn van een aantal weken worden gepubliceerd in het digitale gemeenteblad van Waadhoeke.

Na het raadsbesluit en voorafgaand aan het publiceren krijgen Gedeputeerde Staten van Fryslân en het Ministerie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening eerst de gelegenheid om een zogenoemde reactieve aanwijzing te geven. Dit is wettelijk verplicht op het moment dat een bestemmingsplan gewijzigd wordt vastgesteld ten opzichte van de ontwerpfase. Deze 'hogere overheden' hebben vervolgens de mogelijkheid om de onderdelen van het bestemmingsplan waar de wijzigingen betrekking op hebben niet in werking te doen laten treden. Gelet op de aard van de aanpassingen en het feit dat zowel de provincie als het Ministerie in de ontwerpfase geen zienswijzen hebben gegeven, ligt het niet in de lijn der verwachting dat er reactieve aanwijzingen zullen volgen.

Na de hiervoor genoemde fase zal de publicatie volgen. Een eventuele reactieve aanwijzing over de gewijzigde vaststelling moet in de publicatie worden opgenomen. Na het publiceren volgt een beroepstermijn van 6 weken voor het gewijzigd vastgestelde bestemmingsplan. Indien er geen beroep bij de Raad van State wordt ingesteld, dan treedt het bestemmingsplan de dag na afloop van de beroepstermijn in werking en is dan ook meteen onherroepelijk. Wordt er wel beroep ingesteld tegen het bestemmingsplan, dan volgt pas onherroepelijkheid nadat de Raad van State uitspraak heeft gedaan.

Inwonersparticipatie
Voorafgaand aan de totstandkoming van het bestemmingsplan heeft een zorgvuldig overlegtraject plaatsgevonden. De initiatiefnemer heeft voorafgaand aan de procedure met alle directe buren contact gehad over de plannen. Zij zijn allen op de hoogte en waren overwegend positief gestemd over het voornemen.

In het kader van de ter visie legging van het ontwerpbestemmingsplan is samen met de initiatiefnemer overleg geweest met één van de omwonenden die enige bezwaren had tegen de aard en de omvang van het kampeerterrein. Naar aanleiding van dit overleg wordt voorgesteld het kampeerterrein qua situering en omvang vast te leggen en het gebruik daarvan te beperken tot uitsluitend een kampeerterrein voor tenten. Dit gebruik is in overeenstemming met hetgeen de initiatiefnemer ook voor ogen heeft. Deze aanpassing heeft als consequentie dat de regels en verbeelding worden aangepast. Ook wordt naar aanleiding van het overleg voorgesteld de inrichtingstekening die is opgenomen in bijlage 1 en figuur 4 van de toelichting op een aantal onderdelen aan te passen.

Communicatie
De termijn van inzage van het gewijzigd vastgestelde bestemmingsplan zal worden gepubliceerd in het digitale Gemeenteblad van Waadhoeke. Daarnaast worden de initiatiefnemer en de omwonende waarmee is gesproken apart op de hoogte gebracht.

Financiën
Er zijn geen gemeentelijke kosten gemoeid met dit initiatief. Zie daarvoor ook argument 2.1.

Juridisch kader
Wet ruimtelijke ordening, Besluit ruimtelijke ordening, Algemene wet bestuursrecht.

Bijlagen
Bijlage 1: Voorgestelde wijzigingen bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’;
Bijlage 2: Het gewijzigd vast te stellen bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’.

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-030205

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en het bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’ met IMRO codering NL.IMRO.1949.BPDrpLjouwerttw38-VAS1 gewijzigd vast te stellen;
2. Voor dit bestemmingsplan geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

{{Sig , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Bijlage 1. Voorgestelde wijzigingen bestemmingsplan ‘Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp’

Aanpassingen regels bestemmingsplan

Artikel 3 wordt aangepast op de wijze zoals deze in onderstaande tekst gearceerd in geel is aangegeven:

Artikel 3 Wonen - Recreatie

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen - Recreatie' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. een woonhuis, al dan niet in combinatie met een ruimte voor een aan-huis-verbonden beroep of bedrijf, waarbij er sprake dient te zijn van een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit;
b. kleinschalige recreatieve activiteiten, in de vorm van:
    1. kleinschalig kamperen in de vorm van tenten, ter plaatse van de aanduiding ‘kampeerterrein’;
    2. een theetuin / rustpunt;

met daaraan ondergeschikt:

c. de productie en verkoop van ijs- en chocoladeproducten en daarmee gelijk te stellen producten;
d. het samenstellen en voor afhaal beschikbaar stellen van licht alcoholische borrel- en picknickmanden en daarmee gelijk te stellen producten;

met de daarbij behorende:

e. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
f. bijbehorende bouwwerken;
g. tuinen, erven en terreinen;
h. groenvoorzieningen;
i. verkeers- en verblijfsvoorzieningen;
j. parkeervoorzieningen
k. speelvoorzieningen;
l. sanitaire voorzieningen;
m. nutsvoorzieningen;
n. overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

3.2 Bouwregels

a. Op deze bouwregels is het bepaalde in artikel 6, lid 6.3 van overeenkomstige toepassing.
b. Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:
    1. als hoofdgebouw mag uitsluitend één vrijstaand woonhuis worden gebouwd;
    2. het hoofdgebouw zal binnen het bouwvlak worden gebouwd;
    3. de goot- en bouwhoogte van een hoofdgebouw zal ten hoogste respectievelijk 3,50 m en 9,00 m bedragen.
c. Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende regels:
    1. bijbehorende bouwwerken zullen ten minste 1,00 m achter de naar het water van het van Harinxmakanaal gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw c.q. het verlengde daarvan worden gebouwd met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding uitgesloten - bebouwing' geen bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd;

2. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken bij een hoofdgebouw zal ten hoogste 1.200 m² bedragen;
3. de goothoogte van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste gelijk zijn aan de bouwhoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw waaraan wordt gebouwd, plus 0,25 m, met dien verstande dat de goothoogte van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk niet meer mag bedragen dan 4,00 m;
4. de goothoogte van een vrijstaand bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
5. de bouwhoogte van een vrijstaand bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste 6,00 m bedragen;

d. Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
1. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 1,00 m bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de naar het water van het van Harinxmakanaal gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw c.q. het verlengde daarvan ten hoogste 2,00 m zal bedragen;
2. de bouwhoogte van vlaggenmasten zal ten hoogste 8,00 m bedragen;
3. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5,00 m bedragen.

3.3 Nadere eisen

Het bevoegd gezag kan met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:

a. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
b. het landschappelijk beeld;
c. de verkeersveiligheid;
d. de milieusituatie;
e. het straat- en bebouwingsbeeld,

nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van bouwwerken.

3.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met deze bestemming wordt begrepen het gebruik dat afwijkt van de bestemmingsomschrijving, waaronder in ieder geval wordt begrepen:

a. het gebruik van de gronden en gebouwen voor de in lid 3.1 onder b genoemde kleinschalige recreatieve activiteiten indien de landschappelijke inpassing van het erf niet is gerealiseerd en in stand wordt gehouden, zoals aangegeven op het groenontwerp dat als Bijlage 1 bij de toelichting is gevoegd;
b. het gebruik van de gronden en gebouwen voor detailhandel, met uitzondering van de verkoopactiviteiten die zijn genoemd in lid 3.1 onder b, c en d;
c. het gebruik van de gronden en gebouwen voor verblijfsrecreatie, met uitzondering van het kleinschalig kamperen zoals genoemd in lid 3.1 onder b en lid 3.4 onder d;
d. het gebruik van de gronden als standplaats voor kampeermiddelen anders dan in de vorm van tenten, met dien verstande dat:
1. maximaal 15 tenten zijn toegestaan;
2. in de periode van 1 november tot en met 14 maart van elk kalenderjaar geen tenten aanwezig mogen zijn;
e. het gebruik van gronden en bouwwerken voor de productie en verkoop van ijs en chocoladeproducten over een bedrijfsvloeroppervlakte van meer dan 80 m2;
f. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning;
g. het gebruik van een woonhuis voor meer dan één woning.

Artikel 8 Algemene afwijkingsregels

Artikel 8 wordt aangepast op de wijze zoals deze in onderstaande tekst gearceerd in geel is doorgehaald:

~~**8.2 Afwijkingsregel woningaantal**~~
~~Het bevoegd gezag kan, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:~~

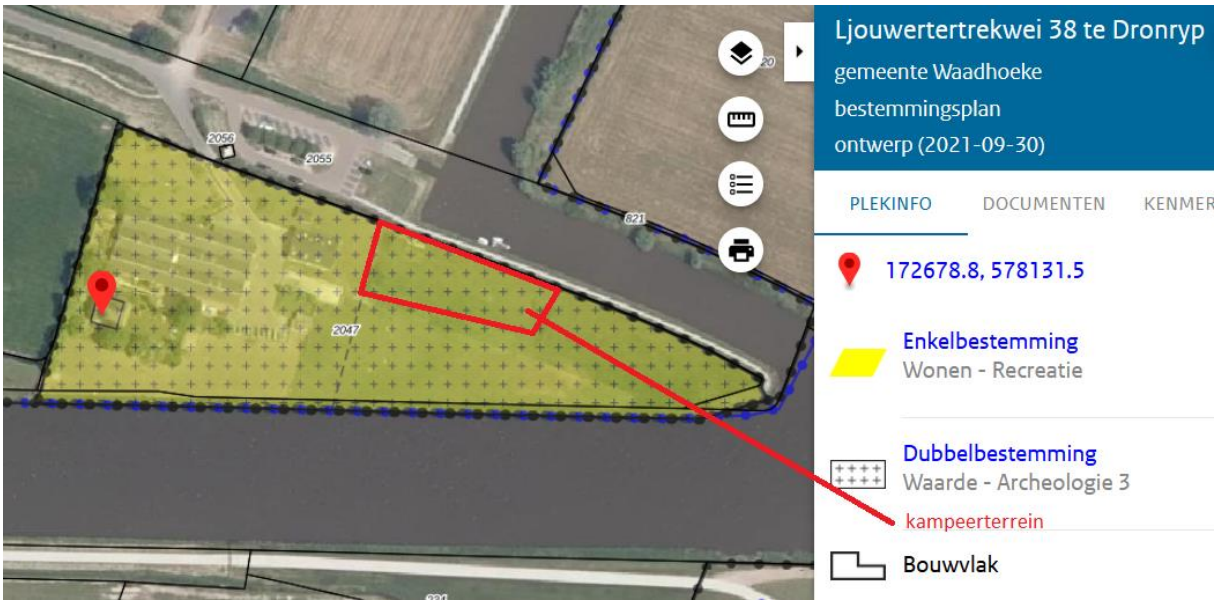
1. ~~de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;~~
2. ~~het landschappelijk beeld;~~
3. ~~de verkeersveiligheid;~~
4. ~~de milieusituatie;~~
5. ~~het straat- en bebouwingsbeeld,~~

~~met een omgevingsvergunning afwijken van de in Hoofdstuk 2 opgenomen bouwregels ten aanzien van de bepaalde (bedrijfs-)woningaantallen, met dien verstande dat:~~

a. ~~voor bedrijfswoningen geldt dat niet meer dan één bedrijfswoning per bouwperceel is toegestaan;~~
b. ~~het aantal woningen past binnen een door Gedeputeerde Staten geaccordeerd woonplan.~~

<u>Aanpassing verbeelding</u>

De verbeelding wordt qua opzet aangepast op de wijze zoals op het navolgende fragment is aangegeven. Hierbij wordt de begrenzing van het kampeerterrein gevolgd die is weergegeven op bijlage 1 van de toelichting van het bestemmingsplan; Inpassing erf (groenontwerp). De uiteindelijke aanduiding van het kampeerterrein op de verbeelding is precies ingetekend conform het groenontwerp.

<u>Aanpassingen behorende bij de toelichting</u>

Bijlage 1 van de toelichting van het bestemmingsplan 'Inpassing erf (groenontwerp)' is aangepast door het kampeerterrein strakker in te tekenen, aan te geven hoe de afscheiding van het kampeerterrein richting de kant van het Van Harinxmakanaal eruit komt te zien en wat de inrichting van het daarnaast liggende veldje aan het kanaal gaat worden (natuurlijke speelvoorziening die in een groene setting past). Een uitsnede van dit groenontwerp is ook opgenomen als figuur 4 op pagina 11 van de toelichting.

bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp

vastgesteld

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

bestemmingsplan

Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp

vastgesteld 18-01-2021

Inhoudsopgave

Toelichting **5**

Hoofdstuk 1 Inleiding **7**
1.1 Aanleiding 7
1.2 Geldend bestemmingsplan 7
1.3 Leeswijzer 8

Hoofdstuk 2 Planvoornemen **9**
2.1 Plangebied 9
2.2 Huidige situatie 9
2.3 Toelichting nieuwe situatie 10
2.4 Inpassing 10

Hoofdstuk 3 Beleidskader **13**
3.1 Rijksbeleid 13
3.2 Provinciaal beleid 14
3.3 Gemeentelijk beleid 17

Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten **19**
4.1 Water 19
4.2 Bodem 20
4.3 Milieuhinder 20
4.4 Erfgoed 21
4.5 Externe veiligheid 22
4.6 Ecologie 22
4.7 Luchtkwaliteit 24
4.8 Verkeer en parkeren 24
4.9 M.e.r.-verantwoording 25

Hoofdstuk 5 Juridische toelichting **27**
5.1 Plansystematiek 27
5.2 Toelichting op de regels 27
5.3 Overige aspecten 30

Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid **31**
6.1 Economische uitvoerbaarheid 31
6.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 31

Bijlagen bij de toelichting **33**

Bijlage 1 Inpassing erf (groenontwerp) **35**

Bijlage 2 Watertoets **39**

Bijlage 3 Verkennend bodemonderzoek **43**

Bijlage 4 Overlegreacties **107**

Regels **113**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **115**
Artikel 1 Begrippen 115
Artikel 2 Wijze van meten 119

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels **121**

Artikel 3	Wonen - Recreatie	121
Artikel 4	Waarde - Archeologie 3	123
Hoofdstuk 3	**Algemene regels**	**125**
Artikel 5	Anti-dubbeltelregel	125
Artikel 6	Algemene bouwregels	127
Artikel 7	Algemene gebruiksregels	129
Artikel 8	Algemene afwijkingsregels	131
Artikel 9	Overige regels	133
Hoofdstuk 4	**Overgangs- en slotregels**	**135**
Artikel 10	Overgangsrecht	135
Artikel 11	Slotregel	137
Bijlagen bij de regels		**139**
Bijlage 1	**Staat van bedrijfsactiviteiten**	**140**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In Dronryp, aan de Ljouwertertrekwei 38 (gemeente Waadhoeke), ligt een groot perceel met een bedrijfsbestemming. Het bedrijf dat hier was gevestigd is inmiddels beëindigd. Er zijn twee kopers die hier willen gaan wonen en een aantal (dag)recreatieve voorzieningen op het terrein erbij willen ontwikkelen.

Voor het beoogde gebruik is een bedrijfsbestemming niet meer langer nodig. Om op het perceel te kunnen wonen is wel een woonbestemming nodig. Om deze reden moet het geldende bestemmingsplan (bestemmingsplan Dronryp 2018, dat op 31 oktober 2019 gewijzigd is vastgesteld door de gemeenteraad van Waadhoeke) worden herzien.

Door middel van het voorliggende bestemmingsplan kan het juiste planologisch-juridische kader worden geboden voor het voorgenomen gebruik.

1.2 Geldend bestemmingsplan

Het geldende bestemmingsplan is het bestemmingsplan 'Dronryp 2018'. Het plangebied kent de enkelbestemming 'Bedrijf', met functieaanduiding 'bedrijf tot en met categorie 3.2'. Dat past niet langer bij de gewenste toekomstige ontwikkeling (regulier wonen met daaraan ondergeschikt kleinschalige recreatieve voorzieningen).

Figuur 1. Fragment van de plankaart (verbeelding) uit het geldende bestemmingsplan 'Dronryp 2018' (www.ruimtelijkeplannen.nl)

1.3 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk is in hoofdstuk 2 ingegaan op het planvoornemen. In hoofdstuk 3 wordt een overzicht gegeven van het geldende en relevante ruimtelijke overheidsbeleid in het plangebied. Een beschrijving van de omgevingsaspecten betreffende de planologische en milieukundige randvoorwaarden volgt daarop in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 betreft de toelichting op de juridische vormgeving van het bestemmingsplan en de hiervoor te volgen procedure. Tot slot is in hoofdstuk 6 ingegaan op de (economische en maatschappelijke) uitvoerbaarheid van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan telt verder verschillende bijlagen.

Hoofdstuk 2 Planvoornemen

2.1 Plangebied

Het plangebied aan de Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp omvat het gehele kadastrale perceel 2047, sectie B, kadastrale gemeentenaam Dronrijp (DRP00 - B - 2047) . Kleine delen van de kadastrale percelen DRP00 - F - 773 en DRP00 - B - 2055 worden ook meegenomen in de bestemmingsplanherziening, zodat de bedrijfsbestemming daar ook niet langer van toepassing is.

Het plangebied ligt aan de zuidoost rand van Dronryp, op een soort landtong aan het Van Harinxmakanaal. Voor de exacte plangrens wordt verwezen naar de bij het voorliggende bestemmingsplan behorende verbeelding.

Figuur 2. Ligging van het plangebied

2.2 Huidige situatie

Op het terrein is veel bedrijfsbebouwing aanwezig. Daarvan springen de drie geschakelde loodsen het meest in het oog. Deze loodsen zijn op het voormalig bedrijf onder andere in gebruik geweest als dierenverblijf en voor het opslaan van goederen. Door de huidige leegstand en de matige beeldkwaliteit van de loodsen is de uitstraling van het erf onvoldoende. Het terrein en de locatie van het terrein bieden goede kansen voor verbetering van de uitstraling. Met name voor het zicht op de loodsen vanaf de Ljouwertertrekwei.

Figuur 3. Straatbeeld in de huidige situatie

2.3 Toelichting nieuwe situatie

Beoogde activiteiten

Naast het gebruik als wonen, willen de initiatiefnemers kleinschalige recreatieve activiteiten ontplooien. Het grote terrein leent zich daar goed voor.

De volgende kleinschalige recreatieve activiteiten zullen (op termijn) op het terrein plaatsvinden:

- een theetuin, verkoop van koffie, thee en limonade bij de theetuin;
- maken van ijs en chocolade en verkoop daarvan;
- borrel- en picknickmanden samenstellen en voor afhaal beschikbaar stellen;
- natuurspeelplek met enkele speeltoestellen (zoveel mogelijk natuurlijke materialen) en het hobbymatig houden van dieren;
- kleinschalig kampeerterrein in de vorm van een trekkersveldje voor maximaal 15 tenten.

Inrichting terrein

De huidige bebouwing op het erf wordt in de nieuwe ontwikkeling in principe in stand gehouden. Alle activiteiten die binnen zullen plaatsvinden krijgen binnen de bestaande bouwmogelijkheden een plek.

De bestaande woning is met een functieaanduiding 'wonen' aangeduid. Deze aanduiding blijft ook in de nieuwe situatie gelden. De reden is dat in het geldende bestemmingsplan deze regeling is opgenomen om de bedrijfsactiviteiten van een nabijgelegen agrarisch bedrijf niet in de weg te zitten.

Het oostelijke deel van het plangebied blijft vrij van bebouwing en wordt onder andere gebruikt als trekkersveld en voor de inrichting met natuurlijke speelvoorzieningen.

2.4 Inpassing

De inrichting van het terrein vraagt om een goede inpassing om het karakter van een woonbestemming te rechtvaardigen. Aandachtspunten zijn het aanzicht vanaf de straatzijde (Ljouwertertrekwei) op de loodsen en het openhouden van het oostelijke gedeelte van het terrein. Daarom moet hier in dit plan voldoende aandacht aan worden besteed. In de regels en de verbeelding wordt de inpassing geborgd.

Inpassing voormalige bedrijfsgebouwen

In de bestaande situatie is vooral het zicht op de verschillende loodsen op het terrein een aandachtspunt. De inpassing vraagt om passende, gebiedseigen beplanting die de loodsen enige afscherming moeten

geven. In de regels wordt verwezen naar de inpassingsmaatregelen, die door een hovenier zullen worden uitgevoerd. Het groenontwerp is als bijlage toegevoegd (Bijlage 1).

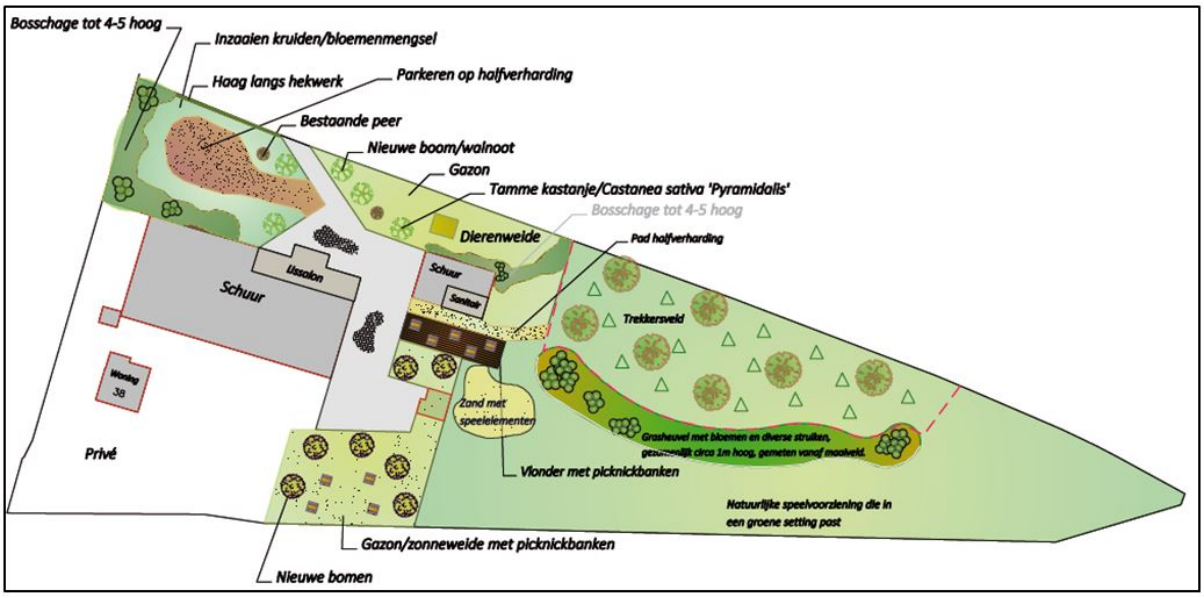
Voor de bosschage is het van belang dat deze langs de schuur wat forser wordt neergezet, zodat de schuur beter aan het zicht wordt onttrokken. De bosschage aan de zijde in de richting van de buren/parkeerplaats en bij de camping wordt lager om ook daar het vrije gevoel te behouden.

Type beplanting:
- Bomen: Walnoot, fruitbomen peer/appel
- Struikvormers: geoorde wilg, kardinaalsmuts, wilde liguster, lijsterbes, eenstijlige meidoorn, Gelderse roos.
- Bloemenmengsel G2.

In alle gevallen gaat het om inheemse beplanting. De struikvormers en het bloemenmengsel zijn aangeraden ter bevordering van de biodiversiteit.

Inpassing kampeergedeelte en langs kanaal

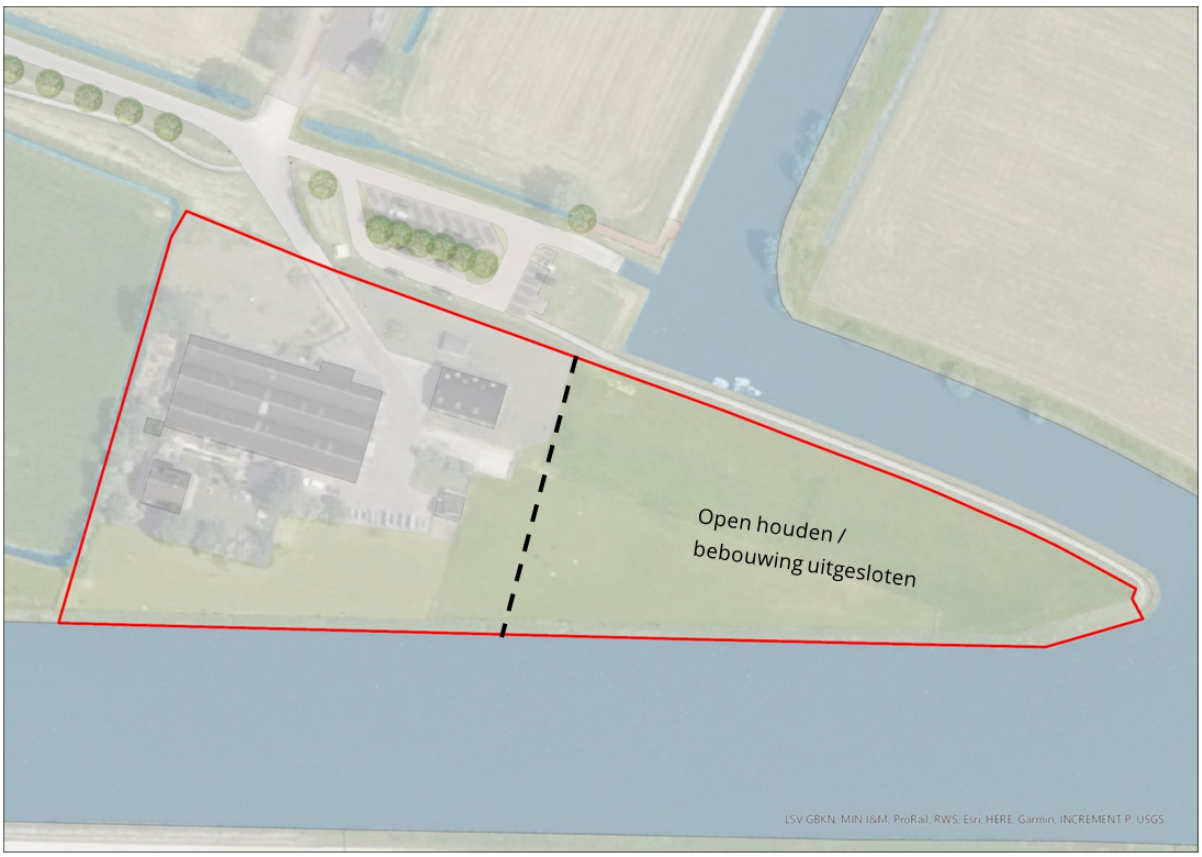
Bij zowel het kampeergedeelte als het stukje langs het kanaal worden kleine/lage niet te volle boompjes ingepast, waardoor het vrije zicht niet belemmerd wordt. Gedacht wordt aan fruitbomen. In beide gevallen zijn de boompjes gewenst om wat schaduw te kunnen creëren voor de gasten.

Figuur 4. Groenontwerp

Inpassing oostelijke helft van het plangebied

De oostelijke 'landtong' wordt zoveel mogelijk open gehouden. Op de verbeelding en in de regels is dan ook een regeling opgenomen om op dit gedeelte bebouwing uit te sluiten.

Figuur 5. Het deel van het perceel waar bebouwing uitgesloten is

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Op 13-03-2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. Hierin is de visie van het Rijk op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland richting 2040 aangegeven. Dit betreft een integraal kader voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. In de SVIR is gekozen voor een selectieve inzet van het rijksbeleid waarbij 13 nationale belangen aan de orde zijn die in de SVIR verder gebiedsgericht zijn uitgewerkt in concrete opgaven voor de diverse onderscheiden regio's. Buiten deze nationale belangen hebben decentrale overheden meer beleids-vrijheid op het terrein van de ruimtelijke ordening gekregen; het kabinet is van mening dat provincies en gemeenten beter op de hoogte zijn van de actuele situatie in de regio en de vraag van bewoners, bedrijven en organisaties en daardoor beter kunnen afwegen welke (ruimtelijke) ingrepen in een gebied nodig zijn. Met betrekking tot het voornemen kan worden geconcludeerd dat geen van de 13 nationale belangen worden geschaad.

3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, 07-12-2011), ook wel bekend onder de naam AMvB Ruimte, zijn de nationale belangen uit de SVIR voorzien van juridische kaders, waarmee de doorwerking van de nationale belangen op ruimtelijk gebied is geborgd.

Defensie in artikel 2.6 van het Barro betreft één van die nationale belangen die in de AMvB Ruimte is opgenomen en ook relevant is voor de gemeente Waadhoeke. In het Barro is onder andere vastgelegd dat bij bestemmingsplan herzieningen rekening in een plangebied dient te worden gehouden met de ruimtelijke beperkingen die voortkomen uit militaire activiteiten.

Ook geldt bij elk ruimtelijk plan nationaal belang 13 met betrekking tot zorgvuldig ruimtegebruik.

3.1.3 Ladder duurzame verstedelijking

Nationaal belang 13 van de SVIR van het Rijk vraagt om een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten. Dit moet met behulp van de zogeheten Ladder voor duurzame verstedelijking (hierna: de Ladder) worden onderbouwd. Per 01-07-2017 is een vereenvoudigde Ladder van toepassing.

Beoordeeld moet worden of sprake is van een nieuw beslag op de ruimte. Daarvan is in beginsel sprake als het nieuwe ruimtelijke besluit meer bebouwing mogelijk maakt dan er op grond van het voorheen geldende planologische regime aanwezig was, of kon worden gerealiseerd.

De eerste afweging in de toetsing aan de Ladder is het beantwoorden van de vraag of er sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Of daarvan sprake is wordt bepaald door de aard en omvang van de ontwikkeling in relatie tot de omgeving. Als definitie voor stedelijke ontwikkeling is in het Bro opgenomen: 'ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen'. Uit jurisprudentie blijkt dat de ladder voor duurzame verstedelijking niet van toepassing is voor kleinschalige ontwikkelingen. Uit rechtspraak (ABRvS 28 juni 2017;ECLI:NL:RVS:2017:1724) blijkt dat niet iedere ontwikkeling van onder meer woningbouw als stedelijke ontwikkeling valt te kwalificeren. Zo is geoordeeld dat er sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling als meer dan 11 woningen worden gerealiseerd.

Hieruit valt af te leiden dat in dit geval geen sprake is van een stedelijke ontwikkeling en extra beslag op de ruimte. Op de bedrijfsbestemming was al een woning aanwezig. Van het realiseren van extra woningen en dus exra ruimtebeslag is geen sprake.

3.1.4 Nationale omgevingsvisie

"Duurzaam perspectief voor onze leefomgeving"

Vanaf 2022 zal de Omgevingswet in werking treden. Onderdeel daarvan is een visie op de leefomgeving: de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Met de NOVI neemt het Rijk het voortouw voor een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Nederland. In juni 2019 is door het Kabinet de ontwerpversie gepresenteerd.

De NOVI richt zich op de volgende vier prioriteiten die onderling veel met elkaar te maken hebben en gevolgen hebben voor het inrichten van de fysieke leefomgeving:
- ruimte maken voor de klimaatverandering en energietransitie;
- de economie van Nederland verduurzamen en het groeipotentieel behouden;
- de steden en regio's sterker en leefbaarder maken;
- het landelijk gebied toekomstbestendig ontwikkelen.

In de NOVI staan de keuzes op nationaal niveau, maar in veel gevallen ligt de verantwoordelijkheid bij gemeenten en/of provincies. Op basis van drie uitgangspunten helpt de NOVI bij het wegen van belangen en het maken van keuzes:
- slimme combinaties maken waar dat mogelijk is;
- de kenmerken van het gebied centraal stellen;
- niet uitstellen of doorschuiven.

Op 11 september 2020 is de definitieve NOVI naar de Tweede Kamer gestuurd.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Omgevingsvisie Fryslân

Op 21 oktober 2020 is de omgevingsvisie Fryslân vastgesteld. In wat voor Fryslân wilt u in 2025-2030 wonen, werken, recreëren, kortom: leven? Deze vraag staat centraal bij het maken van de nieuwe Omgevingsvisie van de provincie Fryslân. In het plan komt al het provinciale beleid voor de fysieke leefruimte te staan. Het gaat om de hoofdlijnen voor de ruimtelijke inrichting van Fryslân, de provinciale waterhuishouding, infrastructuur, natuur, landschap en milieu.

Een van de doelen in de omgevingsvisie is een vitaal en samenhangend netwerk van steden en dor-pen met een variatie aan woningen, bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, werkgelegenheid en voorzieningen.

Fryslân kent een samenhangend netwerk van steden, grote en kleinere dorpen. Deze steden en dor-pen vullen elkaar aan op het gebied van wonen, werken en voorzieningen, ieder vanuit de eigen kwaliteiten. Inzet is onderdelen van dit netwerk nog sterker met elkaar te verbinden tot een compleet palet aan woon-, en werkmilieus en voorzieningen. Het netwerk vormt daarmee de basis voor onder andere plezierig wonen in een verscheidenheid aan woonbuurten, waarbij het woningaanbod aansluit op de vraag van inwoners en van mensen die zich in Fryslân willen vestigen.

Vanuit de wettelijke verantwoordelijkheid voor zorgvuldig en verantwoord gebruik van de schaarse ruimte, vindt er regionale afstemming van plannen voor woningbouw, bedrijventerreinen en kantoorvolume plaats. Tussen provincie en gemeenten in regioverband worden meerjarige programmeringsafspraken over passend aanbod, zowel kwantitatief als ook kwalitatief wanneer dat gewenst is, gemaakt.

Van belang hierbij is dat stedelijke functies naar aard en schaal passen bij stad of dorp, en daarop aansluiten. En dat ze goed ontsloten worden, waarbij vervoersknooppunten zoveel mogelijk benut worden. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de verdeling van woningbouw en aanleg van bedrijfslocaties over

hun kernen; in hun visies/ plannen bepalen ze waar dit gebeurt en in welke kwaliteit. Bij nieuwe inzichten en ontwikkelingen kan van afspraken worden afgeweken. Dit biedt flexibiliteit, ook om in te spelen op kwaliteiten waar aantoonbaar behoefte aan is.

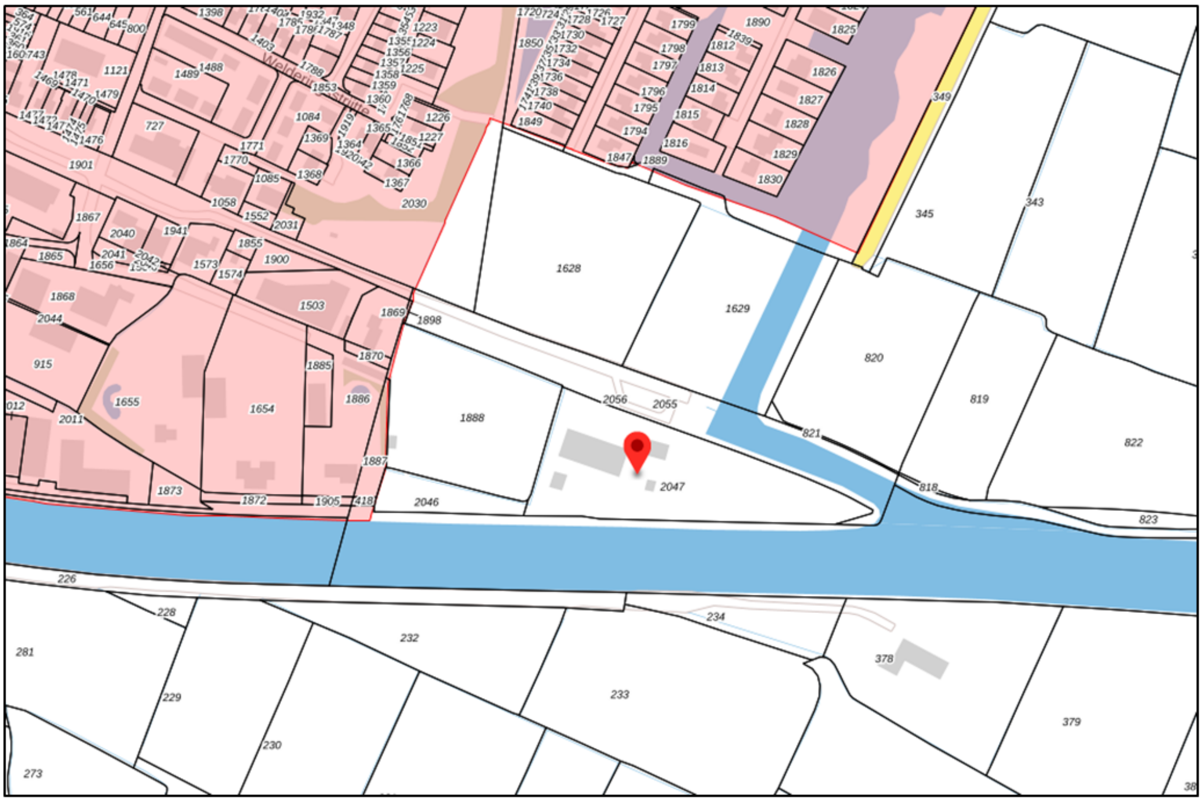
3.2.2 Verordening Romte

Op 21-02-2018 is de wijzigingsverordening Verordening Romte Fryslân 2014 vastgesteld. Deze wijzigingsverordening is een hernieuwde vaststelling van de verordening uit 2014. In de verordening zijn concrete regels gesteld die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen (uit het streekplan, maar ook daarna opgestelde structuurvisies) doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. In de verordening is onder meer de grens tussen het bestaand stedelijk gebied en landelijk gebied vastgelegd.

Bestaand stedelijk gebied

In de verordening is onderscheid gemaakt tussen de begrippen bestaand stedelijk gebied en landelijk gebied. Voor bestaand stedelijk gebied geldt dat een grotere mate van beleidsvrijheid wat betreft de ruimtelijke ordening bestaat dan in het landelijk gebied. Onder bestaand stedelijk gebied wordt verstaan:

“het gebied dat de bestaande of bij bestemmingsplan toegelaten en voorziene woon- of bedrijfsbebouwing waaronder mede begrepen de daarbij behorende openbare voorzieningen en verkeersinfrastructuur van een kern bevat, zoals begrensd op de van de verordening deel uitmakende kaarten Begrenzing bestaand stedelijk gebied”. De definitie van landelijk gebied sluit daar op aan: “het gebied buiten het bestaand stedelijk gebied”. Het plangebied van dit bestemmingsplan ligt in het landelijk gebied (figuur 5). Nieuwe stedelijke ontwikkelingen zijn hier in principe niet toegestaan. Het voornemen is geen stedelijke ontwikkeling en daarmee op dit punt niet in strijd met de Verordening Romte Fryslân (VRF).

Figuur 6. Begrenzing bestaand stedelijk gebied (kaart 1 VRF)

Kleinschalige recreatie / trekkersveld

Het maken en verkopen van ijs en chocolade en een theetuin (met speelvoorzieningen) kunnen worden

gezien als een horecavorm/dagrecreatie die is toegestaan op grond van artikel 1.2.1, tweede lid onder b van de VRF.

Het trekkersveld is toegestaan op grond van artikel 1.2.1, tweede lid en 5.5.1, eerste lid onder a (van de VRF). Kamperen is alleen in toeristisch seizoen toegestaan. Er zijn uitsluitend tenten toegestaan. Het trekkersveld moet een kleinschalige opzet hebben en moet goed zijn ingepast (een ruimtelijk plan voor het landelijk gebied dient te voorzien in een zorgvuldige inpassing van een nieuwe recreatieve voorziening of uitbreiding van een recreatieve voorziening, artikel 2.1.1, derde lid onder e). In Bijlage 1 is het trekkersveld ook meegenomen in de inpassing.

Hobbymatige dierenstalling en eigen opslag is zonder meer mogelijk in bestaande bebouwing.

Weidevogelkansgebied

De locatie ligt in weidevogelkansgebied. Het hele perceel heeft in de huidige situatie een bedrijfsbestemming, waarmee bedrijven tot en met milieucategorie 3.2 zijn toegestaan. In de praktijk betekent dit dat het perceel zowel in de huidige situatie als in de nieuwe situatie geen geschikt leefgebied is voor weidevogels. Openheid en rust zijn belangrijk voor weidevogels. Er is geen sprake is van extra verstoring van het gebied van openheid en rust dat geschikt is voor weidevogels. De ontwikkeling is niet in strijd met artikel 7.2.2 VRF.

Figuur 7. Weidevogelgebieden (kaart 7 VRF)

Op grond van de VRF kan bij hergebruik in principe gebruik worden gemaakt van alle bestaande bebouwing (vervanging is evt. ook mogelijk). Wel geldt op grond van artikel 2.1.1, derde lid onder e dat bij het toestaan van nieuwe functies zorggedragen moet worden voor een zorgvuldige inpassing. Met het opstellen van een groenplan en het vrij houden van bebouwing op de oostelijke helft van het perceel kan hier aan worden voldaan.

3.2.3 Vaarwegenverordening Fryslân

Gemeenten dienen ontwikkelingen die belemmerend zijn voor het functioneren en de verdere ontwikkeling van het vaarwegennet, te voorkomen. Bij de totstandkoming van bestemmingsplannen moet dan ook met de door de provincie gestelde eisen in de "Vaarwegenverordening Fryslân 2014" rekening worden gehouden. Voor alle vaarwegen voor de beroeps- en recreatievaart zijn beheerzones vastgelegd waarbinnen in beginsel een verbod voor bouwwerken, houtopstanden en werkzaamheden geldt die het functioneren van de vaarweg zouden kunnen beïnvloeden.

Het aan het plangebied grenzende Van Harinxmakanaal betreft een provinciale vaarweg van lijst A (vaarwegdiepte -2,75 m, onderhoudsdiepte -4,25 m) en is in het PVVP aangewezen als 'CEMT-klasse Va'. Voor activiteiten binnen de geldende beheers- en bebouwingsvrije zones langs het Van Harinxmakanaal moet van provinciewege ontheffing op grond van de vaarwegenverordening worden verkregen. Ook de Harnzer Trekfeart is als vaarweg van lijst A (vaarwegdiepte -1,30 m, onderhoudsdiepte -1,50 m) opgenomen. Dit betreft het eerste gedeelte van de opvaart tot de bocht bij het bedrijventerrein.

De kanaalkant van het perceel wordt niet bebouwd en gaat ook niet bebouwd worden. Dat blijkt ook uit de planregels en de verbeelding. Met de inrichting van het perceel moet rekening worden gehouden met de beheerszone. Bij eventuele wijzigingen in de inrichting in of nabij de beheerszone moet met de provincie afgestemd worden (vaarwegen).

De overige aanwezige watergangen (perceelsloten en dergelijke) kennen geen classificatie. Hiertoe gelden dan ook geen beheergrenzen en er zijn dan ook geen door de Provinsje Fryslân opgelegde bebouwingsvrije zones van toepassing. Wel kan ten behoeve van beheer en onderhoud een obstakelvrije zone en dus bebouwingsvrije zone vanwege Wetterskip Fryslân dan wel de Gemeente Waadhoeke als beheerder van toepassing zijn.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Nota recreatie en toerisme gemeente Waadhoeke

De gemeente Waadhoeke heeft met de Nota recreatie en toerisme gemeente Waadhoeke (Beleef Waadhoeke!) in 2020 een visie en uitvoeringsagenda opgesteld over recreatie en toerisme. Deze nota geeft richting aan hoe de gemeente de komende vier jaar invulling wil geven aan recreatie en toerisme.

De gastvrijheidssector zit in de lift. De toeristische sector kan een actieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid en de dynamiek. De gemeente heeft zich als doel gesteld om meer bezoekers te trekken die komen genieten van de prachtige gemeente en tegelijkertijd door hun bestedingen de lokale economie en de toeristische sector versterken en bevorderen.

De gemeente Waadhoeke zet in op waardevol toerisme en heeft de ambitie dat in 2024 de recreatief-toeristische bestedingen met 30% zijn toegenomen. Recreatief-toeristische aanbieders zoals ondernemers leveren een belangrijke bijdrage hierin.

Het planvoornemen sluit goed aan bij de gemeentelijke ambities op het gebied van recreatie en toerisme. De kleinschalige recreatieve activiteiten zoals de theetuin, de kampeerplekken voor tenten en de ambachtelijke ijsbereiding op deze locatie aan het water en langs een fiets-/wandelpad dragen bij aan aan waardevol toerisme en meer toeristische bestedingen in de gemeente Waadhoeke.

3.3.2 Parkeerbeleid

Het perceel heeft een ontsluiting op de Ljouwertertrekwei. Dit is een doodlopende weg en al het verkeer komt vanuit de richting van het dorp. De gemeente Waadhoeke beschikt over een Nota parkeernormen van november 2020. Deze is door het college van B&W vastgesteld op 8 december 2020. Uitgangspunt is dat de parkeerbehoefte wordt opgevangen door genoeg parkeerplaatsen op eigen terrein. Dat is op deze locatie goed mogelijk. Daarmee wordt voldaan aan het parkeerbeleid van de gemeente Waadhoeke.

Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten

Uit de bestaande omgevingssituatie kunnen (wettelijke) belemmeringen en/of voorwaarden voor een planvoornemen blijken. Uitgangspunt is dat er een goede omgevingssituatie bestaat. In de volgende paragrafen zijn de randvoorwaarden voortkomend uit de omgevingsaspecten voor het plangebied beschreven en beoordeeld op eventuele beperkingen voor het planvoornemen.

4.1 Water

Wettelijk kader
Bij ruimtelijke plannen moet worden beoordeeld of en in welke mate het plan gevolgen heeft voor de waterhuishouding. Door middel van een watertoets wordt het planvoornemen in een vroegtijdig stadium ter beoordeling aan het waterschap voorgelegd. Voorliggend projectgebied valt binnen het beheersgebied van Wetterskip Fryslân.

Watertoets
Op 6 april 2021 is voor het project een digitale watertoets uitgevoerd. Het resultaat van de watertoets is als bijlage bij deze toelichting raadpleegbaar (Bijlage 2). Hieruit blijkt dat de korte watertoetsprocedure van toepassing is en het project een beperkte invloed heeft op de wateraspecten die van belang kunnen zijn bij ruimtelijke plannen. Bij de uitwerking van het plan dient rekening te worden gehouden met de algemene uitgangspunten van Wetterskip Fryslân. Hieronder staan de eventuele wateraspecten die van invloed zijn op het plan en aandachtspunten om rekening mee te houden.

Toename verharding
Door ruimtelijke ontwikkelingen neemt de hoeveelheid verhard oppervlak toe met als gevolg een versnelde afvoer van hemelwater. Het is nodig om deze versnelde afvoer te compenseren om de waterberging in een gebied in stand te houden. Dit geldt ook voor toevoegen van oppervlakteverharding die wel past binnen het bestemmingsplan, maar waarvan de grond al meer dan vijf jaar braak ligt en waar in het verleden niet voor gecompenseerd is.
Het is verboden zonder watervergunning neerslag versneld tot afvoer te laten komen indien daarbij meer dan 200 m^2 onverharde grond in stedelijk gebied en 1500 m^2 in landelijk gebied wordt bebouwd of verhard. Er geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht wanneer wordt voldaan aan de compensatieregels genoemd in dit wateradvies. De meest voorkomende manier van compenseren is het graven van extra oppervlaktewater.
Met de functiewijziging kan aan de uitgangspunten van Wetterskip Fryslân worden voldaan. Er hoeft geen compensatie voor de toename van verharding uitgevoerd te worden, omdat het plan geen netto toename van verharding mogelijk maakt. Het plan is voor het aspect water uitvoerbaar.

Ruimtelijke adaptatie
Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moeten steden en dorpen ingericht worden met het oog op de toekomst. Het is belangrijk kansen te benutten om het gebied klimaat robuust in te richten. Zo is het mogelijk om het bebouwd gebied beter bestand te maken tegen hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en de gevolgen van een mogelijke overstroming. Voor veel maatregelen geldt bovendien dat ze kosteneffectief zijn, als ze maar in een vroeg stadium in het planvormingsproces worden meegenomen.

Er is geen aanleiding om specifieke maatregelen in het plan op te nemen met betrekking tot dit punt. Het plan maakt niet meer verharding mogelijk en is gelegen buiten een dorp of stad, waar dit aspect van groter belang is.

Regionale waterkering
Het plangebied ligt deels in een beschermingszone van een regionale waterkering. Deze zone is 5 meter. Dit betekent dat voor werkzaamheden binnen deze gebieden het aanvragen van een watervergunning of

het doen van een melding nodig is. De initiatiefnemer is hiervan op de hoogte. Vooralsnog worden er geen werkzaamheden binnen deze zone voorzien.

Conclusie
Voor het aspect water zijn geen belemmeringen te verwachten die de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staan.

4.2 Bodem

Wettelijk kader
In het kader van een goede ruimtelijke ordening dient bij het bestemmen van een gevoelige functie of bij het bouwen van woningen inzicht te worden verkregen in de lokale bodemkwaliteit. De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem dient geschikt te zijn voor het beoogde gebruik.

Toetsing
Het gebruik van het terrein wijzigt in die zin dat de hoofdfunctie in het plangebied van bedrijf naar wonen veranderd. Daarom moet inzicht worden verkregen in de geschiktheid van de grond voor het beoogde gebruik. Er is hiervoor een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd (Bijlage 3)

Op basis van de onderzoeksresultaten dient de hypothese verdacht formeel te worden verworpen. In de bovengrond is alleen in mengmonster MM4 van de bovengrond een licht verhoogd gehalte aan lood aangetroffen. In de overige mengmonsters van de grond zijn geen verhoogde gehalte aan de geanalyseerde parameters aangetoond.

In het grondwater zijn licht verhoogde concentraties aan barium en/of molybdeen aangetoond. Op basis van de resultaten van het uitgevoerde bodemonderzoek is geen aanvullend of nader onderzoek noodzakelijk.

Conclusie
Met het uitgevoerde onderzoek zijn milieuhygiënisch gezien geen belemmeringen aangetroffen voor de voorgenomen bestemmingswijziging.

4.3 Milieuhinder

4.3.1 Hinder van bedrijven

Wettelijk kader
In de publicatie ‘Bedrijven en milieuzonering’ (2009) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) wordt de richtafstandenlijst voor milieubelastende activiteiten gehanteerd, zowel voor bedrijven als maatschappelijke instellingen als scholen en sportvoorzieningen. Per bedrijfstype zijn voor elk van de aspecten geur, stof, geluid en gevaar de minimale afstanden aangegeven die in de meeste gevallen kunnen worden aangehouden tussen een bedrijf en woningen om hinder en schade aan mensen binnen aanvaardbare normen te houden. De grootste afstand is bepalend. De genoemde maten zijn richtinggevend, maar met een goede motivering kan en mag hiervan worden afgeweken.

Toetsing
Er dient te worden aangetoond dat het plan buiten de invloedssfeer van bedrijvigheid in de nabije omgeving valt. Tevens dient te worden aangetoond dat het plan geen belemmering vormt voor de nabijgelegen functies.
Uit een inventarisatie blijkt dat in de omgeving van het plangebied de volgende bedrijven en woningen zijn gelegen:

Adres	functie	bestemming	werkelijke afstand (circa)
Headijk	schapenhouderij	Landelijk Gebied	250 m
Ljouwertertrekwei 30-C	bedrijventerrein	bedrijventerrein, categorieën 1, 2 en 3 (tot en met 3.2, 100 m) + bedrijfswoning	105 m
Ljouwertertrekwei 34-6	Megabyte Computers Dronrijp	bedrijventerrein, categorieën 1, 2 en 3 (tot en met 3.1, 50 m) + bedrijfswoning	120 m

Conclusie
De afstanden van het plangebied tot hinderveroorzakende functies is groot genoeg. Het plan vormt ook geen belemmering voor de nabijgelegen functies. Wat betreft het aspect bedrijvenhinder mag het plan uitvoerbaar worden geacht.

4.3.2 Hinder van geluid

Wettelijk kader
De Wet geluidhinder (Wgh) is erop gericht om geluidhinder vanwege onder meer wegverkeerslawaai, spoorweglawaai en industrielawaai te voorkomen en te beperken. De Wgh bepaalt dat de 'geluidsbelasting' op gevels van woningen en andere geluidsgevoelige objecten niet hoger mag zijn dan een in de wet bepaalde norm die als voorkeursgrenswaarde wordt aangeduid. De omgevingsvergunning voor dit project maakt de nieuwbouw van woningen mogelijk. Daarom dient er een toetsing plaats te vinden aan de eisen uit de Wet geluidhinder. Van industrielawaai is in de omgeving van het plangebied geen sprake. Ook van spoorweglawaai is geen sprake. Er is om die reden alleen gekeken naar de geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaai. Voor het wegverkeerslawaai is de geldende norm 48 dB.

Toetsing
De voorgenomen ontwikkeling betreft een geluidgevoelige functie. Daarom moet getoetst worden aan de Wet geluidhinder.

Voor geluidhinder is het relevant om te vermelden dat het om een bestaande situatie gaat. Het plan maakt geen woningbouw mogelijk op het terrein. Het bestaande woonhuis blijft in gebruik als woonhuis. Bovendien is aangesloten op de Ljouwertertrekwei. De Ljouwertertrekwei is een 30 km weg. Een geluidsgevoelige bestemming die gerealiseerd wordt langs een 30 km weg wordt niet beoordeeld in het kader van de Wgh.

Conclusie
Ten aanzien van geluidhinder worden geen belemmeringen verwacht. Het plan is dan ook op dit punt uitvoerbaar.

4.4 Erfgoed

De Erfgoedwet bundelt en wijzigt een aantal wetten op het terrein van cultureel erfgoed. De kern van deze wet is dat wanneer de bodem wordt verstoord, de archeologische resten intact moeten blijven (in situ). Wanneer dit niet mogelijk is, worden archeologische resten opgegraven en elders bewaard (ex situ).

Daarnaast dient ieder ruimtelijk plan een analyse van de overige cultuurhistorische waarden van het plangebied te bevatten. Voor zover in een plangebied sprake is van erfgoed, dient op grond van voorgaande dan ook aangegeven te worden op welke wijze met deze cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten archeologie rekening wordt gehouden.

Voor het onderzoek naar erfgoed wordt uitgegaan van de Cultuurhistorische Kaart 2 (CHK2) van de Provinsje Fryslân, waar ook de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) deel van uit maakt. Op deze kaarten is informatie opgenomen over archeologische en cultuurhistorische waarden.

4.4.1 Archeologie

Volgens het vigerende bestemmingsplan Dronryp 2018 heeft het plangebied een dubbelbestemming "Waarde - Archeologie 3". Dat wil zeggen dat bodemingrepen met een oppervlakte van meer dan 500 m^2 en een diepte van meer dan 30 cm onder maaiveld voorwaarden worden gesteld aan de omgevingsvergunning op archeologische gronden.

Het voorliggende bestemmingsplan maakt geen extra gebouwen mogelijk. In het kader van de bestemmingsplanprocedure wordt geen aanleiding gezien om een archeologisch onderzoek uit te voeren. De dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3' blijft onverminderd van kracht. De onderzoeksverplichting blijft bestaan. Indien bij toekomstig graafwerk onverwachts archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, dient hiervan direct melding dient te worden gemaakt bij de minister conform de Erfgoedwet 2015, artikel 5.10 & 5.11.

Conclusie
Archeologie vormt geen belemmering voor het planvoornemen.

4.4.2 Cultuurhistorie

Naast wetgeving op rijksniveau is ook in de Verordening Romte Fryslân 2014 vastgelegd dat gemeenten in een ruimtelijk plan moeten aangeven op welke wijze het plan rekening houdt met cultuurhistorische elementen en structuren. Informatie over cultuurhistorische waarden is beschikbaar middels de Cultuurhistorische Kaart Fryslân 2 (CHK2) van Provinsje Fryslân. Wat betreft cultuurhistorie blijkt uit deze kaart dat er geen cultuurhistorische waarden aanwezig zijn. Een regeling ten aanzien van de bescherming van cultuurhistorische waarden wordt daarom niet nodig geacht.

Conclusie
De uitvoerbaarheid van het plan wordt niet belemmerd door (afbreuk aan) cultuurhistorische waarden.

4.5 Externe veiligheid

Wettelijk kader
Externe veiligheid betreft het risico dat aan bepaalde activiteiten verbonden is voor niet bij die activiteit betrokken personen. Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het voorkomen en beheersen van risicovolle (bedrijfs)activiteiten en van risicovol transport (onder andere van gevaarlijke stoffen). Het gaat daarbij om de bescherming van individuele burgers en groepen tegen ongevallen met gevaarlijke stoffen of omstandigheden. Risicobronnen kunnen onderscheiden worden in risicovolle inrichtingen (onder andere lpg-tankstations), vervoer van gevaarlijke stoffen (via wegen, spoorwegen, waterwegen) en leidingen (onder andere aardgas, vloeibare brandstof en elektriciteit).

Toetsing
Het plangebied bevindt zich buiten het invloedsgebied van risicobronnen. De wijziging naar een woonbestemming leidt bovendien niet tot de realisatie van een risicobron.

Conclusie
De uitvoerbaarheid van het bestemmingplan wordt niet beperkt door een extern veiligheidsrisico.

4.6 Ecologie

Wettelijk kader
Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. In deze wet is zowel de bescherming van de flora- en faunasoorten vastgelegd, evenals de bescherming van specifieke natuurgebieden (Natura 2000-gebieden). De Wnb vervangt onder andere de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998, waarin voorheen respectievelijk de soortenbescherming en de gebiedsbescherming was geregeld.

Naast de Wet natuurbescherming zijn ook de provinciale structuurvisie en verordening relevant voor de gebiedsbescherming. Hierin is onder meer het behoud en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) geregeld.

Toetsing

Soortenbescherming

Het terrein bestaat uit kort gemaaid gras, bestrating, een woonhuis en (voormalige) bedrijfsgebouwen. De ecologische verwachtingswaarde van het plangebied is laag. Het voornemen bestaat niet uit sloop en/of bouw van gebouwen, maar betreft een functiewijziging. Gezien de aard van het plan en de terreinomstandigheden wordt een veldonderzoek ten behoeve van de bestemmingswijziging niet noodzakelijk geacht. In verband met de soortbescherming van de Wnb is het wel nodig om bij de eventuele werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Ook geldt de zorgplicht van de Wet natuurbescherming, die erop gericht is bescherming te bieden aan Natura 2000-gebieden, dieren, planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in of grenst niet aan een in het kader van de Wnb beschermd gebied en heeft geen ecologische relatie met beschermde gebieden. Gezien de aard van de ontwikkeling, de terreinomstandigheden en de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden, kunnen negatieve effecten op in het kader van de Wnb beschermde natuurgebieden op voorhand worden uitgesloten. Een AERIUS-berekening voor het bepalen van stikstofdepositie is dan ook niet noodzakelijk, omdat er geen bebouwing wordt gesloopt en/of wordt gebouwd. Ook zal de terreinherinrichting nauwelijks gepaard gaan met de emissie van stikstofverbindingen (NO_X en NH_3), leidt het gebruik tot minder stikstofemissie en ligt het plangebied op ruime afstand van stikstofgevoelig Natura 2000-gebied. Een extern effect als gevolg van stikstof kan worden uitgesloten.

Een vergunning van de Wnb is niet nodig voor de beoogde activiteiten. Het plan is daarnaast op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de Verordening Romte Fryslân.

Van belang is dat het perceel voor de helft ligt in weidevogelgebied (het oostelijke deel). Dit gebied zal verder onbebouwd blijven, maar het trekkersveld zal wel voor een deel in dit gebied komen te liggen. Echter, in de praktijk ontbreken nu en in de toekomst in het plangebied de optimale omgevingscondities voor weidevogels (openheid en rust). Concreet betekent dit dat het perceel zowel in de huidige situatie als in de nieuwe situatie geen geschikt leefgebied is voor weidevogels.

De functiewijziging van bedrijf (tot en met milieucategorie 3.2) naar wonen met kleinschalige recreatie heeft als gevolg dat er met het oog op de ecologische kwaliteit een betere situatie ontstaat. Met een aanduiding 'bebouwing uitgesloten' wordt geborgd dat op de oostelijke helft van het plangebied geen gebouwen kunnen worden gebouwd. Er is dan ook geen sprake van extra verstoring van het gebied van openheid en rust dat wel geschikt is voor weidevogels. De ontwikkeling is niet in strijd met artikel 7.2.2 Verordening Romte Fryslân

Conclusie

Er worden geen negatieve effecten op natuurwaarden of in het kader van de Wnb beschermde gebieden verwacht. Door de initiatiefnemers wordt veel aandacht besteed aan een groene inpassing en het verbeteren van de biodiversiteit. Naar verwachting zal de natuurwaarde alleen maar toenemen.

Het plan wordt voor op het punt van natuurbescherming uitvoerbaar geacht.

4.7 Luchtkwaliteit

Wettelijk kader
Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. Projecten die 'niet in betekenende mate' (nibm) van invloed zijn op de luchtkwaliteit hoeven niet meer te worden getoetst aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit. De criteria om te kunnen beoordelen of er voor een project sprake is van nibm, zijn vastgelegd in de AMvB-nibm. In de AMvB-nibm is vastgelegd dat na vaststelling van het NSL of een regionaal programma een grens van 3% verslechtering van de luchtkwaliteit (een toename van maximaal 1,2 µg/m^3 NO_2 of PM_{10}) als 'niet in betekenende mate' wordt beschouwd.

Toetsing
Het plan maakt een bestemmingswijziging mogelijk van 'Bedrijf' naar 'Wonen'. Aangezien het één woonhuis betreft is geen toename van verkeer te verwachten en kan het project als 'niet in betekenende mate' worden beschouwd. Het plan kan voor het aspect luchtkwaliteit als uitvoerbaar worden beschouwd.

4.8 Verkeer en parkeren

Verkeer
Het perceel heeft een ontsluiting op de Ljouwertertrekwei. Dit is een doodlopende weg en al het verkeer komt vanuit de richting van het dorp. De functiewijziging heeft geen significante toename van de verkeersgeneratie als gevolg.

Parkeren
De gemeente Waadhoeke beschikt over een Nota parkeernormen van november 2020. Deze is door het college van B&W vastgesteld op 8 december 2020. Uitgangspunt is dat de totale parkeerbehoefte wordt opgevangen door genoeg parkeerplaatsen op eigen terrein.

De parkeerbehoefte is als volgt beredeneerd:
1. Woning: Een enkele vrijstaande woning heeft een parkeernorm van minimaal 2,0 en maximaal 2,8 parkeerplaats per woning. Dit toegepast op de in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling betekent dat er een parkeerbehoefte van maximaal 2,8 parkeerplaatsen (afgerond 3) is in de nieuwe situatie. Deze parkeerbehoefte kan worden gevonden op eigen terrein, aangezien het perceel van voldoende omvang is om te voorzien in de parkeerbehoefte van zowel de bewoners als de eventuele bezoekers.
2. Trekkersveldje: Ter plaatse van het plangebied is het trekkersveldje het best te vergelijken met de functie 'camping parkeerterrein'. De parkeerbehoefte hiervoor is in het buitengebied minimaal 1,1 en maximaal 1,3 parkeerplaats per standplaats. Gezien het feit dat het in dit geval circa 15 standplaatsen voor tenten mogelijk zijn, waarbij gebruik kan worden gemaakt van basisvoorzieningen, kan hier het beste op deze functie worden aangesloten. Dit in aanmerking nemende levert het voornemen een maximale parkeerbehoefte op van 15 x maximaal 1,3 = 19,5 (is afgerond 20) parkeerplaatsen. Het parkeren ten behoeve van de minicamping kan eenvoudig plaatsvinden op de parkeervoorzieningen op het eigen terrein. Overigens kan worden gesteld dat er sprake is van een trekkersveld, waarbij het aannemelijk is dat er veel fietsers van het kampeerterreintje gebruik zullen maken. Verwacht wordt dat de maximale parkeerbehoefte dan ook niet volledig wordt benut.
3. Overige recreatieve voorzieningen: de overige recreatieve voorzieningen zijn kleinschalig van aard. Er is vooral sprake is van fiets- en wandelpassanten. Dit is dan ook echt de doelgroep. Maar ook hiervoor geldt dat het terrein voldoende ruimte biedt voor parkeren (er kunnen in totaal circa 30 parkeerplekken worden aangelegd).

Kortom: op eigen terrein wordt voorzien in voldoende parkeergelegenheid. De doelgroep is vooral fietsers en wandelaars. Er kunnen circa 30 parkeerplekken in halfverharding worden aangelegd. Daarmee zal de

parkeerdruk voor de omgeving niet toenemen. Daarmee is het plan wat parkeren betreft uitvoerbaar.

4.9 M.e.r.-verantwoording

De Wet milieubeheer bepaalt dat voor met name in de bijlage C van het Besluit milieueffectrapportage genoemde plannen en projecten een uitgebreide m.e.r.-procedure moet worden doorlopen zodat de milieueffecten van een plan of project volwaardig in de beoordeling en besluitvorming aan bod komen. Voor plannen of projecten die vergelijkbaar zijn, maar van een kleinere schaal en omvang, moet, wanneer de schaal en omvang maar groot genoeg zijn, door het bevoegd gezag worden overwogen of een uitgebreide m.e.r.-procedure moet worden doorlopen. De schaal en omvang van deze plannen en projecten zijn genoemd in bijlage C van hetzelfde besluit. Voor nog 'kleinere' plannen geldt een soortgelijke verplichting, zij het dat de vorm van de beoordeling niet aan richtlijnen is gebonden.

Voor dit project bestaat geen aanleiding om de m.e.r.-beoordeling uit te voeren:

- het plan voorziet slechts in een functiewijziging;
- er is geen sprake van uitbreiding bebouwde oppervlakte;
- de milieueffecten zijn - in vergelijking met de oude functie - nihil, zoals ook blijkt uit de toelichting en dit hoofdstuk in het bijzonder.

Hoofdstuk 5 Juridische toelichting

5.1 Plansystematiek

Bij het opstellen van de regels is zoveel mogelijk aangesloten bij de plansystematiek van het bestemmingslan Dronryp 2018. De regels zijn zo opgesteld dat deze gebruikt kunnen worden in een analoog alsook in een digitaal bestemmingsplan. Op basis van de Wro is het digitaal vastgestelde bestemmingsplan leidend. Als er een verschil bestaat tussen het analoge en digitale bestemmingsplan, is het digitale bestemmingsplan bepalend qua vormgeving en inhoud.

De hoofdstukindeling van de regels is op een standaardwijze opgesteld, namelijk:

Hoofdstuk 1: Inleidende regels
- Begrippen
- Wijze van meten

Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels
- Bestemmingen
- Dubbelbestemmingen

Hoofdstuk 3: Algemene regels
- Anti-dubbeltelregel
- Algemene bouwregels
- Algemene gebruiksregels
- Algemene afwijkingsregels
- Overige regels

Hoofdstuk 4: Overgangs- en slotregels
- Overgangsrecht
- Slotregel

In navolgende is per hoofdstuk een toelichting hierop gegeven.

5.2 Toelichting op de regels

Inleidende regels

Artikel 1: Begrippen

In artikel 1 van de regels worden waar nodig de in de regels gebruikte begrip-pen verklaard. Dit is alleen het geval wanneer begrippen niet op voorhand voor een eenduidige uitleg, conform normaal spraakgebruik, vatbaar zijn.

Artikel 2: Wijze van meten

De wijze waarop maten, afstanden en dergelijke gemeten moeten worden, is opgenomen in artikel 2.

Bestemmingsregels

Algemeen

De bestemmingsregels in hoofdstuk 2 hebben betrekking op de in het bestemmingsplan gehanteerde bestemmingen en dubbelbestemmingen en zijn artikelsgewijs in de regels opgenomen. De verbeelding van het bestemmingsplan geeft aan waar de gehanteerde (dubbel)bestemmingen van toepassing zijn. Daarbij kan sprake zijn van verschillende soorten aanduidingen (gebieds-, functie-, bouw- en maatvoeringaanduidingen) waarmee een bepaald gebruik en het daarvoor bouwen nader wordt geregeld.

De regels kunnen per bestemming achtereenvolgens bestaan uit de volgende onderdelen:

Bestemmingsomschrijving

In de bestemmingsomschrijving is uitgegaan van een volledige opsomming van wat binnen een bestemming functioneel ten aanzien van het gebruik van de gronden is toegestaan. Soms kan het voorkomen dat verschillende functies of bestemmingen naast elkaar zijn toegelaten, soms als primaire bestemming en soms als ondergeschikte bestemming.

Bouwregels

In de bouwregels is aangegeven of en hoe er in een bepaalde bestemming gebouwd mag worden. Er is gewerkt met een systematiek van bouwvlakken. Binnen bouwvlakken zijn gebouwen toegestaan tot een in de regels bepaalde goot- en bouwhoogte.

De toegelaten hoogte van erf- en terreinafscheidingen is tevens in de regels opgenomen voor zover dat in bepaalde bestemmingen is toegestaan.

Nadere eisen

Met het opnemen van nadere eisen kan het bevoegd gezag aanvullende voorwaarden stellen aan de plaats en afmetingen en nokhoogte van bouwwerken. Dit met het oog op onder meer het voorkomen van een onevenredige aantasting van gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden, het straat- en bebouwingsbeeld dan wel het landschappelijk beeld, de verkeersveiligheid en de milieusituatie.

Afwijken van de bouwregels

Met het afwijken van de bouwregels wordt geregeld dat door het bevoegd gezag in voorkomende gevallen onder voorwaarden bij verschil-lende bestemmingen kan worden afgeweken van de eerder opgenomen bouwregels per bestemming.

Specifieke gebruiksregels

Met specifieke gebruiksregels is vastgelegd welk gebruik in ieder geval tot strijdig met het in de bestemmingsomschrijving toegestane gebruik wordt gerekend.

In dit bestemmingsplan is sprake van de volgende bestemmingen:

Artikel 3: Wonen - Recreatie

Voor deze voormalige bedrijfslocatie geldt een specifieke bestemming met op de functie en locatie toegesneden regels.

In de bestemming is allereerst één woonhuis toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'wonen'. Als extra functie is ruimte voor een aan-huis-verbonden beroep of bedrijf geboden. Daarnaast worden er kleinschalige recreatieve activiteiten mogelijk gemaakt: een kleinschalig kampeerterrein voor maximaal 15 tenten, de productie en verkoop van ijs en chocola, het samenstellen en voor afhaal beschikbaar stellen van borrel- en picknickmanden, een theetuin / rustpunt en een speeltuin. De omvang van het kampeerterreintje is geborgd via de aanduiding 'kampeerterrein'.

In verband met de aanwezigheid van een grote oppervlakte aan voormalige bedrijfsgebouwen is in de regels vastgelegd dat er aan bijbehorende bouwerken een maximaal oppervlak is toegestaan van 1200m² , dit komt overeen met de bestaande situatie.

In de bouwregels is verder vastgelegd dat ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding uitgesloten - bebouwing' geen gebouwen en overkappingen mogen worden gebouwd. Deze regel is opgenomen omdat er al een grote oppervlakte aan bebouwing aanwezig is en het voor de ruimtelijke kwaliteit van het perceel wenselijk is om de bebouwing te concentreren op het voorste deel van het plangebied.

In de specifieke gebruiksregels is een voorwaardelijke verplichting opgenomen voor de erfinrichting en de landschappelijke inpassing van het erf. Als de inpassing niet wordt gerealiseerd en in stand gehouden, zoals is aangegeven op het bij het bestemmingsplan opgenomen groenontwerp, mogen de gronden en gebouwen niet worden gebruikt voor de kleinschalige recreatieve activiteiten.

Artikel 4: Waarde - Archeologie 3

Voor het plangebied geldt een middelhoge verwachtingswaarde (op de FAMKE aangegeven als 'Karterend onderzoek 1') waarvoor de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3' geldt. Bodemingrepen groter dan 500 m² zijn hiermee omgevingsvergunningsplichtig gesteld. Deze beschermingsregeling is in het bestemmingsplan opgenomen aangezien de mogelijkheid kan bestaan dat ruimtelijke ingrepen groter dan 500 m² plaatsvinden op gronden waar voor zover bekend nog geen archeologisch onderzoek van beschikbaar is.

Ter bescherming van de archeologische waarden is in de archeologische dubbelbestemming tevens een omgevingsvergunning vereist voor diverse werkzaamheden op en in de bodem. Voorwaarde voor het verlenen van een omgevingsvergunning is in alle gevallen dat uit archeologisch onderzoek is gebleken dat geen archeologische waarden zijn aangetroffen of dat deze archeologische waarden niet onevenredig worden geschaad. Mochten er wel archeologische waarden worden aangetroffen dan kan alleen onder voorwaarden een omgevingsvergunning worden verleend.

Algemene regels

Algemene regels gelden in het algemeen voor het gehele bestemmingsplan en staan min of meer los van de specifieke bestemmingsregels en worden om die reden in een apart hoofdstuk opgenomen.

Artikel 5: Anti-dubbeltelregel

De anti-dubbeltelregel ziet er op toe dat grond die reeds eerder bij een verleende omgevingsvergunning voor het bouwen is meegenomen, niet nog eens bij de verlening van een nieuwe omgevingsvergunning voor het bouwen mag worden meegenomen. De anti-dubbeltelregel heeft uitsluitend betrekking op situaties die plaatsvinden ten tijde van het geldende bestemmingsplan.

Artikel 6: Algemene bouwregels

In de algemene bouwregels is een regeling opgenomen ten aanzien van de overschrijding met niet meer dan 1 m van bouw- c.q. bestemmingsgrenzen bij het toepassen van ondergeschikte bouwdelen bij het bouwen. Tevens is middels de algemene bouwregels geregeld dat bestaande gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die de in het bestemmingsplan voorgeschreven maten overschrijden, zijn toegestaan.

Daarnaast is op verzoek van het Wetterskip Fryslân een voorwaardelijke bepaling opgenomen ter waarborg van het nemen van compensatiemaatregelen als het verhard oppervlak boven gestelde grenswaarden uitkomt.

Artikel 7: Algemene gebruiksregels

In de algemene gebruiksregels is geregeld welk gebruik in ieder geval tot strijdig gebruik met de in het plan opgenomen bestemmingen wordt gerekend.

Artikel 8: Algemene afwijkingsregels

De algemene afwijkingsregels bieden enige flexibiliteit als het gaat om het afwijken van in het plan opgenomen maten en bieden ruimte om bepaalde voorzieningen te kunnen realiseren.

In de algemene afwijkingsregels is een regeling getroffen waarmee verduurzaming van gebouwen kan plaatsvinden. Een overschrijding van de aangegeven bouwvlakgrenzen kan met maximaal 1 m worden toegestaan als dat vanwege het isoleren van de schil/buitenkant van het gebouw noodzakelijk is. Als toelatingsvereiste hiervoor geldt een positieve welstandstoetsing.

Ook is in de algemene afwijkingsregels een mogelijkheid opgenomen om af te kunnen wijken van de aangegeven woningaantallen (op de verbeelding). Voor bedrijfswoningen geldt dat niet meer dan één per bouwperceel wordt toege-staan. Voor reguliere woningen geldt dat dit passend dient te zijn binnen een door Gedeputeerde Staten van Provinsje Fryslân geaccordeerd woonplan.

Artikel 9: Overige regels

In de overige regels zijn tot slot de parkeerregels opgenomen.

Overgangs- en slotregels

Artikel 10 en 11: Overgangsrecht en slotregels

Overeenkomstig de in het Bro voorgeschreven formulering van het overgangsrecht en de SVBP2012 zijn de overgangs- en slotregels in de afsluitende artikelen van de regels opgenomen.

5.3 Overige aspecten

Additionele voorzieningen

In dit bestemmingsplan zijn de al dan niet in directe relatie met een bestemming staande voorzieningen, zoals ondergrondse leidingen, verhardingen, bermen, geluidswerende voorzieningen, centrale installaties ten behoeve van de energievoorziening, voorzieningen ten behoeve van de waterbeheersing in de vorm van watergangen, duikers, waterkeringen en dergelijke bij de bestemming inbegrepen zonder dat dit uitdrukkelijk is vermeld.

Handhaving

Dit bestemmingsplan geeft de gewenste planologische situatie voor het plangebied aan. Bestemmingsplannen zijn bindend voor de overheid en de burger. Enerzijds kan de overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen, anderzijds vormt het bestemmingsplan een juridisch kader voor de burger waaruit deze kan afleiden wat de bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, op de in eigendom zijnde dan wel de naastgelegen buurpercelen, in de directe woon- en leefomgeving.

Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid

6.1 Economische uitvoerbaarheid

Het voorliggende bestemmingsplan is opgesteld naar aanleiding van een verzoek van de initiatiefnemer. De uit het plan voortkomende kosten zullen door de initiatiefnemer worden gedragen. Voorgaande betekent dat dit bestemmingsplan niet door onvoldoende economische uitvoerbaarheid wordt belemmerd.

6.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Het bestemmingsplan doorloopt een uitgebreide procedure. Tijdens deze procedure zijn er verschillende momenten waarop burgers en belanghebbenden hun mening op het plan kenbaar kunnen maken. Hieronder volgt een nadere toelichting.

Overleg met de directe buren

De initiatiefnemers hebben, vóórdat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gaat, met alle directe buren contact gehad over de plannen. Zij zijn allen op de hoogte en zijn positief gestemd over het voornemen.

Voorbereidingsfase

In het kader van vooroverleg is het bestemmingsplan verzonden aan de overlegpartners. Er zijn reacties gekomen van Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân (). Laatstgenoemde partij ziet geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Wetterskip Fryslân geeft aan dat in het plangebied een regionale kering ligt en vraagt de initiatiefnemer om hier rekening mee te houden en de waterparagraaf op dit punt uit te breiden. De waterparagraaf is naar aanleiding hiervan uitgebreid.

Ontwerp- en vaststellingsfase

Het bestemmingsplan heeft van 5 oktober tot en met 15 november 2021 als ontwerp ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn geen zienswijzen ingediend.

Wel is naar aanleiding van een opmerking van de provincie en een gesprek met één van de omwonenden het plan op een aantal onderdelen aangepast:

- aanpassing erfinrichtingsplan;
- borging kleinschaligheid kampeerterrein;
- borging toelaatbaarheid maximaal 1 woning.

Het plan is gewijzigd vastgesteld op .... 2022.

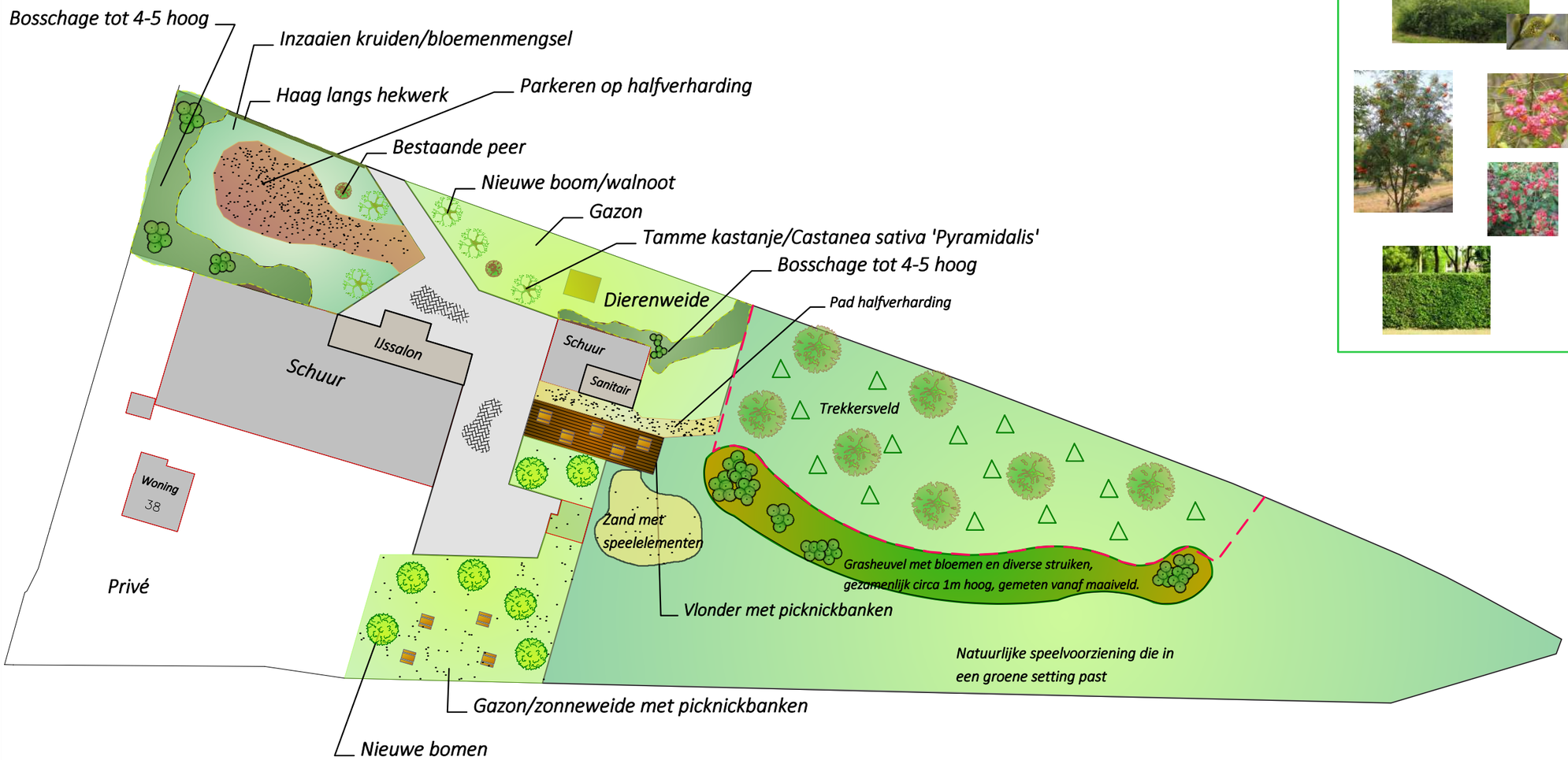
Beroepsfase

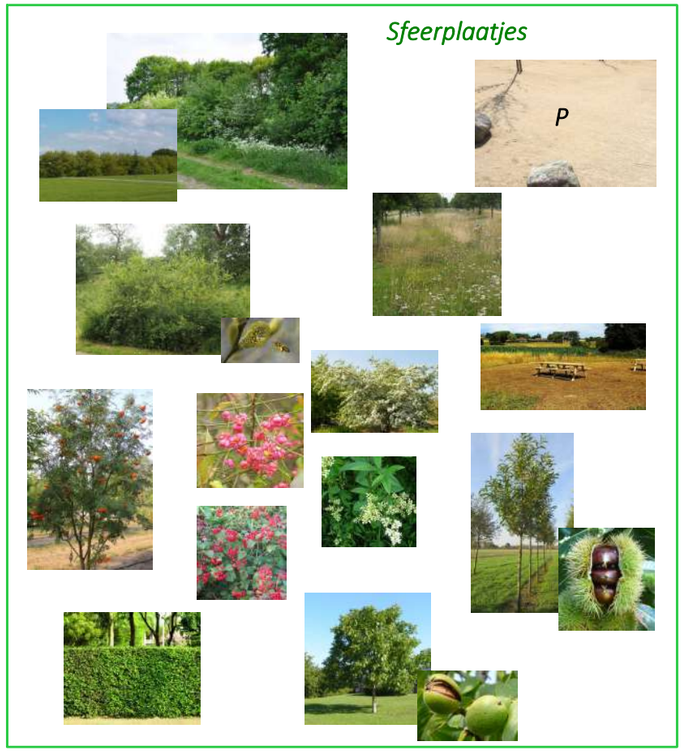
Uiterlijk 6 weken na bekendmaking van het vaststellingsbesluit kan er door belanghebbenden beroep worden ingesteld bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS). Belanghebbenden zijn diegenen die tegen het ontwerpbestemmingsplan een zienswijze hebben ingediend en diegenen die hebben aangetoond in redelijkheid niet in de mogelijkheid zijn geweest om een zienswijze tegen het ontwerpbestemmingsplan in te dienen.

Indien geen beroep tegen het vastgestelde bestemmingsplan is ingediend, is het bestemmingsplan na afloop van de beroepstermijn onherroepelijk.

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Inpassing erf (groenontwerp)

omschrijving	Groenontwerp	tekening	versie 2.0
	Ljouwertertrekwei 38, Dronryp	datum	juni 2021
opdrachtgever	Familie Veerling	wijz.data	december 2021
contactpersoon	Mirjam		-
		grootte / schaal	A3 / 1:750
behandeld door	Franke Willem Hoekstra	versie	-

Bijlage 2 Watertoets

datum 6-4-2021
dossiercode 20210406-2-26038

Wateradvies geen waterschapsbelang
Project: Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp
Gemeente: Waadhoeke
Aanvrager: [redacted]
Organisatie: BügelHajema Adviseurs

Geachte heer/mevrouw [redacted],

Voor het plan Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp heeft u een watertoets aangevraagd op www.dewatertoets.nl. Met de gegevens die u heeft opgegeven is bepaald dat het plan geen invloed heeft op het watersysteem en de waterketen. Hierdoor kan de procedure geen waterschapsbelang worden gevolgd voor de watertoets. Dit betekent dat u verder geen contact hoeft op te nemen met Wetterskip Fryslân. Deze uitkomst kunt u opnemen in de ruimtelijke onderbouwing van het plan. Mochten er desondanks vragen zijn, dan kunt u contact opnemen via onderstaande contactgegevens.

Toename verharding
Wij willen u verzoeken om in de waterparagraaf de volgende passage op te nemen over het onderdeel toename verharding. Door ruimtelijke ontwikkelingen neemt de hoeveelheid verhard oppervlak toe met als gevolg een versnelde afvoer van hemelwater. Het is nodig om deze versnelde afvoer te compenseren om de waterberging in een gebied in stand te houden. Dit geldt ook voor toevoegen van oppervlakteverharding die wel past binnen het bestemmingsplan, maar waarvan de grond al meer dan vijf jaar braak ligt en waar in het verleden niet voor gecompenseerd is.

Het is verboden zonder watervergunning neerslag versneld tot afvoer te laten komen indien daarbij meer dan 200 m^2onverharde grond in stedelijk gebied en 1500 m^2in landelijk gebied wordt bebouwd of verhard. Er geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht wanneer wordt voldaan aan de compensatieregels genoemd in dit wateradvies. De meest voorkomende manier van compenseren is het graven van extra oppervlaktewater. Bij het graven van extra oppervlaktewater is onderstaande tabel van toepassing. Uiteraard is het toepassen van alternatieve maatregelen in het plan ook mogelijk. Afhankelijk van de maatregel kunnen andere normen gelden dan vermeld in het onderstaande tabel. Zie de Leidraad watertoets voor meer informatie over compenserende maatregelen of neem contact op met Cluster Plannen van Wetterskip Fryslân. Indien er niet wordt gecompenseerd door extra oppervlaktewater te graven waarbij onderstaande percentages worden gehanteerd of indien er geen overeenstemming plaatsvindt in de watertoetsprocedure over alternatieve maatregelen dan dient een watervergunning bij het waterschap te worden gevraagd.

Gebied	**Stedelijk (>200 m²)**	**Landelijk (>1.500 m²)**
Boezem	5%	5%
Polder	10%	10%
Vrij afstromend	Maatwerk mogelijk	Maatwerk mogelijk

Toelichting tabel

5% heeft alleen betrekking op de Friese boezem;
de algemene regels keur zijn in de onderstaande tabel verwerkt;
maatwerk kan bestaan uit bijvoorbeeld infiltratie of berging van het overtollig hemelwater.

Ruimtelijke adaptatie
Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moeten steden en dorpen ingericht worden met het oog op de toekomst. Het is belangrijk kansen te benutten om het gebied klimaat robuust in te richten. Zo is het mogelijk om het bebouwd gebied beter bestand te maken tegen hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en de gevolgen van een mogelijke overstroming. Voor veel maatregelen geldt bovendien dat ze kosteneffectief zijn, als ze maar in een vroeg stadium in het planvormingsproces worden meegenomen. Meer informatie hierover is te vinden op De Friese klimaatatlas : www.frieseklimaatatlas.nl

Procedure
Via www.dewatertoets.nlhebben wij uw watertoets als een melding ontvangen. Wij archiveren deze melding. De watertoets is hiermee voor Wetterskip Fryslân afgerond.

Privacyverklaring
Wetterskip Fryslân verwerkt uw naam, adres, telefoonnummer, e-mailadres en kadastrale gegevens om uw aanvraag te behandelen. De grondslag van de verwerking van deze gegevens zijn taken in het algemeen belang die in het Besluit Ruimtelijke Ordening aan het waterschap zijn opgedragen. Wij hebben gegevens van u ontvangen en verdere gegevens zullen wij opvragen uit het kadaster en ons geografische informatie systeem. Uw gegevens worden na afronding van uw aanvraag permanent bewaard. U heeft recht op inzage, een kopie, rectificatie, wissing, beperking, bezwaar en het indienen van een klacht bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Een verzoek daartoe kunt u doen via privacy@wetterskipfryslan.nl. Nadere informatie over de verwerking van uw gegevens en uw rechten vindt u op https://www.wetterskipfryslan.nl/over-de-site/privacyverklaring

Met vriendelijke groet,

Wetterskip Fryslân
Postbus 36 8900 AA Leeuwarden
T 058 292 2222
E info@wetterskipfryslan.nl

www.dewatertoets.nl

Bijlage 3 Verkennend bodemonderzoek

Vlam Bodem Advies BV
Westerduinweg 10
1755 LE PETTEN
Tel. 0224-531274
info@vlambodemadvies.nl

Verkennend bodemonderzoek
Locatie: Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp
Projectnummer: 051004283

Opdrachtgever: [redacted]

Opdrachtnemer/Rapporteur: Vlam Bodem Advies BV
Westerduinweg 10
1755 LE Petten

Auteur: ing. A.N. Zentveld

Datum: 22 april 2021

Controle: M. Vlam

Inhoudsopgave

1.0 Inleiding 3
2.0 Vooronderzoek 4
2.1 Onderzoekslocatie 4
2.2 Historie tot op heden 4
2.3 Bodemsamenstelling en geohydrologische situatie 8
3.0 Onderzoeksopzet 10
3.1 Conclusie vooronderzoek 10
3.2 Hypothese en onderzoeksstrategie 10
4.0 Veldonderzoek 11
4.1 Veldwerk 11
4.2 Resultaten veldonderzoek 11
5.0 Laboratoriumonderzoek 13
5.1 Samenstelling grond(meng)monsters 13
5.2 Resultaten laboratoriumonderzoek 14
6.0 Conclusies en aanbevelingen 15

Bijlagen

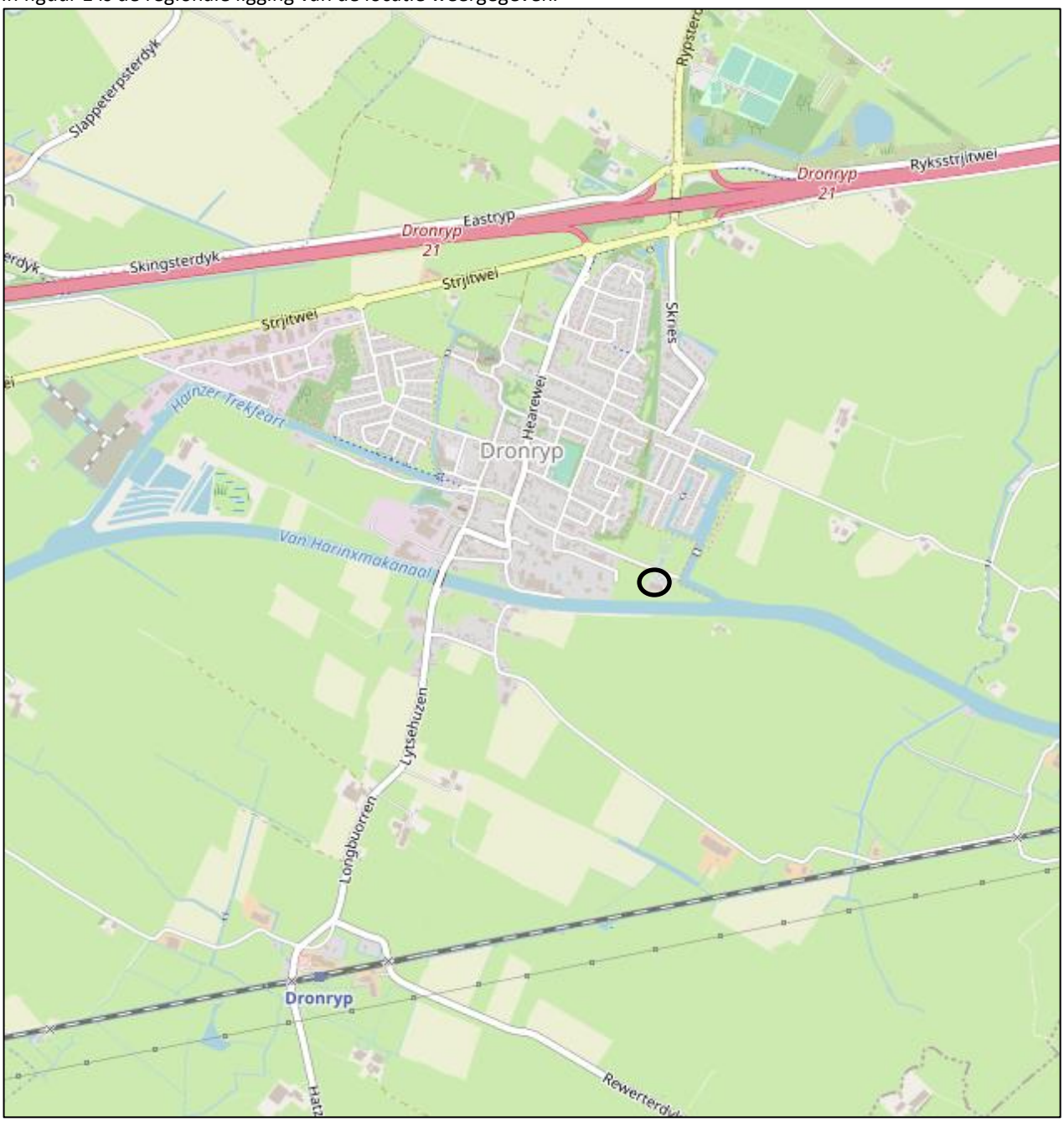
Bijlage 1 : locatietekening
Bijlage 2 : boorprofielen met zintuiglijke waarnemingen
Bijlage 3 : toetsingen grond en grondwater
Bijlage 4 : analysecertificaten
Bijlage 5 : toelichting op toetsing

1.0 Inleiding

In opdracht van de heer [redacted] is door Vlam Bodem Advies B.V. een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp. Aanleiding voor het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning ten behoeve van een bestemmingswijziging. Doel van het onderzoek is het vastleggen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem.

De werkzaamheden zijn onafhankelijk van de opdrachtgever uitgevoerd conform de eisen van de BRL SIKB 2000 en daarbij behorende protocollen.

In figuur 1 is de regionale ligging van de locatie weergegeven.

Figuur 1: regionale ligging (bron: Kaartgegevens © OpenStreetMap-auteurs (CC-BY-SA))

2.0 Vooronderzoek

Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Nederlandse Norm NEN 5725:2017 “Bodem – Landbodem – Strategie voor het uitvoeren van milieuhygiënisch vooronderzoek”, aanleiding A.

Voor het vooronderzoek is gebruik gemaakt van de volgende bronnen: www.topotijdreis.nl, de bodemkwaliteitskaart van provincie Friesland, Dinoloket, bodematlas van provincie Friesland en het BAG.

2.1 Onderzoekslocatie

Terreininspectie

Een terreininspectie is in het kader van het vooronderzoek niet uitgevoerd, maar direct voorafgaand aan het bodemonderzoek ter plaatse. Aangezien de gedocumenteerde informatie overeenkomt met de daadwerkelijke situatie heeft de terreininspectie niet geleid tot aanpassing van de conclusie.

Onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie betreft Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp. De ligging van de locatie is weergegeven in bijlage 1.

De volgende gegevens zijn van de locatie bekend:

Gebruiksfunctie	:	Bedrijfsfunctie.
Kadastrale gegevens	:	Dronrijp, sectie B, nummer 2047.
Oppervlakte locatie	:	circa 12.500 m^2.
Bodem	:	klei op zand.
Vloertype	:	onverhard.

De opdrachtgever is voornemens om de bestemming van de locatie te wijzigen van bedrijf naar wonen/ recreatie.

Afbakening van de locatie

Voor het vooronderzoek is uitgegaan van een oppervlakte van circa 12.500 m^2 en een verticale diepte van 2,0 m - mv. Als horizontale afbakening is uitgegaan van een straal van 25 m vanaf de onderzoekslocatie.

2.2 Historie tot op heden

Bodembedreigende activiteiten

Voorafgaand aan de werkzaamheden is de bodematlas van provincie Friesland geraadpleegd. Ter plaatse van de onderzoekslocatie zijn geen gegevens bekend over bedrijfsmatige activiteiten. Er is op de locatie een ondergrondse brandstoftank aanwezig geweest. Tevens is bekend dat in het verleden een watergang op de locatie is gedempt.

De locatie grenst aan een voormalige stortplaats die gelegen is ter plaatse van de openbare weg (Ljouwertertrekwei). De locatie van de voormalige stortplaats is weergegeven in figuur 2.

Figuur 2: ligging voormalige stortplaats (bron: bodematlas van provincie Friesland)

De geregistreerde verontreinigingscontour van de voormalige stortplaats is weergegeven in figuur 3.

Figuur 3: verontreinigingscontour voormalige stortplaats (bron: bodematlas van provincie Friesland)

In 2002 is ter plaatse van de voormalige stortplaats een folie en een leeflaag aangebracht. Net buiten de onderzoekslocatie zelf is een folie aangebracht. De verontreiniging is ter plaatse van de onderzoekslocatie geheel verwijderd.

In 2018 is op een deel van de onderzoekslocatie door Stantec B.V. een bodemonderzoek verricht. De aanleiding van het onderzoek is de aanleg van een kabeltracé. De locatie van het bodemonderzoek en de bevindingen zijn in figuur 4 samengevat.

Nazca-I Bodem WMS Service

Resultaten voor Nazca Solutions Bodem kaartlaag

Coordinaten 172671.960191, 578146.573920

ID	228206
LOCATIE_NAAM	DRON, Leeuwardervaart, vml stort
NAAM	Verkennend onderzoek NEN 5740
OPDRACHTGEVER_NAAM	
RAPPORTNUMMER	M18B0069-191570
RAPPORTAUTEUR	Stantec B.V.
RAPPORTDATUM	01-06-2018
AANLEIDING_NAAM	Civieltechnisch
CONCLUSIE	ZW: matig kolengruis / zwak puin en baksteen / sporen beton BG: Cd, PAK, minerale olie >AW OG: Ba >I / Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Zn, PAK, PCB >AW GW: niet onderzocht ASB: <I (2,28 mg/kg ds) Voorafgaand aan de werkzaamheden dient een BUS-melding
OPMERKINGEN	

Figuur 4: resultaten bodemonderzoek Stantec 2018 (bron: bodematlas van provincie Friesland)

Opgemerkt dient te worden dat niet exact bekend is waar de verontreiniging zich bevindt in het tracé. Er is vanuit gegaan dat de verontreiniging alleen aanwezig is ter plaatse van de voormalige stortplaats in de openbare weg.

In 1999 is op oostelijk punt van de locatie een bodemonderzoek verricht (nader onderzoek ten behoeve van het in kaart brengen van de voormalige stortplaats). In 1999 zijn zowel in de boven- als in de ondergrond geen verhoogde gehalten aan de geanalyseerde parameters aangetoond.

Figuur 5: onderzoekslocatie 1999 (in cirkel aangegeven) (bron: bodematlas van provincie Friesland)

directe omgeving

Er bevindt zich een geval van ernstige bodemverontreiniging direct grenzend aan de onderzoeksloctie.

Bodemkwaliteitskaart

De locatie ligt in een gebied met bodemfunctie Landbouw / natuur. Volgens de bodemkwaliteitskaart van provincie Friesland is de locatie gelegen in zone 1/ 5. De gemiddelde kwaliteit van de bovengrond voldoet aan bodemkwaliteitsklasse Landbouw / natuur. De ondergrond voldoet aan bodemkwaliteitsklasse Landbouw / natuur.

Dempingen en ophogingen

Er is een dempingen bekend op de onderzoekslocatie (zie bijlage 1).

Asbest

De onderzoekslocatie is bebouwd. De bouwing is op basis van de geraadpleegde gegevens uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) afkomstig uit de periode 1955-1978: in deze periode zijn asbest en asbesthoudende producten op grote schaal verwerkt en geproduceerd en het meest wijdverbreid toegepast. Er zijn tijdens het vooronderzoek geen gegevens naar voren gekomen met betrekking tot asbestverdachte activiteiten zoals genoemd in bijlage a.2 van de NEN 5725:2017. Er is voor zover bekend geen asbestkansenkaart voor het onderzoeksgebied beschikbaar. Op basis van bovenstaande wordt de locatie als asbest onverdacht beschouwd.

Topotijdreis

In onderstaande figuur zijn enkele historische kaarten opgenomen met betrekking tot de onderzoekslocatie en het omliggende gebied. De onderzoekslocatie is in rood aangegeven.

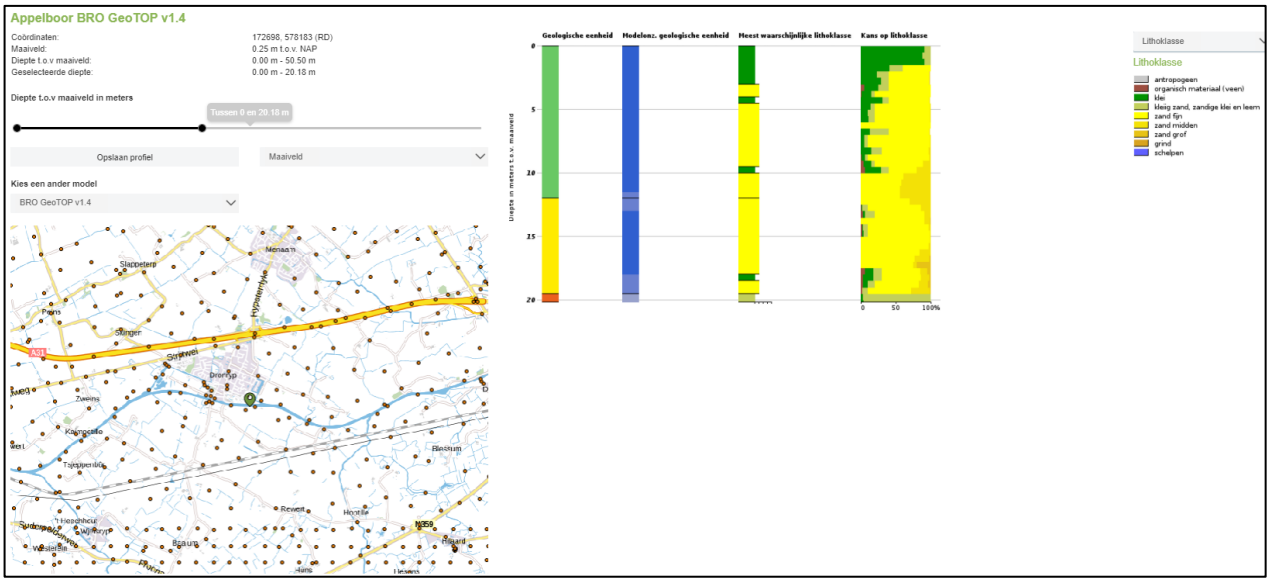

Figuur 6: overzicht topotijreis [bron: topotijdreis]

Uit het historisch kaartmateriaal is te concluderen dat de onderzoekslocatie tot ongeveer 1973 onbebouwd is geweest. Vanaf 1935 is een watergang op de locatie aanwezig, die vervolgens eind jaren ’50 begin jaren ‘60 gedempt is. Begin jaren ’50 is aan de zuidzijde van de onderzoeksliocatie het van Harinxmakanaal gegraven.

2.3 Bodemsamenstelling en geohydrologische situatie

De beschrijving van de regionale bodemopbouw is gebaseerd op het model BRO GeoTOP v1.4 (www.Dinoloket.nl). De regionale maaiveldhoogte is circa NAP 0,25 m. In figuur 7 is de regionale bodemopbouw nabij de onderzoekslocatie weergegeven. De regionale grondwaterstand is NAP -0,75 m.

Figuur 7: Regionale bodemopbouw

De regionale bodemopbouw bestaat uit de formatie vanaf maaiveld tot 12 m – mv Naaldwijk (zand, zeer fijn tot zeer grof, lokaal kleiig, schelphoudend, kalkrijk; klei, siltig tot zandig, lokaal humeus). Hieronder is tot 19,5 m de formatie van Boxtel aanwezig (Zand, zeer fijn tot zeer grof, lokaal kleiig, grindig of humeus; leem, lokaal zandig; klei, siltig tot zandig, humeus; veen, kleiig).

Het grondwater ter plaatse van de onderzoekslocatie is, voor zover bekend, niet onderhevig aan invloeden van buitenaf. De plaatselijke stromingsrichting van het grondwater is naar verwachting in de richting van het dichtstbijzijnde oppervlaktewater. De onderzoekslocatie is niet gelegen in een grondwaterbeschermingsgebied.

3.0 Onderzoeksopzet

Het verkennend bodemonderzoek is uitgevoerd overeenkomstig de bemonsteringsstrategie uit de NEN 5740+A1:2016 “Bodem – Landbodem – Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek – Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond”. De hypothese en de te hanteren onderzoeksstrategie zijn afgeleid van het vooronderzoek zoals uitgevoerd conform de NEN 5725.

3.1 Conclusie vooronderzoek

Op basis van het vooronderzoek wordt geconcludeerd dat er sprake is van een voldoende afgebakende onderzoekslocatie. De locatie is verdacht op het voorkomen van een bodemverontreiniging. De locatie is asbest onverdacht.

3.2 Hypothese en onderzoeksstrategie

Op de locatie is conform de strategie VED-HE (Onderzoeksstrategie voor een verdachte locatie, diffuse bodembelasting, heterogeen verdeelde verontreiniging op schaal van monsterneming) van de NEN 5740 onderzoek verricht.

In onderstaande tabel is de onderzoeksopzet weergegeven.

Tabel 1: overzicht werkzaamheden

Locatie	Boringen	Peilbuizen	Analyses grond	Analyses grondwater
Ljouwertertrekwei 38 (geheel)	20 x 0,5 m – mv 5 x 2,0 m - mv	2 x	5 x NENpakket grond	1 x NENpakket grondwater
Gedempte watergang	6 x 2,0 m – mv	-	2 x NENpakket grond	-

Toelichting:
m – mv = meters minus maaiveld
Het standaard NENpakket grond bestaat uit de volgende stoffen en verbindingen:

- droge stof-, organisch stof- en lutumgehalte;
- zware metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink);
- polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK);
- polychloorbifenylen (PCB);
- minerale olie.

Het standaard NENpakket grondwater bestaat uit de volgende stoffen en verbindingen:

- zware metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink);
- vluchtige aromatische koolwaterstoffen (benzeen, tolueen, ethylbenzeen en som xylenen) en naftaleen;
- vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen;
- minerale olie.

4.0 Veldonderzoek

4.1 Veldwerk

Het veldwerk is uitgevoerd op 9 april 2021 door de heer M. Vlam van Vlam Bodem Advies B.V. (certificaat NC-SIK-20334) overeenkomstig protocol 2001.

De locaties van de boringen en de peilbuizen zijn weergegeven in bijlage 1 en vermeld in tabel 2.

Tabel 2: overzicht locaties boringen en peilbuizen

Locatie	Aantal boringen (en boringnummers)		
	0,5 m - mv	2,0 m - mv	Peilbuizen
Ljouwertertrekwei 38 (geheel)	20 (nr. 13 t/m 32)	5 (nr. 8 t/m 12)	1 (nr. 1)
Gedempte watergang	-	5 (2, 3, 4, 5, 7)	1 (nr. 6)

Toelichting:
m - mv = meter minus maaiveld.

Tijdens de boringen is maximaal 0,5 meter per keer bemonsterd. Bij elke verandering van grondsoort of zintuiglijke waarneming is een apart grondmonster genomen.

Bemonstering van het grondwater is uitgevoerd op 16 april 2021 door de heer M. Vlam van Vlam Bodem Advies B.V. (certificaat NC-SIK-20334) conform protocol 2002.

De grond(water)monsters zijn direct in het veld geconserveerd, gekoeld bewaard, en door het laboratorium in behandeling genomen.

4.2 Resultaten veldonderzoek

4.2.1 Globale bodembeschrijving

De bodemopbouw bestaat tot circa 1,5 à 2,0 m - mv uit klei. Hieronder bevindt zich zand tot de maximale boordiepte (circa 2,5 m - mv).

4.2.2 Zintuiglijke waarnemingen

In de opgeboorde grond zijn zintuiglijk geen bodemvreemde bijmengingen aangetroffen. In de opgeboorde grond en op het maaiveld zijn geen asbestverdachte materialen waargenomen. De boorprofielen met zintuiglijke waarnemingen zijn weergegeven in bijlage 2.

Ter plaatse van de gedmpte watergang zijn geen afwijkende bodemlagen aangetroffen. Ook ter plaatse van de locatie van de ondergrondse tank is zintuiglijk geen verontreiniging waargenomen.

4.2.3 Grondwater

De grondwaterstand, zuurgraad (pH), geleidbaarheid (Ec) en troebelheid (NTU) van het bemonsterde grondwater is in het veld gemeten en weergegeven in tabel 3. Tijdens de monstername zijn geen waarnemingen gedaan die duiden op verontreiniging.

Tabel 3: Veldmetingen grondwater

Peilbuis	Filterstelling (m - mv)	Grondwaterstand (m - mv)	pH	EC (µS/cm)	NTU
01	1,50 - 2,50	0,80	6,8	1252	82
06	1,50 - 2,50	1,00	7,1	775	37,4

De waarden voor de pH en de geleidbaarheid kunnen als normaal worden beschouwd. De troebelheid van het

grondwater uit de peilbuizen is groter dan de norm (<10 NTU) voorschrijft. Aangezien de detectiegrens zelf niet is verhoogd, wordt aangenomen dat de verhoogde troebelheid niet heeft geleid tot verhoogde analysewaarden en dat de aangetroffen gehaltes representatief gezien kunnen worden.

5.0 Laboratoriumonderzoek

De grond(water)monsters zijn geanalyseerd door het voor milieuanalyses geaccrediteerde laboratorium Eurofins Analytico. De analyses van de grond(water)monsters zijn verricht conform de AS 3000. De gebruikte analysemethoden zijn opgenomen op de laboratoriumcertificaten (bijlage 4).

5.1 Samenstelling grond(meng)monsters

Aan de hand van de zintuiglijke veldwaarnemingen zijn grond(meng)monsters geselecteerd voor analyse in het laboratorium. De samenstelling van de analysemonsters is weergegeven in tabel 4.

Tabel 4: Samenstelling analysemonsters

Analysemonster	Diepte (m - mv)	Deelmonster (meetpunt)		Analyse
MM1	0,00 - 0,50	09 (0,00 - 0,50) 14 (0,00 - 0,50) 15 (0,00 - 0,50) 32 (0,00 - 0,50)		standaard NENpakket grond
MM2	0,00 - 0,50	11 (0,00 - 0,50) 19 (0,00 - 0,50) 20 (0,00 - 0,50) 21 (0,00 - 0,50)		standaard NENpakket grond
MM3	0,00 - 0,50	01 (0,00 - 0,50) 25 (0,00 - 0,50) 26 (0,00 - 0,50) 27 (0,00 - 0,50)		standaard NENpakket grond
MM4	0,00 - 0,50	08 (0,00 - 0,50) 12 (0,00 - 0,50) 30 (0,00 - 0,50) 31 (0,00 - 0,50)		standaard NENpakket grond
MM5	0,50 - 1,50	08 (0,50 - 1,00) 09 (1,00 - 1,50) 10 (0,50 - 0,90) 12 (0,50 - 1,00)		standaard NENpakket grond
MM6	1,00 - 1,90	02 (1,40 - 1,90) 03 (1,40 - 1,90) 04 (1,00 - 1,50)		standaard NENpakket grond
MM7	1,00 - 2,00	05 (1,00 - 1,50) 06 (1,50 - 2,00) 07 (1,50 - 2,00)		standaard NENpakket grond
Grondwater				
Pb01	-	1,50	2,50	standaard NENpakket grondwater
Pb06	-	1,50	2,50	standaard NENpakket grondwater

m – mv = meters minus maaiveld

Het standaard NENpakket grond bestaat uit de volgende stoffen en verbindingen:

- droge stof-, organisch stof- en lutumgehalte;
- zware metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink);
- polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK);
- polychloorbifenylen (PCB);
- minerale olie.

Het standaard NENpakket grondwater bestaat uit de volgende stoffen en verbindingen:

- zware metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink);
- vluchtige aromatische koolwaterstoffen (benzeen, tolueen, ethylbenzeen en som xylenen) en naftaleen;
- vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen;
- minerale olie.

5.2 Resultaten laboratoriumonderzoek

De resultaten zijn getoetst aan de Regeling Bodemkwaliteit (november 2018) en de Circulaire bodemsanering 2013 (zoals gewijzigd op 1 juli 2013) met behulp van het door de overheid beschikbaar gestelde toetsprogramma BoToVa.

In bijlage 3 zijn de (gestandaardiseerde) analyseresultaten met toetsing aan de Wet Bodembescherming (toetsing T.12 – beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb, toetsversie 3.0.0, en toetsing T.13 - Beoordeling kwaliteit van grondwater volgens Wbb, toetsversie 2.0.0) weergegeven. De analysecertificaten zijn opgenomen in bijlage 4. Een toelichting op de gehanteerde streef- en interventiewaarden is gegeven in bijlage 5.

De gemeten waarden worden op basis van het vastgestelde lutum- en organische stofgehalte omgerekend naar standaardbodem (10% lutum, 25% organische stof). De gecorrigeerde waarden worden vervolgens getoetst aan de achtergrond-, en interventiewaarden. De gemeten gehalten aan lutum en organische stof zijn in bijlage 4 weergegeven. Tevens staat de bodemindex vermeld in de tabel. De bodemindex is de gecorrigeerde waarde minus de achtergrondwaarde gedeeld door de interventiewaarde minus de achtergrondwaarde (gecorrigeerde waarde - AW) / (I - AW). Een bodemindex boven de 0,5 kan aanleiding zijn voor aanvullend of nader onderzoek.

5.2.1 Grondonderzoek

De getoetste analyseresultaten van de grond zijn weergegeven in tabel 5.

Tabel 5: getoetste analyseresultaten grond

Analysemonster	Diepte (m - mv)	> AW (+ bodemindex)	> I (+bodemindex)	Indicatieve toetsing BBK
MM1	0,00 - 0,50	-	-	Altijd toepasbaar
MM2	0,00 - 0,50	-	-	Altijd toepasbaar
MM3	0,00 - 0,50	-	-	Altijd toepasbaar
MM4	0,00 - 0,50	Lood (-)	-	Altijd toepasbaar
MM5	0,50 - 1,50	-	-	Altijd toepasbaar
MM6	1,00 - 1,90	-	-	Altijd toepasbaar
MM7	1,00 - 2,00	-	-	Altijd toepasbaar

> AW : groter dan achtergrondwaarde, licht verontreinigd
> I : groter dan interventiewaarde, sterk verontreinigd
BBK : Besluit bodemkwaliteit

5.2.2 Grondwateronderzoek

De getoetste analyseresultaten van het grondwater zijn weergegeven in tabel 6.

Tabel 6: getoetste analyseresultaten grondwater

Peilbuis	Filterstelling (m - mv)	> S (+bodemindex)	>I (+bodemindex)
01	1,50 - 2,50	Barium (0,04)	-
06	1,50 - 2,50	Molybdeen (0,01) Barium (0,1)	-

> S : groter dan streefwaarde, licht verontreinigd
> I : groter dan interventiewaarde, sterk verontreinigd

6.0 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van de heer [redacted] is door Vlam Bodem Advies B.V. een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp. Aanleiding voor het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning ten behoeve van een bestemmingswijziging. Doel van het onderzoek is het vastleggen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem.

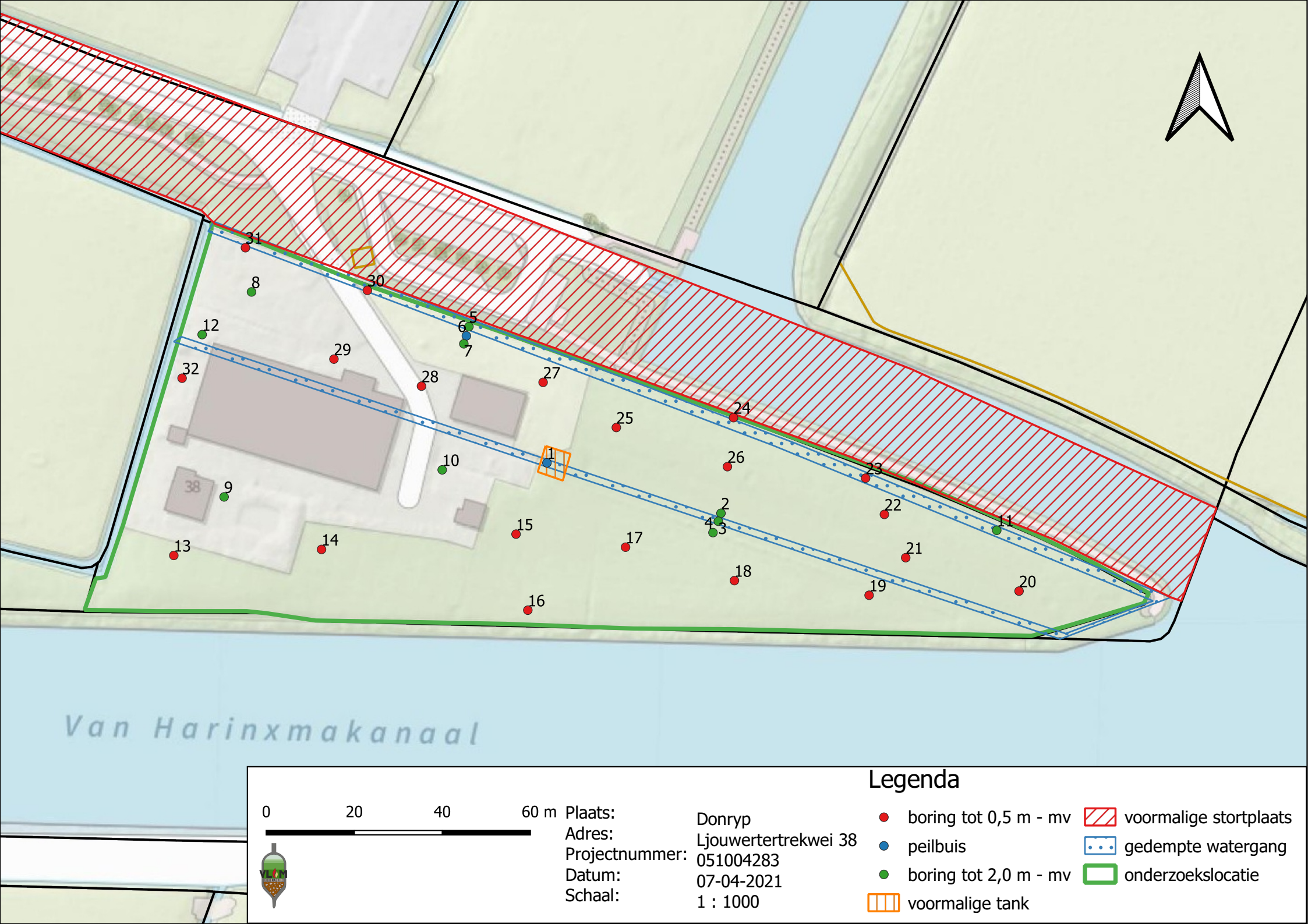
Op basis van de onderzoeksresultaten dient de hypothese verdacht formeel te worden verworpen. In de bovengrond is alleen in mengmonster MM4 van de bovengrond een licht verhoogd gehalte aan lood aangetroffen. In de overige mengmonsters van de grond zijn geen verhoogde gehalte aan de geanalyseerde parameters aangetoond.

In het grondwater zijn licht verhoogde concentraties aan barium en/of molybdeen aangetoond.

Op basis van de resultaten van het uitgevoerde bodemonderzoek is geen aanvullend of nader onderzoek noodzakelijk. Met dit onderzoek zijn milieuhygiënisch gezien geen belemmeringen aangetroffen voor de voorgenomen bestemmingswijziging.

BIJLAGE 1:

Locatietekening

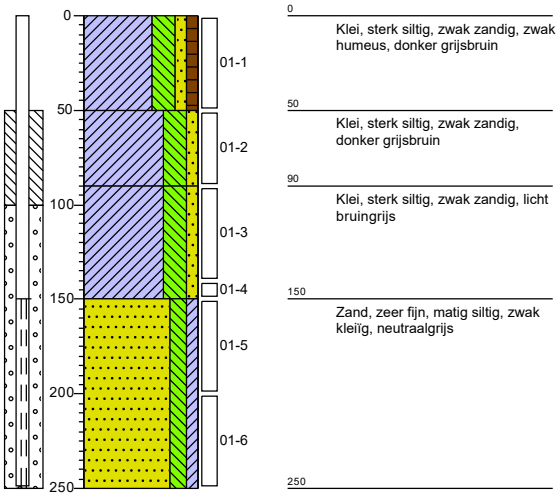

31
8
30
12
5
6
7
29
32
28
27
24
25
10
1
26
23
38
9
2
22
4
3
11
15
17
14
13
21
18
19
20
16
Van Harinxmakanaal
0
20
40
60 m
Plaats: Donryp
Adres: Ljouwertertrekwei 38
Projectnummer: 051004283
Datum: 07-04-2021
Schaal: 1 : 1000
Legenda
boring tot 0,5 m - mv
peilbuis
boring tot 2,0 m - mv
voormalige tank
voormalige stortplaats
gedempte watergang
onderzoekslocatie

BIJLAGE 2:

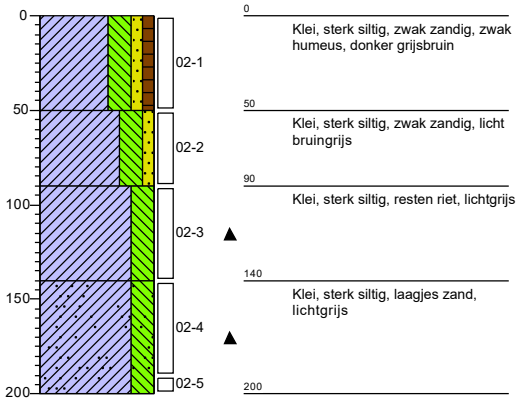
Boorprofielen met zintuiglijke waarnemingen

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **01**
X: 172759,63
Y: 578139,58

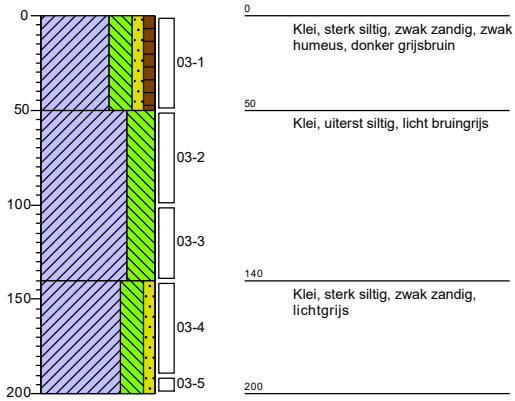
Boring: **02**
X: 172796,41
Y: 578133,10

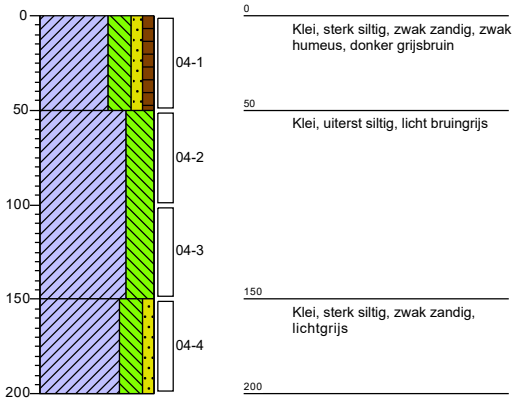
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **03**
X: 172795,70
Y: 578131,84

Boring: **04**
X: 172795,17
Y: 578130,10

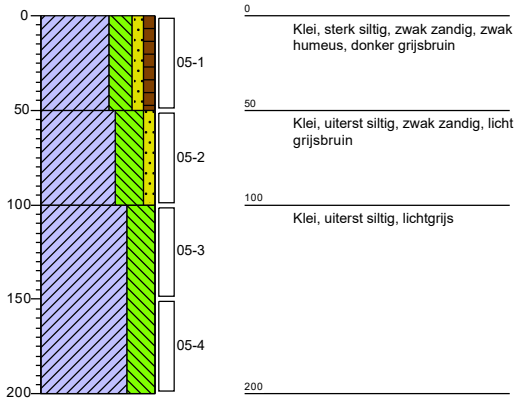

Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

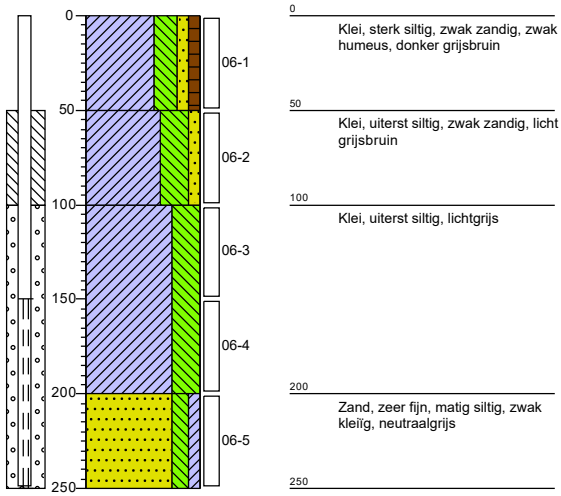
Boring: 05

X: 172744,42
Y: 578170,15

Boring: 06

X: 172743,75
Y: 578168,09

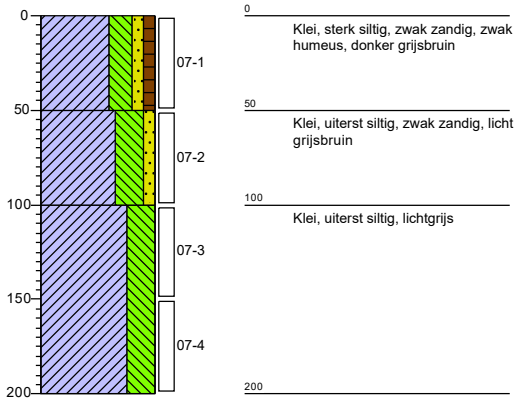

Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

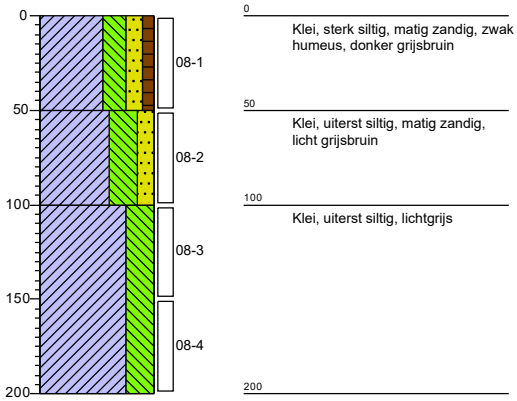
Boring: 07

X: 172743,18
Y: 578166,48

Boring: 08

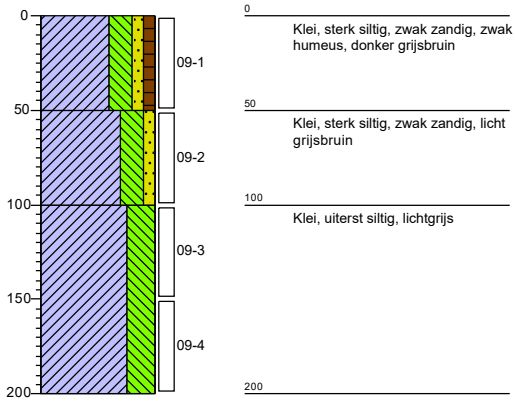
X: 172695,04
Y: 578178,15

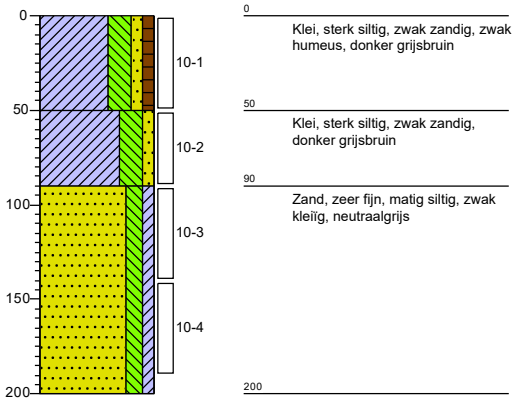
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **09**
X: 172688,71
Y: 578131,63

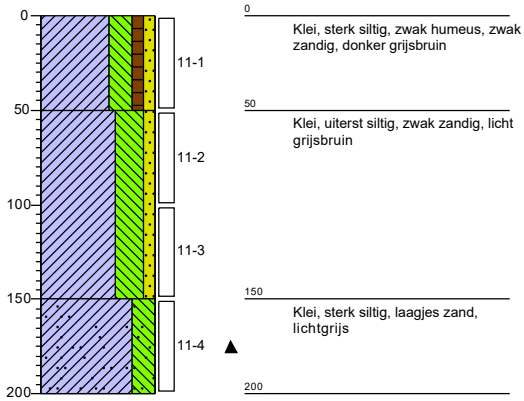
Boring: **10**
X: 172738,31
Y: 578137,71

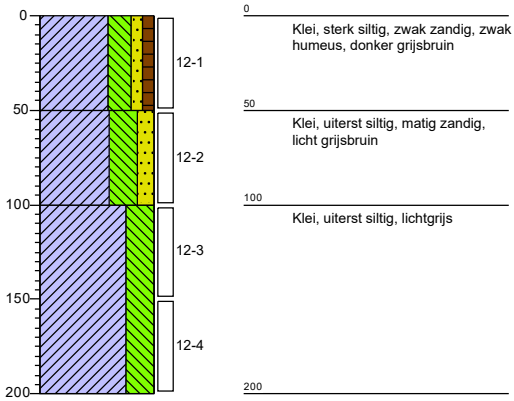
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **11**
X: 172864,22
Y: 578124,14

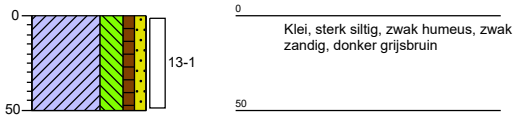
Boring: **12**
X: 172683,87
Y: 578168,54

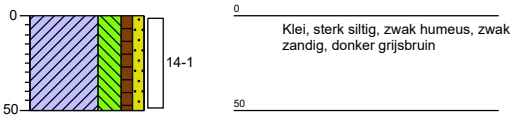
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **13**
X: 172677,24
Y: 578118,44

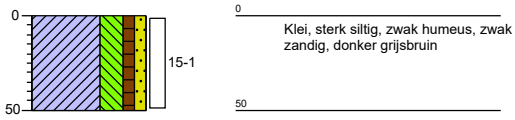
Boring: **14**
X: 172710,94
Y: 578119,90

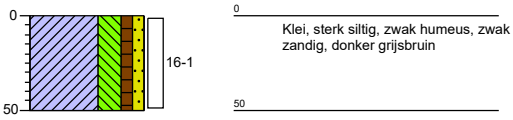
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **15**
X: 172755,03
Y: 578123,29

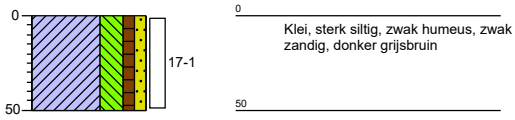
Boring: **16**
X: 172757,79
Y: 578105,95

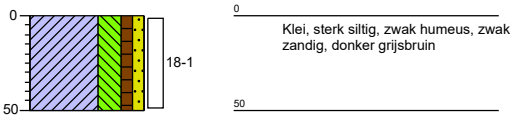
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **17**
X: 172779,97
Y: 578120,07

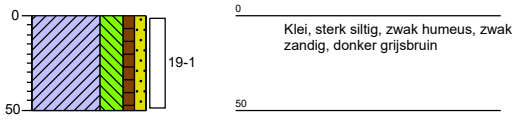
Boring: **18**
X: 172804,82
Y: 578112,92

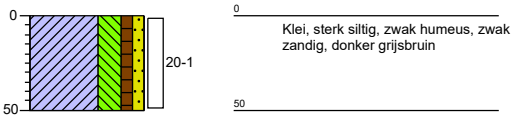
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **19**
X: 172835,36
Y: 578109,44

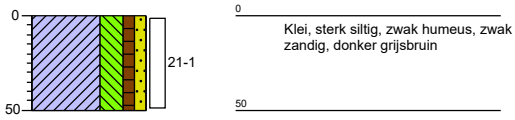
Boring: **20**
X: 172869,37
Y: 578110,47

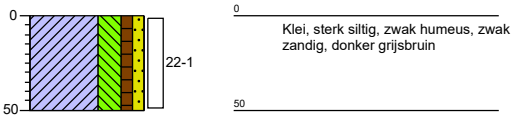
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **21**
X: 172843,40
Y: 578117,86

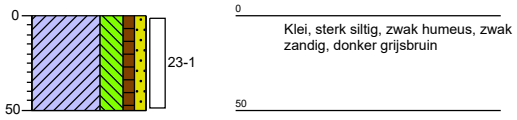
Boring: **22**
X: 172838,74
Y: 578127,62

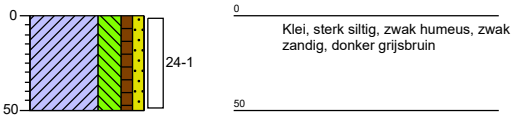
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **23**
X: 172834,42
Y: 578135,98

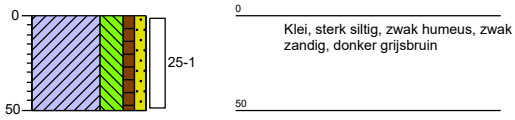
Boring: **24**
X: 172804,76
Y: 578150,47

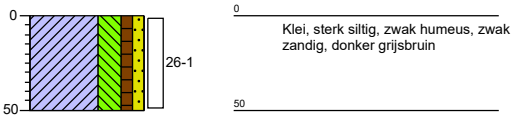
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **25**
X: 172778,16
Y: 578147,61

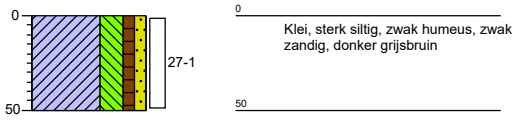
Boring: **26**
X: 172803,38
Y: 578138,58

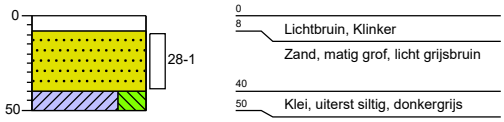
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **27**
X: 172761,27
Y: 578157,65

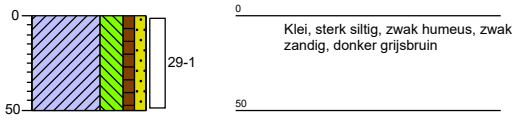
Boring: **28**
X: 172733,48
Y: 578156,92

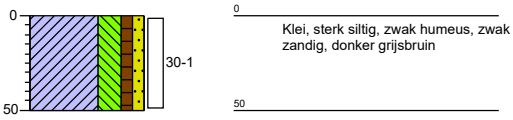
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **29**
X: 172713,83
Y: 578163,02

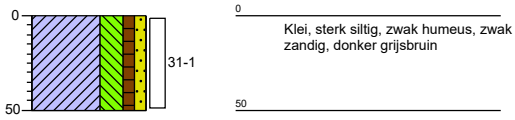
Boring: **30**
X: 172721,21
Y: 578178,60

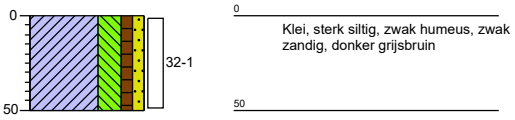
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

Vlam Bodem Advies B.V.
Westerduinweg 10
1755 LE Petten
0224-531 274
info@vlambodemadvies.nl

Boring: **31**
X: 172693,66
Y: 578188,43

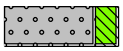
Boring: **32**
X: 172679,07
Y: 578158,51

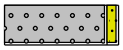

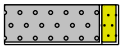
Projectcode: 051004283
Projectnaam: Ljouwertertrekwei 38 Dronryp

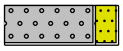
Legenda (conform NEN 5104)

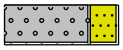
grind

Grind, siltig

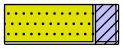

Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

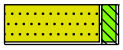

Grind, sterk zandig

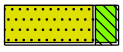

Grind, uiterst zandig

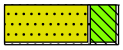
zand

Zand, kleïig

Zand, zwak siltig

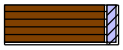

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

Zand, uiterst siltig

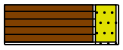
veen

Veen, mineraalarm

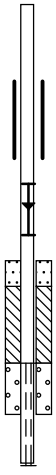

Veen, zwak kleïig

Veen, sterk kleïig

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

peilbuis

blinde buis

casing

hoogste grondwaterstand
gemiddelde grondwaterstand
laagste grondwaterstand

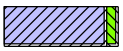
zand afdichting

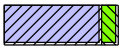
bentoniet/mikoliet/klei afdichting

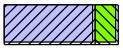
grind afdichting

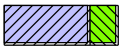
filter

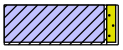
klei

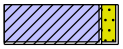

Klei, zwak siltig

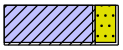

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

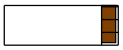
leem

Leem, zwak zandig

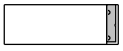

Leem, sterk zandig

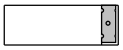
overige toevoegingen

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

BoToVa Wbb (T12, T13)

<=WO, <=IND, <=I

<=T

>I

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

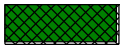
geroerd monster

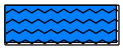
ongeroerd monster

volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib

water

BIJLAGE 3:

Toetsingen grond en grondwater

Toetsing analyseresultaten grond

Certificaatnummer	2021059088
Uw projectnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Datum monstername	09-04-2021

Parameter	Eenheid	**MM1**	GSSD	+/-	RG	AW	T	I
Voorbehandeling								
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd						
Bodemkundige analyses								
Droge stof	% (m/m)	79,5	79,5					
Organische stof	% (m/m) ds	2,6	2,6					
Gloeirest	% (m/m) ds	96						
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	14,3	14,3					
Metalen								
Barium (Ba)	mg/kg ds	<20	21,38		20,0	190,0	555,0	920,0
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0,1981	-	0,2	0,6	6,8	13,0
Kobalt (Co)	mg/kg ds	5,5	8,245	-	3,0	15,0	103,0	190,0
Koper (Cu)	mg/kg ds	18	25,78	-	5,0	40,0	115,0	190,0
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0,0417	-	0,05	0,15	18,1	36,0
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1,05	-	1,5	1,5	95,8	190,0
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	14	20,16	-	4,0	35,0	67,5	100,0
Lood (Pb)	mg/kg ds	17	21,6	-	10,0	50,0	290,0	530,0
Zink (Zn)	mg/kg ds	49	70,87	-	20,0	140,0	430,0	720,0
Minerale olie								
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0	8,077					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0	13,46					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0	13,46					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	29,62					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5,0	13,46					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0	16,15					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	94,23	-	35,0	190,0	2600,0	5000,0
Polychloorbifenylen, PCB								
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0,0188	-	0,007	0,02	0,51	1,0
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK								
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0,35	-	0,35	1,5	20,8	40,0

Legenda

-	< Achtergrondwaarde of RG
+	> Achtergrondwaarde
++	> Tussenwaarde (T)
+++	> Interventiewaarde (I)
	Niet getoetst
RG	Rapportagegrens
GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
Datum	15-04-2021

GSSD is gecorrigeerd met de volgende gegevens:
Lutum: 14,3 % van droge stof en organische stof: 2,6 % van droge stof.

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.

Toetsing analyseresultaten grond

Certificaatnummer	2021059088
Uw projectnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Datum monstername	09-04-2021

Parameter	Eenheid	**MM2**	GSSD	+/-	RG	AW	T	I
Voorbehandeling								
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd						
Bodemkundige analyses								
Droge stof	% (m/m)	79,6	79,6					
Organische stof	% (m/m) ds	2,6	2,6					
Gloeirest	% (m/m) ds	96						
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	16,7	16,7					
Metalen								
Barium (Ba)	mg/kg ds	21	28,68		20,0	190,0	555,0	920,0
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0,1923	-	0,2	0,6	6,8	13,0
Kobalt (Co)	mg/kg ds	4,3	5,797	-	3,0	15,0	103,0	190,0
Koper (Cu)	mg/kg ds	19	25,73	-	5,0	40,0	115,0	190,0
Kwik (Hg)	mg/kg ds	0,073	0,0844	-	0,05	0,15	18,1	36,0
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1,05	-	1,5	1,5	95,8	190,0
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	12	15,73	-	4,0	35,0	67,5	100,0
Lood (Pb)	mg/kg ds	23	28,21	-	10,0	50,0	290,0	530,0
Zink (Zn)	mg/kg ds	52	70,0	-	20,0	140,0	430,0	720,0
Minerale olie								
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0	8,077					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0	13,46					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0	13,46					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	29,62					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	8,0	30,77					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0	16,15					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	94,23	-	35,0	190,0	2600,0	5000,0
Polychloorbifenylen, PCB								
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0,0026					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0,0188	-	0,007	0,02	0,51	1,0
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK								
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fluorantheen	mg/kg ds	0,094	0,094					
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,068	0,068					
Chryseen	mg/kg ds	0,076	0,076					
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,065	0,065					
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,51	0,513	-	0,35	1,5	20,8	40,0

Legenda

-	< Achtergrondwaarde of RG
+	> Achtergrondwaarde
++	> Tussenwaarde (T)
+++	> Interventiewaarde (I)
	Niet getoetst
RG	Rapportagegrens
GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
Datum	15-04-2021

GSSD is gecorrigeerd met de volgende gegevens:
Lutum: 16,7 % van droge stof en organische stof: 2,6 % van droge stof.

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.

Toetsing analyseresultaten grond

Certificaatnummer	2021059088
Uw projectnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Datum monstername	09-04-2021

Parameter	Eenheid	**MM3**	GSSD	+/-	RG	AW	T	I
Voorbehandeling								
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd						
Bodemkundige analyses								
Droge stof	% (m/m)	82,5	82,5					
Organische stof	% (m/m) ds	1,7	1,7					
Gloeirest	% (m/m) ds	97						
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	14,9	14,9					
Metalen								
Barium (Ba)	mg/kg ds	<20	20,77		20,0	190,0	555,0	920,0
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0,2012	-	0,2	0,6	6,8	13,0
Kobalt (Co)	mg/kg ds	4,2	6,124	-	3,0	15,0	103,0	190,0
Koper (Cu)	mg/kg ds	17	24,34	-	5,0	40,0	115,0	190,0
Kwik (Hg)	mg/kg ds	0,066	0,0784	-	0,05	0,15	18,1	36,0
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1,05	-	1,5	1,5	95,8	190,0
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	12	16,87	-	4,0	35,0	67,5	100,0
Lood (Pb)	mg/kg ds	24	30,49	-	10,0	50,0	290,0	530,0
Zink (Zn)	mg/kg ds	43	61,62	-	20,0	140,0	430,0	720,0
Minerale olie								
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0	10,5					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	38,5					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0	21,0					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122,5	-	35,0	190,0	2600,0	5000,0
Polychloorbifenylen, PCB								
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0,0245	-	0,007	0,02	0,51	1,0
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK								
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fluorantheen	mg/kg ds	0,060	0,06					
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,38	0,375	-	0,35	1,5	20,8	40,0

Legenda

-	< Achtergrondwaarde of RG
+	> Achtergrondwaarde
++	> Tussenwaarde (T)
+++	> Interventiewaarde (I)
	Niet getoetst
RG	Rapportagegrens
GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
Datum	15-04-2021

GSSD is gecorrigeerd met de volgende gegevens:
Lutum: 14,9 % van droge stof en organische stof: 1,7 % van droge stof.

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.

Toetsing analyseresultaten grond

Certificaatnummer	2021059088
Uw projectnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Datum monstername	09-04-2021

Parameter	Eenheid	**MM4**	GSSD	+/-	RG	AW	T	I
Voorbehandeling								
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd						
Bodemkundige analyses								
Droge stof	% (m/m)	81,3	81,3					
Organische stof	% (m/m) ds	2,2	2,2					
Gloeirest	% (m/m) ds	97						
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	15,2	15,2					
Metalen								
Barium (Ba)	mg/kg ds	29	42,41		20,0	190,0	555,0	920,0
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0,23	0,3267	-	0,2	0,6	6,8	13,0
Kobalt (Co)	mg/kg ds	4,5	6,474	-	3,0	15,0	103,0	190,0
Koper (Cu)	mg/kg ds	17	24,06	-	5,0	40,0	115,0	190,0
Kwik (Hg)	mg/kg ds	0,064	0,0756	-	0,05	0,15	18,1	36,0
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1,05	-	1,5	1,5	95,8	190,0
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	12	16,67	-	4,0	35,0	67,5	100,0
Lood (Pb)	mg/kg ds	40	50,45	+	10,0	50,0	290,0	530,0
Zink (Zn)	mg/kg ds	77	109,0	-	20,0	140,0	430,0	720,0
Minerale olie								
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0	9,545					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0	15,91					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0	15,91					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	35,0					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5,0	15,91					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0	19,09					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	111,4	-	35,0	190,0	2600,0	5000,0
Polychloorbifenylen, PCB								
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0,0031					
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0,0031					
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0,0031					
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0,0031					
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0,0031					
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0,0031					
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0,0031					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0,0222	-	0,007	0,02	0,51	1,0
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK								
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fluorantheen	mg/kg ds	0,089	0,089					
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,052	0,052					
Chryseen	mg/kg ds	0,063	0,063					
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,057	0,057					
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,47	0,471	-	0,35	1,5	20,8	40,0

Legenda

-	< Achtergrondwaarde of RG
+	> Achtergrondwaarde
++	> Tussenwaarde (T)
+++	> Interventiewaarde (I)
	Niet getoetst
RG	Rapportagegrens
GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
Datum	15-04-2021

GSSD is gecorrigeerd met de volgende gegevens:
Lutum: 15,2 % van droge stof en organische stof: 2,2 % van droge stof.

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.

Toetsing analyseresultaten grond

Certificaatnummer	2021059088
Uw projectnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Datum monstername	09-04-2021

Parameter	Eenheid	**MM5**	GSSD	+/-	RG	AW	T	I
Voorbehandeling								
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd						
Bodemkundige analyses								
Droge stof	% (m/m)	79,1	79,1					
Organische stof	% (m/m) ds	1,7	1,7					
Gloeirest	% (m/m) ds	97						
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	14,6	14,6					
Metalen								
Barium (Ba)	mg/kg ds	<20	21,07		20,0	190,0	555,0	920,0
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0,2019	-	0,2	0,6	6,8	13,0
Kobalt (Co)	mg/kg ds	3,5	5,174	-	3,0	15,0	103,0	190,0
Koper (Cu)	mg/kg ds	5,8	8,365	-	5,0	40,0	115,0	190,0
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0,0417	-	0,05	0,15	18,1	36,0
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1,05	-	1,5	1,5	95,8	190,0
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	14	19,92	-	4,0	35,0	67,5	100,0
Lood (Pb)	mg/kg ds	10	12,76	-	10,0	50,0	290,0	530,0
Zink (Zn)	mg/kg ds	35	50,62	-	20,0	140,0	430,0	720,0
Minerale olie								
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0	10,5					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	38,5					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0	21,0					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122,5	-	35,0	190,0	2600,0	5000,0
Polychloorbifenylen, PCB								
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0,0245	-	0,007	0,02	0,51	1,0
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK								
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0,35	-	0,35	1,5	20,8	40,0

Legenda

-	< Achtergrondwaarde of RG
+	> Achtergrondwaarde
++	> Tussenwaarde (T)
+++	> Interventiewaarde (I)
	Niet getoetst
RG	Rapportagegrens
GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
Datum	15-04-2021

GSSD is gecorrigeerd met de volgende gegevens:
Lutum: 14,6 % van droge stof en organische stof: 1,7 % van droge stof.

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.

Toetsing analyseresultaten grond

Certificaatnummer	2021059088
Uw projectnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Datum monstername	09-04-2021

Parameter	Eenheid	**MM6**	GSSD	+/-	RG	AW	T	I
Voorbehandeling								
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd						
Bodemkundige analyses								
Droge stof	% (m/m)	70,0	70,0					
Organische stof	% (m/m) ds	1,1	1,1					
Gloeirest	% (m/m) ds	97						
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	19,7	19,7					
Metalen								
Barium (Ba)	mg/kg ds	<20	16,89		20,0	190,0	555,0	920,0
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0,1895	-	0,2	0,6	6,8	13,0
Kobalt (Co)	mg/kg ds	5,1	6,107	-	3,0	15,0	103,0	190,0
Koper (Cu)	mg/kg ds	5,7	7,323	-	5,0	40,0	115,0	190,0
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0,039	-	0,05	0,15	18,1	36,0
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1,05	-	1,5	1,5	95,8	190,0
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	16	18,86	-	4,0	35,0	67,5	100,0
Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	8,298	-	10,0	50,0	290,0	530,0
Zink (Zn)	mg/kg ds	36	44,96	-	20,0	140,0	430,0	720,0
Minerale olie								
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0	10,5					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	38,5					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0	21,0					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122,5	-	35,0	190,0	2600,0	5000,0
Polychloorbifenylen, PCB								
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0,0245	-	0,007	0,02	0,51	1,0
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK								
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0,35	-	0,35	1,5	20,8	40,0

Legenda

-	< Achtergrondwaarde of RG
+	> Achtergrondwaarde
++	> Tussenwaarde (T)
+++	> Interventiewaarde (I)
	Niet getoetst
RG	Rapportagegrens
GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
Datum	15-04-2021

GSSD is gecorrigeerd met de volgende gegevens:
Lutum: 19,7 % van droge stof en organische stof: 1,1 % van droge stof.

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.

Toetsing analyseresultaten grond

Certificaatnummer	2021059088
Uw projectnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Datum monstername	09-04-2021

Parameter	Eenheid	**MM7**	GSSD	+/-	RG	AW	T	I
Voorbehandeling								
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd						
Bodemkundige analyses								
Droge stof	% (m/m)	69,9	69,9					
Organische stof	% (m/m) ds	1,2	1,2					
Gloeirest	% (m/m) ds	97						
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	20,5	20,5					
Metalen								
Barium (Ba)	mg/kg ds	<20	16,38		20,0	190,0	555,0	920,0
Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0,20	0,1877	-	0,2	0,6	6,8	13,0
Kobalt (Co)	mg/kg ds	4,0	4,651	-	3,0	15,0	103,0	190,0
Koper (Cu)	mg/kg ds	<5,0	4,421	-	5,0	40,0	115,0	190,0
Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0,050	0,0387	-	0,05	0,15	18,1	36,0
Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1,5	1,05	-	1,5	1,5	95,8	190,0
Nikkel (Ni)	mg/kg ds	14	16,07	-	4,0	35,0	67,5	100,0
Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	8,207	-	10,0	50,0	290,0	530,0
Zink (Zn)	mg/kg ds	34	41,57	-	20,0	140,0	430,0	720,0
Minerale olie								
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3,0	10,5					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	38,5					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5,0	17,5					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6,0	21,0					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	122,5	-	35,0	190,0	2600,0	5000,0
Polychloorbifenylen, PCB								
PCB 28	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 52	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 101	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 118	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 138	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 153	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB 180	mg/kg ds	<0,0010	0,0035					
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,0049	0,0245	-	0,007	0,02	0,51	1,0
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK								
Naftaleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fenanthreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Chryseen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0,050	0,035					
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0,35	0,35	-	0,35	1,5	20,8	40,0

Legenda

-	< Achtergrondwaarde of RG
+	> Achtergrondwaarde
++	> Tussenwaarde (T)
+++	> Interventiewaarde (I)
	Niet getoetst
RG	Rapportagegrens
GSSD	Gestandaardiseerd gehalte
Datum	15-04-2021

GSSD is gecorrigeerd met de volgende gegevens:
Lutum: 20,5 % van droge stof en organische stof: 1,2 % van droge stof.

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.

Toetsing analyseresultaten grondwater

Certificaatnummer	2021063840
Uw projectnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Datum monstername	16-04-2021

Parameter	Eenheid	**01-1-1**	GSSD	+/-	RG	S	T	I
Metalen								
Barium (Ba)	µg/L	74	74,0	+	20,0	50,0	338,0	625,0
Cadmium (Cd)	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	0,4	3,2	6,0
Kobalt (Co)	µg/L	<2,0	1,4	-	2,0	20,0	60,0	100,0
Koper (Cu)	µg/L	<2,0	1,4	-	2,0	15,0	45,0	75,0
Kwik (Hg)	µg/L	<0,050	0,035	-	0,05	0,05	0,175	0,3
Molybdeen (Mo)	µg/L	4,7	4,7	-	2,0	5,0	153,0	300,0
Nikkel (Ni)	µg/L	6,0	6,0	-	3,0	15,0	45,0	75,0
Lood (Pb)	µg/L	<2,0	1,4	-	2,0	15,0	45,0	75,0
Zink (Zn)	µg/L	26	26,0	-	10,0	65,0	433,0	800,0
Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen								
Benzeen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	0,2	15,1	30,0
Tolueen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	7,0	504,0	1000,0
Ethylbenzeen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	4,0	77,0	150,0
o-Xyleen	µg/L	<0,10	0,07					
m,p-Xyleen	µg/L	<0,20	0,14					
Xylenen (som) factor 0,7	µg/L	0,21	0,21	-	0,2	0,2	35,1	70,0
BTEX (som)	µg/L	<0,90						
Naftaleen	µg/L	<0,020	0,014	-	0,02	0,01	35,0	70,0
Styreen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	6,0	153,0	300,0
Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen								
Dichloormethaan	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	0,01	500,0	1000,0
Trichloormethaan	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	6,0	203,0	400,0
Tetrachloormethaan	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	5,0	10,0
Trichlooretheen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	24,0	262,0	500,0
Tetrachlooretheen	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	20,0	40,0
1,1-Dichloorethaan	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	7,0	454,0	900,0
1,2-Dichloorethaan	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	7,0	204,0	400,0
1,1,1-Trichloorethaan	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	150,0	300,0
1,1,2-Trichloorethaan	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	65,0	130,0
cis 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0,10	0,07					
trans 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0,10	0,07					
CKW (som)	µg/L	<1,6						
Tr broommethaan	µg/L	<0,20	0,14					630,0
Vinylchloride	µg/L	<0,10	0,07	-	0,2	0,01	2,5	5,0
1,1-Dichlooretheen	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	5,0	10,0
1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/L	0,14	0,14	-	0,2	0,01	10,0	20,0
1,1-Dichloorpropaan	µg/L	<0,20	0,14					
1,2-Dichloorpropaan	µg/L	<0,20	0,14					
1,3-Dichloorpropaan	µg/L	<0,20	0,14					
Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/L	0,42	0,42	-	0,6	0,8	40,4	80,0
Minerale olie								
Minerale olie (C10-C12)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie (C12-C16)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie (C16-C21)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie (C21-C30)	µg/L	<15	10,5					
Minerale olie (C30-C35)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie (C35-C40)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/L	<50	35,0	-	50,0	50,0	325,0	600,0

Legenda

-	< streefwaarde/aw2000 of RG
+	> Streefwaarde (S)
++	> Tussenwaarde (T)
+++	> Interventiewaarde (I)
	Niet getoetst
RG	Rapportagegrens
GSSD	Gestandaardiseerd gehalte

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.

Toetsing analyseresultaten grondwater

Certificaatnummer	2021063840
Uw projectnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Datum monstername	16-04-2021

Parameter	Eenheid	**06-1-1**	GSSD	+/-	RG	S	T	I
Metalen								
Barium (Ba)	µg/L	110	110,0	+	20,0	50,0	338,0	625,0
Cadmium (Cd)	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	0,4	3,2	6,0
Kobalt (Co)	µg/L	<2,0	1,4	-	2,0	20,0	60,0	100,0
Koper (Cu)	µg/L	<2,0	1,4	-	2,0	15,0	45,0	75,0
Kwik (Hg)	µg/L	<0,050	0,035	-	0,05	0,05	0,175	0,3
Molybdeen (Mo)	µg/L	7,5	7,5	+	2,0	5,0	153,0	300,0
Nikkel (Ni)	µg/L	5,4	5,4	-	3,0	15,0	45,0	75,0
Lood (Pb)	µg/L	<2,0	1,4	-	2,0	15,0	45,0	75,0
Zink (Zn)	µg/L	37	37,0	-	10,0	65,0	433,0	800,0
Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen								
Benzeen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	0,2	15,1	30,0
Tolueen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	7,0	504,0	1000,0
Ethylbenzeen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	4,0	77,0	150,0
o-Xyleen	µg/L	<0,10	0,07					
m,p-Xyleen	µg/L	<0,20	0,14					
Xylenen (som) factor 0,7	µg/L	0,21	0,21	-	0,2	0,2	35,1	70,0
BTEX (som)	µg/L	<0,90						
Naftaleen	µg/L	<0,020	0,014	-	0,02	0,01	35,0	70,0
Styreen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	6,0	153,0	300,0
Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen								
Dichloormethaan	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	0,01	500,0	1000,0
Trichloormethaan	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	6,0	203,0	400,0
Tetrachloormethaan	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	5,0	10,0
Trichlooretheen	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	24,0	262,0	500,0
Tetrachlooretheen	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	20,0	40,0
1,1-Dichloorethaan	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	7,0	454,0	900,0
1,2-Dichloorethaan	µg/L	<0,20	0,14	-	0,2	7,0	204,0	400,0
1,1,1-Trichloorethaan	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	150,0	300,0
1,1,2-Trichloorethaan	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	65,0	130,0
cis 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0,10	0,07					
trans 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0,10	0,07					
CKW (som)	µg/L	<1,6						
Tr broommethaan	µg/L	<0,20	0,14					630,0
Vinylchloride	µg/L	<0,10	0,07	-	0,2	0,01	2,5	5,0
1,1-Dichlooretheen	µg/L	<0,10	0,07	-	0,1	0,01	5,0	10,0
1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/L	0,14	0,14	-	0,2	0,01	10,0	20,0
1,1-Dichloorpropaan	µg/L	<0,20	0,14					
1,2-Dichloorpropaan	µg/L	<0,20	0,14					
1,3-Dichloorpropaan	µg/L	<0,20	0,14					
Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/L	0,42	0,42	-	0,6	0,8	40,4	80,0
Minerale olie								
Minerale olie (C10-C12)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie (C12-C16)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie (C16-C21)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie (C21-C30)	µg/L	<15	10,5					
Minerale olie (C30-C35)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie (C35-C40)	µg/L	<10	7,0					
Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/L	<50	35,0	-	50,0	50,0	325,0	600,0

Legenda

-	< streefwaarde/aw2000 of RG
+	> Streefwaarde (S)
++	> Tussenwaarde (T)
+++	> Interventiewaarde (I)
	Niet getoetst
RG	Rapportagegrens
GSSD	Gestandaardiseerd gehalte

Deze toetsing is uitgevoerd met behulp van BoToVa.

BIJLAGE 4:

Analysecertificaten

Vlam
T.a.v. André Zentveld
Westerduinweg 10
1755 LE PETTEN
NETHERLANDS

Analysecertificaat

Datum: 15-Apr-2021

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2021059088/1
Uw project/verslagnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	09-Apr-2021

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	051004283	Certificaatnummer/Versie	2021059088/1
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp	Startdatum analyse	09-Apr-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	15-Apr-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	15-Apr-2021/06:47
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	1/4

	Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
	Voorbehandeling						
	Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd
	Bodemkundige analyses						
S	Droge stof	% (m/m)	79.5	79.6	82.5	81.3	79.1
S	Organische stof	% (m/m) ds	2.6	2.6	1.7	2.2	1.7
	Gloeirest	% (m/m) ds	96	96	97	97	97
S	Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	14.3	16.7	14.9	15.2	14.6
	Metalen						
S	Barium (Ba)	mg/kg ds	<20	21	<20	29	<20
S	Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0.20	<0.20	<0.20	0.23	<0.20
S	Kobalt (Co)	mg/kg ds	5.5	4.3	4.2	4.5	3.5
S	Koper (Cu)	mg/kg ds	18	19	17	17	5.8
S	Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0.050	0.073	0.066	0.064	<0.050
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5	<1.5
S	Nikkel (Ni)	mg/kg ds	14	12	12	12	14
S	Lood (Pb)	mg/kg ds	17	23	24	40	10
S	Zink (Zn)	mg/kg ds	49	52	43	77	35
	Minerale olie						
	Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	<3.0	<3.0	<3.0	<3.0
	Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	<11	<11	<11	<11
	Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5.0	8.0	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6.0	<6.0	<6.0	<6.0	<6.0
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	<35	<35	<35	<35
	Polychloorbifenylen, PCB						
S	PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 101	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 118	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	MM1	Grond (AS3000)	11983123
2	MM2	Grond (AS3000)	11983124
3	MM3	Grond (AS3000)	11983125
4	MM4	Grond (AS3000)	11983126
5	MM5	Grond (AS3000)	11983127

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	051004283	Certificaatnummer/Versie	2021059088/1
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp	Startdatum analyse	09-Apr-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	15-Apr-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	15-Apr-2021/06:47
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	2/4

	Analyse	Eenheid	1	2	3	4	5
S	PCB 138	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 153	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 180	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0049 1)	0.0049 1)	0.0049 1)	0.0049 1)	0.0049 1)
	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK						
S	Naftaleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Fenanthreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Anthraceen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	0.094	0.060	0.089	<0.050
S	Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0.050	0.068	<0.050	0.052	<0.050
S	Chryseen	mg/kg ds	<0.050	0.076	<0.050	0.063	<0.050
S	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0.050	0.065	<0.050	0.057	<0.050
S	Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050	<0.050
S	PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.35 1)	0.51	0.38	0.47	0.35 1)

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	MM1	Grond (AS3000)	11983123
2	MM2	Grond (AS3000)	11983124
3	MM3	Grond (AS3000)	11983125
4	MM4	Grond (AS3000)	11983126
5	MM5	Grond (AS3000)	11983127

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	051004283	Certificaatnummer/Versie	2021059088/1
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp	Startdatum analyse	09-Apr-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	15-Apr-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	15-Apr-2021/06:47
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	3/4

	Analyse	Eenheid	6	7
	Voorbehandeling			
	Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd	Uitgevoerd
	Bodemkundige analyses			
S	Droge stof	% (m/m)	70.0	69.9
S	Organische stof	% (m/m) ds	1.1	1.2
	Gloeirest	% (m/m) ds	97	97
S	Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	19.7	20.5
	Metalen			
S	Barium (Ba)	mg/kg ds	<20	<20
S	Cadmium (Cd)	mg/kg ds	<0.20	<0.20
S	Kobalt (Co)	mg/kg ds	5.1	4.0
S	Koper (Cu)	mg/kg ds	5.7	<5.0
S	Kwik (Hg)	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	<1.5
S	Nikkel (Ni)	mg/kg ds	16	14
S	Lood (Pb)	mg/kg ds	<10	<10
S	Zink (Zn)	mg/kg ds	36	34
	Minerale olie			
	Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	<3.0
	Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	<11
	Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6.0	<6.0
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	<35
	Polychloorbifenylen, PCB			
S	PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010
S	PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010
S	PCB 101	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010
S	PCB 118	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
6	MM6	Grond (AS3000)	11983128
7	MM7	Grond (AS3000)	11983129

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.
Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL
Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	051004283	Certificaatnummer/Versie	2021059088/1
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp	Startdatum analyse	09-Apr-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	15-Apr-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	15-Apr-2021/06:47
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	4/4

	Analyse	Eenheid	6	7
S	PCB 138	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010
S	PCB 153	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010
S	PCB 180	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010
S	PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0049 [1)]	0.0049 [1)]
	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK			
S	Naftaleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Fenanthreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Anthraceen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Chryseen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050
S	PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.35 [1)]	0.35 [1)]

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
6	MM6	Grond (AS3000)	11983128
7	MM7	Grond (AS3000)	11983129

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Akkoord
Pr.coörd.

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

eurofins | — analytico®

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2021059088/1

Monster nr.	Uw monsteromschrijving				
Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
11983123	MM1				
0538270572	15	0	50	09-Apr-2021	15-1
0538270538	14	0	50	09-Apr-2021	14-1
0538270587	09	0	50	09-Apr-2021	09-1
0538632325	32	0	50	09-Apr-2021	32-1
11983124	MM2				
0538633105	11	0	50	09-Apr-2021	11-1
0538633110	20	0	50	09-Apr-2021	20-1
0538270577	19	0	50	09-Apr-2021	19-1
0538633125	21	0	50	09-Apr-2021	21-1
11983125	MM3				
0538633123	27	0	50	09-Apr-2021	27-1
0538633134	25	0	50	09-Apr-2021	25-1
0538633131	26	0	50	09-Apr-2021	26-1
0538632776	01	0	50	09-Apr-2021	01-1
11983126	MM4				
0538633135	30	0	50	09-Apr-2021	30-1
0538632319	12	0	50	09-Apr-2021	12-1
0538632322	08	0	50	09-Apr-2021	08-1
0538632239	31	0	50	09-Apr-2021	31-1
11983127	MM5				
0538270583	09	100	150	09-Apr-2021	09-3
0538270588	10	50	90	09-Apr-2021	10-2
0538632320	12	50	100	09-Apr-2021	12-2
0538632249	08	50	100	09-Apr-2021	08-2
11983128	MM6				
0538632971	03	140	190	09-Apr-2021	03-4
0538633107	04	100	150	09-Apr-2021	04-3
0538633129	02	140	190	09-Apr-2021	02-4
11983129	MM7				
0538632777	06	150	200	09-Apr-2021	06-4
0538632784	07	150	200	09-Apr-2021	07-4
0538632752	05	100	150	09-Apr-2021	05-3

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2021059088/1

Opmerking 1)

De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van 0,7*RG

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2021059088/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Voorbehandeling			
Cryogeen malen	W0106	Voorbehandeling	AS3000
Bodemkundige analyses			
Droge Stof	W0104	Gravimetrie	pb 3010-2 en NEN-EN 15934
Organische stof (gloeiverlies)	W0109	Gravimetrie	pb 3010-3 en NEN 5754
Korrelgrootte < 2 µm (lutum)	W0171	Sedimentatie	pb 3010-4 en NEN 5753
Metalen			
Barium (Ba)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Cadmium (Cd)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Koper (Cu)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kwik (Hg)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Nikkel (Ni)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Lood (Pb)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Zink (Zn)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Minerale olie			
Minerale Olie (C10-C40)	W0202	GC-FID	pb 3010-7 en NEN-EN-ISO 16703
Polychloorbifenylen, PCB			
PCB (7)	W0271	GC-MS	pb 3010-8 en NEN 6980
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK			
PAK som AS3000/AP04	W0271	GC-MS	pb. 3010-6 en NEN-ISO 18287
PAK (10) (VROM)	W0271	GC-MS	pb. 3010-6 en NEN-ISO 18287

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2020.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Vlam Bodem Advies B.V.
T.a.v. Mathijs Vlam
Westerduinweg 10
1755 LC PETTEN
NETHERLANDS

Analysecertificaat

Datum: 20-Apr-2021

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2021063840/1
Uw project/verslagnummer	051004283
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	18-Apr-2021

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	051004283	Certificaatnummer/Versie	2021063840/1
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp	Startdatum analyse	19-Apr-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	20-Apr-2021
Uw monsternemer	Mathijs Vlam	Rapportagedatum	20-Apr-2021/10:26
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	1/2

	Analyse	Eenheid	1	2
	Metalen			
S	Barium (Ba)	µg/l	74	110
S	Cadmium (Cd)	µg/l	<0.20	<0.20
S	Kobalt (Co)	µg/l	<2.0	<2.0
S	Koper (Cu)	µg/l	<2.0	<2.0
S	Kwik (Hg)	µg/l	<0.050	<0.050
S	Molybdeen (Mo)	µg/l	4.7	7.5
S	Nikkel (Ni)	µg/l	6.0	5.4
S	Lood (Pb)	µg/l	<2.0	<2.0
S	Zink (Zn)	µg/l	26	37
	Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen			
S	Benzeen	µg/l	<0.20	<0.20
S	Tolueen	µg/l	<0.20	<0.20
S	Ethylbenzeen	µg/l	<0.20	<0.20
S	o-Xyleen	µg/l	<0.10	<0.10
S	m,p-Xyleen	µg/l	<0.20	<0.20
S	Xylenen (som) factor 0,7	µg/l	0.21 [1)]	0.21 [1)]
	BTEX (som)	µg/l	<0.90	<0.90
S	Naftaleen	µg/l	<0.020	<0.020
S	Styreen	µg/l	<0.20	<0.20
	Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen			
S	Dichloormethaan	µg/l	<0.20	<0.20
S	Trichloormethaan	µg/l	<0.20	<0.20
S	Tetrachloormethaan	µg/l	<0.10	<0.10
S	Trichlooretheen	µg/l	<0.20	<0.20
S	Tetrachlooretheen	µg/l	<0.10	<0.10
S	1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0.20	<0.20
S	1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0.20	<0.20
S	1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0.10	<0.10
S	1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0.10	<0.10
S	cis 1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0.10	<0.10

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01-1-1	Water (AS3000)	11998420
2	06-1-1	Water (AS3000)	11998421

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.
Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL
Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	051004283	Certificaatnummer/Versie	2021063840/1
Uw projectnaam	Ljouwertertrekwei 38 Dronryp	Startdatum analyse	19-Apr-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	20-Apr-2021
Uw monsternemer	Mathijs Vlam	Rapportagedatum	20-Apr-2021/10:26
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	2/2

	Analyse	Eenheid	1	2
S	trans 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0.10	<0.10
	CKW (som)	µg/L	<1.6	<1.6
S	Tribroommethaan	µg/L	<0.20	<0.20
S	Vinylchloride	µg/L	<0.10	<0.10
S	1,1-Dichlooretheen	µg/L	<0.10	<0.10
S	1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/L	0.14 [1)]	0.14 [1)]
S	1,1-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20	<0.20
S	1,2-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20	<0.20
S	1,3-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20	<0.20
S	Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/L	0.42	0.42
	Minerale olie			
	Minerale olie (C10-C12)	µg/L	<10	<10
	Minerale olie (C12-C16)	µg/L	<10	<10
	Minerale olie (C16-C21)	µg/L	<10	<10
	Minerale olie (C21-C30)	µg/L	<15	<15
	Minerale olie (C30-C35)	µg/L	<10	<10
	Minerale olie (C35-C40)	µg/L	<10	<10
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/L	<50	<50

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01-1-1	Water (AS3000)	11998420
2	06-1-1	Water (AS3000)	11998421

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Akkoord
Pr.coörd.

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2021063840/1

Monster nr. / Barcode	Uw monsteromschrijving / Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
11998420	01-1-1				
0800949348	01			16-Apr-2021	1
0680523823	01			16-Apr-2021	2
0680523820	01			16-Apr-2021	3
11998421	06-1-1				
0800949470	06	150	250	16-Apr-2021	1
0680523816	06	150	250	16-Apr-2021	2
0680523826	06	150	250	16-Apr-2021	3

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2021063840/1

Opmerking 1)

De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van 0,7*RG

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2021063840/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Metalen			
Barium (Ba)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Cadmium (Cd)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Koper (Cu)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kwik (Hg)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Nikkel (Ni)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Lood (Pb)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Zink (Zn)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen			
Xylenen som AS3000	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Aromaten (BTEXN)	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Styreen	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen			
VOCl (11)	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Tribroommethaan (Bromoform)	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Vinylchloride	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,1-Dichlooretheen	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
DiClEtheen som AS3000	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,1-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,2-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,3-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
DiChlprop. som AS3000	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Minerale olie			
Minerale olie (C10-C40)	W0215	GC-FID	pb 3110-5

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2020.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

BIJLAGE 5:

Toelichting op toetsing

In de Regeling bodemkwaliteit (25 augustus 2016) zijn voor de grond de generieke achtergrondwaarden vastgelegd.

In de Circulaire bodemsanering 2013 (1 juli 2013) zijn de streefwaarden voor het grondwater en interventiewaarden voor grond en grondwater vastgelegd.

De achtergrond- en streefwaarde
Deze geven het niveau aan waarbij sprake is van een duurzame bodemkwaliteit. Vertaald naar het huidige beleid betekent dit dat deze waarden het niveau aangeven dat bereikt moet worden om de functionele eigenschappen die de bodem voor mens, dier en plant heeft volledig te herstellen.

Interventiewaarden
Waarde die aangeeft bij welke concentratie sprake is van ernstige of dreigende ernstige vermindering van de functionele eigenschappen van de bodem voor mens, plant of dier. Bij overschrijding van de interventiewaarde in 25m³ grond of 100 m^3 grondwater spreekt met van een ernstig geval van bodemverontreiniging.

De interventiewaarden zijn gerelateerd aan het organische stof- en lutumgehalte van de bodem. Deze relaties zijn vastgelegd in de vorm van zogenaamde bodemtype-correctiefactoren.

Gebruikte terminologie	**Analyse resultaat**
Niet verontreinigd	Gehalte ≤ streefwaarde of achtergrondwaarde
Licht verontreinigd	Streefwaarde of achtergrondwaarde < gehalte ≤ ½(streef- of achtergrond- + interventiewaarde)
Matig verontreinigd	½(streef- of achtergrond- + interventiewaarde) < gehalte/ concentratie ≤ interventiewaarde
Sterk verontreinigd	gehalte/ concentratie > interventiewaarde

Bijlage 4 Overlegreacties

Beh.
02 AUG. 202
02/08/2021
21.126903

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
(058) 292 59 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Waadhoeke
Postbus 58
8800 AB FRANEKER

Leeuwarden, 29 juli 2021
Verzonden, 30 JULI 2021

Ons kenmerk : 01904523
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door : Omgevingszaken / (058) 292 59 25 of romte@fryslan.frl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) :

Onderwerp : Advies vooroverlegbestemmingsplan Dronrijp - Ljouwertertrekwei 38

Geacht college,

Op 30 juni 2021 is bovengenoemd plan ter advisering ontvangen.

Met het plan zijn geen provinciale belangen in het geding.

Het plan geeft geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Hoogachtend,

Namens het college van Gedeputeerde Staten,

dhr. J. Bosma
afdelingshoofd Omgevingszaken

Van: <[redacted]@wetterskipfryslan.nl>
Verzonden: vrijdag 23 juli 2021 09:13
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Vooroverleg ex artikel 3.1.1. Bro voorontwerpbestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp

[redacted]

Geachte heer [redacted]

Hierbij onze reactie op uw onderstaande mail in het kader van het vooroverleg voorontwerpbestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp.

In het plangebied ligt een regionale kering en wij vragen de initiatiefnemer om hier rekening mee te houden en de waterparagraaf op dit punt uit te breiden.
Meer informatie over de regionale kering is te vinden in de Leidraad Watertoets (onder andere paragraaf 4.2.2 & 4.2.3).
De ligging van de kering is te vinden via deze link: Leggerkaart: onderhoudsplicht en onderhoudseisen — Wetterskip Fryslân (wetterskipfryslan.nl)
Verder is goed om te vermelden dat werkzaamheden binnen de zonering van de regionale waterkering een vergunningsplichtige activiteit is in het kader van de Waterwet.

Voor vragen kunt u mij bereiken via onderstaande contactgegevens.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
regioadviseur Noord
Vakgroep Bestuursadvisering, Communicatie en Omgeving

Wetterskip Fryslân 058 – 292 2816 | Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden
www.wetterskipfryslan.nl

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Van: [redacted]@waadhoeke.nl>
Verzonden: woensdag 30 juni 2021 08:41
Aan: romte@fryslan.frl; Info <info@wetterskipfryslan.nl>
CC: 'provincie@fryslan.nl' <provincie@fryslan.nl>
Onderwerp: Vooroverleg ex artikel 3.1.1. Bro voorontwerpbestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u in het kader van het vooroverleg ex artikel 3.1.1. Besluit ruimtelijke ordening het voorontwerpbestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp.

Het plan voorziet in de realisatie van een aantal recreatieve voorzieningen op het voormalige bedrijfsperceel aan de Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp, gelegen aan het Van Harinxmakanaal.

Graag ontvangen wij een reactie op het plan. Mochten er nog vragen zijn, dan kunt u altijd contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
interim-Beleidsmedewerker Omgeving

Gemeente Waadhoeke
Afdeling Omgeving
Bereikbaar: di t/m do

T [redacted]
E [redacted]@waadhoeke.nl
W www.waadhoeke.nl

Denk aan het milieu voor u besluit deze mail te printen
Tink oan it miljeu foar´t jo beslute dizze mail te printsjen
Dink an ’t miljeu, foordat jou beslútte deuze mail te printen

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.
Dit bericht is alleen bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.
Dit bericht is alleen bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1.1 plan:

het bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp met identificatienummer NL.IMRO.1949.BPDrpLjouwerttw38-VAS1 van de gemeente Waadhoeke;

1.2 bestemmingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.3 aan-huis-verbonden beroep of bedrijf:

een dienstverlenend beroep of bedrijf, dat in of bij een woning wordt uitgeoefend, waarbij de woning in overwegende mate de woonfunctie behoudt en dat een ruimtelijke uitwerking of uitstraling heeft die met de woonfunctie in overeenstemming is;

1.4 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee de gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.5 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.6 ambacht:

het bedrijfsmatig, geheel of overwegend door middel van handwerk vervaardigen, bewerken of herstellen en het installeren van goederen, alsook het verkopen en/of leveren, als ondergeschikte activiteit, van goederen die verband houden met het ambacht;

1.7 archeologische waarde:

de aan een gebied toegekende waarde in verband met de kennis en studie van de in dat gebied voorkomende overblijfselen uit oude tijden;

1.8 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

1.9 beroeps- c.q. bedrijfsoppervlakte:

de totale vloeroppervlakte van de ruimte die wordt gebruikt voor een aan-huis-verbonden beroep c.q. een (dienstverlenend) bedrijf of een dienstverlenende instelling, inclusief opslag- en administratieruimten en dergelijke;

1.10 bestaand:

het legale gebruik dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig is en/of bebouwing die op dat tijdstip krachtens een vergunning aanwezig of in uitvoering is dan wel krachtens een vergunning kan worden gebouwd;

1.11 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak;

1.12 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.13 bouwen:

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk;

1.14 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak;

1.15 bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.16 bouwperceelgrens:

een grens van een bouwperceel;

1.17 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zijn toegelaten;

1.18 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.19 dak:

iedere bovenbeëindiging van een gebouw;

1.20 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

1.21 dienstverlenende functies:

functies waarvan de werkzaamheden bestaan uit het verlenen van economische en maatschappelijke diensten aan derden, waaronder zijn begrepen kapperszaken, schoonheidsinstituten, fotostudio's en naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijven en inrichtingen, evenwel met uitzondering van een garagebedrijf en een seksinrichting;

1.22 erf:

al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan of een beheersverordening van toepassing is, deze die inrichting niet verbieden;

1.23 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.24 hoofdgebouw:

gebouw, of gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer gebouwen op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is;

1.25 huishouden:

een alleenstaande, dan wel twee of meer personen, die een duurzame (gemeenschappelijke) huishouding voer(t)(en) of wil(len) voeren, waar bij een gemeenschappelijke huishouding sprake is van onderlinge verbondenheid en continuïteit in de samenstelling ervan (kamerverhuur wordt daaronder niet begrepen);

1.26 horecabedrijf:

een bedrijf of instelling waar bedrijfsmatig dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse worden verstrekt en/of waarin bedrijfsmatig logies wordt verstrekt

1.27 kamerverhuur:

het bedrijfsmatig (nacht)verblijf aanbieden, waarbij het kenmerk is dat de kamerhuurder ter plaatse het hoofdverblijf heeft;

1.28 kampeermiddel:

een mobiel en/of demontabel kampeermiddel en/of vast kampeermiddel dan wel enig ander onderkomen of enig ander voertuig of gewezen voertuig of gedeelte daarvan, een en ander voor zover deze onderkomens of voertuigen geheel of ten dele blijvend zijn bestemd of opgericht dan wel worden of kunnen worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf;

1.29 kap:

een dakafdekking onder een hoek van meer dan 5 graden in het horizontale vlak;

1.30 kleinschalig kampeerterrein:

een terrein in een kleinschalige opzet met een beperkt aantal standplaatsen voor kampeermiddelen, niet zijnde stacaravans, inclusief de bij die kampeermiddelen behorende gemeenschappelijke faciliteiten, welk terrein uitsluitend in het toeristische seizoen opengesteld is en op welk terrein de kampeermiddelen ook alleen in het toeristische seizoen aanwezig zijn.

1.31 kleinschalige bedrijfsmatige activiteit:

de in Bijlage 1 bij de regels opgenomen Staat van bedrijfsactiviteiten onder categorie 1 en 2 vallende bedrijvigheid, dan wel naar de aard en/of invloed op de omgeving daarmee gelijk te stellen bedrijvigheid, die door zijn beperkte omvang in of bij een woning met behoud van de woonfunctie kan worden uitgeoefend;

1.32 landschappelijke waarden:

waarden in verband met de verschijningsvorm van een gebied en de aanwezigheid van waarneembare structuren en/of elementen in dat gebied;

1.33 mobiel kampeermiddel:

een tent, tentwagen, kampeerauto, toercaravan of enig ander onderkomen met de bedoeling deze te plaatsen op een kampeerterrein gedurende ten hoogste 3 aansluitende maanden per kampeerseizoen;

1.34 openbaar toegankelijk gebied:

weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994, alsmede pleinen, parken, plantsoenen, openbaar vaarwater en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is, met uitzondering van wegen uitsluitend bedoeld voor de ontsluiting van percelen door langzaam verkeer;

1.35 peil:

a. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst, de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
b. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst, de hoogte van het terrein ter plaatse van die hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;

1.36 perceelgrens:

de grens van een kadastraal perceel;

1.37 prostitutie:

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding;

1.38 rustpunt:

een plek bij een particulier of een agrariër waar passerende wandelaars en fietsers op het erf kunnen pauzeren en op verhaal kunnen komen, in combinatie met een picknickplaats met voorzieningen, zoals een picknicktafel, het verstrekken van lichte versnaperingen, informatie en het bieden van reparatiemogelijkheden voor fietsen;

1.39 seksinrichting:

een voor publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van erotisch-pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting worden in elk geval verstaan: een seksbioscoop, seksautomatenhal, sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.40 standplaats:

een afgebakend terrein van beperkte omvang waarop ten hoogste één kampeermiddel en twee bijzettentjes voor een bij elkaar horende groep personen kunnen worden geplaatst;

1.41 theetuin:

een kleinschalige horecavoorziening die uitsluitend tot doel heeft het overdag bedrijfsmatig verstrekken van niet-alcoholische dranken en versnaperingen;

1.42 woning:

een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden, niet zijnde kamerverhuur;

1.43 woonhuis:

een gebouw, dat één woning omvat, dan wel twee of meer naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat, en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden;

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de dakhelling:

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

2.2 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

2.3 de inhoud van een bouwwerk:

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.4 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.5 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.6 de afstand tot de bouwperceelgrens:

tussen de grenzen van een bouwperceel en enig punt van het op dat bouwperceel voorkomend gebouw, waar die afstand het kortst is;

2.7 horizontale diepte van een gebouw:

de lengte van een gebouw, gemeten loodrecht vanaf de naar de weg gekeerde gevel.

Het bepaalde in artikel 6, lid 6.1 ten aanzien van ondergeschikte bouwdelen van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Wonen - Recreatie

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen - Recreatie'aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. een woonhuis, al dan niet in combinatie met een ruimte voor een aan-huis-verbonden beroep of bedrijf, waarbij er sprake dient te zijn van een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit;
b. kleinschalige recreatieve activiteiten, in de vorm van:
    1. kleinschalig kamperen in de vorm van tenten, ter plaatse van de aanduiding 'kampeerterrein';
    2. een theetuin / rustpunt;

met daaraan ondergeschikt:

c. de productie en verkoop van ijs- en chocoladeproducten en daarmee gelijk te stellen producten;
d. het samenstellen en voor afhaal beschikbaar stellen van licht alcoholische borrel- en picknickmanden en daarmee gelijk te stellen producten;

met de daarbij behorende:

e. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
f. bijbehorende bouwwerken;
g. tuinen, erven en tereinen;
h. groenvoorzieningen;
i. verkeers- en verblijfsvoorzieningen;
j. parkeervoorzieningen
k. speelvoorzieningen;
l. sanitaire voorzieningen;
m. nutsvoorzieningen;
n. overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

3.2 Bouwregels

a. Op deze bouwregels is het bepaalde in artikel 6, lid 6.3van overeenkomstige toepassing.
b. Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:
    1. als hoofdgebouw mag uitsluitend één vrijstaand woonhuis worden gebouwd;
    2. het hoofdgebouw zal binnen het bouwvlak worden gebouwd;
    3. de goot- en bouwhoogte van een hoofdgebouw zal ten hoogste respectievelijk 3,50 m en 9,00 m bedragen.
c. Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende regels:
    1. bijbehorende bouwwerken zullen ten minste 1,00 m achter de naar het water van het van Harinxmakanaal gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw c.q. het verlengde daarvan worden gebouwd met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding uitgesloten - bebouwing' geen bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd;
    2. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken bij een hoofdgebouw zal ten hoogste 1.200 m² bedragen;
    3. de goothoogte van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste gelijk zijn aan de bouwhoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw waaraan wordt gebouwd, plus 0,25 m, met dien verstande dat de goothoogte van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk niet meer mag bedragen dan 4,00 m;
    4. de goothoogte van een vrijstaand bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
    5. de bouwhoogte van een vrijstaand bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste 6,00 m bedragen;
d. Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
    1. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 1,00 m bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de naar het water van het van Harinxmakanaal gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw c.q. het verlengde daarvan ten hoogste 2,00 m zal bedragen;

2. de bouwhoogte van vlaggenmasten zal ten hoogste 8,00 m bedragen;
3. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5,00 m bedragen.

3.3 Nadere eisen

Het bevoegd gezag kan met het oog op het voorkomen van een onevenredige aantasting van:
a. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
b. het landschappelijk beeld;
c. de verkeersveiligheid;
d. de milieusituatie;
e. het straat- en bebouwingsbeeld,
nadere eisen stellen aan de plaats en afmetingen van bouwwerken.

3.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik in strijd met deze bestemming wordt begrepen het gebruik dat afwijkt van de bestemmingsomschrijving, waaronder in ieder geval wordt begrepen:
a. het gebruik van de gronden en gebouwen voor de in lid 3.1 onder b genoemde kleinschalige recreatieve activiteiten indien de landschappelijke inpassing van het erf niet is gerealiseerd en in stand wordt gehouden, zoals aangegeven op het groenontwerp dat als Bijlage 1 bij de toelichting is gevoegd;
b. het gebruik van de gronden en gebouwen voor detailhandel, met uitzondering van de verkoopactiviteiten die zijn genoemd in lid 3.1 onder b, c en d;
c. het gebruik van de gronden en gebouwen voor verblijfsrecreatie, met uitzondering van het kleinschalig kamperen zoals genoemd in lid 3.1 onder b en lid 3.4 onder d;
d. het gebruik van de gronden als standplaats voor kampeermiddelen anders dan in de vorm van tenten, met dien verstande dat:
    1. maximaal 15 tenten zijn toegestaan;
    2. in de periode van 1 november tot en met 14 maart van elk kalenderjaar geen tenten aanwezig mogen zijn;
e. het gebruik van gronden en bouwwerken voor de productie en verkoop van ijs en chocoladeproducten over een bedrijfsvloeroppervlakte van meer dan 80 m^2;
f. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning;
g. het gebruik van een woonhuis voor meer dan één woning.

Artikel 4 Waarde - Archeologie 3

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

In geval van strijdigheid van regels, gaan de regels van dit artikel vóór de regels die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

4.2 Bouwregels

a. Voor het bouwen van bouwwerken met een oppervlakte groter dan 500 m² of dieper dan 0,3 m beneden het maaiveld, moet alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin:
   1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld; en
   2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd;

b. Indien uit het in sub a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen worden verstoord, kan er één of meer van de volgende voorwaarden verbonden worden aan de omgevingsvergunning:
   1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
   2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
   3. de verplichting de activiteit die leidt tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij de vergunning te stellen kwalificaties.

c. Indien aan de vergunning voorwaarden worden verbonden als bedoeld in sub b, wordt de provinciaal archeoloog om advies gevraagd.

4.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen, is een omgevingsvergunning vereist:
   1. het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
   2. het uitvoeren van overige grondbewerkingen;
   3. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
      - het verlagen van het waterpeil;
   4. het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

b. Het bepaalde in sub a is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:
   1. het normale onderhoud betreffen;
   2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit plan;
   3. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;
   4. niet dieper gaan dan 0,3 m beneden het maaiveld of een kleinere oppervlakte dan 500 m² beslaan.

c. De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

d. Alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, moet door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin:
   1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld;
   2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

e. Indien uit het in sub d genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kunnen één of meer van de volgende voorwaarden verbonden worden aan de omgevingsvergunning:
   1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
   2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
   3. de verplichting de activiteit die leidt tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan bij de vergunning te stellen kwalificaties;
   4. Indien aan de vergunning voorwaarden worden verbonden als bedoeld onder sublid 1 en 2, wordt de provinciaal archeoloog om advies gevraagd.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 5 Anti-dubbeltelregel

Bij het toepassen van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw- c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1,00 m bedraagt.

Artikel 6 Algemene bouwregels

6.1 Ondergeschikte bouwdelen

Bij het toepassen van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw- c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1,00 m bedraagt.

6.2 Bestaand

Wanneer een bestaand gebouw of bouwwerk, geen gebouw zijnde:
a. een grotere goothoogte;
b. een grotere bouwhoogte;
c. een grotere (bebouwings-)oppervlakte;
d. een grotere dakhelling;
e. een kleinere dakhelling,

heeft dan in de bouwregels in de van toepassing zijnde bestemming is toegestaan, dan mag:
a. de goot- en/of bouwhoogte en/of oppervlakte en/of dakhelling ten hoogste de bestaande goot- en/of bouwhoogte en/of oppervlakte en/of dakhelling bedragen;
b. de dakhelling ten minste de bestaande dakhelling bedragen.

6.3 Voorwaardelijke bepaling toename verhard oppervlak

Een omgevingsvergunning voor het bouwen waarbij het verhard oppervlak toeneemt met:
1. meer dan 200 m² in stedelijk gebied, of
2. meer dan 1.500 m2 in landelijk gebied,

wordt verleend wanneer aantoonbaar afstemming met het Cluster Plannen van Wetterskip Fryslân over het bouwplan inzake de toename van het verhard oppervlak en de te nemen compensatiemaatregelen daarvan heeft plaatsgevonden, dan wel dat de te nemen compensatiemaatregelen als voorgesteld door Wetterskip Fryslân krachtens een voorschrift verbonden aan de omgevingsvergunning voldoende is verzekerd.

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met de gegeven bestemmingen, wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van gronden en bouwwerken voor de stalling en opslag van aan het oorspronkelijk verkeer onttrokken voer-, vaar- of vliegtuigen, anders dan in het kader van de bedrijfsvoering;
b. het gebruik van gronden voor de opslag van schroot, afbraak- en bouwmaterialen, grond, bodemspecie en puin en voor het storten van vuil, anders dan ten behoeve van de uitvoering van krachtens de bestemming toegelaten bouwactiviteiten en werken en werkzaamheden;
c. het opslaan of storten van al dan niet afgedankte voorwerpen, stoffen of producten, buiten erven van gebouwen, behoudens voor zover zulks noodzakelijk is in verband met het op de bestemming gerichte beheer van de gronden;
d. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.

Artikel 8 Algemene afwijkingsregels

8.1 Algemeen

a. Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van:
   1. de in het plan gegeven maten, afmetingen, percentages tot niet meer dan 10% van die maten, afmetingen en percentages;
   2. de bestemmingsregels en toestaan dat het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling in geringe mate wordt aangepast, indien de verkeersveiligheid en/of –intensiteit daartoe aanleiding geven;
   3. de bestemmingsregels en toestaan dat bouwgrenzen worden overschreden, indien een meetverschil daartoe aanleiding geeft;
   4. van de bestemmingsregels voor het overschrijden van een bouwvlak met niet meer dan 1 m indien dit noodzakelijk is ten behoeve van het verduurzamen van gebouwen door middel van het isoleren van de schil/buitenkant van het gebouw, met dien verstande dat vóór de verlening van een omgevingsvergunning sprake dient te zijn van een positief welstandsadvies;
   5. de bestemmingsregels en toestaan dat niet voor bewoning bestemde gebouwen van openbaar nut worden gebouwd, met dien verstande dat:
      - de inhoud van de gebouwen niet meer dan 50 m³ mag bedragen;
      - de bouwhoogte van de gebouwen niet meer dan 4 m mag bedragen;
   6. de bestemmingsregels en toestaan dat bouwwerken, geen gebouwen zijnde, van openbaar nut worden gebouwd, met dien verstande dat de bouwhoogte van deze bouwwerken niet meer dan 10,00 m mag bedragen;
   7. de bestemmingsregels ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van kunstwerken, geen gebouwen zijnde, en ten behoeve van zend-, ontvang- en/of sirenemasten, wordt vergroot tot niet meer dan 40 m. Deze omgevingsvergunning zal pas worden verleend indien na beoordeling door het Ministerie van Defensie is gebleken dat hiertegen uit het oogpunt van vliegveiligheid en functioneren van radar- en telecommunicatievoorzieningen van de Koninklijke Luchtmacht geen bezwaar bestaat;
   8. het bepaalde ten aanzien van de maximale bouwhoogte van gebouwen en toestaan dat de bouwhoogte van de gebouwen ten behoeve van plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers en lichtkappen, mits:
      - de oppervlakte van de vergroting niet meer dan 15 m² bedraagt;
      - de bouwhoogte niet meer dan 1,25 maal de maximale bouwhoogte van het betreffende gebouw bedraagt;

b. De in sub a bedoelde omgevingsvergunningen mogen niet leiden tot een onevenredige aantasting van:
   1. de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
   2. het landschappelijk beeld;
   3. de verkeersveiligheid;
   4. de milieusituatie;
   5. het straat- en bebouwingsbeeld.

Artikel 9 Overige regels

9.1 Voldoende parkeergelegenheid

a. Een bouwwerk, waarvan een behoefte aan parkeergelegenheid wordt verwacht, kan niet worden gebouwd of gebruikt wanneer op het bouwperceel of in de omgeving daarvan niet in voldoende parkeergelegenheid is voorzien en in stand wordt gehouden.
b. Bij een omgevingsvergunning wordt aan de hand van de Nota Parkeernormen Gemeente Waadhoeke november 2020, of het meeste actuele gemeentelijke parkeerbeleid zoals deze geldt ten tijde van de aanvraag, bepaald of sprake is van voldoende parkeergelegenheid;
c. Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in sub a en worden toegestaan dat in minder dan voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien, mits dit geen onevenredige afbreuk doet aan de parkeersituatie.

9.2 voldoende laad- en losruimte

a. Indien het beoogde gebruik van een bouwwerk aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, wordt een omgevingsvergunning voor het bouwen uitsluitend verleend indien aan of in dat bouwwerk dan wel op het onbebouwde terrein bij het bouwwerk wordt voorzien in die ruimte. Deze bepaling geldt niet:
    1. voor bestaand gebruik, waarbij de herbouw van een bouwwerk zonder functiewijziging wordt beschouwd als bestaand gebruik;
    2. voor zover op andere wijze in de nodige laad- of losruimte wordt voorzien;
    3. Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in sub a en worden toegestaan dat in minder dan voldoende laad- en losgelegenheid wordt voorzien indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 10 Overgangsrecht

10.1 Overgangsrecht gebruik

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in sub a, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

Indien het gebruik, bedoeld in sub a, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

Het bepaalde in sub a is niet van toepassing op gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

10.2 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig een omgevingsvergunning verlenen ten behoeve van het afwijken van het bepaalde in sub a voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in sub a met maximaal 10%.

c. Het bepaalde in sub a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

Artikel 11 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als “Regels van het Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp” van de gemeente Waadhoeke.

Bijlagen bij de regels

Bijlage 1 Staat van bedrijfsactiviteiten

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS									CATEGORIE
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID			GEVAAR		GROOTSTE AFSTAND		
01	01	-	LANDBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. DE LANDBOUW										
014	016	0	Dienstverlening t.b.v. de landbouw:										
014	016	1	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o. > 500 m²	30	10	50			10		50	D	3.1
014	016	3	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. > 500 m²	30	10	50			10		50		3.1
014	016	4	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. <= 500 m²	30	10	30			10		30		2
02	02	-	BOSBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. BOSBOUW										
020	021, 022, 024		Bosbouwbedrijven	10	10	50			0		50		3.1
15	10, 11	-	VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN										
151	101, 102	0	Slachterijen en overige vleesverwerking:										
151	101, 102	1	- slachterijen en pluimveeslachterijen	100	0	100	C		50	R	100	D	3.2
151	101	4	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. > 1.000 m²	100	0	100	C		50	R	100		3.2
151	101, 102	7	- loonslachterijen	50	0	50			10		50		3.1
151	108	8	- vervaardiging van snacks en vervaardiging van kant-en-klaarmaaltijden met p.o. < 2.000 m²	50	0	50			10		50		3.1
152	102	0	Visverwerkingsbedrijven:										
152	102	5	- verwerken anderszins: p.o. <= 1.000 m²	100	10	50			30		100		3.2
152	102	6	- verwerken anderszins: p.o. <= 300 m²	50	10	30			10		50		3.1
1532, 1533	1032, 1039	0	Groente- en fruitconservenfabrieken:										
1532, 1533	1032, 1039	1	- jam	50	10	100	C		10		100		3.2
1532, 1533	1032, 1039	2	- groente algemeen	50	10	100	C		10		100		3.2
1532, 1533	1032, 1039	3	- met koolsoorten	100	10	100	C		10		100		3.2
1551	1051	0	Zuivelproducten fabrieken:										
1551	1051	3	- melkproducten fabrieken v.c. < 55.000 t/j	50	0	100	C		50	R	100		3.2
1552	1052	1	Consumptie-ijsfabrieken: p.o. > 200 m²	50	0	100	C		50	R	100		3.2
1581	1071	0	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:										
1581	1071	1	- v.c. < 7500 kg meel/week, bij gebruik van charge-ovens	30	10	30	C		10		30		2
1581	1071	2	- v.c. >= 7.500 kg meel/week	100	30	100	C		30		100		3.2
1582	1072		Banket, biscuit- en koekfabrieken	100	10	100	C		30		100		3.2
1584	10821	0	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:										
1584	10821	5	- Suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. > 200 m²	100	30	50			30	R	100		3.2
1585	1073		Deegwarenfabrieken	50	30	10			10		50		3.1
1586	1083	0	Koffiebranderijen en theepakkerijen:										
1586	1083	2	- theepakkerijen	100	10	30			10		100		3.2
1589.2	1089	0	Soep- en soeparomafabrieken:										
1589.2	1089	1	- zonder poederdrogen	100	10	50			10		100		3.2

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS									CATEGORIE
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID			GEVAAR		GROOTSTE AFSTAND		
1593 t/m 1595	1102 t/m 1104		Vervaardiging van wijn, cider e.d.	10	0	30	C		0		30		2
1598	1107		Mineraalwater- en frisdrankfabrieken	10	0	100			50	R	100		3.2
17	13	-	VERVAARDIGING VAN TEXTIEL										
171	131		Bewerken en spinnen van textielvezels	10	50	100			30		100		3.2
172	132	0	Weven van textiel:										
172	132	1	- aantal weefgetouwen < 50	10	10	100			0		100		3.2
173	133		Textielveredelingsbedrijven	50	0	50			10		50		3.1
174, 175	139		Vervaardiging van textielwaren	10	0	50			10		50		3.1
176, 177	139, 143		Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	0	10	50			10		50		3.1
18	14	-	VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT										
181	141		Vervaardiging kleding van leer	30	0	50			0		50		3.1
182	141		Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	10	10	30			10		30		2
183	142, 151		Bereiden en verven van bont; vervaardiging van artikelen van bont	50	10	10			10		50		3.1
19	15	-	VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCL. KLEDING)										
192	151		Lederwarenfabrieken (excl. kleding en schoeisel)	50	10	30			10		50	D	3.1
193	152		Schoenenfabrieken	50	10	50			10		50		3.1
20	16	-	HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.										
2010.1	16101		Houtzagerijen	0	50	100			50	R	100		3.2
2010.2	16102	0	Houtconserveringsbedrijven:										
2010.2	16102	2	- met zoutoplossingen	10	30	50			10		50		3.1
202	1621		Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	100	30	100			10		100		3.2
203, 204, 205	162	0	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout	0	30	100			0		100		3.2
203, 204, 205	162	1	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m2	0	30	50			0		50		3.1
205	162902		Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	10	10	30			0		30		2
21	17	-	VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN										
2112	1712	0	Papier- en kartonfabrieken:										
2112	1712	1	- p.c. < 3 t/u	50	30	50	C		30	R	50		3.1
212	172		Papier- en kartonwarenfabrieken	30	30	100	C		30	R	100		3.2
2121.2	17212	0	Golfkartonfabrieken:										
2121.2	17212	1	- p.c. < 3 t/u	30	30	100	C		30	R	100		3.2
22	58	-	UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA										
221	581		Uitgeverijen (kantoren)	0	0	10			0		10		1
2221	1811		Drukkerijen van dagbladen	30	0	100	C		10		100		3.2
2222	1812		Drukkerijen (vlak- en rotatie-diepdrukkerijen)	30	0	100			10		100		3.2
2222.6	18129		Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	10	0	30			0		30		2
2223	1814	A	Grafische afwerking	0	0	10			0		10		1

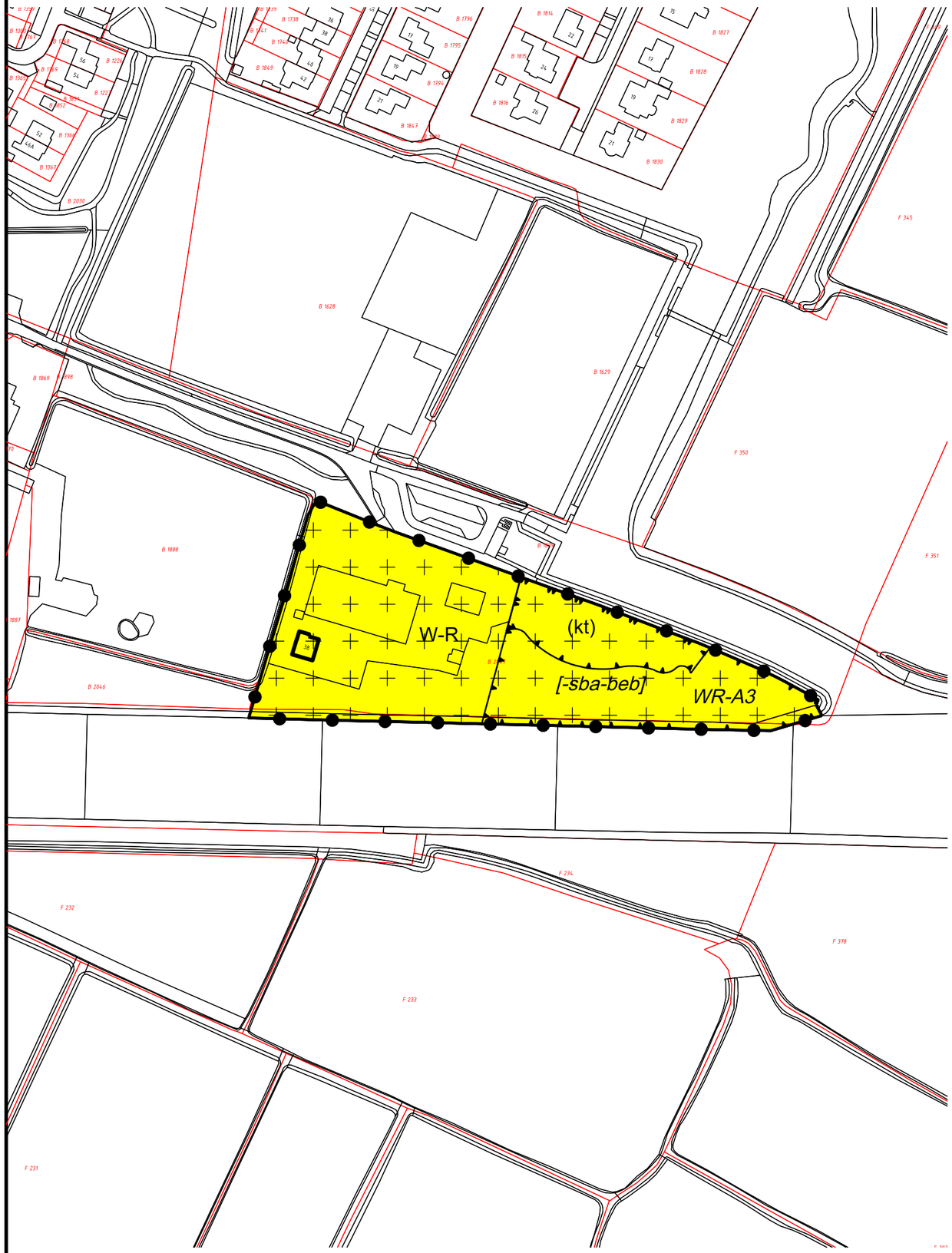
SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS									CATEGORIE
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID			GEVAAR		GROOTSTE AFSTAND		
2223	1814	B	Binderijen	30	0	30			0		30		2
2224	1813		Grafische reproductie en zetten	30	0	10			10		30		2
2225	1814		Overige grafische activiteiten	30	0	30			10		30	D	2
223	182		Reproductiebedrijven opgenomen media	0	0	10			0		10		1
23	19	-	AARDOLIE-/STEENKOOLVERWERK. IND.; BEWERKING SPLIJT-/KWEEKSTOFFEN										
2320.2	19202	A	Smeeroliën- en vettenfabrieken	50	0	100			30	R	100		3.2
24	20	-	VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUKTEN										
2442	2120	0	Farmaceutische productenfabrieken:										
2442	2120	1	- formulering en afvullen geneesmiddelen	50	10	50			50	R	50		3.1
2442	2120	2	- verbandmiddelenfabrieken	10	10	30			10		30		2
2462	2052	0	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:										
2462	2052	1	- zonder dierlijke grondstoffen	100	10	100			50		100		3.2
2464	205902		Fotochemische productenfabrieken	50	10	100			50	R	100		3.2
2466	205903	A	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	50	10	50			50	R	50		3.1
25	22	-	VERVAARDIGING VAN PRODUKTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF										
2512	221102	0	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:										
2512	221102	1	- vloeropp. < 100 m2	50	10	30			30		50		3.1
2513	2219		Rubber-artikelenfabrieken	100	10	50			50	R	100	D	3.2
26	23	-	VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN										
261	231	0	Glasfabrieken:										
261	231	1	- glas en glasproducten, p.c. < 5.000 t/j	30	30	100			30		100		3.2
2615	231		Glasbewerkingsbedrijven	10	30	50			10		50		3.1
262, 263	232, 234	0	Aardewerkfabrieken:										
262, 263	232, 234	1	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	10	10	30			10		30		2
262, 263	232, 234	2	- vermogen elektrische ovens totaal >= 40 kW	30	50	100			30		100		3.2
2661.2	23612	0	Kalkzandsteenfabrieken:										
2661.2	23612	1	- p.c. < 100.000 t/j	10	50	100			30		100		3.2
2662	2362		Mineraalgebonden bouwplatenfabrieken	50	50	100			30		100		3.2
2663, 2664	2363, 2364	0	Betonmortelcentrales:										
2663, 2664	2363, 2364	1	- p.c. < 100 t/u	10	50	100			10		100		3.2
2665, 2666	2365, 2369	0	Vervaardiging van producten van beton, (vezel)cement en gips:										
2665, 2666	2365, 2369	1	- p.c. < 100 t/d	10	50	100			50	R	100		3.2
267	237	0	Natuursteenbewerkingsbedrijven:										
267	237	1	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. > 2.000 m²	10	30	100			0		100	D	3.2
2681	2391		Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	10	30	50			10		50	D	3.1
2682	2399	C	Minerale productenfabrieken n.e.g.	50	50	100			50		100	D	3.2
28	25, 31	-	VERVAARD. EN REPARATIE VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACH./TRANSPORTMIDD.)										
281	251, 331	0	Constructiewerkplaatsen										

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS									CATEGORIE
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID			GEVAAR		GROOTSTE AFSTAND		
281	251, 331	1	- gesloten gebouw	30	30	100			30		100		3.2
2821	2529, 3311	0	Tank- en reservoirbouwbedrijven:										
284	255, 331	B	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d.	50	30	100			30		100	D	3.2
2851	2561, 3311	0	Metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven:										
2851	2561, 3311	1	- algemeen	50	50	100			50		100		3.2
2851	2561, 3311	11	- metaalharden	30	50	100			50		100	D	3.2
2851	2561, 3311	12	- lakspuiten en moffelen	100	30	100			50	R	100	D	3.2
2851	2561, 3311	2	- scoperen (opspuiten van zink)	50	50	100			30	R	100	D	3.2
2851	2561, 3311	3	- thermisch verzinken	100	50	100			50		100		3.2
2851	2561, 3311	4	- thermisch vertinnen	100	50	100			50		100		3.2
2851	2561, 3311	5	- mechanische oppervlaktebehandeling (slijpen, polijsten)	30	50	100			30		100		3.2
2851	2561, 3311	6	- anodiseren, eloxeren	50	10	100			30		100		3.2
2851	2561, 3311	7	- chemische oppervlaktebehandeling	50	10	100			30		100		3.2
2851	2561, 3311	8	- emailleren	100	50	100			50	R	100		3.2
2851	2561, 3311	9	- galvaniseren (vernikkelen, verchromen, verzinken, verkoperen e.d.)	30	30	100			50		100		3.2
2852	2562, 3311	1	Overige metaalbewerkende industrie	10	30	100			30		100	D	3.2
287	259, 331	A0	Grofsmederijen, anker- en kettingfabrieken:										
287	259, 331	B	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.	30	30	100			30		100		3.2
29	27, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN MACHINES EN APPARATEN										
29	27, 28, 33	0	Machine- en apparatenfabrieken incl. reparatie:										
29	27, 28, 33	1	- p.o. < 2.000 m2	30	30	100			30		100	D	3.2
30	26, 28, 33	-	VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS										
30	26, 28, 33	A	Kantoormachines- en computerfabrieken incl. reparatie	30	10	30			10		30		2
31	26, 27, 33	-	VERVAARDIGING VAN OVER. ELEKTR. MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDH.										
314	272		Accumulatoren- en batterijenfabrieken	100	30	100			50		100		3.2
316	293		Elektrotechnische industrie n.e.g.	30	10	30			10		30		2
32	26, 33	-	VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDH.										
321 t/m 323	261, 263, 264, 331		Vervaardiging van audio-, video- en telecomapparatuur e.d. incl. reparatie	30	0	50			30		50	D	3.1
3210	2612		Fabrieken voor gedrukte bedrading	50	10	50			30		50		3.1
33	26, 32, 33	-	VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN										
33	26, 32, 33	A	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d. incl. reparatie	30	0	30			0		30		2
34	29		VERVAARDIGING VAN AUTO'S, AANHANGWAGENS EN OPLEGGERS										
341	291	0	Autofabrieken en assemblagebedrijven										
343	293		Auto-onderdelenfabrieken	30	10	100			30	R	100		3.2

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS									CATEGORIE
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID			GEVAAR		GROOTSTE AFSTAND		
35	30	-	VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)										
351	301, 3315	0	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:										
351	301, 3315	1	- houten schepen	30	30	50			10		50		3.1
351	301, 3315	2	- kunststof schepen	100	50	100			50	R	100		3.2
352	302, 317	0	Wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen:										
352	302, 317	1	- algemeen	50	30	100			30		100		3.2
353	303, 3316	0	Vliegtuigbouw en -reparatiebedrijven:										
354	309		Rijwiel- en motorrijwielfabrieken	30	10	100			30	R	100		3.2
355	3099		Transportmiddelenindustrie n.e.g.	30	30	100			30		100	D	3.2
36	31	-	VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.										
361	310	1	Meubelfabrieken	50	50	100			30		100	D	3.2
361	9524	2	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m2	0	10	10			0		10		1
362	321		Fabricage van munten, sieraden e.d.	30	10	10			10		30		2
363	322		Muziekinstrumentenfabrieken	30	10	30			10		30		2
364	323		Sportartikelenfabrieken	30	10	50			30		50		3.1
365	324		Speelgoedartikelenfabrieken	30	10	50			30		50		3.1
3663.2	32999		Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	30	10	50			30		50	D	3.1
45	41, 42, 43	-	BOUWNIJVERHEID										
45	41, 42, 43	0	Bouwbedrijven algemeen: b.o. > 2.000 m²	10	30	100			10		100		3.2
45	41, 42, 43	1	- bouwbedrijven algemeen: b.o. <= 2.000 m²	10	30	50			10		50		3.1
45	41, 42, 43	2	Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. > 1.000 m²	10	30	50			10		50		3.1
45	41, 42, 43	3	- aannemersbedrijven met werkplaats: b.o.< 1.000 m²	0	10	30			10		30		2
50	45, 47	-	HANDEL/REPARATIE VAN AUTO'S, MOTORFIETSEN; BENZINESERVICESTATIONS										
501, 502, 504	451, 452, 454		Handel in auto's en motorfietsen, reparatie- en servicebedrijven	10	0	30			10		30		2
501	451		Handel in vrachtauto's (incl. import en reparatie)	10	10	100			10		100		3.2
5020.4	45204	A	Autoplaatwerkerijen	10	30	100			10		100		3.2
5020.4	45204	B	Autobeklederijen	0	0	10			10		10		1
5020.4	45204	C	Autospuitinrichtingen	50	30	30			30	R	50		3.1
5020.5	45205		Autowasserijen	10	0	30			0		30		2
503, 504	453		Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	0	0	30			10		30		2
505	473	0	Benzineservicestations:										
505	473	2	- met LPG < 1000 m3/jr	30	0	30			50	R	50		3.1
505	473	3	- zonder LPG	30	0	30			10		30		2
51	46	-	GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING										
511	461		Handelsbemiddeling (kantoren)	0	0	10			0		10		1
5121	4621	0	Grth in akkerbouwproducten en veevoeders	30	30	50			30	R	50		3.1

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS									CATEGORIE
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID			GEVAAR		GROOTSTE AFSTAND		
5122	4622		Grth in bloemen en planten	10	10	30			0		30		2
5123	4623		Grth in levende dieren	50	10	100	C		0		100		3.2
5124	4624		Grth in huiden, vellen en leder	50	0	30			0		50		3.1
5125, 5131	46217, 4631		Grth in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptieaardappelen	30	10	30			50	R	50		3.1
5132, 5133	4632, 4633		Grth in vlees, vleeswaren, zuivelproducten, eieren, spijsoliën	10	0	30			50	R	50		3.1
5134	4634		Grth in dranken	0	0	30			0		30		2
5135	4635		Grth in tabaksproducten	10	0	30			0		30		2
5136	4636		Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	10	10	30			0		30		2
5137	4637		Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	30	10	30			0		30		2
5138, 5139	4638, 4639		Grth in overige voedings- en genotmiddelen	10	10	30			10		30		2
514	464, 46733		Grth in overige consumentenartikelen	10	10	30			10		30		2
5151.1	46711	0	Grth in vaste brandstoffen:										
5151.1	46711	1	- klein, lokaal verzorgingsgebied	10	50	50			30		50		3.1
5151.2	46712	0	Grth in vloeibare en gasvormige brandstoffen:										
5151.3	46713		Grth minerale olieproducten (excl. brandstoffen)	100	0	30			50		100		3.2
5152.1	46721	0	Grth in metaalertsen:										
5152.2 /.3	46722, 46723		Grth in metalen en -halffabricaten	0	10	100			10		100		3.2
5153	4673	0	Grth in hout en bouwmaterialen:										
5153	4673	1	- algemeen: b.o. > 2.000 m²	0	10	50			10		50		3.1
5153.4	46735	4	zand en grind:										
5153.4	46735	5	- algemeen: b.o. > 200 m²	0	30	100			0		100		3.2
5154	4674	0	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:										
5154	4674	1	- algemeen: b.o. > 2.000 m²	0	0	50			10		50		3.1
5155.1	46751		Grth in chemische producten	50	10	30			100	R	100	D	3.2
5156	4676		Grth in overige intermediaire goederen	10	10	30			10		30		2
5157	4677	0	Autosloperijen: b.o. > 1.000 m²	10	30	100			30		100		3.2
5157.2/3	4677	0	Overige groothandel in afval en schroot: b.o. > 1000 m²	10	30	100			10		100	D	3.2
5157.2/3	4677	1	- overige groothandel in afval en schroot: b.o. <= 1.000 m²	10	10	50			10		50		3.1
518	466	0	Grth in machines en apparaten:										
518	466	1	- machines voor de bouwnijverheid	0	10	100			10		100		3.2
518	466	2	- overige	0	10	50			0		50		3.1
519	466, 469		Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.	0	0	30			0		30		2
52	47	-	DETAILHANDEL EN REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN										
527	952		Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	0	0	10			10		10		1
60	49	-	VERVOER OVER LAND										
6022	493		Taxibedrijven	0	0	30	C		0		30		2
6023	493		Touringcarbedrijven	10	0	100	C		0		100		3.2

SBI-1993	SBI-2008		OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS										CATEGORIE
-	-	nummer		GEUR	STOF	GELUID			GEVAAR		GROOTSTE AFSTAND			
6024	494	0	Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. > 1.000 m²	0	0	100	C		30		100			3.2
6024	494	1	- Goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks) b.o. <= 1.000 m²	0	0	50	C		30		50			3.1
63	52	-	DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER											
6311.2	52242	0	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. binnenvaart:											
6311.2	52242	2	- stukgoederen	0	10	100			50	R	100	D		3.2
6312	52102, 52109	A	Distributiecentra, pak- en koelhuizen	30	10	50	C		50	R	50	D		3.1
6312	52109	B	Opslaggebouwen (verhuur opslagruimte)	0	0	30	C		10		30			2
64	53	-	POST EN TELECOMMUNICATIE											
641	531, 532		Post- en koeriersdiensten	0	0	30	C		0		30			2
642	61	A	Telecommunicatiebedrijven	0	0	10	C		0		10			1
71	77	-	VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN											
90	37, 38, 39	-	MILIEUDIENSTVERLENING											
9001	3700	A0	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:											
9002.1	381	A	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven e.d.	50	30	50			10		50			3.1
9002.1	381	B	Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	30	30	50			30	R	50			3.1
9002.2	382	A0	Afvalverwerkingsbedrijven:											
9002.2	382	A2	- kabelbranderijen	100	50	30			10		100			3.2
9002.2	382	A4	- pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)	50	10	30			10		50			3.1
9002.2	382	A5	- oplosmiddelterugwinning	100	0	10			30	R	100	D		3.2
9002.2	382	A7	- verwerking fotochemisch en galvano-afval	10	10	30			30	R	30			2
9002.2	382	C0	Composteerbedrijven:											
9002.2	382	C3	- belucht v.c. < 20.000 ton/jr	100	100	100			10		100			3.2
93	96	-	OVERIGE DIENSTVERLENING											
9301.1	96011	A	Wasserijen en strijkinrichtingen	30	0	50	C		30		50			3.1
9301.1	96011	B	Tapijtreinigingsbedrijven	30	0	50			30		50			3.1
9301.2	96012		Chemische wasserijen en ververijen	30	0	30			30	R	30			2
9301.3	96013	A	Wasverzendinrichtingen	0	0	30			0		30			2

Legenda

Plangebied

Bestemming

W-R — Wonen - Recreatie

Dubbelbestemming

WR-A3 — Waarde - Archeologie 3

Functieaanduiding

(kt) — kampeerterrein

Bouwvlak

bouwvlak

Bouwaanduiding

[-sba-beb] — specifieke bouwaanduiding uitgesloten - bebouwing

Verklaring

BGT + BRK 2019-05-10

Gemeente WAADHOEKE

Bestemmingsplan Ljouwertertrekwei 38 te Dronryp

Verbeelding

datum:	18-01-2022
schaal:	1 : 2000 (A3)
status:	ter vaststelling
projectnr.:	148.40.50.00.00
gezien:	AF

NL.IMRO.1949.BPDrpLjouwerttw38-VAS1

BügelHajema
Ruimte voor de leefomgeving

BügelHajema Adviseurs, adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP
Balthasar Bekkerwei 76, 8914 BE Leeuwarden T 058 215 25 15 E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1677
Extern Zaak ID	2022-019974
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	011
Titel	Bestemmingsplan 'St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat' en bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' plus bijbehorend beeldkwaliteitsplan
Eigenaar	Mulder, J.
Portefeuillehouder	Haarsma

Bijlagen
Adviesnota Raad
Bijlage 1. Bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat’
Bijlage 2. Bestemmingsplan ‘Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III’, met als bijlage 1 van de toelichting het beeldkwaliteitsplan
Bijlage 3. Raadsbesluit van 22 oktober 2020, Herontwikkeling St.-Jacobiparochie - Ontwikkeling locatie Puoldyk Dronryp (corsanummer 20.204103)

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**

Toelichting

In St.-Jacobiparochie zijn de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 verouderd en worden zeer binnenkort gesloopt. Op deze locatie worden 10 nieuwe woningen mogelijk gemaakt, waarvan 3 twee-onder-een-kapwoningen in de sociale huursector en 4 particuliere vrijstaande en/of twee-onder-een-kapwoningen.

Het gebied ten zuiden van deze ontwikkeling en direct ten oosten van de Dr. Oortwijn Botjeslaan heeft de bestemming 'Woongebied'. De beoogde ontwikkeling van de woningen in dit gebied vindt geen doorgang. Daarom worden met dit bestemmingsplan in totaal 32 woningen “wegbestemd”. In een groot deel van het plangebied zal de bestemming 'Groen' terugkeren, voor een passende groeninvulling van het gebied. Dit idee is tot stand gekomen in samenspraak met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie. In overleg met één van de eigenaren van deze gronden is afgesproken om ter compensatie in totaal 31 nieuwe woningen te kunnen ontwikkelen in Dronryp, met het project 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'. Voor beide ontwikkelingen is het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen

noodzakelijk.

Daarnaast is voor de locatie in Dronryp ook een zogenoemd beeldkwaliteitsplan gemaakt. Dit om voor deze dorpsuitbreiding een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen beogen dan de huidige welstandsnota nu ter plaatse mogelijk maakt en het gebied goed te laten aansluiten bij de reeds aanwezige woningen aan de Puoldyk. Feitelijk betekent dit een gebiedsgerichte wijziging van de welstandsnota.

Afgelopen najaar hebben de hiervoor gemaakte ontwerpbestemmingsplannen en het ontwerp beeldkwaliteitsplan ter inzage gelegen. Het bestemmingsplan voor de Geert Veenhuizenstraat en directe omgeving te St.-Jacobiparochie kan ongewijzigd worden vastgesteld. Voor 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' geldt dat wordt geadviseerd om het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen.

Voorgesteld besluit

1. Het bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPStjGVeenhstr-VAS1 ongewijzigd vast te stellen;
2. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en zowel het bestemmingsplan ‘Dronryp – Fûgellân Puoldyk, fase III’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1 als het bijbehorende en in het bestemmingsplan opgenomen beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen;
3. Voor de beide bestemmingsplannen geen exploitatieplan vast te stellen.

Besluit

1. Het bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPStjGVeenhstr-VAS1 ongewijzigd vast te stellen;
2. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en zowel het bestemmingsplan ‘Dronryp – Fûgellân Puoldyk, fase III’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1 als het bijbehorende en in het bestemmingsplan opgenomen beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen;
3. Voor de beide bestemmingsplannen geen exploitatieplan vast te stellen.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	15 februari 2022	**Beh. ambtenaar**	J Mulder
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	j.mulder@waadhoeke.nl
Onderwerp	Bestemmingsplan 'St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat' en bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' plus bijbehorend beeldkwaliteitsplan	**Telefoonnummer**	0517 – 380 380
Portefeuillehouder	N. Haarsma		

Samenvatting

In St.-Jacobiparochie zijn de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 verouderd en worden zeer binnenkort gesloopt. Op deze locatie worden 10 nieuwe woningen mogelijk gemaakt, waarvan 3 twee-onder-een-kapwoningen in de sociale huursector en 4 particuliere vrijstaande en/of twee-onder-een-kapwoningen.

Het gebied ten zuiden van deze ontwikkeling en direct ten oosten van de Dr. Oortwijn Botjeslaan heeft de bestemming 'Woongebied'. De beoogde ontwikkeling van de woningen in dit gebied vindt geen doorgang. Daarom worden met dit bestemmingsplan in totaal 32 woningen “wegbestemd”. In een groot deel van het plangebied zal de bestemming 'Groen' terugkeren, voor een passende groeninvulling van het gebied. Dit idee is tot stand gekomen in samenspraak met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie. In overleg met één van de eigenaren van deze gronden is afgesproken om ter compensatie in totaal 31 nieuwe woningen te kunnen ontwikkelen in Dronryp, met het project 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'. Voor beide ontwikkelingen is het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen noodzakelijk.

Daarnaast is voor de locatie in Dronryp ook een zogenoemd beeldkwaliteitsplan gemaakt. Dit om voor deze dorpsuitbreiding een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen beogen dan de huidige welstandsnota nu ter plaatse mogelijk maakt en het gebied goed te laten aansluiten bij de reeds aanwezige woningen aan de Puoldyk. Feitelijk betekent dit een gebiedsgerichte wijziging van de welstandsnota.

Afgelopen najaar hebben de hiervoor gemaakte ontwerpbestemmingsplannen en het ontwerp beeldkwaliteitsplan ter inzage gelegen. Het bestemmingsplan voor de Geert Veenhuizenstraat en directe omgeving te St.-Jacobiparochie kan ongewijzigd worden vastgesteld. Voor 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' geldt dat wordt geadviseerd om het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen.

Voorstel

1. Het bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPStjGVeenhstr-VAS1 ongewijzigd vast te stellen;
2. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en zowel het bestemmingsplan ‘Dronryp – Fûgellân Puoldyk, fase III’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1 als het bijbehorende en in het bestemmingsplan opgenomen beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen;
3. Voor de beide bestemmingsplannen geen exploitatieplan vast te stellen.

Inleiding
In St.-Jacobiparochie zijn de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 verouderd en worden zeer binnenkort gesloopt. Op deze locatie worden 10 nieuwe woningen mogelijk gemaakt, waarvan 3 twee-onder-een-kapwoningen in de sociale huursector en 4 particuliere vrijstaande en/of twee-onder-een-kapwoningen.

Het gebied ten zuiden van deze ontwikkeling en direct ten oosten van de Dr. Oortwijn Botjeslaan heeft de bestemming 'Woongebied'. De beoogde ontwikkeling van de woningen in dit gebied vindt geen doorgang. Daarom worden met dit bestemmingsplan in totaal 32 woningen “wegbestemd”. In een groot deel van het plangebied zal de bestemming 'Groen' terugkeren, voor een passende groeninvulling van het gebied. Dit idee is tot stand gekomen in samenspraak met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie. In overleg met één van de eigenaren van deze gronden is afgesproken om ter compensatie in totaal 31 nieuwe woningen te kunnen ontwikkelen in Dronryp, met het project 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'. Voor beide ontwikkelingen is het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen noodzakelijk.

Daarnaast is voor de locatie in Dronryp ook een zogenoemd beeldkwaliteitsplan gemaakt. Dit om voor deze dorpsuitbreiding een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen beogen dan de huidige welstandsnota nu ter plaatse mogelijk maakt en het gebied goed te laten aansluiten bij de reeds aanwezige woningen aan de Puoldyk. Feitelijk betekent dit een gebiedsgerichte wijziging van de welstandsnota.

Afgelopen najaar hebben de hiervoor gemaakte ontwerpbestemmingsplannen en het ontwerp beeldkwaliteitsplan ter inzage gelegen. Het bestemmingsplan voor de Geert Veenhuizenstraat en directe omgeving te St.-Jacobiparochie kan ongewijzigd worden vastgesteld. Voor 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' geldt dat wordt geadviseerd om het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen.

In bijlage 1 treft u het bestemmingsplan aan voor de Geert Veenhuizenstraat en directe omgeving te St.-Jacobiparochie. In bijlage 2 is het bestemmingsplan voor 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III' opgenomen, met in de eerste bijlage van de toelichting het opgenomen beeldkwaliteitsplan.

Beoogd (meetbaar) effect
Met deze ontwikkeling in St.-Jacobiparochie en Dronryp wordt invulling gegeven aan het gemeentelijk beleid en de wensen van de inwoners en andere betrokken partijen op gebied van volkshuisvesting en leefbaarheid in de dorpen.

Motivering

Argumenten
1.1 Tijdens de ontwerpfase is geen zienswijze ontvangen over het ontwerpbestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ en is er ook anderszins geen aanleiding tot aanpassingen aan het plan
Het ontwerpbestemmingsplan heeft het afgelopen najaar (tot eind december 2021) voor de duur van zes weken ter inzage gelegen. Binnen deze termijn zijn géén zienswijzen ontvangen en is ook verder geen sprake geweest van aanvullende vragen en opmerkingen door belanghebbenden of ambtshalve constateringen. Gelet hierop kan worden besloten om het bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ ongewijzigd vast te stellen.

2.1 Tijdens de ontwerpfase is één zienswijze ontvangen over het ontwerpbestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III', die aanleiding geeft tot een aanpassing in de toelichting van het bestemmingsplan

Gelijktijdig met het plan voor St.-Jacobiparochie heeft ook het ontwerpbestemmingsplan voor Dronryp ter inzage gelegen, samen met het bijbehorende beeldkwaliteitsplan. Tijdens de ontwerpfase is één zienswijze ontvangen van provincie Fryslân. Deze heeft op het volgende betrekking.

In de overlegreactie over het conceptbestemmingsplan (zie de zevende bijlage van het bijgevoegde bestemmingsplan dat als bijlage 2 bij dit voorstel is opgenomen) heeft de provincie onder meer aangegeven dat in het kader van het aanwezige weidevogelkansgebied de natuurwaarden afgewogen moeten worden ten opzichte van deze ruimtelijke ingreep. Om dit goed te kunnen doen werd geadviseerd om ambtelijk in overleg te treden met de provinciale dienst op het gebied van weidevogels, om tot een afgestemde motivering te komen. Dit advies is opgevolgd. De hieruit voortkomende motivering is vervolgens opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan. Helaas is er bij de provincie sprake geweest van een interne miscommunicatie. De provinciale afdeling Omgevingszaken verkeerde in de veronderstelling dat de hiervoor genoemde afstemming niet heeft plaatsgevonden en vond de betreffende afweging bovendien juridisch te summier. Dit is aanleiding geweest om deze zienswijze te geven en daarin (wederom) te stellen dat de natuurwaarden beter afgewogen moeten worden ten opzichte van deze ruimtelijke ingreep.

Naar aanleiding van de ingekomen zienswijze heeft nader overleg plaatsgevonden met de provinciale afdeling Omgevingszaken. In dit overleg heeft de provincie nogmaals aangegeven dat er aan hun kant sprake is geweest van een interne miscommunicatie. Toch zal de zienswijze níet worden ingetrokken, ondanks de eerdere afstemming over de motivering met de provinciale dienst op het gebied van weidevogels. Dit komt voort uit de juridische uitleg over de benadering van de regels weidevogelcompensatie in de Verordening Romte, maar ook de onlangs vastgestelde provinciale Nota Weidevogels heeft hiermee te maken. Op 24 november 2021 heeft Provinciale Staten van Fryslân de Nota Weidevogels 2021-2030 vastgesteld. Hierbij is een motie aangenomen over de evaluatie van het huidige weidevogelcompensatiebeleid uit de Verordening Romte. Uit die motie blijkt dat Provinciale Staten grote nadruk legt op het belang en behoud van weidevogelkansgebieden. Het hiervoor genoemde geeft duidelijk het belang aan van het goed afwegen van natuurwaarden ten opzichte van ruimtelijke ingrepen, zodra sprake is van een beoogd ruimtelijk plan in weidevogelkansgebied.

Gelet op het hiervoor genoemde kan in dit bestemmingsplan alsnog extra nadruk worden gelegd op een zo gedegen mogelijke en juridisch juiste afweging van natuurwaarden ten opzichte van de beoogde ingreep met woningbouw. Dit op een manier die zo dicht mogelijk in de buurt komt van de regeling in de Verordening Romte en de bedoeling van de motie die onlangs bij de nieuwe Nota weidevogels is aangenomen. De tekst die hier op ingaat is opgenomen in paragraaf 3.2 van de toelichting van het in bijlage 2 opgenomen bestemmingsplan en heeft de goedkeuring van de provinciale afdeling Omgevingszaken.

Op de hiervoor genoemde wijze is zorgvuldig omgegaan met de ingekomen zienswijze van de provincie en is deze inhoudelijk op passende wijze verwerkt in het voorliggende bestemmingsplan.

2.2 Er is sprake van een voorgestelde ambtshalve wijziging van de verbeelding (kaart) van het bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'
Vanuit stedenbouwkundig oogpunt is het wenselijk dat er voldoende ruimte en openheid in het straatbeeld ontstaat tussen de woningen aan beide kanten van de straten. Vanuit een klimaat adaptieve en ruimtelijke kwaliteitsgedachte is gekozen voor een niet te breed straatprofiel, om op deze manier niet meer te verharden dan noodzakelijk is en tevens de uitstraling van een rustige woonwijk te krijgen.

In het ontwerpbestemmingsplan was voor de twee noordoost-zuidwest georiënteerde woonstraten een minimale afstand tussen de bouwvlakken opgenomen van 17 meter, met in het midden de straat. Daarnaast is er sprake van een flexibele rooilijn. Dit betekent dat niet strak in de bouwvlakgrens gebouwd hoeft te worden en daardoor gekozen kan worden voor een diepere voortuin. Hierdoor kan wat meer afstand dan 17 meter ontstaan ten opzichte van de huizen aan de overkant van de straat.

Op basis van de eerste schetsen en ideeën die sinds de ontwerpfase de revue zijn gepasseerd, is de indruk ontstaan dat er geen of weinig gebruik zal worden gemaakt van deze flexibele rooilijn. Toekomstige ontwikkelaars/bewoners lijken over het algemeen te kiezen voor de realisatie van een woning op minimale afstand van de weg, aan de uiterste rand van het bouwvlak. In dat geval is de afstand tussen de bouwvlakken van 17 meter wat aan de krappe kant.

Vandaar dat het vanuit stedenbouwkundig oogpunt wenselijk is om het bestemmingsplan op dit onderdeel gewijzigd vast te stellen en de bouwvlakken langs de twee noordoost-zuidwest georiënteerde woonstraten een meter verder van de weg af te leggen. Op deze manier wordt een minimale afstand van 19 meter tussen de tegenover elkaar liggende bouwvlakken gerealiseerd, met in het midden de straat. Hierdoor ontstaat meer lucht en ruimte in het straatbeeld. Voor ontwikkelaars/bewoners blijft de mogelijkheid overigens bestaan om alsnog ervoor te kiezen om de woning wat verder van de straat af te positioneren. Het bestemmingsplan blijft de mogelijkheid van een flexibele rooilijn bieden. Het beeldkwaliteitsplan behoeft verder geen aanpassing op dit punt.

De aangepaste verbeelding treft u aan helemaal aan het eind van het bestemmingsplan dat in de tweede bijlage bij dit voorstel is opgenomen.

2.3 Er is sprake van een voorgestelde ambtshalve wijziging van het beeldkwaliteitsplan voor Dronryp Fûgellân
In het ontwerp-beeldkwaliteitsplan stond reeds dat hoekwoningen qua aanzicht extra aandacht vragen. Dit zou ook moeten gelden voor de erfafscheidingen op de hoekkavels, zodra ze duidelijk zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte. Het beeldkwaliteitsplan is hier nog op aangepast. Op pagina 15 en het direct daarachter gevoegde welstandskader is hier meer aandacht aan besteed en wordt het belang van de ruimtelijke kwaliteit duidelijk benoemd (het beeldkwaliteitsplan van in totaal 17 pagina's is opgenomen als bijlage 1 van de toelichting van het bestemmingsplan, dat als tweede bijlage bij dit advies is gevoegd). Zo zijn er tips opgenomen en is in het welstandskader duidelijker benoemd wat er mogelijk is aan erfafscheidingen op de vanaf de openbare ruimte zichtbare hoekkavels.

Indien uw raad besluit om het voorliggende beeldkwaliteitsplan (gewijzigd) vast te stellen, dan zal het beeldkwaliteitsplan vervolgens het geldende welstandskader gaan worden voor deze ontwikkeling. Daarmee is het vaststellen van het beeldkwaliteitsplan feitelijk een gebiedsgerichte wijziging van de

welstandsnota en tegelijkertijd onlosmakelijk verbonden met het voorliggende nieuwe bestemmingsplan.

Ook wordt voorgesteld het welstandskader uit dit beeldkwaliteitsplan betrekking te laten hebben op de reeds bestaande aansluitende woningbouw aan de Puoldyk 53 tot en met 65. Omdat de inspiratie voor en opzet van deze bestaande woningen in feite wordt doorgezet naar het nieuwe plangebied, is het logisch om het welstandskader vanuit dit beeldkwaliteitsplan ook van toepassing te verklaren op deze reeds bestaande woningen. Hierdoor ontstaat een eensluidend welstandskader dat recht doet aan de wijze waarop deze woonkavels in het recente verleden zijn ontwikkeld qua opzet, stijl en materiaal-gebruik. Deze woningen worden hiermee voorzien van een ruimer welstandskader dan op basis van de huidige welstandsnota het geval is. Er zal dan ook geen sprake zijn van een nadeliger situatie.

2.4 Er is sprake van twee tekstuele aanpassingen in de toelichting van het bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'
In het ontwerpbestemmingsplan is per ongeluk Fûgellân verkeerd gespeld (Fûgellan in plaats van Fûgellân). Dit is tekstueel hersteld.

Daarnaast is in paragraaf 4.7 van de toelichting (Archeologie en cultuurhistorie) kort toegelicht waarom in dit bestemmingsplan geen archeologische dubbelbestemming is opgenomen, terwijl dit voor de rest van Dronryp wel geldt. Bij de totstandkoming van dit bestemmingsplan is archeologisch onderzoek gedaan. Uit dit onderzoek blijkt dat zich géén archeologische indicatoren voordoen. Dit is reden dat niet opnieuw een archeologische dubbelbestemming hoeft te worden opgenomen in dit bestemmingsplan.

3.1 Exploitatieplannen zijn niet noodzakelijk
Voor de ontwikkelingen in Dronryp en St.-Jacobiparochie zijn de financiën reeds geborgd met uw raadsbesluit van 22 oktober 2020 (zie bijlage 3). Daarnaast is een anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar gesloten. Hierin is onder meer opgenomen dat eventuele planschade in Dronryp voor rekening komt van de ontwikkelaar. In St.-Jacobiparochie zal geen sprake zijn van een mogelijk planschaderisico, omdat de planologische situatie daar aanzienlijk verbetert (groen in plaats van eventuele woningbouw).

<u>Kanttekeningen</u>
2.1. Het planologisch toevoegen van 31 woningen in Dronryp lijkt veel
De ontwikkeling in Dronryp leidt tot een toevoeging voor het dorp met 31 koopwoningen. De Woonvisie geeft aan dat Dronryp één van de dorpen is met meer potentie dan gemiddeld. Zowel de ontwikkelaar als Dorpsbelang Dronryp voorzien een goede afzetmarkt voor deze koopwoningen.

Om er zorg voor te dragen dat de ontwikkeling op een ruimtelijk gewenste wijze tot stand komt, is in beginsel een gefaseerde realisatie beoogd met ontwikkeling van het plan in twee fasen. Eerst het westelijke deel van het plangebied, aansluitend op de Skries, met de ontwikkeling van 18 woningen. Na uitgave van het merendeel van deze kavels zou het oostelijke deel van het plangebied moeten volgen, met realisatie van de resterende 13 woningen. Dit blijft ook zo staan in de toelichting van het bestemmingsplan. Nu echter bekend is dat alle kavels (al dan niet onder voorbehoud van vaststelling van dit bestemmingsplan) verkocht zijn, zal de beoogde fasering in de praktijk niet nodig zijn.

Analyse
De demografische ontwikkelingen laten zien dat zowel het aantal personen als het aantal huishoudens in Noordwest Friesland op termijn dalende is. Derhalve zal bij ontwikkellocaties voor woningbouw goed worden nagedacht over de gewenste stedenbouwkundige invulling, evenals over de hoeveelheid woningen die worden gebouwd. Bouwen voor leegstand is geen optie. Uiteraard worden locaties op hun merites beoordeeld naar aard en schaal. Met andere woorden: maatwerk en kwaliteit op maat. De beide locaties zijn in dit licht bezien.

Het woningmarktonderzoek Noordwest Friesland 2019 laat zien dat de woningbehoefte in St.-Jacobiparochie op termijn negatief is. De destijds in het bestemmingsplan vastgelegde aanzienlijke toevoeging aan woningen staat haaks op de huidige vraag. De grootste uitdaging in dit dorp ligt in het verbeteren van de bestaande woningvoorraad. Het is daarom dat de gemeente aan de woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland heeft gevraagd om in St.-Jacobiparochie bij te dragen/mee te investeren in de sociale huurwoningvoorraad. De woningcorporatie heeft aangegeven hier welwillend tegenover te staan. Hiertoe biedt de locatie aan de Geert Veenhuizenstraat ruimtelijke invullingskansen. Daarnaast wordt hier ook nog ruimte geboden aan een viertal particuliere woningen. Dit is passend in het trendbeeld van St.-Jacobiparochie waar de nadruk ligt op verbetering van de bestaande woningvoorraad en toch ook beperkt nieuwbouw kan worden toegevoegd.

Voor Dronryp geeft het woningmarktonderzoek aan dat hier een vraagbehoefte is van 20 tot 30 woningen en de verwachting is dat nieuwere prognoses gunstiger zullen zijn, gelet op de ligging en het voorzieningenniveau van het dorp. De beoogde ontwikkellocatie Puoldyk Fûgellân, fase III biedt ruimte voor in totaal 31 woningen. Variërend tussen twee-onder-één-kapwoningen en vrijstaande woningen. De vrijstaande woningen worden als vrije kavels / projectmatige bouw aangeboden.

Alternatieven
Gelet op het zorgvuldig doorlopen voortraject zijn er in redelijkheid geen alternatieven.

Vervolg
Indien uw raad besluit om deze bestemmingsplannen vast te stellen, dan zal dit binnen enkele weken worden gepubliceerd in het digitale gemeenteblad van Waadhoeke, samen met de vaststelling van het beeldkwaliteitsplan.

Na het raadsbesluit en voorafgaand aan het publiceren van de gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan krijgen Gedeputeerde Staten van Fryslân en het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening eerst de gelegenheid om een zogenoemde reactieve aanwijzing te geven voor het bestemmingsplan 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'. Dit is wettelijk verplicht op het moment dat een bestemmingsplan gewijzigd wordt vastgesteld ten opzichte van de ontwerpfase. Deze 'hogere overheden' hebben vervolgens de mogelijkheid om de onderdelen van het bestemmingsplan waar de wijzigingen betrekking op hebben niet in werking te doen laten treden. Gelet op de aard van de aanpassingen en het recente overleg met de provincie, ligt het niet in de lijn der verwachting dat er reactieve aanwijzingen zullen volgen.

Na de hiervoor genoemde fase zal de publicatie volgen. Een eventuele reactieve aanwijzing over de gewijzigde vaststelling moet in de publicatie worden opgenomen. Besluit uw raad tot vaststelling, dan zal wederom sprake zijn van een inzagetermijn van 6 weken. Tegen de vaststelling van de beide

bestemmingsplannen kan binnen deze termijn beroep worden ingesteld bij de Raad van State. Een vastgesteld beeldkwaliteitsplan is een wijziging van de welstandsnota. Daartegen staat geen beroep open. Indien er geen beroep bij de Raad van State wordt ingesteld, dan treedt het besluit de dag na afloop van de beroepstermijn in werking en is dan meteen ook onherroepelijk. Wordt er wel beroep ingesteld tegen het besluit, dan volgt pas onherroepelijkheid nadat de Raad van State uitspraak heeft gedaan.

Inwonersparticipatie
Deze ontwikkeling is tot stand gekomen in samenwerking met onder meer Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie en Dorpsbelang Dronryp. Zowel Dorpsbelang Dronryp als Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie hebben daarnaast de eigen inwoners in het najaar van 2020 op de hoogte gebracht over de aanstaande ontwikkelingen. Dit is positief ontvangen.

Voor de herontwikkeling in St.-Jacobiparochie met een groeninvulling is een werkgroep gevormd, bestaande uit inwoners van St.-Jacobiparochie, Plaatselijk Belang en de gemeente. Deze zal (binnen vastgestelde kaders) een voorstel voor de groeninvulling maken, die gepresenteerd zal worden aan de inwoners van St.-Jacobiparochie. Op basis van de reacties van de inwoners zal worden besloten hoe deze invulling eruit zal komen te zien.

Communicatie
De termijn van inzage van de vastgestelde bestemmingsplannen en het beeldkwaliteitsplan voor Dronryp zal worden gepubliceerd in het digitale Gemeenteblad. Ook zullen Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie en Dorpsbelang Dronryp over de actuele stand van zaken worden geïnformeerd.

Financiën
Zie argument 3.1.

Juridisch kader
Wet ruimtelijke ordening, Besluit ruimtelijke ordening, Algemene wet bestuursrecht.

Bijlagen
- Bijlage 1. Bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat’;
- Bijlage 2. Bestemmingsplan ‘Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III’, met als bijlage 1 van de toelichting het beeldkwaliteitsplan;
- Bijlage 3. Raadsbesluit van 22 oktober 2020, Herontwikkeling St.-Jacobiparochie - Ontwikkeling locatie Puoldyk Dronryp (corsanummer 20.204103).

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-036133

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. Het bestemmingsplan ‘St.-Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPStjGVeenhstr-VAS1 ongewijzigd vast te stellen;
2. In te stemmen met de voorgestelde wijzigingen en zowel het bestemmingsplan ‘Dronryp – Fûgellân Puoldyk, fase III’ met kenmerk NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1 als het bijbehorende en in het bestemmingsplan opgenomen beeldkwaliteitsplan gewijzigd vast te stellen;
3. Voor de beide bestemmingsplannen geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

ner2 , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

bestemmingsplan

St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat

Waadhoeke

RHO ADVISEURS

RHO ADVISEURS

DATUM	03-03-2022
IMRO IDN	NL.IMRO.1949.BPStjGVeenhstr-VAS1
PROJECT	bestemmingsplan St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat
PROJECTLEIDER	T. de Jong
OPDRACHTGEVER	gemeente Waadhoeke
PROJECTNUMMER	20210544
AUTEUR	K. Tjepkema
STATUS	vastgesteld

Inhoudsopgave

Toelichting		**6**
Hoofdstuk 1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding	7
1.2	Ligging plangebied	7
1.3	Planologische regeling	8
1.4	Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2	**Planbeschrijving**	**11**
2.1	De bestaande situatie	11
2.2	Voorgenomen situatie	12
Hoofdstuk 3	**Beleidskader**	**14**
3.1	Rijksbeleid	14
3.2	Provinciaal beleid	15
3.3	Gemeentelijk beleid	16
Hoofdstuk 4	**Milieu- en omgevingsaspecten**	**18**
4.1	Algemeen	18
4.2	Bedrijven en milieuzonering	18
4.3	Ecologie	18
4.4	Bodem	21
4.5	Geluid	21
4.6	Water	22
4.7	Luchtkwaliteit	23
4.8	Archeologie	23
4.9	Cultuurhistorie	24
4.10	Externe veiligheid	25
4.11	Kabels en leidingen	26
4.12	Mer-beoordeling	26
Hoofdstuk 5	**Juridische toelichting**	**28**
5.1	Het juridisch systeem	28
5.2	Toelichting op de bestemmingen	28
Hoofdstuk 6	**Uitvoerbaarheid**	**29**

6.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	29
6.2	Economische uitvoerbaarheid	30
Bijlagen toelichting		**31**
Bijlage 1	**Ecologische Quickscan**	**33**
Bijlage 2	**Nader onderzoek Ecologie**	**63**
Bijlage 3	**Onderzoek Stikstofdepositie**	**81**
Bijlage 4	**Verkennen bodemonderzoek**	**93**
Bijlage 5	**Watertoets**	**145**
Bijlage 6	**Vormvrije m.e.r.-beoordeling**	**149**
Bijlage 7	**Overlegreacties**	**163**
Vaststellingsbesluit (PM)		**171**
Regels		**173**
Hoofdstuk 1	**INLEIDENDE REGELS**	**174**
Artikel 1	Begrippen	174
Artikel 2	Wijze van meten	179
Hoofdstuk 2	**BESTEMMINGSREGELS**	**180**
Artikel 3	Groen	180
Artikel 4	Woongebied	181
Hoofdstuk 3	**ALGEMENE REGELS**	**183**
Artikel 5	Anti-dubbeltelregel	183
Artikel 6	Algemene bouwregels	184
Artikel 7	Algemene gebruiksregels	185
Artikel 8	Algemene afwijkingsregels	186
Artikel 9	Overige regels	187
Hoofdstuk 4	**OVERGANGS- EN SLOTREGELS**	**188**
Artikel 10	Overgangsrecht	188
Artikel 11	Slotregel	189
Bijlagen regels		**191**

Bijlage 1 **Lijst met kleinschalige beroeps- en bedrijfsmatige activiteiten** **193**

Verbeelding **195**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

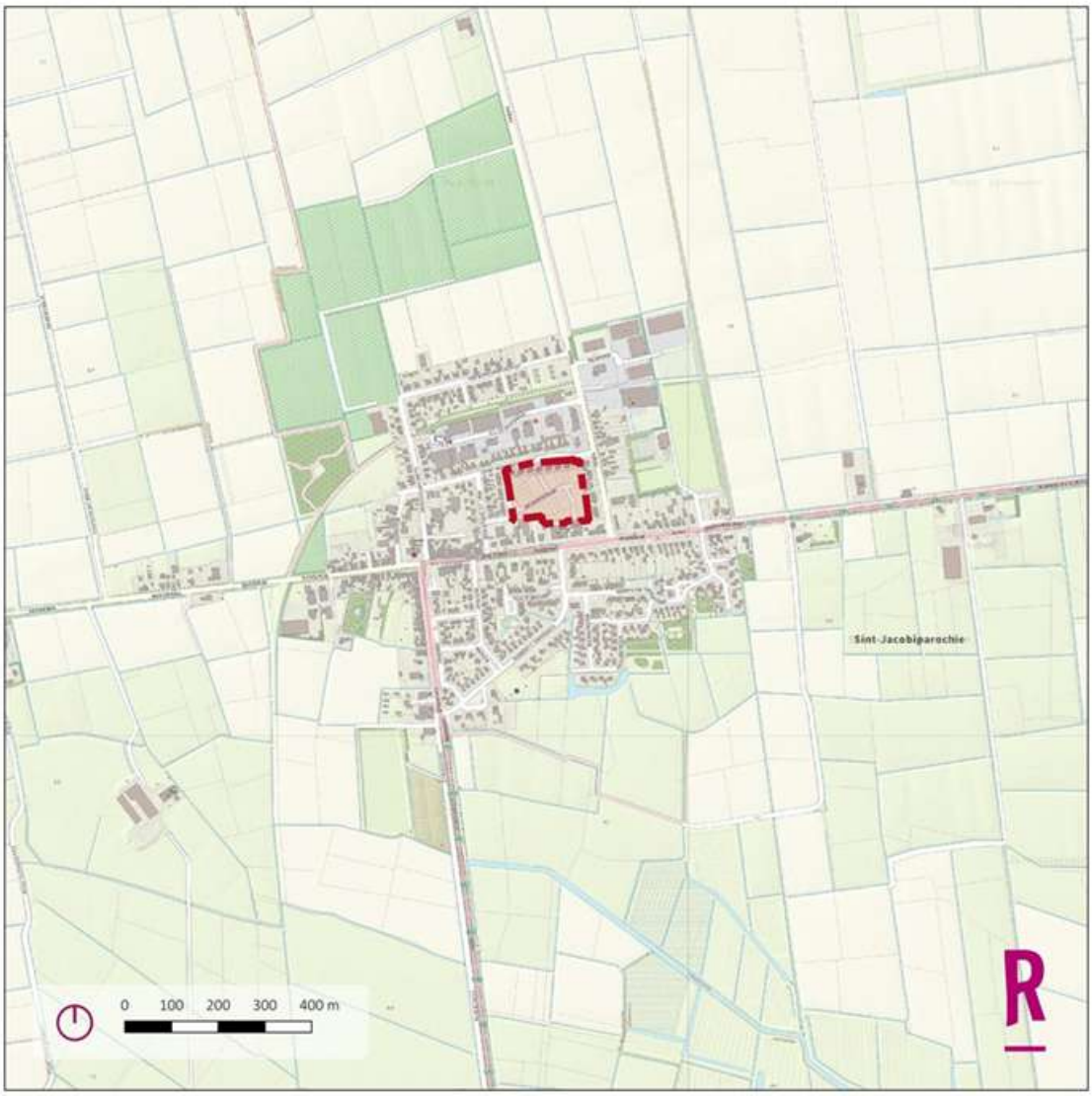
1.1 Aanleiding

In St.-Jacobiparochie zijn de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 verouderd en zullen worden gesloopt. Op deze locatie zullen 10 nieuwe woningen worden gebouwd, waarvan 6 twee-onder-een-kapwoningen in de sociale huursector en 4 particuliere vrijstaande en/of twee-onder-een-kapwoningen. In het geldende bestemmingsplan heeft deze locatie reeds een woonbestemming, waarbij de bouwmogelijkheden zijn afgestemd op de huidige situatie. Het gebied ten zuiden van deze ontwikkeling heeft bestemming 'Woongebied', maar zal worden gewijzigd in de bestemming 'Groen'. Deze opzet is in samenspraak met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie tot stand gekomen. De beoogde ontwikkeling van de woningen in dit gebied krijgt namelijk geen gestalte. Daarom worden met dit bestemmingsplan in totaal 32 woningen 'wegbestemd'. In overleg met een van de eigenaren van deze gronden is afgesproken om in ruil hiervoor in totaal 31 nieuwe woningen te kunnen ontwikkelen in Dronryp, met het project 'Dronryp - Fûgellan Puoldyk, fase III'. Hiervoor wordt een apart bestemmingsplan opgesteld. Met de andere eigenaar van de gronden is een zelfde afspraak gemaakt om in ruil hiervoor nieuwe woningen te ontwikkelen op een andere locatie in de gemeente Waadhoeke. Die plannen worden met een apart bestemmingsplan geregeld.

Om de ontwikkeling juridisch-planologisch toch te kunnen regelen is het opstellen van een nieuw bestemmingsplan noodzakelijk. Daarbij hoort een onderbouwing van een goede ruimtelijke ordening. Het voorliggende plan voorziet hierin.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied ligt midden in de kern St.-Jacobiparochie. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1 Ligging van het plangebied

1.3 Planologische regeling

Het plangebied is momenteel geregeld in het bestemmingsplan St.-Jacobiparochie, dat is vastgesteld op 13 september 2012 door de voormalige gemeente Het Bildt (tegenwoordig gemeente Waadhoeke). Een uitsnede van het bestemmingsplan ter plaatse van het plangebied is weergegeven in figuur 1.2.

Figuur 1.2 Uitsnede geldende bestemmingsplan St. Jacobiparochie

In het geldende bestemmingsplan is van het plangebied het gedeelte met de huidige woningen bestemd als 'Wonen - 2 '. Binnen de bestemming 'Wonen - 2' zijn de gronden bestemd voor woonhuizen, al dan niet in combinatie met een ruimte voor een aan-huis-verbonden beroep. De woonhuizen mogen alleen binnen een bouwvlak worden gebouwd. Bij deze woningen is de bestemming 'Tuin' opgenomen. Binnen de bestemming 'Tuin' zijn de gronden bestemd voor tuinen, behorende bij de op de aangrenzende gronden gelegen woonhuizen. In het plangebied is een gebiedsaanduiding 'wro-zone-wijzigingsgebied 1' opgenomen. In dit gebied kunnen burgemeester en wethouders het plan wijzigen in die zin dat de bestemmingen 'Wonen - 1', 'Tuin', en/of 'Groen' worden gewijzigd in de bestemming 'Woongebied'. Het grootste gedeelte van het plangebied heeft de bestemming 'Woongebied'. De voor 'Woongebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor woonhuizen, al dan niet in combinatie met ruimte voor een aan-huis-verbonden beroep.

De voorgenomen ontwikkeling is niet mogelijk binnen het geldende bestemmingsplan.

1.4 Leeswijzer

Na deze inleiding, wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de huidige situatie en het voorgenomen plan. Dit wordt in de hoofdstukken 3 en 4 getoetst aan het beleid en de milieu- en omgevingsaspecten. Hoofdstuk 5 geeft een uitleg aan de juridische regeling van het bestemmingsplan, hoofdstuk 6 gaat tenslotte in op de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 2 Planbeschrijving

Het mogelijk maken van de beoogde ontwikkeling (het initiatief) is het belangrijkste uitgangspunt voor dit bestemmingsplan en wordt in dit hoofdstuk beschreven. De ontwikkeling moet op een goede manier worden ingepast in de huidige situatie. Een beschrijving van de huidige situatie is om die reden ook in dit hoofdstuk opgenomen. De inpassing in de huidige situatie wordt ook behandeld.

2.1 De bestaande situatie

Het plangebied ligt midden in het dorp St.-Jacobiparochie en bestaat uit de kavels met 14 woningen die zijn gelegen aan de Geert Veenhuizenstraat en het daarachter liggende groengebied, een (braakliggend) grasveld. In figuur 2.1 is de huidige situatie weergegeven.

Figuur 2.1 Huidige woningen Geert Veenhuizenstraat (bron: Google Maps)

In het groengebied zijn de Jan Kaperstraat, de Klaas Groeneveldstraat en de Anske Zwaluastraat gelegen. Aan deze wegen liggen bouwkavels die onbebouwd zijn gebleven. Dit groengebied wordt aan de westzijde begrensd door de Doctor Oortwijn Botjesstraat, aan de zuidzijde door de achterkant van de bebouwing aan Oosteinde (N393) een aan de oostzijde door de achterkant van de woningen aan de Kadal. In figuur 2.2 is een luchtfoto van het plangebied weergegeven.

Figuur 2.2 Luchtfoto van de bestaande situatie

2.2 Voorgenomen situatie

Het voornemen is de woningen van Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 te slopen en te vervangen. Er zijn nog geen ontwerpen van de woningen beschikbaar, maar deze woningen zullen passend zijn in het straatbeeld. Dit gebied krijgt de bestemming 'Woongebied'. Dit gebied wordt 40 meter diep, gerekend vanaf de voorzijde aan de straatkant.

Het resterende achterliggende grasland waar in het verleden nieuwe woningbouw werd beoogd, zal de bestemming 'Groen' krijgen. De groene inrichting van dit gebied wordt nog ingevuld. Een (gedeeltelijke) invulling als volkstuin / voedselbos behoort daarbij ook tot de mogelijkheden.

Aan de zuidzijde van het plangebied krijgt een klein deel van de grond tevens de bestemming 'Groen' om hier een kas mogelijk te maken.

Ruimtelijke inpassing

De kavels van de nieuwe woningen liggen aan de Geert Veenhuizenstraat. De huidige 14 woningen maken plaats voor 10 nieuwe woningen. Het huidige bebouwingslint wordt vervangen, waardoor de ruimtelijke kwaliteit toeneemt. Functioneel gezien wordt aangesloten bij de woningen in de omgeving.
Voor het groengebied wordt in overleg met de dorpsbewoners gezocht naar een passende groeninrichting.

Verkeer en parkeren

Verkeersstructuur

De verkeerstructuur voor de woningen aan de Geert Veenhuizenstraat wordt niet gewijzigd. De Geert Veenhuizenstraat bevindt zich in een 30 km/uur zone en wordt ontsloten op de Kadal, een belangrijke noord-zuid doorgangsroute. De woningen worden goed ontsloten.

Parkeren

Het parkeren vindt in de huidige situatie plaats langs de openbare weg en op de ingerichte parkeerplaatsen. Bij de nieuwbouw zal het parkeren op eigen terrein mogelijk worden gemaakt. De gemeentelijke parkeernormen zijn hierbij van toepassing. In het plangebied zijn ruim voldoende mogelijkheden om het parkeren op eigen terrein op te lossen.

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Op 11 september 2020 is de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vastgesteld. De NOVI is de langetermijnvisie van het Rijk op de toekomstige inrichting en ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI geeft richting en helpt om keuzes te maken, te kiezen voor slimme combinaties van functies en uit te gaan van de specifieke kenmerken en kwaliteiten van gebieden. Het is de bedoeling er nu mee aan de slag te gaan en beslissingen niet uit te stellen of door te schuiven. Het versterken van de omgevingskwaliteit staat in de NOVI centraal. Dat wil zeggen dat alle plannen met oog voor de natuur, gezondheid, milieu en duurzaamheid gemaakt moeten worden. Bij de NOVI hoort een Uitvoeringsagenda. Hierin staat hoe uitvoering wordt gegeven aan de NOVI.
Binnen de NOVI zijn 8 voorlopige aandachtsgebieden geformuleerd als zogeheten NOVI-gebied. In een NOVI-gebied krijgt een aantal concrete vraagstukken extra prioriteit. Dit helpt om grote veranderingen en ruimtelijke opgaven in een regio beter te realiseren.

Opgaven

Er is in Nederland sprake van een aantal dringende maatschappelijke opgaven. Deze opgaven kunnen niet apart van elkaar worden opgelost. Ze moeten in samenhang bekeken worden. Ze grijpen in elkaar en vragen meer ruimte dan beschikbaar is in Nederland. Niet alles kan, niet alles kan overal. Op het niveau van nationale belangen wil het Rijk sturen en richting geven aan de omgeving in Nederland, verwoord in vier opgaven:

1. ruimte maken voor klimaatverandering en energietransitie;
2. de economie van Nederland verduurzamen en het groeipotentieel behouden;
3. steden en regio's sterker en leefbaarder maken;
4. een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Realiseren opgaven

In de NOVI is een tweetal instrumenten opgenomen om de opgaven te realiseren:

1. De Omgevingsagenda
   In de Omgevingsagenda agenderen het Rijk en regio de gezamenlijke vraagstukken en de gewenste aanpak daarvan. De Omgevingsagenda biedt een basis voor uitvoeringsafspraken en inzet van programma's en projectbesluiten van Rijk en regio.
2. De NOVI-gebieden
   Een NOVI-gebied is een instrument waarbij Rijk en regio meerdere jaren verbonden zijn aan de gezamenlijke uitwerking van de verschillende opgaven in het ruimtelijke domein. Vaak wordt voortgebouwd op bestaande samenwerkingstrajecten. Denk aan een Regio Deal en een verstedelijkingsstrategie.

De regio waarvan de gemeente Waadhoeke deel uitmaakt is niet aangewezen als NOVI-gebied. De voorgenomen ontwikkeling raakt geen rijksbelangen als opgenomen in de NOVI.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is op 30 december 2011 in werking getreden. Het Barro stelt regels omtrent de 14 aangewezen nationale belangen.

De beleidsregels met betrekking tot de Waddenzee zijn relevant. Bij nieuwe bestemmingsplannen die betrekking hebben op de Waddenzee en het Waddengebied moet een beoordeling plaatsvinden van de mogelijke gevolgen voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied. Deze waarden zijn in de verordening benoemd. Nieuwe bebouwing of verandering van het gebruik is niet toegestaan als dit leidt tot significante aantasting van de waarden in het gebied.

Het plangebied ligt in het bestaand stedelijk gebied van St.-Jacobiparochie. Door het vervangen van verouderde woningen door woningen die voldoen aan de eisen van de tijd, leidt het initiatief niet tot aantasting van de kernkwaliteit van het Barro die betrekking hebben op het Waddengebied. Het voornemen is daarom niet in strijd met het gestelde in de SVIR en het Barro.

Ladder voor Duurzame verstedelijking
In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is 'de ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd. In de Ladder voor duurzame verstedelijking is opgenomen dat de toelichting van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, een beschrijving bevat van de behoefte aan de voorgenomen stedelijke ontwikkeling. Indien blijkt dat de stedelijke ontwikkeling niet binnen het bestaand stedelijk gebied kan worden voorzien, bevat de toelichting een motivering daarvan en een beschrijving van de mogelijkheid om in die behoefte te voorzien op de gekozen locatie buiten het bestaand stedelijk gebied.

Toepassing ladder voor duurzame verstedelijking
In het plangebied is sprake van een afname van het aantal woningen. Hierdoor is het niet noodzakelijk om het voornemen te toetsen aan de ladder.

3.2 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie Fryslân - De romte diele
Op 23 september 2020 is de omgevingsvisie *Fryslân - De romte* diele vastgesteld waarin de ambitie voor de provincie voor 2030 - 2050 uitgesproken. Hierbij wordt gewerkt met 9 principes die richting geven bij het maken van keuzes. Enerzijds zijn de principes inhoudelijk van aard, zoals zuinig ruimtegebruik, omgevingskwaliteit als ontwerpbasis, koppelen van ambities, gezondheid en veilig. Anderzijds zijn er samenwerkingsprincipes, zoals rolbewust, decentraal wat kan, het ja, mits principe, aansluiting zoeken en sturen op proces, ruimer op inhoud.
De insteek om de ambities te realiseren is niet door verandering tegen te houden, maar door de gewenste nieuwe ontwikkelingen te laten aansluiten bij bestaande kwaliteiten.

De planontwikkeling past binnen het principe van zuinig ruimtegebruik, omdat er op de huidige locatie weer wordt opgebouwd. Door de bestaande kwaliteit van het groengebied als basis te nemen, wordt de omgevingskwaliteit de ontwerpbasis. Er is nog geen ontwerp, maar mogelijkheden voor sport en diverse vormen van voedsel verbouwen zijn in ieder geval mogelijk. Dit sluit nauw aan bij de gezondheidsambitie. Bij de inrichting wordt samenwerking gezocht met de bewoners en gebruikers.
Deze aspecten passen binnen de kwaliteiten die de provincie Fryslân wil behouden en bevorderen.

Verordening Romte 2014

De Provincie Fryslân wil de ruimtelijke kwaliteit bevorderen. Dit wordt gedaan door middel van het opstellen van een provinciale structuurvisie waarin het ruimtelijk beleid wordt geschetst. De Verordening Romte vertaalt deze visie naar regels. Op 25 juni 2014 is de Verordening Romte Fryslân 2014 vastgesteld, deze is daarna een aantal keren partieel herzien. In de verordening zijn regels opgenomen die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen.

Het plangebied ligt binnen 'bestaand stedelijk gebied'. Er is geen sprake van een nieuwe stedelijke ontwikkeling, omdat de woningen worden vervangen. Met de ontwikkeling is geen strijd met het provinciaal beleid.

3.3 Gemeentelijk beleid

Woonvisie Waadhoeke 2020-2030 Samen Sterk

In 2020 heeft de gemeente Waadhoeke haar eerste Woonvisie vastgesteld. De woonvisie vormt een beginpunt in het behalen van de gemeentelijke doelen op het gebied van wonen, om van daaruit met de dorpen verder te werken aan hun toekomst. De woonvisie is gebaseerd op onder meer een woningmarktonderzoek, prestatieafspraken met corporaties en huurdersorganisaties, uitkomsten van vragen aan bewoners, de schouw van bestaande buurten die de gemeente elke vier jaar doet. De hoofdlijn van de visie.

In de woonvisie wordt gesteld dat op korte termijn vraag is naar zowel levensloopbestendige woningen als gezinswoningen. Verder wordt verwacht dat het aantal inwoners in de regio Noordwest-Fryslân de komende 10 jaar daalt. Er is echter nog wel sprake van een groei in het aantal huishoudens, omdat de huishoudensgrootte afneemt.

In de woonvisie zijn bandbreedtes per kern opgenomen: een verdeling van de totale behoefte aan woningen tot 2024. Voor St.-Jacobiparochie wordt geen (blijvende) groei verwacht. Verdunning op de ene plek kan ruimte geven voor herinvulling van een pand of plek elders in het dorp. Ontwikkelaars en corporaties krijgen de ruimte voor plannen, waarbij de gemeente richting geeft aan samenhang tussen de plannen. In St.-Jacobiparochie wordt uitgegaan van een licht afnemende sociale voorraad. Dit als resultaat van nieuwbouw, sloop en/of verkoop. Voor nieuwbouw geldt dat de nadruk ligt op grondgebonden en levensloopbestendige woningen.

De voorgenomen ontwikkeling die met dit plan wordt mogelijk gemaakt past binnen deze woonvisie, zowel qua aantallen als qua locatie. Daarmee is het voornemen in overeenstemming met het gemeentelijk beleid.

Nota parkeernormen

Op 8 december 2020 is door Burgemeester en Wethouders de Nota Parkeernormen vastgesteld. Hierin is vastgelegd welke parkeernorm de gemeente hanteert voor verschillende gebieden en functies. Daarnaast is aangegeven op welke manier de parkeervraag aan de hand van de normen moet worden berekend en welke eisen worden gesteld aan de invulling van de parkeervraag. In beginsel wordt de parkeervraag op eigen terrein opgelost maar onder bepaalde omstandigheden kan hiervan af worden geweken. Benutting van de bestaande openbare parkeercapaciteit is dan een optie. Deze nota geeft aan welke mogelijkheden er zijn en onder welke

voorwaarden.

In het bestemmingsplan is hier een regeling voor opgenomen om te borgen dat bij de ontwikkeling van de nieuwe woningen aan de Nota parkeernormen wordt voldaan.

Welstandsnota

Het welstandsbeleid geeft de gemeente de mogelijkheid om de cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectonische waarden, die in een bepaald gebied aanwezig zijn, te benoemen en een rol te laten spelen bij de ontwikkeling en de beoordeling van bouwplannen. Voor de gemeente is een Welstandsnota opgesteld (laatstelijk gewijzigd op 1 juli 2021) met daarin een gebiedsgerichte aanpak. Door deze gebiedsgerichte aanpak wil de gemeente de belangrijke karakteristieken van de bebouwing beschermen en zorgen dat nieuwe ontwikkelingen daarop voortbouwen. De gebiedsgerichte aanpak zal eveneens een bijdrage kunnen leveren aan een bewustere omgang met de gebouwde omgeving.

Het bestemmingsplan regelt onder meer de functie en het ruimtebeslag van bouwwerken. Bouwmogelijkheden die het bestemmingsplan geeft, kunnen niet door welstandscriteria (of een beeldkwaliteitsplan) worden tenietgedaan. De architectonische vormgeving wordt exclusief door de welstandsnota geregeld. Het welstandsadvies kan zich richten op de gekozen invulling binnen de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. In een situatie waarin een bouwplan in overeenstemming is met het bestemmingsplan, kan toch een negatief welstandsadvies worden gegeven als de gekozen architectonische oplossing te sterk afbreuk doet aan de ruimtelijke beleving van het betreffende gebied. Uiteraard moet in zo'n geval de welstandsnota daartoe de argumentatie leveren.

Door het opstellen van welstandsbeleid wil de gemeente een helder, controleerbaar en klantgericht welstandstoezicht inrichten. Burgers, ondernemers en ontwerpers kunnen in de toekomst in een vroeg stadium worden geïnformeerd over de criteria die bij de welstandsbeoordeling een rol spelen.

De voorgenomen woningbouw wordt ter beoordeling voorgelegd aan de welstandscommissie. De ontwerpen zullen moeten voldoen aan de geldende welstandscriteria. Op die manier wordt verwacht een positief advies van de welstandscommissie te krijgen.

Hoofdstuk 4 Milieu- en omgevingsaspecten

4.1 Algemeen

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moet aandacht worden besteed aan wet- en regelgeving voor de verschillende omgevingsaspecten. Het gaat hierbij om het minimaliseren van de invloeden vanuit het plangebied op de omgeving en omgekeerd. Dat zijn de milieu- en omgevingsaspecten geluid, luchtkwaliteit, bodem, externe veiligheid, water, ecologie, archeologie, cultuurhistorie, bedrijven en milieuhinder, en kabels en leidingen.

4.2 Bedrijven en milieuzonering

Toetsingskader

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ruimtelijke afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en gevoelige functies (woningen) noodzakelijk. Bij deze afstemming kan gebruik worden gemaakt van de richtafstanden uit de basiszoneringslijst van de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' (2009). Een richtafstand kan worden beschouwd als de afstand waarbij onaanvaardbare milieuhinder als gevolg van bedrijfsactiviteiten redelijkerwijs kan worden uitgesloten. In geval van een gemengd gebied kan worden gewerkt met een verkleinde richtafstand.

Toetsing

Het plangebied ligt midden in de dorpskern van St.-Jacobiparochie. Achter de woningen aan de noordkant van de Geert Veenhuizenstraat bevindt zich een bedrijventerrein met bedrijven in de milieucategorieën 1 en 2. Dit betekent dat een richtafstand van 30 meter wordt gehanteerd. De afstand van het bedrijventerrein tot het plangebied met het gedeelte met de enkelbestemming 'Woongebied', is circa 45 meter, waardoor het aspect bedrijven en milieuzonering geen belemmering vormt voor dit plan.

4.3 Ecologie

Toetsingskader

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met de natuurwaarden van de omgeving en met beschermde plant- en diersoorten. Met de Wet natuurbescherming (Wnb) zijn alle bepalingen met betrekking tot de bescherming van natuurgebieden en dier- en plantensoorten samengebracht in één wet. De Wnb implementeert diverse Europeesrechtelijke regelgeving, zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de Nederlandse wetgeving.

Gebiedsbescherming

De Wnb kent diverse soorten natuurgebieden, te weten:

- Natura 2000-gebieden;
- Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Soortenbescherming

In de Wnb wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- soorten die worden beschermd in de Vogelrichtlijn;
- soorten die worden beschermd in de Habitatrichtlijn;
- overige soorten.

Toetsing

De ontwikkeling van het plangebied betreft sloop en vervangende nieuwbouw binnen de bebouwde kom van St.-Jacobiparochie. Hierbij wordt het aantal woningen teruggebracht van 14 naar 10. Ten behoeve van deze sloop en nieuwbouw heeft een ecologische quickscan plaatsgevonden. Op deze manier is onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Bij deze quickscan is een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het plan aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in bijlage 1.

Gebiedsbescherming

Het plangebied maakt geen deel uit van beschermde gebieden als Natura 2000 en Natuur Netwerk Nederland (Voormalige EHS). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Waddenzee op circa 3 kilometer afstand tot het plangebied. De ontwikkeling betreft de sloop en nieuwbouw van woningen. Aangezien er minder woningen worden gerealiseerd dan er worden gesloopt zal de verkeersgeneratie niet toenemen. Deze ontwikkeling in het plangebied zal geen significante gevolgen hebben voor omringende beschermde natuurgebieden.

<u>Natura 2000-gebieden: stikstofdepositie</u>

De ontwikkeling van het plangebied zou wel kunnen leiden tot een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden in de omgeving. In de Wet natuurbescherming is bepaald dat eerst de stikstofdepositie vastgesteld moet worden die zal ontstaan als gevolg van de bouwwerkzaamheden en daarna het in gebruik nemen van de woningen. Hiervoor is een stikstofdepositieberekening uitgevoerd, waarvan de resultaten zijn opgenomen in bijlage 3.

Per 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) en het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (Bsn) in werking getreden. Deze wet en het bijhorende besluit regelt een vrijstelling voor de vergunningsplicht in artikel 2.7 lid 2 Wnb voor de aanlegfase van bouwwerkzaamheden. Dit is de vergunningplicht voor Wnb-projecten. Deze vrijstelling geldt alleen voor de effecten als gevolg van stikstofdepositie en niet voor eventuele andere effecten als gevolg van het plan op Natura-2000 gebieden. De Wsn en de Bsn regelt slechts indirect een vrijstelling voor de aanlegfase van Wnb-plannen en dus voor bestemmingsplannen. Omdat de Wsn en Bsn slechts indirect een vrijstelling voor de aanlegfase van Wnb-plannen en bestemmingsplannen regelt, zou indien gewenst de aanlegfase toch in het kader van een goede ruimtelijke ordening kunnen worden meegenomen. In het voorliggende onderzoek is de aanlegfase in het kader van een goede ruimtelijke ordening meegenomen in de berekening.

Uit de resultaten van de berekeningen voor de sloop, aanleg- en exploitatiefase blijkt dat de stikstofdepositie nergens hoger is dan afgerond 0,00 mol/ha/jaar. Omdat de stikstofemissie van het verkeer niet leidt tot een stikstofdepositie van hoger dan 0,00 mol/ha/jaar op de Waddenzee, kan er worden gesteld dat het

stikstofemissie van het verkeer ook niet leidt tot een stikstof-depositie van hoger dan 0,00 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebieden die verder dan 5 kilometer van het plangebied zijn gelegen. Negatieve effecten in de vorm van vermesting en verzuring zijn derhalve niet aan de orde. Voor dit plan geldt geen vergunningplicht op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Soortenbescherming

Tijdens de ecologische quickscan is een aantal beschermde soorten aangetroffen of potentieel aanwezig. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfsplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In figuur 4.1 zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedseizoen of onder begeleiding van een ecoloog.
Vogels	Huismus & gierzwaluw	Mogelijk	X				Nader onderzoek
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Divers	Divers	Ja				X	Zorgplicht.
Gebieds-bescherming	(extra)stikstof-uitstoot	Mogelijk					AERIUS Berekening

Figuur 4.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten is aangegeven dat het planvoornemen zonder bezwaren doorgang kan vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Broedvogels: Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli), of werken onder begeleiding van een ecoloog;
- Jaarrond beschermde nesten (huismus): Nader onderzoek;
- Jaarrond beschermde nesten (gierzwaluw): Nader onderzoek;
- Vleermuizen (verblijfplaatsen): Nader onderzoek;
- Licht beschermde en vrijgestelde soorten: Naleven van de zorgplicht.

Op basis van de resultaten van de uitgevoerde quickscan is nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen en huismussen en de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. De resultaten hiervan zijn opgenomen in bijlage 2.

Uit het vervolgonderzoek blijkt dat op het gebied van jaarrond beschermde nesten van huismussen en gierzwaluwen en verblijfplaatsen van vleermuizen geen vervolgstappen benodigd zijn voor de voortgang van de voorgenomen werkzaamheden. Wel dient de uitvoering van de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te vinden en de zorgplicht in acht te worden genomen.

4.4 Bodem

Toetsingskader

Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening dient in verband met de uitvoerbaarheid van een plan rekening gehouden te worden met de bodemgesteldheid in het plangebied. Bij functiewijziging dient te worden bekeken of de bodemkwaliteit voldoende is voor de beoogde functie en moet worden vastgesteld of er sprake is van een saneringsnoodzaak. In de Wet bodembescherming is bepaald dat indien de desbetreffende bodemkwaliteit niet voldoet aan de norm voor de beoogde functie, de grond zodanig dient te worden gesaneerd dat zij kan worden gebruikt door de desbetreffende functie (functiegericht saneren). Nieuwe bestemmingen dienen bij voorkeur op schone grond te worden gerealiseerd.

Toetsing

Voor het noordelijke deel van het plangebied waar nieuwe woningen worden ontwikkeld, is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. Het doel van het verkennend bodemonderzoek is het vaststellen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem. In bijlage 4 zijn de resultaten van het bodemonderzoek opgenomen. Uit dit onderzoek blijkt dat de gestelde hypothese, dat ter plaatse van het onverdachte terreindeel geen verontreinigingen worden verwacht, formeel niet is bevestigd. In de baksteenhoudende bovengrond is plaatselijk kwik licht verhoogd. Ter plaatse van de zintuiglijk schone boven- en ondergrond zijn geen verhoogde gehalten gemeten. In het grondwater zijn naftaleen en xylenen licht verhoogd.

De aangetoonde lichte verhogingen in grond en grondwater geven geen aanleiding tot het uitvoeren van een aanvullend of nader bodemonderzoek en/of sanerende maatregelen. De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem is middels dit onderzoek voldoende vastgelegd. Het aspect bodem vormt geen belemmering voor de uitvoering van de ontwikkeling.

4.5 Geluid

Toetsingskader

Op grond van de Wet geluidhinder geldt rond wegen met een maximumsnelheid hoger dan 30 km/uur, spoorwegen en inrichtingen die 'in belangrijke mate geluidhinder veroorzaken', een geluidzone. Bij de ontwikkeling van nieuwe geluidsgevoelige objecten binnen deze geluidzones moet akoestisch onderzoek worden uitgevoerd om aan te tonen dat de ontwikkeling voldoet aan de voorkeursgrenswaarden die in de wet zijn vastgelegd. Voor de geluidsbelasting aan de buitengevels van woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen binnen de wettelijke geluidzone van een weg geldt een voorkeursgrenswaarde van 48 dB.

Toetsing

Het plangebied ligt binnen bestaand stedelijk gebied. De wegen rondom het plangebied betreffen allen 30 km/uur wegen. Voor deze wegen is het niet noodzakelijk een akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai uit te voeren. Verder zal de akoestische situatie overeenkomen met de reeds bestaande woningen aan de Geert Veenhuizenstraat en zijn de gronden in het geldende bestemmingsplan al voor wonen bestemd. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.6 Water

Toetsingskader

Van groot belang voor de ruimtelijke ordeningspraktijk is de wettelijk verplichte 'watertoets'. De watertoets kan worden gezien als een procesinstrument dat moet waarborgen dat gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen voor de waterhuishouding meer expliciet worden afgewogen. Belangrijk onderdeel van de watertoets is het vroegtijdig afstemmen van ontwikkelingen met de betrokken waterbeheerder. Het onderhavige plangebied ligt in het beheersgebied van Wetterskip Fryslân.

Toetsing

Het plan is via de digitale watertoets kenbaar gemaakt bij het Wetterskip Fryslân (dossiercode: 20210415-2-26149). De uitkomst van deze toets is dat de korte procedure moet worden gevolgd. Dit houdt in dat het plan beperkte invloed heeft op de wateraspecten. Het resultaat van de watertoets is opgenomen in bijlage 5. Het bestemmingsplan is in het kader van het vooroverleg ook toegezonden aan Wetterskip Fryslân, hierbij is aangegeven dat het bestemmingsplan hen geen aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen.

Waterkwantiteit

In het wateradvies is aangegeven dat door ruimtelijke ontwikkelingen de hoeveelheid verhard oppervlak toeneemt met als gevolg een versnelde afvoer van hemelwater. Het is nodig om deze versnelde afvoer te compenseren om de waterberging in een gebied in stand te houden. Dit geldt ook voor toevoegen van oppervlakteverharding die wel past binnen het bestemmingsplan, maar waarvan de grond al meer dan vijf jaar braak ligt en waar in het verleden niet voor gecompenseerd is.
Het is verboden zonder watervergunning neerslag versneld tot afvoer te laten komen indien daarbij meer dan 200 m^2 onverharde grond in stedelijk gebied en 1500 m^2 in landelijk gebied wordt bebouwd of verhard. Er geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht wanneer wordt voldaan aan de compensatieregels genoemd in het wateradvies. De meest voorkomende manier van compenseren is het graven van extra oppervlaktewater.

In het plangebied zijn in de huidige situatie 14 woningen met tuinen en een groengebied met grotendeels gras. De 14 woningen worden gesloopt en vervangen door 10 woningen. Het ontwerp van deze woningen is nog niet gereed, maar door de afname van het aantal woningen zal er geen verhardingstoename zijn die moet worden gecompenseerd. Een groot gedeelte van het plangebied blijft bovendien onverhard. In het verleden heeft reeds een compensatie van de (destijds te verwachten) verhardingstoename plaatsgevonden.

Afvalwaterketen en riolering

Conform de Leidraad Riolering en vigerend waterschapsbeleid is het voor nieuwbouw gewenst een gescheiden rioleringsstelsel aan te leggen zodat schoon hemelwater niet bij een rioolzuiveringsinstallatie terecht komt. Afvalwater wordt aangesloten op de bestaande gemeentelijke riolering. Voor hemelwater wordt de volgende voorkeursvolgorde aangehouden:

- hemelwater vasthouden voor benutting,
- (in-) filtratie van afstromend hemelwater,
- afstromend hemelwater afvoeren naar oppervlaktewater,
- afstromend hemelwater afvoeren naar RWZI.

In dit geval wordt aangesloten op de bestaande riolering aan Geert Veenhuizenstraat. Het hemelwater wordt zoveel mogelijk geïnfiltreerd.

Watersysteemkwaliteit en ecologie
Ter voorkoming van diffuse verontreinigingen van water en bodem is het van belang om duurzame, niet-uitloogbare materialen te gebruiken, zowel gedurende de bouw- als de gebruiksfase. Hier wordt in de uitvoeringsfase rekening mee gehouden.

Veiligheid en waterkeringen
De ontwikkeling heeft geen invloed op de waterveiligheid in de omgeving.

Waterbeheer
Voor aanpassingen aan het bestaande watersysteem dient bij het waterschap vergunning te worden aangevraagd op grond van de "Keur". Dit geldt dus bijvoorbeeld voor het graven van nieuwe watergangen, het aanbrengen van een stuw of het afvoeren van hemelwater naar het oppervlaktewater. In de Keur is ook geregeld dat een beschermingszone voor watergangen en waterkeringen in acht dient te worden genomen. Dit betekent dat binnen de beschermingszone niet zonder ontheffing van het waterschap gebouwd, geplant of opgeslagen mag worden. Er is geen sprake van beschermingszones in het plangebied.

4.7 Luchtkwaliteit

Toetsingskader
In hoofdstuk 5 van de Wet milieubeheer zijn de grenswaarden op het gebied van de luchtkwaliteit vastgelegd. Daarbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk met name de grenswaarden voor stikstofdioxide (NO_2) en fijnstof (PM_{10}) van belang. Projecten die slechts in zeer beperkte mate bijdragen aan de luchtverontreiniging zijn op grond van de algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekenende mate bijdragen' (Besluit NIBM) vrijgesteld van toetsing aan de grenswaarden. Tevens moet worden bekeken of de luchtkwaliteit ter plaatse voldoende is voor de voorgenomen functie.

Toetsing
Volgens de Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (2020) is er in de directe omgeving van het plangebied sprake van een goede luchtkwaliteit. Dit vormt geen belemmering voor de uitvoering van dit plan. In het plangebied worden 10 woningen gerealiseerd, wat 4 woningen minder zijn dan de huidige situatie. Op voorhand kan gesteld worden dat dit plan niet in betekenende mate bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Bovendien valt het project onder de NIBM-regeling.

4.8 Archeologie

Toetsingskader
Per 1 juli 2016 is de Monumentenwet 1988 vervallen. Een deel van de wet is op deze datum overgegaan naar de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet, wanneer deze in werking treedt. Dit geldt ook voor de verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie. Vooruitlopend op de datum van ingang van de

Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is. De kern van de wet is dat wanneer de bodem wordt verstoord, archeologische resten intact moeten blijven. Als dit niet mogelijk is, is opgraving een optie.

FAMKE
Voor een globaal inzicht in mogelijke waarden heeft de provincie de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) gepubliceerd. De FAMKE bestaat uit twee advieskaarten, één voor de periode steentijd-bronstijd (300.000 - 800 v Chr.), en één voor de periode ijzertijd - middeleeuwen (800 v Chr. - 1500 n Chr.).

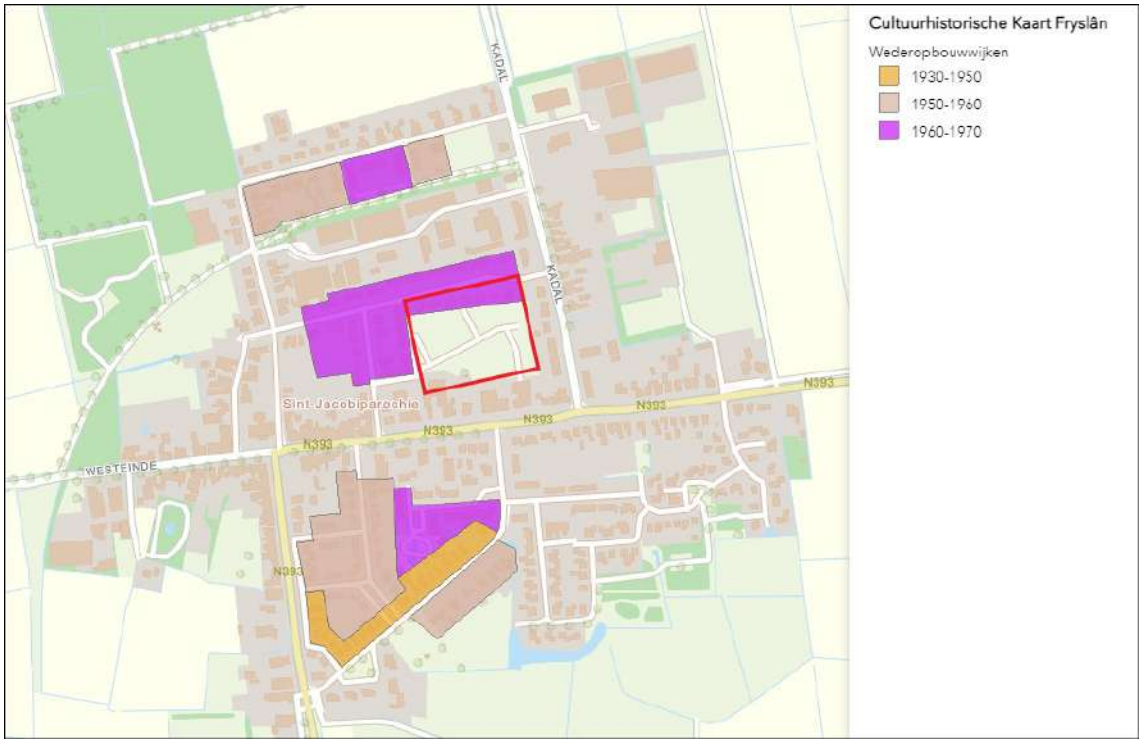
Toetsing
Uit de advieskaart van FAMKE voor de periode ijzertijd-middeleeuwen blijkt dat geen onderzoek noodzakelijk is. Dit advies wordt gegeven als op basis van eerder onderzoek is gebleken dat er zich geen archeologische resten in de bodem bevinden, of wanneer de archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische resten uit de periode ijzertijd - middeleeuwen op gefundeerde gronden zodanig laag is dat de kans op aantasting bij de meeste ingrepen zeer klein is. Uit de advieskaart van FAMKE blijkt tevens dat ook voor de periode steentijd-bronstijd geen onderzoek noodzakelijk is.

Het aspect archeologie vormt geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

4.9 Cultuurhistorie

Toetsingskader
Goede ruimtelijke ordening betekent dat er een integrale afweging plaatsvindt van alle belangen die effect hebben op de kwaliteit van de ruimte. Een van die belangen is de cultuurhistorie. Per 1 januari 2012 is in het kader van de modernisering van de monumentenzorg (MOMO) in het Besluit ruimtelijke ordening van het rijk opgenomen dat gemeenten bij het maken van bestemmingsplannen rekening moeten houden met cultuurhistorische waarden.

Toetsing
Om te onderzoeken of sprake is van cultuurhistorische waarden is gebruik gemaakt van de Cultuurhistorische Kaart Fryslân. Hieruit komt naar voren dat de woningen aan de Geert Veenhuizenstraat deel uitmaken van de wederopbouwwijk die in de periode 1960 tot 1970 in St.-Jacobiparochie is gebouwd. In figuur 4.2 zijn het plangebied en de wederopbouwwijken in St.-Jacobiparochie opgenomen.

Figuur 4.2 Uitsnede cultuurhistorische waardenkaart: Wederopbouwwijken

Bij de verdere uitwerking van het project wordt dit gerespecteerd. Dit komt tot uiting door met dit bestemmingsplan vast te houden aan de bestaande ruimtelijke opbouw van dit deel van St.-Jacobiparochie.

4.10 Externe veiligheid

Toetsingskader

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's die ontstaan voor de omgeving bij het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vuurwerk, LPG en munitie. Sinds een aantal jaren is er wetgeving over 'externe veiligheid' om de burger niet onnodig aan te hoge risico's bloot te stellen. De normen voor externe veiligheid zijn vastgelegd in onder andere het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), Besluit externe veiligheid transportroutes (BEVT) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

Het externe veiligheidsbeleid heeft vorm gekregen in de risicobenadering. Er wordt getoetst aan twee verschillende normen: het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR). Ten aanzien van het plaatsgebonden risico geldt een kans van 10-6 als grenswaarde. Dit betekent dat binnen de zogenaamde PR 10-6-contour geen nieuwe kwetsbare objecten mogen worden toegestaan. Voor ontwikkeling van nieuwe beperkt kwetsbare objecten, geldt deze norm als streefwaarde. Het GR drukt de kans per jaar uit dat een groep mensen van minimaal een bepaalde omvang overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het onderscheid tussen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten is vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen.

Toetsing

In het kader van het aspect externe veiligheid is de risicokaart geraadpleegd. In de nabijheid is geen sprake van risicovolle inrichtingen, buisleidingen en transportroutes. Daarmee vormt het aspect externe veiligheid geen

belemmering voor de ontwikkeling in het plangebied.

4.11 Kabels en leidingen

Toetsingskader

In (de omgeving van) het plangebied kunnen kabels en leidingen aanwezig zijn die beperkingen opleggen voor de bouwmogelijkheden in het plangebied. Hierbij valt te denken aan hoogspanningsverbindingen, waterleidingen en straalpaden. Bij leidingen, zoals gas-, water- en rioolpersleidingen, volgen deze belemmeringen uit het zakelijk recht. Bij hoogspanningsverbindingen gaat het om veiligheid en gezondheid. De beperkingen bij straalpaden zijn van belang voor het goed functioneren van de straalpaden.

Toetsing

Binnen het plangebied en in de directe omgeving zijn geen planologisch relevante buisleidingen, hoogspanningsverbindingen of straalpaden aanwezig. Het aspect kabels en leidingen staat de beoogde ontwikkeling niet in de weg.

4.12 Mer-beoordeling

Toetsingskader

In onderdeel C en D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het omgevingsvergunning plan-m.e.r.-plichtig, project-m.e.r.-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Indien een activiteit onder de drempelwaarden blijft, dient alsnog een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitgevoerd te worden, waarbij onderzocht dient te worden of de activiteit belangrijke nadelige gevolgen heeft voor het milieu, gelet op de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling. Deze omstandigheden betreffen de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële (milieu)effecten.

Per 16 mei 2017 is de regelgeving voor de MER en m.e.r.-beoordeling gewijzigd met daarin een nieuwe procedure voor de vormvrije m.e.r.-beoordeling.

- Voor de ontwerp-bestemmingsplanfase moet een m.e.r-beoordelingsbeslissing worden genomen, waarin wordt aangegeven of wel of geen MER nodig is, gelet op de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële (milieu)effecten en mogelijke mitigerende maatregelen. Deze beslissing wordt als bijlage bij het bestemmingsplan opgenomen.
- Voor elke aanvraag waarbij een vormvrije m.e.r.-beoordeling aan de orde komt moet de initiatiefnemer een aanmeldingsnotitie opstellen, waarbij ook mitigerende maatregelen mogen worden meegenomen. Het bevoegd gezag dient binnen zes weken na indienen een m.e.r.-beoordelingsbesluit af te geven. Een vormvrije m.e.r.-beoordelingsbeslissing hoeft echter niet gepubliceerd te worden.

Toetsing

In het Besluit milieueffectrapportage is opgenomen dat de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject m.e.r.-beoordelingsplichtig is in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een oppervlakte van 100 hectare of meer of een aaneengesloten gebied en 2000 of meer woningen omvat (Besluit milieueffectrapportage, Bijlage onderdeel D11.2). De beoogde ontwikkeling bestaat uit de realisatie van 10

woningen ter vervanging van 14 woningen. De beoogde ontwikkeling blijft daarmee ruim onder de drempelwaarde. Dit betekent wel dat een zogenaamde 'vormvrije m.e.r.-beoordeling' noodzakelijk is.

Hiervoor is een beoordelingsnotitie opgesteld, waarvan het besluit wordt opgenomen als bijlage 6 in dit bestemmingsplan. Uit de vormvrije m.e.r-beoordeling blijkt dat het plan geen belangrijke milieuefffecten met zich meebrengt.

Hoofdstuk 5 Juridische toelichting

5.1 Het juridisch systeem

Het bestemmingsplan voldoet aan alle vereisten die zijn opgenomen in de Wet ruimtelijke ordening (Wro), het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Inherent hieraan is de toepassing van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) 2012. De SVBP maakt het mogelijk om bestemmingsplannen te maken die op vergelijkbare wijze zijn opgebouwd en op eenzelfde manier worden verbeeld. De SVBP 2012 is toegespitst op de regels die voorschrijven hoe bestemmingsplannen conform de Wro en het Bro moeten worden gemaakt. De SVBP geeft bindende standaarden voor de opbouw en de verbeelding van het bestemmingsplan, digitaal en analoog. De regels van dit bestemmingsplan zijn opgesteld conform deze standaarden.

Het bestemmingsplan regelt de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden van de gronden in het plangebied. De juridische regeling is vervat in een verbeelding en bijbehorende regels. Op de verbeelding zijn de verschillende bestemmingen vastgelegd, in de regels (per bestemming) de bouw- en gebruiksmogelijkheden.

5.2 Toelichting op de bestemmingen

In het voorliggende bestemmingsplan wordt de beoogde situatie vastgelegd. Het plangebied in dit plan heeft twee bestemmingen gekregen. Deze zijn opgezet volgens het geldende bestemmingsplan en de recente standaarden van de gemeente Waadhoeke.

Groen

De gronden met de bestemming 'Groen' zijn bedoeld voor groenvoorzieningen, bebossing, volkstuinen, voedselbos, speel- en sportvoorzieningen en wegen en paden. Binnen deze bestemming mag een kas worden gerealiseerd ter plaatse van de aanduiding 'kas' zoals die op de verbeelding is aangegeven. Hier is een kas van maximaal 50 m^2 en maximaal 3 meter hoog toegestaan. Verder mogen er geen gebouwen worden gebouwd.

Woongebied

De gronden met de bestemming 'Woongebied' zijn bedoeld voor ten hoogste tien vrijstaande of 2-onder-1-kapwoningen met bijbehorende bouwwerken met een maximale goot- en bouwhoogte van respectievelijk 7 en 11 meter. De regeling sluit aan bij de omgeving en de standaarden van gemeente Waadhoeke.

Omdat onlangs de 'Nota Parkeernormen Gemeente Waadhoeke november 2020' in werking is getreden, is in het bestemmingsplan hiervoor een regeling opgenomen.

Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Overleg

Gezien de goede contacten met het Dorpsbelang en de positieve signalen uit het dorp voor de ontwikkeling, wordt de procedure vanaf het ontwerpbestemmingsplan gestart.

In het kader van het vooroverleg is het bestemmingsplan voorgelegd aan de overlegpartners. Uit dit vooroverleg zijn reacties voortgekomen van Provincie Fryslân, Brandweer Fryslân en Qirion/Liander. De overlegreacties zijn opgenomen in bijlage 7. Qirion/Liander heeft aangegeven geen opmerkingen te hebben op het bestemmingsplan. De reacties van Provincie en Brandweer Fryslân zijn hieronder samengevat en beantwoord.

Overlegreactie Provincie Fryslân

De provincie wijst met betrekking tot het aspect ecologie op de geadviseerde onderzoeksperiodes van het nader onderzoek naar de huismus, gierzwaluw en vleermuizen en dat de onderzoeksresultaten onderdeel gaan uitmaken van het bestemmingsplan.

Reactie gemeente:
Het nader onderzoek heeft reeds plaatsgevonden en paragraaf 4.3 is aangevuld met de resultaten van dit onderzoek.

De provincie geeft aan dat met betrekking tot het aspect cultuurhistorie de Geert Veenhuizenstraat als 'wederopbouwijk' wordt aangeduid op de Cultuurhistorische Kaart Fryslân.

Reactie gemeente:
De reactie van de provincie met betrekking tot cultuurhistorie heeft geleid tot een aanvulling op paragraaf 4.9.

Overlegreactie Brandweer Fryslân

Brandweer Fryslân geeft aan dat er ten aanzien van externe veiligheid en de opkomsttijd geen belemmeringen zijn voor het plangebied en dat het plangebied vanuit twee zijden bereikbaar is. Bovendien voldoen de bluswatervoorzieningen aan de gestelde eisen.

Zienswijzeperiode

Vervolgens is het ontwerpbestemmingsplan gedurende zes weken ter inzage gelegd. Tijdens deze periode werd een ieder in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen (artikel 3.8 Wro). Tijdens deze periode zijn geen zienswijzen ingediend.

Vaststelling

Het bestemmingsplan is vervolgens ongewijzigd vastgesteld. Het besluit tot vaststelling wordt gepubliceerd en het bestemmingsplan ligt zes weken ter inzage. Tijdens die periode bestaat voor belanghebbenden die eerder een zienswijze hebben ingediend de mogelijkheid beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van

State in te dienen tegen het besluit en het plan.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

Voor de uitvoerbaarheid van het plan is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de wijze van kostenverhaal van de gemeente (grondexploitatie).

Financiële haalbaarheid

Het bestemmingsplan vormt het toetsingskader voor een ontwikkeling van een woningbouwcorporatie, een particuliere ontwikkeling en een ontwikkeling van de gemeente Waadhoeke. Met één van de grondeigenaren van het gedeelte met bestemming 'Groen' zijn afspraken gemaakt over het realiseren van woningbouw in Dronryp. Hiervoor wordt een apart bestemmingsplan opgesteld, dat qua procedure voor zover mogelijk parallel zal lopen met dit bestemmingsplan. Met de andere grondeigenaar van het gedeelte met bestemming 'Groen' is een zelfde afspraak gemaakt om woningbouw te realiseren op een andere locatie in de gemeente Waadhoeke. Hiertoe zal te zijner tijd ook apart een ruimtelijke procedure worden doorlopen.

Grondexploitatie

Doel van de in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) opgenomen grondexploitatieregeling is het bieden van ruimere mogelijkheden voor het kostenverhaal en het creëren van meer sturingsmogelijkheden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de publiekrechtelijke weg via een exploitatieplan en de privaatrechtelijke weg in de vorm van overeenkomsten. In het geval van een exploitatieplan kan de gemeente eisen en regels stellen voor de desbetreffende gronden, (woning)bouwcategorieën en fasering. Bij de privaatrechtelijke weg worden dergelijke afspraken in een (anterieure) overeenkomst vastgelegd.

Tussen de gemeente en initiatiefnemers zijn anterieure overeenkomsten gesloten waarmee de kosten voldoende zijn verzekerd. Daarnaast zijn planschadeovereenkomsten gesloten.

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 Ecologische Quickscan

2021

Quickscan Wet natuurbescherming

Ontwikkeling Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie

FaunaX

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Tijnjedyk 89
8936 AC Leeuwarden
0683772548
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Wet natuurbescherming
Ontwikkeling Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie

Leeuwarden, april 2021

In opdracht van:
RHO Adviseurs

Contactpersoon:
Dhr. T. de Jong

***U**itvoering:*
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Dhr. R. Fokker

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2021). Quickscan Wet natuurbescherming/Ontwikkeling Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie. Rapport 21112. Bureau FaunaX, Leeuwarden.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

1.1 Aanleiding 1

1.2 Doel 2

1.3 Onderzoeksopzet 2

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen 3

2 RESULTATEN QUICKSCAN 4

2.1 Flora 4

2.2 Vogels 4

Jaarrond beschermde vogelnesten 4

2.3 Zoogdieren 7

Vleermuizen 7

Overige zoogdieren 8

2.4 Reptielen 9

2.5 Amfibieën 10

2.6 Vissen 10

2.7 Ongewervelden 10

2.8 Gebiedsbescherming 12

Stikstofgevoeligheid 12

2.9 Houtopstanden 13

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 14

3.1 Overzicht beschermde soorten 14

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen 14

Algemene broedvogels 14

Jaarrond beschermde nesten (huismus) 14

Jaarrond beschermde nesten (gierzwaluw) 14

Vleermuizen 15

Zorgplicht 15

(extra)Stikstofuitstoot 15

3.3 Overzicht vervolgstappen 16

4 LITERATUUR EN BRONNEN 17

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING ..... - 1 -

Wnb Soortbescherming ..... - 1 -

Vogels en verstoring ..... - 1 -

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân ..... - 1 -

Voorwaarden vrijstellingen ..... - 2 -

Zorgplicht art 1.11 Wnb ..... - 3 -

Wnb Gebiedsbescherming ..... - 3 -
Natura 2000-gebieden ..... - 3 -
Wnb Houtopstanden ..... - 3 -
NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur ..... - 4 -

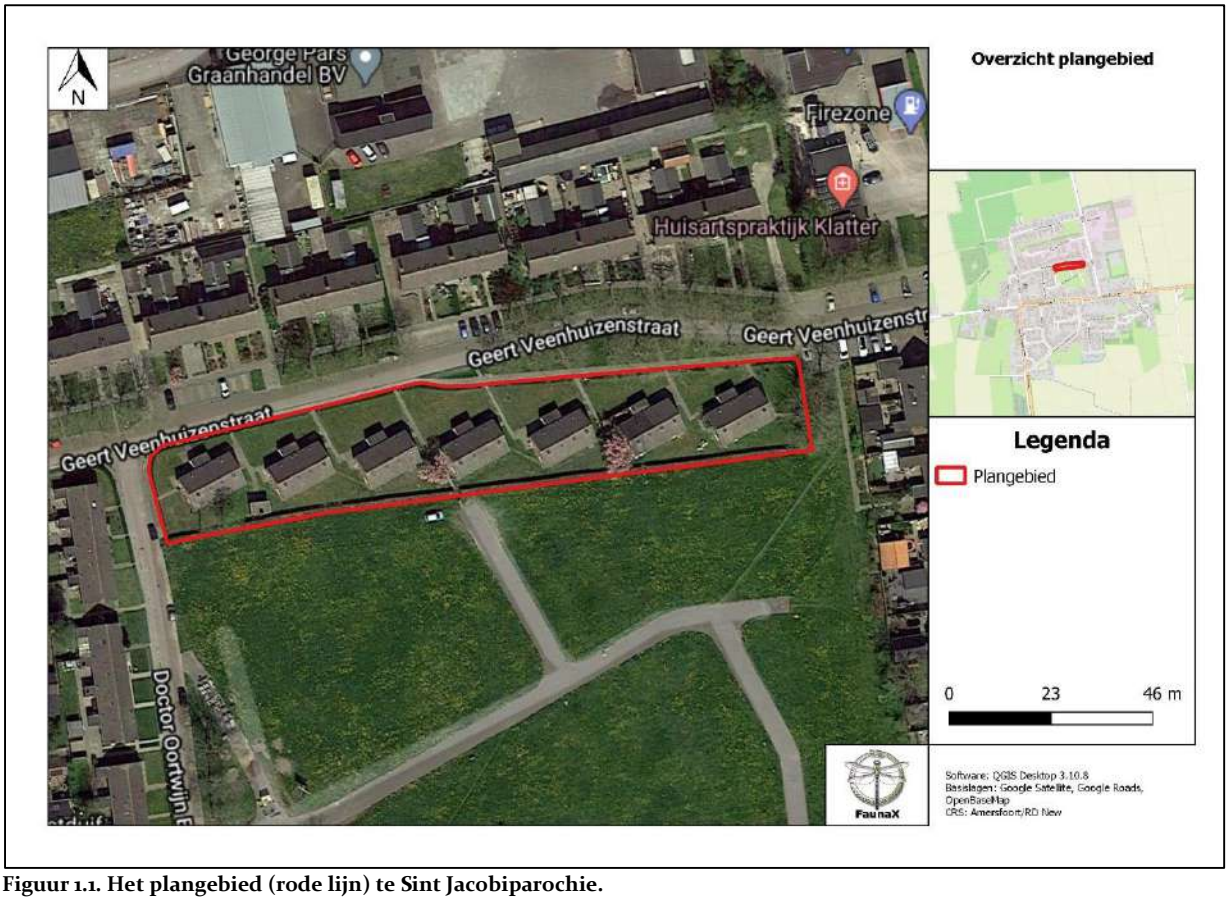
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie te slopen, om in de plaats hiervan tien nieuwbouwwoningen te realiseren.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving. Voor meer informatie over de Wet natuurbescherming (Wnb) en de handelswijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quickscan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden.

Figuur 1.1. Het plangebied (rode lijn) te Sint Jacobiparochie.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten
In opdracht van RHO Adviseurs heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische Quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze Quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze Quickscan is uitgevoerd op donderdag 8 april 2021 en vond plaats onder frisse weersomstandigheden (7°C, windkracht 4, half bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000
Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden
Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming
Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur, ganzengedooggebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied bevindt zich binnen de bebouwde kom van Sint Jacobiparochie en bestaat uit 14 woningen op de percelen Geert Veenhuizenstraat 10 t/m 36 (even). Alle woningen betreffen twee-onder-één kap constructies. In de achtertuinen van de woningen staan enkele bomen. Aan de noord-, west- en zuidzijde lopen hagen langs de woningen. Aan de oostzijde wordt de grens van het plangebied gevormd door een groepje bomen. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door een grasgazon ten zuiden van het plangebied, de bebouwde kom van Sint Jacobiparochie en agrarische percelen doorkruist door sloten buiten de bebouwde kom.

Het planvoornemen bestaat uit het slopen van de 14 bestaande woningen om hiervoor in de plaats tien nieuwbouwwoningen te realiseren. Het is ten tijde van dit schrijven niet bekend of er binnen het planvoornemen bomen worden verwijderd. Binnen het planvoornemen worden geen waterlichamen aangetast.

Figuur 1.2. Een impressie van het plangebied te Sint Jacobiparochie.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

Binnen het plangebied zijn soorten als getroffen als Engels raaigras, paardenbloem, kleine veldkers, madeliefje, hondsdraf, speenkruid, fluitenkruid, smalle weegbree, vingerhelmbloem en ridderzuring. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte biotoop hiervoor aanwezig. De onder de Wnb beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan. De omstandigheden zijn te voedselrijk.

Figuur 2.1. Impressie van de flora in het plangebied met v.l.b.n.r.o.: smalle weegbree, madeliefje, speenkruid en vingerhelmbloem.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

2.2 Vogels

Jaarrond beschermde vogelnesten

Roofvogels en uilen
Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten en horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. De bomen binnen en vlak buiten het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van boomnesten.

Hierbij zijn geen boomnesten aangetroffen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde boomnesten binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Naast boomnesten en boomholtes is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van soorten die over het algemeen in gebouwen tot broeden komen, zoals de huismus, gierzwaluw en kerkuil.

Huismus
Alle 14 woningen binnen het plangebied beschikken over een pannendak met gegolfde dakpannen. Onder de onderste rij dakpannen, evenals onder de nokpannen van alle woningen zijn ruimten aangetroffen die geschikt zijn bevonden als doorgangen voor huismussen (figuur 2.2).

Het veldbezoek heeft plaatsgevonden in de periode waarin de hoeveelheid broedactiviteit van huismussen een piek bereikt (1 april – 15 mei). Hoewel er buiten het plangebied wel nest indicerende huismussen werden waargenomen, zoals territoriaal roepende huismussen, werden binnen het plangebied geen huismussen aangetroffen. Dit kan echter (gedeeltelijk) worden verklaard door de weersomstandigheden ten tijde van het veldbezoek. Zo was er sprake van harde windstoten, waardoor huismussen vaker onder dakpannen blijven zitten, of dekking in de buurt opzoeken. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van huismussen binnen het plangebied kan op basis van één bezoek niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2. Onder de gegolfde dak- en nokpannen van de 14 woningen zijn voor huismus geschikt bevonden openingen aangetroffen.

Gierzwaluw
De gierzwaluw is van nature een soort die op grote hoogte op kliffen broedt. Als cultuurvolger maakt deze soort dan ook vooral gebruik van hogere gebouwen. Daarbij heeft de soort als koloniebroeder een voorkeur voor habitat waarin veel gebouwen met nestgelegenheid erin dicht bij elkaar staan (dorpen en steden). De te slopen woningen betreffen alle lage woningen, bestaande uit een begane grond met een kleine zolderruimte. Doordat de gegolfde dakpannen zich op een relatief kleine hoogte bevinden, zijn openingen hieronder ongeschikt bevonden als doorgang voor gierzwaluwen. Echter, de nokpannen van de woningen voldoen wel aan de hoogte eis van de gierzwaluw. Aan de onderzijde van de nokpannen zijn openingen aangetroffen die geschikt zijn bevonden als invliegopeningen voor gierzwaluwen (figuur 2.3). De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van de gierzwaluw kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.3. Aan de onderzijde van de nokpannen van de woningen zijn geschikte invliegopeningen voor gierzwaluwen aangetroffen.

Kerkuil
Het plangebied is gecontroleerd op de aanwezigheid van geschikte in- en uitvliegopeningen voor kerkuilen. Hierbij zijn geen geschikte openingen aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van kerkuilen binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van jaarrond beschermde boomnesten kan op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van huismussen en gierzwaluwen binnen het plangebied kan **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van kerkuilen binnen het plangebied kan wel op voorhand worden uitgesloten.

Overige (broed)vogelsoorten
Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. Het plangebied en de omgeving hiervan bieden mogelijkheden voor verschillende soorten broedvogels. Zo kunnen naast de huismus ook soorten als de spreeuw tot broeden komen onder de gegolfde dakpannen en kunnen soorten als de houtduif tot broeden komen in de bomen binnen en vlak buiten het plangebied.

- Binnen en vlak buiten het plangebied, maar binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden kunnen (algemene) vogels tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces (grofweg 15 maart - 15 juli).

2.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Verblijfplaatsen
Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten of gaten die binnenin een boom zijn doorgerot als het gevolg van bijvoorbeeld het afbreken van takken. De bomen binnen en vlak buiten het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van boomholtes. Hierbij zijn geen voor vleermuizen geschikte boomholtes aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in boomholtes binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Echter, de aangetroffen openingen onder de gegolfde dak- en nokpannen van de 14 woningen, zoals besproken in hoofdstuk 2.2. zijn ook geschikt bevonden als doorgang tot verblijfplaatsen van vleermuissoorten die over het algemeen in gebouwen verblijven, zoals de gewone dwergvleermuis. Hiernaast werden er aan de noordzijde van iedere woning twee gaten aangetroffen die waarschijnlijk een rol als stootvoegen vervullen (figuur 2.4). Door deze gaten waren de spouwmuren van de woningen zichtbaar, en derhalve toegankelijk voor vleermuizen. Gebufferde spouwmuren zijn doorgaans zeer geschikt als verblijfplaatsen van vleermuizen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.4. Aan de voorzijde van iedere woningen zijn twee openingen aangetroffen, waardoor de spouwmuur toegankelijk is voor vleermuizen.

Foerageergebieden en vliegroutes
Het plangebied vormt als huizenrij waarschijnlijk een onderdeel van vliegroutes van verschillende soorten vleermuizen tussen verschillende gebieden in de omgeving van Sint Jacobiparochie. De omgeving van het plangebied biedt echter alternatieve vliegroutes, zoals andere huizenrijen. Binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden is derhalve geen sprake van een essentiële vliegroute. Negatieve effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Ten zuiden van het plangebied bevindt zich een grasgazon. Rond dit gazon staan verschillende groepjes bomen, waaronder aan de oostzijde van het plangebied. Dit gazon vormt waarschijnlijk een foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen uit de bebouwde kom van Sint Jacobiparochie. De voorgenomen werkzaamheden kunnen gepaard gaan met negatieve effecten op dit foerageerbied, bijvoorbeeld als gevolg van uitstraling van kunstlicht. Binnen de bebouwde kom van Sint Jacobiparochie zijn echter alternatieven te vinden, in de vorm van vergelijkbare gazons, parkjes, boomrijke percelen en boomwallen. Negatieve effecten op een essentieel foerageergebied kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen kan **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op een essentieel foerageergebied, dan wel een essentiële vliegroute als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen wel op voorhand worden uitgesloten.

Overige zoogdieren
Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van (geschikt habitat van) overige beschermde soorten zoogdieren.

Otter
De otter is een soort die voorkomt in rustige, waterrijke omgevingen (open landschap) met voldoende en geschikte dekking, zoals ontwikkelde oevervegetatie, bijvoorbeeld in de vorm van rietkragen of wilgenstruwelen. Uit het gebied ten oosten van Sint Jacobiparochie zijn waarnemingen van deze soort bekend (figuur 2.5). Binnen en vlak buiten het plangebied is echter geen sprake van geschikt habitat voor de otter. De aanwezigheid van deze soort binnen de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.5. Uit de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van otters (groene stippen) bekend (bron: NDFF).

De aanwezigheid van andere beschermde zoogdiersoorten binnen de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en habitateigenschappen. Zo zijn binnen het plangebied geen geschikte boomholtes voor boommarters, nesten van eekhoorns, of geschikt habitat van de grote bosmuis aanwezig. Hiernaast zijn soorten als steenmarter, egel en de drie kleine marterachtigen bunzing, wezel en hermelijn in de Provincie Fryslân vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

- De aanwezigheid van de otter binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van overige beschermde zoogdiersoorten binnen het plangebied kan tevens op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied kunnen wel andere licht beschermde soorten voorkomen. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.4 Reptielen

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen. De aanwezigheid van alle in Nederland voorkomende beschermde reptielen binnen de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan echter op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (NDFF). De aanwezigheid van deze soorten binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van beschermde reptielen, zoals de ringslang binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Amfibieën

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor beschermde amfibieën. Uit een bureaustudie is gebleken dat het plangebied zich buiten het verspreidingsgebied van de in Nederland beschermde amfibieënsoorten als heikikker, poelkikker en knoflookpad bevindt (bron: NDFF). De aanwezigheid van deze soorten binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Binnen het plangebied kunnen andere, lichter beschermde amfibieën voorkomen, zoals gewone pad en bruine kikker. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

- De aanwezigheid van beschermde amfibieën binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Voor andere, licht beschermde, vrijgestelde soorten, zoals gewone pad en bruine kikker geldt de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.6 Vissen

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor de in Nederland voorkomende groep beschermde zoetwatervissen. Binnen het plangebied zijn geen waterlichamen aanwezig. De aanwezigheid van leefgebied van beschermde zoetwatervissen, zoals de grote modderkruiper kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

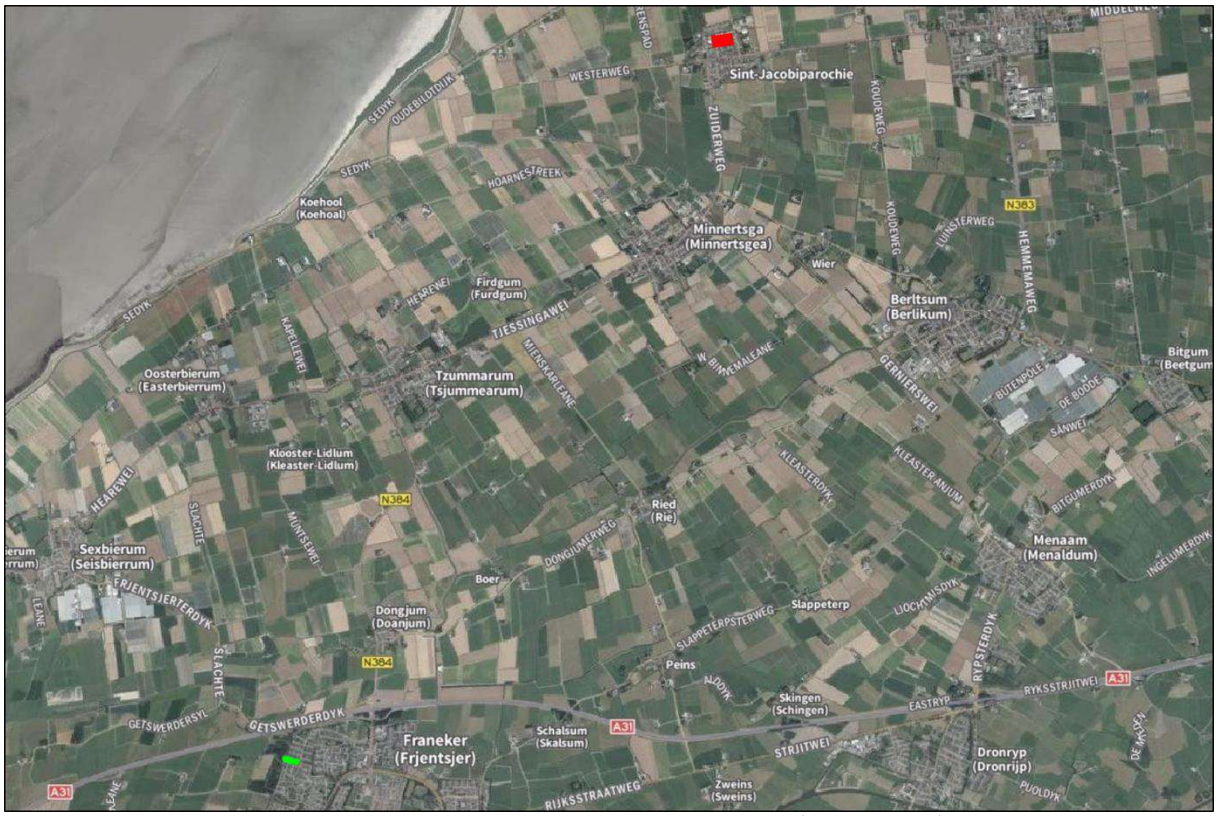
- De aanwezigheid van leefgebied van beschermde zoetwatervissen binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Ongewervelden

Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de meeste beschermde ongewervelden kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (NDFF). Uitzondering hierop worden gevormd door de aan water gebonden soorten gevlekte witsnuitlibel en sierlijke witsnuitlibel. Van deze soorten zijn waarnemingen bekend uit het gebied ten westen van Sint Jacobiparochie en uit de omgeving van Franeker (figuur 2.6 en 2.7). Deze soorten zijn gebonden aan waterlichamen met specifieke eigenschappen. Binnen het plangebied zijn geen waterlichamen aanwezig. Negatieve effecten op de gevlekte witsnuitlibel en de sierlijke witsnuitlibel kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.6. Uit de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van de gevlekte witsnuitlibel (groene stippen) bekend (bron: NDFF).

Figuur 2.7. Uit de bebouwde kom van Franeker, ten zuiden van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van de sierlijke witsnuitlibel (groene stippen) bekend (bron: NDFF).

Het voorkomen van andere beschermde ongewervelden kan worden uitgesloten, bijvoorbeeld op basis van de afwezigheid van waardplanten van beschermde vlindersoorten.

- Negatieve effecten op de gevlekte witsnuitlibel en de sierlijke witsnuitlibel kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van overige beschermde ongewervelden kan ook op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie zijn geen vormen van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking hebben op het plangebied. Het plangebied is niet aangewezen als weidevogelkansgebied of als ganzenfoerageergebied, en valt niet onder het NatuurNetwerk Nederland (NNN, voormalige EHS) of Natura2000. Negatieve effecten op deze gebieden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden (met uitzondering van effecten als gevolg van stikstofuitstoot) kunnen op voorhand worden uitgesloten. De Provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen.

- Er zijn geen vormen van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking hebben op het plangebied.

Stikstofgevoeligheid

Binnen een straal van 15 km ligt het plangebied hemelsbreed op circa 3 km afstand van het Natura2000-gebied Waddenzee (figuur 2.8). Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden (slopen 14 bestaande woningen en nieuwbouw 10 woningen) komt er naar alle waarschijnlijkheid extra stikstof vrij door bijvoorbeeld het inzetten van mobiele werktuigen, zoals graafmachines. In het Natura2000-gebied Waddenzee komen verschillende stikstofgevoelige habitattypen voor, zoals H1310 Zilte pionierbegroeiingen H1330 Schorren en zilte graslanden. Gezien de relatief korte afstand tot het Natura2000-gebied Waddenzee en de aard van de voorgenomen werkzaamheden, kunnen negatieve effecten op dit gebied als gevolg van extra stikstofuitstoot naar ons inzien niet op voorhand worden uitgesloten. De Provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen en bepaalt of het uitvoeren van een AERIUS berekening benodigd is voor de voortgang van dit project.

Figuur 2.8. Natura2000-gebieden (paarse vlakken) in de omgeving van het plangebied (rood) (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân).

- Negatieve effecten op Natura2000-gebieden als gevolg van extra stikstofuitstoot kunnen naar ons inzien niet op voorhand worden uitgesloten.

2.9 Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m_2) of een (deel van een) bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Het is ten tijde van dit schrijven niet duidelijk of er binnen het planvoornemen bomen gekapt zullen worden. Echter, indien dit wel het geval is, is hier geen sprake zijn van de bovenstaande omstandigheden. Er is derhalve geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfsplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	**X**				Werken buiten broedseizoen of onder begeleiding van een ecoloog.
Vogels	Huismus & gierzwaluw	Mogelijk	**X**				Nader onderzoek
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Divers	Divers	Ja				**X**	Zorgplicht.
Gebieds-bescherming	(extra)stikstof-uitstoot	Mogelijk					AERIUS Berekening

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Algemene broedvogels

Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten alleen tijdens de broedtijd beschermd zijn. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat voor deze soorten van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd. Eventueel kan tijdens de broedtijd worden gewerkt. Dit dient dan te gebeuren onder begeleiding van een ecoloog.

Jaarrond beschermde nesten (huismus)

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van de huismus onder de gegolfde dakpannen van de te slopen woningen kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid hiervan vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient uitgevoerd te worden aan de hand van twee ochtendbezoeken in de periode 1 april – 15 mei. Het veldbezoek voor deze Quickscan kan hierbij worden gezien als eerste bezoek. Indien er jaarrond beschermde nesten van huismussen worden aangetroffen, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Jaarrond beschermde nesten (gierzwaluw)

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van de gierzwaluw onder nokpannen van de te slopen woningen kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid hiervan vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient uitgevoerd te worden aan de hand van drie avondbezoeken in de periode 1 juni – 15 juli.

Eén van deze bezoeken kan worden gecombineerd met nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen. Indien er jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen worden aangetroffen, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Vleermuizen

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen woningen kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid hiervan vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient uitgevoerd te worden aan de hand van vier bezoeken, verspreid over de kraamperiode (15 mei – 15 juli) en de paarperiode (15 augustus – 1 oktober). Indien er verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen, dient er voor de betreffende soort(en) een ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Zorgplicht

Er kunnen enkele soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt in het geval van schade aan deze soorten (bijvoorbeeld bruine kikker, egel, enz.). De zorgplicht van de Wnb (art. 1.11) schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving (bijvoorbeeld door bij het dempen van de sloten in één richting te werken). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland. Mits eventueel aangetroffen dieren de kans krijgen om te vluchten of eventueel aangetroffen dieren worden verplaatst naar een plek in de omgeving die niet onder invloed staat van werkzaamheden, wordt naar ons inzien voldaan aan de zorgplicht. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

(extra)Stikstofuitstoot

Negatieve effecten op het nabijgelegen Natura2000-gebied Waddenzee als gevolg van stikstofuitstoot vanuit de voorgenomen werkzaamheden kunnen naar ons inzien niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren een AERIUS berekening uit te voeren om de stikstofuitstoot als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden in kaart te brengen. De Provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen, en bepaalt of het uitvoeren van een AERIUS berekening benodigd is voor de voortgang van het planvoornemen.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli), of werken onder begeleiding van een ecoloog.
- **Jaarrond beschermde nesten (huismus):** Nader onderzoek.
- **Jaarrond beschermde nesten (gierzwaluw):** Nader onderzoek.
- **Vleermuizen (verblijfplaatsen):** Nader onderzoek.
- **Licht beschermde en vrijgestelde soorten:** Naleven van de zorgplicht.
- **(extra)Stikstofuitstoot:** AERIUS Berekening.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Literatuur

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Natuur van Nederland 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odanata). Nederlandse Fauna4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. KKNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Bronnen internet

Google maps
www.google.com/maps

Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân
https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7ea5844c47914of89c88abddd3

Natura2000-gebieden Nederland
https://www.natura2000.nl

NationaleDatabank Flora en Fauna (NDFF)
https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal

Ravon
http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie

Sovon
https://www.sovon.nl/nl

Verspreidingsatlas planten FLORON
http://www.verspreidingsatlas.nl/planten

Zoogdiervereniging
www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art.3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming Provincie Fryslân.

Zoogdieren	*Amfibieën*
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de Provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.
De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor ‘buiten de bebouwde kom’ een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Bijlage 2 Nader onderzoek Ecologie

2021

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming

Ontwikkeling Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie

FaunaX

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Tijnjedyk 89
8936AC Leeuwarden
0683772548
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming
Ontwikkeling Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie

Leeuwarden, oktober 2021

In opdracht van:
Rho Adviseurs

Contactpersoon:
Dhr. T. de Jong

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Dhr. R. Fokker

Autorisatie:
Dhr. E. P. de Boer

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2021). Nader Onderzoek Wet natuurbescherming- Ontwikkeling Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie. Rapport 21132. Bureau FaunaX, Leeuwarden.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 5

1.1 Aanleiding 5

1.2 Methodieken & Werkwijze 5

1.2.1 Jaarrond beschermde nesten (Huismus) 5

1.2.2 Jaarrond beschermde nesten (Gierzwaluw) 6

1.2.3 Vleermuizen (verblijfplaatsen) 6

2. RESULTATEN NADER ONDERZOEK 8

1.2.4 Jaarrond beschermde nesten (Huismus) 8

1.2.5 Jaarrond beschermde nesten (Gierzwaluw) 8

1.2.6 Vleermuizen (verblijfplaatsen) 8

3. CONCLUSIES NADER ONDERZOEK 9

2.1 Jaarrond beschermde nesten (Huismus) 9

2.2 Jaarrond beschermde nesten (Gierzwaluw) 9

2.3 Vleermuizen (Verblijfplaatsen) 9

4. SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN 10

5. LITERATUUR EN BRONNEN 11

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING ..... - 1 -

Wnb Soortbescherming ..... - 1 -

Vogels en verstoring ..... - 1 -

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân ..... - 1 -

Voorwaarden vrijstellingen ..... - 2 -

Zorgplicht art 1.11 Wnb ..... - 3 -

Wnb Gebiedsbescherming ..... - 3 -

Natura 2000-gebieden ..... - 3 -

Wnb Houtopstanden ..... - 3 -

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur ..... - 4 -

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens 14 bestaande woningen aan de Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie te slopen, om in de plaats hiervan tien nieuwbouwwoningen te realiseren. Op donderdag 8 april 2021 is hiervoor een ecologische Quickscan uitgevoerd (Bureau FaunaX, 2021). In tabel 1.1 wordt een overzicht gegeven van de resultaten uit deze Quickscan.

Tabel 1.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	**X**				Werken buiten broedseizoen of onder begeleiding van een ecoloog.
Vogels	Huismus & gierzwaluw	Mogelijk	**X**				Nader onderzoek
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Divers	Divers	Ja				**X**	Zorgplicht.
Gebieds-bescherming	(extra)stikstof-uitstoot	Mogelijk					AERIUS Berekening

Op basis van de resultaten van de uitgevoerde Quickscan is nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen en huismussen, en de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. In onderhavige rapportage worden uitsluitend de resultaten van dit nader onderzoek behandeld. Binnen dit nader onderzoek is geen AERIUS berekening uitgevoerd. Voor aanvullende informatie betreffende deze toetsing Wnb verwijzen wij naar de Quickscan (Bureau FaunaX, 2021).

1.2 Methodieken & Werkwijze

Bij de planning van het veldwerk is rekening gehouden met de optimale periode waarin verschillende soortgroepen geïnventariseerd kunnen worden. Deze optimale periode hangt bijvoorbeeld samen met vliegtijd, broedtijd en balts. Voor het in kaart brengen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bijvoorbeeld een protocol opgesteld waarin is vastgelegd welke onderzoeksinspanning benodigd is per soort en per periode van het jaar (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021). Bureau FaunaX is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en werkt zoveel mogelijk volgens de opgestelde protocollen om de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek te waarborgen.

Bureau FaunaX is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en werkt zoveel mogelijk conform protocollen om de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek te waarborgen.

1.2.1 Jaarrond beschermde nesten (Huismus)

Het onderzoek naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van huismussen is uitgevoerd aan de hand van twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april – 15 mei. De bezoeken zijn op dagen met gunstige weersomstandigheden, dat wil zeggen zonnig weer, geen regen en geen harde wind uitgevoerd met een tussenliggende periode van ten minste 10 dagen, zoals staat beschreven in het Kennisdocument Huismus. Het eerste bezoek is tegelijkertijd met de Quickscan uitgevoerd op 8 april 2021. In tabel 1.2 wordt een overzicht gegeven van de uitgevoerde veldbezoeken, evenals de weersomstandigheden ten tijde van de bezoeken.

Tabel 1.2 Overzicht van de veldbezoeken voor het nader onderzoek naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van huismussen binnen het plangebied.

Bezoek nummer	Datum	Temp. (˚C)	Windsnelheid	Bewolkingsgraad
1	8 april 2021	8	ZW4	Licht bewolkt
2	13 mei 2021	14	NO3	Half bewolkt

Tijdens de bezoeken is vooral aandacht besteedt aan nest-indicerend gedrag, zoals huismussen die onder gegolfde dakpannen plaatsnemen, het vervoeren van voedselpakketjes, bedelende jongen en territoriale zang.

1.2.2 Jaarrond beschermde nesten (Gierzwaluw)

Het onderzoek naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen is uitgevoerd aan de hand van drie gerichte avondbezoeken per deelgebied tussen 21:00 en 22:30 in de periode 1 juni – 15 juli. Het plangebied is voor dit specifieke onderzoek opgedeeld in twee deelgebieden, om deze voldoende overzichtelijk te houden voor het onderzoek. De bezoeken zijn uitgevoerd op dagen met gunstige weersomstandigheden, dat wil zeggen geen kou, regen of harde wind en met een tussenliggende periode van ten minste 10 dagen, zoals beschreven in het Kennisdocument Gierzwaluw. Het eerste bezoek is hierbij gecombineerd met een bezoek voor het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen. In tabel 1.3 wordt een overzicht gegeven van de uitgevoerde veldbezoeken, evenals de weersomstandigheden ten tijde van deze bezoeken.

Tabel 1.3 Overzicht van de veldbezoeken voor het nader onderzoek naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen binnen het plangebied.

Bezoek nummer	Deelgebied	Datum	Temp. (°C)	Windsnelheid	Bewolkingsgraad
1	1	1 juni 2021	14	W3	Vrijwel geheel
2	2	1 juni 2021	14	W3	Vrijwel geheel
3	1	17 juni 2021	21	W3	Half bewolkt
4	2	17 juni 2021	21	W3	Half bewolkt
5	1	5 juli 2021	19	ZW3	Licht bewolkt
6	2	5 juli 2021	19	ZW3	Licht bewolkt

Tijdens dit onderzoek is vooral aandacht besteedt aan 'gierende' en invliegende dieren.

1.2.3 Vleermuizen (verblijfplaatsen)

Het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is uitgevoerd aan de hand van vier gerichte veldbezoeken per deelgebied, verdeeld over twee perioden in het jaar (de kraamperiode en de paarperiode). Het plangebied is voor dit specifiek onderzoek opgedeeld in drie deelgebieden om het plangebied zo overzichtelijk te houden. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden, dat wil zeggen geen regen, geen harde wind en niet te koud, zoals aangegeven in het Vleermuisprotocol 2021. In onderstaande tabel 1.4 wordt een overzicht gegeven van de uitgevoerde veldbezoeken, evenals de weersomstandigheden per bezoek.

Tijdens dit onderzoek is vooral aandacht besteedt aan in- en uitvliegende dieren, zwermgedrag en sociale 'pulsen'.

Voor de determinatie van vleermuizen is gebruikt gemaakt van een batdetector van het type D240X Petterson, gecombineerd met opnameapparatuur, gespecialiseerde determinatiesoftware en een lichtsterke zaklamp.

Tabel 1.4 Overzicht van de veldbezoeken voor het nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied.

Bezoek	Deelgebied	Datum	zonsopkomst/-ondergang	Tijd	Temp. (°C)	Windsnelheid	Bewolkingsgraad
1	1	25 mei 2021	21:42 ondergang	21:39 – 23:42	10	W3	Licht bewolkt
2	1	9 juni 2021	5:21 opkomst	3:20 – 5:22	11	W2	Zwaar bewolkt
3	1	17 augustus 2021	6:20 opkomst	4:20 – 6:20	15	W2	Half bewolkt
4	1	13 september 2021	20:00 ondergang	20:00 – 22:00	16	NO1	Helder
5	2	1 juni 2021	21:51 ondergang	21:47 – 23:51	14	O3	Vrijwel geheel bewolkt
6	2	15 juni 2021	5:19 opkomst	3:18 – 5:19	12	N2	Zwaar bewolkt
7	2	17 augustus 2021	6:20 opkomst	4:20 – 6:20	15	NW4	Half bewolkt
8	2	14 september 2021	19:56 ondergang	20:00 – 22:00	19	O2	Vrijwel geheel bewolkt
9	3	4 juni 2021	21:54 ondergang	21:53 – 23:55	14	N2	Half bewolkt
10	3	26 juni 2021	5:22 opkomst	3:20 – 5:24	16	NO2	Licht bewolkt
11	3	16 augustus 2021	6:18 opkomst	4:15 – 6:15	16	ZW3	Vrijwel geheel bewolkt
12	3	15 september 2021	19:54 ondergang	19:55 – 21:55	17	NW3	Vrijwel geheel bewolkt

2. RESULTATEN NADER ONDERZOEK

1.2.4 Jaarrond beschermde nesten (Huismus)

Ten tijde van de twee gerichte veldbezoeken is geen nest-indicerend gedrag van huismussen waargenomen. Zo werden er geen in- of uitvliegende dieren waargenomen en werd geen territoriale zang vanuit het plangebied gehoord. Het plangebied werd ten tijde van de bezoeken wel door enkele individuen als foerageergebied gebruikt. Er foerageerden huismussen in de hagen aan de voorzijde van de woningen en op de bestrating eromheen. De nesten van deze huismussen bevinden zich buiten het plangebied. Doordat er in de omgeving van het plangebied diverse alternatieve foerageergebieden aanwezig zijn, is het plangebied niet essentieel voor de lokale huismuspopulatie.

Wat dit betekent voor de voortgang van het project wordt besproken in hoofdstuk 3.

1.2.5 Jaarrond beschermde nesten (Gierzwaluw)

Tijdens de zes gerichte veldbezoeken werden geen invliegende gierzwaluwen waargenomen. Boven het plangebied werd op enkele momenten wel gier-activiteiten waargenomen. De betreffende individuen vlogen echter alleen boven het plangebied, en vlogen vervolgens naar andere delen van Sint Jacobiparochie. Er was derhalve geen sprake met binding met het plangebied.

Wat dit betekent voor de voortgang van het project wordt besproken in hoofdstuk 3

1.2.6 Vleermuizen (verblijfplaatsen)

Ten tijde van de 12 veldbezoeken voor het nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen woningen binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. Er werden geen in- of uitvliegende dieren waargenomen. Ten tijde van de veldbezoeken werden vrijwel alleen overvliegende dieren (gewone dwergvleermuis en laatvlieger) waargenomen. Op enkele momenten werden sociale pulsen van gewone dwergvleermuis waargenomen. Er leek echter geen sprake te zijn van binding met het plangebied. Paarverblijven van de waargenomen roepende dieren bevinden zich buiten het plangebied. De aanwezigheid van zomer-, kraam- en paarverblijven van vleermuizen binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Ook de aanwezigheid van winterverblijven binnen het plangebied kan naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten. Zo is er tijdens de bezoeken in de paarperiode geen verhoogde activiteit waargenomen aan het einde van de bezoeken, wat op de aanwezigheid van winterverblijven kan duiden. Hiernaast wordt het zeer onwaarschijnlijk geacht dat er binnen het plangebied sprake kan zijn van winterverblijven, doordat de te slopen woningen niet over geschikte bufferende capaciteit beschikken.

Wat deze resultaten betekenen voor de voortgang van het project wordt besproken in hoofdstuk 3.

3. CONCLUSIES NADER ONDERZOEK

Bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van beschermde soorten. Wanneer dat niet of onvoldoende gebeurt, kunnen wetsovertredingen aan de orde zijn. Deze kunnen leiden tot vertragingen in het project. Door op de juiste manier rekening te houden met de aanwezige soorten, kunnen deze problemen vaak op eenvoudige wijze worden voorkomen.

2.1 Jaarrond beschermde nesten (Huismus)

Ten tijde van het nader onderzoek zijn binnen het plangebied geen jaarrond beschermde nesten van huismussen vastgesteld. De aanwezigheid hiervan kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Wel werden binnen het plangebied foeragerende individuen waargenomen. Echter, doordat er in de omgeving van het plangebied voldoende alternatieve foerageerplekken aanwezig zijn, zoals vergelijkbare hagen, is het plangebied naar ons inzicht geen onderdeel van essentieel leefgebied voor de lokale populatie huismussen.

Voor wat betreft huismussen kan het project doorgang vinden zonder vervolgstappen.

- Er zijn geen vervolgstappen benodigd op het gebied van huismussen.

2.2 Jaarrond beschermde nesten (Gierzwaluw)

Ten tijde van het nader onderzoek zijn binnen het plangebied geen jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen vastgesteld. De aanwezigheid hiervan kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Hoewel er wel gier-activiteit werd waargenomen, was er geen binding met het plangebied. Verblijfplaatsen van deze individuen bevinden zich elders, buiten het plangebied.

- Er zijn geen vervolgstappen benodigd op het gebied van gierzwaluwen.

2.3 Vleermuizen (Verblijfplaatsen)

Ten tijde van het nader onderzoek zijn binnen het plangebied geen zomer-, kraam- of paarverblijven van vleermuizen aangetroffen. Ook de aanwezigheid van winterverblijven kan op voorhand worden uitgesloten. Voor wat betreft verblijfplaatsen van vleermuizen kan het project doorgang vinden zonder vervolgstappen.

- Er zijn geen vervolgstappen benodigd op het gebied van vleermuizen.

4. SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN

Op het gebied van jaarrond beschermde nesten van huismussen en gierzwaluwen, en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn geen vervolgstappen benodigd voor de voortgang van de voorgenomen werkzaamheden.

Overige vervolgstappen

- Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli).
- Houd rekening met de zorgplicht.

5. LITERATUUR EN BRONNEN

Literatuur
Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Bureau FaunaX (2021). Quickscan Wet natuurbescherming/Ontwikkeling Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie. Rapport 21112. Bureau FaunaX, Leeuwarden.

Bronnen internet
Kennisdocument Gierzwaluw
https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-006-Kennisdocument-Gierzwaluw-1.0.pdf

Kennisdocument Huismus
https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huismus-1.0.pdf

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal

Ravon
http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie

Sovon
https://www.sovon.nl/nl

Zoogdiervereniging
www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming provincie Fryslân.

Zoogdieren	*Amfibieën*
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Steenmarter	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Molmuis	
Ondergrondse woelmuis	
Rosse woelmuis	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen, niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De voor gemeenten belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.
De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m^2) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor ‘buiten de bebouwde kom’ een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving.

Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.
Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Bijlage 3 Onderzoek Stikstofdepositie

RHO ADVISEURS - MEMO

DATUM	03 mei 2021	**PROJECT**	Sint Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizen-straat
KENMERK	20210554		
VAN	M.A. Bulthuis	**OPDRACHTGEVER**	Gemeente Waadhoeke
AAN	--		
CC	--		

STIKSTOFEMISSIE EN DEPOSITIE

1. INLEIDING

In opdracht van de gemeente Waadhoeke is een stikstofdepositieberekening uitgevoerd voor de sloop, aanleg- en exploitatiefase van woningbouw rondom de Geert Veenhuizenstraat in Sint Jacobiparochie. In deze berekening is rekening gehouden met verkeersbewegingen en de inzet van diesel aangedreven materieel.

Naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 met betrekking tot het Programma Aanpak Stikstof wordt bij vrijwel ieder plan stilgestaan bij de mogelijke stikstofemissie en het effect daarvan op Natura 2000-gebieden. In het kader van het bestemmingsplan Sint Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat is het voorliggende onderzoek uitgevoerd.

Binnen het bestemmingsplan Sint Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat worden de 14 grondgebonden sociale huurwoningen aan de Geert Veenhuizenstraat gesloopt om zo vervolgens plaats te maken voor 6 rijwoningen en 4 particuliere huurwoningen. Het woningtype van de particuliere huurwoningen is nog niet bekend. Achter de woningen bevindt zich een uitgestrekt grasveld die behouden zal blijven.

2. AERIUS-CALCULATOR EN UITGANGSPUNTEN

2.1 AERIUS, release 15 oktober 2020

Met behulp van de nieuwe release van het rekenprogramma AERIUS-calculator (release 15 oktober 2020) is gekeken naar de depositie op de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden (automatische berekening). Vanuit de AERIUS-calculator is vervolgens een PDF-bestand met resultaten gegenereerd. In figuur 1 is het plangebied met de daaromheen liggende Natura 2000-gebieden weergegeven. Het plangebied ligt op minder dan 5 kilometer afstand van Natura 2000-gebied de Waddenzee.

2.2 Exploitatiefase

Voor het plan wordt uitgegaan van een gasloze woningen. Er is derhalve geen emissie vanwege het verstoken van aardgas binnen de woningen.

Op basis van 10 grondgebonden eengezinswoningen bedraagt het aantal verkeersbewegingen ten hoogste 74 per etmaal (lichte motorvoertuigen). Dit is berekend op basis van CROW-kentallen (publicatie 381), zie tabel 1. Voor wat betreft de lengte van de rijroute is uitgegaan van een route vanaf het plangebied naar de aansluiting met de Oosteinde (N393).

Tabel 1: Verkeersgeneratie exploitatiefase

Woningtype	Aantal woon-eenheden	Kencijfer CROW per	Verkeersgeneratie per etmaal
Koop, hoek/rijwoningen	6	7,4	44,4
Huur, vrije sector	4	7,4	29,6
Totaal			74

2.3 Sloop- en Aanlegfase

Om te verkennen welke effecten kunnen optreden tijdens de sloop- en aanlegfase is een berekening uitgevoerd. Voor het dieselgebruik is uitgegaan van ervaringsgegevens elders. Het aantal verkeersbewegingen in de sloop- en aanlegfase bedraagt nooit meer dan het aantal in de exploitatiefase, maar is wel afzonderlijk opgenomen in de berekening.

De volgende uitgangspunten voor de aanlegfase zijn gehanteerd:

1. Voor de aanlegfase wordt uitgegaan van 200 verkeersbewegingen (zware motorvoertuigen) per jaar voor de aan- en afvoer van materiaal en machines. Dit zijn 20 verkeersbewegingen per woning per jaar. Voor het vervoer van personeel zijn er 6 verkeersbewegingen per etmaal.
2. Gedurende de sloopfase wordt gedurende 5 8-urige werkdagen dieselmaterieel ingezet. Dit dieselmaterieel (stageklasse IV, 130-300 kW) heeft een verbruik van 20 liter per uur. Voor de gehele sloopfase bedraagt het dieselverbruik in totaal 800 liter.
3. De aanlegfase van de woning valt te splitsen in de voorbereiding-/grondwerk en de bouwfase. Gedurende voorbereiding-/grondwerk vindt het bouw- en woonrijp maken plaats. Het gaat hier om de aanleg van de funderingen, rioleringen, bekabeling, wegen, bestrating, straatmeubilair en groenvoorzieningen. Gedurende de bouwfase vindt de daadwerkelijke constructie van de woningen plaats.
4. Uit metingen van TNO blijkt dat werktuigen een substantieel deel van de tijd stationair draaien: het aandeel stationair draaien varieerde bij de metingen aan vier werktuigen tussen de 18% en 57% van de totale draaitijd (TNO, R10465). Voor de Klimaat- en Energieverkenning 2019 is door TNO uitgegaan van gemiddeld 30% van de tijd stationair draaien (TNO, P12134). Voor deze berekening is ook uitgegaan dat 70% van de draaiuren de motor belast is en 30% van de draaiuren onbelast is (stationair draait). Het aantal stationaire draaiuren van het dieselmaterieel gedurende sloopfase bedraagt 12 uren. Gedurende de voorbereiding-/grondwerk en de bouwfase draait het dieselmaterieel gedurende 72 en 48 stationair.

Tabel 2: uitgangspunten dieselverbruik materieel aanlegfase woningen

activiteit	**klasse**	**dieselverbruik [liter/uur]**	**uren/dag**	**aantal dagen/ woning**	**totaal diesel-verbruik [liter]**
woningen (10 stuks)					
voorbereiding/grondwerk	stage IV, 130-300 kW	20	8	3	4.800
bouwfase	stage IV, 75-130 kW	10	8	2	1.600
Totaal					6.200

Omdat het materieel verspreid over het bouwterrein wordt ingezet is de emissie ingevoerd als vlakbron in het plangebied.

3. RESULTATEN EN CONCLUSIE

In het bijgevoegde PDF-bestand is de ligging van de bronnen en het resultaat weergegeven. De emissie van het wegverkeer wordt in de AERIUS-calculator niet verder berekend dan 5 kilometer van het plangebied. Het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied, de Waddenzee, ligt op minder dan op 5 kilometer afstand van het plangebied. Uit de resultaten van de berekeningen voor de sloop, aanleg- en exploitatiefase blijkt dat de stikstofdepositie nergens hoger is dan afgerond 0,00 mol/ha/jaar. Omdat de stikstofemissie van het verkeer niet leidt tot een stikstofdepositie van hoger dan 0,00 mol/ha/jaar op de Waddenzee, kan er worden gesteld dat het stikstofemissie van het verkeer ook niet leidt tot een stikstofdepositie van hoger dan 0,00 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebieden die verder dan 5 kilometer van het plangebied zijn gelegen. Negatieve effecten in de vorm van vermesting en verzuring zijn derhalve niet aan de orde. Voor dit plan geldt geen vergunningplicht op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Figuur 1 Plangebied met de daaromheen liggende Natura 2000-gebieden

BIJLAGE 1 STIKSTOFBEREKENING SLOOP, AANLEG- EN EXPLOITATIEFASE

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Rho Adviseurs	Geert Veenhuizenstraat, - Sint Jacobiparochie

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Sint Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat	RbkbBsWCPrX4

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
04 mei 2021, 05:56	2021	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	35,93 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

Aanleg- en exploitatiefase

Locatie

Situatie 1

500 m

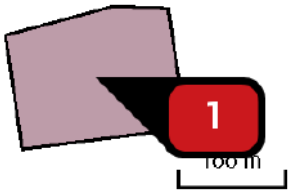
Emissie

Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		Bron 1 Aanlegfase Materieel Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	< 1 kg/j	33,00 kg/j
2		Bron 2 Aanlegfase Verkeer Wegverkeer | Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
3		Bron 3 Exploitatiefase Verkeer Wegverkeer | Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	2,48 kg/j

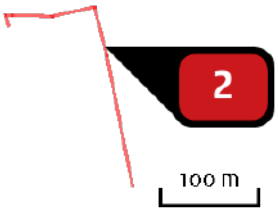
Emissie (per bron)

Situatie 1

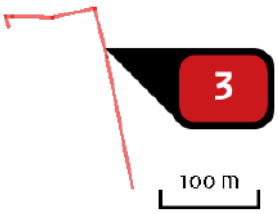
Naam	Bron 1 Aanlegfase Materieel
Locatie (X,Y)	169695, 587531
NOx	33,00 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Stationair bedrijf (uren/j)	Cilinder inhoud (l)	Stof	Emissie
STAGE IV, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2014 (Diesel)	Voorbereiding-/grondwerk	4.800	72	10,8	NOx NH3	22,19 kg/j < 1 kg/j
STAGE IV, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2015 (Diesel)	Bouwfase	1.600	48	5,1	NOx NH3	7,11 kg/j < 1 kg/j
STAGE IV, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2014 (Diesel)	Sloop	800	12	10,8	NOx NH3	3,70 kg/j < 1 kg/j

Naam	Bron 2 Aanlegfase Verkeer
Locatie (X,Y)	169808, 587566
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	6,0 / etmaal	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	200,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam	Bron 3 Exploitatiefase Verkeer
Locatie (X,Y)	169808, 587566
NOx	2,48 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	74,0 / etmaal	NOx	2,48 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2020_20210209_2f032ce1a2
Database	versie 2020_20210209_2f032ce1a2

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2020

Bijlage 4 Verkennen bodemonderzoek

RHO ADVISEURS

VERKENNEND BODEMONDERZOEK

GEERT VEENHUIZENSTRAAT 10-36 TE ST.-JACOBIPAROCHIE

17 MEI 2021

WSP NEDERLAND B.V.
ORIONWEG 28
8938 AH LEEUWARDEN

wsp.com

PROJECTNUMMER
SOL016701

DOCUMENTNUMMER
SOL016701.RAP001., versie 1.0

COLOFON

OPDRACHTGEVER

RHO Adviseurs
Postbus 150
3000 AD Rotterdam

CONTACTPERSOON OPDRACHTGEVER

De heer T. de Jong

PROJECTNUMMER OPDRACHTGEVER

20210544

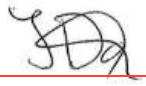
CONTACTPERSOON WSP NEDERLAND B.V.

Mevrouw ing. S. K. van der Linde
Tel: +31 6 11 77 55 37
Email: sade.vanderlinde@wsp.com

AUTORISATIE

PROJECTNUMMER	DOCUMENTNUMMER	VERSIE	STATUS
SOL016701	SOL016701.RAP001.SL	1.0	Definitief

OPGESTELD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
Mevrouw ing. S. K. van der Linde	Junior Adviseur	17 mei 2021	

GEVERIFIEERD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
Mevrouw ing. J. H. Dortland	Senior Adviseur	17 mei 2021	

INHOUDS-OPGAVE

1 INLEIDING 4
1.1 Aanleiding, doel en opzet van het onderzoek 4
1.2 Kwaliteit 4

2 VOORONDERZOEK 6
2.1 Beschrijving van de locatie 6
2.2 Bevindingen vooronderzoek 7
2.3 Hypothese en onderzoeksstrategie 8

3 VELDWERK EN CHEMISCHE ANALYSES 10
3.1 Uitgevoerde veldwerkzaamheden 10
3.2 Zintuiglijke waarnemingen 10
3.3 Grondwaterbemonstering 11
3.4 Chemische analyses 11

4 BESPREKING ONDERZOEKSRESULTATEN 12
4.1 Toetsing van de analyseresultaten 12
4.2 Interpretatie 14

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 15

OVERZICHT BIJLAGE(N)

Bijlage 1
— Regionale ligging van de onderzoekslocatie
Bijlage 2
— Situatietekening onderzoekslocatie
Bijlage 3
— Profielbeschrijvingen
Bijlage 4
— Analysecertificaten grond en grondwater
Bijlage 5
— Getoetste analyseresultaten en toetsingswaarden

1 INLEIDING

In opdracht van RHO Adviseurs heeft WSP Nederland B.V. een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de Geert Veenhuizenstraat 10-36 te St.-Jacobiparochie. De ligging van de locatie en de situatietekening zijn opgenomen in bijlagen 1 en 2.

1.1 AANLEIDING, DOEL EN OPZET VAN HET ONDERZOEK

De aanleiding voor het uitvoeren van een verkennend milieukundig onderzoek wordt gevormd door de voorgenomen aanvraag van een omgevingsvergunning (bouw- en sloop). Men is voornemens de huidige woningen te slopen en nieuwe woningen te plaatsen.

Het doel van het verkennend bodemonderzoek is het vaststellen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem. De opzet van het verkennend bodemonderzoek is gebaseerd op de Nederlandse norm "Onderzoeksstrategie bij verkennend onderzoek" (NEN 5740:2009+A1:2016).

1.2 KWALITEIT

WSP Nederland B.V. is door Kiwa Nederland B.V. gecertificeerd voor de ISO 9001, ISO 14001 en VCA** en in het kader van de Regeling Kwalibo voor de BRL SIKB 1000, 2000 en 6000. Verder is WSP Nederland B.V. gecertificeerd voor het asbestcertificatieschema en de CO_2-prestatieladder trede 5. De certificaten van alle vestigingen van WSP Nederland B.V. staan geregistreerd op onze hoofdvestiging te Breda.

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door WSP Nederland B.V. conform de onderstaande protocollen:
- Protocol 2001 “Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen”.
- Protocol 2002 “Het nemen van grondwatermonsters”.

WSP Nederland B.V. is hiervoor gecertificeerd volgens de BRL SIKB 2000 “Veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek” en door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat erkend. De veldmedewerkers die zijn ingezet beschikken over de in de BRL gestelde ervaringseisen en staan geregistreerd als erkend persoon bij Rijkswaterstaat Leefomgeving voor tenminste de voor dit project relevante protocollen.

De analyses zijn uitgevoerd door SGS Environmental Analytics B.V. (voorheen SYNLAB Analytics & Services B.V.) Dit laboratorium is geaccrediteerd conform de NEN-EN-ISO 17025:2005 en de AS3000 “Laboratoriumanalyses voor milieu-hygiënisch bodemonderzoek”. De analyses zijn, waar mogelijk, verricht conform de AS3000.

De onderzoekslocatie is geen eigendom van WSP Nederland B.V., daaraan gelieerde ondernemingen of overige bij de uitvoering van het onderzoek betrokken partijen. Derhalve voldoet het onderzoek aan de onafhankelijkheidseisen uit de Regeling bodemkwaliteit en het procescertificaat BRL 2000.

Disclaimer
Bodemonderzoek betreft per definitie een steekproef. Het hanteren van de actuele normen en protocollen draagt in grote mate bij aan het verkrijgen van een correct beeld van de actuele milieuhygiënische kwaliteit van de bodem. Het steekproefsgewijze karakter van het onderzoek maakt het echter onmogelijk om garanties te geven ten aanzien van de resultaten van het onderzoek. WSP Nederland B.V. accepteert geen aansprakelijkheid voor eventuele beslissingen die opdrachtgever of derden op basis van dit onderzoek nemen.

Leeswijzer
Dit rapport beschrijft de wijze van uitvoering en resultaten van het onderzoek en kent de volgende opbouw:

In hoofdstuk 2 worden de algemene informatie van de onderzoekslocatie, de resultaten van het vooronderzoek en de daaruit voortvloeiende onderzoekshypothese beschreven. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het veldonderzoek weergegeven. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het laboratoriumonderzoek getoetst. Hoofdstuk 5 sluit af met de conclusies en eventuele aanbevelingen.

2 VOORONDERZOEK

In het kader van het verkennend onderzoek is een vooronderzoek uitgevoerd overeenkomstig de NEN 5725:2017. In het kader hiervan zijn de volgende bronnen geraadpleegd:
— opdrachtgever (RHO Adviseurs);
— landelijk bodeminformatiesysteem (www.bodemloket.nl);
— gemeente Waadhoeke;
— provinciaal bodemloket Provincie Friesland (Nazca4U);
— omgevingsdienst Fryske Utfjieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO);
— historisch kaartmateriaal (www.topotijdreis.nl);
— recent kaartmateriaal (Google Earth en Maps);
— kadaster (https://www.pdok.nl/viewer/#);
— terreininspectie.

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het vooronderzoek besproken. Dit resulteert in een hypothese over de mogelijke verontreinigingssituatie op de onderzoekslocatie.

De resultaten van het vooronderzoek zijn in onderstaande paragrafen opgenomen.

2.1 BESCHRIJVING VAN DE LOCATIE

In onderstaand overzicht zijn de algemene gegevens van de locatie opgenomen:

Adres onderzoekslocatie	Geert Veenhuizenstraat 10-36 te St.-Jacobiparochie
Coördinaten (volgens Rijksdriehoeksmeting)	X: 169.683 Y: 587.574
Oppervlakte locatie	Circa 3.175 m^2
Kadastrale gegevens	Gemeente Waadhoeke, sectie A, nummer 2610 t/m 2623
Huidig gebruik van de locatie	Wonen
Toekomstig gebruik van de locatie	Wonen
Aanwezige verhardingen	Stoeptegels (deels)
Aanwezigheid ondergrondse opslagtanks	Geen
Asbestverdacht materiaal aanwezig	De woningen zijn gebouwd in 1970, mogelijk kunnen asbesthoudende materialen verwerkt zijn in de woningen. Er is voorafgaand aan het bodemonderzoek geen aanleiding om asbest in de bodem te verwachten
Bodemkwaliteitskaart	*Nota bodembeheer 2018 provincie Friesland, FUMO 2018*
– Toepassingskaart	Bovengrond: Wonen Ondergrond: Wonen
– Ontgravingskaart	Bovengrond: AW2000 Ondergrond: AW2000

2.2 BEVINDINGEN VOORONDERZOEK

Op basis van informatie verkregen van de opdrachtgever is naar voren gekomen dat de bodem ter plaatse van onderzoekslocatie niet eerder milieukundig is onderzocht.

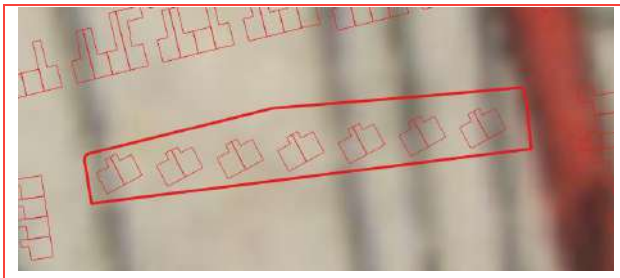
Wel zijn nabij de onderzoekslocatie twee onderzoeken bekend. Ten noorden van de huidige onderzoekslocatie, vanaf de Professor JC Dorststraat 18 tot aan het kruispunt met de Geert Veenhuizenstraat en Kadal is in 2014 een partijkeuring uitgevoerd ter plaatse van de weg. Ten zuiden van de huidige onderzoekslocatie (sportveld) is in 2003 een verkennend onderzoek uitgevoerd. De beschikbare bodeminformatie staat opgenomen in tabel 1.

Tabel 1: Beschikbare bodeminformatie

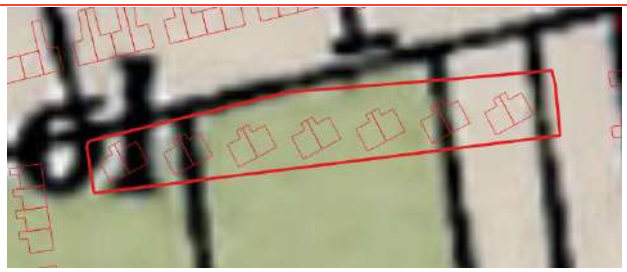
	SOORT ONDERZOEK	ONDERZOEKSBUREAU	KENMERK	DATUM
NR. 1	**Partijkeuring Geert Veenhuizenstraat te Sint Jacobiparochie (ten noorden van de huidige onderzoekslocatie)**			
	Partijkeuring	CSO-Milfac	14F252-R02	19 november 2014
	Conclusie: Wegens de herinrichting van de aanwezige infrastructuur is een partijkeuring uitgevoerd ter plaatse van de Geert Veenhuizenstraat. De in-situ partij bestaat uit zandige klei en heeft een omvang van ca. 2.768 ton (1.628 m_3) tot 0,65 m diep. Naast de keuring van de vrij te komen klei is een indicatieve keuring uitgevoerd van het aanwezige zandcunet. De klei voldoet getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit aan de klasse AW2000 en is vrij toepasbaar. Het zandcunet voldoet indicatief getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit aan de klasse AW2000. Ten tijde van de partijkeuring zijn slootdempingen die mogelijk op de onderzoekslocatie aanwezig zijn niet teruggevonden die mogelijk wel aangetroffen worden bij graafwerkzaamheden in de grond ter plaatse van de onderzoekslocatie. Opgemerkt wordt dat ter plaatse van de onderzoekslocatie mogelijk slootdempingen en/of dempingsmateriaal aangetroffen kan worden. Indien dit het geval is, dient het werk stilgelegd te worden en dient de grond ter plaatse van de slootdempingen te worden onderzocht.			
NR. 2	**Verkennend onderzoek Tennispark gelegen ten noorden van het Oosteinde te Sint Jacobiparochie (ten zuiden van onderhavige locatie)**			
	Verkennend onderzoek	CSO-Milfac	B8308-2VO-1	20 februari 2003
	Conclusie: Zintuiglijk is tijdens het onderzoek plaatselijk puin aangetroffen. In de bovengrond zijn plaatselijk lichte verhogingen aan PAK aangetoond. In de ondergrond zijn geen verhogingen aangetoond. In het grondwater is een lichte verhoging aan chroom aangetoond. De lichte verhogingen geven geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend onderzoek. De milieuhygiënische kwaliteit van de grond ter plaatse van de onderzoekslocatie is in voldoende mate vastgesteld en vormen geen bezwaren ten aanzien van de geplande woningbouw.			

Historisch kaartmateriaal
Op basis van oud kaartmateriaal afkomstig uit www.topotijdreis.nl, in combinatie met de luchtfoto's afkomstig van Google Earth en informatie uit de BAG viewer, blijkt dat de onderzoekslocatie tot 1970 onbebouwd is geweest en een agrarische bestemming had. Vanaf 1970 zijn de onderzoekslocatie en de omliggende percelen ontwikkeld tot woongebied. Tevens is zichtbaar op oud kaartmateriaal dat op de onderzoekslocatie diverse sloten zijn gedempt, zie tabel 2. In totaal zijn op de onderzoekslocatie vijf sloten gedempt in die verschillende periodes (1930, 1950 en 1970). Voor zover bekend zijn de slootdempingen op de huidige onderzoekslocatie in het verleden niet eerder onderzocht.

Figuur 1: Historisch kaartmateriaal (www.topotijdreis.nl)

1930

1950

1970

2020

Terreininspectie
Tijdens de terreininspectie ter plaatse van de onderzoekslocatie zijn geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op de mogelijke aanwezigheid van bodemverontreiniging.

PFAS
Er is geen aanleiding om aan te nemen dat op onderhavige onderzoekslocatie hoge gehalten aan PFAS en/of GenX in de grond aanwezig zijn, er is geen puntbron in de directe omgeving bekend. In vrijwel heel Nederland zijn (zeer) licht verhoogde gehalten aan PFAS verbindingen in de grond aanwezig als gevolg van atmosferische depositie. Op basis van de bodemkwaliteitskaart PFAS in Friesland (2020) blijkt dat de regionale achtergrondgehalten aan PFAS ruim beneden de landelijk gestelde achtergrondgehalten liggen.

Asbest
In het vooronderzoek is tevens nagegaan of er sprake is van een asbestverdachte locatie (bijvoorbeeld bij ongecontroleerde sloop van gebouwen met asbesthoudende bouwstoffen, bij de aanwezigheid van ophooglagen of bij het gebruik van asbesthoudende beschoeiingen / afscheidingen). Op basis van het vooronderzoek is er geen sprake van een asbestverdachte locatie.

2.3 HYPOTHESE EN ONDERZOEKSSTRATEGIE

Op basis van het vooronderzoek wordt verondersteld dat de bodem van het terrein niet verontreinigd is. De hierbij behorende onderzoeksstrategie is strategie ONV-NL (strategie voor een onverdachte niet-lijnvormige locatie) uit de vigerende NEN 5740.

Ter plaatse van de slootdempingen kan verontreiniging van de bodem hebben opgetreden als gevolg van (bodemvreemd) dempingsmateriaal. De sloten zijn in drie verschillende perioden gedempt. Aangenomen wordt dat per periode hetzelfde dempingsmateriaal is toegepast. Voor het overige terreindeel wordt voorafgaand aan het onderzoek geen verontreiniging in de bodem verwacht.

Ter plaatse van de slootdempingen worden boorraaien geplaatst haaks op de gedempte watergangen om met een lichte onderzoeksinspanning na te gaan of mogelijk dempingsmateriaal aanwezig is in de bodem. Een boorraai bestaat uit drie boringen welke worden uitgevoerd tot een diepte van 2,0 m -mv. per dempingsperiode wordt één slootdemping onderzocht omdat er wordt aangenomen dat het gebruikte dempingsmateriaal per periode gelijk is. Dit resulteert in drie boorraaien. Analyses worden enkel ingezet wanneer hier zintuiglijk aanleiding toe is.

3 VELDWERK EN CHEMISCHE ANALYSES

3.1 UITGEVOERDE VELDWERKZAAMHEDEN

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd op 14 april 2021 door de heer M. Uineken. Tijdens het veldwerk zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

Tabel 2: Overzicht uitgevoerde werkzaamheden

DEELLOCATIE	**STRATEGIE**	**VELDWERK**		**ANALYSES**	
		Boringen (diepte in m - mv)	Peilbuis (filter in m -mv)	Grond	Grondwater
Verkennend bodemonderzoek					
Gehele locatie (3.175 m²)	ONV-NL *NEN 5740*	04 t/m 13 (0,5) 02 en 03 (2,0) 01 (2,7)	01 (1,7 – 2,7)	3x standaardpakket	1x standaardpakket
Dempingen (3)	-	R01 (0,71) R02 t/m R06 (2,0) R00, R07 t/m R09 (2,5)	-	-	–

De verrichte veldwerkzaamheden zijn ingemeten ten opzichte van vaste punten en met behulp van 06-GPS (x, y en z-coördinaten). De situatietekening met de boorpunten en de peilbuis is opgenomen in bijlage 2.

In bijlage 3 zijn de gedetailleerde boorbeschrijvingen weergegeven met de bodemopbouw, de diepten waarop grondmonsters zijn genomen en de diepte waarop het peilfilter geplaatst is.

3.2 ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN

Onverdacht terreindeel
In de bovengrond is ter plaatse van boring 01 de grond zwak baksteenhoudend, ter plaatse van boring 06 zijn sporen baksteen aangetroffen. Ter plaatse van de overige boringen op het onverdachte terreindeel zijn visueel geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op het voorkomen van een bodemverontreiniging.

Dempingen
Ter plaatse van alle dempingen zijn in de bovengrond sporen baksteen aangetroffen en is de grond plaatselijk licht baksteenhoudend. Deze waarnemingen wijken niet af van de waarnemingen in de bovengrond op het overig terreindeel. Ter hoogte van de meest westelijke en meest oostelijke demping is slib aangetroffen in de ondergrond op een diepte van circa 2,0 m-mv. Er zijn visueel geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op (bodemvreemd) dempingsmateriaal.

Boring R01, uitgevoerd ter hoogte van de meest westelijke demping, is gestuit op een diepte van 0,7 m-mv op een handmatig ondoordringbare laag.

Er zijn op het maaiveld en in de opgeboorde grond visueel geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op een verontreiniging met asbest.

In de NEN5725:2017 bijlage A is een handreiking opgenomen voor vooronderzoek asbest in bodem, bouw- en sloopafval en recyclinggranulaat. In paragraaf A.4 staat beschreven wanneer bodemvreemde bijmenging wordt aangemerkt als verdacht of onverdacht op asbest. Ter plaatse van de bodem waarin tijdens het onderzoek baksteen is aangetroffen, is sprake van een eenduidig materiaal en het materiaal is visueel goed herkenbaar. Uitsluitend baksteen bevat geen asbesthoudend materiaal en is, overeenkomstig met de NEN 5725:2017, niet verdacht op asbest.

3.3 GRONDWATERBEMONSTERING

Het grondwater is bemonsterd op 23 april 2021 door de heer A.B. Zuidema. Tijdens de bemonstering zijn aan het grondwater geen afwijkingen waargenomen. De grondwaterstand, de zuurgraad (pH), de elektrische geleidbaarheid (EGV) en de troebelheid van het grondwater zijn tijdens de monstername in het veld bepaald. De resultaten zijn weergegeven in onderstaande tabel en geven geen aanleiding de analysestrategie te wijzigen.

Tabel 3: Peilbuisgegevens

PEILBUIS	FILTERDIEPTE (M -MV)	GRONDWATERSTAND (M -MV)	BELUCHT (JA/NEE)	PH	EGV (µS/CM)	TROEBELHEID (NTU)
01	1,7 – 2,7	1,08	Nee	6,7	2724	56,2

De gemeten waarden voor EGV en pH zijn normaal voor grondwater in deze omgeving.
De NTU is een maat voor de troebelheid (turbiditeit) van een vloeistof. Een direct verband tussen de hoeveelheid deeltjes en de gemeten NTU is niet te leggen aangezien de reflectie, vorm en kleur van de deeltjes sterk kunnen verschillen.

3.4 CHEMISCHE ANALYSES

De geanalyseerde monsters van grond en grondwater, inclusief weergave van de parameters waarop de monsters zijn geanalyseerd, zijn opgenomen in de tabellen met analyseresultaten (paragraaf 4.1).

De analysecertificaten voor grond en grondwater, inclusief samenstelling van de standaardpakketten, zijn opgenomen in bijlage 4.

4 BESPREKING ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 TOETSING VAN DE ANALYSERESULTATEN

De analyseresultaten zijn getoetst aan de door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat vastgestelde achtergrond- en interventiewaarden voor grond en de streef- en interventiewaarden voor grondwater. De achtergrondwaarden voor grond zijn vastgelegd in de Regeling bodemkwaliteit. De interventiewaarden voor grond en de streef- en interventiewaarden voor grondwater zijn vastgelegd in de Circulaire bodemsanering 2013.

De betekenis van deze waarden is als volgt:
- **Achtergrondwaarde grond/streefwaarde grondwater:** bij een gehalte lager dan de achtergrondwaarde voor grond en de streefwaarde voor grondwater wordt gesproken over niet verontreinigde bodem (bodemindex < 0). Wanneer een gemeten gehalte de achtergrondwaarde of de streefwaarde overschrijdt, wordt gesproken over een licht verhoogd gehalte of een lichte verontreiniging (bodemindex > 0).
- **Interventiewaarde:** wanneer een gemeten gehalte hoger is dan de interventiewaarde wordt gesproken over een sterke verontreiniging of sterk verhoogd gehalte (bodemindex > 1,0).

De achtergrond- en interventiewaarden gelden voor een zogenaamde standaardbodem: bodem met een lutumgehalte van 25% en een organisch stofgehalte van 10%. Conform de Regeling bodemkwaliteit zijn de analyseresultaten op basis van het gemeten lutum- en organische stofgehalte omgerekend naar deze standaardbodem en vervolgens getoetst. Zowel de originele als de gecorrigeerde analyseresultaten zijn opgenomen in de toetsingstabellen in bijlage 5. Hierin zijn tevens de toetsingswaarden opgenomen.

Naast de achtergrond-, streef- en interventiewaarde hanteren wij een zogenaamde **tussenwaarde**. Dit is het gemiddelde van de achtergrond- of streefwaarde en de interventiewaarde (bodemindex > 0,5 en < 1,0). Overschrijding van de tussenwaarde wordt een matig verhoogd gehalte of matige verontreiniging genoemd. Deze waarde kan, afhankelijk van het doel van het onderzoek, als triggerwaarde worden gehanteerd voor het uitvoeren van een nader onderzoek.

De Index bij de toetsing geeft aan in welke mate er een overschrijding is of niet. Deze index wordt op de volgende manier berekend:

(GSSD – S) / (I – S) GSSD = Gestandaardiseerde waarde van BoToVa S = Streefwaarde (of Achtergrondwaarde bij Grond) I = Interventiewaarde

Wanneer de index:

- Index < 0	-> De toetsing zit onder de S of AW
- 0 < Index <= 0,5	-> De toetsing zit tussen de S of AW en de (oude) Tussenwaarde
- 0,5 < Index <= 1	-> De toetsing zit tussen de (oude) Tussenwaarde en de Interventiewaarde
- Index > 1	-> De Interventiewaarde is overschreden

BESLUIT BODEMKWALITEIT

De resultaten van de grondanalyses zijn in onderhavig onderzoek (indicatief) getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit (Bbk). Binnen het Besluit bodemkwaliteit worden de volgende kwaliteitsklassen voor grond onderscheiden:

- AW2000 (landbouw/natuur);
- Wonen;
- Industrie;
- Niet Toepasbaar.

ERNST EN SPOED

Voor bodemverontreinigingen die zijn ontstaan voor 1 januari 1987 (voor asbest voor 1 juli 1993) geldt het volgende. Er is sprake van een geval van ernstige verontreiniging indien voor ten minste één stof het gemiddelde gemeten gehalte van minimaal 25 m^3 bodemvolume in het geval van grondverontreiniging, of 100 m^3 bodemvolume in het geval van een grondwaterverontreiniging, hoger is dan de interventiewaarde.

Bij een verontreiniging met asbest in grond is het volumecriterium niet van toepassing en is bij overschrijding van de interventiewaarde direct sprake van een geval van ernstige verontreiniging.

De spoedeisendheid van de sanering is afhankelijk van de actuele risico's van de ernstige verontreiniging voor de volksgezondheid, het ecosysteem en verspreiding via het grondwater. Indien geen sprake is van actuele risico's, dan hebben saneringsmaatregelen geen spoed.

ZORGPLICHT

Voor bodemverontreinigingen die zijn ontstaan na 1 januari 1987 (voor asbest na 1 juli 1993) geldt het zorgplichtartikel (artikel 13 Wet bodembescherming). Hierin is bepaald dat eenieder die op of in de bodem handelingen verricht (als bedoeld in de artikelen 6 tot en met 11 van de Wet bodembescherming) en die weet of had kunnen weten dat door die handelingen de bodem kan worden verontreinigd, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem/haar kunnen worden gevergd om de bodem te saneren en de gevolgen van verontreiniging te beperken of zo veel mogelijk ongedaan te maken. De saneringsnoodzaak bij zorgplichtsaneringen is onafhankelijk van de ernst van de verontreiniging of de spoedeisendheid.

Een overzicht van de toetsingsresultaten staat weergegeven in de volgende tabellen.

Tabel 4: Toetsingsresultaten grond

(MENG)-MONSTER	DEELMONSTERS (M -MV)	ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN	ANALYSEPAKKET	RESULTAAT WET BODEMBESCHERMING (+INDEX)		TOETSING BESLUIT BODEMKWALITEIT (INDICATIEF)
				> AW	> I	
M01	01 (0,00 - 0,50) 06 (0,00 - 0,50) R01 (0,00 - 0,50)	Sporen baksteen	Standaardpakket	Kwik (-)	–	Altijd toepasbaar
M02	02 (0,00 - 0,50) 03 (0,00 - 0,50) 05 (0,00 - 0,50) 07 (0,00 - 0,50) 08 (0,00 - 0,50) 09 (0,00 - 0,50)	–	Standaardpakket	–	–	Altijd toepasbaar
M03	01 (1,00 - 1,50) 02 (1,00 - 1,50) 03 (1,00 - 1,50)	–	Standaardpakket	–	–	Altijd toepasbaar

– : Geen zintuiglijke waarnemingen / geen van de onderzochte parameters overschrijdt de betreffende toetsingswaarde
Standaardpakket : 9 metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink), PAK, PCB, minerale olie, grond organisch stof- en lutumpercentage
> AW : > Achtergrondwaarde, lager dan interventiewaarde
> I : > Interventiewaarde
Index : (GSSD - AW) / (I - AW)

Tabel 5: Toetsingsresultaten grondwater (Wet bodembescherming)

PEILBUIS	FILTERDIEPTE (M -MV)	ANALYSEPAKKET	RESULTAAT (+INDEX) STOFFEN > S	STOFFEN > I
01	1,7 – 2,7	Standaardpakket	Xylenen (0,01) Naftaleen (-)	–

– : Geen zintuiglijke waarnemingen / geen van de onderzochte parameters overschrijdt de betreffende toetsingswaarde
NEN-gw : 9 metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink), vluchtige aromatische koolwaterstoffen, vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen en minerale olie;
>S : > Streefwaarde, lager dan Interventiewaarde
>I : > Interventiewaarde
Index : (GSSD - S) / (I - S)

4.2 INTERPRETATIE

Grond
In de met sporen of resten baksteenhoudende bovengrond ter plaatse van boringen 01, 06 en R01 is een lichte verhoging ten opzichte van de achtergrondwaarde aan kwik gemeten. Verder zijn analytisch geen verhogingen gemeten in de bodem.

De overige onderzochte parameters zijn niet aangetoond in gehalten die de achtergrondwaarde overschrijden.

Grondwater
In het grondwater (peilbuis 01) zijn licht verhoogde gehalten aan naftaleen en xylenen gemeten. De overige onderzochte parameters zijn niet aangetoond in gehalten die de streefwaarde overschrijden.
De gemeten overschrijding van de streefwaarde in het grondwater voor wat betreft naftaleen en xylenen is dermate gering dat zij geen aanleiding geven tot verder onderzoek.

Besluit bodemkwaliteit
Getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit voldoet de onderzochte grond indicatief aan klasse ‘altijd toepasbaar’.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In opdracht van RHO Adviseurs heeft WSP Nederland B.V. een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de Geert Veenhuizenstraat 10-36 te St.-Jacobiparochie. De aanleiding voor het uitvoeren van een verkennend milieukundig onderzoek wordt gevormd door de voorgenomen aanvraag van een omgevingsvergunning (bouw- en sloop). Men is voornemens de huidige woningen te slopen en nieuwe woningen te plaatsen. Het doel van het verkennend bodemonderzoek is het vaststellen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem.

Uit het onderzoek blijkt het volgende:
- Plaatselijk zijn in de bovengrond sporen of resten baksteen aangetroffen. Verder zijn op en in de bodem geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op een verontreiniging van de bodem. In de ondergrond ter plaatse van de meest westelijke en meest oostelijke demping is slib aangetroffen op een diepte van circa 2,0 m-mv;
- In de met sporen of resten baksteenhoudende bovengrond ter plaatse van boringen 01, 06 en R01 is een lichte verhoging ten opzichte van de achtergrondwaarde aan kwik gemeten. De overige onderzochte parameters zijn niet aangetoond in gehalten die de achtergrondwaarde overschrijden.
- In het grondwater (peilbuis 01) zijn licht verhoogde concentraties naftaleen en xylenen gemeten. De overige onderzochte parameters zijn niet aangetoond in concentraties die de streefwaarde overschrijden.
- Getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit voldoet de onderzochte grond indicatief aan klasse ‘altijd toepasbaar’.

De gestelde hypothese, dat ter plaatse van het onverdachte terreindeel geen verontreinigingen worden verwacht, is formeel niet bevestigd. In de baksteenhoudende bovengrond is plaatselijk kwik licht verhoogd. Ter plaatse van de zintuiglijk schone boven- en ondergrond zijn geen verhoogde gehalten gemeten. In het grondwater zijn naftaleen en xylenen licht verhoogd.

De aangetoonde lichte verhogingen in grond en grondwater geven geen aanleiding tot het uitvoeren van een aanvullend of nader bodemonderzoek en/of sanerende maatregelen. De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem is middels dit onderzoek voldoende vastgelegd.

Er gelden wettelijke beperkingen bij het verplaatsen en elders toepassen van grond, die kunnen leiden tot extra kosten. Derhalve wordt aanbevolen bij grondverzet zoveel mogelijk grond op de locatie te hergebruiken.

Indien bij eventuele graafwerkzaamheden op deze locatie grond vrijkomt, die elders zal worden hergebruikt, is het Besluit bodemkwaliteit van toepassing. Ten aanzien van het Besluit bodemkwaliteit is de gemeente het bevoegd gezag.

OVERZICHT BIJLAGE(N)

Bijlage 1

- Regionale ligging van de onderzoekslocatie

Bijlage 2

- Situatietekening onderzoekslocatie

Bijlage 3

- Profielbeschrijvingen

Bijlage 4

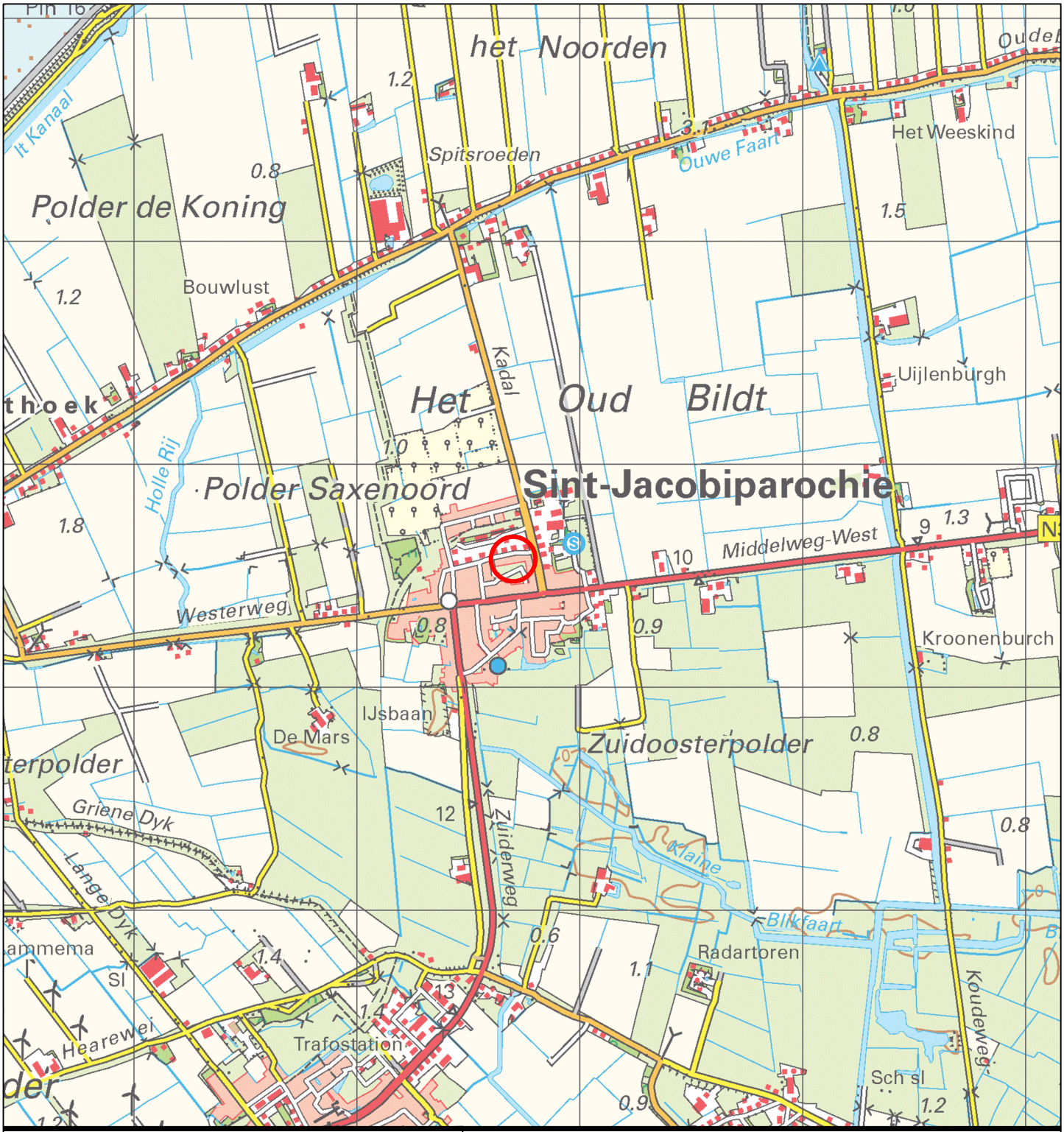
- Analysecertificaten grond en grondwater

Bijlage 5

- Getoetste analyseresultaten en toetsingswaarden

BIJLAGE

1 REGIONALE LIGGING VAN DE ONDERZOEKSLOCATIE

LEGENDA

Ligging onderzoekslocatie

Opdrachtgever:
Rho Adviseurs B.V.

Titel:
Regionale ligging

Kaartblad(en):
TOP50raster 05O

Adres:
Geert Veenhuizenstraat 10-36 St.-Jacobiparochie

Projectnummer:	SOL016701	Tekenaar:	E.P. van Hunnik
Documentnaam:	SOL016701.dwg	Gezien door:	J. Dortland
Bijlage:	1	Datum:	3 mei 2021
		Formaat:	A4
		Schaal:	1:25.000

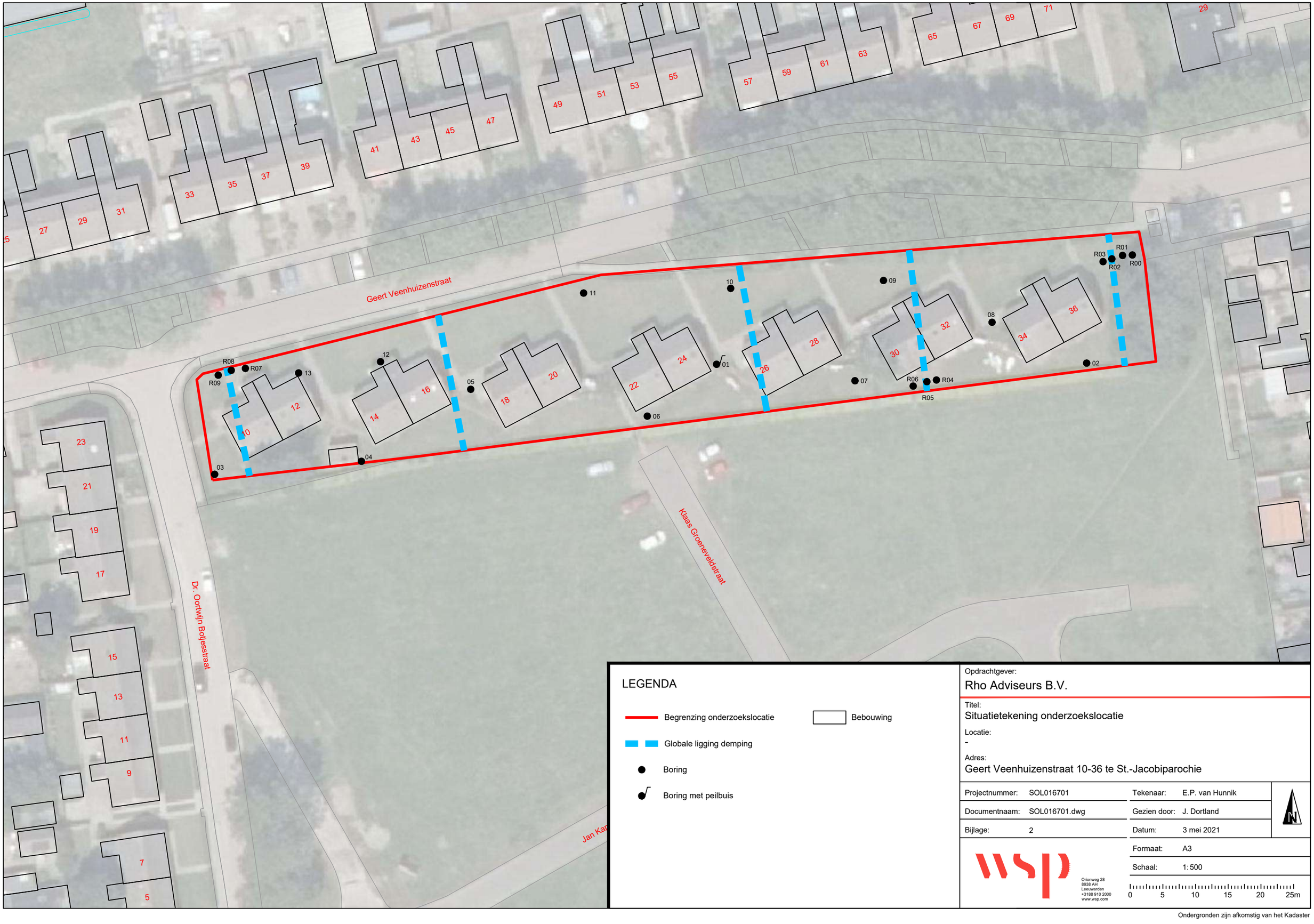
Orionweg 28
8938 AH
Leeuwarden
+3188 910 2000
www.wsp.com

0 250 500 750 1.000 1.250m

Ondergronden zijn afkomstig van het Kadaster

BIJLAGE

2 SITUATIETEKENING ONDERZOEKSLOCATIE

LEGENDA

- Begrenzing onderzoekslocatie
- Globale ligging demping
- Boring
- Boring met peilbuis
- Bebouwing

Opdrachtgever:
Rho Adviseurs B.V.

Titel:
Situatietekening onderzoekslocatie

Locatie:
-

Adres:
Geert Veenhuizenstraat 10-36 te St.-Jacobiparochie

Projectnummer:	SOL016701	Tekenaar:	E.P. van Hunnik
Documentnaam:	SOL016701.dwg	Gezien door:	J. Dortland
Bijlage:	2	Datum:	3 mei 2021
		Formaat:	A3
		Schaal:	1:500

Orionweg 28
8938 AH
Leeuwarden
+3188 910 2000
www.wsp.com

0 5 10 15 20 25m

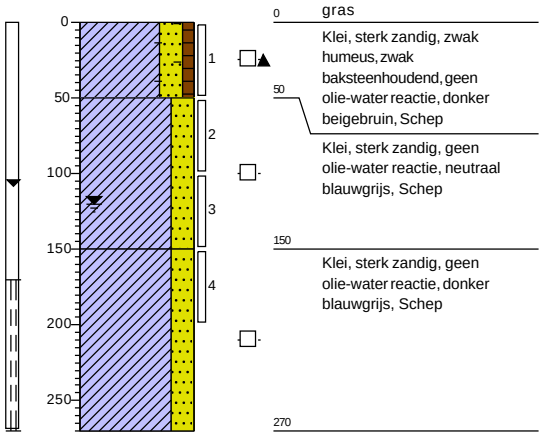
Ondergronden zijn afkomstig van het Kadaster

BIJLAGE

3 PROFIELBESCHRIJVINGEN

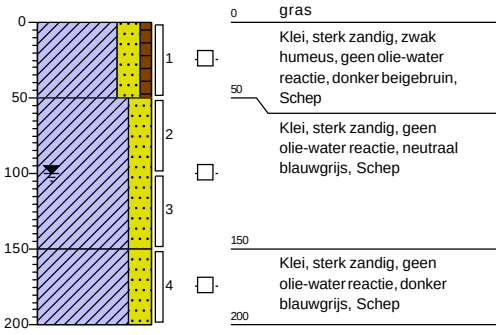
Boring: 01

Datum: 14-4-2021

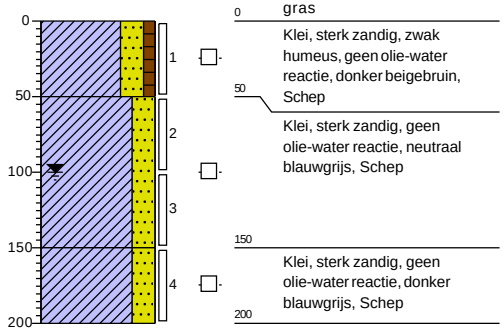
Boring: 02

Datum: 14-4-2021

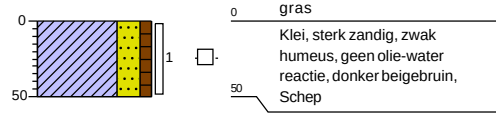
Boring: 03

Datum: 14-4-2021

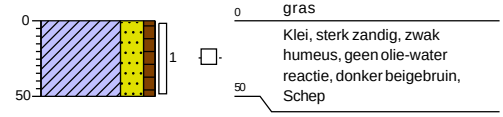
Boring: 04

Datum: 14-4-2021

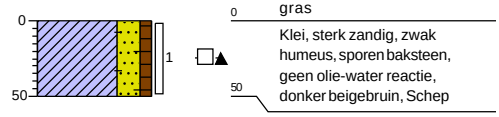
Boring: 05

Datum: 14-4-2021

Boring: 06

Datum: 14-4-2021

Projectcode: SOL016701

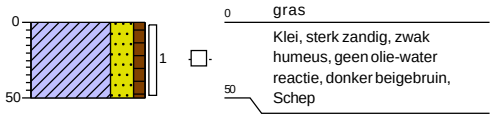
Projectnaam: Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie

Schaal *1: 50*

getekend volgens NEN 5104

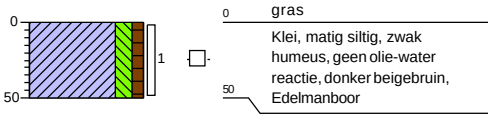
Boring: 07

Datum: 14-4-2021

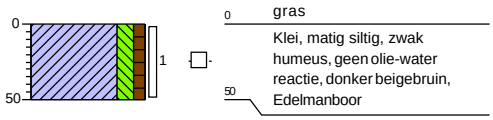
Boring: 08

Datum: 14-4-2021

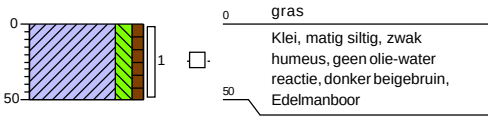
Boring: 09

Datum: 14-4-2021

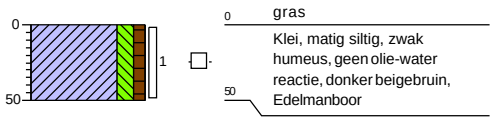
Boring: 10

Datum: 14-4-2021

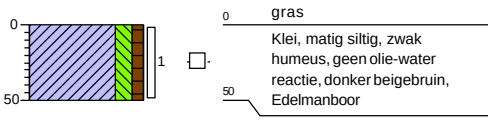
Boring: 11

Datum: 14-4-2021

Boring: 12

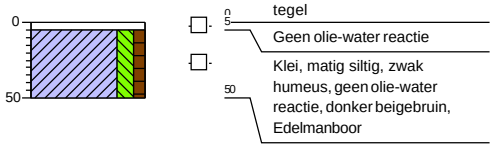
Datum: 14-4-2021

Projectcode: SOL016701
Projectnaam: Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie
Schaal *1: 50*

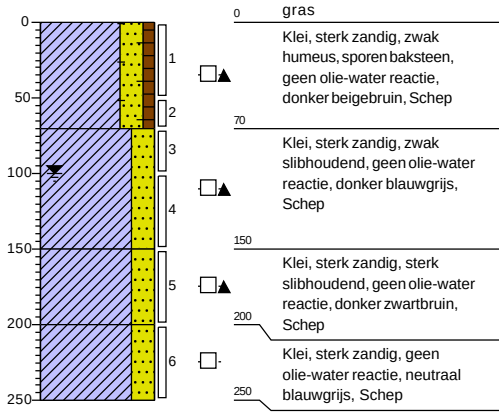
Boring: 13

Datum: 14-4-2021

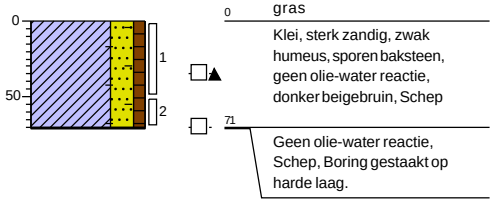
Boring: R00

Datum: 14-4-2021

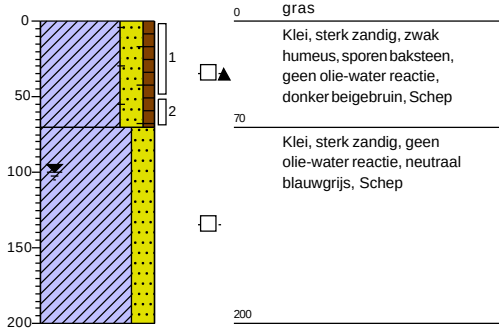
Boring: R01

Datum: 14-4-2021

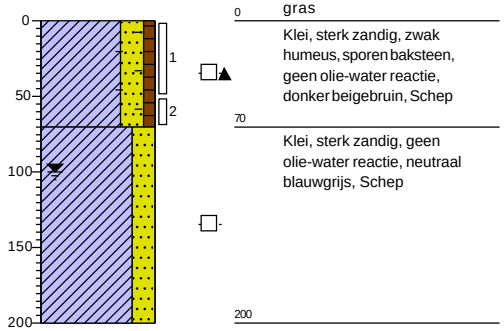
Boring: R02

Datum: 14-4-2021

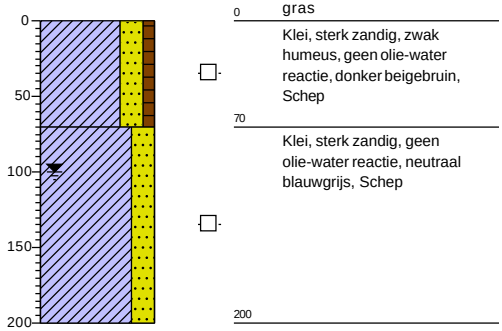
Boring: R03

Datum: 14-4-2021

Boring: R04

Datum: 14-4-2021

Projectcode: SOL016701

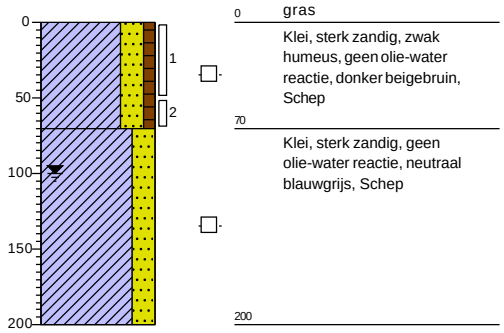
Projectnaam: Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie

Schaal *1: 50*

getekend volgens NEN 5104

Boring: R05

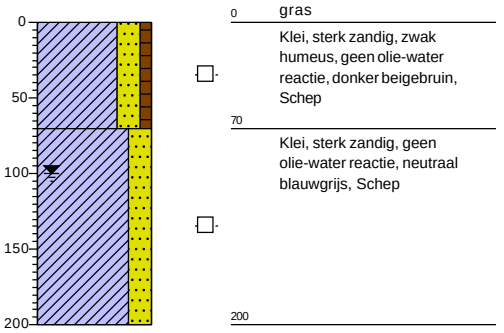
Datum: 14-4-2021

0	gras
	Klei, sterk zandig, zwak humeus, geen olie-water reactie, donker beigebruin, Schep
70	
	Klei, sterk zandig, geen olie-water reactie, neutraal blauwgrijs, Schep
200	

Boring: R06

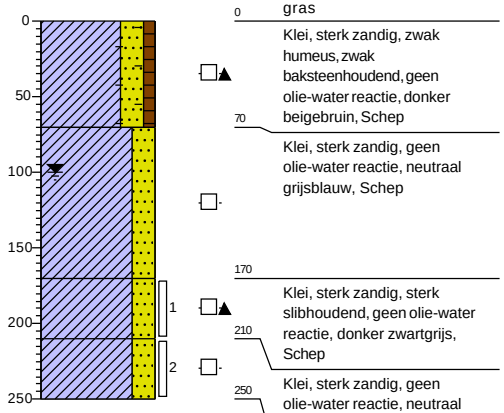
Datum: 14-4-2021

0	gras
	Klei, sterk zandig, zwak humeus, geen olie-water reactie, donker beigebruin, Schep
70	
	Klei, sterk zandig, geen olie-water reactie, neutraal blauwgrijs, Schep
200	

Boring: R07

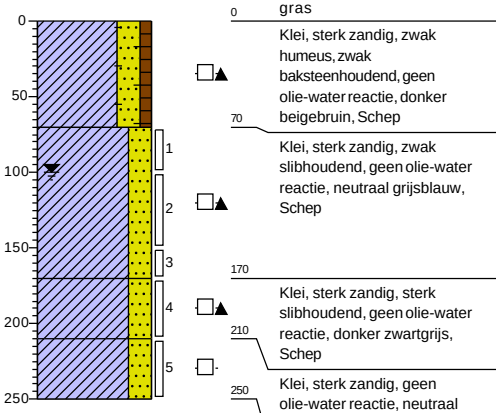
Datum: 14-4-2021

0	gras
	Klei, sterk zandig, zwak humeus, zwak baksteenhoudend, geen olie-water reactie, donker beigebruin, Schep
70	
	Klei, sterk zandig, geen olie-water reactie, neutraal grijsblauw, Schep
170	
	Klei, sterk zandig, sterk slibhoudend, geen olie-water reactie, donker zwartgrijs, Schep
210	
	Klei, sterk zandig, geen olie-water reactie, neutraal blauwgrijs, Schep
250	

Boring: R08

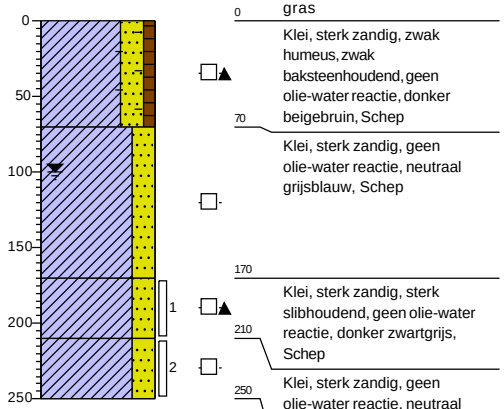
Datum: 14-4-2021

0	gras
	Klei, sterk zandig, zwak humeus, zwak baksteenhoudend, geen olie-water reactie, donker beigebruin, Schep
70	
	Klei, sterk zandig, zwak slibhoudend, geen olie-water reactie, neutraal grijsblauw, Schep
170	
	Klei, sterk zandig, sterk slibhoudend, geen olie-water reactie, donker zwartgrijs, Schep
210	
	Klei, sterk zandig, geen olie-water reactie, neutraal blauwgrijs, Schep
250	

Boring: R09

Datum: 14-4-2021

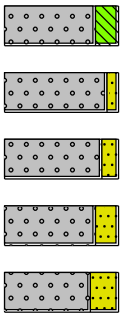
0	gras
	Klei, sterk zandig, zwak humeus, zwak baksteenhoudend, geen olie-water reactie, donker beigebruin, Schep
70	
	Klei, sterk zandig, geen olie-water reactie, neutraal grijsblauw, Schep
170	
	Klei, sterk zandig, sterk slibhoudend, geen olie-water reactie, donker zwartgrijs, Schep
210	
	Klei, sterk zandig, geen olie-water reactie, neutraal blauwgrijs, Schep
250	

Projectcode: SOL016701
Projectnaam: Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie
Schaal *1: 50*

getekend volgens NEN 5104

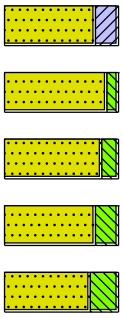
Legenda (conform NEN 5104)

grind

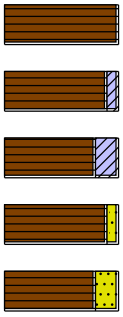
Grind, siltig
Grind, zwak zandig
Grind, matig zandig
Grind, sterk zandig
Grind, uiterst zandig

zand

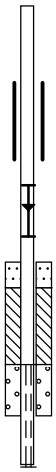
Zand, kleïig
Zand, zwak siltig
Zand, matig siltig
Zand, sterk siltig
Zand, uiterst siltig

veen

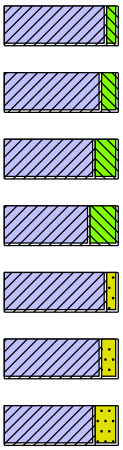
Veen, mineraalarm
Veen, zwak kleïig
Veen, sterk kleïig
Veen, zwak zandig
Veen, sterk zandig

peilbuis

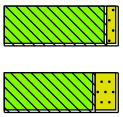
blinde buis
casing
hoogste grondwaterstand
gemiddelde grondwaterstand
laagste grondwaterstand
zand afdichting
bentoniet/mikoliet/klei afdichting
grind afdichting
filter

klei

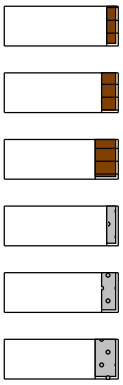
Klei, zwak siltig
Klei, matig siltig
Klei, sterk siltig
Klei, uiterst siltig
Klei, zwak zandig
Klei, matig zandig
Klei, sterk zandig

leem

Leem, zwak zandig
Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

zwak humeus
matig humeus
sterk humeus
zwak grindig
matig grindig
sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

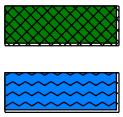
- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

geroerd monster
ongeroerd monster
volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib
water

BIJLAGE

4 ANALYSECERTIFICATEN GROND EN GRONDWATER

SGS Environmental Analytics B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.sgs.com/analytics-nl

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland
Postbus 422
8901 BE LEEUWARDEN

Uw projectnaam	: Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie
Uw projectnummer	: SOL016701
SGS rapportnummer	: 13443111, versienummer: 1.
Rapport-verificatienummer	: 36SBVGY1

Rotterdam, 23-04-2021

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project SOL016701. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters zoals deze door SGS ontvangen zijn. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters, het project en de monsternamedatum (indien aangeleverd) zijn overgenomen in dit analyserapport. SGS is niet verantwoordelijk voor de gegevens verstrekt door de opdrachtgever.

Het onderzoek is uitgevoerd door SGS Environmental Analytics B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SGS laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 6 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Voor meer informatie, omtrent bijvoorbeeld meetonzekerheid of gebruikte analysemethoden, kunt u contact opnemen met de afdeling Customer Support.

Per 23 maart 2021 is SYNLAB Analytics & Services B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SGS Environmental Analytics B.V. Alle erkenningen van SYNLAB Analytics & Services B.V blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SGS Environmental Analytics B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland

Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Orderdatum	15-04-2021
Projectnummer	SOL016701	Startdatum	15-04-2021
Rapportnummer	13443111 - 1	Rapportagedatum	23-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	M01 M01 01 (0-50) 06 (0-50) R01 (0-50)
002	Grond (AS3000)	M02 M02 02 (0-50) 03 (0-50) 05 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50) 09 (0-50)
003	Grond (AS3000)	M03 M03 01 (100-150) 02 (100-150) 03 (100-150)

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003
monster voorbehandeling		S	Ja	Ja	Ja
droge stof	gew.-%	S	80.5	80.5	77.2
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	1.0	1.9	0.9
KORRELGROOTTEVERDELING					
lutum (bodem)	% vd DS	S	16	18	17
METALEN					
barium	mg/kgds	S	23	26	21
cadmium	mg/kgds	S	<0.2	<0.2	<0.2
kobalt	mg/kgds	S	4.9	5.6	5.2
koper	mg/kgds	S	14	12	5.3
kwik	mg/kgds	S	0.16	0.06	<0.05
lood	mg/kgds	S	22	24	10
molybdeen	mg/kgds	S	<0.5	<0.5	<0.5
nikkel	mg/kgds	S	16	18	17
zink	mg/kgds	S	48	48	35
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN					
naftaleen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	<0.01
fenantreen	mg/kgds	S	0.03	<0.01	<0.01
antraceen	mg/kgds	S	0.01	<0.01	<0.01
fluoranteen	mg/kgds	S	0.11	0.02	<0.01
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S	0.07	<0.01	<0.01
chryseen	mg/kgds	S	0.06	<0.01	<0.01
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S	0.04	<0.01	<0.01
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S	0.08	0.02	<0.01
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S	0.06	0.01	<0.01
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S	0.06	<0.01	<0.01
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S	0.527 [1)]	0.099 [1)]	0.07 [1)]
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)					
PCB 28	µg/kgds	S	<1	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	S	<1	<1	<1
PCB 101	µg/kgds	S	<1	<1	<1
PCB 118	µg/kgds	S	<1	<1	<1
PCB 138	µg/kgds	S	<1	<1	<1
PCB 153	µg/kgds	S	<1	<1	<1
PCB 180	µg/kgds	S	<1	<1	<1
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland

Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Orderdatum	15-04-2021
Projectnummer	SOL016701	Startdatum	15-04-2021
Rapportnummer	13443111 - 1	Rapportagedatum	23-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	M01 M01 01 (0-50) 06 (0-50) R01 (0-50)
002	Grond (AS3000)	M02 M02 02 (0-50) 03 (0-50) 05 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50) 09 (0-50)
003	Grond (AS3000)	M03 M03 01 (100-150) 02 (100-150) 03 (100-150)

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003
MINERALE OLIE					
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		<5	<5	<5
fractie C22-C30	mg/kgds		<5	<5	<5
fractie C30-C40	mg/kgds		<5	<5	<5
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	<20	<20	<20

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland

Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Orderdatum	15-04-2021
Projectnummer	SOL016701	Startdatum	15-04-2021
Rapportnummer	13443111 - 1	Rapportagedatum	23-04-2021

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland

Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Orderdatum	15-04-2021
Projectnummer	SOL016701	Startdatum	15-04-2021
Rapportnummer	13443111 - 1	Rapportagedatum	23-04-2021

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
monster voorbehandeling	Grond (AS3000)	Grond: conform NEN-EN 16179. Grond (AS3000): conform NEN-EN 16179
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934. Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Grond: gelijkwaardig aan NEN 5754. Grond (AS3000): conform AS3010-3
lutum (bodem)	Grond (AS3000)	Grond: eigen methode. Grond (AS3000): conform AS3010-4
barium	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
cadmium	Grond (AS3000)	Idem
kobalt	Grond (AS3000)	Idem
koper	Grond (AS3000)	Idem
kwik	Grond (AS3000)	Idem
lood	Grond (AS3000)	Idem
molybdeen	Grond (AS3000)	Idem
nikkel	Grond (AS3000)	Idem
zink	Grond (AS3000)	Idem
naftaleen	Grond (AS3000)	Conform AS3010-6
fenantreen	Grond (AS3000)	Idem
antraceen	Grond (AS3000)	Idem
fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)antraceen	Grond (AS3000)	Idem
chryseen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(k)fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(ghi)peryleen	Grond (AS3000)	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
PCB 28	Grond (AS3000)	Conform AS3010-8
PCB 52	Grond (AS3000)	Idem
PCB 101	Grond (AS3000)	Idem
PCB 118	Grond (AS3000)	Idem
PCB 138	Grond (AS3000)	Idem
PCB 153	Grond (AS3000)	Idem
PCB 180	Grond (AS3000)	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform AS3010-7 en conform NEN-EN-ISO 16703

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y9048615	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
001	Y9048599	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
001	Y9049453	14-04-2021	14-04-2021	ALC201

Paraaf :

TESTEN RvA L 028

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB AS3000

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland

Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Orderdatum	15-04-2021
Projectnummer	SOL016701	Startdatum	15-04-2021
Rapportnummer	13443111 - 1	Rapportagedatum	23-04-2021

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
002	Y9049465	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
002	Y9049466	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
002	Y9048396	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
002	Y9049471	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
002	Y9048612	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
002	Y9049462	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
003	Y9048395	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
003	Y9048556	14-04-2021	14-04-2021	ALC201
003	Y9048410	14-04-2021	14-04-2021	ALC201

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SGS Environmental Analytics B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.sgs.com/analytics-nl

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland
Postbus 422
8901 BE LEEUWARDEN

Uw projectnaam	: Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie
Uw projectnummer	: SOL016701
SGS rapportnummer	: 13449165, versienummer: 1.
Rapport-verificatienummer	: 3DW3ZPVL

Rotterdam, 29-04-2021

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project SOL016701. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters zoals deze door SGS ontvangen zijn. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters, het project en de monsternamedatum (indien aangeleverd) zijn overgenomen in dit analyserapport. SGS is niet verantwoordelijk voor de gegevens verstrekt door de opdrachtgever.

Het onderzoek is uitgevoerd door SGS Environmental Analytics B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SGS laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 5 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Voor meer informatie, omtrent bijvoorbeeld meetonzekerheid of gebruikte analysemethoden, kunt u contact opnemen met de afdeling Customer Support.

Per 23 maart 2021 is SYNLAB Analytics & Services B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SGS Environmental Analytics B.V. Alle erkenningen van SYNLAB Analytics & Services B.V blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SGS Environmental Analytics B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland

Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Orderdatum	23-04-2021
Projectnummer	SOL016701	Startdatum	23-04-2021
Rapportnummer	13449165 - 1	Rapportagedatum	29-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grondwater (AS3000)	01-1-1 01-1-1 01 (170-270)

Analyse	Eenheid	Q	001
METALEN			
barium	µg/l	S	<15
cadmium	µg/l	S	<0.20
kobalt	µg/l	S	<2
koper	µg/l	S	<2.0
kwik	µg/l	S	<0.05
lood	µg/l	S	<2.0
molybdeen	µg/l	S	4.4
nikkel	µg/l	S	6.9
zink	µg/l	S	14
VLUCHTIGE AROMATEN			
benzeen	µg/l	S	<0.2
tolueen	µg/l	S	<0.2
ethylbenzeen	µg/l	S	<0.2
o-xyleen	µg/l	S	0.21
p- en m-xyleen	µg/l	S	0.40
xylenen (0.7 factor)	µg/l	S	0.61 [1)]
styreen	µg/l	S	<0.2
naftaleen	µg/l	S	0.17
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN			
1,1-dichloorethaan	µg/l	S	<0.2
1,2-dichloorethaan	µg/l	S	<0.2
1,1-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1
cis-1,2-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1
trans-1,2-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	µg/l	S	0.14 [1)]
dichloormethaan	µg/l	S	<0.2
1,1-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2
1,2-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2
1,3-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2
som dichloorpropanen (0.7 factor)	µg/l	S	0.42 [1)]
tetrachlooretheen	µg/l	S	<0.1
tetrachloormethaan	µg/l	S	<0.1
1,1,1-trichloorethaan	µg/l	S	<0.1
1,1,2-trichloorethaan	µg/l	S	<0.1
trichlooretheen	µg/l	S	<0.2
chloroform	µg/l	S	<0.2
vinylchloride	µg/l	S	<0.2
tribroommethaan	µg/l	S	<0.2
MINERALE OLIE			
fractie C10-C12	µg/l		<25

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland

Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Orderdatum	23-04-2021
Projectnummer	SOL016701	Startdatum	23-04-2021
Rapportnummer	13449165 - 1	Rapportagedatum	29-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grondwater (AS3000)	01-1-1 01-1-1 01 (170-270)

Analyse	Eenheid	Q	001
fractie C12-C22	µg/l		<25
fractie C22-C30	µg/l		<25
fractie C30-C40	µg/l		<25
totaal olie C10 - C40	µg/l	S	<50

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland

Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Orderdatum	23-04-2021
Projectnummer	SOL016701	Startdatum	23-04-2021
Rapportnummer	13449165 - 1	Rapportagedatum	29-04-2021

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport

WSP Nederland BV
Jolies Dortland

Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Orderdatum	23-04-2021
Projectnummer	SOL016701	Startdatum	23-04-2021
Rapportnummer	13449165 - 1	Rapportagedatum	29-04-2021

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
barium	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN-EN-ISO 17294-2
cadmium	Grondwater (AS3000)	Idem
kobalt	Grondwater (AS3000)	Idem
koper	Grondwater (AS3000)	Idem
kwik	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN-EN-ISO 17852
lood	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN-EN-ISO 17294-2
molybdeen	Grondwater (AS3000)	Idem
nikkel	Grondwater (AS3000)	Idem
zink	Grondwater (AS3000)	Idem
benzeen	Grondwater (AS3000)	Conform AS3130-1
tolueen	Grondwater (AS3000)	Idem
ethylbenzeen	Grondwater (AS3000)	Idem
o-xyleen	Grondwater (AS3000)	Idem
p- en m-xyleen	Grondwater (AS3000)	Idem
xylenen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
styreen	Grondwater (AS3000)	Idem
naftaleen	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,2-dichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
cis-1,2-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
trans-1,2-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
dichloormethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,2-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,3-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
som dichloorpropanen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
tetrachlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
tetrachloormethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1,1-trichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1,2-trichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
trichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
chloroform	Grondwater (AS3000)	Idem
vinylchloride	Grondwater (AS3000)	Idem
tribroommethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-5

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	G6893086	23-04-2021	23-04-2021	ALC236
001	B1972596	23-04-2021	23-04-2021	ALC204

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

BIJLAGE

5 GETOETSTE ANALYSE-RESULTATEN EN TOETSINGSWAARDEN

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 30-04-2021 - 14:59)

Projectcode	SOL016701	SOL016701
Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie
Monsteromschrijving	M01	M02
Monstersoort	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-		Ja		-	
droge stof	%	80.5	**80.5**			80.5	**80.5**		
gewicht artefacten	g	<1				<1			
aard van de artefacten	-	Geen				Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	1.0	**1**			1.9	**1.9**		
KORRELGROOTTEVERDELING									
lutum (bodem)	% vd DS	16	**16**			18	**18**		
METALEN									
barium+	mg/kg	23	**32.4**	--		26	**33.6**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.198**	<=AW	-0.03	<0.2	**0.193**	<=AW	-0.03
kobalt	mg/kg	4.9	**6.81**	<=AW	-0.05	5.6	**7.16**	<=AW	-0.04
koper	mg/kg	14	**19.5**	<=AW	-0.14	12	**16**	<=AW	-0.16
kwik°	mg/kg	0.16	**0.187**	WO	0.00	0.06	**0.0685**	<=AW	0.00
lood	mg/kg	22	**27.5**	<=AW	-0.05	24	**29.1**	<=AW	-0.04
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	<=AW	-0.01	<0.5	**0.35**	<=AW	-0.01
nikkel	mg/kg	16	**21.5**	<=AW	-0.21	18	**22.5**	<=AW	-0.19
zink	mg/kg	48	**66.5**	<=AW	-0.13	48	**62.8**	<=AW	-0.13
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN									
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.527	**0.527**	<=AW	-0.03	0.099	**0.099**	<=AW	-0.04
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)									
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**24.5**	<=AW	-	4.9	**24.5**	<=AW	-
MINERALE OLIE									
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**70**	<=AW	-0.02	<20	**70**	<=AW	-0.02

Monstercode	Monsteromschrijving
13443111-001	*M01 M01 01 (0-50) 06 (0-50) R01 (0-50)*
13443111-002	*M02 M02 02 (0-50) 03 (0-50) 05 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50) 09 (0-50)*

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 30-04-2021 - 14:59)

Projectcode	SOL016701
Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie
Monsteromschrijving	M03
Monstersoort	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-	
droge stof	%	77.2	**77.2**		
gewicht artefacten	g	<1			
aard van de artefacten	-	Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	0.9	**0.9**		
KORRELGROOTTEVERDELING					
lutum (bodem)	% vd DS	17	**17**		
METALEN					
barium^{+}	mg/kg	21	**28.3**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.196**	<=AW	-0.03
kobalt	mg/kg	5.2	**6.92**	<=AW	-0.05
koper	mg/kg	5.3	**7.23**	<=AW	-0.22
kwik°	mg/kg	<0.05	**0.0405**	<=AW	0.00
lood	mg/kg	10	**12.3**	<=AW	-0.08
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	<=AW	-0.01
nikkel	mg/kg	17	**22**	<=AW	-0.20
zink	mg/kg	35	**47.1**	<=AW	-0.16
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN					
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.07	**0.07**	<=AW	-0.04
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)					
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**24.5**	<=AW	-
MINERALE OLIE					
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**70**	<=AW	-0.02

Monstercode	Monsteromschrijving
13443111-003	*M03 M03 01 (100-150) 02 (100-150) 03 (100-150)*

Verklaring kolommen

SR	*Resultaat op het analyserapport*
BT	*Berekend toetsresultaat (omgerekend naar standaard bodem). Bij organische stof en lutum staan de voor de toetsing gebruikte waarden.*
BC	*Toetsoordeel*
BI	*SGS berekende BodemIndex waarde: =(BT - (S of AW)) / (I - (S of AW))*

Verklaring toetsingsoordelen

-	*Geen toetsoordeel mogelijk*
--	*Heeft geen normwaarde, zorgplicht van toepassing*
---	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
#	*Verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
+	*De normen voor barium zijn ingetrokken. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte door het bevoegd gezag worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 625 mg/kg d.s (waterbodem) en de interventiewaarde voor landbodem van 920 mg/kg (landbodem).*
°	*Er staan twee interventie waardes beschreven voor kwik in grond in de circulaire bodemsanering (per 1 juli 2013); 4 mg/kg d.s. voor organisch kwik en 36 mg/kg d.s. voor anorganisch kwik. Het analyse resultaat is het gehalte aan kwik. Er kan daarin geen verder onderscheid worden gemaakt tussen de twee soorten. Voor deze toetsing wordt de eis van 36 mg/kg d.s. gehanteerd.*
<=AW	*Kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde*
WO	*Wonen*
IN	*Industrie*
,zp	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
>I	*Groter dan interventiewaarde*
>(ind)I	*INEV (Indicatieve interventiewaarde) wordt overschreden*
somIW>1	*Interventiewaarde wordt overschreden door som fractie interventiewaarde > 1 (interventie factor)*
^	*Enkele parameters ontbreken in de som*
>IND	*Groter dan industrie*

Kleur informatie

Rood	*> Interventiewaarde*
Roze	*> Industrie*
Oranje	*>= Tussenwaarde (BI ligt tussen 0.5 en 1)*
Blauw	*>= Achtergrond waarde*

Normenblad
Toetskeuze: T.12: Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb

Analyse	Eenheid	AW	Wo	Ind	I
METALEN					
cadmium	mg/kg	0.6	1.2	4.3	13
kobalt	mg/kg	15	35	190	190
koper	mg/kg	40	54	190	190
kwik°	mg/kg	0.15	0.83	4.8	36
lood	mg/kg	50	210	530	530
molybdeen	mg/kg	1.5	88	190	190
nikkel	mg/kg	35	39	100	100
zink	mg/kg	140	200	720	720
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN					
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	1.5	6.8	40	40
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)					
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	20	40	500	1000
MINERALE OLIE					
totaal olie C10 - C40	mg/kg	190	190	500	5000

* Indicatief niveau voor ernstige verontreiniging

Legenda normenblad
AW = Achtergrondwaarden
WO = Maximale waarden bodemfunctieklasse wonen
IND = Maximale waarden bodemfunctieklasse industrie
I = Interventiewaarden
Normen en definities http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/downloads

Toetsing volgens BoToVa, module T.1-Beoordeling kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem
(Toetsversie 3.0.0, toetskader BBK, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 30-04-2021 - 15:01)

Projectcode	SOL016701	SOL016701
Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie
Monsteromschrijving	M01	M02
Monstersoort	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Altijd toepasbaar**	**Altijd toepasbaar**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-		Ja		-	
droge stof	%	80.5	**80.5**			80.5	**80.5**		
gewicht artefacten	g	<1				<1			
aard van de artefacten	-	Geen				Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	1.0	**1**			1.9	**1.9**		
KORRELGROOTTEVERDELING									
lutum (bodem)	% vd DS	16	**16**			18	**18**		
METALEN									
barium+	mg/kg	23	**32.4**	--		26	**33.6**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.198**	<=AW	-0.03	<0.2	**0.193**	<=AW	-0.03
kobalt	mg/kg	4.9	**6.81**	<=AW	-0.05	5.6	**7.16**	<=AW	-0.04
koper	mg/kg	14	**19.5**	<=AW	-0.14	12	**16**	<=AW	-0.16
kwik°	mg/kg	0.16	**0.187**	WO	0.00	0.06	**0.0685**	<=AW	0.00
lood	mg/kg	22	**27.5**	<=AW	-0.05	24	**29.1**	<=AW	-0.04
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	<=AW	-0.01	<0.5	**0.35**	<=AW	-0.01
nikkel	mg/kg	16	**21.5**	<=AW	-0.21	18	**22.5**	<=AW	-0.19
zink	mg/kg	48	**66.5**	<=AW	-0.13	48	**62.8**	<=AW	-0.13
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN									
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.527	**0.527**	<=AW	-0.03	0.099	**0.099**	<=AW	-0.04
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)									
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**24.5**	<=AW	-	4.9	**24.5**	<=AW	-
MINERALE OLIE									
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**70**	<=AW	-0.02	<20	**70**	<=AW	-0.02

Monstercode	Monsteromschrijving
13443111-001	*M01 M01 01 (0-50) 06 (0-50) R01 (0-50)*
13443111-002	*M02 M02 02 (0-50) 03 (0-50) 05 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50) 09 (0-50)*

Toetsing volgens BoToVa, module T.1-Beoordeling kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem
(Toetsversie 3.0.0, toetskader BBK, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 30-04-2021 - 15:01)

Projectcode	SOL016701
Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie
Monsteromschrijving	M03
Monstersoort	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Altijd toepasbaar**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-	
droge stof	%	77.2	**77.2**		
gewicht artefacten	g	<1			
aard van de artefacten	-	Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	0.9	**0.9**		
KORRELGROOTTEVERDELING					
lutum (bodem)	% vd DS	17	**17**		
METALEN					
barium^{+}	mg/kg	21	**28.3**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.196**	<=AW	-0.03
kobalt	mg/kg	5.2	**6.92**	<=AW	-0.05
koper	mg/kg	5.3	**7.23**	<=AW	-0.22
kwik°	mg/kg	<0.05	**0.0405**	<=AW	0.00
lood	mg/kg	10	**12.3**	<=AW	-0.08
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	<=AW	-0.01
nikkel	mg/kg	17	**22**	<=AW	-0.20
zink	mg/kg	35	**47.1**	<=AW	-0.16
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN					
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.07	**0.07**	<=AW	-0.04
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)					
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**24.5**	<=AW	-
MINERALE OLIE					
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**70**	<=AW	-0.02

Monstercode	Monsteromschrijving
13443111-003	*M03 M03 01 (100-150) 02 (100-150) 03 (100-150)*

Verklaring kolommen

SR	*Resultaat op het analyserapport*
BT	*Berekend toetsresultaat (omgerekend naar standaard bodem). Bij organische stof en lutum staan de voor de toetsing gebruikte waarden.*
BC	*Toetsoordeel*
BI	*SGS berekende BodemIndex waarde: =(BT - (S of AW)) / (I - (S of AW))*

Verklaring toetsingsoordelen

-	*Geen toetsoordeel mogelijk*
--	*Heeft geen normwaarde, zorgplicht van toepassing*
---	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
#	*Verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
+	*De normen voor barium zijn ingetrokken. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte door het bevoegd gezag worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 625 mg/kg d.s (waterbodem) en de interventiewaarde voor landbodem van 920 mg/kg (landbodem).*
°	*Er staan twee interventie waardes beschreven voor kwik in grond in de circulaire bodemsanering (per 1 juli 2013); 4 mg/kg d.s. voor organisch kwik en 36 mg/kg d.s. voor anorganisch kwik. Het analyse resultaat is het gehalte aan kwik. Er kan daarin geen verder onderscheid worden gemaakt tussen de twee soorten. Voor deze toetsing wordt de eis van 36 mg/kg d.s. gehanteerd.*
<=AW	*Kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde*
WO	*Wonen*
IN	*Industrie*
,zp	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing.*
>I	*Groter dan interventiewaarde*
>(ind)I	*INEV (Indicatieve interventiewaarde) wordt overschreden*
somIW>1	*Interventiewaarde wordt overschreden door som fractie interventiewaarde > 1 (interventie factor)*
^	*Enkele parameters ontbreken in de som*
NT>I	*Niet toepasbaar > interventiewaarde*
NT	*Niet toepasbaar*
BT/BC gem	*gemiddelde op basis van standaard bodemtype (humus 10% en lutum 25%)*

Kleur informatie

Rood	*overschrijding klasse B / Interventiewaarde, nooit toepasbaar*
Oranje	*>= Tussenwaarde (BI ligt tussen 0.5 en 1) of groter dan de B waarde (component niveau) Klasse wonen of klasse industrie (monsterniveau)*
Blauw	*>= Achtergrond waarde, industrie of wonen op component niveau*

Normenblad
Toetskeuze: T.1: Beoordeling kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem

Analyse	Eenheid	AW	Wo	Ind	I
METALEN					
cadmium	mg/kg	0.6	1.2	4.3	13
kobalt	mg/kg	15	35	190	190
koper	mg/kg	40	54	190	190
kwik°	mg/kg	0.15	0.83	4.8	36
lood	mg/kg	50	210	530	530
molybdeen	mg/kg	1.5	88	190	190
nikkel	mg/kg	35	39	100	100
zink	mg/kg	140	200	720	720
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN					
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	1.5	6.8	40	40
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)					
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	20	40	500	1000
MINERALE OLIE					
totaal olie C10 - C40	mg/kg	190	190	500	5000

*	Indicatief niveau voor ernstige verontreiniging
Legenda normenblad	
AW	= Achtergrondwaarden
WO	= Maximale waarden bodemfunctieklasse wonen
IND	= Maximale waarden bodemfunctieklasse industrie
I	= Interventiewaarden
Normen en definities	http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/downloads

Toetsing volgens BoToVa, module T.13-Beoordeling kwaliteit van grondwater volgens Wbb
(Toetsversie 2.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 30-04-2021 - 15:01)

Projectcode	SOL016701
Projectnaam	Geert Veenhuizenstraat 10-36 St Jacobiparochie
Monsteromschrijving	01-1-1
Monstersoort	Grondwater (AS3000)
Monster conclusie	**Overschrijding Streefwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	ST	SC	BC	BI	S	T	I	RBK
METALEN											
barium	ug/l	<15	**10.5**	<15		<=S	-	50	338	625	20
cadmium	ug/l	<0.20	**0.14**	<0.20		<=S	-	0.4	3.2	6	0.2
kobalt	ug/l	<2	**1.4**	<2		<=S	-	20	60	100	2
koper	ug/l	<2.0	**1.4**	<2.0		<=S	-	15	45	75	2
kwik	ug/l	<0.05	**0.035**	<0.05		<=S	-	0.05	0.18	0.3	0.05
lood	ug/l	<2.0	**1.4**	<2.0		<=S	-	15	45	75	2
molybdeen	ug/l	4.4	**4.4**	4.4		<=S	-	5	152	300	2
nikkel	ug/l	6.9	**6.9**	6.9		<=S	-	15	45	75	3
zink	ug/l	14	**14**	14		<=S	-	65	432	800	10
VLUCHTIGE AROMATEN											
benzeen	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	0.2	15	30	0.2
tolueen	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	7	504	1000	0.2
ethylbenzeen	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	4	77	150	0.2
o-xyleen	ug/l	0.21	**0.21**	0.21	--	-					0.1
p- en m-xyleen	ug/l	0.40	**0.4**	0.40	--	-					0.2
xylenen (0.7 factor)	ug/l	0.61	**0.61**	0.61	*	>S	0.01	0.2	35	70	0.21
styreen	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	6	153	300	0.2
naftaleen	ug/l	0.17	**0.17**	0.17	*	>S	0.00	0.01	35	70	0.02
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN											
1,1-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	7	454	900	0.2
1,2-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	7	204	400	0.2
1,1-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<0.1		<=S	-	0.01	5.0	10	0.1
cis-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<0.1	--	-					0.1
trans-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<0.1	--	-					
som (cis,trans) 1,2- dichloorethenen (0.7 factor)	ug/l	0.14	**0.14**	0.14		<=S	-	0.01	10	20	0.14
dichloormethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	0.01	500	1000	0.2
1,1-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2	--	-					
1,2-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2	--	-					
1,3-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2	--	-					
som dichloorpropanen (0.7 factor)	ug/l	0.42	**0.42**	0.42		<=S	-	0.8	40	80	0.42
tetrachlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<0.1		<=S	-	0.01	20	40	0.1
tetrachloormethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<0.1		<=S	-	0.01	5.0	10	0.1
1,1,1-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<0.1		<=S	-	0.01	150	300	0.1
1,1,2-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<0.1		<=S	-	0.01	65	130	0.1
trichlooretheen	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	24	262	500	0.2
chloroform	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	6	203	400	0.2
vinylchloride	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		<=S	-	0.01	2.5	5	0.2
tribroommethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<0.2		---				630	0.2
MINERALE OLIE											
fractie C10-C12	ug/l	<25	**17.5**	<25	--	--	-				
fractie C12-C22	ug/l	<25	**17.5**	<25	--	--	-				
fractie C22-C30	ug/l	<25	**17.5**	<25	--	--	-				
fractie C30-C40	ug/l	<25	**17.5**	<25	--	--	-				
totaal olie C10 - C40	ug/l	<50	**35**	<50		<=S	-	50	325	600	50

ADDITIONELE TOETSPARAMETERS	Eenheid	BT	BC
13449165-001			
som 16 aromatische oplosmiddelen (Bbk, 1-1-2008)	ug/l	**1.17**	^--
som 10 polyaromatische koolwaterstoffen (VROM)	DIMSLS	**0.00243**	

Monstercode	Monsteromschrijving
13449165-001	*01-1-1 01-1-1 01 (170-270)*

Verklaring kolommen

SR	*Resultaat op het analyserapport*
BT	*Berekend toetsresultaat (omgerekend naar standaard bodem). Bij organische stof en lutum staan de voor de toetsing gebruikte waarden.*
BC	*Toetsoordeel*
ST	*SGS toetsings resultaat (door SGS berekend)*
SC	*SGS toetsings conclusie (door SGS bepaald)*
AW	*Achtergrondwaarde (door SGS beheerd)*
T	*Tussenwaarde (door SGS berekend en beheerd maar niet meer beschreven in de wetgeving)*
I	*Interventie waarde (door SGS beheerd)*
RBK	*Tabel 1 (rapportagegrenzen), Staatscourant nr. 22335 (02-11-2012).*
BI	*SGS berekende BodemIndex waarde: =(BT - (S of AW)) / (I - (S of AW))*

Verklaring toetsingsoordelen

-	*Geen toetsoordeel mogelijk*
--	*Heeft geen normwaarde, zorgplicht van toepassing*
---	*Streefwaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
#	*Verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
<=AW	*Kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde*
<=S	*Kleiner dan of gelijk aan de streefwaarde*
>S	*Groter dan de streefwaarde*
>I	*Groter dan interventiewaarde*
>(ind)I	*INEV (Indicatieve interventiewaarde) wordt overschreden*
^	*Enkele parameters ontbreken in de som*
*	*Het gehalte is groter dan de streefwaarde/achtergrondwaarde en kleiner dan of gelijk aan het gemiddelde van de streef/achtergrond- en interventiewaarde (de toetsingswaarden zijn door SGS beheerd)*
**	*Het gehalte is groter dan het gemiddelde van de streef/achtergrond- en interventiewaarde en kleiner dan of gelijk aan de interventiewaarde (de toetsingswaarden zijn door SGS beheerd)*
***	*Het gehalte is groter dan de interventiewaarde (de toetsingswaarden zijn door SGS beheerd)*

Kleur informatie

Rood *> Interventiewaarde*
Oranje *>= Tussenwaarde (BI ligt tussen 0.5 en 1)*
Blauw *> streefwaarde*

Normenblad
Toetskeuze: T.13: Beoordeling kwaliteit van grondwater volgens Wbb

Analyse	Eenheid	S	I
METALEN			
barium	ug/l	50	625
cadmium	ug/l	0.4	6
kobalt	ug/l	20	100
koper	ug/l	15	75
kwik	ug/l	0.05	0.3
lood	ug/l	15	75
molybdeen	ug/l	5	300
nikkel	ug/l	15	75
zink	ug/l	65	800
VLUCHTIGE AROMATEN			
benzeen	ug/l	0.2	30
tolueen	ug/l	7	1000
ethylbenzeen	ug/l	4	150
xylenen (0.7 factor)	ug/l	0.2	70
styreen	ug/l	6	300
naftaleen	ug/l	0.01	70
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN			
1,1-dichloorethaan	ug/l	7	900
1,2-dichloorethaan	ug/l	7	400
1,1-dichlooretheen	ug/l	0.01	10
dichloormethaan	ug/l	0.01	1000
som (cis,trans) 1,2- dichloorethenen (0.7 factor)	ug/l	0.01	20
som dichloorpropanen (0.7 factor)	ug/l	0.8	80
tetrachlooretheen	ug/l	0.01	40
tetrachloormethaan	ug/l	0.01	10
1,1,1-trichloorethaan	ug/l	0.01	300
1,1,2-trichloorethaan	ug/l	0.01	130
trichlooretheen	ug/l	24	500
chloroform	ug/l	6	400
vinylchloride	ug/l	0.01	5
tribroommethaan	ug/l		630
MINERALE OLIE			
totaal olie C10 - C40	ug/l	50	600

* Indicatief niveau voor ernstige verontreiniging

Legenda normenblad
S = Streefwaarden
I = Interventiewaarden
Normen en definities http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/downloads

Bijlage 5 Watertoets

datum 21-4-2021
dossiercode 20210415-2-26149

Wateradvies korte procedure

Project: Bestemmingsplan - St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat
Gemeente: Waadhoeke
Aanvrager: Karina Tjepkema
Organisatie: Rho Adviseurs

Geachte heer/mevrouw Karina Tjepkema,

Voor het plan Bestemmingsplan - St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat heeft u een watertoets aangevraagd op www.dewatertoets.nl. De uitkomst is dat de korte procedure moet worden gevolgd. Het plan Bestemmingsplan - St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat heeft een beperkte invloed op de wateraspecten die van belang kunnen zijn bij ruimtelijke plannen.

Werkwijze watertoetsprocedure
Vanaf 2018 worden alle aanvragen uit de digitale watertoets digitaal afgehandeld. Dit betekent dat Wetterskip Fryslân voor de korte procedure standaard een wateradvies verstrekt. Wanneer noodzakelijk geacht ontvangt u op dit standaard wateradvies nog een aanvulling per email.

Waterparagraaf
Dit wateradvies geeft u handvatten om de uitkomsten en aandachtspunten van de watertoetsaanvraag mee te nemen in het opstellen van het ruimtelijke plan of besluit. Het is de bedoeling dat u op basis van dit document het plan uitwerkt. Uit de waterparagraaf moet duidelijk blijken wat voor wateraspecten van toepassing zijn en hoe u hier in het plan rekening mee houdt. Indien nodig verzoeken wij u om de wateraspecten te borgen op de Verbeelding en in de Regels van het plan. Ruimtelijke plannen hebben soms een lange doorlooptijd. Tegelijkertijd ontstaan er soms veranderende inzichten in het beleid ten aanzien van de waterketen, waterkeringen en het watersysteem. Om te garanderen dat de juiste uitgangspunten worden toegepast in de planvorming hanteert het waterschap een uiterste houdbaarheidsdatum van maximaal 1 jaar. Wanneer deze termijn verstreken is kunt u contact opnemen met het waterschap voor een eventuele verlenging van nogmaals 1 jaar.

Leidraad Watertoets
De watertoets is een belangrijk instrument bij het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van de ruimte. De watertoets zorgt ervoor dat in alle ruimtelijke plannen aandacht wordt besteed aan veiligheid, kwaliteit én kwantiteit van water. Als richtlijn bij het beoordelen van ruimtelijke plannen werkt Wetterskip Fryslân met de Leidraad Watertoets. Hierin staat voor alle wateraspecten uitgangspunten omschreven waarmee u rekening moet houden en is informatie te vinden over de te nemen maatregelen. De leidraad is de te vinden via deze link: www.wetterskipfryslan.nl/vergunningen-wetten-en-regels/online-watertoets-voor-nieuwe-plannen

Wateraspecten en aandachtspunten
Hieronder staan de eventuele wateraspecten die van invloed zijn op het plan en aandachtspunten om mee rekening te houden.

Toename verharding
Wij willen u verzoeken om in de waterparagraaf de volgende passage op te nemen over het onderdeel toename verharding. Door ruimtelijke ontwikkelingen neemt de hoeveelheid verhard oppervlak toe met als gevolg een versnelde afvoer van hemelwater. Het is nodig om deze versnelde afvoer te compenseren om de waterberging in een gebied in stand te houden. Dit geldt ook voor toevoegen van oppervlakteverharding die wel past binnen het bestemmingsplan, maar waarvan de grond al meer dan vijf jaar braak ligt en waar in het verleden niet voor gecompenseerd is.

Het is verboden zonder watervergunning neerslag versneld tot afvoer te laten komen indien daarbij meer dan 200 m^2onverharde grond in stedelijk gebied en 1500 m^2in landelijk gebied wordt bebouwd of verhard. Er geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht wanneer wordt voldaan aan de compensatieregels genoemd in dit wateradvies. De meest voorkomende manier van compenseren is het graven van extra oppervlaktewater. Bij het graven van extra oppervlaktewater is onderstaande tabel van toepassing. Uiteraard is het toepassen van alternatieve

maatregelen in het plan ook mogelijk. Afhankelijk van de maatregel kunnen andere normen gelden dan vermeld in het onderstaande tabel. Zie de Leidraad watertoets voor meer informatie over compenserende maatregelen of neem contact op met Wetterskip Fryslân. Indien er niet wordt gecompenseerd door extra oppervlaktewater te graven waarbij onderstaande percentages worden gehanteerd of indien er geen overeenstemming plaatsvindt in de watertoetsprocedure over alternatieve maatregelen dan dient een watervergunning bij het waterschap te worden gevraagd.

Gebied	**Stedelijk (>200 m²)**	**Landelijk (>1.500 m²)**
Boezem	5%	5%
Polder	10%	10%
Vrij afstromend	Maatwerk mogelijk	Maatwerk mogelijk

Toelichting tabel

- 5% heeft alleen betrekking op de Friese boezem;
- de algemene regels keur zijn in de onderstaande tabel verwerkt;
- maatwerk kan bestaan uit bijvoorbeeld infiltratie of berging van het overtollig hemelwater.

Ruimtelijke adaptatie
Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moeten steden en dorpen ingericht worden met het oog op de toekomst. Het is belangrijk kansen te benutten om het gebied klimaat robuust in te richten. Zo is het mogelijk om het bebouwd gebied beter bestand te maken tegen hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en de gevolgen van een mogelijke overstroming. Voor veel maatregelen geldt bovendien dat ze kosteneffectief zijn, als ze maar in een vroeg stadium in het planvormingsproces worden meegenomen. Meer informatie hierover is te vinden op De Friese klimaatatlas : www.frieseklimaatatlas.nl

Waterwet
Voor bepaalde werkzaamheden heeft u een watervergunning nodig. Bijvoorbeeld als u een sloot wilt dempen, afvalwater wilt lozen op oppervlaktewater of grondwater wilt onttrekken. Soms is het doen van een melding voldoende. Een watervergunning aanvragen is dan niet nodig. Op onze website www.wetterskipfryslan.nltreft u meer informatie aan over de Waterwet en u kunt daar onder andere ook meldingsformulieren en het aanvraagformulier voor een watervergunning downloaden. Via Omgevingsloket online (www.omgevingsloket.nl) kunt u vooraf nagaan of u een watervergunning nodig heeft of een melding moet doen (vergunningcheck). U kunt hier ook meteen de vergunning aanvragen of de melding doen.

Afronding watertoetsprocedure
In de besluitvormingsfase, ten tijde van het toesturen van het voorontwerp bestemmingsplan of ontwerp omgevingsvergunning, controleert Wetterskip Fryslân of de waterbelangen voldoende zijn meegenomen en geborgd in het ruimtelijke plan of besluit.

Privacyverklaring
Wetterskip Fryslân verwerkt uw naam, adres, telefoonnummer, e-mailadres en kadastrale gegevens om uw aanvraag te behandelen. De grondslag van de verwerking van deze gegevens zijn taken in het algemeen belang die in het Besluit Ruimtelijke Ordening aan het waterschap zijn opgedragen. Wij hebben gegevens van u ontvangen en verdere gegevens zullen wij opvragen uit het kadaster en ons geografische informatie systeem. Uw gegevens worden na afronding van uw aanvraag permanent bewaard. U heeft recht op inzage, een kopie, rectificatie, wissing, beperking, bezwaar en het indienen van een klacht bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Een verzoek daartoe kunt u doen via privacy@wetterskipfryslan.nl. Nadere informatie over de verwerking van uw gegevens en uw rechten vindt u op https://www.wetterskipfryslan.nl/over-de-site/privacyverklaring

Met vriendelijke groet,

Wetterskip Fryslân
Postbus 36 8900 AA Leeuwarden
T 058 292 2222
E Info@wetterskipfryslan.nl

Bijlage 6 Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Rho
ADVISEURS VOOR LEEFRUIMTE

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Stedelijke ontwikkeling St.- Jacobiparochie – Rondom de Geert Veenhuizenstraat

Project: 20210544

identificatie	**planstatus**	
Auteur:	datum:	status:
M.A Bulthuis / T. de Jong	26-10-2021	Definitief

Inhoud

1. Inleiding **4**
- 1.1. Aanleiding 4
- 1.2. Wat houdt een m.e.r.-beoordeling in? 5
- 1.3. Leeswijzer 5

2. Kenmerken en plaats van het project **6**
- 2.1. Kenmerken van het project 6
- 2.2. Plaats van het project 7

3. Kenmerken van de milieueffecten **10**

4. Conclusie **13**

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De gemeente Waadhoeke is in St. – Jacobiparochie voornemens om 14 woningen aan Geert Veenhuizenstraat 10 t/m 36 te slopen. Op dezelfde locatie zullen 10 nieuwe woningen worden gerealiseerd. Om deze ontwikkeling juridisch planologisch mogelijk te maken wordt een bestemmingsplan opgesteld. Ten behoeve van deze ruimtelijke procedure is eveneens een vormvrije m.e.r.-beoordeling noodzakelijk.

Figuur 1.1 Verbeelding

In onderdeel C en D van de bijlage van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het uitwerkingsplan planMER-plichtig (onderdeel C en D), projectMER-plichtig (onderdeel C) of m.e.r.-beoordelingsplichtig (onderdeel D) zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen.

In onderdeel D van het Besluit m.e.r. (D11.2) is de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject opgenomen. In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op:

- een oppervlakte van 100 hectare of meer,

- een aaneengesloten gebied en 2000 of meer woningen omvat, of
- een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m2 of meer.

De voorgenomen ontwikkeling betreft de realisatie van in totaal 10 woningen. Het plan blijft daarmee ruim onder de drempelwaarden en is daarmee niet rechtstreeks planMER, projectMER of m.e.r.-beoordelingsplichtig.

In het Besluit m.e.r. is geregeld dat ook voor projecten die zijn opgenomen in onderdeel D, maar beneden de drempelwaarden vallen, een besluit moet worden genomen of een MER nodig is. In dat kader wordt afgewogen of het plan - ondanks dat het ruim onder de drempelwaarde blijft - mogelijk toch belangrijke negatieve milieueffecten heeft. Dit is een “vormvrije” m.e.r.-beoordeling.

1.2. Wat houdt een m.e.r.-beoordeling in?

De wettelijke regeling voor de m.e.r.-beoordeling gaat uit van het principe 'nee, tenzij'. Dat wil zeggen, een volwaardige m.e.r.-procedure is alleen noodzakelijk als er sprake is van 'belangrijke nadelige gevolgen' die het betreffende project voor het milieu kan hebben. Daarbij moet het bevoegd gezag rekening houden met de omstandigheden zoals aangegeven in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling, te weten:
- de plaats van het project;
- de kenmerken van het project;
- de kenmerken van de potentiële milieueffecten (in samenhang met de eerste twee criteria).

Voorafgaand aan het in procedure brengen van het bestemmingsplan moet een m.e.r.-beoordelingsbesluit worden genomen. De voorliggende notitie vormt de basis voor dit besluit.

In geval van dit bestemmingsplan is de gemeente bevoegd gezag. Het college van burgemeester en wethouders neemt bij de vrijgave van het ontwerp bestemmingsplan een besluit over de noodzaak van een m.e.r.-procedure.

1.3. Leeswijzer

Deze m.e.r.-beoordelingsnotitie:
- beschrijft in hoofdstuk 2 de kenmerken en de plaats van het project;
- gaat in hoofdstuk 3 in op de kenmerken van de potentiële milieueffecten;
- geeft ten slotte in hoofdstuk 4 de conclusie weer voor de m.e.r.-beoordeling.

Bij de analyse in hoofdstuk 2 en 3 is gebruik gemaakt van de informatie uit het bestemmingsplan en de onderliggende onderzoeken.

2. Kenmerken en plaats van het project

2.1. Kenmerken van het project

Algemeen
Bij de kenmerken van een project wordt conform Bijlage III van de EU richtlijn in overweging genomen wat de omvang van het project is, in welke mate er sprake kan zijn van cumulatie met andere projecten. Ook wordt ingegaan op de mate van gebruik van natuurlijke hulpstoffen, de productie van afvalstoffen en de mate van verontreiniging en hinder als gevolg van het project. Tot slot wordt ingegaan op het risico van ongevallen.

Omvang en cumulatie
Het planvoornemen bestaat uit de sloop van 14 grondgebonden woningen en de realisatie van 10 grondgebonden woningen. Het specifieke woningbouwprogramma bestaat uit de realisatie van 6 twee-onder-één-kapwoningen en 4 vrijstaande woningen (evt. twee-onder-één kapwoningen). Dit betreffen koopwoningen en particuliere huurwoningen. De ontsluiting vindt net als in de bestaande situatie plaats aan de Geert Veenhuizenstraat. Er zijn geen aanpassingen benodigd aan de waterhuishouding. De omvang van het project is relatief klein.

In de directe omgeving zijn geen andere stedelijke ontwikkelingsprojecten voorzien die voorzienbare cumulatie met andere projecten veroorzaken.

Gebruik natuurlijke hulpstoffen
Voor de aanleg van het woongebied en de daarbij behorende bouwwerkzaamheden hoeft geen gebruik te worden gemaakt van bijzondere en/of schaarse hulpstoffen.

Productie van afvalstoffen
Vanuit de nieuwe woningen zal sprake zijn van (huishoudelijk) afval. Dit wordt op een correcte manier afgevoerd. Er is geen sprake van bijzonder schadelijk afval waaraan specifieke voorwaarden zijn verbonden.

Verontreiniging en hinder
De realisatie van de woningen leidt in principe niet tot een risico op verontreiniging van het milieu. Op de effecten van de woningbouw wordt nader ingegaan in hoofdstuk 3.

Verder is er geen sprake van een onaanvaardbare mate van hinder. Dit blijkt ook uit de toetsing aan de milieu- en omgevingsaspecten in hoofdstuk 3.

Risico van ongevallen
De uitvoering van de plannen en het gebruik van de te realiseren bedrijven brengen geen verhoogd risico op ongevallen met zich mee. Er is geen sprake van het gebruik van gevaarlijke stoffen en technologieën.

2.2. Plaats van het project

Algemeen

Bij de plaats van het project gaat het met name om de mate van kwetsbaarheid van het gebied waarin het project plaatsvindt. Hierbij wordt conform de EU richtlijn in overweging genomen wat het bestaande grondgebruik is en hoe het is gesteld met het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied en het opnamevermogen van het natuurlijke milieu.

Bestaand grondgebruik

De locatie voor de nieuwe woningbouw is gelegen in het woongebied van St.- Jacobiparochie. De locatie is in de bestaande situatie aan de noordkant bebouwd. Het overige gedeelte van het plangebied is een open onbebouwde ruimte dat momenteel is ingericht als grasveld. De ligging van het plangebied is weergegeven op onderstaande figuur.

Figuur 2.1 Luchtfoto plangebied

Regeneratievermogen natuurlijke hulpbronnen

De locatie heeft opzichzelf geen bijzondere rijkdom aan natuurlijke hulpbronnen.

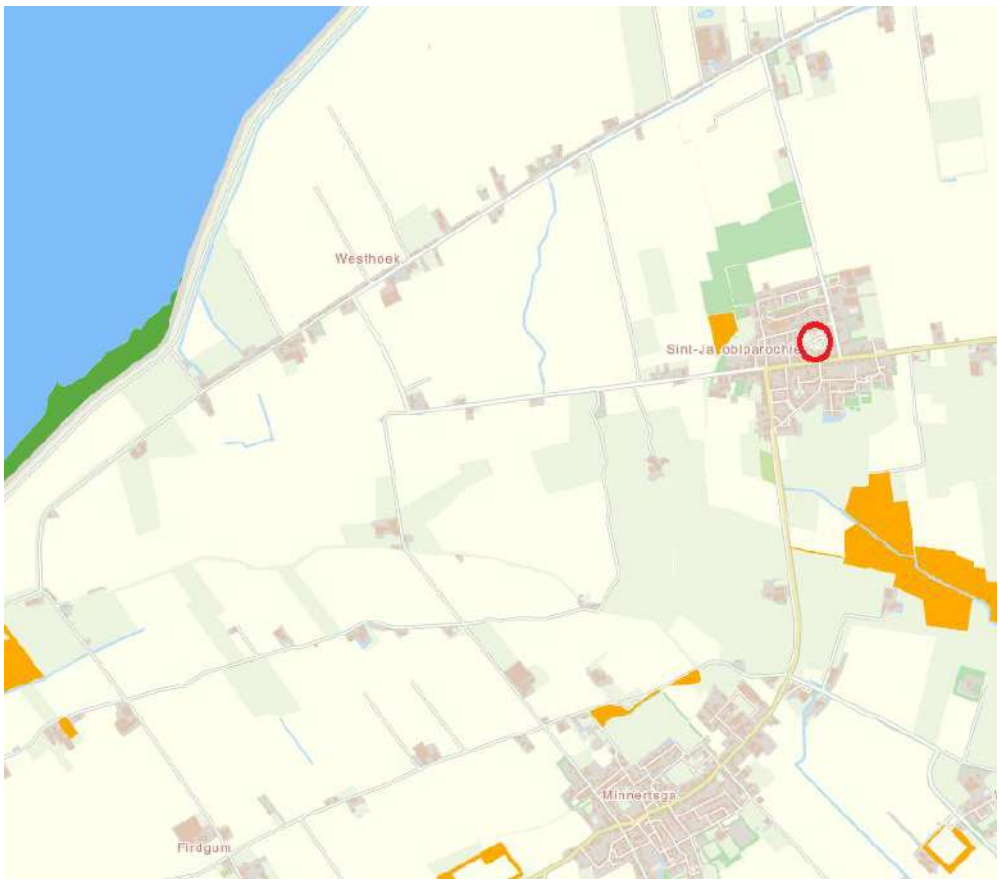
Opnamevermogen natuurlijk milieu

De ontwikkeling vindt niet plaats in een gevoelig gebied. De dichtstbijzijnde gevoelige gebieden (zoals genoemd in de EU richtlijn) zijn Natura 2000 gebieden, die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied ligt op circa 4,06 kilometer afstand van het plangebied. Het gaat hier om de Waddenzee. De afstand tot het dichtstbijzijnde NNN-gebied bedraagt 3,5 kilometer ten westen van de Geert Veenhuizenstraat.

In de nabijheid liggen geen andere gevoelige gebieden zoals genoemd in de EU richtlijn (wetlands, kustgebieden, bosgebieden, natuurparken, gebieden waar milieunormen worden overschreden, gebieden met hoge bevolkingdichtheid, landschappelijk van historisch cultureel of archeologische gebieden van belang).

Figuur 2.2 Uitsnede Natura 2000 gebieden (rode omcirkeling projectgebied)

Figuur 2.3 Uitsnede Natuur overzichtskaart (rode omcirkeling projectgebied)

3. Kenmerken van de milieueffecten

Algemeen
In dit hoofdstuk worden de belangrijkste milieueffecten van het project beschreven. Het is gebruikelijk de milieueffecten van de nieuw aangevraagde situatie te vergelijken met de referentiesituatie. De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie inclusief de effecten van ontwikkelingen in de omgeving waarvan de realisatie zeker is (autonome ontwikkelingen). In de directe omgeving van het gebied zijn geen ontwikkelingen voorzien die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling. De effectbeoordeling in dit hoofdstuk is gebaseerd op de informatie zoals opgenomen in de toelichting bij het uitwerkingsplan en de onderliggende onderzoeken.

Conform de EU richtlijn wordt in ieder geval ingegaan op het bereik van het effect, waaronder het grensoverschrijdende karakter daarvan. De waarschijnlijkheid van het effect en de duur, frequentie en omkeerbaarheid van het effect. Om hier inzicht in te geven worden eerst de milieu- en omgevingsaspecten behandeld.

Milieu- omgevingsaspecten

Verkeer
De sloop van 14 woningen en de realisatie van 10 woningen leidt tot een netto tot een toename in het aantal verkeersbewegingen van 14 mvt/etmaal (weekdaggemiddelde). Deze toename in verkeer wordt veroorzaakt doordat de sociale huurwoningen die zich in de bestaande situatie in het plangebied bevinden een lagere verkeersgeneratie hebben dan de voorgenomen koop- en huurwoningen (particulier) in het plangebied. De ontsluiting vindt plaats via de Geert Veenhuizenstraat. Deze weg beschikt in de bestaande situatie al over voldoende capaciteit om het verkeer op een veilige manier af te wikkelen. In de bestaande situatie vindt het parkeren plaats langs de openbare weg. Bij nieuwbouw zal het parkeren op eigen terrein worden georganiseerd.

Bodemkwaliteit
In 2021 is door WSP een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd, zie bijlage 4 bestemmingsplan. Tijdens het onderzoek zijn in de bovengrond resten of sporen van baksteen aangetroffen. Op bepaalde plekken in de bovengrond met resten of sporen van baksteen, zijn lichte verhogingen met kwik ten opzichte van de achtergrondwaarde gemeten. In het grondwater zijn licht verhoogde concentraties van naftaleen en xylenen aangetroffen. Alhoewel er enkele verontreinigingen in het plangebied zijn aangetroffen, worden de interventiewaarden niet overschreden. De aangetoonde lichte verhogingen in grond en grondwater geven dan ook geen aanleiding tot aanvullend onderzoek of sanering. De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem is voldoende voor de voorgenomen ontwikkeling.

Archeologie
Om te inventariseren of er mogelijke archeologische verwachtingswaarden zijn in het plangebied is het FAMKE geraadpleegd. Uit de advieskaart van FAMKE voor de periode ijzertijd-middeleeuwen blijkt dat geen onderzoek noodzakelijk is. Uit de advieskaart van FAMKE blijkt tevens dat ook voor de periode steentijd-bronstijd geen onderzoek noodzakelijk is. Archeologie vormt dan ook geen belemmering voor de uitvoering van het plan.

Landschap en cultuurhistorie

Binnen het plangebied is historisch kenmerkende bebouwing aanwezig. Dit blijkt uit de Cultuurhistorische kaart Fryslân. De woningen aan de Geert Veenhuizenstraat zijn onderdeel van wederopbouwwijken uit de periode 1960-1970.

Ecologie

Gebiedsbescherming

Het plangebied vormt geen onderdeel van een natuur- of groengebied met een beschermde status, zoals Natura 2000. Het plangebied maakt ook geen deel uit van het natuurnetwerk Nederland (NNN). Uit de kaart van het Natuurbeheerplan blijkt dat in het plangebied of directe omgeving geen beschermde landschapselementen aanwezig zijn. Het plangebied ligt op circa 4,06 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied de Waddenzee. Tot het dichtstbijzijnde NNN-gebied bedraagt de afstand 3,5 kilometer.

Het plangebied ligt buiten beschermde natuurgebieden. Directe effecten zoals areaalverlies en versnippering kunnen hierdoor worden uitgesloten. Gezien de afstand tot natuurgebieden en de locatie van het plangebied (stedelijke omgeving) kunnen ook verstoring en verandering van de waterhuishouding worden uitgesloten. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn gevoelig voor stikstofdepositie. De voorgenomen ontwikkeling betreft de realisatie van 14 gasloze woningen. De verkeersgeneratie van het wegverkeer bij de woningen zou mogelijk kunnen leiden tot een verhoogde stikstofdepositie. Om deze reden is een stikstofonderzoek uitgevoerd. In het kader van een goede ruimtelijke ordening is de aanlegfase ook meegenomen.

Uit de berekening blijkt dat er geen sprake is van rekenresultaten die hoger zijn dan de drempelwaarde van 0,00 mol N/ha/jr. Significante negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen derhalve worden uitgesloten. De Wet Natuurbescherming en het beleid van de provincie Fryslân staan de uitvoering van het plan dan ook niet in de weg.

Soortenbescherming

In april 2021 is een ecologische quick-scan uitgevoerd, zie bijlage 1 bestemmingsplan. Hieruit blijkt dat de aanwezigheid van algemene broedvogels niet kan worden uitgesloten. Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten alleen tijdens de broedtijd beschermd zijn. Hierdoor dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Het broedseizoen loopt van 15 maart tot 15 juli. Daarnaast vormt het plangebied een mogelijk habitat voor vogels met jaarrond beschermde nesten, waaronder de huismus en de gierzwaluw. Deze nesten kunnen zich onder de dakpannen van de te slopen woningen bevinden. Op basis van de resultaten van de uitgevoerde quickscan is nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen en huismussen en de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Uit het vervolgonderzoek blijkt dat op het gebied van jaarrond beschermde nesten van huismussen en gierzwaluwen en verblijfplaatsen van vleermuizen geen vervolgstappen benodigd zijn voor de voortgang van de voorgenomen werkzaamheden. Wel dient de uitvoering van de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te vinden en de zorgplicht in acht te worden genomen.

Externe veiligheid

In de directe omgeving van het plangebied vindt geen vervoer van gevaarlijke stoffen plaats over het spoor, de weg, het water. Volgens de professionele risicokaart vindt ook geen vervoer van gevaarlijke stoffen plaats via buisleidingen. Met de beoogde ontwikkeling worden geen inrichtingen toegestaan die een nadelig effect kunnen hebben op de externe veiligheidssituatie ter plaatse.

Luchtkwaliteit

Uit de NSL-monitoring van de Rijksoverheid blijkt dat in de omgeving van het project sprake is van een goede luchtkwaliteit. Het project omvat de realisatie van maximaal 10 woningen en leidt netto tot een toename van verkeer van 14 mvt/etmaal (weekdaggemiddelde). Het plan draagt dan ook niet in betekenende mate bij aan de toename van de hoeveelheid stikstofdioxide en fijnstof in de lucht. Er wordt voldaan aan de luchtkwaliteitswetgeving en nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Milieuzonering (hinder van bedrijven voor woningen)

De beoogde ontwikkeling betreft een milieugevoelige functie. Gezien de locatie wordt omgeven door woningen kan het gebied getypeerd worden als woongebied. Ten noorden van de Geert Veenhuizenstraat bevindt zich een bedrijventerrein op circa 45 meter afstand. Op het bedrijventerrein zijn bedrijven uit milieucategorie 1 en 2 toegestaan, waarvoor een richtafstand van 30 meter geldt. De woningen uit het plan liggen daarmee op voldoende afstand van het bedrijventerrein. De afstand tussen milieuhinderlijke functies en milieugevoelige functies voldoet aan de richtafstanden uit de VNG publicatie. Daarmee is een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te realiseren. Het plan veroorzaakt op dit punt geen belangrijke milieueffecten.

Wegverkeerslawaai

Het plan heeft gelet op de relatieve omvang geen belangrijke effecten op het akoestisch klimaat rondom wegen. Daarnaast betreffen alle omliggende wegen 30 km/uur wegen, waardoor deze niet zoneplichtige wegen betreffen. Bij de uitwerking van het plan wordt rekening gehouden met de ligging binnen de geluidszones van wegen.

Water

Voor het project is de watertoets ingevuld, waaruit blijkt dat het plan een zeer beperkte invloed heeft op het watersysteem. De invloed van het voornemen op het watersysteem is veelal het gevolg van het aanbrengen van verharding. Met dit plan zullen 14 woningen worden gesloopt en 10 worden teruggebouwd. Hierdoor is er een afname in verharding wat het watersysteem ten goede komt. De woningen zullen worden aangesloten op de bestaande riolering aan de Geert Veenhuizenstraat.

Bereik, waarschijnlijkheid, duur, frequentie en omkeerbaarheid van het effect

Uit het voorgaande blijkt dat er geen sprake is van belangrijke negatieve milieueffecten. Door nader onderzoek dient te worden aangetoond of het leefgebied van beschermde soorten niet wordt aangetast. Indien er sprake is van enige aantasting worden mitigerende maatregelen getroffen.

4. Conclusie

Het project is relatief kleinschalig en heeft geen kenmerken die potentieel risico op grote milieueffecten in zich hebben. Verder wordt geconcludeerd dat het project plaatsvindt in een stedelijke omgeving waarin het een herontwikkelingsproject vormt. Planologisch wordt voorzien in de mogelijkheid om de locatie te ontwikkelen met 10 woningen.

Er is geen sprake van belangrijke negatieve effecten als gevolg van het plan. Wel dient de uitvoering van de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te vinden en dient de zorgplicht in acht te worden genomen. Verder dient rekening te worden gehouden met het feit dat de bestaande bebouwing tot de wederopbouwwijken behoort. Hier wordt door de provincie nog aanvullend advies over uitgebracht.

Uit de vormvrije m.e.r.-beoordeling blijkt dat gelet op de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële effecten geen belangrijke negatieve milieugevolgen zullen optreden. Er is dan ook geen aanleiding voor het doorlopen van een m.e.r.-procedure.

Bijlage 7 Overlegreacties

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
(058) 292 59 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Waadhoeke
Postbus 58
8800 AB FRANEKER

Leeuwarden, 29 september 2021
Verzonden, 29 SEP. 2021

Ons kenmerk	:	01920140
Afd./Opgave	:	Omgevingszaken
Behandeld door	:	Omgevingszaken / (058) 292 59 25 of romte@fryslan.frl
Uw kenmerk	:	
Bijlage(n)	:	

Onderwerp : advies vooroverleg bestemmingsplan (rondom de) Geert Veenhuizenstraat St.-Jacobiparochie

Geacht college,

Op 6 september 2021 is bovengenoemd plan ter advisering ontvangen.

De provinciale belangen in het plan geven aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Ecologie (cat.3, overige provinciale belangen)
In de toelichting van het plan wordt aangegeven dat opdracht is gegeven voor de nadere onderzoeken naar de huismus, gierzwaluw en vleermuizen. Tevens is aangegeven dat de resultaten in een volgende versie van dit bestemmingsplan worden opgenomen. Ik constateer dat in de quickscan voor deze soorten verschillende onderzoeksperiodes worden geadviseerd. Ik wil u er op wijzen dat ik er van uitga dat de onderzoeken worden uitgevoerd conform deze geadviseerde onderzoeksperiodes en dat de uitkomsten van de onderzoeken onderdeel uit gaan maken van het ontwerp bestemmingsplan.

Voor het overige geeft het plan aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Cultuurhistorie (cat.4, streekplan en/of goede ruimtelijke ordening)
In paragraaf 4.9 van de toelichting staat beschreven dat er geen cultuurhistorische waarden in het plangebied voorkomen. Bij raadpleging van de Cultuurhistorische Kaart Fryslan constateer ik dat de Geert Veenhuizenstraat is aan geduid als 'Wederopbouwwijk'. Ik verzoek u om de toelichting aan te passen en deze cultuurhistorische waarde op passende wijze te verwerken in het ontwerp bestemmingsplan.

provinsje fryslân
provincie fryslân

provinsje fryslân

Voor de betekenis van de categorie-aanduiding verwijs ik naar de brief van Gedeputeerde Staten van 8 februari 2019, betreffende 'Aanpassing Notitie Inwerkingtreding Verordening Romte Fryslân'.

Hoogachtend,

Namens het college van Gedeputeerde Staten,

[redacted]

afdelingshoofd Omgevingszaken

Ons kenmerk 01920140

BRANDWEER
Fryslân

Aan het college van Burgemeenster en Wethouders
van de gemeente Waadhoeke
T.a.v. de heer [redacted]
Postbus 58
8800 AB FRANEKER

Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN
T 088 22 99 666
F 088 22 99 661
I www.brandweerfryslan.nl
E info@brandweerfryslan.nl

Datum	13 september 2021	Behandeld door	[redacted]
Onze referentie	UIT/21013562/BRW/BR/RB	Doorkiesnummer	
Uw referentie	21034119	E-mail	
Uw brief van	6 september 2021	Bijlagen	0

Onderwerp: vooroverleg conceptbestemmingsplannen St.-Jacobiparochie - Geert Veenhuizenstraat en Dronryp - Fûgellan Puoldyk (overleg ex artikel 3.1.1. Bro)

Geacht college,

Op 6 september 2021 heeft u ten behoeve van het overleg ingevolge artikel 3.1.1 van het Besluit op de ruimtelijke ordening aan ons de twee conceptbestemmingsplannen 'St.-Jacobiparochie – Geert Veenhuizenstraat' en 'Dronryp – Fûgellan Puoldyk' toegezonden, met de vraag eventuele opmerkingen aan u te richten.

Advies
In overeenstemming met de hieronder gemaakte uitwerking adviseert Brandweer Fryslân om:
- het plangebied in Dronryp te voorzien van brandkranen volgens de kenmerken genoemd bij bluswatervoorzieningen;
- de wegen in het plangebied in Dronryp te laten voldoen aan de kenmerken genoemd bij bereikbaarheid;
- ons op de hoogte te houden van de mate waarin ons advies wordt overgenomen.

Omschrijving plan
De twee conceptbestemmingsplannen gaan over het realiseren van 10 woningen in St. Jacobieparochie op de plek waar 14 woningen gesloopt zullen worden. Daarnaast zal het gebied achter de nieuwe woningen in St. Jacobiparochie de bestemming 'groen' krijgen, aangezien de beoogde woningen hier niet meer gerealiseerd gaan worden.

De grondeigenaren van de woningen die in St. Jacobiparochie beoogd waren, maar niet gerealiseerd gaan worden, krijgen de mogelijkheid dit tot uitvoering te brengen in Dronryp. Het gebied tussen de Skries en de Puoldyk wordt ontwikkeld ten behoeve van 31 woningen.

Externe veiligheid
Brandweer Fryslân ziet geen noodzaak om bij deze concept bestemmingsplannen opmerkingen te plaatsen. Dit omdat er geen risicovolle activiteiten zoals bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) op het plangebied van invloed zijn.

Advies risico's en brandweerzorg
Brandweer Fryslân heeft de mogelijkheid een advies risico's en brandweerzorg te geven in het kader van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In een dergelijk advies komen aspecten aan bod die van belang zijn voor de basisbrandweerzorg. Hierbij valt te denken aan onder meer bereikbaarheid, de beschikbaarheid van bluswater en de opkomsttijden.

Opkomsttijd
De opkomsttijd naar beide plangebieden bedraagt circa 11 minuten. Hiermee wordt voldaan aan de gestelde normtijd van 12 minuten voor een risicogebied 2. Wij voorzien geen knelpunten op basis van de opkomsttijden.

Bluswatervoorzieningen
Ten behoeve van de bluswatervoorziening bij een woning gebouwd na 2003 gaan wij uit van het scenario 'brand op verdieping'. Voor een dergelijk scenario dient er een bluswatervoorziening van 500 liter per minuut op maximaal 100 meter afstand van de opstelplaats van de brandweer te zijn. De situatie in St. Jacobiparochie voldoet aan bovengenoemde. Wij adviseren om het plangebied in Dronryp te voorzien van brandkranen volgens bovengenoemde kenmerken.

Bereikbaarheid
Voor de brandweer is het wenselijk om elke willekeurige locatie middels twee onafhankelijke routes te kunnen benaderen. Gezien de concept bestemmingsplannen voldoet dit voor beide plangebieden. Aangezien het plangebied in Dronryp nog gerealiseerd moet worden, adviseren wij om de wegen volgens de volgende kenmerken uit te voeren:
- Een breedte van 4,5 meter en een doorgangshoogte van 4,2 meter;
- Bestand tegen een aslast van 11,5 ton en een totaalgewicht van 30 ton;
- Een minimale bochtstraal van 5,5 meter in de binnenbocht en 10 meter in de buitenbocht.

Afsluiting
Mocht u naar aanleiding van bovenstaande nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met [redacted], specialist risicobeheersing van Brandweer Fryslân, te bereiken via [redacted]

Wij gaan ervan uit hiermee te hebben voldaan aan uw adviesaanvraag.

Hoogachtend,
Namens het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Fryslân,
voor deze

[redacted]
clusterhoofd risicobeheersing afdeling Noordwest

Van: RO Loket [mailto:ro.loket@liander.nl]
Verzonden: dinsdag 7 september 2021 09:51
Aan:
Onderwerp: RE: Twee conceptbestemmingsplannen gemeente Waadhoeke, wettelijk overleg Besluit ruimtelijke ordening

Beste heer,

Dank voor het toesturen van de gegevens.
Vanuit Liander hebben wij geen opmerkingen op de plannen.

Met vriendelijke groet,

Consultant omgevingsmanagement | team Ruimte & Recht

Qirion

Qirion B.V. | Postbus 50, 6920 AB Duiven, Nederland | Postbezorgingscode (PCB): N381 | Dijkgraaf 4, 6921 RL | KvK 09119276 Duiven | www.qirion.nl | www.werkenbijqirion.nl

De inhoud van deze e-mail, inclusief bijlagen, is persoonlijk en vertrouwelijk. Mocht dit bericht niet voor u bedoeld zijn, informeer dan per omgaande de afzender en verwijder dit bericht. Gelieve deze e-mail, inclusief eventuele bijlagen, niet te gebruiken, kopiëren of door te sturen aan derden.

Van:
Verzonden: maandag 6 september 2021 16:19
Aan: 'communicatie@gasunie.nl' <communicatie@gasunie.nl>; RO Loket <ro.loket@liander.nl>; 'plannen.cdc.dvd.dn.rom@mindef.nl' <plannen.cdc.dvd.dn.rom@mindef.nl>
Onderwerp: Twee conceptbestemmingsplannen gemeente Waadhoeke, wettelijk overleg Besluit ruimtelijke ordening

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij deel ik u mede dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Waadhoeke bezig is met het voorbereiden van twee bestemmingsplannen:

- St.-Jacobiparochie, rondom de Geert Veenhuizenstraat;
- Dronryp, Fûgellan Puoldyk, fase III.

St.-Jacobiparochie, rondom de Geert Veenhuizenstraat
In St.-Jacobiparochie zijn de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 verouderd en zullen worden gesloopt. Op deze locatie zullen 10 nieuwe woningen worden gebouwd (er zullen maximaal 10 woningen worden inbestemd), waarvan 3 twee-onder-een-kapwoningen in de sociale huursector en 4 particuliere vrijstaande en/of twee-onder-een-kapwoningen. Het gebied ten zuiden van deze ontwikkeling heeft de bestemming 'Woongebied', maar zal worden gewijzigd in de bestemming 'Groen'. De beoogde ontwikkeling van de woningen in dit gebied krijgt namelijk geen gestalte. Daarom worden met dit bestemmingsplan in totaal 32 woningen 'wegbestemd'. In overleg met een van de

eigenaren van deze gronden is afgesproken om in ruil hiervoor in totaal 31 nieuwe woningen te kunnen ontwikkelen in Dronryp, met het project 'Dronryp - Fûgellan Puoldyk, fase III', zie ook hieronder.

Dronryp, Fûgellan Puoldyk, fase III
Aan de oostzijde van Dronryp, in de oksel van de Puoldyk en de Skries, wordt de ontwikkellocatie 'Dronryp - Fûgellan Puoldyk, fase III' gerealiseerd. Het initiatief betreft de ontwikkeling van 31 (half) vrijstaande woningen met daarbij behorende woonstraten, waterpartijen en groen. Deze ontwikkeling hangt samen met het wegbestemmen van de hiervoor genoemde woningbouwlocatie in St.-Jacobiparochie.
NB. Op dit moment is ook een zogenoemd beeldkwaliteitsplan in ontwikkeling, om een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen creëren dan de huidige welstandsnota nu ter plaatse mogelijk maakt. Deze zal in de ontwerpfase van de bestemmingsplanprocedure worden bijgevoegd en uiteindelijk deel gaan uitmaken van de besluitvorming door de raad van Waadhoeke. Daarmee zal het beeldkwaliteitsplan te zijner tijd het geldende welstandskader gaan worden voor het plangebied én voor de reeds bestaande aansluitende woningbouw aan de Puoldyk.

Wettelijk vooroverleg
Op dit moment zijn er twee concept bestemmingsplannen gereed. Gelet op de hiervoor genoemde verbinding tussen de twee ontwikkelingen, brengen wij dit nu bewust gelijktijdig onder uw aandacht in het kader van vooroverleg ex artikel 3.1.1. Besluit ruimtelijke ordening (Bro). De concept bestemmingsplannen treft u aan als pdf in de bijlagen.

Uw eventuele reactie mag u versturen naar het college van B&W, via onze gemeentelijke postbus (postbus 58, 8800 AB Franeker) en/of per mail naar info@waadhoeke.nl met in CC en . Wij verzoeken u om binnen één maand te reageren, dus uiterlijk 6 oktober 2021. Ingekomen overlegreacties zullen wij van antwoord voorzien en kunnen leiden tot aanpassingen aan de ontwerpbestemmingsplannen.
Het is de bedoeling om de planologische procedure op relatief korte termijn te starten met ontwerp bestemmingsplannen, maar uiteraard pas ná de uitkomsten van dit wettelijk overleg.

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze e-mail of behoefte hebben aan nader overleg, vóórdat u uw reactie geeft, dan mag u contact opnemen met de heer van de afdeling Omgeving. Hij is telefonisch bereikbaar op of via dit e-mailadres.

Met vriendelijke groet,

Beleidsmedewerker Omgeving

Gemeente Waadhoeke
Afdeling Omgeving
Aanwezig: ma/di/wo/do/vr

W www.waadhoeke.nl

Vaststellingsbesluit (PM)

Regels

Hoofdstuk 1 INLEIDENDE REGELS

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1.1 het plan:
het Bestemmingsplan St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat met identificatienummer NL.IMRO.1949.BPStjGVeenhstr-VAS1 van de gemeente Waadhoeke;

1.2 het bestemmingsplan:
de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en bijlagen;

1.3 aan-huis-verbonden beroep:
de in bijlage 1 genoemde beroepen, waarvan de activiteiten in hoofdzaak niet publieksaantrekkend zijn en die op kleine schaal in een (bedrijfs)woning en/of de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken wordt uitgeoefend, waarbij de (bedrijfs)woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en de desbetreffende activiteit een ruimtelijk uitstraling heeft die in overeenstemming is met de woonfunctie;

1.4 aanduiding:
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.5 aanduidingsgrens:
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.6 bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde;

1.7 bebouwingsbeeld:
de waarde van een gebied in stedenbouwkundige zin, die wordt bepaald door de mate van samenhang in aanwezige bebouwing, daarbij in het bijzonder gelet op een goede verhouding tussen bouwmassa en open ruimte, een goede hoogte- en breedteverhouding tussen de bebouwing onderling en de samenhang in bouwvorm en ligging tussen bebouwing die ruimtelijk op elkaar is georiënteerd;

1.8 bebouwingspercentage:
een in de regels aangegeven percentage, dat de grootte van het deel van een terrein, bouwvlak of bestemmingsvlak aangeeft dat maximaal mag worden bebouwd;

1.9 bedrijfsvloeroppervlakte:
de totale vloeroppervlakte van de ruimte binnen gebouwen of behorende bij een functie (deels) buiten gebouwen die wordt gebruikt voor een bedrijf, een aan-huis-verbonden beroep of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, inclusief opslag- en administratieruimten en dergelijke;

1.10 bestaand:

a. bestaand gebruik: het gebruik van de gronden en bouwwerken dat aanwezig is dan wel krachtens een omgevingsvergunning kan worden uitgevoerd, daaronder valt niet het gebruik dat reeds in strijd was met het daarvoor geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan;
b. bestaande bouwwerken: bouwwerken die:
    1. op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan aanwezig zijn, daaronder vallen niet de bouwwerken, die reeds in strijd waren met het daarvoor geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan;
    2. gebouwd worden of kunnen worden krachtens een voor het van kracht worden van het bestemmingsplan verleende omgevingsvergunning (al dan niet in afwijking van het voorgaande bestemmingsplan);
c. bestaande afmetingen: afstands-, hoogte-, inhouds- en oppervlaktematen, die op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan tot stand zijn gekomen;

1.11 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak;

1.12 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.13 bijbehorend bouwwerk:

uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of ander bouwwerk, met een dak;

1.14 bouwen:

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.15 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak;

1.16 bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.17 bouwperceelgrens:

een grens van een bouwperceel;

1.18 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, zijn toegelaten;

1.19 bouwwerk:
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.20 detailhandel:
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

1.21 gebouw:
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.22 gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden:
de mogelijkheden om gronden en daarop toegelaten bouwwerken overeenkomstig de daaraan toegekende bestemming te gebruiken, gelet op het gebruik van de in de nabijheid gelegen gronden;

1.23 hoofdgebouw:
een gebouw dat, gelet op de bestemming, als het belangrijkste bouwwerk op een bouwperceel kan worden aangemerkt;

1.24 huishouden:
een zelfstandig(e) dan wel samenwonend persoon of groep van personen met een zekere mate van onderlinge verbondenheid die binnen een complex van ruimte gebruik maken van dezelfde voorzieningen zoals een keuken, sanitaire voorzieningen en de entree;

1.25 internetdetailhandel:
detailhandel waarbij het te koop aanbieden van goederen plaatsvindt via het internet en de levering alleen geschiedt per post of koeriersdiensten;

1.26 inwoning:
het wonen, niet zijnde logeren, bij anderen;

1.27 kamerverhuur:
het bedrijfsmatig (nacht)verblijf aanbieden, waarbij het kenmerk is dat de kamerhuurder ter plaatse het hoofdverblijf heeft;

1.28 kampeermiddel:
een tent, een tentwagen, een kampeerauto, een caravan of een stacaravan, dan wel enig ander daarmee vergelijkbaar voertuig of onderkomen, dat geheel of ten dele is bestemd of opgericht dan wel wordt of kan worden gebruikt voor recreatief nachtverblijf;

1.29 kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten:
de in bijlage 1 genoemde bedrijvigheid, dan wel naar de aard en invloed op de omgeving daarmee gelijk te stellen bedrijvigheid, die door zijn beperkte omvang in of bij een woonhuis met behoud van de woonfunctie kan worden uitgeoefend door de bewoner en de aan de bedrijvigheid bij woningen gebonden medewerkers;

1.30 kleinschalige duurzame energieopwekking:
winning van energie uit kleinschalige perceelsgebonden bronnen, waarbij weinig tot geen schadelijke milieueffecten optreden bij winning en omzetting en waarvan de bronnen in onuitputtelijke hoeveelheden beschikbaar zijn, zoals zon, wind, water, biomassa, aard- en omgevingswarmte;

1.31 logiesverstrekking:
het bieden van de ten opzichte van het hoofdgebruik ondergeschikte mogelijkheid tot recreatief nachtverblijf al dan niet in combinatie met ontbijt binnen de woonfunctie, zoals een pension aan huis en bed and breakfast;

1.32 milieusituatie:
de situatie, waarbij milieuaspecten dienen te worden beoordeeld, zoals hinder voor omwonenden, externe veiligheid en een verkeersaantrekkende werking. In het bijzonder dient er bij de situering en omvang van milieubelastende functies (o.a. bedrijven) op te worden gelet dat de uitbreiding of nieuwvestiging van milieugevoelige functies (o.a. woningen) zo weinig mogelijk wordt beperkt. Omgekeerd dient er bij uitbreiding of nieuwvestiging van milieugevoelige functies op te worden gelet dat bestaande milieubelastende functies zo weinig mogelijk in hun functioneren worden beperkt;

1.33 nutsvoorzieningen:
voorzieningen voor algemeen nut, zoals afvalinzameling, elektriciteit, gas, (tele)communicatie en dataverkeer, openbaar vervoer en water. Het gaat hierbij om andere bouwwerken zoals antennes, bakken, borden, containers, hekken, kastjes, palen, zuilen en wat met deze bouwwerken te vergelijken is. Onder nutsvoorziening wordt ook verstaan een schakelstation, een rioolwaterzuiveringsinstallatie, een telecommunicatiestation en een transformatorstation;

1.34 overkapping:
een bijbehorend bouwwerk dat een overdekte ruimte vormt zonder wanden dan wel met ten hoogste één wand;

1.35 peil:
a. indien op het land wordt gebouwd:
    1. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
    2. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
b. indien op of in het water wordt gebouwd: het Fries Zomerpeil;
c. in het geval de hoogte van het terrein op een perceel grote verschillen vertoont: de door Burgemeester en Wethouders bepaalde hoogte;

1.36 seksinrichting:
een voor het publiek toegankelijke besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht. of vertoningen van erotisch/pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een sekstheater, een seksautomatenhal, of een parenclub, of een daarmee gelijk te stellen bedrijf, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.37 verkeersveiligheid:
de veiligheid voor het verkeer die wordt bepaald door de mate van overzichtelijkheid en vrij uitzicht (met name bij kruisingen van wegen en uitritten) en de (mogelijke) effecten van bebouwing en overige inrichtingselementen op de gedragingen van verkeersdeelnemers;

1.38 voedselbos:
is een door mensen ontworpen productief ecosysteem met een hoge diversiteit aan meerjarige en/of houtige soorten, waarvan delen (vruchten, zaden, bladeren, stengels en dergelijke) voor de mens als voedsel dienen;

1.39 volkstuin:
een perceel grond waarop gewassen worden gekweekt voor particulier gebruik;

1.40 woning:
een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden, niet zijnde kamerverhuur;

1.41 woonhuis:
een gebouw, dat één woning omvat, dan wel twee of meer naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden;

1.42 (goede) woonsituatie:
een situatie waarbij, mede door de situering van om de woonfunctie liggende functies en bebouwing, in ieder geval sprake is van een redelijke daglichttoetreding, een redelijke mate van uitzicht en voldoende privacy, alsmede van afwezigheid van hinder.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de dakhelling:
langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

2.2 de goothoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel, ondergeschikte bouwdelen als goten van dakkapellen niet meegerekend;

2.3 de inhoud van een bouwwerk:
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.4 de bouwhoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.5 de oppervlakte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.6 de oppervlakte van een overkapping:
tussen de buitenwerkse constructiedelen, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.7 de afstand tot de zijdelingse perceelgrens:
de kortste afstand vanaf enig punt van een (hoofd)gebouw tot de zijdelingse perceelgrens;

2.8 bedrijfsvloeroppervlakte:
de totale vloeroppervlakte van kantoren, winkels of bedrijven met inbegrip van de daartoe behorende magazijnen, trappenhuizen, gangen en overige dienstruimten;

2.9 de bouwhoogte van een windturbine:
vanaf het peil tot aan de (rotor)as van de windturbine.

Hoofdstuk 2 BESTEMMINGSREGELS

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenvoorzieningen;
b. bebossing;
c. wegen en paden;
d. speel- en sportvoorzieningen;
e. volkstuinen en voedselbos;
f. een kas, ter plaatse van de aanduiding 'kas';

met daaraan ondergeschikt:

g. tuinen, erven en terreinen;
h. in- en uitritten;
i. parkeervoorzieningen;
j. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
k. sport- en recreatieve voorzieningen;
l. nutsvoorzieningen;

met de daarbijbehorende:

m. overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen en overkappingen worden gebouwd, met uitzondering van de gronden ter plaatse van de aanduiding 'kas', in welk geval een kas mag worden gebouwd met een bouwhoogte van ten hoogste 3,00 m.

3.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 1,00 m bedragen;
b. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5,00 m bedragen.

3.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing, ten behoeve van:

a. de verkeersveiligheid;
b. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden en bouwwerken.

Artikel 4 Woongebied

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Woongebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. woonhuizen, al dan niet in combinatie met ruimte voor een aan-huis-verbonden beroep c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
b. bijbehorende bouwwerken;

met daaraan ondergeschikt:

c. wegen, woonstraten en paden;
d. parkeervoorzieningen;
e. groenvoorzieningen;
f. speelvoorzieningen;
g. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;

met de daarbijbehorende:

h. tuinen, erven en terreinen;
i. bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:

a. als hoofdgebouw mogen uitsluitend woonhuizen worden gebouwd;
b. het aantal woningen zal ten hoogste 10 bedragen;
c. een hoofdgebouw zal vrijstaand of twee aaneen worden gebouwd;
d. de afstand van een hoofdgebouw, dan wel een blok van aaneen gebouwde hoofdgebouwen, tot de zijdelingse perceelgrens zal ten minste 3,00 m bedragen;
e. de goothoogte van een hoofdgebouw zal ten hoogste 7,00 m bedragen;
f. de bouwhoogte van een hoofdgebouw zal ten hoogste 11,00 m bedragen;
g. een hoofdgebouw zal zijn afgedekt met een kap waarvan de dakhelling ten minste 45° zal bedragen.

4.2.2 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende regels:

a. bijbehorende bouwwerken zullen ten minste 1,00 m achter de naar de weg gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw c.q. het verlengde daarvan worden gebouwd;
b. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken bij een hoofdgebouw zal ten hoogste 100 m² bedragen, met dien verstande dat:
    1. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken ten hoogste 100% van de oppervlakte van het hoofdgebouw zal bedragen;
    2. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken bij een hoofdgebouw ten hoogste 50% van het erf zal bedragen;
c. de goothoogte van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste gelijk zijn aan de bouwhoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw waaraan wordt gebouwd, plus 0,25 m, met dien verstande dat de goothoogte van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk niet meer mag bedragen dan 4,00 m;
d. de goothoogte van een vrijstaand bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste 3,50 m bedragen;

e. de bouwhoogte van een vrijstaand bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste 6,00 m bedragen.

4.2.3 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 1,00 m bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de naar de weg gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw c.q. het verlengde daarvan ten hoogste 2,00 m zal bedragen;
b. de bouwhoogte van vlaggenmasten zal ten hoogste 8,00 m bedragen;
c. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5,00 m bedragen.

4.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing, ten behoeve van:

a. de woonsituatie;
b. de milieusituatie;
c. de verkeerssituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden en bouwwerken.

4.4 Afwijken van de bouwregels

Mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, kan met omgevingsvergunning worden afgeweken van het bepaalde in lid 4.2.2 sub a in die zin dat een bijbehorend bouwwerk minder dan 1,00 m achter, dan wel vóór de naar de weg gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw wordt gebouwd;

4.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning;
b. het gebruik van gedeelten van een woning, inclusief aangebouwde bijbehorend bouwwerk bij de woning, voor de uitoefening van een aan-huis-verbonden beroep of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, indien:
    1. het beroep of bedrijf niet wordt uitgeoefend door één van de bewoners van de woning, waarbij één andere arbeidskracht ter plekke werkzaam mag zijn;
    2. de beroeps-/bedrijfsvloeroppervlakte in de woning meer bedraagt dan 30% van het vloeroppervlak van de woning;
    3. de beroeps-/bedrijfsvloeroppervlakte meer dan 50 m² bedraagt;
    4. parkeren niet op eigen erf plaatsvindt dan wel de parkeerdruk in de naaste omgeving als gevolg van de activiteit onevenredig toeneemt;
    5. detailhandel plaatsvindt anders dan productiegebonden detailhandel;
c. het gebruik van gronden en bouwwerken voor de uitoefening van detailhandel.

Hoofdstuk 3 ALGEMENE REGELS

Artikel 5 Anti-dubbeltelregel

Grond welke eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 6 Algemene bouwregels

6.1 Aanvullende bouwregels

Er mogen geen windturbines worden gebouwd.

6.2 Bestaande maatvoeringen

Daar waar bestaande afstanden meer of minder bedragen dan ingevolge de bouwregels is voorgeschreven, worden de bestaande afstanden als ten hoogste respectievelijk ten minste toelaatbaar aangehouden.

In die gevallen dat bestaande percentages, dakhellingen, kapvormen, hoogten, inhoud, oppervlakten en/of gevelindelingen afwijken van de bouwregels, worden de bestaande maatvoeringen als toelaatbaar aangehouden.

6.3 Overschrijding bouwgrenzen

De bouwgrenzen mogen in afwijking van de verbeelding en de bestemmingen in deze regels uitsluitend worden overschreden door:

a. tot gebouwen behorende stoepen, stoeptreden, trappen(huizen), galerijen, hellingbanen, funderingen, balkons, erkers, serres, entreeportalen, veranda's en afdaken, mits de overschrijding niet meer bedraagt dan 1,50 m;
b. andere ondergeschikte onderdelen van gebouwen, mits de overschrijding niet meer bedraagt dan 1,00 m.

Artikel 7 Algemene gebruiksregels

7.1 Strijdig gebruik

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken met enige bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
b. het gebruik van de gronden voor de opslag van aan het oorspronkelijk verkeer onttrokken voer-, vaar- of vliegtuigen, anders dan in het kader van de bedrijfsvoering;
c. het gebruik van de gronden voor de opslag van schroot, afbraak- en bouwmaterialen, grond, bodemspecie en puin en voor het storten van vuil, anders dan in het kader van de bedrijfsvoering dan wel de uitvoering van krachtens de bestemming toegelaten bouwactiviteiten en werken en werkzaamheden.

Artikel 8 Algemene afwijkingsregels

Mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, kan worden afgeweken van:

a. de bij recht in de regels gegeven maten, afmetingen en percentages, met uitzondering van de oppervlaktematen, tot ten hoogste 10% van die maten, afmetingen en percentages, met dien verstande dat windturbines van deze regeling zijn uitgesloten;
b. de bestemmingsregels in die zin dat de bouwhoogte van bouwwerken geen gebouwen zijnde, ten behoeve van zend-, ontvangst-, sirene- en antennemasten wordt vergroot, mits:
    1. de antenne niet geplaatst kan worden op een bestaand bouwwerk, zoals een hoogspanningsmast, een windturbine, een reclamemast of een daarmee gelijk te stellen bouwwerk;
    2. de mast radiografisch noodzakelijk is;
    3. de bouwhoogte van de mast ten hoogste 40,00 m zal bedragen;
c. de regels in die zin dat het beloop of profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling in geringe mate wordt aangepast, indien de verkeersveiligheid en/of -intensiteit daartoe aanleiding geeft;
d. de regels in die zin dat gebouwen ten behoeve van nutsvoorzieningen, openbaar vervoer, bediening van kunstwerken en naar de aard daarmee gelijk te stellen gebouwtjes worden gebouwd, mits:
    1. de oppervlakte per gebouwtje ten hoogste 50 m² mag bedragen;
    2. de bouwhoogte van een gebouwtje ten hoogste 3,00 m mag bedragen;
e. de regels, ten aanzien van de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, in die zin dat de bouwhoogte van de bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, wordt vergroot tot ten hoogste 10,00 m;
f. de regels ten aanzien van de maximale bouwhoogte van gebouwen in die zin dat de (bouw)bouwhoogte van de gebouwen ten behoeve van plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers en lichtkappen wordt vergroot, mits:
    1. de maximale oppervlakte van de plaatselijke verhoging ten hoogste 10% van het betreffende bouwvlak mag bedragen;
    2. de vergroting ten hoogste 1,25 maal de maximale (bouw)hoogte van het betreffende gebouw bedraagt;
g. het bepaalde ten aanzien van het bouwen van gebouwen binnen het bouw- c.q. bestemmingsvlak in die zin dat de grenzen van het bouw- c.q. bestemmingsvlak naar de buitenzijde worden overschreden door:
    1. trappen, trappenhuizen en galerijen;
    2. entreeportalen, luifels, veranda's en balkons;
    3. overstekende daken;

mits de bouwgrens met niet meer dan 1,50 m overschrijdend;

    4. andere ondergeschikte onderdelen van gebouwen, mits de bouwgrens met niet meer dan 1,00 m overschrijdend.

Artikel 9 Overige regels

9.1 Voldoende parkeergelegenheid

a. Een bouwwerk, waarvan een behoefte aan parkeergelegenheid wordt verwacht, kan niet worden gebouwd of gebruikt wanneer op het bouwperceel of in de omgeving daarvan niet in voldoende parkeergelegenheid is voorzien en in stand wordt gehouden.
b. Bij een omgevingsvergunning wordt aan de hand van de 'Nota Parkeernormen Gemeente Waadhoeke november 2020', of het meeste actuele gemeentelijke parkeerbeleid zoals deze geldt ten tijde van de aanvraag, bepaald of sprake is van voldoende parkeergelegenheid;
c. Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in sub a en worden toegestaan dat in minder dan voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien, mits dit geen onevenredige afbreuk doet aan de parkeersituatie.

9.2 Voldoende laad- en losruimte

a. Indien het beoogde gebruik van een bouwwerk aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, wordt een omgevingsvergunning voor het bouwen uitsluitend verleend indien aan of in dat bouwwerk dan wel op het onbebouwde terrein bij het bouwwerk wordt voorzien in die ruimte. Deze bepaling geldt niet:
    1. voor bestaand gebruik, waarbij de herbouw van een bouwwerk zonder functiewijziging wordt beschouwd als bestaand gebruik;
    2. voor zover op andere wijze in de nodige laad- of losruimte wordt voorzien.
b. Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in sub a en worden toegestaan dat in minder dan voldoende laad- en losgelegenheid wordt voorzien indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit.

Hoofdstuk 4 OVERGANGS- EN SLOTREGELS

Artikel 10 Overgangsrecht

10.1 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in het eerste lid een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

c. Het eerste lid is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

10.2 Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

d. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 11 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat van de gemeente Waadhoeke.

Behorend bij het besluit van .....

Bijlagen regels

Bijlage 1 Lijst met kleinschalige beroeps- en bedrijfsmatige activiteiten

LIJST VAN TOEGESTANE BEROEPEN EN BEDRIJVEN BIJ WONINGEN

Uitoefening van (para-)medische beroepen, waaronder:
individuele praktijk voor huisarts, psychiater, psycholoog, fysiotherapie of bewegingsleer, voedingsleer, mondhygiëne, tandheelkunde, logopedie, enz.
individuele praktijk dierenarts

Kledingmakerij
(maat)kledingmakerij en kledingverstelbedrijf
woningstoffeerderij

Kantoorfunctie ten behoeve van bedrijvigheid die elders wordt uitgeoefend, zoals:
schoonmaakbedrijf, schoorsteenveegbedrijf, glazenwasserij, maar ook ten behoeve van bijvoorbeeld een groothandelsbedrijf

Reparatiebedrijfjes, waaronder:
schoen-/lederwarenreparatiebedrijf
uurwerkreparatiebedrijf
goud- en zilverwerkreparatiebedrijf
reparatie van kleine (elektrische) gebruiksgoederen
reparatie van muziekinstrumenten
In ieder geval zijn autoreparatiebedrijven uitgezonderd

Advies- en ontwerpbureaus, waaronder individuele praktijk voor:
reclame ontwerp
grafisch ontwerp
architect

(Zakelijke) dienstverlening, waaronder individuele praktijk voor:
notaris
advocaat
accountant
assurantie-/verzekeringsbemiddeling
exploitatie en handel in onroerende zaken

Overige dienstverlening
kappersbedrijf
schoonheidssalon
kinderdagopvang
gastouderschap

Onderwijs
autorijschool
onderwijs niet in te delen naar specificatie, mits zonder werkplaats of laboratorium

Overig
Atelier

dan wel met voorgenoemde bedrijvigheid naar de aard en de invloed op de omgeving gelijk te stellen bedrijvigheid.

Verbeelding

Plangebied

Plangrens

Enkelbestemmingen

G — Groen

WG — Woongebied

Functieaanduidingen

(ks) — kas

Gemeente
St.-Jacobiparochie - Rondom de Geert Veenhuizenstraat

Bestemmingsplan

PROJECT	20210544		
FORMAAT	A3		
SCHAAL	1:1000	Vastgesteld	03-03-2022
KAART	1/1	Ontwerp	25-10-2021
GETEKEND	RV	Voorontwerp	30-08-2021
IDN	NL.IMRO.1949.BPStjGVeenhstr-VAS1	Concept	03-05-2021

RHO ADVISEURS
info@rho.nl
www.rho.nl

N

bestemmingsplan

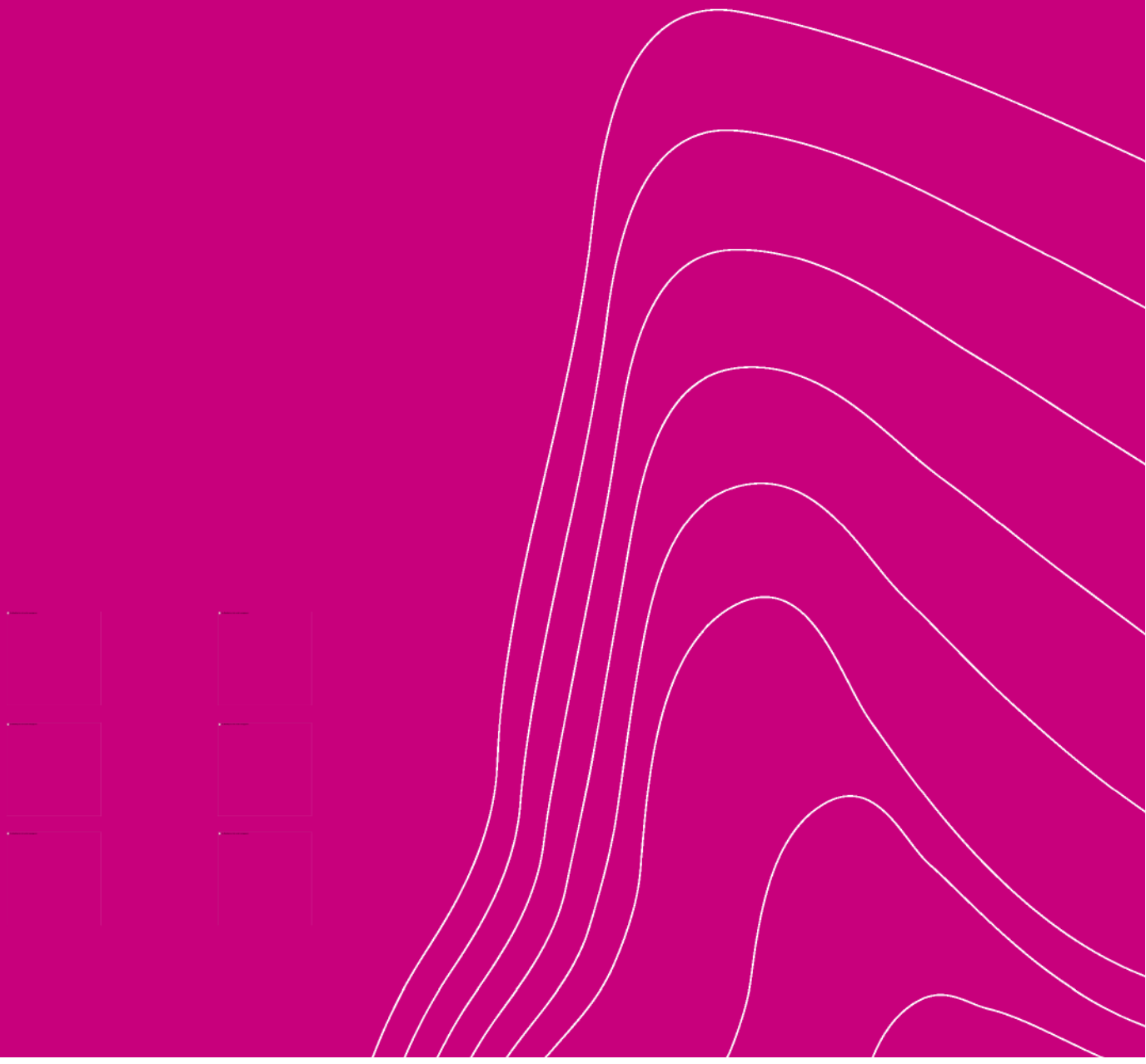
Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III

Waadhoeke

RHO ADVISEURS

RHO ADVISEURS

DATUM	03-03-2022
IMRO IDN	NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1
PROJECT	bestemmingsplan Dronryp - Puoldyk fase III
PROJECTLEIDER	T. de Jong
OPDRACHTGEVER	gemeente Waadhoeke
PROJECTNUMMER	20210271
AUTEUR	
STATUS	vastgesteld

Inhoudsopgave

Toelichting		**6**
Hoofdstuk 1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding	7
1.2	Ligging plangebied	7
1.3	Planologische regeling	8
1.4	Crisis- en herstelwet	9
1.5	Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2	**Beschrijving van het plan**	**11**
2.1	De bestaande situatie	11
2.2	Voorgenomen situatie	13
Hoofdstuk 3	**Beleidskader**	**16**
3.1	Rijksbeleid	16
3.2	Provinciaal beleid	17
3.3	Gemeentelijk beleid	21
Hoofdstuk 4	**Milieu- en omgevingsaspecten**	**23**
4.1	Bedrijven- en milieuzonering	23
4.2	Ecologie	23
4.3	Bodem	25
4.4	Geluid	25
4.5	Water	26
4.6	Luchtkwaliteit	28
4.7	Archeologie en cultuurhistorie	29
4.8	Externe veiligheid	30
4.9	Kabels, leidingen en zoneringen	31
4.10	Vormvrije m.e.r.-beordeling	31
Hoofdstuk 5	**Juridische toelichting**	**33**
5.1	Het juridisch systeem	33
5.2	Toelichting op de bestemmingen	33
Hoofdstuk 6	**Uitvoerbaarheid**	**34**
6.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	34

6.2 Economische uitvoerbaarheid 37

Bijlagen toelichting **39**

Bijlage 1 Beeldkwaliteitsplan 41

Bijlage 2 Stikstofonderzoek 51

Bijlage 3 Ecologisch onderzoek 67

Bijlage 4 Bodemonderzoek 95

Bijlage 5 Archeologisch onderzoek 177

Bijlage 6 Vormvrije- m.e.r.-beoordeling 185

Bijlage 7 Overlegreacties 197

Vaststellingsbesluit (PM) **205**

Regels **208**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels 209

Artikel 1 Begrippen 209

Artikel 2 Wijze van meten 214

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels 215

Artikel 3 Groen 215

Artikel 4 Verkeer - Verblijf 216

Artikel 5 Water 217

Artikel 6 Wonen 218

Hoofdstuk 3 Algemene regels 221

Artikel 7 Anti-dubbeltelregel 221

Artikel 8 Algemene bouwregels 222

Artikel 9 Algemene gebruiksregels 223

Artikel 10 Algemene afwijkingsregels 224

Artikel 11 Overige regels 225

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels 226

Artikel 12 Overgangsrecht 226

Artikel 13 Slotregel 227

Bijlagen regels **229**

Bijlage 1 **Lijst met kleinschalige beroeps- en bedrijfsmatige activiteiten** **231**

Verbeelding **233**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

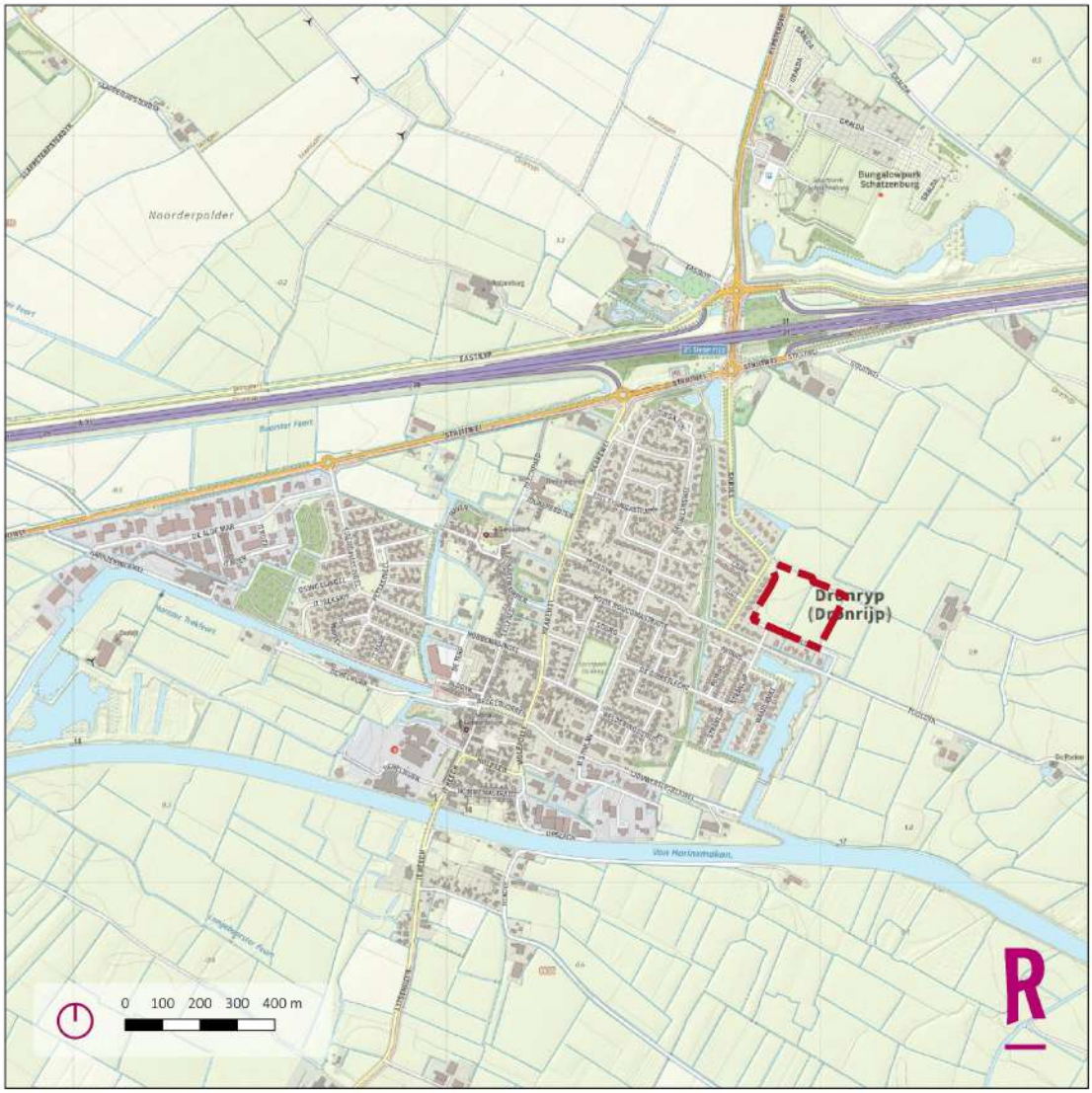
1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer wilt aan de oostzijde van Dronryp, in de oksel van de Puoldyk en de Skries een woningbouwproject realiseren. Dit betreft de ontwikkellocatie 'Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III'. Het initiatief betreft de ontwikkeling van 31 (half) vrijstaande woningen met daarbij behorende woonstraten, waterpartijen en groen. Deze ontwikkeling hangt samen met het wegbestemmen van een woningbouwlocatie in St.-Jacobiparochie. Dit wordt met een apart bestemmingsplan geregeld.

Om de ontwikkeling juridisch-planologisch toch te kunnen regelen is het opstellen van een nieuw bestemmingsplan noodzakelijk. Daarbij hoort een onderbouwing van een goede ruimtelijke ordening. Het voorliggende plan voorziet hierin.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied ligt in aan de oostkant van het dorp Dronryp. Ten oosten van de straat de Skries en ten noorden van de straten de Ljip en de Puoldyk, in de wijk Fûgellân. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1 Ligging plangebied

1.3 Planologische regeling

Het plangebied is momenteel geregeld in het Bestemmingsplan Dronryp 2018 , vastgesteld op 31 oktober 2019 door de gemeente Waadhoeke. Een uitsnede van het bestemmingsplan ter plaatse van het plangebied is weergegeven in figuur 1.2.

Figuur 1.2 Uitsnede geldend Bestemmingsplan Dronryp 2018

In het geldende bestemmingsplan heeft het plangebied de bestemming *'Agrarisch'.* Daarnaast heeft het plangebied de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3'. De gronden zijn onder de bestemming '*Agrarisch'* onder andere bestemd voor agrarische cultuurgronden en grondgebonden agrarische bedrijven. De voorgenomen ontwikkeling is niet mogelijk binnen het geldende bestemmingsplan.

1.4 Crisis- en herstelwet

Dit bestemmingsplan valt onder het bereik van de Crisis- en herstelwet. Deze wet beoogt een versnelde ontwikkeling en realisering van ruimtelijke en infrastructurele projecten als bijdrage aan de bestrijding van de economische crisis. Het gaat er hierbij met name om dat de procedure van een plan sneller kan worden afgerond, waarmee in dit geval ook vlotter met de realisatie van de woningen kan worden gestart.

Hiertoe bevat de Crisis- en herstelwet een tweetal hoofdstukken met bijzondere wettelijke voorzieningen van tijdelijke aard en een hoofdstuk met wijzigingen van een groot aantal wetten, waaronder de Wet ruimtelijke ordening. Deze wijzigingen hebben een blijvend karakter. Het toepassen van deze wet heeft als grootste

voordeel een snelle afhandeling bij beroep. Bij beroep moet de Raad van State de zaak binnen zes maanden na indiening van het beroepschrift afhandelen.

Er is ook geen mogelijkheid voor belanghebbenden om een pro-forma beroep in te dienen en om beroepsgronden aan te voeren na het einde van de beroepstermijn. Een ander voordeel is dat een nieuw besluit na vernietiging (of na een tussenuitspraak) gebaseerd kan worden op de feiten waarop het oude besluit berustte, behalve wanneer die feiten reden waren voor de vernietiging. Bij de Crisis- en herstelwet geldt onder andere de verplichting dat bij het besluit en de bekendmaking of mededeling van het besluit wordt vermeld dat de procedurele versnellingen van de Crisis- en herstelwet van toepassing zijn. De gemeente Waadhoeke zal dit bij de vaststelling van het bestemmingsplan expliciet vermelden.

1.5 Leeswijzer

Na deze inleiding, wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de huidige situatie en het voorgenomen plan. Dit wordt in de hoofdstukken 3 en 4 getoetst aan het beleid en de milieu- en omgevingsaspecten. Hoofdstuk 5 geeft een uitleg aan de juridische regeling van het wijzigingsplan, hoofdstuk 6 gaat tenslotte in op de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het wijzigingsplan.

Hoofdstuk 2 Beschrijving van het plan

Het mogelijk maken van de beoogde ontwikkeling (het initiatief) is het belangrijkste uitgangspunt voor dit bestemmingsplan en wordt in dit hoofdstuk beschreven. De ontwikkeling wordt met dit plan op een goede manier ingepast in de huidige situatie. Een beschrijving van de huidige situatie is om die reden ook in dit hoofdstuk opgenomen. Vervolgens wordt de inpassing in de huidige situatie beschreven.

2.1 De bestaande situatie

Voorgeschiedenis

Puoldyk Dronryp 1996

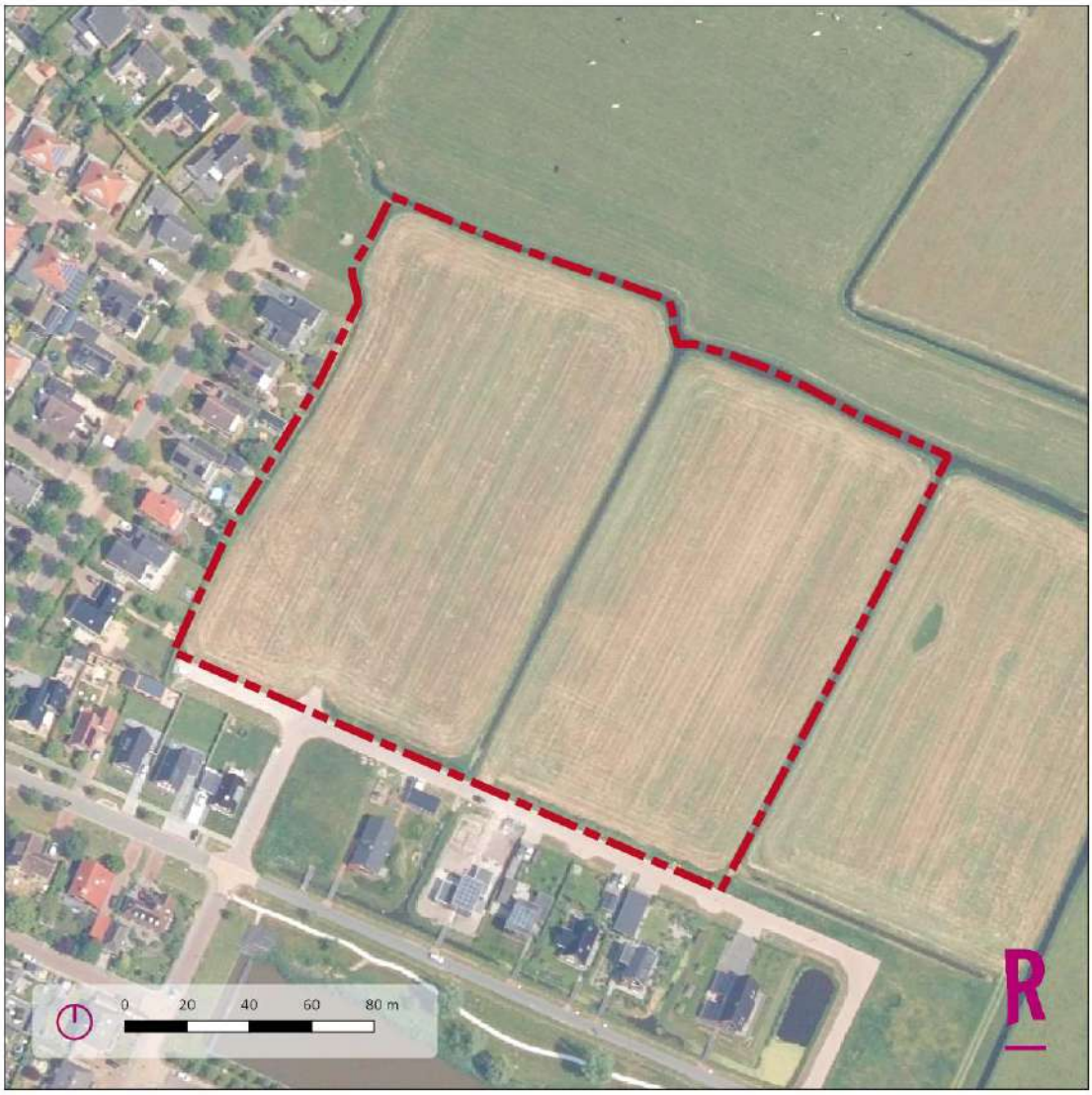
Op 19 december 1996 is door de gemeenteraad van de voormalige gemeente Menaldumadeel het bestemmingsplan '*Dronryp Fûgellân*' vastgesteld. Dit betrof een bestemmingsplan voor een woningbouwontwikkeling aan de oostkant van Dronryp. Het grootste deel van het plangebied is daadwerkelijk ontwikkeld voor woningen. Een onderdeel van het bestemmingsplan was om - op den duur - ook woningbouw te kunnen realiseren aan de Puoldyk. Hiervoor was binnen de agrarische bestemming een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. De provincie heeft echter goedkeuring onthouden aan deze mogelijke ontwikkeling. Deze gronden hadden toentertijd de bestemming '*agrarische doeleinden*'.

Fûgellân Puoldyk Dronryp 2013

Enige tijd later ontstond er wederom vraag naar woningbouw. Daartoe is een deel van het hiervoor genoemde gebied toch ontwikkeld voor woningbouw. Voor het uitgeven van tien vrije kavels (voor woningbouw) is het bestemmingsplan 'Fûgellân Puoldyk Dronryp' vastgesteld. Dit gebied is later opgenomen in het thans geldende bestemmingsplan Dronryp 2018.

Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich in de oksel van de Puoldyk en de Skries. Het gebied is voorzien van de bestemming 'Agrarisch' en wordt gebruikt als grasland. In figuur 2.1 is een luchtfoto van het plangebied opgenomen en in figuur 2.2 het aanzicht vanaf de Skries.

Figuur 2.1 Luchtfoto plangebied (Google Maps)

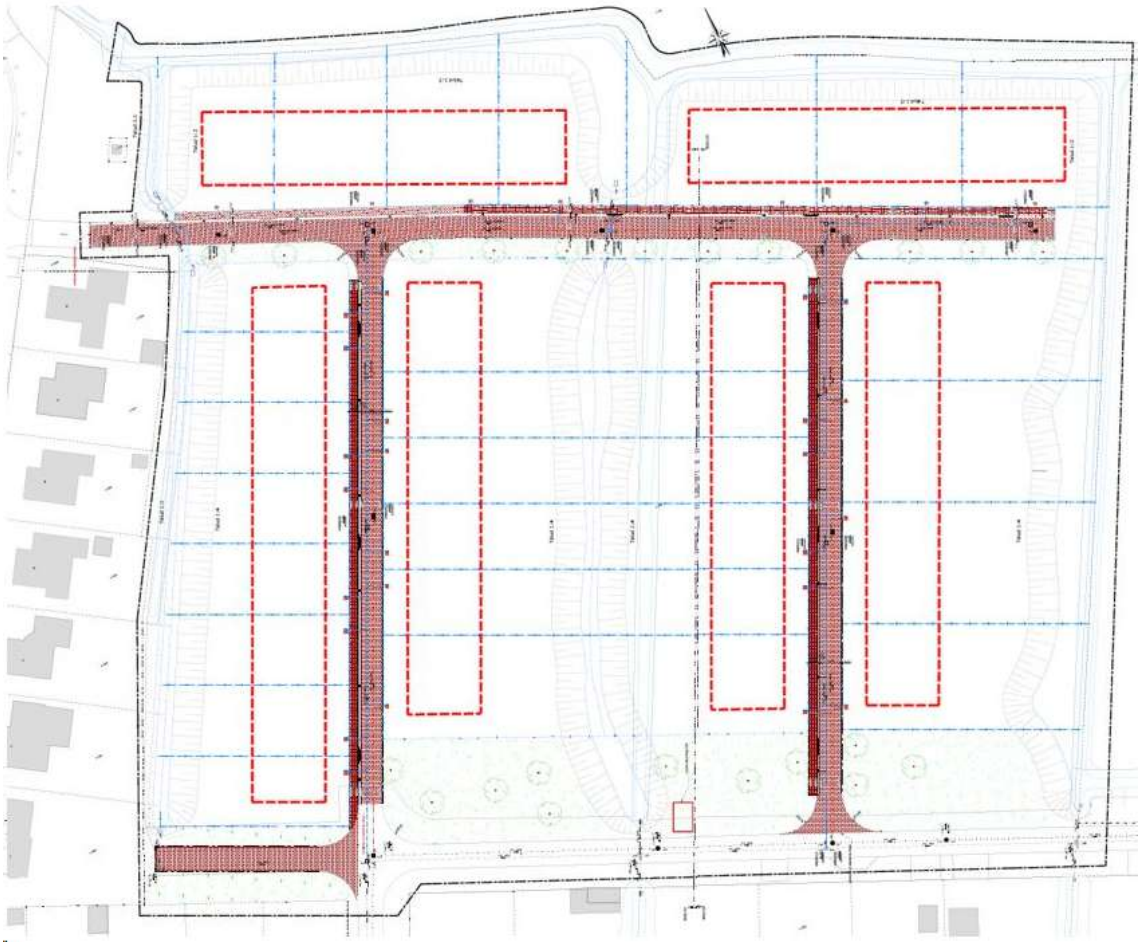
Figuur 2.2 Plangebied vanaf de Skries (Google Streetview)

2.2 Voorgenomen situatie

Het plangebied wordt ontwikkeld ten behoeve van maximaal 31 woningen. De woningen betreffen zowel vrijstaande woningen als 2-onder-1 kap woningen. Het gaat hierbij om woningen van 1 of 2 lagen met kap (goot-bouwhoogte 7/11) meter en woningen met een plat dak tot ten hoogste 7 meter. Bij deze ontwikkeling wordt ook de openbare ruimte meegenomen. In figuur 2.3 is een schets van de voorgenomen situatie weergeven en in figuur 2.4 een schets van de verkaveling.

Figuur 2.3 Voorgenomen situatie (BügelHajema)

Figuur 2.4 Verkavelingschets (Roelofs)

Het plan wordt in twee fasen ontwikkeld. Eerst het westelijke deel van het plangebied, aansluitend op de Skries, met de ontwikkeling van 18 woningen. Na uitgave van het merendeel van deze kavels, volgt het oostelijke deel van het plangebied met realisatie van de resterende 13 woningen.

Ruimtelijke inpassing

De woningen sluiten qua functie en vorm goed aan op de directe omgeving. De woningen aan de Skries bestaan uit één bouwlaag met een kap. Hetzelfde geldt voor de woningen die ten zuiden van het plangebied aan de Puoldyk zijn gerealiseerd. Daarnaast zijn hier enkele woningen bestaande uit twee bouwlagen zonder kap te vinden. Gezien het bovenstaande sluit het voornemen functioneel en qua vorm goed aan op de omgeving.

Beeldkwaliteit

Tevens zal het welstandskader uit dit beeldkwaliteitsplan betrekking hebben op de reeds bestaande aansluitende woningbouw aan de Puoldyk 53 tot en met 65. Omdat de opzet van deze bestaande woningen in feite wordt doorgezet naar het nieuwe plangebied, is het logisch om het welstandskader vanuit dit beeldkwaliteitsplan ook van toepassing te verklaren op deze reeds bestaande woningen. Hiermee ontstaat er een welstandskader dat recht doet aan de wijze waarop deze woonkavels in het recente verleden zijn ontwikkeld.

Het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitplan dienen te worden gezien als een samenhangend geheel. In het bestemmingsplan zijn het grondgebruik en de bebouwingsmogelijkheden binnen het plangebied geregeld. De in het beeldkwaliteitplan vastgestelde richtlijnen vormen zowel het kader voor de ontwikkeling van het gebied, als het kader voor de welstandsbeoordeling voor vergunningsaanvragen voor wonen. Het beeldkwaliteitplan wordt gelijktijdig met het bestemmingsplan in procedure gebracht en als onderdeel van het bestemmingsplan door de gemeenteraad vastgesteld. Het op deze wijze vastgestelde beleid is vervolgens onderdeel van de Welstandsnota (zie hiervoor ook paragraaf 3.3).

Verkeer en parkeren

De verkeersgeneratie neemt als gevolg van de toename van het aantal woningen beperkt toe met 248 motorvoertuigen per etmaal. Het verkeer wikkelt zich via de nieuw aangelegde wegen (Puoldyk) af via de Skries en de Puoldyk. Gezien het gebied op drie manieren verbonden is met de huidige wegenstructuur, wordt er geen afbreuk gedaan aan de capaciteit van deze wegen en ontstaan dan ook geen belemmeringen.

Op 8 december 2020 is door Burgemeester en Wethouders de Nota Parkeernormen vastgesteld. Hierin is vastgelegd welke parkeernorm de gemeente hanteert voor verschillende gebieden en functies. Daarnaast is aangegeven op welke manier de parkeervraag aan de hand van de normen moet worden berekend en welke eisen worden gesteld aan de invulling van de parkeervraag. In beginsel wordt de parkeervraag op eigen terrein opgelost maar onder bepaalde omstandigheden kan hiervan af worden geweken. Benutting van de bestaande openbare parkeercapaciteit is dan een optie. Deze nota geeft aan welke mogelijkheden er zijn en onder welke voorwaarden.

Voor het plan geldt dat er per woning twee parkeerplaatsen op eigen terrein worden gerealiseerd. In het plangebied en op de uit te geven kavels is hier voldoende ruimte voor. Er ontstaat echter ook parkeerruimte in het openbaar gebied.

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Op 11 september 2020 is de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vastgesteld. De NOVI is de langetermijnvisie van het Rijk op de toekomstige inrichting en ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI geeft richting en helpt om keuzes te maken, te kiezen voor slimme combinaties van functies en uit te gaan van de specifieke kenmerken en kwaliteiten van gebieden. Het is de bedoeling er nu mee aan de slag te gaan en beslissingen niet uit te stellen of door te schuiven. Het versterken van de omgevingskwaliteit staat in de NOVI centraal. Dat wil zeggen dat alle plannen met oog voor de natuur, gezondheid, milieu en duurzaamheid gemaakt moeten worden. Bij de NOVI hoort een Uitvoeringsagenda. Hierin staat hoe uitvoering wordt gegeven aan de NOVI.
Binnen de NOVI zijn 8 voorlopige aandachtsgebieden geformuleerd als zogeheten NOVI-gebied. In een NOVI-gebied krijgt een aantal concrete vraagstukken extra prioriteit. Dit helpt om grote veranderingen en ruimtelijke opgaven in een regio beter te realiseren.

Opgaven

Er is in Nederland sprake van een aantal dringende maatschappelijke opgaven. Deze opgaven kunnen niet apart van elkaar worden opgelost. Ze moeten in samenhang bekeken worden. Ze grijpen in elkaar en vragen meer ruimte dan beschikbaar is in Nederland. Niet alles kan, niet alles kan overal. Op het niveau van nationale belangen wil het Rijk sturen en richting geven aan de omgeving in Nederland, verwoord in vier opgaven:

1. ruimte maken voor klimaatverandering en energietransitie;
2. de economie van Nederland verduurzamen en het groeipotentieel behouden;
3. steden en regio's sterker en leefbaarder maken;
4. een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Realiseren opgaven

In de NOVI is een tweetal instrumenten opgenomen om de opgaven te realiseren:

1. De Omgevingsagenda
   In de Omgevingsagenda agenderen het Rijk en regio de gezamenlijke vraagstukken en de gewenste aanpak daarvan. De Omgevingsagenda biedt een basis voor uitvoeringsafspraken en inzet van programma's en projectbesluiten van Rijk en regio.
2. De NOVI-gebieden
   Een NOVI-gebied is een instrument waarbij Rijk en regio meerdere jaren verbonden zijn aan de gezamenlijke uitwerking van de verschillende opgaven in het ruimtelijke domein. Vaak wordt voortgebouwd op bestaande samenwerkingstrajecten. Denk aan een Regio Deal en een verstedelijkingsstrategie.

Toetsing

De regio waarvan de gemeente Waadhoeke deel uitmaakt is niet aangewezen als NOVI-gebied. De voorgenomen ontwikkeling raakt geen rijksbelangen als opgenomen in de NOVI.

Ladder voor duurzame verstedelijking

In het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is 'de ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd. In de Ladder voor duurzame verstedelijking is opgenomen dat de toelichting van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, een beschrijving bevat van de behoefte aan de voorgenomen stedelijke ontwikkeling. Indien blijkt dat de stedelijke ontwikkeling niet binnen het bestaand stedelijk gebied kan worden voorzien, bevat de toelichting een motivering daarvan en een beschrijving van de mogelijkheid om in die behoefte te voorzien op de gekozen locatie buiten het bestaand stedelijk gebied. Een plan is vanaf 12 woningen ladderplichtig.

Toetsing
Dit plan betreft een stedelijke ontwikkeling van meer dan 12 woningen, namelijk 31. Het moet daarom getoetst worden aan de ladder voor duurzame verstedelijking.

De vraag naar woningbouw is, volgens het gemeentelijke Woningmarktonderzoek uit 2019, onverminderd groot. Met de ontwikkeling van van deze locatie wordt invulling gegeven aan het gemeentelijk beleid en de wensen van de inwoners en andere betrokken partijen, waarmee de leefbaarheid in het dorp wordt verhoogd.

Toen in 1996 het bestemmingsplan voor woningbouw in de omgeving van het plangebied was opgesteld, was het plan om op den duur woningbouw aan de Puoldyk (plangebied) te realiseren. Deze wijzigingsbevoegdheid is echter door de provincie onthouden. Momenteel is met de provincie ambtelijk afgestemd en ook akkoord bevonden dat de locatie ontwikkeld kan worden naar woningbouw. De woningbouwmogelijkheden in het plangebied komen ook voort uit een grondruil in St.Jacobiparochie zoals in paragraaf 1.1 is aangegeven. In Dronryp en in de regio zijn binnenstedelijk geen andere locatie beschikbaar waar het gewenste woonmilieu gerealiseerd kan worden. Daarmee wordt voldaan aan de ladder voor duurzame verstedelijking.

3.2 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie Fryslân - De romte diele
Op 23 september 2020 is de omgevingsvisie *Fryslân - De romte* diele vastgesteld waarin de ambitie voor de provincie voor 2030 - 2050 uitgesproken. Hierbij wordt gewerkt met 9 principes die richting geven bij het maken van keuzes. Enerzijds zijn de principes inhoudelijk van aard, zoals zuinig ruimtegebruik, omgevingskwaliteit als ontwerpbasis, koppelen van ambities, gezondheid en veilig. Anderzijds zijn er samenwerkingsprincipes, zoals rolbewust, decentraal wat kan, het ja, mits principe, aansluiting zoeken en sturen op proces, ruimer op inhoud.
De insteek om de ambities te realiseren is niet door verandering tegen te houden, maar door de gewenste nieuwe ontwikkelingen te laten aansluiten bij bestaande kwaliteiten.

Toetsing
Met de woningbouw in het plangebied wordt aangesloten bij de kwaliteiten van het landschap en de omgeving. De locatie vormt een afronding tussen het stedelijk weefsel van Dronryp en een overgang naar het landelijk gebied.

Verordening Romte Provincie Fryslân
De Provincie Fryslân wil de ruimtelijke kwaliteit bevorderen. Dit wordt gedaan door middel van het opstellen

van een provinciale structuurvisie waarin het ruimtelijk beleid wordt geschetst. De Verordening Romte vertaalt deze visie naar regels. Op 25 juni 2014 is de Verordening Romte Fryslân 2014 vastgesteld, deze is daarna een aantal keren partieel herzien. In de verordening zijn regels opgenomen die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. De Verordening Romte Fryslân wordt naar verwachting eind 2021 vervangen door de Omgevingsverordening Fryslân 2021.

In artikel 1 van de verordening worden regels gegeven gericht op het bundelen van stedelijke functies in stedelijk gebied. Indien dit niet mogelijk is, kan aansluitend op bestaand stedelijk gebied een uitbreidingslocatie worden toegestaan. Tot het bestaand stedelijk gebied van een kern rekent de provincie het (aaneengesloten) gebied met stedelijke functies (woonbebouwing, bedrijfsbebouwing in brede zin en maatschappelijke functies), waaronder mede begrepen de daarbij behorende voorzieningen (inclusief groenvoorzieningen) en verkeersinfrastructuur.

In artikel 2 geeft de provincie aan dat een bestemmingsplan voor een uitbreidingslocatie een ruimtelijke kwaliteitsparagraaf moet bevatten waarin, voor zover noodzakelijk, wordt aangegeven op
welke wijze:

a. het plan rekening houdt met de draagkracht van het landschap voor de opvang en inpassing van nieuwe functies, op grond van een analyse van de samenhang van de ondergrond, netwerken en nederzettingspatronen;
b. het plan invulling geeft aan de blijvende herkenbaarheid van de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten, zijnde de structuren van provinciaal belang zoals die, met inbegrip van een richtinggevend advies, per deelgebied of gebiedsoverschrijdend zijn omschreven in de structuurvisie Grutsk op 'e Romte.

Verder geeft artikel 2 aan dat er vanuit archeologie in het bestemmingsplan moet worden aangegeven op welke wijze het plan rekening houdt met de wijze van onderzoek naar en bescherming van archeologische waarden en verwachtingswaarden zoals aangegeven op de Famke.
Tenslotte staat in artikel 2 dat vanuit zorgvuldig ruimtegebruik in het bestemmingplan een verantwoording moet worden opgenomen waaruit blijkt dat toepassing is gegeven van het principe van
zorgvuldig ruimtegebruik, waaruit in ieder geval blijkt waarom die functie redelijkerwijs niet binnen bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd.

In artikel 3 is bepaald dat een ruimtelijk plan voor woningbouw in overeenstemming moet zijn met een woonplan, dat de schriftelijk instemming van Gedeputeerde Staten heeft.

Tenslotte is in artikel 7 van de verordening aangegeven dat rekening moet worden gehouden met ontwikkelingen die verstorend werken op de weidevogelkansgebieden en weidevogelparels.

Toetsing
Het plangebied ligt buiten het 'bestaand stedelijk gebied' maar sluit hier wel bij aan. Nieuwe stedelijke ontwikkelingen dienen primair binnen het 'bestaand stedelijk gebied' ontwikkeld te worden. Uit paragraaf 3.1 blijkt dat het programma in stedelijke gebied niet inpasbaar is en voortkomt uit een grondruil met een gebied in St.-Jacobiparochie waar woningen worden wegbestemd. Dit is afgestemd met de provincie. Daarom wordt voldaan aan artikel 1 van de verordening.

Ten aanzien van artikel 2 is het stedenbouwkundig plan een voortzetting en afronding van een eerdere uitbreiding van Dronryp richting het omliggende landschap. Binnen het bestaand stedelijk gebied zijn er geen reële opties om het beoogde woningbouwprogramma een plek te geven. De open ruimten daarbinnen bestaan uit sportvelden/ijsbaan, zeer waardevolle te behouden open ruimtes binnen het beschermd dorpsgezicht die niet verloren mogen gaan, of voormalige open plekken die reeds van een invulling/ontwikkeling worden voorzien. Ook is het plangebied goed bereikbaar via de reeds aangelegde ontsluitingen. De woningbouw in het plangebied was namelijk in het verleden al voorzien. Er is sprake van zorgvuldig ruimtegebruik. Ook blijkt uit paragraaf 4.7.1 dat de archeologische belangen niet in het geding zijn.

Voor artikel 3 van de verordening geldt dat de beoogde woningen in overeenstemming is met de vastgestelde Woonvisie Waadhoeke 2020 - 2030 zoals in paragraaf 3.3 is aangegeven.

Het plangebied ligt aan de uiterste grens van een weidevogelkansgebied. Voor de ontwikkeling in het plangebied geldt een verstoringsafstand van 300 meter. Door provincie Fryslân is een berekening gemaakt waaruit blijkt dat de extra verstoring kleiner is dan 0,5 hectare. Een financiële compensatie is daarom niet noodzakelijk. Wel moeten de natuurwaarden worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep. Deze afweging gebeurt door een aantal punten bij langs te lopen:

1. Een beschrijving van de vogels die in het gebied zitten
2. Een weergave hoe geschikt het gebied is voor weidevogels, waarbij rekening wordt gehouden met:
   - De ligging nabij het dorp
   - Een hoog of laag waterpeil
   - Intensief of extensief gebruikt grasland (al dan niet met beheerpakketten)
3. Een weergave of het gebied in grutto-aanvalsplangebied ligt

1. Een beschrijving van de vogels die in het gebied zitten

Voor de totstandkoming van dit bestemmingsplan is ecologisch onderzoek verricht (zie bijlage 3 van de toelichting). Het plangebied en de omgeving hiervan bieden mogelijkheden voor verschillende soorten broedvogels. Zo kunnen soorten als de houtduif tot broeden komen in de bomen aan de westzijde van het plangebied en kunnen soorten als de wilde eend tot broeden komen in riet langs de oevers van de sloten binnen het plangebied. Verder is geen melding gemaakt van op het moment van het onderzoek aanwezige vogelsoorten in of direct nabij het plangebied.

2. Een weergave hoe geschikt het gebied is voor weidevogels

Er wordt feitelijk aangebouwd tegen de kern van Dronryp, aan de oostkant van het dorp. Aan twee kanten wordt het plangebied direct begrensd door woonwijken. De gehele oostzijde van Dronryp grenst aan weidevogelkansgebied. Dit betekent dat ook eventuele alternatieve locaties voor het dorp in weidevogelkansgebied liggen. De oostzijde van het dorp is ruimtelijk gezien de enige plek voor een dorpsuitbreiding. De west- en zuidzijde van het dorp bestaan grotendeels uit bedrijventerreinen en de noordzijde betreft cultuurhistorisch waardevol gebied (beschermd dorpsgezicht) waarbinnen bebouwing is uitgesloten.

In en direct bij het plangebied is sprake van een waterpeil van 0,9 meter onder NAP. De maaiveldhoogte is circa 0,4 meter boven NAP. Daarmee is geen sprake van een hoog waterpeil en ook niet met regelmatigheid aanwezige natte gronden.

Tenslotte geldt dat het grasland waarop het plangebied betrekking heeft geruime tijd is gepacht door een agrariër die het terrein voornamelijk heeft gebruikt voor grasproductie en het af en toe laten grazen van schapen. Op luchtfoto's van de afgelopen 10 jaren is dit gebruik duidelijk zichtbaar, door de overwegend groene kleur (en daarmee beperkt aanwezige kruiden of bloemen), goed zichtbare tractor- en maaisporen en soms ook grazende schapen. Hieruit kan worden opgemaakt dat het grasland in enige intensieve mate is gebruikt. Verder is geen sprake van ter plaatse geldende beheerpakketten ten behoeve van het agrarisch cultuurlandschap.

3. Een weergave of het gebied in grutto-aanvalsplangebied ligt

Het Aanvalsplan Grutto moet de grutto helpen om er weer boven op te komen. Het aanvalsplan stelt voor om de kerngebieden te vergroten, het waterpeil tijdens het broedseizoen omhoog te brengen, het agrarische landgebruik aan te passen en maatregelingen tegen predatoren in te zetten.

Voor het plangebied is geen sprake van ligging in een grutto-aanvalsplangebied.

Conclusie

Gelet op de hiervoor genoemde analyse kan worden geconcludeerd dat hier aan de rand van Dronryp geen sprake is van een bovenmatig waardevol weidevogelkansgebied. Daar komt bij dat in dit geval een grote behoefte is aan nieuwe woningbouwmogelijkheden in Dronryp. Zoals eerder in deze paragraaf reeds is aangegeven, zijn er verder in redelijkheid geen woningbouwlocaties in Dronryp aanwezig. Dit terwijl de vraag in dit dorp naar nieuwbouwwoningen groot is. Voorts geldt dat dit gebied zich goed leent voor de gewenste uitbreiding, zowel ruimtelijk/stedenbouwkundig als infrastructureel (de wegaansluitingen liggen er reeds, in het recente verleden was dit gebied al beoogd voor woningbouw).

Daarnaast geldt dat het plan zo is opgezet dat naar verwachting weinig tot geen verstoring op zal treden van natuurwaarden vlak buiten het plangebied in het daar gelegen open grasland. Het plangebied zal worden begrensd door waterpartijen, die groter/ruimer worden dan in de huidige situatie het geval is. Dit betekent ook dat vanuit het plangebied niet zomaar fysiek het open grasland is te betreden/te verstoren, waar mogelijk weidevogels aanwezig kunnen zijn. Ook is het plan zo opgezet dat verstorende activiteiten zoals verkeersbewegingen niet aan de buitenkant van het plangebied plaatsvinden, maar meer aan de binnenkant. De buitenste rand van het te bebouwen deel van het plangebied, dat grenst aan de hiervoor genoemde waterpartijen, zal overal bestaan uit achtertuinen, die flauw oplopen vanuit het water. Dit betekent dat met de invulling van dit plan in zekere mate rekening wordt gehouden met aanwezige natuurwaarden in het open grasland, direct grenzend aan het plangebied.

De gemeente hecht veel waarde aan de ruimtelijke ingreep, afgewogen tegen de natuurwaarden. De hiervoor opgenomen analyse, in combinatie met de beperkte extra verstoring die kleiner is dan 0,5 hectare en ook de ruimtelijke opzet van dit plan, zorgt ervoor dat sprake is van goede afweging tussen natuurwaarden enerzijds en deze wenselijke ruimtelijke ontwikkeling anderzijds. Daarom kan in dit geval worden gekozen voor woningbouw op de beoogde locatie boven weidevogelkansgebied.

Grutsk op 'e Romte

In de visie Grutsk op 'e Romte, zoals vastgesteld op 26 maart 2014, zijn de provinciale belangen en ontwikkelingsrichtingen ten aanzien van de kernkwaliteiten van het landschap en het cultuurhistorisch erfgoed beschreven. Het plangebied ligt volgens Grutsk op 'e Romte in het kleigebied Westergo. Landschappelijk wordt er aangesloten bij de uitgangspunten hiervoor. In het beeldkwaliteitsplan (bijlage 1) is rekening gehouden met een duidelijke, eenduidige buitenrand in de vorm van een doorlopende, rijk begroeide, flauwe oever, die overgaat in de achtertuinen van de woonkavels. Deze natuurlijke overgang zorgt voor zo min mogelijk ruis tussen de dorpsrand en het omliggende landschap. Op deze manier blijft het dorpssilhouet van Dronryp herkenbaar. Daarnaast is de omvang van de kavels dusdanig groot dat er voldoende ruimte is voor een groene invulling van de tuinen die grenzen aan het buitengebied, wat ook met het beeldkwaliteitsplan wordt gestimuleerd.

3.3 Gemeentelijk beleid

Woonvisie Waadhoeke 2020-2030

In 2020 heeft de gemeente Waadhoeke haar eerste Woonvisie vastgesteld. De woonvisie vormt een beginpunt in het behalen van de gemeentelijke doelen op het gebied van wonen, om van daaruit met de dorpen verder te werken aan hun toekomst. De woonvisie is gebaseerd op onder meer een woningmarktonderzoek, uitkomsten van vragen aan bewoners, de schouw van bestaande buurten die de gemeente elke vier jaar doet. De hoofdlijn van de visie.

In de woonvisie wordt gesteld dat op korte termijn vraag is naar zowel levensloopbestendige woningen als gezinswoningen. Verder wordt verwacht dat het aantal inwoners in de regio Noordwest-Fryslân de komende 10 jaar daalt. Er is echter nog wel sprake van een groei in het aantal huishoudens, omdat de huishoudensgrootte afneemt.

Tot 2025 is er nog groei van het aantal huishoudens te verwachten van enkele tientallen wonen. Lokaal verschilt dit: in kernen waar de bereikbaarheid en het voorzieningenniveau bovengemiddeld is, is vaak genoeg instroom van elders om nog groei te mogen verwachten. Elders zullen minder courante woningen steeds vaker overtollig raken. Eerst vooral in de sociale huurvoorraad, daarna ook in de koopvoorraad. Per kern is in de woonvisie de woningbehoefte bekeken. In Dronryp is volgens het marktonderzoek dat ten grondslag aan de woonvisie ligt, ruimte voor een extra toevoeging van 20 tot 30 woningen tot 2024. Daarnaast wordt Dronryp genoemd als uitbreidingslocatie waar al aan wordt gewerkt.

De voorgenomen ontwikkeling die met dit plan wordt mogelijk gemaakt past binnen deze woonvisie, zowel qua aantallen als qua locatie. Daarmee is het voornemen in overeenstemming met het gemeentelijk beleid.

Nota parkeernormen

Op 8 december 2020 is door Burgemeester en Wethouders de Nota Parkeernormen vastgesteld. Hierin is vastgelegd welke parkeernorm de gemeente hanteert voor verschillende gebieden en functies. Daarnaast is aangegeven op welke manier de parkeervraag aan de hand van de normen moet worden berekend en welke eisen worden gesteld aan de invulling van de parkeervraag. In beginsel wordt de parkeervraag op eigen terrein opgelost maar onder bepaalde omstandigheden kan hiervan af worden geweken. Benutting van de bestaande

openbare parkeercapaciteit is dan een optie. Deze nota geeft aan welke mogelijkheden er zijn en onder welke voorwaarden.

In het bestemmingsplan is hier een regeling voor opgenomen om te borgen dat bij de ontwikkeling van de nieuwe woningen aan de Nota parkeernormen wordt voldaan.

Welstand en beeldkwaliteit

De gemeente heeft haar welstandsbeleid vastgelegd in de Welstandsnota die op 1 juli 2021 is vastgesteld. Om een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen creëren, stelt de gemeenteraad zoals in paragraaf 2.2 is beschreven een beeldkwaliteitplan vast. Dit beeldkwaliteitplan (zie hiervoor ook bijlage 1) zal vervolgens het geldende welstandskader gaan worden voor het plangebied én voor de reeds bestaande aansluitende woningbouw aan de Puoldyk 53 tot en met 65.

Hoofdstuk 4 Milieu- en omgevingsaspecten

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moet aandacht worden besteed aan wet- en regelgeving voor de verschillende omgevingsaspecten. Het gaat hierbij om het minimaliseren van de invloeden vanuit het plangebied op de omgeving en omgekeerd.

4.1 Bedrijven- en milieuzonering

Toetsingskader

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ruimtelijke afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en gevoelige functies (woningen) noodzakelijk. Bij deze afstemming wordt gebruik gemaakt van de richtafstanden uit de basiszoneringslijst van de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' (2009). Een richtafstand kan worden beschouwd als de afstand waarbij onaanvaardbare milieuhinder als gevolg van bedrijfsactiviteiten redelijkerwijs kan worden uitgesloten.

Toetsing

In de omgeving van het plangebied zijn de volgende functies aanwezig waarvoor de volgende richtafstanden en de afstand tot de nieuwe woningen (gemeten vanaf de perceelsgrens van de functies tot aan de gevel van de woningen) voor gelden:

Functie	VNG-richtafstand	Afstand tot woningen in plangebied
Melkveehouderij H. Boschma (Puoldyk 67)	100 meter *(categorie 3.2)*	circa 240 meter
Nagel- en schoonheidssalon (Skries 7)	10 meter *(categorie 1)*	circa 60 meter

Uit de bovenstaande toetsing blijkt dat er aan de VNG-richtafstand wordt voldaan. Ten aanzien van de milieuzonering zijn er dus geen belemmeringen te verwachten voor de omliggende bedrijven en tevens is er een goed woon- en leefklimaat in de nieuwe woningen te verwachten.

4.2 Ecologie

Toetsingskader

Bij elk ruimtelijk plan moet, met het oog op de natuurbescherming, rekening worden gehouden met de Wet natuurbescherming (Wnb). Hierbij wordt onderscheid gemaakt in gebiedsbescherming en soortenbescherming.

Toetsing

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt buiten beschermde natuurgebieden zoals Natura 2000-gebieden en gebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het plangebied ligt namelijk op circa 12 kilometer van het Natura 2000-gebied Waddenzee (tevens een NNN-gebied). De Waddenzee is aldaar niet stikstofgevoelig. Andere (al dan niet stikstofgevoelige) natuurgebieden liggen op een grotere afstand van het plangebied. Gezien het relatief kleinschalige karakter van de voorgenomen ontwikkeling is het niet te verwachten dat de

ontwikkelingen in het plangebied negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Gezien de afstand tot natuurgebieden en de locatie van het plangebied (stedelijke omgeving) kunnen ook verstoring en verandering van de waterhuishouding worden uitgesloten.

De geplande ontwikkeling zou echter kunnen leiden tot een toename in stikstofdepositie. Met behulp van de AERIUS calculator is voor dit project de depositie berekend. Dit stikstofdepositieberekening is opgenomen in bijlage 2. Hieruit blijkt dat significante negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen worden uitgesloten. De Wet natuurbescherming en het beleid van de provincie Fryslân staan de uitvoering van het plan dan ook niet in de weg.

Soortenbescherming
In de Wnb wordt onderscheid gemaakt tussen soorten die worden beschermd in de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en daarnaast de overige soorten. De Wnb bevat onder andere verbodsbepalingen ten aanzien van het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Het gebied is mogelijk geschikt als biotoop voor beschermde soorten. Deze kunnen worden aangetast bij de sloop van de bestaande bebouwing/het kappen van bomen en/of dempen van sloten. Om dit uit te sluiten, dient in het kader van de Wet natuurbescherming een ecologisch veldonderzoek uitgevoerd te worden.

Hiernaast is het plangebied in de provinciale verordening aangegeven als een weidevogelkansgebied. Hier kan woningbouw worden gerealiseerd met inachtneming van de volgende voorwaarden:
a. de natuurwaarden worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep;
b. schade aan natuurwaarden door mitigerende maatregelen wordt zoveel beperkt als fysiek-ruimtelijk en wat betreft uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling redelijkerwijs mogelijk is;
c. indien sprake is van het verloren gaan van gebied groter dan 0,5 ha dat vanwege rust en openheid voor weidevogels, wordt dit financieel gecompenseerd door storting van een bedrag in een weidevogelfonds, volgens door Gedeputeerde Staten vast te stellen regels. De plantoelichting dient te verantwoorden op welke wijze financiële compensatie is geborgd.

Uit het ecologisch onderzoek (bijlage 3) blijkt dat er mogelijk algemene broedvogels aanwezig zijn. Hiervoor moet buiten het broedseizoen of onder begeleiding van een ecoloog worden gewerkt. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Daarnaast zijn er diverse soorten aanwezig. Hiervoor geldt dat de zorgplicht moet worden nageleegd. De zorgplicht van de Wnb (art. 1.11) schrijft voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Tot slot valt het plangebied binnen de begrenzingen van een door de Provincie Fryslân aangewezen weidevogelkansgebied. Hiervoor is contact opgenomen met het bevoegd gezag, de provincie Fryslân. Uit een berekening van de provincie blijkt dat er sprake is van een verstoring die kleiner is dan 0,5 hectare. Financiële compensatie is niet nodig. In paragraaf 3.2 is aangegeven waarom de ingreep noodzakelijk is afgewogen tegen te natuurwaarde.

Vanuit ecologie zijn er geen belemmeringen voor het bestemmingsplan.

4.3 Bodem

Toetsingskader

Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening dient in verband met de uitvoerbaarheid van een plan rekening gehouden te worden met de bodemgesteldheid in het plangebied. Bij functiewijziging dient te worden bekeken of de bodemkwaliteit voldoende is voor de beoogde functie en moet worden vastgesteld of er sprake is van een saneringsnoodzaak. In de Wet bodembescherming is bepaald dat indien de desbetreffende bodemkwaliteit niet voldoet aan de norm voor de beoogde functie, de grond zodanig dient te worden gesaneerd dat zij kan worden gebruikt door de desbetreffende functie (functiegericht saneren). Nieuwe bestemmingen dienen bij voorkeur op schone grond te worden gerealiseerd.

Op grond van de Ontgrondingenwet kan daarnaast een ontgrondingsvergunning nodig zijn voor afgravingen. Provincie Fryslân is bevoegd gezag voor dergelijke ontgrondingen. Hierin is onder andere bepaald dat geen vergunning nodig is voor ontgrondingen die noodzakelijk zijn voor de verwerkelijking van een in een bestemmingsplan aan de grond gegeven bestemming als in het bestemmingsplan is aangegeven dat de diepte van de ontgronding niet meer bedraagt dan 2,00 meter beneden het maaiveld of en bij de ontgronding niet meer dan 10.000 m^3 bodemmateriaal naar elders wordt afgevoerd of in depot wordt gezet.

Toetsing

In het plangebied is een bodemonderzoek uitgevoerd, dat is opgenomen in bijlage 4. Uit het onderzoek blijkt dat de bodem geschikt is voor de voorgenomen woonfunctie en dat nader onderzoek in dit stadium niet noodzakelijk is.

Wat betreft de ontgrondingen, wordt er bij de uitvoering van het project circa 9.400 m^3 grond ontgraven en bedraagt de ontgravingsdiepte niet meer dan 2,00 meter beneden het maaiveld. De ontgravingsdiepte zal variëren van 1.30 tot 1.90 meter onder het bestaande maaiveld. Van de ontgraving wordt het overgrote deel in het plangebied gebruikt en wordt circa 900 m^3 naar een locatie elders afgevoerd. Een ontgrondingsvergunning is daarom niet noodzakelijk.

4.4 Geluid

Toetsingskader

Op grond van de Wet geluidhinder geldt rond wegen met een maximumsnelheid hoger dan 30 km/uur, spoorwegen en inrichtingen die 'in belangrijke mate geluidhinder veroorzaken', een geluidzone. Bij de ontwikkeling van nieuwe geluidsgevoelige objecten binnen deze geluidzones moet in principe akoestisch onderzoek worden uitgevoerd om aan te tonen dat de ontwikkeling voldoet aan de voorkeursgrenswaarden die in de wet zijn vastgelegd. Voor de geluidbelasting aan de buitengevels van woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen binnen de wettelijke geluidzone van een weg geldt een voorkeursgrenswaarde van 48 dB.

Naast de Wet geluidhinder is ook het geluid vanuit de vliegbasis Leeuwarden. Het plangebied ligt binnen de geluidszone van Vliegbasis Leeuwarden. Vanwege de vliegbasis gelden er in de gemeente ook geluidscontouren die samenhangen met vliegbewegingen. Op basis van artikel 25 van de Luchtvaartwet is door de minister van het voormalige Ministerie van VROM het Besluit geluidsbelasting grote luchtvaart (Stb. 1996, 668, 17-12-1996)

vastgesteld. In dit besluit is bepaald wat de consequenties zijn van contouren van Kosteneenheden (Ke) voor bestaande en nieuw op te richten geluidsgevoelige gebouwen binnen een geluidszone en dan in het bijzonder voor woningen. De grenswaarde voor de geluidbelasting op nieuwe geluidsgevoelige objecten is vastgesteld op 35 Ke.

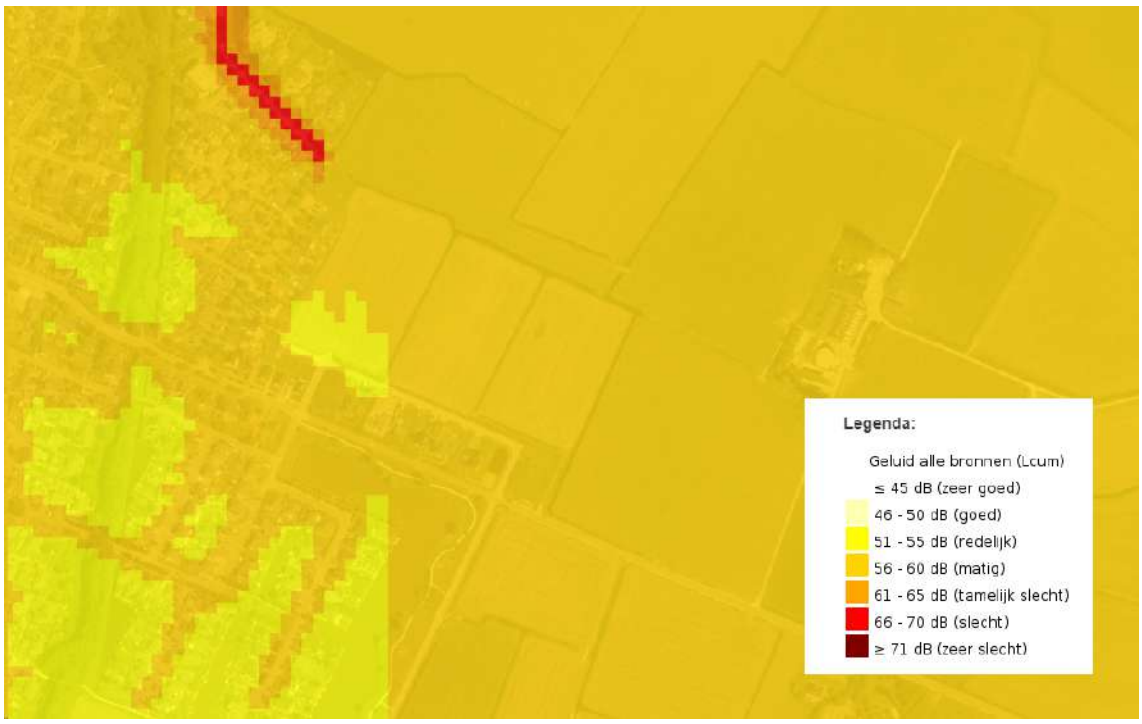
Toetsing

Wegverkeerslawaai

Het plangebied ligt in de wijk Fûgellân waar een 30 km/uur-gebied van toepassing is. De wegen in de wijk hebben geen geluidzone. Voor deze wegen is het niet noodzakelijk een akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai uit te voeren.

Vliegbasis Leeuwarden

Het gehele plangebied ligt buiten deze 35 Ke-contour van de aan- en afvliegroute van de vliegbasis. Met luchtvaartlawaai hoeft dan ook geen rekening te worden gehouden.

Figuur 4.1: Geluidbelasting plangebied (bron: Atlasleefomgeving)

4.5 Water

Toetsingskader

Van groot belang voor de ruimtelijke ordeningspraktijk is de wettelijk verplichte 'watertoets'. De watertoets kan worden gezien als een procesinstrument dat moet waarborgen dat gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen voor de waterhuishouding meer expliciet worden afgewogen. Belangrijk onderdeel van de watertoets is het vroegtijdig afstemmen van ontwikkelingen met de betrokken waterbeheerder. Het onderhavige plangebied ligt in het beheersgebied van Wetterskip Fryslân. Het voorliggende plan is in goed overleg met het Wetterskip tot stand gekomen.

Toetsing

Het plan is via de digitale watertoets kenbaar gemaakt bij het Wetterskip Fryslân. De uitkomst van deze toets is dat de normale procedure moet worden gevolgd. Dit houdt in dat de aanwezige wateraspecten van invloed zijn op het plan. Het resultaat van de watertoets wordt opgenomen als bijlage en het plan wordt ook voorgelegd aan Wetterskip Fryslân.

Waterkwantiteit

In de nieuwe situatie wordt extra verhard oppervlak mogelijk gemaakt. Om deze reden is er voorzien in watercompensatie door de aanleg van nieuwe watergangen. Er geldt het uitgangspunt dat 10% van het extra verhard oppervlak wordt gecompenseerd. In paragraaf 2.2 is aangegeven hoe dit wordt gerealiseerd. Hieronder is aangegeven wat de daadwerkelijke compensatie van de toename van verharding is:

Onderdeel	**oppervlak**	**percentage**	**compenseren**	**uitgangspunten**
Dempen bestaande watergangen	387	100%	387 m^2	
Aanleg verharding wegen	2864	10%	286,4 m^2	
Bouwvlak woningen	7795	10%	779,5 m^2	
Verharding tuinen/ opritten	2015	10%	201,5 m^2	Gerekend met een oprit van 5m breed en 7m lang per kavel + terras 30 m^2 per perceel
Totaal benodigd wateroppervlak			**1654,4 m^2**	
Aanleg nieuwe watergangen (oppervlak)			2202 m^2	
overcompensatie nieuw wateroppervlak		"+"	547,6 m^2	

Afvalwaterketen en riolering

Conform de Leidraad Riolering en vigerend waterschapsbeleid is het voor nieuwbouw gewenst een gescheiden rioleringsstelsel aan te leggen zodat schoon hemelwater niet bij een rioolzuiveringsinstallatie terecht komt. Afvalwater wordt aangesloten op de bestaande gemeentelijke riolering. Voor hemelwater wordt de volgende voorkeursvolgorde aangehouden:

- hemelwater vasthouden voor benutting;
- (in-) filtratie van afstromend hemelwater;
- afstromend hemelwater afvoeren naar oppervlaktewater;
- afstromend hemelwater afvoeren naar RWZI.

In dit geval wordt aangesloten op de bestaande riolering. Het hemelwater wordt zoveel mogelijk geïnfiltreerd. Overtollig water wordt eventueel afgevoerd naar naastgelegen oppervlaktewater.

De vuilwaterafvoer van de woningen wordt aangesloten op het gemeentelijke riool. Voor de afvoer van hemelwater wordt gebruik gemaakt van de nieuwe waterstructuur. De paragraaf over klimaatopgave gaat hier

nader op in.

Watersysteemkwaliteit en ecologie
Ter voorkoming van diffuse verontreinigingen van water en bodem is het van belang om duurzame, niet-uitloogbare materialen te gebruiken, zowel gedurende de bouw- als de gebruiksfase. Hier wordt in de uitvoeringsfase rekening mee gehouden.

Veiligheid en waterkeringen
De ontwikkeling heeft geen invloed op de waterveiligheid in de omgeving.

Ruimtelijke adaptatie
Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren moeten steden en dorpen ingericht worden met het oog op de toekomst. Het is belangrijk kansen te benutten om het gebied klimaat robuust in te richten. Zo is het mogelijk om het bebouwd gebied beter bestand te maken tegen hevige regenbuien, periodes van droogte en hitte en de gevolgen van een mogelijke overstroming. Voor veel maatregelen geldt bovendien dat ze kosteneffectief zijn, als ze maar in een vroeg stadium in het planvormingsproces worden meegenomen. Bij de inrichting van het plangebied en de verdere uitwerking hiervan is rekening gehouden met ruimtelijke adaptie door de aanleg van nieuwe waterpartijen, verspreid door het hele plangebied en niet meer verstening dan nodig is.

Met de aanleg van de nieuwe waterpartijen wordt de waterberging in het plan vergroot. De berging in het gebied wordt ruim overgecompenseerd met ruim 500 m^2 meer wateroppervlak.

In tijden van droogte/hitte wordt geprobeerd om zoveel mogelijk doorstroming te creëren. De sloot die grenst aan de bestaande bebouwing (westkant) blijft doodlopend. Hier is geen verbinding met andere watergangen te maken. Wel zal een deel van het regenwaterriool hiernaar toe stromen, om op deze manier enige doorstroming te creëren tijdens regenbuien in tijden van droogte/hitte. Daarbij komen alle regenwaterafvoeren vanaf de percelen langs de sloot in deze sloot. In de meest oostelijk gelegen watergang wordt nog een extra duiker voor doorstroming gerealiseerd, zodat er verbinding is met de reeds bestaande sloot tussen Puoldyk 63 en 65.

Waterbeheer
Voor aanpassingen aan het bestaande watersysteem dient bij het waterschap vergunning te worden aangevraagd op grond van de "Keur". Dit geldt dus bijvoorbeeld voor het graven van nieuwe watergangen, het aanbrengen van een stuw of het afvoeren van hemelwater naar het oppervlaktewater. In de Keur is ook geregeld dat een beschermingszone voor watergangen en waterkeringen in acht dient te worden genomen. Dit betekent dat binnen de beschermingszone niet zonder ontheffing van het waterschap gebouwd, geplant of opgeslagen mag worden. Het plangebied valt niet onder een beschermingszone.
Wat betreft het beheer van de nieuwe waterpartijen geldt dat de gemeente het beheer en onderhoud van het water voor haar rekening neemt. De oevers komen in beheer van de (toekomstige) eigenaren van de woningen.

4.6 Luchtkwaliteit

Toetsingskader

In hoofdstuk 5 van de Wet milieubeheer zijn de grenswaarden op het gebied van de luchtkwaliteit vastgelegd. Daarbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk met name de grenswaarden voor stikstofdioxide (NO_2) en fijnstof (PM_{10}) van belang. Projecten die slechts in zeer beperkte mate bijdragen aan de luchtverontreiniging zijn op grond van de algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekenende mate bijdragen' (Besluit NIBM) vrijgesteld van toetsing aan de grenswaarden. Tevens moet worden bekeken of de luchtkwaliteit ter plaatse voldoende is voor de voorgenomen functie.

Toetsing
Volgens de Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (2020) is er in de directe omgeving van het plangebied sprake van een goede luchtkwaliteit. Dit vormt geen belemmering voor de uitvoering van dit plan.

Woningbouwprojecten met minder dan 1.500 woningen vallen onder de NIBM regeling. In het plangebied worden slechts 31 woningen gerealiseerd. Dit aantal is dusdanig klein, dat op voorhand gesteld kan worden dat dit niet in betekenende mate bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Het project valt ook onder de NIBM-regeling.

4.7 Archeologie en cultuurhistorie

4.7.1 Archeologie

Toetsingskader
Per 1 juli 2016 is de Monumentenwet 1988 vervallen. Een deel van de wet is op deze datum overgegaan naar de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet, wanneer deze in werking treedt. Dit geldt ook voor de verordeningen, ruimtelijke plannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is. De kern van de wet is dat wanneer de bodem wordt verstoord, archeologische resten intact moeten blijven. Als dit niet mogelijk is, is opgraving een optie.

FAMKE
Voor een globaal inzicht in mogelijke waarden heeft de provincie de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) gepubliceerd. De FAMKE bestaat uit twee advieskaarten, één voor de periode steentijd-bronstijd (300.000 - 800 v Chr.), en één voor de periode ijzertijd - middeleeuwen (800 v Chr. - 1500 n Chr.).

Toetsing
Uit de provinciale archeologische advieskaart 'FAMKE' blijkt dat in het deel van het plangebied waar de bodemingrepen gaan plaatsvinden de status 'karterend onderzoek 1' van toepassing is. Het provinciale beleid geeft hier aan dat er in deze gebieden zich archeologische resten kunnen bevinden uit de periode ijzertijd - middeleeuwen. De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer dan 500 m² een karterend archeologisch onderzoek uit te laten voeren.

Uit het archeologisch onderzoek (bijlage 5) blijkt dat er geen indicatoren zijn die duiden op aanwezigheid van archeologische nederzettingen in de bodem. Een vervolgonderzoek is niet noodzakelijk. Om deze reden is er in

het plangebied ook geen archeologische dubbelbestemming opgenomen zoals in het geldende bestemmingsplan het geval is.

4.7.2 Cultuurhistorie

Toetsingskader

Goede ruimtelijke ordening betekent dat er een integrale afweging plaatsvindt van alle belangen die effect hebben op de kwaliteit van de ruimte. Een van die belangen is de cultuurhistorie. Per 1 januari 2012 is in het kader van de modernisering van de monumentenzorg (MOMO) in het Besluit ruimtelijke ordening van het rijk opgenomen dat gemeenten bij het maken van bestemmingsplannen rekening moeten houden met cultuurhistorische waarden.

Toetsing

Om te onderzoeken of sprake is van cultuurhistorische waarden is gebruik gemaakt van de Cultuurhistorische Kaart Fryslân. Hieruit komt naar voren dat geen sprake is van specifieke cultuurhistorische waarden binnen het plangebied.

4.8 Externe veiligheid

Toetsingskader

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's die ontstaan voor de omgeving bij het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vuurwerk, LPG en munitie. Sinds een aantal jaren is er wetgeving over 'externe veiligheid' om de burger niet onnodig aan te hoge risico's bloot te stellen. De normen voor externe veiligheid zijn vastgelegd in onder andere het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), Besluit externe veiligheid transportroutes (BEVT) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

Het externe veiligheidsbeleid heeft vorm gekregen in de risicobenadering. Er wordt getoetst aan twee verschillende normen: het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR). Ten aanzien van het plaatsgebonden risico geldt een kans van 10^{-6} als grenswaarde. Dit betekent dat binnen de zogenaamde PR 10^{-6}-contour geen nieuwe kwetsbare objecten mogen worden toegestaan. Voor ontwikkeling van nieuwe beperkt kwetsbare objecten, geldt deze norm als streefwaarde. Het GR drukt de kans per jaar uit dat een groep mensen van minimaal een bepaalde omvang overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het onderscheid tussen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten is vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen.

Toetsing

In het kader van het aspect externe veiligheid is de risicokaart geraadpleegd. In de nabijheid van het plangebied is geen sprake van risicovolle buisleidingen en/of transportroutes.

Er is geen sprake van belemmeringen voor de ontwikkeling in het plangebied door risicovolle inrichtingen, transportroutes en buisleidingen. Ook wordt in het plangebied geen risicovolle inrichting mogelijk gemaakt. Het bestemmingsplan is ter advisering ook voorgelegd aan Brandweer Fryslân, zoals in paragraaf 6.1 en bijlage 7 is aangegeven. Hieruit blijkt dat er ten aanzien van de opkomsttijd van hulpdiensten er geen belemmeringen zijn en dat het plangebied hiervoor vanuit twee zijden bereikbaar is. Ten aanzien van de bluswatervoorzieningen en de bereikbaarheid wordt geadviseerd om het plangebied te voorzien van een brandkraan en de weg uit te

voeren volgens de kenmerken die de brandweer aangeeft. Bij de verdere uitwerking van het project wordt hier rekening mee gehouden. Dit bestemmingsplan maakt dit planologisch mogelijk.

Het aspect externe veiligheid staat de beoogde ontwikkeling daarom niet in de weg.

4.9 Kabels, leidingen en zoneringen

Toetsingskader

In (de omgeving van) het plangebied kunnen kabels en leidingen aanwezig zijn die beperkingen opleggen voor de bouwmogelijkheden in het plangebied. Hierbij valt te denken aan hoogspanningsverbindingen, waterleidingen en straalpaden. Bij leidingen, zoals gas-, water- en rioolpersleidingen, volgen deze belemmeringen uit het zakelijk recht. Bij hoogspanningsverbindingen gaat het om veiligheid en gezondheid. De beperkingen bij straalpaden zijn van belang voor het goed functioneren van de straalpaden. Ten behoeve van de vliegbasis Leeuwarden gelden er hoogteberperkingen.

Toetsing

Binnen het plangebied lopen geen relevante kabels en leidingen. Het aspect kabels en leidingen vormt daarmee geen belemmering voor dit bestemmingsplan.

De veiligheid van het stijgen en landen van vliegverkeer vanwege de nabijgelegen Vliegbasis Leeuwarden brengt hoogtebeperkingen met zich mee. In het plangebied is een obstakelbeheergebied en een radarverstoringsgebied van toepassing. Op basis hiervan gelden hoogtebeperkingen vanaf 45 meter. Omdat met dit bestemmingsplan niet in objecten met een dergelijke bouwhoogte wordt voorzien, is regelgeving omtrent de vliegbasis verder niet van invloed.

4.10 Vormvrije m.e.r.-beordeling

Toetsingskader

In onderdeel C en D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het omgevingsvergunning plan-m.e.r.-plichtig, project-m.e.r.-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Indien een activiteit onder de drempelwaarden blijft, dient alsnog een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitgevoerd te worden, waarbij onderzocht dient te worden of de activiteit belangrijke nadelige gevolgen heeft voor het milieu, gelet op de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling. Deze omstandigheden betreffen de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële (milieu)effecten.

Per 16 mei 2017 is de regelgeving voor de MER en m.e.r.-beoordeling gewijzigd met daarin een nieuwe procedure voor de vormvrije m.e.r.-beoordeling.

- Voor de ontwerp-wijzigingsplanfase moet een m.e.r-beoordelingsbeslissing worden genomen, waarin wordt aangegeven of wel of geen MER nodig is, gelet op de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële (milieu)effecten en mogelijke mitigerende maatregelen. Deze beslissing wordt als bijlage bij het wijzigingsplan opgenomen.
- Voor elke aanvraag waarbij een vormvrije m.e.r.-beoordeling aan de orde komt, moet de initiatiefnemer een

aanmeldingsnotitie opstellen, waarbij ook mitigerende maatregelen mogen worden meegenomen. Het bevoegd gezag dient binnen zes weken na indienen een m.e.r.-beoordelingsbesluit af te geven. Een vormvrije m.e.r.-beoordelingsbeslissing hoeft echter niet gepubliceerd te worden.

Toetsing

In het Besluit milieueffectrapportage is opgenomen dat de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject m.e.r.-beoordelingsplichtig is in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een oppervlakte van 100 hectare of meer of een aaneengesloten gebied en 2000 of meer woningen omvat (Besluit milieueffectrapportage, Bijlage onderdeel D11.2). De beoogde ontwikkeling bestaat uit de realisatie van 31 wooneenheden. De beoogde ontwikkeling blijft daarmee ruim onder de drempelwaarde. Dit betekent wel dat een zogenaamde 'vormvrije m.e.r.-beoordeling' noodzakelijk is.

Hiervoor is een aanmeldingsnotitie opgesteld (bijlage 6), waaruit blijkt dat gelet op de kenmerken van het project (zoals het kleinschalige karakter in vergelijking met de drempelwaarden uit het Besluit m.e.r.), de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële effecten, geen belangrijke negatieve milieugevolgen optreden.

Hoofdstuk 5 Juridische toelichting

5.1 Het juridisch systeem

Het bestemmingsplan voldoet aan alle vereisten die zijn opgenomen in de Wet ruimtelijke ordening (Wro), het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Inherent hieraan is de toepassing van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) 2012. De SVBP maakt het mogelijk om bestemmingsplannen te maken die op vergelijkbare wijze zijn opgebouwd en op eenzelfde manier worden verbeeld. De SVBP 2012 is toegespitst op de regels die voorschrijven hoe bestemmingsplannen conform de Wro en het Bro moeten worden gemaakt. De SVBP geeft bindende standaarden voor de opbouw en de verbeelding van het bestemmingsplan, digitaal en analoog. De regels van dit bestemmingsplan zijn opgesteld conform deze standaarden.

Het bestemmingsplan regelt de gebruiks- en bebouwingsmogelijkheden van de gronden in het plangebied. De juridische regeling is vervat in een verbeelding en bijbehorende regels. Op de verbeelding zijn de verschillende bestemmingen vastgelegd, in de regels (per bestemming) de bouw- en gebruiksmogelijkheden.

5.2 Toelichting op de bestemmingen

In het voorliggende bestemmingsplan wordt de beoogde situatie vastgelegd. Het plangebied in dit plan heeft vier bestemmingen gekregen. Deze zijn opgezet volgens het geldende bestemmingsplan en de recente standaarden van de gemeente Waadhoeke.

Groen, Verkeer - Verblijf en Water

De openbare ruimte zoals aangegeven op de inrichtingstekening in paragraaf 2.2 is vertaald naar de bestemmingen 'Groen', 'Verkeer - Verblijf' en 'Water'. De bestemmingen hebben gemeen dat er geen gebouwen en overkappingen in gerealiseerd mogen worden. Tussen de bestemmingen geldt in beperkte mate een onderlinge uitwisselbaarheid, zodat bijvoorbeeld in de groenbestemming ook water mogelijk is en andersom.

Wonen

De gronden met de bestemming 'Wonen' zijn bedoeld voor de te realiseren woningen. De regeling sluit aan bij de omgeving en de standaarden van gemeente Waadhoeke. De woningen (woonhuizen) moeten gebouwd worden in de bouwvlakken en per bouwvlak is aangegeven hoeveel dit mogen zijn. In totaal zijn er 31 woningen mogelijk die vrijstaand of halfvrijstaand gebouwd moeten worden. De woningen kunnen gerealiseerd worden in twee bouwlagen met een kap tot maximaal 11 meter bouwhoogte en twee bouwlagen met een plat dak tot maximaal 7 meter bouwhoogte (in dat geval is de maximale goothoogte tevens de maximale bouwhoogte).

Bij de woonhuizen zijn buiten de bouwvlakken bijbehorende bouwwerken mogelijk tot ten hoogste 100 m^2 en tot een maximaal oppervlak van 100% van het hoofdgebouw en 50% per erf. In de woonbestemming geldt ook de mogelijkheid voor een aan huis verbonden beroep c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten.

Hoofdstuk 6 Uitvoerbaarheid

Het bestemmingsplan doorloopt de in de Wro vastgelegde procedure. Tijdens deze procedure zijn er verschillende momenten waarop burgers en belanghebbenden hun zienswijze op het plan kenbaar kunnen maken. In paragraaf 6.1 volgt een nadere toelichting. Daarnaast is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. Hier wordt in paragraaf 6.2 ingegaan.

6.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Overleg

Gezien de goede contacten met dorpsbelang en de positieve signalen uit het dorp voor de ontwikkeling wordt de procedure vanaf het ontwerpbestemmingsplan gestart. Voorafgaand is het bestemmingsplan voorgelegd aan de overlegpartners. Dorpsbelang Dronryp heeft in oktober 2020 een digitale presentatie over het plan gegeven aan de inwoners van Dronryp. Dit is positief ontvangen.

Uit het vooroverleg zijn reacties voorgekomen van Provincie Fryslân, Brandweer Fryslân en Qirion/Liander. Zie hiervoor bijlage 7. Qirion/Liander heeft aangegeven geen opmerkingen te hebben op het bestemmingsplan. Daarnaast heeft Wetterskip Fryslân na de vooroverlegperiode nog gereageerd op het bestemmingsplan. Naar aanleiding hiervan is paragraaf 4.5 aangepast. De reacties van Provincie en Brandweer Fryslân zijn hieronder samengevat en beantwoord.

Overlegreactie Provincie Fryslân

De provincie adviseert om in het beeldkwaliteitsplan de waarden voor het gebied die zijn aangegeven in de structuurvisie Grutsk op 'e Romte aan te geven waarbij er aandacht moet zijn voor de landschappelijke inpassing van de woningen aan de noord- en oostzijde van het plangebied die met de achterkanten naar het landschap staan.

Reactie gemeente:
In het beeldkwaliteitsplan is hier aandacht aan gegeven. Het beeldkwaliteitsplan is opgenomen in bijlage 1 en verwerkt in deze toelichting.

Ten aanzien van het onderwerp weidevogels zijn de natuurwaarden nog niet voldoende afgewogen ten opzichte van de ingreep. De provincie adviseert mede om op basis van de Nota Weidevogels 2014-2020 en het Natuurbeheerplan 2021 deze afweging te maken en verzoekt de toelichting van het bestemmingsplan daarmee aan te vullen.

Reactie gemeente:
Naar aanleiding van de reactie van de provincie is paragraaf 3.2 van de toelichting aangevuld.

Voor het onderdeel ontgronding geeft de provincie aan dat in het bestemmingsplan het graven van waterpartijen en sloten mogelijk maakt. In de toelichting wordt echter niet ingegaan op de ontgrondingen ten behoeve van de werkzaamheden. Er moet worden aangegeven hoeveel kubieke meters grond wordt afgegraven en tot welke diepte. Op basis hiervan moeten duidelijk worden of er een ontgrondingvergunning nodig is of

niet.

Reactie gemeente:
Paragraaf 4.3 van deze toelichting is aangevuld met deze informatie. Hieruit blijkt dat er geen ontgrondingvergunning nodig is.

Overlegreactie Brandweer Fryslân
Brandweer Fryslân geeft aan dat er ten aanzien van externe veiligheid en de opkomsttijd geen belemmeringen zijn voor het plangebied en dat het plangebied vanuit twee zijden bereikbaar is.

Reactie gemeente:
De gemeente heeft paragraaf 4.8 van deze toelichting met deze informatie aangevuld.

Ten aanzien van de bluswatervoorzieningen en de bereikbaarheid wordt geadviseerd om het plangebied te voorzien van een brandkraan en de weg uit te voeren volgens de kenmerken die in bijlage 7 zijn aangegeven.

Reactie gemeente:
De (beoogde) wegen in en buiten het plangebied (zullen) voldoen aan de kenmerken die de brandweer aangeeft. De beoogde brandkraan wordt bij de verdere uitwerking van het project gerealiseerd. Het bestemmingsplan faciliteert dit. Paragraaf 4.8 wordt ook met deze informatie aangevuld.

Zienswijzeperiode en vaststelling
Vervolgens is het ontwerpbestemmingsplan gedurende zes weken ter inzage gelegd. Tijdens deze periode werd een ieder in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen (artikel 3.8 Wro). Er is één zienswijze ingediend door provincie Fryslân. Deze leidt tot een aanpassing van paragraaf 3.2 van de toelichting. Daarnaast is sprake van een aantal ambtshalve wijzigingen

Zienswijze provincie Fryslân
In de overlegreactie op het conceptbestemmingsplan (zie bijlage 7 van de toelichting) heeft de provincie onder meer aangegeven dat in het kader van het aanwezige weidevogelkansgebied de natuurwaarden afgewogen moeten worden ten opzichte van deze ruimtelijke ingreep. Om dit goed te kunnen doen, werd geadviseerd om ambtelijk in overleg te treden met de provinciale dienst op het gebied van weidevogels, om tot een afgestemde motivering te komen. Dit advies is opgevolgd. De hieruit voortkomende motivering is vervolgens opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan. Helaas is er bij de provincie sprake geweest van een interne miscommunicatie. De provinciale afdeling Omgevingszaken verkeerde in de veronderstelling dat de hiervoor genoemde afstemming niet heeft plaatsgevonden en vond de betreffende afweging bovendien juridisch te summier. Dit is aanleiding geweest om op dit punt een zienswijze te geven en daarin (wederom) te stellen dat de natuurwaarden beter afgewogen moeten worden ten opzichte van deze ruimtelijke ingreep. Naar aanleiding van de ingekomen zienswijze heeft nader overleg plaatsgevonden met de provinciale afdeling Omgevingszaken. De zienswijze zal níet worden ingetrokken, ondanks de eerdere afstemming over de motivering met de provinciale dienst op het gebied van weidevogels. Dit komt voort uit de juridische uitleg over de benadering van de regels weidevogelcompensatie in de Verordening Romte, maar ook de onlangs vastgestelde provinciale Nota Weidevogels heeft hiermee te maken. Op 24 november 2021 heeft Provinciale Staten van Fryslân de Nota

Weidevogels 2021-2030 vastgesteld. Hierbij is een motie aangenomen over de evaluatie van het huidige weidevogelcompensatiebeleid uit de Verordening Romte. Uit die motie blijkt dat PS grote nadruk legt op het belang en behoud van weidevogelkansgebieden. Het hiervoor genoemde geeft duidelijk het belang aan van het goed afwegen van natuurwaarden ten opzichte van ruimtelijke ingrepen, zodra sprake is van een beoogd ruimtelijk plan in weidevogelkansgebied.
Gelet op het hiervoor genoemde kan in dit bestemmingsplan alsnog extra nadruk worden gelegd op een zo gedegen mogelijke en juridisch juiste afweging van natuurwaarden ten opzichte van de beoogde ingreep met woningbouw. Dit op een manier die zo dicht mogelijk in de buurt komt van de regeling in de Verordening Romte en de bedoeling van de motie die onlangs bij de nieuwe Nota weidevogels is aangenomen. De tekst die hier op ingaat is opgenomen in paragraaf 3.2 van de toelichting van het bestemmingsplan en heeft de goedkeuring van de provinciale afdeling Omgevingszaken.
Op de hiervoor genoemde wijze is zorgvuldig omgegaan met de ingekomen zienswijze van de provincie en is deze inhoudelijk op passende wijze verwerkt in het voorliggende bestemmingsplan.

Ambtshalve wijzigingen verbeelding en beeldkwaliteitsplan
Verder is het vanuit stedenbouwkundig oogpunt wenselijk dat er voldoende ruimte en openheid in het straatbeeld ontstaat tussen de woningen aan beide kanten van de straten. Vanuit een klimaat adaptieve en ruimtelijke kwaliteitsgedachte is gekozen voor een niet te breed straatprofiel, om op deze manier niet meer te verharden dan noodzakelijk is en tevens de uitstraling van een rustige woonwijk te krijgen.
In het ontwerpbestemmingsplan was voor de twee noordoost-zuidwest georiënteerde woonstraten een minimale afstand tussen de bouwvlakken opgenomen van 17 meter, met in het midden de straat. Daarnaast is er sprake van een flexibele rooilijn. Dit betekent dat niet strak in de bouwvlakgrens gebouwd hoeft te worden en daardoor gekozen kan worden voor een diepere voortuin. Hierdoor kan wat meer afstand dan 17 meter ontstaan ten opzichte van de huizen aan de overkant van de straat.
Op basis van de eerste schetsen en ideeën die sinds de ontwerpfase de revue zijn gepasseerd, is de indruk ontstaan dat er geen of weinig gebruik zal worden gemaakt van deze flexibele rooilijn. Toekomstige ontwikkelaars/bewoners lijken over het algemeen te kiezen voor de realisatie van een woning op minimale afstand van de weg, aan de uiterste rand van het bouwvlak. In dat geval is de afstand tussen de bouwvlakken van 17 meter wat aan de krappe kant.
Vandaar dat het vanuit stedenbouwkundig oogpunt wenselijk is om het bestemmingsplan op dit onderdeel gewijzigd vast te stellen en de bouwvlakken langs de twee noordoost-zuidwest georiënteerde woonstraten een meter verder van de weg af te leggen. Op deze manier wordt een minimale afstand van 19 meter tussen de tegenover elkaar liggende bouwvlakken gerealiseerd, met in het midden de straat. Op deze manier ontstaat meer lucht en ruimte in het straatbeeld. Voor ontwikkelaars/bewoners blijft de mogelijkheid overigens bestaan om alsnog ervoor te kiezen om de woning wat verder van de straat af te positioneren. Het bestemmingsplan blijft de mogelijkheid van een flexibele rooilijn bieden. Het beeldkwaliteitsplan behoeft verder geen aanpassing op dit punt.

Tenslotte stond in het beeldkwaliteitsplan dat hoekwoningen qua aanzicht extra aandacht vragen. Dit zou ook moeten gelden voor de erfafscheidingen op de hoekkavels, zodra ze duidelijk zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte. Het beeldkwaliteitsplan is hier nog op aangepast. Op pagina 15 en het direct daarachter gevoegde welstandskader (het beeldkwaliteitsplan is opgenomen als bijlage 1 van de toelichting) is hier meer aandacht aan besteed en wordt het belang van de ruimtelijke kwaliteit duidelijk benoemd. Zo zijn er tips opgenomen en is

in het welstandskader duidelijker benoemd wat er mogelijk is aan erfafscheidingen op de vanaf de openbare ruimte zichtbare hoekkavels.

Vaststelling en beroepsfase
Het bestemmingsplan is vervolgens op basis van de in hiervoor aangegeven wijzigingen gewijzigd vastgesteld. Het besluit tot vaststelling wordt gepubliceerd en het bestemmingsplan ligt zes weken ter inzage. Tijdens die periode bestaat de mogelijkheid beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in te dienen tegen het besluit en het plan.

6.2 Economische uitvoerbaarheid

Voor de uitvoerbaarheid van het plan is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de wijze van kostenverhaal van de gemeente (grondexploitatie).

Financiële haalbaarheid
Met de grondeigenaar van een woningbouwlocatie in St.-Jacobiparochie zijn afspraken gemaakt over het realiseren van woningbouw in dit plangebied. Hiermee wordt de woningbouwlocatie in St.-Jacobiparochie wegbestemd door middel van een apart bestemmingsplan, dat qua procedure voor zover mogelijk parallel zal lopen met dit bestemmingsplan. Tussen gemeente en ontwikkelaar zijn hier (kosten)afspraken over gemaakt.

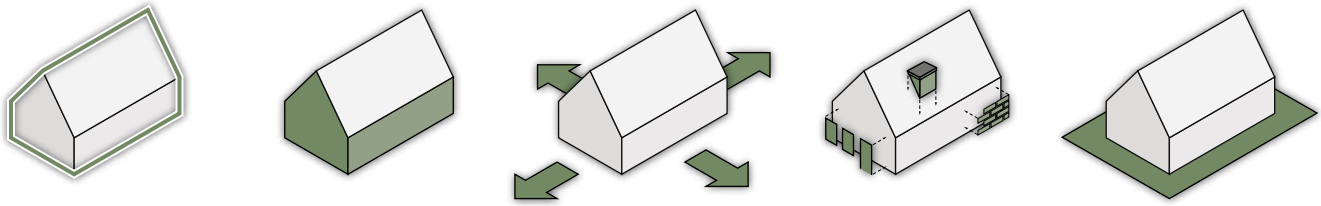
Grondexploitatie
Doel van de in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) opgenomen grondexploitatieregeling is het bieden van ruimere mogelijkheden voor het kostenverhaal en het creëren van meer sturingsmogelijkheden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de publiekrechtelijke weg via een exploitatieplan en de privaatrechtelijke weg in de vorm van overeenkomsten. In het geval van een exploitatieplan kan de gemeente eisen en regels stellen voor de desbetreffende gronden, (woning)bouwcategorieën en fasering. Bij de privaatrechtelijke weg worden dergelijke afspraken in een (anterieure) overeenkomst vastgelegd.

De gronden in het plangebied zijn in eigendom van de gemeente. Om deze reden is het opstellen van een grondexploitatieplan niet noodzakelijk. Tussen de gemeente en de ontwikkelaar is een overeenkomst gesloten waarmee de kosten voldoende zijn verzekerd.

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 Beeldkwaliteitsplan

Beeldkwaliteitsplan Puoldyk - Fase III Dronryp

GEMEENTE waadhoeke

ROENOM
ruimtelijke ontwikkeling · energie · omgeving

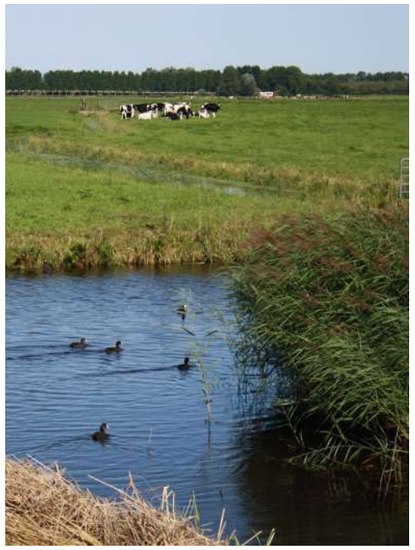
26 januari 2022

Puoldyk - Fase III

Wonen op de overgang van dorp en land in een groene, waterrijke buurt

Puoldyk – Fase III is een uitbreiding van de wijk Fûgellân aan de oostzijde van Dronryp. Het vormt de nieuwe overgang van het dorp naar het land. De overgang van de oude kwelderwal naar de lagere, nattere delen ‘De Puollen’, biedt de mogelijkheid om van beide te profiteren. Wonen in Puoldyk is wonen in een historische kern, met uitzicht op het weidse agrarische landschap.

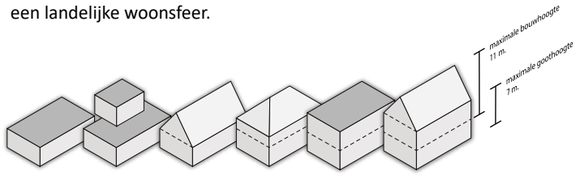
Door de ruime opzet, met doorzichten vanaf de straten en ruimte tussen de woningen, is vanuit veel plekken in de buurt het omliggende landschap te ervaren. Maar ook de buurt zelf krijgt een aantrekkelijk karakter, met watergangen met flauwe oevers en brede grasstroken met bomen. Genieten van deze kwaliteit kan vanuit de eigen tuin. Eén derde van de woningen ligt langs de buitenrand met vrij uitzicht op het landschap en alle achtertuinen liggen aan de flauwe, rijk begroeide oevers.

De Puoldyk met op de achtergrond de kerk van Dronryp. In het midden de rode woningen aan de Puoldyk. Daarachter, rechts op de foto, komt Puoldyk - Fase III..
▼

Veel vrije keus

Het dorpse karakter van de buurt wordt versterkt door de ruime groene kavels waarop vrijstaande en semi-vrijstaande woningen worden gebouwd. Doordat de woningen op voldoende afstand van elkaar staan is variatie mogelijk en krijgen nieuwe bewoners relatief veel vrijheid bij het ontwerpen van de hoofdvorm, grootte en kapvorm van de woning. Om te zorgen voor een dorps karakter, is de hoogte van de woningen gesteld op een maximale goothoogte van 7 meter en een maximale bouwhoogte van 11 meter. Dat betekent dat er woningen van één of twee lagen met een plat dak worden gebouwd en woningen van één of twee lagen met een kap.
Deze variatie in de bebouwing moet zorgen voor een landelijke woonsfeer.

De rol van dit beeldkwaliteitsplan

Het gemeentelijke welstandsbeleid is vastgelegd in de Welstandsnota die op 1 juli 2021 is vastgesteld. De nota is ingedeeld in verschillende welstandsgebieden met hun specifieke kenmerken.

Om in dit gebied (hierboven afgebeeld) een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen creëren, stelt de gemeenteraad samen met een bestemmingsplan ook een beeldkwaliteitsplan vast.

Dit beeldkwaliteitsplan vormt, na vaststelling door de raad, het geldende welstandskader voor het plangebied én voor de reeds bestaande aansluitende woningbouw aan de Puoldyk 53 tot en met 65.

Samenhang door materiaal- en kleurgebruik

Om toch een samenhangend totaalbeeld te krijgen is afstemming tussen het beeld van de woningen onderling en met de omgeving gewenst.
Want Dronryp is en blijft een Fries dorp met een historisch karakter en niet een wijk bij Almere in een jonge polder. Of het nu het beschermde dorpsgezicht is, de wederopbouwbuurten van de jaren ’50 en ‘60 of de modernere wijken van de laatste decennia zijn: in Friese dorpen zoals Dronryp worden huizen gebouwd van bakstenen en hebben een pannenkap, met soms hout in de bovenkant van de gevel. Gewone, degelijke woningen.

Dat beeld wordt in Puoldyk – Fase III doorgezet. Woningen met pannen- of platte daken en metselwerkgevels met eventueel ondergeschikte houtvlakken in de gevel. Daarbij wordt aangesloten op de systematiek die is ingezet voor de woningen aan de Puoldyk, die straks onderdeel zijn van de buurt. Aan de Puoldyk is ook veel vrijheid gegeven in de hoofdmassa van de woningen, maar is gekozen voor een sterke samenhang in materiaal- en kleurgebruik. Hier hebben alle woningen dezelfde rode bakstenen gevels, zwarte pannendaken, zwarte kozijnen en waar houtvlakken in de gevel zijn toegepast, is dit ook zwart. Er is veel variatie in de vorm van de woningen, maar door het materiaal- en kleurgebruik toch ook veel samenhang.

Voor Puoldyk – Fase III gelden in de basis dezelfde uitgangspunten, maar een buurt met circa veertig alleen maar rode woningen doet niet dorps aan. Daarom kan voor het metselwerk en de kozijnen uit meer kleuren worden gekozen. Wanneer een nieuwe woning met de voorgeschreven materialen wordt ontworpen, is welstand in veel gevallen slechts een eenvoudige toets.

Skilpaed, onderdeel van het beschermd stadsgezicht van Dronryp. ▲►

Afwijken kan

Wonen in een dorp heeft iets gemeenschappelijks. Sociale contacten dichtbij, iedereen kent elkaar en helpt elkaar, oftewel Mienskip. Toch betekent dat niet, dat iedereen zich moet conformeren of moet schikken naar het geheel. Dat geldt ook in Puoldyk – Fase III. De huidige tijd, met haar creativiteit en individualiteit, maakt dat er mensen zijn die net even anders willen wonen. Bijvoorbeeld meer gericht op leven in de tuin en het uitzicht, in een bijzondere gezinssamenstelling of uitgesproken duurzaam met vernieuwende technieken of natuurlijke materialen.

De variatie die dit soms vraagt, wordt deels al gegeven door de vrijheid in hoofdvorm en massaopbouw binnen het plan. Maar wellicht zijn hiervoor ook afwijkende materialen of kleuren nodig. Afwijken mag, maar dient wel zorgvuldig te gebeuren.

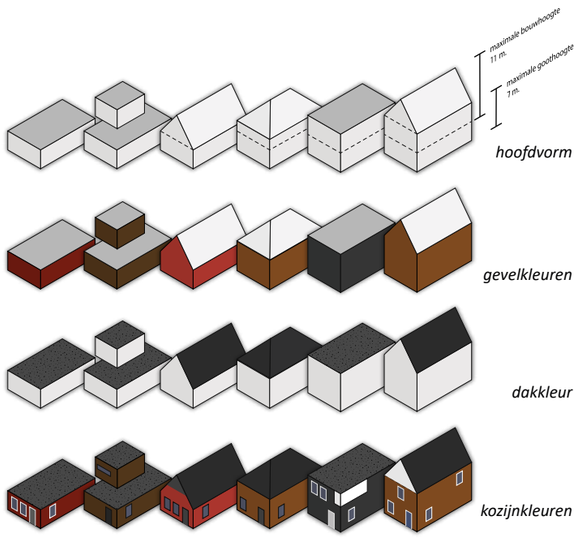

Variatie in de hoofdmassa en samenhang in het kleur- en materiaalgebruik van de woningen aan de Puoldyk. ► ►►

De Tsjerkebuorren, onderdeel van het beschermd stadsgezicht van Dronryp. ►

Uitgangspunt voor de beeldkwaliteit van Puoldyk - Fase III: variatie in hoofdvorm en samenhang in het materiaal- en kleurgebruik. ▼

Als de basisprincipes voor samenhang in kleur- en materiaalgebruik worden losgelaten, zal op andere architectonische principes meer aandacht komen te liggen.

Kent de woning op zichzelf een evenwichtige gevel en massaopbouw? Zitten de gevelopeningen op de juiste plek? Hoe is de woning gericht op het landschap? Hoe wordt de woning gepositioneerd op de kavel en hoe verhoudt zich dat tot de buurwoning? Is er voldoende samenhang en afstemming tussen de goothoogte en dakvorm van de woning ten opzichte van de omliggende woningen? Is de gekozen bouwstijl passend bij het geheel?

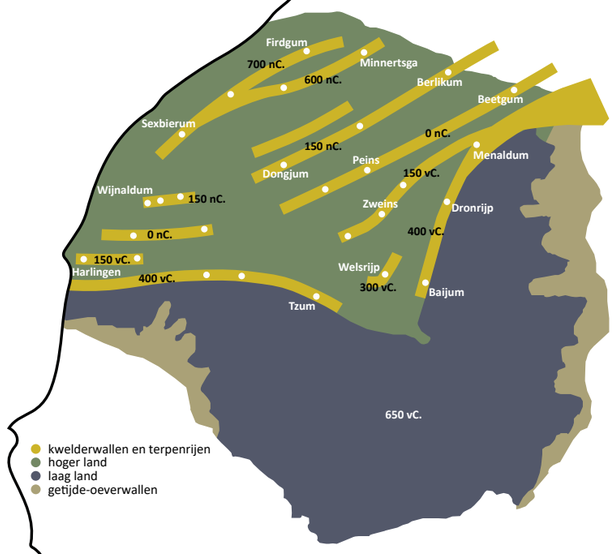
Afwijken van de standaard beeldkwaliteitsregels, zoals voor gerichtheid, materiaal- en kleurgebruik, is dus bespreekbaar, maar vraagt om de nodige kunde, oog voor detail, een goede analyse van en afstemming op de omgeving. Een dergelijk plan wordt dan ook met een zelfde zorgvuldigheid beoordeeld. Met bijvoorbeeld extra overleggen over het plan met de gemeente en een welstandstoets die veel nauwkeuriger kijkt naar wat passend is in de omgeving.

Op de overgang

Op de overgang van droog naar nat

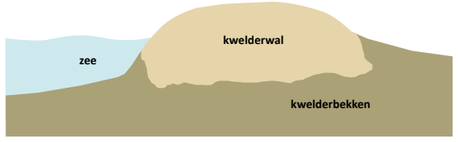
Rond 5000 v. Chr. bestond de Noord-Nederlandse kust uit grote wadden-, slib- en kweldergebieden. De kustlijn lag veel verder landinwaarts dan nu. Langs de randen van de kwelders werden veel grove zanddeeltjes en schelpresten afgezet. Daardoor ontstonden langs de kustlijn kwelderwallen, zandige ruggen van enkele decimeters hoog. De grond is hier, door het relatief zandige karakter, losser van structuur in vergelijking met de meer kleiachtige ‘dalen’. Dit maakte de kwelderwallen praktischer voor de latere bewoning door mensen: het land liep minder snel onder en de grond was veel geschikter voor akkerbouw.

Op de kwelderwal

In Westergo ontstonden, van circa 500 voor Christus tot 700 na Christus, steeds nieuwe kwelderwallen langs de kustlijn die naar het noorden opschoof. Daar achter lag een laaggelegen, nat en ontoegankelijk veengebied. Op de eerste kwelderwal in de reeks is Dronryp ontstaan. Het is daarom één van de eerste bewoonde plekken van Westergo en één van de oudere dorpen. De bebouwing stond veelal in een lint op de wal. Dit rijke verleden is nog steeds terug te zien in het dorp, zoals de kerken en het beschermde dorpsgezicht.

Tot en met de jaren ’60 van de 20e eeuw lag het dorp nog voornamelijk langgerekt op de kwelderwal, maar daarna is het steeds uitgebreid met wijken aan de west- en oostzijde. Nieuwe buurten zoals Puoldyk – Fase III liggen daarom op de overgang van de oude kwelderwal naar het lagere landschap.

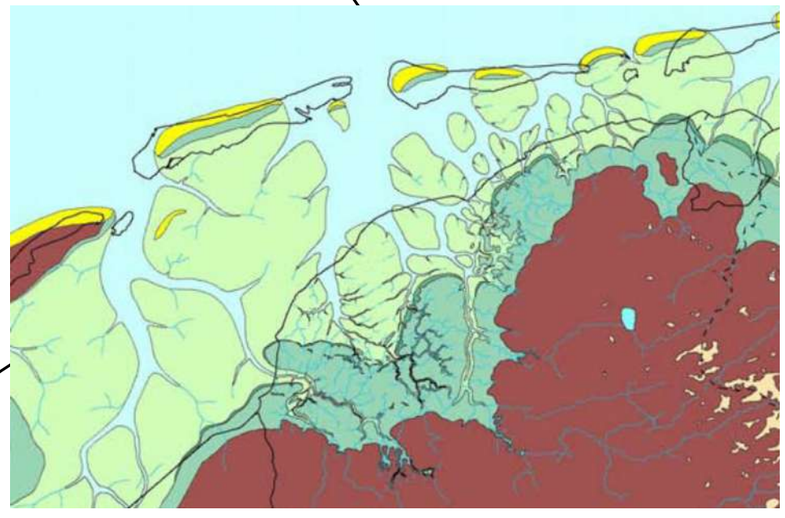

Natter, lager, agrarisch landschap

De ontwatering van het kwelderlandschap vond plaats via een stelsel van geulen en prielen. Een naar verhouding zeer laag en nat deel was het gebied ten oosten van Dronryp. De ontwatering liep via de Poelvaart en het gebied (en het gehucht daar) werd De Poelen/De Puollen genoemd. Ook deze historie is nog steeds af te lezen. De Poelvaart ligt er nog steeds en de mooie, oude molen is behouden. De Puoldyk, die aan de zuidkant van het plangebied ligt, is de enige (auto)weg naar dit stukje agrarisch land. De Puoldyk en de nieuwe woonontwikkeling die hier aan ligt, vormen de overgang van dorp naar buitengebied.

▲ *De Poelvaart met de molen.*

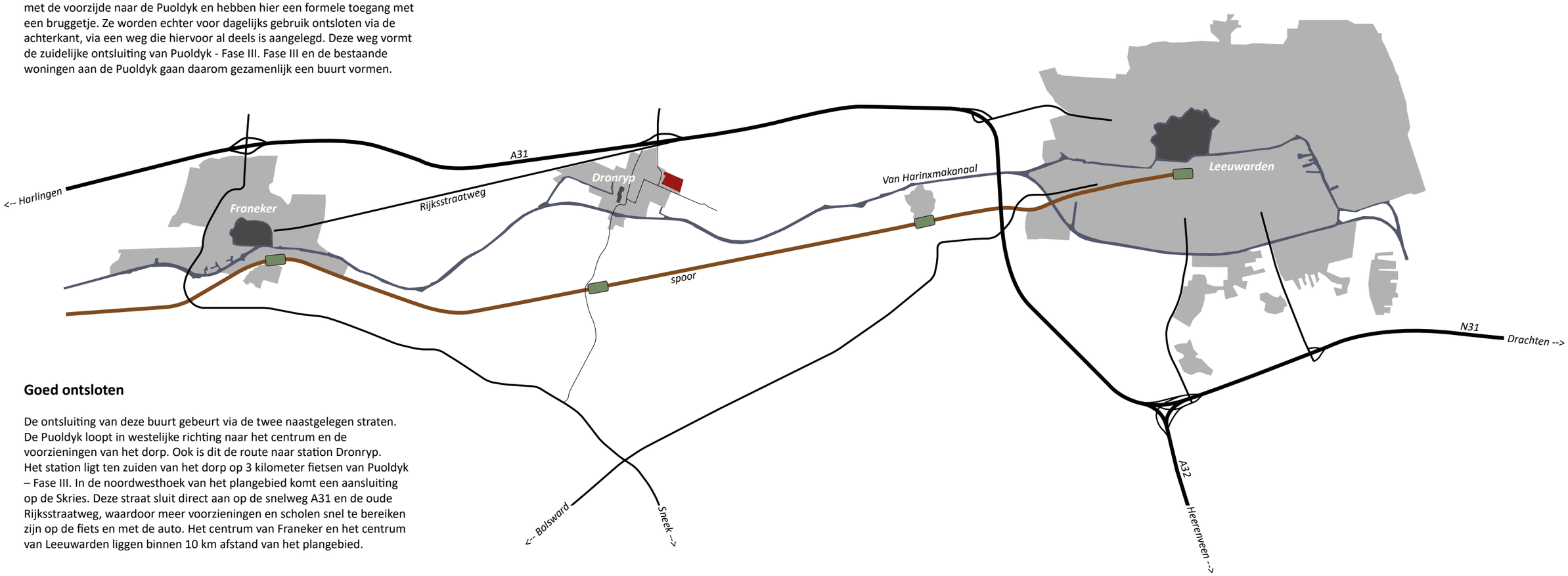
◄ *Noord-Fryslân 500 voor Chr.*

◄◄ *Dronryp eind 19e eeuw. De Poelvaart is duidelijk herkenbaar als hoofdontwatering van De Poelen. Het dorp ligt nog langgerekt als een lint op de Kwelderwal en aan de zuidzijde zijn het station en het spoor van Harlingen naar Leeuwarden al aangelegd. De Harlingervaart loopt nog midden door het dorp. In de jaren ‘50 van de 20e eeuw zal deze deels worden gedempt als het Van Harinxmakanaal wordt gegraven direct ten zuiden van het dorp.*

De omgeving

De rode woningen met zwarte daken aan de Puoldyk

De eerdere fase van deze nieuwe woonontwikkeling van Dronryp staat al aan de Puoldyk. Dit is een rij vrijstaande woningen van verschillende hoofd- en kapvorm, met een sterke samenhang doordat in alle gevels en daken dezelfde materialen en kleuren zijn gebruikt. De woningen staan met de voorzijde naar de Puoldyk en hebben hier een formele toegang met een bruggetje. Ze worden echter voor dagelijks gebruik ontsloten via de achterkant, via een weg die hiervoor al deels is aangelegd. Deze weg vormt de zuidelijke ontsluiting van Puoldyk - Fase III. Fase III en de bestaande woningen aan de Puoldyk gaan daarom gezamenlijk een buurt vormen.

Goed ontsloten

De ontsluiting van deze buurt gebeurt via de twee naastgelegen straten. De Puoldyk loopt in westelijke richting naar het centrum en de voorzieningen van het dorp. Ook is dit de route naar station Dronryp. Het station ligt ten zuiden van het dorp op 3 kilometer fietsen van Puoldyk – Fase III. In de noordwesthoek van het plangebied komt een aansluiting op de Skries. Deze straat sluit direct aan op de snelweg A31 en de oude Rijksstraatweg, waardoor meer voorzieningen en scholen snel te bereiken zijn op de fiets en met de auto. Het centrum van Franeker en het centrum van Leeuwarden liggen binnen 10 km afstand van het plangebied.

▲ *Ligging van Puoldyk - Fase III in de omgeving*

◄ *De Skries, de berm rechts geeft een indruk van de berm die langs de noordelijke straat komt.*

◄◄ *Straat langs de achterzijde van de woningen aan de Puoldyk. Deze berm wordt straks onderdeel van een brede groenstrook met bomen.*

Hoe de buurt eruit komt te zien

De buurt is opgebouwd uit vier stedenbouwkundige elementen. Dit zijn de straten, de kavels, de groenstroken met bomen en de watergangen.

Straten en verlichting

De buurt krijgt twee straten in oost-westrichting en twee straten in noord-zuidrichting. Het krijgt de inrichting van een 30 km/u-gebied. De rijbaan wordt 4,5 meter breed en krijgt een dorpse uitstraling door het gebruik van klinkers. Langs de drie noordelijke straten komt aan één zijde een extra strook klinkers te liggen van 1,5 meter breed waarop kan worden geparkeerd. Tussen de beide stroken komt een molgoot. De rijbaan en de molgoot worden aangelegd met klinkers in een roodbruine tint. De parkeerstrook krijgt een licht afwijkende tint en een afwijkend bestratingspatroon. De verlichting langs de straten wordt uitgevoerd in antraciet grijze armaturen (RAL 7016), passend bij de daken van de woningen.

Water en oevers

De bestaande watergangen langs de buitenzijde worden verbreed en krijgen een flauw talud aan de kant van de tuinen. Zo ontstaat langs de gehele noord- en oostrand van de buurt een doorlopende, rijk begroeide oever, die een eenduidige, natuurlijke overgang vormt van het dorp naar het omliggende landschap.

Midden door het plangebied komt een brede watergang met aan beide zijden een zelfde flauw talud, als scheiding tussen de achterkant van de kavels in het midden van Puoldyk - Fase III.

De watergangen krijgen door de verbredingen een meer glooiend verloop, waarbij het watervlak wisselend 3 tot 12 breed is. De flauwe 1:4-taluds maken de oevers natuurvriendelijker met leefmogelijkheden voor diverse planten, vissen en andere waterdieren. Dit ziet er niet alleen mooi uit, maar is ook goed voor de waterkwaliteit.

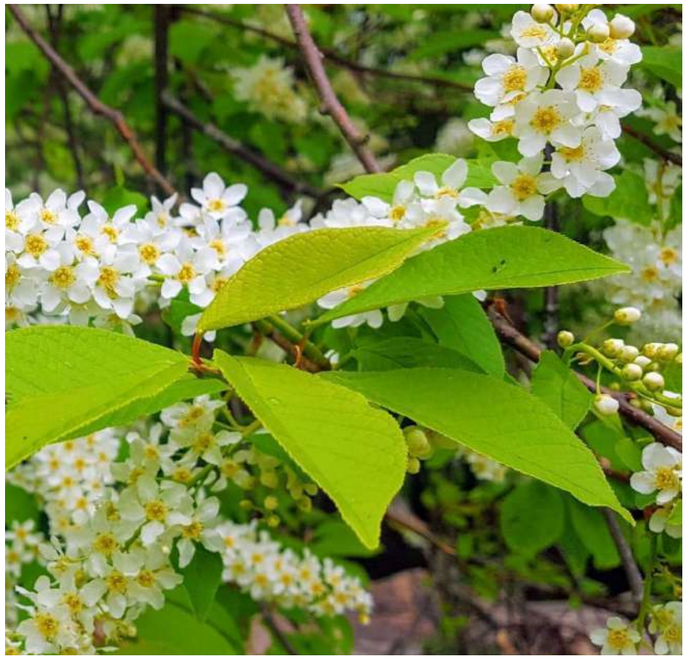

Gras en bomen

De noordelijke straat wordt begeleid door een 4 meter brede berm met Hollandse Lindes.

Langs de zuidelijke straat komt een veel breder grasvlak van 21 meter breed. Hier staan de bomen niet in een rij, maar veel speelser verdeeld over het grasvlak. Er komen enkele Gewone Esdoorns als grote blikvangers, meerdere Vogelkersen voor het bloeiende effect in de lente en enkele Hollandse Lindes die zorgen voor een relatie met de noordelijke straat.

Kavels

Het straatbeeld wordt mede bepaald door de uitstraling van de kavels en de woningen. Het beeld krijgt samenhang en een landelijke uitstraling door het materiaal- en kleurgebruik van de woningen en groene tuinen met zo min mogelijk verharding.

Door alleen (semi-)vrijstaande woningen te bouwen op diepe kavels, blijft er veel ruimte open tussen de woningen voor tuinen. Er wordt gestreefd om deze zo groen en open mogelijk te houden. Bijvoorbeeld door het toepassen van beplanting als erfafscheiding en deze niet te hoog te maken. Rond de voortuin wordt een maximale hoogte van 1 meter aangehouden voor de erfafscheidingen. Vanaf de voorgevel is dit 2 meter hoog in verband met privacy op het zij- en achtererf.

Aan de achterzijde grenzen de tuinen aan de flauwe begroeide taluds en is andere erfafscheiding hier niet toegestaan. Wel mag men hier een vlonder aan het water maken.

Ontwerpen van de woning

Positionering en voorzijde

Het bestemmingsplan regelt middels bouwvlakken dat de woningen op de voorzijde van de kavels komen. Daarbinnen is ruimte om met de woning te schuiven. Hierdoor kunnen de woningen verschillende breedtes krijgen en dichter of verder van elkaar af komen te staan. Ook hoeven de woningen niet strak in het gelid te staan en is een wisselende rooilijn mogelijk. Wel dienen de woningen/de hoofdgebouwen op minimaal drie meter van de zijdelingse erfgrenzen te worden geplaatst, tenzij het een semi-vrijstaande woning is. Deze regels zijn opgenomen in het bestemmingsplan.

Bijgebouwen of aanbouwen komen achter de voorgevelrooilijn, want de woning (het hoofdgebouw) neemt de prominentste plek in aan de straat. De woningen dienen op de straat te worden gericht. De voorgevel is de naar de straat toe gekeerde gevel en deze dient voldoende ramen en/of deuren te bevatten om een open karakter te krijgen. Voor woningen op hoeken is het ook van belang dat de zijgevels die aan een zijstraat of een groene ruimte liggen, een open karakter krijgen.

Geknikte dakvlakken zijn niet toegestaan:

mansardekappen

aangeklopte daken

wolfseinden

Hoofdvorm

De hoofdvorm van de woning is dus relatief vrij te bepalen, zo lang de stijl kantig is met rechte hoeken en lijnen, zonder ronde muren of dakvormen. De bestemmingsplanregels geven ruimte voor veel verschillende typen woningen, ondanks dat de hoogte is gemaximeerd. Van bungalows van één laag eventueel met een flauwe kap, tot platte woningen van twee lagen of grote woningen van twee lagen met een zolderverdieping. Door de verschillende breedtes, hoogtes en verschijningsvormen ontstaat een rijke variatie.

Wel wordt de vrijheid in kapvormen enigszins beperkt tot eenduidige kapvormen, zoals platte daken, zadeldaken (met kilkeper), schilddaken, lessenaarsdaken en vlinderdaken. Binnen dit potentieel rijke palet aan vormen zorgen knikkende dakvlakken voor een te onrustig beeld. Daarom zijn mansardekappen, aangeklopte daken en wolfseinden niet toegestaan.

Architectuur

De aanblik van de woning wordt deels bepaald door de hoofdvorm, maar net zo belangrijk zijn de openingen in de gevels (deuren en ramen) en de materialen die worden gebruikt. De deuren en ramen geven de woning een gezicht. Ze helpen bijvoorbeeld om aan te geven wat de voorkant is en wat de achterkant. Het beeld van de woning laat ook zien wat de functies zijn: dat er wordt gewoond, waar de ingang is, wat privé is en wat meer openbaar.

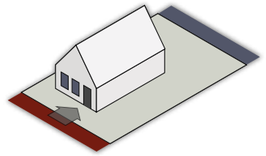
Puoldyk – Fase III is onderdeel van het dorp Dronryp en staat niet geheel op zichzelf. Er zijn al woningen aan de Puoldyk en de nieuwe straten liggen direct achter de woningen aan de Skries. Er is dus afstemming nodig tussen de nieuwe ontwikkeling en het bestaande. In Dronryp staan van oudsher voornamelijk woningen van één laag met een kap, maar de laatste decennia wordt gevraagd om wat ruimere woningen. Een voorbeeld hiervan is de buurt ten zuiden van de Puoldyk, waar woningen van twee lagen met een kap staan.

De ruimte voor deze variatie wordt geboden in het plan, maar te veel variatie kan zorgen voor een rommelig beeld. Daarom gelden voor de te gebruiken materialen en kleuren regels. Het palet van materialen en kleuren is afgestemd op de materialen en kleuren die gebruikelijk zijn voor deze omgeving en passen bij het rode metselwerk en de zwarte daken van de woningen aan de Puoldyk.

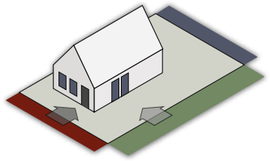

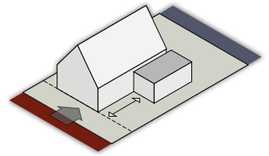
Uitgangspunten positionering van de woning

De voorzijde van het hoofdgebouw/ de woning wordt naar de weg gericht. De voorgevel dient een open karakter te krijgen.

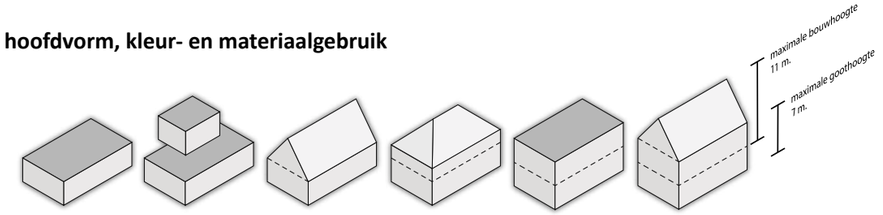

Bij woningen op hoeken krijgen de zijgevels die aan een zijstraat, watergang of een groene ruimte liggen, ook een open karakter.

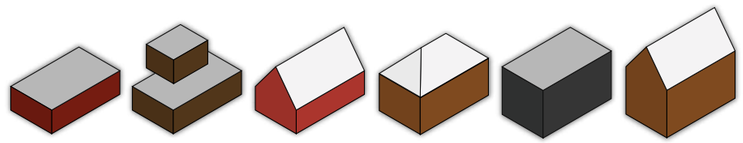

Bijgebouwen staan achter de voorgevelrooilijn van het hoofdgebouw.

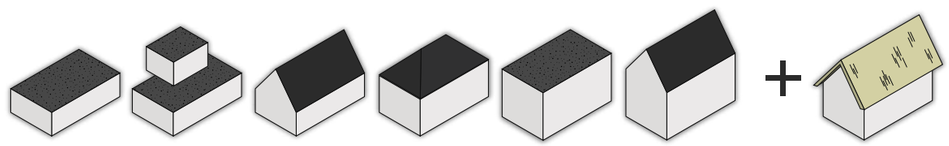
Beoogde hoofdvorm, kleur- en materiaalgebruik

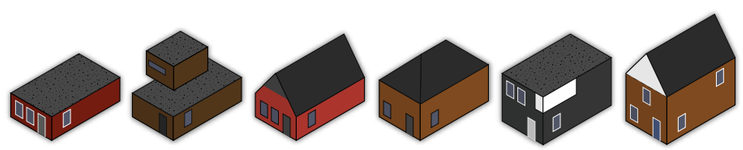
De hoofdvorm is vrij te bepalen met een maximale goothoogte van 7 meter en een maximale nokhoogte van 11 meter. Wel dient de hoofdvorm kantig te zijn, met rechte hoeken en lijnen. Zowel platte als schuine daken zijn mogelijk, maar geknikte dakvlakken zoals in mansardekappen, aangeklopte daken en wolfseinden zijn niet toegestaan.

Gevels van de woningen bestaan uit metselwerk, in aardse tinten donkerbruin, bruin, donkerrood, rood en zeer donkergrijs/zwart.

De schuine daken krijgen zwarte dakpannen en de platte daken worden uitgevoerd in zwart EPDM of bitumen. Hier en daar mag een vrijstaande woning langs de noordelijke- en oostelijke buitenrand een rieten kap krijgen.

Ondergeschikte delen van de gevel mogen worden uitgevoerd in een afwijkend materiaal zoals hout, in de kleuren zwart of gebroken wit. Kozijnen worden wit, antraciet, taupe of zwart.

Tips voor de tuin

Voortuin

Met name de inrichting van de voortuin kan helpen om het totale straatbeeld aantrekkelijk te maken. Het is wenselijk om de voortuinen groen in te richten en zo min mogelijk te verharden. Bijvoorbeeld een grasvlak met een smalle oprit en wat opgaand groen, zoals struiken, hoge grassen of een boom. Een ander voorbeeld is een grasvlak met alleen opgaand groen langs de zijdelingse erfgrenzen en een enkele eye-catcher op het grasvlak: een kunstwerk, vijvertje, mooie struik, of iets dergelijks.

Erfafscheiding voorzijde

Door de erfafscheiding langs de straat laag te houden, kunnen de voortuinen vanaf de straat worden ervaren. Dus een lage haag of een laag hekje toepassen van maximaal 1 meter hoog. Ook kan gekozen worden voor geen erfafscheiding aan de voorzijde. Bijvoorbeeld door het grasvlak door te laten lopen tot aan de bestrating van de straat. Een solitair struikje, boompje of middelgrote bloeiende plant op de erfgrens kan ook de overgang van publiek naar privé markeren.

referentiebeelden voortuin

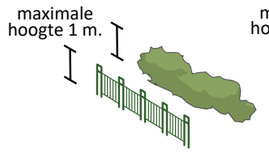

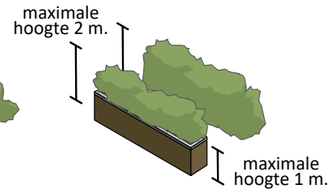

Ecologie

De tuin groen inrichten en de natuurvriendelijke oever goed onderhouden kan bijdragen aan een ecologisch duurzamere en rijkere leefomgeving. Struiken met bessen, fruitbomen en vlinderstruiken zorgen bijvoorbeeld voor beschutting en voedsel voor insecten, vogels en kleine zoogdieren. Minder bestrating zorgt ervoor dat regenwater beter in de bodem infiltreert. Beplanting als erfafscheiding en gras in de tuin is dus goed voor een aantrekkelijke aanblik van de buurt, maar ook voor meer biodiversiteit.

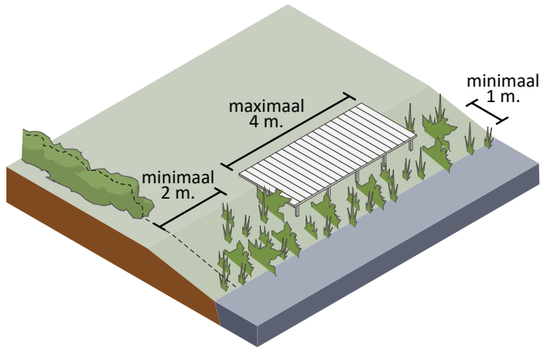
erfafscheidingen voortuin

erfafscheidingen langs openbare ruimte zij- en achtertuin

Erfafscheiding zij- en achtertuin

Een groene inrichting van de achter- en zijtuinen is natuurlijk ook mooi, met bijvoorbeeld hier en daar een boom en beplanting als erfafscheiding in plaats van schuttingen. Op het zij- en achtererf zijn erfafscheidingen hagen/een groene afscheiding of van hout en hebben een maximale hoogte van 2 meter. Op de hoekkavels staan de zij-erfafscheidingen aan de openbare ruimte en wordt extra aandacht van de ruimtelijke kwaliteit gevraagd. Hier mag de onderste meter van de erfafscheiding hard zijn, oftewel van een dicht materiaal zijn. De bovenste meter is van (levend) groen.

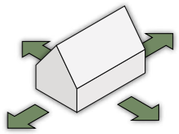

Langs de watergang

Bij elke woning mag één houten vlonder aan de flauwe oever worden geplaatst. Het is niet de bedoeling dat de doorlopende, rijk begroeide oevers te veel worden verstoord. Daarom mogen de vlonders maximaal 4 meter breed worden en dienen ze op minimaal 2 meter afstand van de zijdelingse erfgrens te staan. Daarnaast moeten de vlonders op enige afstand van het water worden geplaatst, waardoor de opgaande beplanting door kan lopen langs het water. In het bestemmingsplan is hiervoor een regeling opgenomen: de vlonders dienen binnen het woonvlak te komen en deze is op 1 meter afstand van de waterkant geprojecteerd. Een minimale afstand van 1 meter van de waterkant dient dus te worden aangehouden, maar een grotere afstand is toegestaan en zorgt voor meer ruimte voor de flora, fauna en het onderhoud.

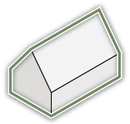

Welstandskader

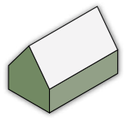
Plaatsing

- Bebouwing gesitueerd langs of aan de straat.
- Vrijstaande en halfvrijstaande woningen.
- Wisselende rooilijn mogelijk.
- Woningen (hoofdgebouwen) zijn gericht op de straat.

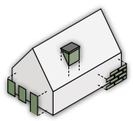
Hoofdvorm

- Hoofdvorm en korrelgrootte van de woningen zijn divers.
- Variatie tussen één laag plat, één laag plat met opbouw, één laag plus kap, twee lagen plat of twee lagen met een kap.
- Keuze uit eenduidige kapvormen zoals platte daken, zadeldaken (met kilkeper), schilddaken, lessenaarsdaken en vlinderdaken. Knikkende dakvlakken voorkomen, dus mansardekappen, aangeklopte daken en wolfseinden zijn niet toegestaan.

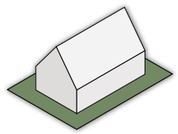
Aanzicht

- Woningen (hoofdgebouwen) zijn gericht op de openbare ruimte.
- Hoekwoningen vragen om extra aandacht, geen blinde zijgevels.
- Stijl is kantig.
- Afwijkende positionering en/of gerichtheid is mogelijk, mits de uitstraling en kwaliteit passend is in de omgeving. Zie ‘Afwijken is mogelijk’.

Opmaak

- De opmaak zorgt voor de samenhang binnen de buurt.
- Gevels van de hoofdgebouwen bestaan uit metselwerk, in aardse tinten donkerbruin, bruin, donkerrood, rood en zeer donkergrijs/zwart.
- Ondergeschikte delen van de gevel mogen worden uitgevoerd in een afwijkend materiaal zoals hout, in de kleuren zwart of gebroken wit.
- Schuine daken van zwarte pannen of bitumen/EPDM voor platte daken.
- Als incident mogen op de vrijstaande woningen langs de noordelijke- en oostelijke buitenrand rieten kappen komen.
- Kozijnen in wit, antraciet, taupe of zwart.
- Afwijkende materialen zijn mogelijk, mits de uitstraling en kwaliteit passend is in de omgeving. Zie ‘Afwijken is mogelijk’.

Kavel

- Erfafscheiding van de voortuin laag houden; haag, groene afscheiding, hekje of geen afscheiding. Maximale hoogte erfafscheiding op het voorerf is 1 meter.
- Op het zij- en achter erf maximale hoogte erfafscheidingen 2 meter; hagen/groene afscheiding of erfafscheidingen van hout.
- Zij-erfafscheidingen gelegen aan de openbare ruimte (hoekkavels) zijn volledig uitgevoerd als haag/groene afscheiding. Ook mag de onderste meter van de erfafscheiding hard zijn, oftewel van dicht materiaal zijn en de bovenste meter van (levend) groen
- Voor- en zijtuin bij voorkeur beplanten met opgaand groen.
- Langs de watergangen een flauwe oever met opgaande begroeiing.
- Per kavel mag één houten vlonder aan de flauwe oever worden geplaatst. Maximale breedte van de vlonder is 4 meter. Plaatsing op minimaal 1 meter afstand van de waterlijn en op minimaal 2 meter afstand van de zijdelingse erfgrenzen.

Afwijken is mogelijk

Een plan dient in beginsel te voldoen aan de hiernaast gegeven regels. In het geval dat een plan hieraan voldoet is de welstandstoets relatief eenvoudig. Er kan echter gemotiveerd afgeweken worden van de regels betreffende het ***aanzicht*** en de ***opmaak*** van de woning. In die zin dat andere materialen of kleuren kunnen worden toegepast of dat een afwijkende gerichtheid voor de woning wordt gekozen.

Er kan ook gemotiveerd afgeweken worden van de regel van het ***kavel*** aangaande de zij-erfafscheiding langs de openbare ruimte. In de zin dat de gehele 2 meter hoogte verhard mag zijn, oftewel van een dicht materiaal mag zijn.

Aan dergelijke afwijkingen van het welstandskader zijn nadrukkelijk voorwaarden verbonden. Wanneer de basisprincipes voor gerichtheid en/of samenhang in kleur- en materiaalgebruik worden losgelaten, zal op andere architectonische principes meer aandacht komen te liggen. Dit vraagt om een zorgvuldige analyse van de situatie en de directe omgeving en daarmee om een vormgeving van de woning die hierop is afgestemd. Een dergelijk plan wordt dan ook met dezelfde zorgvuldigheid beoordeeld. Met bijvoorbeeld extra overleggen over het plan met de gemeente en een welstandstoets die veel nauwkeuriger kijkt naar wat passend is in de omgeving.

Het belangrijkste uitgangspunt is dat er nog steeds moet worden gestreefd naar samenhang binnen de buurt. Maar de woning moet zelf ook een eenduidige en samenhangende vormgeving krijgen. Daarom dienen woningen aan een aantal architectonische principes te voldoen. Hiervoor wordt verwezen naar het hoofdstuk Algemene criteria in de welstandsnota van Waadhoeke. Samengevat zijn deze principes:

- De verschijningsvorm van een gebouw heeft een relatie met het gebruik ervan en de wijze waarop het is gemaakt, terwijl de vormgeving daarnaast ook zijn eigen samenhang en logica heeft.
- Een gebouw is een particulier object in een openbare context, dus dat vraagt om een goede relatie tussen bouwwerk en omgeving.
- Gebouwen zijn onderdeel van een sociaal-culturele context en dat vraagt om een reactie hierop. In iedere bouwstijl wordt gebruik gemaakt van verwijzingen en associaties naar wat eerder of elders reeds aanwezig was of naar wat in de toekomst wordt verwacht. De kracht of de kwaliteit van een bouwwerk ligt echter vooral in de wijze waarop die verwijzingen en associaties worden verwerkt en geïnterpreteerd.
- Een belangrijke eis die aan een ontwerp voor een gebouw mag worden gesteld is dat er structuur wordt aangebracht in het beeld. Dat er evenwicht is tussen helderheid en complexiteit.
- De maatverhoudingen van een bouwwerk zijn van groot belang voor de belevingswaarde ervan. Dat vraagt om een samenhangend stelsel van maatverhoudingen, dat beheerst wordt toegepast in ruimtes, volumes en vlakverdelingen.
- Door middel van materialen, kleuren en lichttoetreding krijgt een bouwwerk uiteindelijk zijn visuele en tactiele kracht: het wordt zichtbaar en voelbaar. Dit bepaalt het karakter van het bouwwerk zelf en dient de ruimtelijke samenhang met de omgeving te ondersteunen.

Bijlage 2 Stikstofonderzoek

RHO ADVISEURS - MEMO

DATUM	20 april 2021	**PROJECT**	Dronryp - Puoldyk fase III
KENMERK	20210271_	**OPDRACHTGEVER**	Gemeente Waadhoeke
VAN	D. Rutte		

STIKSTOFBEREKENING DRONRYP - PUOLDYK FASE III

1. INLEIDING

In opdracht van de gemeente Waadhoeke is een stikstofdepositieberekening uitgevoerd voor de aanleg- en exploitatiefase van woningen op voormalige agrarische gronden, waarbij rekening is gehouden met verkeersbewegingen en de inzet van diesel aangedreven materieel.

Naar aanleiding van de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 met betrekking tot het Programma Aanpak Stikstof wordt bij vrijwel ieder plan stilgestaan bij de mogelijke stikstofemissie en het effect daarvan op Natura 2000-gebieden. In het kader van het bestemmingsplan Dronryp – Puoldyk fase III is het voorliggende onderzoek uitgevoerd.

Binnen het bestemmingsplan Dronryp – Puoldyk fase III worden maximaal 31 woningen gerealiseerd. Het gaat hier om woningen van het type vrijstaand en twee-onder-een-kap. Het exacte woningbouwprogramma is momenteel nog onbekend. Naast de bouw van woningen wordt er een nieuwe weg aangelegd om het plangebied met het omliggende gebied te verbinden.

2. AERIUS-CALCULATOR EN UITGANGSPUNTEN

2.1 AERIUS, release 15 oktober 2020

Met behulp van de nieuwe release van het rekenprogramma AERIUS-calculator (release 15 oktober 2020) is gekeken naar de depositie op de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden (automatische berekening). Vanuit de AERIUS-calculator is vervolgens een Pdf-bestand met resultaten gegenereerd. In figuur 1 is het plangebied met de daaromheen liggende Natura 2000-gebieden weergegeven. Het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied is de Waddenzee. Het plangebied ligt op geruime afstand van Natura-2000 gebied de Waddenzee.

2.2 Exploitatiefase

Voor het project wordt uitgegaan van gasloze woningen. Er is derhalve geen emissie vanwege het verstoken van aardgas binnen de woningen.

Voor de berekening van de verkeersgeneratie wordt uitgegaan van 15 vrijstaande woningen en 16 twee-onder-een-kapwoningen. Op basis hiervan bedraagt het aantal verkeersbewegingen ten hoogste 248 per etmaal (lichte motorvoertuigen). Dit is berekend op basis van CROW-kengetallen (publicatie 381), zie tabel 1. Voor wat betreft de lengte van de rijroute is uitgegaan van een route vanaf het plangebied naar de Puoldyk.

Tabel 1: Verkeersgeneratie exploitatiefase

Type	Aantal woningen	Kencijfer CROW per woning	Verkeersgeneratie per etmaal
Vrijstaand	15	8,2	123,0
Twee-onder-een-kap	16	7,8	124,8
Totaal			248

2.3 Sloop- en aanlegfase

Om te verkennen welke effecten kunnen optreden tijdens de sloop- en aanlegfase is een berekening uitgevoerd. Voor het dieselgebruik is uitgegaan van ervaringsgegevens elders. Het aantal verkeersbewegingen in de sloop- en aanlegfase bedraagt nooit meer dan het aantal in de exploitatiefase, maar is wel afzonderlijk opgenomen in de berekening.

De volgende uitgangspunten voor de sloop- en aanlegfase zijn gehanteerd:

1. Voor de aanlegfase wordt uitgegaan van 465 verkeersbewegingen (zware motorvoertuigen) per jaar voor de aan- en afvoer van materiaal en materieel. Dit zijn 15 verkeersbewegingen voor iedere woning op jaarbasis. Voor het vervoer van personeel zijn er 6 verkeersbewegingen (licht verkeer) per etmaal. Aangezien het wegverkeer niet verder wordt berekend dan 5 km van het plangebied is de emissie van het wegverkeer in de aanlegfase op dezelfde manier berekend als voor het wegverkeer in de exploitatiefase, zie hiervoor paragraaf 2.2. De emissie van het wegverkeer in de aanlegfase bedraagt 0,3 kg NO_x en 0,00 kg NH_3.
2. Het aantal uren dat materieel stationair draait bedraagt 30% van de gehele inzetduur van het dieselmaterieel. Gedurende de voorbereiding-/grondwerk draait het materieel 224 uur stationair en gedurende de bouwfase draait het materieel 149 uur stationair.

Tabel 2: Uitgangspunten berekening dieselverbruik aanlegfase

Activiteit	Klasse	Dieselverbruik [liter/uur]	Uren/dag	Aantal dagen/ woning	Totaal diesel-verbruik [liter]
		Woningen 31 stuks			
Voorbereiding/grondwerk	Stage IV, 130-300 kW	20	8	3	14.880
Bouwfase	Stage IV, 75-130 kW	10	8	2	4.960
Totaal					19.840

Omdat de machines verspreid over het bouwterrein worden ingezet is de emissie ingevoerd als vlakbron in het plangebied.

3. RESULTATEN EN CONCLUSIE

In het bijgevoegde Pdf-bestand is de ligging van de bronnen en het resultaat weergegeven. Uit de berekeningen blijkt dat de stikstofdepositie nergens hoger is dan afgerond 0,00 mol/ha/jaar en er derhalve geen relevant effect is. Negatieve effecten in de vorm van vermesting en verzuring zijn derhalve niet aan de orde. De aanleg- en exploitatiefase zijn in twee verschillende berekening uitgevoerd. Voor dit plan geldt geen vergunningplicht op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Figuur 1: Ligging plangebied t.o.v. Natura 2000

Bijlage 1: AERIUS-berekening exploitatiefase

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Rho Adviseurs	Druifstreek, 8911 LH Leeuwarden

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Dronryp Puoldyk fase III (exploitatiefase)	S2DfhiBbp4kr

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
20 april 2021, 11:19	2021	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	2,90 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

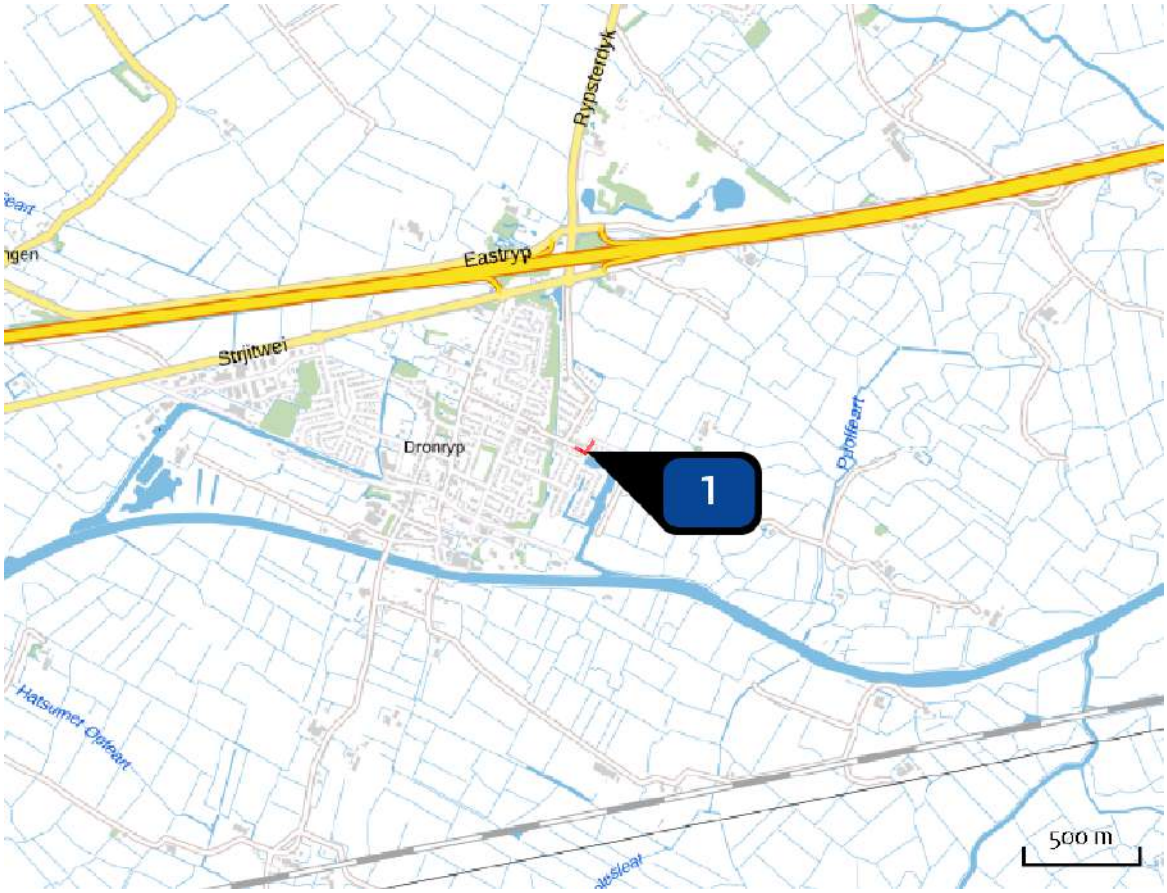
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

Verkeersbewegingen exploitatiefase ten behoeve van 31 woningen (vrijstaand en twee-onder-een-kap)

Locatie
Situatie 1

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1	...	Bron 1 Anders... | Anders...	< 1 kg/j	2,90 kg/j

Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	Bron 1
Locatie (X,Y)	172841, 578640
Uitstoothoogte	0,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
Temporele variatie	Continue emissie
NOx	2,90 kg/j
NH_3	< 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2020_20210209_2f032ce1a2
Database	versie 2020_20210209_2f032ce1a2

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2020

Bijlage 2: AERIUS-berekening aanlegfase

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Rho Adviseurs	Druifstreek, 72 C, 8911 LH Leeuwarden

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Dronryp Puoldyk fase III (aanlegfase)	RZSBM9SoiMX9

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
20 april 2021, 11:34	2021	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	81,05 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

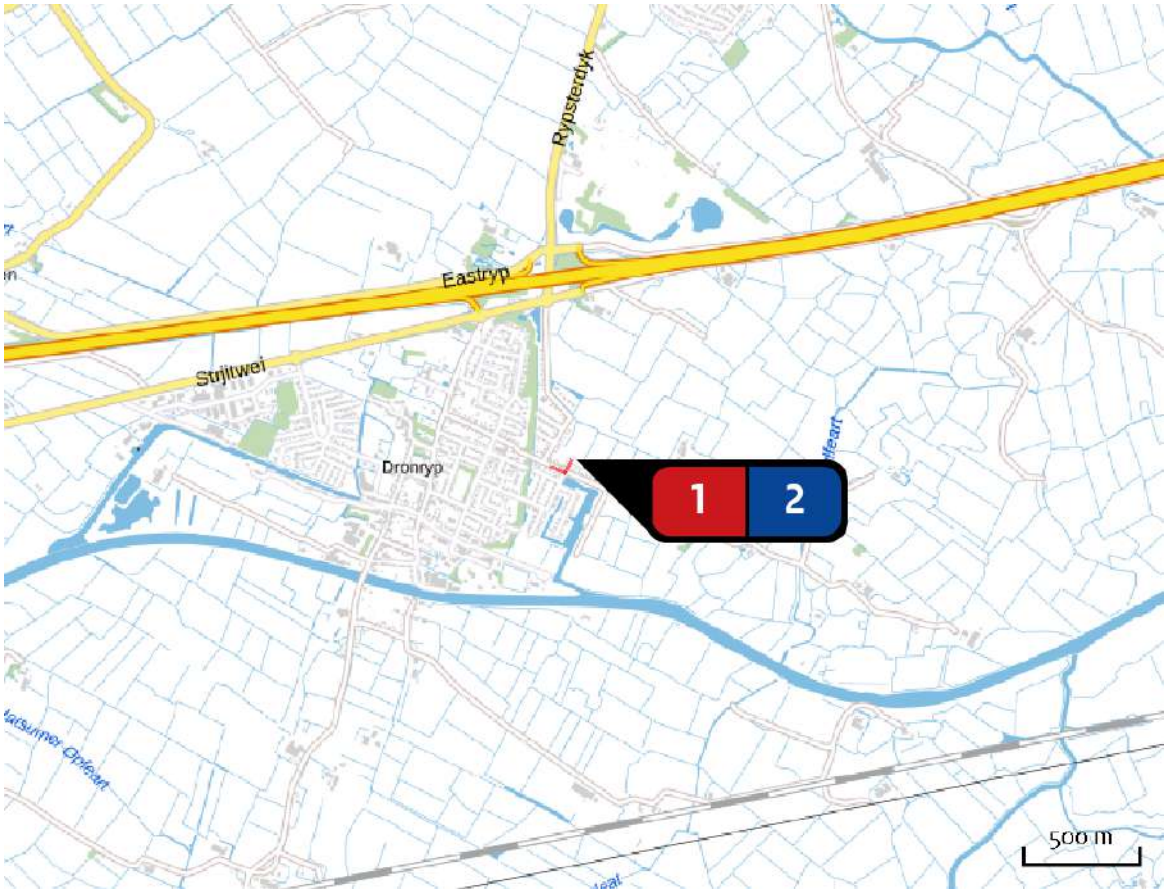
Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

Aanlegfase van 31 woningen (vrijstaand en twee-onder-een-kap)

Locatie
Situatie 1

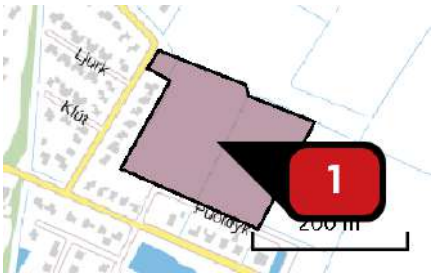

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		Bron 1 Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	< 1 kg/j	80,75 kg/j
2	...	Bron 2 Anders... | Anders...	-	< 1 kg/j

Emissie (per bron)

Situatie 1

Naam	Bron 1
Locatie (X,Y)	172941, 578742
NOx	80,75 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Stationair bedrijf (uren/j)	Cilinder inhoud (l)	Stof	Emissie
STAGE IV, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2014 (Diesel)	Voorbereiding/ grondwerk	14.880	224	6,5	NOx NH3	60,51 kg/j < 1 kg/j
STAGE IV, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2015 (Diesel)	Bouwfase	4.960	149	3,8	NOx NH3	20,25 kg/j < 1 kg/j

Naam	Bron 2
Locatie (X,Y)	172833, 578638
Uitstoothoogte	0,0 m
Warmteinhoud	0,000 MW
Temporele variatie	Continue emissie
NOx	< 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2020_20210209_2f032ce1a2
Database	versie 2020_20210209_2f032ce1a2

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2020

Bijlage 3 Ecologisch onderzoek

2021

Quickscan Wet natuurbescherming
Realisatie Woonwijk te Dronrijp

FaunaX

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Tijnjedyk 89
8936 AC Leeuwarden
0683772548
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Wet natuurbescherming
Realisatie Woonwijk te Dronrijp

Leeuwarden, april 2021

In opdracht van:
RHO Adviseurs

Contactpersoon:
Dhr. T. de Jong

***U**itvoering:*
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Dhr. R. Fokker

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2021). Quickscan Wet natuurbescherming/Realisatie Woonwijk te Dronrijp. Rapport 21091. Bureau FaunaX, Leeuwarden.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

1.1 Aanleiding 1

1.2 Doel 2

1.3 Onderzoeksopzet 2

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen 3

2 RESULTATEN QUICKSCAN 5

2.1 Flora 5

2.2 Vogels 5

Jaarrond beschermde vogelnesten 5

2.3 Zoogdieren 7

Vleermuizen 7

Overige zoogdieren 7

2.4 Reptielen 10

2.5 Amfibieën 10

2.6 Vissen 10

2.7 Ongewervelden 11

2.8 Gebiedsbescherming 11

Stikstofgevoeligheid 12

2.9 Houtopstanden 13

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 14

3.1 Overzicht beschermde soorten 14

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen 14

Algemene broedvogels 14

Zorgplicht 14

Weidevogelkansgebied 14

3.3 Overzicht vervolgstappen 15

4 LITERATUUR EN BRONNEN 16

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING ..... - 1 -

Wnb Soortbescherming ..... - 1 -

Vogels en verstoring ..... - 1 -

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân ..... - 1 -

Voorwaarden vrijstellingen ..... - 2 -

Zorgplicht art 1.11 Wnb ..... - 3 -

Wnb Gebiedsbescherming ..... - 3 -

Natura 2000-gebieden ..... - 3 -

Wnb Houtopstanden ..... - 3 -

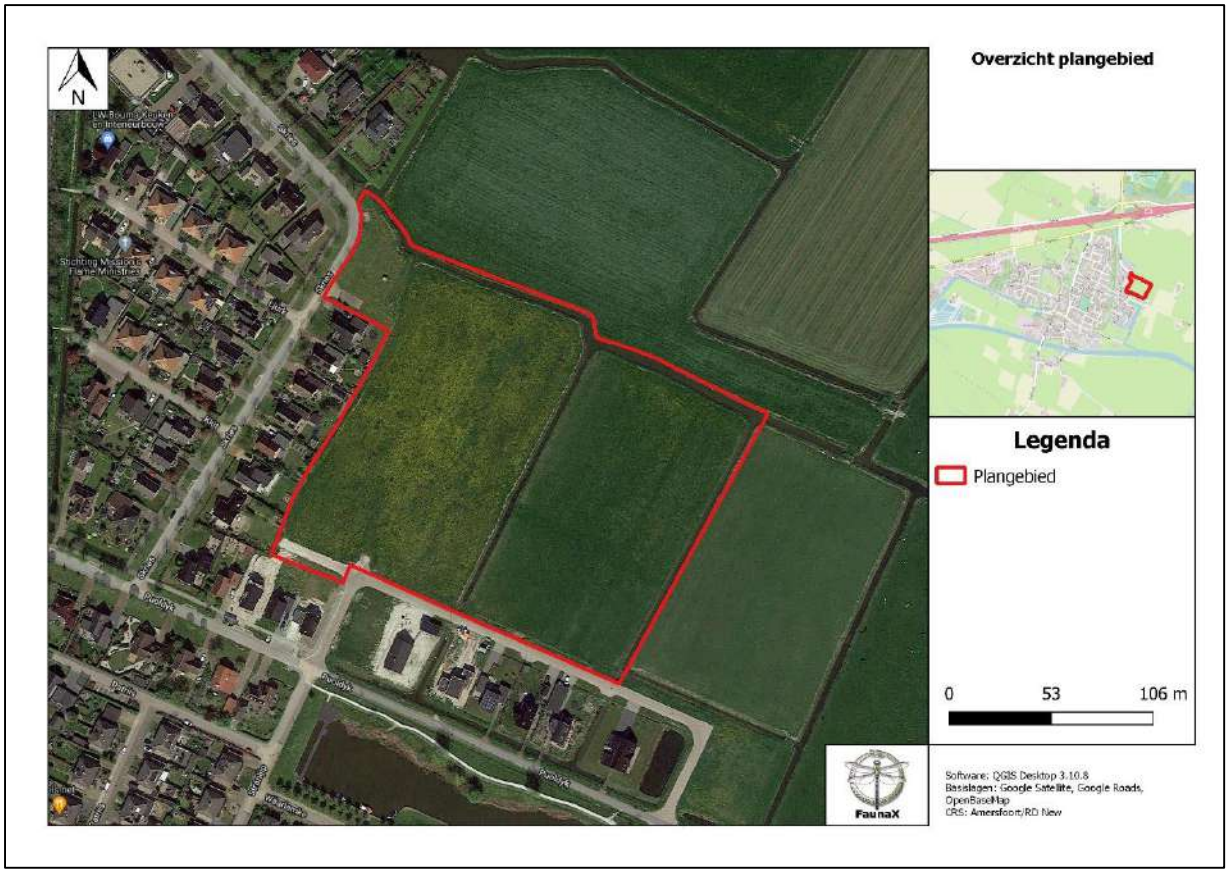
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens een nieuwbouwwijk te realiseren in agrarisch gebied ten oosten van de bebouwde kom van Dronrijp. Binnen het planvoornemen worden mogelijk (gedeelten van) sloten gedempt.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving. Voor meer informatie over de Wet natuurbescherming (Wnb) en de handelswijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quickscan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden.

Figuur 1.1. Het plangebied (rode lijn) te Dronrijp.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten
In opdracht van RHO Adviseurs heeft Bureau FaunaX het planvoornemen door middel van een ecologische Quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze Quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze Quickscan is uitgevoerd op woensdag 24 maart 2021 en vond plaats onder frisse weersomstandigheden (8°C, windkracht 2, half bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000
Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden
Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming
Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur, ganzengedooggebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied bevindt zich ten oosten van Dronrijp en bestaat uit enkele agrarische percelen grenzend aan de bebouwde kom. Binnen het plangebied lopen diverse sloten. Aan de westzijde loopt een bomenrij tussen het plangebied en de straat Skries. Aan de westzijde van het plangebied staat tevens een elektriciteitsgebouwtje. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van Dronrijp, evenals agrarisch gebied doorkruist door sloten.

Het planvoornemen bestaat uit het realiseren van een nieuwbouwwijk op de agrarische percelen binnen het plangebied. Hierbij worden twee gedeelten van sloten binnen het plangebied gedempt ten behoeve van de bereikbaarheid van de nieuwe woonwijk. Het elektriciteitsgebouwtje wordt binnen het planvoornemen niet aangetast.

Figuur 1.2. Een toekomstvisie van het plangebied.

Figuur 1.3. Een impressie van het plangebied te Dronrijp

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

Binnen het plangebied zijn soorten aangetroffen als Engels raaigras, ridderzuring, madeliefje, grote brandnetel, fluitenkruid, scherpe boterbloem, paarse dovenetel en smalle weegbree. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte biotoop hiervoor aanwezig. De onder de Wnb beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan. De omstandigheden zijn te voedselrijk.

Figuur 2.1. Impressie van de flora in het plangebied met v.l.b.n.r.o.: paarse dovenetel, fluitenkruid, scherpe boterbloem en smalle weegbree.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

2.2 Vogels

Jaarrond beschermde vogelnesten

Roofvogels en uilen

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten en horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. De bomen aan de westzijde van het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van boomnesten.

Hierbij zijn geen boomnesten aangetroffen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde boomnesten binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Gebouwbroeders
Naast boomnesten is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van soorten die over het algemeen in gebouwen tot broeden komen, zoals de huismus, gierzwaluw en kerkuil. Het enige kunstmatige bouwwerk binnen het plangebied wordt gevormd door het elektriciteitsgebouwtje aan de westzijde van het plangebied. Dit gebouwtje biedt geen nestgelegenheid voor de bovengenoemde soorten en wordt daarnaast binnen het planvoornemen niet aangetast. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gebouw broedende vogels binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van jaarrond beschermde boomnesten binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gebouw broedende soorten binnen het plangebied kan ook op voorhand worden uitgesloten.

Overige (broed)vogelsoorten
Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. Het plangebied en de omgeving hiervan bieden mogelijkheden voor verschillende soorten broedvogels. Zo kunnen soorten als de houtduif tot broeden komen in de bomen aan de westzijde van het plangebied en kunnen soorten als de wilde eend tot broeden komen in riet langs de oevers van de sloten binnen het plangebied.

Figuur 2.2. Soorten als de wilde eend kunnen tot broeden komen in riet langs de oevers van de sloten binnen het plangebied.

- Binnen en vlak buiten het plangebied, maar binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden kunnen (algemene) vogels tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces (grofweg 15 maart - 15 juli).

2.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten of gaten die binnenin een boom zijn doorgerot als het gevolg van bijvoorbeeld het afbreken van takken. De bomen aan de westzijde van het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van boomholtes. Hierbij zijn geen voor vleermuizen geschikte boomholtes aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in boomholtes binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Het enige kunstmatige bouwwerk binnen het plangebied wordt gevormd door een elektriciteitsgebouwtje. Dit gebouwtje wordt binnen het planvoornemen niet aangetast. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen in kunstmatige bouwwerken binnen het plangebied kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Foerageergebieden en vliegroutes

De randen van het plangebied grenzen aan huizenrijen binnen de bebouwde kom van Dronrijp. Deze huizenrijen vormen waarschijnlijk een onderdeel van vliegroutes van verschillende soorten vleermuizen tussen verschillende gebieden in de omgeving van Dronrijp. De omgeving van het plangebied biedt echter diverse alternatieve vliegroutes, zoals vergelijkbare huizenrijen binnen de bebouwde kom van Dronrijp. Binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden is derhalve geen sprake van een essentiële vliegroute. Negatieve effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten. Ook kunnen negatieve effecten op essentiële foerageergebieden van vleermuizen op voorhand worden uitgesloten, doordat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van een voor vleermuizen geschikt foerageergebied.

- Negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op een essentieel foerageergebied, dan wel een essentiële vliegroute als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen tevens op voorhand worden uitgesloten.

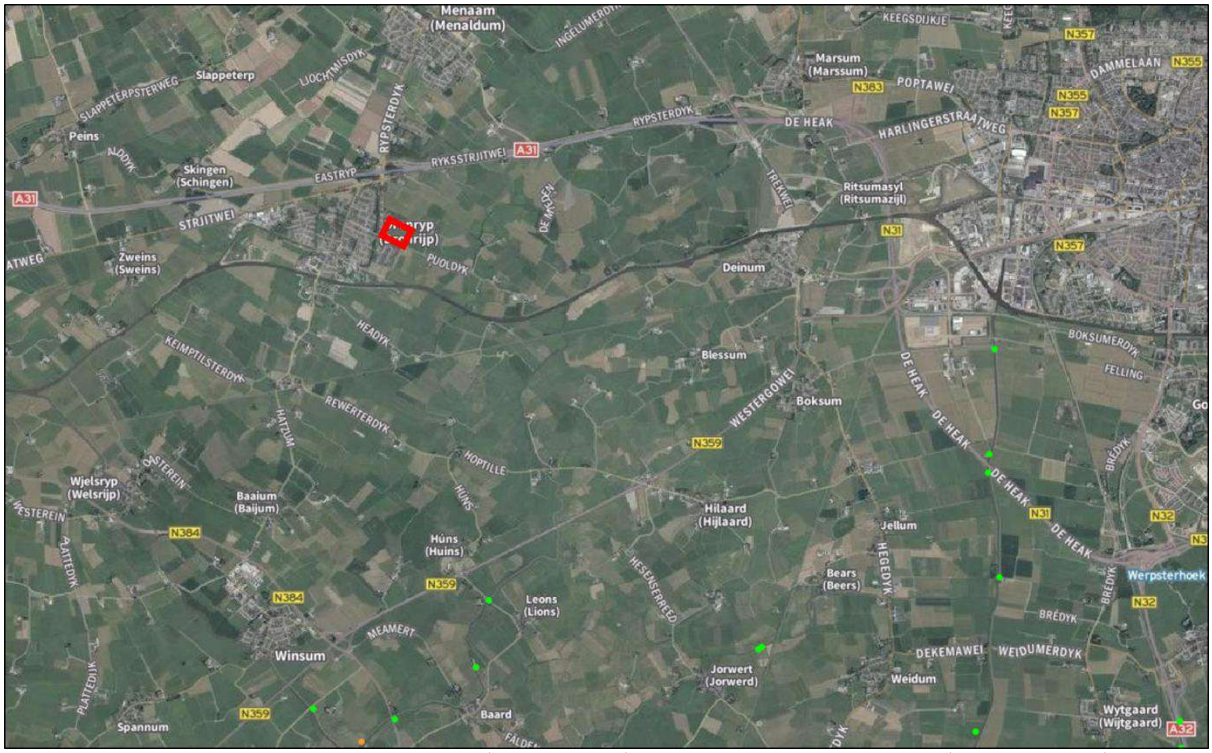
Overige zoogdieren

Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van (geschikt habitat van) overige beschermde soorten zoogdieren.

Otter

De otter is een soort die voorkomt in rustige, waterrijke omgevingen (open landschap) met voldoende en geschikte dekking, zoals ontwikkelde oevervegetatie, bijvoorbeeld in de vorm van rietkragen of wilgenstruwelen. Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van deze soort bekend (figuur 2.3).

De oeverzones en aangrenzende delen van de sloten die binnen de voorgenomen werkzaamheden gedeeltelijk gedempt worden zijn voor de otter echter ongeschikt bevonden, doordat deze niet over geschikte dekking beschikken. De aanwezigheid van de otter binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

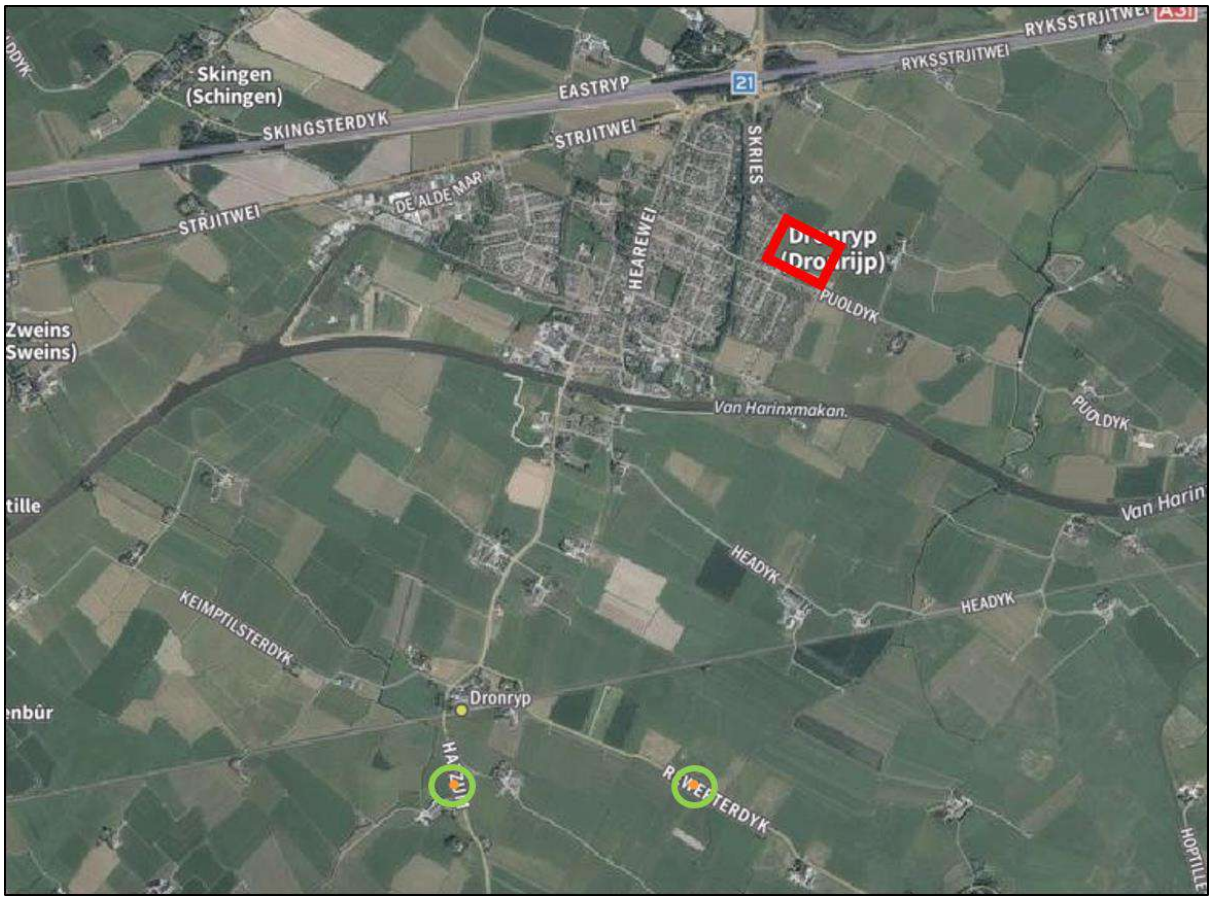

Figuur 2.3. Uit de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van otters (groene stippen) bekend (bron: NDFF).

Waterspitsmuis

De dichtstbijzijnde recente (minder dan 10 jaar) waarnemingen van waterspitsmuizen uit de omgeving van het plangebied zijn afkomstig uit het Leeuwarderbos, ten noorden van Leeuwarden. Echter, in een gebied op ongeveer twee km afstand ten zuiden van het plangebied zijn botten van de waterspitsmuis aangetroffen tijdens braakballenonderzoeken in 2013 en 2014 (figuur 2.4). Deze resultaten geven een indicatie dat de NDFF in deze omgeving een onvolledig beeld geeft van het verspreidingsgebied van de waterspitsmuis.

De waterspitsmuis is een zoogdier dat voorkomt in omgevingen met schoon, niet te voedselrijk water met voldoende en geschikte dekking (bron: Zoogdiervereniging). Binnen het plangebied beschikt slechts een klein gedeelte van een sloot over voor waterspitsmuizen geschikte dekking, bestaande uit riet (figuur 2.5). Echter, het water in de sloten binnen het plangebied is niet schoon, noch voedselarm te noemen. Daarnaast is het onaannemelijk dat de soort zich handhaaft in een habitat waar alleen zeer plaatselijk genoeg dekking op de oevers aanwezig is. Hiernaast wordt dit gedeelte van de sloot binnen het planvoornemen niet aangetast. Negatieve effecten op de waterspitsmuis kunnen derhalve naar ons inzien op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.4. Uit het gebied ten zuiden van het plangebied (rood omlijnd) zijn botten van waterspitsmuizen aangetroffen tijdens een braakballenonderzoek (vindplaatsen aangegeven met oranje stippen, groen omlijnd) (bron: NDFF).

Figuur 2.5 Een klein gedeelte van een sloot binnen het plangebied beschikt over geschikte dekking voor de waterspitsmuis.

De aanwezigheid van andere beschermde zoogdiersoorten binnen de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens en habitateigenschappen. Zo zijn binnen het plangebied geen geschikte boomholtes voor boommarters, nesten van eekhoorns, of geschikt habitat van de grote bosmuis aanwezig. Hiernaast zijn soorten als steenmarter, egel en de drie kleine marterachtigen bunzing, wezel en hermelijn in de Provincie Fryslân vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

- Negatieve effecten op de waterspitsmuis binnen het plangebied kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van overige beschermde zoogdiersoorten, zoals de otter binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied kunnen wel andere licht beschermde soorten voorkomen. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.4 Reptielen

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen. De aanwezigheid van alle in Nederland voorkomende beschermde reptielen binnen de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan echter op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (NDFF). De aanwezigheid van deze soorten binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van beschermde reptielen, zoals de ringslang, binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Amfibieën

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor beschermde amfibieën. Uit een bureaustudie is gebleken dat het plangebied zich buiten het verspreidingsgebied van de in Nederland beschermde amfibieënsoorten als heikikker, poelkikker en knoflookpad bevindt (bron: NDFF). De aanwezigheid van deze soorten binnen het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Binnen het plangebied kunnen andere, lichter beschermde amfibieën voorkomen, zoals gewone pad en bruine kikker. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

- De aanwezigheid van beschermde amfibieën binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Voor andere, licht beschermde, vrijgestelde soorten, zoals gewone pad en bruine kikker geldt de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.6 Vissen

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor de in Nederland voorkomende groep beschermde zoetwatervissen. De enige soort welke redelijkerwijs binnen het plangebied kan voorkomen is de grote modderkruiper. In Nederland staat deze soort tegenwoordig bekend als echte poldervis. Leefgebied van deze soort bestaat vaak uit sloten op zand- of veengrond met voldoende water- en oevervegetatie en een goed ontwikkelde sliblaag. Het plangebied bevindt zich op kleigrond en buiten het verspreidingsgebied van de grote modderkruiper.

De dichtstbijzijnde waarneming van deze soort is afkomstig uit de omgeving van Tzummarum, op ruim acht km afstand van het plangebied (bron: NDFF). Hiernaast beschikken de gedeeltes van de sloten die binnen het planvoornemen worden gedempt niet over een voor grote modderkruipers geschikte sliblaag of verlandingsvegetatie. Negatieve effecten op de grote modderkruiper kunnen naar ons inzien op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op leefgebied van de grote modderkruiper en overige beschermde zoetwatervissen binnen het plangebied kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Ongewervelden

Het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de meeste beschermde ongewervelden kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (NDFF). Uitzondering hierop worden gevormd door de aan water gebonden soort sierlijke witsnuitlibel. Van deze soort zijn waarnemingen bekend uit de bebouwde kom van Franeker (figuur 2.6). Deze soort is gebonden aan waterlichamen met specifieke eigenschappen. Deze habitateigenschappen zijn in de gedeeltelijk te dempen sloten binnen het plangebied niet aanwezig. Negatieve effecten op de sierlijke witsnuitlibel kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.6. Uit de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van de sierlijke witsnuitlibel (groene stippen) bekend (bron: NDFF).

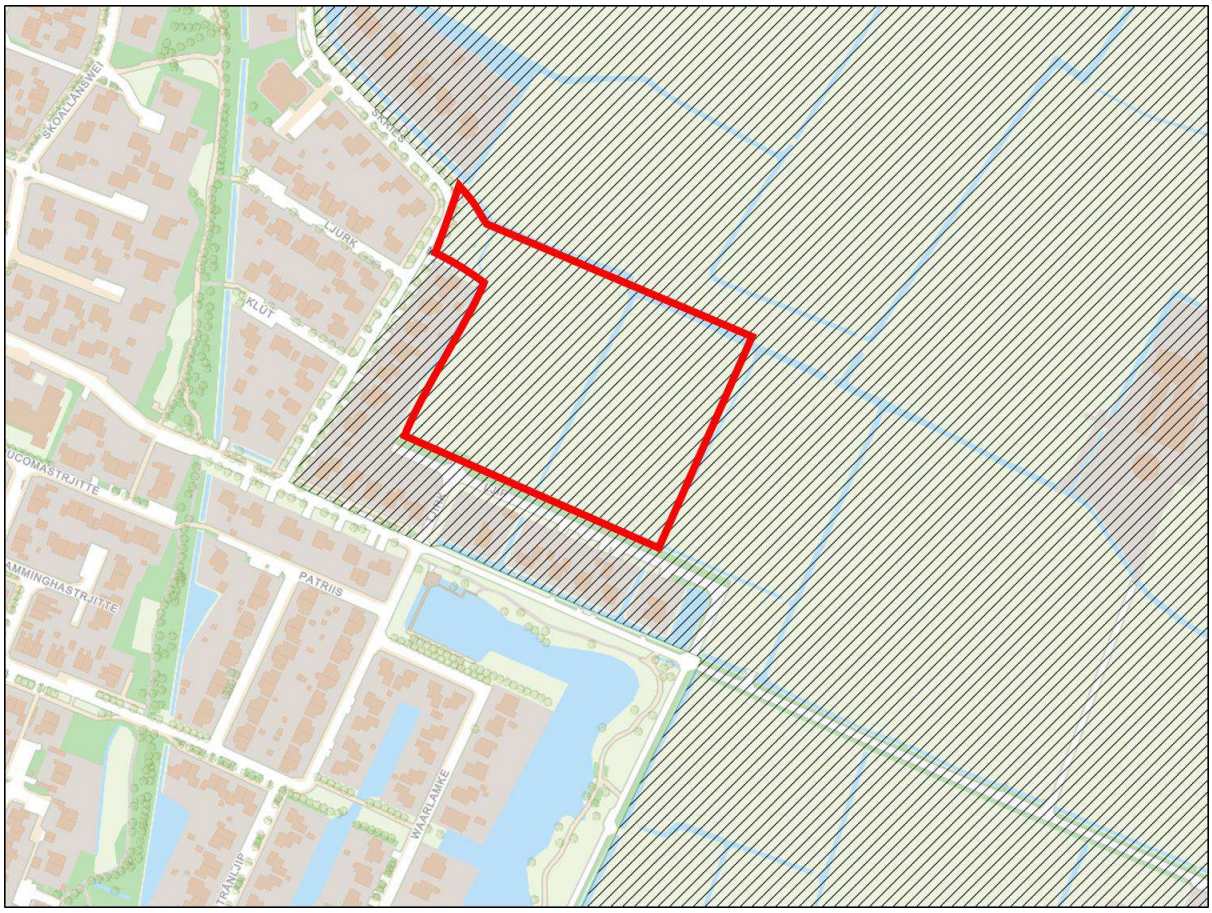
Het voorkomen van andere beschermde ongewervelden kan worden uitgesloten, bijvoorbeeld op basis van de afwezigheid van waardplanten van beschermde vlindersoorten.

- De aanwezigheid van de sierlijke witsnuitlibel en overige beschermde ongewervelden kan op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie is een vorm van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking heeft op het plangebied. Het plangebied is niet aangewezen als ganzenfoerageergebied, valt niet onder het NatuurNetwerk Nederland (NNN, voormalige EHS) of Natura2000.

Echter, het plangebied valt wel binnen de begrenzingen van een door de provincie Fryslân aangewezen weidevogelkansgebied (figuur 2.7). De provincie Fryslân is bevoegd gezag in dezen, en bepaalt of er (financieel) gecompenseerd dient te worden voor het gedeelte van dit weidevogelkansgebied dat als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden verloren zal gaan.

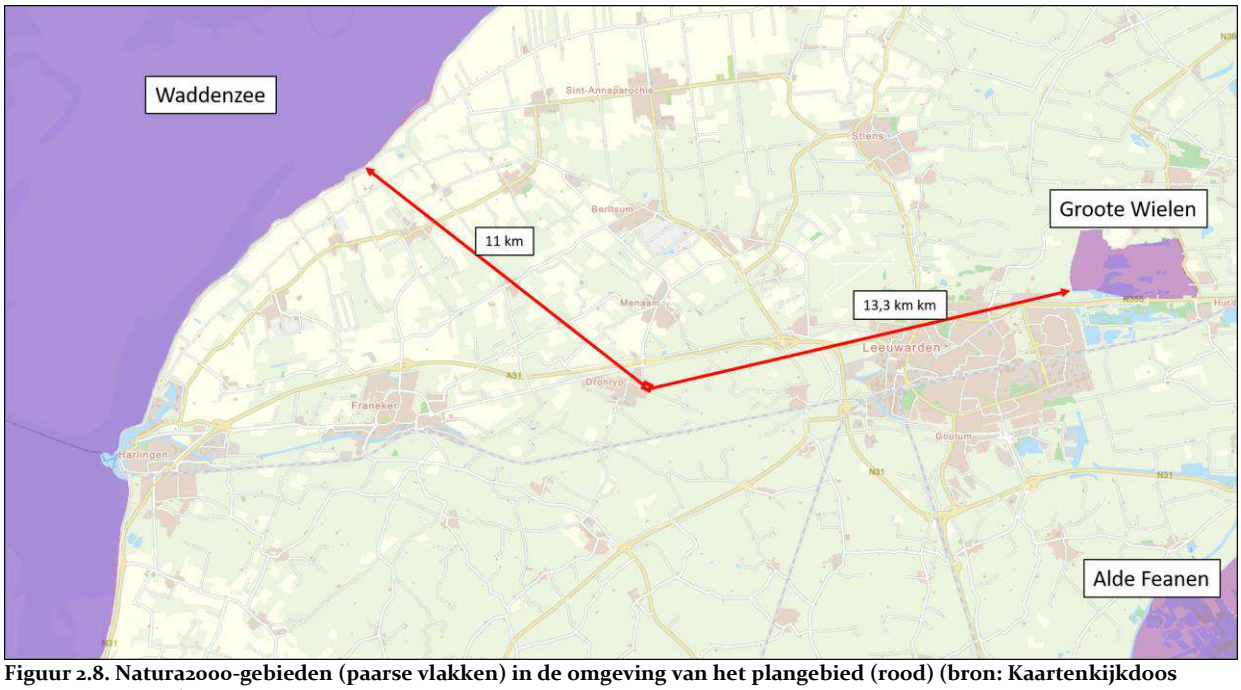

Figuur 2.7. Het plangebied (rood omlijnd) valt binnen de begrenzingen van een door de Provincie Fryslân aangewezen weidevogelkansgebied (diagonale lijnen) (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân).

- Het plangebied is onderdeel van een door de Provincie Fryslân aangewezen weidevogelkansgebied.

Stikstofgevoeligheid

Binnen een straal van 15 km ligt het plangebied hemelsbreed op 11 km en 13,3 km afstand van de Natura2000-gebieden Waddenzee en Groote Wielen (figuur 2.8). Tijdens de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden (realiseren nieuwe woonwijk) komt er naar alle waarschijnlijkheid extra stikstof vrij door bijvoorbeeld het inzetten van mobiele werktuigen, zoals graafmachines. Gezien de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied Waddenzee, kunnen negatieve effecten hierop als gevolg van extra stikstofuitstoot naar ons inzien op voorhand worden uitgesloten. De Provincie Fryslân is echter bevoegd gezag in dezen en bepaalt of het uitvoeren van een AERIUS berekening benodigd is voor de voortgang van dit project.

Figuur 2.8. Natura2000-gebieden (paarse vlakken) in de omgeving van het plangebied (rood) (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân).

- Negatieve effecten op Natura2000-gebieden als gevolg van extra stikstofuitstoot kunnen naar ons inzien op voorhand worden uitgesloten.

2.9 Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m_2) of een (deel van een) bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Binnen het planvoornemen worden geen bomen gekapt. Er is derhalve geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfsplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	**X**				Werken buiten broedseizoen of onder begeleiding van een ecoloog.
Divers	Divers	Ja				**X**	Zorgplicht.
Gebieds-bescherming	Weidevogel-kansgebied	Ja					Informeer bij de Provincie Fryslân

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Algemene broedvogels

Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten alleen tijdens de broedtijd beschermd zijn. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat voor deze soorten van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd. Eventueel kan tijdens de broedtijd worden gewerkt. Dit dient dan te gebeuren onder begeleiding van een ecoloog.

Zorgplicht

Er kunnen enkele soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt in het geval van schade aan deze soorten (bijvoorbeeld bruine kikker, egel, enz.). De zorgplicht van de Wnb (art. 1.11) schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving (bijvoorbeeld door bij het dempen van de sloten in één richting te werken). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland. Mits eventueel aangetroffen dieren de kans krijgen om te vluchten of eventueel aangetroffen dieren worden verplaatst naar een plek in de omgeving die niet onder invloed staat van werkzaamheden, wordt naar ons inzien voldaan aan de zorgplicht. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

Weidevogelkansgebied

Het plangebied valt binnen de begrenzingen van een door de Provincie Fryslân aangewezen weidevogelkansgebied. We adviseren contact op te nemen met bevoegd gezag, de Provincie Fryslân om te informeren over eventuele (financiële) compensatie van het gedeelte van het weidevogelkansgebied dat als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden verloren gaat.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Broedvogels:** werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli), of werken onder begeleiding van een ecoloog.
- **Licht beschermde en vrijgestelde soorten:** naleven van de zorgplicht.
- **Gebiedsbescherming (weidevogelkansgebied):** Informeer bij bevoegd gezag (de Provincie Fryslân) over eventuele (financiële) compensatie.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Literatuur

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Natuur van Nederland 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odanata). Nederlandse Fauna4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. KKNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Bronnen internet

Google maps
www.google.com/maps

Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân
https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7ea5844c47914of89c88abddd3

Natura2000-gebieden Nederland
https://www.natura2000.nl

NationaleDatabank Flora en Fauna (NDFF)
https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal

Ravon
http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie

Sovon
https://www.sovon.nl/nl

Verspreidingsatlas planten FLORON
http://www.verspreidingsatlas.nl/planten

Zoogdiervereniging
www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art.3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming Provincie Fryslân.

Zoogdieren	*Amfibieën*
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de Provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.
De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor ‘buiten de bebouwde kom’ een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Bijlage 4 Bodemonderzoek

RHO ADVISEURS

VERKENNEND ASBEST- EN BODEMONDERZOEK

PUOLDYK FASE III TE DRONRYP

12 MEI 2021

WSP NEDERLAND B.V.
ORIONWEG 28
8938 AH LEEUWARDEN

wsp.com

PROJECTNUMMER
SOL016569

DOCUMENTNUMMER
SOL016569.RAP001.SL, versie 1.0

COLOFON

OPDRACHTGEVER

RHO Adviseurs
Postbus 150
3000 AD Rotterdam

CONTACTPERSOON OPDRACHTGEVER

De heer T. de Jong

PROJECTNUMMER OPDRACHTGEVER

20210271

CONTACTPERSOON WSP NEDERLAND B.V.

Mevrouw ing. S. K. van der Linde
Tel: +31 6 11 77 55 37
Email: sade.vanderlinde@wsp.com

AUTORISATIE

PROJECTNUMMER	DOCUMENTNUMMER	VERSIE	STATUS
SOL016569	SOL016569.RAP001.SL	1.0	Definitief

OPGESTELD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
Mevrouw ing. S. K. van der Linde	Junior Adviseur	12 mei 2021	

GEVERIFIEERD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
Mevrouw ing. J.H. Dortland	Senior adviseur	12 mei 2021	

INHOUDS-OPGAVE

1 INLEIDING 4
1.1 Aanleiding, doel en opzet van het onderzoek 4
1.2 Kwaliteit 4

2 VOORONDERZOEK 6
2.1 Beschrijving van de locatie 6
2.2 Bevindingen vooronderzoek 7
2.3 Hypothese en onderzoeksstrategie 8

3 VELDWERK EN CHEMISCHE ANALYSES 10
3.1 Uitgevoerde veldwerkzaamheden 10
3.2 Zintuiglijke waarnemingen 11
3.3 Asbestonderzoek 11
3.4 Grondwaterbemonstering 12
3.5 Chemische analyses 13

4 BESPREKING ONDERZOEKSRESULTATEN 14
4.1 Toetsing van de analyseresultaten 14
4.2 Interpretatie 18

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 19

OVERZICHT BIJLAGE(N)
Bijlage 1
— Regionale ligging van de onderzoekslocatie
Bijlage 2
— Situatietekening onderzoekslocatie
Bijlage 3
— Profielbeschrijvingen
Bijlage 4
— Analysecertificaten grond, grondwater en asbest
Bijlage 5
— Getoetste analyseresultaten en toetsingswaarden

1 INLEIDING

In opdracht van RHO Adviseurs heeft WSP Nederland B.V. een verkennend asbest- en bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de Puoldyk fase III te Dronryp. De ligging van de locatie en de situatietekening zijn opgenomen in bijlagen 1 en 2.

1.1 AANLEIDING, DOEL EN OPZET VAN HET ONDERZOEK

De aanleiding voor het uitvoeren van een verkennend milieukundig onderzoek wordt gevormd door de voorgenomen aanvraag van een omgevingsvergunning (bouw en functiewijziging). Men is voornemens de huidige agrarische percelen te herinrichten en geschikt te maken voor woningen.

Het doel van het onderzoek is het vaststellen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem.

De opzet van het verkennend bodemonderzoek is gebaseerd op de Nederlandse norm "Onderzoeksstrategie bij verkennend onderzoek" (NEN 5740:2009+A1:2016).

Het doel van het verkennend asbestonderzoek is om na te gaan of de verdenking op asbest in de grond terecht is. De opzet van het verkennend asbestonderzoek is gebaseerd op de Nederlandse norm “Inspectie en monsterneming asbest in bodem en partijen grond” (NEN 5707+C2:2017).

1.2 KWALITEIT

WSP Nederland B.V. is door Kiwa Nederland B.V. gecertificeerd voor de ISO 9001, ISO 14001 en VCA** en in het kader van de Regeling Kwalibo voor de BRL SIKB 1000, 2000 en 6000. Verder is WSP Nederland B.V. gecertificeerd voor het asbestcertificatieschema en de CO_2-prestatieladder trede 5. De certificaten van alle vestigingen van WSP Nederland B.V. staan geregistreerd op onze hoofdvestiging te Breda.

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door WSP Nederland B.V. conform de onderstaande protocollen:
- Protocol 2001 “Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen”.
- Protocol 2002 “Het nemen van grondwatermonsters”.
- Protocol 2018 “Locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem”.

WSP Nederland B.V. is hiervoor gecertificeerd volgens de BRL SIKB 2000 “Veldwerk bij milieuhygiënisch bodemonderzoek” en door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat erkend. De veldmedewerkers die zijn ingezet beschikken over de in de BRL gestelde ervaringseisen en staan geregistreerd als erkend persoon bij Rijkswaterstaat Leefomgeving voor tenminste de voor dit project relevante protocollen.

De analyses zijn uitgevoerd door SGS Environmental Analytics B.V. (voorheen SYNLAB Analytics & Services B.V.). Dit laboratorium is geaccrediteerd conform de NEN-EN-ISO 17025:2005 en de AS3000 “Laboratoriumanalyses voor milieuhygiënisch bodemonderzoek”. De analyses zijn, waar mogelijk, verricht conform de AS3000.

De onderzoekslocatie is geen eigendom van WSP Nederland B.V., daaraan gelieerde ondernemingen of overige bij de uitvoering van het onderzoek betrokken partijen. Derhalve voldoet het onderzoek aan de onafhankelijkheidseisen uit de Regeling bodemkwaliteit en het procescertificaat BRL 2000.

Disclaimer
Bodemonderzoek betreft per definitie een steekproef. Het hanteren van de actuele normen en protocollen draagt in grote mate bij aan het verkrijgen van een correct beeld van de actuele milieuhygiënische kwaliteit van de bodem. Het steekproefsgewijze karakter van het onderzoek maakt het echter onmogelijk om garanties te geven ten aanzien van de resultaten van het onderzoek. WSP Nederland B.V. accepteert geen aansprakelijkheid voor eventuele beslissingen die opdrachtgever of derden op basis van dit onderzoek nemen.

Leeswijzer
Dit rapport beschrijft de wijze van uitvoering en resultaten van het onderzoek en kent de volgende opbouw:

In hoofdstuk 2 worden de algemene informatie van de onderzoekslocatie, de resultaten van het vooronderzoek en de daaruit voortvloeiende onderzoekshypothese beschreven. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het veldonderzoek weergegeven. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het laboratoriumonderzoek getoetst. Hoofdstuk 5 sluit af met de conclusies en eventuele aanbevelingen.

2 VOORONDERZOEK

In het kader van het verkennend onderzoek is een vooronderzoek uitgevoerd overeenkomstig de NEN 5725:2017. In het kader hiervan zijn de volgende bronnen geraadpleegd:
- opdrachtgever: RHO Adviseurs;
- landelijk bodeminformatiesysteem (www.bodemloket.nl);
- gemeente Waadhoeke;
- provinciaal bodemloket Provincie Friesland (Nazca4U);
- omgevingsdienst Fryske Utfjieringstsjinst miljeu en omjouwing (Fumo);
- historisch kaartmateriaal (www.topotijdreis.nl);
- recent kaartmateriaal (Google Earth en Maps);
- kadaster (https://www.pdok.nl/viewer/#);
- DINOloket.
- terreininspectie.

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het vooronderzoek besproken. Dit resulteert in een hypothese over de mogelijke verontreinigingssituatie op de onderzoekslocatie.

De resultaten van het vooronderzoek zijn in onderstaande paragrafen opgenomen.

2.1 BESCHRIJVING VAN DE LOCATIE

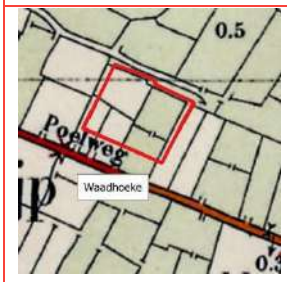
In onderstaand overzicht zijn de algemene gegevens van de locatie opgenomen:

Adres onderzoekslocatie	Nabij Puoldyk 55 te Dronryp
Coördinaten (volgens Rijksdriehoeks-meting)	X: 172.945 Y: 578.731
Oppervlakte locatie	Circa 30.000 m^2
Kadastrale gegevens	Gemeente Waadhoeke, sectie A, nummer 2599 (deels)
Huidig gebruik van de locatie	Agrarisch
Toekomstig gebruik van de locatie	Wonen
Aanwezige verhardingen	Geen
Aanwezigheid ondergrondse opslagtanks	Geen tanks geregistreerd binnen de onderzoekslocatie. Wel is een tank geregistreerd ten zuidwesten van de locatie aan Puoldyk 39 te Dronryp.
Asbestverdacht materiaal aanwezig	Geen
Bodemkwaliteitskaart	*Nota bodembeheer 2018 provincie Friesland, FUMO 2018*
– Toepassingskaart	Bovengrond: Wonen Ondergrond: Wonen
– Ontgravingskaart	Bovengrond: AW2000 Ondergrond: AW2000

Op basis van oud kaartmateriaal afkomstig uit www.topotijdreis.nl, in combinatie met de luchtfoto's afkomstig van Google Earth blijkt dat de onderzoekslocatie altijd een agrarische bestemming heeft gehad. Door de jaren heen zijn diverse sloten gedempt en zijn diverse dammen aanwezig (geweest). In totaal zijn drie slootdempingen en twee

dammen zichtbaar op oud kaartmateriaal. De slootdempingen zijn in drie verschillende perioden gedempt. Voor zover bekend zijn de slootdempingen en dammen op de huidige onderzoekslocatie niet eerder onderzocht. In onderstaand figuur 1 zijn een aantal historische kaarten weergegeven.

Figuur 1 locatie ligging historisch kaartmateriaal

1950	1970	1980	2000
			

2.2 BEVINDINGEN VOORONDERZOEK

Op basis van informatie verkregen van de opdrachtgever bestaat de onderzoekslocatie uit grasland, waar men voornemens is woningen te realiseren.

Uit informatie van het provinciaal bodemloket Fryslân (Nazca4U), de gemeente Waadhoeke en het landelijk informatiesysteem (www.bodemloket.nl) blijkt dat ter hoogte van de onderzoekslocatie, behoudens de kavelsloten, niet eerder bodemonderzoek is uitgevoerd. Nabij de locatie zijn meerdere bodemonderzoeken bekend. De beschikbare bodeminformatie staat opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 1: Beschikbare bodeminformatie

	SOORT ONDERZOEK	ONDERZOEKSBUREAU	KENMERK	DATUM
NR. 1	**Skries/Markol sloten Dronrijp (waaronder de kavelsloten binnen onderhavig onderzoekslocatie**			
	Verkennend waterbodemonderzoek	WMR Rinsumageest B.V.	37239	6 oktober 1997
	Conclusie: Binnen het onderzoek zijn diverse watergangen onderzocht, waar ook de kavelsloten binnen onderhavig onderzoekslocatie deel van hebben uitgemaakt. De onderzochte watergangen bevinden zich tussen de huidige onderzoekslocatie en de Skries, in het verlengde van de Skries. De watergangen binnen onderhavig onderzoekslocatie zijn beoordeeld als voormalig NW4-klasse 0, 2 of 3. Er zijn geen zintuigelijke waarnemingen vermeld.			
NR. 2	**Perceel 25 ha te Dronrijp (ten noorden van onderhavig onderzoekslocatie)**			
	Verkennend bodemonderzoek	Tukkers BV	610154	11 april 1996
	Conclusie: Uit het onderzoek blijkt dat zintuiglijk geen waarnemingen zijn gedaan die duiden op een verontreiniging in de bodem. In de bovengrond zijn lichte verhogingen aan PAK, minerale olie, loop en koper aangetoond. In de ondergrond zijn geen verhogingen aangetoond. In het grondwater zijn ter plaatse van twee peilbuizen zijn lichte verhogingen aan lood en/of arseen aangetoond. Er zijn geen belemmeringen voor de voorgenomen bouwactiviteiten.			
NR. 3	**Sloten Locatie 2 te Dronrijp (kavelsloten ten noorden van onderhavig onderzoekslocatie)**			
	Verkennend waterbodemonderzoek	WMR Rinsumageest B.V.	39041	24 april 1999
	Conclusie: De onderzochte watergangen grenzen ten noorden aan de huidige onderzoekslocatie. Met het onderzoek is de waterbodem, het			

	SOORT ONDERZOEK	ONDERZOEKSBUREAU	KENMERK	DATUM
	oppervlaktewater en een sloottracé onderzocht in Dronrijp. Uit de analyseresultaten blijkt het bemonsterde slib in klasse 0 ingedeeld wordt.			
NR. 4	**Perceel Dronrijp, sectie A, nummer 2537 (ten oosten van onderhavige onderzoekslocatie)**			
	Verkennend onderzoek	Enviso Ingenieursbureau	120900	18 oktober 2012
	Conclusie: Het onderzoek bevindt zich ten oosten van de huidige onderzoekslocatie, betreft het naastgelegen perceel (Kadastrale gemeente: Dronrijp, sectie: A, nummer 2537). De aanleiding van het onderzoek was een bestemmingswijziging, VINEX, locatieontwikkeling. Zintuiglijk is met het onderzoek ter plaatse van de dammen bijmenging met puin (baksteen), grind en asbestverdacht materiaal waargenomen. In de bovengrond is een lichte verhoging aan kobalt aangetoond. In de ondergrond en in het grondwater zijn geen verhogingen gemeten. Het onderzochte slib voldoet aan klasse A. Het asbestverdacht materiaal is onderzocht, waaruit bleek dat er geen asbest verwerkt was in het plaatmateriaal. In totaal is 60 m^3 sterk puinhoudend grond aanwezig in de dammen. Gezien het puin uit baksteen bestaat is geen onderzoek conform de NEN-5897 uitgevoerd. Concluderend uit het onderzoek blijkt dat er geen beperkingen zijn voor de bestemmingswijziging en nieuwbouw op de locatie.			

Terreininspectie
Tijdens de terreininspectie ter plaatse van de onderzoekslocatie zijn geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op de mogelijke aanwezigheid van bodemverontreiniging.

PFAS
Er is geen aanleiding om aan te nemen dat op onderhavige onderzoekslocatie hoge gehalten aan PFAS en/of GenX in de grond aanwezig zijn, er is geen puntbron in de directe omgeving bekend. In vrijwel heel Nederland zijn (zeer) licht verhoogde gehalten aan PFAS verbindingen in de grond aanwezig als gevolg van atmosferische depositie. Indien er grond zal worden afgevoerd zal het wel noodzakelijk zijn om deze af te voeren grond te onderzoeken op de aanwezigheid van PFAS. Aangezien vooralsnog geen afvoer van grond is voorzien is hier geen rekening mee gehouden in onderhavig onderzoek.

Asbest
In het vooronderzoek is tevens nagegaan of er sprake is van een asbestverdachte locatie (bijvoorbeeld bij ongecontroleerde sloop van gebouwen met asbesthoudende bouwstoffen, bij de aanwezigheid van ophooglagen of bij het gebruik van asbesthoudende beschoeiingen / afscheidingen). Ter plaatse van de dammen en dempingen kan verontreiniging van asbest in de bodem aanwezig zijn als gevolg van demping met puin en/of andersoortig dempingsmateriaal.

2.3 HYPOTHESE EN ONDERZOEKSSTRATEGIE

Op basis van het vooronderzoek wordt verondersteld dat de bodem van het terrein niet verontreinigd is. De hierbij behorende onderzoeksstrategie is strategie ONV-GR-NL (strategie voor een grootschalig onverdachte niet-lijnvormige locatie) uit de vigerende NEN 5740.

Ter plaatse van de slootdempingen kan verontreiniging van de bodem aanwezig zijn als gevolg van (bodemvreemd)dempingsmateriaal. De dempingen zijn in drie verschillende periodes gedempt. Ter plaatse van drie dempingen worden boorraaien uitgevoerd, met als uitgangspunt dat per dempingsperiode gelijk dempingsmateriaal is toegepast op de locatie. Ter plaatse van elke demping zal een boorraai worden uitgevoerd haaks op de demping. De boorraai bestaat uit drie boringen die worden uitgevoerd tot 2,0 m-mv. Er zijn enkel analyses ingezet wanneer hier zintuiglijk aanleiding toe is geweest. Het grondwater is niet onderzocht omdat de veldwerkzaamheden en de grondanalyses hier geen aanleiding toe hebben geven.

Ter plaatse van de dammen kan verontreiniging van de bodem aanwezig zijn als gevolg van (bodemvreemd) dempingsmateriaal. De hierbij behorende onderzoeksstrategie betreft de VEP (strategie voor een verdachte locatie met een plaatselijke bodembelasting met een duidelijke verontreinigingskern) uit de vigerende NEN 5740. Er zijn drie boringen verricht per dam om de ligging van de voormalige dammen te traceren.

Asbest
Op basis van de veldresultaten is gebleken dat ter plaatse van de twee dammen (dam 1 en dam 2) en ter plaatse van één demping (demping 3) puin in de bodem aanwezig is. Ter plaatse van de twee dammen en ter plaatse van de demping is daarom een verkennend asbestonderzoek uitgevoerd conform de NEN 5707:2017.

Ter plaatse van de dammen en de demping is de strategie voor een 'verdachte locatie met een plaatselijke bodembelasting met een duidelijk verontreinigingskern (VEP)' uit de NEN 5707 gehanteerd. Om inzicht te krijgen in de bodemopbouw en om het mogelijk te maken om diepere bodemlagen te bemonsteren, is ervoor gekozen inspectiesleuven te graven.

3 VELDWERK EN CHEMISCHE ANALYSES

3.1 UITGEVOERDE VELDWERKZAAMHEDEN

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd op 31 maart 2021 en 7 april 2021 door de heer Jildert Kooistra en de heer Marco Uineken. Tijdens het veldwerk zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

Tabel 2: Overzicht uitgevoerde werkzaamheden

DEELLOCATIE	**STRATEGIE**	**VELDWERK**		**ANALYSES**	
		Boringen/inspectiegaten/sleuven (diepte in m-mv)	Peilbuis (filter in m -mv)	Grond	Grondwater
Verkennend bodemonderzoek					
Gehele locatie (ca. 30.000 m²)	ONV-GR-NL *NEN 5740*	01, 02, 04, 05, 07 t/m 13, 17, 19 t/m 21, 23, 24 en 26 t/m 28 (0,5) 03, 06, 14, 18, 22 en 25 (2,0) 15 en 16 (2,5)	15 en 16, DMP-08 en DAM-06 (1,5 – 2,5)	5 x standaardpakket *Aanvullend tpv boring 20* *1 x standaardpakket*	4 x standaardpakket
Dam 1	VEP *NEN 5740 en NEN 5707*	DAM-01 t/m DAM-03 (ca 2,0) Sleuf dam 1 (2,1 m-mv)	-	1 x standaardpakket 1 x asbest in grond	–
Dam 2	VEP *NEN 5740 en NEN 5707*	DAM-05 (1,5) DAM-04 (2,0) DAM-06 (2,5) Sleuf dam 2	-	1 x standaardpakket 1 x asbest in grond	–
Demping 1	-	DMP-01 t/m DMP-03 (2,0)	-	-	-
Demping 2	-	DMP-04 t/m DMP-06 (2,0)	-	-	-
Demping 3	VEP *NEN 5707 en gebaseerd op NEN 5740*	DMP-07 en DMP-09 (2,0) DMP-08 (2,5) sleuf 1 demping, sleuf 2 demping, sleuf 3 demping (2,0 m-mv)	DMP-08 (1,5 – 2,5)	1 x standaardpakket 1 x asbest in grond	-

In afwijking op het protocol zijn twee peilbuizen binnen de strategie ‘onverdacht’ geplaatst op verdachte deellocaties (Dam 2 en Demping 3). Ter plaatse van deze verdachte deellocaties is visueel geen aanleiding om verontreiniging van mobiele stoffen te verwachten, derhalve wordt de kwaliteit van het grondwater bij deze deellocaties representatief geacht voor de kwaliteit van het grondwater binnen de gehele (onverdachte) locatie.

De verrichte veldwerkzaamheden zijn ingemeten ten opzichte van vaste punten en met behulp van 06-GPS (x, y en z-coördinaten). De situatietekening met boorpunten, peilbuizen en sleuven is opgenomen in bijlage 2.

In bijlage 3 zijn de gedetailleerde boorbeschrijvingen weergegeven met de bodemopbouw, de diepten waarop grondmonsters zijn genomen en de diepten waarop de peilfilters geplaatst zijn.

3.2 ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN

Tijdens de veldwerkzaamheden zijn de volgende waarnemingen gedaan die kunnen duiden op de mogelijke aanwezigheid van bodemverontreiniging:

Dammen
Ter plaatse van Dam 01 is op een diepte van 1,3 – 1,6 m -mv de bodem zwak puinhoudend. Ter hoogte van Dam 02 is een zwak baksteenhoudende bodemlaag aangetroffen op een diepte van 0,5 – 0,8 m -mv en zijn op een diepte van 1,2 – 1,7 m -mv sporen puin met brokken beton aangetroffen.

Dempingen
Ter plaatse van demping 1 en 2 zijn visueel geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op (verontreinigd) dempingsmateriaal. Ter plaatse van Demping 03 is slib aangetroffen op een diepte van 1,4 – 1,8 m -mv. Tevens is de bodem ter plaatse zwak puinhoudend. In de bovengrond ter plaatse van demping 3 (boring 20) zijn sporen puin aangetroffen.

Bij de overige boringen zijn zintuiglijk geen afwijkingen waargenomen die kunnen duiden op het voorkomen van een bodemverontreiniging.

3.3 ASBESTONDERZOEK

Tijdens uitvoering van het veldwerk is het bodemvochtpercentage voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden bepaald op meer dan 10%. Het maaiveld was vrij inspecteerbaar door afwezige begroeiing en/of verhardingen.

Bij het graven van de inspectiegaten als ook in het opgeboorde materiaal zijn zintuiglijk geen asbestverdachte materialen waargenomen. Op de volgende pagina zijn een aantal foto's van de inspectiesleuven opgenomen.

Dam 1 (Sleuf dam 1)

Dam 2 (Sleuf dam 2)

Dam 2 (Sleuf dam 2)

Demping 3 (Sleuf 1 demping)

Demping 3 (Sleuf 2 demping)

Demping 3 (Sleuf 2 demping)

Demping 3 (Sleuf 3 demping)

3.4 GRONDWATERBEMONSTERING

Het grondwater is bemonsterd op 7 april 2021 door de heer Marco Uineken. Tijdens de bemonstering zijn aan het grondwater geen afwijkingen waargenomen. De grondwaterstand, de zuurgraad (pH), de elektrische geleidbaarheid (EGV) en de troebelheid van het grondwater zijn tijdens de monstername in het veld bepaald. De resultaten zijn weergegeven in onderstaande tabel en geven geen aanleiding de analysestrategie te wijzigen.

Tabel 3: Peilbuisgegevens

PEILBUIS	FILTERDIEPTE (M -MV)	GRONDWATERSTAND (M -MV)	BELUCHT (JA/NEE)	PH	EGV (µS/CM)	TROEBELHEID (NTU)
15	1,50 – 2,50	0,99	Nee	6,9	970	25
16	1,50 – 2,50	1,08	Nee	7,0	1020	15
DAM-06 (dam 2)	1,50 – 2,50	1,10	Nee	6,8	1100	41

PEILBUIS	FILTERDIEPTE (M -MV)	GRONDWATERSTAND (M -MV)	BELUCHT (JA/NEE)	PH	EGV (µS/CM)	TROEBELHEID (NTU)
DMP-08 (demping 3)	1,50 – 2,50	1,10	Nee	7,0	998	33

De gemeten waarden voor EGV en pH zijn normaal voor grondwater in deze omgeving.
De NTU is een maat voor de troebelheid (turbiditeit) van een vloeistof. Een direct verband tussen de hoeveelheid deeltjes en de gemeten NTU is niet te leggen aangezien de reflectie, vorm en kleur van de deeltjes sterk kunnen verschillen.

3.5 CHEMISCHE ANALYSES

De geanalyseerde monsters van grond, grondwater en asbest, inclusief weergave van de parameters waarop de monsters zijn geanalyseerd, zijn opgenomen in de tabellen met analyseresultaten (paragraaf 4.1).

De analysecertificaten voor grond, grondwater en asbest, inclusief samenstelling van de standaardpakketten, zijn opgenomen in bijlage 4.

4 BESPREKING ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 TOETSING VAN DE ANALYSERESULTATEN

De analyseresultaten zijn getoetst aan de door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat vastgestelde achtergrond- en interventiewaarden voor grond en de streef- en interventiewaarden voor grondwater. De achtergrondwaarden voor grond zijn vastgelegd in de Regeling bodemkwaliteit. De interventiewaarden voor grond en de streef- en interventiewaarden voor grondwater zijn vastgelegd in de Circulaire bodemsanering 2013.

De betekenis van deze waarden is als volgt:
- **Achtergrondwaarde grond/streefwaarde grondwater:** bij een gehalte lager dan de achtergrondwaarde voor grond en de streefwaarde voor grondwater wordt gesproken over niet verontreinigde bodem (bodemindex < 0). Wanneer een gemeten gehalte de achtergrondwaarde of de streefwaarde overschrijdt, wordt gesproken over een licht verhoogd gehalte of een lichte verontreiniging (bodemindex > 0).
- **Interventiewaarde:** wanneer een gemeten gehalte hoger is dan de interventiewaarde wordt gesproken over een sterke verontreiniging of sterk verhoogd gehalte (bodemindex > 1,0).

De achtergrond- en interventiewaarden gelden voor een zogenaamde standaardbodem: bodem met een lutumgehalte van 25% en een organisch stofgehalte van 10%. Conform de Regeling bodemkwaliteit zijn de analyseresultaten op basis van het gemeten lutum- en organische stofgehalte omgerekend naar deze standaardbodem en vervolgens getoetst. Zowel de originele als de gecorrigeerde analyseresultaten zijn opgenomen in de toetsingstabellen in bijlage 5. Hierin zijn tevens de toetsingswaarden opgenomen.

Naast de achtergrond-, streef- en interventiewaarde hanteren wij een zogenaamde **tussenwaarde**. Dit is het gemiddelde van de achtergrond- of streefwaarde en de interventiewaarde (bodemindex > 0,5 en < 1,0). Overschrijding van de tussenwaarde wordt een matig verhoogd gehalte of matige verontreiniging genoemd. Deze waarde kan, afhankelijk van het doel van het onderzoek, als triggerwaarde worden gehanteerd voor het uitvoeren van een nader onderzoek.

De Index bij de toetsing geeft aan in welke mate er een overschrijding is of niet. Deze index wordt op de volgende manier berekend:

(GSSD – S) / (I – S) GSSD = Gestandaardiseerde waarde van BoToVa S = Streefwaarde (of Achtergrondwaarde bij Grond) I = Interventiewaarde

Wanneer de index:

- Index < 0	-> De toetsing zit onder de S of AW
- 0 < Index <= 0,5	-> De toetsing zit tussen de S of AW en de (oude) Tussenwaarde
- 0,5 < Index <= 1	-> De toetsing zit tussen de (oude) Tussenwaarde en de Interventiewaarde
- Index > 1	-> De Interventiewaarde is overschreden

BESLUIT BODEMKWALITEIT

De resultaten van de grondanalyses zijn in onderhavig onderzoek (indicatief) getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit (Bbk). Binnen het Besluit bodemkwaliteit worden de volgende kwaliteitsklassen voor grond onderscheiden:

- AW2000 (landbouw/natuur);
- Wonen;
- Industrie;
- Niet Toepasbaar.

ASBEST

De interventiewaarde voor asbest is in de Circulaire bodemsanering vastgesteld op 100 mg/kg gewogen (serpentijnasbestconcentratie vermeerderd met 10 maal de amfiboolasbestconcentratie). Dit is gelijk aan de hergebruikswaarde volgens de Regeling bodemkwaliteit.

ERNST EN SPOED

Voor bodemverontreinigingen die zijn ontstaan voor 1 januari 1987 (voor asbest voor 1 juli 1993) geldt het volgende. Er is sprake van een geval van ernstige verontreiniging indien voor ten minste één stof het gemiddelde gemeten gehalte van minimaal 25 m^3 bodemvolume in het geval van grondverontreiniging, of 100 m^3 bodemvolume in het geval van een grondwaterverontreiniging, hoger is dan de interventiewaarde.

Bij een verontreiniging met asbest in grond is het volumecriterium niet van toepassing en is bij overschrijding van de interventiewaarde direct sprake van een geval van ernstige verontreiniging.

De spoedeisendheid van de sanering is afhankelijk van de actuele risico's van de ernstige verontreiniging voor de volksgezondheid, het ecosysteem en verspreiding via het grondwater. Indien geen sprake is van actuele risico's, dan hebben saneringsmaatregelen geen spoed.

ZORGPLICHT

Voor bodemverontreinigingen die zijn ontstaan na 1 januari 1987 (voor asbest na 1 juli 1993) geldt het zorgplichtartikel (artikel 13 Wet bodembescherming). Hierin is bepaald dat eenieder die op of in de bodem handelingen verricht (als bedoeld in de artikelen 6 tot en met 11 van de Wet bodembescherming) en die weet of had kunnen weten dat door die handelingen de bodem kan worden verontreinigd, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem/haar kunnen worden gevergd om de bodem te saneren en de gevolgen van verontreiniging te beperken of zo veel mogelijk ongedaan te maken. De saneringsnoodzaak bij zorgplichtsaneringen is onafhankelijk van de ernst van de verontreiniging of de spoedeisendheid.

Een overzicht van de toetsingsresultaten staat weergegeven in de volgende tabellen.

Tabel 4: Toetsingsresultaten grond

(MENG)-MONSTER	DEELMONSTERS (M -MV)	ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN	ANALYSEPAKKET	RESULTAAT WET BODEMBESCHERMING (+INDEX)		TOETSING BESLUIT BODEMKWALITEIT (INDICATIEF)
				> AW	> I	
Onverdacht terreindeel						
MM01	01 (0,00 - 0,50) 04 (0,00 - 0,50) 05 (0,20 - 0,50) 07 (0,00 - 0,30) 16 (0,00 - 0,30)	–	Standaardpakket	–	–	Altijd toepasbaar

(MENG)-MONSTER	DEELMONSTERS (M -MV)	ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN	ANALYSEPAKKET	RESULTAAT WET BODEMBESCHERMING (+INDEX)		TOETSING BESLUIT BODEMKWALITEIT (INDICATIEF)
MM02	06 (0,00 - 0,30) 09 (0,00 - 0,20) 11 (0,00 - 0,30) 13 (0,00 - 0,30) 15 (0,00 - 0,30)	–	Standaardpakket	–	–	Altijd toepasbaar
MM03	17 (0,00 - 0,50) 19 (0,00 - 0,50) 22 (0,00 - 0,40) 24 (0,00 - 0,40) 26 (0,00 - 0,30) 27 (0,00 - 0,50)	-	Standaardpakket	-	-	Altijd toepasbaar
MM04	03 (1,00 - 1,50) 14 (0,80 - 1,20) 15 (1,00 - 1,50) 16 (0,90 - 1,40)	-	Standaardpakket	-	-	Altijd toepasbaar
MM05	18 (0,70 - 1,20) 22 (0,70 - 1,20) 25 (1,00 - 1,50)	-	Standaardpakket	-	-	Altijd toepasbaar
Dammen						
M07	DAM-03 (1,30 - 1,60)	Zwak puinhoudend	Standaardpakket	Lood (0,03)	–	Altijd toepasbaar
MM08	DAM-04 (0,50 - 0,80) DAM-06 (1,00 - 1,50)	Zwak baksteenhoudend	Standaardpakket	-	-	Altijd toepasbaar
Dempingen						
M06	20 (0,00 - 0,50)	Sporen puin	Standaardpakket	-	–	Altijd toepasbaar
MM09	DMP-08 (1,40 - 1,80)	Zwak puinhoudend Matig slibhoudend	Standaardpakket	Zink (0,36) Molybdeen (-) Lood (0,38)	-	Klasse industrie

– : Geen zintuiglijke waarnemingen / geen van de onderzochte parameters overschrijdt de betreffende toetsingswaarde

Standaardpakket : 9 metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink), PAK, PCB, minerale olie, grond organisch stof- en lutumpercentage

> AW : > Achtergrondwaarde, lager dan interventiewaarde

> I : > Interventiewaarde

Index : (GSSD - AW) / (I - AW)

Tabel 5: Toetsingsresultaten grondwater (Wet bodembescherming)

PEILBUIS	FILTERDIEPTE (M -MV)	ANALYSEPAKKET	RESULTAAT (+INDEX)	
			STOFFEN > S	STOFFEN > I
15	1,5 – 2,5	Standaardpakket	Nikkel (0,05) Molybdeen (0,01) Naftaleen (-)	–
16	1,5 – 2,5	Standaardpakket	Nikkel (0,07) Molybdeen (0,02) Naftaleen (-)	–
DAM-06 (dam 2)	1,5 – 2,5	Standaardpakket	Xylenen (som) (0,02) Naftaleen (-)	-
DMP-08 (demping 3)	1,5 – 2,5	Standaardpakket	Naftaleen (-)	-

– : Geen zintuiglijke waarnemingen / geen van de onderzochte parameters overschrijdt de betreffende toetsingswaarde
NEN-gw : 9 metalen (barium, cadmium, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel, zink), vluchtige aromatische koolwaterstoffen, vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen en minerale olie;
>S : > Streefwaarde, lager dan Interventiewaarde
>I : > Interventiewaarde
Index : (GSSD - S) / (I - S)

Tabel 6: Gewogen gehalten asbest (grove + fijne fractie)

(MENG)MONSTER MET INSPECTIEGAT(EN)		TRAJECT (M -MV)	ZINTUIGLIJKE WAARNEMINGEN	GEWOGEN GEHALTE ASBEST IN MG/KG D.S.		
FIJNE FRACTIE	GROVE FRACTIE			GROVE FRACTIE (> 20MM)	GECORRIGEERDE FIJNE FRACTIE (<20 MM)	FIJNE + GROVE FRACTIE
ASBDAM01 (dam 1)	-	1,3 – 1,6	matig puinhoudend	-	< 2	< 2
ASBDAM02 (dam 2)	-	1,2 – 1,7	zwak puinhoudend	-	< 2	< 2
ASBDMP03 (mengmonster demping 3)	-	1,2 – 1,7	-	-	< 2	< 2

– : Geen zintuiglijke waarnemingen / niet onderzocht

4.2 INTERPRETATIE

Onverdacht terreindeel
Ter plaatse van het onverdachte terreindeel is in de visueel schone boven- en ondergrond analytisch geen verontreiniging aangetoond. In het grondwater zijn plaatselijk licht verhoogde concentraties nikkel, molybdeen, xylenen en naftaleen gemeten. Deze lichte verhogingen komen vaker voor in onverdachte bodem en geven geen aanleiding voor het uitvoeren van een nader bodemonderzoek.

Dammen
Ter plaatse van dam 01 is in de zwak puinhoudende bovengrond lood licht verhoogd. Deze lichte verhoging aan lood is toe te schrijven aan de puinbijmenging. De overige geanalyseerde parameters zijn niet verhoogd aangetoond. Visueel en analytisch is ter plaatse van dam 1 geen asbest aangetoond.

Ter plaatse van dam 2 zijn in de zwak baksteenhoudende ondergrond geen verhogingen aangetoond. Visueel en analytisch is ter plaatse van dam 2 geen asbest aangetoond.

Dempingen
Ter plaatse van demping 03 zijn in de zwak puinhoudende en matig slibhoudende grond, op een diepte van 1,4 – 1,8 m -mv, licht verhoogde gehalten aan zink, molybdeen en lood aangetoond. Deze verhogingen kunnen worden toegeschreven aan de bijmenging met puin in de grond. Daarnaast kunnen in de sliblaag ook lichte verhogingen aan zware metalen voorkomen. De overige geanalyseerde parameters zijn niet verhoogd aangetoond. Visueel en analytisch is ter plaatse van demping 03 geen asbest aangetoond.

Ter plaatse van demping 01 en 02 zijn visueel geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op een (asbest)verontreiniging in de bodem.

Besluit bodemkwaliteit
Getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit voldoet de licht puinhoudende, matig slibhoudende grond ter plaatse van demping 03 indicatief aan klasse ‘industrie’. Ter plaatse van de overige dempingen, dammen en het onverdachte terreindeel voldoet de bodem indicatief aan klasse ‘altijd toepasbaar’.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In opdracht van RHO Adviseurs heeft WSP Nederland B.V. een verkennend asbest- en bodemonderzoek uitgevoerd ter plaatse van de Puoldyk fase III te Dronryp. De aanleiding voor het uitvoeren van een verkennend milieukundig onderzoek wordt gevormd door de voorgenomen aanvraag van een omgevingsvergunning (bouw en functiewijziging). Men is voornemens de huidige agrarische percelen te herinrichten en geschikt te maken voor woningen. Het doel van het onderzoek is het vaststellen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem.

Uit het onderzoek blijkt het volgende:
- Ter plaatse van dam 1 en dam 2 is de ondergrond plaatselijk licht puin- en baksteenhoudend. In de ondergrond ter plaatse van demping 3 is slib aangetroffen en sporen puin. In de grond plaatse van demping 1, demping 2 en ter plaatse van het onverdachte terreindeel zijn visueel geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op verontreiniging van de bodem.
- Analytisch zijn in de visueel schone boven- en ondergrond geen verhogingen gemeten. In het grondwater is plaatselijk een lichte verhoging gemeten aan nikkel, molybdeen, xylenen en naftaleen.
- Ter plaatse van dam 1 is in de zwak puinhoudende bovengrond een lichte verhoging aan lood gemeten. De overige geanalyseerde parameters zijn niet verhoogd aangetoond. Ter plaatse van dam 2 zijn geen verhogingen aangetoond. Visueel en analytisch is ter plaatse van dam 1 en dam 2 geen asbest aangetoond.
- Ter plaatse van demping 3 zijn licht verhoogde gehalten aan zink, molybdeen en lood aangetoond in de grond. De overige geanalyseerde parameters zijn niet verhoogd aangetoond. Visueel en analytisch is ter plaatse van demping 3 geen asbest aangetoond. Ter plaatse van demping 1 en 2 zijn visueel geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op een (asbest)verontreiniging in de bodem.
- Getoetst aan het Besluit bodemkwaliteit voldoet de licht puinhoudende en matig slibhoudende ondergrond ter plaatse van dam 3 indicatief aan de klasse ‘industrie’. Ter plaatse van de overige dempingen, dammen en het onverdachte terreindeel voldoet de bodem indicatief aan klasse ‘altijd toepasbaar’.

De gestelde hypothese, dat ter plaatse van het onverdachte terreindeel geen verhogingen worden verwacht is formeel niet bevestigd. In het grondwater zijn lichte verhogingen gemeten. In de boven- en ondergrond zijn geen verhoogde gehalten aangetoond.

De gestelde hypothese, dat ter plaatse van de dammen verontreiniging kan worden verwacht als gevolg van (bodemvreemd) dempingsmateriaal, is bevestigd. Ter plaatse van dam 1 is in de licht puinhoudende bovengrond lood licht verhoogd. Ter plaatse van dam 2 zijn in de licht puinhoudende ondergrond geen verhoogde gehalten aangetoond. Zowel visueel als analytisch is ter plaatse van beide dammen geen verontreiniging met asbest aangetoond.

De gestelde hypothese, dat ter plaatse van de drie dempingen verontreiniging kan worden verwacht als gevolg van (bodemvreemd) dempingsmateriaal, is bevestigd. Ter plaatse van demping 3 zijn in de licht puinhoudende en matig slibhoudende ondergrond (1,4-1,8 m-mv) zink, molybdeen en lood licht verhoogd. In de licht puinhoudende bovengrond (boring 20) is lood licht verhoogd gemeten. Visueel en analytisch is ter plaatse van demping 3 geen asbest aangetoond. Ter plaatse van de overige dempingen zijn visueel geen waarnemingen gedaan die kunnen duiden op verontreinigd dempingsmateriaal.

De aangetoonde lichte verhogingen in grond en grondwater geven geen aanleiding tot het uitvoeren van een aanvullend of nader bodemonderzoek en/of sanerende maatregelen. De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem is middels dit onderzoek voldoende vastgelegd.

Er gelden wettelijke beperkingen bij het verplaatsen en elders toepassen van grond, die kunnen leiden tot extra kosten. Derhalve wordt aanbevolen bij grondverzet zoveel mogelijk grond op de locatie te hergebruiken.

Indien bij eventuele graafwerkzaamheden op deze locatie grond vrijkomt, die elders zal worden hergebruikt, is het Besluit bodemkwaliteit van toepassing. Ten aanzien van het Besluit bodemkwaliteit is de gemeente het bevoegd gezag.

OVERZICHT BIJLAGE(N)

Bijlage 1

- Regionale ligging van de onderzoekslocatie

Bijlage 2

- Situatietekening onderzoekslocatie

Bijlage 3

- Profielbeschrijvingen

Bijlage 4

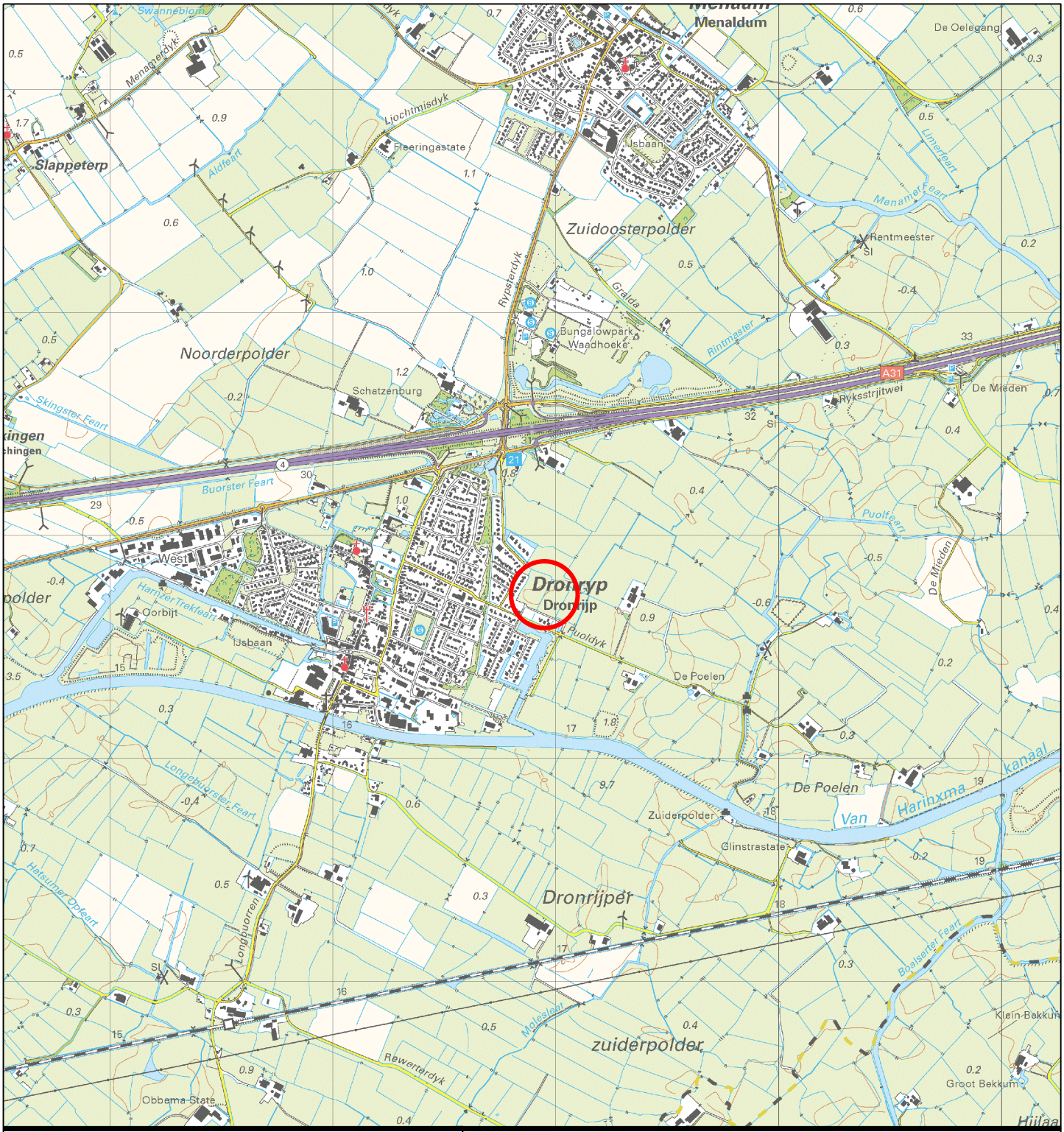
- Analysecertificaten grond, grondwater en asbest

Bijlage 5

- Getoetste analyseresultaten en toetsingswaarden

BIJLAGE

1 REGIONALE LIGGING VAN DE ONDERZOEKSLOCATIE

LEGENDA

Ligging onderzoekslocatie

Opdrachtgever:
Rho Adviseurs B.V.

Titel:
Regionale ligging

Kaartblad(en):
05H

Adres:
Puoldyk te Dronryp

Projectnummer:	SOL016569	Tekenaar:	E.P. van Hunnik
Documentnaam:	SOL016569.dwg	Gezien door:	T. Ruiter
Bijlage:	1	Datum:	7 april 2021
		Formaat:	A4
		Schaal:	1:25.000

wsp
Orionweg 28
8938 AH
Leeuwarden
+3188 910 2000
www.wsp.com

0 250 500 750 1.000 1.250m

Ondergronden zijn afkomstig van het Kadaster

BIJLAGE

2 SITUATIETEKENING ONDERZOEKSLOCATIE

LEGENDA

- Boring
- Boring met peilbuis
- Begrenzing onderzoekslocatie
- Bebouwing
- Globale ligging gedempte sloot 01
- Globale ligging gedempte sloot 02
- Globale ligging gedempte sloot 03
- Voormalige dam
- Sleuf

Opdrachtgever:
Rho Adviseurs B.V.

Titel:
Situatietekening onderzoekslocatie

Locatie:
-

Adres:
Puoldyk te Dronryp

Projectnummer:	SOL016569	Tekenaar:	E.P. van Hunnik
Documentnaam:	SOL016569.dwg	Gezien door:	J. Dortland
Bijlage:	2	Datum:	11 mei 2021
		Formaat:	A3
		Schaal:	1:1.000

Orionweg 28
8938 AH
Leeuwarden
+3188 910 2000
www.wsp.com

0 10 20 30 40 50m

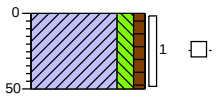
Ondergronden zijn afkomstig van het Kadaster

BIJLAGE

3 PROFIELBESCHRIJVINGEN

Boring: 01

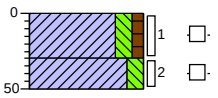
Datum: 31-3-2021
X: 172835,40 Y: 578706,09 Z: 0,405 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50

Boring: 02

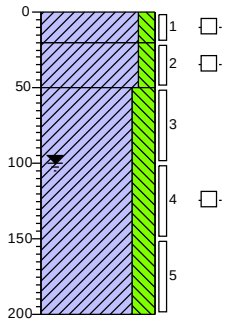
Datum: 31-3-2021
X: 172887,13 Y: 578690,07 Z: 0,374 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
30
50
Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: 03

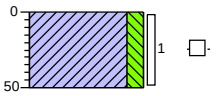
Datum: 31-3-2021
X: 172857,07 Y: 578738,28 Z: 0,342 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, laagjes roest, zwak zandhoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
20
50
Klei, matig siltig, laagjes zand, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
Klei, sterk siltig, laagjes zand, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
200

Boring: 04

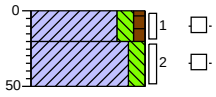
Datum: 31-3-2021
X: 172868,68 Y: 578761,67 Z: 0,209 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, laagjes roest, zwak zandhoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50

Boring: 05

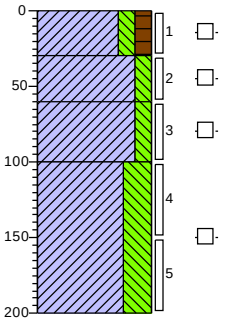
Datum: 31-3-2021
X: 172932,04 Y: 578724,84 Z: 0,04 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
20
50
Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: 06

Datum: 31-3-2021
X: 172935,16 Y: 578763,25 Z: 0,405 m NAP

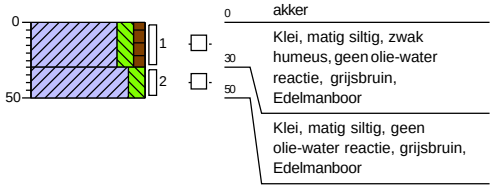
0 akker
Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
30
60
Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
100
Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
Klei, uiterst siltig, matig zandhoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
200

Projectcode: SOL016569
Projectnaam: Puoldyk te Dronryp
Schaal *1: 50*

getekend volgens NEN 5104

Boring: 07

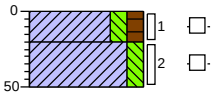
Datum: 31-3-2021
X: 172888,18 Y: 578733,35 Z: 0,462 m NAP

0 akker
30 Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50 Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: 08

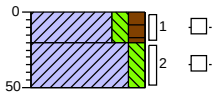
Datum: 31-3-2021
X: 172959,80 Y: 578778,13 Z: 0,197 m NAP

0 akker
20 Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50 Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: 09

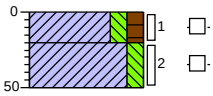
Datum: 31-3-2021
X: 172952,38 Y: 578817,51 Z: -0,034 m NAP

0 akker
20 Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50 Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: 10

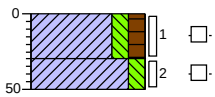
Datum: 31-3-2021
X: 172920,61 Y: 578824,65 Z: 0,068 m NAP

0 akker
20 Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50 Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: 11

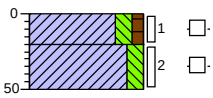
Datum: 31-3-2021
X: 172887,55 Y: 578825,66 Z: 0,084 m NAP

0 akker
30 Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50 Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: 12

Datum: 31-3-2021
X: 172913,98 Y: 578786,87 Z: 0,403 m NAP

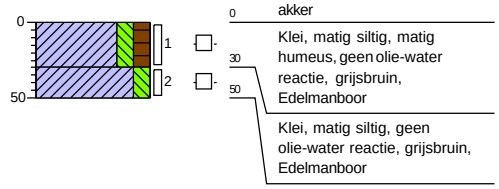

0 akker
20 Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50 Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Projectcode: SOL016569
Projectnaam: Puoldyk te Dronryp
Schaal *1: 50*

Boring: 13

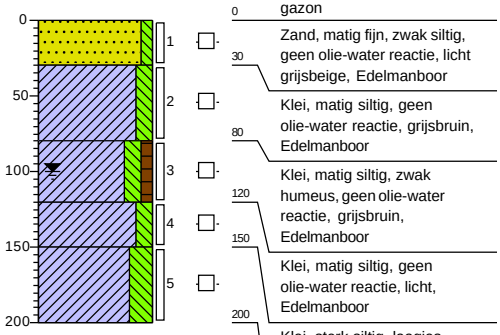
Datum: 31-3-2021
X: 172880,83 Y: 578785,19 Z: 0,263 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: 14

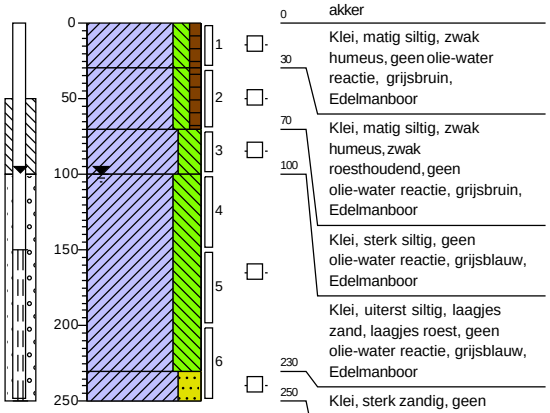
Datum: 31-3-2021
X: 172873,23 Y: 578839,05 Z: 0,319 m NAP

0	gazon
30	Zand, matig fijn, zwak siltig, geen olie-water reactie, licht grijsbeige, Edelmanboor
80	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
120	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
150	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, licht, Edelmanboor
200	Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor

Boring: 15

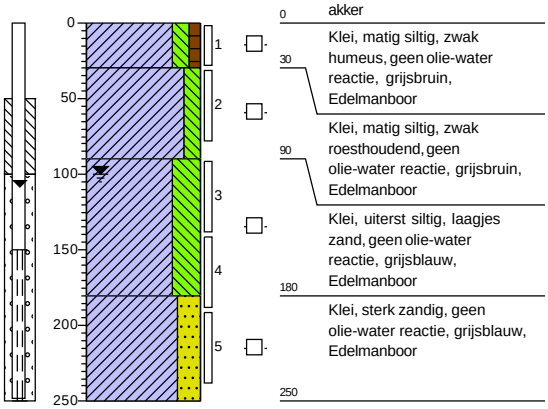
Datum: 31-3-2021
X: 172935,52 Y: 578793,81 Z: 0,259 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
70	Klei, matig siltig, zwak humeus, zwak roesthoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
100	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, grijsblauw, Edelmanboor
230	Klei, uiterst siltig, laagjes zand, laagjes roest, geen olie-water reactie, grijsblauw, Edelmanboor
250	Klei, sterk zandig, geen olie-water reactie, grijsblauw, Edelmanboor

Boring: 16

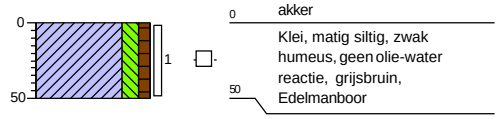
Datum: 31-3-2021
X: 172908,93 Y: 578704,97 Z: 0,336 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
90	Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
180	Klei, uiterst siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, grijsblauw, Edelmanboor
250	Klei, sterk zandig, geen olie-water reactie, grijsblauw, Edelmanboor

Boring: 17

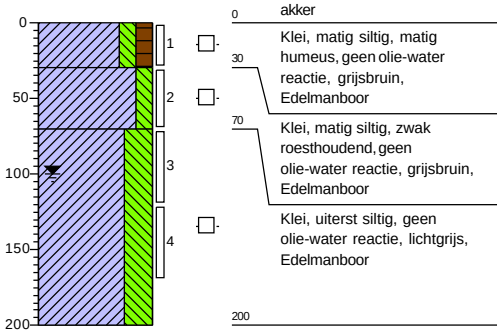
Datum: 31-3-2021
X: 172928,83 Y: 578670,59 Z: 0,14 m NAP

0	akker
50	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: 18

Datum: 31-3-2021
X: 172968,46 Y: 578657,91 Z: 0,337 m NAP

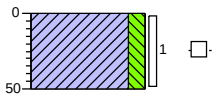
0	akker
30	Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
70	Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
200	Klei, uiterst siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor

Projectcode: SOL016569
Projectnaam: Puoldyk te Dronryp
Schaal *1: 50*

getekend volgens NEN 5104

Boring: 19

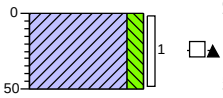
Datum: 31-3-2021
X: 173003,47 Y: 578659,70 Z: 0,002 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin,
50 Edelmanboor

Boring: 20

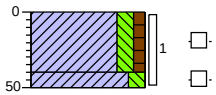
Datum: 31-3-2021
X: 173013,79 Y: 578682,88 Z: 0,044 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, sporen puin, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor, geroerd, in demping
50

Boring: 21

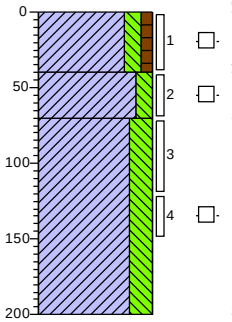
Datum: 31-3-2021
X: 173025,45 Y: 578708,84 Z: 0,121 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin,
40 Edelmanboor
50
Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, geen olie-water reactie, licht grijsbeige, Edelmanboor

Boring: 22

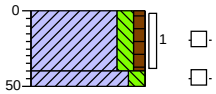
Datum: 31-3-2021
X: 173034,43 Y: 578751,50 Z: 0,102 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin,
40 Edelmanboor
70
Klei, matig siltig, laagjes roest, geen olie-water reactie, licht grijsbeige, Edelmanboor
Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, licht, Edelmanboor
200

Boring: 23

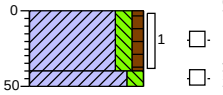
Datum: 31-3-2021
X: 173008,60 Y: 578751,73 Z: 0,297 m NAP

0 akker
Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin,
40 Edelmanboor
50
Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, geen olie-water reactie, licht grijsbeige, Edelmanboor

Boring: 24

Datum: 31-3-2021
X: 172992,48 Y: 578718,70 Z: 0,272 m NAP

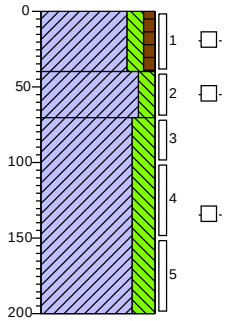

0 akker
Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin,
40 Edelmanboor
50
Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, geen olie-water reactie, licht grijsbeige, Edelmanboor

Projectcode: SOL016569
Projectnaam: Puoldyk te Dronryp
Schaal *1: 50*

Boring: 25

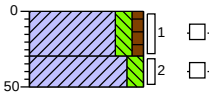
Datum: 31-3-2021
X: 172978,89 Y: 578744,76 Z: 0,243 m NAP

0	akker
40	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
70	Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, geen olie-water reactie, licht grijsbeige, Edelmanboor
	Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
200	

Boring: 26

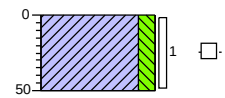
Datum: 31-3-2021
X: 172990,40 Y: 578785,82 Z: 0,08 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50	Klei, matig siltig, zwak roesthoudend, geen olie-water reactie, licht grijsbeige, Edelmanboor

Boring: 27

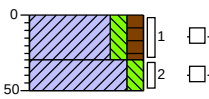
Datum: 31-3-2021
X: 172951,25 Y: 578721,57 Z: 0,141 m NAP

0	akker
	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, lichtbruin, Edelmanboor
50	

Boring: 28

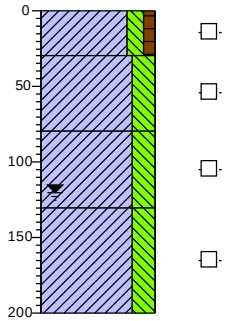
Datum: 31-3-2021
X: 172952,70 Y: 578681,84 Z: 0,335 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor

Boring: DAM-01

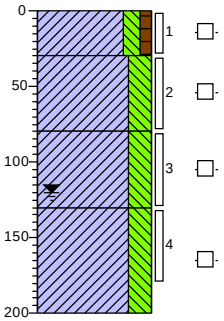
Datum: 31-3-2021
X: 172892,73 Y: 578749,72 Z: 0,473 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
80	Klei, sterk siltig, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
130	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts
200	Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts

Boring: DAM-02

Datum: 31-3-2021
X: 172893,19 Y: 578751,44 Z: 0,475 m NAP

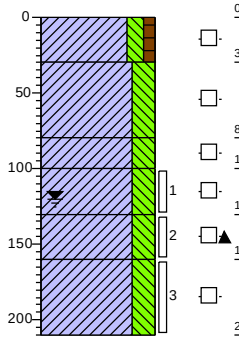

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
80	Klei, sterk siltig, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
130	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts
200	Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts

Projectcode: SOL016569
Projectnaam: Puoldyk te Dronryp
Schaal *1: 50*

Boring: DAM-03

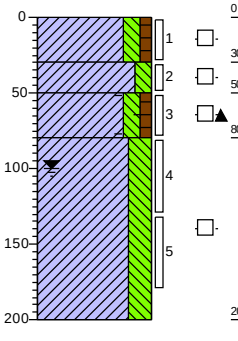
Datum: 31-3-2021
X: 172894,33 Y: 578753,71 Z: 0,485 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
80	Klei, sterk siltig, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
100	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts
130	Klei, sterk siltig, sterk zandhoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts
160	Klei, sterk siltig, zwak puinhoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
210	Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtblauw, Edelmanboor

Boring: DAM-04

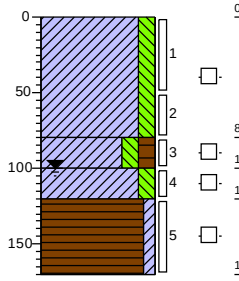
Datum: 31-3-2021
X: 172995,69 Y: 578686,48 Z: 0,264 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, zwak zandhoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50	Klei, matig siltig, laagjes zand, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
80	Klei, matig siltig, zwak humeus, zwak baksteenhoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
200	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, licht grijsbruin, Edelmanboor

Boring: DAM-05

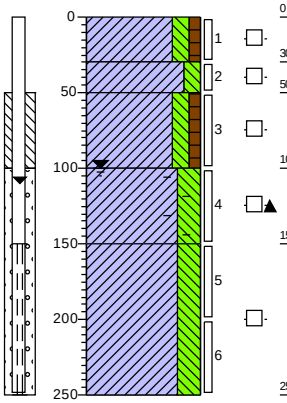
Datum: 31-3-2021
X: 172996,59 Y: 578688,92 Z: 0,233 m NAP

0	akker
80	Klei, matig siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, licht bruingrijs, Edelmanboor, GEROERD
100	Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
120	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
170	Veen, zwak kleïg, geen olie-water reactie, bruin, Edelmanboor, GESTAAKT OP PUINLAAG

Boring: DAM-06

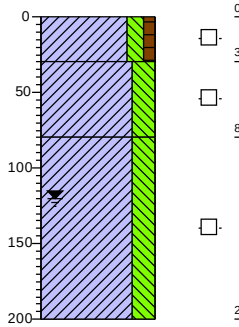
Datum: 31-3-2021
X: 172998,27 Y: 578691,36 Z: 0,228 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, zwak zandhoudend, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50	Klei, matig siltig, laagjes zand, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
100	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
150	Klei, sterk siltig, zwak baksteenhoudend, geen olie-water reactie, licht grijsbruin, Edelmanboor
250	Klei, sterk siltig, matig zandhoudend, geen olie-water reactie, lichtblauw, Edelmanboor

Boring: DMP-01

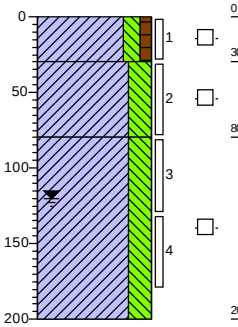
Datum: 31-3-2021
X: 172859,77 Y: 578712,56 Z: 0,333 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
80	Klei, sterk siltig, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
200	Klei, sterk siltig, matig zandhoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts

Boring: DMP-02

Datum: 31-3-2021
X: 172861,35 Y: 578711,78 Z: 0,387 m NAP

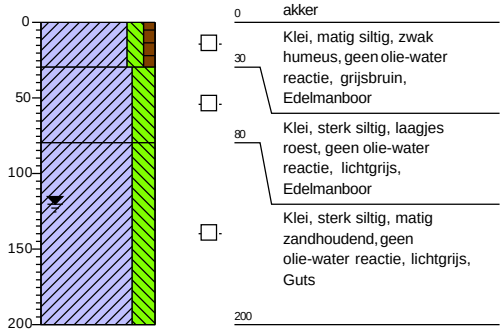

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
80	Klei, sterk siltig, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
200	Klei, sterk siltig, matig zandhoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts

Projectcode: SOL016569
Projectnaam: Puoldyk te Dronryp
Schaal *1: 50*

Boring: DMP-03

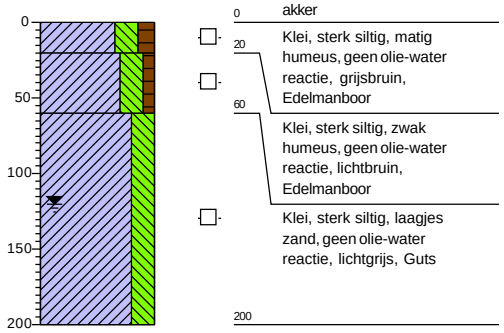
Datum: 31-3-2021
X: 172863,36 Y: 578710,96 Z: 0,327 m NAP

0 akker
30 Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
80 Klei, sterk siltig, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
Klei, sterk siltig, matig zandhoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts
200

Boring: DMP-04

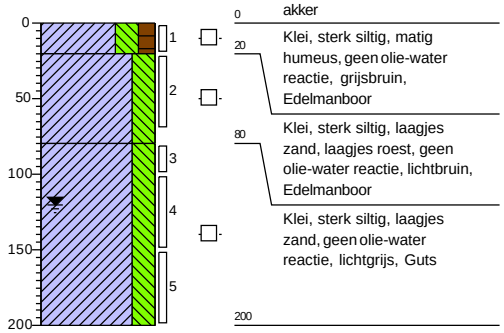
Datum: 31-3-2021
X: 172919,15 Y: 578730,17 Z: 0,242 m NAP

0 akker
20 Klei, sterk siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
60 Klei, sterk siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, lichtbruin, Edelmanboor
Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts
200

Boring: DMP-05

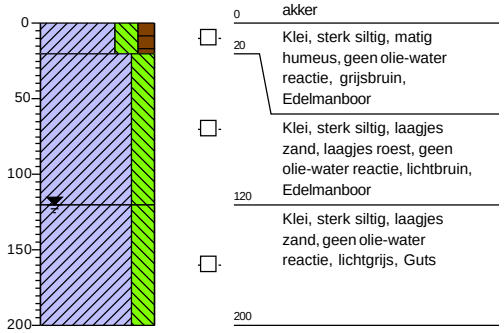
Datum: 31-3-2021
X: 172920,17 Y: 578732,15 Z: 0,219 m NAP

0 akker
20 Klei, sterk siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
80 Klei, sterk siltig, laagjes zand, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtbruin, Edelmanboor
Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts
200

Boring: DMP-06

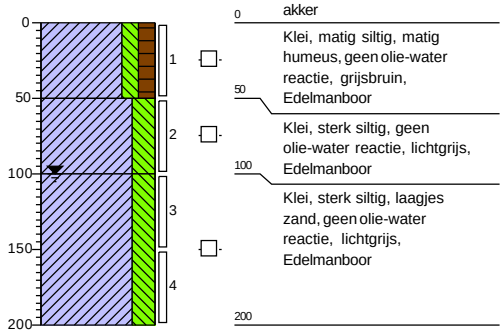
Datum: 31-3-2021
X: 172921,13 Y: 578734,07 Z: 0,23 m NAP

0 akker
20 Klei, sterk siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
120 Klei, sterk siltig, laagjes zand, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtbruin, Edelmanboor
Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Guts
200

Boring: DMP-07

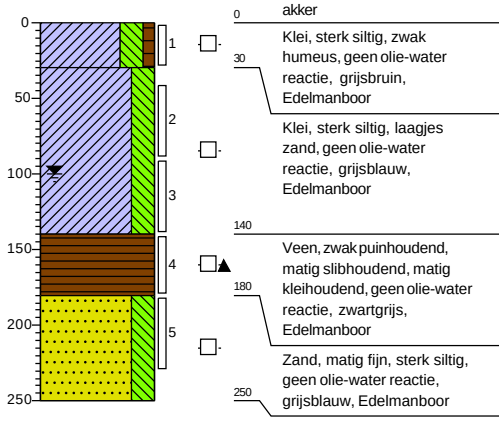
Datum: 31-3-2021
X: 172956,31 Y: 578704,92 Z: 0,239 m NAP

0 akker
50 Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
100 Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
200

Boring: DMP-08

Datum: 31-3-2021
X: 172958,55 Y: 578708,17 Z: 0,211 m NAP

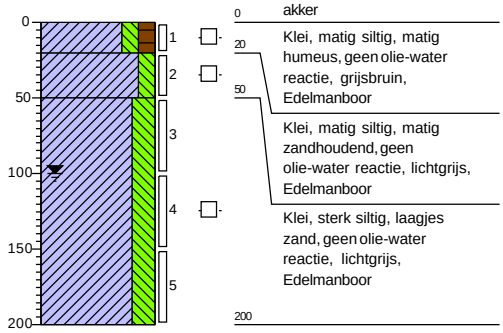

0 akker
30 Klei, sterk siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, grijsblauw, Edelmanboor
140 Veen, zwak puinhoudend, matig slibhoudend, matig kleihoudend, geen olie-water reactie, zwartgrijs, Edelmanboor
180 Zand, matig fijn, sterk siltig, geen olie-water reactie, grijsblauw, Edelmanboor
250

Projectcode: SOL016569
Projectnaam: Puoldyk te Dronryp
Schaal *1: 50*

Boring: DMP-09

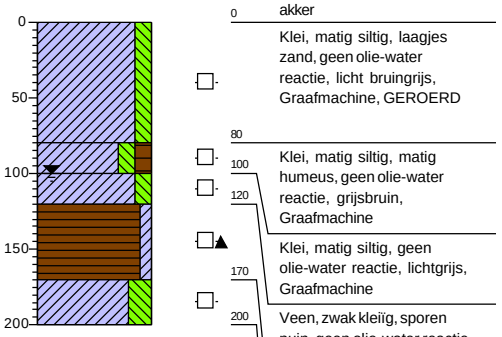
Datum: 31-3-2021
X: 172959,87 Y: 578710,63 Z: 0,218 m NAP

0	akker
20	Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Edelmanboor
50	Klei, matig siltig, matig zandhoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
	Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Edelmanboor
200	

Boring: Sleuf 1 demping

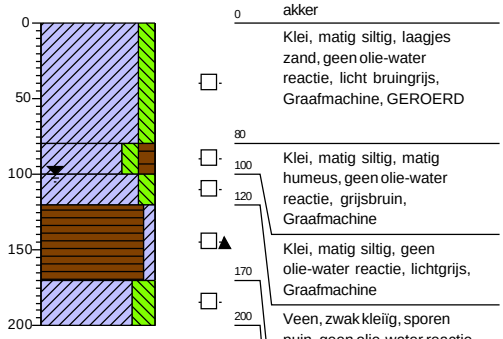
Datum: 8-4-2021
X: 173011,41 Y: 578679,75 Z: 0,233 m NAP

0	akker
	Klei, matig siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, licht bruingrijs, Graafmachine, GEROERD
80	
100	Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Graafmachine
120	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Graafmachine
170	Veen, zwak kleiïg, sporen puin, geen olie-water reactie, bruin, Graafmachine, Bevat grove stukken beton.
200	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, neutraal blauwgrijs, Graafmachine

Boring: Sleuf 2 demping

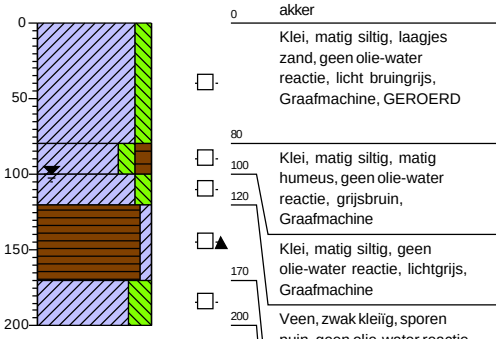
Datum: 8-4-2021
X: 172984,71 Y: 578700,21 Z: 0,233 m NAP

0	akker
	Klei, matig siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, licht bruingrijs, Graafmachine, GEROERD
80	
100	Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Graafmachine
120	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Graafmachine
170	Veen, zwak kleiïg, sporen puin, geen olie-water reactie, bruin, Graafmachine, Bevat grove stukken beton.
200	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, neutraal blauwgrijs, Graafmachine

Boring: Sleuf 3 demping

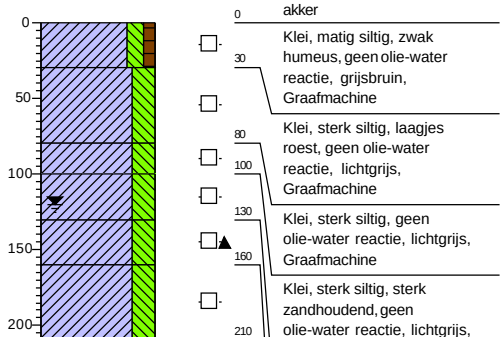
Datum: 8-4-2021
X: 172955,22 Y: 578707,46 Z: 0,233 m NAP

0	akker
	Klei, matig siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, licht bruingrijs, Graafmachine, GEROERD
80	
100	Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Graafmachine
120	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Graafmachine
170	Veen, zwak kleiïg, sporen puin, geen olie-water reactie, bruin, Graafmachine, Bevat grove stukken beton.
200	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, neutraal blauwgrijs, Graafmachine

Boring: Sleuf dam 1

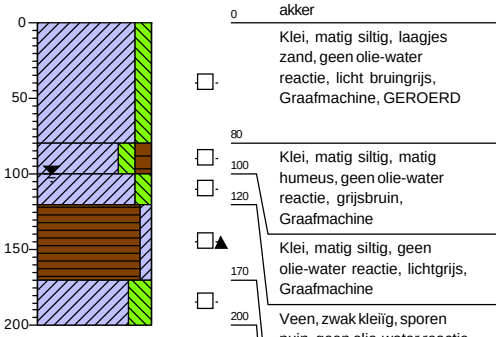
Datum: 8-4-2021
X: 172892,15 Y: 578747,77 Z: 0,485 m NAP

0	akker
30	Klei, matig siltig, zwak humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Graafmachine
80	Klei, sterk siltig, laagjes roest, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Graafmachine
100	
130	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Graafmachine
160	Klei, sterk siltig, sterk zandhoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Graafmachine
210	Klei, sterk siltig, zwak puinhoudend, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Graafmachine
	Klei, sterk siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, lichtblauw, Graafmachine

Boring: Sleuf dam 2

Datum: 8-4-2021
X: 172997,23 Y: 578686,53 Z: 0,233 m NAP

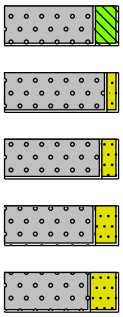

0	akker
	Klei, matig siltig, laagjes zand, geen olie-water reactie, licht bruingrijs, Graafmachine, GEROERD
80	
100	Klei, matig siltig, matig humeus, geen olie-water reactie, grijsbruin, Graafmachine
120	Klei, matig siltig, geen olie-water reactie, lichtgrijs, Graafmachine
170	Veen, zwak kleiïg, sporen puin, geen olie-water reactie, bruin, Graafmachine, Bevat grove stukken beton.
200	Klei, sterk siltig, geen olie-water reactie, neutraal blauwgrijs, Graafmachine

Projectcode: SOL016569
Projectnaam: Puoldyk te Dronryp
Schaal *1: 50*

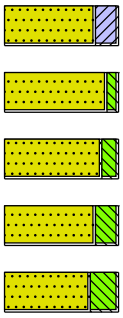
Legenda (conform NEN 5104)

grind

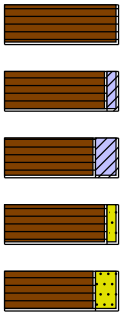
Grind, siltig
Grind, zwak zandig
Grind, matig zandig
Grind, sterk zandig
Grind, uiterst zandig

zand

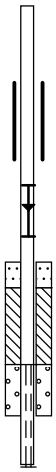
Zand, kleïig
Zand, zwak siltig
Zand, matig siltig
Zand, sterk siltig
Zand, uiterst siltig

veen

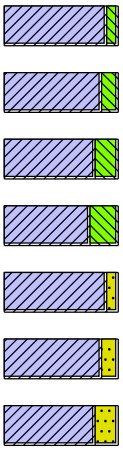
Veen, mineraalarm
Veen, zwak kleïig
Veen, sterk kleïig
Veen, zwak zandig
Veen, sterk zandig

peilbuis

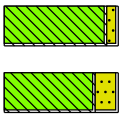
blinde buis
casing
hoogste grondwaterstand
gemiddelde grondwaterstand
laagste grondwaterstand
zand afdichting
bentoniet/mikoliet/klei afdichting
grind afdichting
filter

klei

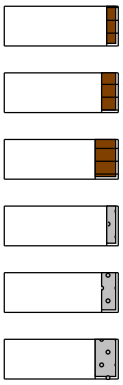
Klei, zwak siltig
Klei, matig siltig
Klei, sterk siltig
Klei, uiterst siltig
Klei, zwak zandig
Klei, matig zandig
Klei, sterk zandig

leem

Leem, zwak zandig
Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

zwak humeus
matig humeus
sterk humeus
zwak grindig
matig grindig
sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

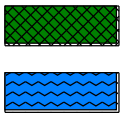
- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

geroerd monster
ongeroerd monster
volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

slib
water

BIJLAGE

4 ANALYSECERTIFICATEN GROND, GRONDWATER EN ASBEST

SGS Environmental Analytics B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.sgs.com/analytics-nl

Analyserapport

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter
Postbus 422
8901 BE LEEUWARDEN

Uw projectnaam	: Puoldyk te Dronryp
Uw projectnummer	: SOL016569
SGS rapportnummer	: 13434547, versienummer: 1.
Rapport-verificatienummer	: GW4HZTZM

Rotterdam, 09-04-2021

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project SOL016569. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters zoals deze door SGS ontvangen zijn. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters, het project en de monsternamedatum (indien aangeleverd) zijn overgenomen in dit analyserapport. SGS is niet verantwoordelijk voor de gegevens verstrekt door de opdrachtgever.

Het onderzoek is uitgevoerd door SGS Environmental Analytics B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SGS laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 6 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Voor meer informatie, omtrent bijvoorbeeld meetonzekerheid of gebruikte analysemethoden, kunt u contact opnemen met de afdeling Customer Support.

Per 23 maart 2021 is SYNLAB Analytics & Services B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SGS Environmental Analytics B.V. Alle erkenningen van SYNLAB Analytics & Services B.V blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SGS Environmental Analytics B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	01-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	01-04-2021
Rapportnummer	13434547 - 1	Rapportagedatum	09-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM01 MM01 01 (0-50) 04 (0-50) 05 (20-50) 07 (0-30) 16 (0-30)
002	Grond (AS3000)	MM02 MM02 06 (0-30) 09 (0-20) 11 (0-30) 13 (0-30) 15 (0-30)
003	Grond (AS3000)	MM03 MM03 17 (0-50) 19 (0-50) 22 (0-40) 24 (0-40) 26 (0-30) 27 (0-50)
004	Grond (AS3000)	MM04 MM04 03 (100-150) 14 (80-120) 15 (100-150) 16 (90-140)
005	Grond (AS3000)	MM05 MM05 18 (70-120) 22 (70-120) 25 (100-150)

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004	005
monster voorbehandeling		S	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
droge stof	gew.-%	S	78.4	77.5	75.8	79.4	75.4
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	2.6	2.8	2.7	0.8	<0.5
KORRELGROOTTEVERDELING							
lutum (bodem)	% vd DS	S	21	29	32	18	30
METALEN							
barium	mg/kgds	S	26	22	28	<20	27
cadmium	mg/kgds	S	<0.2	0.22	<0.2	<0.2	<0.2
kobalt	mg/kgds	S	5.1	5.2	6.9	3.9	6.9
koper	mg/kgds	S	32	29	8.4	18	<5
kwik	mg/kgds	S	0.07	0.06	<0.05	<0.05	<0.05
lood	mg/kgds	S	38	22	19	11	13
molybdeen	mg/kgds	S	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
nikkel	mg/kgds	S	16	16	21	12	18
zink	mg/kgds	S	52	54	56	32	35
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN							
naftaleen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01
fenantreen	mg/kgds	S	<0.01	0.02	<0.01	<0.01	<0.01
antraceen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01
fluoranteen	mg/kgds	S	0.02	0.06	<0.01	0.02	<0.01
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S	0.01	0.03	<0.01	0.01	<0.01
chryseen	mg/kgds	S	0.01	0.02	<0.01	0.01	<0.01
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S	<0.01	0.02	<0.01	<0.01	<0.01
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S	0.01	0.04	<0.01	0.01	<0.01
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S	0.01	0.03	<0.01	0.01	<0.01
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S	0.01	0.03	<0.01	0.01	<0.01
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S	0.098 [1)]	0.264 [1)]	0.07 [1)]	0.098 [1)]	0.07 [1)]
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)							
PCB 28	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1	<1
PCB 101	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1	<1
PCB 118	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1	<1
PCB 138	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1	<1
PCB 153	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1	<1

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	01-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	01-04-2021
Rapportnummer	13434547 - 1	Rapportagedatum	09-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	MM01 MM01 01 (0-50) 04 (0-50) 05 (20-50) 07 (0-30) 16 (0-30)
002	Grond (AS3000)	MM02 MM02 06 (0-30) 09 (0-20) 11 (0-30) 13 (0-30) 15 (0-30)
003	Grond (AS3000)	MM03 MM03 17 (0-50) 19 (0-50) 22 (0-40) 24 (0-40) 26 (0-30) 27 (0-50)
004	Grond (AS3000)	MM04 MM04 03 (100-150) 14 (80-120) 15 (100-150) 16 (90-140)
005	Grond (AS3000)	MM05 MM05 18 (70-120) 22 (70-120) 25 (100-150)

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004	005
PCB 180	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1	<1
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]
MINERALE OLIE							
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5	<5	<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		<5	<5	<5	<5	<5
fractie C22-C30	mg/kgds		<5	<5	<5	<5	<5
fractie C30-C40	mg/kgds		<5	<5	<5	<5	<5
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	<20	<20	<20	<20	<20

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	01-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	01-04-2021
Rapportnummer	13434547 - 1	Rapportagedatum	09-04-2021

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
004	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
005	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	01-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	01-04-2021
Rapportnummer	13434547 - 1	Rapportagedatum	09-04-2021

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
monster voorbehandeling	Grond (AS3000)	Grond: conform NEN-EN 16179. Grond (AS3000): conform NEN-EN 16179
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934. Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Grond: gelijkwaardig aan NEN 5754. Grond (AS3000): conform AS3010-3
lutum (bodem)	Grond (AS3000)	Grond: eigen methode. Grond (AS3000): conform AS3010-4
barium	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
cadmium	Grond (AS3000)	Idem
kobalt	Grond (AS3000)	Idem
koper	Grond (AS3000)	Idem
kwik	Grond (AS3000)	Idem
lood	Grond (AS3000)	Idem
molybdeen	Grond (AS3000)	Idem
nikkel	Grond (AS3000)	Idem
zink	Grond (AS3000)	Idem
naftaleen	Grond (AS3000)	Conform AS3010-6
fenantreen	Grond (AS3000)	Idem
antraceen	Grond (AS3000)	Idem
fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)antraceen	Grond (AS3000)	Idem
chryseen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(k)fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(ghi)peryleen	Grond (AS3000)	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
PCB 28	Grond (AS3000)	Conform AS3010-8
PCB 52	Grond (AS3000)	Idem
PCB 101	Grond (AS3000)	Idem
PCB 118	Grond (AS3000)	Idem
PCB 138	Grond (AS3000)	Idem
PCB 153	Grond (AS3000)	Idem
PCB 180	Grond (AS3000)	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform AS3010-7 en conform NEN-EN-ISO 16703

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y8470564	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
001	Y8470580	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
001	Y8470588	31-03-2021	31-03-2021	ALC201

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	01-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	01-04-2021
Rapportnummer	13434547 - 1	Rapportagedatum	09-04-2021

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y9049569	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
001	Y8470573	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
002	Y9049034	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
002	Y9049664	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
002	Y8470594	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
002	Y9049235	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
002	Y8470583	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
003	Y9049674	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
003	Y9049666	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
003	Y9049636	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
003	Y9049658	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
003	Y8470602	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
003	Y9048997	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
004	Y9049062	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
004	Y9049000	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
004	Y9049162	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
004	Y9049653	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
005	Y9049637	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
005	Y9049012	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
005	Y8470595	31-03-2021	31-03-2021	ALC201

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SGS Environmental Analytics B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.sgs.com/analytics-nl

Analyserapport

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter
Postbus 422
8901 BE LEEUWARDEN

Uw projectnaam	: Puoldyk te Dronryp
Uw projectnummer	: SOL016569
SGS rapportnummer	: 13436739, versienummer: 1.
Rapport-verificatienummer	: J2GTQZHV

Rotterdam, 13-04-2021

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project SOL016569. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters zoals deze door SGS ontvangen zijn. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters, het project en de monsternamedatum (indien aangeleverd) zijn overgenomen in dit analyserapport. SGS is niet verantwoordelijk voor de gegevens verstrekt door de opdrachtgever.

Het onderzoek is uitgevoerd door SGS Environmental Analytics B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SGS laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 7 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Voor meer informatie, omtrent bijvoorbeeld meetonzekerheid of gebruikte analysemethoden, kunt u contact opnemen met de afdeling Customer Support.

Per 23 maart 2021 is SYNLAB Analytics & Services B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SGS Environmental Analytics B.V. Alle erkenningen van SYNLAB Analytics & Services B.V blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SGS Environmental Analytics B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	06-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	06-04-2021
Rapportnummer	13436739 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	M06 M06 20 (0-50)
002	Grond (AS3000)	M07 M07 DAM-03 (130-160)
003	Grond (AS3000)	MM08 MM08 DAM-04 (50-80) DAM-06 (100-150)
004	Grond (AS3000)	MM09 MM09 DMP-08 (140-180)

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
monster voorbehandeling		S	Ja	Ja	Ja	Ja
droge stof	gew.-%	S	78.9	77.8	73.4	37.8
gewicht artefacten	g	S	<1	<1	<1	<1
aard van de artefacten	-	S	geen	geen	geen	geen
organische stof (gloeiverlies)	% vd DS	S	0.8	2.3	6.6	27.6
KORRELGROOTTEVERDELING						
lutum (bodem)	% vd DS	S	21	16	13	11 [2)]
METALEN						
barium	mg/kgds	S	<20	<20	23	28
cadmium	mg/kgds	S	<0.2	<0.2	0.32	0.54
kobalt	mg/kgds	S	4.7	5.1	5.8	4.4
koper	mg/kgds	S	5.0	6.6	12	20
kwik	mg/kgds	S	<0.05	<0.05	0.07	<0.05
lood	mg/kgds	S	10	50	31	240
molybdeen	mg/kgds	S	1.0	<0.5	<0.5	1.8
nikkel	mg/kgds	S	14	16	18	14
zink	mg/kgds	S	36	43	75	310
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN						
naftaleen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	<0.01	0.02
fenantreen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	0.12	0.13
antraceen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	0.04	0.03
fluoranteen	mg/kgds	S	0.02	<0.01	0.26	0.18
benzo(a)antraceen	mg/kgds	S	0.01	<0.01	0.14	0.08
chryseen	mg/kgds	S	0.01	<0.01	0.13	0.07
benzo(k)fluoranteen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	0.09	0.04
benzo(a)pyreen	mg/kgds	S	0.02	<0.01	0.13	0.07
benzo(ghi)peryleen	mg/kgds	S	<0.01	<0.01	0.10	0.07 [3)]
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kgds	S	0.01	<0.01	0.09	0.12 [3)]
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kgds	S	0.105 [1)]	0.07 [1)]	1.107 [1)]	0.81 [1)]
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)						
PCB 28	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 52	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 101	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 118	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 138	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 153	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1
PCB 180	µg/kgds	S	<1	<1	<1	<1

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	06-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	06-04-2021
Rapportnummer	13436739 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grond (AS3000)	M06 M06 20 (0-50)
002	Grond (AS3000)	M07 M07 DAM-03 (130-160)
003	Grond (AS3000)	MM08 MM08 DAM-04 (50-80) DAM-06 (100-150)
004	Grond (AS3000)	MM09 MM09 DMP-08 (140-180)

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
som PCB (7) (0.7 factor)	µg/kgds	S	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]	4.9 [1)]
MINERALE OLIE						
fractie C10-C12	mg/kgds		<5	<5	<5	<5
fractie C12-C22	mg/kgds		<5	<5	<5	46
fractie C22-C30	mg/kgds		<5	<5	<5	130
fractie C30-C40	mg/kgds		<5	<5	<5	78
totaal olie C10 - C40	mg/kgds	S	<20	<20	<20	260

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	06-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	06-04-2021
Rapportnummer	13436739 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
004	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.
2	In verband met een storende matrix is de onzekerheid in het resultaat vergroot.
3	Er zijn componenten aanwezig die een storende invloed hebben op de meting. Om die reden is de onzekerheid in het resultaat vergroot.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	06-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	06-04-2021
Rapportnummer	13436739 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
monster voorbehandeling	Grond (AS3000)	Grond: conform NEN-EN 16179. Grond (AS3000): conform NEN-EN 16179
droge stof	Grond (AS3000)	Grond: Gelijkwaardig aan ISO 11465 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934. Grond (AS3000): conform AS3010-2 en gelijkwaardig aan NEN-EN 15934
gewicht artefacten	Grond (AS3000)	Conform AS3000
aard van de artefacten	Grond (AS3000)	Idem
organische stof (gloeiverlies)	Grond (AS3000)	Grond: gelijkwaardig aan NEN 5754. Grond (AS3000): conform AS3010-3
lutum (bodem)	Grond (AS3000)	Grond: eigen methode. Grond (AS3000): conform AS3010-4
barium	Grond (AS3000)	Conform AS3010-5 en conform NEN 6950 (ontsluiting conform NEN 6961, meting conform NEN-EN-ISO 17294-2)
cadmium	Grond (AS3000)	Idem
kobalt	Grond (AS3000)	Idem
koper	Grond (AS3000)	Idem
kwik	Grond (AS3000)	Idem
lood	Grond (AS3000)	Idem
molybdeen	Grond (AS3000)	Idem
nikkel	Grond (AS3000)	Idem
zink	Grond (AS3000)	Idem
naftaleen	Grond (AS3000)	Conform AS3010-6
fenantreen	Grond (AS3000)	Idem
antraceen	Grond (AS3000)	Idem
fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)antraceen	Grond (AS3000)	Idem
chryseen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(k)fluoranteen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(a)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
benzo(ghi)peryleen	Grond (AS3000)	Idem
indeno(1,2,3-cd)pyreen	Grond (AS3000)	Idem
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
PCB 28	Grond (AS3000)	Conform AS3010-8
PCB 52	Grond (AS3000)	Idem
PCB 101	Grond (AS3000)	Idem
PCB 118	Grond (AS3000)	Idem
PCB 138	Grond (AS3000)	Idem
PCB 153	Grond (AS3000)	Idem
PCB 180	Grond (AS3000)	Idem
som PCB (7) (0.7 factor)	Grond (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grond (AS3000)	Conform AS3010-7 en conform NEN-EN-ISO 16703

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	Y8470586	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
002	Y9048783	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
003	Y9049065	31-03-2021	31-03-2021	ALC201

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	06-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	06-04-2021
Rapportnummer	13436739 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
003	Y9048865	31-03-2021	31-03-2021	ALC201
004	Y9048820	31-03-2021	31-03-2021	ALC201

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

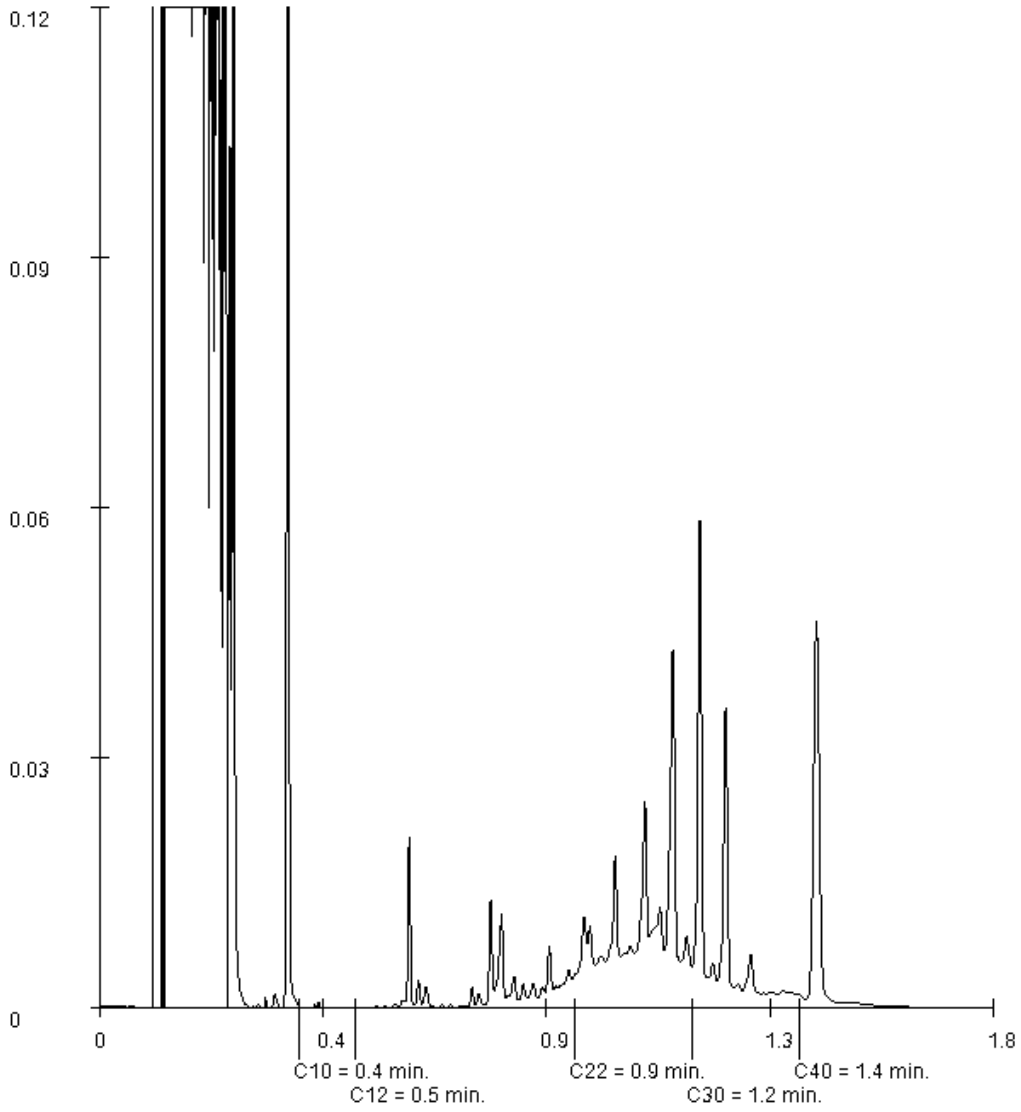
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	06-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	06-04-2021
Rapportnummer	13436739 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Monsternummer: 004
Monster beschrijvingen MM09MM09 DMP-08 (140-180)

Karakterisering naar alkaantraject

benzine	C9-C14
kerosine en petroleum	C10-C16
diesel en gasolie	C10-C28
motorolie	C20-C36
stookolie	C10-C36

De C10 en C40 pieken zijn toegevoegd door het laboratorium en worden gebruikt als interne standaard.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SGS Environmental Analytics B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.sgs.com/analytics-nl

Analyserapport

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter
Postbus 422
8901 BE LEEUWARDEN

Uw projectnaam	: Puoldyk te Dronryp
Uw projectnummer	: SOL016569
SGS rapportnummer	: 13438558, versienummer: 1.
Rapport-verificatienummer	: KGKPLIJC

Rotterdam, 13-04-2021

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project SOL016569. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters zoals deze door SGS ontvangen zijn. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters, het project en de monsternamedatum (indien aangeleverd) zijn overgenomen in dit analyserapport. SGS is niet verantwoordelijk voor de gegevens verstrekt door de opdrachtgever.

Het onderzoek is uitgevoerd door SGS Environmental Analytics B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SGS laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 6 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Voor meer informatie, omtrent bijvoorbeeld meetonzekerheid of gebruikte analysemethoden, kunt u contact opnemen met de afdeling Customer Support.

Per 23 maart 2021 is SYNLAB Analytics & Services B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SGS Environmental Analytics B.V. Alle erkenningen van SYNLAB Analytics & Services B.V blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SGS Environmental Analytics B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	08-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	08-04-2021
Rapportnummer	13438558 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grondwater (AS3000)	15-1-1 15-1-1 15 (150-250)
002	Grondwater (AS3000)	16-1-1 16-1-1 16 (150-250)
003	Grondwater (AS3000)	DAM-06-1-1 DAM-06-1-1 DAM-06 (150-250)
004	Grondwater (AS3000)	DMP-08-1-1 DMP-08-1-1 DMP-08 (150-250)

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
METALEN						
barium	µg/l	S	<15	16	27	35
cadmium	µg/l	S	<0.20	<0.20	<0.20	<0.20
kobalt	µg/l	S	14	18	8.3	<2
koper	µg/l	S	<2.0	5.8	2.5	<2.0
kwik	µg/l	S	<0.05	<0.05	<0.05	<0.05
lood	µg/l	S	<2.0	<2.0	<2.0	<2.0
molybdeen	µg/l	S	8.3	11	3.6	<2
nikkel	µg/l	S	18	19	11	3.6
zink	µg/l	S	16	46	24	<10
VLUCHTIGE AROMATEN						
benzeen	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
tolueen	µg/l	S	<0.2	<0.2	2.3	<0.2
ethylbenzeen	µg/l	S	<0.2	<0.2	0.26	<0.2
o-xyleen	µg/l	S	<0.1	<0.1	0.37	<0.1
p- en m-xyleen	µg/l	S	<0.2	<0.2	0.91	<0.2
xylenen (0.7 factor)	µg/l	S	0.21 [1)]	0.21 [1)]	1.28 [1)]	0.21 [1)]
styreen	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
naftaleen	µg/l	S	0.03	0.02	0.03	0.03
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN						
1,1-dichloorethaan	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
1,2-dichloorethaan	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
1,1-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
cis-1,2-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
trans-1,2-dichlooretheen	µg/l	S	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	µg/l	S	0.14 [1)]	0.14 [1)]	0.14 [1)]	0.14 [1)]
dichloormethaan	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
1,1-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
1,2-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
1,3-dichloorpropaan	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
som dichloorpropanen (0.7 factor)	µg/l	S	0.42 [1)]	0.42 [1)]	0.42 [1)]	0.42 [1)]
tetrachlooretheen	µg/l	S	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
tetrachloormethaan	µg/l	S	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
1,1,1-trichloorethaan	µg/l	S	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
1,1,2-trichloorethaan	µg/l	S	<0.1	<0.1	<0.1	<0.1
trichlooretheen	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	08-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	08-04-2021
Rapportnummer	13438558 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Grondwater (AS3000)	15-1-1 15-1-1 15 (150-250)
002	Grondwater (AS3000)	16-1-1 16-1-1 16 (150-250)
003	Grondwater (AS3000)	DAM-06-1-1 DAM-06-1-1 DAM-06 (150-250)
004	Grondwater (AS3000)	DMP-08-1-1 DMP-08-1-1 DMP-08 (150-250)

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003	004
chloroform	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
vinylchloride	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
tribroommethaan	µg/l	S	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
MINERALE OLIE						
fractie C10-C12	µg/l		<25	<25	<25	<25
fractie C12-C22	µg/l		<25	<25	<25	<25
fractie C22-C30	µg/l		<25	<25	<25	<25
fractie C30-C40	µg/l		<25	<25	<25	<25
totaal olie C10 - C40	µg/l	S	<50	<50	<50	<50

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	08-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	08-04-2021
Rapportnummer	13438558 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Monster beschrijvingen

001	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
002	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
003	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.
004	*	De monstervoorbehandeling en analyses zijn uitgevoerd conform Accreditatieschema AS3000, dit geldt alleen voor de analyses die worden gerapporteerd met het "S" kenmerk.

Voetnoten

1	De sommatie na verrekening van de 0.7 factor voor <-waarden volgens BoToVa.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	08-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	08-04-2021
Rapportnummer	13438558 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
barium	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN-EN-ISO 17294-2
cadmium	Grondwater (AS3000)	Idem
kobalt	Grondwater (AS3000)	Idem
koper	Grondwater (AS3000)	Idem
kwik	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN-EN-ISO 17852
lood	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-3 en conform NEN-EN-ISO 17294-2
molybdeen	Grondwater (AS3000)	Idem
nikkel	Grondwater (AS3000)	Idem
zink	Grondwater (AS3000)	Idem
benzeen	Grondwater (AS3000)	Conform AS3130-1
tolueen	Grondwater (AS3000)	Idem
ethylbenzeen	Grondwater (AS3000)	Idem
o-xyleen	Grondwater (AS3000)	Idem
p- en m-xyleen	Grondwater (AS3000)	Idem
xylenen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
styreen	Grondwater (AS3000)	Idem
naftaleen	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,2-dichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
cis-1,2-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
trans-1,2-dichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
dichloormethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,2-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,3-dichloorpropaan	Grondwater (AS3000)	Idem
som dichloorpropanen (0.7 factor)	Grondwater (AS3000)	Idem
tetrachlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
tetrachloormethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1,1-trichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
1,1,2-trichloorethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
trichlooretheen	Grondwater (AS3000)	Idem
chloroform	Grondwater (AS3000)	Idem
vinylchloride	Grondwater (AS3000)	Idem
tribroommethaan	Grondwater (AS3000)	Idem
totaal olie C10 - C40	Grondwater (AS3000)	Conform AS3110-5

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	B1972563	08-04-2021	08-04-2021	ALC204
001	G6892697	08-04-2021	08-04-2021	ALC236
002	B1972553	08-04-2021	08-04-2021	ALC204
002	G6892732	08-04-2021	08-04-2021	ALC236
003	G6844242	08-04-2021	08-04-2021	ALC236

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	08-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	08-04-2021
Rapportnummer	13438558 - 1	Rapportagedatum	13-04-2021

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
003	B1972554	08-04-2021	08-04-2021	ALC204
004	G6892733	08-04-2021	08-04-2021	ALC236
004	B1972560	08-04-2021	08-04-2021	ALC204

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

SGS Environmental Analytics B.V.
Correspondentieadres
Steenhouwerstraat 15 · 3194 AG Rotterdam
Tel.: +31 (0)10 231 47 00 · Fax: +31 (0)10 416 30 34
www.sgs.com/analytics-nl

Analyserapport

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter
Postbus 422
8901 BE LEEUWARDEN

Uw projectnaam	: Puoldyk te Dronryp
Uw projectnummer	: SOL016569
SGS rapportnummer	: 13438573, versienummer: 1.
Rapport-verificatienummer	: PJWLQI1L

Rotterdam, 15-04-2021

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de analyse resultaten van het laboratoriumonderzoek ten behoeve van uw project SOL016569. Het onderzoek werd uitgevoerd conform uw opdracht. De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters zoals deze door SGS ontvangen zijn. De door u aangegeven omschrijvingen voor de monsters, het project en de monsternamedatum (indien aangeleverd) zijn overgenomen in dit analyserapport. SGS is niet verantwoordelijk voor de gegevens verstrekt door de opdrachtgever.

Het onderzoek is uitgevoerd door SGS Environmental Analytics B.V., gevestigd aan de Steenhouwerstraat 15 in Rotterdam (NL). Indien het onderzoek is uitgevoerd door derden of het SGS laboratorium in Frankrijk (99-101 Avenue Louis Roche, Gennevilliers) is dit in het rapport aangegeven.

Dit analyserapport bestaat inclusief bijlagen uit 7 pagina's. In geval van een versienummer van '2' of hoger vervallen de voorgaande versies. Alle bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van het rapport. Alleen vermenigvuldiging van het hele rapport is toegestaan.

Voor meer informatie, omtrent bijvoorbeeld meetonzekerheid of gebruikte analysemethoden, kunt u contact opnemen met de afdeling Customer Support.

Per 23 maart 2021 is SYNLAB Analytics & Services B.V. overgegaan naar de nieuwe naam SGS Environmental Analytics B.V. Alle erkenningen van SYNLAB Analytics & Services B.V blijven van kracht en zijn/worden omgezet naar SGS Environmental Analytics B.V.

Wij vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Jaap-Willem Hutter
Technical Director

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	08-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	08-04-2021
Rapportnummer	13438573 - 1	Rapportagedatum	15-04-2021

Nummer	Monstersoort	Monsterspecificatie
001	Asbestverdachte grond AS3000	ASBDAM01 ASBDAM01 Emmer dam 1, 130-160 m-mv. (130-160)
002	Asbestverdachte grond AS3000	ASBDAM02 ASBDAM02 Emmer dam 2, 120-170 m-mv. (120-170)
003	Asbestverdachte grond AS3000	ASBDMP03 ASBDMP03 Emmer mengmonster 3 sleuven demping 120-170 m-mv (120-170)

Analyse	Eenheid	Q	001	002	003
VOORBEREIDENDE RESULTATEN					
totaal aangeleverd monster	kg		11.45	12.48	14.38
in behandeling genomen gewicht	kg		11.45	12.48	14.38
Mengmonster samengesteld			nee	nee	nee
totaal gewicht <20 mm na drogen	g		9172 [1)]	8594 [1)]	10070
droge stof	gew.-%		80.1	68.9	70.0
KWANTITATIEF ASBESTONDERZOEK					
gemeten totaal asbestconcentratie	mg/kgds	S	<2	<2	<2
gemeten hechtgebonden-asbestconcentratie	mg/kgds	S	<2	<2	<2
gemeten niet-hechtgebonden-asbestconcentratie	mg/kgds	S	<2	<2	<2
ondergrens (95% betrouwb.interval)	mg/kgds	S	<2	<2	<2
bovengrens (95% betrouwb.interval)	mg/kgds	S	<2	<2	<2
gemeten hechtgebonden Serpentijn-asbestgehalte	mg/kgds	S	<2	<2	<2
gemeten niet-hechtgebonden Serpentijn-asbestgehalte	mg/kgds	S	<2	<2	<2
gemeten hechtgebonden Amfibool-asbestgehalte	mg/kgds	S	<2	<2	<2
gemeten niet-hechtgebonden Amfibool-asbestgehalte	mg/kgds	S	<2	<2	<2
berekende bepalingsgrens	mg/kgds	S	0.59	1.1	0.58
gewogen asbestconcentratie	mg/kgds	S	<2	<2	<2

De met S gemerkte analyses zijn geaccrediteerd en vallen onder de AS3000-erkenning.

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	08-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	08-04-2021
Rapportnummer	13438573 - 1	Rapportagedatum	15-04-2021

Voetnoten

1	Het aangeleverde analysemonster voldoet niet aan de minimaal vereiste hoeveelheid volgens de eisen in NEN5898 (hoofdstuk 5).

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

WSP Nederland BV
Trudy Ruiter

Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Orderdatum	08-04-2021
Projectnummer	SOL016569	Startdatum	08-04-2021
Rapportnummer	13438573 - 1	Rapportagedatum	15-04-2021

Analyse	Monstersoort	Relatie tot norm
totaal aangeleverd monster	Asbestverdachte grond AS3000	Conform AS3070-1 en conform NEN 5898
totaal gewicht <20 mm na drogen	Asbestverdachte grond AS3000	Idem
droge stof	Asbestverdachte grond AS3000	Idem
gemeten totaal asbestconcentratie	Asbestverdachte grond AS3000	Idem
ondergrens (95% betrouwb.interval)	Asbestverdachte grond AS3000	Idem
bovengrens (95% betrouwb.interval)	Asbestverdachte grond AS3000	Idem
gemeten hechtgebonden Serpentijn-asbestgehalte	Asbestverdachte grond AS3000	Idem
gemeten niet-hechtgebonden Serpentijn-asbestgehalte	Asbestverdachte grond AS3000	Idem
gemeten hechtgebonden Amfibool-asbestgehalte	Asbestverdachte grond AS3000	Idem
gemeten niet-hechtgebonden Amfibool-asbestgehalte	Asbestverdachte grond AS3000	Idem
berekende bepalingsgrens	Asbestverdachte grond AS3000	Idem

Monster	Barcode	Aanlevering	Monstername	Verpakking
001	E1928997	08-04-2021	08-04-2021	ALC291
002	E1928999	08-04-2021	08-04-2021	ALC291
003	E1928998	08-04-2021	08-04-2021	ALC291

Paraaf :

SGS Environmental Analytics B.V. IS GEACCREDITEERD VOLGENS DE DOOR DE RAAD VOOR ACCREDITATIE GESTELDE CRITERIA VOOR TESTLABORATORIA CONFORM EN ISO/IEC 17025:2017 ONDER NR. L 028

AL ONZE WERKZAAMHEDEN WORDEN UITGEVOERD ONDER DE ALGEMENE VOORWAARDEN GEDEPONEERD BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN TE ROTTERDAM INSCHRIJVING HANDELSREGISTER: KVK ROTTERDAM 24265286

Analyserapport bepaling van asbest conform NEN 5898

SGSnummer: 13438573-001
Datum analyse: 15-04-2021
Projectnummer: SOL016569
Projectnaam: SOL016569

Monsteromschrijving: ASBDAM01

Labomonster Gemeten concentraties	Concentratie (mg/kgds) **	Ondergrens (mg/kgds) **	Bovengrens (mg/kgds) **
gemeten serpentijn-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten amfibool-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten hechtgebonden-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten niet-hechtgebonden-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten totaal asbestconcentratie	<2	<2	<2
berekende bepalingsgrens	0.59		

Gewogen concentraties*			
gewogen asbestconcentratie	<2	<2	<2
gewogen niet-hechtgebonden asbestconcentratie	<2		

Voorbereidende resultaten		
totaal gewicht na drogen	9172	g
totaal gewicht <20 mm na drogen	9172	g
totaal gewicht voor drogen	11450	g
droge stof	80.1	gew.-%

Analyseresultaten

Fractie (mm)	massa zeeffractie (g)	percentage onderzocht (m/m)	Chrysotiel	Amosiet	Crocidoliet	Anthophylliet	Tremoliet	Actinoliet	Soort materiaal	Aantal deeltjes	Massa deeltjes in onderzochte fractie (g)	Concentratie hechtgebonden (mg/kgds)	Concentratie niet hechtgebonden (mg/kgds)	Ondergrens (mg/kgds)	Bovengrens (mg/kgds)	Bepalingsgrens (mg/kgds)****
>31.5	0	100														
20-31.5	0	100														
8-20	805	100														
4-8	784	100														
2-4	236	100														
1-2	123	29.2														0.6
0.5-1	37	100														
<0.5	7186															

Gevonden vezels in de fractie <0.5mm d.m.v. kwalitatief onderzoek m.b.v. stereo microscopie

bundels Chrysotiel	0
bundels Amosiet	0
bundels Crocidoliet	0
bundels Anthophylliet	0
bundels Tremoliet	0
bundels Actinoliet	0

* De gewogen concentratie is de concentratie serpentijn + 10 maal de concentratie amfibool. "Circulaire Bodemsanering, Staatscourant nr. 16675, 1 juli 2013".
** Alle afrondingen gebeuren vanaf het ruwe resultaat volgens tabel 5 uit NEN5898:2015.
*** De mate van hechtgebondenheid betreft een indicatieve weergave, welke is afgeleid van tabel 1 uit NEN5898:2015.
**** De bepalingsgrens wordt alleen bepaald voor de zeeffracties < 4 mm, indien hierin geen asbest is aangetroffen. De totale bepalingsgrens is verkregen door de bepalingsgrenzen van de afzonderlijke zeeffracties bij elkaar op te tellen .

Analyserapport bepaling van asbest conform NEN 5898

SGSnummer: 13438573-002
Datum analyse: 15-04-2021
Projectnummer: SOL016569
Projectnaam: SOL016569

Monsteromschrijving: ASBDAM02

Labomonster Gemeten concentraties	Concentratie (mg/kgds) **	Ondergrens (mg/kgds) **	Bovengrens (mg/kgds) **
gemeten serpentijn-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten amfibool-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten hechtgebonden-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten niet-hechtgebonden-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten totaal asbestconcentratie	<2	<2	<2
berekende bepalingsgrens	1.1		

Gewogen concentraties*			
gewogen asbestconcentratie	<2	<2	<2
gewogen niet-hechtgebonden asbestconcentratie	<2		

Voorbereidende resultaten		
totaal gewicht na drogen	8594	g
totaal gewicht <20 mm na drogen	8594	g
totaal gewicht voor drogen	12480	g
droge stof	68.9	gew.-%

Analyseresultaten

Fractie (mm)	massa zeeffractie (g)	percentage onderzocht (m/m)	Chrysotiel	Amosiet	Crocidoliet	Anthophylliet	Tremoliet	Actinoliet	Soort materiaal	Aantal deeltjes	Massa deeltjes in onderzochte fractie (g)	Concentratie hechtgebonden (mg/kgds)	Concentratie niet hechtgebonden (mg/kgds)	Ondergrens (mg/kgds)	Bovengrens (mg/kgds)	Bepalingsgrens (mg/kgds)****
>31.5	0	100														
20-31.5	0	100														
8-20	205	100														
4-8	262	100														
2-4	125	100														
1-2	83	42.9														0.3
0.5-1	62	6.6														0.7
<0.5	7857															

Gevonden vezels in de fractie <0.5mm d.m.v. kwalitatief onderzoek m.b.v. stereo microscopie

bundels Chrysotiel	0
bundels Amosiet	0
bundels Crocidoliet	0
bundels Anthophylliet	0
bundels Tremoliet	0
bundels Actinoliet	0

* De gewogen concentratie is de concentratie serpentijn + 10 maal de concentratie amfibool. "Circulaire Bodemsanering, Staatscourant nr. 16675, 1 juli 2013".
** Alle afrondingen gebeuren vanaf het ruwe resultaat volgens tabel 5 uit NEN5898:2015.
*** De mate van hechtgebondenheid betreft een indicatieve weergave, welke is afgeleid van tabel 1 uit NEN5898:2015.
**** De bepalingsgrens wordt alleen bepaald voor de zeeffracties < 4 mm, indien hierin geen asbest is aangetroffen. De totale bepalingsgrens is verkregen door de bepalingsgrenzen van de afzonderlijke zeeffracties bij elkaar op te tellen .

Analyserapport bepaling van asbest conform NEN 5898

SGSnummer: 13438573-003
Datum analyse: 15-04-2021
Projectnummer: SOL016569
Projectnaam: SOL016569

Monsteromschrijving: ASBDMP03

Labomonster Gemeten concentraties	Concentratie (mg/kgds) **	Ondergrens (mg/kgds) **	Bovengrens (mg/kgds) **
gemeten serpentijn-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten amfibool-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten hechtgebonden-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten niet-hechtgebonden-asbestconcentratie	<2	<2	<2
gemeten totaal asbestconcentratie	<2	<2	<2
berekende bepalingsgrens	0.58		

Gewogen concentraties*			
gewogen asbestconcentratie	<2	<2	<2
gewogen niet-hechtgebonden asbestconcentratie	<2		

Voorbereidende resultaten		
totaal gewicht na drogen	10070	g
totaal gewicht <20 mm na drogen	10070	g
totaal gewicht voor drogen	14380	g
droge stof	70.0	gew.-%

Analyseresultaten

Fractie (mm)	massa zeeffractie (g)	percentage onderzocht (m/m)	Chrysotiel	Amosiet	Crocidoliet	Anthophylliet	Tremoliet	Actinoliet	Soort materiaal	Aantal deeltjes	Massa deeltjes in onderzochte fractie (g)	Concentratie hechtgebonden (mg/kgds)	Concentratie niet hechtgebonden (mg/kgds)	Ondergrens (mg/kgds)	Bovengrens (mg/kgds)	Bepalingsgrens (mg/kgds)****
>31.5	0	100														
20-31.5	0	100														
8-20	420	100														
4-8	381	100														
2-4	179	100														
1-2	112	100														
0.5-1	87	7.1														0.6
<0.5	8889															

Gevonden vezels in de fractie <0.5mm d.m.v. kwalitatief onderzoek m.b.v. stereo microscopie

bundels Chrysotiel	0
bundels Amosiet	0
bundels Crocidoliet	0
bundels Anthophylliet	0
bundels Tremoliet	0
bundels Actinoliet	0

* De gewogen concentratie is de concentratie serpentijn + 10 maal de concentratie amfibool. "Circulaire Bodemsanering, Staatscourant nr. 16675, 1 juli 2013".
** Alle afrondingen gebeuren vanaf het ruwe resultaat volgens tabel 5 uit NEN5898:2015.
*** De mate van hechtgebondenheid betreft een indicatieve weergave, welke is afgeleid van tabel 1 uit NEN5898:2015.
**** De bepalingsgrens wordt alleen bepaald voor de zeeffracties < 4 mm, indien hierin geen asbest is aangetroffen. De totale bepalingsgrens is verkregen door de bepalingsgrenzen van de afzonderlijke zeeffracties bij elkaar op te tellen .

BIJLAGE

5 GETOETSTE ANALYSE-RESULTATEN EN TOETSINGSWAARDEN

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:45)

Projectcode	SOL016569	SOL016569	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	MM01	MM02	MM03
Monstersoort	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-		Ja		-		Ja		-	
droge stof	%	78.4	**78.4**			77.5	**77.5**			75.8	**75.8**		
gewicht artefacten	g	<1				<1				<1			
aard van de artefacten	-	Geen				Geen				Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	2.6	**2.6**			2.8	**2.8**			2.7	**2.7**		
KORRELGROOTTEVERDELING													
lutum (bodem)	% vd DS	21	**21**			29	**29**			32	**32**		
METALEN													
barium⁺	mg/kg	26	**29.9**	--		22	**19.5**	--		28	**22.8**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.183**	<=AW-0.03		0.22	**0.261**	<=AW-0.03		<0.2	**0.161**	<=AW-0.04	
kobalt	mg/kg	5.1	**5.82**	<=AW-0.05		5.2	**4.62**	<=AW-0.06		6.9	**5.67**	<=AW-0.05	
koper	mg/kg	32	**39.5**	<=AW0.00		29	**30.6**	<=AW-0.06		8.4	**8.44**	<=AW-0.21	
kwik°	mg/kg	0.07	**0.0766**	<=AW0.00		0.06	**0.0597**	<=AW0.00		<0.05	**0.0337**	<=AW0.00	
lood	mg/kg	38	**43.9**	<=AW-0.01		22	**22.9**	<=AW-0.06		19	**19.1**	<=AW-0.06	
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	<=AW-0.01		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01	
nikkel	mg/kg	16	**18.1**	<=AW-0.26		16	**14.4**	<=AW-0.32		21	**17.5**	<=AW-0.27	
zink	mg/kg	52	**62.3**	<=AW-0.13		54	**53.5**	<=AW-0.15		56	**52.2**	<=AW-0.15	
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN													
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fenantreen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-	
antraceen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fluoranteen	mg/kg	0.02	**0.02**	-		0.06	**0.06**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.03	**0.03**	-		<0.01	**0.007**	-	
chryseen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.04	**0.04**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.03	**0.03**	-		<0.01	**0.007**	-	
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.03	**0.03**	-		<0.01	**0.007**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.098	**0.098**	<=AW-0.04		0.264	**0.264**	<=AW-0.03		0.07	**0.07**	<=AW-0.04	
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)													
PCB 28	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 52	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 101	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 118	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 138	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 153	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 180	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**18.8**	<=AW	-	4.9	**17.5**	<=AW	-	4.9	**18.1**	<=AW	-
MINERALE OLIE													
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**13.5**	--	-	<5	**12.5**	--	-	<5	**13**	--	-
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**13.5**	--	-	<5	**12.5**	--	-	<5	**13**	--	-
fractie C22-C30	mg/kg	<5	**13.5**	--	-	<5	**12.5**	--	-	<5	**13**	--	-
fractie C30-C40	mg/kg	<5	**13.5**	--	-	<5	**12.5**	--	-	<5	**13**	--	-
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**53.8**	<=AW-0.03		<20	**50**	<=AW-0.03		<20	**51.9**	<=AW-0.03	

Monstercode	Monsteromschrijving
13434547-001	*MM01 MM01 01 (0-50) 04 (0-50) 05 (20-50) 07 (0-30) 16 (0-30)*
13434547-002	*MM02 MM02 06 (0-30) 09 (0-20) 11 (0-30) 13 (0-30) 15 (0-30)*
13434547-003	*MM03 MM03 17 (0-50) 19 (0-50) 22 (0-40) 24 (0-40) 26 (0-30) 27 (0-50)*

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:45)

Projectcode	SOL016569	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	MM04	MM05
Monstersoort	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-		Ja		-	
droge stof	%	79.4	**79.4**			75.4	**75.4**		
gewicht artefacten	g	<1				<1			
aard van de artefacten	-	Geen				Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	0.8	**0.8**			<0.5	**0.5**		
KORRELGROOTTEVERDELING									
lutum (bodem)	% vd DS	18	**18**			30	**30**		
METALEN									
barium+	mg/kg	<20	**18.1**	--		27	**23.2**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.193**	<=AW-0.03		<0.2	**0.169**	<=AW-0.03	
kobalt	mg/kg	3.9	**4.99**	<=AW-0.06		6.9	**5.97**	<=AW-0.05	
koper	mg/kg	18	**24**	<=AW-0.11		<5	**3.68**	<=AW-0.24	
kwik°	mg/kg	<0.05	**0.0399**	<=AW0.00		<0.05	**0.0346**	<=AW0.00	
lood	mg/kg	11	**13.4**	<=AW-0.08		13	**13.5**	<=AW-0.08	
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	<=AW-0.01		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01	
nikkel	mg/kg	12	**15**	<=AW-0.31		18	**15.8**	<=AW-0.30	
zink	mg/kg	32	**41.9**	<=AW-0.17		35	**34.3**	<=AW-0.18	
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN									
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fenantreen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
antraceen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fluoranteen	mg/kg	0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
chryseen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.098	**0.098**	<=AW-0.04		0.07	**0.07**	<=AW-0.04	
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)									
PCB 28	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 52	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 101	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 118	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 138	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 153	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 180	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**24.5**	<=AW	-	4.9	**24.5**	<=AW	-
MINERALE OLIE									
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**17.5**	--	-
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**17.5**	--	-
fractie C22-C30	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**17.5**	--	-
fractie C30-C40	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**17.5**	--	-
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**70**	<=AW-0.02		<20	**70**	<=AW-0.02	

Monstercode	Monsteromschrijving
13434547-004	*MM04 MM04 03 (100-150) 14 (80-120) 15 (100-150) 16 (90-140)*
13434547-005	*MM05 MM05 18 (70-120) 22 (70-120) 25 (100-150)*

Verklaring kolommen

SR	*Resultaat op het analyserapport*
BT	*Berekend toetsresultaat (omgerekend naar standaard bodem). Bij organische stof en lutum staan de voor de toetsing gebruikte waarden.*
BC	*Toetsoordeel*
BI	*SYNLAB berekende BodemIndex waarde: =(BT - (S of AW)) / (I - (S of AW))*

Verklaring toetsingsoordelen

-	*Geen toetsoordeel mogelijk*
--	*Heeft geen normwaarde, zorgplicht van toepassing*
---	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
#	*Verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
+	*De normen voor barium zijn ingetrokken. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte door het bevoegd gezag worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 625 mg/kg d.s (waterbodem) en de interventiewaarde voor landbodem van 920 mg/kg (landbodem).*
°	*Er staan twee interventie waardes beschreven voor kwik in grond in de circulaire bodemsanering (per 1 juli 2013); 4 mg/kg d.s. voor organisch kwik en 36 mg/kg d.s. voor anorganisch kwik. Het analyse resultaat is het gehalte aan kwik. Er kan daarin geen verder onderscheid worden gemaakt tussen de twee soorten. Voor deze toetsing wordt de eis van 36 mg/kg d.s. gehanteerd.*
<=AW	*Kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde*
WO	*Wonen*
IN	*Industrie*
,zp	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
>I	*Groter dan interventiewaarde*
>(ind)I	*INEV (Indicatieve interventiewaarde) wordt overschreden*
somIW>1	*Interventiewaarde wordt overschreden door som fractie interventiewaarde > 1 (interventie factor)*
^	*Enkele parameters ontbreken in de som*
>IND	*Groter dan industrie*

Kleur informatie

Rood	*> Interventiewaarde*
Roze	*> Industrie*
Oranje	*>= Tussenwaarde (BI ligt tussen 0.5 en 1)*
Blauw	*>= Achtergrond waarde*

Toetsing volgens BoToVa, module T.1-Beoordeling kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem
(Toetsversie 3.0.0, toetskader BBK, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:45)

Projectcode	SOL016569	SOL016569	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	MM01	MM02	MM03
Monstersoort	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Altijd toepasbaar**	**Altijd toepasbaar**	**Altijd toepasbaar**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-		Ja		-		Ja		-	
droge stof	%	78.4	**78.4**			77.5	**77.5**			75.8	**75.8**		
gewicht artefacten	g	<1				<1				<1			
aard van de artefacten	-	Geen				Geen				Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	2.6	**2.6**			2.8	**2.8**			2.7	**2.7**		
KORRELGROOTTEVERDELING													
lutum (bodem)	% vd DS	21	**21**			29	**29**			32	**32**		
METALEN													
barium^{+}	mg/kg	26	**29.9**	--		22	**19.5**	--		28	**22.8**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.183**	<=AW-0.03		0.22	**0.261**	<=AW-0.03		<0.2	**0.161**	<=AW-0.04	
kobalt	mg/kg	5.1	**5.82**	<=AW-0.05		5.2	**4.62**	<=AW-0.06		6.9	**5.67**	<=AW-0.05	
koper	mg/kg	32	**39.5**	<=AW0.00		29	**30.6**	<=AW-0.06		8.4	**8.44**	<=AW-0.21	
kwik°	mg/kg	0.07	**0.0766**	<=AW0.00		0.06	**0.0597**	<=AW0.00		<0.05	**0.0337**	<=AW0.00	
lood	mg/kg	38	**43.9**	<=AW-0.01		22	**22.9**	<=AW-0.06		19	**19.1**	<=AW-0.06	
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	<=AW-0.01		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01	
nikkel	mg/kg	16	**18.1**	<=AW-0.26		16	**14.4**	<=AW-0.32		21	**17.5**	<=AW-0.27	
zink	mg/kg	52	**62.3**	<=AW-0.13		54	**53.5**	<=AW-0.15		56	**52.2**	<=AW-0.15	
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN													
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fenantreen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-	
antraceen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fluoranteen	mg/kg	0.02	**0.02**	-		0.06	**0.06**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.03	**0.03**	-		<0.01	**0.007**	-	
chryseen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.04	**0.04**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.03	**0.03**	-		<0.01	**0.007**	-	
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		0.03	**0.03**	-		<0.01	**0.007**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.098	**0.098**	<=AW-0.04		0.264	**0.264**	<=AW-0.03		0.07	**0.07**	<=AW-0.04	
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)													
PCB 28	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 52	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 101	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 118	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 138	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 153	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
PCB 180	ug/kg	<1	**2.69**	-		<1	**2.5**	-		<1	**2.59**	-	
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**18.8**	<=AW	-	4.9	**17.5**	<=AW	-	4.9	**18.1**	<=AW	-
MINERALE OLIE													
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**13.5**	--	-	<5	**12.5**	--	-	<5	**13**	--	-
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**13.5**	--	-	<5	**12.5**	--	-	<5	**13**	--	-
fractie C22-C30	mg/kg	<5	**13.5**	--	-	<5	**12.5**	--	-	<5	**13**	--	-
fractie C30-C40	mg/kg	<5	**13.5**	--	-	<5	**12.5**	--	-	<5	**13**	--	-
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**53.8**	<=AW-0.03		<20	**50**	<=AW-0.03		<20	**51.9**	<=AW-0.03	

Monstercode	Monsteromschrijving
13434547-001	*MM01 MM01 01 (0-50) 04 (0-50) 05 (20-50) 07 (0-30) 16 (0-30)*
13434547-002	*MM02 MM02 06 (0-30) 09 (0-20) 11 (0-30) 13 (0-30) 15 (0-30)*
13434547-003	*MM03 MM03 17 (0-50) 19 (0-50) 22 (0-40) 24 (0-40) 26 (0-30) 27 (0-50)*

Toetsing volgens BoToVa, module T.1-Beoordeling kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem
(Toetsversie 3.0.0, toetskader BBK, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:45)

Projectcode	SOL016569	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	MM04	MM05
Monstersoort	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Altijd toepasbaar**	**Altijd toepasbaar**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-		Ja		-	
droge stof	%	79.4	**79.4**			75.4	**75.4**		
gewicht artefacten	g	<1				<1			
aard van de artefacten	-	Geen				Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	0.8	**0.8**			<0.5	**0.5**		
KORRELGROOTTEVERDELING									
lutum (bodem)	% vd DS	18	**18**			30	**30**		
METALEN									
barium^{+}	mg/kg	<20	**18.1**	--		27	**23.2**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.193**	<=AW-0.03		<0.2	**0.169**	<=AW-0.03	
kobalt	mg/kg	3.9	**4.99**	<=AW-0.06		6.9	**5.97**	<=AW-0.05	
koper	mg/kg	18	**24**	<=AW-0.11		<5	**3.68**	<=AW-0.24	
kwik°	mg/kg	<0.05	**0.0399**	<=AW0.00		<0.05	**0.0346**	<=AW0.00	
lood	mg/kg	11	**13.4**	<=AW-0.08		13	**13.5**	<=AW-0.08	
molybdeen	mg/kg	<0.5	**0.35**	<=AW-0.01		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01	
nikkel	mg/kg	12	**15**	<=AW-0.31		18	**15.8**	<=AW-0.30	
zink	mg/kg	32	**41.9**	<=AW-0.17		35	**34.3**	<=AW-0.18	
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN									
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fenantreen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
antraceen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fluoranteen	mg/kg	0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
chryseen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.098	**0.098**	<=AW-0.04		0.07	**0.07**	<=AW-0.04	
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)									
PCB 28	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 52	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 101	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 118	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 138	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 153	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
PCB 180	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.5**	-	
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**24.5**	<=AW	-	4.9	**24.5**	<=AW	-
MINERALE OLIE									
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**17.5**	--	-
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**17.5**	--	-
fractie C22-C30	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**17.5**	--	-
fractie C30-C40	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**17.5**	--	-
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**70**	<=AW-0.02		<20	**70**	<=AW-0.02	

Monstercode	Monsteromschrijving
13434547-004	*MM04 MM04 03 (100-150) 14 (80-120) 15 (100-150) 16 (90-140)*
13434547-005	*MM05 MM05 18 (70-120) 22 (70-120) 25 (100-150)*

Verklaring kolommen

SR	*Resultaat op het analyserapport*
BT	*Berekend toetsresultaat (omgerekend naar standaard bodem). Bij organische stof en lutum staan de voor de toetsing gebruikte waarden.*
BC	*Toetsoordeel*
BI	*SYNLAB berekende BodemIndex waarde: =(BT - (S of AW)) / (I - (S of AW))*

Verklaring toetsingsoordelen

-	*Geen toetsoordeel mogelijk*
--	*Heeft geen normwaarde, zorgplicht van toepassing*
---	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
#	*Verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
+	*De normen voor barium zijn ingetrokken. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte door het bevoegd gezag worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 625 mg/kg d.s (waterbodem) en de interventiewaarde voor landbodem van 920 mg/kg (landbodem).*
°	*Er staan twee interventie waardes beschreven voor kwik in grond in de circulaire bodemsanering (per 1 juli 2013); 4 mg/kg d.s. voor organisch kwik en 36 mg/kg d.s. voor anorganisch kwik. Het analyse resultaat is het gehalte aan kwik. Er kan daarin geen verder onderscheid worden gemaakt tussen de twee soorten. Voor deze toetsing wordt de eis van 36 mg/kg d.s. gehanteerd.*
<=AW	*Kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde*
WO	*Wonen*
IN	*Industrie*
,zp	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing.*
>I	*Groter dan interventiewaarde*
>(ind)I	*INEV (Indicatieve interventiewaarde) wordt overschreden*
somIW>1	*Interventiewaarde wordt overschreden door som fractie interventiewaarde > 1 (interventie factor)*
^	*Enkele parameters ontbreken in de som*
NT>I	*Niet toepasbaar > interventiewaarde*
NT	*Niet toepasbaar*
BT/BC gem	*gemiddelde op basis van standaard bodemtype (humus 10% en lutum 25%)*

Kleur informatie

Rood	*overschrijding klasse B / Interventiewaarde, nooit toepasbaar*
Oranje	*>= Tussenwaarde (BI ligt tussen 0.5 en 1) of groter dan de B waarde (component niveau) Klasse wonen of klasse industrie (monsterniveau)*
Blauw	*>= Achtergrond waarde, industrie of wonen op component niveau*

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:46)

Projectcode	SOL016569	SOL016569	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	M06	M07	MM08
Monstersoort	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**	**Voldoet aan Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-		Ja		-		Ja		-	
droge stof	%	78.9	**78.9**			77.8	**77.8**			73.4	**73.4**		
gewicht artefacten	g	<1				<1				<1			
aard van de artefacten	-	Geen				Geen				Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	0.8	**0.8**			2.3	**2.3**			6.6	**6.6**		
KORRELGROOTTEVERDELING													
lutum (bodem)	% vd DS	21	**21**			16	**16**			13	**13**		
METALEN													
barium⁺	mg/kg	<20	**16.1**	--		<20	**19.7**	--		23	**37.5**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.187**	<=AW-0.03		<0.2	**0.196**	<=AW-0.03		0.32	**0.399**	<=AW-0.02	
kobalt	mg/kg	4.7	**5.37**	<=AW-0.06		5.1	**7.08**	<=AW-0.05		5.8	**9.26**	<=AW-0.03	
koper	mg/kg	5.0	**6.25**	<=AW-0.22		6.6	**9.15**	<=AW-0.21		12	**16.1**	<=AW-0.16	
kwik°	mg/kg	<0.05	**0.0385**	<=AW0.00		<0.05	**0.0409**	<=AW0.00		0.07	**0.0828**	<=AW0.00	
lood	mg/kg	10	**11.6**	<=AW-0.08		50	**62.2**	WO	0.03	31	**37.9**	<=AW-0.03	
molybdeen	mg/kg	1.0	**1**	<=AW0.00		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01	
nikkel	mg/kg	14	**15.8**	<=AW-0.30		16	**21.5**	<=AW-0.21		18	**27.4**	<=AW-0.12	
zink	mg/kg	36	**43.4**	<=AW-0.17		43	**59.3**	<=AW-0.14		75	**106**	<=AW-0.06	
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN													
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fenantreen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		0.12	**0.12**	-	
antraceen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		0.04	**0.04**	-	
fluoranteen	mg/kg	0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-		0.26	**0.26**	-	
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-		0.14	**0.14**	-	
chryseen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-		0.13	**0.13**	-	
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		0.09	**0.09**	-	
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-		0.13	**0.13**	-	
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		0.10	**0.1**	-	
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-		0.09	**0.09**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.105	**0.105**	<=AW-0.04		0.07	**0.07**	<=AW-0.04		1.107	**1.11**	<=AW-0.01	
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)													
PCB 28	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 52	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 101	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 118	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 138	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 153	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 180	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**24.5**	<=AW	-	4.9	**21.3**	<=AW	-	4.9	**7.42**	<=AW	-
MINERALE OLIE													
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**15.2**	--	-	<5	**5.3**	--	-
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**15.2**	--	-	<5	**5.3**	--	-
fractie C22-C30	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**15.2**	--	-	<5	**5.3**	--	-
fractie C30-C40	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**15.2**	--	-	<5	**5.3**	--	-
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**70**	<=AW-0.02		<20	**60.9**	<=AW-0.03		<20	**21.2**	<=AW-0.04	

Monstercode	Monsteromschrijving
13436739-001	*M06 M06 20 (0-50)*
13436739-002	*M07 M07 DAM-03 (130-160)*
13436739-003	*MM08 MM08 DAM-04 (50-80) DAM-06 (100-150)*

Toetsing volgens BoToVa, module T.12-Beoordeling kwaliteit van grond volgens Wbb
(Toetsversie 3.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:46)

Projectcode	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	MM09
Monstersoort	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Overschrijding Achtergrondwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-	
droge stof	%	37.8	**37.8**		
gewicht artefacten	g	<1			
aard van de artefacten	-	Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	27.6	**27.6**		
KORRELGROOTTEVERDELING					
lutum (bodem)	% vd DS	11	**11**		
METALEN					
barium^{+}	mg/kg	28	**51.1**	--	
cadmium	mg/kg	0.54	**0.401**	<=AW	-0.02
kobalt	mg/kg	4.4	**7.8**	<=AW	-0.04
koper	mg/kg	20	**18.9**	<=AW	-0.14
kwik°	mg/kg	<0.05	**0.0372**	<=AW	0.00
lood	mg/kg	240	**230**	IN	0.38
molybdeen	mg/kg	1.8	**1.8**	WO	0.00
nikkel	mg/kg	14	**23.3**	<=AW	-0.18
zink	mg/kg	310	**349**	IN	0.36
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN					
naftaleen	mg/kg	0.02	**0.00725**	-	
fenantreen	mg/kg	0.13	**0.0471**	-	
antraceen	mg/kg	0.03	**0.0109**	-	
fluoranteen	mg/kg	0.18	**0.0652**	-	
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.08	**0.029**	-	
chryseen	mg/kg	0.07	**0.0254**	-	
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	0.04	**0.0145**	-	
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.07	**0.0254**	-	
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.07	**0.0254**	-	
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.12	**0.0435**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.81	**0.293**	<=AW	-0.03
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)					
PCB 28	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 52	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 101	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 118	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 138	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 153	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 180	ug/kg	<1	**0.254**	-	
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**1.78**	<=AW	-
MINERALE OLIE					
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**1.27**	--	-
fractie C12-C22	mg/kg	46	**16.7**	--	-
fractie C22-C30	mg/kg	130	**47.1**	--	-
fractie C30-C40	mg/kg	78	**28.3**	--	-
totaal olie C10 - C40	mg/kg	260	**94.2**	<=AW	-0.02

Monstercode	Monsteromschrijving
13436739-004	*MM09 MM09 DMP-08 (140-180)*

Verklaring kolommen

SR	*Resultaat op het analyserapport*
BT	*Berekend toetsresultaat (omgerekend naar standaard bodem). Bij organische stof en lutum staan de voor de toetsing gebruikte waarden.*
BC	*Toetsoordeel*
BI	*SYNLAB berekende BodemIndex waarde: =(BT - (S of AW)) / (I - (S of AW))*

Verklaring toetsingsoordelen

-	*Geen toetsoordeel mogelijk*
--	*Heeft geen normwaarde, zorgplicht van toepassing*
---	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
#	*Verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
+	*De normen voor barium zijn ingetrokken. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte door het bevoegd gezag worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 625 mg/kg d.s (waterbodem) en de interventiewaarde voor landbodem van 920 mg/kg (landbodem).*
°	*Er staan twee interventie waardes beschreven voor kwik in grond in de circulaire bodemsanering (per 1 juli 2013); 4 mg/kg d.s. voor organisch kwik en 36 mg/kg d.s. voor anorganisch kwik. Het analyse resultaat is het gehalte aan kwik. Er kan daarin geen verder onderscheid worden gemaakt tussen de twee soorten. Voor deze toetsing wordt de eis van 36 mg/kg d.s. gehanteerd.*
<=AW	*Kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde*
WO	*Wonen*
IN	*Industrie*
,zp	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
>I	*Groter dan interventiewaarde*
>(ind)I	*INEV (Indicatieve interventiewaarde) wordt overschreden*
somIW>1	*Interventiewaarde wordt overschreden door som fractie interventiewaarde > 1 (interventie factor)*
^	*Enkele parameters ontbreken in de som*
>IND	*Groter dan industrie*

Kleur informatie

Rood	*> Interventiewaarde*
Roze	*> Industrie*
Oranje	*>= Tussenwaarde (BI ligt tussen 0.5 en 1)*
Blauw	*>= Achtergrond waarde*

Toetsing volgens BoToVa, module T.1-Beoordeling kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem
(Toetsversie 3.0.0, toetskader BBK, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:46)

Projectcode	SOL016569	SOL016569	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	M06	M07	MM08
Monstersoort	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Altijd toepasbaar**	**Altijd toepasbaar**	**Altijd toepasbaar**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-		Ja		-		Ja		-	
droge stof	%	78.9	**78.9**			77.8	**77.8**			73.4	**73.4**		
gewicht artefacten	g	<1				<1				<1			
aard van de artefacten	-	Geen				Geen				Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	0.8	**0.8**			2.3	**2.3**			6.6	**6.6**		
KORRELGROOTTEVERDELING													
lutum (bodem)	% vd DS	21	**21**			16	**16**			13	**13**		
METALEN													
barium^{+}	mg/kg	<20	**16.1**	--		<20	**19.7**	--		23	**37.5**	--	
cadmium	mg/kg	<0.2	**0.187**	<=AW-0.03		<0.2	**0.196**	<=AW-0.03		0.32	**0.399**	<=AW-0.02	
kobalt	mg/kg	4.7	**5.37**	<=AW-0.06		5.1	**7.08**	<=AW-0.05		5.8	**9.26**	<=AW-0.03	
koper	mg/kg	5.0	**6.25**	<=AW-0.22		6.6	**9.15**	<=AW-0.21		12	**16.1**	<=AW-0.16	
kwik°	mg/kg	<0.05	**0.0385**	<=AW0.00		<0.05	**0.0409**	<=AW0.00		0.07	**0.0828**	<=AW0.00	
lood	mg/kg	10	**11.6**	<=AW-0.08		50	**62.2**	WO	0.03	31	**37.9**	<=AW-0.03	
molybdeen	mg/kg	1.0	**1**	<=AW0.00		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01		<0.5	**0.35**	<=AW-0.01	
nikkel	mg/kg	14	**15.8**	<=AW-0.30		16	**21.5**	<=AW-0.21		18	**27.4**	<=AW-0.12	
zink	mg/kg	36	**43.4**	<=AW-0.17		43	**59.3**	<=AW-0.14		75	**106**	<=AW-0.06	
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN													
naftaleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-	
fenantreen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		0.12	**0.12**	-	
antraceen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		0.04	**0.04**	-	
fluoranteen	mg/kg	0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-		0.26	**0.26**	-	
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-		0.14	**0.14**	-	
chryseen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-		0.13	**0.13**	-	
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		0.09	**0.09**	-	
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.02	**0.02**	-		<0.01	**0.007**	-		0.13	**0.13**	-	
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	<0.01	**0.007**	-		<0.01	**0.007**	-		0.10	**0.1**	-	
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.01	**0.01**	-		<0.01	**0.007**	-		0.09	**0.09**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.105	**0.105**	<=AW-0.04		0.07	**0.07**	<=AW-0.04		1.107	**1.11**	<=AW-0.01	
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)													
PCB 28	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 52	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 101	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 118	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 138	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 153	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
PCB 180	ug/kg	<1	**3.5**	-		<1	**3.04**	-		<1	**1.06**	-	
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**24.5**	<=AW	-	4.9	**21.3**	<=AW	-	4.9	**7.42**	<=AW	-
MINERALE OLIE													
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**15.2**	--	-	<5	**5.3**	--	-
fractie C12-C22	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**15.2**	--	-	<5	**5.3**	--	-
fractie C22-C30	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**15.2**	--	-	<5	**5.3**	--	-
fractie C30-C40	mg/kg	<5	**17.5**	--	-	<5	**15.2**	--	-	<5	**5.3**	--	-
totaal olie C10 - C40	mg/kg	<20	**70**	<=AW-0.02		<20	**60.9**	<=AW-0.03		<20	**21.2**	<=AW-0.04	

Monstercode	Monsteromschrijving
13436739-001	*M06 M06 20 (0-50)*
13436739-002	*M07 M07 DAM-03 (130-160)*
13436739-003	*MM08 MM08 DAM-04 (50-80) DAM-06 (100-150)*

Toetsing volgens BoToVa, module T.1-Beoordeling kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem
(Toetsversie 3.0.0, toetskader BBK, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:46)

Projectcode	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	MM09
Monstersoort	Grond (AS3000)
Monster conclusie	**Klasse industrie**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI
monster voorbehandeling		Ja		-	
droge stof	%	37.8	**37.8**		
gewicht artefacten	g	<1			
aard van de artefacten	-	Geen			
organische stof (gloeiverlies)	%	27.6	**27.6**		
KORRELGROOTTEVERDELING					
lutum (bodem)	% vd DS	11	**11**		
METALEN					
barium⁺	mg/kg	28	**51.1**	--	
cadmium	mg/kg	0.54	**0.401**	<=AW-0.02	
kobalt	mg/kg	4.4	**7.8**	<=AW-0.04	
koper	mg/kg	20	**18.9**	<=AW-0.14	
kwik°	mg/kg	<0.05	**0.0372**	<=AW	0.00
lood	mg/kg	240	**230**	IN	0.38
molybdeen	mg/kg	1.8	**1.8**	WO	0.00
nikkel	mg/kg	14	**23.3**	<=AW-0.18	
zink	mg/kg	310	**349**	IN	0.36
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN					
naftaleen	mg/kg	0.02	**0.00725**	-	
fenantreen	mg/kg	0.13	**0.0471**	-	
antraceen	mg/kg	0.03	**0.0109**	-	
fluoranteen	mg/kg	0.18	**0.0652**	-	
benzo(a)antraceen	mg/kg	0.08	**0.029**	-	
chryseen	mg/kg	0.07	**0.0254**	-	
benzo(k)fluoranteen	mg/kg	0.04	**0.0145**	-	
benzo(a)pyreen	mg/kg	0.07	**0.0254**	-	
benzo(ghi)peryleen	mg/kg	0.07	**0.0254**	-	
indeno(1,2,3-cd)pyreen	mg/kg	0.12	**0.0435**	-	
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	mg/kg	0.81	**0.293**	<=AW-0.03	
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)					
PCB 28	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 52	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 101	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 118	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 138	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 153	ug/kg	<1	**0.254**	-	
PCB 180	ug/kg	<1	**0.254**	-	
som PCB (7) (0.7 factor)	ug/kg	4.9	**1.78**	<=AW	-
MINERALE OLIE					
fractie C10-C12	mg/kg	<5	**1.27**	--	-
fractie C12-C22	mg/kg	46	**16.7**	--	-
fractie C22-C30	mg/kg	130	**47.1**	--	-
fractie C30-C40	mg/kg	78	**28.3**	--	-
totaal olie C10 - C40	mg/kg	260	**94.2**	<=AW-0.02	

Monstercode	Monsteromschrijving
13436739-004	*MM09 MM09 DMP-08 (140-180)*

Verklaring kolommen

SR	*Resultaat op het analyserapport*
BT	*Berekend toetsresultaat (omgerekend naar standaard bodem). Bij organische stof en lutum staan de voor de toetsing gebruikte waarden.*
BC	*Toetsoordeel*
BI	*SYNLAB berekende BodemIndex waarde: =(BT - (S of AW)) / (I - (S of AW))*

Verklaring toetsingsoordelen

-	*Geen toetsoordeel mogelijk*
--	*Heeft geen normwaarde, zorgplicht van toepassing*
---	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
#	*Verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
+	*De normen voor barium zijn ingetrokken. Indien er sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte door het bevoegd gezag worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 625 mg/kg d.s (waterbodem) en de interventiewaarde voor landbodem van 920 mg/kg (landbodem).*
°	*Er staan twee interventie waardes beschreven voor kwik in grond in de circulaire bodemsanering (per 1 juli 2013); 4 mg/kg d.s. voor organisch kwik en 36 mg/kg d.s. voor anorganisch kwik. Het analyse resultaat is het gehalte aan kwik. Er kan daarin geen verder onderscheid worden gemaakt tussen de twee soorten. Voor deze toetsing wordt de eis van 36 mg/kg d.s. gehanteerd.*
<=AW	*Kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde*
WO	*Wonen*
IN	*Industrie*
,zp	*Interventiewaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing.*
>I	*Groter dan interventiewaarde*
>(ind)I	*INEV (Indicatieve interventiewaarde) wordt overschreden*
somIW>1	*Interventiewaarde wordt overschreden door som fractie interventiewaarde > 1 (interventie factor)*
^	*Enkele parameters ontbreken in de som*
NT>I	*Niet toepasbaar > interventiewaarde*
NT	*Niet toepasbaar*
BT/BC gem	*gemiddelde op basis van standaard bodemtype (humus 10% en lutum 25%)*

Kleur informatie

Rood	*overschrijding klasse B / Interventiewaarde, nooit toepasbaar*
Oranje	*>= Tussenwaarde (BI ligt tussen 0.5 en 1) of groter dan de B waarde (component niveau) Klasse wonen of klasse industrie (monsterniveau)*
Blauw	*>= Achtergrond waarde, industrie of wonen op component niveau*

Toetsing volgens BoToVa, module T.13-Beoordeling kwaliteit van grondwater volgens Wbb
(Toetsversie 2.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:47)

Projectcode	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	15-1-1
Monstersoort	Grondwater (AS3000)
Monster conclusie	**Overschrijding Streefwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI
METALEN					
barium	ug/l	<15	**10.5**	<=S	-
cadmium	ug/l	<0.20	**0.14**	<=S	-
kobalt	ug/l	14	**14**	<=S	-
koper	ug/l	<2.0	**1.4**	<=S	-
kwik	ug/l	<0.05	**0.035**	<=S	-
lood	ug/l	<2.0	**1.4**	<=S	-
molybdeen	ug/l	8.3	**8.3**	>S	0.01
nikkel	ug/l	18	**18**	>S	0.05
zink	ug/l	16	**16**	<=S	-
VLUCHTIGE AROMATEN					
benzeen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
tolueen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
ethylbenzeen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
o-xyleen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
p- en m-xyleen	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
xylenen (0.7 factor)	ug/l	0.21	**0.21**	<=S	-
styreen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
naftaleen	ug/l	0.03	**0.03**	>S	0.00
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN					
1,1-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,2-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,1-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
cis-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
trans-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
som (cis,trans) 1,2- dichloorethenen (0.7 factor)	ug/l	0.14	**0.14**	<=S	-
dichloormethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,1-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
1,2-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
1,3-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
som dichloorpropanen (0.7 factor)	ug/l	0.42	**0.42**	<=S	-
tetrachlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
tetrachloormethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
1,1,1-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
1,1,2-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
trichlooretheen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
chloroform	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
vinylchloride	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
tribroommethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	---	
MINERALE OLIE					
fractie C10-C12	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C12-C22	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C22-C30	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C30-C40	ug/l	<25	**17.5**	--	-
totaal olie C10 - C40	ug/l	<50	**35**	<=S	-

ADDITIONELE TOETSPARAMETERS	Eenheid	BT	BC
13438558-001			
som 16 aromatische oplosmiddelen (Bbk, 1-1-2008)	ug/l	**0.77**	^--
som 10 polyaromatische koolwaterstoffen (VROM)	DIMSLS	**0.000429**	

Monstercode	Monsteromschrijving
13438558-001	*15-1-1 15-1-1 15 (150-250)*

Toetsing volgens BoToVa, module T.13-Beoordeling kwaliteit van grondwater volgens Wbb
(Toetsversie 2.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:47)

Projectcode	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	16-1-1
Monstersoort	Grondwater (AS3000)
Monster conclusie	**Overschrijding Streefwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI
METALEN					
barium	ug/l	16	**16**	<=S	-
cadmium	ug/l	<0.20	**0.14**	<=S	-
kobalt	ug/l	18	**18**	<=S	-
koper	ug/l	5.8	**5.8**	<=S	-
kwik	ug/l	<0.05	**0.035**	<=S	-
lood	ug/l	<2.0	**1.4**	<=S	-
molybdeen	ug/l	11	**11**	>S	0.02
nikkel	ug/l	19	**19**	>S	0.07
zink	ug/l	46	**46**	<=S	-
VLUCHTIGE AROMATEN					
benzeen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
tolueen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
ethylbenzeen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
o-xyleen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
p- en m-xyleen	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
xylenen (0.7 factor)	ug/l	0.21	**0.21**	<=S	-
styreen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
naftaleen	ug/l	0.02	**0.02**	>S	0.00
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN					
1,1-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,2-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,1-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
cis-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
trans-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
som (cis,trans) 1,2- dichloorethenen (0.7 factor)	ug/l	0.14	**0.14**	<=S	-
dichloormethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,1-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
1,2-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
1,3-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
som dichloorpropanen (0.7 factor)	ug/l	0.42	**0.42**	<=S	-
tetrachlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
tetrachloormethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
1,1,1-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
1,1,2-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
trichlooretheen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
chloroform	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
vinylchloride	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
tribroommethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	---	
MINERALE OLIE					
fractie C10-C12	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C12-C22	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C22-C30	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C30-C40	ug/l	<25	**17.5**	--	-
totaal olie C10 - C40	ug/l	<50	**35**	<=S	-

ADDITIONELE TOETSPARAMETERS	Eenheid	BT	BC
13438558-002			
som 16 aromatische oplosmiddelen (Bbk, 1-1-2008)	ug/l	**0.77**	^--
som 10 polyaromatische koolwaterstoffen (VROM)	DIMSLS	**0.000286**	

Monstercode	Monsteromschrijving
13438558-002	*16-1-1 16-1-1 16 (150-250)*

Toetsing volgens BoToVa, module T.13-Beoordeling kwaliteit van grondwater volgens Wbb
(Toetsversie 2.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:47)

Projectcode	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	DAM-06-1-1
Monstersoort	Grondwater (AS3000)
Monster conclusie	**Overschrijding Streefwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI
METALEN					
barium	ug/l	27	**27**	<=S	-
cadmium	ug/l	<0.20	**0.14**	<=S	-
kobalt	ug/l	8.3	**8.3**	<=S	-
koper	ug/l	2.5	**2.5**	<=S	-
kwik	ug/l	<0.05	**0.035**	<=S	-
lood	ug/l	<2.0	**1.4**	<=S	-
molybdeen	ug/l	3.6	**3.6**	<=S	-
nikkel	ug/l	11	**11**	<=S	-
zink	ug/l	24	**24**	<=S	-
VLUCHTIGE AROMATEN					
benzeen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
tolueen	ug/l	2.3	**2.3**	<=S	-
ethylbenzeen	ug/l	0.26	**0.26**	<=S	-
o-xyleen	ug/l	0.37	**0.37**	-	
p- en m-xyleen	ug/l	0.91	**0.91**	-	
xylenen (0.7 factor)	ug/l	1.28	**1.28**	>S	0.02
styreen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
naftaleen	ug/l	0.03	**0.03**	>S	0.00
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN					
1,1-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,2-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,1-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
cis-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
trans-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
som (cis,trans) 1,2- dichloorethenen (0.7 factor)	ug/l	0.14	**0.14**	<=S	-
dichloormethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,1-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
1,2-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
1,3-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
som dichloorpropanen (0.7 factor)	ug/l	0.42	**0.42**	<=S	-
tetrachlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
tetrachloormethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
1,1,1-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
1,1,2-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
trichlooretheen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
chloroform	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
vinylchloride	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
tribroommethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	---	
MINERALE OLIE					
fractie C10-C12	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C12-C22	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C22-C30	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C30-C40	ug/l	<25	**17.5**	--	-
totaal olie C10 - C40	ug/l	<50	**35**	<=S	-

ADDITIONELE TOETSPARAMETERS	Eenheid	BT	BC
13438558-003			
som 16 aromatische oplosmiddelen (Bbk, 1-1-2008)	ug/l	**4.12**	^--
som 10 polyaromatische koolwaterstoffen (VROM)	DIMSLS	**0.000429**	

Monstercode	Monsteromschrijving
13438558-003	*DAM-06-1-1 DAM-06-1-1 DAM-06 (150-250)*

Toetsing volgens BoToVa, module T.13-Beoordeling kwaliteit van grondwater volgens Wbb
(Toetsversie 2.0.0, toetskader WBB, SIKB versie 13.3.0, toetsingsdatum: 13-04-2021 - 14:47)

Projectcode	SOL016569
Projectnaam	Puoldyk te Dronryp
Monsteromschrijving	DMP-08-1-1
Monstersoort	Grondwater (AS3000)
Monster conclusie	**Overschrijding Streefwaarde**

Analyse	Eenheid	SR	BT	BC	BI
METALEN					
barium	ug/l	35	**35**	<=S	-
cadmium	ug/l	<0.20	**0.14**	<=S	-
kobalt	ug/l	<2	**1.4**	<=S	-
koper	ug/l	<2.0	**1.4**	<=S	-
kwik	ug/l	<0.05	**0.035**	<=S	-
lood	ug/l	<2.0	**1.4**	<=S	-
molybdeen	ug/l	<2	**1.4**	<=S	-
nikkel	ug/l	3.6	**3.6**	<=S	-
zink	ug/l	<10	**7**	<=S	-
VLUCHTIGE AROMATEN					
benzeen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
tolueen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
ethylbenzeen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
o-xyleen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
p- en m-xyleen	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
xylenen (0.7 factor)	ug/l	0.21	**0.21**	<=S	-
styreen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
naftaleen	ug/l	0.03	**0.03**	>S	0.00
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN					
1,1-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,2-dichloorethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,1-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
cis-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
trans-1,2-dichlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	-	
som (cis,trans) 1,2- dichloorethenen (0.7 factor)	ug/l	0.14	**0.14**	<=S	-
dichloormethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
1,1-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
1,2-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
1,3-dichloorpropaan	ug/l	<0.2	**0.14**	-	
som dichloorpropanen (0.7 factor)	ug/l	0.42	**0.42**	<=S	-
tetrachlooretheen	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
tetrachloormethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
1,1,1-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
1,1,2-trichloorethaan	ug/l	<0.1	**0.07**	<=S	-
trichlooretheen	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
chloroform	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
vinylchloride	ug/l	<0.2	**0.14**	<=S	-
tribroommethaan	ug/l	<0.2	**0.14**	---	
MINERALE OLIE					
fractie C10-C12	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C12-C22	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C22-C30	ug/l	<25	**17.5**	--	-
fractie C30-C40	ug/l	<25	**17.5**	--	-
totaal olie C10 - C40	ug/l	<50	**35**	<=S	-

ADDITIONELE TOETSPARAMETERS	Eenheid	BT	BC
13438558-004			
som 16 aromatische oplosmiddelen (Bbk, 1-1-2008)	ug/l	**0.77**	^--
som 10 polyaromatische koolwaterstoffen (VROM)	DIMSLS	**0.000429**	

Monstercode	Monsteromschrijving
13438558-004	*DMP-08-1-1 DMP-08-1-1 DMP-08 (150-250)*

Verklaring kolommen

SR	*Resultaat op het analyserapport*
BT	*Berekend toetsresultaat (omgerekend naar standaard bodem). Bij organische stof en lutum staan de voor de toetsing gebruikte waarden.*
BC	*Toetsoordeel*
BI	*SYNLAB berekende BodemIndex waarde: =(BT - (S of AW)) / (I - (S of AW))*

Verklaring toetsingsoordelen

-	*Geen toetsoordeel mogelijk*
--	*Heeft geen normwaarde, zorgplicht van toepassing*
---	*Streefwaarde ontbreekt, zorgplicht van toepassing*
#	*Verhoogde rapportagegrens, voor meer informatie zie analysecertificaat*
<=AW	*Kleiner dan of gelijk aan de achtergrondwaarde*
<=S	*Kleiner dan of gelijk aan de streefwaarde*
>S	*Groter dan de streefwaarde*
>I	*Groter dan interventiewaarde*
>(ind)I	*INEV (Indicatieve interventiewaarde) wordt overschreden*
^	*Enkele parameters ontbreken in de som*

Kleur informatie

Rood *> Interventiewaarde*
Oranje *>= Tussenwaarde (BI ligt tussen 0.5 en 1)*
Blauw *> streefwaarde*

Bijlage 5 Archeologisch onderzoek

RAAP-NOTITIE 856

Plangebied De Skries te Dronrijp

Gemeente Menaldumadeel

Een archeologisch vooronderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Menaldumadeel
Titel: Plangebied De Skries te Dronrijp, gemeente Menaldumadeel; een archeologisch vooronderzoek
Status: eindversie
Datum: september 2004
Auteur: *dr. J.J. Hekman*
Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2004\MEDR\NO856-MEDR.doc
Projectcode: MEDR
Projectleider: dr. J.J. Hekman
Projectmedewerkers: D. van den Berg & E.J.M. van der Zwet
ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing
Autorisatie: drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.
Zeeburgerdijk 54
1094 AE Amsterdam
Postbus 1347
1000 BH Amsterdam

telefoon: 020-463 4848
telefax: 020-463 4949
E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2004

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen
- *opdrachtgever:* gemeente Menaldumadeel
- *aanleiding onderzoek:* planontwikkeling
- *datum uitvoering veldwerk:* week 36, 2004

Locatiegegevens
- *plangebied:* het plangebied ligt aan de oostzijde van Dronrijp, ten noorden van de Puoldyk
- *plaats*: Dronrijp
- *gemeente:* Menaldumadeel
- *provincie:* Fryslân
- *kadastrale gegevens*: Dronrijp sectie A, nr. 2441 en Dronrijp Sectie B, nr. 1662
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000:* 5H
- *plangebied in gebruik als:* grasland
- *oppervlakte plan-/onderzoeksgebied:* ca. 6,5 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y):* 172.900/578.750

Onderzoeksvragen
Zijn er aanwijzingen in het plangebied voor de aanwezigheid van (grotere) archeologische nederzettingen?

Het archeologisch vooronderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting:* volgens de FAMKE (Provincie Fryslân, 2002) geldt er een middelmatige archeologische verwachting voor de periode Midden Bronstijd t/m Vroege Middeleeuwen
- *ARCHIS-waarnemingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*
  - in plangebied: geen
  - in de directe nabijheid (< 300m): ten zuidwesten van het plangebied is een terpzool aangetroffen met materiaal daterend uit de 2e/3e eeuw na Chr. en de Late Middeleeuwem (ARCHIS-waarnemingsnummer 45387). Het ARC (Archaeological Research & Consultancy) uit Groningen heeft hier in 2001 een opgraving uitgevoerd.

Bodemkundige gegevens

De bodem in het plangebied bestaat volgens de Bodemkaart (Stiboka, 1976) uit kalkrijke poldervaaggronden (zware zavel; code: Mn25A); kalkarme, knippige poldervaaggronden (zware zavel; code: gMn25C) en kalkarme, knippige poldervaaggronden (klei; code: gMn85C).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen:* de boringen zijn min of meer regelmatig verdeeld over het plangebied (zie figuur 1)
- *gebruikt boormateriaal:* gutsboor met een diameter van 3 cm
- *totaal aantal boringen:* 34
- *minimaal geboorde diepte:* 2,5 m –Mv
- *maximaal geboorde diepte:* 3,8 m –Mv
- *boorbeschrijvingen:* op standaardformulieren, onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989)
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met:* meetlinten

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch):* de laagopeenvolging in het plangebied is van boven naar beneden als volgt: de toplaag bestaat uit een ca. 0,3 m dikke kleilaag (bruingrijs, matig stevig, zwak siltig, licht humeus). Deze laag is geïnterpreteerd als bouwvoor. Daaronder liggen tot ca. 1,8 m –Mv lichtgrijze kleilagen, soms met ijzervlekken of zandlaagjes (mariene afzettingen). Daaronder ligt zand (grijs, zeer fijn, licht siltig), soms met mariene schelpfragmenten
- *Archeologische indicatoren in boringen:* geen

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Uit het inventariserend archeologisch onderzoek in het onderzoeksgebied blijkt dat de bodemopbouw bestaat uit grijs zand met daarop kleilagen en een bouwvoor van klei. In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een (grotere) nederzetting in de bodem.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het booronderzoek wordt voor het onderzoeksgebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

- *contactpersoon overheid:* dr. G.J. de Langen, provinciaal archeoloog, provincie Fryslân (tel. 058-2925487)
- *contactpersoon RAAP:* dr. J.J. Hekman, projectleider (tel. 512-589140)

Periode	Datering				
Nieuwe tijd	1500		-	heden	
Late Middeleeuwen	1050		-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450		-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12	voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800		-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000		-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300		-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800		-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000		-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Literatuur

Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998. *Handboek ROB-specificaties.* Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters.* Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Provincie Fryslân, 2002. *Cultuurhistorische Kaart Fryslân. Digitale informatie over cultuurhistorie: aardkunde, archeologie (FAMKE), historische geografie, bouwhistorie. Cd-rom, versie 1.0.* Provincie Fryslân, Leeuwarden.

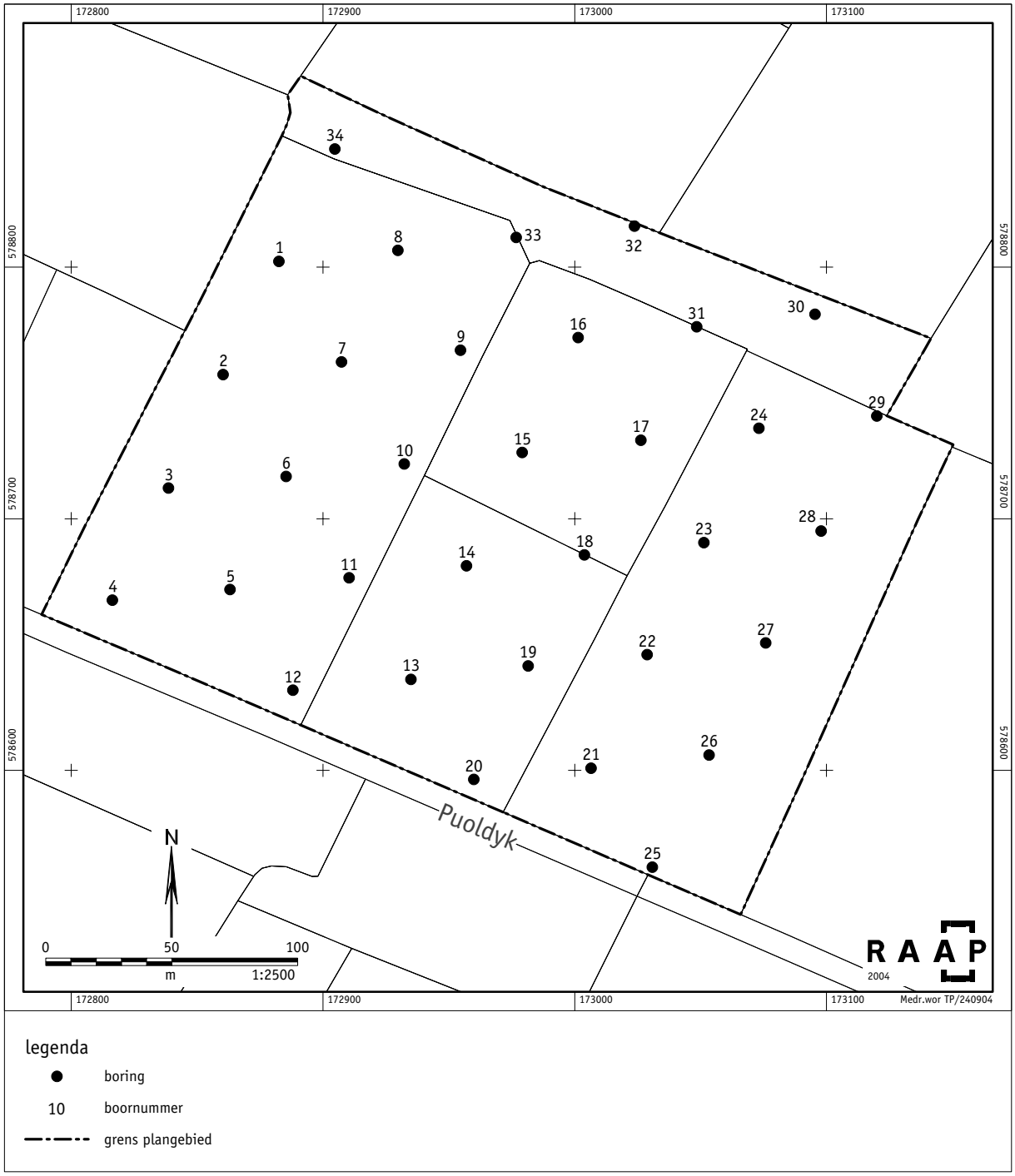
Stiboka, 1976. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 5 West Harlingen/Blad 5 Oost Harlingen.* Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie.* Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Boorpuntenkaart

Bijlage 6 Vormvrije- m.e.r.-beoordeling

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Stedelijke ontwikkeling Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III

Project: 20210271

identificatie	**planstatus**	
Auteur:	datum:	status:
M.A Bulthuis / T. de Jong	01-11-2021 / 27-01-2022	definitief

Inhoud

1. Inleiding **3**
- 1.1. Aanleiding 3
- 1.2. Wat houdt een m.e.r.-beoordeling in? 4
- 1.3. Leeswijzer 4

2. Kenmerken en plaats van het project **5**
- 2.1. Kenmerken van het project 5
- 2.2. Plaats van het project 6

3. Kenmerken van de milieueffecten **8**

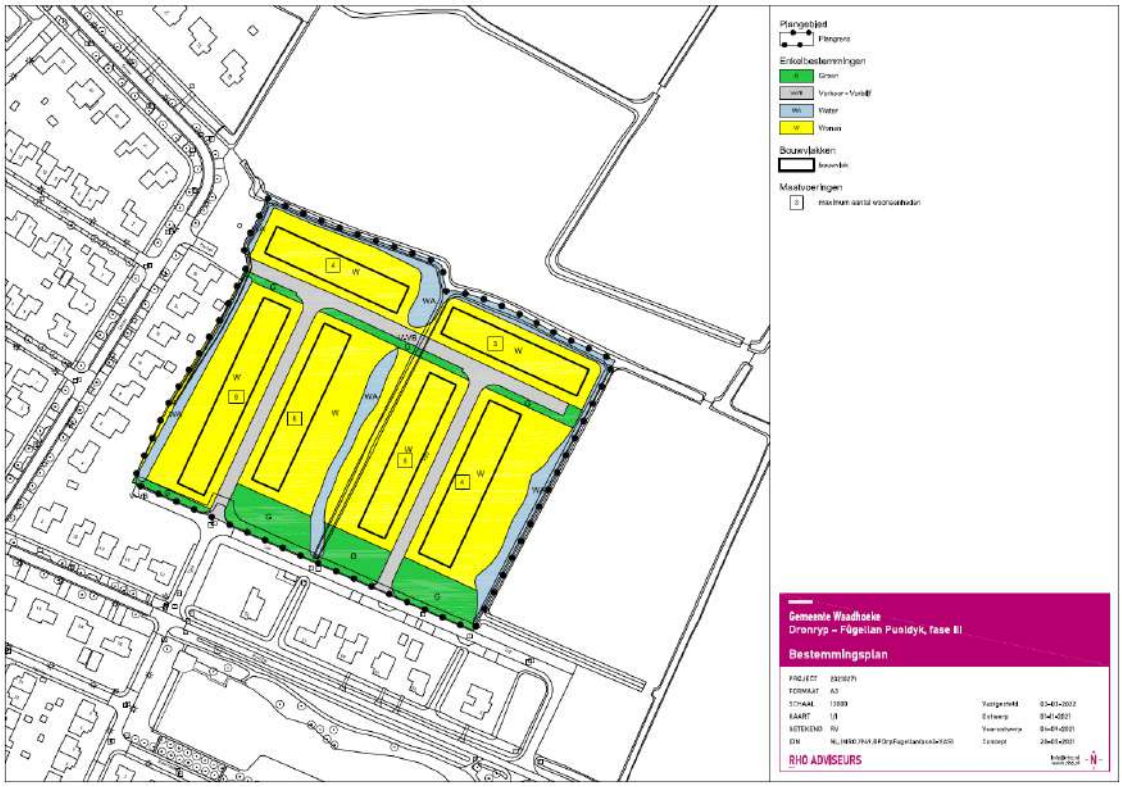
4. Conclusie **11**

Bijlage:

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De gemeente Waadhoeke is voornemens ter plaatse van de oostzijde van Dronryp, woningbouw en bijbehorende infrastructuur te realiseren. Het voornemen bestaat uit de realisatie van 31 grondgebonden woningen. Om deze ontwikkeling juridisch planologisch mogelijk te maken wordt een bestemmingsplan opgesteld. Ten behoeve van deze ruimtelijke procedure is eveneens een vormvrije m.e.r.-beoordeling noodzakelijk.

Figuur 1.1 Voorgestelde inrichting plangebied.

In onderdeel C en D van de bijlage van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het uitwerkingsplan planMER-plichtig (onderdeel C en D), projectMER-plichtig (onderdeel C) of m.e.r.-beoordelingsplichtig (onderdeel D) zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen.

In onderdeel D van het Besluit m.e.r. (D11.2) is de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject opgenomen. In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op:

- een oppervlakte van 100 hectare of meer,
- een aaneengesloten gebied en 2000 of meer woningen omvat, of
- een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m2 of meer.

De voorgenomen ontwikkeling betreft de realisatie van in totaal 31 woningen. Het plan blijft daarmee ruim onder de drempelwaarden en is daarmee niet rechtstreeks planMER, projectMER of m.e.r.-beoordelingsplichtig.

In het Besluit m.e.r. is geregeld dat ook voor projecten die zijn opgenomen in onderdeel D, maar beneden de drempelwaarden vallen, een besluit moet worden genomen of een MER nodig is. In dat kader wordt afgewogen of het plan - ondanks dat het ruim onder de drempelwaarde blijft - mogelijk toch belangrijke negatieve milieueffecten heeft. Dit is een “vormvrije” m.e.r.-beoordeling.

1.2. Wat houdt een m.e.r.-beoordeling in?

De wettelijke regeling voor de m.e.r.-beoordeling gaat uit van het principe 'nee, tenzij'. Dat wil zeggen, een volwaardige m.e.r.-procedure is alleen noodzakelijk als er sprake is van 'belangrijke nadelige gevolgen' die het betreffende project voor het milieu kan hebben. Daarbij moet het bevoegd gezag rekening houden met de omstandigheden zoals aangegeven in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling, te weten:

- de plaats van het project;
- de kenmerken van het project;
- de kenmerken van de potentiële milieueffecten (in samenhang met de eerste twee criteria).

Voorafgaand aan het in procedure brengen van het bestemmingsplan moet een m.e.r.-beoordelingsbesluit worden genomen. De voorliggende notitie vormt de basis voor dit besluit.

In geval van dit bestemmingsplan is de gemeente bevoegd gezag. Het college van burgemeester en wethouders neemt bij de vrijgave van het ontwerp bestemmingsplan een besluit over de noodzaak van een m.e.r.-procedure.

1.3. Leeswijzer

Deze m.e.r.-beoordelingsnotitie:

- beschrijft in hoofdstuk 2 de kenmerken en de plaats van het project;
- gaat in hoofdstuk 3 in op de kenmerken van de potentiële milieueffecten;
- geeft ten slotte in hoofdstuk 4 de conclusie weer voor de m.e.r.-beoordeling.

Bij de analyse in hoofdstuk 2 en 3 is gebruik gemaakt van de informatie uit het bestemmingsplan en de onderliggende onderzoeken.

2. Kenmerken en plaats van het project

2.1. Kenmerken van het project

Algemeen
Bij de kenmerken van een project wordt conform Bijlage III van de EU richtlijn in overweging genomen wat de omvang van het project is, in welke mate er sprake kan zijn van cumulatie met andere projecten. Ook wordt ingegaan op de mate van gebruik van natuurlijke hulpstoffen, de productie van afvalstoffen en de mate van verontreiniging en hinder als gevolg van het project. Tot slot wordt ingegaan op het risico van ongevallen.

Omvang en cumulatie
Het planvoornemen bestaat uit het realiseren van 31 grondgebonden woningen. Het betreffen hier 15 vrijstaande woningen en 16 twee-onder-één-kapwoningen. Het plan wordt in twee fasen ontwikkeld. Eerst wordt het westelijke gedeelte van het plangebied ontwikkeld, waarna de kavels in het oostelijke gedeelte worden uitgegeven. De ontsluiting van het plangebied vindt plaats op de Puoldyk en de Skries. Om het gebied te ontsluiten worden drie ontsluitingswegen aangelegd. Het dorp Dronryp heeft in totaal 3.281 inwoners. De omvang van het project is dan ook relatief klein.

In de directe omgeving zijn geen andere stedelijke ontwikkelingsprojecten voorzien die voorzienbare cumulatie met andere projecten veroorzaken.

Gebruik natuurlijke hulpstoffen
Voor de aanleg van het woongebied en de daarbij behorende bouwwerkzaamheden hoeft geen gebruik te worden gemaakt van bijzondere en/of schaarse hulpstoffen.

Productie van afvalstoffen
Vanuit de nieuwe woningen zal sprake zijn van (huishoudelijk) afval. Dit wordt op een correcte manier afgevoerd. Er is geen sprake van bijzonder schadelijk afval waaraan specifieke voorwaarden zijn verbonden.

Verontreiniging en hinder
De realisatie van de woningen leidt in principe niet tot een risico op verontreiniging van het milieu. Op de effecten van de woningbouw wordt nader ingegaan in hoofdstuk 3.

Verder is er geen sprake van een onaanvaardbare mate van hinder. Dit blijkt ook uit de toetsing aan de milieu- en omgevingsaspecten in hoofdstuk 3.

Risico van ongevallen
De uitvoering van de plannen en het gebruik van de te realiseren bedrijven brengen geen verhoogd risico op ongevallen met zich mee. Er is geen sprake van het gebruik van gevaarlijke stoffen en technologieën.

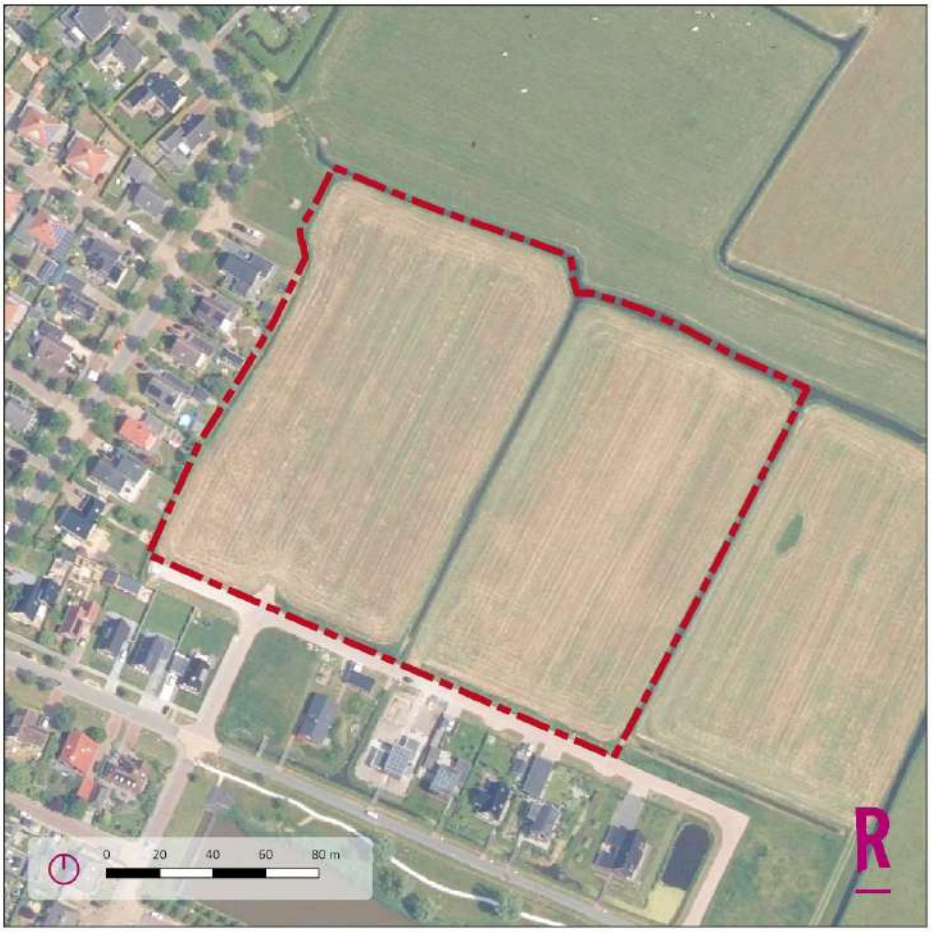
2.2. Plaats van het project

Algemeen

Bij de plaats van het project gaat het met name om de mate van kwetsbaarheid van het gebied waarin het project plaatsvindt. Hierbij wordt conform de EU richtlijn in overweging genomen wat het bestaande grondgebruik is en hoe het is gesteld met het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied en het opnamevermogen van het natuurlijke milieu.

Bestaand grondgebruik

De locatie voor de nieuwe woningbouw is gelegen aan de oostkant van Dronryp, in de oksel van de Puoldyk en de Skries met de daar aanwezige woningbouw. De locatie is een nog open, onbebouwde ruimte die aan de west -en zuidzijde overgaat in woongebied. De locatie is in de bestaande situatie ingericht als grasland. De ligging van het plangebied is weergegeven op onderstaande figuur.

Figuur 2.1 Luchtfoto plangebied

Regeneratievermogen natuurlijke hulpbronnen

De locatie heeft opzichzelf geen bijzondere rijkdom aan natuurlijke hulpbronnen.

Opnamevermogen natuurlijk milieu

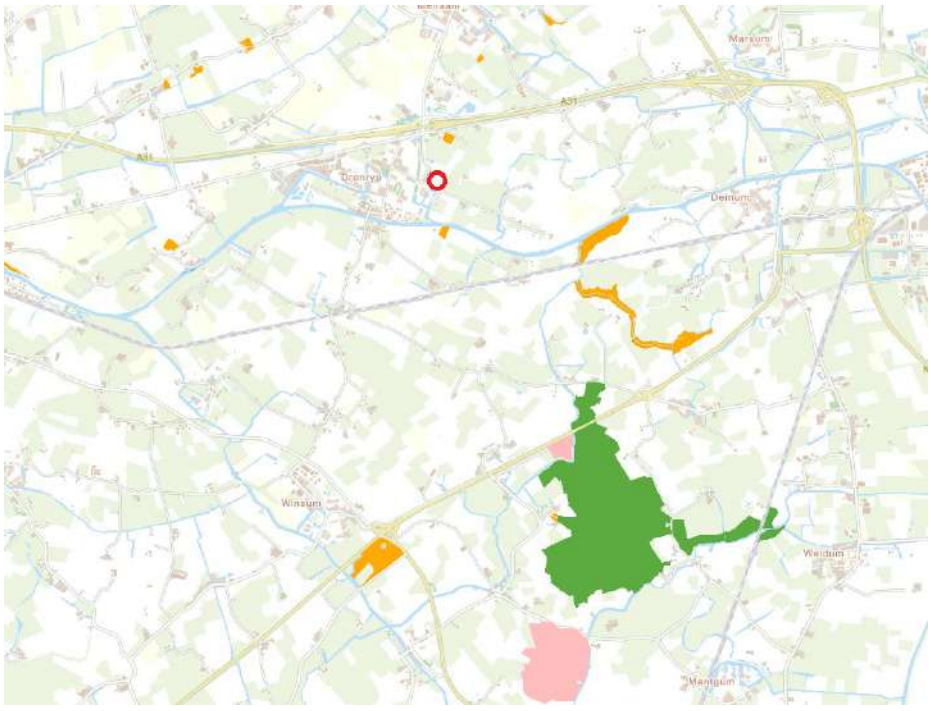
De ontwikkeling vindt niet plaats in een gevoelig gebied. De dichtstbijzijnde gevoelige gebieden (zoals genoemd in de EU richtlijn) zijn Natura 2000 gebieden, die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied ligt op circa 15,5 kilometer afstand van het plangebied. Het gaat hier om de Waddenzee. De afstand tot het dichtstbijzijnde NNN-gebied bedraagt 3,5 kilometer ten zuiden van de Puoldyk, dit gebied is tevens aangemerkt als weidevogelkansgebied.

Verder is het plangebied ook gelegen in een weidevogelkansgebied. Hier wordt nader op ingegaan in hoofdstuk 3.

In de nabijheid liggen geen andere gevoelige gebieden zoals genoemd in de EU richtlijn (wetlands, kustgebieden, bosgebieden, natuurparken, gebieden waar milieunormen worden overschreden, gebieden met hoge bevolkingdichtheid, landschappelijk van historisch cultureel of archeologische gebieden van belang).

Figuur 2.2 Uitsnede Natura 2000 gebieden (plangebied rode omcirckeling)

Figuur 2.3 Uitsnede Natuur overzichtskaart (plangebied rode omcirkeling)

3. Kenmerken van de milieueffecten

Algemeen
In dit hoofdstuk worden de belangrijkste milieueffecten van het project beschreven. Het is gebruikelijk de milieueffecten van de nieuw aangevraagde situatie te vergelijken met de referentiesituatie. De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie inclusief de effecten van ontwikkelingen in de omgeving waarvan de realisatie zeker is (autonome ontwikkelingen). In de directe omgeving van het gebied zijn geen ontwikkelingen voorzien die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling. De effectbeoordeling in dit hoofdstuk is gebaseerd op de informatie zoals opgenomen in de toelichting bij het uitwerkingsplan en de onderliggende onderzoeken.

Conform de EU richtlijn wordt in ieder geval ingegaan op het bereik van het effect, waaronder het grensoverschrijdende karakter daarvan. De waarschijnlijkheid van het effect en de duur, frequentie en omkeerbaarheid van het effect. Om hier inzicht in te geven worden eerst de milieu- en omgevingsaspecten behandeld.

Milieu- omgevingsaspecten

Verkeer
Het realiseren van 31 woningen leidt tot een toename in het aantal verkeersbewegingen van 248 mvt/etmaal (weekdaggemiddelde). Het plangebied wordt ontsloten via drie verschillende ontsluitingen op de Puoldyk en de Skries. De Puoldyk en de Skries vormen algemene ontsluitingswegen van Dronryp en beschikken over voldoende capaciteit om de toename van het verkeer op een veilige manier af te wikkelen. De parkeerbehoefte van 2 parkeerplaatsen per woning, wordt binnen de kavels gerealiseerd.

Bodemkwaliteit
Door WSP is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd, zie bijlage 4 bestemmingsplan. Uit de resultaten van het bodemonderzoek blijkt dat ter plaatse van bepaalde punten op de dammen licht puin- en baksteenhoudend materieel is aangetroffen. In het grondwater zijn lichte verhogingen van nikkel, molybdeen, xylenen en naftaleen. Ook is op een bepaald punt op de dam in de zwak puinhoudende bovengrond een lichte verhoging aan lood gemeten. Ter plaatse van een punt op de demping zijn licht verhoogde gehalten aan zink, molybdeen en lood aangetoond. De aanwezigheid van asbest in de grond is niet aangetoond. De verontreinigingen ter plaatse van de dammen en dempingen kunnen worden verwacht door het gebruik van bodemvreemd dempingsmateriaal. De aangetoonde lichte verhogingen in het grond en grondwater overschrijden niet de interventiewaarden. Wel gelden er wettelijk beperkingen bij het verplaatsen en elders toepassen van grond. Derhalve wordt aangeraden om bij grondverzet zoveel mogelijk grond op de locatie te hergebruiken.

Archeologie
Om te inventariseren of er mogelijke archeologische verwachtingswaarden zijn in het plangebied is het FAMKE geraadpleegd. Uit de provinciale archeologische advieskaart 'FAMKE' blijkt dat in het deel van het plangebied waar de bodemingrepen gaan plaatsvinden de status 'karterend onderzoek 1' van toepassing is. Het provinciale beleid geeft hier aan dat er in deze gebieden zich archeologische resten kunnen bevinden uit de periode ijzertijd - middeleeuwen. De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer dan 500 m² een karterend archeologisch onderzoek uit te laten voeren. Omdat er in het plangebied ingrepen zijn van groter dan 500 m^2 is een archeologisch onderzoek uitgevoerd, zie bijlage 5 bestemmingsplan. Uit het onderzoek blijkt dat de bodemopbouw bestaat uit grijs zand met daarop kleilagen en bouwvoor van klei. In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een (grotere) nederzetting in de bodem.

Landschap en cultuurhistorie
Binnen het plangebied is geen waardevolle bebouwing aanwezig. In de grond zijn eveneens geen cultuurhistorische monumenten aanwezig. Er zijn binnen het plangebied geen cultuurhistorische waarden aanwezig, negatieve effecten voor dit aspect kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Ecologie
Gebiedsbescherming
Het plangebied vormt geen onderdeel van een natuur- of groengebied met een beschermde status, zoals Natura 2000. Het plangebied maakt ook geen deel uit van het natuurnetwerk Nederland (NNN). Uit de kaart van het Natuurbeheerplan blijkt dat in het plangebied of directe omgeving geen beschermde landschapselementen aanwezig zijn. Het plangebied ligt op circa 15,5 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied de Waddenzee. Tot het dichtstbijzijnde NNN-gebied bedraagt de afstand 3,5 kilometer. Dit NNN gebied is tevens aangemerkt als weidevogelkansgebied.

Het plangebied ligt buiten beschermde NNN-gebieden en Natura 2000-gebieden. Directe effecten zoals areaalverlies en versnippering in deze gebieden kunnen hierdoor worden uitgesloten. Gezien de afstand tot natuurgebieden en de locatie van het plangebied (stedelijke omgeving) kunnen ook verstoring en verandering van de waterhuishouding worden uitgesloten. Wel ligt het plangebied in een weidevogelkansgebied. Door de provincie is een berekening gemaakt waaruit blijkt dat verstoring van het weidevogelkansgebied kleiner is dan 0,5 hectare. Financiële compensatie is om deze reden niet noodzakelijk. Wel dienen de natuurwaarden te worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep. Dit plan voorziet in nieuwe woningbouwmogelijkheden in Dronryp en voorziet daarmee in de grote woningbouwbehoefte in Dronryp. Er zijn geen andere grote woningbouwlocaties in Dronryp waar woningbouw mogelijk is, terwijl de vraag naar nieuwbouwwoningen in het dorp groot is. Het plan wordt op dusdanige manier opgezet dat er naar verwachting weinig tot geen verstoring van de natuurwaarden zijn. In feite vindt de ontwikkeling plaats tegen de bestaande kern en infrastructuur van Dronryp. Ook wordt het plangebied gescheiden van de omliggende graslanden door middel van waterpartijen die ruimer worden opgezet dan in de bestaande situatie. Verstorende activiteiten zoals verkeersbewegingen vinden vooral plaats aan de binnenkant van het plangebied in plaats van de buitenkant, waardoor er weinig tot geen verstoring is. Dit gegeven, in combinatie met de beperkte extra verstoring die kleiner is dan 0,5 hectare, zorgt ervoor dat sprake is van goede afweging tussen natuurwaarden enerzijds en deze wenselijke ruimtelijke ontwikkeling anderzijds.

Bepaalde delen van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden de Waddenzee zijn gevoelig voor stikstofdepositie. De voorgenomen ontwikkeling betreft de realisatie van 31 gasloze woningen waardoor deze in de gebruiksfase geen significant effect hebben op de stikstofgevoelige gebieden in de omgeving. De verkeersgeneratie van het wegverkeer zou kunnen leiden tot een toename van stikstofdepositie binnen de omliggende natura 2000 gebieden. De stikstofdepositie is berekend met behulp van AERIUS calculator.

Uit de berekening blijkt dat er geen sprake is van rekenresultaten die hoger zijn dan de drempelwaarde van 0,00 mol N/ha/jr. Significante negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen derhalve worden uitgesloten. De Wet Natuurbescherming en het beleid van de provincie Fryslân staan de uitvoering van het plan dan ook niet in de weg.

Soortenbescherming
In april 2021 is een ecologische quickscan uitgevoerd, zie bijlage 3 bestemmingsplan. Hieruit blijkt dat de aanwezigheid van algemene broedvogels niet uitgesloten kan worden. Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen vogels tot broeden komen waarvan de nesten alleen tijdens de broedtijd beschermd zijn. Hierdoor dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Het broedseizoen loopt van 15 maart tot 15 juli. Ook kunnen er enkele soorten in het plangebied voorkomen waarvoor de algemene zorgplicht geldt. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor schade. Wel is men verplicht om alles wat redelijkerwijs mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

Externe veiligheid
In de directe omgeving van het plangebied vindt geen vervoer van gevaarlijke stoffen plaats over het spoor, de weg, het water. Volgens de professionele risicokaart vindt ook geen vervoer van gevaarlijke stoffen plaats via een buisleidingen. Met de beoogde ontwikkeling worden geen inrichtingen toegestaan die een nadelig effect kunnen hebben op de externe veiligheidssituatie ter plaatse.

Luchtkwaliteit
Uit de NSL-monitoring van de Rijksoverheid blijkt dat in de omgeving van het project sprake is van een goede luchtkwaliteit. Het project omvat de realisatie van maximaal 31 woningen en leidt tot een toename van verkeer van 248 mvt/etmaal (weekdaggemiddelde). Het plan draagt dan ook niet in betekenende mate bij aan de toename van de hoeveelheid stikstofdioxide en fijnstof in de lucht. Er wordt voldaan aan de luchtkwaliteitswetgeving en nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Milieuzonering (hinder van bedrijven voor woningen)
De beoogde ontwikkeling betreft een milieugevoelige functie. Gezien de ligging ten zuiden en westen van een woningen en de afwezigheid van bedrijvigheid kan het gebied getypeerd worden als woongebied. Op circa 60 meter van het plangebied bevindt zich een Nagel- en schoonheidssalon. Volgens de VNG brochure Bedrijven en milieuzonering valt dit type inrichting onder milieucategorie 1, waarvoor een richtafstand geldt van 10 meter. Op circa 240 meter bevindt zich een melkveehouderij die kan worden geschaald onder milieucategorie 3.2. Op basis van de VNG brochure geldt een richtafstand van 100 meter voor een type inrichting met milieucategorie 3.2. De afstand tussen milieuhinderlijke functies en milieugevoelige functies voldoet aan de richtafstanden uit de VNG publicatie. Daarmee is een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in een woongebied te realiseren. Het project veroorzaakt op dit punt geen belangrijke milieueffecten.

Weg- en luchtverkeerslawaai
Het project heeft gelet op de relatieve omvang geen belangrijke effecten op het akoestisch klimaat rondom wegen. De Skries en de Puoldyk betreffen beiden 30 km/uur wegen, waardoor deze niet zoneplichtig zijn. Ook ligt het plangebied buiten de 35 Ke-contour van de aan -en afvliegroute van vliegbasis Leeuwarden. Weg- en luchtverkeerslawaai vormen dan ook geen belemmering voor het plan.

Water
Voor het plan is de digitale watertoets doorlopen. Hieruit blijkt dat het plan invloed heeft op het watersysteem. De invloed van het voornemen op het watersysteem is veelal het gevolg van het aanbrengen van verharding. De compensatie van de toename van verharding vindt plaats door het realiseren van diverse watergangen in het plangebied. De woningen in het plangebied worden aangesloten op de bestaande riolering van de Puoldyk en de Skries.

Bereik, waarschijnlijkheid, duur, frequentie en omkeerbaarheid van het effect
Uit het voorgaande blijkt dat er geen sprake is van belangrijke negatieve milieueffecten. Mogelijk merkbare effecten zijn het gevolg van extra verkeer. Deze hebben een lokaal bereik en zijn zeker niet een grensoverschrijdend. Het project is in principe niet omkeerbaar, maar het effect op de verkeerssituatie kan wel worden gemonitord en bijgestuurd. Daarnaast zorgt het plan voor een verstoring van weidevogelkansgebied die kleiner is dan 0,5 hectare. De natuurwaarden zijn echter zorgvuldig afgewogen tegen de ruimtelijke belangen. Ook wordt weinig tot geen verstoring verwacht doordat bij de uitwerking van de plannen rekening wordt gehouden met de omliggende weidevogelkansgebieden. Tot slot zal de toename aan verharding worden gecompenseerd door het graven van oppervlaktewater in het plangebied.

4. Conclusie

Het project is relatief kleinschalig en heeft geen kenmerken die potentieel risico op grote milieueffecten in zich hebben. Verder wordt geconcludeerd dat het project plaatsvindt in een stedelijke omgeving waarin het een ontwikkelingsproject vormt. Planologisch wordt voorzien in de mogelijkheid om de locatie te ontwikkelen met 31 woningen.

Er is geen sprake van belangrijke negatieve effecten als gevolg van het plan. Een toename van personen in de omgeving zal een effect hebben op de verkeersituatie, maar deze blijft binnen de normen en kan worden bijgestuurd met maatregelen indien noodzakelijk. Bij grondverplaatsingen dient zoveel mogelijk grond uit het plangebied te worden herbruikt. Met het plan wordt minder dan 0,5 hectare aan weidevogelkansgebied verstoord. In het ontwerp is rekening gehouden met de omliggende weidevogelkansgebieden, waardoor verstoring ernstig beperkt wordt. Ook dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Tot slot vindt er watercompensatie plaats door het graven van oppervlaktewater.

Uit de vormvrije m.e.r.-beoordeling blijkt dat gelet op de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van de potentiële effecten geen belangrijke negatieve milieugevolgen zullen optreden. Er is dan ook geen aanleiding voor het doorlopen van een m.e.r.-procedure.

Bijlage 7 Overlegreacties

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
(058) 292 59 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Waadhoeke
Postbus 58
8800 AB FRANEKER

Leeuwarden, 28 september 2021
Verzonden, 29 SEP. 2021

Ons kenmerk	:	01919943
Afd./Opgave	:	Omgevingszaken
Behandeld door	:	Omgevingszaken / (058) 292 59 25 of romte@fryslan.frl
Uw kenmerk	:	
Bijlage(n)	:	

Onderwerp : advies vooroverleg bestemmingsplan Dronryp - Fûgellan Puoldyk fase III

Geacht college,

Op 6 september 2021 is bovengenoemd plan ter advisering ontvangen.

De provinciale belangen in het plan geven aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Ruimtelijke kwaliteit / landschap (cat.2, interpretatie verordening/motivering)
Het is de bedoeling de woningen qua functie en vorm aan te laten sluiten op de directe omgeving (west- en zuidzijde van het plangebied). Om hier een nadere invulling aan te geven wordt door u een beeldkwaliteitsplan opgesteld, dat bij het ontwerp wordt bijgevoegd.

Ik adviseer u de waarden die voor dit gebied zijn aangegeven in de structuurvisie Grutsk op 'e Romte bij de landschappelijke inpassing te betrekken. Aandachtspunten bij de landschappelijk inpassing zijn de noord- en oostzijde van het gebied waarbij de woningen met de achterkanten naar het landschap staan. Ik vraag u hier aandacht voor te hebben en zo mogelijk mee te nemen in het beeldkwaliteitsplan.

Weidevogels (cat.2, interpretatie verordening/motivering)
De locatie ligt in weidevogelkansgebied. Op basis van artikel 7.2.2 van de Verordening Romte Fryslan dient een ruimtelijk plan te voorzien in een regeling die voorziet in voldoende openheid en rust voor het Weidevogelkansgebied. Nu er ontwikkelingen plaats vinden dient te worden onderzocht of extra verstoring optreedt. In overleg met de provincie is een weidevogelkansberekening gemaakt. Hieruit is gebleken dat er sprake is van extra verstoring, maar dat die kleiner is dan 0,5 hectare. Bij een extra verstoring kleiner dan 0,5 ha is financi-

ele compensatie niet nodig. Wel moet, nu extra verstoring optreedt, worden gemotiveerd dat het een noodzakelijke ruimtelijke ingreep van openbaar belang is en moeten de natuurwaarden worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep (artikel 7.2.4).

In de ruimtelijke onderbouwing wordt wel aangegeven dat de woningbouw in Dronryp noodzakelijk is, maar worden natuurwaarden nog niet afgewogen ten opzichte van de ingreep.

Bij het bepalen van de natuurwaarden moet op basis van de Nota Weidevogels 2014-2020 worden gekeken naar de gemiddelde natuurwaarden die aanwezig kunnen zijn op de locatie. Dit zijn de gemiddelde waarden van aanwezige aantallen weidevogels waarop de weidevogelkansgebieden zijn begrensd. Daarnaast kunt u kijken naar het Natuurbeheerplan 2021 waarbij de gronden zijn aangeduid als 'Open grasland' waarbij een deel bestaat uit vochtig en kruidenrijk grasland. Deze waarden dienen op basis van artikel 7.2.4 lid a te worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep. Ik zie deze afweging graag terug in de toelichting van het bestemmingsplan. Indien hulp bij een dergelijke afweging gewenst is, kan contact worden opgenomen met de provincie.

Ontgrondingen (cat.3, overige provinciale belangen)
Het plan maakt het graven van sloten en waterpartijen mogelijk. In de ruimtelijke onderbouwing wordt niet ingegaan op de ontgrondingen ten behoeve van deze werkzaamheden. Hier dient alsnog aandacht aan te worden besteed door aan te geven hoeveel m3 wordt afgegraven en tot welke diepte. Indien aan de voorwaarden (max. 10.000m3 en een diepte van max. 2m) van de Ontgrondingenverordening Fryslân kan worden voldaan, kan vrijstelling worden verkregen en is geen ontgrondingvergunning noodzakelijk. Indien een vergunning niet nodig blijkt, dan dient dit expliciet in de toelichting te worden vermeld.

Voor het overige geeft het plan geen aanleiding tot opmerkingen.

Voor de betekenis van de categorie-aanduiding verwijs ik naar de brief van Gedeputeerde Staten van 8 februari 2019, betreffende 'Aanpassing Notitie Inwerkingtreding Verordening Romte Fryslân'.

Hoogachtend,

Namens het college van Gedeputeerde Staten,

[redacted]

afdelingshoofd Omgevingszaken

Ons kenmerk: 01919943

provinsje fryslân

BRANDWEER
Fryslân

Aan het college van Burgemeenster en Wethouders
van de gemeente Waadhoeke
T.a.v. de heer [redacted]
Postbus 58
8800 AB FRANEKER

Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN
T 088 22 99 666
F 088 22 99 661
I www.brandweerfryslan.nl
E info@brandweerfryslan.nl

Datum	13 september 2021	Behandeld door	[redacted]
Onze referentie	UIT/21013562/BRW/BR/RB	Doorkiesnummer	
Uw referentie	21034119	E-mail	
Uw brief van	6 september 2021	Bijlagen	0

Onderwerp: vooroverleg conceptbestemmingsplannen St.-Jacobiparochie - Geert Veenhuizenstraat en Dronryp - Fûgellan Puoldyk (overleg ex artikel 3.1.1. Bro)

Geacht college,

Op 6 september 2021 heeft u ten behoeve van het overleg ingevolge artikel 3.1.1 van het Besluit op de ruimtelijke ordening aan ons de twee conceptbestemmingsplannen 'St.-Jacobiparochie – Geert Veenhuizenstraat' en 'Dronryp – Fûgellan Puoldyk' toegezonden, met de vraag eventuele opmerkingen aan u te richten.

Advies
In overeenstemming met de hieronder gemaakte uitwerking adviseert Brandweer Fryslân om:
- het plangebied in Dronryp te voorzien van brandkranen volgens de kenmerken genoemd bij bluswatervoorzieningen;
- de wegen in het plangebied in Dronryp te laten voldoen aan de kenmerken genoemd bij bereikbaarheid;
- ons op de hoogte te houden van de mate waarin ons advies wordt overgenomen.

Omschrijving plan
De twee conceptbestemmingsplannen gaan over het realiseren van 10 woningen in St. Jacobieparochie op de plek waar 14 woningen gesloopt zullen worden. Daarnaast zal het gebied achter de nieuwe woningen in St. Jacobiparochie de bestemming 'groen' krijgen, aangezien de beoogde woningen hier niet meer gerealiseerd gaan worden.

De grondeigenaren van de woningen die in St. Jacobiparochie beoogd waren, maar niet gerealiseerd gaan worden, krijgen de mogelijkheid dit tot uitvoering te brengen in Dronryp. Het gebied tussen de Skries en de Puoldyk wordt ontwikkeld ten behoeve van 31 woningen.

Externe veiligheid
Brandweer Fryslân ziet geen noodzaak om bij deze concept bestemmingsplannen opmerkingen te plaatsen. Dit omdat er geen risicovolle activiteiten zoals bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) op het plangebied van invloed zijn.

Advies risico's en brandweerzorg
Brandweer Fryslân heeft de mogelijkheid een advies risico's en brandweerzorg te geven in het kader van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In een dergelijk advies komen aspecten aan bod die van belang zijn voor de basisbrandweerzorg. Hierbij valt te denken aan onder meer bereikbaarheid, de beschikbaarheid van bluswater en de opkomsttijden.

Opkomsttijd
De opkomsttijd naar beide plangebieden bedraagt circa 11 minuten. Hiermee wordt voldaan aan de gestelde normtijd van 12 minuten voor een risicogebied 2. Wij voorzien geen knelpunten op basis van de opkomsttijden.

Bluswatervoorzieningen
Ten behoeve van de bluswatervoorziening bij een woning gebouwd na 2003 gaan wij uit van het scenario 'brand op verdieping'. Voor een dergelijk scenario dient er een bluswatervoorziening van 500 liter per minuut op maximaal 100 meter afstand van de opstelplaats van de brandweer te zijn. De situatie in St. Jacobiparochie voldoet aan bovengenoemde. Wij adviseren om het plangebied in Dronryp te voorzien van brandkranen volgens bovengenoemde kenmerken.

Bereikbaarheid
Voor de brandweer is het wenselijk om elke willekeurige locatie middels twee onafhankelijke routes te kunnen benaderen. Gezien de concept bestemmingsplannen voldoet dit voor beide plangebieden. Aangezien het plangebied in Dronryp nog gerealiseerd moet worden, adviseren wij om de wegen volgens de volgende kenmerken uit te voeren:
- Een breedte van 4,5 meter en een doorgangshoogte van 4,2 meter;
- Bestand tegen een aslast van 11,5 ton en een totaalgewicht van 30 ton;
- Een minimale bochtstraal van 5,5 meter in de binnenbocht en 10 meter in de buitenbocht.

Afsluiting
Mocht u naar aanleiding van bovenstaande nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met [redacted], specialist risicobeheersing van Brandweer Fryslân, te bereiken via [redacted]

Wij gaan ervan uit hiermee te hebben voldaan aan uw adviesaanvraag.

Hoogachtend,
Namens het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Fryslân,
voor deze

[redacted]
clusterhoofd risicobeheersing afdeling Noordwest

Van: RO Loket [mailto:ro.loket@liander.nl]
Verzonden: dinsdag 7 september 2021 09:51
Aan:
Onderwerp: RE: Twee conceptbestemmingsplannen gemeente Waadhoeke, wettelijk overleg Besluit ruimtelijke ordening

Beste heer,

Dank voor het toesturen van de gegevens.
Vanuit Liander hebben wij geen opmerkingen op de plannen.

Met vriendelijke groet,

Consultant omgevingsmanagement | team Ruimte & Recht

Qirion

Qirion B.V. | Postbus 50, 6920 AB Duiven, Nederland | Postbezorgingscode (PCB): N381 | Dijkgraaf 4, 6921 RL | KvK 09119276 Duiven | www.qirion.nl | www.werkenbijqirion.nl

De inhoud van deze e-mail, inclusief bijlagen, is persoonlijk en vertrouwelijk. Mocht dit bericht niet voor u bedoeld zijn, informeer dan per omgaande de afzender en verwijder dit bericht. Gelieve deze e-mail, inclusief eventuele bijlagen, niet te gebruiken, kopiëren of door te sturen aan derden.

Van:
Verzonden: maandag 6 september 2021 16:19
Aan: 'communicatie@gasunie.nl' <communicatie@gasunie.nl>; RO Loket <ro.loket@liander.nl>; 'plannen.cdc.dvd.dn.rom@mindef.nl' <plannen.cdc.dvd.dn.rom@mindef.nl>
Onderwerp: Twee conceptbestemmingsplannen gemeente Waadhoeke, wettelijk overleg Besluit ruimtelijke ordening

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij deel ik u mede dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Waadhoeke bezig is met het voorbereiden van twee bestemmingsplannen:

- St.-Jacobiparochie, rondom de Geert Veenhuizenstraat;
- Dronryp, Fûgellan Puoldyk, fase III.

St.-Jacobiparochie, rondom de Geert Veenhuizenstraat
In St.-Jacobiparochie zijn de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat 10 tot en met 36 verouderd en zullen worden gesloopt. Op deze locatie zullen 10 nieuwe woningen worden gebouwd (er zullen maximaal 10 woningen worden inbestemd), waarvan 3 twee-onder-een-kapwoningen in de sociale huursector en 4 particuliere vrijstaande en/of twee-onder-een-kapwoningen. Het gebied ten zuiden van deze ontwikkeling heeft de bestemming 'Woongebied', maar zal worden gewijzigd in de bestemming 'Groen'. De beoogde ontwikkeling van de woningen in dit gebied krijgt namelijk geen gestalte. Daarom worden met dit bestemmingsplan in totaal 32 woningen 'wegbestemd'. In overleg met een van de

eigenaren van deze gronden is afgesproken om in ruil hiervoor in totaal 31 nieuwe woningen te kunnen ontwikkelen in Dronryp, met het project 'Dronryp - Fûgellan Puoldyk, fase III', zie ook hieronder.

Dronryp, Fûgellan Puoldyk, fase III
Aan de oostzijde van Dronryp, in de oksel van de Puoldyk en de Skries, wordt de ontwikkellocatie 'Dronryp - Fûgellan Puoldyk, fase III' gerealiseerd. Het initiatief betreft de ontwikkeling van 31 (half) vrijstaande woningen met daarbij behorende woonstraten, waterpartijen en groen. Deze ontwikkeling hangt samen met het wegbestemmen van de hiervoor genoemde woningbouwlocatie in St.-Jacobiparochie.
NB. Op dit moment is ook een zogenoemd beeldkwaliteitsplan in ontwikkeling, om een specifiekere beeldkwaliteit te kunnen creëren dan de huidige welstandsnota nu ter plaatse mogelijk maakt. Deze zal in de ontwerpfase van de bestemmingsplanprocedure worden bijgevoegd en uiteindelijk deel gaan uitmaken van de besluitvorming door de raad van Waadhoeke. Daarmee zal het beeldkwaliteitsplan te zijner tijd het geldende welstandskader gaan worden voor het plangebied én voor de reeds bestaande aansluitende woningbouw aan de Puoldyk.

Wettelijk vooroverleg
Op dit moment zijn er twee concept bestemmingsplannen gereed. Gelet op de hiervoor genoemde verbinding tussen de twee ontwikkelingen, brengen wij dit nu bewust gelijktijdig onder uw aandacht in het kader van vooroverleg ex artikel 3.1.1. Besluit ruimtelijke ordening (Bro). De concept bestemmingsplannen treft u aan als pdf in de bijlagen.

Uw eventuele reactie mag u versturen naar het college van B&W, via onze gemeentelijke postbus (postbus 58, 8800 AB Franeker) en/of per mail naar info@waadhoeke.nl met in CC en . Wij verzoeken u om binnen één maand te reageren, dus uiterlijk 6 oktober 2021. Ingekomen overlegreacties zullen wij van antwoord voorzien en kunnen leiden tot aanpassingen aan de ontwerpbestemmingsplannen.
Het is de bedoeling om de planologische procedure op relatief korte termijn te starten met ontwerp bestemmingsplannen, maar uiteraard pas ná de uitkomsten van dit wettelijk overleg.

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze e-mail of behoefte hebben aan nader overleg, vóórdat u uw reactie geeft, dan mag u contact opnemen met de heer van de afdeling Omgeving. Hij is telefonisch bereikbaar op of via dit e-mailadres.

Met vriendelijke groet,

Beleidsmedewerker Omgeving

Gemeente Waadhoeke
Afdeling Omgeving
Aanwezig: ma/di/wo/do/vr

W www.waadhoeke.nl

Vaststellingsbesluit (PM)

Waadhoeke

bestemmingsplan

identificatie

identificatiecode:

NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1

projectnummer:

20210271

opdrachtleider:

planstatus

datum:	status:
20-05-2021	concept
06-09-2021	voorontwerp
01-11-2021	ontwerp
03-03-2022	vastgesteld

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

n deze regels wordt verstaan onder:

1.1 het plan:
het Bestemmingsplan Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III met identificatienummer NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1 van de gemeente Waadhoeke;

1.2 het bestemmingsplan:
de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en bijlagen;

1.3 aan-huis-verbonden beroep:
de in bijlage 1 genoemde beroepen, waarvan de activiteiten in hoofdzaak niet publieksaantrekkend zijn en die op kleine schaal in een (bedrijfs)woning en/of de daarbij behorende bijbehorende bouwwerken wordt uitgeoefend, waarbij de (bedrijfs)woning in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en de desbetreffende activiteit een ruimtelijk uitstraling heeft die in overeenstemming is met de woonfunctie;

1.4 aanduiding:
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.5 aanduidingsgrens:
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.6 ambachtelijk bedrijf:
een bedrijf dat is gericht op het geheel of overwegend door middel van handwerk vervaardigen, bewerken of herstellen van goederen, alsook ondergeschikte productiegebonden detailhandel dan wel productiegerelateerde detailhandel ten dienste van deze voorzieningen;

1.7 bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde;

1.8 bebouwingsbeeld:
de waarde van een gebied in stedenbouwkundige zin, die wordt bepaald door de mate van samenhang in aanwezige bebouwing, daarbij in het bijzonder gelet op een goede verhouding tussen bouwmassa en open ruimte, een goede hoogte- en breedteverhouding tussen de bebouwing onderling en de samenhang in bouwvorm en ligging tussen bebouwing die ruimtelijk op elkaar is georiënteerd;

1.9 bedrijfsvloeroppervlakte:
de totale vloeroppervlakte van de ruimte binnen gebouwen of behorende bij een functie (deels) buiten gebouwen die wordt gebruikt voor een bedrijf, een aan-huis-verbonden beroep of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, inclusief opslag- en administratieruimten en dergelijke;

1.10 bestaand:
a. bestaand gebruik: het gebruik van de gronden en bouwwerken dat aanwezig is dan wel krachtens een omgevingsvergunning kan worden uitgevoerd, daaronder valt niet het gebruik dat reeds in strijd was met het daarvoor geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan;
b. bestaande bouwwerken: bouwwerken die:
    1. op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan aanwezig zijn, daaronder vallen niet de bouwwerken, die reeds in strijd waren met het daarvoor geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan;
    2. gebouwd worden of kunnen worden krachtens een voor het van kracht worden van het bestemmingsplan verleende omgevingsvergunning (al dan niet in afwijking van het voorgaande bestemmingsplan);
c. bestaande afmetingen: afstands-, hoogte-, inhouds- en oppervlaktematen, die op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan tot stand zijn gekomen;

1.11 bestemmingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak;

1.12 bestemmingsvlak:
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.13 bijbehorend bouwwerk:
uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of ander bouwwerk, met een dak;

1.14 bouwen:
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.15 bouwperceel:
een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.16 bouwperceelgrens
een grens van een bouwperceel;

1.17 bouwvlak:
een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, zijn toegelaten;

1.18 bouwwerk:
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.19 detailhandel:
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

1.20 dienstverlening:
werkzaamheden die bestaan uit het verlenen van economische en maatschappelijke diensten aan derden, alsook ondergeschikte productiegebonden detailhandel dan wel productiegerelateerde detailhandel ten dienste van deze voorzieningen;

1.21 gebouw:
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.22 gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden:
de mogelijkheden om gronden en daarop toegelaten bouwwerken overeenkomstig de daaraan toegekende bestemming te gebruiken, gelet op het gebruik van de in de nabijheid gelegen gronden;

1.23 hoofdgebouw:
een gebouw dat, gelet op de bestemming, als het belangrijkste bouwwerk op een bouwperceel kan worden aangemerkt;

1.24 huishouden:
een zelfstandig(e) dan wel samenwonend persoon of groep van personen met een zekere mate van onderlinge verbondenheid die binnen een complex van ruimte gebruik maken van dezelfde voorzieningen zoals een keuken, sanitaire voorzieningen en de entree;

1.25 internetdetailhandel:
detailhandel waarbij het te koop aanbieden van goederen plaatsvindt via het internet en de levering alleen geschiedt per post of koeriersdiensten;

1.26 inwoning:
het wonen, niet zijnde logeren, bij anderen;

1.27 kamerverhuur:
het bedrijfsmatig (nacht)verblijf aanbieden, waarbij het kenmerk is dat de kamerhuurder ter plaatse het hoofdverblijf heeft;

1.28 kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten:
de in bijlage 1 genoemde bedrijvigheid, dan wel naar de aard en invloed op de omgeving daarmee gelijk te stellen bedrijvigheid, die door zijn beperkte omvang in of bij een woonhuis met behoud van de woonfunctie kan worden uitgeoefend door de bewoner en de aan de bedrijvigheid bij woningen gebonden medewerkers;

1.29 kleinschalige duurzame energieopwekking:
winning van energie uit kleinschalige perceelsgebonden bronnen, waarbij weinig tot geen schadelijke milieueffecten optreden bij winning en omzetting en waarvan de bronnen in onuitputtelijke hoeveelheden beschikbaar zijn, zoals zon, wind, water, biomassa, aard- en omgevingswarmte;

1.30 logiesverstrekking:
het bieden van de ten opzichte van het hoofdgebruik ondergeschikte mogelijkheid tot recreatief nachtverblijf al dan niet in combinatie met ontbijt binnen de woonfunctie, zoals een pension aan huis en bed and breakfast;

1.31 maatschappelijke voorzieningen:
educatieve, sociaal-/medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke voorzieningen, sport- en recreatieve voorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening en opvang, alsook ondergeschikte productiegebonden detailhandel en ondergeschikte horeca ten dienste van deze voorzieningen;

1.32 milieusituatie:
de situatie, waarbij milieuaspecten dienen te worden beoordeeld, zoals hinder voor omwonenden, externe veiligheid en een verkeersaantrekkende werking. In het bijzonder dient er bij de situering en omvang van milieubelastende functies (o.a. bedrijven) op te worden gelet dat de uitbreiding of nieuwvestiging van milieugevoelige functies (o.a. woningen) zo weinig mogelijk wordt beperkt. Omgekeerd dient er bij uitbreiding of nieuwvestiging van milieugevoelige functies op te worden gelet dat bestaande milieubelastende functies zo weinig mogelijk in hun functioneren worden beperkt;

1.33 nutsvoorzieningen:
voorzieningen voor algemeen nut, zoals afvalinzameling, elektriciteit, gas, (tele)communicatie en dataverkeer, openbaar vervoer en water. Het gaat hierbij om andere bouwwerken zoals antennes, bakken, borden, containers, hekken, kastjes, palen, zuilen en wat met deze bouwwerken te vergelijken is. Onder nutsvoorziening wordt ook verstaan een schakelstation, een rioolwaterzuiveringsinstallatie, een telecommunicatiestation en een transformatorstation;

1.34 overkapping:
een bijbehorend bouwwerk dat een overdekte ruimte vormt zonder wanden dan wel met ten hoogste één wand;

1.35 peil:
a. indien op het land wordt gebouwd:
    1. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
    2. voor een bouwwerk op een perceel, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;

b. indien op of in het water wordt gebouwd: -0,90 m NAP;
c. in het geval de hoogte van het terrein op een perceel grote verschillen vertoont: de door Burgemeester en Wethouders bepaalde hoogte;

1.36 productiegebonden detailhandel:
detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd, geteeld, gerepareerd en/of toegepast in het productieproces, waarbij de detailhandelsfunctie ondergeschikt is aan de productiefunctie;

1.37 seksinrichting:
een voor het publiek toegankelijke besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht. of vertoningen van erotisch/pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een sekstheater, een seksautomatenhal, of een parenclub, of een daarmee gelijk te stellen bedrijf, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.38 verkeersveiligheid:
de veiligheid voor het verkeer die wordt bepaald door de mate van overzichtelijkheid en vrij uitzicht (met name bij kruisingen van wegen en uitritten) en de (mogelijke) effecten van bebouwing en overige inrichtingselementen op de gedragingen van verkeersdeelnemers;

1.39 woning:
een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden, niet zijnde kamerverhuur;

1.40 woonhuis:
een gebouw, dat één woning omvat, dan wel twee of meer naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden;

1.41 (goede) woonsituatie:
een situatie waarbij, mede door de situering van om de woonfunctie liggende functies en bebouwing, in ieder geval sprake is van een redelijke daglichttoetreding, een redelijke mate van uitzicht en voldoende privacy, alsmede van afwezigheid van hinder.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de dakhelling:
langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

2.2 de goothoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel, ondergeschikte bouwdelen als goten van dakkapellen niet meegerekend;

2.3 de inhoud van een bouwwerk:
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.4 de bouwhoogte van een bouwwerk:
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.5 de oppervlakte van een bouwwerk:
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.6 de oppervlakte van een overkapping:
tussen de buitenwerkse constructiedelen, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.7 de afstand tot de zijdelingse perceelgrens:
de kortste afstand vanaf enig punt van een (hoofd)gebouw tot de zijdelingse perceelgrens;

2.8 bedrijfsvloeroppervlakte:
de totale vloeroppervlakte van kantoren, winkels of bedrijven met inbegrip van de daartoe behorende magazijnen, trappenhuizen, gangen en overige dienstruimten;

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenvoorzieningen;
b. bebossing;
c. wegen en paden;
d. speelvoorzieningen;

met daaraan ondergeschikt:

e. tuinen, erven en terreinen;
f. in- en uitritten;
g. parkeervoorzieningen;
h. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
i. nutsvoorzieningen;

met de daarbijbehorende:

j. overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen en overkappingen worden gebouwd.

3.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 1,00 m bedragen;
b. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5,00 m bedragen.

3.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing, ten behoeve van:

a. de verkeersveiligheid;
b. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden en bouwwerken.

Artikel 4 Verkeer - Verblijf

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer - Verblijfsgebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. straten;
b. voet- en rijwielpaden;
c. bermen en beplanting;
d. parkeervoorzieningen;
e. groenvoorzieningen;
f. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
g. speelvoorzieningen;

met daaraan ondergeschikt:

h. tuinen, erven en terreinen;
i. nutsvoorzieningen;

met de daarbijbehorende:

j. overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen en overkappingen worden gebouwd.

4.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 1,00 m bedragen;
b. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, anders dan rechtstreeks ten behoeve van de geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer, zal ten hoogste 5,00 m bedragen.

4.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing, ten behoeve van:

a. de verkeersveiligheid;
b. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden en bouwwerken.

Artikel 5 Water

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. sloten, vaarten, waterpartijen en daarmee gelijk te stellen waterlopen;
b. oevers, bermen en beplanting;

met daaraan ondergeschikt:

c. recreatief medegebruik van kaden en oevers;
d. paden;
e. groenvoorzieningen;
f. nutsvoorzieningen;
g. waterhuishoudkundige voorzieningen

met de daarbijbehorende:

h. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, waaronder duikers en/of dammen.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Gebouwen en overkappingen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.

5.2.2 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:

a. er mogen uitsluitend overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de waterhuishouding worden gerealiseerd;
b. er mogen geen steigers, vlonders en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd;
c. er mogen geen walbeschoeiingen en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd;
d. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 1,00 m bedragen.

5.3 Nadere eisen

Burgemeester en Wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing, ten behoeve van:

a. de waterhuishoudkundige functie;
b. de verkeersveiligheid;
c. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden en bouwwerken.

5.4 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:

- het gebruik van gronden als ligplaats voor woonschepen.

Artikel 6 Wonen

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. woonhuizen, al dan niet in combinatie met ruimte voor een aan-huis-verbonden beroep c.q. kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten;
b. bijbehorende bouwwerken;

met daaraan ondergeschikt:

c. wegen, woonstraten en paden;
d. parkeervoorzieningen;
e. groenvoorzieningen;
f. speelvoorzieningen;
g. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;

met de daarbijbehorende:

h. tuinen, erven en terreinen;
i. bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde.

6.2 Bouwregels

6.2.1 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:

a. als hoofdgebouw mogen uitsluitend woonhuizen worden gebouwd;
b. een hoofdgebouw zal binnen een bouwvlak worden gebouwd;
c. een hoofdgebouw zal vrijstaand of twee aaneen worden gebouwd;
d. het aantal hoofdgebouwen mag ten hoogste het aangeven aantal ter plaatse van de aanduiding “maximum aantal wooneenheden” bedragen;
e. de afstand van een hoofdgebouw c.q een blok van aaneengebouwde hoofdgebouwen tot de perceelgrens zal ten minste 3,00 m bedragen;
f. de goothoogte van een hoofdgebouw zal ten hoogste 7,00 m bedragen;
g. de bouwhoogte van een hoofdgebouw mag ten hoogste 11,00 m bedragen.

6.2.2 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende regels:

a. bijbehorende bouwwerken zullen ten minste 1,00 m achter de naar de weg gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw c.q. het verlengde daarvan worden gebouwd;
b. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken bij een hoofdgebouw zal ten hoogste 100 m² bedragen, met dien verstande dat:
    1. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken ten hoogste 100% van de oppervlakte van het hoofdgebouw zal bedragen;
    2. de gezamenlijke oppervlakte van de bijbehorende bouwwerken bij een hoofdgebouw ten hoogste 50% van het erf zal bedragen;
c. de goothoogte van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste gelijk zijn aan de bouwhoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw waaraan wordt gebouwd, plus 0,25 m, met dien verstande dat

de goothoogte van een aangebouwd bijbehorend bouwwerk niet meer mag bedragen dan 4,00 m;
d. de goothoogte van een vrijstaand bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste 3,50 m bedragen;
e. de bouwhoogte van een vrijstaand bijbehorend bouwwerk zal ten hoogste 6,00 m bedragen.

6.2.3 Overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende regels:
a. er mogen geen paardrijbakken worden gebouwd;
b. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen zal ten hoogste 1,00 m bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen achter de naar de weg gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw c.q. het verlengde daarvan ten hoogste 2,00 m zal bedragen;
c. de bouwhoogte van vlaggenmasten zal ten hoogste 8,00 m bedragen;
d. de breedte van steigers, vlonders en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde zal ten hoogste 4,00 m. bedragen met dien verstande dat de afstand tot de zijdelings perceelsgrens ten minste 2,00 m. zal bedragen;
e. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal ten hoogste 5,00 m bedragen.

6.3 Nadere eisen

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing, ten behoeve van:
a. de woonsituatie;
b. de milieusituatie;
c. de verkeerssituatie;
d. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden en bouwwerken.

6.4 Afwijken van de bouwregels

Mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid, de milieusituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, kan met omgevingsvergunning worden afgeweken van:
a. het bepaalde in lid 6.2.1 sub b in die zin dat een hoofdgebouw gedeeltelijk buiten het bouwvlak wordt gebouwd;
b. het bepaalde in lid 6.2.1 sub e in die zin dat de afstand van een hoofdgebouw c.q. een blok van aaneengebouwde hoofdgebouwen tot de perceelgrens wordt verkleind;
c. het bepaalde in lid 6.2.2 sub a in die zin dat een bijbehorend bouwwerk minder dan 1,00 m achter, dan wel vóór de naar de weg gekeerde gevel(s) van het hoofdgebouw wordt gebouwd.

6.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend:
a. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning;
b. het gebruik van gedeelten van een woning, inclusief aangebouwde bijbehorend bouwwerk bij de woning, voor de uitoefening van een aan-huis-verbonden beroep of een kleinschalige bedrijfsmatige activiteit, indien:
    1. het beroep of bedrijf niet wordt uitgeoefend door één van de bewoners van de woning, waarbij één andere arbeidskracht ter plekke werkzaam mag zijn;
    2. de beroeps-/bedrijfsvloeroppervlakte in de woning meer bedraagt dan 30% van het vloeroppervlak van

de woning;

3. de beroeps-/bedrijfsvloeroppervlakte meer dan 50 m² bedraagt;
4. parkeren niet op eigen erf plaatsvindt dan wel de parkeerdruk in de naaste omgeving als gevolg van de activiteit onevenredig toeneemt;
5. detailhandel plaatsvindt anders dan productiegebonden detailhandel;

c. het gebruik van gronden en bouwwerken voor de uitoefening van detailhandel.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 7 Anti-dubbeltelregel

Grond welke eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 8 Algemene bouwregels

8.1 Aanvullende bouwregels

Er mogen geen windturbines worden gebouwd.

8.2 Bestaande maatvoeringen

Daar waar bestaande afstanden meer of minder bedragen dan ingevolge de bouwregels is voorgeschreven, worden de bestaande afstanden als ten hoogste respectievelijk ten minste toelaatbaar aangehouden.

In die gevallen dat bestaande percentages, dakhellingen, kapvormen, hoogten, inhoud, oppervlakten en/of gevelindelingen afwijken van de bouwregels, worden de bestaande maatvoeringen als toelaatbaar aangehouden.

8.3 Overschrijding bouwgrenzen

De bouwgrenzen mogen in afwijking van de verbeelding en de bestemmingen in deze regels uitsluitend worden overschreden door:

a. tot gebouwen behorende stoepen, stoeptreden, trappen(huizen), galerijen, hellingbanen, funderingen, balkons, erkers, serres, entreeportalen, veranda's en afdaken, mits de overschrijding niet meer bedraagt dan 1,50 m;
b. andere ondergeschikte onderdelen van gebouwen, mits de overschrijding niet meer bedraagt dan 1,00 m.

Artikel 9 Algemene gebruiksregels

9.1 Strijdig gebruik

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken met enige bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a. het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting;
b. het gebruik van de gronden voor de opslag van aan het oorspronkelijk verkeer onttrokken voer-, vaar- of vliegtuigen, anders dan in het kader van de bedrijfsvoering;
c. het gebruik van de gronden voor de opslag van schroot, afbraak- en bouwmaterialen, grond, bodemspecie en puin en voor het storten van vuil, anders dan in het kader van de bedrijfsvoering dan wel de uitvoering van krachtens de bestemming toegelaten bouwactiviteiten en werken en werkzaamheden.

Artikel 10 Algemene afwijkingsregels

Mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, kan worden afgeweken van:

a. de bij recht in de regels gegeven maten, afmetingen en percentages, met uitzondering van de oppervlaktematen, tot ten hoogste 10% van die maten, afmetingen en percentages, met dien verstande dat windturbines van deze regeling zijn uitgesloten;
b. de bestemmingsregels in die zin dat de bouwhoogte van bouwwerken geen gebouwen zijnde, ten behoeve van zend-, ontvangst-, sirene- en antennemasten wordt vergroot, mits:
    1. de antenne niet geplaatst kan worden op een bestaand bouwwerk, zoals een hoogspanningsmast, een windturbine, een reclamemast of een daarmee gelijk te stellen bouwwerk;
    2. de mast radiografisch noodzakelijk is;
    3. de bouwhoogte van de mast ten hoogste 40,00 m zal bedragen;
c. de regels in die zin dat het beloop of profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling in geringe mate wordt aangepast, indien de verkeersveiligheid en/of -intensiteit daartoe aanleiding geeft;
d. de regels in die zin dat gebouwen ten behoeve van nutsvoorzieningen, openbaar vervoer, bediening van kunstwerken en naar de aard daarmee gelijk te stellen gebouwtjes worden gebouwd, mits:
    1. de oppervlakte per gebouwtje ten hoogste 50 m² mag bedragen;
    2. de bouwhoogte van een gebouwtje ten hoogste 3,00 m mag bedragen;
e. de regels, ten aanzien van de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, in die zin dat de bouwhoogte van de bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, wordt vergroot tot ten hoogste 10,00 m;
f. de regels ten aanzien van de maximale bouwhoogte van gebouwen in die zin dat de (bouw)bouwhoogte van de gebouwen ten behoeve van plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers en lichtkappen wordt vergroot, mits:
    1. de maximale oppervlakte van de plaatselijke verhoging ten hoogste 10% van het betreffende bouwvlak mag bedragen;
    2. de vergroting ten hoogste 1,25 maal de maximale (bouw)hoogte van het betreffende gebouw bedraagt;
a. het bepaalde ten aanzien van het bouwen van gebouwen binnen het bouw- c.q. bestemmingsvlak in die zin dat de grenzen van het bouw- c.q. bestemmingsvlak naar de buitenzijde worden overschreden door:
    1. trappen, trappenhuizen en galerijen;
    2. entreeportalen, luifels, veranda's en balkons;
    3. overstekende daken;

mits de bouwgrens met niet meer dan 1,50 m overschrijdend;

    4. andere ondergeschikte onderdelen van gebouwen, mits de bouwgrens met niet meer dan 1,00 m overschrijdend.

Artikel 11 Overige regels

11.1 Voldoende parkeergelegenheid

a. Een bouwwerk, waarvan een behoefte aan parkeergelegenheid wordt verwacht, kan niet worden gebouwd of gebruikt wanneer op het bouwperceel of in de omgeving daarvan niet in voldoende parkeergelegenheid is voorzien en in stand wordt gehouden.
b. Bij een omgevingsvergunning wordt aan de hand van de 'Nota Parkeernormen Gemeente Waadhoeke november 2020', of het meeste actuele gemeentelijke parkeerbeleid zoals deze geldt ten tijde van de aanvraag, bepaald of sprake is van voldoende parkeergelegenheid;
c. Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in sub a en worden toegestaan dat in minder dan voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien, mits dit geen onevenredige afbreuk doet aan de parkeersituatie.

11.2 Voldoende laad- en losruimte

a. Indien het beoogde gebruik van een bouwwerk aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, wordt een omgevingsvergunning voor het bouwen uitsluitend verleend indien aan of in dat bouwwerk dan wel op het onbebouwde terrein bij het bouwwerk wordt voorzien in die ruimte. Deze bepaling geldt niet:
    1. voor bestaand gebruik, waarbij de herbouw van een bouwwerk zonder functiewijziging wordt beschouwd als bestaand gebruik;
    2. voor zover op andere wijze in de nodige laad- of losruimte wordt voorzien.
b. Bij een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in sub a en worden toegestaan dat in minder dan voldoende laad- en losgelegenheid wordt voorzien indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 12 Overgangsrecht

12.1 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde in het eerste lid een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

c. Het eerste lid is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

12.2 Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

d. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 13 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III

van de gemeente Waadhoeke .

Bijlagen regels

Bijlage 1 Lijst met kleinschalige beroeps- en bedrijfsmatige activiteiten

LIJST VAN TOEGESTANE BEROEPEN EN BEDRIJVEN BIJ WONINGEN

Uitoefening van (para-)medische beroepen, waaronder:
individuele praktijk voor huisarts, psychiater, psycholoog, fysiotherapie of bewegingsleer, voedingsleer, mondhygiëne, tandheelkunde, logopedie, enz.
individuele praktijk dierenarts

Kledingmakerij
(maat)kledingmakerij en kledingverstelbedrijf
woningstoffeerderij

Kantoorfunctie ten behoeve van bedrijvigheid die elders wordt uitgeoefend, zoals:
schoonmaakbedrijf, schoorsteenveegbedrijf, glazenwasserij, maar ook ten behoeve van bijvoorbeeld een groothandelsbedrijf

Reparatiebedrijfjes, waaronder:
schoen-/lederwarenreparatiebedrijf
uurwerkreparatiebedrijf
goud- en zilverwerkreparatiebedrijf
reparatie van kleine (elektrische) gebruiksgoederen
reparatie van muziekinstrumenten
In ieder geval zijn autoreparatiebedrijven uitgezonderd

Advies- en ontwerpbureaus, waaronder individuele praktijk voor:
reclame ontwerp
grafisch ontwerp
architect

(Zakelijke) dienstverlening, waaronder individuele praktijk voor:
notaris
advocaat
accountant
assurantie-/verzekeringsbemiddeling
exploitatie en handel in onroerende zaken

Overige dienstverlening
kappersbedrijf
schoonheidssalon
kinderdagopvang

gastouderschap

Onderwijs
autorijschool
onderwijs niet in te delen naar specificatie, mits zonder werkplaats of laboratorium

Overig
Atelier

dan wel met voorgenoemde bedrijvigheid naar de aard en de invloed op de omgeving gelijk te stellen bedrijvigheid.

Verbeelding

Plangebied

Plangrens

Enkelbestemmingen

- G — Groen
- V-VB — Verkeer - Verblijf
- WA — Water
- W — Wonen

Bouwvlakken

bouwvlak

Maatvoeringen

3 — maximum aantal wooneenheden

Gemeente Waadhoeke

Dronryp - Fûgellân Puoldyk, fase III

Bestemmingsplan

PROJECT	20210271		
FORMAAT	A3		
SCHAAL	1:1000	Vastgesteld	03-03-2022
KAART	1/1	Ontwerp	01-11-2021
GETEKEND	RV	Voorontwerp	06-09-2021
IDN	NL.IMRO.1949.BPDrpFugellanfase3-VAS1	Concept	20-05-2021

RHO ADVISEURS

info@rho.nl
www.rho.nl

N

AAN DE RAAD

Agenda: 22-10-2020
Franeker, 29-9-2020

Onderwerp
Herontwikkeling St.-Jacobiparochie - Ontwikkeling locatie Puoldyk Dronryp

Portefeuillehouder
Wethouder N. Haarsma

Auteur
R. Snuif, telnr. 0517 – 380 380, mailadres: r.snuif@waadhoeke.nl

Samenvatting
Na de herindeling op 1 januari 2018 heeft de provincie Fryslân aangegeven, dat in de gemeente Waadhoeke veel nog niet gerealiseerde woningbouwlocaties aanwezig zijn. Gezien de huidige demografische vooruitzichten en economische omstandigheden heeft de provincie gevraagd om deze locaties tegen het licht te houden en zo mogelijk weg te bestemmen indien sprake is van een minder gewilde woningbouwlocatie. Eén daarvan is de locatie voormalig sportterrein in het midden van St.-Jacobiparochie.

Met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie is overleg gevoerd over het niet invullen van deze locatie met woningen. Dit heeft geleid tot het voorliggende plan voor een integrale (her)ontwikkeling in zowel St.-Jacobiparochie als in Dronryp. Het verzoek aan uw raad is om in te stemmen met de voorgenomen (her)ontwikkeling en de benodigde financiële middelen beschikbaar te stellen.

Voorstel

In te stemmen met de herontwikkeling St.-Jacobiparochie en ontwikkeling locatie Puoldyk Dronryp
Hiervoor een krediet beschikbaar te stellen ter grootte van € 1.843.400, waarvan het gemeentelijk aandeel in deze (her)ontwikkeling te dekken uit:
a. de reserve Stads- en Dorpsvernieuwingsfonds ter grootte van € 858.400
b. de algemene reserve eenmalig ter grootte van € 200.000
Het bovenstaande is onder voorbehoud en vaststelling van de begroting 2021 met daarin de voorgestelde toevoeging aan de reserve S&D van € 400.000,-.

Inleiding

De provincie Fryslân heeft vanaf de start van de gemeente Waadhoeke aangegeven, dat in de gemeente Waadhoeke veel nog niet gerealiseerde woningbouwlocaties aanwezig zijn. Gezien de huidige demografische vooruitzichten (op termijn een negatieve huishoudensontwikkeling) en economische omstandigheden heeft de provincie aan de gemeente gevraagd om deze locaties tegen het licht te houden en zo mogelijk weg te bestemmen indien sprake is van een minder gewilde woningbouwlocatie.

Eén van deze nog niet gerealiseerde woningbouwlocaties betreft de locatie op het voormalige sportterrein in het midden van St.-Jacobiparochie. De voormalig gemeente het Bildt heeft in 2004 een Samenwerkingsovereenkomst woongebied St.-Jacobiparochie ondertekend met Roelofs Vastgoed om op deze locatie 29 woningen te mogen bouwen. Dit mede om de realisatie van een nieuw sportcomplex in St-Jacobiparochie mogelijk te kunnen maken. Inmiddels is het sportcomplex door de projectontwikkelaar gerealiseerd en zijn de kosten van deze verplaatsing en realisatie als het ware in natura (gronden ten behoeve van woningbouw) gecompenseerd. De invulling van deze woningbouwlocatie is nadien niet geslaagd. Daarbij komt dat een gedeelte van deze woningbouwlocatie destijds is verkocht aan ontwikkelmaatschappij Mega. Dit bedrijf is failliet gegaan en deze grond is uit het faillissement door de curator verkocht. Uiteindelijk blijkt nu Zwanenburg Projecten de eigenaar van deze grond in St.-Jacobiparochie te zijn. Dit betekent dat zowel Roelofs Vastgoed als Zwanenburg Projecten een grondpositie in het gebied hebben.

Door de eerder benoemde demografische en economische omstandigheden is deze woningbouwlocatie niet van de grond gekomen. Deze situatie is op dit moment ongewijzigd en zal volgens het recente woningmarktonderzoek Noordwest Fryslân ook niet op korte termijn van de grond komen. Vanuit de gemeente bezien ligt de grootste uitdaging in de verbetering van de bestaande woningvoorraad in St.-Jacobiparochie.
Op basis van bovenstaande feiten is allereerst overleg gevoerd met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie over het niet invullen van het voormalige sportterrein met woningen. Hieruit blijkt dat Plaatselijk Belang zich kan vinden in een andere invulling van het voormalige sportterrein. Het verzoek vanuit Plaatselijk Belang is gedaan om dan een parkachtige invulling te geven aan het terrein. Verder heeft Plaatselijk Belang gevraagd of de gemeente de mogelijkheid wilde onderzoeken om dan gelijk de 14 (particuliere) woningen aan Geert Veenhuizenstraat mee te nemen in de herstructureringsopgave van dit terrein. De woningen zijn sterk verouderd en worden grotendeels verhuurd aan arbeidsmigranten. Hetgeen uit het oogpunt van leefbaarheid minder wenselijk is.

Hierna is de gemeente het overleg aangegaan met beide grondeigenaren. Beiden zijn bereid om in redelijkheid en billijkheid een oplossing te treffen. Zo is met Roelofs Vastgoed na uitvoerige onderhandelingen overeengekomen om naast afkoop van het contract uit 2004 recht te doen aan zijn bouwclaim op een andere ontwikkellocatie; te weten: locatie Puoldyk te Dronryp. Dorpsbelang Dronryp is hierbij in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte gebracht van deze ontwikkeling en is enthousiast.

Met de andere grondeigenaar (Zwanenburg Projecten) is eenzelfde oplossing overeengekomen. Naast afkoop van de investering wordt recht gedaan aan hun bouwclaim op een andere ontwikkellocatie. Partijen zijn hierover nog in overleg.

Het verzoek van Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie om de 14 (particuliere) woningen aan de Geert Veenhuizenstraat te betrekken bij de herontwikkeling heeft de gemeente ertoe aangezet om ook overleg te voeren met de eigenaar van deze woningen. De eigenaar heeft daarbij aangegeven ook oog te hebben voor het belang van het dorp en is bereid om zijn woningen tegen de WOZ-waarde te verkopen aan de gemeente. Hiermee komt ook dit vrij voor nadere invulling. Met het oog op deze mogelijke invulling zijn ook gesprekken gevoerd met woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland en zien we mogelijkheden voor de bouw van enkele nieuwe koopwoningen.

In samenhang met het opkopen en slopen van de huidige woningen aan de Geert Veenhuizenstraat heeft Plaatselijk Belang tevens aangegeven dat voor de huidige arbeidsmigranten, die nu in deze huurwoningen wonen, vervangende huisvesting moet komen. VZM, die arbeidsbemiddeling en huisvesting regelt voor arbeidsmigranten ten behoeve van de lokale/regionale bedrijven, huurt momenteel deze woningen voor haar arbeidsmigranten. VZM heeft laten weten een maatwerklocatie voor arbeidsmigranten te willen realiseren op een andere locatie in St.-Jacobiparochie, zodat de huisvesting van deze arbeidsmigranten goed geregeld is.

Beoogd (meetbaar) effect

Met de (her)ontwikkeling in St.-Jacobiparochie en Dronryp wordt invulling gegeven aan het gemeentelijk beleid en de wensen van de inwoners en andere betrokken partijen, waarmee de leefbaarheid in beide dorpen wordt verhoogd.

Motivering

1.1 Hiermee wordt invulling gegeven aan de wensen van beide dorpen.
Naar aanleiding van de volkshuisvestelijke deprogrammeringsopgave van de provincie Fryslân én het woningmarktonderzoek Noordwest Friesland is in overleg met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie en dorpsbelang Dronryp invulling gegeven aan de (her)ontwikkeling in beide dorpen.

1.2 De leefbaarheid wordt in beide dorpen verhoogd.
De wensen van de dorpen leiden op basis van maatwerk per dorp tot een verhoging van de leefbaarheid in beide dorpen. Deze aanpak sluit aan bij de wijze waarop wij onze visie op Wonen willen realiseren (Woonvisie – leveren van maatwerk met aandacht voor de demografische prognoses en in aansluiting op de lokale wensen).

1.3 (Her)ontwikkeling geeft uitvoering aan vastgestelde beleidsterreinen van Waadhoeke
De beoogde (her)ontwikkeling is in lijn met en geeft uitvoering aan het gemeentelijke beleid. Het betreft hier de Woonvisie, Huisvesting arbeidsmigranten, Nabij besturen, Duurzaamheid en Biodiversiteit.

1.4 Alle betrokken (markt)partijen zijn bereid om medewerking te verlenen.
De beoogde (her)ontwikkeling is alleen mogelijk als alle betrokken (markt)partijen mee willen werken. Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie en dorpsbelang Dronryp zijn positief en bekend met de samenhang van deze integrale ontwikkeling om de juiste invulling in beide dorpen te bewerkstelligen. De betrokken (markt)partijen, woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland en de provincie Fryslân vinden dit allemaal een goed initiatief én zijn daarom bereid om medewerking te verlenen aan de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling.

2.1 Voor de (her)ontwikkeling is een dekking nodig
Om de benodigde vervolgstappen te kunnen zetten, wordt de raad gevraagd akkoord te gaan met het beschikbaar stellen van de benodigde financiële middelen. Zonder deze bijdrage kan de gemeente Waadhoeke de van haar verwachte inspanningen met betrekking tot de realisatie van de (her)ontwikkeling in beide dorpen niet nakomen. Het geld is overigens al grotendeels (€ 858.400) geborgd via het Stads- en Dorpsvernieuwingsfonds (S&D) en uitgaande van de honorering van de wens uit de kadernota 2021. Ook ontvangt de gemeente inkomsten van derden (€ 785.000) vanuit de grondopbrengsten. Voor het restant (€ 200.000) wordt een eenmalig krediet gevraagd ten laste van de algemene reserve.

Met Zwanenburg Projecten wordt nog naar een geschikte locatie gezocht. Afgesproken is daarbij dat de reguliere grondprijs zal worden betaald. De inkomsten zijn nu nog niet verwerkt en zijn ook afhankelijk van de locatie en op te starten grondexploitatie.

<u>Kanttekeningen</u>
1.1 Voor de realisatie van de (her)ontwikkeling is niet volledige dekking beschikbaar
De berekening op hoofdlijnen wijst uit dat gewenste invulling van beide (her)ontwikkellocaties niet volledig gedekt kan worden uit de opbrengsten van de grondverkoop en de bijdrage uit het S&D-fonds. Om deze (her)ontwikkeling voor beide dorpen mogelijk te maken is maximaal gebruik gemaakt van het S&D-fonds (uitgaande van een extra voeding van € 400.000 in 2021 zoals in de kadernota 2.0 opgenomen). Dit is echter ontoereikend om de realisatie van deze gewenste (her)ontwikkeling te dekken. Een krediet ten laste van de algemene reserve eenmalig ter grootte van € 200.000 leidt wel tot de gewenste dekking én realisatie van de (her)ontwikkeling in beide dorpen.

De (her)ontwikkeling in beide dorpen wordt gedragen door zowel Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie als dorpsbelang Dronryp, die de inwoners van beide dorpen vertegenwoordigen. Het betekent een verbetering van de leefomgeving en leefbaarheid. Verder doet deze (her)ontwikkeling recht aan de belangen van de betrokken (markt)partijen, de provincie Fryslân en woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland. Voor de gemeente zelf betekent deze (her)ontwikkeling realisatie op het gebied van de navolgende beleidsvelden: Nabij besturen, Woonvisie, Huisvesting arbeidsmigranten, Duurzaamheid, Biodiversiteit. Dit alles bij elkaar maakt een eenmalige bijdrage van € 200.000 uit de algemene reserve te billijken.

Analyse

Ontwikkelingen en trends

De demografische ontwikkelingen laten zien, dat zowel het aantal personen als het aantal huishoudens in Noordwest Friesland dalende is. Derhalve zal bij ontwikkellocaties voor woningbouw goed nagedacht moeten worden over de gewenste stedenbouwkundige invulling alsmede over de hoeveelheid woningen die gebouwd worden. Bouwen voor leegstand is geen optie. Uiteraard worden locaties op hun merites beoordeeld naar aard en schaal. Met andere woorden: Maatwerk en kwaliteit op maat. De beide (her)ontwikkellocaties zijn in dit licht bezien.

Het woningmarktonderzoek Noordwest Friesland 2019 laat zien, dat de woningbehoefte in St.-Jacobiparochie op termijn negatief is. De destijds in het bestemmingsplan vastgelegde toevoeging van 29 woningen staat haaks op de huidige vraag. De grootste uitdaging ligt in het verbeteren van de bestaande woningvoorraad in dit dorp. Het is daarom dat de gemeente aan de woningcorporatie Wonen Noordwest Friesland heeft gevraagd om in St.-Jacobiparochie bij te dragen/mee te investeren in de sociale huurwoningvoorraad. De woningcorporatie heeft aangegeven hier welwillend tegenover te staan. Hiertoe biedt de locatie van de 14 particuliere woningen aan de Geert Veenhuizenstraat, die na aankoop gesloopt zullen worden, ruimtelijke invullingskansen. Daarnaast zou hier ook nog ruimte kunnen worden geboden aan een viertal particuliere woningen. Dit is passend in het trendbeeld van St.-Jacobiparochie waar de nadruk ligt op de verbetering van de bestaande woningvoorraad en toch ook beperkt nieuwbouw kan worden toegevoegd.

Voor Dronryp geeft het woningmarktonderzoek aan, dat hier een vraagbehoefte is van 20 tot 30 woningen. De beoogde ontwikkellocatie Puoldyk biedt ruimte voor in totaal 31 woningen. Variërend van twee-onder-één-kapwoningen als vrijstaande woningen. De vrijstaande woningen worden zowel als vrije kavels als projectmatige bouw aangeboden. Om te voorkomen dat hier voor leegstand zal worden gebouwd, zal deze ontwikkellocatie in twee fasen worden ontwikkeld. Hierdoor kan gestuurd worden op kaveluitgifte. De verwachting is echter, dat deze ontwikkellocatie zichzelf ten goede zal bewijzen.

Deze ontwikkeling laat ook zien dat het in Waadhoeke, met een afvlakkende en op termijn dalende huishoudensontwikkeling, niet altijd eenvoudig is om tot rendabele locatieontwikkeling te komen. Toch is het van belang om te blijven investeren in de vernieuwing en opwaardering van de woningvoorraad en de woonomgeving. Samen met Leeuwarden en Noordoost-Fryslân en in diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen vragen we aandacht voor de problematiek die dit met zich meebrengt (Transitiefonds, verhuurdersheffing etc.).

Alternatieven

De oorspronkelijke invulling van 29 woningen op het voormalige sportterrein in het midden van St.-Jacobiparochie is sinds 2004 niet van de grond gekomen. Het nu op voorhand bouwen van woningen op deze locatie zou heel goed kunnen leiden tot bouwen voor leegstand. Dit is voor geen van de betrokken partijen een wenselijke situatie.

Het overleg met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie hierover heeft geleid tot een

complexe integrale oplossing, die recht doet aan alle betrokken partijen. Met name het hierbij betrekken van dorpsbelang Dronryp en de ontwikkellocatie Puoldyk doet recht aan hoofdstuk 5 van de Woonvisie, Samen sta je sterker. Door het denken in netwerken van dorpen worden ogenschijnlijk lastige financiële (her)ontwikkelopgaven teruggebracht tot een haalbaar project, waarbij de belangen van alle betrokken partijen worden bediend.

Vervolg

Na instemming door uw raad zullen de benodigde planologische procedures worden ingezet. In St.-Jacobiparochie zal een werkgroep worden opgezet, die zich bezig zal houden met de parkachtige invulling van het voormalige sportterrein in St.-Jacobiparochie. In Dronryp zal de ontwikkelaar samen met dorpsbelang Dronryp een informatiemiddag/-avond houden over de invullingsmogelijkheden van de ontwikkellocatie Puoldyk.

Inwonersparticipatie

Voor de herontwikkeling in St.-Jacobiparochie met een parkachtige invulling zal een werkgroep worden gevormd, die bestaat uit inwoners van St.-Jacobiparochie, Plaatselijk Belang en de gemeente. Deze zullen (binnen vastgestelde kaders) een voorstel voor de parkachtige invulling maken, die gepresenteerd zal worden aan de inwoners van St.-Jacobiparochie. Op basis van de reacties van de inwoners zal besloten worden hoe deze invulling eruit zal komen te zien.

Voor de ontwikkellocatie Puoldyk te Dronryp zal de ontwikkelaar samen met dorpsbelang Dronryp een informatiemiddag/-avond houden voor de inwoners van Dronryp over de invullingsmogelijkheden.

Met betrekking tot de maatwerklocatie voor arbeidsmigranten zal de investeerder samen met Plaatselijk Belang St.-Jacobiparochie het protocol voor grootschalig maatwerk doorlopen met de inwoners van St.-Jacobiparochie, zoals opgenomen in het beleid Huisvesting arbeidsmigranten.

Communicatie

Na goedkeuring door uw raad zal de benodigde planologische procedure worden ingezet. Hierbij zal voor het inzetten van de planologische procedure een informatiemiddag/-avond worden gehouden voor de dorpsbewoners.

Financiën

De kosten voor (her)ontwikkeling van St.-Jacobiparochie en Dronryp en de bijbehorende dekking zijn in de onderstaande tabel weergegeven:

Kosten		Dekking	
Herontwikkeling St.-Jacobiparochie		**Herontwikkeling St.-Jacobiparochie**	
Gronden Roelofs	**€ 536.400**	**Opbrengst Dronryp**	**€ 525.000**
Gronden Zwanenburg	**€ 187.000**	**Bijdrage S&D-fonds**	**€ 618.400**
Inrichting voormalig sportveld	**€ 420.000**		
locatie Geert Veenhuizenstraat		**locatie Geert Veenhuizenstraat**	
Opkoop 14 woningen	**€ 700.000**	**Opbrengst locatie**	**€ 260.000**
		Bijdrage S&D-fonds	**€ 240.000**
		Max eenmalig uit algemene middelen	**€ 200.000**
Totaal	**€ 1.843.400**	**Totaal**	**€ 1.843.400**

Voor de sloop van de 14 woningen aan de Geert Veenhuizenstraat is een offerte opgevraagd, waarbinnen een stelpost is opgenomen voor eventuele asbestverwijdering conform procescertificaat Asbestverwijdering. De verwachting is dat de sloopkosten terugverdiend zullen worden middels de opbrengst van de locatie.

Ontwikkeling algemene reserve

De algemene reserve is na de 9e begrotingswijziging (welke voor de raad van 8-10-2020 staat geagendeerd) € 17.254.122 groot. Met het vaststellen van de begroting 2021 en het honoreren van de wensen uit Kadernota deel II 2021-2024 daalt de algemene reserve in 2021 onder € 15 miljoen.

Wanneer de algemene reserve onder het vastgestelde minimum komt, wordt de algemene reserve aangezuiverd tot dit drempelbedrag. De termijn waarop een te lage algemene reserve weer op peil gebracht moet worden, is vastgesteld op de planperiode in de meerjarenraming.

Juridisch kader

- Privaatrecht.

Bijlagen

Bijlage 1: Situatietekening luchtfoto's locaties St.-Jacobiparochie en Dronryp (Corsanummer: 20.204110)

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: 20.204103

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 6-10-2020;

B E S L U I T

In te stemmen met de herontwikkeling St.-Jacobiparochie en ontwikkeling locatie Puoldyk Dronryp
Hiervoor een krediet beschikbaar te stellen ter grootte van € 1.843.400, waarvan het gemeentelijk aandeel in deze (her)ontwikkeling te dekken uit:
a. de reserve Stads- en Dorpsvernieuwingsfonds ter grootte van € 858.400
b. de algemene reserve eenmalig ter grootte van € 200.000
Het bovenstaande is onder voorbehoud en vaststelling van de begroting 2021 met daarin de voorgestelde toevoeging aan de reserve S&D van € 400.000,-.

Aldus vastgesteld in de openbare
raadsvergadering van 22-10-2020,

, voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1672
Extern Zaak ID	2021-122185
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	012
Titel	Actualisatie supermarktbeleid en binnenstadsvisie
Eigenaar	Ploeg, Peter van der
Portefeuillehouder	De Pee

Bijlagen
Adviesnota Raad actualisatie supermarktbeleid binnenstadsvisie.pdf
Bijlage 1 Analyse marktruimte supermarkten Franeker
Bijlage 2 Projectvoorstel Actualisatie binnenstadsvisie en supermarktstructuur Franeker

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**

Toelichting

Op 21 januari 2020 stuurde uw college een memo als reactie op de motie van de raad ‘vreemd aan de orde van de dag’ van 20 december 2018 waarin de raad uw college opriep om het detailhandelsbeleid / supermarktbeleid te evalueren. Deze motie kwam op een moment dat uw college nog in een juridisch geschil zat met Retailplan BV over de vestiging van een Aldi-supermarkt op het Vlietstra terrein (Harlingerweg 49 te Franeker).
In de betreffende memo nam u de raad mee in de uitspraak van de Raad van State d.d. 25 september 2019 dat het gemeentelijk vestigingsbeleid van supermarkten niet in strijd is met de Europese Dienstenrichtlijn (één van de overwegingen uit uw motie was dat het beleid moest voldoen aan de richtlijnen).
Daarnaast gaf uw college in de memo aan dat u op dat moment geen reden zag om het supermarktbeleid te herzien, het beleid dat er kortgezegd op neerkomt dat er alleen vestiging van een supermarkt in of nabij het centrum van de stad mogelijk is.
De argumenten waren toen:

- Er ligt een duidelijke uitspaak van de rechter waarin staat dat het gemeentelijke vestigingsbeleid voldoet aan de Europese Dienstenrichtlijn
- Het vestigingsbeleid voor supermarkten is destijds tot stand gekomen in nauwe samenspraak met de ondernemersvereniging en vanuit hen zijn er geen signalen gekomen om het beleid te evalueren.

- In het besluit van 5 april 2017 heeft het college van Franekeradeel zich op het standpunt gesteld dat in het gemeentelijke vestigingsbeleid voor supermarkten is bepaald dat nieuwvestiging van supermarkten uitsluitend gewenst is in of in de directe nabijheid van de Franeker binnenstad. De aanwezigheid van een supermarkt heeft een positief effect op het aantal bezoekers van nabijgelegen winkels. Dit zorgt voor een aantrekkelijke binnenstad en hiermee wordt leegstand voorkomen.

We zijn inmiddels twee jaar verder na de laatste memo. In deze twee jaar heeft de omgeving niet stil gezeten. De markt is aanhoudend op dit thema. Retailplan is aanhoudend en het afgelopen jaar is uw college meerdere malen benaderd door marktpartijen. Ook nu zijn er weer een partijen die ideeën hebben rond dit onderwerp. De conclusie is dat het binnen het huidige beleid lastig is om een hedendaagse supermarkt te vestigen. Vraag is zelfs of je dat wel moet willen binnen de fijnmazige structuur van het historische centrum. Deze ontwikkelingen, maar ook breder als het gaat om ontwikkelingen in en rond het centrum (routes, leegstand, wonen, parkeren), maken dat er voldoende aanleiding is om een actualisatie van ons huidige supermarktbeleid en binnenstadsvisie voor te stellen

Voorgesteld besluit

- Het supermarktbeleid te actualiseren en de binnenstadsvisie voor de stad Franeker te actualiseren
- Hiervoor een extra krediet van € 30.000 beschikbaar te stellen ten laste van de Algemene reserve

Besluit

- Het supermarktbeleid te actualiseren en de binnenstadsvisie voor de stad Franeker te actualiseren
- Hiervoor een extra krediet van € 30.000 beschikbaar te stellen ten laste van de Algemene reserve

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	24 januari 2022	**Behandelend ambtenaar**	P van der Ploeg
Datum agendering	3 maart	**E-mailadres**	p.vanderploeg@waadhoeke.nl
Onderwerp	Actualisatie supermarktbeleid en binnenstadsvisie	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	C. de Pee		

Samenvatting

Op 21 januari 2020 stuurden wij u een memo als reactie op uw motie ‘vreemd aan de orde van de dag’ van 20 december 2018 waarin u het college opriep om het detailhandelsbeleid / supermarktbeleid te evalueren. Deze motie kwam op een moment dat we nog in een juridisch geschil zaten met Retailplan BV over de vestiging van een Aldi-supermarkt op het Vlietstra terrein (Harlingerweg 49 te Franeker).

In de betreffende memo namen wij u mee in de uitspraak van de Raad van State d.d. 25 september 2019 dat het gemeentelijk vestigingsbeleid van supermarkten niet in strijd is met de Europese Dienstenrichtlijn (één van de overwegingen uit uw motie was dat het beleid moest voldoen aan de richtlijnen).

Daarnaast gaven wij in de memo aan dat wij op dat moment geen reden zagen om het supermarktbeleid te herzien, het beleid dat er kortgezegd op neerkomt dat er alleen vestiging van een supermarkt in of nabij het centrum van de stad mogelijk is.

We zijn inmiddels twee jaar verder na de laatste memo. In deze twee jaar heeft de omgeving niet stil gezeten. Wij realiseren ons als college ook hoe vasthoudend de markt op dit thema is. Retailplan is vasthoudend en het afgelopen jaar zijn we bijvoorbeeld meerdere malen benaderd door marktpartijen. Ook nu zijn er weer partijen die ideeën hebben rond dit onderwerp. De conclusie is dat het binnen het huidige beleid lastig is om een hedendaagse supermarkt te vestigen.

Vraag is zelfs of je dat wel moet willen binnen de fijnmazige structuur van het historische centrum. Deze ontwikkelingen, maar ook breder als het gaat om ontwikkelingen in en rond het centrum (routes, leegstand, wonen, parkeren), maken dat het college voldoende aanleiding ziet om een actualisatie van ons huidige supermarktbeleid en binnenstadsvisie voor te stellen.

Voorstel

1. Het supermarktbeleid te actualiseren en de binnenstadsvisie voor de stad Franeker te actualiseren
2. Hiervoor een extra krediet van € 30.000 beschikbaar te stellen ten laste van de Algemene reserve

Inleiding
Op 21 januari 2020 stuurden wij u een memo als reactie op uw motie ‘vreemd aan de orde van de dag’ van 20 december 2018 waarin u het college opriep om het detailhandelsbeleid / supermarktbeleid te evalueren. Deze motie kwam op een moment dat we nog in een juridisch geschil zaten met Retailplan BV over de vestiging van een Aldi-supermarkt op het Vlietstra terrein (Harlingerweg 49 te Franeker).

In de betreffende memo namen wij u mee in de uitspraak van de Raad van State d.d. 25 september 2019 dat het gemeentelijk vestigingsbeleid van supermarkten niet in strijd is met de Europese Dienstenrichtlijn (één van de overwegingen uit uw motie was dat het beleid moest voldoen aan de richtlijnen).
Daarnaast gaven wij in de memo aan dat wij op dat moment geen reden zagen om het supermarktbeleid te herzien, het beleid dat er kortgezegd op neerkomt dat er alleen vestiging van een supermarkt in of nabij het centrum van de stad mogelijk is.

De argumenten waren toen:

- Er ligt een duidelijke uitspaak van de rechter waarin staat dat het gemeentelijke vestigingsbeleid voldoet aan de Europese Dienstenrichtlijn
- Het vestigingsbeleid voor supermarkten is destijds tot stand gekomen in nauwe samenspraak met de ondernemersvereniging en vanuit hen zijn er geen signalen gekomen om het beleid te evalueren.
- In het besluit van 5 april 2017 heeft het college van Franekeradeel zich op het standpunt gesteld dat in het gemeentelijke vestigingsbeleid voor supermarkten is bepaald dat nieuwvestiging van supermarkten uitsluitend gewenst is in of in de directe nabijheid van de Franeker binnenstad. De aanwezigheid van een supermarkt heeft een positief effect op het aantal bezoekers van nabijgelegen winkels. Dit zorgt voor een aantrekkelijke binnenstad en hiermee wordt leegstand voorkomen.

We zijn inmiddels twee jaar verder na de laatste memo. In deze twee jaar heeft de omgeving niet stil gezeten. Wij realiseren ons als college ook hoe vasthoudend de markt op dit thema is. Retailplan is vasthoudend en het afgelopen jaar zijn we bijvoorbeeld meerdere malen benaderd door marktpartijen. Ook nu zijn er weer een partijen die ideeën hebben rond dit onderwerp. De conclusie is dat het binnen het huidige beleid lastig is om een hedendaagse supermarkt te vestigen. Vraag is zelfs of je dat wel moet willen binnen de fijnmazige structuur van het historische centrum. Deze ontwikkelingen, maar ook breder als het gaat om ontwikkelingen in en rond het centrum (routes, leegstand, wonen, parkeren), maken dat het college voldoende aanleiding ziet om een actualisatie van ons huidige supermarktbeleid en binnenstadsvisie voor te stellen.

Beoogd (meetbaar) effect
Actueel supermarktbeleid en een actuele visie op het functioneren van de binnenstad van Franeker (binnenstadsvisie).

Motivering

Argumenten

1.1 Er zijn meerdere ontwikkelingen die aanleiding geven om het supermarkenbeleid en de binnenstadsvisie te actualiseren

Hieronder puntsgewijs een aantal recente ontwikkelingen die van invloed zijn op het gemeentelijk beleid op het gebied van detailhandel en het functioneren van de binnenstad:

- Er blijven plannen van initiatiefnemers komen om de vestiging van een supermarkt buiten de binnenstad mogelijk te maken;
- Schaalvergroting door concurrentie in de supermarktbranche; om concurrerend te kunnen zijn moet een supermarkt minimaal beschikken over 1200m2 of meer winkelvloeroppervlak en moet daarbij een divers scala aan producten en diensten kunnen bieden, inclusief het hierbij benodigde aantal parkeerplaatsen;
- Steeds meer mensen doen online boodschappen, door de coronacrisis is deze ontwikkeling van steeds meer online boodschappen doen versneld doorgezet;
- In de coronacrisis is tijdens de horeca-sluiting en reisbeperkingen meer uitgegeven aan dagelijkse boodschappen (minder buitenshuis eten - meer en uitgebreider thuis eten). Daarnaast werden er meer aankopen gedaan in de nabije woonomgeving (thuiswerken, zo min mogelijk reizen). Vooral supermarkten profiteerden hiervan;
- Inspelen op toekomstige ontwikkelingen zoals de kansen die het planetarium als werelderfgoed biedt. Meer mensen zullen de stad bezoeken. Deze mensen willen overnachten, de horeca bezoeken en gebruik maken het winkelaanbod. Hier liggen kansen voor de plaatselijke ondernemers. Het benutten van deze kansen draagt bij aan de vergroting van de aantrekkingskracht, de beleving en de toekomstbestendigheid van de binnenstad van Franeker Dat betekent ook dat het tijd wordt om op een andere manier naar je stad te kijken. Dit vraagt om een binnenstadsvisie die hierbij aansluit, die er voor zorgt dat de binnenstad vitaal blijft.
- Vanuit het binnenstadmanagement zijn er signalen over de gewenste looproute van het parkeerterrein LIDL/Albert Heijn naar het centrum, de gewenste ruimtelijke structuur van de Binnenstad en toename van de vraag naar wonen in de Binnenstad;
- Toename van niet winkel-/werkfuncties in de vorm van wonen waarbij beperkingen worden ervaren vanuit het geldende beleid / bestemmingsplan;
- Leeftijd van het huidige beleid; het supermarktenbeleid is ouder dan 10 jaar, de binnenstadsvisie is bijna 10 jaar oud.

1.2 Er ligt een duidelijk relatie tussen het supermarktenbeleid en de binnenstadsvisie

Supermarkten spelen een rol in het toekomstige bezoekmotief (combinatiebezoek) van de binnenstad. Het belang om daarbij een passende ruimtelijk-functionele structuur te creëren is groot. Dit betekent dus ook dat er een relatie ligt tussen het supermarktbeleid en de binnenstadsvisie. Dit kan dan ook niet los van elkaar bekeken worden.

Ook voor de hierboven genoemde ontwikkelingen, zoals de toename van online shoppen en de (blijvende) invloed van corona op het online shoppen, geldt dat deze van invloed zijn op de in de binnenstadsvisie voorgestelde structuur voor het winkelgebied in Franeker.
Daarnaast is er vanuit het Binnenstadsmanagement aangegeven dat er aanleiding is om de looproute van het parkeerterrein Leeuwarderweg met supermarkten Albert Heijn en Lidl, via de Schoolsteeg naar het centrum, aan te passen.

Gezien het feit dat er aan deze route bijna geen winkels liggen en ook niet zullen komen, is het beter om de Dijkstraat te gebruiken als looproute naar het centrum. In de Dijkstraat zijn wel allemaal winkels gevestigd. Bovendien gaan we in de Dijkstraat bezig met een upgrade van het oostelijke gedeelte van de straat.
Daarnaast gaan we investeren in een extra gratis parkeerterrein aan zuidzijde van Franeker. De fysiek ruimtelijke structuur is echter niet op ingericht om de mensen via de Dijkstraat naar het centrum te laten lopen.
Ook speelt toenemende vraag naar wonen in de binnenstad een rol. Welke gevolgen heeft dit voor de voorgestelde winkelstructuur? Wat betekent dit voor het parkeren en hoe gaan we daar mee om? Ook hier vragen wij ons af wat het effect is van deze recente ontwikkelingen voor de stad en of ons beleid nog wel aansluit bij de vraag van de ondernemers en inwoners.

1.3 Het is belangrijk dat wij als gemeente hierin de regierol hebben
Het is belangrijk dat wij als gemeente hierin de regierol hebben en houden. Dit, omdat een supermarktontwikkeling in de huidige winkelmarkt (en ook in de hele voorzieningensector) vaak één van de weinige structuurbepalende ontwikkelingen is waar een gemeente op kan sturen. Zo kunnen wij als gemeente borgen dat door middel van het bieden van een passende ruimtelijk-functionele structuur geen afbreuk wordt gedaan aan het voorzieningenniveau in de binnenstad van Franeker.

2.1 In de begroting 2022 is geen rekening gehouden met deze (extra) kosten
Binnen programma 4 Economie is voor het jaar 2022 geen (extra) budget beschikbaar gesteld voor het laten opstellen van supermarktbeleid en binnenstadsmanagement. Reden waarom we voorstellen om het extra krediet ten laste van de Algemene reserve te brengen.

<u>Kanttekeningen</u>
1.1 Nvt

Analyse
Vanuit bovengeschetste ontwikkelingen hebben wij ons als college de volgende vragen gesteld: ‘Doen we de inwoners van Franker en directe omgeving met ons beleid niet te kort’, ‘Wat is het effect van deze recente ontwikkelingen in de supermarkt sector voor de stad’, ‘Is het combinatiebezoek supermarkt/binnenstad anno 2021 nog zo belangrijk als in het beleid is opgenomen?’ Maar vooral ook ‘Is er binnen de huidige supermarktstructuur überhaupt (dus nog los van een discussie over de locatie) ruimte om een uitbreiding van extra meters winkeloppervlak te onderbouwen?’

Volgens het college begint het met de beantwoording van deze laatste vraag. Dat is de aanleiding geweest om een verkennend onderzoek (als bijlage bijgevoegd) te laten uitvoeren naar marktruimte voor supermarkten in Franeker.

Verkennend onderzoek DTNP
De uitkomsten van dit onderzoek zijn eind november 2021 aan het college gepresenteerd. Er is een indicatieve berekening van de marktruimte gedaan die laat zien dat de supermarktsector in Franeker momenteel rond het landelijk gemiddelde functioneert en dat de sector voor Friese begrippen verre van onder druk staat in Franeker.

Conclusie hiervan is dat er, nog mogelijkheden zijn voor een optimalisatie van de supermarktstructuur (deels) binnen de bestaande meters (hier opheffen / daar toevoegen) in combinatie met (beperkte) toevoeging van extra supermarktmeters.

Dit gegeven wordt betrokken bij het nu voorgestelde vervolgonderzoek.

Alternatieven
Met dit voorstel wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Een alternatief is om een integrale afweging te maken bij de Kadernota 2023-2026 en vervolgens definitieve besluitvorming bij de begrotingsbehandeling in november dit jaar. Dit is de gebruikelijke wijze. Aan de andere kant kunt u er zo vlak voor de verkiezingen ook voor kiezen dit mee te nemen bij de coalitieonderhandelingen.

Vervolg
Supermarkten zijn en blijven belangrijke publiekstrekkers voor centrumgebieden, ook voor de binnenstad van Franeker. Tegelijkertijd moet ook geconstateerd worden dat door de huidige stedenbouwkundige en historische structuur van de binnenstad van Franeker, de situatie anders is dan in een gemiddeld centrum. Dit vraagt derhalve om een integrale afweging, waarbij zowel aandacht is voor de functie van supermarkten voor de binnenstad, als het functioneren van supermarkten en de regionale aantrekkingskracht van Franeker.

Daarbij moet gekeken worden hoe de supermarktstructuur in Franeker geoptimaliseerd kan worden en op welke locatie(s) supermarktontwikkelingen de grootste toegevoegde waarde hebben. Voor het onderzoek naar de actualisatie van de binnenstadsvisie zal gebruik gemaakt worden van de lokaal aanwezig kennis. Hierbij zal met name worden gekeken of de in de binnenstadsvisie voorgestelde structuur nog aansluit bij de huidige vraag, gezien de genoemde ontwikkelingen. Voor een uitgebreide beschrijving van de aanpak wordt verwezen naar bijlage 2.
Het onderzoek kent een doorlooptijd van circa 5 maanden. Inzet is om in september 2022 de raad via een kernteam te informeren waarna in oktober/november 2022 besluitvorming plaats kan vinden over het geactualiseerde beleid.

De bedoeling is om de uitkomsten aan uw raad voor te leggen in twee rapporten. In het eerste rapport zal de nadruk gelegd worden op de optimalisatie van de supermarktstructuur. In het tweede rapport zal de actualisatie van de binnenstadsvisie aan u worden voorgelegd.

Inwonersparticipatie
In het proces worden bezoekersonderzoeken uitgevoerd en worden stakeholders betrokken.

Communicatie
De supermarkteigenaren in Franeker en het binnenstadsmanagement zijn op de hoogte gesteld van de mogelijke actualisatie van het supermarktenbeleid en de binnenstadsvisie.

Financiën
De kosten worden ingeschat op € 30.000. Binnen programma 4 Economie is voor het jaar 2022 geen (extra) budget beschikbaar gesteld voor het actualiseren van het supermarktbeleid en voor het actualiseren van de binnenstadsvisie. Voorgesteld worden om deze te dekken uit de Algemene reserve.

De stand van de Algemene reserve is na de 3e begrotingswijziging 2022 (is laatst vastgestelde) nog € 15.943.264 en gelet op de vastgestelde minimumgrens van € 15 miljoen voldoende om deze kosten te dekken.

Juridisch kader
N.v.t.

Bijlagen
Bijlage 1: Analyse marktruimte supermarkten Franeker
Bijlage 2: Projectvoorstel Actualisatie binnenstadsvisie en supermarktstructuur Franeker

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

Kon document Bijlage 1 Analyse marktruimte supermarkten Franeker niet opnemen in de bundel

NR.: D2022-01-030767

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke;

B E S L U I T

Het supermarktbeleid te actualiseren en de binnenstadsvisie voor de stad Franeker te actualiseren en hiervoor een extra krediet van € 30.000 beschikbaar te stellen ten laste van de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare
Raadsvergadering van 3 maart 2022,

, voorzitter

{{ r1}} , griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Gemeente Waadhoeke
Tav mevrouw Postma

datum: 3-2-2022
projectnummer: 2312.1121
onderwerp: projectvoorstel Actualisatie binnenstadvisie Franeker en onderzoek optimalisatie supermarktstructuur

Geachte mevrouw Postma,

Op dinsdag 30 november hebben wij met u gesproken over het actualiseren van de binnenstadsvisie van Franeker en het uitvoeren van een onderzoek naar de gewenste supermarktstructuur van Franeker. Hierbij treft u ons voorstel aan.

Context

Binnenstadsvisie Franeker uit 2013

Een belangrijke bronpunt voor de binnenstad van Franeker is het parkeerterrein Leeuwarderweg met supermarkten Albert Heijn en Lidl. Om de relatie tussen dit bronpunt te vergroten, werd in de binnenstadsvisie ingezet op versterking van de ruimtelijk-functionele relatie door de Schoolsteeg. Circa 8 jaar later is de wens vanuit het binnenstadsmanagement dat de bezoekers de Dijkstraat gaan gebruiken als looproute, in plaats van de Schoolsteeg. Daarnaast is het landelijke ‘centrum’-landschap de afgelopen jaren flink veranderd. Internetaankopen zijn substantieel toegenomen, koop- en consumeergedrag van consumenten is veranderd en de coronacrisis heeft grote invloed gehad de afgelopen twee jaar. Vanuit al deze ontwikkelingen is de behoefte ontstaan om de binnenstadsvisie uit 2013 te actualiseren.

Analyse marktruimte supermarkten uit 2021

Parallel aan de behoefte tot actualisatie van de binnenstadsvisie speelt een supermarkt-vraagstuk in Franeker. Medio 2021 heeft DTNP voor de gemeente Waadhoeke een onderzoek uitgevoerd naar de marktruimte voor supermarkten in Franeker. Wij hebben geconstateerd dat de supermarktsector in Franeker momenteel rond het landelijk gemiddeld functioneert. Mede op basis daarvan trokken wij de conclusie dat er aanleiding bestaat nader onderzoek te doen naar mogelijkheden voor een optimalisatie van de supermarktstructuur, waarbij ontwikkelpotenties strategisch worden ingezet. Op welke locatie hebben supermarktontwikkelingen de grootste toegevoegde waarde?

Doel

De actualisatie van de binnenstadsvisie en een onderzoek naar de optimalisatie van de supermarktstructuur in Franeker hebben een duidelijke relatie met elkaar. Supermarkten zijn en blijven belangrijke publiekstrekker voor centrumgebieden, ook voor de binnenstad van Franeker. Tegelijkertijd moet ook geconstateerd worden dat door de huidige stedenbouwkundige en historische structuur van de binnenstad van Franeker, de situatie anders is dan in een gemiddeld centrum.

Graafseweg 109 024 – 379 20 83 www.dtnp.nl NL37
RABO 0382 8793 41
6512 BS Nijmegen info@dtnp.nl KVK 09209490 BTW
NL8215.37.738.B01

Dit vraagt derhalve om een integrale afweging, waarbij zowel aandacht is voor de functie van supermarkten voor de binnenstad, als het functioneren van supermarkten en de regionale aantrekkingskracht van Franeker.

Twee vraagstukken, één samengestelde benadering

Wij stellen voor beide vraagstukken gezamenlijk op te pakken. Werkzaamheden voor de binnenstadvisie en het supermarktvraagstuk zijn niet exact met een schaartje te knippen. We stellen desondanks voor om de vraagstukken te scheidden wat betreft externe betrokkenheid: voor de actualisatie van de binnenstadvisie is het gewenst lokale kennis uit de binnenstad te gebruiken; het supermarktvraagstuk is primair een interne (ambtelijke) studie. We zullen derhalve ook twee losse rapporten opleveren.

Enerzijds vanwege het structuurbepalende karakter van supermarkten, anderzijds vanwege de externe betrokkenheid, stellen wij voor bij onze werkzaamheden eerst de focus te leggen op de analyse van en het onderzoek naar de gewenste optimalisatie van de supermarktstructuur. Door al wel vanaf de start ruimtelijk-functionele analyses van de binnenstad te maken en na te denken over kansen en knelpunten van de binnenstad, wordt de integraliteit tussen beide vraagstukken gewaarborgd.

Wij stellen voor om voor de werkzaamheden een projectgroep te vormen vanuit de ambtelijk betrokkenen van de gemeente. Met hen komen we een aantal keer bijeen om (tussentijdse) analyses en conclusies te bespreken. Deze projectgroep verruimen we met een of meer externe stakeholders (projectgroep^{+}) op het moment dat de focus in het onderzoek meer verschuift naar de actualisatie van de binnenstadsvisie.

Onderwerpen voor de supermarkstructuur

Voor het vraagstuk voor de supermarktstructuur bouwen we voort op ons onderzoek van medio 2021. We maken verdiepende analyses voor onder andere de huidige en potentiële nieuwe supermarktlocaties in Franeker, waarbij we aandacht hebben voor de ligging van de locaties in het stedelijk weefsel van Franeker, ten opzichte van elkaar en van de binnenstad, de bereikbaarheid vanuit Franeker en de regio, en de omvang en spreiding van supermarktlocaties over Franeker.

Vragen voor de binnenstadsvisie

In de binnenstadsvisie uit 2013 zijn onderstaande vragen beantwoord. Deze vragen worden nu opnieuw door ons beantwoord. Uitgangspunt daarbij is de binnenstadsvisie uit 2013 te actualiseren waar nodig.

1. Hoe ziet de huidige vraag- en aanbodstructuur van Franeker eruit?
2. Hoe kan de functioneel-ruimtelijke structuur van de binnenstad worden beoordeeld, wat zijn sterke en zwakke punten?
3. Wat zijn relevante ontwikkelingen in vraag en aanbod (landelijk, regio, Franeker), welke kansen en bedreigingen zijn er?
4. Wat is de toekomstig haalbare functie (ambitieniveau) van de binnenstad, welke doelgroepen, omvang en samenstelling van het aanbod passen hierbij (programma)?

5. Wat is de gewenste afbakening en functioneel-ruimtelijke structuur van de binnenstad, passend bij het haalbare ambitieniveau en programma? Welke functie hebben de verschillende deelgebieden en eventuele ontwikkelingslocaties (gebiedsprofielen)?
6. Welke randvoorwaarden horen bij de verschillende gebiedsprofielen, wat betekenen deze voor de (huidige) verkeerstructuur, beeldkwaliteit en inrichting van de openbare ruimte?
7. Welke maatregelen zijn gewenst om tot realisatie te komen, welke rol hebben verschillende partijen (gemeente, eigenaren, ondernemers, etc.)?

Resultaat

Vanuit onze eerdere werkzaamheden zijn wij reeds goed bekend met de situatie in Franeker. Wij stellen voor analyses toe te spitsen op cruciale hoofdlijnen en onze aandacht vooral te richten op het proces (de te maken afwegingen en keuzes) en de visie zelf. Gestreefd wordt naar twee bondige en aansprekende rapportages waarbij resultaten zoveel mogelijk worden vertaald in kaarten, grafieken en foto's. Onnodige lange teksten worden zo voorkomen.

Werkplan

Wij stellen achtereenvolgens de volgende werkzaamheden voor:

a. Startoverleg projectgroep I In het startoverleg lichten wij de door ons voorgestelde aanpak nader toe. Er worden afspraken gemaakt over beschikbare gegevens, onderzoeken, beleidsnota's en overige relevante informatie, voor zover nog niet in ons bezit. Relevante ontwikkelingen in en om Franeker en de beleidsmatige kaders worden doorgenomen. Er vindt een eerste inhoudelijke gedachtewisseling plaats over de mogelijk locaties voor een nieuwe supermarkt in Franeker. Er worden werkafspraken gemaakt over de uitvoering van het onderzoek (planning).
b. Observatie en deskresearch De actuele situatie van de binnenstad, de locatie Albert Heijn/Lidl, de aanloop- en aanrijroutes naar de binnenstad, alle andere supermarktlocaties en de verschillende potentiële nieuwe supermarktlocaties, worden bekeken en beoordeeld. Tevens wordt gekeken naar de wijze waarop de verschillende (potentiële) supermarkt-locaties optimaal kan worden aangesloten op de binnenstad. Beschikbaar onderzoeksmateriaal, beleidsnota's en overige informatie (trends en ontwikkelingen in de centrumgebieden) worden door ons bekeken. Ten behoeve van de analyse worden tabellen, grafieken en kaarten gemaakt.
c. Bezoekersonderzoeken We stellen voor om drie verschillende bezoekersonderzoeken te houden. Het eerste onderzoek vindt plaats onder bezoekers van de binnenstad. Met een korte enquête onder bezoekers aan de binnenstad kan worden nagegaan waar bezoekers vandaan komen (postcode), wat het belangrijkste bezoekdoel is, hoe vaak zij de binnenstad van Franeker bezoeken, welk vervoermiddel zij gebruiken en waar de auto geparkeerd staat. We vragen tevens of en welke supermarkten zij tijdens hetzelfde moment hebben bezocht. Het tweede en derde onderzoek vindt plaats onder bezoekers van respectievelijk Albert Heijn/Lidl-supermarkt en Poiesz-supermarkt in de binnenstad. Na het verlaten van de supermarkten wordt bezoekers gevraagd naar hun postcode, vervoermiddel, of zij nog naar de binnenstad gaan of al geweest zijn, en of zij dan lopend gaan of de fiets/auto pakken.

Deze gegevens bieden gezamenlijk een goed beeld van de bezoekers en hun bezoek- en parkeergedrag, en bieden meetbare en vergelijkbare data over de relevantie van supermarkten voor de binnenstad van Franeker (mate van combinatiebezoek). De opzet en planning van de enquête worden in overleg met u vastgesteld. Op een weekdag en een zaterdag worden per dag en per locatie 150 bezoekers geënquêteerd, verspreid over de dag. Onze methode (beknopte enquête ter plaatse) levert een betrouwbaar beeld en een goede respons op. De resultaten worden verwerkt in overzichtelijke tabellen en grafieken.

d. Analyse resultaten De resultaten van de bezoekersonderzoeken analyseren we. We beschouwen de potentiële supermarktlocaties in het licht van deze resultaten en onze conclusies op basis van onze observaties en deskresearch (stap b). We stellen een presentatie samen waarin we ingaan op de genoemde onderwerpen voor de supermarkstructuur.
e. Bespreking projectgroep II De resultaten van onze eerste analyses worden, samen met de uitkomsten van het bezoekersonderzoeken, besproken met de projectgroep. Aan de hand hiervan voeren we onderling discussie en trekken we (voorlopige) conclusies over de mogelijke optimalisatie van de supermarktstructuur.
f. Bespreking portefeuillehouder Een vergelijkbare bijeenkomst organiseren met de portefeuillehouder. We leggen de resultaten en voorlopige conclusies uit de projectgroep voor en toetsen op politiek bestuurlijk draagvlak.
g. Opstellen conceptrapport advies supermarkstructuur De resultaten uit de twee voorgaande overleggen en ons advies voor de optimalisatie van de supermarktstructuur in Franeker verwerken we tot een conceptadviesrapport.
h. Bespreking en afronding adviesrapport supermarkten projectgroep III Het rapport bespreken we met de projectgroep, zowel inhoudelijk als tekstueel en op vorm. Eventuele aanpassingen verwerken en we leveren het adviesrapport definitief op.
i. Nadere analyse binnenstad Parallel aan stappen g en h maken we nadere analyses van de binnenstad. Daarbij houden we rekening met de conclusies uit de voorgaande stappen ten aanzien van potentiële supermarktlocaties en optimalisatie van de supermarktstructuur. Specifieke gevolgen voor de binnenstad (bijvoorbeeld trekkracht en routing), brengen we in beeld. Eventuele op te lossen knelpunten en/of te maken keuzes komen in beeld. In dit stadium worden de vragen 1 t/m 3 grotendeels en 4 t/m 6 verkennend beantwoord. Voor de bespreking met de eerste uitgebreide projectgroep^{+} stellen we een presentatie samen.
j. Bespreking projectgroep^{+} IV (binnenstad) In dit eerste overleg met de grotere projectgroep zoomen we specifiek in op de binnenstad (zie stap i). We besteden vooral aandacht aan hetgeen er sinds 2013 is veranderd in de binnenstad (in welke delen was er bijvoorbeeld grote dynamiek?) en welke veranderingen er de komende jaren te verwachten zijn. Onze analyses delen we met de aanwezigen en reflecteren daar gezamenlijk op. Welke aanpassingen aan de binnenstadsvisie zijn nodig gelet op de verander(en)de omstandigheden? Welke consequenties hebben die aanpassingen?
k. Opstellen conceptrapport We stellen een conceptrapport op van de geactualiseerde binnenstadsvisie. We gaan daarbij onder andere in op de actuele lokale en regionale context (o.a. feiten en cijfers over vraag en aanbod), actuele trends en ontwikkelingen, de gevolgen daarvan voor de binnenstad van Franeker en de (aangepaste) functioneel-ruimtelijke visie op de binnenstad. Het rapport wordt voorzien van kaarten, grafieken en foto’s, zodat een overzichtelijk en prettig leesbaar rapport ontstaat.

l. Bespreking projectgroep+ V (binnenstad) Het conceptrapport wordt opgestuurd en besproken met de projectgroep. Hierbij wordt aandacht besteed aan zowel de inhoudelijke conclusies als de wijze van formulering in de rapportage.

m. Afronding en levering Naar aanleiding van de laatste bespreking wordt het rapport afgerond en digitaal (pdf) geleverd.

Opties

Desgewenst wordt het onderzoek uitgebreid met één of meer van de volgende opties:

i. Presentatie(s) Desgewenst worden de resultaten van het onderzoek een of meer keren gepresenteerd aan nader te bepalen doelgroep(en). Te denken valt hierbij aan ondernemers uit de binnenstad, het college van B&W en/of de gemeenteraad. Hiertoe worden de onderzoeksresultaten tot dan toe bewerkt tot een presentatie. Na de presentatie(s) is er ruimte voor vragen en discussie.

ii. Extra overleg Desgewenst vindt extra overleg plaats met de projectgroep en/of met andere partijen. Gedacht kan worden aan de verantwoordelijke wethouder(s), maar ook aan externe partijen (initiatiefnemers, eigenaren, ondernemers).

Projectteam en planning

Het onderzoek zal worden uitgevoerd onder leiding van Tycho Wissink. Hij heeft eerder ook voor onderzoek naar de marktruimte voor supermarkten uitgevoerd en is daardoor al goed bekend met de lokale context. Het projectteam wordt verder aangevuld met een ervaren ruimtelijk-economisch/stedenbouwkundig adviseur.

We gaan uit van een hybride proces, waarbij ongeveer de helft van de bijeenkomsten online is en de andere helft fysiek. De totale doorlooptijd bedraagt circa 4 à 5 maanden vanaf het startoverleg.

Tot slot

Wij hopen u hiermee een passend voorstel te hebben gedaan. Desgewenst zijn wij graag bereid hierover nader met u van gedachten te wisselen en/of het voorstel verder aan uw wensen aan te passen.

Met vriendelijke groet,

Ward Frielink
DTNP

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1683
Extern Zaak ID	2022-028059
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	013
Titel	Concept uitvoeringsprogramma 2021-2026 van de Agenda voor het Waddengebied 2050
Eigenaar	Bosma, W.
Portefeuillehouder	De Pee

Bijlagen
Adviesnota Raad
Bijlage 1: Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 versie 2 december 2021
Bijlage 2: Concept werkdocument Doelendocument - versie 30 november 2021
Bijlage 3: Advies OBW aan BOW van 8 december 2021
Aangepast raadsbesluit UP Waddengebied 3.docx

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**

Toelichting

Via de Vereniging van Waddenzeegemeenten (VWG) ontvingen wij het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 (Uitvoeringsprogramma) van de Agenda voor het Waddengebied 2050 met als doel dit voor te leggen aan de raad voor wensen en bedenkingen. In de VWG is afgesproken om als vastewalgemeenten een vergelijkbaar advies aan te bieden.

Voorgesteld besluit

1. de zienswijze van het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten te onderschrijven;
2. op dit moment geen wensen of bedenkingen in te brengen tegen het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 maar wel aan te geven dat eventuele deelname aan nieuwe projecten of acties afhankelijk zal zijn van de aanwezigheid van mensen en middelen en bestuurlijke prioriteit.

Besluit

1. De zienswijze van het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten, waarin het advies van het Omgevingsberaad is opgenomen, te onderschrijven met in achtneming van de aanvullingen genoemd in de zienswijze van Waadhoeke zoals beschreven bij beslispunt ;
2. Zienswijze Waadhoeke:
A. i.h.k.v. de klimaatadaptie onderzoek te doen naar het realiseren van nieuwe kwelders en het versterken van bestaande kwelders d.m.v. hergebruik van het vrijkomende baggerslib in de Waddenzee (Bijlage 1 “Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied (pag. 19)”. Deze maatregel past uitstekend in de onderdelen; a. de natuurlijke dynamiek vergroten, b. slimmer omgaan met sediment (slib), c. het optimaliseren van vaargeul onderhoud. (ter onderbouwing: alleen het vaargeul onderhoud naar Ameland en Schiermonnikoog vergt jaarlijks al ca. 60 miljoen euro waarbij het vrijkomende baggerslib nu elders terug gestort moet worden in de Waddenzee. Hergebruik zal dit baggerprobleem mogelijk verminderen en tegelijkertijd de natuurdoelen versterken. Op deze manier wordt gemeenschapsgeld verantwoord besteed).
B. Aandacht te vragen voor het natuurtoerisme als onderdeel van de economische versterking van de Waddenkust (o.a. het realiseren van vogelkijkpunten). Natuurtoerisme ontbreekt tot nu toe volledig in de diverse stukken .
C. Een goede afstemming en samenwerking te zoeken met het project Koehool – Lauwersmeer en dit project te beschouwen als onderdeel van de Gebiedsagenda.
3. Dat de deelname aan projecten binnen het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 niet enkel afhankelijk is van de aanwezigheid van mensen, middelen en bestuurlijke prioriteit, maar ook
of voornemens passen binnen de gemeentelijke beleidskaders op het gebied van landbouw, bodem, waterkwaliteit, natuur, energiewinning en toerisme.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	8 februari 2022	**Behandelend ambtenaar**	W Bosma
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	w.bosma@waadhoeke.nl
Onderwerp	Concept uitvoeringsprogramma 2021-2026 van de vastgestelde Agenda voor het Waddengebied 2050	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	C.M. de Pee		

Samenvatting

In de raadsvergadering van 24 september 2020 is de Agenda voor het Waddengebied behandeld. Er is besloten om de uitgangspunten van de agenda voor het Waddengebied 2050, te onderschrijven zienswijzen in te dienen naar aanleiding van amendementen van het CDA en Gemeentebelangen, en de intentieverklaring te laten ondertekenen. De door eenieder ingediende wensen, bedenkingen en zienswijzen zijn bij de definitieve Agenda behandeld en deels in het nu voorliggende voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 ook verder uitgewerkt (zie bijlage 1).

Op 21 januari 2021 is de reactie op de ingediende zienswijzen (amendementen raad) via een informatienota aan uw raad kenbaar gemaakt. In de bijgevoegde informatie werd ook al melding gemaakt van het uitvoeringsprogramma als volgende stap in het proces.

Op 14 december 2021 zijn de gemeenteraden over het uitvoeringsprogramma geïnformeerd tijdens een digitale bijeenkomst (een Webinar). De uitnodigingen zijn rechtstreeks verzonden aan de bestuurssecretariaten en griffies.

Via de Vereniging van Waddenzeegemeenten wordt het voorlopig vastgestelde uitvoeringsprogramma 2021-2016 van de Agenda voor het Waddengebied informerend voorgelegd.

Voorstel

1. de zienswijze van het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten te onderschrijven;
2. op dit moment geen wensen of bedenkingen in te brengen tegen het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 maar wel aan te geven dat eventuele deelname aan nieuwe projecten of acties afhankelijk zal zijn van de aanwezigheid van mensen en middelen en bestuurlijke prioriteit.

Inleiding
Via de Vereniging van Waddenzeegemeenten (VWG) ontvingen wij het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 (Uitvoeringsprogramma) van de Agenda voor het Waddengebied 2050 met als doel dit voor te leggen aan uw raad voor wensen en bedenkingen. In de VWG is afgesproken om als vastewalgemeenten een vergelijkbaar advies aan te bieden.

Aan alle partners is gevraagd om voor 1 maart 2022 eventuele wensen en bedenkingen bij het ministerie van I&W kenbaar te maken. Vanwege vergaderingsschema van uw raad hebben wij aangegeven aan te sturen op behandeling in de raadsvergadering van 3 maart.

De behandeling van de stukken heeft op diverse momenten plaatsgevonden in het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten, het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW) en het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW).

De agenda voor het Waddengebied 2050 heeft een ruim voortraject gekend en is in de raadsvergadering van 24 september 2020 behandeld. Uw raad heeft besloten zich te conformeren aan de uitgangspunten van de agenda voor het Waddengebied 2050, zienswijzen in te dienen naar aanleiding van amendementen van het CDA en Gemeentebelangen, en de intentieverklaring te laten ondertekenen. De ingediende wensen, bedenkingen en zienswijzen zijn bij de definitieve Agenda behandeld en deels in het nu voorliggende voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 ook verder uitgewerkt (bijlage 1).

Op 21 januari 2021 is de reactie op de ingediende zienswijzen (amendementen raad) via een informatienota aan uw raad kenbaar gemaakt. In de bijgevoegde informatie werd ook al melding gemaakt van het uitvoeringsprogramma als volgende stap in het proces.

Op 14 december 2021 zijn de gemeenteraden van de betrokken gemeenten over het uitvoeringsprogramma geïnformeerd tijdens een digitale bijeenkomst (een Webinar). De uitnodigingen zijn rechtstreeks verzonden aan de bestuurssecretariaten en griffies.

Agenda voor het Waddengebied 2050
Tijdens de Toogdag Wadden op 3 februari 2021 hebben ruim 50 partijen de instemmingsverklaring behorende bij de Agenda ondertekend. Met de ondertekening geven de partijen aan de doelen en ambities van de Agenda te onderschrijven en mee te willen doen aan een verdere uitwerking en doorwerking in de eigen visies en plannen. De partijen dragen vanuit eigen kracht en mogelijkheden bij aan de uitvoering van de agenda en de doorwerking daarvan in het eigen beleid. Hiermee wordt uiting gegeven aan het zelfbindend karakter van de Agenda.

Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
Het Uitvoeringsprogramma bevat een bundeling van initiatieven die (mede) bijdragen aan het behalen van de doelstellingen voor de Waddenzee en het Waddengebied en waar partijen in de periode 2021-2026 mee aan de slag willen.
De initiatieven zijn in samenwerking met alle partners opgesteld en zijn aanvullend op het bestaande beleid en beheer.

Opzet Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

Het Uitvoeringsprogramma is opgezet aan de hand van 11 deelprogramma's. Per deelprogramma wordt inzichtelijk gemaakt hoe vanuit het desbetreffende deelprogramma wordt bijgedragen aan het realiseren van de hoofddoelstellingen voor de Waddenzee en het Waddengebied.

(Hoofddoelstelling Waddenzee: "een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap".
Doelstelling Waddengebied: "veilig, vitaal en veerkrachtig in 2050".)

De uitvoeringsstrategieën zijn per deelprogramma vertaald in zogeheten veranderdoelen (ER-doelen) en SMART doelen. Vervolgens is gekeken welke nieuwe dan wel lopende initiatieven bijdragen aan het behalen van deze doelen. De doelen zijn neergelegd in een separaat Doelendocument.
Dit Doelendocument is als bijlage toegevoegd aan het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma. Het Uitvoeringsprogramma, met daarin de initiatieven voor de periode 2021-2026, is daarop gebaseerd. De onderwerpen of dilemma's waar partijen verder over in gesprek gaan zijn eveneens opgenomen in het Uitvoeringsprogramma.

Doelendocument
Het Doelendocument diende als achtergrond om tot een zo consistent mogelijk Uitvoeringsprogramma te komen. Het Doelendocument beschrijft de ambitie die de partijen wensen waar te maken, maar nog niet overal de manier waarop. Het Doelendocument maakt zichtbaar waar doelen met elkaar kunnen schuren en waar de verschillende partijen het gesprek nog verder over voeren. Waar zich dat voordoet is expliciet in het Uitvoeringsprogramma aangegeven. Het is de bedoeling om deze dilemma's voor de definitieve vaststelling (medio 2022) zoveel mogelijk op te lossen.

Initiatieven
In hoofdstuk 4 van het Uitvoeringsprogramma wordt per initiatief beschreven wat het doel is, op welke wijze het initiatief bijdraagt aan het behalen van de doelen, wie verantwoordelijk is, wat de planning is, wat de kosten zijn en wat qua inzet nodig is om het desbetreffende initiatief uit te voeren.
Dit is nog niet voor alle initiatieven volledig uitgewerkt, omdat er op onderdelen nog discussie is, bijvoorbeeld over de financiering.

Er is voor gekozen om wel alle initiatieven op te nemen in het Uitvoeringsprogramma omdat hiermee inzicht wordt gegeven welke initiatieven de partijen de lopende periode 2022-2026 (willen) oppakken. Het is de bedoeling om bij de definitieve vaststelling van het Uitvoeringsprogramma de financiering van de initiatieven rond te hebben.

Beoogd (meetbaar) effect
Het informeren van uw raad over het voorlopig vastgestelde uitvoeringsprogramma en het traject om te komen tot vaststelling daarvan.

Motivering

Argumenten.
1.1 Zienswijze bestuur Vereniging van Waddenzeegemeenten, overwegend positief.
Het advies van het Omgevingsberaad is met het Uitvoeringsprogramma en de initiatieven waar de gemeenten trekker voor zijn, in het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten op 8

december 2021 besproken. Het bestuur staat positief ten opzichte van het Uitvoeringsprogramma, met inachtneming van het advies van het Omgevingsberaad, en is bereid om de initiatieven
13: "Programma toerisme en recreatie langs de kust" en
14: " Integrale maritieme ontwikkeling havenplaatsen"
in samenwerking met de betrokken gemeenten uit te voeren.

Het bestuur heeft een kanttekening geplaatst bij initiatief nummer 11: "Mogelijkheid energietransitie Waddengebied". De gemeenten zijn in de omschrijving niet betrokken. Het bestuur stelt voor om dit initiatief anders op te zetten, zodanig dat recht wordt gedaan aan de rol van de gemeenten in de Omgevingswet.

1.2 Het uitvoeringsprogramma is al meermaals toegelicht
Door de behandeling van het uitvoeringsprogramma in de Vereniging van Waddenzeegemeenten en de voorlichting tijdens het Webinar voor raadsleden en collegeleden van 14 december 2021, is er al meermaals aandacht gegeven aan het uitvoeringsprogramma.

1.3 Het uitvoeringsprogramma sluit aan bij de doelen van de agenda
Partijen hebben besloten de uitgangspunten van de agenda voor het Waddengebied 2050 te onderschrijven.

2.1 Deelname wordt per project bekeken
Of projecten uit de uitvoeringsagenda relevant zijn voor de gemeente Waadhoeke en welke inbreng van de gemeente nodig is, wordt per project bekeken en afgewogen. Voor sommige projecten is het vanzelfsprekend dat we daaraan deelnemen, zoals ‘recreatie en toerisme langs de kust’ en de dijkversterkingsoperatie KLM. De inbreng verschilt per project.

Kanttekeningen
2.1 Deelname is niet verplicht
Niet alle projecten en acties uit de uitvoeringsagenda zijn voor de gemeentelijke overheden even belangrijk of interessant. Vandaar ook dat eventuele deelname per project zal worden bekeken.

Analyse
De gemeente Waadhoeke heeft zich verbonden aan de uitgangspunten van de Agenda Waddengebied 2050. Voor wat betreft de uitvoeringsagenda kan worden aangegeven dat per actie of project wordt bekeken of we daaraan deel kunnen of willen nemen. Zo maken we voor ‘recreatie en toerisme langs de kust” al deel uit van de samenwerking.

<u>Relevante cijfers</u>
N.v.t.

<u>Samenleving</u>
Met de agenda en het uitvoeringsprogramma trachten overheden thema’s die spelen in het kustgebied integraal aan te pakken.

<u>Ontwikkelingen en trends</u>

Het kustgebied krijgt een steeds prominentere plek in visies en beleid van diverse overheden. Dat heeft deels te maken met het bijzondere karakter van het gebied als natuurgebied danwel het landschappelijke en cultuurhistorische waardevolle karakter ervan. Het gebied speelt ook een belangrijke rol in het kader van de economie (pootaardappelteelt) en heeft met de Waddenzeedijk een cruciale functie voor de veiligheid. Het bijzondere karakter van het gebied en de uitdagingen waar de overheden en alle relevante partijen voor staan, zijn uitvoerig beschreven in de agenda.

Alternatieven
Na vele jaren deels langs elkaar heen te hebben gewerkt zijn alle partijen ervan overtuigd dat samenwerken een grote meerwaarde heeft voor het bereiken van goede resultaten. De agenda voor het Waddengebied en het uitvoeringsprogramma zijn op dit moment dé instrumenten om tot doelbereiking te komen.

Vervolg
Het genomen besluit van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW) op 8 december 2021 betreft de voorlopige vaststelling van de voorliggende versie van het Uitvoeringsprogramma voor bespreking met de achterbannen. Hiermee wordt invulling gegeven aan het verzoek van de gemeenten om voldoende tijd in te plannen in het traject om te komen tot het Uitvoeringsprogramma.

In het voorjaar van 2022 wordt het Uitvoeringsprogramma aangepast naar aanleiding van de ingebrachte wensen en bedenkingen en wordt advies van het Omgevingsberaad gevraagd.
Het streven is om in het BOW van juni/juli 2022 het definitieve Uitvoeringsprogramma vast te stellen, dit na bespreking in het Omgevingsberaad Waddengebied in mei/juni 2022.

Inwonersparticipatie
De communicatie rond de agenda en de delen van het uitvoeringsprogramma waar de gemeente Waadhoeke aan deelneemt moeten duidelijkheid geven aan inwoners. Voor een deel gebeurt dit centraal. Verder verwijzen wij u naar de informatie onder het kopje ‘communicatie’.

Communicatie
In het Uitvoeringsprogramma is een apart hoofdstuk (8) opgenomen dat ingaat op de communicatie. Daarnaast zal voor de uitvoeringsinitiatieven die bij de gemeenten liggen specifiek aandacht komen voor communicatie in de nog op te stellen programmaplannen.
Verder worden alle betrokken organisaties periodiek geïnformeerd via rapportages over de voortgang van het totale Uitvoeringsprogramma.

Financiën
Voor het uitvoeren van het gehele Uitvoeringsprogramma van de Agenda voor het Waddengebied wordt geen bijdrage gevraagd van de gemeenten.

Voor het opzetten van de programma's van de initiatieven
"Programma toerisme en recreatie langs de Waddenkust" en "Integrale maritieme ontwikkeling havenplaatsen" is budget nodig van de betrokken gemeenten en de totale kosten worden gedeeld door de gemeenten gezamenlijk.

Voor het Programma toerisme en recreatie wordt een bijdrage gevraagd van € 8.000 en voor de Integrale ontwikkeling havenplaatsen is dit € 14.000. Aan het programma toerisme en recreatie wordt al deelgenomen. De ontwikkeling havenplaatsen is voor ons niet relevant.

Juridisch kader
Agenda Waddengebied 2050. Naar aanleiding van de besluitvorming rond de agenda is nog het volgende van belang:

Belangrijkste aangescherpte uitwerkingen die hebben plaatsgevonden op verzoek van gemeentelijke inbreng, na ondertekening van de instemmingsverklaring Agenda voor het Waddengebied.

1. Landbouw
De landbouw is met meerdere vertegenwoordigers betrokken bij de uitwerking van het Uitvoeringsprogramma, zowel bij de inhoudelijke formuleringen voor de landbouw zelf, als bij de andere sectoren. Een essentiële toevoeging is het uitvoeringsinitiatief nummer 18: "Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw in het Waddengebied", dat door de landbouw wordt getrokken en afgestemd met uitvoeringsinitiatief nummer 9: "Integrale aanpak kustzone", dat door de waddenprovincies wordt getrokken.

De bedenkingen die leefden bij de landbouw hebben ook geleid tot een nieuw uitvoeringsinitiatief nummer 25: "Toetsing en toepassing impactanalyse", dat samen met de economische sectoren, waaronder ook de landbouw, is vormgegeven.
De methodiek is vastgesteld en wordt dit voorjaar op twee pilots uitgeprobeerd.

2. Recreatie, toerisme en cultuur
De kustgemeenten hebben gevraagd om een extra initiatief om recreatie, toerisme en cultuur op een hoger plan te tillen.
Hiertoe is een extra uitvoeringsinitiatief nummer 13: "Programma toerisme en recreatie langs de kust" opgenomen.

Bijlagen
Bijlage 1: Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 versie 2 december 2021
Bijlage 2: Concept werkdocument Doelendocument - versie 30 november 2021
Bijlage 3: Advies OBW aan BOW van 8 december 2021

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-02-011443

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. de zienswijze van het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten te onderschrijven;
2. op dit moment geen wensen of bedenkingen in te brengen tegen het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 maar wel aan te geven dat eventuele deelname aan nieuwe projecten of acties afhankelijk zal zijn van de aanwezigheid van mensen en middelen en bestuurlijke prioriteit.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

{{Sig , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

UITVOERINGSPROGRAMMA 2021-2026

BIJ DE AGENDA VOOR HET WADDENGEBIED 2050

Koersen naar een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied in 2050

d.d. 2 december 2021

CONCEPT 1.0

Disclaimer

In december 2020 heeft het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BO Waddengebied) de Agenda voor het Waddengebied 2050 vastgesteld, na advies van het Omgevingsberaad Waddengebied In het voorliggende Uitvoeringsprogramma hebben de partijen in het Waddengebied nu gezamenlijk een vertaling gemaakt van de Agenda en het separate Doelendocument in initiatieven voor de periode 2021-2026.

Het Uitvoeringsprogramma is opgesteld door het Regieteam Uitvoeringsprogramma. Hierin werken de Waddenprovincies, het Rijk, de vastewalgemeenten, de eilandgemeenten, de waterschappen, de Coalitie Wadden Natuurlijk, de Waddenvereniging, de samenwerkende havens, de visserijorganisaties, de landbouworganisaties, Rijkswaterstaat, het Omgevingsberaad en de Beheerautoriteit Waddenzee samen aan een toekomstbestendige koers voor het Waddengebied.

Dit concept 1.0 van het Uitvoeringsprogramma (UP) is de eerste volledige 100% versie. Op 29 november 2021 wordt deze versie voorgelegd aan het Omgevingsberaad ter advisering aan het Bestuurlijk Overleg Wadden op 8 december 2021. De inzet is dat het BO Waddengebied eind 2021 het voorlopig Uitvoeringsprogramma 1.0 kan vaststellen. Daarmee gaan de partijen verder in gesprek met de achterbannen. In de zomer van 2022 wordt het eerste Uitvoeringsprogramma definitief vastgesteld.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

1.1. Agenda voor het Waddengebied 2050 3

1.2. Uitvoeringsprogramma als stap naar uitvoering 3

1.3. Aan de basis: ruimtelijke vertrekpunten en leidende principes 3

1.4. De reikwijdte en scope van het Uitvoeringsprogramma 5

1.5. Het Uitvoeringsprogramma in de Waddengovernance 5

1.6. Verbinden met andere initiatieven 5

1.7. Separaat Doelendocument 6

1.8. Leeswijzer 6

2 Deelprogramma's en veranderdoelen 7

2.1. Via (hoofd)doelen en deelprogramma's naar UP-initiatieven 7

2.2. Natuur van Wereldklasse 7

2.3. Landschap en cultureel erfgoed 7

2.4. Bereikbaarheid 7

2.5. Klimaatverandering 7

2.6. Energietransitie 8

2.7. Leefbaar Waddengebied 8

2.8. Recreatie en Toerisme 8

2.9. Havens 8

2.10. Landbouw 8

2.11. Visserij 9

2.12. Overige activiteiten 9

3 Programma-initiatieven in 2021-2026 10

3.1. Natuur van Wereldklasse 10

3.2. Landschap en cultureel erfgoed 11

3.3. Bereikbaarheid 12

3.4. Klimaatverandering 12

3.5. Energietransitie 13

3.6. Leefbaar Waddengebied 14

3.7. Recreatie en toerisme 15

3.8. Havens 16

3.9. Landbouw 17

3.10. Visserij 17

3.11. Overige activiteiten 18

4. De UP-initiatieven uitgewerkt 20

5 Kennis als basis 46
5.1. Kennis in de agenda 46
5.2. Kennisregisseur 46
5.3. Uitwerking Kennisagenda 46
5.5 Hier gaan we mee aan de slag 47
6 Monitoring en voortgang 48
6.1. Drie niveaus van monitoring 48
6.2. Monitoring doelen 48
6.3. Monitoring voortgang initiatieven 48
6.4. Monitoring leidende principes voor handelen 49
6.5. Impactanalyse 49
6.6. Initiatieven 50
7 De organisatie 51
7.1. Sturing op basis van coördinatie 51
7.2. Klein flexibel programmabureau 51
7.3. Het Regieteam 51
7.4. Accounthouders 52
7.5. Aansluiten bij de governance van het Waddengebied 52
7.6. Opdrachtgeverschap 52
8 Communicatie 53
8.1. Communicatie door programma en partijen 53
8.2. Communicatieaanpak 53
8.3. Initiatieven 54
9 Financiering 55
9.1. De UP-initiatieven 55
9.2. Programmabureau 55
9.3. Regieteamleden en accounthouders 55
9.4. Programmakosten 55
9.5. Bronnen voor investeringen in het Waddengebied 55
10 Planning 57
11 Tot slot 58
Samenvattend: de UP-initiatieven 2021-2026 59
Verklarende woordenlijst 62

1 Inleiding

1.1. Agenda voor het Waddengebied 2050

In 2009 is de Waddenzee aangewezen als Werelderfgoed. Daarmee veranderde de kijk op de Waddenzee. De benoeming gaf gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de Waddenzee en bood tegelijk inspiratie om de kwaliteiten van het Waddengebied veilig, vitaal en veerkrachtig te benutten.

De afgelopen jaren is hard gewerkt om vanuit die verantwoordelijkheid en inspiratie een gezamenlijke koers vast te stellen in de Agenda voor het Waddengebied 2050 (december 2020). Deze agenda bundelt bestaande ambities, doelen en strategieën van Rijk en regio, bevat ook aanscherpingen en benoemt de belangrijkste opgaven en dilemma's. De Agenda vormt het vertrekpunt voor beleid en beheer van het Waddengebied en voor de gesprekken over de realisatie en financiering.

Het Rijk, de Waddenprovincies, vastewal- en eilandgemeenten, waterschappen, natuurorganisaties, visserij, havens, recreatiesector en landbouw hebben de Agenda voor het Waddengebied 2050 (kortweg Agenda) opgesteld. De landbouworganisaties, de gemeente Noardeast-Fryslân en de Waddenvereniging hebben de Agenda uiteindelijk niet ondertekend.

1.2. Uitvoeringsprogramma als stap naar uitvoering

Met het Uitvoeringsprogramma (UP) werken de gezamenlijke partijen in het Waddengebied aan de uitvoering van de Agenda. Het Uitvoeringsprogramma is in 2021 opgesteld door het Regieteam Uitvoeringsprogramma. Het geeft de uitwerking van de Agenda voor de periode 2021-2026. De insteek is meteen aan de slag te gaan met haalbare, behapbare acties en verder in gesprek te gaan over de zaken die lastiger lijken. Ook de landbouworganisaties en de Waddenvereniging hebben aan het UP meegewerkt.

1.3. Aan de basis: ruimtelijke vertrekpunten en leidende principes

Bij de uitvoering van de Agenda gelden de ruimtelijke vertrekpunten en leidende principes uit de Agenda. De leidende principes geven richting aan het handelen en de samenwerking in het Waddengebied ("zo doen we dat hier"). De ruimtelijke vertrekpunten bieden een handreiking om toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen goed in te passen in het Waddengebied.

Ruimtelijke vertrekpunten

- Zet in op één samenhangend internationaal Waddengebied met het landschap als drager.
- Respecteer de natuurlijk dynamiek van de Waddenzee en geef ruimte om die dynamiek teversterken waar dat kan.
- Koester de unieke kwaliteiten van de eilanden.
- Respecteer open ruimte, rust en duisternis van de Waddenzee. Cluster grote economische opgaven enenergieopgaven.
- Zet in op versterking van de verschillende (ruimtelijke) identiteiten in het Waddengebied.
- Benader de kusten van het Waddengebied als robuustezones en als onderdeel van één samenhangende kuststrook.
- Neem bij ontwikkelingen de bestaande kwaliteiten als vertrekpunt.

Leidende principes voor handelen

1. **Ruimte voor bewoners**: we betrekken inwoners vroegtijdig bij ontwikkelingen in het gebied. We geven inwoners ruimte voor eigen initiatieven enondersteunen die waar mogelijk en nodig.

2. **Natuurlijke ontwikkeling Waddenzee**: bij ingrepen of handelingen gaan we uit van een duurzame bescherming en zo natuurlijk mogelijke ontwikkelingvan de Waddenzee.

3. **Ecologie en economie versterken elkaar**: we investeren in robuuste en veerkrachtige natuur. In eerste instantie voor de natuur zelf, maar ook om ruimte te houden voor economische ontwikkeling. Economie en ecologie versterken elkaar en dragen samen bij aan een vitaal en veerkrachtig Waddengebied. Nieuwsgierigheid en begrip voor elkaars belangen vormen onze drijvende kracht omtot oplossingen te komen.

4. **Regionaal en internationaal verbonden**: bij het zoeken naar oplossingen en kansen letten we altijdop de samenhang binnen het Waddengebied, de samenhang met de Noordzee en het IJsselmeer, binnen de trilaterale Waddenzee en op internationaal niveau.

5. **Oplossingen zijn altijd integraal**: we benaderen opgaven in het gebied integraal. Opgaven en programma's voor waterveiligheid, energie, klimaat,leefbaarheid, landbouw, beleving van het Werelderfgoed en natuurherstel en -ontwikkeling koppelen we aan elkaar en pakken we aan met integrale gebiedsontwikkeling.

6. **Werelderfgoed als verantwoordelijkheid en inspiratiebron**: we zijn samen verantwoordelijk voorde instandhouding van het Werelderfgoed en we benutten de Werelderfgoedstatus en de kwaliteitenvan het gebied als inspiratiebron voor maatschappelijk ondernemen. We blijven het Werelderfgoed goed beschermen met de bestaandeinstrumenten: de status leidt niet tot extra regelgeving.

7. **Rekening houden met specifieke omstandigheden**: bij beleidsvoorbereiding door het Rijk en de Waddenprovincies wordt rekening gehouden met despecifieke situatie van de Waddeneilanden en vastewalgemeenten.

8. **Adaptief werken in een dynamische omgeving**: we volgen een adaptieve werkwijze: we kiezen een aanpak die we kunnen aanpassen als omstandigheden veranderen. Adaptief werken vraagt om intensief samenwerken: vroegtijdig met elkaar in gesprek gaan over vergunningsaanvragen en activiteiten, samen oplossingen zoeken, ruimte geven voor pilots en experimenten, monitoren, samen evalueren en samen het beleid durven aanpassen.

9. **We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het behoud van de kernwaarden van het Waddengebied**: daarbinnen heeft iedere partij een eigen verantwoordelijkheid. We zorgen ervoor dat beleid en beheer van de afzonderlijke partijen samen eenduidig en consistent zijn en met betrokkenheid van de omgeving tot stand komen.

1.4. De reikwijdte en scope van het Uitvoeringsprogramma

Het Uitvoeringsprogramma richt zich - overeenkomstig de Agenda - op het Waddengebied: de Waddenzee, inclusief de Eems-Dollard, de Waddeneilanden, de Noordzeekustzone boven de eilanden en de vaste wal langs de Waddenzeekust van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen. Afhankelijk van de opgave strekt de beleidsmatige invloedssfeer van het Uitvoeringsprogramma zich meer of minder ver uit.

De Agenda geeft twee gemeenschappelijke hoofddoelen voor het Waddengebied:

- De hoofddoelstelling voor de Waddenzee is 'duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap'.
- Het hoofddoel voor het Waddengebied is dat het in 2050 veilig, vitaal en veerkrachtig is. Veilig doordat we tijdig anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging. Vitaal doordat wonen, werken, onderwijs en zorg mogelijk blijven, op de eilanden en langs de kust, en doordat economische sectoren excelleren in de context van het Werelderfgoed Waddenzee. Veerkrachtig doordat robuuste natuur en het landschap van wereldklasse de effecten van klimaatverandering, duurzaam gebruik en nieuwe ontwikkelingen kunnen opvangen.

Het Uitvoeringsprogramma is de logische vervolgstap in de samenwerking tussen alle Waddenpartijen en beslaat de volle breedte van de Agenda. Dit eerste Uitvoeringsprogramma betreft de planperiode 2021-2026. Het borduurt voort op de hoofddoelen en de strategieën van de Agenda. Het is een levend document dat we periodiek tegen het licht houden en waar nodig bijsturen. De partijen werken zo stapsgewijs toe naar de doelen voor de langere termijn, inspelend op nieuwe ontwikkelingen.

Het Uitvoeringsprogramma geeft de initiatieven voor elf thema's die aansluiten bij de Agenda (zie hoofdstuk 2, 3 en 4). Ook bundelt het Uitvoeringsprogramma initiatieven voor monitoring, onderzoek, financiën en communicatie.

1.5. Het Uitvoeringsprogramma in de Waddengovernance

Met dit Uitvoeringsprogramma houden de organisaties die actief zijn in de Waddenzee en het Waddengebied hun eigen formele verantwoordelijkheid voor het beheer en het uitvoeren van initiatieven. De nadruk van het Uitvoeringsprogramma ligt op bundeling van krachten, afstemming en een gezamenlijke koers. Het Regieteam vervult daarbij een coördinerende en initiërende rol.

De organisaties en instanties die betrokken zijn bij het Uitvoeringsprogramma, binden zichzelf. Ook verbinden ze het Uitvoeringsprogramma waar dat handig is met andere vormen van sturing in de Waddenzee of in het Waddengebied.

Na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma door het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BO Waddengebied), bespreken de betrokken partijen periodiek de voortgang van de uitvoering. Partijen kunnen elkaar aanspreken op de overeengekomen koers.

Voor het Uitvoeringsprogramma vindt geen aparte inspraakprocedure plaats, omdat in het programma veelal bestaande initiatieven staan die soms al lopen en deels een eigen inspraakprocedures kennen. Wel vinden informatiebijeenkomsten over het UP plaats voor de achterbannen van de betrokken partijen. Alle partijen spannen zich in om draagvlak te creëren onder de betrokkenen bij de Agenda en bij de bewoners, ondernemers en bezoekers in het gebied.

1.6. Verbinden met andere initiatieven

Het Uitvoeringsprogramma leidt niet tot 'dubbele' acties. Bij de uitwerking van de doelen en initiatieven is verbinding gelegd met lopende programma's en initiatieven in het Waddengebied. Wat al via andere initiatieven de goede kant op gaat, moet vooral doorgaan. De Agenda en het Uitvoeringsprogramma zijn bedoeld om krachten te bundelen, bijvoorbeeld met deze bestaande programma's en initiatieven (niet volledig):

- Programmatische aanpak Grote Wateren (PAGW)
- Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW)
- Kennisprogramma Zeespiegelstijging
- Klimaatakkoord
- Nationaal Programma Regionale Energie strategieën
- Programma Infrastructuur Duurzame Industrie
- Programma Energie Hoofdstructuur
- Ontwerp Programma Noordzee
- Investeringskader Waddengebied (IKW)
- Klimaatakkoord
- Nationale programma Regionale Energie strategieën
- Deltaprogramma
- Pact van Marrum
- Integraal beheerplan Waddenzee
- Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw, Noordelijke kleischil
- Initiatieven van de Waddenacademie
- Provinciale programma's en gebiedsprocessen

Bij het opstellen van het Uitvoeringsprogramma is bekeken of - gezien de doelen en strategieën van de Agenda en de verdere concretisering van de doelen - aanvullende initiatieven nodig zijn om de doelen van de Agenda te bereiken.

1.7. Separaat Doelendocument

Als voorbereiding op dit Uitvoeringsprogramma zijn de hoofddoelen en strategieën van de Agenda verder geconcretiseerd in zgn. 'veranderdoelen' en SMART-doelen voor de periode 2021-2026. Over een belangrijk deel van deze concretere doelen hebben de partijen overeenstemming bereikt. Over een deel gaan de partijen verder met elkaar in gesprek.

Deze concrete uitwerking van de doelen staat in een separaat Doelendocument. Het Uitvoeringsprogramma zelf bevat de initiatieven die nodig zijn om deze doelen te realiseren en benoemt ook de onderwerpen waar partijen de komende tijd verder met elkaar het gesprek over voeren.

Disclaimer Doelendocument september 2021

De omzetting van de doelen in concrete maatregelen en acties voor alle individuele partijen en de consequenties daarvan zijn op dit moment nog niet volledig in beeld. Het Doelendocument beschrijft de ambitie die de partijen wensen te bereiken, maar nog niet de manier waarop. Dat komt nog. We benadrukken daarom dat de betrokken partijen op dit moment niet aanspreekbaar zijn op hun - eventueel ook financiële - inzet om de doelen daadwerkelijk te bereiken.

1.8. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat hoe de initiatieven uit dit Uitvoeringsprogramma tot stand zijn gekomen. Ook geeft dit hoofdstuk de veranderdoelen voor elf deelprogramma's die aansluiten aan bij de thematische opgaven uit de Agenda.

Hoofdstuk 3 geeft per deelprogramma een overzicht van de initiatieven en de onderwerpen waarover de partijen in deze programmaperiode verder in gesprek gaan.

Hoofdstuk 4 geeft een nadere toelichting op de initiatieven: wie is verantwoordelijk, wat is de gewenste voortgang en planning en welke inzet van partijen is nodig om de initiatieven uit te voeren?

In hoofdstuk 5 tot en met 7 staan overkoepelende onderwerpen centraal: kennisontwikkeling, monitoring en evaluatie en communicatie. De hoofdstukken 8 en 9 gaan in op de organisatie en de financiering van het Uitvoeringsprogramma 2021-2026. Hoofdstuk 10 geeft (in een later stadium) de planning van de initiatieven. Hoofdstuk 11 tenslotte vat samen, en gaat over het borgen van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma. Ook is in dit hoofdstuk een lijst met gebruikte afkortingen te vinden.

2 Deelprogramma's en veranderdoelen

2.1. Via (hoofd)doelen en deelprogramma's naar UP-initiatieven

In de Agenda staan de hoofddoelen en de strategieën voor de Waddenzee en Waddengebied. Het Doelendocument geeft een uitwerking van deze hoofddoelen en strategieën in zogenaamde 'veranderdoelen' voor de periode tot 2026. Daarbij is een indeling gemaakt in elf deelprogramma's die samenhangen met de thema's uit de Agenda.

Het schema aan het eind van dit hoofdstuk laat zien hoe de doelenconcretisering tot stand is gekomen.

Hieronder staan de veranderdoelen per deelprogramma. Het separate Doelendocument geeft een uitgebreidere beschrijving van deze doelen.

2.2. Natuur van Wereldklasse

Het deelprogramma Natuur van Wereldklasse richt zich op het realiseren van een rijke Waddenzee waarin het voedselweb en de belangrijke functies van de Waddenzee voor de flyway en swimway zich kunnen herstellen. Ook biobouwers en vis- en vogelpopulaties kunnen zich herstellen. Daarbij werken we vanuit zes veranderdoelen:

1. De natuurlijke dynamiek vergroten.
2. De omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats verbeteren.
3. De ecologische samenhang in het Waddengebied verbeteren.
4. Slimmer omgaan met sediment en de impact van andere menselijke ingrepen in het systeem verminderen.
5. De kennis over het Waddenecosysteem vergroten.
6. De internationale samenhang versterken.

2.3. Landschap en cultureel erfgoed

De inzet van het deelprogramma Landschap en cultureel erfgoed is de kernkwaliteiten van het Waddenlandschap te behouden en verstevigen. Daarbij werken we vanuit vier veranderdoelen:

1. Het landschap in het Waddengebied gerichter behouden en versterken.
2. De zichtbaarheid en robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed gerichter vergroten.
3. Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen.
4. De maritieme archeologie beter beschermen en het maritiem erfgoed benutten.

2.4. Bereikbaarheid

Het deelprogramma Bereikbaarheid richt zich op het duurzaam bereikbaar houden en maken van Waddengebied. Daarbij werken we vanuit vier veranderdoelen:

1. Bereikbaarheid garanderen.
2. Mobiliteit verduurzamen.
3. Vaargeulonderhoud optimaliseren.
4. Nieuwe mobiliteitsoplossingen voor de lange termijn ontwikkelen: emissieloos, impactarm en adaptief.

2.5. Klimaatverandering

Het deelprogramma Klimaat is gericht op het verminderen van de effecten van klimaatverandering op het Waddengebied. Daarbij werken we vanuit vijf veranderdoelen:

1. De effecten van klimaatverandering op het Waddengebied beter in beeld brengen.
2. De klimaatadaptieve kustzone integraal versterken.
3. Zoetwater langs de kust en op de eilanden beter vasthouden.
4. De natuur (en andere functies) robuuster maken voor klimaatverandering.
5. Het zandvolume in de kust op orde houden en laten meegroeien met de zeespiegelstijging.

2.6. Energietransitie

Het deelprogramma Energietransitie richt zich op het goed begeleiden van de energietransitie in het Waddengebied. Daarbij werken we vanuit twee veranderdoelen:

1. De energietransitie (en de kansen die deze transitie biedt) zo vormgeven dat de impact op de natuurkwaliteit en de ruimtelijke kwaliteit neutraal of positief is.
2. De ontwikkeling en toepassing van innovatieve energieoplossingen stimuleren, gericht op energieneutraliteit en zelfvoorzienendheid van de Waddeneilanden en andere delen van het Waddengebied (incl. bijbehorende energie-infrastructuur).

2.7. Leefbaar Waddengebied

Het vraagstuk van leefbaarheid is op de Waddeneilanden anders dan in de kustzone. Initiatieven die (mede) gericht zijn op het versterken van de leefbaarheid langs de vastewal kust zijn vooral gericht op Recreatie en toerisme, en staan beschreven bij dit deelprogramma (2.8).

Voor de Waddeneilanden sluiten de doelen voor leefbaarheid aan bij het programma Brede Welvaart Eilanden. In dit programma hebben de vijf Waddeneilanden hun krachten gebundeld. (zie paragraaf 4.13)

2.8. Recreatie en Toerisme

Het deelprogramma Recreatie en Toerisme is gebiedsgericht ingestoken, omdat de situatie en doelgroepen voor recreatie en toerisme per gebied sterk verschillen. Daarbij werken we - verdeeld over de vier deelgebieden - vanuit 12 veranderdoelen:

Waddenkust

1. Meer recreatieve toeristische voorzieningen langs de Waddenkust bieden, passend bij de lokale doelen en ruimtelijke principes.
2. De kustzone integraler benaderen.
3. De recreatieve verbindingen langs en naar de kust verbeteren.
4. Beleving van de havens en havenplaatsen verbeteren.

Waddeneilanden

1. Een duurzamere balans op de eilanden creëren tussen ontwikkeling van recreatie en toerisme en de effecten op leefbaarheid, landschap, natuur, cultuur, drinkwater- en energievoorziening.
2. Het recreatieaanbod op de Waddeneilanden versterken met als uitgangspunt kwaliteit voor kwantiteit.
3. Inzetten op verduurzaming van het recreatieve aanbod en het vervoer.
4. Een bredere economische basis op de eilanden realiseren, aanvullend op recreatie en toerisme.

Waddenzee

1. Vaarrecreatie op de Waddenzee en het tegengaan van verstoring beter met elkaar in balans brengen.

Waddenkust, Waddenzee en Waddeneilanden

1. Bewustwording van de natuurwaarden van het Werelderfgoed vergroten.
2. Natuurbeleving duurzamer en verantwoorder maken met beter gastheerschap.
3. De ervaring van bezoekers van het Waddengebied beter laten aansluiten bij de verwachtingen.

2.9. Havens

Het deelprogramma Havens richt zich op het verder ontwikkelen van de Waddenhavens als duurzame economische dragers van het gebied. Daarbij werken we vanuit vijf veranderdoelen:

1. Transitie naar duurzamere havens realiseren, met het Werelderfgoed als inspiratie.
2. Transitie naar specialisatie versnellen.
3. Economische toegevoegde waarde vergroten door betere logistieke verbindingen, meer werkgelegenheid en verduurzaming van het transport.
4. Ruimte voor transitie bieden.
5. Het vestigingsklimaat versterken.

2.10. Landbouw

Het deelprogramma Landbouw richt zich op een excellerende landbouwsector in het Waddengebied die tegelijkertijd optimaal anticipeert op de natuur- en landschapsdoelen. Daarbij werken we vanuit zeven veranderdoelen:

1. De excellente (export)positie van de landbouw als producent van hoogwaardig voedsel versterken.
2. Klimaatbestendige landbouw versterken.
3. De landbouw verder verduurzamen.
4. De landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer.
5. Aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw zoeken.
6. De band tussen landbouw en burgers versterken.
7. De bijdrage vanuit de landbouw aan de energietransitie en biobased economie vergroten.

2.11. Visserij

Het deelprogramma Visserij richt zich op het versterken van de positie van de beroepsmatige visserij in het Waddengebied, anticiperend op de natuurdoelen in het Werelderfgoed. Daarbij werken we vanuit drie veranderdoelen:

1. De toekomst van de visserij in het Waddengebied zeker stellen
2. Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders
3. Meebewegen met de natuur, de seizoenen en de oogstmogelijkheden in de Waddenzee.

2.12. Overige activiteiten

Het deelprogramma Overige activiteiten richt zich op de overige thema's die in het Waddengebied spelen. Daarbij werken vanuit vijf veranderdoelen:

1. De negatieve impact van defensieactiviteiten op het Waddengebied verminderen.
2. De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning in het Waddengebied verminderen.
3. De negatieve impact van calamiteiten op het Waddengebied verminderen.
4. De negatieve impact van grondstoffenwinning in de Waddenzee verminderen.
5. De negatieve impact van luchtvaartactiviteiten op het Waddengebied verminderen.

3 Programma-initiatieven in 2021-2026

Dit hoofdstuk geeft per deelprogramma een overzicht van de UP-initiatieven voor de programmaperiode 2021-2026. De basis hiervoor hebben de partijen in het Agendadocument van februari 2021 gelegd. Bij de uitwerking van de 'veranderdoelen' in het Doelendocument zijn echter meer initiatieven ontstaan en zijn initiatieven nader toegespitst.

De initiatieven waar de partijen zeker mee aan de slag gaan, staan in de blauwe kaders (UP1, UP2 etc.). Daaronder staan andere initiatieven binnen en buiten dit Uitvoeringsprogramma die ook aan het betreffende deelprogramma bijdragen. Tot slot volgt een overzicht van de initiatieven waarover de partijen verder met elkaar in gesprek gaan.

Een uitgebreidere uitwerking van de initiatieven staat in hoofdstuk 4. Daar staat ook aangegeven hoe de initiatieven van een deelprogramma bijdragen aan veranderdoelen van andere deelprogramma's.

3.1. Natuur van Wereldklasse

De hoofddoelstelling voor de Waddenzee is 'een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap'. De inzet is daarmee een rijke Waddenzee waarbij het voedselweb en de belangrijke functie van de Waddenzee binnen de flyway en swimway zich kunnen herstellen. Dan zullen ook biobouwers, vis- en vogelpopulaties zich herstellen en wordt de aantrekkingskracht van het gebied voor duurzaam gebruik en recreatie nog verder versterkt.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken we in dit deelprogramma Natuur van Wereldklasse vanuit zes veranderdoelen:

1. De natuurlijke dynamiek vergroten.
2. De omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats verbeteren.
3. De ecologische samenhang in het Waddengebied verbeteren.
4. Slimmer omgaan met sediment en de impact van andere menselijke ingrepen in het systeem verminderen.
5. De kennis over het Waddenecosysteem vergroten.
6. De internationale samenhang versterken.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP1. Handelen vanuit ecologische principes

De partijen geven verder uitwerking aan het principe dat Economie en Ecologie elkaar versterken, passend binnen de hoofddoelstelling voor de Waddenzee en de ecologische principes van de Agenda. De partijen gaan bij nieuwe initiatieven in een zo vroeg mogelijke fase met elkaar in gesprek - liefst dicht bij de vertaling van ideeën in initiatieven en liefst ver voordat formele procedures beginnen - over de manier waarop de hoofddoelstelling het beste invulling kan krijgen, om de balans tussen ecologie en economie optimaal te faciliteren.

UP2. Natuurbeheer, -herstel en -ontwikkeling

In programma's als PRW, KRW, PAGW, Natura 2000 en het IKW/Waddenfonds werken partijen gezamenlijk aan actief natuurherstel. De aandacht richt zich de komen periode specifiek op versterking van:

- onderwaternatuur;
- bovenwaternatuur.

De Beheerautoriteit Waddenzee werkt met beheerders aan een gezamenlijk Integraal Beheerplan (IBP) Waddenzee met als doel bij te dragen aan de verbetering van de natuurkwaliteit door samenhang tussen het natuur-, vis- en waterbeheer te bevorderen en de samenwerkingtussen beheerders te verbeteren.

UP3. Programma ED2050, 2e tranche 2021-2026

In het Programma Eems-Dollard 2050 (ED2050) werken overheden, natuur- en milieuorganisaties en bedrijven aan herstel van het Eems-estuarium. Ze werken aan het verminderen van de vertroebeling door slib te onttrekken en nuttig toe te passen en de sedimentatie binnen- en buitendijks te versterken. Langs de randen van het estuarium vindt natuurherstel plaats in combinatie met slibinvang, recreatie en waterveiligheid.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Organisatie kennishouding en opstellen Kennisagenda (UP22), met onder meer kennisontwikkeling over cumulatieve effecten van handelen.
- Onderzoek naar ecologische effecten van klimaatverandering (UP8).
- Integrale aanpak kustzone (UP9).
- Ontwikkeling zoetwaterstrategie (UP18).

Deze zijn beschreven bij de andere deelprogramma's.

Andere relevante initiatieven en programma's buiten dit Uitvoerings- programma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):
- Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds.
- Programma naar een Rijke Waddenzee.
- Programmatische Aanpak Grote Wateren.
- Integraal Beheerplan Waddenzee.
- Trilaterale samenwerking voor de Waddenzee.

En hier zetten we het gesprek over voort
- Tegengaan van en omgaan met verzilting van landbouwgrond in relatie tot binnendijkse en buitendijkse (natuur)initiatieven.
- Omgaan met het terugdringen van bodemberoering en het herstel van onderwaternatuur en biobouwers.
- Omgaan met sluiting van gebieden voor herstel van onderwaternatuur en het streven naar een duurzame toekomstbestendige visserij.

3.2. Landschap en cultureel erfgoed

Het Waddengebied heeft een bijzonder landschap en een rijke, bewogen historie. Nergens anders in Nederland zijn rust, ruimte en nachtelijke duisternis zo goed beleefbaar als in het Waddengebied. Behoud en ontwikkeling van de unieke waarden van het landschap is dan ook een hoofddoelstelling voor het Waddengebied. Daarnaast heeft het Waddengebied krachtige lokale identiteiten, die zichtbaar zijn in de gebruiken, bebouwing, cultuurlandschappen en archeologie. Dit cultureel erfgoed geeft de toekomst een verleden.

In het verlengde van de strategieën van de Agenda werken we in het deelprogramma Landschap en cultureel erfgoed vanuit vier veranderdoelen.
1. Het landschap in het Waddengebied gerichter behouden en versterken.
2. De zichtbaarheid en robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed gerichter vergroten.
3. Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen.
4. De maritieme archeologie beter beschermen en het maritiem erfgoed benutten.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP4. Inrichting Waddenatelier

In dit atelier verkennen partijen samen met ontwerpend onderzoek hoe ontwikkelingen in het Waddengebied zijn in te passen: hoe kan een plan de ruimtelijke kwaliteit van het Waddengebied versterken, passend bij de bestaande kwaliteiten van de Basiskaart Landschap en Erfgoed en de ruimtelijk vertrekpunten?

UP5. Uitwerking kernwaarden Waddengebied

Rust, ruimte en stilte zijn belangrijke landschappelijke kernwaarden van de Waddenzee binnen het Waddenbied. In reactie op de motie-Dik-Faber en De Groot (TK 2020/21, 35-570 XII, nr. 82) werken de partijen de kernwaarden uit in criteria en afwegingskaders. In aanvulling op de kernwaarden doen ze dit ook voor duisternis (of donkerte).

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Mogelijkheid energietransitie Waddengebied (UP11).
- Organisatie kennishouding en opstellen Kennisagenda (UP22), met onder meer kennisontwikkeling over cumulatieve effecten van handelen.

Andere relevante initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):
- Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds.
- Omgevingsagenda Noord.

En hier zetten we het gesprek over voort
- De wens om de kenmerkende openheid van het Waddengebied te waarborgen en de noodzaak om de energietransitie te accommoderen, met input van het Waddenatelier en de uitwerking van de kernwaarden.
- De wens om kernwaarden als rust, stilte en donkerte te behouden en het waarborgen van een vitaal landelijk gebied en bijbehorende activiteiten.

3.3. Bereikbaarheid

Goede en betrouwbare bereikbaarheid in het Waddengebied is een basisvoorziening voor bewoners en bezoekers, op de eilanden en langs de kust. Het is een voorwaarde voor een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en voor recreatie en toerisme.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken we in het deelprogramma Bereikbaarheid vanuit vier veranderdoelen:

1. Bereikbaarheid garanderen.
2. Mobiliteit verduurzamen.
3. Vaargeulonderhoud optimaliseren.
4. Nieuwe mobiliteitsoplossingen voor de lange termijn ontwikkelen: emissieloos, impactarm en adaptief.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP6. Duurzame mobiliteit Waddengebied

Vanaf 2022 wordt met betrokken partijen bekeken of en op welke wijze uitvoering gegeven kan worden aan de eind 2021 te verschijnen Transitieschets Duurzame Mobiliteit Waddengebied. Te denken valt aan:

- Mobiliteitsplannen voor vervoer naar de haven, naar/van de eilanden en op de eilanden met aandacht voor o.a. (het scheiden van) vervoersstromen, de aard van het vervoer, voor- en na-vervoer.
- (Bijdragen aan) technologische ontwikkelingen voor (veer)boten, zoals emissieloze, ondiepe, impactarme en innovatieve vlootconcepten.

UP7. Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030

Najaar 2021 start het vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030. Het vervolgonderzoek heeft als doel te komen tot een duurzame en betrouwbare oplossingsrichting voor de vaarverbinding tussen Holwerd en Ameland dat inspeelt of stuurt op toekomstige modaliteiten en rekening houdt met een dynamisch morfologisch en ecologisch systeem en de diverse belangen. Het streven is het onderzoek in 2023 af te ronden. Daarna vindt besluitvorming plaats over de implementatie van de uitkomsten in de planperiode.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Green shipping (UP17).

Andere initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- Concessieverlening vaarverbindingen 2029.
- Concessieverlening ov-vervoer op de eilanden en de vaste wal 2026.
- Convenant ‘Zero emissie Mobiliteit Waddeneilanden’.
- Project vergroting aandacht reders voor duurzame vervoersmiddelen.
- Vervoersvisie Ameland en andere eilanden.
- Diverse projecten in het kader van Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds.

En hier zetten we het gesprek over voort

- Omgaan met het terugdringen van bodemberoering en het herstel van onderwaternatuur en biobouwers.
- Mogelijkheden voor slimmer baggeren en het verspreiden van sediment met minder impact op natuur of een bijdrage aan natuurherstel.
- Bevorderen van duurzame mobiliteit in het Waddengebied.

3.4. Klimaatverandering

Klimaatverandering en zeespiegelstijging hebben gevolgen voor het Waddengebied en zijn bewoners, op korte, middellange en lange termijn. Zo zullen er effecten zijn op de dynamiek van droogvallende wadplaten in de Waddenzee, het open landschap, het ecosysteem en de landbouw. Klimaatverandering leidt ook tot een grotere kans op wateroverlast door veranderende neerslagpatronen, overstromingsrisico’s vanuit zee en de boezem, versterkte zoutindringing, langere perioden van droogte en temperatuurstijging.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken we in dit deelprogramma vanuit vijf veranderdoelen:

1. De effecten van klimaatverandering op het Waddengebied beter in beeld brengen.
2. De klimaatadaptieve kustzone integraal versterken.
3. Zoetwater langs de kust en op de eilanden beter vasthouden.
4. De natuur (en andere functies) robuuster maken voor klimaatverandering.
5. Het zandvolume in de kust op orde houden en laten meegroeien met de zeespiegelstijging.

Het tegengaan van klimaatverandering (mitigatie) is onderdeel van de deelprogramma’s Energietransitie,

Landbouw en Overige activiteiten.

Hier gaan we mee aan de slag
In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP8. Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering
De ministeries van LNV, IenW en EZK, de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen (via het Waddenfonds) en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) investeren meteen speciaal onderzoeksprogramma de komende vijfjaar vier miljoen euro in kennisontwikkeling voor het Waddengebied, met de focus op de effecten van klimaatverandering op het Waddengebied.

UP9. Integrale aanpak kustzone
Binnen het HWBP werken waterschappen aan het versterken van de Waddenzeedijken om de waterveiligheid van het Waddengebied te waarborgen. Met Rijkswaterstaat, de provincies en andere partijen zoeken de waterschappen actief naarmogelijkheden om andere opgaven langs de kust meete nemen in een integrale gebiedsontwikkeling.

UP10. Ontwikkeling Kop van Noord-Holland
Voor het gebied rond het Amstelmeer in de Kop van Noord-Holland zijn verschillende denkrichtingen in beeld voor de toekomstige ontwikkeling (Scenariostudie Amstelmeer Waterrijk). In deze programmaperiode vindt aan de hand van deze denkrichtingen de dialoog met de partijen in het gebied plaats, om te komen tot een gezamenlijk (uitvoerings)perspectief.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw (UP18).

Andere relevante initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn:
- Deltaplan Zoetwater.
- diverse MIRT-trajecten voor dijkversterking in het Waddengebied.
- Regionale klimaatadaptatiestrategieën (RAS), waaronder de Friese Klimaatatlas.
- Deltaplan Ruimtelijke adaptatie.

En hier zetten we het gesprek over voort
- Wenselijkheid voor het ontwikkelen van langetermijnscenario's voor de effecten van klimaatverandering op de natuur, morfologie, buitendijkse gebieden en het gebruik van het Waddengebied.
- Mogelijkheid om de Waddenzee meer ruimte te geven voor het opvangen van de effecten van klimaatverandering in overleg met landbouw en de kust- en eilandengemeenten.

3.5. Energietransitie

De energietransitie staat nationaal en internationaal vol op de agenda. Het kabinet wil in 2030 de uitstoot van CO2 met minimaal 49 procent hebben verminderd. In 2021 hebben de regio's de eerste versies van de RES'en (RES1.0) en bijhorende zoekgebieden vastgesteld, als bod voor de productie van duurzame energie. De regio's werken nu aan de verdere besluitvorming. De grote uitdaging voor het Waddengebied is om de energietransitie vorm te geven in een kwetsbaar gebied. Hoe verhouden de ambities van de regio om "zelfvoorzienend" te zijn en "koploper in de energietransitie" zich tot de natuurwaarden en de doelen voor een open landschap?

Het deelprogramma Energietransitie richt zich op het goed begeleiden van de energietransitie in het Waddengebied. Daarbij werken we vanuit twee veranderdoelen:
1. De energietransitie (en de kansen die deze transitie biedt) zo vormgeven dat de impact op de natuurkwaliteit en de ruimtelijke kwaliteit neutraal of positief is.
2. De ontwikkeling en toepassing van innovatieve energieoplossingen stimuleren, gericht op energieneutraliteit en zelfvoorzienendheid van de Waddeneilanden en andere delen van het Waddengebied (incl. een goede energie-infrastructuur).

Hier gaan we mee aan de slag
In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP11. Mogelijkheid energietransitie Waddengebied
Het instrument 'Mogelijkheden energietransitie Waddengebied' moet een beeld geven van de manier waarop de energietransitie vorm kan krijgen in het Waddengebied met een neutrale of positieve impact op de hoofddoelstelling voor de Waddenzee en de kansen die de energietransitie biedt.
Eindresultaat in 2022 is een instrument (inclusief kaartbeelden en afwegingskader) dat ondersteuning en inspiratie biedt bij beleidskeuzes. Onderdeel hiervan is een verdieping en verbreding van de cluster-vensterbenadering.
Het instrument vormt input voor de relevante landelijke, regionale en lokale planprocessen. De partijen passen het toe voor de 2.0-versies van de Regionale Energiestrategieën voor de regio's Noord-Holland Noord, Fryslân en Groningen, het NWP (en Programma Noordzee), de Verkenningen aanlanding op zee (VAWOZ) en de Transitievisies Warmte van de eiland- en kustgemeenten.

Andere relevante initiatieven in het Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Inrichting Waddenatelier (UP4).
- Uitwerking kernwaarden Waddengebied(UP5).
- Programma Brede Welvaart Waddeneilanden (UP12).

Andere relevante initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):
- RES2.0 Noord-Holland Noord, Groningen en Fryslân.
- Verkenning aanlanding windenergie op zee (VAWOZ).
- Transitievisies warme eiland- en kustgemeenten.

En hier zetten we het gesprek over voort
- De wens om de kenmerkende openheid van het Waddengebied te behouden en de noodzaak om de energietransitie te accommoderen, met de uitwerking van de kernwaarden als input.
- De tracékeuze voor de aanlanding van windenergie die is opgewekt op de Noordzee.
- De uitwerking van voorwaarden voor de opschaling van experimenten met nieuwe vormen van energieopwekking in het Waddengebied. Dit mede in relatie tot de ambitie van de Waddeneilanden om zelfvoorzienend te zijn op het gebied van energie.

3.6. Leefbaar Waddengebied

De leefbaarheid van het Waddengebied staat onder druk, onder meer door ontgroening en vergrijzing, zorgen over de bereikbaarheid van voorzieningen en een disbalans op de arbeidsmarkt. De ligging aan zee en de daarmee samenhangende beperkingen voor de bereikbaarheid en soms eenzijdige economie versterken de leefbaarheidsproblematiek. Tegelijk biedt de ligging aan het Werelderfgoed Waddenzee kansen voor het versterken van recreatie en toerisme en daarmee voor het versterken van de leefbaarheid van het gebied.

Hier gaan we mee aan de slag
Het vraagstuk van leefbaarheid op de Waddeneilanden is anders dan in de kustzone. Daarmee verschillen ook de oplossingsrichtingen. In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP12. Programma Brede Welvaart Waddeneilanden
Het Programma Brede Welvaart Waddeneilanden heeft als doel het perspectief voor leefbaarheid op de Waddeneilanden te vergroten. De eilanden hebben daarvoor een eigen programma uitgewerkt met 15 actielijnen, verdeeld over 5 programmalijnen:
1. Goed wonen en leven
2. Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen
3. Optimaal Bereikbaar & Verbonden
4. Duurzame Energie
5. Circulaire Economie

De initiatieven voor de leefbaarheid langs de vastewalkust staan bij het deelprogramma Recreatie en toerisme.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdrage aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:
- Duurzame mobiliteit Waddengebied (UP6).
- Mogelijkheid energietransitie Waddengebied (UP11).
- Programma versterking Recreatie en toerisme Waddenkust (UP13).

Andere initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):
- Investeringskader Waddengebied (IKW).

En hier zetten we het gesprek over voort
- Het versterken van de samenwerking tussen eilandgemeenten onderling en met de vaste wal gemeenten.

3.7. Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme zijn de belangrijkste economische sectoren op de Waddeneilanden. Recreatie en toerisme dragen ook belangrijk bij aan het draagvlak voor de bescherming van het gebied. Langs de Waddenkust is het aandeel van recreatie in de totale werkgelegenheid nog steeds bescheiden, hoewel er wel sprake is van groei. De kustgemeenten willen recreatie en toerisme (beleving van het Waddengebied) stimuleren ten behoeve van de leefbaarheid en behoud van voorzieningen.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werkt het deelprogramma Recreatie en toerisme - verdeeld over vier deelgebieden - vanuit twaalf veranderdoelen:

Waddenkust

1. Meer recreatieve toeristische voorzieningen langs de Waddenkust bieden, passend bij de lokale doelen en ruimtelijke principes.
2. De kustzone integraler benaderen.
3. De recreatieve verbindingen langs en naar de kust verbeteren.
4. Beleving van de havens en havenplaatsen verbeteren.

Waddeneilanden

5. Een duurzamere balans op de eilanden creëren tussen ontwikkeling van recreatie en toerisme en de effecten op leefbaarheid, landschap, natuur, cultuur, drinkwater- en energievoorziening.
6. Het recreatieaanbod op de Waddeneilanden versterken met als uitgangspunt kwaliteit voor kwantiteit.
7. Inzetten op verduurzaming van het recreatieve aanbod en het vervoer.
8. Een bredere economische basis op de eilanden realiseren, aanvullend op recreatie en toerisme.

Waddenzee

9. Vaarrecreatie op de Waddenzee en het tegengaan van verstoring beter met elkaar in balans brengen

Waddenkust, Waddenzee en Waddeneilanden

10. Bewustwording van de natuurwaarden van het Werelderfgoed vergroten.
11. Natuurbeleving duurzamer en verantwoorder maken met beter gastheerschap
12. De ervaring van bezoekers van het Waddengebied beter laten aansluiten bij de verwachtingen

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP13. Programma versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust

Met het programma ‘Grenzeloos gebied, begrensd genieten’ willen partijen een impuls geven aan duurzame regionale recreatie en toerisme langs de Waddenkust en de noordelijke IJsselmeerkust. Doelen zijn: de Waddenkust promoten als green destination, bewustwording natuur, landschap en culturele waarden stimuleren, beleving en toerisme als economische drager versterken. Dit gebeurt door de initiatieven van private partijen, gemeenten, regionale marketingorganisaties en provincies te bundelen. Onder meer de Landschapstriënnale 2023 dient hierbij als springplank.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Integrale aanpak kustzone (UP9).
- Programma Brede Welvaart eilanden (UP12).

Andere relevante initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- IKW Programma vermarkting Werelderfgoed/ VisitWadden.nl.
- IKW Programma versterking Werelderfgoed.
- Marconi.
- Holwerd aan Zee.
- Werelderfgoedcentrum Lauwersoog
- Coalitie Duurzame haven Lauwersoog en manifest Lauwersmeerkust.
- Diverse initiatieven voor verbindingen langs/naar het wad, zoals Kiek over diek en Op pad lâns it waad.
- Diverse dijkversterkingsprojecten.
- De Nieuwe Afsluitdijk.
- Prowad Link.
- IBP Waddenzee.

En hier zetten we het gesprek over voort

De ontwikkeling van recreatie en toerisme in het Waddengebied in relatie tot het behoud van de karakteristieke waarden in het Waddengebied en de bescherming van rustgebieden voor kwetsbare soorten

3.8. Havens

Verspreid langs de Waddenkust liggen grotere industrie-, veer- en visserijhavens, met daaromheen verschillende bedrijven. Deze clusters zijn belangrijk voor de economische ontwikkeling en een bron van werkgelegenheid.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda richt het deelprogramma Havens zich op het verder ontwikkelen van de Waddenhavens als duurzame economische dragers van het gebied. Daarbij werken we vanuit vijf veranderdoelen:

1. Transitie naar duurzamere havens realiseren, met het Werelderfgoed als inspiratie.
2. Transitie naar specialisatie versnellen.
3. Economische toegevoegde waarde vergroten door betere logistieke verbindingen, meer werkgelegenheid en verduurzaming van het transport.
4. Ruimte voor transitie bieden.
5. Het vestigingsklimaat versterken.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP14. Maritieme ontwikkeling havenplaatsen

Met Marconi Delfzijl wordt dit jaar een integrale gebiedsontwikkeling afgerond, waarbij Delfzijl weer een sterkere verbinding krijgt met de Waddenzee. Ook in andere visserijhavens, havensteden en veerterminals lopen initiatieven om de maritieme wereld en de Waddenzee beter beleefbaar te maken. De kustgemeenten onderzoeken hoe integrale maritieme ontwikkeling, als onderdeel van het brede Programma Recreatie en toerisme langs de Waddenkust vorm kan krijgen.

UP15. Ecoport innovatieprogramma verduurzaming havens

Voor de reductie van de CO2-uitstoot, het realiseren van de circulaire economie, vermindering van bedreigingen voor de natuur en het stimuleren van natuur in en om de havens, wordt het EcoPort innovatieprogramma verduurzaming havens opgezet.

UP16. Green shipping

De scheepvaart in het Waddengebied vaart nu bijna volledig op fossiele brandstof (diesel). Vanwege de prijs zal de sector niet snel overstappen op fossielvrije brandstof. In het programma Green Shipping wordt gewerkt aan de ontwikkeling en het testen van pilotsschepen die emissie- en fossielvrij kunnen varen.

UP17. Tijdelijke parkeerfaciliteit offshore installaties

De haven van Den Helder faciliteert de ombouw van offshore installaties om de offshoresector te verduurzamen. De haven biedt slechts ruimte voor één offshore platform. Doel van dit initiatief is te komen tot een faciliteit voor het tijdelijk parkeren offshore installaties in de buurt van de haven van Den

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Maritieme ontwikkeling havenplaatsen (UP14).
- Ontwikkeling Kop van Noord-Holland (UP10).
- Verbeteren synergie tussen monitoring bij vergunningverlening en Basismonitoring (UP24).
- Duurzame mobiliteit Waddengebied (UP6).
- Organisatie kennishouding en opstellen Kennisagenda (UP22).

Andere relevante initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- Lloyds EcoPort certificering.
- Afstemming onderwijs en vraag naar arbeid.
- Programma Waddenzeehavens.
- Evaluatie Pact van Marrum.
- Verkenning slimmer baggeren en verspreiden van slib (ED2050).
- Diverse initiatieven uit de havenvisies, zoals:

- Oplossen fileproblematiek Den Helder en Lauwersoog
- Vestiging BioLNG-fabriek en verbeteren scheepvaartveiligheid in toegang naar Port of Harlingen
- Update ROBAMCI-analyse zeesluis Delfzijl.

En hier zetten we het gesprek over voort

- Havens en bereikbaarheid over land, zoals via sluizen, wegen, energie, etc.

3.9. Landbouw

Het agrarische landschap is onderdeel van de identiteit van het Waddengebied. Het kustgebied behoort bovendien tot de beste landbouwgebieden van Europa. De beschikbaarheid van zoetwater is van groot belang voor de landbouw. Om ook in de toekomst perspectief te houden is het belangrijk zoetwater vast te houden, zuinig om te gaan met zoetwater en kennis te ontwikkelen over het omgaan met verzilting. Ook andere ontwikkelingen stellen de landbouw voor opgaven.

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken we in het deelprogramma Landbouw vanuit zeven veranderdoelen:

1. De excellente (export)positie van de landbouw als producent van hoogwaardig voedsel versterken.
2. Klimaatbestendige landbouw versterken.
3. De landbouw verder verduurzamen.
4. De landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer.
5. Aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw zoeken.
6. De band tussen landbouw en burgers versterken.
7. De bijdrage vanuit de landbouw aan de energietransitie en biobased economie vergroten.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP18. Ontwikkeling zoetwaterstrategie landbouw

De partijen ontwikkelen een solide zoetwaterstrategie voor het noordelijk kustgebied om op korte en langere termijn te kunnen beschikken over voldoende en kwalitatief goed zoetwater voor de landbouw en andere gebruikers. De strategie gaat over het aanvoeren, vasthouden, verdelen en afvoeren van zoetwater én een efficiënt en effectief gebruik van zoetwater door de landbouw.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Ontwikkeling kop van Noord-Holland (“Waddenbaai”)(UP10).
- Integrale aanpak kustzone (UP9).
- Mogelijkheid energietransitie Waddengebied (UP11).
- Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda (UP22).

Andere relevante initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- Actieplan plantgezondheid van de brancheorganisatie Akkerbouw.
- Klimaatdoelen landbouw
- Biodiversiteitsdoelen BO akkerbouw
- Regiodeal Noordoost Fryslân.
- Programma zoet op zout.
- Kenniscentrum verzilting.

En hier zetten we het gesprek over voort

- Tegengaan van en omgaan met verzilting van landbouwgrond in relatie tot binnen- en buitendijkse (natuur)ontwikkelingen.
- Impact van binnendijkse en buitendijkse ontwikkelingen op een toekomstbestendige landbouw, onder meer met het instrument Impactanalyse.

3.10. Visserij

Visserij is een belangrijke inkomensbron voor bewoners van het Waddengebied en daarbuiten. De visserij is ingebed in de gemeenschappen en heeft naast een economische waarde ook een maatschappelijke en culturele waarde.

Het deelprogramma Visserij richt zich op het versterken van de positie van de beroepsmatige visserij in het Waddengebied waarbij volop ruimte blijft voor natuur. In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werken

we in het deelprogramma Visserij vanuit drie veranderdoelen:

1. De toekomst van de visserij in het Waddengebied zeker stellen
2. Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders
3. Meebewegen met de natuur, de seizoenen en de oogstmogelijkheden in de Waddenzee

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP19. Waddenzee Visserij Platform

De sector heeft in 2020 het initiatief genomen om het Waddenzee Visserij Platform op te richten waarin de sector samen met de natuurorganisaties aan een gezamenlijke toekomstvisie voor de gehele Waddenzeevisserij werkt.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Green shipping (UP16).
- Maritieme ontwikkeling havenplaatsen (UP14).
- Handelen vanuit ecologische principes (UP1).
- Natuurbeheer, -herstel en -ontwikkeling (UP2).
- Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering (UP8).
- Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda (UP22).

Andere relevante initiatieven buiten dit Uitvoeringsprogramma waar we de verbinding mee zoeken zijn (niet volledig):

- Convenant mosseltransitie en natuurherstel.
- Afspraken Viswad.
- Meerjarenafspraken handkokkelvisserij.
- Meerjarenafspraken oesterrapen.

En hier zetten we het gesprek over voort

- Sluiting van gebieden voor herstel van onderwaternatuur en streven naar een duurzame toekomstbestendige visserij.
- Streven naar een geïntegreerde visserij die (ook in de vergunningverlening) kan meewegen met de natuur en de seizoenen.
- Wenselijkheid van het ontwikkelen van langetermijnscenario's voor de effecten van klimaatverandering op natuur, morfologie en het gebruik van het Waddengebied.

3.11. Overige activiteiten

Naast visserij, scheepvaart, recreatie en toerisme en landbouw vinden in het Waddengebied andere activiteiten plaats, zoals (diepe) delfstofwinning en defensieactiviteiten. Ook vinden activiteiten voor calamiteitenbestrijding plaats.

Het deelprogramma Overige activiteiten richt zich op deze overige activiteiten in het Waddengebied spelen. Daarbij werken we vanuit vijf veranderdoelen:

1. De negatieve impact van defensieactiviteiten op het Waddengebied verminderen.
2. De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning in het Waddengebied verminderen.
3. De negatieve impact van calamiteiten op het Waddengebied verminderen.
4. De negatieve impact van grondstoffenwinning in de Waddenzee verminderen.
5. De negatieve impact van luchtvaartactiviteiten op het Waddengebied verminderen.

Hier gaan we mee aan de slag

In dit deelprogramma werken de partijen in de periode 2021-2026 aan de volgende initiatieven:

UP20. Beleidsregels voor drones in het Waddengebied

Het doel van dit initiatief is duidelijkheid te krijgen over regelgeving voor het vliegen met drones in het Waddengebied. De partijen gaan na of aanvullende regels nodig zijn voor drones boven de Waddenzee en de Noordzeekust als onderdeel van het nieuwe nationale beleid, om in te kunnen spelen op nieuwe mogelijkheden en tegelijk de rust en de ruimte van de Waddenzee en Noordzeekustzone te beschermen.

UP21. Beperking risico's grote containerschepen boven de Waddeneilanden

In opdracht van het ministere van IenW is onderzoek uitgevoerd naar de risico's van grote containerschepen boven de Waddeneilanden in verschillende weersomstandigheden. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn in het kader van de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) gesprekken gevoerd met de buurlanden. De landen werken nu in IMO-verband aan een niet-dwingend voorstel voor aanpassing van de bestaande routeringsmaatregelen boven de Wadden.

Andere initiatieven in dit Uitvoeringsprogramma die bijdragen aan de veranderdoelen van dit deelprogramma zijn onder meer:

- Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering (UP10).
- Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda (UP23).

Hier zetten we het gesprek over voort

- De tracékeuze voor de aanlanding van windenergie die is opgewekt op de Noordzee.
- Gaswinning onder de Waddenzee in de context van de nationale klimaatdoelen, het bevorderen van een betrouwbare en betaalbare energievoorziening in Nederland en het voorkomen van schade aan de natuur van de Waddenzee.
- De kansen voor het beperken van de effecten van bestaande en nieuwe defensieactiviteiten op de kernwaarden van het Waddengebied.
- Het benutten van slib voor klimaatadaptatie (ook buiten het Eems-Dollardgebied.
- Het verkennen van de wenselijkheid en mogelijkheid voor afbouw van schelpenwinning.

4. De UP-initiatieven uitgewerkt

Dit hoofdstuk geeft een toelichting op de 21 initiatieven uit hoofdstuk 3, waar de partijen in deze programmaperiode mee aan de slag gaan. De toelichtingen gaan in op de trekker van het initiatief en de betrokken partijen, het beoogde eindresultaat in 2026 is, de bijdrage aan de doelen van de Agenda, de voortgang tot nu toe en de vervolgplanning en tot slot de benodigde inzet van de partijen om de initiatieven uit te voeren, uitgedrukt in geld en capaciteit.

De uitwerking is nog niet compleet. De planning en vervolgstappen zijn nog niet altijd scherp. De komende maanden vullen we dit overzicht samen met de initiatieftrekker en betrokken partijen aan. We zullen de voortgang periodiek actualiseren.

UP1. Handelen vanuit ecologische principes

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de Coalitie Wadden Natuurlijk. Berokken is onder meer het Omgevingsberaad Wadden

Korte toelichting

Menselijk medegebruik en ecologie moeten beter in balans komen om de Waddennatuur te kunnen behouden en ontwikkelen. Dit initiatief draagt daaraan bij doordat partijen in een zo vroeg mogelijke fase - liefst dicht bij de stap van ideevorming naar initiatieven en liefst ver voor de stap van formele procedures - met elkaar in gesprek gaan over de passendheid van het initiatief binnen de doelstelling van het Waddengebied. Dat gebeurt in het Omgevingsberaad Waddengebied.

De inzet is dat partijen voorgenomen initiatieven aanmelden bij het Omgevingsberaad voor een zogenaamde maatschappelijke toetsing, voorafgaand aan de formele vergunningverlening. Op basis van een nog te ontwikkelen kader stelt het Omgevingsberaad een preadvies voor de vergunningverlener op. Het advies gaat ook in op de cumulatieve effecten op de ecologische milieugebruiksruimte. De initiatiefnemer kan het preadvies benutten om het voorgenomen initiatief te optimaliseren. Vergunningverleners kunnen het kader en het preadvies benutten om tot een goede afweging te komen over de vergunningverlening.

Beoogd resultaat

De inzet is dat een loket ontstaat dat initiatiefnemers weten te vinden voor een preadvies en dat de vergunningverlener het kader en de preadviezen goed kan hanteren en het ook daadwerkelijk benut.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan de doelen van alle deelprogramma's.

Voortgang

Nog niet gestart.

Planning en vervolg

Het initiatief start in 2022 en in 2023 vindt een pilot plaats. De eerste stap zijn een of meer gezamenlijke sessie(s) met betrokken partijen – stakeholders, vergunningsverleners en natuurbescherming – om te komen tot een werkwijze en een kader.

Kosten en capaciteit

PM

UP2. Natuurbeheer, -herstel en ontwikkeling

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekkers zijn de Coalitie Wadden Natuurlijk en het ministerie van LNV. Ze werken samen met de Beheerautoriteit Wadden en de beheerders in het Waddengebied.

Korte toelichting

In verschillende programma's werken de partijen gezamenlijk aan actief natuurherstel: onder meer in het Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW), het Beheerplan Natura 2000, de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW), het Programma Eems-Dollard 2050 (ED2050), het Investeringskader Waddengebied (IKW) en het Waddenfonds.

Voor natuurbehoud en -ontwikkeling is het nodig meer rust te creëren en het menselijk medegebruik en de bodemberoering te verminderen. Daardoor verbeteren de omstandigheden voor biobouwers en onderwaterhabitats. Ook is het nodig de natuurlijke dynamiek en de ecologische samenhang te vergroten. Hiervoor zijn in het Doelendocument verschillende veranderdoelen geformuleerd. Het behalen van deze veranderdoelen is leidend voor dit initiatief, waarbij de nadruk ligt op natuurontwikkeling door rust aan de kust en op de bodem te creëren en de natuurlijke dynamiek te vergroten.

Beoogd resultaat

Het resultaat is een stappenplan om de habitats in 2030 minimaal in een matige staat van instandhouding te brengen en in 2035 in een goede staat van instandhouding. De staat van het voedselweb wordt leidend voor het leveren van ecosysteemdiensten en de integrale aanpak van de kustzone is daar dienend aan.

Bijdrage aan doelen van de Agenda
Het initiatief draagt bij aan de doelen voor:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoelen 1 t/m 4.

Voortgang

Nog niet gestart.

Planning

In 2023 ligt er een plan van aanpak gekoppeld aan het stappenplan om de eerste drie veranderdoelen vorm te geven.

Vervolg

PM

Kosten en capaciteit

PM

UP 3. Programma ED2050, 2e tranche

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de provincie Groningen. De provincie werkt hierbij samen met de andere opdrachtgevers van het programma ED2050: de ministeries van IenW en LNV en Rijkswaterstaat. Andere betrokken partijen zijn Groningen Seaports, de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Oldambt, de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest en Het Groninger Landschap.

Korte toelichting

De Eems-Dollard is het enig overgebleven estuarium van de Waddenzee. Het is een van de laatste plekken in Nederland waar zoet en zout water samen komen en waar de bijbehorende estuariene habitats en soorten te vinden zijn. Deze natuur staat wel onder druk. In de Eems-Dollard ondervindt de natuur invloed van industriële bedrijvigheid langs de randen van het estuarium. Door inpoldering en vaargeulverdieping is sprake van onnatuurlijk hoge concentraties slib in het water, waardoor de voedselproductie van het systeem is afgenomen en het aantal vissen, vogels en planten achteruitgaat. Daarnaast zijn er te weinig geschikte leefgebieden voor vogels, vissen en kleine bodemdieren die passen bij een estuarium.

In het Programma Eems-Dollard 2050 werken overheden, natuur- en milieuorganisaties en bedrijven samen om de natuur te herstellen en economische ontwikkelingen mogelijk te maken. De komende jaren wordt gewerkt aan het terugdringen van de vertroebeling door jaarlijks 1 mln./ton slib (droge stof) uit het systeem te onttrekken. Het onttrokken slib wordt benut voor bodemverbetering, het ophogen van landbouwgronden, dijkversterking en bouwblokken voor diverse toepassingen. Langs de randen van het estuarium vindt natuurherstel plaats door nieuwe leefgebieden en zachtere overgangen tussen land en water en zoet en zout water te creëren, in combinatie met slibinvang, recreatie en waterveiligheid.

Belangrijke projecten in de 2e tranche (vanaf 2021) zijn de pilot Ophogen landbouwgrond, IBP-VLOED, MIRT-verkenning Eemszijlen, de inrichting en exploitatie van het tussengebied van de Dubbele Dijk voor slibinvang, natuurherstel en zouttolerante en natte teelt, de monitoring van de Kleirijperij, de aanleg van de Brede Groene Dijk en de inrichting van de Kleine en Groote Polder.

Beoogd resultaat

Het programma ED2050 heeft twee hoofddoelen (Programmaplan 2021-2026): de vertroebeling verminderen en de natuurlijke leefgebieden langs de randen van de Eems-Dollard versterken. Daarbij is omgaan met klimaatverandering en inspelen op andere opgaven in het gebied - onder meer voor landbouw en waterveiligheid - een belangrijke randvoorwaarde.

Met het programma werken de partijen via zeven inhoudelijke strategieën aan de ecologische doelstellingen:

- Het onttrekken van slib en het nuttig toepassen daarvan in onder meer dijkversterking en verbetering van landbouwgronden.
- Het versterken van de buitendijks sedimentatie gecombineerd met natuurverbetering.
- Het creëren van nieuwe natuurgebieden binnendijks, in combinatie met slibinvang en versterking van de beleving van het gebied.
- Het verkennen van kansen om baggeren en verspreiden van zand en slib te combineren met natuurherstel of het verminderen van de impact op natuur.
- Het creëren van voldoende broedgebieden en hoogwatervluchtplaatsen.
- Het verkennen van de kansen voor versterking van onderwaterleven en biobouwers.
- Het verbeteren en borgen van goed natuurbeheer binnen- en buitendijks.

Cruciaal in dit grensoverschrijdend gebied zijn ook de twee overkoepelde strategieën: het benutten en versterken van de samenwerking met Duitsland en een goed ondersteunend kennisprogramma.

De beoogde resultaten per strategie in 2026 staan in het Programmaplan 2021-2026.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 6.
- Havens, veranderdoelen 4 en 5.

Voortgang en planning

Ieder kwartaal ontvangt de Stuurgroep Economie en Ecologie in Balans een rapportage over de voortgang van de strategieën en projecten. Ieder jaar wordt een monitoringrapportage opgesteld.

De beoogde (tussen)resultaten in de periode 2021-2026 staan in het programmaplan. De programmahorizon is het ecologische streefbeeld in 2050.

Kosten en capaciteit

De programmakosten bedragen circa € 150.000,- (exclusief € 100.000,- voor het kennisprogramma) en de inzet van 7 fte door de opdrachtgevende partijen.

De uitvoeringskosten van de projecten worden bekostigd uit onder meer het Waddenfonds, de PAGW, het HWBP, LIFE-IP en cofinanciering door de verschillende partners van het programma.

UP4. Inrichting Waddenatelier

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de provincie Groningen. Andere betrokken organisaties zijn de Waddenprovincies, kustgemeenten, Waddeneilanden en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Korte toelichting

De landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn belangrijke en unieke kwaliteiten van het Waddengebied. Naar verwachting zal de druk op deze waarden de komende jaren sterk toenemen door een toenemende vraag naar ruimte voor duurzame energie en bedrijvigheid. Dat vraagt om zorgvuldigheid bij toekomstige inpassingsvraagstukken. Het Waddenatelier kan hierbij helpen.

In het Waddenatelier willen we bestaande kennis en kunde samenbrengen en optimaal benutten voor toekomstige ruimtelijke vragen in het Waddengebied. De gedachte is te komen tot versterkte samenwerking in een netwerkorganisatie. Het Waddenatelier is geen nieuw instituut, en ook geen eenmalige activiteit of evenement.

In het Waddenatelier verkennen partijen samen hoe ontwikkelingen zijn in te passen door middel van ontwerpend onderzoek: hoe kan een plan de ruimtelijke kwaliteit van het Waddengebied versterken, passend bij de bestaande kwaliteiten. De Basiskaart Landschap en Erfgoed en de ruimtelijke vertrekpunten uit de Agenda voor het Waddengebied 2050 vormen hiervoor de basis.

Beoogd resultaat

De beoogde resultaten van het Waddenatelier zijn:

1. Betere kwaliteit van advisering over Waddenbrede landschappelijke en cultuurhistorische vraagstukken, door:
    - Het samenbrengen van partijen met kennis over landschap, cultureel en maritiem erfgoed en ruimtelijke kwaliteit.
    - Het ontwikkelen van een kennis-samenwerkingsverband dat op basis van de ruimtelijke vertrekpunten kan adviseren (expertoordeel) over toekomstige inpassingsvraagstukken in het Waddengebied.
    - Het verbeteren van de kwaliteit van besluitvorming over de ruimtelijke vraagstukken.
2. Zorgvuldige ruimtelijke vertaling van toekomstige ontwikkelingen in het Waddengebied, rekening houdend met de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied.

Concreet resultaat is een operationeel Waddenatelier in 2022.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Landschap en cultureel erfgoed, veranderdoel 1.
- Energietransitie, veranderdoel 1.

Voortgang

De provincies, kustgemeenten, eilanden, RCE en waterschappen hebben al verschillende gesprekken gevoerd. De samenwerking wordt nu verder uitgebouwd.

Planning en vervolg

Eind 2022 is de inrichting van het Waddenatelier voltooid. Het Waddenatelier is dan ingebed in de organisatie van de Agenda voor het Waddengebied en het Uitvoeringsprogramma.

Het Waddenatelier heeft raakvlakken met de Landschapstriënnale. De samenhang wordt nog nader uitgewerkt. Uitgangspunt is dat het Waddenatelier en de Landschapstriënnale elkaar aanvullen.

Kosten en capaciteit

Voor het Waddenatelier gaan we uit van de inzet van kennis en kunde van de bestaande kwaliteitsteams van de Waddenprovincies en RCE. Onduidelijk is nog welke aanvullende middelen en capaciteit nodig zijn om het Waddenatelier operationeel te krijgen. Dit wordt de komende periode uitgewerkt.

UP5. Uitwerking kernwaarden Waddengebied

Initiatieftrekker en betrokkenen

De initiatieftrekker, het ministerie van IenW, voert dit initiatief uit in samenwerking met de Waddenprovincies.

Korte toelichting

Rust, ruimte en stilte zijn belangrijke landschappelijke kernwaarden van de Waddenzee binnen het Waddengebied. Als reactie op de motie van de Kamerleden Dik-Faber en De Groot vindt een verdere uitwerking van deze kernwaarden plaats in criteria en afwegingskaders. Dat gebeurt ook voor 'duisternis' (of donkerte), omdat dit ook als belangrijke kernwaarde van de Waddenzee te beschouwen is. Voor de uitwerking van de kernwaarde ruimte sluiten we aan bij de omschrijving van ‘weidsheid/open horizon’ in de Structuurvisie Waddenzee.

Beoogd resultaat

Dit initiatief levert criteria op voor de kernwaarden rust, ruimte, stilte en donkerte. Hiermee ontstaat een duidelijk afwegingskader voor het beoordelen van initiatieven dat een vertaling krijgt in beleid en regelgeving.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij het volgende doel:

- Landschap en cultuurhistorie, veranderdoel 3.

Voortgang

In 2021 heeft een eerste inventarisatie plaatsgevonden van de doorwerking van de kernwaarden van het Waddengebied in beleid. Conclusie is dat er te weinig heldere (regionale) beleidskaders zijn om de kernwaarden rust, ruimte (openheid), stilte en duisternis uit te werken in criteria en een duidelijk afwegingskader. De afgelopen jaren zijn wel aanzetten en pogingen gedaan om tot verdere invulling te komen van enkele van deze kernwaarden. De Waddenprovincies geven hier op dit moment verschillend invulling aan.

Planning en vervolg

De volgende stappen zijn voorzien:

1. Opstellen Plan van Aanpak: 2022.
2. Uitvoeren verkenning van de landschappelijke kernwaarden per Waddenprovincie door of met behulp van de Stichting Landschapstriënnale: 2022/2023.
3. Opstellen van criteria en afwegingskaders in samenwerking met de provinciale kwaliteitsteams en Waddenatelier i.o.: 2024;
4. Verankering van de criteria en afwegingskaders in beleid en regelgeving: 2025.

Kosten en capaciteit

Onderdeel van het Plan van Aanpak (stap 1) is een raming van de kosten en de benodigde capaciteit.

UP 6. Duurzame mobiliteit Waddeneilanden

Initiatieftrekker en betrokkenen

Provincie Fryslân, het ministerie van IenW en Rijkswaterstaat zijn de initiatieftrekkers, vanwege hun verantwoordelijkheid voor de regionale bereikbaarheid, mobiliteit en de concessieverlening Waddenveren. Betrokken partijen zijn in ieder geval de eiland- en vastewalgemeenten, havens, rederijen en beheerders.

Korte toelichting

De afgelopen jaren heeft het Programma naar een Rijke Waddenzee, in samenwerking met Rijkswaterstaat en andere partijen, gewerkt aan de Transitieschets Duurzame mobiliteit Waddeneilanden. Deze wordt binnenkort opgeleverd. De Transitieschets biedt handvatten om duurzame mobiliteit in het Waddengebied verder vorm te geven. Waar nuttig en mogelijk leggen de partijen daarbij een relatie met andere initiatieven en onderwerpen zoals green shipping, certificering en een reserveringssysteem voor de havens van de eilanden. Onderdeel van het initiatief zijn de acties en activiteiten voor slimmer baggeren en structureel meten en monitoren (deelprogramma Bereikbaarheid, veranderdoel 3).

Beoogd resultaat

In 2026 zijn de eerste stappen naar duurzame mobiliteit gezet, met aandacht voor onder meer verduurzaming van het vervoer van en naar de eilanden (inclusief voor- en natraject) en verduurzaming van het vaargeulonderhoud. Dit levert waardevolle inzichten op die een plaats krijgen bij de aanbesteding van de concessie Waddenveren voor de periode vanaf 2029 en in het Nationaal Waterprogramma (NWP) voor de periode vanaf 2027.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Bereikbaarheid, veranderdoelen 1, 3 en 4.

Voortgang

De Transitieschets is in 2021 klaar. Op basis daarvan bepalen de partijen de vervolgstappen.

Planning en vervolg

De nieuwe concessie voor de Waddenveren voor de periode vanaf 2029 is een kans om een flinke slag te maken met verdere verduurzaming van de mobiliteit. Het streven is in de aanloop naar de aanbesteding (rond 2026) de juiste input te geven. Het initiatief is dan niet klaar en loopt daarna door.

Kosten en capaciteit

De partijen bekijken op basis van de Transitieschets wat de vervolgstappen zijn en bepalen vervolgens de kosten en capaciteit.

UP 7. Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker en opdrachtgever voor het Vervolgonderzoek Bereikbaarheid Ameland 2030 (VBA2030) is het ministerie van IenW. Opdrachtnemer is Rijkswaterstaat Noord-Nederland, die daarbij samenwerkt met de gemeenten Ameland en Noordoost Fryslân, de provincie Fryslân, Wagenborgen en andere stakeholders.

Korte toelichting

De betrouwbaarheid van de vaarverbinding tussen Holwerd en Ameland staat onder druk. Geulen worden kleiner en langer door drempelvorming, uitbochting en het omhoog komen van de waterbodem. Dit zijn natuurlijke processen. Hierdoor is over een steeds grotere lengte baggerwerk nodig om. Als gevolg hiervan neemt de druk op het ecosysteem toe en neemt de garantie voor een bevaarbare geul af. Een oplossing voor de bereikbaarheid van Ameland op de lange termijn is daarom nodig.

Het traject Lange Termijn Oplossingsrichtingen bereikbaarheid Ameland na 2030 (LTOA) heeft twee oplossingsrichtingen opgeleverd die in het Vervolgonderzoek Bereikbaarheid Ameland 2030 (VBA 2030) een verdere uitwerking krijgen: optimalisatie van de bestaande situatie en verplaatsen van de vertrek- en aankomstlocatie. Een keuze over de voorkeursvariant vindt naar verwachting in 2023 plaats.

Beoogd resultaat

Het onderzoek levert in twee fasen resultaten op:

- Fase 1: maximaal drie kansrijke alternatieven per oplossingsrichting.
- Fase 2: uitwerking van de kansrijke alternatieven, de trechtering naar een voorkeursalternatief en geen-spijtmaatregelen.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Bereikbaarheid, veranderdoel 4.

Voortgang

Het onderzoek is eind 2021 gestart na de formele aanbesteding.

Planning en vervolg

Het lange termijn onderzoek komt in twee fasen tot stand:

- Fase 1 uitwerking oplossingsrichtingen naar varianten: gereed medio 2021.
- Fase 2 uitwerking varianten en voorkeursalternatief: eind 2022.

Bestuurlijke besluitvorming is voorzien in het voorjaar van 2023.

Kosten en capaciteit

De kosten voor het onderzoek zijn gedekt.
Het onderzoek brengt de kosten van de oplossingsrichtingen en varianten in beeld.

UP8. Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is het ministerie van LNV. Een programmateam van de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) voert het initiatief uit. Het programmateam heeft een voorzitter van de NWA en bestaat verder uit vertegenwoordigers van de ministeries van LNV en I&W, het Waddenfonds, het IKW-opgaveteam Waddenzee (namens de Waddenprovincies), de Waddenacademie en de Beheerautoriteit Waddenzee (vanwege de verantwoordelijkheid voor toegepaste kennis in beheer).

Korte toelichting

De ministeries van LNV, IenW en EZK, de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen (via het Waddenfonds) en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (via de Nationale Wetenschapsagenda) investeren de komende vijf jaar € 4 miljoen in kennisontwikkeling voor het Waddengebied. Het onderzoeksprogramma focust op de ecologische effecten van klimaatverandering in het Waddengebied. Het programma levert kennis op voor de kennisvragen uit de Agenda voor het Waddengebied en de Trilaterale onderzoeksagenda voor de Waddenzee. Ook komt met dit programma kennis beschikbaar over cumulatie van effecten van alle menselijke activiteiten op de waddennatuur.

Het NWA-programmateam werkt de vorm van het programma en de inschrijvingsprocedure uit en stelt een stappenplan en planning op. De ambitie is het programma samen met Duitsland en Denemarken verder te ontwikkelen. Als er overeenstemming is over het plan van aanpak stellen de partijen de *call for proposals* op. Die komt uiteindelijk op de NWO-website te staan. Consortia kunnen vervolgens projectvoorstellen indienen.

Beoogd resultaat

Het initiatief levert kennis op over klimaatverandering in het Waddengebied (deelprogramma 4). Het onderzoeksprogramma vindt plaats onder begeleiding van het Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek.

Bijdrage aan de doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Klimaatverandering, veranderdoel 1.

Voortgang

Het NWA-programmateam werkt een onderzoeksprogramma uit. Vervolgens wordt een onderzoekscall uitgezet, zo mogelijk met deelname van Duitsland en Denemarken.

Planning en vervolg

- Uitwerken onderzoeksprogramma: november 2021-april 2022.
- Uitzetten onderzoekscall: voorjaar 2022.
- Verwachte start: medio 2022.

De eerste resultaten komen naar verwachting vanaf 2023 beschikbaar.

Kosten en capaciteit

De financiering is geregeld.

UP9. Integrale aanpak kustzone

Initiatieftrekker en betrokkenen

De Waddenprovincies zijn de initiatieftrekker. Ze werken samen met waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat, natuurbeheerders, landbouw, ondernemers en bewoners.

Korte toelichting

In de kustzone komen verschillende grote opgaven samen. Het tempo van de klimaatverandering stelt het gebied in de periode tot 2050 (en daarna) voor grote uitdagingen op het gebied van waterveiligheid en waterbeheer. Daarnaast spelen er uitdagingen op het gebied van leefbaarheid, landbouw, natuur, recreatie en toerisme en havenontwikkeling. Deze uitdagingen hangen vaak met elkaar samen en vragen om integrale, toekomstbestendige keuzes op gebiedsniveau: een integrale aanpak van de kustzone.

Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten hebben hun een eigen verantwoordelijkheid binnen een integrale gebiedsontwikkeling. Waterschappen werken binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) aan het versterken van de Waddenzeedijken. Het Rijk investeert via de Programmatische aanpak Grote Wateren (PAGW) in herstel en ontwikkeling van natuur. Provincies investeren via het Waddenfonds en het Investeringskader Waddengebied in kustontwikkeling en het beter beleefbaar maken van de Waddenkust, evenals gemeenten. Vanuit deze verantwoordelijkheden werken partijen vanuit een gezamenlijk beeld van de opgave en visie aan integrale oplossingen voor de kustzone.

De Waddenprovincies kunnen in hun positie als middenbestuur het proces om tot een gezamenlijke integrale aanpak te komen, faciliteren en aanjagen. Essentieel is daarbij dat de andere betrokken overheden hun vaak sectorale budgetten (zoals HWBP en PAGW) inzetten op basis van een integrerende benadering. Het vraagt de bereidheid om investeringen op elkaar af te stemmen en waar mogelijk aan elkaar te koppelen. Onmisbaar is daarbij het organiseren van voldoende regionale uitvoeringskracht. Hierbij is de betrokkenheid van vertegenwoordigers van de gebruiksfuncties (wonen, landbouw, natuur, industrie en havens) noodzakelijk. Dit vraagt niet alleen budgetten voor projecten, maar ook voor de procesregie.

Beoogd resultaat

Dit initiatief bestaat uit drie onderdelen:

1. Ontwikkeling van een kansenkaart die in beeld brengt waar in de kustzone voor welke functies de grote kansen liggen (en waar niet). Het Waddenatelier kan hierin een belangrijke rol spelen. Ambitie is dat de kansenkaart de basis vormt voor toekomstige integrale gebiedsprocessen en - voor zover er nog ruimte voor is - ook in lopende processen.
2. Procesregie integrale gebiedsontwikkeling: de Waddenprovincies wordt gevraagd de procesregie te voeren gericht op een integrale Waddenbrede ontwikkeling van de kustzone. De komende jaren is een deel van het Investeringskader/Waddenfonds beschikbaar om de integrale opgave voor de korte termijn te faciliteren. In het HWBP en de PAGW zijn middelen gereserveerd om dijkversterkingen te koppelen met andere opgaven langs de kust. Afstemming vindt plaats met de huidige inspanningen en programma's langs de kust zoals Kop van Noord-Holland ("Waddenbaai"), het Friese programma Waddenkust, Werkplaats Waddenkust Omgevingsagenda Noord en ED2050.
3. Ontwikkeling Kustzone Wadden: het Omgevingsberaad bereidt een voorstel voor een Kustfonds Wadden voor. Dit fonds biedt de basis voor het financieren van meekoppelkansen bij maatregelen voor waterbeheer en waterveiligheid, zoals het opvangen van de effecten van klimaatverandering in de kustzone, het versterken van de biodiversiteit, het bevorderen en het versnellen van de energietransitie en het versterken van de zoetwaterhuishouding, de leefbaarheid en duurzaamheid in de kustzones. Het Kustfonds heeft een (eerste) indicatieve omvang van € 1 à 2 miljard. Basisidee is dat de regionale overheden het Kustfonds deels vullen en dat de rijksoverheid aanvult.

Beoogd resultaat is daarmee:

- Een gezamenlijke integrale kansenkaart die laat zien waar in de kustzone voor de verschillende functies de grote kansen liggen (en waar niet).
- Integrale gebiedsgerichte oplossingen voor de opgaven in de kustzone in de planperiode t/m 2026 en steun bij de uitvoering daarvan (onder meer via HWBP, PAGW, IKW/Waddenfonds).
- Voorstel voor een Kustfonds Wadden met steun van verschillende partijen.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Klimaatverandering, veranderdoel 2.
- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 1 en 3.
- Landbouw, veranderdoel 2.
- Recreatie en toerisme, veranderdoel 2 en 3.
- Landschap en cultuurhistorie, veranderdoel 2.

Planning en voortgang

1. Provincies nemen in 2022 het initiatief om samen met andere overheden en gebiedspartijen te komen tot een gezamenlijke kansenkaart, binnen de planperiode t/m 2026 en in de periode tot 2050.
2. Rijk, waterschappen en provincies bekijken in 2022 hoe ze bestaande budgetten, zoals voor het HWBP, de PAGW en het IKW/Waddenfonds, in samenhang kunnen inzetten voor integrale kustontwikkeling en de bijbehorende procesregie.
3. Het Kustfonds Wadden wordt ontwikkeld door een breed samengestelde werkgroep (provincies, gemeenten, bedrijven e.d.) en een onafhankelijk projectleider (uit IKW en Omgevingsberaad). Begin 2022 is het Plan van Aanpak gereed. Het Kustfonds wordt verder ontwikkeld en geprogrammeerd in de periode 2021-medio 2022.

Kosten en capaciteit

1. Kosten voor externe begeleiding bij het opstellen van de kansenkaart bedragen € 50.000,-. De verschillende overheden maken hierover nadere afspraken (of financiering uit centraal budget Uitvoeringsprogramma).
2. Voor deze programmaperiode zijn budgetten beschikbaar vanuit HWBP, PAGW, IKW en evt. aanvullende budgetten. Personele inzet te dekken door Rijk, waterschappen en provincies.
3. De kosten voor het opstellen van het Plan van Aanpak worden gedekt door het Omgevingsberaad Waddengebied en eigen bijdragen van partners. Kosten tot maart 2022 zijn gedekt door het IKW. Eigen bijdrage partners betreft vooralsnog alleen uren. Later is voor vulling van het Kustfonds aanzienlijke inzet nodig van ondernemers, regionale partijen en rijksoverheid.

UP10. Ontwikkeling Kop van Noord Holland ("Waddenbaai")

Initiatieftrekker en betrokkenen

Het proces rond Waddenbaai wordt getrokken door de provincie Noord-Holland. Het initiatief wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met de vier Kopgemeenten, Landschap Noord-Holland, SBB, LTO en het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier.

Korte toelichting

Waddenbaai is eind 2018 gestart als een van de 'frames' uit het ambitiedocument van 'De Kop Werkt!', dat als doel versterking van landschaps- en natuurkwaliteit en beleving (recreatie en toerisme) heeft. Alle partijen herkennen en erkennen dat klimaatverandering en de bijbehorende watergave enerzijds en ruimtebehoefte anderzijds voor een groeiend aantal knelpunten in het gebied zorgen, met name in de agrarische sector en de natuur. De stuurgroep Waddenbaai heeft daarom het doel van Waddenbaai aangepast: van landschapsplan naar een toekomstbestendig landschap. Daarbij zijn twee concrete doelen geformuleerd:

1. Rondje Waddenbaai: er komt een nieuwe fietsroute Den Oever-Den Helder met veerverbinding Den Oever-Oudeschild (2e verbinding met Texel) en beleefpunten die wad en achterland beter met elkaar verbinden;
2. Toekomstbestendige Waddenbaai: binnen specifiek te benoemen deelgebieden werken alle betrokken belanghebbenden samen aan een toekomstbestendige regio, waarin economie, ecologie en landschap in balans zijn.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Klimaat, veranderdoelen 2, 3, 4.
- Recreatie en Toerisme, veranderdoelen 1, 2 en 3.

Beoogd resultaat

- Het rondje Waddenbaai is gerealiseerd.
- PM (afhankelijk van besluitvorming begin 2022)

Voortgang

Het Rondje Waddenbaai wordt nu uitgewerkt.

Voor het gebied rond het Amstelmeer in de Kop van Noord-Holland zijn verschillende scenario's in beeld als denkrichtingen voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied langs de assen van water, natuur en landbouw. De denkrichtingen dienen als inspiratie om samen met partijen in het gebied te komen tot een toekomstperspectief. De dialoog daarover wordt door middel van verbindend onderhandelen gevoerd. Met de partijen in de stuurgroep zijn gebiedsanalyses uitgevoerd om met gebiedsprocessen te starten. Dat heeft eind 2021 nog niet tot een keuze voor een gebied geleid. Een belangrijke reden is dat in de Kop van Noord-Holland al veel projecten, processen en onderzoeken lopen om tot oplossingen te komen voor de gebiedsurgenties klimaat, water en ruimte. De partijen bespreken begin 2022 in regioverband hoe ze tot samenhang en overzicht kunnen komen en welke 'stoel' de coördinatie voort.

Planning en vervolg

Het streven is in 2022 een subsidieaanvraag bij het IKW in te dienen voor het Rondje Waddenbaai.
Begin 2022 vindt besluitvorming plaats over het vervolg van Toekomstbestendige Waddenbaai.

Capaciteit en kosten

Na het uitwerken van het Rondje en het formuleren van een nieuwe opdracht voor een Toekomstbestendige Waddenbaai zijn de benodigde capaciteit en kosten nader te specificeren (inclusief de inzet van deelnemende overheden en andere partijen). Uitgangspunt is een onafhankelijk projectleider waarmee de gebiedspartijen samen komen tot een uitvoeringsprogramma voor het Rondje en een uitvoeringsperspectief voor een Toekomstbestendige Waddenbaai (voor afzonderlijke deelgebieden en in samenhang met andere ontwikkelingen in het Waddengebied).

UP11. Mogelijkheid energietransitie Waddengebied

Initiatieftrekkers en betrokkenen

De provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân zijn de initiatiefnemers. Ze werken in nauwe samenwerking met de ministeries van LNV, IenW en EZK en het Omgevingsberaad Waddengebied.

Korte toelichting

Ambitie van het initiatief 'Mogelijkheid energietransitie Waddengebied' is een beeld te schetsen van de manier waarop de energietransitie in het Waddengebied vorm kan krijgen met een neutrale of positieve impact op de hoofddoelstelling voor de Waddenzee. De Agenda voor het Waddengebied, het Klimaatakkoord en andere bestaande beleidskaders (zoals de Nationale Omgevingsvisie en provinciale omgevingsvisies en regionale en lokale energieprogramma's) vormen het vertrekpunt. De schets brengt in beeld wat wel kan, en ook wat niet kan. Dit levert in 2022 een instrument op (inclusief kaartbeelden en afwegingskader) dat ondersteuning biedt bij en richting geeft aan toekomstige beleidskeuzes. Op deze manier vindt een verdieping en verbreding plaats van de cluster-vensterbenadering.

Het instrument is toepasbaar in landelijke, regionale en lokale planprocessen, bijvoorbeeld voor de 2.0-versies van de Regionale Energiestrategieën van de regio's Noord-Holland Noord, Fryslân en Groningen, het Nationaal Waterprogramma (en Programma Noordzee), de Verkenningen aanlanding op zee (VAWOZ) en de Transitievisies Warmte van de eiland- en kustgemeenten.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Energietransitie, veranderdoel 1.
- Omgaan met klimaatverandering.
- Landschap en cultuurhistorie, veranderdoel 1.

Beoogd resultaat

Het initiatief levert twee resultaten op:

- Een door overheden én stakeholders gedeelde beschrijving van bestaande en toekomstige energieopgaven en de wijze waarop die opgaven in het Waddengebied invulling kunnen krijgen (wat kan waar wel, wat kan waar niet?), rekening houdend met de kernwaarden van het Waddengebied.
- Een voorstel voor het omgaan met de kernwaarden in het Waddengebied bij toekomstige besluitvorming over de energietransitie.

Voortgang

Het initiatief loopt. De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de drie Waddenprovincies en het Omgevingsberaad Waddengebied. Ook de ministeries van EZK, IenW en LNV zijn betrokken. In de uitvoering worden ook alle andere partners van het Uitvoeringsprogramma nadrukkelijk betrokken. Er is nog geen plan van aanpak. Op dit moment wordt geschreven aan een opdrachtformulering voor een extern bureau dat de feitelijke verkenning uitvoert.

Planning

Het eindresultaat is gereed in 2022. Afhankelijk van het resultaat krijgt het initiatief al dan niet een vervolg.

Vervolg

Na bespreking van het resultaat in het BO Waddengebied is een vervolgtraject denkbaar in de periode vanaf 2023. Dit zal zich naar verwachting vooral richten op procesafspraken over de vertaling van de energieverkenning in besluitvorming over de energietransitie, bijvoorbeeld bij volgende versies van de Regionale Energiestrategieën.

Kosten en capaciteit

De verwachte kosten van het initiatief bedragen vooralsnog naar schatting maximaal € 30.000,-, exclusief de kosten van een eventueel vervolg. Deze kosten zijn nog niet gedekt. De personele inzet van betrokken organisaties (provincies, ministeries, Omgevingsberaad) vindt plaats vanuit bestaande formatie.

UP12. Programma Brede welvaart Waddeneilanden

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekkers zijn de Eilandgemeenten. Ze werken samen met het Rijk en de Waddenprovincies op basis van het 'Convenant Samenwerking Waddeneilanden'. Per actielijn zijn de samenwerkingspartners benoemd.

Korte toelichting

Het Programma Brede Welvaart Waddeneilanden richt zich op behoud en versterking van de leefbaarheid op de Waddeneilanden. Naast het thema leefbaarheid staan daarbij ook de thema's duurzame energie en circulaire economie centraal. Alle drie vallen ze onder 'brede welvaart'.

Het programma bestaat uit 15 actielijnen, verdeeld over 5 programmalijnen:

1. Goed wonen en leven
2. Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen
3. Optimaal Bereikbaar & Verbonden
4. Duurzame Energie
5. Circulaire Economie

Beoogd resultaat

Per actielijn zijn de beoogde resultaten beschreven. Het overkoepelende doel is dat de eilanden een aantrekkelijk woon-, werk- en leefgebied blijven voor de inwoners, waar het voorzieningenniveau op peil is en iedereen een leven lang kan wonen.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Leefbaarheid, alle veranderdoelen.
- Energietransitie, veranderdoel 2.
- Recreatie en toerisme, veranderdoel 6, 7 en 8.
- Klimaatverandering, veranderdoel 3.

Voortgang

Het Algemeen Bestuur van het Samenwerkingsverband heeft het Programma Waddeneilanden op 24 juni 2021 vastgesteld. Er is een stuurgroep ingericht met de volgende leden: voorzitter (lid van het dagelijks bestuur, als bestuurlijk opdrachtgever), vijf wethouders (elk bestuurlijk trekker van één programmalijn), de secretaris-directeur van het Samenwerkingsverband (ambtelijk opdrachtgever), een gemeentesecretaris (namens de Directieraad) en de programmamanager. Uitbreiding is mogelijk met vertegenwoordigers van de provincies en het ministerie van BZK.

Planning en vervolg

Het programma gaat in 2022 van start en heeft een looptijd van vijf jaar (2021 -2026).

Veel projecten zijn nog niet concreet en nog niet volledig gefinancierd. In 2022 krijgen de projecten een verdere uitwerking (in inzet en potentiële financiering) en worden ze gekoppeld aan de diverse eilanden. Daarnaast vindt afstemming plaats met de programmalijnen van het Waddenfonds/IKW die vallen onder het thema Eilanden op Eigen Kracht (gelijke doelen voor duurzaamheid, circulariteit en duurzame brede welvaart/toerisme).

In 2022 start een aantal 'quick wins'-projecten van de programmalijn Goed wonen en Leven. Hiervoor heeft het Rijk onlangs een bedrag van € 4,5 miljoen beschikbaar gesteld (Kamerbrief over de invulling van '10*€ 100 mln voor additionele woningbouw').

Kosten en capaciteit

De geschatte totale investering voor uitvoering van het gehele programma bedraagt € 36 miljoen. Prioriteit ligt nu bij het opzetten van een adequate organisatie en financiering. De Waddeneilanden hebben voor het opstartjaar 2022 € 300.000,- beschikbaar gesteld. Daarmee kan een compacte programmaorganisatie aan de slag. In 2022 moet zicht komen op de financiering van het totale programma. Naast een substantiële investering van de eilanden zelf, lopen hierover ook gesprekken met de convenantpartners en andere partijen. Voor het realiseren van het totale programma is een robuustere programmaorganisatie noodzakelijk. De kosten hiervan worden geschat op circa € 600.000,- per jaar.

UP13. Programma Versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekkers zijn de Waddengemeenten die voor dit initiatief samenwerken met de Waddenprovincies, private partijen en regionale organisaties (Merk Fryslân, Marketing Groningen, Holland Boven Amsterdam) en het IKW Opgaveteam Vermarkten en Versterken Werelderfgoed.

Korte toelichting

De Vereniging van Waddenzeegemeenten werkt aan het programma 'Grenzeloos gebied, begrensd genieten'. Met dit programma willen partijen een impuls geven aan duurzame regionale recreatie en toerisme langs de Waddenkust en de noordelijke IJsselmeerkust. Achterliggende doelen zijn: ontwikkeling van de Waddenkust als *Green destination*, sterkere bewustwording van natuur, landschap en culturele waarden en versterking van beleving en toerisme als economische drager.

Uitvoering van dit programma gebeurt door de initiatieven van private partijen, gemeenten, regionale organisaties (zoals Merk Fryslân, Marketing Groningen, Holland Boven Amsterdam) en provincies te bundelen. De partijen benutten de Landschapstriënnale 2023 als belangrijk moment voor de beoogde toeristische ontwikkeling.

Beoogde resultaat

Het beoogde resultaat is een samenwerkingsstructuur die de regionale en lokale overheidsbelangen verbindt met initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme. Deze structuur biedt houvast aan betrokken overheden, private partijen en gebruikers; hiermee kunnen ze projecten beter tot uitvoering brengen.

Specifiek is het programma gericht op:

- Groter en diverser aanbod van overnachtingen, horeca en voorzieningen en betere bestemmingen.
- Betere bereikbaarheid, vooral parallel aan de kust, meer toeristische overstapplaatsen en vervoerwijzen (zoals een kustbus) en doorverwijzende bestemmingen.
- Samenwerking in netwerken van kustgemeenten, aanbieders, natuur- en landschapsbeheerders, musea en bezoekerscentra. Daarbij wordt aangesloten bij het platform 'Team de Kust'.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Recreatie en toerisme, veranderdoel 1, 2 en 3.

Voortgang

De Vereniging van Waddenzeegemeenten heeft het plan van aanpak (programmaplan) inhoudelijk geaccordeerd.

Planning en vervolg

Belangrijke vervolgstappen zijn:

- Akkoord voor de financiering en bemensing: december 2021.
- Indiening van het IKW-programma Recreatie en toerisme langs de kust en akkoord van het Waddenfondsbestuur: 2022-2026.
- Toeristische Landschapstriënnale: 2023 (en daarna bestendiging van de impuls die daarvan uitgaat).

Kosten en capaciteit

De programmafinanciering is nog niet geregeld. Na vaststelling van het Plan van Aanpak wordt een beroep gedaan op de betrokken partijen voor inzet van capaciteit. Daarbij wordt ook gekeken naar de samenwerking met het IKW-Opgaveteam en de mogelijkheden die de Landschapstriënnale 2023 biedt.

De geschatte inzet voor het opzetten en aanjagen van het programma (vanaf accordering in de Vereniging) bedraagt circa 0,6 fte en enig procesgeld.

UP14. Maritieme ontwikkeling havenplaatsen

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker namens de kustgemeenten is de gemeente Harlingen. De andere havengemeenten leveren een substantiële bijdrage aan dit initiatief, in nauwe samenwerking met de havens, provincies, waterschappen en stakeholders.

Korte toelichting

Met de uitvoering van *'Marconi Buitendijks'* heeft Delfzijl weer een verbinding met de Waddenzee gekregen. Toch zijn hier nog enkele belangrijke uitdagingen, zoals het omleiden van het spui, vergroting van de zeesluis en herstel van de oude zeesluis voor de recreatievaart. *'Marconi'* is een inspiratiebron voor andere havensteden (Harlingen en Den Helder) en visserijhavens (Lauwersoog en Den Oever). Ook daar zijn initiatieven om de maritieme wereld en de Waddenzee beter beleefbaar maken en een wervender vestigingsklimaat te creëren. Daarbij leggen we steeds de koppeling met opgaven op het gebied van de natuur, toerisme en recreatie, leefbaarheid, economische havenontwikkeling, energietransitie en de slibhuishouding. Een voorbeeld is het Programma Harlingen dat inzet op ontwikkeling van Harlingen tot maritiem centrum met een moderne industriehaven, behoud van het historisch karakter, versterking van recreatie en toerisme, natuur en havenontwikkeling, passend bij het Werelderfgoed en inspelend op de effecten van klimaatverandering. Ook in de andere havenplaatsen spelen grote opgaven die samenhangen met transities in de visserij of de ontwikkeling van het maritiem cluster in Den Helder.

De gemeenten van de havenkustplaatsen ontwikkelen een programma om, van elkaar lerend, sterker in te zetten op de relatie met de Waddenzee, de beleving van de Waddenzee in visserijhavens en havensteden en doorwerking van de verschillende havenvisies. Daarbij brengen ze de gezamenlijke dilemma's in beeld om tot een gezamenlijke aanpak te komen, te leren van elkaars ervaringen en deze lessen in praktijk te brengen. Het programma bestaat uit projecten voor de periode tot 2026 en geeft zicht op projecten voor de (middel)lange termijn.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat is een door bestuurders en stakeholders gedragen programma voor de havenkustplaatsen. De gezamenlijke opgaven voor havenontwikkelingen zijn in beeld en oplossingen zijn uitgevoerd of in plannen geborgd mét mogelijke financieringsbronnen (onder meer IKW/Waddenfonds). Het programma heeft een looptijd tot 2026 en biedt een doorkijk naar de (middel)lange termijn. Daarmee levert het programma ook bouwstenen voor het Kustfonds Wadden. De resultaten passen binnen de doelen en ambities van de Agenda voor het Waddengebied 2050.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 1a, 2c en 4;
- Bereikbaarheid, veranderdoel 1;
- Klimaat, veranderdoel 2;
- Energietransitie, veranderdoel 2 en 3;
- Recreatie en toerisme, veranderdoel 1, 2, 4 en 11;
- Havens, veranderdoel 5;
- Landschap en cultuur erfgoed, veranderdoel 4.

Voortgang

Bestuurders van de betrokken gemeenten hebben op 20 september 2021 hun medewerking toegezegd aan het verder vormgeven van dit programma. Een Plan van Aanpak is in voorbereiding. De gemeente Harlingen heeft het initiatief genomen om samen met de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta, Hollands Kroon en Den Helder de opzet vorm te geven en het draagvlak te peilen. Op 11 november 2021 heeft een startbijeenkomst plaatsgevonden met gemeenten en havens om de gezamenlijke ambitie, de hoofdlijnen van het programma en de scope te bepalen.

Planning en vervolg

- Akkoord op de hoofdlijnen van het Plan van Aanpak en de financiering in het dagelijks bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten. ;
- Plan van aanpak gereed: februari 2022.
- Bestuurlijk vastgesteld programma naar Stuurgroep Waddenprovincies en het Waddenfonds in 2022.
- Start uitvoering programma: 2023.
- Korte termijn doelen gereed en uitvoeringsplan met financiering voor de middellange en lange termijn: eind 2026.

Kosten en capaciteit

Onderdeel van het Plan van Aanpak is een begroting, inclusief een raming van de proceskosten. De partijen gaan voor de planfase uit van een externe projectleider en inzet van de betrokken gemeenten. Ze zetten in op een tijdelijk samenwerkingsvorm tussen de betrokken gemeenten. Harlingen investeert op dit moment in de initiatieffase om een solide basis te leggen voor het Plan van aanpak. Voor de plan- en uitvoeringsfase zijn middelen gereserveerd bij de grote opgave Havens en natuurontwikkeling in het Investeringskader Waddengebied.

UP 15. Ecoport Innovatieprogramma verduurzaming havens

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de Raad van Advies Waddenzeehavens. Uitvoering vindt plaats onder leiding van iTanks.

Korte toelichting

De Waddenzeehavens willen met hun directe omgeving en in samenwerking met het bedrijfsleven continu innoveren om te blijven verduurzamen. In 2020 is proefgedraaid met een EcoPort innovatieprogramma, onder meer met recycling van visnetten en de aanpak van oilspills in havens. Een meting van de samenstelling van baggerslib ter plaatse ('in-situmeting') staat op de planning, evenals de opzet van een netwerk voor uitwisseling van 'best practices'. Financiers waren de Waddenprovincies, RWS en Waddenzeehavens.

Voor het vervolg van het programma staan de volgende onderdelen op de agenda:

- De uitstoot van CO_2 en stikstof verder reduceren in en rond de Waddenzeehavens.
- De circulaire economie in en rond de Waddenzeehavens versterken.
- Meer biodiversiteit realiseren in en rond de Waddenzeehavens.
- De energietransitie in en rond de Waddenzeehavens versnellen.
- Een duurzaam ecosysteem ontwikkelen in en rond de Waddenzeehavens.
- Beschikbaarheid en productie van industrieel proceswater vergroten.
- Boortechnieken voor kabels en leidingen verduurzamen.

Beoogd resultaat

In 2022 is een uitvoeringsprogramma voor de periode 2022-2026 gereed.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draag bij aan de volgende doelen:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 4.
- Bereikbaarheid, veranderdoel 2 en 3.
- Energietransitie, veranderdoel 1.
- Havens, veranderdoel 1 en 2.
- Overige activiteiten, veranderdoel 3.

Voortgang

De Raad van Advies heeft haar steun uitgesproken voor de opzet van het programma, op basis van de ervaringen tot nu toe en de gepresenteerde nieuwe innovatiemogelijkheden.

De uitvoering van het EcoPort innovatieprogramma is met het IKW-Opgaveteam Havens besproken en de uitwerking van het programma is gestart. iTanks treedt op als penvoerder van het programma in samenwerking met de Waddenzeehavens.

Kosten en capaciteit

Capaciteit en kosten voor de opzet van het programma zijn gedekt.

UP16. Green shipping

Initiatieftrekkers en betrokkenen

Initiatieftrekker binnen het Uitvoeringsprogramma is het programma Waddenzeehavens. Het programma Green shipping wordt getrokken door FME, de gezamenlijke ondernemersorganisatie voor de technologische industrie. In het programma werken de Waddenzeehavens samen met verschillende bedrijven en met de Rijksrederij.

Korte toelichting

Het havenbedrijfsleven wil internationaal vooroplopen en een voorbeeldrol vervullen voor schone en fossielvrije scheepvaart in het Waddengebied. De ambitie is dat in 2030 60% van de 'Waddenvloot' CO_2-vrij en zonder schadelijke emissies vaart (onder meer geluidsarm en stikstofvrij). Voor 2040 is dit aandeel op 100% gesteld. De scheepvaart in het Waddengebied vaart nu nog bijna volledig op fossiele brandstof (diesel). Prijstechnisch zal de sector niet snel overstappen op fossielvrije brandstof. Vanwege de lange afschrijvingstermijn van schepen is nieuwbouw niet de (enige) oplossing; ombouw is cruciaal om deze transitie van de grond te krijgen.

Beoogd resultaat

Het programma ontwikkelt en test pilotsschepen die het Waddengebied als thuishaven hebben en laten zien hoe de scheepvaart emissie- en fossielvrij kan varen. Ook het realiseren van de bijbehorende havenfaciliteiten is onderdeel van de pilots. Het initiatief omvat circa tien pilots.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Havens, veranderdoel 1.
- Bereikbaarheid, veranderdoel 2.
- Visserij, veranderdoel 1.

Voortgang

Het programma is gestart in juli 2020 en heeft een looptijd van vier jaar. Het eerste schip, de 'Ecolution', is omgebouwd om op waterstof te varen en voert nu proefvaarten uit. Het is een testschip en dient ook als vlaggenschip voor het programma Green shipping. Het Waddenfonds heeft ook vier andere pilots gehonoreerd. De oprichting van het Kennisdisseminatie Board wordt naar voren gehaald (2021). De eerstvolgende mijlpaal is een 'green shipping werkbezoek' van de nieuwe minister van IenW aan Lauwersoog.

Planning en vervolg

Het programma Waddenzeehavens werkt aan het Plan van Aanpak Green Shipping voor het Waddengebied t/m 2030, passend binnen de doelen uit de Agenda. Dit initiatief is aanvullend op het lopende programma onder leiding van FME. Aandachtspunt is hoe na afronding van het programma (2024) om te gaan met een eventuele onrendabele top van pilotprojecten die nu door het programma wordt gefinancierd. Hoe dit gaat lopen ligt (op dit moment) buiten de invloedsfeer van Green shipping, maar moet wel geregeld worden.

Kosten en capaciteit

Het IKW-programma Green shipping is financieel gedekt (€ 8 miljoen uit het Waddenfonds en € 2 miljoen van de Waddenprovincies). De totale kosten van het programma bedragen circa € 26 miljoen. Hiermee zijn de pilots voor een deel van de Waddenvloot gedekt. Voor de pilots voor het overige deel van de Waddenvloot - met name voor de grotere schepen en de veerboten - is nog geen financiële dekking; daarover vinden gesprekken plaats met het bedrijfsleven.

De capaciteit voor het maken van het Plan van Aanpak is geregeld via de Raad van Advies Waddenzeehavens. Het Plan van Aanpak zal ook ingaan op de benodigde middelen van onder meer het IKW/Waddenfonds en mogelijk RVO/EU.

UP17. Tijdelijke parkeerfaciliteit offshore-installaties

Initiatieftrekker en betrokkenen

De gemeente Den Helder is initiatieftrekker en werkt hierbij nauw samen met Port of Den Helder, gemeente Texel, de Waddenzeehavens en het ministerie van IenW.

Korte toelichting

In de voormalige PKB Waddenzee staat dat “Het kabinet zal zorgdragen voor een alternatief buiten de Waddenzee voor het parkeren van booreilanden en andere offshore-installaties.” De bijbehorende Nota van Toelichting geeft aan: “Als alternatieven zullen onder meer de mogelijkheden in de haven van Den Helder, de Noordzeekustzone ten noorden van Noorderhaaks en de Noordzeekustzone ten zuiden van de onveilige zones bij de Kop van Noord-Holland worden onderzocht. Indien op basis van dit onderzoek geen redelijk alternatief gevonden kan worden, dan is het kabinet bereid de structuurvisie op dit punt partieel te herzien.”

Tot nu toe is geen alternatief gebied aangewezen. In de Agenda hebben we daarom als strategie opgenomen: “Modernisering en/of ombouw van boorplatforms faciliteren door met alle partijen samen een oplossing te zoeken voor een tijdelijke parkeerfaciliteit in de buurt van de haven van Den Helder.”

De Port of Den Helder faciliteert onder meer modernisering en ombouw van offshore installaties in het kader van de verduurzaming van de offshoresector. In de bedrijfsvoering maken offshore installaties gebruik van gas. In de haven worden ze omgebouwd voor het gebruik van zonne-energie, om CO_2-uitstoot te voorkomen. De haven biedt nu ruimte voor één offshore platform. Als zich een volgende offshore installatie aandient voor ombouw, moet deze wachten voor binnenkomst. De energietransitie zal leiden tot een toenemende vraag naar (om)bouw van offshore installaties (ombouw naar productie en doorvoer van waterstof door de bestaande infrastructuur).

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat van dit initiatief is een faciliteit voor het tijdelijk parkeren van offshore installaties in de buurt van de haven van Den Helder, zoals toegezegd door kabinet in 2007.

Bijdrage aan de doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Havens, veranderdoel 2.

Voortgang

Op dit moment wordt een Plan van Aanpak opgesteld. Dit is naar verwachting uiterlijk begin 2022 gereed.

Planning en vervolg

De vervolgplanning is onderdeel van het Plan van Aanpak.

Kosten en capaciteit

Kosten betreffen de inzet van een onafhankelijk procesbegeleider. Vanwege de voorgeschiedenis heeft het ministerie van IenW toegezegd voor een oplossing zorgen.

UP18. Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw in het Waddengebied

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de landbouwsector, die aan dit initiatief samenwerkt met de provincies, waterschappen en gemeenten. Ook overige partijen worden betrokken.

Korte toelichting

De beschikbaarheid van zoetwater in het Waddengebied staat steeds meer onder druk door het vaker optreden van weerextremen en zeespiegelstijging. In de kustzone werken de overheid en de landbouwsector samen aan oplossingen in het Deltaprogramma Zoetwater (DPZW) en het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW). Op provinciaal niveau werken de waterschappen en provincies aan plannen voor integraal zoetwaterbeheer. Landbouwpartijen in de noordelijke kleischil gaan op zoek naar mogelijkheden om slim om te gaan met zoetwater voor de landbouw in het Waddengebied. Ze zoeken daarbij naar manieren om hoogwaardig voedsel te verbouwen met respect voor de waarden van het Waddengebied bij toename van extremen in het weer, verzilting en wisselende zoetwaterbeschikbaarheid.

Het initiatief bestaat uit twee lijnen:

1. ontwikkelen van een zoetwaterstrategie;
2. ontwikkelen van het Kenniscentrum Verzilting.

De te ontwikkelen zoetwaterstrategie voor het noordelijk kustgebied heeft als doel op korte en langere termijn te kunnen beschikken over voldoende en kwalitatief goed zoetwater voor de landbouw. De partijen houden daarbij rekening met veranderende klimaatomstandigheden en de waterbehoefte voor functies als natuur, industrie en drinkwater. De strategie gaat in op aanvoer, vasthouden, verdelen en afvoer van zoet water (door waterschappen) en efficiënt en effectief gebruik van zoet water (door de landbouw).

Belangrijke pijlers en bijbehorende projecten van de zoetwaterstrategie zijn:

- Monitoring verzilting (Boeren Meten Water).
- Ontwikkeling toekomstbestendig regionaal watersysteem (waterschappen).
- Toepassen nieuwe technieken voor het behouden van de zoetwaterlens en (ondergrondse) opslag van zoet water (spaarwatertechnieken).
- Ontwikkelen van een zouttolerant bouwplan (proefboerderijen).
- Kennis borging en kennisdeling.
- Ontwikkelen van een economisch perspectief voor de toepassingen.
- Onderdelen van de strategie krijgen invulling in projecten van het programma Zoet op Zout (Boeren meten Water, Zouttolerant bouwplan).

Het Kenniscentrum Verzilting is een nationaal kenniscluster gericht op voedselproductie in verziltende delta's in de wereld. Het doel is projecten te initiëren, noodzakelijke innovaties te onderzoeken, de toepassing van innovaties op praktijkschaal te bevorderen en verdere opschaling voor te bereiden. De provincie Fryslân heeft een consortium van HVHL, WUR, RUG, Academie van Franeker, Deltares en Potato Valley gevraagd het Kenniscentrum Verzilting te ontwikkelen. Het zoet-zoutknooppunt zorgt voor verbinding tussen de verschillende initiatieven op het gebied van verzilting in de Nederlandse kustgebieden en is nauw betrokken bij het kenniscentrum.

Beoogd resultaat

De beoogde resultaten van dit initiatief zijn:

- Een zoetwaterstrategie voor het noordelijk kustgebied.
- Doorontwikkeling van het nationaal Kenniscentrum Verzilting gericht op voedselproductie in verziltende delta's.
- Uitvoering van projecten binnen het Programma Zoet op Zout.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 1c en 3c.
- Omgaan met klimaatverandering, veranderdoel 2 en 3.
- Leefbaar Waddengebied, veranderdoel 4a.
- Landbouw, veranderdoel 2.

Het initiatief wordt afgestemd met de andere initiatieven van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma. Per Waddeneiland een integraal water-/klimaatplan opgesteld, met een integrale benadering van de waterbeschikbaarheid voor alle functies, waaronder landbouw, drinkwatervoorziening en leefbaarheid. De beschikbaarheid van proceswater is onderdeel van het initiatief Ecoport Innovatieprogramma verduurzaming havens (UP15). De zoetwaterstrategie levert bouwstenen op voor het initiatief Integrale aanpak kustzone (UP9).

Voortgang

Het Programma Zoet op Zout is gestart in 2021. De organisatie wordt nu verder ingericht. Sommige programmaonderdelen zijn al gestart (Boeren Meten water en Zouttolerant bouwplan).

Planning en vervolg

Het Programma Zoet op Zout wordt verder ontwikkeld in 2022 en verder.
Het Kenniscentrum Verzilting start vanaf 2022. De governance is eind 2021 gereed.

Kosten en capaciteit

Programma Zoet op Zout: financiering is rond.
Kenniscentrum Verzilting: financiering moet voor een groot deel nog gevonden worden.

UP19. Waddenzee Visserij Platform

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is de visserijsector die voor dit initiatief samenwerkt met Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW), Coalitie Wadden Natuurlijk (CWN) en de Beheerautoriteit Waddenzee.

Korte toelichting

Het bundelen van de ervaring en kennis binnen de visserijsector kan bijdragen aan zorgvuldig beheer van de Waddenzee en het versterken van de visserijsector. Daarom heeft de sector in 2020 het initiatief genomen om samen met de PRW het Waddenzee Visserij Platform op te richten en daarin te werken aan een gezamenlijke toekomstvisie voor de gehele Waddenzeevisserij. Onderdeel van deze toekomstvisie is ook de bijdrage die de visserij kan leveren aan het verzamelen en ontsluiten van kennis over visbestanden en schelpdieren en het op tijd signaleren van veranderingen in de natuurkwaliteit en morfologische ontwikkelingen, als bijdrage aan het natuur- en visserijbeheer in de Waddenzee.

Beoogd resultaat

De beoogde resultaten van dit initiatief zijn:

- De robuuste samenwerking in het Waddenzee Visserij Platform continueren in 2022 en de jaren daarna voor de gehele Waddenzeegebonden visserij.
- De gezamenlijke vertegenwoordiging van de visserij in het Omgevingsberaad Waddengebied continueren.
- Uiterlijk in 2026 een gezamenlijke vertegenwoordiging van de visserij inzetten in het Beheerderscollectief, als verzamelpunt voor monitoring en onderzoek vanuit de visserij.
- Uiterlijk in 2026 in samenspraak met de Beheerautoriteit Waddenzee de monitoring vormgeven.
- In 2022 de verkenning starten om samen met CWN tot een gezamenlijk toekomstbeeld te komen.
- Vanaf 2026 een tweejaarlijks visplan opstellen.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan de volgende doelen:

- Visserij, veranderdoel 2.
- Natuur van Wereldklasse, veranderdoel 4c.

Voortgang

Het Waddenzee Visserij Platform is in 2020 van start gegaan. Het platform draagt bij aan de uitwerking van de Agenda voor het Waddengebied. Het platform neemt deel aan het Omgevingsberaad Waddengebied namens de verschillende visserijorganisaties.

Planning en vervolg

Het Waddenzee Visserij Platform start in 2022 samen met de CWN aan de verkenning om te komen tot een gezamenlijk toekomstbeeld. Daarnaast is het Waddenzee Visserij Platform met de Beheerautoriteit Waddenzee in gesprek over een plaats in het beheerderscollectief, als kennishouder en leverancier van gegevens over visbestanden. Het Waddenzee Visserij Platform zal werken met een werkplan dat richting geeft aan de planning en de te behalen resultaten. De geplande resultaten bepalen mede de plannen van het Waddenzee Visserij Platform voor de lange termijn. In 2025-2026 wordt daar de focus op gelegd.

Kosten en capaciteit

De capaciteit en financiering voor de activiteiten van het Waddenzee Visserij Platform zijn gedekt. Voor het opstellen van een gezamenlijke toekomstvisie van het Platform en de CWN zijn aanvullende middelen nodig. De kosten hiervoor bedragen circa € 40.000,- (€ 20.000,- voor het Platform, € 20.000,- voor de CWN). Hiervoor wordt in 2022 aansluiting gezocht met lopende programma's.

UP20. Beleidsregels voor drones in het Waddengebied

Initiatieftrekker en betrokkenen

Initiatieftrekker is het ministerie van IenW. Betrokken partij is het Omgevingsberaad Waddengebied.

Korte toelichting

Dit initiatief is gericht op het goed reguleren van vliegen met drones in het Waddengebied. Het doel is in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en tegelijk de rust en ruimte van de Waddenzee en de Noordzeekustzone te beschermen. Op dit moment zijn vluchten met de drones formeel verboden boven de Waddenzee. Voor maatschappelijke doeleinden (zoals het vervoer van medicijnen) en beheer (onderzoek en monitoring) is het wenselijk (bepaalde vormen van) dronevluchten mogelijk te maken. Regels voor dronegebruik moeten uitvoerbaar en handhaafbaar zijn.

De partijen gaan na wat nodig is in aanvulling op het bestaande beleid. Uitgangspunt is de rust, stilte en ruimte voor de natuur in de Waddenzee en de Noordzeekustzone te respecteren. Een logische stap lijkt aanpassing van het Besluit beperkingen burgerluchtverkeer door drones daarvan uit te zonderen en tegelijkertijd na te gaan of de bescherming van de natuur (rust, stilte en ruimte) op een andere manier is veilig te stellen, bijvoorbeeld via zonering.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat van dit initiatief is duidelijke regelgeving voor het vliegen met drones in het Waddengebied vanaf 2022.

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Dit initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Overige activiteiten, veranderdoel 5.

Voortgang

Het Omgevingsberaad Waddengebied heeft een advies uitgebracht aan de minister van IenW. In overleg met het Omgevingsberaad en stakeholders werkt het ministerie van IenW aan een reactie die ook ingaat op de opties om beperkte dronevluchten toe te laten (welke, wanneer, onder welke voorwaarden) en de manier waarop in de tussentijd met de situatie wordt omgegaan. De reactie is naar verwachting nog in 2021 klaar.

Planning en vervolg

De reactie wordt begin 2022 in het Omgevingsberaad besproken.

Kosten en capaciteit

Aanpassing van de regelgeving zal plaatsvinden met bestaand budget en bestaande capaciteit.

UP21. Beperking risico's grote containerschepen boven de Waddeneilanden

Van dit initiatief moet nog bepaald worden of het opgenomen wordt in het UP, en vervolgens met welk doel en aanpak. Daarbij spelen een aantal argumenten een rol:

- Het belang en urgentie van een veilige containervaart.
- De (al dan niet) meerwaarde van het initiatief tegen de achtergrond van de huidige inzet van IenW, BZK en Kustwacht om de OVV aanbevelingen op te pakken. De implementatie kan gevolg worden via het Omgevingsberaad.
- De wens vanuit het trilateraal Waddenseaforum om samen met het Omgevingsberaad hierin op te trekken met het oog op de trilaterale Regeringsconferentie in 2022

Initiatieftrekker en betrokkenen

De initiatieftrekker is mede afhankelijk van besluitvorming over opname van dit initiatief in het Uitvoeringsprogramma.

Korte toelichting

Naar aanleiding van de ramp met de MSC ZOE heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) op verzoek van de minister van IenW de risico's van grote containerschepen boven de Waddeneilanden onder verschillende weersomstandigheden onderzocht. Dit onderzoek en het besluit van de minister van IenW over de zuidelijke vaarroute boven de Waddeneilanden hebben verschillende vervolgstappen in gang gezet, onder meer verdere gesprekken in het kader van de IMO en mogelijk vervolgonderzoek.

Recentelijk heeft de OVV een update gegeven van de aanbevelingen uit het rapport "Veilig containertransport ten noorden van de Waddeneilanden. Lessen na het containerverlies van de MSC ZOE". Daarin constateert het OVV dat de minister voor de meeste onderdelen de aanbevelingen opvolgt of heeft opgevolgd. Tegelijk constateert OVV dat de internationale aanpak die nodig is om de risico's van containerverlies beter te beheersen, zeker nog een aantal jaren zal vergen: de meeste acties en initiatieven die in internationaal verband zijn afgesproken, krijgen pas in 2022 of 2023 hun beslag.

Voor een bredere analyse van de mate waarin internationale regelgeving mogelijk is achtergebleven bij de schaalvergroting in de containervaart is hoogstwaarschijnlijk nog meer tijd nodig. De OVV vindt dat de PSSA-status van het Waddengebied voor beschermende maatregelen in IMO-verband nog beperkt is benut.

Beoogd resultaat

Mede afhankelijk van besluitvorming over opname van het initiatief in het Uitvoeringsprogramma

Bijdrage aan doelen van de Agenda

Het initiatief draagt bij aan het volgende doel:

- Overige activiteiten, veranderdoel 3.

Voortgang

De voortgang van de implementatie van de maatregelen staat in de volgende documenten:

- Kabinetsreactie aan de Tweede Kamer over het OVV-rapport (26 november 2020).
- Voortgangsbrief aan de Tweede Kamer over de implementatie van de aanbevelingen van de OVV (26 mei 2021).
- Voortgangsbrief aan de Tweede Kamer met de stand van zaken als voorbereiding op het Commissiedebat Maritiem van 24 november 2021.

Planning en vervolg

Mede afhankelijk van besluitvorming over opname van het initiatief in het Uitvoeringsprogramma

Kosten en capaciteit

Mede afhankelijk van besluitvorming over opname van het initiatief in het Uitvoeringsprogramma.

5 Kennis als basis

De Agenda stipt het al nadrukkelijk aan: we hebben kennis en monitoring hard nodig in het Waddengebied. Dit hoofdstuk gaat over kennis; monitoring komt in hoofdstuk 6 aanbod.

Onafhankelijke en objectieve kennis is nodig om goede discussies te kunnen voeren over de natuurwaarden, de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging op de morfologie, de effecten van gebruik van de Waddenzee op het ecosysteem en de sociaaleconomische ontwikkeling van het Waddengebied. Er is behoefte aan kennis over de manier waarop het Waddengebied zich ontwikkelt en kennis om doeltreffend beleid te formuleren en het doelbereik en de effecten van uitvoering, beheer en gebruik te kunnen evalueren. Ook om de spanning tussen de ecologische ontwikkeling van het Waddengebied en het menselijk medegebruik op te lossen is nieuwe kennis nodig.

5.1. Kennis in de agenda

In het verlengde van de strategieën uit de Agenda werkten we op basis van vier veranderdoelen:

1. Een gezamenlijke kennisagenda opzetten voor beleid, beheer en gebruik.
2. Onderzoek en monitoring gerichter aansturen op basis van de gezamenlijke Kennisagenda.
3. Kennis vergroten om de spanning tussen ecologie en economie te kunnen verlagen.
4. De internationale kennisdeling verbeteren.

In de afgelopen periode hebben de Waddenacademie, de Beheerautoriteit en de betrokken opdrachtgevers van Rijk en provincies al verschillende stappen gezet voor deze doelen. In het verlengde van de verkenning van de kennishuishouding zijn afspraken gemaakt over de positie van de Waddenacademie als kennisregisseur en is een start gemaakt met het opstellen van een integrale Kennisagenda. Het Uitvoeringsprogramma borduurt hierop voort.

5.2. Kennisregisseur

Het BO Waddengebied is opdrachtgever voor een duurzame kennishuishouding. De Waddenacademie is gevraagd om met de betrokken partijen in gezamenlijkheid te komen tot een voorstel omtrent een duurzame inrichting van de kennishuishouding voor het Waddengebied en om zich om te vormen tot een onafhankelijk kennisregisseur (Waddenacademie 2.0). Die rol zal de Waddenacademie met alle betrokken partijen van beleid, beheer en gebruik verder uitwerken (learning by doing). De bestaande wettelijke taken en verantwoordelijkheden blijven ongewijzigd.

5.3. Uitwerking Kennisagenda

De Waddenacademie zal in de rol van kennisregisseur een meerjarige Kennisagenda opstellen met de partijen, zoals aangekondigd in de Agenda. De Agenda, het Uitvoeringsprogramma, het bijbehorende Doelendocument en de trilaterale onderzoeksagenda bieden hier een goede basis voor.

Dit Uitvoeringsprogramma en de initiatieven per deelprogramma leveren input voor de verdere uitbouw van de Kennisagenda voor de jaren 2021-2026.

De onderzoeksvragen gaan over doelstellingen en effecten (worden de doelstellingen van de Agenda gehaald?), inhoud (welke collectieve kennis is nodig voor deze fase van het Uitvoeringsprogramma?) en samenwerking (governance). Denk bij inhoudelijke vragen bijvoorbeeld aan langetermijneffecten van klimaatverandering, zoetwater, verzilting, vitale landbouw, klimaat en veiligheid.

5.4. Scope kennisvragen

De scope van een kennisvraag, de vraagformulering en afspraken over de gewenste kwaliteiten voor het onderzoek komen in overleg met de belanghebbenden tot stand. Vervolgens zoekt de kennisregisseur een passende opdrachtgever voor de onderzoeksvraag. De inzet is dat deze vroegtijdige betrokkenheid tot breder gedeelde kennisresultaten leidt.

5.5 Hier gaan we mee aan de slag

In de periode 2021-2026 werken de partijen aan het volgende initiatief:

UP22. Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda
Het initiatief is erop gericht te komen tot een gezamenlijke kennisagenda, gekoppeld aan vragen over beleid, beheer en gebruik van het Waddengebied.

Onderdeel hiervan is ook het ontwikkelen van kennis over de cumulatie van effecten van het handelen en kennis om de spanning tussen ecologie en economie te verminderen.

Hier zetten we het gesprek over voort

- Betere doorvertaling van de Kennisagenda in onderzoeksprogramma's.

6 Monitoring en voortgang

Dit Uitvoeringsprogramma bevat de initiatieven om de doelen en strategieën uit de Agenda te bereiken. Maar lukt dat ook? Het Evaluatierapport van de Structuurvisie Waddenzee was indertijd kritisch over de monitoring van het doelbereik van de Structuurvisie. Reden om meteen bij de start van het Uitvoeringsprogramma zorgvuldig invulling te geven aan de monitoring van de initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma en de bijdrage daarvan aan de geformuleerde doelstellingen. Daarbij werken we met twee veranderdoelen:

1. Monitoringgegevens voor beleid en beheer bundelen, verbeteren en ontsluiten via een gezamenlijke Basismonitoring.
2. De monitoring efficiënter organiseren door de vergunning gestuurde monitoring te benutten voor de Basismonitoring en andersom.

6.1. Drie niveaus van monitoring

We onderscheiden drie soorten monitoring:
- **Doelen**: alle betrokken partijen voeren activiteiten uit om de doelen uit de Agenda te bereiken. In welke mate komen de hoofddoelen en veranderdoelen voor de Waddenzee en het Waddengebied binnen bereik?
- **Voortgang initiatieven:** wat is de voortgang van de verschillende initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma? Lukt het om de benodigde inspanningen en bijbehorende resultaten te leveren?
- **Leidende principes voor handelen**: in welke mate voldoet de samenwerking tussen alle betrokkenen en ons handelen aan de principes uit de Agenda?

De drie sporen hangen nauw met elkaar samen. De uitvoering van de initiatieven draagt bij aan de realisatie van de doelen. Daarnaast voeren verschillende partners ook separaat initiatieven uit die daaraan bijdragen. En bovenal: goede samenwerking en handelen volgens de leidende principes brengen het slagen van de Agenda dichterbij. Inzicht in het doelbereik, de voortgang en het handelen maakt het mogelijk de inzet, de prioritering van de initiatieven als de werkwijze bij te sturen. Plan-do-check-act!

De drie soorten monitoring lichten we hierna toe.

6.2. Monitoring doelen

In het Waddengebied vinden veel metingen plaats, waarbij het detailniveau sterk verschilt.
Bijvoorbeeld metingen van soorten en habitats, de effecten van klimaatverandering, aantal overnachtingen op eilanden, energieverbruik, aantallen bedrijven en havenactiviteiten. Het overzicht en de samenhang is de laatste jaren aanzienlijk verbeterd, vooral dankzij de ontwikkeling van de Basismonitoring Wadden en de Waddenbalans.

Sinds 2015 werken de overheden en beheerders in het Waddengebied samen om de monitoring beter op elkaar af te stemmen en toegankelijker te maken. Naast onderzoek en monitoring in opdracht van de overheid, voeren ook initiatiefnemers van projecten of activiteiten monitoring uit.

Het doel van de Basismonitoring Wadden is drieledig
- De beheerders helpen bij de uitvoering van hun taken door inzicht te geven in de toestand en trends.
- De stap te maken van monitoring gericht op. Vergunningverlening en uitvoering van wettelijke taken naar effectieve en efficiënte systeemgerichte monitoring.
- Alle beschikbare Informatie en monitoringgegevens over het Waddengebied toegankelijk maken, om de gebruiker zicht te geven op het volledige Waddensysteem.

De Waddenbalans en de publicatie Wadden in Beeld schetsen een totaalbeeld van de sociaal- culturele, economische en ecologische ontwikkelingen per gemeente in het Waddengebied. Relevante onderwerpen zijn bijvoorbeeld de ontwikkeling van toerisme en recreatie, havens, landbouw(areaal), visserij en de bodem en grondwaterkwaliteit.

De uitwerking van de motie De Groot en Dik-Faber wordt opgepakt in samenhang met de nader concretisering van de hoofddoelstellingen Waddenzee en Waddengebied

6.3. Monitoring voortgang initiatieven

Het Omgevingswet en het BO Waddengebied bespreken jaarlijks de voortgang van de uitvoering van initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma. De programmaorganisatie stelt

daarvoor jaarlijks een voortgangsrapportage op.

In 2025 - een jaar voor het einde van de looptijd van dit Uitvoeringsprogramma (2026) - vindt op basis van de voortgangsrapportages en de monitoring van de doelen een eerste evaluatie plaats van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma. Deze evaluatie biedt input voor het opstellen van een geactualiseerd Uitvoeringsprogramma voor de periode vanaf 2026.

6.4. Monitoring leidende principes voor handelen

Ook de monitoring van het handelen volgens de leidende principes is onderdeel van de evaluatie in 2025.

Centrale vraag is of de leidende principes voor handelen voldoende gevolgd worden en in welke mate dit bijdraagt aan het bereiken van de doelen in het Waddengebied. Volstaan de leidende principes bij het samen werken aan de uitvoering van de Agenda en Uitvoeringsprogramma, moeten we de principes aanscherpen of aanvullen of expliciet met elkaar in gesprek gaan over de principes om de samenwerking te verbeteren?

6.5. Impactanalyse

In december 2020 heeft de Tweede Kamer de motie-Dijkstra en Geurts[1] aangenomen. De Agenda is op basis daarvan aangepast. Daarmee zijn het belang, de positie en de activiteiten van economische sectoren (denk aan de pootaardappelsector en ook de landbouw en het toerisme in brede zin) onderdeel van de Agenda en grotendeels geborgd. De uitwerking van het deelprogramma Landbouw in het Uitvoeringsprogramma en het Doelendocument is tot stand gekomen in overleg met de betrokken landbouworganisaties.

Naar aanleiding van het tweede dictum van de motie hebben de partijen een methodiek opgesteld voor een impactanalyse. Het doel van de impactanalyse is de effecten op economie en ecologie evenwichtig in beeld te brengen en tegen elkaar af te kunnen wegen. De impactanalyse is een informatie-instrument dat beslissingen ondersteunt maar niet vervangt: bij de uiteindelijke politiek-bestuurlijke afweging spelen ook andere aspecten een rol. Door in een vroegtijdig stadium de (mogelijke) effecten in kaart te brengen, kunnen de economische en ecologische belangen bij de uitvoering van de Agenda geborgd worden.

De vroegtijdige toepassing van het instrument maakt ook duidelijk voor welke aspecten eventueel aanvullend onderzoek nodig is voor de besluitvorming en over welke dilemma's het gesprek moet plaatsvinden.

Het Omgevingsberaad heeft in het voorjaar van 2021 geadviseerd over de aanpak van de impactanalyse. Het Omgevingsberaad ziet in het Waddengebied genoeg voorbeelden van economische activiteiten waarbij zowel oog is voor de kernwaarden als voor de economische sector. Het Omgevingsberaad erkent dat zo'n aanpak een uitdaging is voor alle partijen, maar het verleden laat zien dat het kan.

Voor de meeste initiatieven uit dit Uitvoeringsprogramma moeten de effecten kaart worden gebracht. In het rapport Methodiek Impactanalyse staan de criteria om te bepalen wanneer dat nodig is. Geen impactanalyse is nodig voor initiatieven die over het (reguliere) beheer gaan of tot de opdracht van de Beheerautoriteit Waddenzee behoren (het stimuleren en faciliteren van de beheerders om te komen tot een Integraal Beheerplan Waddenzee). Voor initiatieven met een ruimtelijke impact wordt als onderdeel van het besluitvormingsproces vaak een maatschappelijke kosten-batenanalyse opgesteld. In dat geval kan de Methodiek Impactanalyse dienen als checklist om te bepalen of de impact op alle relevante aspecten in beeld komt en of bepaalde aspecten ontbreken. In het laatste geval biedt de Methodiek Impactanalyse handvatten om deze aspecten in kaart te brengen. En daarmee kan de impactanalyse bijdragen aan het voldoen aan het eerste dictum van de motie Dijkstra/Geurts.

Het is de bedoeling de methodiek in de komende periode toe te passen in één of twee pilots. De keuze voor de pilots komt tot stand in overleg met de betrokken partijen. Hiermee willen we de methodiek toetsten en waar nodig aanscherpen.

[1] Kamerstuk 2020/21, 35 570 XII, nr. 65

6.6. Initiatieven

In de periode 2021-2026 werken de partijen aan de volgende initiatieven:

UP23. Uitwerken en uitvoeren monitoring en voortgang

We ontwikkelen de monitoring en evaluatie verder en maken daarbij gebruik van bestaande Basismonitoring. Specifiek gaat het om:

- Verkennen hoe de monitoring van de doelen kan worden opgenomen in lopende trajecten.
- Jaarlijks een voortgangsrapportage opstellen.
- In 2023 een mid term review uitvoeren over het handelen volgens de leidende principes uit de Agenda.
- In 2025 een evaluatie van de Agenda uitvoeren en voortgangsrapportage opstellen.

UP24. Verbeteren synergie tussen monitoring bij vergunningverlening en Basismonitoring

We bekijken hoe de Basismonitoring kan bijdragen aan de monitoring voor de vergunningverlening en hoe initiatiefnemers de Basismonitoring beter kunnen benutten.

UP25. Toetsing en toepassing impactanalyse

In het voorjaar van 2022 voeren we 1 à 2 pilots uit om de methodiek Impactanalyse te toetsen en waar nodig aan te scherpen.

7 De organisatie

Bij de uitvoering van de initiatieven uit dit Uitvoeringsprogramma zijn veel partijen betrokken. Het eigenaarschap van de Agenda wordt dan ook door veel partijen gedragen, op basis van zelfbinding: de partijen laten de doelen doorwerken in hun eigen visies en plannen. Dat maakt het Uitvoeringsprogramma sterk. Samenwerken op basis van zelfbinding vraagt wel constante alertheid en een slagvaardige organisatie die:

- De ambities van de Agenda vertaalt naar concrete initiatieven (de UP-initiatieven).
- De besluitvorming voorbereidt over: welke initiatieven pakken we op, welke hebben een zetje nodig en welke kunnen even wachten.
- Het gesprek faciliteert tussen partijen over 'schurende' doelen.
- Nieuwe ontwikkelingen in het Waddengebied signaleert, deelt en bespreekt met partijen en op basis daarvan eventueel nieuwe initiatieven of beleidsaanpassingen voorbereidt.
- De voortgang van de initiatieven monitort en bevordert en de samenhang tussen de initiatieven borgt.

7.1. Sturing op basis van coördinatie

In deze eerste programmaperiode 2021-2026 werken de partijen initiatieven zoals aangedragen in dit UP. Daarbij behouden de bestaande organisaties hun eigen verantwoordelijkheid. De coördinatie verloopt via een kleine flexibele programmaorganisatie. Er is geen centraal georganiseerd programmabudget voor alle initiatieven.

7.2. Klein flexibel programmabureau

De dagelijkse coördinatie van het Uitvoeringsprogramma ligt bij een klein programmabureau. Het programmabureau is verantwoordelijk voor de dagelijkse uitvoering van het programma. Daarbij onderscheiden we de volgende rollen:

1. Een programmacoördinator vanuit het Rijk (Waddencoördinator IenW).
2. Een programmamedewerker/plv. programma-coördinator vanuit de Waddenprovincies.
3. Een afgevaardigde van het Omgevingsberaad namens de belangenorganisaties.
4. Een programmaondersteuner/secretariaat.
5. Een communicatiemedewerker.

De rollen zijn geen volledige functies. Waar en wanneer nodig voor de voortgang, vullen we het team tijdelijk aan met specifieke expertise.

Het programmabureau is verantwoordelijk voor:

- Het signaleren en waar nodig agenderen van de voortgang van initiatieven.
- Het signaleren en waar nodig agenderen van nieuwe ontwikkelingen die van invloed zijn op de realisatie van de Agenda-doelen en het Doelendocument.
- Het signaleren en initiëren van gesprekken tussen partijen over 'schurende' doelen.
- Het organiseren van de voortgangsrapportage en de monitoring en evaluatie.
- De uitvoering van de kennisagenda.
- Het afstemmen met andere organisaties binnen het Waddengebied.
- Het blijvend verbinden en zorgdragen voor goede betrokkenheid van alle partners bij de Agenda en het Uitvoeringsprogramma.
- Het voorbereiden van de bespreking in het BO Waddengebied en het Omgevingsberaad, in samenwerking met het secretariaat.

7.3. Het Regieteam

Het kloppend hart van de Agenda is het Regieteam, voorgezeten door de programmacoördinator. In het Regieteam zitten vertegenwoordigers van de organisaties die de Agenda en/of het Uitvoeringsprogramma hebben onderschreven.
Het Regieteam coördineert het Uitvoeringsprogramma met als doel:

- Samenwerking stimuleren en zo nodig samenhang brengen tussen de initiatieven en deelnemende partijen.
- Elkaar informeren over voortgang, inhoud en proces en mogelijke kansen en belemmeringen bespreken voor de uitvoering, de relatie met andere initiatieven buiten het Uitvoeringsprogramma, etc.
- Het gesprek over 'schurende' onderwerpen initiëren.
- Voorstellen doen voor eventuele nieuwe initiatieven en besluitvorming.

Het Regieteam is ook het ambtelijk 'voorportaal' van het Omgevingsberaad en BO Waddengebied. Hier delen de partijen gevoeligheden en signalen van de achterban, zodat ze elkaar niet verrassen en vroegtijdig oplossingen kunnen zoeken.

Het Regieteam komt in 2021 minimaal eens per maand bijeen en vanaf 2022 eens per zes weken.

De rol van een regieteamlid is:

- Als vooruitgeschoven vertegenwoordiger van de betrokken samenwerkingspartner vroegtijdig meedenken over de relevante vraagstukken voor de Agenda en het Uitvoeringsprogramma.
- Zorgen voor optimale betrokkenheid van de achterbannen van elke organisatie.
- Bepalen of een kwestie opgelost kan worden binnen een (deel)programma of op de tafel van Omgevingsberaad, BO Waddengebied of Beheerautoriteit gebracht moet worden.
- Gevoeligheden bij de achterban vroegtijdig met elkaar delen, om tot een oplossing te komen of op te schalen.
- De voortgang en mogelijke risico's van de uitvoering van initiatieven inbrengen in het Regieteam.

7.4. Accounthouders

In het Regieteam zijn 'accounthouders' benoemd voor de elf deelprogramma's van dit Uitvoeringsprogramma. De accounthouders zijn het eerste aanspreekpunt voor het in beeld brengen van onder meer de voortgang en het doelbereik. Regieteamleden zijn geen 'eigenaar' van afzonderlijke doelen of primair verantwoordelijk voor de voortgang van de initiatieven, maar ze hebben wel zicht op de voortgang en vervullen een verbindende rol tussen het regieteam en de initiatieven.

7.5. Aansluiten bij de governance van het Waddengebied

De Agenda en het Uitvoeringsprogramma sluiten aan bij de governance van het Waddengebied zoals die sinds 2020 bestaat:

- Het Bestuurlijk Overleg (BO) Waddengebied is formeel opdrachtgever voor de Agenda en het Uitvoeringsprogramma. Het BO Waddengebied richt zich op strategische besluitvorming over het beleid voor het Waddengebied. In het BO Waddengebied zijn het Rijk, de drie Waddenprovincies, kust- en eilandgemeenten en waterschappen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd, plus de voorzitter van het Omgevingsberaad. Het BO Waddengebied stelt uiteindelijk het Uitvoeringsprogramma vast.
- Het Omgevingsberaad is het adviesorgaan, waarin vertegenwoordigers van gebruikers, maatschappelijke organisaties en de Waddenacademie meedenken en werken aan de doelstellingen van de Agenda. Het Omgevingsberaad heeft hierin een actieve adviserende rol. De secretaris van het Omgevingsberaad is betrokken bij het Regieteam. De secretaris toetst of het Uitvoeringsprogramma en discussies in het Regieteam voldoende voldragen zijn voor bespreking in het Omgevingsberaad en adviseert over het proces.
- De Beheerautoriteit stimuleert en faciliteert de beheerders van de Waddenzee om een Integraal Beheerplan (IBP) Waddenzee te ontwikkelen en uit te voeren. De Beheerautoriteit heeft als doel de samenhang tussen het natuur-, vis- en waterbeheer te bevorderen en daarmee de natuurkwaliteit te verbeteren. Nauwe afstemming met de Beheerautoriteit is nodig om afspraken te maken over de aanpak van initiatieven die te maken hebben met beheer.

7.6. Opdrachtgeverschap

De verantwoordelijk directeur van het ministerie van IenW is gedelegeerd opdrachtgever namens alle deelnemende partijen in het BO Waddengebied. Dit doet de directeur waar nodig in nauw overleg met de leden van het MT Wadden.

8 Communicatie

De Agenda en het Uitvoeringsprogramma zijn nieuw. De partners hebben hun commitment uitgesproken om samen te werken aan het bereiken van de doelen. Daarnaast betrekken ze bij de uitvoering van de initiatieven andere partijen. Dat vraagt om goede communicatie.

Elke partner of groep van samenwerkende partners die aan de initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma werkt, heeft een eigen verantwoordelijkheid voor de communicatie en de communicatiestijl, uitingen en -planning. Dit blijft zo.

De communicatie over het Uitvoeringsprogramma richt zich vooral op:

- De dialoog faciliteren tussen partijen (vertegenwoordigers van de verschillende groeperingen).
- Overzicht bieden van de initiatieven en de samenhang daartussen.
- Eenduidige boodschap uitdragen over alles wat met het Uitvoeringsprogramma te maken heeft.

We communiceren met de volgende centrale doelstelling:

'Zorgvuldige en inspirerende communicatie zorgt voor bekendheid van de Agenda en het Uitvoeringprogramma, voor betrokkenheid, voor begrip, draagvlak en enthousiasme voor de initiatieven en voor inzicht in de samenhang en voortgang.'

8.1. Communicatie door programma en partijen

Gebruikers, natuurorganisaties en overheden hebben elkaar nodig om de doelen van de Agenda te realiseren. Partijen moeten met elkaar in gesprek komen en blijven over initiatieven, nieuw te zetten stappen, bereikte resultaten en ook over 'schurende' doelen. Alleen zo kan de gezamenlijke Agenda op betrokkenheid en draagvlak bij alle partijen blijven rekenen, ook al is men het niet over alles eens.

Belangrijk doel van de communicatie over het Uitvoeringsprogramma is dan ook om die dialoog tussen partijen te ondersteunen en te bevorderen. Dit kan door informatie te bieden, ervaringen uit te wisselen ('feedback') en partijen en belanghebbenden bij elkaar te brengen.

De programmaorganisatie is verantwoordelijk voor de communicatie over het programma als totaal. De afzonderlijke partners zijn verantwoordelijk voor het organiseren van de communicatie van hun activiteiten binnen hun organisatie of netwerk. De communicatie op centraal en decentraal niveau is complementair: deze activiteiten vullen elkaar aan en versterken elkaar.

8.2. Communicatieaanpak

De communicatieaanpak kent vier pijlers:

1. Bekendheid geven aan de Agenda en het Uitvoeringsprogramma (informeren).
2. Werken aan draagvlak (niet alleen zenden, maar ook zorgen voor begrip voor elkaars doelen).
3. Inspiratie bieden voor initiatieven en het verbinden van initiatieven.
4. (Tussentijdse) resultaten tonen en uitdragen.

Bekendheid geven

Om partijen bij het proces te betrekken en te inspireren, is het van belang dat ze een duidelijk beeld hebben van het Uitvoeringsprogramma: ze moeten weten wat in de Agenda staat, waar het Uitvoeringsprogramma over gaat en welke kansen het programma biedt voor eigen initiatieven.

De Agenda en het Uitvoeringsprogramma moeten gaan 'leven' bij de betrokken partijen en belanghebbenden. Daar is meer voor nodig dan een papieren Agenda of een organisatie. In de communicatie over het Uitvoeringsprogramma zetten we in de beginfase van het programma vol in op de mensen en organisaties achter de Agenda. Wie tekenden de instemmingsverklaring en waarom? Wie niet, waarom en hoe zijn we daar rond het programma mee omgegaan. Wie zijn nu betrokken? Wie werken aan de initiatieven? Wie zijn enthousiast en wie zijn kritisch en waarom?

Deelnemers uit het Regieteam, het BO Waddengebied, het Omgevingsberaad, de Beheerautoriteit en de Waddenacademie spelen hier een actieve rol in. Als deze betrokkenen aangeven hoe hun eigen activiteiten samenhangen met de doelstellingen van de Agenda en de activiteiten uit het Uitvoeringsprogramma, gaat het Uitvoeringsprogramma ook leven.

Werken aan draagvlak

Bij de totstandkoming van dit Uitvoeringsprogramma hebben de partijen gesproken over de doelen van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma, eerst in het Regieteam en daarna ieder Regieteamlid met zijn of haar achterban. Dit soort gesprekken zijn noodzakelijk om elkaars doelen en achterliggende belangen te kunnen begrijpen.
Voor dit soort gesprekken is goede en actuele informatie nodig. De programmaorganisatie zal actief inzetten op het bieden van juiste informatie en alle betrokkenen aanspreken op het onderbouwen van meningen met feiten. In de communicatie ligt daarom in eerste instantie de nadruk op luisteren en informeren. Het programmabureau ontwikkelt zich tot een informatieloket voor de activiteiten die zich binnen de scope van dit programma afspelen.

Inspiratie krijgen en verbinden van initiatieven

De initiatieven maken het programma. Elke partij kan op een geëigend moment gezicht geven aan een initiatief. Daarbij is het belangrijk de samenhang met andere initiatieven en de doelen van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma te leggen, onder het motto ‘goed voor mij, goed voor jou, beter voor ons samen’. De partnerorganisaties spreken af zichzelf en elkaar hierin te stimuleren. Dat kan door gesprekken te voeren, te luisteren, samen te ontwikkelen, inzicht te bieden, kennis te maken, ervaringen op te doen en uit te wisselen. Dat doen partijen zelf in onderlinge contacten, maar het programmabureau zal het uitwisselen ook organiseren, in samenhang met de belangrijke mijlpalen in het proces.

Een eerste mijlpaal is de vaststelling van het Uitvoeringsprogramma 1.0 in de zomer van 2022. Deze bijeenkomst zal in het teken staan van inspiratie, verrassende samenwerkingsverbanden en leren door doen. Het programmabureau en het Regieteam werken de communicatie over andere mijlpalen uit in een dynamische activiteitenkalender.

Tonen en uitdragen van (tussentijdse) resultaten

Het programmabureau daagt de trekkers uit om over resultaten van de initiatieven te communiceren en de verbinding te legen met de gezamenlijke doelen van het Uitvoeringsprogramma.

8.3. Initiatieven

In de periode 2021-2026 werken de partijen aan het volgende initiatief:

UP26. Opstellen en uitvoeren Communicatieplan
We stellen een Communicatieplan op en voeren het uit.

9 Financiering

Voor de financiering van het Uitvoeringsprogramma maken we onderscheid in de kosten voor:
- De uitvoering van UP-initiatieven
- Het programmabureau.
- De inzet in het Regieteam.
- Programmakosten voor ondersteuning en facilitering.

9.1. De UP-initiatieven

Voor het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 is geen apart budget beschikbaar gesteld voor de financiering van de initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma (UP-initiatieven). De partijen moeten zich inspannen om hun gemeenschappelijke initiatieven mogelijk te maken. Het kan hier gaan om verkenning, voorbereiding en ook om de daadwerkelijke uitvoering van initiatieven. Hiervoor zijn diverse bronnen denkbaar en soms ook al gevonden. Het Waddenfonds/IKW is betrokken bij de ontwikkeling van het Uitvoeringsprogramma en onderzoekt aan welke initiatieven men kan bijdragen.

9.2. Programmabureau

De financiering van het kleine, flexibele programmabureau betreft de personele kosten en overige kosten voor het programmasecretariaat, zoals voor vergaderlocaties en communicatie.

De personele inzet voor het programmabureau betreft in voor periode 2021-2026:
- De programmacoördinator van het ministerie van IenW (0,4 fte).
- De plv. programmacoördinator van de provincies (0,4 fte).
- Een programmamedewerker namens de stakeholders/OBW (0,4 fte).
- Programma- en secretariële ondersteuning door IenW (0,4 fte).
- Inzet voor communicatie (PM).

Deze personele inzet wordt geleverd en bekostigd door de genoemde organisaties.

9.3. Regieteamleden en accounthouders

Elke organisatie vergoedt de inzet van zijn eigen vertegenwoordiger in het Regieteam. De geschatte inzet in het Regieteam is 4 dagen per maand per deelnemer.

Inclusief eventueel accounthouderschap van deelprogramma's is dit 6 tot 8 dagen per maand. Meerdere partijen hebben aangegeven dat een dergelijke inzet, zeker als accounthouder, voor hun niet haalbaar is.

9.4. Programmakosten

Het programmabureau heeft middelen nodig voor het opstellen van plandocumenten, voortgangs-rapportages, evaluatie, communicatiemiddelen en locatiekosten. Ook is budget nodig voor de extra inzet van accounthouders en wellicht (beperkte) middelen om nieuwe initiatieven te helpen opstarten en korte verkenningen uit te laten voeren. Over de omvang van het programmabudget, alsmede de verdeling van de bijdrage vindt nader overleg en besluitvorming plaats met de betrokken partijen.

9.5. Bronnen voor investeringen in het Waddengebied

Investeringen in het Waddengebied moeten bijdragen aan de doelen van de Agenda. Het Rijk, de Waddenprovincies, de gemeenten en de waterschappen investeren gezamenlijk in het Waddengebied en blijven dat de komende jaren doen. Belangrijke financieringsstromen zijn het Waddenfonds, de Regiodeals en het IKW. Binnen deze bestaande regelingen spannen partijen zich in om de strategieën uit de Agenda te realiseren. Ook benutten ze de kansen om koppelingen te leggen met andere investeringsprogramma's, zoals het HWBP, PAGW, en infrastructuurprogramma's. Hiervoor is het van belang goed zicht hebben op de belangrijkste financieringsprogramma's in de periode 2021-2026.

Slim bundelen van bestaande financieringsprogramma's en inzet uit eigen begrotingen is nodig.

Daarnaast overleggen diverse partijen momenteel om zich gezamenlijke in te zetten voor een gebieds- of kustfonds vanaf 2027, in het verlengde van het Waddenfonds, onder meer gericht op een solide basis voor toekomstige opgaven. Dit initiatief vindt op dit moment plaats buiten de scope van dit Uitvoeringsprogramma.

Tot slot vindt in het Uitvoeringsprogramma onderzoek plaats naar de mogelijkheden om Europese gelden in het kader van de Sustainable Development Goals te benutten, aangezien veel initiatieven uit dit Uitvoeringsprogramma daaraan bijdragen.

10 Planning

Later in te vullen

11 Tot slot

Het bereiken van de doelen van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma vraagt van alle partijen een forse inspanning. Daar zijn we samen verantwoordelijk voor. In dit Uitvoeringsprogramma staan de initiatieven waar we samen mee aan de slag gaan om de doelen dichterbij te brengen.

De Agenda is een zelfbindend beleidskader. Dat betekent dat de betrokken partijen de doelen laten doorwerken in hun landelijke, regionale en lokale visies en plannen. Dat gebeurt onder meer in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), het NWP, de omgevingsvisies van provincies en gemeenten, de 'blauwe' omgevingsvisies van waterschappen en verordeningen.

UP27. Doorvertaling Agenda in beleid, beheer, regelgeving en uitvoering
Onderdeel van het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 is dat alle organisaties nagaan hoe ze de doelen laten doorwerken in hun beleid en beheer en samen het overzicht in beeld brengen.

De Agenda heeft een looptijd van tien jaar. Vijf jaar na vaststelling vindt een evaluatie plaats. Dit Uitvoeringsprogramma heeft een looptijd tot en met 2026. Aan het eind van deze programmaperiode (2025) evalueren we de voortgang van het Uitvoeringsprogramma en brengen we in beeld in hoeverre we de doelen voor de Waddenzee en het Waddengebied dichterbij brengen. Op basis daarvan stellen we in 2026 een nieuw Uitvoeringsprogramma op.

De Agenda is een zelfbindend beleidskader. Dat betekent dat de betrokken partijen de doelen laten doorwerken in hun landelijke, regionale en lokale visies en plannen. Dat gebeurt onder meer in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), het NWP, de omgevingsvisies van provincies en gemeenten, de 'blauwe' omgevingsvisies van waterschappen en verordeningen.

Borging
De gezamenlijke partijen werken in de periode 2021-2026 aan de UP-initiatieven zoals in de hierna volgende tabel nog kort staan opgesomd. Bovendien, zo is afgesproken, wordt ook het andere werk van de partijen steeds in het licht geplaatst van wat er in de agenda is afgesproken. Last but not least is afgesproken om in de UP planperiode verder te praten over onderwerpen waar de gezamenlijke koers nog schuurt. Op deze manier is de borging van de agenda 2050 via drie lijnen vormgegeven.

UP28. Evaluatie planperiode en ontwikkeling nieuw Uitvoeringsprogramma voor de volgende tranche

	Samenvattend: de UP-initiatieven 2021-2026
Natuur van Wereldklasse	1. Handelen vanuit ecologische principes
	2. Natuurbeheer, -herstel en -ontwikkeling
	3. Programma ED2050, 2e tranche 2021-2026
Landschap en cultureel erfgoed	4. Inrichting Waddenatelier
	5. Uitwerking kernwaarden Waddengebied
Bereikbaarheid	6. Duurzame mobiliteit Waddengebied
	7. Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030
Klimaatverandering	8. Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering
	9. Integrale aanpak kustzone
	10. Ontwikkeling Kop van Noord-Holland (“Waddenbaai”)
Energietransitie	11. Mogelijkheid energietransitie Waddengebied
Leefbaarheid	12. Programma Brede welvaart Waddeneilanden
Recreatie en toerisme	13. Programma Versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust
	14. Integrale maritieme ontwikkeling havenplaatsen
Havens	15. Ecoport innovatieprogramma verduurzaming havens
	16. Green shipping
	17. Tijdelijke parkeerfaciliteit offshore installaties
Landbouw	18. Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw in het Waddengebied
Visserij	19. Waddenzee Visserij Platform
Overig activiteiten	20. Beleidsregels voor drones in het Waddengebied
	21. Beperking risico’s grote containerschepen boven Waddeneilanden
Kennis, monitoring en voortgang	22. Organisatie kennishuishouding en opstellen Kennisagenda
	23. Uitwerken en uitvoering monitoring en voortgang verbeteren
	24. Verbeteren synergie monitoring bij vergunningverlening en Basismonitoring
	25. Toetsing en toepassing impactanalyse
Communicatie	26. Opstellen en uitvoeren Communicatieplan
Tot slot	27. Doorvertaling gebiedsagenda in beleid, beheer, regelgeving en uitvoering
	28. Evaluatie en ontwikkeling nieuw Uitvoeringsprogramma

Verklarende Woordenlijst

Beheerautoriteit	Beheerautoriteit Waddenzee
BO Waddengebied	Bestuurlijk Overleg Waddengebied
DIM	Doelen inspanningen Matrix, of programmering tabel
DIN	Doelen-Inspanningen Netwerk
ED2050	Programma Eems-Dollard 2050
Veranderdoel	betER, meER, mindER, duurzamER, biodiversER, etc.
IBP Waddenzee	Integraal Beheerplan Waddenzee
IKW	Investeringskader Waddengebied
IMO	Internationale Maritieme Organisatie
NWP	Nationaal Water Programma 2022-2027
PAGW	Programmatische Aanpak Grote Wateren
PRW	Programma naar een Rijke Waddenzee
RES	Regionale Energie Strategie
SMART doel	Concretisering van het ER doel: wat moet er precies (Specifiek, Meetbaar Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden) bereikt worden
Uitvoeringsprogramma / UP	Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
VAWOZ	Verkenning Aanlanding Windenergie op Zee

Werkdocument DOELENDOCUMENT

Behorend bij het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
Agenda voor het Waddengebied 2050

Versie 30 november 2021

Disclaimer

Dit doelendocument moet worden gezien als een noodzakelijke brug tussen de Agenda voor het Waddengebied 2050 en de eerste versie van het uitvoeringsprogramma 2021-2026 dat daaruit voortvloeit. Aan het doelendocument is, in detail, terdege aandacht besteed omdat het regieteam het eens moest zijn over de doelformuleringen en de daaruit voortvloeiende schuurpunten, alvorens de UP initiatieven en de vervolgdialoog op papier te kunnen zetten. Het doelendocument ligt niet ter besluitvorming voor (want volgt uit de reeds goedgekeurde Agenda).

De omzetting van de doelen in concrete initiatieven voor de planperiode treft u aan in het UP 2021-2026. Voor alle individuele partijen zijn de consequenties daarvan op dit moment nog maar beperkt in beeld. Dit doelendocument beschrijft derhalve de ambitie die de partijen wensen te bereiken, maar nog niet de manier waarop. Dat zal gedurende de planperiode van het UP verder vorm krijgen. We benadrukken daarom dat de betrokken partijen op dit moment niet aanspreekbaar zijn op hun - eventueel ook financiële - inzet om de doelen daadwerkelijk te bereiken.

Inhoudsopgave

Inleiding 3

1 De doelen van het deelprogramma natuur van wereldklasse 4

2 De doelen van het deelprogramma landschap en cultureel erfgoed 9

3 De doelen van het deelprogramma bereikbaarheid 11

4 De doelen van het deelprogramma klimaatverandering 13

5 De doelen van het deelprogramma energietransitie 18

6 De doelen van het deelprogramma leefbaar waddengebied 20

7 De doelen van deelprogramma recreatie en toerisme 26

8 De doelen van het deelprogramma havens 30

9 De doelen van het deelprogramma landbouw 33

10 De doelen van het deelprogramma visserij 38

11 De doelen van het deelprogramma overige activiteiten 40

12 Schematische overzichten doelen deelprogramma's 42

Inleiding

In 2021 heeft het regieteam voor de Agenda voor het Waddengebied 2050 een Uitvoeringsprogramma uitgewerkt voor de periode 2021-2026. Daarvoor was het nodig concrete doelen te formuleren. De betrokken partijen hebben dat in nauwe samenspraak gedaan. Het resultaat is een pakket doelen dat recht doet aan de gekozen Agendakoers en waarmee de partijen samen de slag naar uitvoering kunnen maken.

Het resultaat van dit intensieve proces is het Doelendocument dat nu voor u ligt. Voor de elf deelprogramma's van het Uitvoeringsprogramma zijn zogenoemde Verander (ER)-doelen geformuleerd. Ieder veranderdoel hebben we* vervolgens uitgewerkt in subdoelen (SMART doelen) waar we ons in de komende planperiode van het Uitvoeringsprogramma op richten.

Het is een bewuste keuze de doelen niet in het Uitvoeringsprogramma op te nemen, maar in een apart bijlage-document. De doelen vloeien namelijk rechtstreeks voort uit de geaccordeerde Agenda voor het Waddengebied 2050; we gaan ze daarom niet opnieuw ter besluitvorming voorleggen. Bovendien blijft het Uitvoeringsprogramma daardoor beperkt in omvang en gericht op wat we de komende jaren gaan doen.

Het is goed te vermelden dat de partijen die in februari 2021 nog niet mee konden gaan in de ondertekening van de Agenda voor het Waddengebied 2050 - de landbouworganisaties en de Waddenvereniging - zich in het regieteam hebben ingespannen voor de totstandkoming van dit doelendocument.

*Waar in dit document 'we' staat, gaat het om de partijen in het regieteam Uitvoeringsprogramma. Deze partijen hebben naast dit Doelendocument ook het Uitvoeringsprogramma opgesteld, in opdracht van het BO Waddengebied.

1 De doelen van het deelprogramma Natuur van Wereldklasse

De Agenda voor het Waddengebied 2050 richt zich onder andere op ‘een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap’. We willen een rijke dynamische Waddenzee ontwikkelen waarin het voedselweb zich kan herstellen en het Waddengebied weer de belangrijke functie in de flyway en swimway voor vogel- en vispopulaties kan vervullen. Dit versterkt ook de draagkracht van het gebied voor duurzaam gebruik en recreatie en maakt de aantrekkingskracht nog groter. We richten ons op zes ‘veranderdoelen’:

1. De natuurlijke dynamiek vergroten
2. De omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats verbeteren
3. De ecologische samenhang in het Waddengebied verbeteren
4. Slimmer omgaan met sediment en de impact van andere menselijke ingrepen in het systeem verminderen
5. De kennis over het Waddenecosysteem vergroten
6. De internationale samenwerking versterken

ER-doel 1: De natuurlijke dynamiek vergroten

Het waddenecosysteem heeft door tal van oorzaken zijn natuurlijke veerkracht verloren. Door bedijkingen en het afkoppelen van estuaria zijn er nog maar weinig natuurlijke overgangen tussen land en water en tussen zoet en zout en is er op verschillende plaatsen onvoldoende wisselwerking tussen kust, zee en eilanden. We richten ons met dit doel op wadden-gerelateerde levensgemeenschappen die door gebrek aan dynamiek achteruit zijn gegaan, zoals trekvissen, kwelgemeen-schappen en pioniervegetaties.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We ontwikkelen een veerkrachtige kustverdedigingszone in samenhang met andere functies, waaronder natuur. Vanaf 2023 is een integrale benadering van de kustzone bij alle dijkversterkingsprojecten het uitgangspunt en daarbij benutten we ook kansen voor de natuur. We onderzoeken innovatieve dijkconcepten (zoals een brede groene dijk, het ophogen van gronden en het benutten of versterken van het voorland voor de waterveiligheid) waar dit kansen biedt voor natuur en andere functies en niet ten koste gaat van het verdienvermogen van andere grondeigenaren.
- We maken ‘rijke dijken’ en vergroten de biodiversiteit op de bestaande ‘harde structuren’ van dijken en dammen door het substraat te verbeteren. Vanaf 2022 passen we harde structuren alleen nog maar toe waar dat nodig is voor de waterveiligheid en dan (in nauw overleg met grondeigenaren) zo natuurvriendelijk mogelijk, zodat deze ‘rijke dijken’ hoogwatervluchtplaatsen voor vogels bieden en schuilmogelijkheden voor planten en dieren (ook onder water) .
- We verbeteren de zoetwaterdynamiek en creëren waar mogelijk zoet-zoutovergangen:
    - In 2026 ligt er een gedragen brede zoetwaterstrategie voor zoetwaterbeschikbaarheid die de belangen van klimaatadaptatie, landbouw, natuur en industrie evenwichtig verbindt.

- In 2026 is in overleg met de direct belanghebbenden verkend wat de mogelijkheden zijn voor vispassages op de plaatsen waar zoet water afwatert op de Waddenzee. Overheden, boeren en natuurorganisaties lossen deze situaties waar nodig op.
- De hierboven genoemde verkenningen geven ook inzicht in de mogelijkheden om kwetsbare leefgemeenschappen mee te laten profiteren, bijvoorbeeld door de aanleg van broedeilanden, zones met kwelvegetaties of paaiplaatsen. Dit onderzoek vindt plaats in nauw overleg met de grondeigenaren en met de te ontwikkelen brede zoetwaterstrategie als uitgangspunt.
- Het is onze bedoeling dat de zoet-zoutovergang Eemszijlen/Grote Polder er de komende jaren kan komen. In de planperiode brengt een gebiedsproces de kansen rond het Amstelmeer in beeld, in nauw overleg tussen alle betrokkenen. Daarnaast willen we een zouttong bij het Lauwersmeer in het kader van de PAGW onderzoeken, ook weer in overleg met alle betrokkene, en de kansen bij de Westerwoldse Aa worden in beeld gebracht, volgend op eerdere studies met betrokken partijen. Bij al deze onderzoeken houden we rekening met de waterbeschikbaarheid en de benodigde afvoer van water. Knelpunten met visintrek in het achterland worden opgelost.

- We maken ruimte voor natuurlijke dynamiek op de eilanden, onder meer voor het versterken van sedimentatie, met als doel herstel en ontwikkeling van kwetsbare vegetatiegemeenschappen (natte duinvalleien, kwelders en pionierzones). Hiervoor onderzoeken we als eerste hoe we op de eilandstaarten situaties zonder een belangrijke waterkerende functie kunnen benutten, zodat de zee meer ruimte krijgt.
- We behouden het meegroeiend vermogen van wadplaten en kwelders en vergroten het zo nodig.
- In de planperiode wordt gewerkt aan plannen om de kustzone mee te laten groeien met de zeespiegelstijging waar dat haalbaar is langs de Waddenkust, samen met de waterschappen, Rijkswaterstaat en de grondeigenaren, Dat levert onder meer herstel en ontwikkeling van kweldervegetaties op. Het programma ED2050 laat zien dat oplossingen zowel binnen- als buitendijks kunnen liggen. De inzichten die deze activiteiten opleveren (zoals verwachtingen voor de zeespiegelstijging en de omgang daarmee) worden meegenomen bij het ontwikkelen van de genoemde brede zoetwaterstrategie.

ER-doel 2: De omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats verbeteren

In de Waddenzee zijn minder biobouwers aanwezig dan vroeger. Grootschalige zeegrasvelden zijn nagenoeg verdwenen en moeilijk terug te brengen. Met droogvallende mosselbanken gaat het beter en ook sublitorale mosselbanken lijken zich te herstellen. Maatregelen die het ecosysteem rust, tijd en ruimte geven, lijken effectief. Hier gaat het om herstel en ontwikkeling van zeegemeenschappen die door bodemberoering zijn aangetast, zoals schelpdiergemeenschappen in en op de bodem (kokkel- en spisulabanken, mossel- en oesterbanken) en zeegras.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We creëren rust op de bodem voor herstel van onderwaternatuur, in combinatie met afspraken met de visserij over een duurzaam perspectief voor de visserij:
  In de planperiode (tussen nu en 2026) realiseren we een verdere afbouw van bodemberoering in de Waddenzee door middel van een 2e uitkoopregeling Waddenfonds voor GK-vergunningen volgens eenzelfde systematiek als in de 1e tranche. Gestreefd wordt de toepassing van de uitkoopregeling gedurende de planperiode te herhalen om zo een zo groot mogelijke reductie van de bodemberoering te kunnen bewerkstelligen.
- In de planperiode (tussen nu en 2026) realiseren we een afbouw van 65% bodemzaadvisserij in de Waddenzee, conform het convenant mosseltransitie en natuurherstel.

- In 2030 is er geen sprake meer van bodemberoerende mosselzaadvisserij, conform het convenant mosseltransitie en natuurherstel.
- We brengen biobouwers terug in de Waddenzee en onderzoeken ook onder welke omstandigheden verdwenen biobouwers spontaan terugkeren. Als biobouwers zich onvoldoende hersteld hebben nadat we de bodem 10-15 jaar met rust hebben gelaten, zetten we actief beheer in om biobouwers te herstellen. Tussen 2022 en 2026 vinden op enkele geschikte locaties pilots plaats met herstel van biobouwers en herintroductie van hard substraat om de biodiversiteit op de bodem te herstellen.
    - We verbeteren de omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats ook door de inzet op rijke dijken (zie ER-doel 1).

ER-doel 3: De ecologische samenhang in het Waddengebied verbeteren

Broedvogels hebben het moeilijk, veel populaties zijn gekrompen of bijna verdwenen door afname van het broedsucces. Sommige trekvogelsoorten laten een positieve trend zien, maar de meeste hebben een negatieve trend. De biomassa van vis in de Waddenzee is sinds de jaren zeventig met 90% afgenomen door verschillende oorzaken, zoals het ontbreken van geschikte paaiplaatsen, bijvangst, temperatuurstijging en het ontbreken van onderwaterstructuren. Met dit ER-doel willen we de leefgebieden voor vogels en vissen in het Waddengebied optimaliseren en zo bijdragen aan de flyway- en swimwayfunctie van de Waddenzee.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We richten binnendijks en buitendijks broedgebieden, hoogwatervluchtplaatsen en foerageergebieden in voor weide- en wadvogels (waar dat in overleg met de grondeigenaren kan), met maatwerk voor recreatieve beleving maar vooral ook rust voor vogels. In 2026 wordt volop gewerkt aan een Waddenzee-breed netwerk van binnen- en buitendijkse broedlocaties en hoogwatervluchtplaatsen, met een focus op locaties die vanwege verzilting voor andere functies minder aantrekkelijk zijn. Met goede zonering en gastheerschap waarborgen we de noodzakelijke rust. We inventariseren de kansen in samenhang met de te ontwikkelen brede zoetwaterstrategie (zie ER-doel 1) en verkennen de manier waarop boeren kunnen helpen via Agrarisch Natuurbeheer.
- We herstellen paai- en opgroeiplaatsen voor (trek)vissen, zowel buitendijks als binnendijks, en maken vispassages en binnendijkse stroomgebieden geschikter voor vissen (zie ook ER doel 1). In 2027 voldoen alle stroomgebieden in het achterland van de Waddenzee aan de KRW-doelstellingen.
- In de planperiode gaan we in gesprek over de ontwikkeling van zilte natuurgebieden voor vogels, vissen, insecten en vegetaties op plaatsen waar zoiets kan. Deze ontwikkeling combineren we bij voorkeur met de teelt van zouttolerantere of zelfs zoutminnende gewassen of rassen en proefgebieden voor zilte teelt en viskweek. Hiervoor ondernemen we de volgende acties bij de ontwikkeling van de zoetwaterstrategie:
    - In de planperiode bekijken we als onderdeel van de integrale benadering van de kustzone waar we in natuurgebieden brakke habitats kunnen herstellen.
    - Waar zoute kwel de landbouw bedreigt, zoeken we samen met boeren naar mogelijkheden om winst voor zowel de natuur als de landbouw te bereiken.

ER-doel 4: Slimmer omgaan met sediment en de impact andere menselijke ingrepen in het systeem verminderen

De bodem van de Waddenzee en de water- en sedimentstromingen zijn van nature voortdurend in beweging, maar worden ook beïnvloed door menselijke ingrepen uit het verleden, huidige activiteiten en de gevolgen van klimaatverandering.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We willen minder baggeren en de gevolgen van baggeren en verspreiden verminderen, zonder dat dit ten koste gaat van de bereikbaarheid van de havens. Nieuwe concessies worden hierop afgestemd. Daarmee bereiken we dit:
  - In 2026 is een deel van de habitats die door baggerbezwaar worden aangetast hersteld.
  - Het baggervolume dat in de Waddenzee wordt verspreid, is in 2026 afgenomen. In welke mate het baggervolume vermindert, bepalen we op basis van een gezamenlijke analyse van de impact op de natuur en de bereikbaarheid. De resultaten krijgen een plaats in het Nationaal Waterprogramma 2028-2034.
- We verkennen welke effecten zandsuppleties buiten de Waddenzee hebben op de morfologie en ecologie in de Waddenzee en hoe we daar slimmer mee kunnen omgaan (zie ook de doelen van deelprogramma Klimaatverandering).
- We verminderen de bedreigingen door menselijke activiteiten, zoals de introductie van exoten (We sluiten aan bij het MAPAS-plan) en verontreinigingen met olie, plastic, licht en geluid:
  - In 2026 is er een plan om de introductie van nieuwe soorten in Nederland die een risico vormen voor de Waddenzee zoveel mogelijk te voorkomen.
  - In 2026 is de verspreiding van plastic vanuit het Waddengebied naar de Waddenzee teruggedrongen.
  - In 2026 zijn donkerte en rust in het Waddengebied aantoonbaar toegenomen.
  - In 2026 beschikken alle militaire oefengebieden over een geldende Natuurwetvergunning.
  - In 2025 zijn er afspraken over vliegroutes en vlieghoogtes, gebaseerd op de hoofddoelstelling van de Agenda.
  - In 2025 is er wetgeving (o.b.v. EU richtlijn) om vogelverstoring en geluidshinder door sportvliegerij en het gebruik van drones te beperken, in afstemming met Duitsland en Denemarken.
  - Uiterlijk in 2026 is er een plan van aanpak voor een transitie in de watertaxisector (mogelijk door toevoeging aan het programma Green Shipping).

ER-doel 5: De kennis over het Waddenecosysteem vergroten

In een dynamisch systeem als de Wadden speelt kennis een belangrijke rol. Er is al veel kennis beschikbaar, onder meer via lange meetreeksen, en kennisinstituten werken voortdurend aan nieuwe kennis. Maar is er ook nog veel te winnen: het borgen van langlopende programma's, het bundelen van beschikbare kennis en gezamenlijke regie.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We ontwikkelen en borgen langlopende strategische onderzoeksprogramma's, onder meer over toppredatoren in het sublitoraal, interacties in het voedselweb en het effect van plastics op de Waddenzee. Ook vergaren we kennis over het cumulatieve effect van alle menselijke activiteiten op de Waddennatuur en de manier waarop we de effecten en de baten van medegebruik tegen elkaar kunnen afwegen.
  - In 2026 werkt een consortium van kennis- en onderwijsinstellingen aan een educatieprogramma over het weer rijk en gezond maken van het Waddenecosysteem.
  - In 2026 is gedegen onderzoek naar de cumulatieve effecten beschikbaar dat als toetsingskader dient voor vergunningsverlening.
- Vanaf 2026 vindt gebiedsdekkende basismonitoring plaats die inzicht geeft in de ecologische staat van de Waddenzee en de trends daarin. We koppelen monitoring voor vergunningen aan de basismonitoring.

ER-doel 6: De internationale samenwerking versterken

Via de trilaterale samenwerking met Duitsland en Denemarken en de samenwerking in het Nederlands-Duitse Eems-estuarium bestaat er al een langjarige intensieve samenwerking met Duitsland en Denemarken. Het Quality Status Report brengt trilateraal de staat van de Waddenzeenatuur in beeld. Ook regionale overheden en stakeholders werken meer en meer samen in het Waddengebied. Tegelijk vraagt de functie van de Waddenzee binnen de internationale flyway en swimway een verdere intensivering van de samenwerking.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Het programma voor het verbeteren van het Eems Dollard Estuarium wordt in de planperiode voortgezet
- We consolideren en versterken de internationale samenwerking langs de flyways en swimways, in de Trilateral Waddensea Coöperation en de Duits-Nederlandse samenwerking in het Eems-Dollardgebied. Dit is onze inzet:
  - In 2050 beheren en beschermen Denemarken, Duitsland en Nederland de Waddenzee als één gezamenlijk natuurgebied van internationale betekenis.
  - In 2024 is een organisatie voor Werelderfgoed Waddenzee actief die de belangen behartigt op het gebied van flyway, swimway en het open landschap
  - Via het Waddenseaforum en de Partnership-hub zijn regionale overheden en stakeholders in de drie landen goed verbonden en vindt intensieve kennisuitwisseling plaats.
  - In 2025 werken Denemarken, Duitsland en Nederland gezamenlijk aan behoud en versterking van het werelderfgoed aan de hand van een gezamenlijk trilateraal beheerplan.

2 De doelen van het deelprogramma Landschap en cultureel erfgoed

Het deelprogramma Landschap en cultureel erfgoed richt zich op vier 'veranderdoelen' die aansluiten bij de strategieën van de Agenda voor het Waddengebied:

1. Het landschap in het Waddengebied gerichter behouden en versterken
2. De zichtbaarheid en robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed gerichter vergroten
3. Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen
4. De maritieme archeologie beter beschermen en het maritieme erfgoed benutten

ER-doel 1: Het landschap in het Waddengebied gerichter behouden en versterken

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2022 is een gezamenlijk Waddenatelier operationeel waar initiatiefnemers 'aan de voorkant' kunnen meedenken over ruimtelijke ontwikkelingen.
- In 2023 hebben we de leidende principes en ruimtelijke vertrekpunten van de Agenda verwerkt in de regionale energiestrategieën voor Noord-Holland, Fryslân en Groningen (RES 2.0). We gaan het RES traject overigens nadrukkelijk niet overdoen!
- In 2026 hebben de partijen hun kennis over landschap en cultureel erfgoed en de ruimtelijke kwaliteiten in het Waddengebied samengebracht. De Waddenacademie (kennisregisseur voor het Waddengebied), het RCE en de Waddenprovincies spelen hier een belangrijke rol in.

ER-doel 2: De zichtbaarheid en robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed gerichter vergroten

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is er een gezamenlijk plan en zijn verschillende projecten in uitvoering die beeldbepalende landschappelijke en cultuurhistorische waarden zichtbaar maken (denk aan oude maren, zijlen, terpen en wierden, etc.). De Basiskaart Landschap en Erfgoed en de waardering van het landschap door bewoners van het gebied zijn hiervoor de basis.
- We zetten het cultureel erfgoed in om verbindingen te leggen, bijvoorbeeld door oude overgangen tussen het land en het achterland benutten (denk aan kwelders, Noordpolderzijl, Holwerd en Zwarte Haan). Dit gebeurt in samenhang met de initiatieven Integrale kustzone en Versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust uit het UP.

ER-doel 3: Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2023 hebben we de kernwaarden van het Waddengebied gedefinieerd, zoals openheid, duisternis, stilte en rust, gebruikmakend van de cluster-vensterbenadering. Dit gebeurt met betrokkenheid van de partijen in het Waddengebied, waaronder partijen uit landbouw en recreatie.
- In 2026 wordt het Dark Sky convenant verder uitgevoerd en zoeken we naar nieuwe partners, ook trilateraal.

ER-doel 4: De maritieme archeologie beter beschermen en het maritieme erfgoed benutten

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is de kennis over scheepswrakken en andere maritieme archeologie goed toegankelijk. Ook is bekend welke bedreigingen er zijn en hoe de vindplaatsen beschermd kunnen worden.
- In 2026 zijn de historische karakteristieken van de havenplaatsen en hun verbinding met de Waddenzee versterkt. Het toerisme in de havenplaats is mede daardoor in 2026 toegenomen.

3 De doelen van het deelprogramma Bereikbaarheid

Het deelprogramma Bereikbaarheid richt zich op het duurzaam bereikbaar houden en maken van het Waddengebied en kent in dat verband vier 'veranderdoelen':

1. Bereikbaarheid garanderen
2. Mobiliteit verduurzamen
3. Vaargeulonderhoud optimaliseren
4. Nieuwe mobiliteitsoplossingen voor de lange termijn ontwikkelen: emissieloos, impactarm en adaptief

ER-doel 1: Bereikbaarheid garanderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In de planperiode, en ook daarna, is de bereikbaarheid van de eilanden en de grotere havens gegarandeerd.

ER-doel 2: Mobiliteit verduurzamen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Vanaf 2022 worden in de gehele vervoersketen duurzame keuzes gemaakt en vanaf 2026 worden deze bij de aanbesteding vertaald in concessies.
- Uiterlijk 2030 wordt CO_2-neutraal gebaggerd en de aanbestedingen voor Vaargeulonderhoud Waddenzee anticiperen daarop.

ER-doel 3: Vaargeulonderhoud optimaliseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Uiterlijk vanaf 2026 wordt er nog slimmer gebaggerd. Het streven is een meetbare positieve bijdrage aan de natuur te leveren, bijvoorbeeld door minder te baggeren, het sediment anders te verspreiden in de Waddenzee, het baggermateriaal te gebruiken voor natuurherstel of andere baggermethoden of stortlocaties toe te passen.
- Voor verdere optimalisering start uiterlijk in 2026 structurele monitoring waarmee we de samenhang tussen de bereikbaarheid, het baggeren, de morfologie en de impact op de natuur in beeld brengen.

ER-doel 4: Nieuwe mobiliteitsoplossingen voor de lange termijn ontwikkelen: emissieloos, impactarm en adaptief

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Het Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030 is gestart, met als streven dit in 2023 af te ronden. Daarna kan besluitvorming over het vervolg plaatsvinden.
- Vanaf 2022 geven we uitvoering aan de Transitieschets Duurzame Mobiliteit Waddengebied van Programma naar een Rijke Waddenzee (2021), volgens het principe ‘veilig, robuust, beschikbaar en betrouwbaar’. Te denken valt aan:
    - mobiliteitsplannen voor vervoer naar de haven, van en naar de eilanden en op de eilanden met aandacht voor onder meer (het scheiden van) vervoersstromen (forens, toerist, vracht), de aard van het vervoer en het voor- en natraject;
    - technologische ontwikkelingen voor (veer)boten of bijdragen daaraan: emissieloze, ondiepe, impactarme en innovatieve vlootconcepten (in time, on time, at tide).

4 De doelen van het deelprogramma Klimaatverandering

Centrale opgave is het realiseren van een veilig en veerkrachtig Waddengebied dat veranderingen van het klimaat kan opvangen en kan meebewegen, voor de bescherming van de mens en van de flora en fauna in het Waddengebied. Uitgangspunt is dat zowel nationaal als internationaal de afspraken van Parijs ingevuld worden.
De focus in dit deelprogramma ligt op *adaptatie* aan de effecten van klimaatverandering: hoe kunnen we omgaan met de effecten van klimaatverandering in het Waddengebied? De deelprogramma's Energietransitie, Landbouw en Overige activiteiten gaan in op het tegengaan van klimaatverandering in het Waddengebied (*mitigatie*) en de gevolgen daarvan voor het Waddengebied.

Het deelprogramma Klimaatverandering is erop gericht de effecten van klimaatverandering op het Waddengebied te verminderen. Daarbij werken we met vijf 'veranderdoelen':

1. De effecten van klimaatverandering op het Waddengebied beter in beeld brengen
2. De klimaatadaptieve kustzone integraal versterken
3. Zoetwater langs de kust en op de eilanden beter vasthouden
4. De natuur robuuster maken voor klimaatverandering
5. Het zandvolume in de kust op orde houden en laten meegroeien met de zeespiegelstijging

Alle sectoren krijgen te maken met klimaatverandering: natuur, landbouw, visserij, recreatie en toerisme en ook de bewoners in het gebied. Sectoren zullen weerbaarder moeten worden om in te kunnen spelen op de effecten van klimaatverandering. De natuur moet robuuster worden, met kwelders en wadplaten die kunnen meegroeien met de zeespiegelstijging en aanwezigheid van voldoende natuurlijke habitats die ook bij andere omstandigheden (hogere temperatuur, meer droogte en wateroverlast) robuust genoeg zijn om als leefgebied voor soorten te dienen en verschuivingen te kunnen opvangen. De landbouw moet minder kwetsbaar worden voor droogte, wateroverlast en verzilting en dat vraagt bijvoorbeeld om een goede zoetwaterstrategie. Ook andere deelprogramma's besteden daarom aandacht aan het omgaan met de effecten van klimaatverandering.

ER-doel 1: De effecten van klimaatverandering op het Waddengebied beter in beeld brengen

Nu al zien we de effecten van de klimaatverandering in het Waddengebied. In de toekomst worden de effecten van klimaatverandering naar verwachting groter en gaat de zeespiegel sneller stijgen. Hoe snel dit gaat en wat de effecten zullen zijn op de natuurdoelen voor de Waddenzee en de functies in het Waddengebied, is deels nog onzeker. De effecten hangen af van tal van factoren, zoals de veranderende morfologische dynamiek, watertemperatuur, zuurgraad, neerslag-patronen en het aanpassend vermogen van de natuur en andere functies. Juist in een dynamisch systeem als de Waddenzee en het Waddengebied zijn monitoring en onderzoek belangrijk om te kunnen anticiperen op de effecten van klimaatverandering.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2023 is een NWO-programma operationeel om de effecten van zeespiegelstijging en de veranderende morfologie op de natuur in beeld te brengen. Kennisvragen zijn:

  - In welke mate kunnen de bodem, platen en kwelders van de Waddenzee mee blijven groeien met de zeespiegelstijging en wat voor blijvend effect heeft dit, ook na 2050?
  - Wat betekent dit voor de natuur?
  - Wat zijn de effecten van opwarming van het zeewater op habitats en soorten?
  - Wat zijn de effecten van onregelmatigere neerslagpatronen op de Waddenzee en Waddengebied?
  - Wat zijn de effecten van een veranderende zuurgraad op de Waddenzee en de mogelijkheid voor het verlenen van ecosysteemdiensten?
- In 2022 is onder regie van de Waddenacademie een Kennisagenda voor het Waddengebied opgesteld met kennisvragen over de effecten van klimaatverandering op de verschillende functies in het Waddengebied. Onderdeel hiervan is een verkenning van programma's die al lopen en de manier waarop deze geïntegreerd kunnen worden in de kennisagenda, wie de nieuwe kennisvragen gaat uitvoeren en hoe dit gefinancierd wordt.
- In het verlengde van het onderzoek 'An assessment of present day and future sea level rise at the Dutch Waddensea' (2020) vindt drie-jaarlijks verslaglegging plaats van het uitgevoerde onderzoek naar zeespiegelstijging, bodemdaling en sedimentatie in de hele Waddenzee (inclusief het estuarium). De studie die in 2018 onder auspiciën van de Waddenacademie is uitgevoerd (Sea level rise, subsidence and morphodynamics in the Dutch Wadden Sea; 2030, 2050, 2100, Netherlands Journal of Geoscienses) wordt vijf-jaarlijks herhaald. Daarnaast vindt onderzoek plaats naar de effecten van temperatuurstijging, veranderende zuurgraad en onregelmatigere neerslagpatronen (droogte, wateroverlast). De resultaten hiervan vormen input voor eventuele aanpassing van de strategieën van de Agenda voor het Waddengebied 2050 of het Uitvoeringsprogramma bij de volgende herziening van deze documenten.
- De kennisagenda, de bijbehorende kennisvragen en de resultaten van onderzoek stemmen we binnen de trilaterale samenwerking nauw af met Denemarken en Duitsland.
- De impact van versnelde klimaatverandering, met effecten als zeespiegelstijging, hogere watertemperaturen, veranderende zuurgraad en veranderende neerslagpatronen, zijn in 2022 onderdeel van de Basismonitoring.

ER-doel 2: De klimaatadaptieve kustzone integraal versterken

Bij nieuwe dijkversterking zoeken we actief naar mogelijkheden om opgaven op het gebied van natuurherstel en natuurontwikkeling, recreatie en regionale economie te combineren in een integrale gebiedsgerichte aanpak.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Dijkversterking in het Waddengebied combineren we waar mogelijk met andere opgaven in het gebied. In 2023 is duidelijk waar welke concepten voor innovatieve dijkconcepten en klimaatadapatieve kustzones kans van slagen hebben en waar niet. We verkennen de kansen hiervoor met het concept '*water as leverage*' (water als hefboom). Onderdeel hiervan is ook hoe financieringsstromen voor waterveiligheid en andere bronnen gebundeld kunnen worden ingezet, bijvoorbeeld via een 'kustfonds'.
- In de huidige en komende MIRT-verkenningen zoeken we altijd de koppeling met andere opgaven in het gebied.
- Langs de Waddenkust is sprake van een brede kustzone waar ruimte is voor sedimentatie om mee te groeien met de zeespiegelstijging. In 2026 zijn verschillende projecten in uitvoering waarbij we ervaring opdoen met het versterken van sedimentatie in combinatie met natuurherstel. Daarbij houden we vanzelfsprekend rekening met de hoogwaardige functie van het Waddengebied voor de landbouw, maar ook met de ruimte die de Waddenzee nodig heeft (grote open verbindingen).

ER-doel 3: Zoetwater langs de kust en op de eilanden beter vasthouden

Het grondwater op de eilanden en langs de kust is grotendeels zout. Bovenop het zoute grondwater heeft zich een zoetwaterlens gevormd. Landbouwgewassen zijn hier afhankelijk van. Bodemdaling en klimaatverandering (zeespiegelstijging, langere droogteperioden) leiden tot verzilting en meer vochtverlies. Dit komt samen met andere ontwikkelingen: de gevolgen van klimaatverandering voor de zoetwateraanvoer, de toenemende zoetwatervraag van de industrie, zoutindringing bij de sluizen en initiatieven voor zoetzoutverbindingen ten behoeve van de natuur. We anticiperen hierop door een zoetwaterstrategie te ontwikkelen die aansluit op het Deltaprogramma Zoetwater.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is een zoetwaterstrategie voor de regio ontwikkeld (zie ook doelen van de deelprogramma's Natuur van Wereldklasse en Landbouw). Vanaf 2023 wordt deze zoetwaterstrategie gevolgd in het hele Waddengebied. De zoetwaterstrategie is afgestemd met het Deltaprogramma Zoetwater.
- In 2023 is een Waddenbreed kennis- en monitoringprogramma voor verzilting langs de kust operationeel (verspreiding, mogelijkheden om verzilting tegen te gaan en het omgaan met verzilting). Een Kenniscentrum verzilting is hier onderdeel van.
- In 2026 hebben we zoutwaterindringing via de zeesluizen, schutsluizen, spuiwerken en dergelijke zoveel mogelijk voorkomen.
- Op regionaal niveau vergroten we de beschikbaarheid van zoetwater door water langer vast te houden en de bergingscapaciteit te vergroten (bijvoorbeeld in de boezem of zoetwaterbuffers). In 2026 hebben we per deelgebied een plan ontwikkeld om - in samenwerking met landbouw, bewoners, natuurorganisaties en overige partijen - voldoende capaciteit te creëren voor het opvangen en vasthouden van zoetwater, waar mogelijk in combinatie met natuur (bijvoorbeeld hoogwatervluchtplaatsen) en recreatie.
- Uiterlijk in 2026 zijn het spuiregime en het bergingsvolume rond de Waddenzee in evenwicht, zodat er het hele jaar door een geleidelijk toestroom van zoetwater richting Waddenzee en brakwaterzones plaatsvindt (ten behoeve van een lokstroom, het voorkomen van te wisselende zoutgradiënten en de nutriëntentoevoer). Daarbij houden we rekening met de verdringingsreeks en streven we ernaar dat alle gebruikers voldoende zoetwater tot hun beschikking hebben.
- De havens werken toe naar efficiënter gebruik van proceswater en investeren in een grotere productie van proceswater uit nieuwe bronnen, zoals effluent van RWZI's of ontzilting met zonne-energie. In 2026 zijn drie pilots uitgevoerd (dit gebeurt in aansluiting bij het initiatief voor een zoetwaterstrategie, zie doelen voor deelprogramma Natuur van Wereldklasse).
- Daarnaast hanteren we de gebruikelijke verdringingsreeks.
- Grote zoetwatergebruikers in en om het Waddengebied (zoals datacentra) gaan uiterlijk in 2024 zoetwaterneutraal werken (met hergebruik of andere technische oplossingen). Dit kan aansluiten op de innovatievoornemens van de havenbedrijven.

ER-doel 4: De natuur robuuster maken voor klimaatverandering

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De staat van het voedselweb bepaalt voor een groot deel of de Waddenzee klimaatrobuust is en wordt leidend voor het leveren van ecosysteemdiensten. Vanaf 2024 bepalen wetenschappers, overheden, natuurorganisaties en gebruikers jaarlijks de staat van het voedselweb. Op basis daarvan kan het gebruik bepaald worden.
- In 2022-2024 vindt onderzoek plaats door voedselwebdeskundigen (ecologen) dat duidelijkheid biedt over de arealen (twee tot drie grote gebieden) die moeten worden vrijgesteld van alle bodemberoerende activiteiten en visserij.

- Op basis van onderzoek en monitoring in gesloten gebieden en in vergelijkbare gebieden waar wel bodemberoering en visserij plaatsvindt, ontstaat een beeld van de mate waarin het voedselweb en de biobouwers zich herstellen. Dit sluit aan bij de afspraken gemaakt in Viswad.
- In 2026 zijn plannen uitgewerkt om het invangen van sediment in kombergingsgebieden in de Waddenzee te vergroten. In samenwerking met stakeholders bepalen we in 2022-2024 waar dit mogelijk is.
- Zandsuppleties boven de eilanden voeren we vanaf 2022 zo uit dat ze positief uitwerken op de natuurwaarden in de Noordzeekustzone en de Waddenzee.
- In 2026 zijn projecten in uitvoering waarmee we ervaring opdoen met het versterken van zowel de natuur als de sedimentatie van zand en slib op de platen en langs de kust.
- In 2026 zijn stuifdijken zonder waterkerende functie waar mogelijk doorlaatbaar, om de eilandpunten dynamischer te maken, veroudering van habitats tegen te gaan, de variatie en biodiversiteit te vergroten (verjonging kwelders, jonge duinen en natte duinvalleien) en ruimte te geven voor voldoende zandtransport naar en sedimentatie in de Waddenzee.
- In 2026 zijn plannen gereed of in uitvoering om de natuur in de Waddenzee klimaatrobuuster te maken door minimaal twee afgesloten zeearmen weer in verbinding met de Waddenzee te brengen. De bevindingen van de werkgroep PAGW open zout-zoutverbindingen geven inzicht in de zeearmen die als eerste kunnen worden aangesloten. In een later traject volgen waar mogelijk andere verbindingen. Vanzelfsprekend doen we dit in overleg en rekening houdend met gebruikers en bewoners. Daarbij denken we aan:
  - Lauwersmeer
  - Amstelmeer (eventueel zoet-zoutverbinding buitendijks)
  - Oude zeearm Harlingen
  - Verbinding IJsselmeer-Waddenzee via Wieringerhoek en Vismigratierivier
  - Verbinding Drentsche Aa en Hunze met de Waddenzee
  - Westerwoldsche Aa

De bovenstaande uitwerking van klimaatrobuustheid komt in nauw overleg met de deelprogramma's Natuur van Wereldklasse en Landbouw tot stand.

- Het gesprek om waar mogelijk te stoppen met activiteiten in en onder de Waddenzee en in het Waddengebied die (mogelijk) bodemdaling veroorzaken, zoals delfstofwinning wordt in de planperiode verder gevoerd. Leidend hierin is het onderzoek van de Waddenacademie. Er worden geen nieuwe concessies afgegeven en lopende concessies worden niet verlengd.
- In 2026 bieden overheden de landbouw en de visserij in het Waddengebied actief ondersteuning (met kennis en financieel) bij het aanpassen van deze sectoren aan klimaatverandering en de stappen die voor deze sectoren vanwege klimaatverandering noodzakelijk zijn om de doelstellingen van de Waddenagenda 2050 te behalen.

- We belonen adaptatie: vanaf 2025 nemen alle overheden maatregelen om consumenten te stimuleren alternatieve producten uit het Waddengebied te gebruiken die worden geproduceerd in het kader van klimaatadaptatie.

ER-doel 5: Het zandvolume in de kust op orde houden en laten meegroeien met de zeespiegelstijging

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We houden de Basiskustlijn bij de eilanden met zandsuppleties in stand. Deze werkwijze wordt drie-jaarlijks geëvalueerd.
- In het onderzoeksprogramma Kustgenese en het Deltaprogramma wordt onderzocht in welke mate de zandsuppleties moeten toenemen bij een mogelijk versnelde zeespiegelstijging.
- Met pilots onderzoeken we of het gesuppleerde zand zich tijdig naar de platen en kwelders van de Waddenzee verspreidt en wat de effecten van (extra) zandsuppleties zijn op de sedimentsamenstelling en ecologie.
- Waar nodig volgen meer pilots en wordt de zandsuppletie aangepast.

5 De doelen van het deelprogramma Energietransitie

Het tegengaan van klimaatverandering is essentieel voor de beide hoofddoelstellingen van de Agenda voor het Waddengebied 2050. De energietransitie is daar onlosmakelijk mee verbonden en staat hoog op de internationale politieke agenda. De internationale afspraken hebben in Nederland een vertaling gekregen in het nationale Klimaatakkoord (in 2030 49% minder CO_2-uitstoot t.o.v. 1990, in 2050 95% minder uitstoot). In de Agenda voor het Waddengebied 2050 en het Uitvoeringsprogramma hebben de samenwerkende partijen géén aparte ambitie voor dit onderwerp in het Waddengebied opgenomen. Het deelprogramma Energietransitie richt zich op het goed begeleiden van de energietransitie in het Waddengebied en het benutten van de kansen die de energietransitie biedt, passend bij de andere doelstellingen van de Agenda, met name de doelstellingen voor natuur, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid.

In de doelen voor de energietransitie vatten we energie breed op: het gaat om elektriciteit, warmte en brandstof én om de infrastructuur die nodig is voor opslag en transport. We werken met drie 'veranderdoelen':

1. Het gebruik van fossiele brandstoffen in het Waddengebied verminderen, onder andere door energiebesparing
2. De energietransitie (en de kansen die deze transitie biedt) zo vormgeven dat de impact op de natuurkwaliteit en de ruimtelijke kwaliteit neutraal of positief is
3. De ontwikkeling en toepassing van innovatieve energieoplossingen stimuleren, gericht op energieneutraliteit en zelfvoorzienendheid van de Waddeneilanden of andere delen van het Waddengebied

ER-doel 1: Het gebruik van fossiele brandstoffen in het Waddengebied verminderen, onder andere door energiebesparing

Concrete doelen voor de planperiode die bijdragen aan energiebesparing en het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen in het Waddengebied staan bij de doelen van de deelprogramma's Bereikbaarheid (duurzame vervoersketen, CO_2-neutraal baggeren), Landbouw (verder verduurzamen landbouw, aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw, grotere bijdrage van de landbouw aan doelen voor energie en *biobased economy*), Leefbaarheid (programmalijnen duurzame energie en circulaire economie) en Havens (transitie naar duurzame havens).

ER-doel 2: De energietransitie (en de kansen die deze transitie biedt) zo vormgeven dat de impact op de natuurkwaliteit en de ruimtelijke kwaliteit neutraal of positief is

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Vanaf 2021 zoeken we extra ruimte voor doorvoer en aanlanding van met name elektriciteit van de windparken ten noorden van de Waddeneilanden. Met betrokkenheid van bewoners en belanghebbenden vindt zorgvuldige besluitvorming plaats over de aanleg en aanlanding van kabels en leidingen in het Waddengebied. We nemen hierbij de leidende principes en ruimtelijke vertrekpunten uit de Agenda in acht en ook het uitgangspunt van de Agenda om in beginsel aan te sluiten bij bestaande corridors (in het westen nabij Den Helder en in het oosten nabij de Eemshaven). Voor het goede gesprek over mogelijke beleidskeuzes benutten we vanzelfsprekend de governance-structuren voor het Waddengebied: Bestuurlijk Overleg Waddengebied, Omgevingsberaad Waddengebied, Beheerautoriteit Waddenzee.
- In 2022 hebben overheden én stakeholders een gezamenlijk beeld geschetst van de manier waarop we de energietransitie in het Waddengebied kunnen vormgegeven met een neutrale of positieve impact op de hoofddoelstelling voor de Waddenzee. De Agenda voor het Waddengebied, het Klimaatakkoord en andere bestaande beleidskaders als Nationale

en provinciale omgevingsvisies en regionale en lokale energieprogramma's vormen het vertrekpunt. De schets brengt in beeld wat er wel kan, maar ook wat er niet kan. Hierbij leggen we de relatie met bestaande hulpmiddelen en instrumenten. Het eindresultaat is geen vastgesteld beleidskader, maar een nieuw instrument: 'Mogelijkheden energietransitie Waddengebied' (inclusief kaartbeelden en afwegingskader). Dit instrument biedt ondersteuning bij c.q. geeft richting aan toekomstige beleidskeuzes en gebiedsprocessen. Op deze manier vindt een verdieping en verbreding plaats van de cluster-vensterbenadering.

- In 2023 is het instrument 'Mogelijkheden energietransitie Waddengebied' in de relevante landelijke, regionale en lokale planprocessen toegepast, in ieder geval ook in de processen voor de 2.0-versies van de Regionale Energiestrategieën voor de regio's Noord-Holland Noord, Fryslân en Groningen, het Nationaal Waterprogramma (en Programma Noordzee), de Verkenningen aanlanding op zee (VAWOZ) en de Transitievisies Warmte van de eiland- en kustgemeenten. We gaan het RES proces overigens nadrukkelijk niet overdoen!
- Het instrument 'Mogelijkheden energietransitie Waddengebied' is vertaald in de relevante maatregelen in het Uitvoeringsprogramma vanaf 2026 (onder meer in de deelprogramma's Landschap, Havens, en Landbouw).
- In 2023 is in beeld gebracht met welke (economische) beleidslijnen en -programma's we de kansen benutten die de energietransitie biedt voor het creëren van werkgelegenheid in het Waddengebied, bijvoorbeeld met (kennisontwikkeling over) offshore windparken, waterstof(opslag) en chemie. Daarmee willen we bepalen óf een aanvullende actie in het kader van de Agenda voor het Waddengebied 2050 toegevoegde waarde heeft.

ER-doel 3: De ontwikkeling en toepassing van innovatieve energieoplossingen stimuleren, gericht op energieneutraliteit en zelfvoorzienendheid van de Waddeneilanden of andere delen van het Waddengebied

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is geïnvesteerd in een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied, onder andere via het Waddenfonds en het Nationaal Programma Groningen.
- In 2023 hebben we de voorwaarden die de Agenda verbindt aan opschaling van experimenten voor energetische innovaties en de reguliere toepassing hiervan, concreet en eenduidig uitgewerkt.
- Uiterlijk in 2026 wordt voor energieopwekking die negatieve impact heeft op natuur of landschap of overlast veroorzaakt, een vergunning (Mijnbouwwet of omgevingsvergunning) van beperkte duur verleend. De installaties worden z.s.m. opgeruimd, rekening houdend met rendabele exploitatie. Het doel is sneller in te kunnen spelen op nieuwe innovatieve energietechnieken.
- In 2026 is voldoende kennis beschikbaar over innovatieve technieken die passen bij de karakteristieken van het Waddengebied, zoals getijde-energie, golfenergie en vergisting van biomassa.

6 De doelen van het deelprogramma Leefbaar Waddengebied

De vraagstukken over leefbaarheid zijn op de Waddeneilanden anders dan op de vaste wal. Op de vaste wal kunnen bewoners en bedrijven gebruik maken van voorzieningen in naburige dorpen of steden. Op de eilanden is dit achterland er niet en dat beperkt het handelingsperspectief. Voor de vastewalkust ligt de focus in deze planperiode op het versterken van de beleving van de Waddenkust. De doelen daarvoor staan in hoofdstuk 7 (deelprogramma Recreatie en toerisme).

In dit hoofdstuk 6 staan de doelen voor leefbaarheid op de Waddeneilanden. De geïsoleerde ligging van de eilanden brengt met zich mee dat wonen, werken en leven zich voor de meeste inwoners op het eiland afspeelt. Daardoor leidt leefbaarheid op de eilanden tot meerdere opgaven die sterk met elkaar verweven zijn. De ‘starter’ die in de horeca werkt, kan bijvoorbeeld ’s avonds niet meer naar huis, maar huurwoningen zijn er nauwelijks en koopwoningen zijn onbetaalbaar. Oplossingen moeten daarom in samenhang worden ingezet. Daarvoor is het Programma Brede Welvaart Waddeneilanden ontwikkeld, dat met vijf programmalijnen invulling geeft aan die samenhang:

1. Goed wonen en leven
2. Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen
3. Optimaal Bereikbaar & Verbonden
4. Duurzame Energie
5. Circulaire Economie

Voor iedere programmalijn zijn ‘veranderdoelen’ (ER-doelen) en concrete subdoelen voor de planperiode vastgesteld.

- Programmalijn 1: Goed Wonen & Leven -

De opgave voor de eilanden is het behoud van een levendige eilandergemeenschap, waarbij wonen, werken, onderwijs en zorg ook voor de toekomstige generaties mogelijk blijven. Scholen, zorg en maatschappelijke ondersteuning moeten op de eilanden beschikbaar zijn – je rijdt immers niet even naar een buurgemeente - en dat is relatief duur. Voor de werkende bevolking op de eilanden is het moeilijk aan een passende woning te komen. Door de schaarse ruimte en kwetsbare natuur zijn de huizen duur en de mogelijkheden om nieuwe woningen te bouwen zijn beperkt. Hierdoor vertrekken jonge mensen en blijven potentiële nieuwe eilanders weg.

ER-doel 1: Meer passende woningen realiseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2022 is sprake van adequate handhaving. Er is inzicht in het gebruik van de woningen, er zijn wettelijke bepalingen en er is voldoende capaciteit om goed te handhaven.
- In 2022 is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van ‘building with nature’. In 2025 starten we met een pilot ‘building with nature’.
- In 2025 is ten minste één pilot uitgevoerd met *tiny houses*.
- In 2022 is een onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan personeelshuisvesting.
- In 2026 zijn op de eilanden in totaal 20 huurwoningen specifiek voor personeelshuisvesting beschikbaar gekomen.
- In 2025 gebruiken we de vergunning voor tijdelijke huisvesting om de tijdelijke piek in de woningmarkt op te vangen (20 jaar).
- In 2026 zijn op de eilanden extra woningen tot stand gekomen: 20 sociale huurwoningen, 12 koopwoningen of middeldure huurwoningen, 18 betaalbare sociale woningen en 16 zelfstandige studio’s.
- Nieuwbouwplannen worden mogelijk gemaakt met een ‘onrendabele toppenfonds’ of koopgarantconstructie.
- Wet- en regelgeving zijn aangepast specifiek voor de kleinschaligheid op de Waddeneilanden.
- In 2026 zijn op elk eiland panden geherstructureerd naar kleinschalige wooneenheden, personeelswoonruimte, sociale huur- en koopwoningen.

ER-doel 2: Multifunctionele accommodaties versterken en maatschappelijke voorzieningen optimaliseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2025 heeft Terschelling op een nieuwe locatie een gymzaal en dorpshuis gekregen (de Stoek).
- In 2026 staat in de dorpskern van Schiermonnikoog duurzame nieuwbouw voor wonen, werken en leren.
- In 2026 heeft de Energiecentrale Schiermonnikoog een nieuwe bestemming gekregen met wooneenheden en kantoor-/bedrijfsruimtes.
- In 2023 zijn onderzoeken naar de haalbaarheid van maatschappelijke voorzieningen op elk eiland beschikbaar.
- In 2023 hebben we een onderzoek uitgevoerd naar ontschotting van financieringsstromen.
- In 2026 heeft Ameland een woon-zorgcomplex met 44 zorgwoningen.
- In de planperiode is onderzoek naar e-health uitgevoerd.
- In de planperiode komen nieuwe werk- en leeropleidingen beschikbaar voor toerisme, horeca, groen en zorg (mbo).

- Programmalijn 2: Toekomstbestendig Ondernemen en Ontwikkelen -

Vooral in de piek van het seizoen ervaren de eilanden een tekort aan werknemers, onder meer doordat de mogelijkheden voor forenzen beperkt zijn. Om te kunnen werken op het eiland, moet je er ook kunnen wonen. Horeca en toerisme, maar ook andere sectoren hebben te maken met een tekort aan (gekwalificeerd) personeel. Daarnaast is het aanbod van werk (te) eenzijdig aan recreatie en toerisme gerelateerd.

ER-doel 3: De economie verbreden

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn minimaal tien initiatieven ondersteund in een bedrijvenverzamelgebouw.
- In 2026 is minimaal één bedrijvenverzamelgebouw gereed.
- In 2024 is voor ieder eiland bekend hoe een toekomstbestendig bedrijventerrein eruit ziet en wat de mogelijkheden zijn.
- In 2026 is een kennisnetwerk voor lokale voedselproductie op de Waddeneilanden actief en vindt uitwisseling van lokaal geproduceerd voedsel tussen de vijf eilanden plaats. Zo is maatwerk per eiland mogelijk en ontstaan voor iedere productielijn voldoende afzetmogelijkheden.

ER-doel 4: Gastvrijheidssector verstevigen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 hebben we ten minste 25 duurzame initiatieven gerealiseerd voor de toeristische basisinfrastructuur.
- De samenwerking met jonge start-ups is in 2026 verstevigd en als onderdeel daarvan zijn ten minste vijf projecten uitgevoerd.
- In 2023 hebben we een monitoringssysteem voor de gastvrijheid op de eilanden opgezet.
- In 2026 zijn ten minste tien investeringen gedaan in de publieke infrastructuur.

ER-doel 5: De continuïteit en kwaliteit van het onderwijs verhogen en werken en leren combineren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn op Schiermonnikoog en Terschelling LOC's gerealiseerd.
- In 2024 zijn de mogelijkheden voor LOC’s op andere eilanden onderzocht en waar nodig is een start gemaakt met verdere ontwikkeling.
- In 2026 zijn op ten minste drie eilanden projecten uitgevoerd met netwerkinitiatieven, zoals de Waddencampus.
- In 2026 zijn bestaande onderwijsinitiatieven uitgebreid met nieuwe samenwerkingspartners.
- Onze inzet is dat binnen vijf jaar een sterk en betrokken netwerk actief is dat jaarlijks zo’n tien kennis- en onderwijsinstellingen naar het eiland weet te trekken en jaarlijks 100 studenten aantrekt.
- Alle eilanden hebben in 2026 een eigen Academy.

- Programmalijn 3: Optimaal Bereikbaar & Verbonden -

Betrouwbare bereikbaarheid is cruciaal voor de economie, leefbaarheid en vitaliteit van de Waddeneilanden. Bewoners en werknemers zijn afhankelijk van een betrouwbare, jaarronddienstregeling en digitale verbindingen. Ook op de eilanden zelf is er een opgave: de leefbaarheid en de kernwaarden borgen met meer toekomstgerichte en duurzame mobiliteit op het eiland.

ER-doel 6: Werken aan betere bereikbaarheid

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2025 hebben we ten minste vijf projecten uitgevoerd ten behoeve van het flexibel inrichten van het OV en/of gebruik van deelauto's.
- In 2026 zijn ten minste drie projecten voor ketenoptimalisatie uitgevoerd.
- In 2026 is op ten minste één eiland een pilot uitgevoerd met autonoom goederenvervoer.

ER-doel 7: Het vervoer verduurzamen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is op ieder eiland ten minste één project gerealiseerd op het gebied van bewegen, actief en gezond.
- In 2026 zijn minimaal drie duurzame voorzieningen gerealiseerd langs fiets- en wandelpaden.
- In 2026 zijn minimaal vijf ondernemers gestimuleerd om elektrische laadpalen voor fietsen te plaatsen.
- In 2023 is voor alle havens aan de vaste wal een plan gereed om parkeerplaatsen duurzaam in te richten.
- In 2023 hebben we geïnventariseerd welke eilanden in aanmerking komen voor Green Shipping.
- In 2026 is ten minste één autoluwe overtocht uitgevoerd met een effectmeting.
- In 2024 weten we hoe emissieloos transport eruitziet en hoe we dit kunnen implementeren.
- In 2026 is ten minste één pilot met emissieloos goederenvervoer uitgevoerd (zie ook de doelen voor deelprogramma Bereikbaarheid).
- In 2025 heeft ieder eiland een start gemaakt met het duurzaam inrichten van de havens.

ER-doel 8: Digitale en mobiele dekking optimaliseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn alle eilanden voorzien van een volledig dekkend glasvezelnetwerk.
- In 2026 zijn op ieder eiland de effecten van digitale en mobiele netwerken op geluid, licht, verkeersbewegingen en luchtkwaliteit gemeten.
- Op elk eiland worden inwoners betrokken bij de monitoring (participatieproject).

- Programmalijn 4: Duurzame Energie -

De eilanden zijn een maatschappij in het klein en daarmee heel geschikt als pilotgebied en etalage voor nieuwe duurzame energietechnieken. Bij de ligging in een natuurgebied van wereldklasse past een hoge standaard op het gebied van duurzaamheid. Tegelijkertijd brengt de ligging in een Natura 2000-gebied en Unesco Werelderfgoed beperkingen met zich mee. Dit maakt de energietransitie op de Waddeneilanden een nog grotere uitdaging dan aan de vaste wal.

ER-doel 9: Energiesysteem robuuster en innovatiever maken

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In de planperiode richten we op een of meer eilanden een slim energiesysteem in en gebruiken dat als pilot voor de overige eilanden.
- In de planperiode ondersteunen we uitbreiding van bestaande slimme, duurzame energiesystemen en verdere integratie met nieuwe opwekkers, verbruikers en waar nodig opslag, om netcongestie op te lossen of te voorkomen.
- In de planperiode bereiken we zo snel mogelijk verduurzaming door daadkrachtige samenwerking tussen eilander, stakeholders en netbeheerder. De leerervaringen benutten we op de andere eilanden.

ER-doel 10: Eilander gebouwen sneller verduurzamen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In de planperiode vindt een inventarisatie van monumentale panden plaats en in 2025 is op alle eilanden een aantal panden verduurzaamd.
- In de planperiode vindt een inventarisatie van maatschappelijke gebouwen plaats en in 2025 is op alle eilanden een aantal gebouwen verduurzaamd.
- In de planperiode vindt een inventarisatie van recreatiewoningen plaats en in 2025 is op alle eilanden een aantal woningen verduurzaamd.

ER-doel 11: Eilander eigenaar- en ondernemerschap in de energietransitie tot stand brengen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn verschillende mogelijkheden onderzocht voor de manier waarop manier waarop eilanders kunnen participeren in het opwekken van energie.
- Op ten minste één eiland is een project van start gegaan met de participatie van eilanders in de collectieve opwekking.
- Op ten minste één eiland is een campagne opgezet voor het oplossen van energiearmoede.
- Op ten minste één eiland zijn energiecoaches en betere voorlichting ingezet om energie te besparen.
- Duurzame projecten worden aangejaagd en versneld.
- Verduurzaming komt zo snel mogelijk tot stand door daadkrachtige samenwerking tussen eilander, stakeholders en netbeheerder. De leerervaringen benutten we op de andere eilanden.

- Programmalijn 5 Circulaire Economie -

Zelfvoorzienendheid zit de eilanders in de genen. Dit maakt hen minder afhankelijk van het vasteland, zorgt voor minder aanvoer van grondstoffen en lagere kosten van vervoer. De eilanden hebben de ambitie om meer zelfvoorzienend te zijn en de economie meer circulair in te richten, met relatief veel kleine bedrijven en te midden van de kwetsbare natuur aan de rand van een Werelderfgoed.

ER-doel 12: Een gunstiger ontwikkelklimaat voor circulaire economie realiseren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2024 hebben alle eilanden een circulair inkoop- en aanbestedingsbeleid.
- Elk eiland heeft in 2024 een 'centrum' voor circulaire initiatieven (fysiek en/of als netwerk).
- Er worden tussen 2022-2026 ten minste 25 pilots en/of startende initiatieven ondersteund door een coach of adviseur.
- Er worden vijf projecten succesvol doorontwikkeld zodat ze in aanmerking kunnen komen voor financiering door IKW, Waddenfonds of andere CE-subsidies.
- Tussen 2022 en 2026 krijgen ten minste 50 bedrijven of organisaties maatwerkondersteuning op het gebied van kennis, innovatie en talentontwikkeling (o.a. CIRCO-TRACKS).

ER-doel 13: Optimaal benutten wat het eiland te bieden heeft

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Elk eiland heeft tussen 2022 en 2026 ten minste één circulair bouwproject uitgevoerd.
- In 2023 hebben we inzicht in de totale grondstofstromen en -ketens.
- Elk eiland voert ten minste één pilotproject uit dat waardevol inzicht in de circulaire eilandketen biedt.
- Op elk eiland wordt een (vorm van) een circulair ambachtscentrum gerealiseerd.
- In 2026 zijn de horeca en evenementen op het eiland vrij van plastic (disposables) en op ten minste drie eilanden wordt lokaal plastic verwerkt.
- Tussen 2022 en 2026 worden op elk eiland lokale initiatieven voor circulaire voedselproductie en streekproducten ondersteund.
- Tussen 2022 en 2026 krijgen ten minste tien evenementen of festivals op de eilanden ondersteuning om geheel circulair te worden.

ER-doel 14: Slimmer omgaan met zoet water

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Elk eiland heeft in 2024 een integraal waterplan met een toekomstperspectief voor de zoetwatervoorraad.
- Elk eiland voert tussen 2022 en 2026 ten minste één innovatief (pilot)project uit met berging, besparing en/of winning van zoetwater.
- Drie projecten worden succesvol doorontwikkeld voor een aanvraag bij IKW, Waddenfonds of andere subsidies/fondsen.
- In de periode 2022-2026 krijgen ten minste 50 bedrijven of organisaties maatwerkondersteuning op het gebied van kennis en innovatie voor waterbesparing en hergebruik van water.
- In 2026 is een gedragscampagne uitgevoerd waardoor inwoners, ondernemers en gasten zich meer bewust zijn van water(schaarste) op een eiland.
- In 2026 heeft 25% van de eilander huishoudens geïnvesteerd in (kleine) waterbesparende maatregelen.

7 De doelen van deelprogramma Recreatie en Toerisme

Recreatie en toerisme vormen een belangrijke economische sector in het Waddengebied. De opgaven voor deze sector zijn op de eilanden wezenlijk anders dan langs de vaste wal. Op de Waddeneilanden is recreatie de economische motor. De opgave is de kwaliteit van het bestaande aanbod te versterken en te verduurzamen en het evenwicht te bewaren tussen groei van het toerisme, leefbaarheid voor de eilander en de eilandbeleving door de toerist. De doelen focussen dan ook op het verstevigen van de gastvrijheidsector, onder meer door duurzaamheidsinitiatieven te initiëren; deze doelen staan in hoofdstuk 6.

De centrale opgave voor de Waddenkust is het versterken van de recreatieve waarde van de kust, met behoud van rust en kleinschaligheid, als nieuwe drager voor de sociaaleconomische vitaliteit van het kustgebied. De doelen voor het deelprogramma Recreatie en toerisme zijn gebiedsgericht geformuleerd in 12 veranderdoelen. Rode draad is de trilaterale Strategie Duurzaam Toerisme in de Bestemming Waddenzee Werelderfgoed, ondertekend door Rijk, gemeenten, provincies, natuurorganisaties en ondernemersorganisatie in Nederland, Denemarken en Duitsland. Voor de Waddenkust wordt een nieuw programma Duurzame toerisme Waddenkust ontwikkeld dat bijdraagt aan de ER-doelen voor de kust. Onderdelen van dit programma zijn: de Waddenkust als Green destination, versterking van de bewustwording van natuur, landschap en culturele waarden en versterking van beleving en toerisme als economische drager.

- Waddenkust -

ER-doel 1: Meer recreatieve toeristische voorzieningen langs de Waddenkust bieden, passend bij de lokale doelen en ruimtelijke principes

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 dragen ‘recreatieve hotspots’ voor dag- en verblijfsrecreatie bij aan het behoud van de leefbaarheid van de Waddenkust.
- Buiten de hotspots staat de beleving van rust en ruimte en het faciliteren van bezoek aan karakteristieke bezienswaardigheden centraal.
- In 2026 is het aanbod van recreatieve voorzieningen langs de kust toegenomen met minimaal 20%; de werkgelegenheid en bestedingen nemen met minimaal 10% toe.
- Het aanbod van beleefbare natuur is toegenomen; er zijn ook meer voorzieningen voor natuurbeleving aan de kust ontstaan.

ER-doel 2: De kustzone integraler benaderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We combineren dijkversterking altijd met andere opgaven in het gebied, vooral ook met recreatieve voorzieningen.
- In 2023 hebben we een breed gedragen zoneringsplan voor de Waddenkust.

ER-doel 3: De recreatieve verbindingen langs en naar de kust verbeteren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is een samenhangend recreatief netwerk van wandel- en fietsverbindingen beschikbaar langs de Waddendijk en van de dorpen naar de Waddendijk (inclusief kansen voor nieuwe vormen van elektrisch vervoer).
- De mogelijkheden om buitendijkse natuur per fiets of wandelend te beleven zijn toegenomen.

ER-doel 4: Beleving van de havens en havenplaatsen verbeteren

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 zijn de havenplaatsen aantrekkelijker voor toerisme. De toeristische bestedingen in de havenplaatsen zijn in 2026 toegenomen met 10% (nulmeting in 2022 of 2021).
- In 2026 is het aantal havens met een actieve visserijsector minimaal gelijk gebleven ten opzichte van 2021.
- In 2026 zijn de haventerminals nog nadrukkelijker het 'visitekaartje' van en de 'blauwe poort' naar het Werelderfgoed.
- In 2026 is de auto- en parkeeroverlast bij de terminals en in de havens (Lauwersoog, Harlingen, Den Helder) en in de dorpen op de eilanden sterk verminderd, ook voor de leefbaarheid en verkeersveiligheid van de steden, dorpen en bedrijventerreinen.

- Waddeneilanden -

Het programma Brede Welvaart eilanden draagt bij aan onderstaande de ER-doelen voor de Waddeneilanden.

ER-doel 5: Een duurzamere balans op de eilanden creëren tussen ontwikkeling van recreatie en toerisme en de effecten op leefbaarheid, landschap, natuur, cultuur en drinkwater- en energievoorziening

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2023 beschikken alle eilanden over een monitor die de effecten van recreatie en toerisme op de leefbaarheid, landschap, cultuur, drinkwater- en energievoorziening in beeld brengt.
- In 2023 worden de effecten van recreatie en toerisme op de natuur gemonitord, rekening houdend met effecten van andere externe factoren.
- Om de brede welvaart op niveau te houden, blijven de toeristische bestedingen op de eilanden in 2026 minimaal op het niveau van 2019 (omdat de economie van de eilanden voornamelijk op het toerisme drijft).
- In 2026 zijn de eilanden nog steeds betaalbaar voor gasten met een kleine beurs. Het percentage bezoekers uit de 20% laagste gezinsinkomens is in 2026 even groot als in 2022.

ER-doel 6: Het recreatieaanbod op de Waddeneilanden versterken met als uitgangspunt kwaliteit voor kwantiteit

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Elk eiland heeft in 2025 een opgewaardeerd bezoekerscentrum.

- In 2026 is het percentage accommodaties in de categorieën groen en blauw (gestegen; het percentageaccommodaties in de categorieën oranje en/of rood is gedaald (kleuren verwijzen naar Vitaliteitsonderzoek logiesaccommodaties).
- De kwaliteit van het recreatieaanbod is in 2026 versterkt: de bezoekersmonitoring laat een stijgende waardering voor de kwaliteit van de voorzieningen zien.
- De diversiteit van producten voor natuurbeleving is toegenomen; op elk eiland zijn jaarlijks gemiddeld twee nieuwe producten op de markt gekomen.

ER-doel 7: Inzetten op verduurzaming van het recreatieve aanbod en het vervoer

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Het aantal bedrijven met een duurzaamheidslabel stijgt jaarlijks met 10%.
- Jaarlijks stijgt bij 10% van de bedrijven de duurzaamheidsscore (bijvoorbeeld van brons naar zilver).
- Openbaar vervoer op en naar de eilanden is 100% emissieloos.

ER-doel 8: Een bredere economische basis op de eilanden realiseren, aanvullend op recreatie en toerisme

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De werkgelegenheid buiten de sectoren die direct samenhangen met toerisme is in 2026 met 10% toegenomen ten opzichte van 2021 (bron LISA/ CBS).
- De toegenomen bedrijvigheid buiten het toerisme is niet schadelijk voor de Outstanding Universal Values en de kernwaarden van Waddenzee als Werelderfgoed en de samenleving van de eilander.

- Waddenzee -

ER-doel 9: Vaarrecreatie op de Waddenzee en verstoring beter met elkaar in balans brengen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is de Erecode geborgd en sterk sturend in de promotie en voorlichting via de beheerders in Werelderfgoed Waddenzee. De monitoring ervan hebben we geborgd in de Basismonitoring Wadden.
- In 2026 benutten de jachthavens de leerervaringen van de Ecoport-certificering voor een duurzame havenbedrijfsvoering.
- In 2026 hebben we een langetermijnperspectief voor het borgen van duurzame bereikbaarheid.
- In 2026 hebben we handhaving van de recreatie- en beroepsvaart op orde.

- Waddenkust, Waddenzee en Waddeneilanden -

ER-doel 10: Bewustwording van de natuurwaarden en het Werelderfgoed vergroten

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2030 is 50% van de gasten zich bewust van de uitzonderlijke universele waarden van de Waddenzee.
- In 2030 scoort het Waddengebied 90 punten bij Green destinations.
- In 2024 wisselen de bezoekerscentra in het Waddengebied structureel kennis en ervaring uit (minimaal twee keer per jaar) en zijn er gezamenlijke projecten.
- Vanaf 2023 hebben we de integrale vermarkting van het Waddengebied als duurzame bestemming structureel geborgd.
- Minimaal 70% van de toeristen in 2026 behoort tot het type ‘bewuste gast’ (momenteel overheerst ‘persona Nora’).

ER-doel 11: Natuurbeleving duurzamer en verantwoorder maken met beter gastheerschap

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 vindt in verstoringsgevoelige gebieden in het Waddengebied aantoonbaar minder verstoring plaats dankzij toenemend gastheerschap.
- In verschillende havens, verspreid over het Waddengebied, hebben we centra ingericht voor interactie en voorlichting over duurzame recreatievaart (Betonningsloods Terschelling, Werelderfgoedcentrum Lauwersoog)

ER-doel 12: De ervaring van bezoekers van het Waddengebied beter aan laten sluiten bij de verwachtingen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Het Waddengebied behaalt vanaf 2025 jaarlijks minimaal een 8 met de Net Promotor Score (klanttevredenheid).
- Toeristisch beleid en projecten hebben vanaf 2025 expliciet aandacht voor inclusiviteit en toegankelijkheid.

8 De doelen van het deelprogramma Havens

Het deelprogramma Havens richt zich op het verder ontwikkelen van de Waddenhavens als duurzame economische dragers van het gebied. We werken hieraan via vijf 'veranderdoelen':

1. Transitie naar duurzamere havens realiseren, met het Werelderfgoed als inspiratie
2. Transitie naar specialisatie versnellen
3. Economische toegevoegde waarde vergroten door betere logistieke verbindingen, meer werkgelegenheid en verduurzaming van het transport
4. Ruimte voor transitie bieden
5. Het vestigingsklimaat versterken

ER-doel 1: Transitie naar duurzamere havens realiseren, met het Werelderfgoed als inspiratie

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De Waddenzeehavens dragen bij aan de doelstellingen van Parijs en vervullen daar een voortrekkersrol in.
- In 2030 is de CO_2-emissie van de bedrijven aan de Industrietafel Noord-Nederland verminderd met 73% per ton product (t.o.v. 1990). Op dit moment is de emissie per ton product met ruim 50% verminderd t.o.v. 1990. In 2026 zitten we op een vermindering van 61-62%.
- In de havens die geen onderdeel uitmaken van de Industrietafel Noord-Nederland hanteert het havenbedrijf de energieprestatieladder of het 'opgesteld vermogen hernieuwbare energie': in 2026 wordt trede 3-4 van de energieprestatieladder gehaald. De havens gaan hierover ook met het havenbedrijfsleven in overleg.
- In 2026 is er voor vijf representatieve scheepstypen in de Waddenvloot een economisch realistische CO_2-vrije variant als pilot gecertificeerd. In 2030 vaart 50% van de schepen per type CO_2-vrij (nog toetsen op realisme). Als dat slaagt vaart ruim voor 2050 100% van de Waddenvloot CO_2-vrij.
- We zorgen ervoor dat de reductie van de NOx-uitstoot per ton product minimaal gelijke tred houdt met de reductie van de CO_2-uitstoot.
- De havens faciliteren circulaire productie en het sluiten van de ketens en acquireren daarop. Dat doen ze in programma's per haven en met een gezamenlijk programma. Er is nog overleg gaande bij deze veelvormige ambitie om tot SMART formuleringen te komen.
- De havens werken toe naar efficiënter gebruik van proceswater en investeren in een grotere productie van proceswater uit nieuwe bronnen, zoals effluent van RWZI's of ontzilting met zonne-energie. In 2026 zijn drie pilots uitgevoerd (dit gebeurt in aansluiting bij het initiatief voor een zoetwaterstrategie, zie doelen voor deelprogramma Natuur van Wereldklasse).
- We zetten een EcoPort-innovatieprogramma op met een looptijd tot en met 2026, voor reductie van de CO_2-uitstoot, het realiseren van de circulaire economie, vermindering van bedreigingen van de natuur en het stimuleren van natuur in en om de havens.
- De Waddenhavens continueren elke twee jaar hun EcoPort-certificering. Daarmee worden twee duurzame best practices in elke haven gepubliceerd per twee jaar.

ER-doel 2: Transitie naar specialisatie versnellen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Den Helder heeft zich in 2026 ontwikkeld tot een Noordzeehaven met als specialisatie de energietransitie (Port of Den Helder: op weg naar een klimaatneutrale haven).
- We faciliteren de modernisering en/of ombouw van offshore-installaties faciliteren, door met alle partijen samen een oplossing te zoeken voor tijdelijke parkeerfaciliteit in de buurt van de haven van Den Helder.
- De visserijhavens Lauwersoog, Den Oever en Oudeschild hebben zich in 2026 ontwikkeld tot duurzame visserijhavens met recreatie. Lauwersoog ontwikkelt zich als waterstofhaven en realiseert een Werelderfgoedcentrum (Koers duurzame haven Lauwersoog).
- De ontwikkeling van de havenfaciliteiten houdt gelijke tred met de ontwikkeling van de visserij.
- Harlingen heeft zich in 2035 ontwikkeld tot duurzaam logistiek hart van het Waddengebied (Havenvisie Port of Harlingen: koers naar duurzame groei).
- De Eemshaven en Delfzijl hebben zich in 2030 ontwikkeld tot specialisten in energietransitie, circulaire economie en chemie (Havenvisie 2030 GSP).
- In 2026 hebben we de trilaterale havensamenwerking (Denemarken, Duitsland en Nederland) verder versterkt.

ER-doel 3: Economische toegevoegde waarde vergroten door betere logistieke verbindingen, meer werkgelegenheid en verduurzaming van het transport

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Jaarlijks neemt de economische toegevoegde waarde van de gezamenlijke Waddenhavens met 2% toe.
- Jaarlijks neemt de havengerelateerde werkgelegenheid toe met 1%.

ER-doel 4: Ruimte voor transitie bieden

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026 (conform Pact van Marrum):

- We hebben de effecten van het haven en -vaargeulonderhoud op de natuurdoelen in beeld gebracht. In2026 wordt nog slimmer gebaggerd en sediment verspreid in de Waddenzee, bijvoorbeeld door baggermateriaal te gebruiken voor natuurherstel of stortlocaties te benutten die minder impact op de natuur hebben. Gebaggerd slib kan ook op laaggelegen gronden benut worden om de gevolgen van bodemdaling of zoute kwel te verminderen.
- Er vindt geen havenontwikkeling in zee plaats. Aanpassing van havenhoofden is mogelijk als de natuur er ook beter van wordt (*nature based*).
- In 2026 is de slibhuishouding in en rond de havens verbeterd.
- Nieuwe bebouwing wordt ingepast in de bestaande skyline (conform Barro).

ER-doel 5: Het vestigingsklimaat versterken

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De afstemming tussen onderwijs en vraag naar havengerelateerde arbeid verbetert.
- De ontwikkeling van kennisclusters is toegespitst op havenplaatsen.
- We hebben de havens zijn aantrekkelijker gemaakt voor jonge ondernemers en start-ups.
- De havens bieden meer mogelijkheden voor beleving voor recreatie en toerisme.

- De woonomgeving is aantrekkelijker en de Waddenzee en het kustlandschap zijn beter beleefbaar.
- Er zijn goede verbindingen met steden, het landelijk OV en het wegennet.
- We hebben de vergunningverlening beter gestroomlijnd.

9 De doelen van het deelprogramma Landbouw

Het deelprogramma Landbouw richt zich op het vergroten van de toekomstbestendigheid van de sector in het Waddengebied. De landbouw staat als florerende economische sector op zichzelf, maar kan en wil waar mogelijk bijdragen aan ecologische doelen voor het Natura 2000-gebied Waddenzee en de doelen voor andere deelprogramma's.
Daarbij werken we met zeven 'veranderdoelen':

1. De excellente (export)positie van de landbouw als producent van hoogwaardig voedsel versterken
2. Klimaatbestendige landbouw versterken
3. De landbouw verder verduurzamen
4. De landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer
5. Aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw zoeken
6. De band tussen landbouw en burgers versterken
7. De bijdrage van de landbouw aan de energietransitie en biobased economie vergroten

ER-doel 1: De excellente (export)positie van de landbouw als producent van hoogkwalitatief voedsel versterken

Dit doel dient de economische kracht en vitaliteit van het Waddengebied.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We behouden hoogwaardige landbouwgronden en versterken de productieomstandigheden voor landbouw als producent van hoogkwalitatief voedsel en uitgangsmateriaal. Daarbij houden we rekening met de specifieke kwaliteiten voor pootaardappelteelt en bollenteelt en met landelijke doelen en programma's.
- We versterken meervoudig gebruik van hoogwaardige landbouwgronden: naast het leveren van kwalitatief topvoedsel kunnen landbouwgronden ook maatschappelijke diensten bieden, zoals ruimtelijke beleving, agrarisch natuurbeheer, waterberging, carbon farming en recreatie.
- We versterken de innovatiestructuur van de landbouw in het Waddengebied. Dit vereist een voldoende groot areaal hoogwaardige landbouwgrond als basis. In 2021 is een beschrijving van de huidige innovatiestructuur gereed. In 2022 zijn de eerste versies van plannen gereed, waarna jaarlijkse bijstelling plaatsvindt. Uitvoering vindt plaats door de landbouwsector.
- We versterken de kennisinstellingen in het Waddengebied (Potato Valley, SPNA, Vertify, Dairy Campus, Pootaardappelacademie) en de samenwerking met Hogeschool Van Hall Larenstein (HVHL) en Aeres. In 2021 is een eerste inventarisatie van de huidige situatie gereed; daarna vinden gesprekken plaats over de samenwerking met WUR, HVHL en Aeres. In juni 2022 zijn die afgerond.
- We optimaliseren de ruimtelijke inrichting: de verkaveling, infrastructuur (fysiek, water en digitaal), bouwplannen, RES en wegen. Dit doel is afhankelijk van ruimtelijke ordening door gemeenten en provincie en bedrijven die de digitale structuur aanleggen. Voor innovatieve zaken moet ruimte zijn, bijvoorbeeld om op lange termijn pootgoed te telen uit zaad. Eind 2022 is een inventarisatie van knelpunten gereed; daarna vindt jaarlijks een update plaats.

ER-doel 2: Klimaatbestendige landbouw versterken

Voor klimaatbestendige landbouw is een klimaatbestendige zoetwaterhuishouding in het kustgebied en op de eilanden essentieel. Optimale teelt en veehouderij op de lange termijn vereisen voldoende water (niet te veel en niet te weinig), schoon water op het juiste moment en op de juiste plaats (op gebieds-, bedrijfs- en perceelsniveau). De landbouw zal zich moeten aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie) en kan tegelijk een grote rol spelen bij het tegengaan ervan (mitigatie), bijvoorbeeld met opslag van organische stof en teelt van eiwitgewassen. De belangrijkste voorwaarden hiervoor zijn een optimaal zoetwaterbeheerplan en goed bodembeheer. De landelijke doelen uit het Klimaatakkoord staan in het kader onderaan dit hoofdstuk.

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2026 is een zoetwaterstrategie gereed om de juiste balans te bereiken tussen de beschikbare hoeveelheid water en de gevraagde hoeveelheid op het juiste moment. Hierbij betrekken we mogelijk ook de aanvoer van zoetwater uit de grote rivieren, waardoor wellicht gebiedsoverschrijdende maatregelen nodig zijn.
    - In 2022 zijn langjarige afspraken gemaakt over optimale bescherming van de zoetwaterlens (bijvoorbeeld met doorspoelen, geen ingrepen uitvoeren die verzilting van de wortelzone stimuleren, drainagestrategie, innovatie stimuleren). Deze afspraken komen tot stand in samenwerking met RWS, waterschappen, gemeenten en natuurorganisaties. Bij droogte hanteren we de verdringingsreeks.
    - We behouden bestaande zoetwaterbekkens en vergroten deze waar mogelijk:
- In juni 2022 is een inventarisatie van de mogelijkheden gereed. De realisatie van uitbreiding hangt af van de inventarisatie.
    - We voeren onderzoek uit naar optimaal zoetwaterbeheer en -gebruik:
- In juni 2022 is een inventarisatie gereed van bestaande kennis en lopend onderzoek.
- In juni 2022 zijn de wensen voor nieuw onderzoek geïnventariseerd.
- We zoeken financiering en starten nieuw onderzoek, afhankelijk van deze inventarisaties.
    - We voeren de Kennisagenda zoet op zout uit. Dit leidt tot een Kennis- en onderzoeksprogramma over verzilting (Kenniscentrum Verzilting). We zoeken financiering om de lopende inventarisatie van mogelijkheden voor het tegengaan van verzilting en het omgaan met verzilting te continueren.
- We vergroten de zouttolerantie van gewassen in aansluiting op het landelijk Actieplan Plantgezondheid, zodat akkerbouwers mogelijk weerbare rassen kunnen telen die minder gevoelig zijn voor ziekten en plagen, veranderende klimatologische omstandigheden en verzilting. Deze rassen kunnen mede door nieuwe veredelingstechnieken zijn ontwikkeld, wanneer deze worden toegelaten in Europa. De eerste zouttolerante pootaardappelrassen worden in de planperiode getest.
- We zetten in op bodemmaatregelen om zoet water vast te houden, de effecten van verzilting te minimaliseren en emissies te verminderen: de uitrol van deze maatregelen vindt plaats door landbouworganisaties, steeds zodra kennis beschikbaar komt.
- We ondersteunen boeren die willen experimenteren met zilte teelten op reeds verzilte grond en helpen hen om een verdienmodel en -keten te creëren, in samenwerking met visserij.
    - In 2022 vinden we financiering voor pilots op verzilte grond, met gecombineerde teelten van bijvoorbeeld zeesla, zeekraal, mosselen, kokkels en algen. De uitvoering van deze pilots vindt plaats in 2022-2025, op buitendijkse gronden of in de polder Bierum. Daarbij monitoren we of dit verdere verzilting tegengaat.

- In 2025 hebben de landbouworganisaties de resultaten uit nieuwe en lopende pilots gebundeld.
- Eind 2023 is een onderzoek naar de afzetmarkt voor zilte teelten gereed. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door of in opdracht van landbouw en ketenpartijen.

ER-doel 3: De landbouw verder verduurzamen

De landbouwsector in het Waddengebied streeft ernaar de verschillende landelijke doelen voor het verduurzamen van de landbouw te bereiken, zoals de doelen van het Actieplan Plantgezondheid, Klimaatakkoord, KRW, Nitraatrichtlijn, kringlooplandbouw en precisielandbouw. Het kader aan het eind van dit hoofdstuk geeft een overzicht van deze algemene landelijke doelen.

Dit zijn onze concrete regionale doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In juni 2022 heeft de landbouwsector gedefinieerd waar in dit gebied verdere verduurzaming nog mogelijk is, in aansluiting bij de landelijke programma's.
- We onderzoeken de kansen en belemmeringen voor natuurinclusieve landbouw, biodiverse landbouw en duurzaamheidsinitiatieven in het Waddengebied, waarbij we aansluiting zoeken bij lopende processen zoals de Regiodeal NIL. In januari 2022 is een begrippenlijst gereed, in juni 2022 is een programmaplan gereed en de uitvoering start met het groeiseizoen van 2023.
- We creëren mogelijkheden voor teelt van eiwitgewassen met een verdienmodel en afzetketen (Fascinating). Daarbij geven we ook invulling aan de Regiodeal NIL: 'verbouwen van eiwitrijke gewassen in de regio voor zowel humane als diervoeding. Dit moet leiden tot minstens 1 economisch levensvatbare teelt in 2030'. Ook zoeken we aansluiting bij NES.
- We creëren mogelijkheden voor de teelt van plantaardige oliegewassen en vezelgewassen, met een verdienmodel en afzetketen.

ER-doel 4: De landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2023 is vastgesteld welke vormen van agrarisch natuurbeheer wenselijk en effectief zijn: op welke dieren/planten/insecten richten we ons? Hierbij maken we gebruik van resultaten van het Actieplan Plantgezondheid Akkerbouw en inventariseren we specifieke doelen voor het Waddengebied. In overleg met provincies wordt het agrarisch natuurbeheerpakket afgestemd op deze inventarisatie.
- In 2023 zijn randvoorwaarden voor agrarisch natuurbeheer vastgesteld.
- In juni 2022 zijn pachtpolders van IFG in zomerpolders ingericht als hoogwatervluchtplaats voor vogels en worden ze met dat doel beheerd, voor zover dit te combineren is met de agrarische bestemming. Om deze functie te kunnen continueren zijn langjarig afspraken tussen pachters en IFG en meerjarige pachtcontracten noodzakelijk.

ER-doel 5. Aanvullende verdienmodellen voor een toekomstbestendige landbouw zoeken

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De sector investeert zelf in goede en vernieuwende verdienmodellen, specifiek voor het Waddengebied.
- We inventariseren de mogelijkheden van betaling voor groene en blauwe diensten, afgestemd op de behoeften in het Waddengebied.

- We inventariseren de mogelijkheden van mobiele zonneakkers (zie ER-doel 7).
- We inventariseren mogelijkheden van betaling voor het vastleggen CO_2 (carbon farming). In 2025 is een samenwerking opgezet met St. Nationale Koolstofbank en de RABO koolstofbank.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor lokale ketens en een Waddenmerk. In december 2021 is een inventarisatie gereed van de bestaande lokale ketens. Hiermee sluiten aan bij een actie uit de Regiodeal NIL: 'in 2025 regionaal samenwerkingsplan tussen supermarkten en agrarische bedrijven uit de regio'.
- In juli 2022 is een inventarisatie gereed van de belemmeringen die boeren ervaren als ze willen verbreden met activiteiten in de recreatiesector. We zetten in op aanpassing van wet- en regelgeving en andere praktische bezwaren om deze belemmeringen op te heffen.

ER-doel 6: De band tussen landbouw en burgers verbeteren

Dit doel heeft sterke samenhang met Deelprogramma Recreatie en Toerisme. Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De samenwerkende organisaties in het RT nemen deel aan de landschapstriënnale. De uitwerking is gereed in juli 2022.
- Boeren stellen hun boerderijen open voor bezoekers. Wanneer er meer toeristen komen zal de interesse hiervoor worden gepeild.
- Met boerderijwinkels werken we aan korte ketens. Hiermee sluiten aan bij de Regiodeal NIL: 'in de supermarkt in het Waddengebied is meer aandacht en ruimte voor lokale producten. Supermarkten in het Waddengebied kopen standaard een deel van hun assortiment regionaal in'.
- We onderzoeken of bepaalde producten kunnen worden vermarkt onder het Waddenmerk.
- We verbeteren en promoten fiets-, wandel- en vaarroutes door het gebied.
- De landbouw zoekt samenwerking met scholen. De inzet is dat kinderen weten waar hun voedsel vandaan komt. Dit sluit aan bij de Regiodeal: 'in 2025 heeft elke basisschool minimaal een boerenbedrijf geadapteerd (of andersom) in combinatie met een duidelijke leerlijn'.

ER-doel 7: De bijdrage van de landbouw aan de energietransitie en biobased economy vergroten

Dit ER-doel heeft sterke samenhang met Programma Leefbaarheid en Circulaire Economie. Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- We verkennen hoe land- en tuinbouw kan bijdragen aan energie- en klimaatopgaven.
    - We inventariseren hoe we reststromen van met name suikerbieten kunnen gebruiken voor de biobased economie.
    - In juni 2022 is een inventarisatie gereed van de rustgewassen en eventueel zilte teelten die kunnen bijdragen aan biobased economie. Afhankelijk van de van resultaten zetten we de teelt en afzet van biobased gewassen op.
    - We passen de zonneladder toe ('zonnepanelen op daken, niet op landbouwgrond') en hebben in 2023 een inventarisatie gereed van de beschikbare locaties en ruimte voor zonnepanelen.
    - Eind 2023 is geïnventariseerd wat nodig is om mobiele zonneparken mogelijk te maken (energie-infra, kosten, et cetera).
    - We hebben belemmeringen opgeheven voor het plaatsen van zonnepanelen op daken in het beschermd dorpsgezicht Bildtdijken (is gereed).
    - We zetten ons ervoor in om de procedure voor Groninger windmolens of windmolens zonder wieken te vereenvoudigen.
- De energie-infrastructuur (waaronder de capaciteit van het net, ook lokaal) wordt op orde gebracht.

- We passen de SDE-regeling aan zodat kleinschalige opwekking bij boeren gestimuleerd wordt.

Landelijke landbouwdoelen

Voor de landbouw gelden ook landelijke doelen. Deze worden uiteraard ook nagestreefd in het Waddengebied, maar vormen geen onderdeel van dit Doelendocument en het Uitvoeringsprogramma.

Klimaat:

- Inzetten op maatregelen die klimaatverandering helpen tegengaan. Hierbij worden o.a. het Klimaatakkoord en de Klimaatagenda van de BO Akkerbouw en Duurzame zuivelketen van de veehouderij gevolgd.
- Kennisinventarisatie en verspreiding: dit is een voortdurend proces. Er wordt met name in de PPS Beter Bodem Beheer en in projecten rondom Slim Landgebruik veel nieuwe kennis gegenereerd.
- Bewustwording bij agrariërs vergroten. Toepassen van managementtools als Cool Farm Tool en kringloopwijzer promoten
- Teelt van eiwitgewassen stimuleren.

Verduurzaming:

Voor verduurzaming lopen verschillende landelijke overheidsprogramma's (KRW, Nitraatrichtlijn, UP Gewasbescherming, visie kringlooplandbouw) en programma's van de sector (Actieplan Plantgezondheid, DAW).

- Kringlopen sluiten op zo laag mogelijk niveau (gebruik van reststromen)
- Kennisontwikkeling optimaal bodembeheer: doorlopend proces
- Ontwikkeling precisielandbouw inclusief investeringsfonds: doorlopend proces. Hieronder vallen ook werken met vaste rijpaden, taakkaarten, precisiebemesting, lichtere werktuigen, drones etc. Inzet drones moet wettelijk mogelijk blijven.
- Inzet groene gewasbeschermingsmiddelen mits toelating wordt vlot getrokken: doorlopend proces. Aansluiten bij Actieplan Plantgezondheid akkerbouw: in 2030 zijn chemische bestrijdingsmiddelen met hoge milieu-impact waar mogelijk vervangen door biologische en natuurlijke middelen en middelen met een lage milieu-impact. Weghalen van wettelijke belemmeringen m.b.t. verdere verduurzaming weghalen: gesprekken voeren met LNV, I&W en provincies a.d.h.v. CLM-rapport gereed eind 2022.
- Stimuleren kruidenrijk grasland
- Verminderen kunstmestgebruik en vergroten gebruik organische mest (mits beleid wijzigt en voldoende organische stof beschikbaar is voor evenwichtsbemesting.

Als het aan de landbouwsector ligt, wordt gekozen voor zo kort mogelijke routes van aanlandingskabels en zo min mogelijk verstoring van landbouwbodems.

10 De doelen van het deelprogramma Visserij

De visserij in de Waddenzee en Noordzee heeft te maken met natuurbeschermende maatregelen. Daarnaast heeft de visserij een belangrijke economische, maatschappelijke en culturele waarde in het Waddengebied. Het deelprogramma visserij richt zich op het versterken van de positie van de beroepsmatige visserij in het Waddengebied waarbij volop ruimte blijft voor natuur. Daarbij werken we met drie 'veranderdoelen':

1. De toekomst van de visserij in het Waddengebied zeker stellen
2. Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders
3. Meebewegen met de natuur, de seizoenen en de oogstmogelijkheden in de Waddenzee

ER-doel 1: De toekomst van de visserij in het waddengebied zeker stellen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Om de uitstoot te verminderen is in 2026 één economisch realistische kotter op duurzame energie gecertificeerd. Dit gebeurt in samenhang met het programma Green Shipping.
- Via het programma Green Shipping groeit de visserij stapsgewijs toe naar CO_2-vrije voorstuwing in 2040.
- In 2022 starten we een programma gericht op innovatieve visserijtechnieken waarmee de impact van de visserij op het natuurlijk systeem vermindert. Deze impactvermindering richt zich op het verminderen van bodemberoering, bijvangst en uitstoot en het optimaliseren van het bestandsbeheer.
- In 2026 is er is ruimte voor visserijgebonden initiatieven op land en in de Noordzee binnen de geldende natuurkaders voor innovatieve visserijondernemers die hun bedrijf willen diversifiëren.
- In 2023 registreren we alle vangsten en visserijbewegingen met een uniform registratiesysteem en innovatieve technieken, waaronder blackbox, VMS en Elogboeken.
- Uiterlijk in 2024 hebben we een adequaat en transparant toezicht- en handhavingssysteem voor alle beroepsmatige visserijactiviteiten in de Waddenzee.
- Tot 2050 is er bij elke vorm van visserij sprake van minstens één innovatie per jaar. Deze innovaties betreffen onder meer de impactvermindering op natuur, verbetering van de veiligheid en vermindering van uitstoot, geluid en licht.
- In 2023 krijgt een toekomstperspectief voor de educatieve visserij vorm.
- In iedere planperioden van het Uitvoeringsprogramma neemt de economische waarde van de gezamenlijke visserijactiviteiten met 1,5% toe.

ER-doel 2: Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In 2022 is met de ontwikkeling van het Waddenzee Visserij Platform sprake van robuuste samenwerking tussen de visserijsector (alle Waddenzeegebonden visserijactiviteiten) en beheerders in de Waddenzee. Het Platform is vertegenwoordigd in het Beheerderscollectief, als verzamelpunt voor monitoring en onderzoek, en bewaakt de voortgang van acties voor de visserij in het Uitvoeringsprogramma.

- In 2021 start het Waddenzee Visserij Platform samen met CWN een traject op om tot gezamenlijke beelden en definities te komen. Ambitie is dat dit in 2026 een samenwerkingsverband Waddenzee oplevert voor de lange termijn.
- Onderdelen van deze gezamenlijke beelden en definities zijn de (gezamenlijke) invulling van termen als: passende oogst, natuur-inclusieve visserij maar ook voorstellen voor betere borging van gemaakte afspraken, uitrol van innovatieve visserijtechnieken en afspraken rond beheer van de Waddenzee.
- Eén van de afspraken rond beheer van de Waddenzee is dat het Waddenzee Visserij Platform mogelijk vanaf 2026 tweejaarlijks een visplan opstelt.
- Gedurende de planperiode van het Uitvoeringsprogramma worden de lopende convenanten en akkoorden verder uitgevoerd zoals afgesproken, waarbij ernaar wordt gestreefd om vóór 2026 een tweede uitkoopregeling voor de garnalenvissers te realiseren, op basis waarvan verdere gebiedssluiting kan worden afgesproken.

ER-doel 3: Meebewegen met de natuur, de seizoenen en de oogstmogelijkheden in de Waddenzee

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- De visserij streeft naar verdere certificering van haar product via onder meer MSC en Waddenvis.
- We voeren de lopende convenanten en akkoorden uit conform de gezamenlijke afspraken, waarbij sprake is van visserijvrije gebieden.
- In 2024 worden vissers ingezet als kennisbron bij onderzoek en monitoring. Het Waddenzee Visserij Platform laat zich vertegenwoordigen in het Beheerderscollectief van de Beheer Autoriteit Waddenzee.
- In 2022 zijn alle visrechten op de Waddenzee in beeld; dit is een van de bouwstenen voor de gezamenlijke toekomstvisie.
- Onderdeel van het tweejaarlijkse visplan (zie ER-doel2) is de uitwerking van adaptief visserijmanagement en ‘passende oogst’.
- In 2026 bieden we binnen de vergunningen ruimte voor adaptief visserijmanagement en ‘passende oogst’.

Voor het deelprogramma Visserij is afstemming belangrijk met de klimaatmaatregelen die bijdragen aan het robuuster maken van de zee-natuur die zijn opgenomen in het deelprogramma Klimaat. Deze afstemming krijgt op de volgende manier invulling:

- Samen werken aan adaptief visserijmanagement en ‘passende oogst’ via een tweejaarlijks visplan als onderdeel van de toekomstvisie uitgestippeld met natuurorganisaties.
- Gebieden vrijwaren van bodemberoering conform de lopende convenanten.
- Uitstoot van schepen verminderen door innovatie.

11 De doelen van het deelprogramma Overige activiteiten

Het deelprogramma Overige activiteiten richt zich op de overige thema's die in het Waddengebied spelen: defensieactiviteiten, diepe delfstoffenwinning, calamiteitenzorg, grondstoffenwinning en luchtvaartactiviteiten. Daarbij werken we met vijf 'veranderdoelen':

1. De negatieve impact van defensieactiviteiten op het Waddengebied verminderen
2. De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning onder de Waddenzee verminderen
3. De negatieve impact van calamiteiten op het Waddengebied verminderen
4. De negatieve impact van grondstoffenwinning in de Waddenzee verminderen
5. De negatieve impact van luchtvaartactiviteiten op het Waddengebied verminderen

ER-doel 1: De negatieve impact van defensieactiviteiten op het Waddengebied verminderen

Uitgangspunt is dat verstoring van vogels, vegetatie, bodemstructuur en de waterhuishouding zoveel mogelijk wordt voorkomen bij het gebruik van oefenterreinen en schietranges en schietgebieden. Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Vliehors: er vinden geen vliegoefeningen plaats beneden 1500 ft aan de Waddenzeekant of op de strafing targets in bij extreem hoog water of extreem koud winterweer. Ook oefeningen met live weapons vinden niet plaats in deze situaties en vogels worden voorafgaand aan deze oefeningen zo mogelijk en nodig preventief verjaagd. We zoeken naar verdere beheermaatregelen voor strandbroedvogels op de Vliehors (bijvoorbeeld gebiedsinrichting of het afschermen van broedlocaties).
- Marnewaard: er vinden geen vliegactiviteiten plaats beneden 1000 ft binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied Lauwersmeer (het gebied ten westen van de N361 Marneweg).
- Voor Schietrange Vliehors en vliegactiviteiten rond het Lauwersmeer is in 2026 een geldende vergunning op grond van de Wet natuurbescherming verleend.
- Het ministerie van Defensie draagt er binnen haar taken en mogelijkheden aan bij om de negatieve impact van overige defensieactiviteiten in het Waddengebied zoveel mogelijk te beperken en voert activiteiten uit op basis van vergunningen. Waar mogelijk zorgt Defensie voor minimale verstoring bij gebruik van de Vliehors en het vliegen over Werelderfgoed de Waddenzee. Dit houdt in dat in kwetsbare perioden (broedseizoen, werpen jongen, rui, tij) niet gevlogen wordt, als dat binnen het beoogd gebruik mogelijk is.

ER-doel 2: De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning in het Waddengebied verminderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- Vanaf medio 2022 is geen sprake meer van gaswinning uit het Groningerveld (bij normale weeromstandigheden).
- Er is geen sprake van nieuwe opsporings- en winningsvergunningen voor gas- of zoutwinning onder de Waddenzee.
- De gaswinning uit kleine velden en zoutwinning onder de Waddenzee worden beperkt of afgebouwd als veiligheidsoverwegingen of het 'hand aan de kraan'-principe daar aanleiding voor geven.
- De gaswinning uit de kleine velden wordt bezien binnen de gewenste transitie naar duurzame energie en gekoppeld aan de Nederlandse gasvraag.
- We benutten waar mogelijk de Basismonitoring Wadden benut voor het monitoren van ecologische effecten van diepe delfstoffenwinning.

ER-doel 3: De negatieve impact van calamiteiten op het Waddengebied verminderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

- In deze periode gaan we aan de slag met de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over het voorkomen van rampen en over de rampenbestrijding, zoals beschreven in het rapport van de Onderzoeksraad naar aanleiding van het incident met MSC Zoe. Waar mogelijk voerden we deze aanbevelingen uit.
- In 2022 is er een plan voor de inzet van professionele vrijwilligers bij incidenten.
- In 2022 is gevolg gegeven aan de motie-Kröger over de samenwerking tussen Rijk en gemeenten bij incidenten (DGWB, gemeenten, RWS).
- We vergroten het VTS-gebied Harlingen Noordzee (VTS=veiligheid traffic system).
- We ontwikkelen van waddenspecifieke apparatuur voor de bestrijding van calamiteiten.

ER-doel 4: De negatieve impact van grondstoffenwinning in de Waddenzee verminderen

Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

Zand

- Tussen 2017 en 2022 verminderen we het toegestane volume voor zandwinning in de Waddenzee met 100.000 m^3 per jaar, van maximaal 500.000 m^3/jaar tot nul.
- Vanaf 2022 is zandonttrekking niet meer toegestaan in de Waddenzee.
- Vrijkomend baggerzand wordt binnen het systeem verspreid, zodat dit volledig ten goede komt aan het meegroeien van de platen en kwelders met de zeespiegelstijging

Schelpen

- Schelpenwinning in de Waddenzee is beperkt tot maximaal 90k M^3 per jaar.
- Voor 2024 is onderzocht of het wenselijk en mogelijk is de schelpenwinning in de Waddenzee en de Noordzeekustzone af te bouwen en alternatieven te benutten op andere locaties. In dit onderzoek wordt ook de invloed van schelpenwinning op de zuurgraad van de Waddenzee meegenomen.

Slib

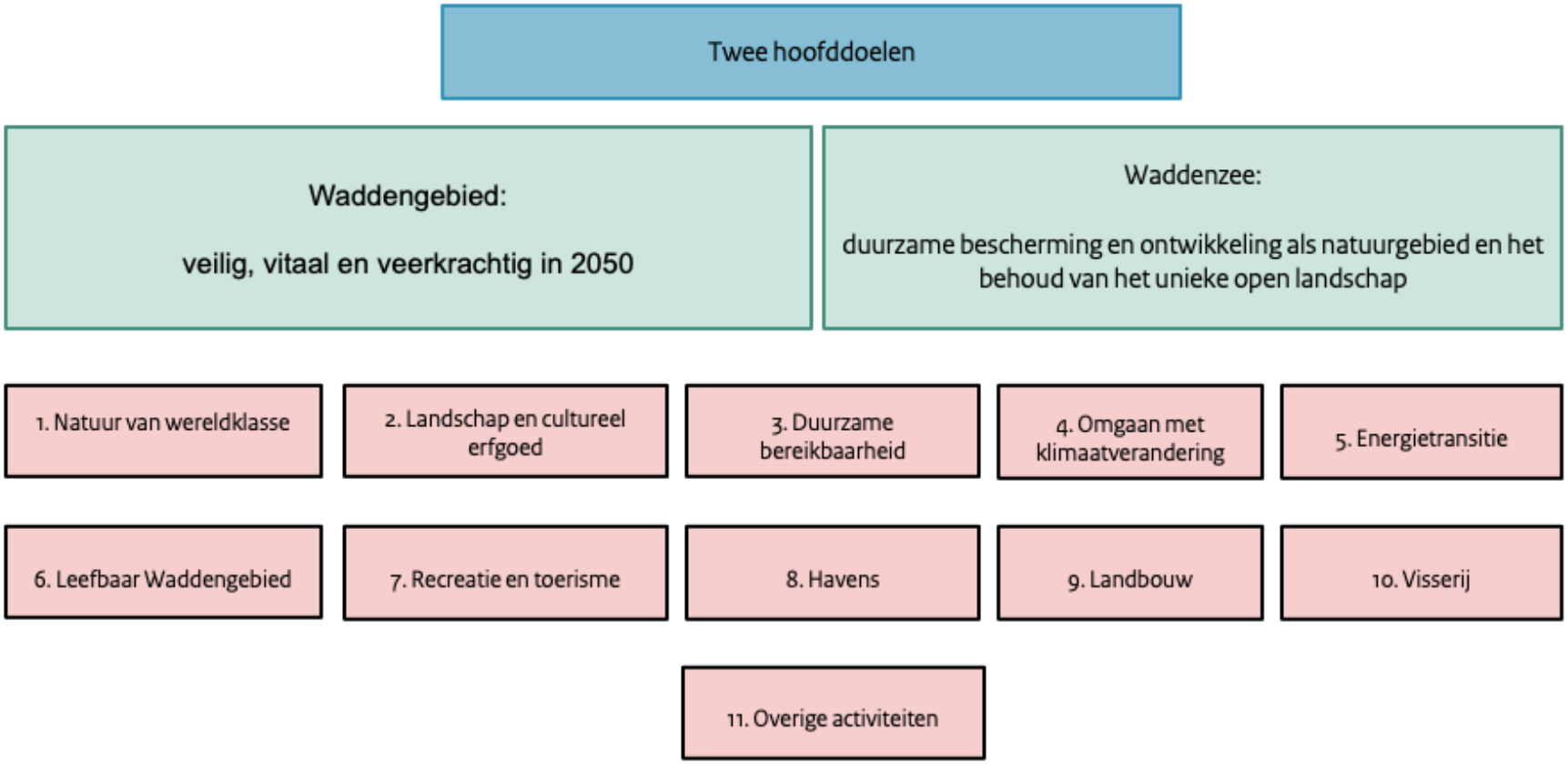
- Er vinden geen slibonttrekkingen in de Waddenzee plaats, tenzij deze bijdragen aan natuurherstel en niet ten koste gaan van het meegroeiend vermogen van de Waddenzee. Voor het Eems-Dollard-estuarium geldt een uitzondering gekoppeld aan het doel om de ecologische kwaliteit van het estuarium te verbeteren: binnen de looptijd van het Uitvoeringsprogramma is het - als onderdeel van het programma ED2050 - toegestaan om maximaal 1 miljoen ton droge stof per jaar te onttrekken. Voor andere gebieden langs de kust en de eilanden kan onderzocht worden of bepaalde slibonttrekkingen mogelijk zijn als bijdrage aan natuurherstel, als dit tenminste niet ten koste gaat van het meegroeiend vermogen van de Waddenzee.

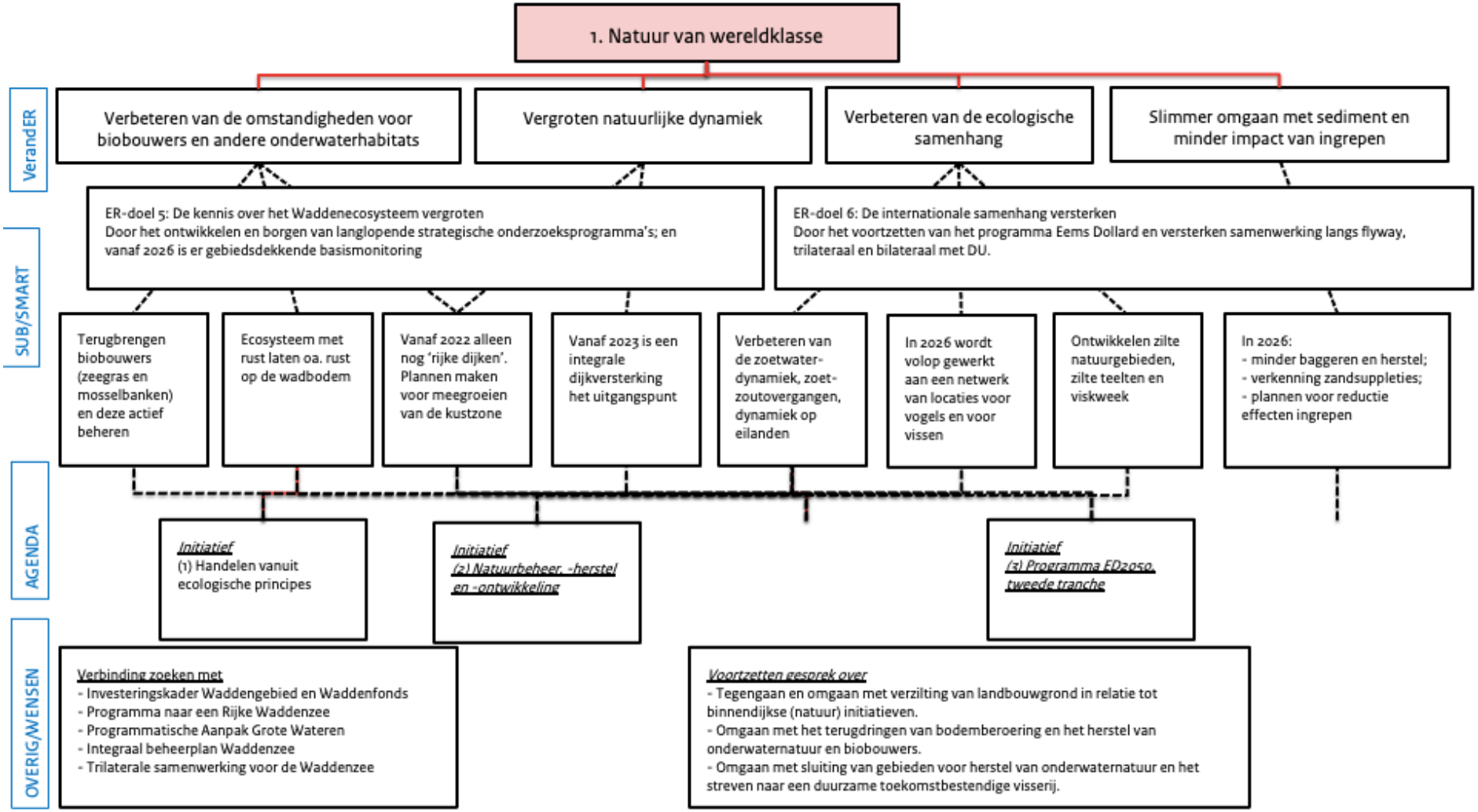
ER-doel 5: De negatieve Impact van luchtvaartactiviteiten op het Waddengebied verminderen

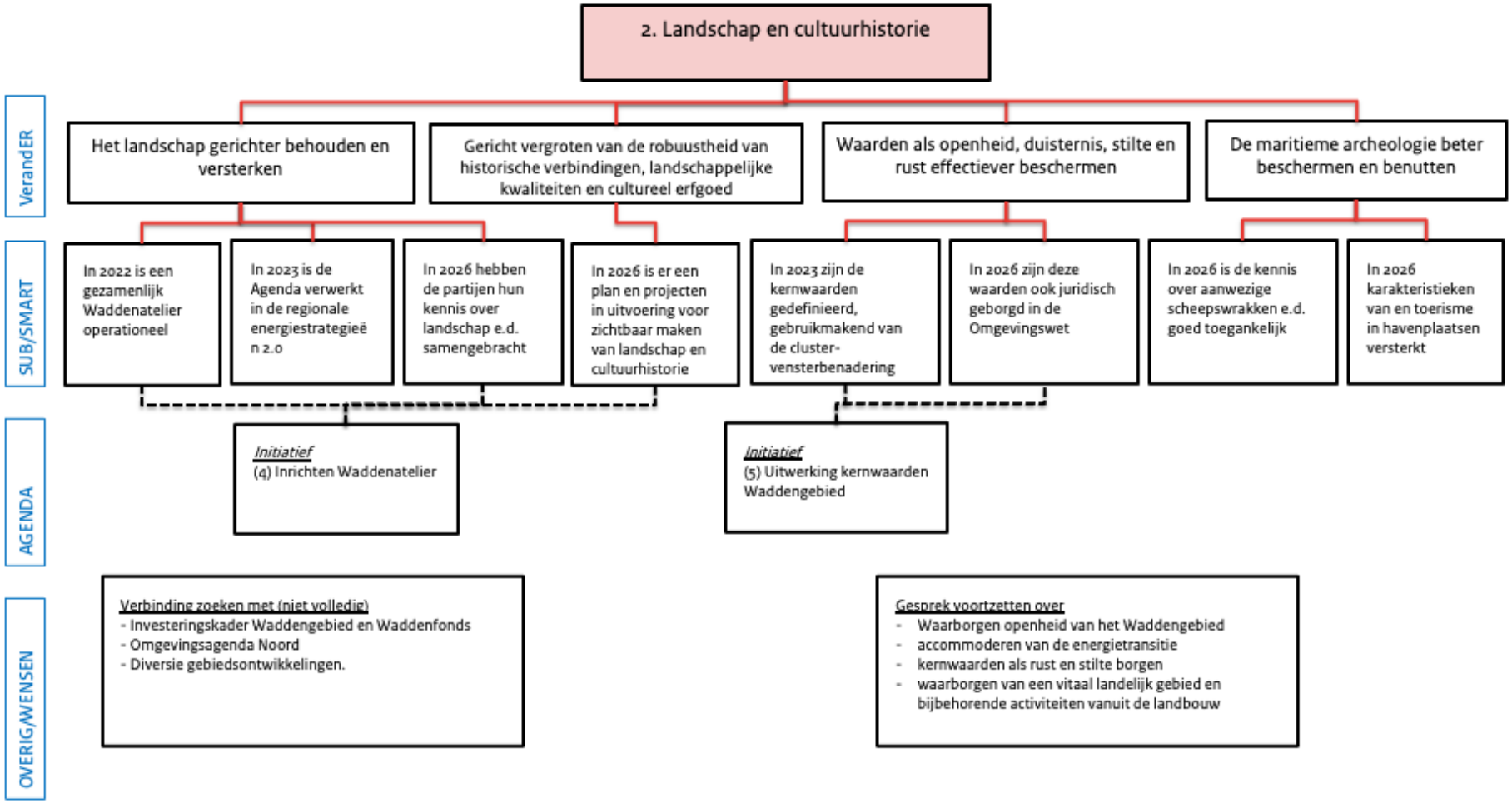
Dit zijn onze concrete doelen voor de planperiode 2021-2026:

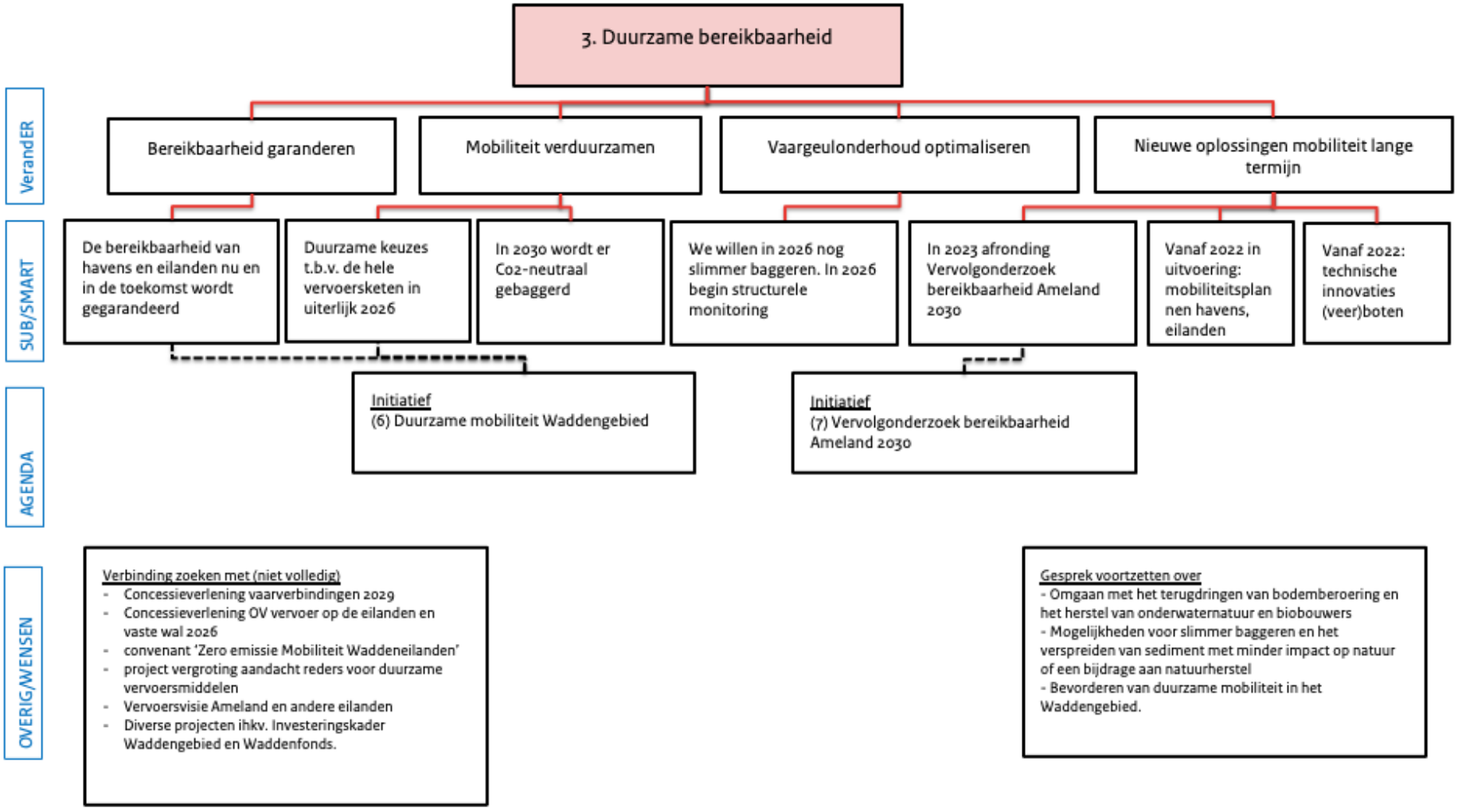
- Er is sprake van verantwoorde luchtvaart boven het Waddengebied, om de rust en de ruimte van de Waddenzee te beschermen. Boven de Waddenzee geldt de minimum vlieghoogte van 450 meter conform het Besluit beperkingen burgerluchtverkeer Waddenzee.
- In 2023 zijn er heldere beleidsregels voor het gebruik van drones in het Waddengebied.

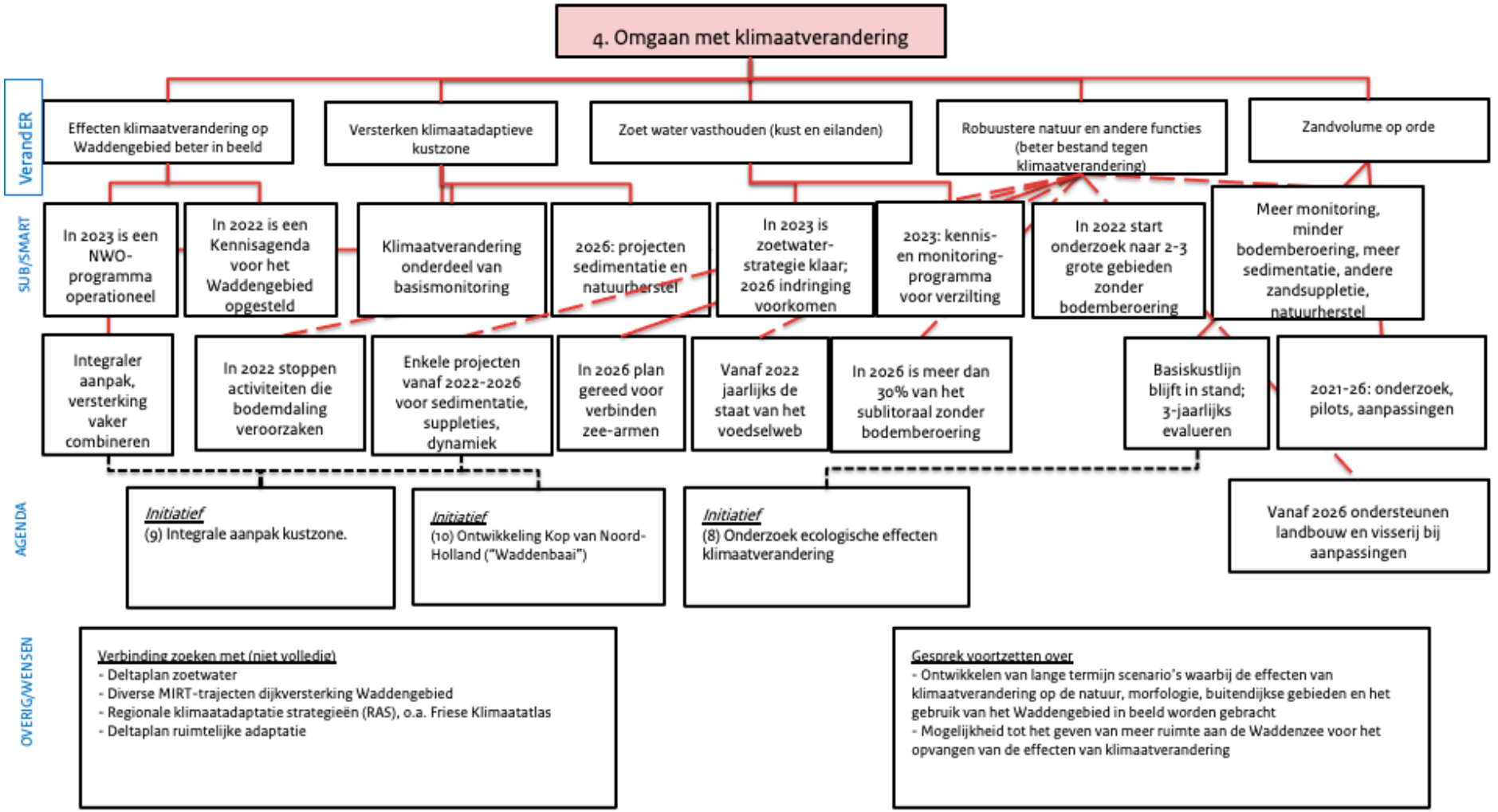
12 Schematische overzichten doelen deelprogramma's

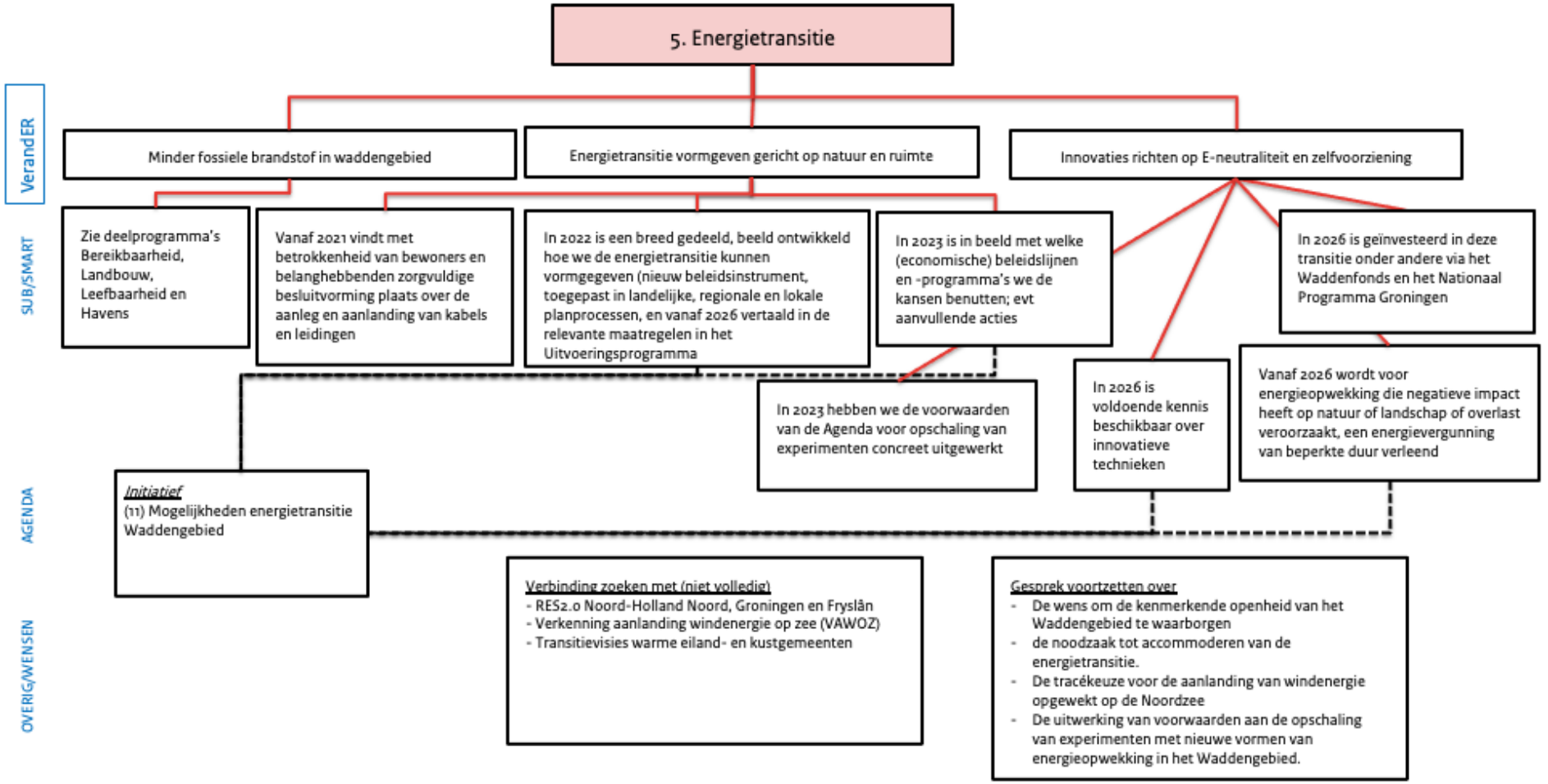

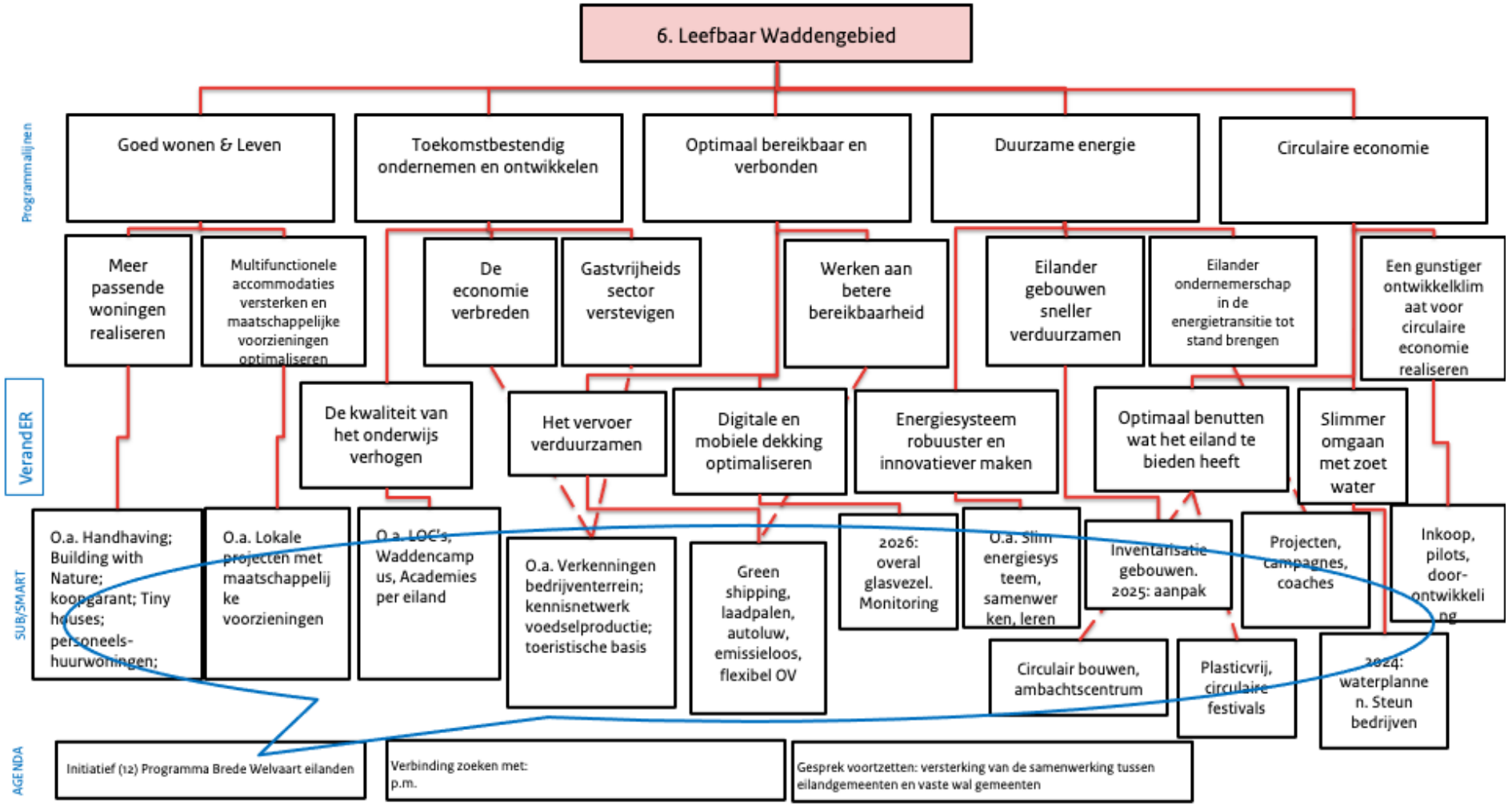

1. Natuur van wereldklasse
VerandER
Verbeteren van de omstandigheden voor biobouwers en andere onderwaterhabitats
Vergroten natuurlijke dynamiek
Verbeteren van de ecologische samenhang
Slimmer omgaan met sediment en minder impact van ingrepen
SUB/SMART
ER-doel 5: De kennis over het Waddenecosysteem vergroten
Door het ontwikkelen en borgen van langlopende strategische onderzoeksprogramma's; en vanaf 2026 is er gebiedsdekkende basismonitoring
ER-doel 6: De internationale samenhang versterken
Door het voortzetten van het programma Eems Dollard en versterken samenwerking langs flyway, trilateraal en bilateraal met DU.
Terugbrengen biobouwers (zeegras en mosselbanken) en deze actief beheren
Ecosysteem met rust laten oa. rust op de wadbodem
Vanaf 2022 alleen nog 'rijke dijken'. Plannen maken voor meegroeien van de kustzone
Vanaf 2023 is een integrale dijkversterking het uitgangspunt
Verbeteren van de zoetwater-dynamiek, zoet-zoutovergangen, dynamiek op eilanden
In 2026 wordt volop gewerkt aan een netwerk van locaties voor vogels en voor vissen
Ontwikkelen zilte natuurgebieden, zilte teelten en viskweek
In 2026:
- minder baggeren en herstel;
- verkenning zandsuppleties;
- plannen voor reductie effecten ingrepen
AGENDA
Initiatief
(1) Handelen vanuit ecologische principes
Initiatief
(2) Natuurbeheer, -herstel en -ontwikkeling
Initiatief
(3) Programma ED2050, tweede tranche
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met
- Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds
- Programma naar een Rijke Waddenzee
- Programmatische Aanpak Grote Wateren
- Integraal beheerplan Waddenzee
- Trilaterale samenwerking voor de Waddenzee
Voortzetten gesprek over
- Tegengaan en omgaan met verzilting van landbouwgrond in relatie tot binnendijkse (natuur) initiatieven.
- Omgaan met het terugdringen van bodemberoering en het herstel van onderwaternatuur en biobouwers.
- Omgaan met sluiting van gebieden voor herstel van onderwaternatuur en het streven naar een duurzame toekomstbestendige visserij.

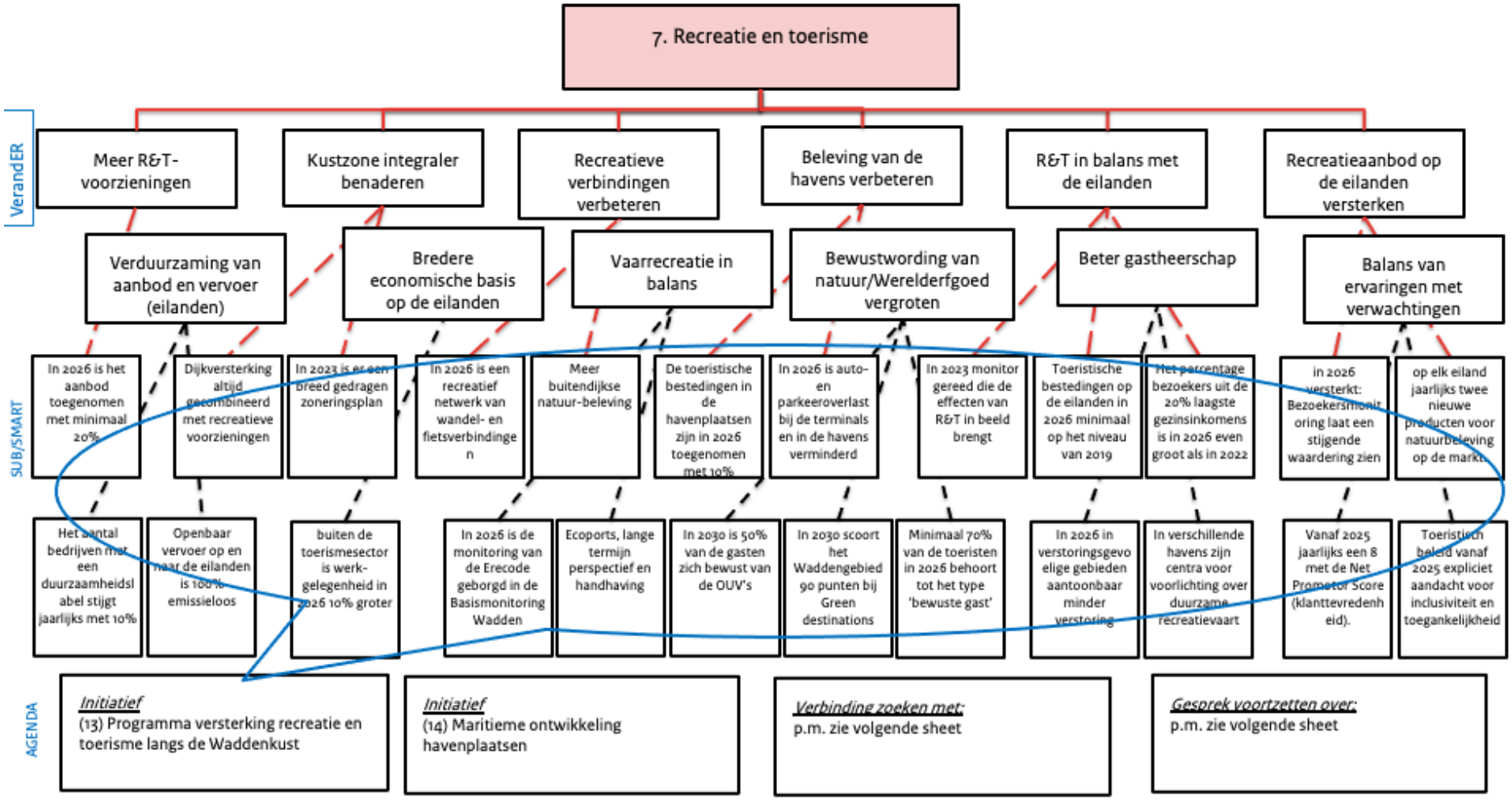

2. Landschap en cultuurhistorie
VerandER
Het landschap gerichter behouden en versterken
Gericht vergroten van de robuustheid van historische verbindingen, landschappelijke kwaliteiten en cultureel erfgoed
Waarden als openheid, duisternis, stilte en rust effectiever beschermen
De maritieme archeologie beter beschermen en benutten
SUB/SMART
In 2022 is een gezamenlijk Waddenatelier operationeel
In 2023 is de Agenda verwerkt in de regionale energiestrategieë n 2.0
In 2026 hebben de partijen hun kennis over landschap e.d. samengebracht
In 2026 is er een plan en projecten in uitvoering voor zichtbaar maken van landschap en cultuurhistorie
In 2023 zijn de kernwaarden gedefinieerd, gebruikmakend van de cluster-vensterbenadering
In 2026 zijn deze waarden ook juridisch geborgd in de Omgevingswet
In 2026 is de kennis over aanwezige scheepswrakken e.d. goed toegankelijk
In 2026 karakteristieken van en toerisme in havenplaatsen versterkt
AGENDA
Initiatief
(4) Inrichten Waddenatelier
Initiatief
(5) Uitwerking kernwaarden Waddengebied
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met (niet volledig)
- Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds
- Omgevingsagenda Noord
- Diversie gebiedsontwikkelingen.
Gesprek voortzetten over
- Waarborgen openheid van het Waddengebied
- accommoderen van de energietransitie
- kernwaarden als rust en stilte borgen
- waarborgen van een vitaal landelijk gebied en bijbehorende activiteiten vanuit de landbouw

VeranDER
SUB/SMART
AGENDA
OVERIG/WENSEN
3. Duurzame bereikbaarheid
Bereikbaarheid garanderen
Mobiliteit verduurzamen
Vaargeulonderhoud optimaliseren
Nieuwe oplossingen mobiliteit lange termijn
De bereikbaarheid van havens en eilanden nu en in de toekomst wordt gegarandeerd
Duurzame keuzes t.b.v. de hele vervoersketen in uiterlijk 2026
In 2030 wordt er Co2-neutraal gebaggerd
We willen in 2026 nog slimmer baggeren. In 2026 begin structurele monitoring
In 2023 afronding Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030
Vanaf 2022 in uitvoering: mobiliteitsplan nen havens, eilanden
Vanaf 2022: technische innovaties (veer)boten
Initiatief
(6) Duurzame mobiliteit Waddengebied
Initiatief
(7) Vervolgonderzoek bereikbaarheid Ameland 2030
Verbinding zoeken met (niet volledig)
- Concessieverlening vaarverbindingen 2029
- Concessieverlening OV vervoer op de eilanden en vaste wal 2026
- convenant 'Zero emissie Mobiliteit Waddeneilanden'
- project vergroting aandacht reders voor duurzame vervoersmiddelen
- Vervoersvisie Ameland en andere eilanden
- Diverse projecten ihkv. Investeringskader Waddengebied en Waddenfonds.
Gesprek voortzetten over
- Omgaan met het terugdringen van bodemberoering en het herstel van onderwaternatuur en biobouwers
- Mogelijkheden voor slimmer baggeren en het verspreiden van sediment met minder impact op natuur of een bijdrage aan natuurherstel
- Bevorderen van duurzame mobiliteit in het Waddengebied.

4. Omgaan met klimaatverandering
VerandER
Effecten klimaatverandering op Waddengebied beter in beeld
Versterken klimaatadaptieve kustzone
Zoet water vasthouden (kust en eilanden)
Robuustere natuur en andere functies (beter bestand tegen klimaatverandering)
Zandvolume op orde
SUB/SMART
In 2023 is een NWO-programma operationeel
In 2022 is een Kennisagenda voor het Waddengebied opgesteld
Klimaatverandering onderdeel van basismonitoring
2026: projecten sedimentatie en natuurherstel
In 2023 is zoetwater-strategie klaar; 2026 indringing voorkomen
2023: kennis- en monitoring-programma voor verzilting
In 2022 start onderzoek naar 2-3 grote gebieden zonder bodemberoering
Meer monitoring, minder bodemberoering, meer sedimentatie, andere zandsuppletie, natuurherstel
Integraler aanpak, versterking vaker combineren
In 2022 stoppen activiteiten die bodemdaling veroorzaken
Enkele projecten vanaf 2022-2026 voor sedimentatie, suppleties, dynamiek
In 2026 plan gereed voor verbinden zee-armen
Vanaf 2022 jaarlijks de staat van het voedselweb
In 2026 is meer dan 30% van het sublitoraal zonder bodemberoering
Basiskustlijn blijft in stand; 3-jaarlijks evalueren
2021-26: onderzoek, pilots, aanpassingen
AGENDA
Initiatief
(9) Integrale aanpak kustzone.
Initiatief
(10) Ontwikkeling Kop van Noord-Holland ("Waddenbaai")
Initiatief
(8) Onderzoek ecologische effecten klimaatverandering
Vanaf 2026 ondersteunen landbouw en visserij bij aanpassingen
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met (niet volledig)
- Deltaplan zoetwater
- Diverse MIRT-trajecten dijkversterking Waddengebied
- Regionale klimaatadaptatie strategieën (RAS), o.a. Friese Klimaatatlas
- Deltaplan ruimtelijke adaptatie
Gesprek voortzetten over
- Ontwikkelen van lange termijn scenario's waarbij de effecten van klimaatverandering op de natuur, morfologie, buitendijkse gebieden en het gebruik van het Waddengebied in beeld worden gebracht
- Mogelijkheid tot het geven van meer ruimte aan de Waddenzee voor het opvangen van de effecten van klimaatverandering

5. Energietransitie
VerandER
Minder fossiele brandstof in waddengebied
Energietransitie vormgeven gericht op natuur en ruimte
Innovaties richten op E-neutraliteit en zelfvoorziening
SUB/SMART
Zie deelprogramma's Bereikbaarheid, Landbouw, Leefbaarheid en Havens
Vanaf 2021 vindt met betrokkenheid van bewoners en belanghebbenden zorgvuldige besluitvorming plaats over de aanleg en aanlanding van kabels en leidingen
In 2022 is een breed gedeeld, beeld ontwikkeld hoe we de energietransitie kunnen vormgegeven (nieuw beleidsinstrument, toegepast in landelijke, regionale en lokale planprocessen, en vanaf 2026 vertaald in de relevante maatregelen in het Uitvoeringsprogramma
In 2023 is in beeld met welke (economische) beleidslijnen en -programma's we de kansen benutten; evt aanvullende acties
In 2026 is geïnvesteerd in deze transitie onder andere via het Waddenfonds en het Nationaal Programma Groningen
In 2023 hebben we de voorwaarden van de Agenda voor opschaling van experimenten concreet uitgewerkt
In 2026 is voldoende kennis beschikbaar over innovatieve technieken
Vanaf 2026 wordt voor energieopwekking die negatieve impact heeft op natuur of landschap of overlast veroorzaakt, een energievergunning van beperkte duur verleend
AGENDA
Initiatief
(11) Mogelijkheden energietransitie Waddengebied
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met (niet volledig)
- RES2.0 Noord-Holland Noord, Groningen en Fryslân
- Verkenning aanlanding windenergie op zee (VAWOZ)
- Transitievisies warme eiland- en kustgemeenten
Gesprek voortzetten over
- De wens om de kenmerkende openheid van het Waddengebied te waarborgen
- de noodzaak tot accommoderen van de energietransitie.
- De tracékeuze voor de aanlanding van windenergie opgewekt op de Noordzee
- De uitwerking van voorwaarden aan de opschaling van experimenten met nieuwe vormen van energieopwekking in het Waddengebied.

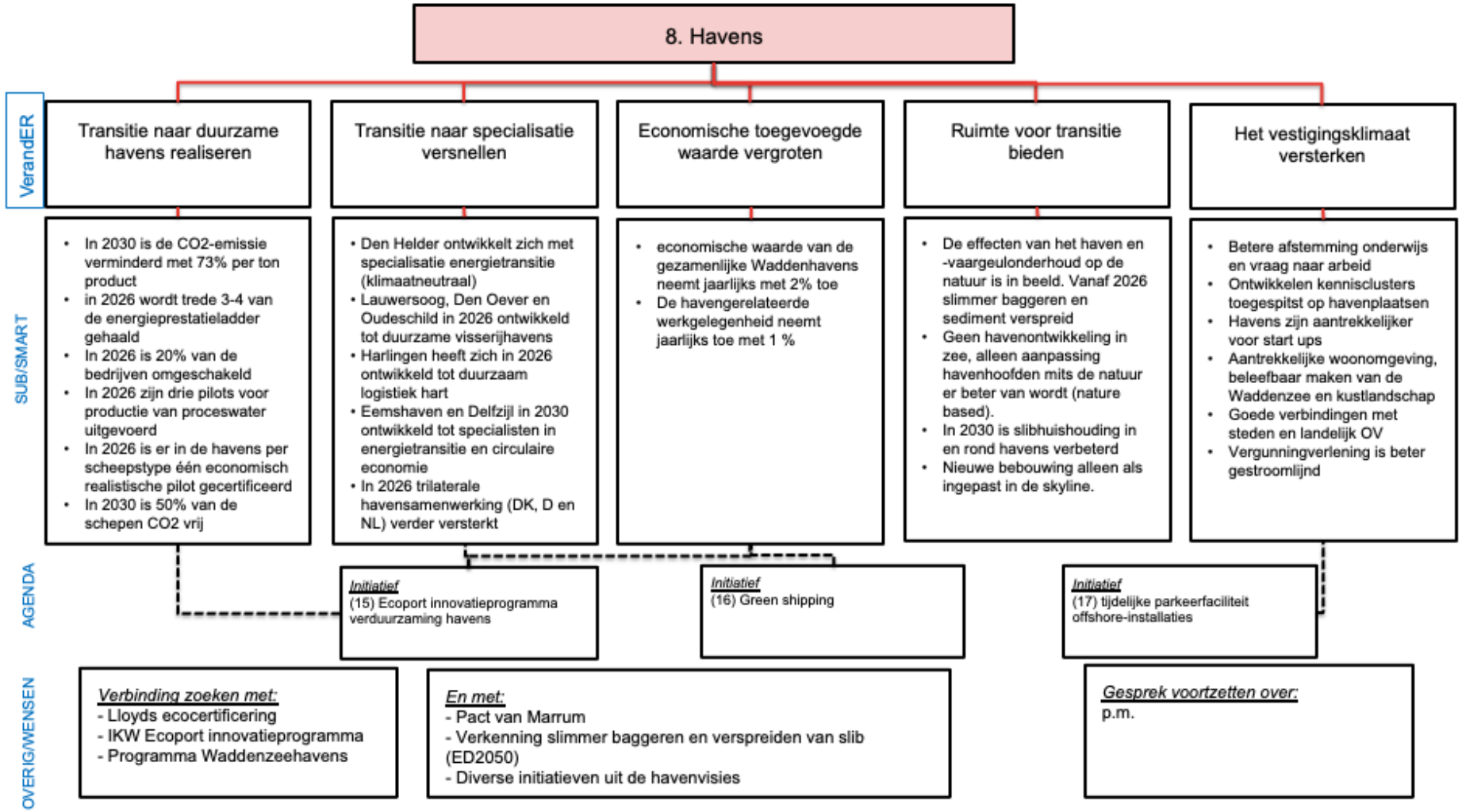

6. Leefbaar Waddengebied
Programmalijnen
Goed wonen & Leven
Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen
Optimaal bereikbaar en verbonden
Duurzame energie
Circulaire economie
Meer passende woningen realiseren
Multifunctionele accommodaties versterken en maatschappelijke voorzieningen optimaliseren
De economie verbreden
Gastvrijheids sector verstevigen
Werken aan betere bereikbaarheid
Eilander gebouwen sneller verduurzamen
Eilander ondernemerschap in de energietransitie tot stand brengen
Een gunstiger ontwikkelklimaat voor circulaire economie realiseren
VerandER
De kwaliteit van het onderwijs verhogen
Het vervoer verduurzamen
Digitale en mobiele dekking optimaliseren
Energiesysteem robuuster en innovatiever maken
Optimaal benutten wat het eiland te bieden heeft
Slimmer omgaan met zoet water
SUB/SMART
O.a. Handhaving; Building with Nature; koopgarant; Tiny houses; personeels-huurwoningen;
O.a. Lokale projecten met maatschappelijke voorzieningen
O.a. LOC's, Waddencampus, Academies per eiland
O.a. Verkenningen bedrijventerrein; kennisnetwerk voedselproductie; toeristische basis
Green shipping, laadpalen, autoluw, emissieloos, flexibel OV
2026: overal glasvezel. Monitoring
O.a. Slim energiesysteem, samenwerken, leren
Inventarisatie gebouwen. 2025: aanpak
Projecten, campagnes, coaches
Inkoop, pilots, door-ontwikkeling
Circulair bouwen, ambachtscentrum
Plasticvrij, circulaire festivals
2024: waterplannen. Steun bedrijven
AGENDA
Initiatief (12) Programma Brede Welvaart eilanden
Verbinding zoeken met: p.m.
Gesprek voortzetten: versterking van de samenwerking tussen eilandgemeenten en vaste wal gemeenten

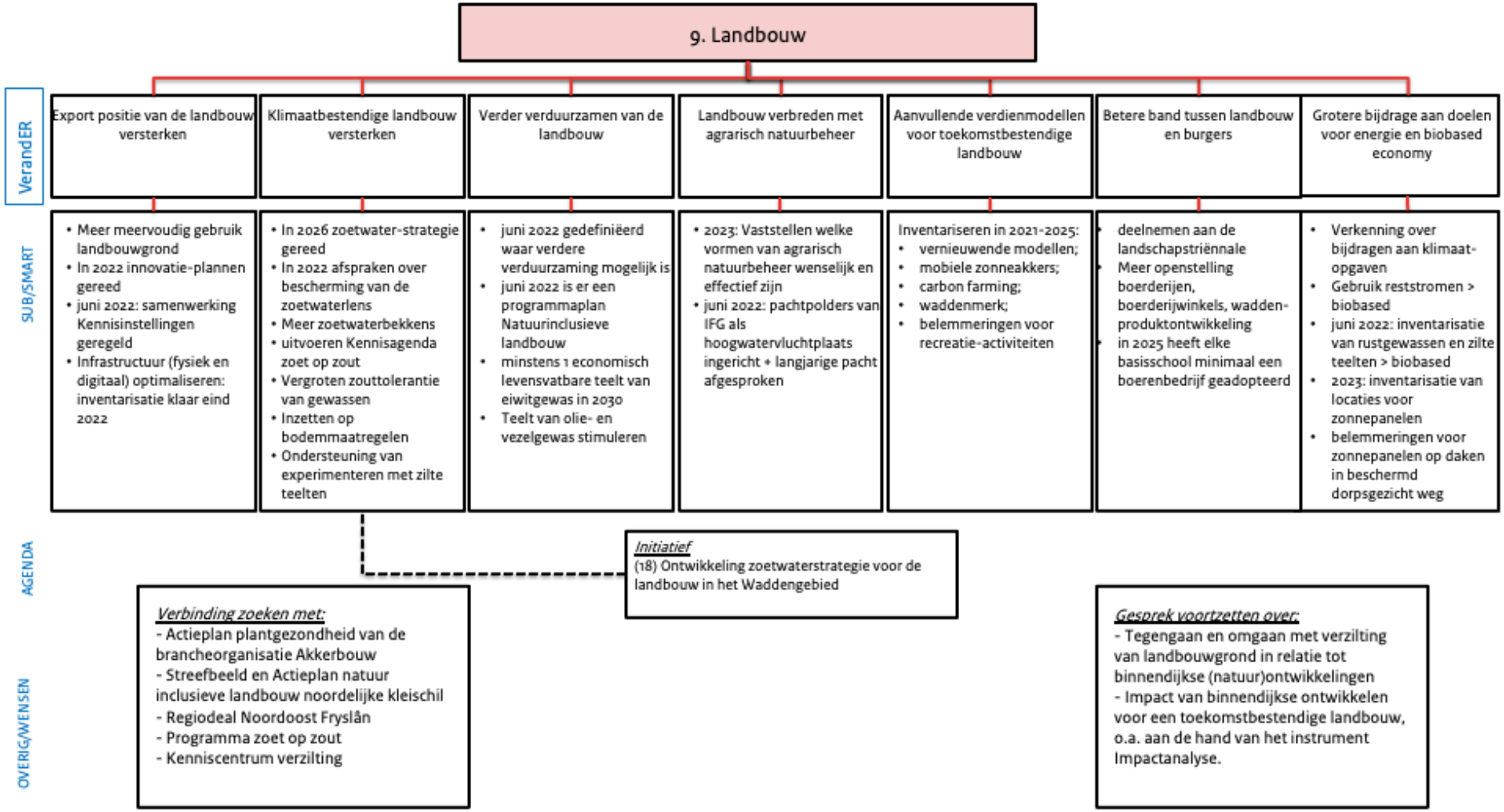

7. Recreatie en toerisme
VerandER
Meer R&T-voorzieningen
Kustzone integraler benaderen
Recreatieve verbindingen verbeteren
Beleving van de havens verbeteren
R&T in balans met de eilanden
Recreatieaanbod op de eilanden versterken
Verduurzaming van aanbod en vervoer (eilanden)
Bredere economische basis op de eilanden
Vaarrecreatie in balans
Bewustwording van natuur/Werelderfgoed vergroten
Beter gastheerschap
Balans van ervaringen met verwachtingen
SUB/SMART
In 2026 is het aanbod toegenomen met minimaal 20%
Dijkversterking altijd gecombineerd met recreatieve voorzieningen
In 2023 is er een breed gedragen zoneringsplan
In 2026 is een recreatief netwerk van wandel- en fietsverbindinge n
Meer buitendijkse natuur-beleving
De toeristische bestedingen in de havenplaatsen zijn in 2026 toegenomen met 10%
In 2026 is auto- en parkeeroverlast bij de terminals en in de havens verminderd
In 2023 monitor gereed die de effecten van R&T in beeld brengt
Toeristische bestedingen op de eilanden in 2026 minimaal op het niveau van 2019
Het percentage bezoekers uit de 20% laagste gezinsinkomens is in 2026 even groot als in 2022
in 2026 versterkt: Bezoekersmonitoring laat een stijgende waardering zien
op elk eiland jaarlijks twee nieuwe producten voor natuurbeleving op de markt
Het aantal bedrijven met een duurzaamheidslabel stijgt jaarlijks met 10%
Openbaar vervoer op en naar de eilanden is 100% emissieloos
buiten de toerismesector is werk-gelegenheid in 2026 10% groter
In 2026 is de monitoring van de Erecode geborgd in de Basismonitoring Wadden
Ecoports, lange termijn perspectief en handhaving
In 2030 is 50% van de gasten zich bewust van de OUV's
In 2030 scoort het Waddengebied 90 punten bij Green destinations
Minimaal 70% van de toeristen in 2026 behoort tot het type 'bewuste gast'
In 2026 in verstoringsgevoelige gebieden aantoonbaar minder verstoring
In verschillende havens zijn centra voor voorlichting over duurzame recreatievaart
Vanaf 2025 jaarlijks een 8 met de Net Promoter Score (klanttevredenheid).
Toeristisch beleid vanaf 2025 expliciet aandacht voor inclusiviteit en toegankelijkheid
AGENDA
Initiatief
(13) Programma versterking recreatie en toerisme langs de Waddenkust
Initiatief
(14) Maritieme ontwikkeling havenplaatsen
Verbinding zoeken met:
p.m. zie volgende sheet
Gesprek voortzetten over:
p.m. zie volgende sheet

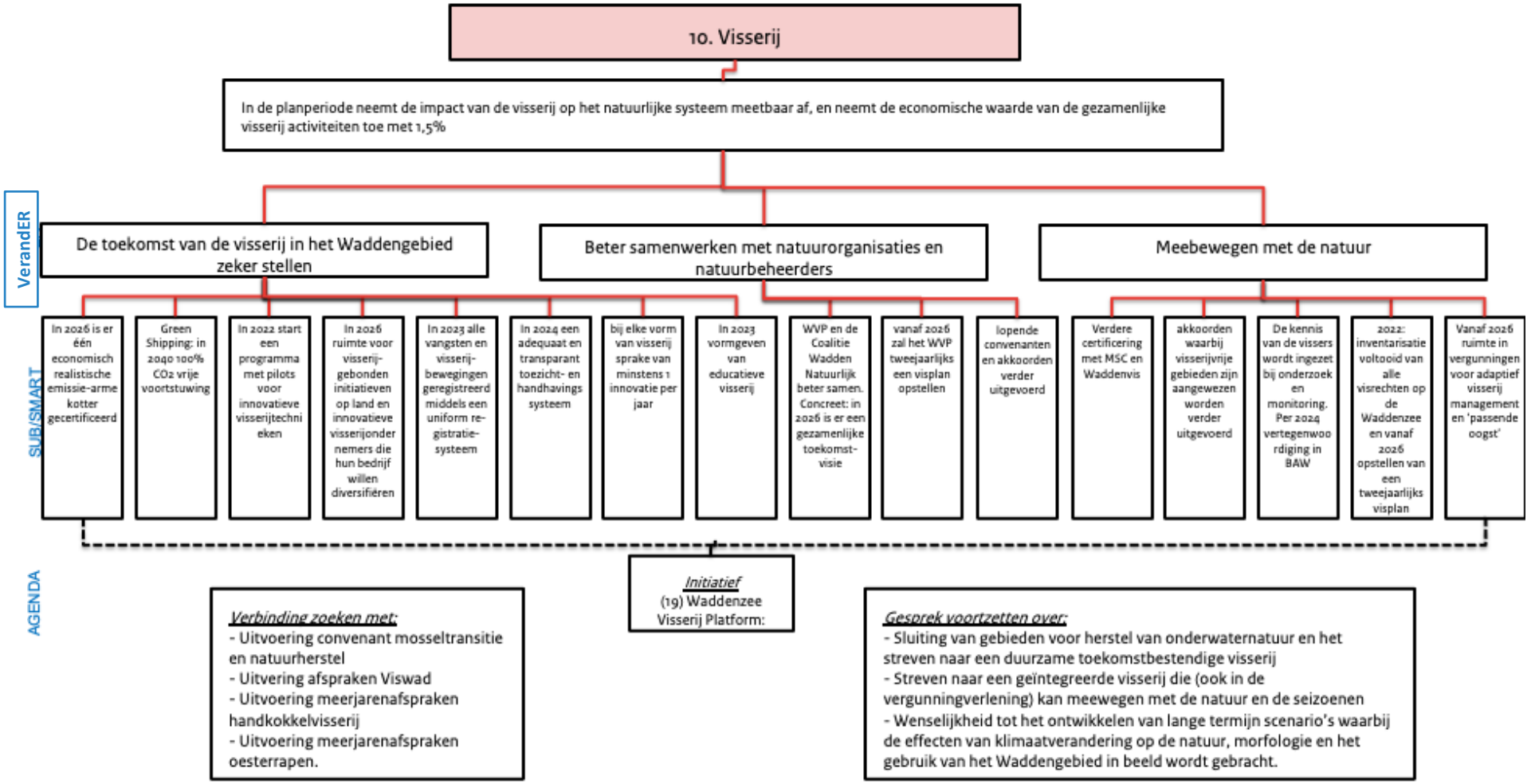
7. Recreatie en toerisme

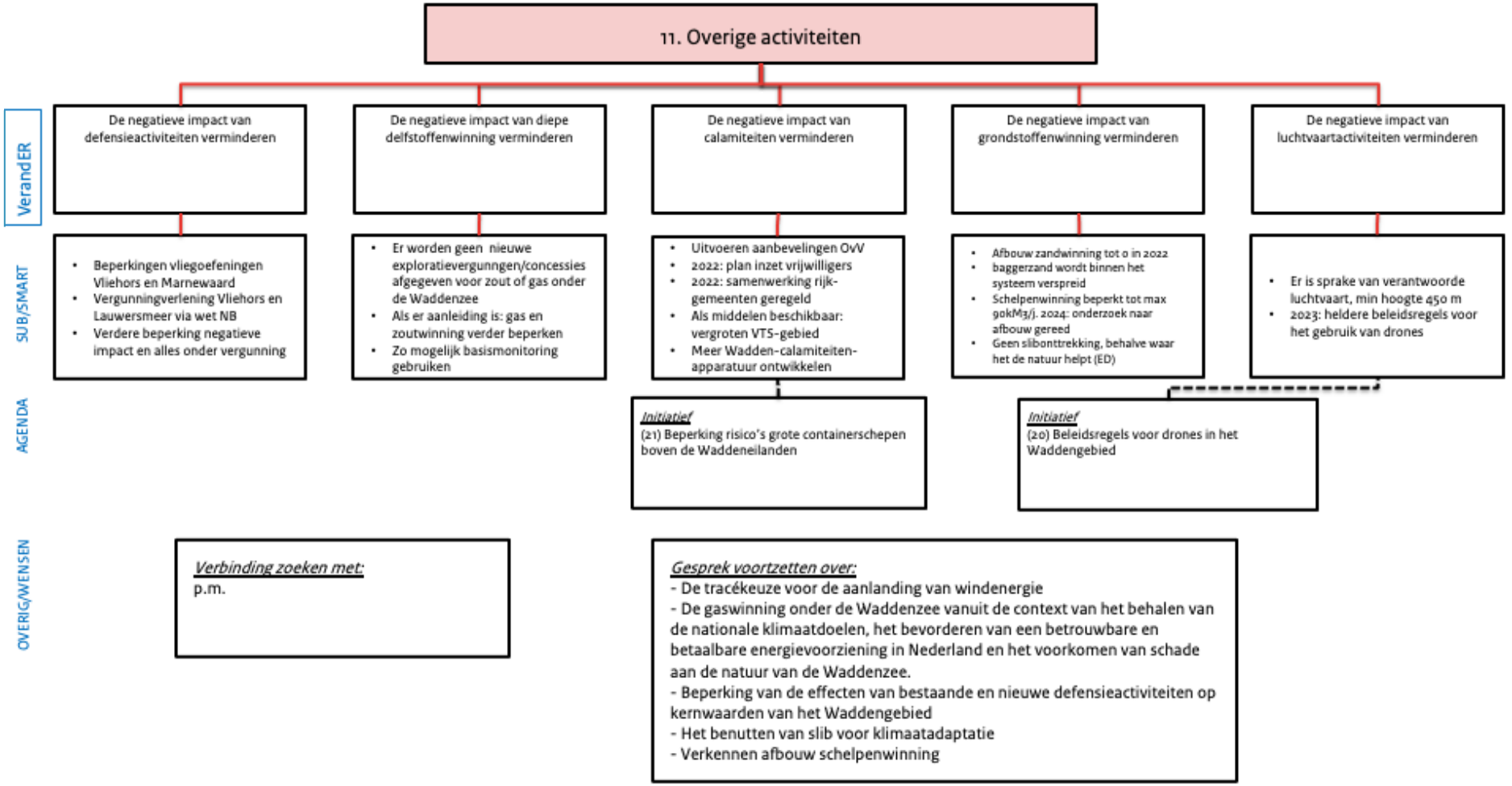
Verbinding zoeken met:
- IKW Programma versterken vermarkting Werelderfgoed / VisitWadden.nl
- IKW Programma versterking Werelderfgoed
- Marconi
- Holwerd aan zee
- Werelderfgoedcentrum
- Coalitie Duurzame haven Lauwersoog en manifest Lauwersmeerkust
- Diverse initiatieven verbindingen langs/naar het Wad, bv. Kiek over diek, Op pad lâns it waad
- Diverse dijkversterkingstrajecten
- De nieuwe Afsluitdijk
- Prowad Link
- Integraal beheerplan

Gesprek voortzetten over:
- De ontwikkeling van de recreatie en toerisme in het Waddengebied in relatie tot de leefbaarheid op de eilanden, het behoud van de karakteristieke waarden in het Waddengebied en de bescherming van rustgebieden voor kwetsbare soorten

8. Havens
VerandER
Transitie naar duurzame havens realiseren
Transitie naar specialisatie versnellen
Economische toegevoegde waarde vergroten
Ruimte voor transitie bieden
Het vestigingsklimaat versterken
SUB/SMART
• In 2030 is de CO2-emissie verminderd met 73% per ton product
• in 2026 wordt trede 3-4 van de energieprestatieladder gehaald
• In 2026 is 20% van de bedrijven omgeschakeld
• In 2026 zijn drie pilots voor productie van proceswater uitgevoerd
• In 2026 is er in de havens per scheepstype één economisch realistische pilot gecertificeerd
• In 2030 is 50% van de schepen CO2 vrij
• Den Helder ontwikkelt zich met specialisatie energietransitie (klimaatneutraal)
• Lauwersoog, Den Oever en Oudeschild in 2026 ontwikkeld tot duurzame visserijhavens
• Harlingen heeft zich in 2026 ontwikkeld tot duurzaam logistiek hart
• Eemshaven en Delfzijl in 2030 ontwikkeld tot specialisten in energietransitie en circulaire economie
• In 2026 trilaterale havensamenwerking (DK, D en NL) verder versterkt
• economische waarde van de gezamenlijke Waddenhavens neemt jaarlijks met 2% toe
• De havengerelateerde werkgelegenheid neemt jaarlijks toe met 1 %
• De effecten van het haven en -vaargeulonderhoud op de natuur is in beeld. Vanaf 2026 slimmer baggeren en sediment verspreid
• Geen havenontwikkeling in zee, alleen aanpassing havenhoofden mits de natuur er beter van wordt (nature based).
• In 2030 is slibhuishouding in en rond havens verbeterd
• Nieuwe bebouwing alleen als ingepast in de skyline.
• Betere afstemming onderwijs en vraag naar arbeid
• Ontwikkelen kennisclusters toegespitst op havenplaatsen
• Havens zijn aantrekkelijker voor start ups
• Aantrekkelijke woonomgeving, beleefbaar maken van de Waddenzee en kustlandschap
• Goede verbindingen met steden en landelijk OV
• Vergunningverlening is beter gestroomlijnd
AGENDA
Initiatief
(15) Ecoport innovatieprogramma verduurzaming havens
Initiatief
(16) Green shipping
Initiatief
(17) tijdelijke parkeerfaciliteit offshore-installaties
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met:
- Lloyds ecocertificering
- IKW Ecoport innovatieprogramma
- Programma Waddenzeehavens
En met:
- Pact van Marrum
- Verkenning slimmer baggeren en verspreiden van slib (ED2050)
- Diverse initiatieven uit de havenvisies
Gesprek voortzetten over:
p.m.

9. Landbouw
VerandER
Export positie van de landbouw versterken
Klimaatbestendige landbouw versterken
Verder verduurzamen van de landbouw
Landbouw verbreden met agrarisch natuurbeheer
Aanvullende verdienmodellen voor toekomstbestendige landbouw
Betere band tussen landbouw en burgers
Grotere bijdrage aan doelen voor energie en biobased economy
SUB/SMART
• Meer meervoudig gebruik landbouwgrond
• In 2022 innovatie-plannen gereed
• juni 2022: samenwerking Kennisinstellingen geregeld
• Infrastructuur (fysiek en digitaal) optimaliseren: inventarisatie klaar eind 2022
• In 2026 zoetwater-strategie gereed
• In 2022 afspraken over bescherming van de zoetwaterlens
• Meer zoetwaterbekkens
• uitvoeren Kennisagenda zoet op zout
• Vergroten zouttolerantie van gewassen
• Inzetten op bodemmaatregelen
• Ondersteuning van experimenteren met zilte teelten
• juni 2022 gedefiniëerd waar verdere verduurzaming mogelijk is
• juni 2022 is er een programmaplan Natuurinclusieve landbouw
• minstens 1 economisch levensvatbare teelt van eiwitgewas in 2030
• Teelt van olie- en vezelgewas stimuleren
• 2023: Vaststellen welke vormen van agrarisch natuurbeheer wenselijk en effectief zijn
• juni 2022: pachtpolders van IFG als hoogwatervluchtplaats ingericht + langjarige pacht afgesproken
Inventariseren in 2021-2025:
• vernieuwende modellen;
• mobiele zonneakkers;
• carbon farming;
• waddenmerk;
• belemmeringen voor recreatie-activiteiten
• deelnemen aan de landschapstriënnale
• Meer openstelling boerderijen, boerderijwinkels, wadden-produktontwikkeling
• in 2025 heeft elke basisschool minimaal een boerenbedrijf geadopteerd
• Verkenning over bijdragen aan klimaat-opgaven
• Gebruik reststromen > biobased
• juni 2022: inventarisatie van rustgewassen en zilte teelten > biobased
• 2023: inventarisatie van locaties voor zonnepanelen
• belemmeringen voor zonnepanelen op daken in beschermd dorpsgezicht weg
AGENDA
Initiatief
(18) Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw in het Waddengebied
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met:
- Actieplan plantgezondheid van de brancheorganisatie Akkerbouw
- Streefbeeld en Actieplan natuur inclusieve landbouw noordelijke kleischil
- Regiodeal Noordoost Fryslân
- Programma zoet op zout
- Kenniscentrum verzilting
Gesprek voortzetten over:
- Tegengaan en omgaan met verzilting van landbouwgrond in relatie tot binnendijkse (natuur)ontwikkelingen
- Impact van binnendijkse ontwikkelen voor een toekomstbestendige landbouw, o.a. aan de hand van het instrument Impactanalyse.

10. Visserij
In de planperiode neemt de impact van de visserij op het natuurlijke systeem meetbaar af, en neemt de economische waarde van de gezamenlijke visserij activiteiten toe met 1,5%
VerandER
De toekomst van de visserij in het Waddengebied zeker stellen
Beter samenwerken met natuurorganisaties en natuurbeheerders
Meebewegen met de natuur
SUB/SMART
In 2026 is er één economisch realistische emissie-arme kotter gecertificeerd
Green Shipping: in 2040 100% CO2 vrije voortstuwing
In 2022 start een programma met pilots voor innovatieve visserijtechnieken
In 2026 ruimte voor visserij-gebonden initiatieven op land en innovatieve visserijonder nemers die hun bedrijf willen diversifiëren
In 2023 alle vangsten en visserij-bewegingen geregistreerd middels een uniform re-gistratie-systeem
In 2024 een adequaat en transparant toezicht- en handhavings systeem
bij elke vorm van visserij sprake van minstens 1 innovatie per jaar
In 2023 vormgeven van educatieve visserij
WVP en de Coalitie Wadden Natuurlijk beter samen. Concreet: in 2026 is er een gezamenlijke toekomst-visie
vanaf 2026 zal het WVP tweejaarlijks een visplan opstellen
lopende convenanten en akkoorden verder uitgevoerd
Verdere certificering met MSC en Waddenvis
akkoorden waarbij visserijvrije gebieden zijn aangewezen worden verder uitgevoerd
De kennis van de vissers wordt ingezet bij onderzoek en monitoring. Per 2024 vertegenwoo rdiging in BAW
2022: inventarisatie voltooid van alle visrechten op de Waddenzee en vanaf 2026 opstellen van een tweejaarlijks visplan
Vanaf 2026 ruimte in vergunningen voor adaptief visserij management en 'passende oogst'
AGENDA
Initiatief
(19) Waddenzee Visserij Platform:
Verbinding zoeken met:
- Uitvoering convenant mosseltransitie en natuurherstel
- Uitvering afspraken Viswad
- Uitvoering meerjarenafspraken handkokkelvisserij
- Uitvoering meerjarenafspraken oesterrapen.
Gesprek voortzetten over:
- Sluiting van gebieden voor herstel van onderwaternatuur en het streven naar een duurzame toekomstbestendige visserij
- Streven naar een geïntegreerde visserij die (ook in de vergunningverlening) kan meewegen met de natuur en de seizoenen
- Wenselijkheid tot het ontwikkelen van lange termijn scenario's waarbij de effecten van klimaatverandering op de natuur, morfologie en het gebruik van het Waddengebied in beeld wordt gebracht.

11. Overige activiteiten
VerandER
De negatieve impact van defensieactiviteiten verminderen
De negatieve impact van diepe delfstoffenwinning verminderen
De negatieve impact van calamiteiten verminderen
De negatieve impact van grondstoffenwinning verminderen
De negatieve impact van luchtvaartactiviteiten verminderen
SUB/SMART
Beperkingen vliegoefeningen Vliehors en Marnewaard
Vergunningverlening Vliehors en Lauwersmeer via wet NB
Verdere beperking negatieve impact en alles onder vergunning
Er worden geen nieuwe exploratievergunngen/concessies afgegeven voor zout of gas onder de Waddenzee
Als er aanleiding is: gas en zoutwinning verder beperken
Zo mogelijk basismonitoring gebruiken
Uitvoeren aanbevelingen OvV
2022: plan inzet vrijwilligers
2022: samenwerking rijk-gemeenten geregeld
Als middelen beschikbaar: vergroten VTS-gebied
Meer Wadden-calamiteiten-apparatuur ontwikkelen
Afbouw zandwinning tot 0 in 2022
baggerzand wordt binnen het systeem verspreid
Schelpenwinning beperkt tot max 90kM3/j. 2024: onderzoek naar afbouw gereed
Geen slibonttrekking, behalve waar het de natuur helpt (ED)
Er is sprake van verantwoorde luchtvaart, min hoogte 450 m
2023: heldere beleidsregels voor het gebruik van drones
AGENDA
Initiatief
(21) Beperking risico's grote containerschepen boven de Waddeneilanden
Initiatief
(20) Beleidsregels voor drones in het Waddengebied
OVERIG/WENSEN
Verbinding zoeken met:
p.m.
Gesprek voortzetten over:
- De tracékeuze voor de aanlanding van windenergie
- De gaswinning onder de Waddenzee vanuit de context van het behalen van de nationale klimaatdoelen, het bevorderen van een betrouwbare en betaalbare energievoorziening in Nederland en het voorkomen van schade aan de natuur van de Waddenzee.
- Beperking van de effecten van bestaande en nieuwe defensieactiviteiten op kernwaarden van het Waddengebied
- Het benutten van slib voor klimaatadaptatie
- Verkennen afbouw schelpenwinning

OMGEVINGSBERAAD
Waddengebied

Aan de voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied
Mw. B. Visser
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Betreft: advies over Uitvoeringsprogramma Waddengebied

Leeuwarden, 2 december 2021

Geachte mevrouw Visser, Beste Barbara!

Hierbij breng ik advies uit namens de leden van het Omgevingsberaad Waddengebied (hierna Omgevingsberaad) over de onderwerpen die aan de orde komen in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied van 8 december 2021. Het advies is gebaseerd op de bespreking van het Omgevingsberaad van 29 november 2021.

Het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 staat centraal in ons advies. Daarnaast is er nog een aantal onderwerpen in uw vergadering aan de orde waarover het volgende:

- Over de *impactanalyse* heb ik voor uw vergadering van 24 juni jl. al eerder advies gegeven. Het Omgevingsberaad heeft in zijn advies over het *Programma Noordzee* aangegeven te hechten aan een impactanalyse van dit Programma op het Waddengebied.
- Voor de *duurzame kennishuishouding* heeft het Bestuurlijk Overleg Waddengebied op 24 juni van dit jaar de Waddenacademie op basis van een voorgesteld eindbeeld de opdracht gegeven hieraan invulling te geven. Daarover heeft het Omgevingsberaad positief geadviseerd met de kanttekening dat het van belang is dat alle aspecten aan de orde komen en dat sectoren zich kunnen herkennen en zich betrokken voelen. Tevens heeft het Omgevingsberaad de ministeries gevraagd hun sturingsmechanismen voor de betreffende onderzoeksinstellingen, zoals Deltares, WUR, TNO en dergelijke in te zetten om het onderzoek te financieren.
- In onze vergadering van 3 november heeft het Omgevingsberaad zich positief uitgesproken over het *werkplan van de Waddenacademie* voor het jaar 2022 in het besef dat de Waddenacademie in transitie is. In uw vergadering van 8 december komt daarnaast de aanpak en de stand van zaken ten aanzien van de opdracht die de Waddenacademie van het BOW heeft gekregen, aan de orde. Het Omgevingsberaad verwacht dat u onze adviezen betrekt bij uw beoordeling over het werkplan, de voortgang en de stand van zaken op het dossier kennishuishouding.
- Over de stand van zaken en *voortgang van de MSC Zoë* en de kamerbrief hierover heeft het Omgevingsberaad zich nog niet kunnen buigen. Het Omgevingsberaad zal hier nog over adviseren mede omdat het Omgevingsberaad verwacht dat het incident bij de trilaterale Regeringsconferentie Waddenzee (2022) aanleiding is om de effectiviteit van de Waddenzee als PSSA gebied te agenderen.

Advies over het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

In uw vergadering van december 2020 heeft u de Agenda voor het Waddengebied vastgesteld en opdracht gegeven binnen een jaar een uitvoeringsprogramma op te stellen. Dit Uitvoeringsprogramma ligt nu voor. Veel partijen binnen het Omgevingsberaad zijn betrokken bij de opstelling daarvan.

De leden van het Omgevingsberaad vinden het waardevol wat er nu ter bespreking op tafel ligt. De doelen zijn helder, alle betrokken partijen hebben ten opzichte van de Agenda hun doelen ook nog aangescherpt tijdens het werken aan het Uitvoeringsprogramma. Alle uitvoeringsacties moeten bijdragen aan de doelen.

Er zijn nu ongeveer 25 uitvoeringsinitiatieven beschreven, waar een breed commitment op is. Lang niet alle initiatieven in het Waddengebied zijn in het Uitvoeringsprogramma genoemd, maar de doelen van de Agenda worden alleen bereikt als ook deze initiatieven bijdragen aan de uitgewerkte doelen uit het werkdocument.

Tegelijk constateert het Omgevingsberaad dat met hetgeen nu voorligt, we er zeker nog niet zijn. U constateert dit ook zelf waar wordt gevraagd een halfjaar te nemen voor het afronden van het Uitvoeringsprogramma. Het Omgevingsberaad kan zich daarin vinden. Het wil voor de afronding daarvan wel een aantal voor het Omgevingsberaad belangrijke noties meegeven.

Middelen en menskracht

Er is geen uitvoeringsprogramma als er geen mensen en middelen zijn om het uit te voeren. Dit geldt in dit geval met name voor de initiatieven. Deze vergen van alle partijen – zowel van overheden als maatschappelijke organisaties - inspanning. Het is van belang dat het komende halfjaar alle partijen middelen en mensen beschikbaar stellen op de acties en initiatieven die zij zelf inbrengen. Dit hoeft niet meteen worden uitgewerkt tot het niveau van het totaal aan geplande kosten maar kan opgebouwd worden in drie fases:

Fase 1 Budget om te starten: Bedoeld om een verkenning of onderzoek te doen, de organisatie op te starten en een plan te maken.

Fase 2 Budget om uit te werken: Bedoeld om acties verder vorm en inhoud te geven, de organisatie te financieren en afspraken te maken over tijd, budget en kwaliteit.

Fase 3 Budget voor het uitvoeren: Bedoeld voor de realisatie.

Wij adviseren u in het Uitvoeringsprogramma aan te geven dat alle initiatieven over een halfjaar voorzien zouden moeten zijn van minimaal een fase 1 budget plus de benodigde menskracht voor deze fase. Een goed voorbeeld in deze is het Programma Brede Welvaart op de Waddeneilanden waar een Fase 1 budget van € 300.000 beschikbaar wordt gesteld door de Waddeneilanden.

Het lijkt voor de hand te liggen dat ook de rijksoverheid en provincies bijdragen aan de acties en initiatieven. Voor bekostiging van uitvoeringsinitiatieven zou het goed zijn om aan te sluiten bij de Europese *sustainable management goals* en daarmee een ingang te hebben voor het benutten van Europese fondsen.

Doelrealisatie

Het Omgevingsberaad merkt op dat er nog niet een goed systeem is om te constateren of inhoudelijk de doelen in 2026 zullen worden gehaald zoals ze in het Doelendocument zijn beschreven. Naast de initiatieven uit het Uitvoeringsprogramma zijn er nog tal van andere lopende of in ontwikkeling zijnde projecten die niet in het Uitvoeringsprogramma zijn omschreven, maar wel effect op de doelrealisatie hebben. Daarom is het van belang dat de aan het Uitvoeringprogramma verbonden stakeholders en overheden zich inzetten om ook deze projecten dienstig te laten zijn aan de uitgewerkte doelen van de Agenda.

Een methodiek waarin te zien is hoever we zijn, hoever we kunnen komen, acties elkaar versterken of tegenwerken, mist. Sturing op doelrealisatie wordt dan ingewikkeld zo niet onmogelijk.

Het Omgevingsberaad adviseert op de kortst mogelijke termijn een dergelijke methodiek te ontwikkelen. Tevens adviseert het Omgevingsberaad de Waddenacademie bij de ontwikkeling van deze methodiek te betrekken en te onderzoeken of het mogelijk is dat zij een analyse plegen in hoeverre doelen gehaald kunnen worden.

Dit is ook passend in het eindbeeld van de rol van de Waddenacademie als kennisregisseur, en overeenkomstig het eerdere voorstel van het OBW (14 juni 2021) om van het aanbod van de Waddenacademie (om mee te denken over een systematiek hoe te komen tot een integrale afweging van de doelen binnen het uitvoeringprogramma) gebruik te maken.

Het Omgevingsberaad beseft terdege dat het advies op dit punt niet eenvoudig te realiseren is maar het is wel noodzakelijk voor de borging van het Uitvoeringsprogramma.

Draagvlak

In het afgelopen jaar is het draagvlak voor de samenwerking in het Waddengebied versterkt. Zo doen de landbouworganisaties en de Waddenvereniging nu actief mee aan het Uitvoeringsprogramma. Dat maakt de discussies niet altijd makkelijker maar deze deelname is in de ogen van het Omgevingsberaad van groot belang om tot gedragen beleid te komen.

In het Uitvoeringsprogramma zijn diverse gespreksonderwerpen (dilemma's) aangegeven waarover de meningen nog verschillen. Dat hoeft geen zwakte van het Uitvoeringsprogramma te zijn mits er een manier gevonden wordt om deze gesprekken zodanig te voeren dat ze de komende jaren tot afspraken leiden. Het Omgevingsberaad adviseert dat de coördinerend minister voor het Waddenzeebeleid in overleg met de andere overheden hierop regie voert.

Het investeren in draagvlak, het faciliteren van de gesprekken en het uitdragen van gemaakte afspraken blijft de komende jaren noodzakelijk. Het huidige commitment van de belanghebbenden en alle betrokken overheden dient gekoesterd te worden.

Inhoudelijke punten van zorg

1. *Initiatieven voor het realiseren van een natuurrijke Waddenzee*

In het doelendocument zijn de natuurdoelen explicieter gemaakt, zoals het herstellen van natuurwaarden. Deze zijn o.a. gekoppeld aan dynamiek (trekvissen, pioniervegetaties), zeegrasvelden, voedselbeschikbaarheid voor vogels en het verminderen van effecten van menselijk medegebruik. De onlangs voor de 5de maal verschenen publicatie 'Wadden in beeld 2020' laat zien dat er voor verschillende van deze doelen nog negatieve trends zijn.

Het Omgevingsberaad ziet dat de initiatieven voor natuur in het Uitvoeringsprogramma nog onvoldoende stevigheid hebben qua organisatie en inzet om er vertrouwen in te hebben dat deze trends ten goede worden omgebogen.

Het Omgevingsberaad adviseert dat het Bestuurlijk Overleg en met name de minister van LNV hierop meer regie gaat voeren en dat het ministerie van LNV mogelijkerwijs trekker wordt van deze initiatieven. Het Omgevingsberaad adviseert om het bestaande Programma naar een Rijke Waddenzee hierin te betrekken.

2. *Klimaat*

De aanpak van de gevolgen van klimaatverandering is niet alleen een thema op zich maar ook een thema dat de invulling van alle initiatieven raakt. Dit is een besef dat in het Uitvoeringsprogramma nog niet helemaal tot uiting komt. Klimaatverandering kan zó urgent en dominerend worden dat veel andere initiatieven daardoor sterk beïnvloed worden. Zo kan het zijn dat oplossingen die onder de huidige omstandigheden optimaal lijken, dit niet zijn bij toekomstige klimaatscenario's.

Bemoedigend hierbij is al wel dat de provincies hebben aangegeven het voortouw te nemen in enkele initiatieven rondom de aanpak van de gevolgen van klimaatverandering.

Wij adviseren u daarom na te gaan of en hoe de klimaatverandering een steviger plaats kan krijgen in het Uitvoeringsprogramma.

3. *Visserij*

Voor de visserij gelden momenteel veel onzekerheden. Bij het samenstellen van het Uitvoeringsprogramma is dat ook gebleken, waar een aantal 'bespreekpunten' resteert die grote implicaties voor de visserij kunnen hebben, zoals het beperken van de bodemberoering, het bijdragen aan het tegengaan van de klimaatverandering en de sluiting van gebieden voor de visserij. In het Uitvoeringsprogramma Waddengebied is afgesproken dat de visserij voor 2040 een CO2-vrije voorstuwing ontwikkelt. Daarnaast moet de visserij voor hun komende vergunningaanvraag de stikstofuitstoot fors beperken. De stakeholders willen vóór het volgende Bestuurlijk Overleg een plan van aanpak opstellen voor stikstofreductie op korte termijn en CO2 reductie op lange termijn. Daarin is ook ruimte voor uitkoop van vissers. Voor 1 januari 2023 zal de garnalenvisserij een nieuwe vergunning onder de Wet Natuurbescherming moeten aanvragen. Het Omgevingsberaad adviseert u resp. de minister van LNV in gesprek te gaan met de visserij hoe hun plan van aanpak en maatregelen een rol kunnen spelen bij hun vergunningverlening.

4. *Overige adviezen en suggesties*

Kleinschalige bedrijven

In het Waddengebied zijn grote aantallen kleinschalige en traditionele bedrijven actief, zoals sommige vissers, agrariërs, pierenstekers, bruine zeilvaart. Deze bedrijven hebben ook een belangrijke educatieve en toeristische functie. Behalve bij de visserij komt hun rol in het Uitvoeringsprogramma niet echt aan de orde. De sector stelt voor dat zij zelf met een voorstel komen om deze bedrijven verder te versterken richting ontwikkeling, behoud en duurzaamheid. Het Omgevingsberaad adviseert dit initiatief te omarmen.

Afzender en eigenaar

In het Uitvoeringsprogramma is nu niet opgenomen welke organisaties en personen hebben bijgedragen aan de totstandkoming en hoe de opstellers en trekkers aanspreekbaar en bereikbaar zijn. Het Omgevingsberaad adviseert dat zeker wel te doen, ook omdat daarmee de zelfbinding meer vorm krijgt.

Betrokkenheid

De afgelopen maanden is door partijen grote betrokkenheid en inzet getoond. Bij veel van de initiatieven is te verwachten dat betrokkenen zich ook blijvend in zullen zetten. Dat acht ik van belang voor het recht doen aan de hoofddoelstelling voor het Waddengebied en de hoofddoelstelling voor de Waddenzee.

Ik adviseer u te overwegen na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma ook een 'verklaring van meedoen' te laten ondertekenen opdat de betrokkenheid van partijen ook zichtbaar wordt.

Tot nader overleg gaarne bereid,

Hoogachtend,

drs A.A.M. Brok
Voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	8 februari 2022	**Behandelend ambtenaar**	W Bosma
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	w.bosma@waadhoeke.nl
Onderwerp	Concept uitvoeringsprogramma 2021-2026 van de vastgestelde Agenda voor het Waddengebied 2050	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	C.M. de Pee		

Samenvatting

In de raadsvergadering van 24 september 2020 is de Agenda voor het Waddengebied behandeld. Er is besloten om de uitgangspunten van de agenda voor het Waddengebied 2050, te onderschrijven zienswijzen in te dienen naar aanleiding van amendementen van het CDA en Gemeentebelangen, en de intentieverklaring te laten ondertekenen. De door eenieder ingediende wensen, bedenkingen en zienswijzen zijn bij de definitieve Agenda behandeld en deels in het nu voorliggende voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 ook verder uitgewerkt (zie bijlage 1).

Op 21 januari 2021 is de reactie op de ingediende zienswijzen (amendementen raad) via een informatienota aan uw raad kenbaar gemaakt. In de bijgevoegde informatie werd ook al melding gemaakt van het uitvoeringsprogramma als volgende stap in het proces.

Op 14 december 2021 zijn de gemeenteraden over het uitvoeringsprogramma geïnformeerd tijdens een digitale bijeenkomst (een Webinar). De uitnodigingen zijn rechtstreeks verzonden aan de bestuurssecretariaten en griffies.

Via de Vereniging van Waddenzeegemeenten wordt het voorlopig vastgestelde uitvoeringsprogramma 2021-2016 van de Agenda voor het Waddengebied informerend voorgelegd.

Voorstel

1. de zienswijze van het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten te onderschrijven;
2. op dit moment geen wensen of bedenkingen in te brengen tegen het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 maar wel aan te geven dat eventuele deelname aan nieuwe projecten of acties afhankelijk zal zijn van de aanwezigheid van mensen en middelen en bestuurlijke prioriteit.

Inleiding
Via de Vereniging van Waddenzeegemeenten (VWG) ontvingen wij het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 (Uitvoeringsprogramma) van de Agenda voor het Waddengebied 2050 met als doel dit voor te leggen aan uw raad voor wensen en bedenkingen. In de VWG is afgesproken om als vastewalgemeenten een vergelijkbaar advies aan te bieden.

Aan alle partners is gevraagd om voor 1 maart 2022 eventuele wensen en bedenkingen bij het ministerie van I&W kenbaar te maken. Vanwege vergaderingsschema van uw raad hebben wij aangegeven aan te sturen op behandeling in de raadsvergadering van 3 maart.

De behandeling van de stukken heeft op diverse momenten plaatsgevonden in het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten, het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW) en het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW).

De agenda voor het Waddengebied 2050 heeft een ruim voortraject gekend en is in de raadsvergadering van 24 september 2020 behandeld. Uw raad heeft besloten zich te conformeren aan de uitgangspunten van de agenda voor het Waddengebied 2050, zienswijzen in te dienen naar aanleiding van amendementen van het CDA en Gemeentebelangen, en de intentieverklaring te laten ondertekenen. De ingediende wensen, bedenkingen en zienswijzen zijn bij de definitieve Agenda behandeld en deels in het nu voorliggende voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2021-2026 ook verder uitgewerkt (bijlage 1).

Op 21 januari 2021 is de reactie op de ingediende zienswijzen (amendementen raad) via een informatienota aan uw raad kenbaar gemaakt. In de bijgevoegde informatie werd ook al melding gemaakt van het uitvoeringsprogramma als volgende stap in het proces.

Op 14 december 2021 zijn de gemeenteraden van de betrokken gemeenten over het uitvoeringsprogramma geïnformeerd tijdens een digitale bijeenkomst (een Webinar). De uitnodigingen zijn rechtstreeks verzonden aan de bestuurssecretariaten en griffies.

Agenda voor het Waddengebied 2050
Tijdens de Toogdag Wadden op 3 februari 2021 hebben ruim 50 partijen de instemmingsverklaring behorende bij de Agenda ondertekend. Met de ondertekening geven de partijen aan de doelen en ambities van de Agenda te onderschrijven en mee te willen doen aan een verdere uitwerking en doorwerking in de eigen visies en plannen. De partijen dragen vanuit eigen kracht en mogelijkheden bij aan de uitvoering van de agenda en de doorwerking daarvan in het eigen beleid. Hiermee wordt uiting gegeven aan het zelfbindend karakter van de Agenda.

Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
Het Uitvoeringsprogramma bevat een bundeling van initiatieven die (mede) bijdragen aan het behalen van de doelstellingen voor de Waddenzee en het Waddengebied en waar partijen in de periode 2021-2026 mee aan de slag willen.
De initiatieven zijn in samenwerking met alle partners opgesteld en zijn aanvullend op het bestaande beleid en beheer.

Opzet Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

Het Uitvoeringsprogramma is opgezet aan de hand van 11 deelprogramma's. Per deelprogramma wordt inzichtelijk gemaakt hoe vanuit het desbetreffende deelprogramma wordt bijgedragen aan het realiseren van de hoofddoelstellingen voor de Waddenzee en het Waddengebied.

(Hoofddoelstelling Waddenzee: "een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap".
Doelstelling Waddengebied: "veilig, vitaal en veerkrachtig in 2050".)

De uitvoeringsstrategieën zijn per deelprogramma vertaald in zogeheten veranderdoelen (ER-doelen) en SMART doelen. Vervolgens is gekeken welke nieuwe dan wel lopende initiatieven bijdragen aan het behalen van deze doelen. De doelen zijn neergelegd in een separaat Doelendocument.
Dit Doelendocument is als bijlage toegevoegd aan het voorlopig vastgestelde Uitvoeringsprogramma. Het Uitvoeringsprogramma, met daarin de initiatieven voor de periode 2021-2026, is daarop gebaseerd. De onderwerpen of dilemma's waar partijen verder over in gesprek gaan zijn eveneens opgenomen in het Uitvoeringsprogramma.

Doelendocument
Het Doelendocument diende als achtergrond om tot een zo consistent mogelijk Uitvoeringsprogramma te komen. Het Doelendocument beschrijft de ambitie die de partijen wensen waar te maken, maar nog niet overal de manier waarop. Het Doelendocument maakt zichtbaar waar doelen met elkaar kunnen schuren en waar de verschillende partijen het gesprek nog verder over voeren. Waar zich dat voordoet is expliciet in het Uitvoeringsprogramma aangegeven. Het is de bedoeling om deze dilemma's voor de definitieve vaststelling (medio 2022) zoveel mogelijk op te lossen.

Initiatieven
In hoofdstuk 4 van het Uitvoeringsprogramma wordt per initiatief beschreven wat het doel is, op welke wijze het initiatief bijdraagt aan het behalen van de doelen, wie verantwoordelijk is, wat de planning is, wat de kosten zijn en wat qua inzet nodig is om het desbetreffende initiatief uit te voeren.
Dit is nog niet voor alle initiatieven volledig uitgewerkt, omdat er op onderdelen nog discussie is, bijvoorbeeld over de financiering.

Er is voor gekozen om wel alle initiatieven op te nemen in het Uitvoeringsprogramma omdat hiermee inzicht wordt gegeven welke initiatieven de partijen de lopende periode 2022-2026 (willen) oppakken. Het is de bedoeling om bij de definitieve vaststelling van het Uitvoeringsprogramma de financiering van de initiatieven rond te hebben.

Beoogd (meetbaar) effect
Het informeren van uw raad over het voorlopig vastgestelde uitvoeringsprogramma en het traject om te komen tot vaststelling daarvan.

Motivering

Argumenten.
1.1 Zienswijze bestuur Vereniging van Waddenzeegemeenten, overwegend positief.
Het advies van het Omgevingsberaad is met het Uitvoeringsprogramma en de initiatieven waar de gemeenten trekker voor zijn, in het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten op 8

december 2021 besproken. Het bestuur staat positief ten opzichte van het Uitvoeringsprogramma, met inachtneming van het advies van het Omgevingsberaad, en is bereid om de initiatieven
13: "Programma toerisme en recreatie langs de kust" en
14: " Integrale maritieme ontwikkeling havenplaatsen"
in samenwerking met de betrokken gemeenten uit te voeren.

Het bestuur heeft een kanttekening geplaatst bij initiatief nummer 11: "Mogelijkheid energietransitie Waddengebied". De gemeenten zijn in de omschrijving niet betrokken. Het bestuur stelt voor om dit initiatief anders op te zetten, zodanig dat recht wordt gedaan aan de rol van de gemeenten in de Omgevingswet.

1.2 Het uitvoeringsprogramma is al meermaals toegelicht
Door de behandeling van het uitvoeringsprogramma in de Vereniging van Waddenzeegemeenten en de voorlichting tijdens het Webinar voor raadsleden en collegeleden van 14 december 2021, is er al meermaals aandacht gegeven aan het uitvoeringsprogramma.

1.3 Het uitvoeringsprogramma sluit aan bij de doelen van de agenda
Partijen hebben besloten de uitgangspunten van de agenda voor het Waddengebied 2050 te onderschrijven.

2.1 Deelname wordt per project bekeken
Of projecten uit de uitvoeringsagenda relevant zijn voor de gemeente Waadhoeke en welke inbreng van de gemeente nodig is, wordt per project bekeken en afgewogen. Voor sommige projecten is het vanzelfsprekend dat we daaraan deelnemen, zoals ‘recreatie en toerisme langs de kust’ en de dijkversterkingsoperatie KLM. De inbreng verschilt per project.

Kanttekeningen
2.1 Deelname is niet verplicht
Niet alle projecten en acties uit de uitvoeringsagenda zijn voor de gemeentelijke overheden even belangrijk of interessant. Vandaar ook dat eventuele deelname per project zal worden bekeken.

Analyse
De gemeente Waadhoeke heeft zich verbonden aan de uitgangspunten van de Agenda Waddengebied 2050. Voor wat betreft de uitvoeringsagenda kan worden aangegeven dat per actie of project wordt bekeken of we daaraan deel kunnen of willen nemen. Zo maken we voor ‘recreatie en toerisme langs de kust” al deel uit van de samenwerking.

<u>Relevante cijfers</u>
N.v.t.

<u>Samenleving</u>
Met de agenda en het uitvoeringsprogramma trachten overheden thema’s die spelen in het kustgebied integraal aan te pakken.

<u>Ontwikkelingen en trends</u>

Het kustgebied krijgt een steeds prominentere plek in visies en beleid van diverse overheden. Dat heeft deels te maken met het bijzondere karakter van het gebied als natuurgebied danwel het landschappelijke en cultuurhistorische waardevolle karakter ervan. Het gebied speelt ook een belangrijke rol in het kader van de economie (pootaardappelteelt) en heeft met de Waddenzeedijk een cruciale functie voor de veiligheid. Het bijzondere karakter van het gebied en de uitdagingen waar de overheden en alle relevante partijen voor staan, zijn uitvoerig beschreven in de agenda.

Alternatieven
Na vele jaren deels langs elkaar heen te hebben gewerkt zijn alle partijen ervan overtuigd dat samenwerken een grote meerwaarde heeft voor het bereiken van goede resultaten. De agenda voor het Waddengebied en het uitvoeringsprogramma zijn op dit moment dé instrumenten om tot doelbereiking te komen.

Vervolg
Het genomen besluit van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW) op 8 december 2021 betreft de voorlopige vaststelling van de voorliggende versie van het Uitvoeringsprogramma voor bespreking met de achterbannen. Hiermee wordt invulling gegeven aan het verzoek van de gemeenten om voldoende tijd in te plannen in het traject om te komen tot het Uitvoeringsprogramma.

In het voorjaar van 2022 wordt het Uitvoeringsprogramma aangepast naar aanleiding van de ingebrachte wensen en bedenkingen en wordt advies van het Omgevingsberaad gevraagd.
Het streven is om in het BOW van juni/juli 2022 het definitieve Uitvoeringsprogramma vast te stellen, dit na bespreking in het Omgevingsberaad Waddengebied in mei/juni 2022.

Inwonersparticipatie
De communicatie rond de agenda en de delen van het uitvoeringsprogramma waar de gemeente Waadhoeke aan deelneemt moeten duidelijkheid geven aan inwoners. Voor een deel gebeurt dit centraal. Verder verwijzen wij u naar de informatie onder het kopje ‘communicatie’.

Communicatie
In het Uitvoeringsprogramma is een apart hoofdstuk (8) opgenomen dat ingaat op de communicatie. Daarnaast zal voor de uitvoeringsinitiatieven die bij de gemeenten liggen specifiek aandacht komen voor communicatie in de nog op te stellen programmaplannen.
Verder worden alle betrokken organisaties periodiek geïnformeerd via rapportages over de voortgang van het totale Uitvoeringsprogramma.

Financiën
Voor het uitvoeren van het gehele Uitvoeringsprogramma van de Agenda voor het Waddengebied wordt geen bijdrage gevraagd van de gemeenten.

Voor het opzetten van de programma's van de initiatieven
"Programma toerisme en recreatie langs de Waddenkust" en "Integrale maritieme ontwikkeling havenplaatsen" is budget nodig van de betrokken gemeenten en de totale kosten worden gedeeld door de gemeenten gezamenlijk.

Voor het Programma toerisme en recreatie wordt een bijdrage gevraagd van € 8.000 en voor de Integrale ontwikkeling havenplaatsen is dit € 14.000. Aan het programma toerisme en recreatie wordt al deelgenomen. De ontwikkeling havenplaatsen is voor ons niet relevant.

Juridisch kader
Agenda Waddengebied 2050. Naar aanleiding van de besluitvorming rond de agenda is nog het volgende van belang:

Belangrijkste aangescherpte uitwerkingen die hebben plaatsgevonden op verzoek van gemeentelijke inbreng, na ondertekening van de instemmingsverklaring Agenda voor het Waddengebied.

1. Landbouw
De landbouw is met meerdere vertegenwoordigers betrokken bij de uitwerking van het Uitvoeringsprogramma, zowel bij de inhoudelijke formuleringen voor de landbouw zelf, als bij de andere sectoren. Een essentiële toevoeging is het uitvoeringsinitiatief nummer 18: "Ontwikkeling zoetwaterstrategie voor de landbouw in het Waddengebied", dat door de landbouw wordt getrokken en afgestemd met uitvoeringsinitiatief nummer 9: "Integrale aanpak kustzone", dat door de waddenprovincies wordt getrokken.

De bedenkingen die leefden bij de landbouw hebben ook geleid tot een nieuw uitvoeringsinitiatief nummer 25: "Toetsing en toepassing impactanalyse", dat samen met de economische sectoren, waaronder ook de landbouw, is vormgegeven.
De methodiek is vastgesteld en wordt dit voorjaar op twee pilots uitgeprobeerd.

2. Recreatie, toerisme en cultuur
De kustgemeenten hebben gevraagd om een extra initiatief om recreatie, toerisme en cultuur op een hoger plan te tillen.
Hiertoe is een extra uitvoeringsinitiatief nummer 13: "Programma toerisme en recreatie langs de kust" opgenomen.

Bijlagen
Bijlage 1: Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 versie 2 december 2021
Bijlage 2: Concept werkdocument Doelendocument - versie 30 november 2021
Bijlage 3: Advies OBW aan BOW van 8 december 2021

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-02-011443

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. De zienswijze van het bestuur van de Vereniging van Waddenzeegemeenten, waarin het advies van het Omgevingsberaad is opgenomen, te onderschrijven met in achtneming van de aanvullingen genoemd in de zienswijze van Waadhoeke zoals beschreven bij beslispunt 2;
2. Zienswijze Waadhoeke:
   A. i.h.k.v. de klimaatadaptie onderzoek te doen naar het realiseren van nieuwe kwelders en het versterken van bestaande kwelders d.m.v. hergebruik van het vrijkomende baggerslib in de Waddenzee (Bijlage 1 “Concept Uitvoeringsprogramma Waddengebied (pag. 19)”. Deze maatregel past uitstekend in de onderdelen; a. de natuurlijke dynamiek vergroten, b. slimmer omgaan met sediment (slib), c. het optimaliseren van vaargeul onderhoud. (ter onderbouwing: alleen het vaargeul onderhoud naar Ameland en Schiermonnikoog vergt jaarlijks al ca. 60 miljoen euro waarbij het vrijkomende baggerslib nu elders terug gestort moet worden in de Waddenzee. Hergebruik zal dit baggerprobleem mogelijk verminderen en tegelijkertijd de natuurdoelen versterken. Op deze manier wordt gemeenschapsgeld verantwoord besteed).
   B. Aandacht te vragen voor het natuurtoerisme als onderdeel van de economische versterking van de Waddenkust (o.a. het realiseren van vogelkijkpunten). Natuurtoerisme ontbreekt tot nu toe volledig in de diverse stukken .
   C. Een goede afstemming en samenwerking te zoeken met het project Koehool – Lauwersmeer en dit project te beschouwen als onderdeel van de Gebiedsagenda.

3. Dat de deelname aan projecten binnen het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 niet enkel afhankelijk is van de aanwezigheid van mensen, middelen en bestuurlijke prioriteit, maar ook of voornemens passen binnen de gemeentelijke beleidskaders op het gebied van landbouw, bodem, waterkwaliteit, natuur, energiewinning en toerisme.

Aldus vastgesteld in de openbare
raadsvergadering van 3 maart 2022,

, voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1639
Extern Zaak ID	2022-029912
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	014
Titel	Partiële herziening beheersverordeing buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier
Eigenaar	Hogendorp, Jort
Portefeuillehouder	Dijkstra

Bijlagen
Raadsvoorstel vaststelling partiële herziening beheersverordeing buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier
Bijlage 1 Partiële herziening Beheersverordening Buitengebied Menameradiel.docx
Bijlage 2 Beleidsregel gardenierslandschap tussen Wier en Marsum.docx
Amendement punt 14 Haaye Hoekstra.
Amendement punt 14 Teun de Jong
Adviesnota Raad aangepast na amendement Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel.docx

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**

Toelichting

Het buitengebied van de gemeente Waadhoeke behoort vrijwel geheel tot het noordelijke kleigebied waar de agrarische functie vanouds overheerst. Dit zou zomaar saai kunnen klinken, maar dat is het absoluut niet want er zijn talloze sporen van een rijke geschiedenis. Het benutten van de kwelderwallen, het opwerpen van terpen, het aanleggen van dijken, het verkavelen van de grond en het ontwikkelen van een groen boeren erf zijn voorbeelden van die sporen.

Door de jaren heen kregen de bewoners steeds meer grip op het landschap. Dit is een proces geweest van eeuwen. Het resultaat daarvan noemen we erfgoed of cultuurhistorie en zijn we door de jaren heen steeds meer gaan waarderen. In dit specifieke gebied dat strekt van Wier tot aan Marsum zien we veel onderscheidende kenmerken. Het bijzondere van dit landschap is dat het een kleine verkaveling kende met veelal opgaande randbeplanting. Dit had te maken met het grondgebruik voor aardappelteelt en tuinbouw. Bij uitstek de zone op

de kwelderwal was daarvoor geschikt en de afzetmarkt was nabij. Die afzetmarkt was niet alleen te vinden in de dorpen maar had ook Leeuwarden als grote klant. De akkers werden begrensd door sloten met in veel gevallen ook randbeplanting. Dit diende onder andere voor beschutting van de gewassen. Door de beplanting die in de rest van het buitengebied niet gebruikelijk was werd dit gebied ook wel ‘de lytse wâlden’ genoemd. Vanaf de periode na de 2de wereldoorlog tot heden is de verandering van het landschap in een stroomversnelling geraakt met als resultaat een grootschaliger landschap, waarbij veel kenmerken van de voorgaande eeuwen verloren zijn gegaan. Voor de boeren is dit een zoektocht geweest naar een goed functionerend boerenbedrijf in het bestaande landschap.

Maar wat de een goed vindt, wordt door de ander betwist en zo ontstaat er spanning. De belangen kunnen verschillen. Dat is ook merkbaar in het gebied tussen Wier en Marsum. De boer ziet zich genoodzaakt zijn bedrijf te optimaliseren om de kosten laag te houden en de opbrengsten te optimaliseren. De omgeving ervaart een teloorgang van karakteristieke kenmerken. Botsing van belangen of kans om in gesprek te gaan? De gemeente Waadhoeke heeft gekozen voor het laatste.

Gezien de maatschappelijke wens een vorm van bescherming te bieden zijn we het gesprek in de omgeving aangegaan. We zijn vervolgens samen met de boeren uit het gebied, dorpsbelang, provincie Fryslân en andere belanghebbenden op zoek gegaan naar een werkwijze waarin behoud en beheer van het landschap centraal staat en toch ook een afweging van belangen plaats kan vinden. De nadruk ligt niet op de regels maar op het bieden van handvatten voor ontwikkelingen met respect voor het gebied. Toch zijn er uiteindelijk ook (spel)regels nodig. Het doel is dat er een werkbaar geheel ontstaat. De voorliggende beleidsregel is hier het resultaat van.

Voorgesteld besluit

Een partiële herziening van de beheersverordening Menameradiel vast te stellen waardoor de beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier in werking treedt.

Besluit

1. Een partiële herziening van de beheersverordening Menameradiel vast te stellen waardoor de beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier in werking treedt.

2. Toetsing aan de Wet N.B. en Waterwet c.q. het bevoegd gezag voor de wet N.B. en Waterwet bij de beoordeling van de Gebiedscommissie te betrekken en in de procedure te borgen.

3. Bij de uitvoering van kavelwerken aan historische en/of kruinige percelen dit vooraf te toetsen aan 'FAMKE' (Friese archeologische monumentenkaart) en dit te borgen in de procedure voor de gebiedscommissie.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	27 januari 2022	**Behandelend ambtenaar**	J Hogendorp
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	j.hogendorp@waadhoeke.nl
Onderwerp	Vaststelling partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	J. Dijkstra		

Voorstel

Een partiële herziening van de beheersverordening Menameradiel vast te stellen waardoor de beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier in werking treedt.

Inleiding
Het buitengebied van de gemeente Waadhoeke behoort vrijwel geheel tot het noordelijke kleigebied waar de agrarische functie vanouds overheerst. Dit zou zomaar saai kunnen klinken, maar dat is het absoluut niet want er zijn talloze sporen van een rijke geschiedenis. Het benutten van de kwelderwallen, het opwerpen van terpen, het aanleggen van dijken, het verkavelen van de grond en het ontwikkelen van een groen boeren erf zijn voorbeelden van die sporen.

Door de jaren heen kregen de bewoners steeds meer grip op het landschap. Dit is een proces geweest van eeuwen. Het resultaat daarvan noemen we erfgoed of cultuurhistorie en zijn we door de jaren heen steeds meer gaan waarderen. In dit specifieke gebied dat strekt van Wier tot aan Marsum zien we veel onderscheidende kenmerken. Het bijzondere van dit landschap is dat het een kleine verkaveling kende met veelal opgaande randbeplanting. Dit had te maken met het grondgebruik voor aardappelteelt en tuinbouw. Bij uitstek de zone op de kwelderwal was daarvoor geschikt en de afzetmarkt was nabij. Die afzetmarkt was niet alleen te vinden in de dorpen maar had ook Leeuwarden als grote klant. De akkers werden begrensd door sloten met in veel gevallen ook randbeplanting. Dit diende onder andere voor beschutting van de gewassen. Door de beplanting die in de rest van het buitengebied niet gebruikelijk was werd dit gebied ook wel ‘de lytse wâlden’ genoemd.

Vanaf de periode na de 2de wereldoorlog tot heden is de verandering van het landschap in een stroomversnelling geraakt met als resultaat een grootschaliger landschap, waarbij veel kenmerken van de voorgaande eeuwen verloren zijn gegaan. Voor de boeren is dit een zoektocht geweest naar een goed functionerend boerenbedrijf in het bestaande landschap.

Maar wat de een goed vindt, wordt door de ander betwist en zo ontstaat er spanning. De belangen kunnen verschillen. Dat is ook merkbaar in het gebied tussen Wier en Marsum. De boer ziet zich genoodzaakt zijn bedrijf te optimaliseren om de kosten laag te houden en de opbrengsten te optimaliseren. De omgeving ervaart een teloorgang van karakteristieke kenmerken. Botsing van belangen of kans om in gesprek te gaan? De gemeente Waadhoeke heeft gekozen voor het laatste.

Gezien de maatschappelijke wens een vorm van bescherming te bieden zijn we het gesprek in de omgeving aangegaan. We zijn vervolgens samen met de boeren uit het gebied, dorpsbelang, provincie Fryslân en andere belanghebbenden op zoek gegaan naar een werkwijze waarin behoud en beheer van het landschap centraal staat en toch ook een afweging van belangen plaats kan vinden. De nadruk ligt niet op de regels maar op het bieden van handvatten voor ontwikkelingen met respect voor het gebied. Toch zijn er uiteindelijk ook (spel)regels nodig. Het doel is dat er een werkbaar geheel ontstaat. De beleidsregel gardenierslandschapMarsum - Wier is hier het resultaat van, de voorliggende herziening van de beheersverordening zorgt voor een wettelijke grondslag voor de beleidsregel.

Beoogd (meetbaar) effect
Bescherming bieden voor cultuurhistorische en landschappelijke waarden in het gebied Marsum – Wier waarbij tegelijkertijd nog voldoende ruimte is voor ontwikkeling.

Motivering

Argumenten

1.1 Uw raad is bevoegd gezag om de herziening van de beheersverordening vast te stellen.
Uw raad is als laatste aan zet in dit proces. Want hoewel de raad niet het orgaan is dat de beleidsregel vaststelt, dit is een bevoegdheid van het college van B&W, is de raad wel verantwoordelijk voor de vaststelling van de herziening op de geldende beheersverordening. Deze herziening op de beheersverordening borgt een vergunningplicht in het plangebied voor de activiteit "werk of werkzaamheden uitvoeren" (denk aan: wegen aan leggen, sloten graven of dempen, bomen planten/rooien en grond op hogen/af graven).

Hoe zit dit precies? Het college van B&W is bevoegd om beleidsregels vast te stellen. Echter om deze specifieke beleidsregel te kunnen laten werken is er een vergunningplicht nodig. Deze vergunningplicht zit niet in de huidige beheersverordening Buitengebied Menameradiel. Hierdoor kan op dit moment een ieder zonder vergunning de hiervoor geschetste werkzaamheden uitvoeren, sloten dempen etc. Door de beheersverordening te herzien ontstaat een vergunningsplicht die borgt dat het gebiedsproces die is omschreven in de beleidsregel ook daadwerkelijk een wettelijke grondslag heeft en zodoende in werking kan treden. Zonder deze vergunningplicht kan het voorgestelde gebiedsproces in de beleidsregel niet in werking treden.

1.2 Het gebied verdient een regeling die de cultuurhistorische en landschappelijke waarden beschermt.
De gemeente Waadhoeke heeft in 2018 besloten om de procedure voor het bestemmingsplan buitengebied Menameradiel in afwachting van de Omgevingswet en het daarbij behorende Omgevingsplan niet af te ronden. Daarmee ontbreekt echter een kader voor het beoordelen van activiteiten die ertoe zouden kunnen leiden dat de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van het voormalige tuinbouwgebied rond Berltsum, Bitgum, Ingelum en Marsum worden aangetast. In de huidige beheersverordening buitengebied Menameradiel zit namelijk, behoudens een aanlegvergunning bij een archeologische dubbelbestemming, geen enkele beschermende maatregel.

1.3 Dit beleid is middels 'Nabij Besturen' tot stand gekomen
Er is in 2019 de keuze gemaakt om samen met vertegenwoordigers in het gebied tot een vorm van bescherming te komen. De manier hoe de bescherming geregeld zou worden stond niet vast, omdat we eerst een open gesprek op gang wilden brengen. Hierna is gekeken naar hoe de gewenste bescherming vorm gegeven kan worden. Om het probleem bespreekbaar te maken is een werkgroep gecreëerd met diverse vertegenwoordigers van belanghebbende partijen in het gebied: gemeente, verschillende boeren uit het gebied, LTO Noord, Landschapsbeheer Friesland, de Provincie, dorpsbelangen en Stichting Ringsom Great Terherne.

BügelHajema Adviseurs is ingeschakeld voor de onafhankelijke begeleiding. Om de waarden van het gebied vast te stellen is tijdens het participatieproces aan de deelnemers gevraagd de waardes in het gebied te omschrijven. Op basis hiervan en op basis van een landschapsbeschrijving die is gemaakt op basis van de geschiedenis van het gebied, zijn de te beschermen elementen bepaald. Ook is samen met de werkgroep gekeken naar de manier hoe de beschermende maatregelen uiteindelijk geborgd zouden moeten worden.

Dit is uiteindelijk samengekomen in de tabel met landschappelijke waarden en met de principes die worden omschreven in de beleidsregel (Bijlage 2). Met een daarbij behorende gebiedscommissie die adviseert aan de gemeente. Bijkomend voordeel van dit hele proces is dat partijen, die tot voor kort soms lijnrecht tegenover elkaar stonden, met elkaar in gesprek zijn gekomen. Het proces heeft mede daarom langer geduurd dan vooraf gedacht. De beleidsregel is daarnaast afgelopen zomer nog voor reacties gestuurd aan de werkgroepleden en heeft afgelopen periode ter inzage gelegen voor inspraakreacties. Dit heeft niet meer geleid tot aanpassingen aan het document. De inspraaknota is te vinden in bijlage 2 van de beleidsregel.

1.4 Deze maatregel biedt flexibiliteit en maatwerk
Uitgangspunt is vanaf het begin geweest om maatwerk en flexibiliteit te leveren en tegelijkertijd het landschap te beschermen en waar mogelijk ook te herstellen. In de huidige beleidsregel komt dit samen. De al bekende Nije Pleats methodiek is hiervoor als input gebruikt. In het kort komt het neer op het volgende proces:

Als iemand een vergunningaanvraag of bij voorkeur een vooroverleg aanvraag doet voor een ingreep in het landschap, gaat het gebiedsproces in werking . De volgende stappen worden vervolgens doorlopen:

Stap 1: Vroegtijdig overleg tussen de initiatiefnemer en de gemeente om het voornemen van de aanvrager te bespreken. Hier wordt bekeken hoe kansrijk het initiatief is.

Stap 2: Er wordt onderzocht welke landschappelijke kenmerken binnen het plan in aanmerking komen voor “te behouden”, “te respecteren” of “gewoon te behandelen”.

Stap 3: De gemeente beoordeelt of de gebiedscommissie ingeschakeld wordt; als er sprake is van te behouden of te respecteren landschappelijke kenmerken dan wordt de gebiedscommissie ingeschakeld.

Stap 4: De gebiedscommissie beoordeelt aan de van hand de beleidsregel en komt tot een advies.

De gebiedscommissie is een onafhankelijk commissie die het initiatief van de boer of een andere initiatiefnemer bekijkt. De commissie bestaat uit minimaal 3 personen en wordt samengesteld op basis van de vraag, maar bevat altijd een onafhankelijk voorzitter en een cultuurlandschappelijke deskundige, aangevuld met bijvoorbeeld een landschapsarchitect of een deskundige vanuit het Wetterskip. De boer kan zich laten ondersteunen door een (agrarisch) adviseur, de gemeente is toehoorder.
Naast kwaliteit is snelheid een belangrijk aspect; de commissie komt binnen een beperkt tijdsbestek en een beperkt aantal bijeenkomsten tot haar advies. Bij iedere vraag zal er maatwerk geleverd moeten worden, met als doel om een oplossing te vinden die voor alle partijen bevredigend is.

Kanttekeningen
N.v.t.

Analyse

Relevante cijfers
N.v.t.

Samenleving
Zie argument 1.3

Ontwikkelingen en trends
De laatste jaren zien we een terugkomende discussie tussen de landbouw, het landschap en biodiversiteit. Ook bij dit project ligt de aanleiding in deze onderwerpen. Door schaalvergroting in de landbouw wordt ons buitengebied steeds eentoniger. Deze ontwikkeling heeft dorpsbewoners aan de bel doen trekken. Een andere trend die we zien is dat er steeds meer initiatieven van onderop ontstaan om hier wat aan te doen.

Alternatieven
N.v.t.

Vervolg
Om de beleidsregel een wettelijke grondslag te geven dient de raad een herziening van de beheersverordening buitengebied Menameradiel vast te stellen. Tegen een beleidsregel en vaststelling van een beheersverordening is geen bezwaar en beroepsrecht mogelijk. Zodoende zal de beleidsregel en de herziening van de beheersverordening direct na publicatie van kracht worden.

Inwonersparticipatie
Zie 1.3 bij argumenten.

Communicatie
De beleidsregel en de herziening van de beheersverordening zal gepubliceerd worden in het Gemeenteblad en digitaal inzichtelijk worden. Ook is aan de werkgroepleden gevraagd om de beleidsregel in het gebied verder onder de aandacht te brengen. Dus via dorpsbelangen en bewoners van het gebied zelf.

Financiën
De kosten zijn gedekt uit het regulier werkbudget voor ruimtelijke plannen. Kosten voor een onafhankelijke deelnemer aan de gebiedscommissie zullen hier vooreerst ook uit worden betaald. Onder de Omgevingswet is ruimtelijke kwaliteit een belangrijk onderwerp. Over de organisatorisch borging hiervan bij inwerkingtreding van de wet zijn we nog in gesprek. Tegen die tijd zal gekeken worden of deze adviesrol daar ook in onder te brengen valt.

Juridisch kader
Algemene wet bestuursrecht, Wet ruimtelijke ordening

Bijlagen
Bijlage 1: Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel
Bijlage 2: Beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-037012

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke 15 februari 2022 om ;

B E S L U I T

Een partiële herziening van de beheersverordening Menameradiel vast te stellen waardoor de beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier in werking treedt

Aldus vastgesteld in de openbare
raadsvergadering van 03 maart 2022,

, voorzitter

{{ r1}} , griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Partiële Herziening Beheersverordening Buitengebied Menameradiel

Inhoudsopgave

Toelichting 3

Hoofdstuk 1 Inleiding 3

Hoofdstuk 2 Beschrijving bestaande situatie 4

Hoofdstuk 3 Beleid 5

Hoofdstuk 4 Toelichting op de regels 6

Regels 7

Hoofdstuk 1 Inleidende regels 8

Artikel 1 Begrippen 8
Artikel 2 Toepassingsbereik 9

Hoofdstuk 2 Regels verordeningsgebied 10

Artikel 3 Waarde - Landschap 10

Hoofdstuk 3 Algemene regels 11

Artikel 4 Antidubbeltelbepaling 11

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels 12

Artikel 5 Overgangsrecht 12
Artikel 6 Slotregel 13

Bijlagen 15

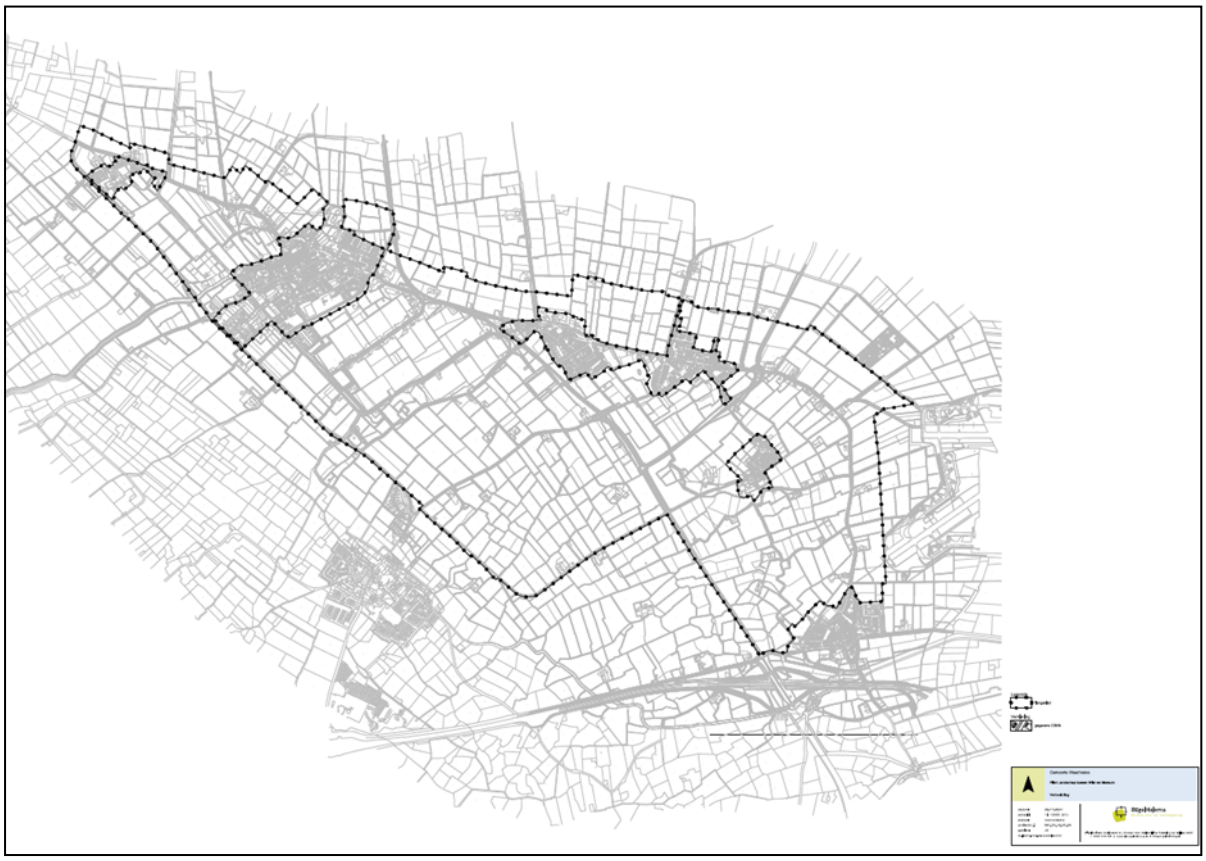
Bijlage 1 Beleidsregel gardenierslandschap tussen Marsum en Wier
Bijlage 1: Waardenkaart
Bijlage 2: nota inspraakreacties

Vaststellingsbesluit 32

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

Dit plan betreft een herziening van de geldende beheersverordening Buitengebied Menameradiel van de voormalige gemeente Menaldumadeel. Deze herziening is specifiek gericht op het bieden van een kader om zorgvuldig om te gaan met het historische landschap in het zogenoemde Gardeniersgebied tussen Wier en Marsum. Het plan heeft geen betrekking op het hele plangebied van de beheersverordening Buitengebied Menameradiel, maar op het gebied dat met deze herziening wordt voorzien van de dubbelbestemming 'Waarde - Landschap'.

Afbeelding 1: kaart plangebied.

Hoofdstuk 2 Beschrijving bestaande situatie

Het gebied maakt onderdeel uit van het werkingsgebied van de Beheersverordening Buitengebied Menameradiel. Die beheersverordening kent een beperkt beschermingsregime als het gaat om het behoud van landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden in het landschap. De gemeente Waadhoeke wenst hier meer inhoud aan te geven. Voor het gebied tussen Wier en Marsum, het zogenoemde Gardenierslandschap, is beleid ontwikkeld gericht op het beschermen van aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Dit is vastgelegd in beleidsregels.

Voor een meer inhoudelijke beschrijving van de bestaande situatie wordt verwezen naar dit document dat als bijlage is toegevoegd aan de regels van deze herziening van de beheersverordening.

Hoofdstuk 3 Beleid

Zoals aangegeven is beleid geformuleerd gericht op het behoud van de karakteristieke kenmerken van het Gardenierslandschap tussen Wier en Marsum. Dit beleid wordt vastgelegd in de beleidsregels (bijlage 1). Voor de inhoud van het te voeren beleid wordt hier verwezen naar dat document dat als bijlage bij de regels van deze herziening van de beheersverordening is opgenomen en als toetsingskader dient voor ingrepen in het landschap.

Hoofdstuk 4 Toelichting op de regels

Voor het Buitengebied Menameradiel geldt als planologisch kader de Beheersverordening Buitengebeid vastgesteld op 28 september 2017. De inhoud van deze beheersverordening is voor het overgrote deel een vertaling van het bestemmingsplan Buitengebied Menameradiel uit 2007. Daarnaast zijn in de beheersverordening zelf bepalingen toegevoegd over Archeologie en diverse planologische aandachtsgebieden in verband met de nabijheid van beschermde (militaire) vlieggroutes.

Het voorliggende ruimtelijk plan is een partiële herziening van de geldende Beheersverording, met als wettelijke basis artikel 3.38 van de Wet ruimtelijke ordening waarin de mogelijkheid om een beheersverordening vast te stellen geregeld is.

De nu voorliggende herziening voegt een nieuw artikel toe. Dat betreft de dubbelbestemming 'Waarde - Landschap'. Op de verbeelding is aangegeven op welk gebied deze dubbelbestemming betrekking heeft. Globaal gezien betreft dit het buitengebied tussen de kernen Wier en Marsum.

Het doel van deze nieuwe bestemming is het beschermen en waar mogelijk versterken van de landschappelijk en cultuurhistorische kwaliteit van het zogenoemde Gardeniersgebied tussen Wier en Marsum dat gekenmerkt wordt door een kleinschalige verkaveling met kavel die worden begrensd door sloten en opgaande beplanting en door het in het landschap aanwezige reliëf.

Om deze waarden te beschermen is een dubbelbestemming toegevoegd. Die dubbelbestemming regelt een vergunningplicht voor veranderingen in het landschap waar die bestemming van toepassing is.

In de regels wordt het in de bijlage opgenomen beleid als toetsingskader voor vergunningverlening voorgeschreven. Dit geldt zowel voor het inhoudelijke toestingskader als voor het in de beleidsregels beschreven proces. Op deze wijze wordt het beleid gericht op behoud en versterking van de waarde van het gebied juridisch verankerd in de geldende planologische regeling.

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

de Partiële Herziening Beheersverordening Buitengebied Menameradiel van de gemeente Waadhoeke;

1.2 beheersverordening

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO.1949.BV00003- met de bijbehorende regels en bijlagen;

Artikel 2 Toepassingsbereik

Deze beheersverordening is van toepassing op de beheersverordening "Beheersverordening Buitengebied Menameradiel", NL.IMRO.1908.BVBuitengebied-0401, vastgesteld op 28 september 2017.

Hoofdstuk 2 Regels verordeningsgebied

Artikel 3 Waarde - Landschap

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Landschap' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud, de bescherming en versterking van de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden zoals beschreven in de als bijlage bij deze regels opgenomen ‘Beleidsregel gardenierslandschap tussen Marsum en Wier’.

3.2 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden

a. voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde en werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist, ongeacht het bepaalde in andere op deze gronden van toepassing zijnde bestemming(en):
    1. Het ontgronden, afgraven, egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van het reliëf in het landschap, waaronder begrepen het graven of dempen van watergangen en waterpartijen;
    2. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en andere beeldbepalende opgaande beplanting;
b. het bepaalde in sub a is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:
    1. het normale onderhoud betreffen;
    2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van deze verordening;
c. Een vergunning als bedoeld in sub a kan worden verleend wanneer:
    1. het in de ‘Beleidsregel gardenierslandschap tussen Marsum en Wier' voorgeschreven proces is doorlopen;
    2. de voorgenomen werken en/of werkzaamheden voldoen aan de criteria die zijn opgenomen in de ‘Beleidsregel gardenierslandschap tussen Marsum en Wier’.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 4 Antidubbeltelbepaling

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 5 Overgangsrecht

5.1 Bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van het van kracht worden van de beheersverordening aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het eerste lid een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

c. lid a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van het van kracht worden van de beheersverordening, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

5.2 Gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van het van kracht worden van de beheersverordening en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

b. Het is verboden het met de beheersverordening strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na het tijdstip van het van kracht worden van de beheersverordening voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

d. Het eerste lid is niet van toepassing op gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 6 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van de Partiële Herziening Beheersverordening Buitengebied Menameradiel.

Bijlagen

Bijlage 1

Beleidsregel gardenierslandschap tussen Marsum en Wier

Aanleiding

Het buitengebied van de gemeente Waadhoeke behoort vrijwel geheel tot het noordelijke kleigebied waar de agrarische functie vanouds overheerst. Dit klinkt bijna saai maar dat is het absoluut niet want er zijn talloze sporen van een rijke geschiedenis. Het benutten van de kwelderwallen, het opwerpen van terpen, het aanleggen van dijken, het verkavelen van de grond en het ontwikkelen van een groen boeren erf zijn voorbeelden van die sporen.

Door de jaren heen kregen de bewoners steeds meer grip op het landschap. Dit is een proces geweest van eeuwen/ Het resultaat daarvan noemen we erfgoed of cultuurhistorie en zijn we door de jaren heen steeds meer gaan waarderen. Vanaf de periode na de 2de wereldoorlog tot heden is de verandering van het landschap in een stroomversnelling geraakt met als resultaat een grootschaliger landschap, waarbij veel kenmerken verloren zijn gegaan. Voor de boeren is dit een zoektocht geweest naar een goed functionerend boerenbedrijf in het bestaande landschap Maar wat de een goed vindt, wordt door de ander betwist en zo ontstaat er spanning. De belangen kunnen verschillen.

Dat is ook merkbaar in het gebied tussen Wier en Marsum. De boer ziet zich genoodzaakt om te optimaliseren want de kosten zijn hoog en de opbrengsten te laag. De omgeving ervaart een teloorgang van karakteristieke kenmerken. Botsing of kans om in gesprek te gaan? De gemeente Waadhoeke heeft gekozen voor het laatste.

Proces

Voor dit gebied is de gemeente Waadhoeke samen met de boeren, inwoners, belanghebbenden, de provincie Fryslân en Landschapsbeheer Fryslân op zoek gegaan naar een werkwijze waarin behoud en beheer van het landschap centraal staan en toch ook een afweging van belangen plaats kan vinden. De nadruk ligt niet op de regels maar op het bieden van handvatten voor ontwikkelingen met respect voor de kenmerken van het gebied. Toch zijn er uiteindelijk ook (spel)regels nodig en is het goed om ze uit te werken. Uiteindelijk is het doel dat er een werkbaar geheel ontstaat. Deze notitie is een uitkomst van het proces. Om de waarden van het gebied vast te stellen is tijdens het participatieproces aan de deelnemers gevraagd de waardes in het gebied te omschrijven. Op basis hiervan en op basis van een landschapsbeschrijving die is gemaakt op basis van de geschiedenis van het gebied zijn de te beschermen elementen bepaald. Ook is samen met de werkgroep gekeken naar de manier hoe de beschermende maatregelen uiteindelijk geborgd zouden moeten worden. Dit is uiteindelijk samengekomen in de tabel met landschappelijke waarden en met de principes die worden omschreven verder in deze notitie. Ten slotte is er gekozen te werken met een onafhankelijke gebiedscommissie.

Voor de gemeente Waadhoeke is dit een nieuwe manier van werken. Door te kiezen voor een overzichtelijk gebied en een duidelijke werkwijze kan in deze pilot ervaring worden opgedaan. Deze ervaring kan helpen bij vergelijkbare vraagstukken in andere gebieden in de gemeente.

De werkwijze

Het landschap tussen Wier en Marsum is vooral landelijk gebied met een agrarische bestemming. De agrarische bedrijfsvoering heeft in de na-oorlogse periode veel modernisering doorgemaakt en dat veroorzaakt aanpassingen in het landschap. Het gebied tussen Wier en Marsum ligt extra onder een vergrootglas omdat de specifieke identiteit van dit gebied verschraalt. Gevolg is dat gebiedseigen kenmerken, waarover in deze notitie meer informatie volgt, vervagen en dat wordt als knelpunt ervaren.

De wens is om bij ingrepen in het plangebied meer aandacht te schenken aan de kenmerken van het landschap en om daar vanuit verschillende belangen naar te kijken. Daarvoor is een gebiedsproces nodig met een heldere werkwijze. Dat klinkt ingewikkeld maar dat hoeft het niet te worden.

Als een initiatiefnemer een vergunningaanvraag (of bij voorkeur een vooroverleg aanvraag) doet voor ingreep in het landschap, gaat het gebiedsproces in werking . Kort samengevat worden dan de volgende stappen doorlopen:

Stap 1 Vroegtijdig overleg tussen de initiatiefnemer en de gemeente om het voornemen van de boer te bespreken. Hier wordt bekeken hoe kansrijk het initiatief is.

Stap 2 Er wordt onderzocht welke landschappelijke kenmerken binnen het plan in aanmerking komen voor “te behouden”, “te respecteren” of “gewoon te behandelen”.

Stap 3 De gemeente beoordeelt of de gebiedscommissie ingeschakeld wordt; als er sprake is van te behouden of te respecteren landschappelijke kenmerken dan wordt de gebiedscommissie ingeschakeld.

Stap 4. De gebiedscommissie beoordeelt aan de van hand deze notitie en komt tot een advies.

De werkwijze en samenstelling van de gebiedscommissie wordt verder in deze notitie uitgelegd.

Uitzonderingen

Zoals gezegd wil de gemeente Waadhoeke ruimte bieden aan initiatieven van boeren maar ook het landschap beschermen en hanteert daarvoor dit gebiedsproces. Bij initiatieven vanuit de dorpen die breed gedragen zijn en dezelfde maatschappelijke doelen nastreven als deze notitie, kan het college van burgemeester en wethouders besluiten om te kiezen voor een ander meer op het initiatief toegespitst proces dan dit gebiedsproces. Daarbij dient als eis dat ook bij dergelijke projecten een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden wordt betrokken zodat er een goede afweging gemaakt kan worden. Herinrichting stateterrein Grut Terherne is een voorbeeld van zo’n project. De herinrichting van dit gebied is een initiatief uit de gemeenschap en geeft aan vorm aan doelen op

het gebied van cultuurhistorie, biodiversiteit en leefbaarheid. Uiteraard staan ook bij dergelijke projecten landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied centraal.

Borging
De werkwijze van dit gebiedsproces wordt door de gemeente geborgd middels een herziening van de voor het gebied geldende beheersverordening buitengebied Menameradiel. Hiermee is de werkwijze juridisch geborgd. In een later stadium zal het worden opgenomen in het nog op te stellen Omgevingsplan.

In deze notitie wordt verder ingegaan op:

1. De afbakening van het gebied
2. De waarde van de landschappelijke kenmerken
3. De principes waarmee gewerkt wordt
4. De gebiedscommissie

1. De afbakening van het gebied

Het plangebied strekt zich uit van Wier tot aan Marsum. Het bijzondere van dit landschap is dat het een kleinschalige verkaveling kende. Dit had te maken met het grondgebruik voor aardappelteelt en tuinbouw. Bij uitstek was deze zone op de kwelderwal daarvoor geschikt en de afzetmarkt was nabij. Die afzetmarkt was niet alleen te vinden in de dorpen maar had ook Leeuwarden als grote klant.

De akkers werden begrensd door sloten met in veel gevallen ook randbeplanting. Dat diende onder andere voor beschutting van de gewassen. Dit kenmerk onderscheidt dit gebied ten opzichte van de rest van Waadhoeke

Essentieel en onderscheidend zijn de volgende oorspronkelijke landschapskenmerken:

1. typerende kleinschalige verkaveling begrensd door:
    a. sloten;
    b. opgaande beplanting.
2. reliëf in het landschap (kwelderwal, microreliëf op perceelsniveau).

Relevant zijn onder andere ook de volgende landschappelijke kenmerken (te vinden op de digitale kaart van bijlage 1):

a. de kwelderwallen. Met name de rand naar de Middelzee is nadrukkelijk herkenbaar (Daarnaast zijn er kwelderruggen herkenbaar die het land op gaan richting Menaam en Rie.
b. de kweldervlaktes. Achter of rondom de kwelderwallen liggen de meer uitgestrekte en lager gelegen kweldervlaktes.
c. hoofdwatergangen (dikke blauwe lijn) en waardevolle waterlopen (dunne blauwe lijn). Het van oorsprong natuurlijke systeem van kwelderwallen en –vlaktes heeft ook prillen

en slenken gekend. In de huidige situatie is het dan ook niet verwonderlijk dat veel waardevolle watergangen wat grillig door de lage delen van het landschap kronkelen. Dit is bijvoorbeeld het geval ten noordwesten van Marsum.
De hoofdwatergangen hebben deels gebruik gemaakt van die oude natuurlijke loop maar zijn daarnaast ook als gegraven waterlopen ingebracht. Destijds ook vanwege de betekenis van het vervoer over water (dorpsvaarten) en nu veeleer dienend voor de waterhuishouding.

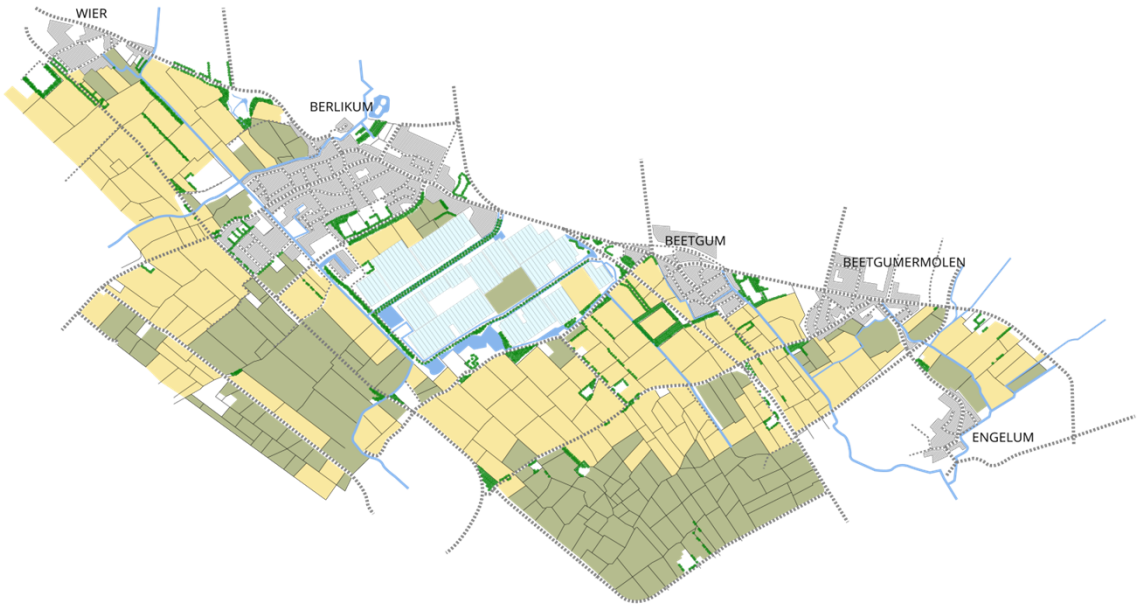
d. in het gebied zijn diverse meer cultuurhistorische kenmerken en waarden aanwezig. Zoals terpen (waar de dorpen op ontwikkeld zijn maar ook opgeworpen voor een boerderij), dijken, kruinige percelen, terpen of terprestanten, verkavelingspatronen en een aantal plekken waar een state of stins heeft gestaan.

Er is een analyse uitgevoerd door opeenvolgende topografische kaarten te vergelijken en door gebruik te maken van diverse bronbestanden over het landschap (geomorfologie, landschapstypen, cultuurhistorische waardenkaarten, luchtfoto's etc.). Hierdoor kon het landschap worden getypeerd en werden veranderingen zichtbaar gemaakt. Voor een belangrijk deel zijn de veranderingen in het landschap het gevolg van ontwikkelingen in het agrarisch grondgebruik en van stedelijke ontwikkelingen (dorpsuitbreidingen).

Onderstaand kaartbeelden zijn afkomstig van deze analyse.

Kaart 1: situatie rond 1950

Kaart 2: situatie 2018

Afbeelding: de betekenis van de sector wordt ook duidelijk doordat hier onderwijs werd gegeven. (Berltsum – Hôfsleane)

Zicht op terprand en de oprijlaan van Hemmema State (stateterrein is beleefbaar middels een boomsingel)

Begrenzing

Met de uit het bureauonderzoek verzamelde gegevens is in oktober 2020 en september 2021 aanvullend veldbezoek uitgevoerd en mede op basis daarvan is tot een begrenzing van het werkingsgebied gekomen, hoofdfactoren die meespeelden zijn de begrenzingen van de oude dijk en de kwelderwallen die historisch gezien belangrijk zijn voor het gardeniersgebied. Op een aantal plekken is er voor gekozen om het werkingsgebied door te laten lopen aan de noord- en oostzijde van de oude dijk, tot in het Middelseegebied. Hier zijn kenmerken van het gardenierslandschap op een aantal plekken nog goed zichtbaar. Er zijn houtstructuren, greppelland en verkavelingsstructuur is op plekken nog kleinschalig. Deze elementen versterken het contrast met de openheid van het Bildt verderop. Het is aannemelijk dat de kwelderwal geomorfologisch een stukje doorloopt aan de andere kant van de dijk al zullen daar jongere middelseeafzettingen overheen zijn gekomen. We beschouwen dit gebied als een overgangszone en als onderdeel van het plangebied.

Bij de bepaling van de grenslijnen is ook gekeken naar de plancontouren van bestemmingsplannen en met name de beheersverordening “bestemmingsplan buitengebied Menameradiel”. De focus ligt op het landelijk gebied en daarom maken de dorpen hier geen onderdeel vanuit. Dit geldt ook voor het kassengebied met uitzondering van de zone rondom de Hege Wier.

Het is relevant te melden dat Gemeente Waadhoeke ook een landschapsanalyse voor de gehele gemeente heeft laten maken. Deze landschapsanalyse kan in de toekomst een basis vormen voor verdere beleidskeuzes voor het landschap in de gemeente Waadhoeke.

Begrenzing gardeniers landschap tussen Wier en Marsum

2. Principes van de landschappelijke kenmerken

Zoals gezegd gaat het hier om de “oorspronkelijke” kenmerken. Deze kenmerken zijn in de huidige tijd veel minder duidelijk aanwezig, wat vooral het gevolg is van dorpsuitbreidingen, glastuinbouw, aanleg infrastructuur en herverkavelingen (schaalvergroting en andere teelt van gewassen). De consequentie is dat wat er nog resteert extra aandacht verdient zodat het landschap zijn specifieke identiteit zoveel mogelijk voortdraagt. Ook als zich veranderingen aandienen.

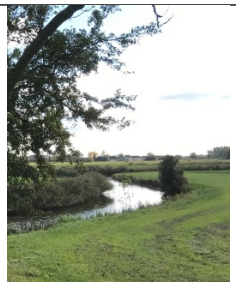
Omdat niet alles even belangrijk is en er ook ruimte moet blijven voor gepaste ontwikkeling wordt daarbij een indeling gemaakt naar:

a. Te behouden: hier heeft instandhouding en versterking van de landschappelijke kenmerken prioriteit;
b. Te respecteren: hier wordt gestreefd naar instandhouding en versterking van de landschappelijke kenmerken;
c. Gewoon te behandelen: hier zijn geen extra bijzonderheden aan de orde.

Met deze indeling is in onderstaande tabel per specifieke landschappelijke kenmerken een verfijning gemaakt. Daarna volgt de beleidsinzet op respectievelijk behoud (**B**), respecteren (**R**) of gewoon (**G**).

Voor alle ingrepen geldt dat waar mogelijk ook herstel van specifieke landschappelijke kenmerken plaatsvindt. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan herstel van beplantingsstructuren. Ingrepen in “te respecteren” landschap kunnen kansrijker zijn bij voldoende herstelmaatregelen om zo vanuit landschappelijk oogpunt een plus binnen het gebied te creëren. Uiteraard zal dit bij de gebiedscommissie aan de orde komen.

A	Onderwerp kavelsloot en/of beplanting	B	R	G	Opmerking	Afbeelding
1.	Sloten al of niet met beplanting die langs huidige wegen en/of paden lopen	x			Is er beplanting dan geldt hiervoor dus ook het accent op behoud	
2.	Sloten al of niet met beplanting die langs verdwenen wegen en paden of andere cultuurhistorische elementen op de waardenkaart liggen	x			Kansrijke aanleiding bij herverkaveling Zie: *cultuurhistorische kaart Fryslân via website van de provincie (weblink)*	

3.	Hoofdwatergangen	x			Weinig risico - geen particulier eigendom	
4.	Sloot (al of niet met beplanting) die tevens waardevolle waterloop is	x			Zie digitale kaart (Bijlage 1)	
5.	Sloot (al of niet met beplanting) van bebouwingserf	x				
6.	Overige sloten indien met beplanting		x		Naast reguliere compensatie van sloten ook compensatie van beplanting. Bij oude bomenrijen inzetten op behoud. Meerwaarde kan ontstaan bij herstelmaatrelen.	
7.	Overige sloten zonder beplanting op kwelderwal (zie zone op kaart)	x			Zie ook bij reliëf (B1)	
8.	Overige sloten zonder beplanting op kweldervlakte			x	Reguliere methode (zie ook reliëf B2) altijd rekening houdend met verkavelingspatronen	
9.	Boomsingels		x		Op kwelderwal en bij oude bomenrijen inzetten op behoud. Verder altijd compensatie van beplanting. Mogelijkheden	

					POP3 en Anlb betrekken[1] voor herstel en mogelijk beheerskostenvergoedingen (via agrarische collectieven).	

B	Onderwerp reliëf	B	R	G	Opm	Afbeelding
1.	Kwelderwal (zie zone van kaart)	x			Langs dijken of wegen over de kwelderwal is vaak reliëf zichtbaar. Behoud is uitgangspunt (niet egaliseren en dempen van sloten)	
2.	Kruinig perceel op kwelderwal	x				
3.	Kruinig perceel op kweldervlakte		x		Streven is handhaven (niet egaliseren) maar in samenhang met A8 is aanpassing denkbaar	
4.	Greppeltjesland		x		mogelijkheden POP3 en Anlb [1] betrekken voor herstel en mogelijk beheerskostenvergoedingen (via agrarische collectieven).	

NB. Bij wijzigingen zal altijd zorgvuldig gekeken worden naar specifieke landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken en waarden die ter plekke voorkomen. Ook reguliere zaken zoals waterhuishouding, ecologie etc. spelen een rol.

[1] Het **Plattelandsontwikkelingsprogramma** (POP3) is een Europees subsidieprogramma dat op de ontwikkeling van een duurzame en concurrerende agrarische sector en een leefbaar platteland is gericht.
Het **Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer** (ANLb) is onderdeel van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Via het SNL verlenen de provincies subsidie voor het behoud en de ontwikkeling van (agrarische) natuurgebieden en landschappen

De vragenboom met principes

Binnen het plangebied “gardenierslandschap tussen Wier en Marsum” is werken met principes voor behoud en ontwikkeling een goed middel. De principes houden direct verband met de betekenis van de landschappelijke kenmerken voor het gebied en zijn door de werkgroep besproken en geaccepteerd. De principes zijn daarmee een objectivering van de waarden en zijn zodoende werkbaar. Door vooraf de principes vast te leggen, weet ieder waar bij ingrepen in het gebied naar gekeken wordt. Dat is handig voor de initiatiefnemer en tegelijk vormt het, indien de gemeente nader advies nodig heeft, een leidraad voor de gebiedscommissie.

Zodra een initiatiefnemer plannen heeft tot wijziging van kavelsloten en/of beplanting wordt bij de beoordeling van het initiatief van de principes gebruik gemaakt.

PRINCIPE 1: In beginsel geldt de indeling uit de tabel. Dat maakt duidelijk of het accent op behoud of respecteren ligt. Voor onderwerpen waar ‘gewoon’ op van toepassing is, hoeft geen specifieke afstemming plaats te vinden. Daar gelden de reguliere spelregels.

PRINCIPE 2: Voor A1 t/m A5 zal het niet vaak voorkomen dat er veranderingen nodig zijn. De huidige situatie is en blijft daarmee uitgangspunt.

PRINCIPE 3: Voor A6 geldt dat als hier ingrepen onvermijdelijk zijn er ten hoogste twee sloten (die met elkaar een hoek maken) per bestaande kavel opgeheven mogen worden én dat altijd een 1:1 compenserende watergang met erfrandbeplanting moet worden aangelegd.

- Meerwaarde ontstaat als de nieuwe watergang met randbeplanting aansluit op een andere watergang met randbeplanting (combinatie A9). Dat versterkt het coulisselandschap.
- Meerwaarde ontstaat als daarbij het tracé van een voormalige weg/pad beleefbaar en bij voorkeur ook weer toegankelijk wordt gemaakt (zie laag oude wegen-nieuwe paden in de Cultuurhistorische kaart Fryslân (weblink).

PRINCIPE 4: Voor A7 geldt dat deze sloten in verband met het reliëf van aangrenzende percelen in principe behouden moeten blijven.

PRINCIPE 5: Voor A8 gelden geen aanvullende bijzonderheden.

PRINCIPE 6: Reliëf op de oude kwelderwallen is zeer kenmerkend. Voor een belangrijk deel is dat zichtbaar en merkbaar aan de ligging van de weg dyk),maar ook op de aanliggende agrarische grond. Daar is veelal sprake van een geleidelijk reliëfverloop. Soms trekt de bolling nog vanaf de weg het land op om daarna af te dalen naar een sloot en overgaand naar de kweldervlakte.

Dit reliëf is zeer kenmerkend voor het oude landschap en daarom is behoud uitgangspunt.

Reliëf: voorbeeld van bolling op perceel langs de Sânwei

PRINCIPE 7: Kruinige percelen zijn iets bollende akkers omrand met sloten en/of beplanting. Ze zijn ontstaan als gevolg van het landbouwkundig gebruik (rondploegen en bolling voor afwatering). Er is vanuit landschappelijk en cultuurhistorisch oogpunt voorkeur voor handhaven. Bij wijziging van de kavelstructuur is dit evenwel moeilijk uitvoerbaar. Voor met name situaties op de kweldervlakte is voorstelbaar dat met respect aanpassing wordt toegestaan (om die reden ook de koppeling naar A8).

3. Werkwijze van de gebiedscommissie

De gebiedscommissie is een onafhankelijk commissie die het initiatief van de boer of een andere initiatiefnemer bekijkt volgens de zeven principes van de landschappelijke kenmerken en de gemeente voorziet van een advies. De commissie bestaat uit minimaal 3 personen en wordt samengesteld op basis van de vraag, maar bevat altijd een onafhankelijk voorzitter (profiel: bestuurder met affiniteit voor agrarisch gebied), cultuurlandschappelijke deskundige. Aangevuld met bijvoorbeeld een landschapsarchitect of een deskundige vanuit het Wetterskip. De initiatiefnemer kan zich laten ondersteunen door een (agrarisch) adviseur. De gemeente is aanwezig als toehoorder en voor eventuele beantwoording van vragen.

Uit het gebiedsproces is de wens naar voren gekomen te werken met een slagvaardige gebiedscommissie. Naast kwaliteit is snelheid is een belangrijk aspect; de commissie komt binnen een beperkt tijdsbestek en een beperkt aantal bijeenkomsten tot haar advies. Bij iedere vraag zal er maatwerk geleverd moeten worden, met als doel om een oplossing te vinden die voor alle partijen bevredigend is. Dat betekent dat de commissie in staat moet zijn om het initiatief van alle kanten en binnen de landschappelijke context te bekijken. Bovenal is het van belang dat de samenstelling en het werk van de commissie kan rekenen op steun van alle betrokkenen.

We volgen daarbij een eenvoudig proces:

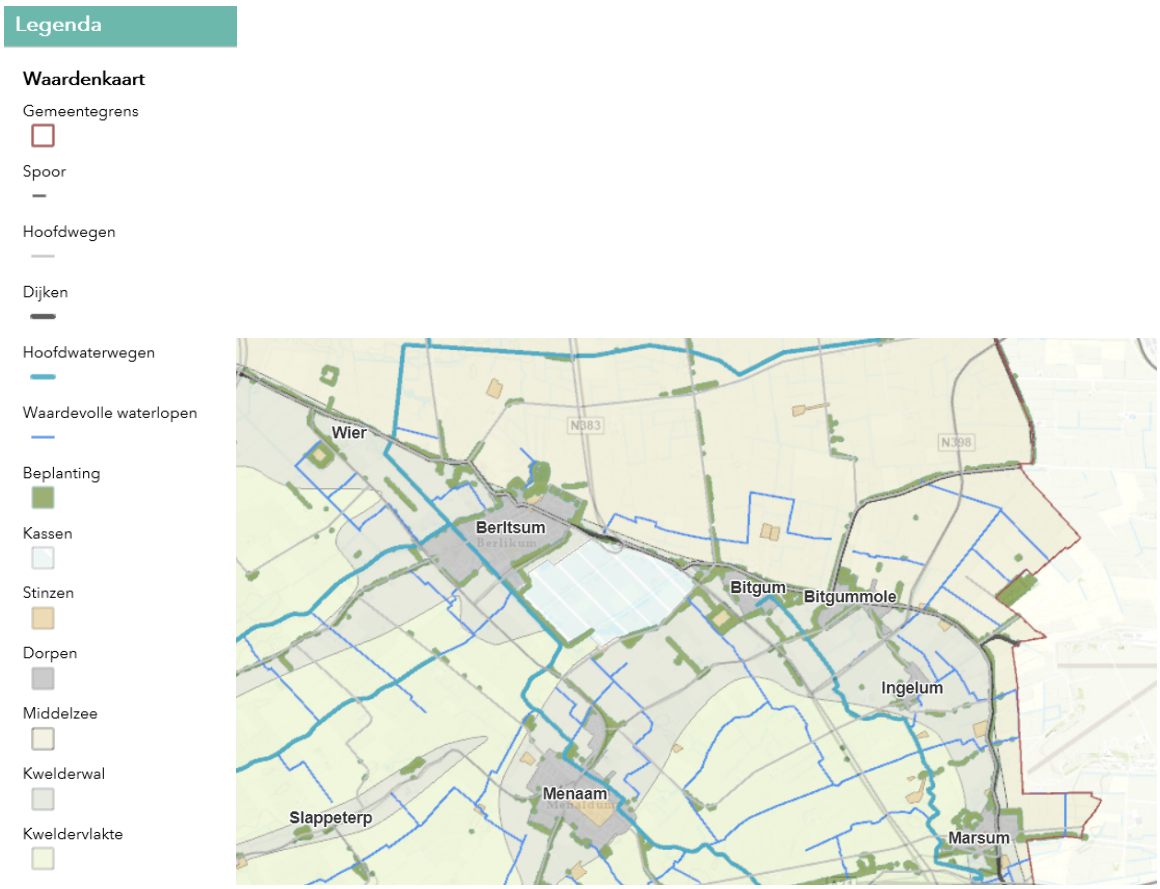
1. Bij een voornemen tot herinrichting/herverkaveling binnen het plangebied, legt de initiatiefnemer de casus voor aan de gemeente bij voorkeur via een vooroverleg.
2. De gemeente kijkt of er zaken aan de orde zijn waar een aanvullend advies voor nodig is. Daarbij wordt gekeken naar de inhoud van deze notitie;
3. Is aanvullend advies nodig dan wordt deze voorgelegd aan de gebiedscommissie;
4. De gebiedscommissie organiseert zo snel mogelijk een bijeenkomst op locatie. Deze bijeenkomst heeft de volgende structuur:
    a. De onafhankelijk voorzitter neemt het voortouw;
    b. De initiatiefnemer licht het planvoornemen toe;
    c. De commissieleden hebben vooraf vanuit hun deskundigheid informatie over het plangebied verzameld en brengen dat naar voren;
    d. De voorzitter beijverd zich om tot een gezamenlijk standpunt te komen en is verantwoordelijk voor het advies;
    e. Het advies wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de deelnemers;
    f. Daarna brengt de voorzitter het advies uit aan de gemeente.
5. De gemeente neemt beslissing op basis van het advies.

De ervaring van werksessies met Nije Pleats (waarbij een vergelijkbaar proces wordt gevolgd) laten zien dat door het gesprek met elkaar te voeren er begrip ontstaat voor elkaars belang en standpunt. Dat leidt vaak tot een gedragen oplossing.

Nb. Onder de Omgevingswet zal de welstandcommissie hûs en hiem waarschijnlijk een bredere rol krijgen. Zij hebben nu geen betrokkenheid, maar het is voorstelbaar dat in de komende jaren een Friese adviescommissie ontstaat – waar welstandscommissie hûs en hiem deel van gaat uitmaken - die breder adviseert over omgevingskwaliteit, waar landschapselementen ook deel van uitmaken. Het is daarbij voorstelbaar dat de rol van de gebiedscommissie daar op den duur belegd wordt zoals nu ook gebeurt bij de Nije Pleats methodiek, of dat leden van een dergelijke adviescommissie zitting krijgen in de gebiedscommissie.

Bijlage 1:

Bij het opstellen van het rapport *'Landschappelijke waarden gardeniersgebied' van 12 maart 2020* is een waardenkaart gemaakt. Deze waardenkaart geeft inzicht in de landschappelijke structuren en is digitaal te bekijken via de volgende link:
https://bugelhajema.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=edbd4f8c611a4376bf56568726039b99 (graag zoomen naar het gebied Wier - Marsum)
Hierin zijn onder andere een kaartlagen te vinden van 1900 en 1950 (waar de toenmalige houtopstanden mooi op te zien zijn).

Landschappelijke en cultuurhistorische waarden

Bijlage 2:

Nota van inspraak beleidsregel gardeniersgebied Marsum – Wier.

INLEIDING Deze nota heeft betrekking op de inspraakprocedure die in december en januari 2021/22 heeft plaatsgevonden over de beleidsregel gardeniersgebied Marsum – Wier.

Inspraakreacties

1. Goedemorgen. Graag wil ik via deze weg kenbaar maken dat ik het hele proces, met een kritische blik, toch als positief heb ervaren. Verschillende belanghebbenden hebben op deze manier toch een beter gevoel mogen krijgen over hoe er nu verder moet worden omgegaan met het gebied tussen marssum en wier. Onze maatschap heeft een waterschapsvergunning voor het dempen van enkele sloten op Dyksterhuzen ter zijde gelegd om het proces niet in de weg te staan, zoals dit ook was afgesproken binnen de club. Mij terdege bewust dat bij toekomstige ontwikkelingen iets terug moet worden gedaan voor het landschap wat uiteindelijk voor landschap en iedere bewoner beter is. Hier zou ik het graag bij willen laten en wens iedereen veel succes toe.

Reactie gemeente:

We zijn blij dat het proces op deze manier is ervaren.

2. Fansels binne wy bliid dat der no in stik leit mei it doel it lânskip better te beskermjen. De begrinzing is, nei ús argumintaasje, oanpast en rommer wurden, mear rjochtdwaand oan de ienheid fan it gebiet. Lykwols sit der noch in grut mankement yn. It doel hat foar ús altyd west om de lêste noch oawêzige histoaryske eleminten dy't no krekt de karakteristyk fan dit lânskip bepale te bewarjen en sa mooglik te herstellen.

   Út beleidsstik dat no op besjen leit en dêr't de gemeenteried him oer bûgje sil wurdt steld dat de weynrjochting fan it stateterrein in inisjatyf is út de mienskip. Dat is net sa. It inisjatyf komt fan de foarsitter fan de Van Aismastichting, dy't ek de ferunningoanfraach (leit op besjen oan't 24 des. dit jier) dien hat foar de realisaasje Landgoed Groot Terhorne. De ferienings fan Doarpsbelangen fan Bitgum en Bitgummole hawwe har wol oanbean om mei te tinken.

   Lânskip:
   It docht bliken dat de lêste historyske eleminten net it predikaat behâld krige hawwe. It gjit hjir om punt 6 yn it haadstik ferkavelingssleatten en beplantingen. De âlde sleatten hawwe it predikaat te respekteren krigen en net behâld. Punt 9: beamsingels steane as te respekteren en ek net ûnder behâld. Reliëf: ûnder punt 2: stiet krunich perseel op de kweldervlakte te respekteren, soe ek behâld wêze moatte.
   Punt 3 Greppetsjelân, dat hjir tige seldsum wurden isheart yn ús eagen e kit predikaat behâld te krijen . Koart sein de kolom te respekteren foar boppe neamde eleminten heare echt beskerming te krijen troch it predikaat behâld. Oars kinne dizze yn ûnderhandelingen as ruilobject brûkt wurde en dus ferdwine.
   Noch wat: it fernuveret ús dat de presentearre Waardenkaart alinnich it gemeentegrien sjen lit. Alle troch ús neamde karaktereistike, histoariske eleminten binnen net te sjen. Wy fine it

needsaaklik, om letter misbegryp foar te wêzen, dat dy dúdlik op de waardenkkaart stean moatte.

De wurkwize fan de saneamde Gebiedscommissie:
Ien wichtig punt is net regele: As in boer fan doel is om in sleat te dimpen freget hy dat oan by it wetterskip. As is wetterskip tastimming jout, kriget de gemeente hjir berjochte fan. Mocht dit yn in laad ferdwine, per ongeluk, dan stiet nog altyd de gebeidscommissie bûten spul. Der moat dus regele wurde dat eltse yngreep dy't ûnder it foech fan it Wetterskip falt, foarlein wurde moat oan de gemeente dy't besjocht of de gebiedscommissie der yn behelle wurde moat. Wu fine dat it wetterskip net earder tastimming jaan moat foar dimpingen as de gemeente en de gebiedscommissie der oer te set west hawwe.

Reactie gemeente:

Deze inspraakreactie bevat grofweg drie onderdelen waar we puntsgewijs bij langsgaan.

1. *Herinrichting Staterrein Groot Terhorne: Dit project loopt een afzonderlijk traject van deze beleidsregel. We willen benadrukken dat de genoemde dorpsbelangen betrokken zijn. Daarnaast is het plan in 2021 al een breed toegelicht aan geïnteresseerden en stakeholders. Ook zal bij dit project worden gekeken naar de waarden die voortkomen uit deze beleidsregel, de landschappelijke en historische waarden zijn juist een basis voor dit project.*
2. *Score voor landschap: Het klopt dat niet alle landschapselementen de score "te behouden" hebben gekregen maar bijvoorbeeld "te respecteren". Te respecteren betekent niet dat dit inwisselbaar is, maar dat er wel gevallen denkbaar zijn waarbij dit wel zo is. Dit komt onder andere omdat niet alle nu bestaande bomenrijen en sloten in het gebied per definitie oud zijn en de status te behouden zouden moeten hebben. Zodra dit wel het geval is zal (zoals ook genoemd in het stuk) worden ingezet op behoud. Uiteraard wordt wel altijd ingezet op herstelmaatregelen en versterking van de landschapsstructuur (ook bij status "te respecteren"). Wat betreft het greppelland, dit is iets wat niet uniek is voor dit gebied in Waadhoeke maar wel degelijk landschappelijk waardevol. Omdat het elders ook geen specifieke regeling heeft binnen bestemmingsplannen in deze gemeente is hier gekozen voor "te respecteren".*
   De genoemde waardenkaart is indicatieve kaart die een handvat voor toetsing is maar niet een keihard toetsingskader. Dat hier niet al het karakteristiek groen op te zien is kan kloppen. Maar dit heeft geen invloed op de toetsing die gedaan wordt. Er wordt per casus namelijk gekeken welke waarden aanwezig zijn (geweest) op de plek met behulp van een landschapsdeskundige van de gemeente.
3. *Waterschapsvergunning: Deze beleidsregel gaat gepaard met een aanvulling op de beheersverordening. Deze aanvulling op de beheersverordening zorgt voor een vergunningplicht voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde of van werkzaamheden. Hiermee is geborgd dat het ten alle tijden bij de gemeente komt te liggen. Er is naast een vergunning van het wetterskip dan namelijk ook een omgevingsvergunning van de gemeente nodig voor bijvoorbeeld het dempen van sloten.*

Vaststellingsbesluit

BügelHajema
Ruimte voor de leefomgeving

GEMEENTE waadhoeke

Opdrachtgever: gemeente Waadhoeke projectnummer: 091.00.18.00.00

Onderwerp: Beleidsregel gardenierslandschap tussen Wier en Marsum
Datum: 09-02-2021

Beleidsregel gardenierslandschap tussen Wier en Marsum

Aanleiding

Het buitengebied van de gemeente Waadhoeke behoort vrijwel geheel tot het noordelijke kleigebied waar de agrarische functie vanouds overheerst. Dit klinkt bijna saai maar dat is het absoluut niet want er zijn talloze sporen van een rijke geschiedenis. Het benutten van de kwelderwallen, het opwerpen van terpen, het aanleggen van dijken, het verkavelen van de grond en het ontwikkelen van een groen boeren erf zijn voorbeelden van die sporen.

Door de jaren heen kregen de bewoners steeds meer grip op het landschap. Dit is een proces geweest van eeuwen/ Het resultaat daarvan noemen we erfgoed of cultuurhistorie en zijn we door de jaren heen steeds meer gaan waarderen. Vanaf de periode na de 2de wereldoorlog tot heden is de verandering van het landschap in een stroomversnelling geraakt met als resultaat een grootschaliger landschap, waarbij veel kenmerken verloren zijn gegaan. Voor de boeren is dit een zoektocht geweest naar een goed functionerend boerenbedrijf in het bestaande landschap Maar wat de een goed vindt, wordt door de ander betwist en zo ontstaat er spanning. De belangen kunnen verschillen.

Dat is ook merkbaar in het gebied tussen Wier en Marsum. De boer ziet zich genoodzaakt om te optimaliseren want de kosten zijn hoog en de opbrengsten te laag. De omgeving ervaart een teloorgang van karakteristieke kenmerken. Botsing of kans om in gesprek te gaan? De gemeente Waadhoeke heeft gekozen voor het laatste.

Proces

Voor dit gebied is de gemeente Waadhoeke samen met de boeren, inwoners, belanghebbenden, de provincie Fryslân en Landschapsbeheer Fryslân op zoek gegaan naar een werkwijze waarin behoud en beheer van het landschap centraal staan en toch ook een afweging van belangen plaats kan vinden. De nadruk ligt niet op de regels maar op het bieden van handvatten voor ontwikkelingen met respect voor de kenmerken van het gebied. Toch zijn er uiteindelijk ook (spel)regels nodig en is het goed om ze uit te werken. Uiteindelijk is het doel dat er een werkbaar geheel ontstaat. Deze notitie is een uitkomst van het proces. Om de waarden van het gebied vast te stellen is tijdens het participatieproces aan de deelnemers gevraagd de waardes in het gebied te omschrijven. Op basis hiervan en op basis van een landschapsbeschrijving die is gemaakt op basis van de geschiedenis van

het gebied zijn de te beschermen elementen bepaald. Ook is samen met de werkgroep gekeken naar de manier hoe de beschermende maatregelen uiteindelijk geborgd zouden moeten worden. Dit is uiteindelijk samengekomen in de tabel met landschappelijke waarden en met de principes die worden omschreven verder in deze notitie. Ten slotte is er gekozen te werken met een onafhankelijke gebiedscommissie.

Voor de gemeente Waadhoeke is dit een nieuwe manier van werken. Door te kiezen voor een overzichtelijk gebied en een duidelijke werkwijze kan in deze pilot ervaring worden opgedaan. Deze ervaring kan helpen bij vergelijkbare vraagstukken in andere gebieden in de gemeente.

De werkwijze

Het landschap tussen Wier en Marsum is vooral landelijk gebied met een agrarische bestemming. De agrarische bedrijfsvoering heeft in de na-oorlogse periode veel modernisering doorgemaakt en dat veroorzaakt aanpassingen in het landschap. Het gebied tussen Wier en Marsum ligt extra onder een vergrootglas omdat de specifieke identiteit van dit gebied verschraalt. Gevolg is dat gebiedseigen kenmerken, waarover in deze notitie meer informatie volgt, vervagen en dat wordt als knelpunt ervaren.

De wens is om bij ingrepen in het plangebied meer aandacht te schenken aan de kenmerken van het landschap en om daar vanuit verschillende belangen naar te kijken. Daarvoor is een gebiedsproces nodig met een heldere werkwijze. Dat klinkt ingewikkeld maar dat hoeft het niet te worden.

Als een boer een vergunningaanvraag (of bij voorkeur een vooroverleg aanvraag) doet voor ingreep in het landschap, gaat het gebiedsproces in werking . Kort samengevat worden dan de volgende stappen doorlopen:

Stap 1 Vroegtijdig overleg tussen de initiatiefnemer en de gemeente om het voornemen van de boer te bespreken. Hier wordt bekeken hoe kansrijk het initiatief is.

Stap 2 Er wordt onderzocht welke landschappelijke kenmerken binnen het plan in aanmerking komen voor “te behouden”, “te respecteren” of “gewoon te behandelen”.

Stap 3 De gemeente beoordeelt of de gebiedscommissie ingeschakeld wordt; als er sprake is van te behouden of te respecteren landschappelijke kenmerken dan wordt de gebiedscommissie ingeschakeld.

Stap 4. De gebiedscommissie beoordeelt aan de van hand deze notitie en komt tot een advies.

De werkwijze en samenstelling van de gebiedscommissie wordt verder in deze notitie uitgelegd.

Uitzonderingen

Zoals gezegd wil de gemeente Waadhoeke ruimte bieden aan initiatieven van boeren maar ook het landschap beschermen en hanteert daarvoor dit gebiedsproces. Bij initiatieven vanuit de dorpen die breed gedragen zijn en dezelfde maatschappelijke doelen nastreven als deze notitie, kan het college van burgemeester en wethouders besluiten om te kiezen voor een ander meer op het initiatief toegespitst proces dan dit gebiedsproces. Daarbij dient als eis dat ook bij dergelijke projecten een

brede vertegenwoordiging van belanghebbenden wordt betrokken zodat er een goede afweging gemaakt kan worden. Herinrichting stateterrein Grut Terherne is een voorbeeld van zo'n project. De herinrichting van dit gebied is een initiatief uit de gemeenschap en geeft aan vorm aan doelen op het gebied van cultuurhistorie, biodiversiteit en leefbaarheid. Uiteraard staan ook bij dergelijke projecten landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied centraal.

Borging
De werkwijze van dit gebiedsproces wordt door de gemeente geborgd middels een herziening van de voor het gebied geldende beheersverordening buitengebied Menameradiel. Hiermee is de werkwijze juridisch geborgd. In een later stadium zal het worden opgenomen in het nog op te stellen Omgevingsplan.

In deze notitie wordt verder ingegaan op:

1. De afbakening van het gebied
2. De waarde van de landschappelijke kenmerken
3. De principes waarmee gewerkt wordt
4. De gebiedscommissie

1. De afbakening van het gebied

Het plangebied strekt zich uit van Wier tot aan Marsum. Het bijzondere van dit landschap is dat het een kleinschalige verkaveling kende. Dit had te maken met het grondgebruik voor aardappelteelt en tuinbouw. Bij uitstek was deze zone op de kwelderwal daarvoor geschikt en de afzetmarkt was nabij. Die afzetmarkt was niet alleen te vinden in de dorpen maar had ook Leeuwarden als grote klant.

De akkers werden begrensd door sloten met in veel gevallen ook randbeplanting. Dat diende onder andere voor beschutting van de gewassen. Dit kenmerk onderscheidt dit gebied ten opzichte van de rest van Waadhoeke

Essentieel en onderscheidend zijn de volgende oorspronkelijke landschapskenmerken:

1. typerende kleinschalige verkaveling begrensd door:
    a. sloten;
    b. opgaande beplanting.
2. reliëf in het landschap (kwelderwal, microreliëf op perceelsniveau).

Relevant zijn onder andere ook de volgende landschappelijke kenmerken (te vinden op de digitale kaart van bijlage 1):

a. de kwelderwallen. Met name de rand naar de Middelzee is nadrukkelijk herkenbaar (Daarnaast zijn er kwelderruggen herkenbaar die het land op gaan richting Menaam en Rie.
b. de kweldervlaktes. Achter of rondom de kwelderwallen liggen de meer uitgestrekte en lager gelegen kweldervlaktes.

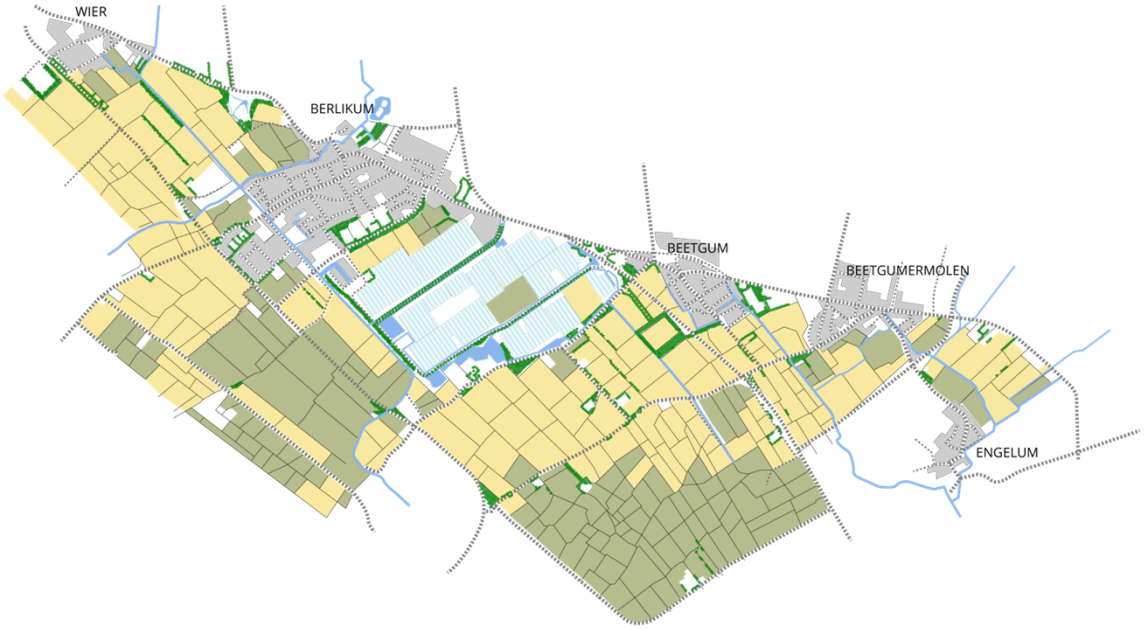
c. hoofdwatergangen (dikke blauwe lijn) en waardevolle waterlopen (dunne blauwe lijn). Het van oorsprong natuurlijke systeem van kwelderwallen en –vlaktes heeft ook prillen en slenken gekend. In de huidige situatie is het dan ook niet verwonderlijk dat veel waardevolle watergangen wat grillig door de lage delen van het landschap kronkelen. Dit is bijvoorbeeld het geval ten noordwesten van Marsum.
   De hoofdwatergangen hebben deels gebruik gemaakt van die oude natuurlijke loop maar zijn daarnaast ook als gegraven waterlopen ingebracht. Destijds ook vanwege de betekenis van het vervoer over water (dorpsvaarten) en nu veeleer dienend voor de waterhuishouding.
d. in het gebied zijn diverse meer cultuurhistorische kenmerken en waarden aanwezig. Zoals terpen (waar de dorpen op ontwikkeld zijn maar ook opgeworpen voor een boerderij), dijken, kruinige percelen, terpen of terprestanten, verkavelingspatronen en een aantal plekken waar een state of stins heeft gestaan.

Enkele hoofdlijnen uit het rapport 'Landschappelijke waarden gardeniersgebied' van 12 maart 2020.
De analyse is uitgevoerd door opeenvolgende topografische kaarten te vergelijken en door gebruik te maken van diverse bronbestanden over het landschap (geomorfologie, landschapstypen, cultuurhistorische waardenkaarten, luchtfoto's etc.). Hierdoor kon het landschap worden getypeerd en werden veranderingen zichtbaar gemaakt. Voor een belangrijk deel zijn de veranderingen in het landschap het gevolg van ontwikkelingen in het agrarisch grondgebruik en van stedelijke ontwikkelingen (dorpsuitbreidingen).

Onderstaand kaartbeelden zijn afkomstig uit het rapport.

Kaart 1: situatie rond 1950

Kaart 2: situatie 2018

Afbeelding: de betekenis van de sector wordt ook duidelijk doordat hier onderwijs werd gegeven. (Berltsum – Hôfsleane)

Zicht op terprand en de oprijlaan van Hemmema State (stateterrein is beleefbaar middels een boomsingel)

Begrenzing

Met de uit het bureauonderzoek verzamelde gegevens is in oktober 2020 en september 2021 aanvullend veldbezoek uitgevoerd en mede op basis daarvan is tot een begrenzing van het werkingsgebied gekomen, hoofdfactoren die meespeelden zijn de begrenzingen van de oude dijk en de kwelderwallen die historisch gezien belangrijk zijn voor het gardeniersgebied. Op een aantal plekken is er voor gekozen om het werkingsgebied door te laten lopen aan de noord- en oostzijde van de oude dijk, tot in het Middelseegebied. Hier zijn kenmerken van het gardenierslandschap op een aantal plekken nog goed zichtbaar. Er zijn houtstructuren, greppelland en verkavelingsstructuur is op plekken nog kleinschalig. Deze elementen versterken het contrast met de openheid van het Bildt verderop. Het is aannemelijk dat de kwelderwal geomorfologisch een stukje doorloopt aan de andere kant van de dijk al zullen daar jongere middelseeafzettingen overheen zijn gekomen. We beschouwen dit gebied als een overgangszone en als onderdeel van het plangebied.

Bij de bepaling van de grenslijnen is ook gekeken naar de plancontouren van bestemmingsplannen en met name de beheersverordening “bestemmingsplan buitengebied Menameradiel”. De focus ligt

op het landelijk gebied en daarom maken de dorpen hier geen onderdeel vanuit. Dit geldt ook voor het kassengebied met uitzondering van de zone rondom de Hege Wier.

Het is relevant te melden dat Gemeente Waadhoeke ook een landschapsanalyse voor de gehele gemeente heeft laten maken. Deze landschapsanalyse kan in de toekomst een basis vormen voor verdere beleidskeuzes voor het landschap in de gemeente Waadhoeke.

Begrenzing pilot landschap tussen Wier en Marsum

2. Principes van de landschappelijke kenmerken

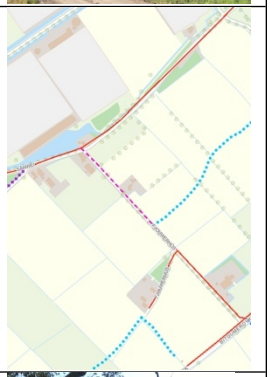
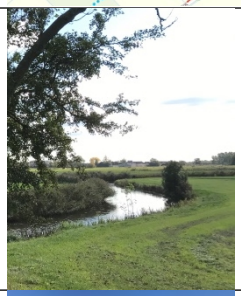
Zoals gezegd gaat het hier om de “oorspronkelijke” kenmerken. Deze kenmerken zijn in de huidige tijd veel minder duidelijk aanwezig, wat vooral het gevolg is van dorpsuitbreidingen, glastuinbouw, aanleg infrastructuur en herverkavelingen (schaalvergroting en andere teelt van gewassen). De consequentie is dat wat er nog resteert extra aandacht verdient zodat het landschap zijn specifieke identiteit zoveel mogelijk voortdraagt. Ook als zich veranderingen aandienen.

Omdat niet alles even belangrijk is en er ook ruimte moet blijven voor gepaste ontwikkeling wordt daarbij een indeling gemaakt naar:

a. Te behouden: hier heeft instandhouding en versterking van de landschappelijke kenmerken prioriteit;
b. Te respecteren: hier wordt gestreefd naar instandhouding en versterking van de landschappelijke kenmerken;
c. Gewoon te behandelen: hier zijn geen extra bijzonderheden aan de orde.

Met deze indeling is in onderstaande tabel per specifieke landschappelijke kenmerken een verfijning gemaakt. Daarna volgt de beleidsinzet op respectievelijk behoud (**B**), respecteren (**R**) of gewoon (**G**).

Voor alle ingrepen geldt dat waar mogelijk ook herstel van specifieke landschappelijke kenmerken plaatsvindt. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan herstel van beplantingsstructuren. Ingrepen in “te respecteren” landschap kunnen kansrijker zijn bij voldoende herstelmaatregelen om zo vanuit landschappelijk oogpunt een plus binnen het gebied te creëren. Uiteraard zal dit bij de gebiedscommissie aan de orde komen.

A	**Onderwerp kavelsloot en/of beplanting**	**B**	**R**	**G**	**Opmerking**	**Afbeelding**
1.	Sloten al of niet met beplanting die langs huidige wegen en/of paden lopen	x			Is er beplanting dan geldt hiervoor dus ook het accent op behoud	
2.	Sloten al of niet met beplanting die langs verdwenen wegen en paden of andere cultuurhistorische elementen op de waardenkaart liggen	x			Kansrijke aanleiding bij herverkaveling Zie: *cultuurhistorische kaart Fryslân via website van de provincie (weblink)*	
3.	Hoofdwatergangen	x			Weinig risico - geen particulier eigendom	
4.	Sloot (al of niet met beplanting) die tevens waardevolle waterloop is	x			Zie digitale kaart (Bijlage 1)	

5.	Sloot (al of niet met beplanting) van bebouwingserf	x				
6.	Overige sloten indien met beplanting		x		Naast reguliere compensatie van sloten ook compensatie van beplanting. Bij oude bomenrijen inzetten op behoud. Meerwaarde kan ontstaan bij herstelmaatrelen.	
7.	Overige sloten zonder beplanting op kwelderwal (zie zone op kaart)	x			Zie ook bij reliëf (B1)	
8.	Overige sloten zonder beplanting op kweldervlakte			x	Reguliere methode (zie ook reliëf B2) altijd rekening houdend met verkavelingspatronen	
9.	Boomsingels		x		Op kwelderwal en bij oude bomenrijen inzetten op behoud. Verder altijd compensatie van beplanting. Mogelijkheden POP3 en Anlb betrekken[1] voor herstel en mogelijk beheerskostenvergoedingen (via agrarische collectieven).	

B	Onderwerp reliëf	B	R	G	Opm	Afbeelding
1.	Kwelderwal (zie zone van kaart)	x			Langs dijken of wegen over de kwelderwal is vaak reliëf zichtbaar. Behoud is uitgangspunt (niet egaliseren en dempen van sloten)	
2.	Kruinig perceel op kwelderwal	x				
3.	Kruinig perceel op kweldervlakte		x		Streven is handhaven (niet egaliseren) maar in samenhang met A8 is aanpassing denkbaar	

[1] Het **Plattelandsontwikkelingsprogramma** (POP3) is een Europees subsidieprogramma dat op de ontwikkeling van een duurzame en concurrerende agrarische sector en een leefbaar platteland is gericht.
Het **Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer** (ANLb) is onderdeel van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Via het SNL verlenen de provincies subsidie voor het behoud en de ontwikkeling van (agrarische) natuurgebieden en landschappen

4.	Greppeltjesland		x		mogelijkheden POP3 en Anlb [1] betrekken voor herstel en mogelijk beheerskostenvergoedingen (via agrarische collectieven).	

NB. Bij wijzigingen zal altijd zorgvuldig gekeken worden naar specifieke landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken en waarden die ter plekke voorkomen. Ook reguliere zaken zoals waterhuishouding, ecologie etc. spelen een rol.

De vragenboom met principes

Binnen het plangebied "gardenierslandschap tussen Wier en Marsum" is werken met principes voor behoud en ontwikkeling een goed middel. De principes houden direct verband met de betekenis van de landschappelijke kenmerken voor het gebied en zijn door de werkgroep besproken en geaccepteerd. De principes zijn daarmee een objectivering van de waarden en zijn zodoende werkbaar. Door vooraf de principes vast te leggen, weet ieder waar bij ingrepen in het gebied naar gekeken wordt. Dat is handig voor de initiatiefnemer en tegelijk vormt het, indien de gemeente nader advies nodig heeft, een leidraad voor de gebiedscommissie.

Zodra een initiatiefnemer plannen heeft tot wijziging van kavelsloten en/of beplanting wordt bij de beoordeling van het initiatief van de principes gebruik gemaakt.

PRINCIPE 1: In beginsel geldt de indeling uit de tabel. Dat maakt duidelijk of het accent op behoud of respecteren ligt. Voor onderwerpen waar 'gewoon' op van toepassing is, hoeft geen specifieke afstemming plaats te vinden. Daar gelden de reguliere spelregels.

PRINCIPE 2: Voor A1 t/m A5 zal het niet vaak voorkomen dat er veranderingen nodig zijn. De huidige situatie is en blijft daarmee uitgangspunt.

PRINCIPE 3: Voor A6 geldt dat als hier ingrepen onvermijdelijk zijn er ten hoogste twee sloten (die met elkaar een hoek maken) per bestaande kavel opgeheven mogen worden én dat altijd een 1:1 compenserende watergang met erfrandbeplanting moet worden aangelegd.

- Meerwaarde ontstaat als de nieuwe watergang met randbeplanting aansluit op een andere watergang met randbeplanting (combinatie A9). Dat versterkt het coulisselandschap.
- Meerwaarde ontstaat als daarbij het tracé van een voormalige weg/pad beleefbaar en bij voorkeur ook weer toegankelijk wordt gemaakt (zie laag oude wegen-nieuwe paden in de Cultuurhistorische kaart Fryslân (weblink).

PRINCIPE 4: Voor A7 geldt dat deze sloten in verband met het reliëf van aangrenzende percelen in principe behouden moeten blijven.

PRINCIPE 5: Voor A8 gelden geen aanvullende bijzonderheden.

PRINCIPE 6: Reliëf op de oude kwelderwallen is zeer kenmerkend. Voor een belangrijk deel is dat zichtbaar en merkbaar aan de ligging van de weg dyk),maar ook op de aanliggende agrarische grond. Daar is veelal sprake van een geleidelijk reliëfverloop. Soms trekt de bolling nog vanaf de weg het land op om daarna af te dalen naar een sloot en overgaand naar de kweldervlakte.

Dit reliëf is zeer kenmerkend voor het oude landschap en daarom is behoud uitgangspunt.

Reliëf: voorbeeld van bolling op perceel langs de Sânwei

PRINCIPE 7: Kruinige percelen zijn iets bollende akkers omrand met sloten en/of beplanting. Ze zijn ontstaan als gevolg van het landbouwkundig gebruik (rondploegen en bolling voor afwatering). Er is vanuit landschappelijk en cultuurhistorisch oogpunt voorkeur voor handhaven. Bij wijziging van de kavelstructuur is dit evenwel moeilijk uitvoerbaar. Voor met name situaties op de kweldervlakte is voorstelbaar dat met respect aanpassing wordt toegestaan (om die reden ook de koppeling naar A8).

3. Werkwijze van de gebiedscommissie

De gebiedscommissie is een onafhankelijk commissie die het initiatief bekijkt volgens de zeven principes van de landschappelijke kenmerken en de gemeente voorziet van een advies. De commissie bestaat uit minimaal 3 personen en wordt samengesteld op basis van de vraag, maar bevat altijd een onafhankelijk voorzitter (profiel: bestuurder met affiniteit voor agrarisch gebied),

cultuurlandschappelijke deskundige. Aangevuld met bijvoorbeeld een landschapsarchitect of een deskundige vanuit het Wetterskip. De initiatiefnemer kan zich laten ondersteunen door een (agrarisch) adviseur. De gemeente is aanwezig als toehoorder en voor eventuele beantwoording van vragen.

Uit het gebiedsproces is de wens naar voren gekomen te werken met een slagvaardige gebiedscommissie. Naast kwaliteit is snelheid is een belangrijk aspect; de commissie komt binnen een beperkt tijdsbestek en een beperkt aantal bijeenkomsten tot haar advies. Bij iedere vraag zal er maatwerk geleverd moeten worden, met als doel om een oplossing te vinden die voor alle partijen bevredigend is. Dat betekent dat de commissie in staat moet zijn om het initiatief van alle kanten en binnen de landschappelijke context te bekijken. Bovenal is het van belang dat de samenstelling en het werk van de commissie kan rekenen op steun van alle betrokkenen.

We volgen daarbij een eenvoudig proces:

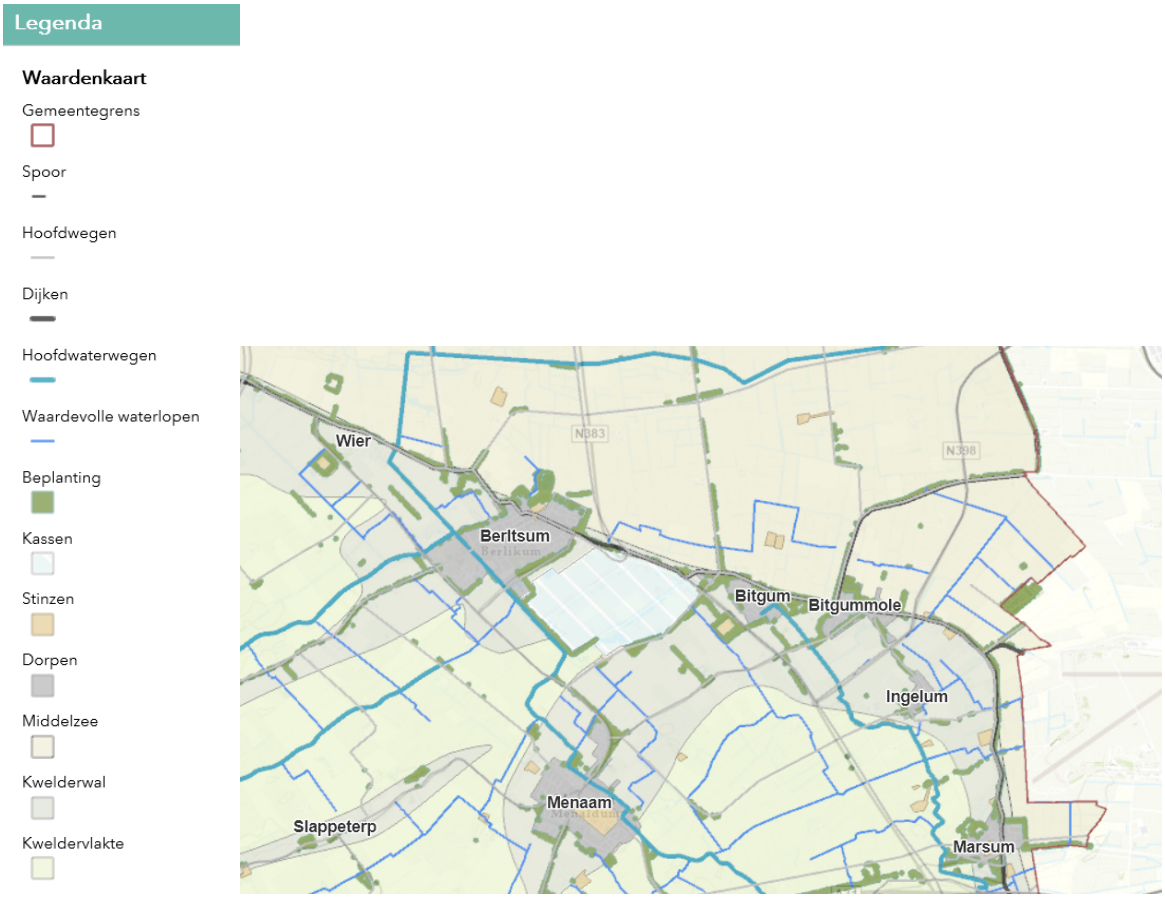
1. Bij een voornemen tot herinrichting/herverkaveling binnen het plangebied, legt de initiatiefnemer de casus voor aan de gemeente bij voorkeur via een vooroverleg.
2. De gemeente kijkt of er zaken aan de orde zijn waar een aanvullend advies voor nodig is. Daarbij wordt gekeken naar de inhoud van deze notitie;
3. Is aanvullend advies nodig dan wordt deze voorgelegd aan de gebiedscommissie;
4. De gebiedscommissie organiseert zo snel mogelijk een bijeenkomst op locatie. Deze bijeenkomst heeft de volgende structuur:
    a. De onafhankelijk voorzitter neemt het voortouw;
    b. De initiatiefnemer licht het planvoornemen toe;
    c. De commissieleden hebben vooraf vanuit hun deskundigheid informatie over het plangebied verzameld en brengen dat naar voren;
    d. De voorzitter beijverd zich om tot een gezamenlijk standpunt te komen en is verantwoordelijk voor het advies;
    e. Het advies wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de deelnemers;
    f. Daarna brengt de voorzitter het advies uit aan de gemeente.
5. De gemeente neemt beslissing op basis van het advies.

De ervaring van werksessies met Nije Pleats (waarbij een vergelijkbaar proces wordt gevolgd) laten zien dat door het gesprek met elkaar te voeren er begrip ontstaat voor elkaars belang en standpunt. Dat leidt vaak tot een gedragen oplossing.

Nb. Onder de Omgevingswet zal de welstandcommissie hûs en hiem waarschijnlijk een bredere rol krijgen. Zij hebben nu geen betrokkenheid, maar het is voorstelbaar dat in de komende jaren een Friese adviescommissie ontstaat – waar welstandscommissie hûs en hiem deel van gaat uitmaken - die breder adviseert over omgevingskwaliteit, waar landschapselementen ook deel van uitmaken. Het is daarbij voorstelbaar dat de rol van de gebiedscommissie daar op den duur belegd wordt zoals nu ook gebeurt bij de Nije Pleats methodiek, of dat leden van een dergelijke adviescommissie zitting krijgen in de gebiedscommissie.

Bijlage 1:

Bij het opstellen van het rapport *'Landschappelijke waarden gardeniersgebied' van 12 maart 2020* is een waardenkaart gemaakt. Deze waardenkaart geeft inzicht in de landschappelijke structuren en is digitaal te bekijken via de volgende link:
https://bugelhajema.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=edbd4f8c611a4376bf56568726039b99 (graag zoomen naar het gebied Wier - Marsum)
Hierin zijn onder andere een kaartlagen te vinden van 1900 en 1950 (waar de toenmalige houtopstanden mooi op te zien zijn).

Landschappelijke en cultuurhistorische waarden

Bijlage 2:

Nota van inspraak beleidsregel gardeniersgebied Marsum – Wier.

INLEIDING Deze nota heeft betrekking op de inspraakprocedure die in december en januari 2021/22 heeft plaatsgevonden over de beleidsregel gardeniersgebied Marsum – Wier.

Inspraakreacties

1. Goedemorgen. Graag wil ik via deze weg kenbaar maken dat ik het hele proces, met een kritische blik, toch als positief heb ervaren. Verschillende belanghebbenden hebben op deze manier toch een beter gevoel mogen krijgen over hoe er nu verder moet worden omgegaan met het gebied tussen marssum en wier. Onze maatschap heeft een waterschapsvergunning voor het dempen van enkele sloten op Dyksterhuzen ter zijde gelegd om het proces niet in de weg te staan, zoals dit ook was afgesproken binnen de club. Mij terdege bewust dat bij toekomstige ontwikkelingen iets terug moet worden gedaan voor het landschap wat uiteindelijk voor landschap en iedere bewoner beter is. Hier zou ik het graag bij willen laten en wens iedereen veel succes toe.

Reactie gemeente:

We zijn blij dat het proces op deze manier is ervaren.

2. Nei oanlieding en as réaksje op it boppeneamde beleidsstik dat no op besjen leit it folgende: Wy hawwe dit lêste stuk bestudearre op it gemeentehûs , it wie ús net tastjoerd.

   Fansels binne wy bliid dat der no in stik leit mei it doel it lânskip better te beskermjen. De begrinzing is, nei ús argumintaasje, oanpast en rommer wurden, mear rjochtdwaand oan de ienheid fan it gebiet. Lykwols sit der noch in grut mankement yn. It doel hat foar ús altyd west om de lêste noch oawêzige histoaryske eleminten dy't no krekt de karakteristyk fan dit lânskip bepale te bewarjen en sa mooglik te herstellen.

   Út beleidsstik dat no op besjen leit en dêr't de gemeenteried him oer bûgje sil wurdt steld dat de weynrjochting fan it stateterrein in inisjatyf is út de mienskip. Dat is net sa. It inisjatyf komt fan de foarsitter fan de Van Aismastichting, dy't ek de ferunningoanfraach (leit op besjen oan't 24 des. dit jier) dien hat foar de realisaasje Landgoed Groot Terhorne. De ferienings fan Doarpsbelangen fan Bitgum en Bitgummole hawwe har wol oanbean om mei te tinken.

   Lânskip:
   It docht bliken dat de lêste historyske eleminten net it predikaat behâld krige hawwe. It gjit hjir om punt 6 yn it haadstik ferkavelingssleatten en beplantingen. De âlde sleatten hawwe it predikaat te respekteren krigen en net behâld. Punt 9: beamsingels steane as te respekteren

en ek net ûnder behâld. Reliëf: ûnder punt 2: stiet krunich perseel op de kweldervlakte te respekteren, soe ek behâld wêze moatte.
Punt 3 Greppetsjelân, dat hjir tige seldsum wurden isheart yn ús eagen e kit predikaat behâld te krijen . Koart sein de kolom te respekteren foar boppe neamde eleminten heare echt beskerming te krijen troch it predikaat behâld. Oars kinne dizze yn ûnderhandelingen as ruilobject brûkt wurde en dus ferdwine.
Noch wat: it fernuveret ús dat de presentearre Waardenkaart alinnich it gemeentegrien sjen lit. Alle troch ús neamde karaktereistike, histoariske eleminten binnen net te sjen. Wy fine it needsaaklik, om letter misbegryp foar te wêzen, dat dy dúdlik op de waardenkkaart stean moatte.

De wurkwize fan de saneamde Gebiedscommissie:
Ien wichtig punt is net regele: As in boer fan doel is om in sleat te dimpen freget hy dat oan by it wetterskip. As is wetterskip tastimming jout, kriget de gemeente hjir berjochte fan. Mocht dit yn in laad ferdwine, per ongeluk, dan stiet nog altyd de gebeidscommissie bûten spul. Der moat dus regele wurde dat eltse yngreep dy't ûnder it foech fan it Wetterskip falt, foarlein wurde moat oan de gemeente dy't besjocht of de gebiedscommissie der yn behelle wurde moat. Wu fine dat it wetterskip net earder tastimming jaan moat foar dimpingen as de gemeente en de gebiedscommissie der oer te set west hawwe.

Reaksje gemeente:

Dizze ynspraakreaksje befettet rûchwei trije ûnderdielen dy't wy punt foar punt bylâns gean.
1. Werynrjochting Stateterrein Groot Terhorne: Dit projekt rint in ôfsûnderlik trajekt fan dizze beliedsregel. Wy wolle de klam derop lizze dat de neamde doarpsbelangen belutsen binne. Dêrby is it plan yn 2021 al breed taljochte oan ynteressearren en stakeholders. Ek sil by dit projekt sjoen wurde nei de wearden dy't fuortkomme út dizze beliedsregel, de lânskiplike en histoaryske wearden binne krekt in basis foar dit projekt.
2. Skoare foar lânskip: It kloppet dat net alle lânskipseleminten de skoare "te behâlden" krige hawwe, mar bygelyks "te respektearjen". Te respektearjen betsjut net dat dit ynwiksele wurde kin, mar dat der wol gefallen tinkber binne wêrby't dit wol sa is. Dit komt ûnder mear om't net alle no besteande beammerigen en sleatten yn it gebiet per definysje âld binne en de status "te behâlden" hawwe moatte soene. Sadree't dit wol it gefal is, sil (lykas ek neamd yn it stik) ynset wurde op behâld. Uteraard wurdt altyd wol ynset op werstelmaatregels en fuortsterkjen fan de lânskipsstruktuer (ek by status "te respektearjen). Wat it greppeltsjelân oanbelanget, dit is eat dat net unyk is foar dit gebiet yn Waadhoeke, mar wis wol lânskiplik weardefol. Om't it earne oars ek gjin spesifike regeling hat binnen bestimmingsplannen yn dizze gemeente, is hjir keazen foar "te respektearjen".
De neamde weardekaart is in yndikative kaart dy't in hânfet foar hifking is, mar net in keihurd hifkingsramt. Dat hjir net al it karakteristike grien op te sjen is, kin útkomme. Mar dit hat gjin ynfloed op de hifking dy't dien wurdt. Der wurdt per kasus nammentlik sjoen hokker wearden oanwêzich binne (west hawwe) op it plak, mei help fan in lânskipssaakkundige fan de gemeente.
3. Wetterskipsfergunning: Dizze beliedsregel giet mank mei in oanfolling op de behearsferoardering. Dizze oanfolling op de behearsferoardering soarget foar in fergunningsplicht foar it útfieren fan in wurk, dat gjin bouwurk is, of fan wurksumheden. Hjirmei is boarge dat it altyd by de gemeente komt te lizzen. Der is njonken in fergunning fan

it wetterskip dan nammentlik ek in omjouwingsfergunning fan de gemeente nedich foar bygelyks it dimpen fan sleatten.

SAM

Kennisgenomen

14

Amendement Gardenierslandschap

Amendement conform artikel 28 van het reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Waadhoeke

Betreft: Agendapunt 14 Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel t.b.v. de beleidsregel Gardenierslandschap Marsum – Wier

De raad van de gemeente Waadhoeke, in vergadering bijeen op 3 maart 2022

Kennisgenomen hebbende van: het raadsvoorstel, de beheersverordening en de beleidsregel Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel t.b.v. de beleidsregel Gardenierslandschap Marsum – Wier

Overwegende dat:

In alle drie documenten een verbinding en borging van de Wet Natuurbescherming, de Waterwet en de Friese archeologische monumenten kaart ontbreekt. Stelt de vergadering voor om aan de onderhavige stukken het volgende toe te voegen:

1. **Toetsing aan de Wet N.B. en Waterwet c/q het bevoegd gezag voor de Wet N.B. en Waterwet bij de beoordeling van de Gebiedscommissie te betrekken en in de procedure te borgen.** beslispunten
2. **Bij de uitvoering van kavelwerken aan historische en/of kruinige percelen dit vooraf te toetsen aan "FAMKE" (Friese archeologische monumenten kaart) en dit te borgen in de procedure voor de gebiedscommissie.**

Ingediend door de fractie van Gemeentebelangen en fractie Bloem

Amendement

Amendement conform artikel 28 van het reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Waadhoeke

Betreft: 14 Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier

Compensatie planschade

De raad van de gemeente Waadhoeke in vergadering bijeen op 3 maart 2022

Overwegende dat:

* Fixatie van een verkavelings en inrichtingssituatie op enig moment willekeurig is

* Fixatie van bovengenoemde inrichting leidt tot een beperking op het commerciële gebruik

*Een dergelijke beperking leidt tot vermindering van de financiële waarde

* Dat hiervoor een compensatieregeling moet gelden op grond van plan, de herstructureringswet of vanuit additionele gelden uit het agrarisch natuur en landschapbeer.

Stelt de vergadering voor in het bij dit voorstel gevoegde ontwerpbesluit de volgende aanvulling aan te brengen:

Aan de beleidsregel voor het gardenierslandschap binnen de beheersverordening Marsum - Wier, in samenspraak met de belanghebbenden, een financiële vergoeding te koppelen op grond van planschade, de herstructureringswet of middels additionele gelden via het agrarisch natuur en landschapsbeheer.

Namens de VVD fractie
Teun de Jong

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	27 januari 2022	**Behandelend ambtenaar**	J Hogendorp
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	j.hogendorp@waadhoeke.nl
Onderwerp	Vaststelling partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel t.b.v. beleidsregel Gardenierslandschap Marsum - Wier	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	J. Dijkstra		

Voorstel

Een partiële herziening van de beheersverordening Menameradiel vast te stellen waardoor de beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier in werking treedt.

Inleiding
Het buitengebied van de gemeente Waadhoeke behoort vrijwel geheel tot het noordelijke kleigebied waar de agrarische functie vanouds overheerst. Dit zou zomaar saai kunnen klinken, maar dat is het absoluut niet want er zijn talloze sporen van een rijke geschiedenis. Het benutten van de kwelderwallen, het opwerpen van terpen, het aanleggen van dijken, het verkavelen van de grond en het ontwikkelen van een groen boeren erf zijn voorbeelden van die sporen.

Door de jaren heen kregen de bewoners steeds meer grip op het landschap. Dit is een proces geweest van eeuwen. Het resultaat daarvan noemen we erfgoed of cultuurhistorie en zijn we door de jaren heen steeds meer gaan waarderen. In dit specifieke gebied dat strekt van Wier tot aan Marsum zien we veel onderscheidende kenmerken. Het bijzondere van dit landschap is dat het een kleine verkaveling kende met veelal opgaande randbeplanting. Dit had te maken met het grondgebruik voor aardappelteelt en tuinbouw. Bij uitstek de zone op de kwelderwal was daarvoor geschikt en de afzetmarkt was nabij. Die afzetmarkt was niet alleen te vinden in de dorpen maar had ook Leeuwarden als grote klant. De akkers werden begrensd door sloten met in veel gevallen ook randbeplanting. Dit diende onder andere voor beschutting van de gewassen. Door de beplanting die in de rest van het buitengebied niet gebruikelijk was werd dit gebied ook wel ‘de lytse wâlden’ genoemd.

Vanaf de periode na de 2de wereldoorlog tot heden is de verandering van het landschap in een stroomversnelling geraakt met als resultaat een grootschaliger landschap, waarbij veel kenmerken van de voorgaande eeuwen verloren zijn gegaan. Voor de boeren is dit een zoektocht geweest naar een goed functionerend boerenbedrijf in het bestaande landschap.

Maar wat de een goed vindt, wordt door de ander betwist en zo ontstaat er spanning. De belangen kunnen verschillen. Dat is ook merkbaar in het gebied tussen Wier en Marsum. De boer ziet zich genoodzaakt zijn bedrijf te optimaliseren om de kosten laag te houden en de opbrengsten te optimaliseren. De omgeving ervaart een teloorgang van karakteristieke kenmerken. Botsing van belangen of kans om in gesprek te gaan? De gemeente Waadhoeke heeft gekozen voor het laatste.

Gezien de maatschappelijke wens een vorm van bescherming te bieden zijn we het gesprek in de omgeving aangegaan. We zijn vervolgens samen met de boeren uit het gebied, dorpsbelang, provincie Fryslân en andere belanghebbenden op zoek gegaan naar een werkwijze waarin behoud en beheer van het landschap centraal staat en toch ook een afweging van belangen plaats kan vinden. De nadruk ligt niet op de regels maar op het bieden van handvatten voor ontwikkelingen met respect voor het gebied. Toch zijn er uiteindelijk ook (spel)regels nodig. Het doel is dat er een werkbaar geheel ontstaat. De beleidsregel gardenierslandschapMarsum - Wier is hier het resultaat van, de voorliggende herziening van de beheersverordening zorgt voor een wettelijke grondslag voor de beleidsregel.

Beoogd (meetbaar) effect
Bescherming bieden voor cultuurhistorische en landschappelijke waarden in het gebied Marsum – Wier waarbij tegelijkertijd nog voldoende ruimte is voor ontwikkeling.

Motivering

Argumenten

1.1 Uw raad is bevoegd gezag om de herziening van de beheersverordening vast te stellen.
Uw raad is als laatste aan zet in dit proces. Want hoewel de raad niet het orgaan is dat de beleidsregel vaststelt, dit is een bevoegdheid van het college van B&W, is de raad wel verantwoordelijk voor de vaststelling van de herziening op de geldende beheersverordening. Deze herziening op de beheersverordening borgt een vergunningplicht in het plangebied voor de activiteit "werk of werkzaamheden uitvoeren" (denk aan: wegen aan leggen, sloten graven of dempen, bomen planten/rooien en grond op hogen/af graven).

Hoe zit dit precies? Het college van B&W is bevoegd om beleidsregels vast te stellen. Echter om deze specifieke beleidsregel te kunnen laten werken is er een vergunningplicht nodig. Deze vergunningplicht zit niet in de huidige beheersverordening Buitengebied Menameradiel. Hierdoor kan op dit moment een ieder zonder vergunning de hiervoor geschetste werkzaamheden uitvoeren, sloten dempen etc. Door de beheersverordening te herzien ontstaat een vergunningsplicht die borgt dat het gebiedsproces die is omschreven in de beleidsregel ook daadwerkelijk een wettelijke grondslag heeft en zodoende in werking kan treden. Zonder deze vergunningplicht kan het voorgestelde gebiedsproces in de beleidsregel niet in werking treden.

1.2 Het gebied verdient een regeling die de cultuurhistorische en landschappelijke waarden beschermt.
De gemeente Waadhoeke heeft in 2018 besloten om de procedure voor het bestemmingsplan buitengebied Menameradiel in afwachting van de Omgevingswet en het daarbij behorende Omgevingsplan niet af te ronden. Daarmee ontbreekt echter een kader voor het beoordelen van activiteiten die ertoe zouden kunnen leiden dat de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van het voormalige tuinbouwgebied rond Berltsum, Bitgum, Ingelum en Marsum worden aangetast. In de huidige beheersverordening buitengebied Menameradiel zit namelijk, behoudens een aanlegvergunning bij een archeologische dubbelbestemming, geen enkele beschermende maatregel.

1.3 Dit beleid is middels 'Nabij Besturen' tot stand gekomen
Er is in 2019 de keuze gemaakt om samen met vertegenwoordigers in het gebied tot een vorm van bescherming te komen. De manier hoe de bescherming geregeld zou worden stond niet vast, omdat we eerst een open gesprek op gang wilden brengen. Hierna is gekeken naar hoe de gewenste bescherming vorm gegeven kan worden. Om het probleem bespreekbaar te maken is een werkgroep gecreëerd met diverse vertegenwoordigers van belanghebbende partijen in het gebied: gemeente, verschillende boeren uit het gebied, LTO Noord, Landschapsbeheer Friesland, de Provincie, dorpsbelangen en Stichting Ringsom Great Terherne.

BügelHajema Adviseurs is ingeschakeld voor de onafhankelijke begeleiding. Om de waarden van het gebied vast te stellen is tijdens het participatieproces aan de deelnemers gevraagd de waardes in het gebied te omschrijven. Op basis hiervan en op basis van een landschapsbeschrijving die is gemaakt op basis van de geschiedenis van het gebied, zijn de te beschermen elementen bepaald. Ook is samen met de werkgroep gekeken naar de manier hoe de beschermende maatregelen uiteindelijk geborgd zouden moeten worden.

Dit is uiteindelijk samengekomen in de tabel met landschappelijke waarden en met de principes die worden omschreven in de beleidsregel (Bijlage 2). Met een daarbij behorende gebiedscommissie die adviseert aan de gemeente. Bijkomend voordeel van dit hele proces is dat partijen, die tot voor kort soms lijnrecht tegenover elkaar stonden, met elkaar in gesprek zijn gekomen. Het proces heeft mede daarom langer geduurd dan vooraf gedacht. De beleidsregel is daarnaast afgelopen zomer nog voor reacties gestuurd aan de werkgroepleden en heeft afgelopen periode ter inzage gelegen voor inspraakreacties. Dit heeft niet meer geleid tot aanpassingen aan het document. De inspraaknota is te vinden in bijlage 2 van de beleidsregel.

1.4 Deze maatregel biedt flexibiliteit en maatwerk
Uitgangspunt is vanaf het begin geweest om maatwerk en flexibiliteit te leveren en tegelijkertijd het landschap te beschermen en waar mogelijk ook te herstellen. In de huidige beleidsregel komt dit samen. De al bekende Nije Pleats methodiek is hiervoor als input gebruikt. In het kort komt het neer op het volgende proces:

Als iemand een vergunningaanvraag of bij voorkeur een vooroverleg aanvraag doet voor een ingreep in het landschap, gaat het gebiedsproces in werking . De volgende stappen worden vervolgens doorlopen:

Stap 1: Vroegtijdig overleg tussen de initiatiefnemer en de gemeente om het voornemen van de aanvrager te bespreken. Hier wordt bekeken hoe kansrijk het initiatief is.

Stap 2: Er wordt onderzocht welke landschappelijke kenmerken binnen het plan in aanmerking komen voor “te behouden”, “te respecteren” of “gewoon te behandelen”.

Stap 3: De gemeente beoordeelt of de gebiedscommissie ingeschakeld wordt; als er sprake is van te behouden of te respecteren landschappelijke kenmerken dan wordt de gebiedscommissie ingeschakeld.

Stap 4: De gebiedscommissie beoordeelt aan de van hand de beleidsregel en komt tot een advies.

De gebiedscommissie is een onafhankelijk commissie die het initiatief van de boer of een andere initiatiefnemer bekijkt. De commissie bestaat uit minimaal 3 personen en wordt samengesteld op basis van de vraag, maar bevat altijd een onafhankelijk voorzitter en een cultuurlandschappelijke deskundige, aangevuld met bijvoorbeeld een landschapsarchitect of een deskundige vanuit het Wetterskip. De boer kan zich laten ondersteunen door een (agrarisch) adviseur, de gemeente is toehoorder.
Naast kwaliteit is snelheid een belangrijk aspect; de commissie komt binnen een beperkt tijdsbestek en een beperkt aantal bijeenkomsten tot haar advies. Bij iedere vraag zal er maatwerk geleverd moeten worden, met als doel om een oplossing te vinden die voor alle partijen bevredigend is.

Kanttekeningen
N.v.t.

Analyse

Relevante cijfers
N.v.t.

Samenleving
Zie argument 1.3

Ontwikkelingen en trends
De laatste jaren zien we een terugkomende discussie tussen de landbouw, het landschap en biodiversiteit. Ook bij dit project ligt de aanleiding in deze onderwerpen. Door schaalvergroting in de landbouw wordt ons buitengebied steeds eentoniger. Deze ontwikkeling heeft dorpsbewoners aan de bel doen trekken. Een andere trend die we zien is dat er steeds meer initiatieven van onderop ontstaan om hier wat aan te doen.

Alternatieven
N.v.t.

Vervolg
Om de beleidsregel een wettelijke grondslag te geven dient de raad een herziening van de beheersverordening buitengebied Menameradiel vast te stellen. Tegen een beleidsregel en vaststelling van een beheersverordening is geen bezwaar en beroepsrecht mogelijk. Zodoende zal de beleidsregel en de herziening van de beheersverordening direct na publicatie van kracht worden.

Inwonersparticipatie
Zie 1.3 bij argumenten.

Communicatie
De beleidsregel en de herziening van de beheersverordening zal gepubliceerd worden in het Gemeenteblad en digitaal inzichtelijk worden. Ook is aan de werkgroepleden gevraagd om de beleidsregel in het gebied verder onder de aandacht te brengen. Dus via dorpsbelangen en bewoners van het gebied zelf.

Financiën
De kosten zijn gedekt uit het regulier werkbudget voor ruimtelijke plannen. Kosten voor een onafhankelijke deelnemer aan de gebiedscommissie zullen hier vooreerst ook uit worden betaald. Onder de Omgevingswet is ruimtelijke kwaliteit een belangrijk onderwerp. Over de organisatorisch borging hiervan bij inwerkingtreding van de wet zijn we nog in gesprek. Tegen die tijd zal gekeken worden of deze adviesrol daar ook in onder te brengen valt.

Juridisch kader
Algemene wet bestuursrecht, Wet ruimtelijke ordening

Bijlagen
Bijlage 1: Partiële herziening beheersverordening buitengebied Menameradiel
Bijlage 2: Beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-037012

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke 15 februari 2022 om ;

B E S L U I T

1. Een partiële herziening van de beheersverordening Menameradiel vast te stellen waardoor de beleidsregel Gardenierslandschap tussen Marsum en Wier in werking treedt.
2. Toetsing aan de Wet N.B. en Waterwet c.q. het bevoegd gezag voor de wet N.B. en Waterwet bij de beoordeling van de Gebiedscommissie te betrekken en in de procedure te borgen.
3. Bij de uitvoering van kavelwerken aan historische en/of kruinige percelen dit vooraf te toetsen aan 'FAMKE' (Friese archeologische monumentenkaart) en dit te borgen in de procedure voor de gebiedscommissie.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 03 maart 2022,

ner2 , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1675
Extern Zaak ID	2021-112571
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	015
Titel	Extra subsidie MFA d'Ald Skoalle Dronryp
Eigenaar	Schiffart, Hiske de
Portefeuillehouder	De Pee

Bijlagen
Raadsvoorstel extra bijdrage van 45000 d'Ald skoalle.docx
Bijlage 1 Oorspronkelijk projectplan MFA d'Ald Skoalle Dronryp.pdf
Bijlage 2 Aanvraag extra subsidie MFA d'Ald Skoalle Dronryp.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**
Gemeenteraad Waadhoeke	10 maart 2022

Toelichting

MFA d'Ald Skoalle Dronryp diende een jaar geleden een subsidieaanvraag in voor het renoveren van het 140 jaar oude dak en het plaatsen van zonnepanelen op het nieuwe dak. Er werden ook andere fondsen aangeschreven. Door een tegenvallende bijdrage vanuit het Iepen Mienskips Fûns (IMF) en door sterk stijgende bouwkosten, ontstond een begrotingstekort. Door het tekort kunnen de werkzaamheden niet uitgevoerd worden. Dat is wel nodig vanwege de slechte staat van onderhoud van het dak en uiteindelijk om het voortbestaan van MFA d'Ald Skoalle veilig te stellen.

Voorgesteld besluit

1. Een extra bijdrage van € 45.000 beschikbaar te stellen aan MFA d'Ald Skoalle te Dronryp voor renovatie en verduurzamen van het dak van het pand.
2. Dit te dekken ten laste van de Algemene Reserve.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	4 januari 2022	**Behandelend ambtenaar**	H de Schiffart
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	h.deschiffart@waadhoeke.nl
Onderwerp	Extra bijdrage renoveren en verduurzamen dak MFA d'Ald Skoalle	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	Caroline de Pee		

Samenvatting

Voorstel

1. Een extra bijdrage van € 45.000 beschikbaar te stellen aan MFA d'Ald Skoalle te Dronryp voor renovatie en verduurzamen van het dak van het pand.
2. Deze bijdrage ten laste van de Algemene Reserve te brengen.

Inleiding
Sinds 1974 is het pand waar vroeger de openbare basisschool van Dronryp gevestigd was in gebruik bij verenigingen uit Dronryp en omgeving. Tot 2014 was het pand in eigendom van de voormalige gemeente Menameradiel. Het pand is in die tijd volledig geïsoleerd en voorzien van nieuwe verwarming en vervolgens overgedragen aan Stichting MFA d'Ald Skoalle; een accommodatie in het dorp met daarin o.a. vergaderruimtes, de bibliotheek (als grootste huurder), seniorenactiviteiten, jeugdactiviteiten (in de inpandige jeugdsoos) en diverse overige activiteiten zoals zang, dans, yoga, enzovoort. Het dak van het 140 jaar oude gebouw is in 2014/2015 niet aangepakt. De laatste jaren werd het dak wel diverse malen hersteld vanwege de slechte staat van onderhoud en een aantal lekkages. Het dak is toe aan groot onderhoud. In uw vergadering van 23 maart 2021 besloot u daarvoor een projectsubsidie van € 20.000 te verlenen vanuit de Dorpen en Wijkenregeling.

MFA d'Ald Skoalle diende ook subsidieaanvragen bij andere fondsen in, waaronder het Iepen Mienskipsfûns (IMF) van de provincie Fryslân. De Stichting ontving van het IMF minder subsidie dan zij aanvroegen en de bouwkosten stegen afgelopen jaar behoorlijk. Daardoor ontstond een flink begrotingstekort. De Stichting heeft nog gezocht naar alternatieve financieringsmogelijkheden maar dat bleek niet voldoende om het tekort ongedaan te maken. Wel genereert de Stichting nog een extra bijdrage uit het dorp. Door het tekort kunnen de werkzaamheden nu nog niet uitgevoerd worden. Dat is wel nodig vanwege de slechte staat van onderhoud van het dak en uiteindelijk om het voortbestaan van MFA d'Ald Skoalle veilig te stellen.

Beoogd (meetbaar) effect
- Er is geen financieringstekort meer; het groot onderhoud kan plaatsvinden.
- MFA d'Ald Skoalle is weer toekomstbestendig.

Motivering

Argumenten
1.1 Vanuit het Dorpen- en Wijkenfonds heeft MFA d'Ald Skoalle al een maximale bijdrage ontvangen.
Stichting MFA d'Ald Skoalle ontving vorig jaar een subsidie van € 20.000 uit het Dorpen- en Wijkenfonds. Dit is het maximale bedrag aan projectsubsidie. Andere mogelijkheden voor subsidie vanuit de gemeente voor het renoveren van het dak zijn er niet. Op 28 oktober 2021 nam uw raad een motie aan om een extra bijdrage beschikbaar te stellen aan MFA It Waed in Sexbierum om de realisatie van een nieuw MFA mogelijk te maken. MFA d'Ald Skoalle geeft aan dat hun voortbestaan in het geding komt als zij niet hun dak renoveren en duurzaamheidsmaatregelen toepassen. Het is voor MFA d'Ald Skoalle niet mogelijk gebleken het bedrag op een andere manier gefinancierd te krijgen. Gelet op motie van oktober 2021 ziet het college zich, in kader van zorgvuldig bestuur en het gelijk behandelen van soortgelijke gevallen, genoodzaakt ook hier de raad te adviseren een extra bijdrage beschikbaar te stellen.

1.2 De renovatiewerkzaamheden en het plaatsen van de zonnepanelen kunnen alsnog uitgevoerd worden.
Renovatie aan het dak is broodnodig. Regelmatig zijn er lekkages met schade aan het interieur en de bibliotheekboeken tot gevolg. Het is als het ware 'dweilen met de kraan open'. De renovatie van het

dak biedt ook kans zonnepanelen aan te brengen. Daarmee denkt de Stichting aan duurzaamheid, het zorgt voor lagere energiekosten en dat komt de exploitatie ten goede. Voor de zonnepanelen is via andere subsidiebronnen de financiering al gedekt.

1.3 Het voortbestaan van MFA d'Ald Skoalle wordt veiliggesteld.
Wanneer het dak volledig gerenoveerd is en er zonnepanelen op het dak geplaatst zijn, kan het gebouw weer jaren mee. Het huidige dak heeft er inmiddels meer dan 140 jaar op gelegen. Er zijn straks niet meer regelmatig kleine lekkages waardoor niet steeds herstelwerkzaamheden hoeven plaats te vinden aan dak en interieur. Als gemeente hechten we er waarde aan dat in ieder dorp een ontmoetingsplaats is.

2.1 Er is geen regeling waaruit het gevraagde bedrag gedekt kan worden.
Stichting MFA d'Ald Skoalle ontving in maart 2021 vanuit de dorpen- en wijkenregeling een projectsubsidie van € 20.000 voor dit groot onderhoud. Dat is de enige mogelijkheid voor subsidie vanuit de gemeente voor een project zoals dit. De Stichting ging naarstig op zoek naar andere mogelijkheden om voldoende middelen te genereren zodat alsnog de werkzaamheden uitgevoerd konden worden. In uw raadsvergadering van 28 oktober 2021 heeft u een motie aangenomen, waarin een substantiële bijdrage voor een nieuw te bouwen MFA werd toegekend. De Stichting benaderde daags na de betreffende raadsvergadering van 28 oktober de gemeente om te informeren wat hun mogelijkheden nu waren. Het heeft hen doen besluiten ook deze aanvraag in te dienen.

<u>Kanttekeningen</u>
1.1 Het is mogelijk dat andere dorpshuizen, wijkgebouwen of MFA's ook geïnspireerd geraakt worden door deze extra bijdrage.
Wanneer een of meer van de andere 31 dorpshuizen, wijkgebouwen of MFA's ook plannen heeft voor renovatie of onderhoud en daar een flinke bijdrage voor nodig heeft, is het mogelijk dat ook zij deze weg willen bewandelen om voldoende middelen te genereren. Bij iedere volgende aanvraag zullen we kritisch toetsen of er sprake kan zijn van een andere vorm van externe financiering.

Analyse
Met haar 3271 inwoners (01-01-2021), is Dronryp is een van de grotere dorpen in onze gemeente.

Alternatieven
Het alternatief is om niet de Algemene Reserve aan te spreken en dus geen extra bijdrage beschikbaar te stellen. Dat betekent dat de Stichting haar plan aanzienlijk af moet schalen en/of nog op zoek moet naar andere middelen om de financiering rond te krijgen. Het voortbestaan van MFA d'Ald Skoalle komt in het geding.

Vervolg
Na dit besluit is de financiering rond. De Stichting ontvangt het bedrag en de werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden.

Inwonersparticipatie
De bestuursleden van Stichting MFA d'Ald Skoalle zijn allen vrijwilligers. Zij zijn vanuit hun functie verantwoordelijk voor het onderhoud en de exploitatie van d'Ald Skoalle. Dorpsbelang en MFA werken

met elkaar samen waardoor een brede samenwerking binnen Dronryp is gewaarborgd. Daar waar mogelijk worden vrijwilligers ingezet voor de werkzaamheden. Natuurlijk moeten er ook werkzaamheden gedaan worden door daarin gespecialiseerde bedrijven. Het bestuur kiest ervoor om bedrijven uit de regio Dronryp die werkzaamheden uit te laten voeren. Korte aanrijtijden zorgen voor het besparen van energie en tevens stimuleren zij hiermee het werk in de regio.

Communicatie
N.v.t.

Financiën
Het gaat om een bijdrage van € 45.000. Dekking kan plaatsvinden via de Algemene Reserve. De stand van de Algemene Reserve na begrotingswijziging 3 van 2022 € 15.943.264. Dit bedrag kan worden uitgekeerd als subsidie.

Juridisch kader
Omdat er reeds subsidie is verleend in kader van D&W-fonds ligt het voor de hand een aanvullende subsidie te verstrekken op grond van de algemene Subsidieverordening. Dit is mogelijk.

Bijlagen
Bijlage 1: Oorspronkelijke projectplan MFA d'Ald Skoalle Dronryp
Bijlage 2: Verzoek om extra bijdrage van gemeente Waadhoeke

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-002455

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van ;

B E S L U I T

1. Een extra bijdrage van € 45.000 beschikbaar te stellen aan MFA d'Ald Skoalle te Dronryp voor renovatie en verduurzamen van het dak van het pand.
2. Deze bijdrage ten laste van de Algemene Reserve te brengen.

Aldus vastgesteld in de openbare
raadsvergadering van 3 maart 2022,

, voorzitter

{{Sign

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Projectplan:

MFA d’âld skoalle Dronryp,

sinds 1878

op**NIEUW** onder**DAK**

in 2021

Alvorens wij gaan aangeven waarom dit project voor Dronryp e.o. van 'levensbelang' is, willen wij graag eerst de geschiedenis van dit gebouw en haar plaats in het dorp Dronryp beschrijven.

De geschiedenis

De oudste gegevens over de eerste school van Dronrijp, de voorloper van het huidige monumentale pand, komen uit 'De Chronijk van Dronrijp van schoolmeester Hoyte Stoffels Roucoma'. Hij was van1682 - 1719 o.a. schoolmeester en heeft van 1690 tot 1718 een kroniek van de gebeurtenissen in Dronrijp bijgehouden. Uit dit waardevolle document kunnen we opmaken dat waarschijnlijk al voor 1682 een school in Dronrijp aanwezig was. Van deze oude school is de schoolmeesterwoning nog aanwezig (Tsjerkebuorren 3). De eerste school heeft gestaan links naast het oude houten kruisgebouw. Hierachter ligt nog de tuin, die bij de schoolmeesterwoning hoorde.

Inventaris rond 1840
32 tafels met banken; 1 kachel met pijpen; 10 borden; 7 lampen; 3 ezels; 1 petroleumkan; 5 wandkaarten; 1 ragebol; 12 boekenkaste; 1 thermometer; 1 stel lichamen voor de vormleer; maten en gewichten.

De school werd bevolkt door protestantse, katholieke en leerlingen zonder geloof. Uit een verslag van de schoolopziener uit 1842 blijkt dat de school veel te klein is.

'De school te Dronrijp biedt ruimte aan 134 leerlingen. Er zijn er echter 250, die op één gepakt zitten, de doorgangen bezetten en geen ruimte hebben om te schrijven of de boeken op te bergen.'

De school moest dus worden vergroot. De eigenaar, de Nederlands Hervormde kerk, voelt niets voor verbouwen. De Grietenij Menaldumadeel besluit daarop tot aanbesteding en financiering. Er ontstaat nu de merkwaardige situatie dat de school voor de helft van de burgerlijke gemeente is en voor de andere helft van de kerkelijke gemeente.

Een nieuw plan in 1877
In de Gemeenteraadsvergadering van 6 juni 1877 komt de architect met een plan voor de nieuwe school. De school kan plaats bieden aan 300 leerlingen. Het 4e lokaal kan voorlopig gebruikt worden voor de berging van turf en andere voorwerpen. Er is rekening gehouden met de nieuwe wet, waarin wordt bepaald dat er niet meer dan 40 leerlingen in een lokaal mogen zitten. De kosten voor de nieuwe school zijn f 21.000,-. Aan de Nederlands Hervormde kerk wordt een bijdrage gevraagd. De N.H. Kerk geeft f 1.600,- en koopt de oude school met grond voor f 1.100,-.
Deze situatie blijft bestaan totdat de 'nieuwe' school met onderwijzerswoning aan de Hobbemasingel in 1878 gereed is.

Foto: 22 juli 1878 – nieuwe openbare school in gebruik

In 1974 is de huidige Openbare Basisschool aan de Skoallanswei gebouwd en in gebruik genomen. De leegstaande school krijgt dan een andere bestemming. De bibliotheek neemt haar intrek en de rest van het gebouw wordt gebruikt door verenigingen van het dorp.

In 2015 vindt een renovatie van het gebouw plaats **met uitzondering van de daken (?). Gebouw is toen van binnenuit o.a. volledig geïsoleerd en voorzien van nieuwe verwarming. De gemeente Menaam draagt na de renovatie het gebouw voor een symbolisch bedrag over aan de Stichting MFA d'âld skoalle.*

1938 - schoolfoto OLS

1920 - kaatsen achter OLS

???? – schoolfoto OLS

Gebruikers MFA d'âld skoalle

- De bibliotheek is de grootste huurder,
- Verenigingen huren de grote zaal voor dans, muziek, zang, yoga, leesclubs, seniorengym, e.d.;
- Jeugdactiviteiten voor basisschooljeugd (12-);
- Jeugdactiviteiten voor voortgezet onderwijs (12+);
- Seniorenactiviteiten op dinsdagmorgen, woensdagmorgen en vrijdagmorgen zoals spelletjes, breien, borduren, jeu de boules, zowel binnen als buiten, e.d. Op de woensdagmiddag klaverjassen;
- Informatiebijeenkomsten voor bewoners Dronryp van o.a. de gemeente Waadhoeke, provinsje Fryslân, woningbouwvereniging, Dorpsbelang e.a.;
- Dorpsbelang, Wurkgroep Histoarysk Dronryp, VvV Sjirk de Wal, Fier (voorzitters van alle verenigingen in Dronryp), (bewoners)verenigingen en stichtingen voor vergaderingen;
- Openluchtconcert van de Fanfare vanuit en voor de MFA;
- De steeds wisselende historische tentoonstelling van de Wurkgroep Histoarysk Dronryp.

Het gebouw voorziet in een grote behoefte voor de inwoners en de buitengebieden van Dronryp.

Als Stichting zijn wij qua inkomsten geheel afhankelijk van de huuropbrengsten en sinds 2021 van een jaarlijkse vergoeding van de Gemeente Waadhoeke. Wij proberen iedere vereniging een plek te bieden in de MFA tegen redelijke huurprijzen.

****Wij beschikken als Stichting MFA d'âld skoalle niet over een vergunning tot het schenken van o.a. alcoholische dranken en beschikken ook niet over een goed geoutilleerde keuken. Hierdoor kunnen wij dan ook geen inkomsten genereren uit de horeca, zoals bij vele dorpshuizen in de gemeente Waadhoeke nu wel het geval is! Een convenant in 2015 tussen de drie horecagelegenheden (De Posthoorn, Yn 'e Stal en het Parochiehuis) en de Stichting MFA d'âld skoalle heeft tot het besluit geleid dat de MFA geen horecafaciliteiten aan mag en gaat bieden.***

18 fryslân

Vaker feest met alcohol in kantines en dorpshuizen

FRANEKER Dorpshuizen, sportkantines en andere paracommerciële horeca in Waadhoeke mogen vaker feesten en partijen met alcohol voor derden houden dan het plan was.

Een raadsmeerderheid vond donderdagavond dat de dorpshuizen en sportkantines wat te veel beperkt zouden worden in de mogelijkheden door de nieuwe horecaverordening van de gemeente.

Het was de bedoeling dat verenigingen nog vijf keer per jaar drank mochten verstrekken op feestjes van personen die niets met de activiteiten van de club te maken hebben. Dorpshuizen zouden dit nog acht keer per jaar mogen doen. Het college wilde hiermee oneerlijke concurrentie met de gewone horeca beperken.

CDA, FNP en SAM kwamen donderdagavond echter met een amendement om deze aantallen op te schroeven. Zij waren bang dat het een te groot verlies aan inkomsten zou betekenen voor de verenigingen en de dorpshuizen en dat het ten koste zou gaan van de leefbaarheid.

Het amendement werd aangenomen, waardoor verenigingen acht keer per jaar een feest met alcohol voor particulieren kunnen houden en dorpshuizen twaalf keer. Voor dorpshuizen in plaatsen waar geen reguliere horecabedrijf zit, geldt de beperking van twaalf keer per jaar overigens niet.

Zowel college als raadsfracties onderstreepten het belang van een evaluatie over een jaar en handhaving van de regels.

LC 2019 – alcohol schenken in dorpshuizen Waadhoeke verruimd bij verhuur, waardoor hogere inkomsten kunnen worden gegenereerd voor het aanleggen van reserves. De MFA in Dronryp heeft deze mogelijkheid niet en kan daardoor ook geen extra reserves opbouwen voor bijvoorbeeld grote renovaties, zoals een nieuwe dak.

Aanleiding & inleiding

Renovatie van de daken en plaatsen van zonnepanelen

De laatste jaren zijn er herhaaldelijk daklekkages geweest met schade in de bibliotheek, de grote zaal, de opslagruimte voor de muziekinstrumenten en de rest van het gebouw. Bij de scan van het gebouw en de voorzieningen in 2020 vanuit de gemeente, door SWECO uitgevoerd, blijkt dat de daken grondig aan renovatie toe zijn.

Dat is ook niet verwonderlijk als sinds 1878, 142 jaar geleden, niets aan de daken is veranderd of vernieuwd!

Detail foto's huidige staat van het dak; spoedreparaties uitgevoerd

De pannen, panlatten en tengels zijn 'op' en ook de goten en gootbakken zijn aan vernieuwing/renovatie toe. Het bestuur van de Stichting wil tegelijkertijd met deze dakrenovatie, vanuit duurzaamheid, de energiekosten omlaag brengen door het plaatsen van zonnepanelen.

Aanvrager

Het bestuur van de Stichting MFA d'âld skoalle, Hobbemasingel 17, 9035 ZZ Dronryp, vraagt de subsidie aan. De reguliere werkzaamheden van de Stichting zijn:

- In stand houden van de accommodatie MFA d'âld skoalle in Dronryp d.m.v. openstelling, onderhoud, schoonmaak, e.d. De vrijwillige bestuursleden van de Stichting zetten zich in als goede rentmeesters om de MFA voor Dronryp te behouden en een ontmoetingsplek te zijn voor de bewoners;
- Verhuur aan verenigingen uit Dronryp en de omliggende gebieden;
- Verhuur aan de Stichting Openbare Bibliotheken Noord Fryslân;
- Organiseren door vrijwilligers van jeugd activiteiten voor basisschool (12-);
- Organiseren door vrijwilligers van jeugd activiteiten voortgezet onderwijs (12+;)
- Organiseren door vrijwilligers van senioren activiteiten
- Organiseren door vrijwilligers van beurzen zoals; kennismaken met hobby's van inwoners Dronryp e.o.; kennismaken met verenigingen van Dronryp e.o.; kinderkledingbeurs; Kerstbeurs; boekenbeurs; e.d.
- Openstellen MFA voor informatiebijeenkomsten overheden of belangenorganisaties;
- Openstellen MFA voor verenigingen of organisaties zonder eigen vergaderruimte.

De MFA wordt tevens gebruikt bij speciale evenementen in Dronryp e.o. zoals de aftrap van de jaarlijkse OpenMonumentenDag en de start van de jaarlijkse dodenherdenking op 4 mei, maar ook ingeschakeld voor rustplek bij fiets- en wandeltochten.

Foto impressie van diverse activiteiten zoals info-avond glasvezel, kinderkledingbeurs, speelgoedbeurs, hobbybeurs, woensdagmorgen breien e.d. en niet te vergeten de vrijwilligers.

Stichting MFA d'âld skoalle te Dronryp is eigenaar en daardoor ook de aanvrager van het project **MFA d'âld skoalle, Dronryp, opNIEUW onderDAK**.

Doel & resultaten

Verduurzamen, toekomstbestendig, onderhoudsarm en ontmoetingsplek

Het bestuur wil met de uitvoering van dit project de kosten van onderhoud van een dak uit 1878 en de energiekosten, door het plaatsen van zonnepanelen, terugdringen, om zo dit monumentale pand, waarin de MFA is gehuisvest, voor de toekomst, op een duurzame manier, te waarborgen. De MFA kan hierdoor voor de huidige en toekomstige bewoners van Dronryp e.o. de ontmoetingsplek blijven en worden, waar bewoners elkaar ontmoeten op velerlei gebied, met diverse interesses, en zodoende de saamhorigheid bevorderen.

Het plaatsen van zonnepanelen levert per jaar ongeveer € 1.000,00 kostenbesparing op. Hiervan profiteren de Bieb Dronryp en de andere huurders/gebruikers. Tevens draagt de kostenbesparing mee aan de totale exploitatiekosten van de MFA en de verduurzaming.

het plaatsen van de zonnepanelen heeft geen invloed op de monumentale uitstraling van de MFA, omdat ze vanaf de straat niet zichtbaar zijn en dus ook niet het beschermde dorpsgezicht zullen aantasten. (Besluit van de Welstands Commissie in digitale vergadering van januari 2021 van de gemeente Waadhoeke over plaatsing zonnepanelen in beschermd dorpsgezicht)

Doelgroepen

- Alle inwoners van Dronryp en omstreken; kansarm en kansrijk
- Gehandicapten
- Jeugd basisscholen
- Jeugd voortgezet onderwijs
- Volwassenen
- senioren
- Verenigingen van Dronrijp e.o.
- Overheden en zorginstanties
- Leden en bezoekers Bieb Dronryp
- Burger initiatieven

We proberen actief en preventief in te spelen op de maatschappelijke veranderingen. We willen burgerkracht stimuleren en benutten. De MFA d'âld skoalle biedt ruimte voor uiteenlopende burgerinitiatieven zoals dorpsdiners, vrijwilligerscentrale en/of externe gebruikersgroepen.

Dit project wordt gedaan voor alle doelgroepen die nu en in de toekomst gebruik maken van MFA d'âld skoalle en alle leden en bezoekers van de Bieb Dronryp. Zij zullen dan ook optimaal profiteren als de MFA weer een nieuw dak heeft en de komende 142 jaar weer zonder dakzorgen vooruit kan.

De Bieb Dronryp heeft een huurcontract met de Stichting MFA d'âld skoalle tot 2050, afhankelijk natuurlijk van financiële steun van de gemeente Waadhoeke.

Demografisch voorziet Dronrijp een lichte stijging van inwoners door realisering van nieuwbouwplan Dronryp West en 3de fase Noordoost Dronryp, waardoor de vraag naar een maatschappelijke voorziening voor het verenigingsleven zoals de MFA alleen maar zal toenemen.

Werkzaamheden

De werkzaamheden bestaan uit de volgende onderdelen:

- Verwijderen oude dakpannen, tengels en panlatten
- Verwijderen schoorsteen buiten gebruik
- Vervangen dakraam
- Verwijderen en herplaatsen bliksembeveiliging
- Verwijderen en herplaatsen zinken pironnen
- Aanbrengen dakfolie, nieuwe tengels, nieuwe panlatten en dakpannen
- Deels vervangen bakgoot zink
- Aanbrengen zonnepanelen

- Vernieuwen bitumineuze dakbedekking
- Buitenschilderwerk

Detail van dak met pironnen, pannen en bakgoot

Bij de renovatie zullen de oorspronkelijke en historische onderdelen, zoals de pironnen, zie foto hierboven, weer volledig terug komen. De nieuwe dakpannen zijn, precies zoals de oorspronkelijke, geglazuurd en sluiten aan bij de nieuwe dakpannen op de monumentale schoolmeesterswoning (gerenoveerd door de huidige eigenaar in 2020) naast de MFA.

Schoolmeesterswoning met MFA d'âld skoalle

Draagvlak

In dit projectplan is al op diverse plaatsen aangegeven hoe belangrijk de renovatie van het dak is voor het laten doorgaan van alle genoemde activiteiten en nieuwe impulsen in de toekomst. Vanzelfsprekend is het draagvlak dan ook groot onder alle gebruikers, groot en klein, jong en oud, om de MFA in stand te houden.

Samenwerking

Door nauwe samenwerking met Dorpsbelang, een bestuurslid van Dorpsbelang is tevens bestuurder van de Stichting MFA d'âld skoalle, is een brede samenwerking binnen Dronryp gewaarborgd. Daarnaast is er vanzelfsprekend een hechte samenwerking met de Bieb Dronryp. Je kan bijna stellen dat zonder de Bieb Dronryp het in stand houden van de MFA d'âld skoalle een pittige uitdaging wordt.

Continuïteit

De Stichting MFA d'âld Skoalle Dronryp is eigenaar van het gebouw. Het beheer van het gebouw gebeurt door vrijwillige bestuursleden van de Stichting. Zij zijn ook vanuit hun bestuursfunctie verantwoordelijk voor het onderhoud van het gebouw en van het houden van een jaarlijkse financiële administratie en een exploitatiebegroting. Zolang er huurders en activiteiten zijn is het bestaan van de MFA gewaarborgd. Bij teruglopende financiële mogelijkheden zal het bestuur maatregelen moeten nemen. In het ergste geval zal dit tot sluiting kunnen leiden, maar dat kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn!! Vandaar dat het bestuur, als echte rentmeesters, nu als prioriteit de renovatie van het dak en het plaatsen van zonnepanelen wil realiseren om het hiervoor geschetste doemscenario te voorkomen.

Empowerment

De toegankelijkheid en het enthousiasme van de vrijwilligers en bezoekers van de MFA uit Dronryp e.o. zorgen er voor dat iedereen, kansrijk en kansarm zich hartelijk welkom voelt in de MFA. Dit geld zowel voor de jeugdactiviteiten 12- en 12+, voor de volwassenen en de senioren. Samen met Dorpsbelang en de Bieb Dronryp zorgen we ervoor dat binnen de doelgroepen ook echt iedereen toegang heeft tot alles en niemand wordt buiten gesloten.

Ecologie

Het bestuur is, samen met de andere vrijwilligers, overtuigd dat wij een voorbeeldfunctie hebben wat betreft gebruik van materialen voor onszelf en voor de bezoekers/gebruikers van de MFA. Waar mogelijk geen plastic producten of plastic verpakkingen, dus kartonnen bekers plus houten roerstokjes in plaats van plastic bekers en plastic roerstokjes. Bij vergaderingen

gebruik van afwasbare koffiebekers en theekoppen. Bij schoonmaakmiddelen geen vervuilende producten voor het milieu. De volgende stap is nu om ook te gaan werken aan energiebesparing door middel van het plaatsen van zonnepanelen en verduurzaming van het gebouw door de renovatie van het dak, zodat dit weer 142 jaar mee kan.

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden hebben we bewust gekozen voor bedrijven uit de regio Dronryp e.o. Hierdoor dragen we bij aan kortere aanrijtijden en het besparen van energie. Tevens stimuleren we hier mee meer werk in de regio, wat door de overheden (vooral nu tijdens de corona) wordt aanbevolen!

Planning

Wij hebben in de planning om dit project het liefst voor de zomervakantie 2021 te gaan starten en hopen dan in september 2021 te kunnen genieten van een nieuw dak en van de geplaatste zonnepanelen.

Financiën; begroting & dekkingsplan

Renovatie dak + plaatsen zonnepanelen MFA d'âld skoalle, Dronryp, 2021

Omschrijving	aantal	incl. B.T.W.		Inkomsten	
Zijlstra Bouw B.V.:	1 stuks			Gemeente Waadhoeke	€ 20.000,00
Vervangen dakraam t.p.v. Installaties zolder	2 stuks				
Verwijderen schoorsteen bovendaks	3 stuks			Provincie Fryslân	€ 50.000,00
Verwijderen bestaande dakpannen + tengels en				St. Herbert Duintjerfonds	€ 1.500,00
panlatten.	442 m2			Stichting Bolsward- Dronrijp 1993	€ 7.500,00
Verwijderen en vernieuwen bliksembeveiliging	1 post			VSBfonds	€ 7.500,00
Verwijderen en herplaatsen zinken pironnen	2 st.			Woningstichting Noordwest Fryslân	€ 3.500,00
Aanbrengen dakfolie+ tengels+ panlatten+				Stichting RCOK	€ 500,00
dakpannen	442 m2	€ 83.392,09		Commissie van Beheer P.W.	
Technisch Installatiebedrijf Laas:				Janssen's Friesche Stichting	€ 2.000,00
Deels vervangen bakgoot zink	40 m1	€ 3.637,74		Oranjefonds	€ 5.000,00
Aanbrengen zonnepanelen	22 stuks	€ 11.453,56		Stichting Juckema Sideriusfonds	€ 1.500,00
Feenstra Dakbedekking B.V.:				Oude Stadsweeshuis	€ 2.000,00
Vernieuwen bitumineuze dakbedekking	98 m2	€ 10.448,35		St. Antoniusfonds	€ 2.000,00
Ganzinga Schilderwerken:				Vrijwilligers MFA d'âld skoalle	€ 4.982,00
Buitenschilderwerk	1 pst.	€ 11.236,06		Eigen bijdrage Stichting MFA	€ 17.167,80
MFA d'âld skoalle Dronryp					
Vrijwilligers 470 uren x € 10,60	1, pst	€ 4.982,00			
Totaal		**€ 125.149,80**		**Totaal**	**€ 125.149,80**

Meer informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

- Johan Dalstra, voorzitter Stichting MFA d'âld skoalle in Dronryp.
  e. johandalstra@chello.nl
  m. 06 46 59 37 77
- Dirk Elsma, secretaris Stichting MFA d'âld skoalle in Dronryp.
  e. dirk.elsma@gmail.com
  m. 06 30 68 97 37

Postadres

MFA d'âld skoalle

Hobbemasingel 17

9035 ZZ Dronryp

MFA

Stichting d'âld skoalle
Hobbemasingel 11
9035 DK Dronryp

NL42RABO0304873209
KvK 855310236

www.dronryp.nl

Aan College van Burgemeester & Wethouders van de gemeente Waadhoeke.

Dronryp, 16 november 2021

Onderwerp: aanvraag extra subsidie voor renovatie dak & plaatsen van zonnepanelen

Geacht College van B & W,

Begin dit jaar hebben we als bestuur van de Stichting MFA d'âld skoalle in Dronryp een projectplan met begroting en dekking bij u ingediend voor de renovatie van het dak en het plaatsen van zonnepanelen (zie bijlage projectplan). Nu blijkt dat we niet alle verwachte subsidies krijgen en door de gestegen bouwkosten door 'corona', ontstaat er een gat van € 48.547 in de dekking van dit project. Oorzaken zijn een flink lagere subsidie van het Iepen Mienskipsfûns, afzeggingen van een aantal fondsen en nog geen toezegging van een andere fondsen en de genoemde gestegen bouwkosten.

Wij willen als bestuur proberen om alsnog via bijdragen uit het dorp € 4.000,00 te genereren. Hierdoor komen we dan nog steeds ongeveer € 45.000,00 tekort.

Het bestuur van de Stichting MFA d'âld skoalle te Dronryp verzoekt het College van B & W van de gemeente Waadhoeke om eenmalig een extra subsidie van € 45.000,00 beschikbaar te stellen voor de renovatie van het dak en het plaatsen van zonnepanelen op de MFA in Dronryp.

De bijlage 'huidige stand van zaken financiering renovatie dak MFA Dronryp + plaatsen zonnepanelen op 16 november 2021 geeft inzage in de tekorten en de dekking daarvan.

Met vriendelijke groet,

Johan Dalstra, voorzitter Stichting MFA d'âld skoalle te Dronryp,
e. johandalstra@chello.nl
m. 06 46 59 367 77

Dirk Elsma, secretaris Stichting MFA d'âld skoalle te Dronryp.
p/a Haven 5, 9035 BC Dronryp
e. dirk.elsma@gmail.com

Bijlage:

Huidige stand van zaken financiering renovatie dak MFA Dronryp + plaatsen zonnepanelen op 16 november 2021

De totale kosten waren in 2020 begroot op € 125.146,60
Voor de financiering is een beroep gedaan op de gemeente Waadhoeke, It Iepen Mienskipsfûns en diverse fondsen. De Stichting MFA Dronryp draagt zelf aan vrijwilligerswerk en reserves ca. € 22.000 bij.

		€ 125.147,00
Toezeggingen tot nu toe (5 november 2021)		
Gemeente Waadhoeke (dorp- en wijkenpot)	€ 20.000,00	
Iepen Mienskipsfûns (€ 50.000,00 aangevraagd na overleg met gemeente, Streekwurk en Doarpswurk)	- 30.100,00	
Oranje Fonds	- 5.000,00	
Rabobank NW Fryslan	- 2.000,00	
Eigen bijdrage aan reserves + vrijwilligerswerk	- 22.000,00	
Totaal	**€ 79.100,00**	**€ 79.100,00 -**
Nog te verwachten van fondsen	**€ 10.000,00**	**- 10.000,00 -**
Afzeggingen		
Iepen Mienskipsfûns	€ 19.900,00	
VSB Fonds	- 7.500,00	
Woningstichting NW Friesland	- 3.500,00	
Herbert Duintjer Fonds	- 1.500,00	
Afzeggingen fondsen	- 6.000,00	
Totaal	**€ 38.400,00**	
Tekort		**€ 36.047,00**
Gestegen bouwkosten door 'corona' ca 10%		12.500,00
Totaal tekort		**€ 48.547,00**
Dekking		
Bijdrage Dorp	€ 4.000,00	
Bijdrage gemeente Waadhoeke	- 45.000,00	
Totaal dekking	**€ 49.000,00**	

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1681
Extern Zaak ID	2022-028708
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	016
Titel	Inventarisatie beschermingswaardige bomen en houtopstanden
Eigenaar	Mulder, J.
Portefeuillehouder	Dijkstra

Bijlagen
Adviesnota Raad
Bijlage 1. Motie Voorstel monumentale bomen en kapbeleid, d.d. 20 mei 2021
Bijlage 2. Raadsmemo monumentale bomen en kapbeleid d.d. 30 september 2021
Bijlage 3. De winnende offerte cq aanpak voor de inventarisatie

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**
Gemeenteraad Waadhoeke	10 maart 2022
Gemeenteraad Waadhoeke	29 maart 2022

Toelichting

Voor de uitvoering van de op 20 mei 2021 door de gemeenteraad aangenomen motie met als onderwerp ‘Voorstel monumentale bomen en kapbeleid’, wordt de raad gevraagd een krediet beschikbaar te stellen voor de inventarisatie van monumentale bomen en houtopstanden. Naast de inventarisatie maakt ook een analyse, weging en participatie een belangrijk onderdeel uit van de opdracht.

Voorgesteld besluit

1. Een krediet van € 100.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van de inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden;
2. Het krediet ten laste te brengen van de Algemene reserve.

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	15 februari 2022	**Behandelend ambtenaar**	W. Terpstra / J. Mulder
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	w.terpstra@waadhoeke.nl / j.mulder@waadhoeke.nl
Onderwerp	Inventarisatie beschermingswaardige bomen en houtopstanden	**Telefoonnummer**	0517 – 380 380
Portefeuillehouder	J. Dijkstra		

Samenvatting

Voor de uitvoering van de op 20 mei 2021 door uw raad aangenomen motie met als onderwerp ‘Voorstel monumentale bomen en kapbeleid’, wordt uw raad gevraagd een krediet beschikbaar te stellen voor de inventarisatie van monumentale bomen en houtopstanden. Naast de inventarisatie maakt ook een analyse, weging en participatie een belangrijk onderdeel uit van de opdracht.

Voorstel

1. Een krediet van € 100.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van de inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden;
2. Het krediet ten laste te brengen van de Algemene reserve.

Inleiding

Op 20 mei 2021 heeft uw raad een motie aangenomen met als onderwerp 'Voorstel monumentale bomen en kapbeleid'. De motie is als bijlage 1 bij dit voorstel opgenomen. Met dit voorstel wordt uitvoering gegeven aan deze motie.

We zijn gesprekken gestart met een tweetal professionele marktpartijen om te komen tot een opdracht voor uitvoering van uw motie, uitgezonderd het onderdeel dat ziet op de aanwijzing van de bebouwde kommen Wet Natuurbescherming (dit is in een separaat voorstel op 23 december 2021 in uw raad aan de orde geweest en vastgesteld). Tijdens de gesprekken bleek dat het moeilijk was om tot een concrete opdracht te komen, omdat de motie veel interpretatieruimte biedt. Dit bleek ook uit twee behoorlijk uiteenlopende voorstellen van deze marktpartijen. Op basis daarvan is, ook aanbesteding technisch gezien, geen uitvraag voor een opdracht te doen.

Dit is aanleiding geweest om met vertegenwoordigers van de indieners van de motie (SAM Waadhoeke, Gemeentebelangen en ChristenUnie) om tafel te gaan en samen te komen tot een duidelijke interpretatie en daarmee afbakening van de motie. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op woensdag 22 september 2021 en heeft geleid tot een duidelijke afbakening van de opdracht.
Over de exacte inhoud en afbakening van de opdracht bent u met een raadmemo van 30 september 2021 reeds geïnformeerd. Dit raadsmemo is als bijlage 2 bij dit voorstel opgenomen.

Kort samengevat worden voor de opdracht de volgende sporen gevolgd:

- Inventarisatie van beeldbepalende/monumentale bomen. Het gaat hierbij om de intrinsieke waarde van bomen. Dat kan gaan om solitaire bomen maar ook bomen die deel uit maken van clusters;
- Inventarisatie van houtopstanden die deel uitmaken van of zich manifesteren als (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen. Hierbij is niet zozeer de intrinsieke kwaliteit van de bomen leidend, maar meer de landschappelijke en cultuurhistorische betekenis;
- Analyse en weging. Het resultaat van deze inventarisaties zal vervolgens worden gewogen en worden opengesteld voor inwoners. Zij worden vervolgens in de gelegenheid gesteld om te reageren en daar waar gewenst aan te vullen. Op deze wijze kan tot een compleet beeld worden gekomen van mogelijk beschermingswaardige bomen en houtopstanden als input voor op te stellen beleid.

Het opstellen van hieruit voortvloeiend beleid maakt geen onderdeel uit van de opdracht. Dit volgt nadat dit traject van inventariseren is doorlopen. Daarover verderop in dit voorstel meer. Om te komen tot een gedegen inventarisatie is een uitgebreid aanbestedingstraject doorlopen. Hieruit is een marktpartij naar voren gekomen die deze opdracht voor onze gemeente kan verrichten.
Bij de uitvraag is een voorbehoud gemaakt voor het beschikbaar stellen van het benodigde krediet door uw raad. Dit voorstel voorziet hierin waarna tot daadwerkelijke uitvoering kan worden overgegaan.

Beoogd (meetbaar) effect

Een zorgvuldig tot stand gekomen inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden in de gemeente Waadhoeke.

Motivering

Argumenten

1.1. Voor de uitvoering van de motie is een zorgvuldige inventarisatie, analyse, weging en participatie van evident belang

Daarmee wordt in de eerste plaats bewerkstelligd dat er een zo nauwkeurig, volledig en objectief mogelijk beeld ontstaat van de mogelijk beschermingswaardige bomen en houtopstanden in Waadhoeke. De met de motie te bewerkstelligen bescherming strekt zich daarmee niet alleen uit tot de openbare ruimte, maar is ook van toepassing op bomen en houtopstanden op particuliere gronden. Dit kan in voorkomende gevallen leiden tot beperkingen in het gebruik van de gronden of anderszins.

Aan de totstandkoming van nieuw beleid c.q. een regeling ter bescherming van beschermingswaardige bomen en houtopstanden dient een zorgvuldig onderzoek en afweging van belangen ten grondslag te liggen. Een zorgvuldige inventarisatie, analyse en weging als ook participatie, maakt daarvan een eerste en belangrijke stap uit.

1.2. Voor een opdracht van deze omvang is een uitgebreid aanbestedingstraject vereist

De omvang van de opdracht zorgt voor de verplichting om meervoudig onderhands aan te besteden. Dit is noodzakelijk in het kader van rechtmatigheid en daardoor een behoorlijk uitgebreid proces. De opdracht is dermate omvangrijk, dat we volgens ons geldende aanbestedingsbeleid drie partijen moeten vragen om tot een offerte te komen, binnen een vastomlijnde procedure. Het opstellen van een goede uitvraag en heldere beoordelingscriteria heeft de nodige tijd gekost. Ook hebben partijen vanwege het kerstreces extra tijd gevraagd (en gekregen) voor het opstellen van een inschrijving. Half januari zijn 35 door de gevraagde partijen gestelde vragen beantwoord. Na beantwoording van de vragen zijn alle partijen erin geslaagd om een volwaardige offerte aan te bieden. De speciaal voor dit doel ingestelde ambtelijke beoordelingscommissie heeft op basis van een vooraf vastgelegd wegingskader de winnende partij uitgekozen en die ter besluitvorming aan ons college voorgelegd.

1.3. De bureauselectie is zorgvuldig tot stand gekomen

De motie is afgebakend en vertaald in een opdracht zoals hiervoor kort wordt omgeschreven. De opdracht is vervolgens vervat in een uitvraag met heldere beoordelingscriteria. Een breed samengestelde beoordelingscommissie, bestaande uit een vertegenwoordiging van de afdelingen Omgeving, BOR en V&VTH, hebben op basis van de boordelingscriteria de winnende partij ter besluitvorming voorgedragen aan ons college. De door deze partij aangeboden offerte voldoet in ruime mate aan de opdracht. Ook het daarin geschetste proces van participatie sluit aan bij de wensen van uw raad en de principes van Nabij Besturen. De offerte/aanpak van de winnende partij is als bijlage 3 bij dit voorstel opgenomen.

1.4 Binnen bestaande budgetten is geen rekening gehouden met deze kostenpost

Het betreft een omvangrijke opdracht met een bijbehorend kostenplaatje. Binnen de bestaande budgetten die op enigerlei raakvlak hebben of zouden kunnen hebben met dit onderwerp, is daarin niet voorzien. Een krediet is dan ook noodzakelijk alvorens definitief uitvoering kan worden gegeven aan deze opdracht.

2.1 In de begroting 2022 is geen rekening gehouden met deze (extra) kosten
Binnen programma 5. Sport, cultuur en recreatie is voor het jaar 2022 geen (extra) budget beschikbaar gesteld voor een inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden. Daarom wordt voorgesteld om het extra krediet ten laste van de Algemene reserve te brengen.

Kanttekeningen

1.1. Het op te stellen beleid maakt bewust geen onderdeel uit van de opdracht
De inventarisatie, analyse en weging is, naast het proces van participatie, vooral inhoudelijk van aard. Hierbij ligt de nadruk op kennis van bomen, cultuurhistorie en landschap. Met de kennis van nu is de verwachting dat na afronding van deze opdracht twee beleidssporen zullen ontstaan, namelijk concrete bescherming van beschermingswaardige bomen (bijvoorbeeld met een verordening) én een regeling voor instandhouding en versterking van (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen (bijvoorbeeld in een bestemmingsplan of het toekomstige omgevingsplan). Het op te stellen beleid vraagt daarmee om andere specifieke vakinhoudelijke kennis en (in geval van landschappelijke en cultuurhistorische elementen) om een veel bredere integrale belangenafweging.

1.2. Een gerichte planning is tot dusver moeilijk haalbaar gebleken
In de aangenomen motie van 20 mei 2021 is aangegeven dat de door uw raad gewenste resultaten voor 1 oktober 2021 ter vaststelling aan u aangeboden zouden moeten worden. In het raadsmemo van 30 september 2021 is aangegeven dat dit niet haalbaar is. Destijds is aangegeven dat het college zich er hard voor zou maken om de inventarisaties met daarbij behorende analyse en weging af te ronden in uw raadsperiode, als solide basis voor vast te stellen beleid door de nieuwe gemeenteraad. Door het vereiste uitgebreide aanbestedingstraject is het alleen haalbaar gebleken om uw raad nog dit gerichte kredietvoorstel voor te leggen. Om vanaf heden een realistische en navolgbare planning aan te houden, wordt de planning van de winnende marktpartij gevolgd. Hiervoor geldt wel de toevoeging dat de start van de werkzaamheden pas mogelijk is na een positief besluit van uw raad. De offerte gaat daar logischerwijs niet van uit. Dit betekent dat de eerste werkzaamheden wat later zullen starten dan nu in de offerte is opgenomen (medio maart in plaats van februari).

Analyse

In Waadhoeke ontbreekt een volledig en eenduidig beeld van beschermingswaardige bomen en houtopstanden en de wijze van bescherming. Dat blijkt ook uit de verschillende manieren waarop de bescherming in de voormalige fusiegemeenten was geregeld en de wijze waarop dat in sommige gevallen is doorvertaald in het planologisch-juridisch instrumentarium (ruimtelijke plannen zoals bestemmingsplan/beheersverordening). Voor het overige wordt hier volstaan met een verwijzing naar de in de motie opgenomen overwegingen.

Alternatieven

Met dit voorstel wordt een beroep gedaan op de Algemene reserve. Een alternatief is om een integrale afweging te maken bij de Kadernota 2023-2026 en vervolgens definitieve besluitvorming bij de

begrotingsbehandeling in november dit jaar. Dit is de gebruikelijke wijze. Aan de andere kant kunt u er zo vlak voor de verkiezingen ook voor kiezen dit mee te nemen bij de coalitieonderhandelingen.

Inhoudelijk alternatief is om een algemene regeling te treffen die ziet in de bescherming van de beschermingswaardige bomen en houtopstanden, zonder dat vooraf bekend is om welke bomen dat precies gaat en wat de waarde daarvan is. Deze aanpak wordt sterk afgeraden aangezien op voorhand niet bekend is welke bomen en houtopstanden beschermd zouden moeten worden, maar ook wat daarvan de effecten zijn voor andere relevante aspecten en belangen. Dit betekent dat het risico op de loer ligt dat er meer regeldruk ontstaat dan strikt noodzakelijk is, wat juist níet de bedoeling is.

Tenslotte kan dit in voorkomende gevallen leiden tot rechtsongelijkheid. Een betekenisvolle participatie is bij een dergelijke aanpak in ieder geval niet aan de orde. Daarnaast zal in ieder afzonderlijk geval opnieuw moeten worden onderzocht en beoordeeld of een boom moet worden behouden of kan worden gekapt. De verwachting is dat een dergelijke aanpak zal leiden tot een structurele extra personeelsinzet die groter zal zijn dan de voorgestelde werkwijze, weinig draagvlak zal hebben en daarmee een verhoogde kans op bezwaar- en beroepsprocedures met zich meebrengt.

Vervolg

Na instemming van uw raad kan daadwerkelijk uitvoering worden gegeven aan de inventarisatie. Mochten zich tussentijds noemenswaardige afwijkingen voordoen in het proces, dan zal uw raad met een raadsmemo daarover worden geïnformeerd.

Inwonersparticipatie

De wijze waarop inwoners bij de totstandkoming van de inventarisatie worden betrokken maakt een belangrijk onderdeel uit van de opdracht.

Communicatie

Voorafgaand aan de daadwerkelijke inventarisatie worden, naast de eigenaren en bewoners, de pers alsook de Verenigingen van Dorps/Plaatselijk Belang actief geïnformeerd. Zie ook het voorstel van de winnende marktpartij.

Financiën

De kosten (kosten adviesbureau en bijkomende kosten, waaronder meerwerk (bijv. aanvullende veldinventarisaties), communicatie e.d.) worden geraamd op € 100.000. Binnen programma 5. Sport, cultuur en recreatie is voor het jaar 2022 geen (extra) budget beschikbaar gesteld voor een inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden. Voorgesteld wordt om deze te dekken uit de Algemene reserve. De stand van de Algemene reserve is na de 3e begrotingswijziging 2022 (dit is de laatst vastgestelde) nog € 15.943.264 en gelet op de vastgestelde minimumgrens van € 15.000.000 voldoende om deze kosten te dekken.

Juridisch kader

Gemeentewet: de gemeenteraad heeft het budgetrecht.

Bijlagen

- Bijlage 1: Motie ‘Voorstel monumentale bomen en kapbeleid’, d.d. 20 mei 2021;
- Bijlage 2: Raadsmemo monumentale bomen en kapbeleid, d.d. 30 september 2021;
- Bijlage 3: De winnende offerte/aanpak voor de inventarisatie.

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-02-010515

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. Een krediet van € 100.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van de inventarisatie van beschermingswaardige bomen en houtopstanden;
2. Het krediet ten laste te brengen van de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

{{Sig , voorzitter

Sign , griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

Motie conform artikel 29 van het reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van de gemeente Waadhoeke.

Betreft: kappen van bomen

Onderwerp: Voorstel monumentale bomen en kapbeleid

De raad van de gemeente Waadhoeke, in vergadering bijeen op 20 mei 2021

Kennisgenomen hebbende van:

- Het kappen van 2 beeldbepalende bomen in Bitgummole en de vele verzoeken om behoud van bomen en groene landschapselementen in de gemeente Waadhoeke.

Overwegende dat:

- In de herindelingscommissie Waadhoeke is besloten geen kapvergunning op te laten opnemen in de APV
- De WABO per 1 januari 2022 verdwijnt en er geen mogelijkheid is om een dergelijke verordening vast te stellen totdat de Omgevingswet actueel is.
- Hiermee waardevolle bomen en beeldbepalende elementen in de openbare ruimte kunnen verdwijnen omdat hier geen beleid voor is vastgesteld
- Er geen recht wordt gedaan aan waardevolle bomen en historische groene waarden van landschapselementen in de dorpen, de stad Franeker en ons landschap.
- Bomen er mensengeneraties over doen voordat ze volgroeid zijn en alleen door goede en duurzame bescherming kunnen bomen oud worden en ons met hun verschijning verwonderen. Volgroeide, oude bomen zijn in onze gemeente een kostbaar bezit.
- In het Beheerplan Groen 2019 – 2022 het groen als kapitaalgoederen is benoemd
- Dat bomen in belangrijke mate bijdragen aan de biodiversiteit.
- Dat de gemeenteraad de motie van de Christen Unie inzake het versterken van de biodiversiteit heeft aangenomen
- In het Gemeentelijk Rioleringsplan staat dat er ter voorkoming van hitte stress meer bomen moeten worden aangeplant.
- Opname van maatregelen die het behoud en vergroting van het areaal bomen in de omgevingswet wenselijk is maar deze pas operationeel is in 2023.
- Het eerder toegezegde raadsvoorstel inzake het vaststellen van de bebouwde kommen Wet Natuurbescherming (voorheen de Boswet) van de raadsagenda is gehaald en hiermee een onduidelijk beleid ontstaat ten aanzien van het kapbeleid.

Verzoekt :

- Inventarisatie te laten doen naar historische/monumentale/ beeldbepalende/ karakteristieke bomen en houtopstanden in de gemeente Waadhoeke en de kap van waardevolle bomen en landschapselementen onder de WABO te laten vallen.

- Nabij besturen een speerpunt van onze gemeente is en de inwoners te betrekken bij het ontwikkelen van de lijst historische/monumentale/ beeldbepalende/ karakteristieke bomen en houtopstanden.
- Verzoekt om voor beeldbepalende bomen en landschapselementen een kapvergunning stelsel in te voeren totdat een lijst met naar historische/monumentale/ beeldbepalende/ karakteristieke bomen en landschapselementen is vastgesteld in de Omgevingswet.
- Om inwoners die van voornemens zijn om bomen en landschapselementen te kappen waarvoor een kapmelding op grond van de Wet Natuurbescherming is vereist hier op te attenderen en door te verwijzen naar het daarvoor bevoegd gezag (in dezen provincie Fryslân)
- Het eerder toegezegde raadsvoorstel inzake het vaststellen van de bebouwde kommen Wet Natuurbescherming (voorheen de Boswet) alsnog ter goedkeuring aan de Raad voor te leggen en hiermee de diverse voorschriften in de voormalige gemeenten het Bildt, Menameradiel, Littenseradiel en Franekeradeel gelijk te trekken.
- Genoemde verzoeken uiterlijk 1 oktober 2021 vast te laten stellen door de raad van Waadhoeke.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens: Handtekening

SAM Waadhoeke
Gemeentebelangen
Christen Unie

Memo Gemeenteraad Gemeente Waadhoeke

Datum:	30 september 2021
Aan:	De gemeenteraad van Waadhoeke
CC:	
Van:	College van Burgemeester en Wethouders van Waadhoeke
Onderwerp:	Memo monumentale bomen en kapbeleid
Portefeuillehouder:	Wethouder J. Dijkstra

Geachte raadsleden,

Inleiding
Op 20 mei 2021 heeft u een motie aangenomen met als onderwerp 'Voorstel monumentale bomen en kapbeleid'. Met dit raadsmemo breng ik u op de hoogte van de stand van zaken over de uitvoering van deze motie.

Nadat de motie is aangenomen, is gesproken met een tweetal professionele partijen om te komen tot een opdracht voor uitvoering van uw motie. Tijdens deze gesprekken bleek dat het moeilijk was om tot een concrete opdracht te komen, omdat de motie veel interpretatieruimte biedt. Dit bleek ook uit twee behoorlijk uiteenlopende voorstellen van deze marktpartijen. Op basis daarvan is, ook aanbesteding technisch gezien, geen uitvraag voor een opdracht te doen. Dit is voor mij aanleiding geweest om vertegenwoordigers van de indieners van deze motie (SAM Waadhoeke, Gemeentebelangen en Christen Unie) te verzoeken om met mij om tafel te gaan en samen te komen tot een duidelijke interpretatie en daarmee afbakening van de motie. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op woensdag 22 september jongstleden.

Samenvatting
Het gesprek heb ik als constructief ervaren en samen met de vertegenwoordigers van de indieners van de motie zijn we gekomen tot een duidelijke afbakening, die ik als volgt heb vertaald.

Inventarisaties
We volgen in de basis twee sporen. Enerzijds een inventarisatie van beeldbepalende/monumentale bomen. In dat geval gaat het om de intrinsieke waarde van bomen. Dat kan gaan om solitaire bomen maar ook bomen die deel uit kunnen maken van clusters. Voor de inventarisatie van deze bomen worden in de basis de randvoorwaarden gehanteerd die de Bomenstichting ook aanhoudt, met dien verstande dat:

1. de boom een minimale leeftijd van 50 jaar moet hebben (de Bomenstichting hanteert 80 jaar).
2. de boom voldoende gezond dient te zijn en een levensverwachting dient te hebben

van minimaal 10 jaar.
3. de boom verder moet voldoen aan één van de volgende criteria:
- is beeldbepalend voor de omgeving;
- is cultuurhistorisch waardevol: standplaats is een belangrijk plek in de (lokale) geschiedenis;
- is dendrologisch waardevol: zeldzame soort of variëteit;
- is natuurwetenschappelijk of ecologisch waardevol: is het een moederboom, herbergt de boom bijzondere planten en/of dieren;
- heeft zeldzaamheidswaarde: omvang, hoogte, ouderdom of anderszins opvallend in provinciaal of landelijk perspectief.

Het andere spoor betreft de inventarisatie van houtopstanden die deel uitmaken van of zich manifesteren als (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen. Hierbij is niet zozeer de intrinsieke kwaliteit van de bomen leidend, maar meer de landschappelijke en cultuurhistorische betekenis. Hierbij kan worden gedacht aan laanbeplanting, erfbeplanting, singels, bosjes en bosschages, et cetera.

Deze criteria en de landschappelijke en cultuurhistorische benadering bieden in de basis voldoende handvatten voor inventarisaties.

Analyse en weging
Het resultaat van deze inventarisaties zal vervolgens worden gewogen en kan worden opengesteld voor inwoners. Zij worden dan in de gelegenheid gesteld om te reageren en daar waar gewenst aan te vullen. Op deze wijze kunnen wij tot een compleet beeld komen van mogelijk beschermens-waardige bomen en houtopstanden als input voor op te stellen beleid.

Voor het doorlopen van het hiervoor genoemde traject zal een professionele partij worden gevraagd om dit op te pakken, samen met de gemeente.

Beleid
Met de kennis van dit moment verwacht ik dat er twee beleidssporen ontstaan, namelijk concrete bescherming van beeldbepalende/monumentale bomen én instandhouding en versterking van (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen.

Voor de beeldbepalende/monumentale bomen zal dit waarschijnlijk een verordening worden.

Het andere spoor voor de (waardevolle) landschappelijke en cultuurhistorische elementen zal planologisch geregeld moeten worden. Dit zal vooral gaan om de instandhouding en versterking van landschappelijke structuren. Dat vraagt om een bredere belangenafweging, aangezien dan ook andere gebruikswaarden, bijvoorbeeld van particuliere grondeigenaars, in het geding kunnen komen.
Daarnaast is de kans groot dat veel input vanuit deze inventarisatie al in huidige bestemmingsplannen beschermd zal blijken te zijn, of bij de gemeente in eigendom en beheer is. Denk aan bestemmingen voor natuur, park en bos die al bescherming kennen, maar

bijvoorbeeld ook de aanstaande bescherming van de houtopstanden in het gardenierlandschap rond Bitgum-Bitgummole.

Van belang voor uw raad
Een dergelijk traject gaat het nodige kosten aan inzet, tijd en geld. Aan de hand van dit memo gaan de twee partijen die in een eerdere fase al hebben meegedacht worden gevraagd om gericht offerte uit te brengen. Hier komt een partij uit die deze opdracht gaat oppakken. Dat is het moment dat het college bij uw raad terugkeert met een gericht krediet- en procesvoorstel. Dit gebeurt nog dit najaar. Naast een zorgvuldig traject van inventariseren hecht ik, net als uw raad, aan het goed betrekken van de samenleving, voordat gekomen kan worden tot daadwerkelijke beleidsproducten die bescherming kunnen afdwingen. Hierbij wil ik aantekenen dat op het moment dat uw motie werd aangenomen nog niet bekend was dat de Omgevingswet zou worden uitgesteld. Voor de voorlopige inwerkingtreding houdt het Rijk momenteel 1 juli 2022 aan. Dit betekent dat er meer ruimte ontstaat om tot beleidsproducten te komen, voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Gelet op het feit dat sprake is van een aanbestedingstraject, een daarop volgend kredietvoorstel aan uw raad, uitgebreide inventarisaties met input vanuit de samenleving en het proces om samen met uw raad te komen tot vaststelling van concrete beleidsproducten, is het niet reëel om dit traject volledig af te ronden in uw raadsperiode. Ik ga mij er sterk voor maken om de inventarisaties met daarbij behorende analyse en weging af te ronden in uw raadsperiode, als solide basis voor vast te stellen beleid door de nieuwe gemeenteraad.

Nota Bene
Het hiervoor genoemde staat los van uw wens voor het eerder toegezegde raadsvoorstel inzake het vaststellen van de bebouwde kommen Wet Natuurbescherming (voorheen Boswet), en deze alsnog ter goedkeuring aan uw raad voor te leggen en daarmee de diverse voorschriften in de voormalige gemeenten het Bildt, Menameradiel, Littenseradiel en Franekeradeel gelijk te trekken. Dit voorstel is in ontwikkeling en wordt in november 2021 aan uw raad voorgelegd.

GEMEENTE waadhoeke

Aanbieding

Inventarisatie historische, monumentale, beeldbepalende en karakteristieke bomen gemeente Waadhoeke

BügelHajema
Ruimte voor de leefomgeving

HELDERGROEN
ADVIES

1. Inhoud

De gemeente Waadhoeke wil graag een totaalbeeld van het gemeentelijk grondgebied waaraan een regeling of beleid kan worden gekoppeld dat waardevolle bomen en landschappelijke en/of cultuurhistorisch waardevolle houtopstanden beschermt. Op dit moment heeft de gemeente hier geen middelen voor. Politiekbestuurlijk ligt er een duidelijke wens om dat te veranderen. We kunnen ons dat goed voorstellen. Het landschap in Waadhoeke is weliswaar overwegend open, maar de bomen en beplantingen die er zijn hebben juist daardoor extra betekenis. In dorpen zijn bomen te vinden in opvallende lanen die water en/of wegen begeleiden. Voor de pastorie of om de kerk. Als leilindes voor dijkhuizen in ’t Bildt. In parken en bij staten of stinzen. In het buitengebied is beplanting aanwezig als erfbeplanting bij boerderijen, soms langs wegen, kavelranden of watergangen. Op al deze manieren hebben bomen en houtige beplantingen betekenis in het landschap van de gemeente.

De gemeente hecht aan een zorgvuldige en objectieve methode om te bepalen wat waardevol is. Ook vindt zij het van belang dat goed gebruik wordt gemaakt van bestaande onderzoeken en beleidsstukken. Dat het eindproduct er aantrekkelijk uitziet en gebruiksvriendelijk is. En last but not least dat college en raad, de inwoners en belanghebbenden bij het proces worden betrokken.

1a. BügelHajema Adviseurs en Heldergroen advies

De combinatie van vragen maakt dat BügelHajema Adviseurs (BH) samenwerking heeft gezocht met Heldergroen advies (HG) die in deze aanbesteding onderaannemer is. Met HG hebben wij goede ervaringen en korte lijnen. HG is gehuisvest in een deel van het pand van onze vestiging Assen. Qua kennis en ervaring vullen BH en HG elkaar aan. BH is thuis in het beleid en het gebied. Wij hebben de kennis die nodig is voor de landschappelijke, stedenbouwkundige en cultuurhistorische beoordeling van bomen en opgaande beplanting. HG kan de leeftijd, levensverwachting, zeldzaamheidswaarde, dendrologische en ecologische betekenis van bomen beoordelen. Ook heeft HG een brede ervaring op het gebied van bomeninventarisaties in met name het noorden van ons land. Het bedrijf bestaat uit zes medewerkers: drie gecertificeerde European Tree Technicians (waarvan twee lid van de Nederlandse Dendrologische Verenging en één beëdigd boomtaxateur van de NVTB), twee boomtechnisch adviseurs en een GIS-medewerker. De inventarisatiewerkzaamheden vinden plaats onder leiding van een van de European Tree Technicians.

1b. Stappen naar beoordeling

Om inhoudelijk een goede inventarisatie en beoordeling op te stellen, nemen we de volgende stappen:

1. Startgesprek: kennismaking, bespreken plan van aanpak bomenbeoordeling en elementenbeoordeling in dorpen en buitengebied (op basis van zoveel mogelijk meetbare criteria), bespreken planning en uitwisseling van gegevens (BH en HG), februari ’22
2. Aansluitend interviews groenspecialisten gemeente (BH en HG), februari ‘22.
3. Bespreken plan van aanpak met portefeuillehouder (BH digitaal) en presentatie aanpak aan raad (BH), vóór de gemeenteraadsverkiezing, februari/maart ’22.
4. Beleidsanalyse Grutsk op ‘e Romte, cultuurhistorische waardenkaart provincie Fryslân, landschapsbiografie “Het verhaal van Waadhoeke”, plannen buitengebied, aanwijzingsstukken beschermde

dorpsgezichten, beschrijving monumentale stinzen/staten of parken, beleid Gardenierslandschap (BH) maart ‘22.

5. Bureauverkenning aan de hand van luchtfoto’s (BH), gemeentelijk info beheersysteem en website Bomenstichting (HG) maart/april’22.
6. Ophalen lokale informatie te beoordelen bomen en beplantingen (zie ‘3 Participatie’) maart/april ’22.
7. Excursie en afstemmingsoverleg met projectgroep over te bezoeken gebieden en wijze van werken n.a.v. de punten 2 t/m 6 (BH en HG), april ’22.
8. Uitvoering veldinventarisatie en uitvoering beoordeling (HG en BH) april, mei, juni ’22.
9. Bespreking beoordeling met de projectgroep (BH en HG), augustus/september ’22.
10. Verscherping en uitwerking tot toegankelijke website en kaart (zie ‘2 Vormgeving’) (BH) september ’22.
11. Presentatie portefeuillehouder/college (BH en HG, digitaal) oktober ’22.
12. Delen en reflecteren met eigenaren, belangstellenden en organisaties (zie ‘3 Participatie’) oktober/november ’22.
13. Bespreking input vanuit de participatie met projectgroep en beantwoording door ons (BH en HG), november/december ’22.
14. Voorleggen aan portefeuillehouder/college (BH en HG, digitaal) en presentatie in de gemeenteraad (BH fysiek of BH en HG digitaal) december/januari ’23.
15. Uitwerken tot eindproduct (zie ‘2 Vormgeving’) (BH) januari/februari ’23.

1c. Methode

De bomeninventarisatie in de 40 dorpen en de stad van Waadhoeke verloopt geheel volgens de methode die in uw Bouwstenen voor inventarisatie en de uitwerking daarvan is aangegeven. We onderscheiden na beoordeling:

- Monumentale bomen. Dit zijn conform de aanpak van de Bomenstichting bomen van 80 jaar of ouder die voldoen aan de voorwaarden. Deze naam blijven we reserveren voor de 80+ bomen, omdat dit aansluit bij de landelijke systematiek en mogelijk al bestaande lijsten van monumentale bomen.
- Waardevolle bomen. Deze naam gebruiken we voor bomen van 50 tot 80 jaar die voldoen aan de voorwaarden.
- Kanshebbers. Deze naam gebruiken we voor bomen die voldoen aan de voorwaarden en een leeftijd hebben tussen de 40 en 50 jaar.

Alle kernen worden voor zover nodig op straatniveau bezocht, lopend, fietsend of met de auto. De route bepalen we mede aan de hand van:

- interviews groenmedewerkers;
- beleidsanalyse;
- bureaustudie luchtfoto’s, gericht op bomen die structuurbepalend zijn in een dorp; bijvoorbeeld bomen langs het water in Oudebildtzijl;
- bureaustudie gegevens gemeente en luchtfoto’s; waar staat oudere beplanting en waar niet;
- input vanuit participatie van organisaties (zie het onderdeel ‘3 Participatie’).

De methodes waarmee we de bomen beoordelen zijn voor een groot deel al door u beschreven. In aanvulling daarop het volgende:

- Beleidsanalyse en de bureaustudie zijn attenderend voor het onderdeel beeldbepalend en cultuurhistorisch waardevol. Het gaat bij beeldbepalend om bomen die zichtbaar zijn vanaf de openbare ruimte. In het startgesprek zullen we met u aan de hand van voorbeelden bespreken wat we daar onder verstaan. Dit om duidelijke gezamenlijke uitgangspunten te bepalen.
- Voor de veldinventarisatie van de bomen op het gebied van ecologische waarden bespreken we eveneens met de gemeente op welke manier we deze beoordelen. U kunt daarbij denken aan combinaties van de aanwezigheid van nesten van vogels of eekhoorns, holtes of dode afgebroken takken die geschikt zijn als vleermuisverblijfplaats, korstmossen of aanwezigheid van zeldzame planten.

De bomeninventarisatie en -beoordeling wordt in het buitengebied op dezelfde manier gedaan als in de kernen. We gaan op basis van stap 2 tot en met 6 kijken naar de laan- en wegbeplantingen en solitairen onder meer op het vanaf de openbare weg goed zichtbare voorerf van boerderijen. Deze zullen over het algemeen (maar niet uitsluitend) in het zuidelijke deel van het terpengebied voorkomen en op de kwelderwallen.

Bij landschapselementen zoals perceelsrandbeplantingen, randbeplantingen langs waterlopen en erfrandbeplantingen op particulier terrein vraagt u om te kijken naar:

a) De cultuurhistorische betekenis en het streekeigene (kenmerkend vanwege geschiedenis, reden van aanplant en/of gebruik).
   en naar;
b) De betekenis voor het landschap in ruimtelijke zin (door locatie en vorm).

We stellen voor om hier een vierdeling te gebruiken:

- landschapselement voldoet zowel aan a als b en is robuust;
- landschapselement voldoet aan ofwel a of b en is robuust;
- landschapselement voldoet zowel aan a als b en verdient versterking;
- landschapselement voldoet aan ofwel a en b en verdient versterking.

Dit bespreken we graag met u. Als eerste in het startgesprek en in tweede instantie in het veld tijdens de excursie. We benutten de gegevens die al bekend zijn over het Gardenierslandschap. Randbeplantingen langs percelen en waterlopen verwachten we in ieder geval (maar niet uitsluitend) te inventariseren in het Gardenierslandschap. Erfrandbeplantingen verwachten we in ieder geval (maar niet uitsluitend) aan te treffen op de kwelderwallen.

1d. Inzet van onze experts

Een goede objectieve beoordeling hangt mede af van de kennis/ervaring van ons projectteam:

1. Projectleider, landschapsarchitect Mischa Teensma; een allround, ervaren adviseur op het gebied van landschap, stedenbouw, cultuurhistorie, regelgeving en participatie.
2. Planoloog, Jurjen de Boer; bedreven in het uitvoeren van beleidsanalyses onder meer op het gebied van landschap en cultuurhistorie.
3. Ecoloog, Maura Terpstra; Maura ondersteunt ons vanuit haar ecologische kennis en zal als kundig fotograaf ook opnames maken van de toppers onder de bomen en landschapselementen.
4. European Tree Technicians, Carlo Kok, Lutein Rademaker en Bjorn Olthof en boomtechnisch adviseurs van Heldergroen advies.

2. Vormgeving

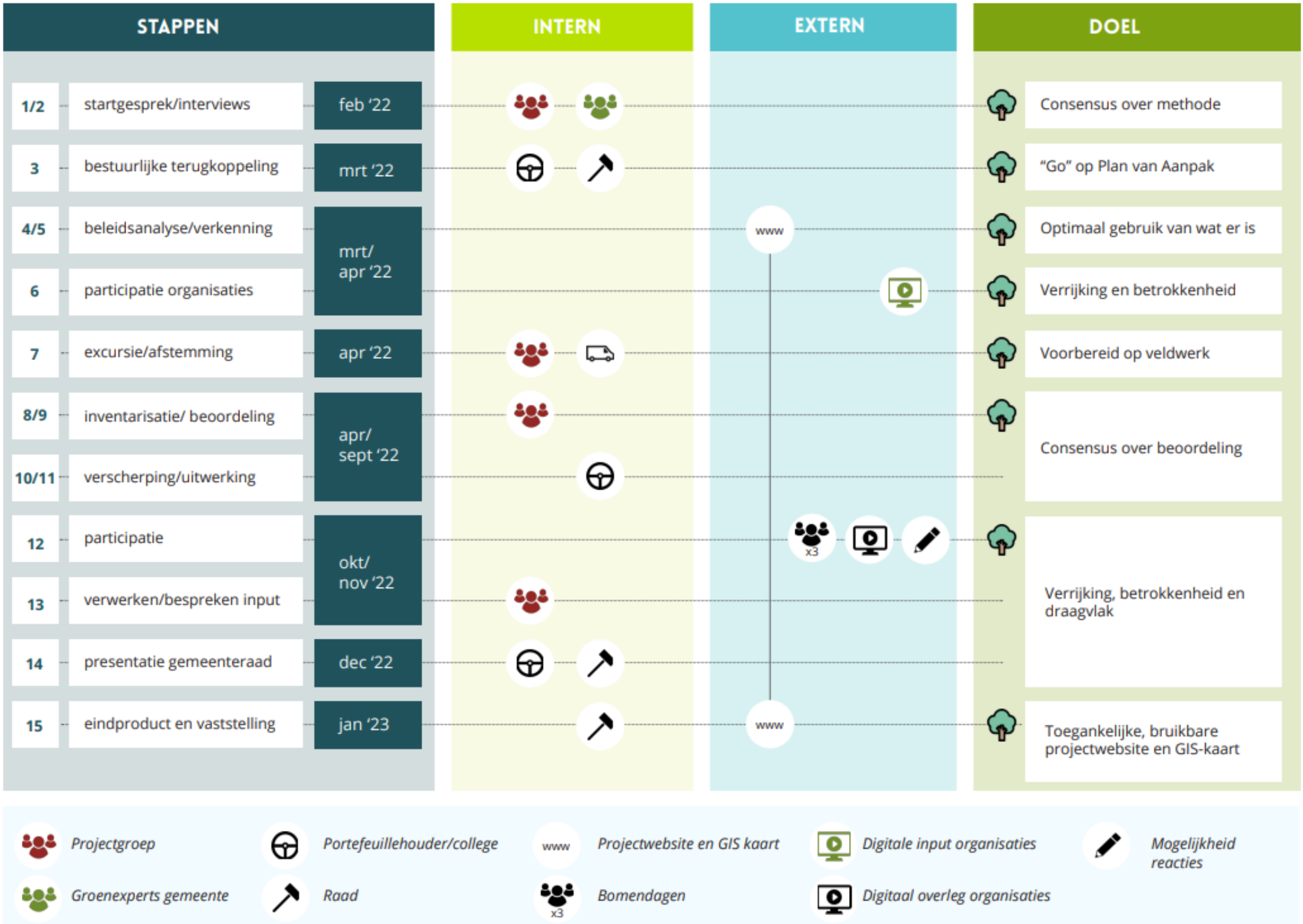
Voor de vormgeving stellen wij twee producten voor die meebewegen met de voortgang van het project:

- een projectwebsite die gedurende het proces verandert in een definitieve compacte website over de trots van Waadhoeke in de zin van bomen en landschapselementen en verwijst naar de GIS-kaart;
- een online kaartviewer op basis van ArcGIS waar bomen en landschapselementen op worden aangegeven. Ook deze beweegt mee met de verschillende processtappen om tot een definitieve waardebepaling te komen. In de eindfase is dit de kaart met alle bomen en landschapselementen met beschermingsstatus en per boom of element de daaraan hangende inventarisatiegegevens.

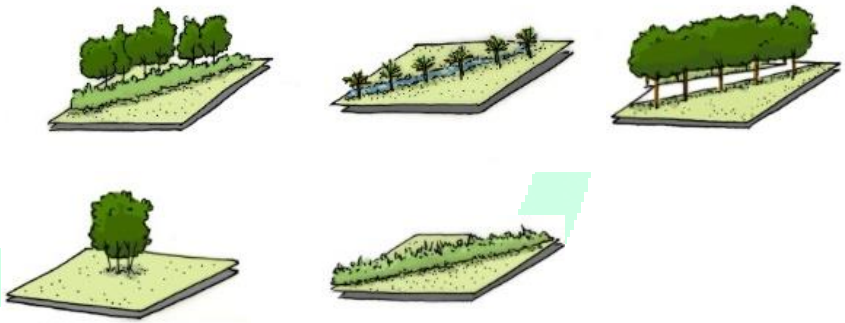
2a. De projectwebsite

In het beginstadium van het project laat de projectwebsite zien wat we gaan doen, wat het doel van het project is en welk proces we gaan volgen. Het proces laten we zien in de vorm van een processchema (zie de afbeelding op hierna opgenomen bladzijde).

STAPPEN
INTERN
EXTERN
DOEL
1/2
startgesprek/interviews
feb '22
Consensus over methode
3
bestuurlijke terugkoppeling
mrt '22
"Go" op Plan van Aanpak
4/5
beleidsanalyse/verkenning
mrt/
apr '22
www
Optimaal gebruik van wat er is
6
participatie organisaties
Verrijking en betrokkenheid
7
excursie/afstemming
apr '22
Voorbereid op veldwerk
8/9
inventarisatie/ beoordeling
apr/
sept '22
Consensus over beoordeling
10/11
verscherping/uitwerking
12
participatie
okt/
nov '22
x3
13
verwerken/bespreken input
Verrijking, betrokkenheid en draagvlak
14
presentatie gemeenteraad
dec '22
15
eindproduct en vaststelling
jan '23
www
Toegankelijke, bruikbare projectwebsite en GIS-kaart
Projectgroep
Portefeuillehouder/college
www
Projectwebsite en GIS kaart
Digitale input organisaties
Mogelijkheid reacties
Groenexperts gemeente
Raad
x3
Bomendagen
Digitaal overleg organisaties

De projectwebsite wordt aantrekkelijk opgemaakt met beeldmateriaal. Als stap 4 is voorbereid, voegen we de uitkomst van het beleidsonderzoek toe aan de website op een beeldende manier. De landschapstypen worden toegelicht met de daarbij horende bibliotheek van kenmerkende landschapselementen. In Grutsk op ‘e Romte en de landschapsbiografie Waadhoeke zijn deze landschapselementen in hoofdlijnen weergegeven. Met afbeeldingen ondersteunen we in een matrix dát wat streekeigen en karakteristiek is per landschapstype. Tevens gaan we in op de structuurbepalende beplantingen in dorp en stad en beplantingen die behoren bij monumentale staten/stinzen en parken. Met afbeeldingen illustreren we bovendien de beoordelingscriteria.

Voorbeeld van bibliotheek van landschapselementen die per landschapstype worden gemaakt

Voorbeeld streekeigen perceelsrandbeplantingen als onderdeel van het Gardenierslandschap en beeldbepalende beplanting rond de kerk

In de eindversie van de projectwebsite De “Trots van Waadhoeke; waardevolle bomen en landschapselementen” omvat deze:

- het doel van het project;
- het beoordelingskader en de resultaten waarbij een link bestaat naar de GIS-kaartviewer;
- de meervoudige waarde van bomen en landschapselementen;
- de verhalen achter de bomen en landschapselementen;
- het proces dat heeft plaatsgevonden;
- handige tips over hoe je goed voor waardevolle bomen en landschapselementen kan zorgen en wat eventuele subsidie instrumenten zijn die kunnen ondersteunen;
- hoe nieuwe bomen en landschapselementen kunnen worden aangemeld.

Alles wat u normaal verwacht in een begeleidend schrijven, zoals de uitkomsten van de inventarisatie en beoordeling is opgenomen in de projectwebsite.

Hierna is een print screen opgenomen van een voorbeeld van een website. Kijk voor een volledig beeld en “look and feel” op www.erfbeplantingstoolhollandskroon.nl.

Homepage van de website over erfbeplanting en biodiversiteit in Hollands Kroon

2b. De GIS-kaart

Bij stap 5 in het proces geven we organisaties gelegenheid om op een interactieve kaart (ArcGIS Online) bomen/elementen te markeren die zij voor willen dragen als beeldbepalend, cultuurhistorisch van belang of dendrologisch van bijzondere waarde. We gebruiken daarvoor een uniforme vragenlijst die als webpagina te benaderen is. Partijen kunnen op een gemakkelijke manier hun suggesties aandragen en van een korte toelichting voorzien. Deze vragenlijst met kaartviewer biedt ook de mogelijkheid voor gebruikers om een foto van de betreffende bomen/elementen te uploaden. De aangedragen suggesties worden verzameld in een afzonderlijke GIS-laag.

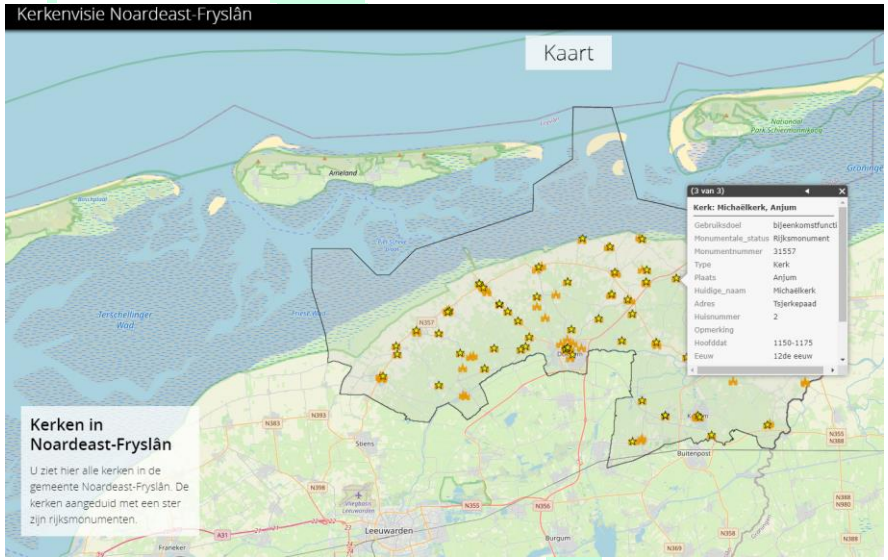
We maken verschillende ondergronden aan. Voor de voordracht van waardevolle bomen/elementen is een luchtfoto plezierig. Hierop is de beplanting zichtbaar en kunnen mensen zich in het algemeen goed oriënteren. Om de samenhang met het onderliggende landschap te zien, gebruiken we ook een ondergrond met de landschapsindeling uit de landschapsbiografie “Het verhaal van Waadhoeke”. We nemen daarbij aan dat deze kaart als shapefile beschikbaar is. En voor de herkenbaarheid van adressen en het zoeken op adres gebruiken we de BGT.

De veldinventarisatie van stap 8 gebeurt met veldcomputers eveneens in GIS. Bij deze offerte zijn wij uitgegaan van de opname van 1.500 bomen op gemeentegrond, 750 particuliere bomen en 200 landschapselementen met bijbehorende inventarisatiegegevens. Landschapselementen worden als geheel met lijnen en stippen aangegeven (geen opname per boom/struik).

Na bespreking van inventarisatie/beoordeling met de gemeente, maken we de kaart klaar en koppelen we deze aan de website. Bomen en elementen zijn zichtbaar met daarbij alle beoordelingsgegevens, of een selectie van beoordelingsgegevens die de gemeente openbaar wil maken. De toppers onder de bomen (bomen in de categorie monumentaal) worden gefotografeerd.

Bij stap 12, de fase waarin we bijeenkomsten organiseren en mensen kunnen reageren op de voorstellen, dient de GIS-kaart als onderlegger voor het gesprek. Bovendien maken we de kaart zo dat mensen of organisaties die schriftelijk op specifieke bomen/elementen willen reageren dat via de kaart kunnen doen. Dit gebeurt uit het oogpunt van privacy op een afgeschermde laag. Het overzicht van alle reacties kan als een Excel-bestand worden uitgevoerd. Dit is handig voor het opmaken van de reactienota.

Het eindproduct van de GIS-kaart wordt goed bruikbaar en toegankelijk voor iedereen in de vorm van een webpagina en kaartviewer. Dit voor zowel de medewerkers van de gemeente als voor bewoners en ondernemers.

Voorbeeld van een van onze GIS-kaarten; zie www.bugelhajema.nl/kerkenvisie-noardeast-fryslan.

2c. Inzet van onze experts

Een goede vormgeving en toegankelijkheid van alle informatie hangt mede af van de medewerkers die we inzetten:

1. Projectleider, landschapsarchitect Mischa Teensma (zie eerder); een projectleider die veel projecten begeleidde waarin vormgeving en toegankelijkheid belangrijk zijn. Onder meer een groot aantal omgevingsvisies, landschapsvisies en het project over biodiversiteit in Hollands Kroon (zie www.erfbeplantingstoolhollandskroon.nl).
2. Tekstschrijver/planoloog Nelleke Linthorst; de ultieme vertaler van teksten naar begrijpelijke, aantrekkelijke en uitnodigende taal (zie de teksten in onze nieuwsbrieven).
3. Planoloog/GIS deskundige, Jurjen de Boer; passie voor en ruime ervaring met GIS (zie www.bugelhajema.nl/kerkenvisie-noardeast-fryslan).
4. Grafische vormgeving, Marijn Menger; uitgebreide ervaring met vormgeving websites. Veel van onze referentieprojecten zijn van zijn hand (zie www.omgevingsvisiewesterveld.nl voor een website die getest is op actuele toegankelijkheidseisen).
5. Bij de excursie en veldinventarisatie worden foto's gemaakt door respectievelijk hobby-fotograaf Maura Terpstra en de medewerkers van HG (onderdeel monumentale bomen).

2d. Flexibiliteit

De afstemmingsmogelijkheden tussen opdrachtgever en opdrachtnemer zijn bij een aanbestedingstraject beperkt en kunnen alleen plaatsvinden in het kader van de Nota van Inlichtingen. De door ons voorgestelde onderdelen op inhoud, intern en extern proces en vormgeving zijn een zo goed mogelijke inschatting van uw wensen op het gebied van de mate van ontzorgen, de mate van participatie en de hoogte van de lat bij het selecteren van bomen en landschapselementen.
Wij willen benadrukken dat binnen het totaalbudget en de essentie van onze aanpak op onderdelen altijd flexibiliteit aanwezig is. Mochten werkzaamheden kunnen worden uitgeruild omdat deze toch door de gemeente kunnen worden gedaan, of omdat er toch structureel meer landschapselementen en bomen moeten worden beoordeeld, dan zijn wij flexibel. Ook als het de uitruil van werkzaamheden tussen BH en HG betreft.

3. Participatie

In de participatie onderscheiden we verschillende partijen:

a) organisaties die kennis hebben van het gebied en/of van het onderwerp en kunnen attenderen en reageren op aan te wijzen waardevolle bomen/landschapselementen (bijvoorbeeld cultuurhistorische verenigingen, landschapsbeheer Fryslân, dorpsbelangen, de provincie);
b) organisaties die belang hebben bij een zorgvuldige aanwijzing en de eventuele stimulerende of ondersteunende maatregelen die de gemeente/provincie beschikbaar wil stellen (bijvoorbeeld agrarische belangenorganisaties, dorpsbelangen, de provincie);
c) eigenaren van erven of percelen waar waardevolle bomen/landschapselementen aanwezig zijn;
d) alle inwoners en ondernemers in Waadhoeke.

3a. Doelen van participatie

In het proces om te komen tot de objectieve bepaling van waardevolle bomen en landschapselementen zijn er meerdere doelen om partijen te betrekken:

3b. Stappen in de participatie

Aan het begin van het project informeren we alle betrokken partijen zoals genoemd onder a t/m d over het proces dat plaatsvindt. Onze projectwebsite gebruiken we om te vertellen wat we gaan doen. Waarom dit project belangrijk is, hoe we het project aanpakken en wanneer partijen input kunnen geven en kunnen reageren (doel; betrokkenheid). We bereiden mensen voor op de komst van medewerkers die in hun dorp of bij hun erf kunnen staan om de kwaliteit van bomen te beoordelen. Op de projectwebsite stellen we de medewerkers van HG voor. Dit is netjes naar de bewoners toe, maar ook nodig om te zorgen dat de medewerkers relatief efficiënt hun werk kunnen doen. Via het huis aan huis blad, de website van de gemeente en social media verwijzen we naar de projectwebsite. Kort voor de komst van de veldmedewerkers stellen we voor om per deelgebied daarnaast nog brieven aan huis te posten.

Aan het begin van het project vragen we partijen om mee te denken over de bomen en landschapselementen die belangrijk zijn (doel; verrijking). We leggen in de projectwebsite uit op welke dingen we letten voordat we een boom of landschapselement als waardevol classificeren. Voor het onderdeel beeldbepalend voor de omgeving, cultuurhistorisch waardevol of dendrologisch waardevol kunnen zij bomen/landschapselementen aandragen met een korte ondersteunende toelichting. Hebben zij een bijzonder verhaal over hun boom, dan ontvangen we dat graag. De mooiste verhalen krijgen een plek op de projectwebsite. Wij bepalen de partijen graag samen met de projectgroep of de gebiedscoördinatoren van de gemeente. Op voorhand denken we aan dorpsbelangen, cultuurhistorische verenigingen en verenigingen/organisaties die zich bezig houden met het landschap en aan agrarische belangenorganisaties.

De input verzamelen we digitaal op basis van de vragenlijst met bijbehorende interactieve kaart waarop partijen de bomen en elementen aangeven die zij waardevol vinden.

Na de veldinventarisatie en beoordeling organiseren we de boomdagen (doel; meningsvorming, verrijking, betrokkenheid en gedeelde verantwoordelijkheid). Organisaties ontvangen we graag op een digitale bijeenkomst. Bewoners en ondernemers nodigen we uit voor één van de drie fysieke bijeenkomsten; een bijeenkomst in het zuidelijke terpengebied, een bijeenkomst in het gebied van kwelderwallen en -vlakten en een bijeenkomst in de zeekleipolders. Er is een centrale aftrap. Daarna gaan we in gesprek aan verschillende tafels; tafels waar het buitengebied centraal staat of waar een aantal dorpen centraal staan. Raadsleden zijn van harte uitgenodigd om bij de participatiemomenten aanwezig te zijn.

Zowel in het digitale overleg als op de avonden richten we het gesprek op de volgende vragen:

a) zijn er aanvullingen op de aanwijzingen?;
b) zijn er bezwaren tegen de aanwijzing als waardevolle boom/element die algemeen te maken zijn?
c) hoe kunnen we met elkaar zorgen dat waardevolle bomen/elementen behouden blijven en nieuwe waardevolle bomen/elementen ontstaan?

Aanvullingen kunnen leiden tot heroverweging; hebben we iets over het hoofd gezien, of hebben we de betekenis van deze boom of bomen voor het dorp/de omgeving onderschat, bijvoorbeeld omdat we het achterliggende verhaal niet kenden? Als er sprake is van bezwaren moet goed gekeken worden naar de argumenten die worden ingebracht. Dit kan effect hebben op de keuzes voor regelgeving; wel of geen kapvergunning of omschrijving van situaties waarin kapvergunningen worden verleend. Ook kan dit aanleiding zijn om nog eens goed te kijken naar de balans tussen regelgeving en stimulerende of ondersteunende maatregelen zoals subsidies en/of hulp bij onderhoud.

Juist bij particuliere gronden in het buitengebied, maar ook in bepaalde mate in de dorpen, zijn we benieuwd of de gemeente ook in de stimulerende sfeer aan instrumentarium denkt. Indien aanwijzing van beplantingen tot regels leidt, worden de agrarische ondernemers die het in het verleden goed hebben gedaan beperkt. Het is waardevol om hier vooraf bij stil te staan ook ten behoeve van het draagvlak. Overigens kan in bepaalde gevallen ook gebruik worden gemaakt van ondersteuningsmaatregelen van de provincie.

Deelnemers die een specifieke individuele reactie willen indienen op de voorgenomen aanwijzing vragen we om dit te doen via de interactieve kaart die we daarvoor beschikbaar stellen. Mochten mensen daar niet toe in staat zijn, dan kunnen zij hun zienswijze schriftelijk indienen. Alle schriftelijke reacties beantwoorden we in een antwoordnota. Deze zetten we na vaststelling geanonimiseerd op de website.

In de planning is aangegeven dat de boomdagen plaatsvinden in oktober/november. We weten niet hoe belangrijk een vlot verloop voor de gemeente is. Is dat erg belangrijk, dan zetten we in op oktober en kan vaststelling plaatsvinden in januari. Het is echter ook een mooie samenloop als we de boomdagen kunnen organiseren rond de nationale boomfeestdag die dit jaar op 16 november valt. In dat geval komen we voor vaststelling uit op begin februari 2023.

3c. Taakverdeling

Voor de taakverdeling tussen gemeente en bureau bij de interactieve momenten gaan wij uit van het volgende:

- Wij zorgen voor de inleiding, voor een gespreksleider en twee verslagleggers, we verwachten dat de gemeente twee gespreksleiders en een verslaglegger kan leveren vanuit de projectgroep.
- Wij bereiden teksten/uitnodigingen/agenda's voor en verzorgen het digitale overleg.
- De gemeente verzendt de uitnodigingen en verzorgt het posten van brieven die huis aan huis verspreid worden.
- Wij zorgen voor de laptop, de reproductie van kaarten, schrijfmateriaal en der gelijke.
- De gemeente geeft budget en opties aan voor te reserveren ruimtes voor de drie fysieke bijeenkomsten. Desgewenst zorgen wij voor het bellen over beschikbaarheid en reserveren van de ruimtes.

Mochten de fysieke bijeenkomsten door nieuwe Coronaregels niet door kunnen gaan, dan kunnen wij binnen het budget zorgen voor een vervangend digitaal bomenfestival waarin we verschillende virtuele tenten inrichten waar gesprekken plaatsvinden over de drie deelgebieden en de drie vragen die centraal staan.

Voorbeeld digitaal festivalterrein

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1655
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	017
Titel	Plan van aanpak huisvesting statushouders
Eigenaar	Terpstra-Greidanus, Atty
Portefeuillehouder	Tol

Bijlagen
RV_PvA_HuisvestingStatushouders_2022.pdf
Bijlage1_PvA_Waadhoeke_HuisvestingStatushouders_2022.pdf
Bijlage2_rapportage-interbestuurlijke-werkgroep-versterking-beleid-huisvesting-aandachtsgroepen (1).pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**
Gemeenteraad Waadhoeke	10 maart 2022

Toelichting

Om in onze regio te blijven kunnen voldoen aan de toenemende vraag aan geschikte woonruimte voor deze aandachtgroep is in nauw overleg met de corporaties (Wonen Noordwest Friesland en Accolade) en de huurdersverenigingen (huurdersvereniging Franeker en de bewonersraad) gezamenlijk dit plan van aanpak voor huisvesting van statushouders tot stand gekomen.

Voorgesteld besluit

1. Kennisnemen van een integrale aanpak voor huisvesting van aandachtsgroepen.
2. In te stemmen met het plan van aanpak voor huisvesting van statushouders.

AAN DE RAAD

Agenda: 3 maart 2022
Franeker, 15 februari 2022

Onderwerp
Integrale benadering huisvesting aandachtsgroepen, waaronder statushouders

Portefeuillehouder
Wethouder B. Tol

Auteur
Beleidsteam SD–NWF en Afdeling omgeving

Samenvatting
Inpassing huisvesting statushouder in integrale benadering
Het voorliggende plan van aanpak voor huisvesting van statushouders, waarin we kijken naar alternatieven om aan de taakstelling te kunnen blijven voldoen, is een onderdeel van de noodzakelijke integrale benadering. De corporaties kunnen door de toename van aandachtsgroepen en grote vraag van reguliere woningzoekenden in de nabije toekomst niet meer voldoen aan de grote vraag aan sociale huurwoningen. Gevolg is doorgaans een wachttijd van enkele jaren voor reguliere woningzoekenden. Maar ook de wachttijden voor aandachtsgroepen, waaronder statushouders nemen toe. Statushouders verblijven om die reden langer in het AZC dan wenselijk én formeel toegestaan is.

Taakstelling in relatie tot toename van aandachtsgroepen
Ieder halfjaar krijgen gemeenten van het Rijk een taakstelling voor huisvesting van statushouders. Tot op heden werden deze statushouders, of ook wel nieuwkomers genoemd, gehuisvest in sociale huurwoningen. Er komen echter steeds meer aandachtsgroepen die aanspraak maken op een (sociale) huurwoning. Vele aandachtsgroepen, zoals sociaal urgenten en dreigend daklozen hebben urgentie voor huisvesting, zo ook statushouders. Dit heeft ook invloed op de draagkracht en draaglast in dorpen en wijken. Daarom is een integrale benadering noodzakelijk.

Voorstel

1. Kennisnemen van een integrale aanpak voor huisvesting van aandachtsgroepen.
2. In te stemmen met het plan van aanpak voor huisvesting van statushouders.

Inleiding
De gemeente heeft onder andere de wettelijke taak om aandachtsgroepen te huisvesten, hierbij spelen woningcorporaties een belangrijke rol. Eén van de kerntaken van de woningcorporaties is namelijk de huisvesting van aandachtsgroepen, naast de huisvesting van mensen met een laag inkomen.

Ondanks dat het college met het besluit van 11 juni 2019 een urgentieverklaring heeft afgegeven voor de huisvesting van statushouders, blijkt inmiddels dat dit niet voldoende is om binnen de wettelijk gestelde termijn de statushouders te kunnen huisvesten. Gezien de wachtlijsten voor sociale huurwoningen blijkt dat de vraag bij de corporaties groter is dan het beschikbare aanbod.

Om in onze regio te kunnen voldoen aan de toenemende vraag aan geschikte woonruimte voor deze aandachtgroep is in nauw overleg met de corporaties (Wonen Noordwest Friesland en Accolade) en de huurdersverenigingen (huurdersvereniging Franeker en de bewonersraad) gezamenlijk dit plan van aanpak voor huisvesting van statushouders tot stand gekomen.

Beoogd effect
- Kunnen voldoen aan de taakstelling binnen de gestelde termijn;
- Vermindering van de druk op de sociale huurwoningen/kortere wachttijden;
- Gebruik bestaand (leegstaand dan wel vrijkomend gemeentelijk) vastgoed om de huisvesting van onder andere aandachtsgroepen in Waadhoeke te verruimen.

Motivatie/argumenten eventuele alternatieven

De motivatie is en argumenten zijn genoemd in de inleiding en samenvatting van dit advies. Een aantal alternatieve mogelijkheden voor huisvesting van statushouders worden in het plan van aanpak genoemd; deze zijn niet uitputtend. In het plan van aanpak worden de volgende alternatieven genoemd in willekeurige volgorde:

1. Leegstaande (gemeentelijke) gebouwen of bestaande panden geschikt maken voor bewoning
2. Onzelfstandig huisvesten
3. Particuliere initiatieven
4. Tijdelijke woningen bouwen.

De alternatieven zijn ook besproken met de gemeente Harlingen en de corporatie (de Bouwvereniging) en de huurdersvereniging aldaar. Mogelijk kunnen alternatieven gezamenlijk uitgewerkt worden, rekening houdende met lokale wensen, mogelijkheden en behoeften.

Kanttekeningen

Kosten
Het realiseren van alternatieven voor huisvesting kost geld. Het Rijk heeft diverse mogelijkheden en subsidies beschikbaar gesteld om gemeenten tegemoet te komen bij de realisatie van alternatieven in huisvesting voor statushouders. Als er concrete plannen in Waadhoeke zijn dan zullen de bijbehorende kosten ook inzichtelijk worden.

Financiën

Zie kanttekening. Bij verdere uitwerking van de alternatieven zal inzichtelijk worden wat de kosten zijn. Omdat deze kosten niet zijn begroot zullen wij uw raad na uitwerking van de individuele alternatieven benaderen voor de benodigde financiering.

Participatie

Zowel de woningcorporaties Wonen Noordwest Friesland en Accolade als de huurdersverenigingen Franeker en de bewonersraad hebben veel input geleverd voor het plan van aanpak voor huisvesting van statushouders. Door veelvuldig overleg gedurende 2020 zijn we gezamenlijk tot dit plan van aanpak gekomen.

Communicatie

Bij de uitwerking van de alternatieve vormen van huisvesting is de communicatie een belangrijk aandachtspunt.

Procedure

Na instemming door college en raad zullen in samenwerking met alle betrokken partijen de alternatieve vormen van huisvesting voor statushouders worden uitgewerkt.

Bijlagen

1. Plan van aanpak huisvesting statushouders Waadhoeke
2. Adviesrapport versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen[1]

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

[1] De Minister van BZK heeft een werkgroep ingesteld waarin BZK, SZW, JenV, VWS, OCW, VNG, Aedes, G4 en G40 hebben geparticipeerd met de opdracht zowel de beleidsdomeinen van het ministerie van BZK als ook die van een aantal andere ministeries. Tevens nam de werkgroep de gevolgen van het Rijksbeleid gericht op deze aandachts-groepen voor gemeenten in ogenschouw. De werkgroep had als taak om een adviesrapport op te stellen met aanbevelingen voor: a) nieuwe werkwijzen die tot verbeterde samenwerking leiden, niet alleen tussen ministeries onderling maar ook met medeoverheden in het geval van gedecentraliseerd beleid, en b) mogelijke aanpassingen in de stelsels waardoor het bereiken van verschillende beleidsdoelen beter op elkaar aansluit.

NR.:

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 15 februari 2022;

B E S L U I T

1. Kennisnemen van een integrale aanpak voor huisvesting van aandachtsgroepen.
2. In te stemmen met het plan van aanpak voor huisvesting van statushouders.

Aldus vastgesteld in de openbare
raadsvergadering van 3 maart 2022,

, voorzitter

, griffier

Plan van Aanpak

Huisvesting statushouders

2022

Inleiding
Statushouders, arbeidsmigranten, ouderen, sociaal urgenten en dreigend daklozen, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, uitstroom intramurale situaties. Het zijn op het oog heel diverse groepen. Gemeen hebben zij echter dat zij aandachtsgroepen zijn op de woningmarkt. Voor sommige van deze mensen met lage inkomens is er meer nodig om goed te kunnen wonen, bijvoorbeeld ondersteuning of zorg.

Wij hebben geen invloed op de hoeveelheid mensen die niet alleen (een passende) woonruimte zoekt, maar ook ondersteuning of zorg nodig heeft. Door de vergrijzing groeit de vraag naar betaalbare seniorenwoningen, bij voorkeur in de buurt waar men al woont. Als dat niet voorhanden is, komt het vaak voor dat senioren in grote woningen blijven wonen en de doorstroom op de woningmarkt stagneert. Mede door de vergrijzing neemt op de arbeidsmarkt de behoefte aan arbeidsmigranten toe en onder andere daardoor stijgt de druk op de woningmarkt. Daarnaast is er de uitstroom uit begeleid wonen van de GGZ en maatschappelijke opvang middels het convenant 'Weer Thuis'. De instroom van asielzoekers en daarmee statushouders genereren ook een vraag voor diezelfde woningmarkt. Deze vraag is sterk afhankelijk van internationale ontwikkelingen en afspraken. Door het tekort aan beschikbare woonruimte ontstaat verdringing onder aandachtsgroepen en tussen aandachtsgroepen en reguliere woningzoekenden in het laagste segment. Ook zet het de leefbaarheid in veel wijken onder druk en kan het draagvlak voor de huisvesting van bepaalde groepen afnemen.

Integrale opgave
De woonvraag van aandachtsgroepen blijkt een complexe opgave. Inhoudelijk complex: de vraag is nooit alleen een woning, maar vaak zijn extra's nodig zoals begeleiding, een specifieke woonvorm of een prikkelarme omgeving. Dit maakt de huisvestingsopgave voor aandachtsgroepen een integrale opgave.

De aanpak van de opgave is eveneens complex. Om in de woonbehoefte van aandachtsgroepen te voorzien is de inspanning van meerdere overheidslagen en maatschappelijke partijen nodig. En het vraagt een integrale benadering van het huisvestingsvraagstuk, gecombineerd met sociale vraagstukken als ondersteuning, zorg, inburgering en meedoen in de maatschappij/samenleving. Het betreft dus één grote, integrale opgave.

Het gaat hierbij niet alleen om het oplossen van de huisvestingsopgave, maar ook om ervoor te zorgen dat er passende arrangementen zijn voor overheden en woningcorporaties om werkelijk iedereen van een (t)huis te kunnen voorzien. Het betekent aandacht voor het individu en tegelijkertijd ook voor het collectief, om in een woongemeenschap en in een wijk de leefbaarheid voor iedere inwoner te kunnen borgen.

Het gaat niet alleen over de juiste woning maar ook over een betaalbare huurprijs, ondersteuning in de buurt, (mantel)zorg in de nabijheid, bestaanszekerheid en meedoen in de maatschappij. Om deze integrale opgave te realiseren, is inspanning van meerdere overheidslagen en maatschappelijke partijen nodig.

Plan van Aanpak huisvesting statushouders als onderdeel van integrale opgave
Door toenemende druk op de woningmarkt duurt het voor woningzoekenden steeds langer om een geschikte huurwoning bij een woningcorporaties toegewezen te krijgen. Aandachtsgroepen die in aanmerking komen voor urgentie nemen toe. De reguliere woningzoekende moet hierdoor vaak nog langer wachten op een geschikte (sociale) huurwoning. Deze ontwikkelingen vragen om integraal beleid voor de huisvesting van de aandachtsgroepen. Doel van het integrale beleid is de druk op de woningmarkt te verminderen door niet alleen naar de bestaande huurwoningen van corporaties te kijken maar tegelijkertijd ook naar mogelijke alternatieven voor het huisvesten van aandachtsgroepen. Alsmede de juiste ondersteuning te verlenen voor elke aandachtsgroep.

Vooruitlopend op en als onderdeel van het integrale beleid richten wij ons in dit plan van aanpak eerst specifiek op de huisvesting van statushouders. De reden dat deze aandachtsgroep naar voren is gehaald is dat een plotselinge toename van asielzoekers niet is te voorzien. Het verleden (2015 Syrië) heeft ons geleerd dat snel kunnen schakelen dan nodig is. De opvang van asielzoekers is een verantwoordelijkheid van het Rijk, de huisvesting van statushouders is een taak van gemeenten.

Gezamenlijk opgesteld Plan van Aanpak
In overleg met de betrokken partijen (Wonen Noordwest Friesland en Accolade[1], huurdersverenigingen, Dienst Sociale zaken en werkgelegenheid, De Skûle en het COA) is dit plan van aanpak tot stand gekomen. De gemeente is primair verantwoordelijk voor de huisvesting en begeleiding van statushouders. Voor de uitvoering heeft de gemeente de genoemde partijen nodig.

Partijen realiseren zich dat de huisvesting voor aandachtsgroepen, waaronder ook statushouders, integraal moet worden opgepakt. Om de huisvesting goed te kunnen organiseren moet breed worden gekeken naar de samenhang tussen de diverse aandachtsgroepen. Immers, al deze aandachtsgroepen doen een beroep op dezelfde beschikbare wooncapaciteit in onze gemeente. Deze wordt doorgaans door de corporaties voor de gemeente ingevuld.

De draagkracht en de draaglast in de dorpen, wijken en buurten staat onder druk. Naast het bieden van alternatieve oplossingen voor de huisvesting van de aandachtsgroepen daar waar de reguliere wijze van huisvesting tekortschiet, dient ook oog te zijn voor goede professionele begeleiding van de verschillende aandachtsgroepen. Dit kan ervoor zorgen dat er weer een betere balans komt tussen draagkracht en draaglast.

Met dit plan van aanpak zoomen we nu in op de huisvesting van statushouders in onze gemeente als onderdeel van de integrale benadering voor alle aandachtsgroepen en de daarbij per aandachtsgroep bijbehorende professionele begeleiding.

Urgentieverklaring
Zoals in veel andere gemeenten is de beschikbaarheid van sociale huurwoningen belangrijk voor de huisvesting van statushouders. Die beschikbaarheid wordt meer en meer een probleem wanneer de taakstelling oploopt. Doorgaans publiceert het Rijk de opgelegde

[1] Verder “de corporaties”

taakstelling voor het komende halfjaar in april en oktober. Tijdens het bestuurlijk overleg prestatieafspraken Waadhoeke van 1 mei 2019 hebben de woningcorporaties Accolade en Wonen Noordwest Friesland en de Bewonersraad aangegeven bereid te zijn om deze doelgroep bij voorrang te huisvesten. Hiervoor is aan de gemeente Waadhoeke nadrukkelijk gevraagd om daarvoor de urgentieverklaring voor de huisvesting van statushouders formeel via een collegebesluit vast te leggen. Met besluit van 11 juni 2019 heeft het college van burgemeester en wethouders aan deze urgentieverklaring voldaan.

Reguliere huisvesting statushouders
Nadat het COA een statushouder (of gezin) aan onze gemeente heeft gekoppeld wordt dit door de coördinator huisvesting statushouders van de gemeente doorgegeven aan de woningcorporaties en de coördinator maatschappelijke begeleiding. De gemeente moet binnen 14 weken vanaf de koppeling door het COA een statushouder huisvesten. De coördinator maatschappelijke begeleiding koppelt een vrijwilliger aan de statushouder en het eerste contact met de statushouder wordt door de vrijwilliger gelegd. Wanneer een geschikte woning beschikbaar is, geeft de corporatie dit door aan de coördinator huisvesting nieuwkomers. Deze geeft dit vervolgens door aan de coördinator maatschappelijke begeleiding waarna deze de vrijwilliger inlicht. De vrijwilliger maakt afspraken met de Dienst (aanvraag uitkering en inrichtingskrediet), gemeente (inschrijving BRP) en corporatie (tekenen huurcontract en sleuteloverdracht).
Wanneer niet binnen 14 weken een geschikte woning beschikbaar is dan neemt de coördinator huisvesting statushouders van de gemeente contact op met de betrokken beleidsambtenaar van het beleidsteam NW-Fryslân. Indien een andere wijze van huisvesten, anders dan regulier, ten aanzien van statushouders nodig is dan worden deze partijen daarop voorbereid. Hoe deze voorbereiding en het proces eruit ziet wordt per oplossing na vaststelling van dit plan van aanpak nader uitgewerkt. De gemeente heeft de regie op deze coördinerende rol.

Periodiek huisvestingsoverleg NW huisvesting statushouders
De halfjaarlijkse taakstelling wordt doorgaans in april en oktober bekend gemaakt voor het daaropvolgende halfjaar. In noordwest verband vindt hierover drie tot vier keer per jaar overleg plaats, of vaker indien nodig. Vanuit het beleidsteam Sociaal Domein NW initieert de betrokken beleidsambtenaar dit overleg en voert namens de gemeente Harlingen en Waadhoeke de regie. Externe genodigden zijn een afvaardiging van de corporaties in beide gemeenten, het COA en de Provinsje Fryslân. Op afroep sluit een financieel medewerker van de Dienst Sociale zaken en Werkgelegenheid aan. In dit overleg wordt de stand van zaken, de ontwikkelingen en verwachtingen besproken. De coördinator huisvesting statushouders van de gemeenten houdt een actielijst bij. De gemeente deelt informatie over de taakstelling met de huurdersverenigingen.

Percentage mutatiegraad
De **inschatting** is dat met 10% van de mutatiegraad kan worden voldaan aan de taakstelling. De verwachte hoeveelheid woningen wordt niet op voorhand gereserveerd door de corporaties vanwege de jaarlijks fluctuerende vraag én taakstelling.

Bij meerdere taakstellingen kan dit percentage wijzigen omdat statushouders deel uit maken van een veel grotere aandachtgroep. Dit zal integraal moeten worden beoordeeld.

Toewijzing
Niet alle woningen worden geschikt geacht om toe te wijzen. Woningen die van zo'n tijdelijke voorrangsregeling uitgesloten worden, zijn in ieder geval woningen direct naast andere aandachtsgroepen (voor zover dit bekend is).
Toewijzing gebeurt op basis van de regels omtrent Passend Toewijzen. Alleen woningen onder de grens geldend voor dat jaar op basis van Passend Toewijzen kunnen aan statushouders toegewezen worden als het 1- en 2 persoonshuishoudens zijn. Bij 3 of meer personen is die grens iets hoger.

Indien 'reguliere' urgenten dringende behoefte hebben aan een (al dan niet andere) woning, dan kan het nodig zijn om die persoon een hogere prioriteit te geven dan een eventueel plaatsbare statushouder. De corporatie maakt in overleg met de gemeente deze overweging. In voorkomende gevallen kan een beroep worden gedaan op uitsluiting van de voorrangsregeling. Dit kan als gezamenlijk geconstateerd wordt dat de balans draagkracht/draaglast niet in verhouding is in bepaalde straten/complexen. Dus juist de toewijzing integraal bekijken (alle aandachtsgroepen). Dit refereert aan het 'de straat is de maat' principe.

Dilemma's bij reguliere toewijzing
Bij de bovengenoemde reguliere toewijzing zien de corporaties en huurdersverenigingen zich geconfronteerd met een drietal belangrijke dilemma's. Omdat partijen onderkend hebben dat het van essentieel belang is om eensgezind op te treden als én zodra maatregelen getroffen worden, worden deze op voorhand toegelicht.

1. Wachtlijst
De corporaties hebben reeds een wachtlijst van mensen die graag een woning van haar willen huren of nodig hebben zelfs. Wetende dat er de komende jaren nog slechts een beperkt aantal voor deze doelgroep geschikte woningen vrij zal komen, is het evident dat elke maatregel die getroffen wordt – anders dan woningen bijbouwen, al dan niet tijdelijk – er zonder meer toe leidt dat anderen op deze wachtlijst langer zullen moeten wachten.

2. Personen met een urgentie zijnde niet statushouder
In de dagelijkse praktijk doen zich situaties voor, soms schrijnend, waarbij mensen direct een (al dan niet andere) woning toegewezen moeten krijgen. Het kan niet zo zijn dat deze mensen in dergelijke gevallen niet meteen geholpen kunnen worden.

3. Draagkracht/draaglast
Het huisvesten van verschillende aandachtsgroepen, waaronder statushouders, in wijken/buurten/dorpen vraagt wat van de mensen die daar (al) wonen op het gebied van samenleven. Dat gaat niet altijd vanzelf, het is belangrijk dit goed in beeld te brengen, te monitoren en hier aandacht aan te besteden, bijvoorbeeld bij plaatsing. Anders komt de leefbaarheid in het geding.

Oplossingsmogelijkheden niet reguliere huisvesting statushouders
Huisvesting van alle aandachtsgroepen, waaronder statushouders, met urgentie in alleen sociale huurwoningen is, gelet op de verwachte aantallen en de momenteel al oplopende reguliere vraagdruk, niet reëel. Om die reden heeft in onze gemeente een inventarisatie van leegstaande panden en wensen en mogelijkheden plaatsgevonden.
Het resultaat van de inventarisatie en de bespreking ervan zijn verwerkt in dit pakket met alternatieven en afspraken die we met de corporaties en de huurdersverenigingen (Huurdersvereniging Franeker en De Bewonersraad) hebben gemaakt. In overleg met genoemde partijen worden met dit plan van aanpak een aantal alternatieven in willekeurige volgorde aangedragen waardoor de taakstelling behaald kan worden. Deze alternatieven kunnen al dan niet gelijktijdig worden ingezet. Dit vraagt maatwerk en overleg tussen betrokken partijen. De gemeente initieert dit direct na vaststelling van dit Plan van Aanpak.

Begeleiding
Een punt van aandacht bij alternatieve vormen van huisvesten betreft de administratieve processen (toeslagen, uitkeringen, nutsvoorzieningen etc.). Daarnaast speelt conflict beheersing tussen bewoners onderling en het voorkomen van overlast naar de omgeving een belangrijke rol. Hiervoor is extra begeleiding nodig en zal een coach-/begeleidingstraject opgezet moeten worden. Partijen geven hierbij de voorkeur aan professionele begeleiding in verband met inzet van het aantal uren en bereikbaarheid. De kosten van professionele begeleiding liggen bij gemeente Een nader voorstel volgt om hiervoor middelen ter beschikking te stellen.

Communicatie
Communicatie is een belangrijk aandachtspunt voor zowel de betreffende statushouders als de omgeving en buurtvereniging. De gemeente heeft hierin een coördinerende rol.

Leegstaande (gemeentelijke) gebouwen of bestaande panden geschikt maken voor bewoning
Mogelijk hebben de gemeente, corporaties of andere partijen (bijvoorbeeld particulieren) panden in eigendom die, al dan niet na aanpassing, beschikbaar gemaakt kunnen worden voor bewoning. Mocht zich een pand aandienen dan kan op dat moment onderzocht worden of er behoefte is aan extra woonruimte voor statushouders en of het mogelijk is het pand hiervoor aan te wenden.

Kanttekening
Een kanttekening bij deze optie is, dat het voor de maximale termijn van 5 of 10 jaren is. Daarnaast moet gekeken worden of het gebouw met een aantal kleine ingrepen bouwkundig zo aan te passen is, dat deze voldoet aan de eisen die worden gesteld. Ook hier geldt dat er (professionele) begeleiding moet komen voor de statushouders.

Onzelfstandig huisvesten
Een van de opties is om meerdere alleenstaande (jonge) statushouders in één eengezinswoning te plaatsen (ander woongebruik). Met de gemeente zijn er de afgelopen periode gesprekken geweest met afgevaardigden van de corporaties en huurdersverenigingen om de (on)mogelijkheden te verkennen. Bij het onzelfstandig huisvesten zal in het kader van spreiden en mengen aangesloten worden bij de specifieke voorwaarden, zoals opgenomen op bladzijde 22 in het beleid Advies huisvesting arbeidsmigranten van 13 mei 2019. Bij de

uitvoering van deze maatregel wordt zowel naar de woningcorporaties als de gemeente als de particuliere markt gekeken.

Kanttekening
Het onzelfstandig huisvesten zal **tijdelijk** de druk op de sociale woningmarkt kunnen doen afnemen. Echter: de onzelfstandig wonende statushouders verhuizen gemiddeld binnen 1,5 tot 2 jaar vaak naar een andere woning. Bijvoorbeeld bij gezinshereniging. Deze vorm van huisvesten vraagt een investering van de betrokken partijen in de woningen om deze geschikt te maken voor kamergewijze verhuur.
De
andere woningen moeten uiteraard wel beschikbaar zijn. Als dit niet het geval is dan zal ook gekeken moeten worden naar alternatieven.

Particuliere initiatieven
Naast de corporaties bleken er in het verleden ook enkele particuliere initiatiefnemers te zijn voor de huisvesting van statushouders. Deze pandeigenaren willen hun pand verbouwen zodat zij hierin voor een aantal jaren een aantal statushouders kunnen huisvesten. Hierbij is het van belang dat clustering wordt vermeden en gekozen wordt voor een eventuele gemengde aanpak (zowel statushouders als andere woningzoekenden), om eventueel draagvlak te creëren. Hierbij zijn een aantal zaken van belang: begeleiding bij de bewoning (denk aan een conciërge of beheerder), overleg met de buurt, tijdelijkheid van de verhuur dient gewaarborgd en mogelijk overige voorwaarden van college en/of pandeigenaren. Voor het toevoegen aan de woningvoorraad of verbouw van bestaande panden zal naar verwachting een pakket aan ondersteuningsmaatregelen beschikbaar worden gesteld. De aangeboden ruimte moet wel voldoen aan de minimale wettelijke eisen voor huisvesting zoals die zijn vastgelegd in het Bouwbesluit. Verder stelt de gemeente vast of een aanvraag voldoet aan de SNF norm. De insteek is hierbij, dat per slaapkamer 1 volwassen persoon wordt gehuisvest.

Indien een dergelijke oplossing draagvlak geniet is het zaak om met pandeigenaren, provincie en rijk te kijken op welke wijze de businesscase sluitend kan worden gemaakt en de beschikbare subsidiestromen maximaal worden benut.

Kanttekening
Bij de huisvesting van statushouders door particulieren/derden moet kritisch gekeken worden naar de voorwaarden waaronder dit gebeurt. Anders lopen partijen het risico dat deze panden na de periode van huisvesting voor statushouders omgebouwd worden tot duurdere huurhuizen. Hiermee wordt een toename van het aantal woningen gecreëerd zonder dat hiervoor bijvoorbeeld de behoefte is aangetoond of wordt voldaan aan het aantal benodigde parkeerplaatsen op eigen terrein.

Tijdelijke woningen bouwen
Tenslotte is het mogelijk om tijdelijke woningen te bouwen. Uiteraard moet daar grond voor beschikbaar zijn. De partijen worden in staat gesteld om tijdelijke woningen voor statushouders te kunnen bouwen. Dergelijke woningen kunnen mogelijk zelfs langer van nut zijn, met het oog op de vraagdruk op de sociale huurmarkt in Waadhoeke.

Tijdelijke woningen zouden aldus:

- De huidige druk op de wachtlijst van woningzoekenden bij de corporaties versneld compenseren door statushouders onderdak te verlenen in tijdelijke woningen.
- Op de middellange termijn een gedeelte van de algemene toename in vraagdruk mede opvangen.
- Na de gebruiksperiode weer verwijderd kunnen worden zodat op lange termijn de voorraad sociale huurwoningen niet onnodig groot blijft.

Bij het bouwen van tijdelijke woningen is het van belang om een sluitende business case te kunnen maken. De mate waarin dat wel of niet haalbaar is, wordt mede bepaald door de periode dat de woningen voor statushouders gebruikt worden. Als uitgangspunt voor een gebruiksperiode gaan we in eerste instantie uit van een periode van 15 jaar.

Kanttekening
Bij de eventuele bouw van tijdelijke woningen in bestaande wijken, zullen de gemeente, corporaties, huurdersverenigingen, dorpsbelangen, wijk- en buurtraden elkaar hard nodig hebben gedurende het gehele realisatieproces. Geen van de partijen mag er dan alleen voor komen te staan. Er zal intensief en nauw samen opgetrokken moeten worden bij planning, organisatie, communicatie, realisatie en evaluatie.

Vervolg
Nadat het plan van aanpak is vastgesteld zullen de alternatieven worden uitgewerkt in uitvoeringsplannen. De kosten die hiermee gemoeid zijn zullen wij in een nader advies aan uw raad voorleggen.

Een thuis voor iedereen

Adviesrapport *interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen*

8 juli 2021

Een thuis voor iedereen

Adviesrapport *interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen*

8 juli 2021

Voorwoord

De huisvesting van aandachtsgroepen staat onder druk en de trend laat een verslechtering zien. Dat veel inwoners van Nederland geen (t)huis hebben is niet alleen een hard gelag voor deze mensen, het is ook voor de samenleving als geheel schadelijk. Een thuis begint met een huis en wanneer dit ontbreekt zijn de maatschappelijke kosten vaak uiteindelijk vele malen hoger. Hoe kan het gezamenlijke beleid voor de huisvesting van aandachtsgroepen beter? De 'Interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen' kreeg de opdracht de opgave te analyseren en voorstellen te doen voor verbetering.

Het realiseren van de woonvraag van aandachtsgroepen is een complexe opgave. Inhoudelijk complex: de vraag is nooit alleen een woning, vaak zijn er extra's nodig - begeleiding, een specifieke woonvorm, een prikkelarme omgeving. De aanpak van de opgave is eveneens complex. Om in de woonbehoefte van aandachtsgroepen te voorzien, is de inspanning van meerdere overheidslagen en maatschappelijke partijen nodig. En het vraagt een integrale benadering van het huisvestingsvraagstuk, gecombineerd met sociale vraagstukken als ondersteuning, zorg, inburgering en meedoen in de maatschappij. Het is dus één grote, geïntegreerde opgave. In de werkgroep met ondersteuning van een secretariaat hebben we de rode draden van de opgave ontrafeld.

We constateerden al snel dat het hard nodig is om met elkaar aan deze opgave te werken: het is een groot en urgent vraagstuk, dat inspanning vraagt van het Rijk, provincies en gemeenten. Maar ook van woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties en marktpartijen die allemaal een deel van de oplossing in handen hebben. Het vraagstuk wordt van jaar tot jaar eerder groter dan kleiner. We kunnen dit niet zonder vereende en goed geregisseerde krachten tot een goed resultaat brengen. Vandaar dat wij de opdracht als een 'maanmissie' hebben vertaald, geïnspireerd door de econome Mariana Mazzucato:

Hoe zorgen we er, als één overheid, voor dat in Nederland iedereen in 2030 een prettig en betaalbaar (t)huis kan hebben en zo een basis heeft om een bestaan te kunnen handhaven of op te bouwen?

Het gaat daarbij niet alleen om het oplossen van de huisvestingsopgave, maar ook om ervoor te zorgen dat er passende arrangementen zijn voor overheden en woningcorporaties (bijvoorbeeld bestuurlijk, financieel en juridisch) om werkelijk iedereen van een (t)huis te kunnen voorzien. Het betekent aandacht voor het individu en tegelijkertijd ook voor het collectief, om in een woongemeenschap en in een wijk de leefbaarheid voor iedere inwoner te kunnen borgen. Het betekent dat de Rijksoverheid ook kritisch naar het rijksbeleid moet kijken, zodat dat niet de veroorzaker is van de problemen die mensen ervaren bij het vinden van een goed (t)huis. In dit rapport kijken we naar de weg die we moeten afleggen om in 2030 onze missie waar te maken. We doen daarbij aanbevelingen voor de te nemen maatregelen voor zowel de korte als langere termijn.

Als werkgroep en secretariaat hebben we onderling veel plezier beleefd aan het werken aan deze opdracht. We hebben stevige discussies gevoerd die altijd opbouwend waren. Door het bij elkaar brengen van de betrokken departementen, de VNG, gemeenten en Aedes zat er niet alleen veel expertise aan tafel, maar hebben we ook meer inzicht in elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden gekregen. We hadden niet alleen oog voor beleid, maar zeker ook voor hoe we dit tot uitvoering kunnen brengen om iedereen, die dit nu mist, een goed (t)huis te geven. Als werkgroep hebben we klankbordgroepen georganiseerd en diverse professionals en bestuurders individueel gesproken om meer en gevarieerde inzichten en expertises te kunnen benutten. Iedereen die daar tijd voor vrij heeft gemaakt, zijn wij daar zeer dankbaar voor.

Als voorzitter was ik ook heel blij met mijn interbestuurlijke werkgroep en al helemaal erg blij met mijn interbestuurlijk samengestelde secretariaat, inclusief de schrijvers van dit rapport. In de bijlage zijn ze allemaal vermeld. Van mijn kant heel veel dank voor het harde werken van de afgelopen maanden. Het is niet aan ons om besluiten te nemen over de huisvesting en de benodigde randvoorwaarden. Wij hebben wel een nadrukkelijk advies: ga niet nog langer op dit onderwerp studeren en erover discussiëren: ga aan de slag! De urgentie is eenvoudigweg te hoog. En om deze boodschap nog meer kracht bij te zetten, onderschrijven de boegbeelden[1] die door het Rijk zijn aangesteld voor een aantal individuele aandachtsgroepen de integrale visie en adviezen in dit rapport.

Wij hopen dat de werkgroep in zijn opdracht is geslaagd. We wensen alle betrokkenen veel succes, wijsheid en volharding bij het werken aan de missie. Laten we er als één overheid en samen met alle publieke en private partijen voor zorgen dat iedereen in Nederland in 2030 kan wonen in een prettig en betaalbaar (t)huis en zo een basis heeft om een bestaan te kunnen handhaven of op te bouwen.

Bernard ter Haar
Voorzitter interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen

[1] Hans Adriani (voorzitter Taskforce Wonen en Zorg), Leen van Dijke en Bert Frings (boegbeelden aanpak dakloosheid ‘een (t)huis, een toekomst’), Jantine Kriens (bestuurlijk aanjager huisvesting statushouders).

Inhoudsopgave

1 **Managementsamenvatting** 11

2 **Inleiding** 17

3 **Rode draden: huisvesting aandachtsgroepen** 23
Algemeen beeld; omvang vraagstuk en spreiding 23
Overzicht van specifieke woonwensen 25
Beleid en samenwerking voor huisvesting aandachtsgroepen 29
Overzicht instrumenten en prikkels met ongewenste of onbedoelde gevolgen 30
Markt en overheid 31

4 **Maatregelen** 33
Spoedpakket 34
Nationale samenwerkingsagenda een thuis voor iedereen 41

5 **Epiloog** 45

Bijlagen 46
Opgave huisvesting per aandachtsgroep in vogelvlucht 47
Input voor nationale samenwerkingsagenda 62
Opdracht werkgroep 65
Overzicht lopende trajecten 69
Bronnenlijst 70
Lijst geraadpleegde personen 72
Samenstelling werkgroep en secretariaat 75

Betaalbaar en fijn wonen voor aandachtsgroepen met zorg en begeleiding

Maatregelen

Spoedpakket

Preventie

Verruiming aanbod

Financiën en regelgeving

Aanpak voor 18- tot 23-jarigen

Nationale samenwerkingsagenda

1

Managementsamenvatting

Voor iedereen is in 2030 een prettig en betaalbaar (t)huis beschikbaar. Met deze ambitie is de interbestuurlijkewerkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen aan de slag gegaan.
Hoe kan het gezamenlijke beleid voor de huisvesting van aandachtsgroepen beter? Als eerste stap zijn de aandachtsgroepen afzonderlijk geanalyseerd. Het is lastig om mensen in groepen in te delen - dit doet soms onvoldoende recht aan de situatie waarin iemand zich bevindt. Ook blijkt dat er geen uniforme manier is om de omvang en de demografische ontwikkeling van de aandachtgroepen te duiden. Om toch een beeld te geven:

- Ruim 500.000 arbeidsmigranten met de verwachting dat het aantal door vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt de komende jaren zal toenemen.
- Ongeveer 36.000 dak- en thuisloze mensen volgens de cijfers van het CBS.
- Ouderen, van wie het aantal 75-plussers, nu 1,4 miljoen, de komende decennia zal verdubbelen en waarvan een aanzienlijk percentage een specifieke woonzorgbehoefte heeft.
- Een lastig in aantal te schatten sociaal urgenten en dreigend daklozen.
- Een eveneens lastig in te schatten groep medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, waarvan ook rond de 100.000 zorgbehoeftige 75-plussers deel uitmaken.
- Een jaarlijkse variabele instroom van op dit moment ongeveer 11.000 statushouders.
- Ruim 700.000 (deels internationale) studenten in het hoger onderwijs waarvan ongeveer de helft uitwonend en ruim 500.000 studenten in het MBO waarvan circa 20% uitwonend is.
- Een gedifferentieerde groep van duizenden mensen die uitstromen uit een intramurale situatie.
- Naar schatting 60.000-70.000 mensen bij wie woonwagenbewoning onderdeel is van de culturele identiteit: woonwagenbewoners.

Grote urgentie

De werkgroep constateert een grote urgentie. De huisvestingsmogelijkheden voor aandachtsgroepen zitten in een trend van verslechtering in plaats van verbetering. Wanneer passende huisvesting ontbreekt, dreigt algauw een negatieve spiraal van sociale problemen. De maatschappelijke kosten voor opvang of voor het uiteindelijk oplossen van de effecten van bijvoorbeeld dak- en thuisloosheid zijn hoog. Dit geldt zeker voor de huisvestingsopgave van kwetsbare 18- tot 23-jarigen.

Integrale aanpak ontbreekt

De woonvraag van aandachtsgroepen blijkt een complexe opgave. Inhoudelijk complex: de vraag is nooit alleen een woning, maar vaak zijn extra's nodig zoals begeleiding, een specifieke woonvorm of een prikkelarme omgeving. Dit maakt de huisvestingsopgave voor aandachtsgroepen een integrale opgave: het gaat niet alleen over de juiste woning maar ook over een lage huurprijs, ondersteuning in de buurt, (mantel)zorg in de nabijheid, bestaanszekerheid en meedoen in de maatschappij. Om deze integrale opgave te realiseren, is inspanning van meerdere overheidslagen en maatschappelijke partijen nodig.

De werkgroep constateert dat juist deze coherente en integrale aanpak rond huisvesting van aandachtsgroepen ontbreekt. Het landelijk bijeenbrengen van de betrokken partijen in een interbestuurlijke werkgroep, ondersteund door een professioneel secretariaat, bleek van grote waarde te zijn. In korte tijd leidden de gezamenlijke kennis en de lokale praktijkervaring tot een goed inzicht in omvang, ontwikkelingen, het beleid en de stakeholders per aandachtsgroep.[2]

[2] Arbeidsmigranten, dak- en thuisloze mensen, ouderen, sociaal urgenten en dreigend daklozen, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, statushouders, studenten, uitstroom intramurale situatie en woonwagenbewoners.

Vervolgens identificeerden we vanuit deze integrale blik de rode draden en knelpunten. We vertaalden de rode draden uit de analyse van de situatie voor de verschillende doelgroepen naar een pakket aan maatregelen voor de korte termijn (2021-2022) en brachten dit samen in een integraal spoedpakket. Voor de langere termijn (tot 2030) stelt de werkgroep een nationale samenwerkingsagenda 'Een thuis voor iedereen' voor.

Rode draden uit de analyses

We geven een overzicht van de belangrijkste bevindingen uit de analyses van de situatie voor de verschillende doelgroepen:

Onvoldoende monitoring en ongelijke verdeling

Sturing op de woningmarkt vraagt inzicht in structurele cijfers. Een deel van de aandachtsgroepen is slecht in beeld. Partijen constateren bovendien dat aandachtsgroepen ongelijk verdeeld zijn doordat de sociale huurvoorraad sterk verschilt per gemeente. Mede omdat de maatschappelijke opvang en beschermd wonen-voorzieningen vaak zijn gevestigd in de centrumgemeente.

Toenemende zorgvraag en achterblijvende zorgbudgetten

Op lokaal niveau concentreren de aandachtsgroepen zich in een brede opgave. De ondersteunende budgetten voor de kwetsbare groepen zijn ontoereikend en zijn zodanig verdeeld, dat gemeenten een perverse financiële prikkel ervaren om deze groepen niet te huisvesten. Zij hebben het gevoel financieel gestraft te worden als zij deze groepen huisvesten, omdat de zorg- en ondersteuningsbudgetten niet direct of onvoldoende meebewegen. Ook woningcorporaties hebben hier in hun wijken en complexen last van. Zij kunnen weliswaar in de huisvesting voorzien, maar er is voor deze groep meer nodig dan alleen een dak boven het hoofd. Bij wonen hoort dan ook onmiddellijk zorg en begeleiding.

De investeringskracht van woningcorporaties is onvoldoende

Aandachtsgroepen hebben vooral behoefte aan een woning met een lage huurprijs die snel beschikbaar is. Er zijn te weinig van dergelijke woningen en bijbouwen is niet rendabel met een lage huurprijs. Woningbouwcorporaties geven aan dat zij onvoldoende investeringskracht hebben om voldoende sociale woningbouw mogelijk te maken. Doordat zowel woningcorporaties als gemeenten financieel krap zitten, is het ook extra ingewikkeld om betaalbare bouwlocaties te vinden. Dit laatste vraagt om stevige keuzes in de ruimtelijk ordening.

Leefbaarheid in de wijk staat onder toenemende druk

Een belangrijke randvoorwaarde is een goede leefbaarheid in wijken. Veel partijen wensen daarom een mix van dragende en vragende bewoners. Door het ontbreken van woningen met een lage huurprijs of juist een concentratie van woningen met een lage huurprijs in dezelfde buurten, is deze menging niet altijd mogelijk. In bepaalde wijken staat de leefbaarheid ernstig onder druk. Steeds meer woningcorporaties willen wel overgaan tot de bouw van midden huurwoningen en sociale koopwoningen en hopen dat de tijdelijk afgeschafte markttoets definitief verdwijnt.

Bestuurlijke samenwerking is hard nodig

De aanpak van de huisvestingsopgave vereist een gelijktijdige inspanning van meerdere bestuurslagen en over meerdere domeinen. Een effectieve aanpak van de woonzorgopgave voor aandachtsgroepen is ten eerste gebaat bij de erkenning van de complexiteit en deze tegemoet te treden met meer kennis en capaciteit dan nu voorhanden is. En ten tweede in het gelijktijdig meesturen en regisseren door overheidslagen als provincie en Rijk én het financieel faciliteren van de randvoorwaarden.

Uit alle analyses blijkt hoe ingrijpend de sociale problematiek is rond de huisvesting van doelgroepen. Er zijn dringend meer woningen nodig, maar daar kan het lenigen van de sociale nood niet op wachten. Om die reden stelt de werkgroep inhoudelijke maatregelen voor binnen een geregisseerde en gezamenlijke aanpak op de korte en langere termijn. Deze voorstellen zijn ter aanvulling op de acties die al op het terrein van de onderscheiden doelgroepen in gang zijn gezet, en beogen deze verder te versterken.

Spoedpakket

In het integrale spoedpakket dat we als werkgroep ontwikkelden, namen we maatregelen op die geen uitstel dulden en die op korte termijn effect kunnen hebben. Daarbij keken we zowel naar reeds ingezette maatregelen die gecontinueerd of geïntensiveerd kunnen worden als naar nieuwe maatregelen en het benutten van nieuwe kansen op de thema's: preventie, verruiming aanbod, financiën en regelgeving en aanpak 18- tot 23-jarigen. Daarvan benoemen we hieronder de belangrijkste concrete voorstellen.

Preventie

Voorkom dat mensen kwetsbaar worden en tot een aandachtsgroep gaan behoren. Dat kan door onder meer de volgende maatregelen:

- Blijf inzetten op het voorkomen van huisuitzettingen door huurachterstanden.
- Stop niet langer de volledige uitkering als een uitkeringsgerechtigde tijdelijk wordt opgenomen in een zorginstelling of in detentie moet.
- Probeer opname (in de GGZ) vaker te voorkomen door inzet van intensieve zorg aan huis waar mogelijk.
- Stimuleer samenwerking en gezamenlijke financiering van zorg- en ondersteuningsarrangementen voor thuiswonende ouderen.
- Sorteer zo veel mogelijk tijdig voor op uitstroom uit een intramurale-setting of detentie, zorg voor goede begeleiding naar een stabiele woonsituatie.
- Versterk het welzijnswerk in kwetsbare wijken en complexen om de veerkracht te versterken en een luisterend oor te organiseren voor dreigende problemen.

Verruiming aanbod

Probeer het aanbod te verruimen. De volgende acties dragen bij aan het beter benutten van de huidige mogelijkheden:

- Samenwonen met een sociale baat moet lonen: neem drempels weg zoals bij de huidige vormgeving van de kostendelersnorm.
- Maak het - binnen de kaders voor een goed verhuurderschap - efficiënter bewonen van bestaand vastgoed mogelijk. Bijvoorbeeld door woningdeling en splitsing, optoppen, etc.
- Bevorder tijdelijke huisvesting en tijdelijk gebruik van (voorlopig) ongebruikte locaties en gebouwen zonder woonbestemming.
- Zet in op het vergroten van het woningaanbod door als gemeente, op korte termijn, (betaalbare) locaties, leegstaande panden en andere herontwikkelings- en transformatielocaties in draagkrachtige wijken beschikbaar te stellen voor corporaties.
- Benut het Rijksvastgoedbedrijf bij het vergroten van het woonaanbod voor aandachtsgroepen en doe dit met een integrale aanpak.
- Bevorder doorstroming van senioren naar passende en betaalbare woningen en zet in op bewustwording en verleiding.
- Geef uitvoering aan de bestuurlijke afspraken rond nieuwbouw door corporaties. Dit houdt in dat binnen twee jaar alle locaties en vergunningen beschikbaar zijn voor de bouw van 150.000 sociale huurwoningen met huren onder de eerste aftoppingsgrens en dat er 10.000 flexwoningen worden gebouwd. De 150.000 sociale huurwoningen moeten vóór 1 juli 2025 opgeleverd zijn.
- Stel voor alle gemeenten een ondergrens in voor de woonvoorraad die beschikbaar is voor mensen met lage inkomens, waaronder mensen uit de aandachtsgroepen. Wij stellen 30% voor, waarbij dit percentage binnen vijf jaar bereikt moet worden. Onderscheid tussen grotere en kleinere gemeenten is acceptabel, mits dit regionaal wordt afgesproken en leidt tot voldoende sociale huurwoningen.

Financiën en regelgeving

Zorg voor voldoende (structurele) middelen voor gemeenten en woningcorporaties om de opgave aan te pakken. Dat kan bijvoorbeeld door de volgende maatregelen:

- Stel een structurele woningbouwimpuls in voor de bouw van betaalbare woningen en combineer dit meteen structureel volkshuisvestingsfonds voor de aanpak van wijken waar de leefbaarheid onder druk staat.
- Stel aan gemeenten voldoende middelen ter beschikking voor zorg, begeleiding, etc. van aandachtsgroepen die zij bereid zijn te huisvesten.
- Bevorder integrale zorg en ondersteuning door ontschotting van budgetten en regelgeving.
- Geef structurele financiële ruimte aan woningcorporaties door aanpassing of (deels) afschaffing van de verhuurdersheffing. Koppel hier harde resultaatafspraken aan.
- Geef woningcorporaties de flexibiliteit die nodig is om te werken aan een evenwichtigere verdeling van aandachtsgroepen over wijken.

Aanpak 18- tot 23-jarigen

Elk beleidsterrein hanteert zijn eigen leeftijdsgrenzen. Daardoor ontstaan gaten. Harmoniseer de regelgeving voor de groep 18- tot 23-jarigen, zodat zij een beroep kunnen doen op toeslagen om in huisvesting te voorzien. Maatregelen hierbij zijn:

- Gebruik bij alle departementen dezelfde leeftijdscategorieën. Harmoniseer het volwassenenregime vanaf 21 jaar.
- Verstrek voor 18- tot 21-jarigen, indien nodig, voldoende middelen voor levensonderhoud en huisvesting.
- Vergroot de mogelijkheden voor het huren van woningen met een huur boven de kwaliteitskortingsgrens voor kwetsbare jongeren uit deze groep.
- Zorg ervoor dat in de huurtoeslagsystematiek een gelijker speelveld komt voor de realisatie van zowel zelfstandige als onzelfstandige woonruimte.
- Creëer meer aanbod van woonplekken voor jongeren uit de groep van 18- tot 23-jarigen die zijn aangewezen op onzelfstandige woonruimte of zelfstandige woonruimte met een lage huurprijs.
- Stel (tijdelijk) de vier weken zoektermijn bij het aanvragen van een bijstandsuitkering voor kwetsbare jongeren buiten werking.
- Maak meer gebruik van initiatieven om - onder de waarborging van goed verhuurderschap - op korte termijn meer jongvolwassenen een dak boven het hoofd te kunnen bieden, bijvoorbeeld door ‘Friendscontracten’ (lees meer over de Friendswoning – pilot in Leiderdorp).

Nationale samenwerkingsagenda

Met een spoedpakket voor twee jaar zijn we er niet. Een (t)huis voor iedereen in 2030 vraagt langjarige inzet en de urgentie noopt om ook daarmee direct aan de slag te gaan.

Voor de langere termijn is de inzet om met een interbestuurlijke nationale samenwerkingsagenda te zorgen voor onder meer:

- Bestendigen van de acties die met het spoedpakket in gang zijn gezet.
- Voldoende woningen voor alle aandachtsgroepen inclusief doorstroming naar middenhuur en koopwoningen.
- Ondersteuning in het sociaal domein op het gebied van welzijnswerk en zorg.
- Het leefbaar en veerkrachtig houden van wijken.
- Een langjarig en resultaatgericht stappenplan dat wordt vastgelegd om te komen tot evenwichtige verdeling van (sociale huur-)woningen/mensen/budgetten over het land. Daarmee kan scheefgroei of een gebrek aan solidariteit worden afgezwakt.

Deze samenwerkingsagenda moet programmatisch gevuld worden en is in aanvulling op de acties die nu lopen zoals bij de huisvesting van statushouders en de bestuurlijke afspraken over wonen voor ouderen. Wat goed werkt willen we zeker behouden.

Het bereiken van de inhoudelijke doelen vraagt een langjarige inzet van gemeenten, provincies, woningcorporaties en het Rijk. De werkgroep beveelt daarom nadrukkelijk aan te werken met een nationale samenwerkingsagenda tot in ieder geval 2030 en direct aan de slag te gaan met het inrichten van het bijbehorende uitvoerende programma. Het is een agenda met een duidelijke set spelregels en afspraken, maar met de nodige flexibiliteit om in te spelen op bijvoorbeeld maatschappelijke ontwikkelingen en technologische innovatie. Zo'n samenwerkingsagenda is verre van vrijblijvend: de afspraken hebben dezelfde status als een bestuursakkoord. Het gaat uit van een gelijkwaardig partnerschap.

Aanpak

Er is geen tijd te verliezen. In de komende paar maanden, tot eind 2021, wordt in de zogeheten kwartiermakersfase onder andere gewerkt aan het bereiken van overeenstemming over het doel, de reikwijdte en het mandaat van de nationale samenwerkingsagenda. Ook moet de interbestuurlijke en interdepartementale governance worden uitgewerkt om tot heldere rolverdeling, verantwoordelijkheden en een (nog in te richten) werkorganisatie te komen. Afspraken over inzet, middelen en monitoring worden concreet vastgelegd.
Dit alles komt samen in een meerjarig en resultaatgericht stappenplan waarin helder staat wie wat doet.

Vanaf 2022 kan de uitvoeringsfase van start met het concreet uitvoeren van alle acties. We besteden aandacht aan het leren van elkaar via kennisuitwisseling en de gemaakte afspraken en ontwikkelingen worden gemonitord. Wanneer resultaten achterblijven, moet worden ingegrepen. De leden van de 'interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen' hebben een gezamenlijk gevoel van urgentie, vereende krachten en goede onderlinge samenwerking. Vanuit die basis stellen alle betrokken partijen zich beschikbaar om met elkaar te werken aan de missie om er als één overheid voor te zorgen dat iedereen in Nederland in 2030 kan wonen in een prettig en betaalbaar (t)huis en zo een basis heeft om een bestaan te kunnen handhaven of op te bouwen.

2

Inleiding

Vraag

Arbeidsmigranten, dak- en thuisloze mensen, ouderen, sociaal urgenten en dreigend daklozen, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, statushouders, studenten, uitstroom intramurale situatie en woonwagenbewoners. Op het oog heel diverse groepen. Gemeen hebben zij echter dat zij 'aandachtsgroep' zijn op de woningmarkt. Voor sommige van deze mensen met lage inkomens is er meer nodig om goed te kunnen wonen, bijvoorbeeld ondersteuning of zorg.

In het beleid worden vaak diverse aandachtsgroepen onderscheiden, maar in de praktijk blijkt dat niet altijd zo'n scherpe indeling. Regelmatig vallen mensen in verschillende categorieën. Iedere indeling is dus arbitrair. Overigens worden sommige aandachtsgroepen of de omvang daarvan gecreëerd door de overheid en/of bijvoorbeeld (zorg)instellingen. Ontwikkelingen als internationalisering van onderwijs en werk, flexibilisering van de arbeidsmarkt, extramuralisering, decentralisatie, vergrijzing of verschuivende ideeën over inclusieve samenleving hebben direct invloed op het soort en de omvang van de aandachtsgroepen. Die ontwikkelingen leiden tot een veranderende vraag naar huisvesting, zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht.

Geen huurwoning, wel dure noodopvang

Bukets moeder overlijdt als ze vier jaar oud is. Haar vader hertrouwt. Haar relatie met haar stiefmoeder is niet goed. "Ik was zo min mogelijk thuis", vertelt Buket. Op haar vijftiende komt ze onder toezicht van jeugdhulp. "Vanaf mijn achttiende logeerde ik bij familie en vrienden, ik had geen eigen woning." Ook stopt Buket met haar mbo-opleiding tot administratief medewerker. "Omdat ik nergens meer stond ingeschreven, kreeg ik geen zorgtoeslag meer. Ook het lesgeld moest ik aan DUO terugbetalen." Gevolg: Buket komt in de schulden. "Het waren geen stomme puberschulden, omdat ik teveel kleding had gekocht ofzo."

In 2017 raakt Buket zwanger. "Ik wilde gewoon heel graag weer een gezin vormen", vertelt ze. "Eerst woonde ik bij mijn vriend die nog bij zijn ouders woont, maar dat ging gewoon niet." Via het wijkteam komt ze bij een vrouwenopvang voor jonge moeders terecht. Maar de gemeente sluit na drie maanden de deuren uit kwaliteits- en veiligheidsoverwegingen. Een urgentieverklaring voor een huurwoning zou een groot deel van Bukets problemen oplossen. Maar de gemeente wijst haar aanvraag af. Er volgt een onrustige periode, waarin ze is aangewezen op maatschappelijke opvang. Een duurzame oplossing blijft uit. Na drie pogingen krijgt Buket – ze heeft inmiddels een tweede kind – alsnog een huurwoning toegewezen. Maar dan zijn de maatschappelijke kosten en het leed al behoorlijk de pan uit gerezen.

Sinds Buket haar eigen huis heeft, gaat het veel beter met haar gezin. "Zo blij ben ik met mijn woning", vertelt ze. En ze heeft weer perspectief: ze heeft een opleiding opgepakt. De enige hulp die ze krijgt, is individuele begeleiding. Die wordt stukje bij beetje afgebouwd. Totale kosten? 4.800 euro per jaar.

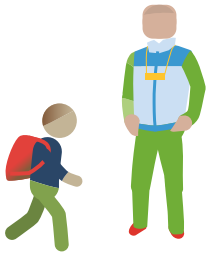
Bron: Programma Sociaal Domein

De hoeveelheid mensen die niet alleen (een passende) woonruimte zoekt, maar ook ondersteuning of zorg nodig heeft, is niet echt te sturen. Door de vergrijzing groeit de vraag naar seniorenwoningen, bij voorkeur in de buurt waar men al woont en die ook betaalbaar zijn. Als dat niet voor handen is, komt het vaak voor dat senioren in grote woningen blijven wonen en de doorstroom op de woningmarkt stagneert. Mede door de vergrijzing neemt op de arbeidsmarkt de behoefte aan arbeidsmigranten toe, en zo stijgt de druk op de woningmarkt. De instroom van asielzoekers en daarmee statushouders is sterk afhankelijk van internationale ontwikkelingen en afspraken. Door het tekort aan beschikbare woonruimte ontstaat verdringing onder aandachtsgroepen en tussen aandachtsgroepen en reguliere woningzoekende in het laagste segment. Ook zet het de leefbaarheid in veel wijken onder druk en kan het draagvlak voor de huisvesting van bepaalde groepen afnemen.

Aanbod

Het woningaanbod daalt al jaren omdat er structureel te weinig is gebouwd voor alle inwoners van Nederland. Hierdoor zit de woningmarkt op slot en hebben mensen die in een sociale huurwoning wonen geen alternatief. Ze kunnen niet doorstromen naar een andere woonruimte, waardoor er steeds minder sociale huurwoningen vrijkomen. De sociale huurwoningen die wel vrijkomen gaan relatief (en absoluut) steeds vaker naar (kwetsbare) huishoudens met een laag inkomen; de aandachtsgroepen. Als verhoudingsgewijs teveel van deze kwetsbare huishoudens in één buurt komen wonen, zet dit de leefbaarheid in en draagkracht van de buurt onder druk.

Werden er in 2015 nog zo'n 224.000 sociale huurwoningen aan een nieuwe huurder (mutatie) verhuurd door woningcorporaties, in 2019 waren dat er nog maar 168.000. De kans is groot dat het aantal toewijzingen in 2020 alleen nog maar verder is gedaald en in 2021 zal blijven dalen. Gaan we uit van die gemiddelde daling van 7% per jaar tussen 2015 en 2019, dan zal het aantal toewijzingen in 2020 op zo'n 156.000 en in 2021 op 145.000 liggen.

Beschikbare locaties om snel te bouwen zijn over het algemeen een struikelblok. In het ruimtelijk-ordeningsbeleid zijn veel vraagstukken steeds maar vooruit geschoven. Ook milieunormen, procedures en het gebrek aan menskracht om te bouwen zijn veelgenoemde remmende factoren. Herbestemmen van gebouwen (rijks-, gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed) met een andere functie naar wonen kan een optie zijn, maar is soms ook kostbaar en tijdrovend. Veel woningen bijbouwen is vooral een lange-termijnoplossing, die de grote acute problematiek nu niet oplost. We hebben dus te maken met een neerwaartse spiraal die lastig te stoppen is, tenzij we voor de korte termijn alternatieven creëren voor mensen die wooncarrière willen en kunnen maken.

De politieke aandacht voor de woningmarkt heeft een duidelijke en snelle ontwikkeling doorgemaakt. Het idee dat de woningmarkt 'af' zou zijn, is in de politieke arena omgeslagen in een roep om juist meer investeringsruimte, regulering en regie. En er leeft een brede vraag naar een nieuwe minister van of voor wonen. De afgelopen jaren is door het ministerie van BZK, dat verantwoordelijk is voor de woningmarkt, vooral ingezet op het aanhalen van de banden met alle spelers op de woningmarkt. Dat heeft onder meer geleid tot zes woondeals en afspraken met Aedes en VNG om versneld 150.000 betaalbare sociale huurwoningen te bouwen. Met de provincies zijn afspraken gemaakt over het ophogen van de plancapaciteit. Ook dat moet ervoor zorgen dat er meer woningen gebouwd worden. Daarnaast moet er beter rekening worden gehouden met de kwalitatieve opgave die per regio kan verschillen, denk bijvoorbeeld aan regio's met sterke bevolkingsdaling en/of vergrijzing. Er is fors geïnvesteerd in plannen voor de bouw van meer woningen en in het verbeteren van de leefbaarheid en de kwaliteit van woningen in kwetsbare gebieden. Het duurt echter altijd lang voordat plannen leiden tot daadwerkelijke realisatie van meer woningen. Vooral na 2025 komt de woningbouw pas echt op gang en wordt daarmee naar verwachting het tekort ingelopen. Dat komt niet alleen de reguliere woningzoekenden ten goede, maar natuurlijk ook de aandachtgroepen.

Financiën en regelgeving

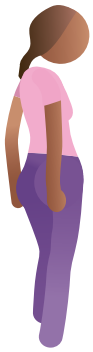
Gemeenten bieden binnen het sociaal domein zorg en ondersteuning vanuit de Jeugdwet, Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In de periode 2015-2019 is vooral een stijging te zien van het gebruik van voorzieningen binnen de Wmo en de Jeugdzorg, zo blijkt uit de publicatie 'Voorzieningen in 3D' uit 2021 van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Behalve politieke overwegingen om wel of niet meer sociale huurwoningen in een gemeente te laten bouwen, kan ook het effect op de gemeentefinanciën een (perverse) rol spelen. De meeste aandachtsgroepen hebben naast een woning ook flankerende ondersteuning of zorg nodig. Een deel van die steun wordt gefinancierd vanuit de Wmo. Via het gemeentefonds ontvangen gemeenten middelen om dit te bekostigen. Bij de verdeling van deze - vrij besteedbare - middelen wordt onder andere rekening gehouden met de sociale structuur van een gemeente. Gemeenten met een zwakke sociale structuur ontvangen relatief meer middelen dan die met een sterke sociale structuur. Gemeenten geven echter aan dat de budgetten onvoldoende meebewegen met de huisvesting van meer personen met een zorg- of ondersteuningsvraag.

De investeringskracht van woningcorporaties zal in de komende jaren in toenemende mate ontoereikend zijn om aan al hun opgaven te voldoen. Dit is onderzocht door de ministeries van BZK, EZK, FIN en branchevereniging Aedes in hun onderzoek 'Opgaven en Middelen' (2020). Dit onderzoek wijst uit dat woningcorporaties onvoldoende investeringskracht hebben om sociale woningbouw mogelijk te maken en verantwoord te exploiteren. In het onderzoek is beperkt rekening gehouden met een uitbreiding van de voorraad goedkope woningen (tot de kwaliteitskortingsgrens). Mocht die opgave op basis van dit rapport groter zijn dan waarmee rekening is gehouden in het hierboven genoemde onderzoek Opgave en Middelen dan betekent dat automatisch een groter financieel gat: nieuwe huurwoningen met een huurprijs tot de kwaliteitskortingsgrens hebben een onrendabele top die ongeveer twee keer zo groot is als huurwoningen met een huurprijs rond de aftoppingsgrens. Ook voor geclusterde woonvormen is sprake van een groter onrendabel deel, omdat daar vaak een gemeenschappelijke ruimte bij hoort.

'Het huisvesten van aandachtsgroepen is een crisis in slow motion' – *Jantine Kriens (bestuurlijk aanjager huisvesting statushouders)*

Samen

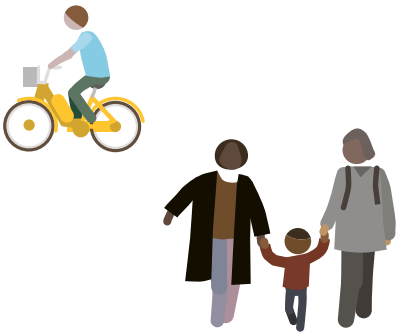
De gemeentelijke ervaring leert dat in gezinssituaties waar meerdere sociale problemen spelen (multiproblematiek), die hoge sociale kosten met zich mee brengen, vrijwel altijd een schulden- en een huisvestingsvraagstuk speelt. Dit illustreert dat de woningvraag van diverse aandachtsgroepen een complexe opgave is. Inhoudelijk complex omdat de vraag nooit alleen een woning is, maar er extra's nodig zijn: begeleiding, een specifieke woonvorm een prikkelarme omgeving. De aanpak van de opgave is eveneens complex. Om de woonbehoefte van aandachtsgroepen in te vullen is de inspanning van meerdere overheidslagen en maatschappelijke partijen nodig. En het vraagt een integrale benadering van het huisvestingsvraagstuk, gecombineerd met sociale vraagstukken als ondersteuning, zorg en meedoen in de maatschappij. Het verdelen van de sociale woningbouw over het land of een regio is ook een verdeelvraagstuk.

Decentralisatie sociaal domein

In de afgelopen jaren heeft er een omvangrijke stelselwijziging plaatsgevonden in het sociaal domein: de decentralisaties van jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en (arbeids)participatie. Zo hebben gemeenten sinds 1 januari 2015 via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) de taak om zorg te dragen voor de ondersteuning en begeleiding van hun inwoners. Daarbij werd beschermd wonen een nieuwe wettelijke taak voor gemeenten. Gemeenten dragen de verantwoordelijkheid om mensen met psychische problemen een beschermde woonomgeving met (op participatie gerichte) ondersteuning te bieden. Deze decentralisatie wordt gekenmerkt door het streven naar sociale inclusie en een breed gedeelde wens om zorg en ondersteuning zoveel als mogelijk te 'vermaatschappelijken' en in de eigen omgeving te organiseren. Om psychisch kwetsbare mensen meer volwaardig te laten deelnemen aan de maatschappij kan hulp het beste worden geboden vanuit een thuisomgeving in de eigen wijk.

De 43 centrumgemeenten maatschappelijke opvang & beschermd wonen ontvangen sinds 1 januari 2015 de financiële middelen voor deze taken vanuit het gemeentefonds. Per 1 januari 2022 wordt gestart met de doordecentralisatie van beschermd wonen en krijgt iedere gemeente een eigen budget. Dat betekent dat niet alleen de 43 centrumgemeenten, maar alle 355 gemeenten zich volledig gaan inzetten voor inwoners die in aanmerking komen voor beschermd wonen. Een besluit over de doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang zal in 2026 worden genomen. De decentralisatie van het sociaal domein is dus nog volop ontwikkeling. Een cruciale opgave voor alle gemeenten is het beschikbaar hebben van voldoende woningen voor deze kwetsbare doelgroepen. Samen met de ambulantisering van de GGZ wordt er een steeds groter beroep gedaan op gemeenten om kwetsbare mensen te huisvesten en hen op een goede manier in de thuisomgeving te helpen.

Leeswijzer

We starten met de rode draden die voortkomen uit de analyse van de afzonderlijke aandachtsgroepen. Dat zijn de arbeidsmigranten, dak- en thuisloze mensen, ouderen, sociaal urgenten en dreigend daklozen, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, statushouders, studenten, uitstroom intramurale situatie en woonwagenbewoners. De rode draden hebben betrekking op het algemene beeld, de omvang van het vraagstuk en de spreiding, een overzicht van specifieke woonwensen, een beeld van wat dit betekent voor beleid en samenwerking, een overzicht van instrumenten en prikkels die ongewenste of onbedoelde gevolgen hebben en tot slot de relatie tussen de markt en de overheid.

In het deel daarna doen we op basis van die rode draden aanbevelingen voor te nemen maatregelen. Deze zijn onderverdeeld in een spoedpakket en een integrale nationale samenwerkingsagenda ‘Een thuis voor iedereen’. Het spoedpakket bestaat uit activiteiten die deels nu al plaatsvinden en waar zeker onverminderd aandacht en energie naar moet blijven uitgaan. En deels zijn het nieuwe adviezen. De nationale samenwerkingsagenda gaat over de uitwerking van de adviezen in dit rapport en hoe deze kunnen landen in een duurzame structuur waarbinnen de directe spelers – gemeenten, corporaties, provincies en het Rijk – de komende tien jaar kunnen zorgen dat de huisvesting, ook voor aandachts-groepen, wordt gerealiseerd.

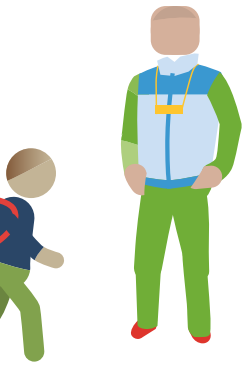
We sluiten af met een epiloog. In de bijlagen staan de analyses per aandachtsgroep en extra input voor de samenwerkingsagenda, de samenstelling van de werkgroep en een bronnenlijst. Dit rapport bevat geen financieel beeld van de voorstellen tot 2030. Het bleek onmogelijk om de complexe analyse van maatschappelijke kosten en baten te kunnen maken binnen het tijdsbeslag van deze werkgroep. Dit is dus nog een opgave voor de komende periode.

3

Rode draden: huisvesting aandachtsgroepen

Als eerste stap zijn de aandachtsgroepen afzonderlijk geanalyseerd. Het is lastig om mensen in groepen in te delen - dit doet soms onvoldoende recht aan de situatie waarin iemand zich bevindt. Ook blijkt dat er geen uniforme manier is om de omvang en de demografische ontwikkeling van de aandachtgroepen te duiden. Om toch een beeld te geven:

- Ruim 500.000 arbeidsmigranten waarvan de verwachting is dat het aantal door vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt de komende jaren zal toenemen;
- Ongeveer 36.000 dak- en thuisloze mensen volgens de cijfers van het CBS.
- Ouderen, van wie het aantal 75-plussers, nu 1,4 miljoen, de komende decennia zal verdubbelen en waarvan een aanzienlijk percentage een specifieke woonzorgbehoefte heeft.
- Een lastig in aantal te schatten sociaal urgenten en dreigend daklozen.
- Een eveneens lastig in te schatten groep medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, waarvan ook rond de 100.000 zorgbehoeftige 75-plussers deel uitmaken.
- Een jaarlijkse variabele instroom van op dit moment ongeveer 11.000 statushouders.
- Ruim 700.000 (deels internationale) studenten in het hoger onderwijs waarvan ongeveer de helft uitwonend en ruim 500.000 studenten in het MBO waarvan circa 20% uitwonend is.
- Een gedifferentieerde groep van duizenden mensen die uitstromen uit een intramurale situatie.
- Naar schatting 60.000-70.000 mensen bij wie woonwagenbewoning onderdeel is van de culturele identiteit: woonwagenbewoners.

In de bijlage staat de analyse per aandachtsgroep. Iedere indeling van aandachtsgroepen is arbitrair, maar wat hen allen bindt, is dat een dak boven het hoofd meestal niet voldoende is om goed te kunnen leven en een thuis te hebben. Vaak is tijdelijke of structurele ondersteuning of zorg nodig. Uit de analyse van de verschillende aandachtsgroepen halen we de volgende rode draden die we hieronder nader uitwerken:

- Algemeen beeld: omvang vraagstuk en spreiding
- Overzicht van specifieke woonwensen
- Beleid en samenwerking voor huisvesting aandachtsgroepen
- Overzicht van instrumenten en prikkels die ongewenste of onbedoelde gevolgen hebben

ALGEMEEN BEELD; OMVANG VRAAGSTUK EN SPREIDING

Sturing op de woningmarkt vraagt inzicht in structurele cijfers

Het Rijk heeft nu redelijk goed zicht op het landelijk aantal feitelijk daklozen, ouderen, statushouders, studenten en uitstroom uit intramurale voorzieningen. Per gemeente kan goed worden aangegeven hoeveel sociaal- en medisch-urgenten zij huisvesten, mits er een huisvestingsverordening is.

Voor een deel van de aandachtsgroepen ontbreken echter specifieke cijfers

Of het zijn globale inschattingen, doordat de afbakening van de aandachtsgroepen en hun woningvraag wisselend in beeld is. Dat heeft voor een deel te maken met een gebrek aan onderzoek en eenduidigheid van databestanden. Een belangrijke verklaring is ook gelegen in de kwantitatieve fluctuatie van aandachts-groepen. Externe omstandigheden zoals oorlog, crisis, weinig perspectief op werk in sommige andere Europese landen, coronamaatregelen en beschikbare zorg veroorzaken grote schommelingen. Bijvoorbeeld in het aantal statushouders, arbeidsmigranten, dreigend dak- en thuislozen, en sociaal en medisch urgenten. Nederland krijgt bovendien meer en meer te maken met fluctuaties in vraag op de woningmarkt (‘vlottendheid’), zo blijkt uit het WRR rapport ‘Samenleven in Verscheidenheid’ (2020).

Overheidsbeleid of veranderende visies rond de opvang van kwetsbaren zijn van invloed op de omvang van aandachtsgroepen

Door bijvoorbeeld de visie op een beschermd thuis van de adviescommissie 'Toekomst beschermd wonen' (2015), het langer zelfstandig wonen (zoals onder meer beschreven in het programma Langer Thuis) ligt er de afgelopen jaren een groter accent op het zelfstandig wonen van groepen inwoners die voorheen in een intramurale woonvoorziening verbleven. Dat heeft gevolgen voor de woningmarkt en de behoefte aan zorg en ondersteuning vanuit de gemeente.

Door de toenemende zorgvraag en achterblijvende zorgbudgetten stagneert de huisvesting van aandachtsgroepen

De ondersteunende budgetten voor deze kwetsbare groepen lijken ontoereikend te zijn. Bovendien zijn ze zodanig verdeeld, dat gemeenten een perverse financiële prikkel ervaren om deze groepen te huisvesten. Zij hebben het gevoel financieel gestraft te worden als zij deze groepen huisvesten, omdat de zorg- en ondersteuningsbudgetten niet direct of onvoldoende meebewegen. Ook woningcorporaties hebben hier in hun wijken en complexen last van, omdat zij weliswaar in de huisvesting kunnen voorzien, maar naast wonen is er voor deze groep meer nodig dan alleen een dak boven het hoofd. Bij wonen hoort dus onmiddellijke zorg en begeleiding.

Gebrek aan geld zet bouw sociale huurwoningen onder druk

Doordat zowel woningcorporaties als gemeenten financieel krap zitten, is het extra ingewikkeld om bouwlocaties te vinden. Woningcorporaties kunnen niet zoveel betalen voor de grond en de gemeenten hebben een probleem als de grondexploitatie negatief uitvalt. Dat heeft te maken met de onrendabele top. De investering - de stichtingskosten voor een sociale huurwoning - ligt gemiddeld boven de €200.000. Aanvangshuren van circa €610 (prijspeil 2019) zijn inmiddels geen uitzondering bij nieuwbouw, maar zijn tegelijkertijd ook lager dan enkele jaren geleden. Deze aanvangshuren zorgen voor een onrendabele investering van gemiddeld €120.000 bij de stichtingskosten.

Corporaties hebben ook een grote verduurzaamingsopgave. Een hogere energiekwaliteit van de woning verlaagt de energiekosten voor de huurder sterk, maar levert de corporatie geen extra rendement op. Overigens is de gemiddelde huurprijs van een sociale huurwoning op dit moment ongeveer €541, blijkt uit de Staat van de Corporatiesector (2020, p. 51).
In het algemeen is de verwachting dat de kostenontwikkeling hoger is dan de inflatie, terwijl de huurontwikkeling op lange termijn de inflatie zal volgen. Daardoor wordt – zeker bij woningen die een hoge investering kennen, zoals geclusterde woonvormen – niet altijd de volledige investering terugverdiend en ontstaat er een zogenaamde onrendabele top. Deze gaat ten koste van het eigen vermogen van de corporatie (zie ook het eerdergenoemde onderzoek Opgaven en Middelen uit 2020). Tevens maakt die groeiende onrendabele top het ingewikkelder om, zonder bodempercentage, voldoende aandeel sociale huur in projecten te realiseren. Er is een financiële prikkel om het aandeel sociaal te minimaliseren of door het via een omweg door ontwikkelaars zelf te laten doen (fake sociale huur). Daarnaast worden er ook sociale huurwoningen onttrokken aan de sociale woningmarkt door verkoop of door een dusdanig grote huurstijging dat deze in de vrije sector komen te vallen. Een oplossing voor het tekort en de ongelijke verdeling van (sociale huur-) woningen komt hierdoor niet dichterbij.

De schaarste aan sociale huurwoningen is ongelijk verdeeld over het land

De ongelijke verdeling over het land van de schaarste aan sociale huurwoningen en de diverse kwetsbare groepen die aanspraak maken op sociale huurwoningen - en de daarbij horende benodigde financiële middelen (zoals voor woningbouw, zorg en ondersteuning) - is een samenhangend, landelijk, vraagstuk en vraagt ook om een oplossing op dat schaalniveau en een goede samenwerking tussen de verschillende overheidslagen, woningcorporaties en partijen uit het sociaal domein.

OVERZICHT VAN SPECIFIEKE WOONWENSEN

Het landelijk woontekort stijgt van 279.000 woningen in 2021 naar 900.000 woningen in 2030, dit woningtekort treft aandachtsgroepen evenzeer. Naast het generieke tekort aan woningen, gelden voor de aandachtsgroepen bijzondere wensen die leiden tot specifieke lacunes op de woningmarkt.

- **Lage huurprijs**
  Een groot deel van de mensen uit aandachtsgroepen kunnen zich maximaal een huurwoning met een prijs onder de kwaliteitskortingsgrens (het bedrag tot waar huurtoeslagontvangers een deel van de huurprijs voor 100% krijgen gecompenseerd door de overheid: in 2021 is de grens € 442,46) veroorloven om in hun andere noodzakelijke kosten te voorzien, blijkt uit de inkomenscriteria van NIBUD (2019). Er is sprake van een stapeling en verdringing van doelgroepen voor dezelfde woningen in dezelfde prijscategorie. De constatering is dat het aantal mensen in aandachtsgroepen stijgt, maar het aantal woningen in dat prijssegment geen gelijke tred houdt.

  Het ministerie van BZK zet in op verhoging van de woningbouwproductie naar 900.000 woningen in de komende tien jaar. In september 2020 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen BZK, AEDES en VNG voor de bouw van 150.000 sociale huurwoningen onder de eerste aftoppingsgrens[3] en

[3] De aftoppingsgrens voor één- en tweepersoonshuishoudens bedraagt in 2021 € 633,25 en € 678,66 voor huishoudens die uit drie of meer personen bestaan. Huishoudens met een oudere, alleenstaanden en gehandicapten krijgen van het huurdeel boven de aftoppingsgrens 40% vergoed.

10.000 flexwoningen. Afgesproken is dat de bouw van de 150.000 woningen start binnen twee jaar en dat woningen uiterlijk 1 juli 2025 worden opgeleverd. Voor de 10.000 flexwoningen is de inzet dat deze woningen binnen twee jaar worden gerealiseerd. De totale nieuwbouwopgave voor sociale huurwoningen tot 2030 is uitgerekend op 250.000 woningen. Door de schaarste aan woningen ervaren met name de grote steden en centrumgemeenten grote druk op de sociale huisvesting. Zij voelen zichzelf daardoor genoodzaakt om strikte regels te hanteren om de omvang van urgenten beheersbaar te houden en reguliere woningzoekenden de kans te geven om in aanmerking te komen voor een vrijgekomen sociale huurwoning.

- **Niet-reguliere woningen**
  Verschillende aandachtsgroepen stellen eisen aan hun woning die afwijken van de standaard. Rolstoeltoegankelijk, levensloopgeschikt, klein, of juist extra kamers vanwege de gezinsgrootte (meer dan drie kinderen), groepswonen of een geclusterd wooncomplex waar ook een ontmoetingsruimte aanwezig is. Deze eisen kunnen de woning duurder maken, zeker als slechts een huurprijs betaald kan worden onder de aftoppingsgrens. Bij statushouders zijn er bijvoorbeeld ook zeer grote gezinnen (met meer dan zeven kinderen) waar moeilijk een woning voor te vinden is. Bij specifieke woonbehoeften (zoals woon-zorg combinaties, ongedeelde woonruimten met gezamenlijke ontmoetingsruimten, huur onder de kwaliteitskortingsgrens) zijn de onrendabele toppen (nog) groter dan bij 'gewone' sociale huurwoningen.

  Vooral wanneer kwetsbare groepen niet vanzelfsprekend opgenomen zijn of worden in een gemeenschap, is extra inzet nodig. Om eenzaamheid, sociaal isolement of uitsluiting te voorkomen, zo ervaren partijen in de praktijk, is extra aandacht nodig voor gemeenschapsopbouw in de wijk of in een complex. Deze 'welzijnsfunctie' is niet vanzelfsprekend belegd bij een partij: niet in de financiering en niet in de uitvoering. Om wijken en complexen leefbaar te houden en het (weer) zelfstandig wonen van inwoners met kwetsbaarheden goed te ondersteunen, is voor deze functie primair meer aandacht en geld nodig. Op langere termijn wordt daarmee wellicht juist geld bespaard, blijkt uit rapporten van Ecorys en RIGO (2020).

- **Woning plus ondersteuning: samenhang andere domeinen en wetgevende kader**
  De toewijzing van een woning gaat voor verschillende aandachtsgroepen gepaard met een ondersteuningsarrangement op bijvoorbeeld inkomen, daginvulling, algemene dagelijkse verzorging of huishoudelijke ondersteuning. Dit geldt ook voor langer zelfstandig wonende ouderen, dus niet alleen bij woningtoewijzing.

  De financiering en toewijzing van deze ondersteuning valt onder wettelijke kaders zoals de Wmo, en/of Jeugdwet, Participatiewet, Toeslagen, en/of Wet langdurige zorg en/of Zorgverzekeringswet. De behoefte aan samenhang maakt een nauwe afstemming tussen partijen als gemeenten, zorg- en welzijnspartijen, woningcorporaties en marktpartijen noodzakelijk. Deze samenwerking en afstemming ontstaat niet vanzelf. Kosten en baten van een interventie liggen ook lang niet altijd bij dezelfde partij.

"De doelgroep heeft ook last van zelfstigma, ze maken zich druk over reacties uit de wijk als ze ergens komen wonen. Uit onderzoek in de regio Haarlem blijkt dat de onderlinge acceptatie in volkse buurten groot is en aandachtsgroepen in de wijk 'normaal' gevonden worden. Te vaak wordt er vanuit de ogen van beleidsmakers gekeken." – *Dr. Nienke Boesveldt, onderzoeker UvA Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen*

- **Ruimtelijk: locaties en spreiding**
  Het huisvesten van verschillende doelgroepen vraagt ook om ruimtelijke randvoorwaarden. Om wijken leefbaar te bouwen en te houden is het nodig om niet alle kwetsbare huurders in dezelfde, vaak qua leefbaarheid kwetsbare, wijken te huisvesten. Bij het huisvesten van aandachtsgroepen wordt daarom, zoveel mogelijk, gekeken naar een mix van mensen van verschillende achtergronden en met verschillende capaciteiten: de vragende en dragende bewoners. Zowel op gemeenteniveau, wijkniveau als complexniveau. Dit is vaak een lastige puzzel, omdat de goedkope sociale huurwoningen vaak in de kwetsbare wijken staan en daar ook de meeste mutaties zijn. Om deze balans te bereiken zou dit vraagstuk regionaal en zelfs landelijk bekeken moeten worden. In bepaalde wijken vindt een te grote concentratie van kwetsbare doelgroepen plaats en staat de veerkracht van de wijk zwaar onder druk. In deze wijken moet ook ruimte zijn voor woningen voor mensen met hogere inkomens. En in wijken met veel middeninkomens en hogere inkomens moet ook ruimte zijn voor lagere inkomens.

  Het is de taak van gemeenten om, in samenwerking met onder andere politie, zorgorganisaties, welzijnsorganisaties en woningcorporaties, wijken leefbaar te houden. Beeldvorming over en acceptatie en participatie van aandachtsgroepen is binnen lokale gemeenschappen vaak problematisch (NIMBY- effect). Door de concentratie van bepaalde typen huisvesting en groepen in wijken ervaren inwoners en gemeenten dat het draagvlak voor bepaalde groepen in deze wijken onder druk kan komen te staan. Gemeenten deden veel ervaring op door met inwoners van wijken in gesprek te zijn en te blijven. Als dit goed gaat, ontstaat er vaak draagvlak of begrip.
  Naast de behoefte aan menging van dragende en vragende bewoners in complexen, wijken en dorpen, vragen sommige andere doelgroepen juist locaties die op afstand staan van reguliere woonwijken. Vanwege de behoefte aan een prikkelarme omgeving zoals de *Skaeve Huse* of de behoefte aan ruimte voor de eigen leefstijl, bijvoorbeeld woonwagenstandplaatsen.

Skaeve Huse - Oplossing ernstige woonoverlast

Skaeve Huse in Rotterdam is een bijzondere woonvorm voor bewoners van de stad die zich niet aan een gewone woonomgeving kunnen of willen aanpassen. In het Skaeve Huse wonen zij onder begeleiding, in een rustige omgeving, met weinig prikkels van buitenaf. Zo zorgen zij ervoor dat woonoverlast wordt voorkomen en dat de rust in straten en woonbuurten terugkeert. Skaeve Huse is niet bedoeld als 'eindstation' - de bewoners kunnen op termijn terugkeren naar woonwijken. Dit gebeurt alleen als ze geen woonoverlast meer veroorzaken.

Bron: Skaeve Huse, Rotterdam.nl

- **Snel en flexibel**
  Voor een deel van de aandachtsgroepen geldt dat zij behoefte hebben aan snel beschikbare woningen, waarbij de huisvesting voldoet voor de korte termijn. Er is een tekort aan sociale huurwoningen en het duurt een onwenselijk lange tijd (dikwijls tien jaar of meer vanaf planvorming) om permanente woningen bij te bouwen. Een deel van de aandachtsgroepen lijkt bij gebrek aan woonruimte meer gebaat te zijn bij snelle huisvesting als tussenstap naar een definitieve huisvesting. Dit kan op korte termijn gefaciliteerd worden met flexwoningen. Dit geldt bijvoorbeeld voor (dreigend) daklozen en voor alleengaande statushouders van wie het gezin later nareist. De ervaring is dat, als deze basale vorm van huisvesting niet aanwezig is, de persoonlijke en maatschappelijke kosten voor opvang of door de cumulatie van problemen als gevolg van dakloosheid, groter worden. Van belang is dat er een ‘ijzeren voorraad’ komt waarbij de beschikbare woonvoorzieningen flexibel zijn in te zetten voor diverse aandachtsgroepen. Daarbij is een goede mix van reguliere woningzoekenden én verschillende aandachtsgroepen van belang.

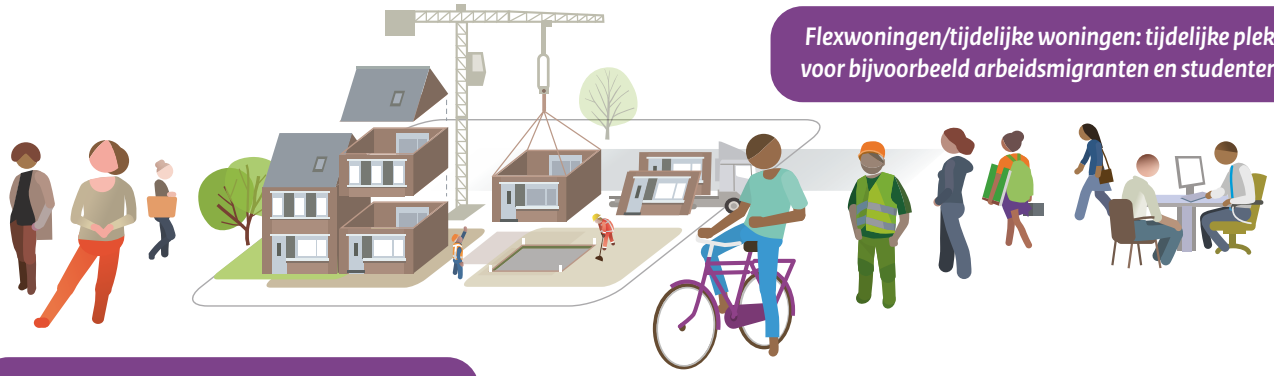

Woonwensen en aandachtsgroepen

Kleinere woningen of kamers met gedeelde voorzieningen bijvoorbeeld voor: sociaal urgenten, dak- en thuisloze mensen

Flexwoningen/tijdelijke woningen: tijdelijke plek voor bijvoorbeeld arbeidsmigranten en studenten

Klassieke eengezinswoning: voor bijvoorbeeld statushouders en uitstromers

Woonhofje/geclusterd wonen/woonwagens: wonen met centrale ontmoetingsruimte voor bijvoorbeeld ouderen, arbeidsmigranten, woonwagenbewoners

BELEID EN SAMENWERKING VOOR HUISVESTING AANDACHTSGROEPEN

Specifieke woonwensen in combinatie met ondersteuning en zorg maken de aanpak van huisvesting van aandachtsgroepen complex. Er is sturing nodig op verschillende bestuurlijke lagen en de opgave vereist gelijktijdige sturing op het ruimtelijke én sociale domein. Vaak wordt daarbij gekeken naar de lokale overheid die keuzes maakt over bouw van sociale huurwoningen en daarnaast door de decentralisaties regietaken op het sociale domein heeft gekregen. De toename van taken vraagt om meer kennis en expertise bij gemeenten.

- **Duivels lokaal dilemma**
  Op lokaal niveau concentreren de aandachtsgroepen zich in een brede opgave. Daarbij is sprake van een duivels dilemma: hoe groter de ambitie voor de huisvesting van aandachtsgroepen, hoe groter de kans op een aanzuigende werking van aandachtsgroepen vanuit andere gemeenten. En dat betekent hoe hoger de sociale-, werk- en inkomenslasten voor de betreffende gemeente, door onder meer de lasten in de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet, maar ook door de lagere grondopbrengsten in het ruimtelijke domein. De financiële draagkracht van gemeenten staat flink onder druk, waardoor het animo om huisvesting te realiseren voor (bepaalde) aandachtsgroepen afneemt.

  De constatering is dat de lasten voor de aandachtsgroepen momenteel niet gelijk zijn verdeeld over gemeenten. Vooral in centrumgemeenten (omdat daar maatschappelijke opvang aanwezig is) en in grote steden is sprake van een concentratie van aandachtsgroepen en sociaal urgenten. En daar is ook de druk op de woningmarkt het grootst. Overigens is daar vaak de grootste kans op werk, wat ook een aantrekkende werking heeft.

- **Gelijktijdige afstemming op meerdere overheidslagen**
  De invulling van de opgave voor aandachtsgroepen vindt plaats in regionale samenwerkingsverbanden voor de woningmarkt. Bijvoorbeeld door woonruimte-verdeelsystemen en nieuwbouwplanning. Vermindering van de sociale woningvoorraad in de ene gemeente, geeft extra vraag in de buurgemeente. Zodra een koppeling nodig is tussen wonen- en zorg-ondersteuning is bovendien afstemming nodig met de regionale inkoopkaders van Wmo, Jeugdwet en de Zorgverzekeringswet en de Wet Langdurige Zorg. Deze regio's omvatten vaak niet hetzelfde werkgebied. Een gemeente met ambitie op de woonopgave voor bijzondere doelgroepen ziet zich hierdoor gesteld voor een complexe aanpak die bovendien afhankelijk is van de samenwerking op hogere schaalniveaus.

  Dat maakt dat een landelijk opgelegde taakstelling, zoals bij statushouders, door een aantal gemeenten gevoeld wordt als 'de opgave over de schutting gooien'. Een effectieve aanpak van de woonopgave voor (andere) aandachtsgroepen is ten eerste gebaat bij de erkenning van de complexiteit in de benodigde aanpak en ten tweede bij het gelijktijdig meesturen en regisseren op de opgave door hogere overheidslagen als provincie en Rijk en het financieel faciliteren van de opgave.

"Er is een worsteling bij beleidsmakers hoe er integraal gekeken moet worden. Als je in de huid van de burger kruipt is die worsteling weg, omdat de beleidsterreinen dan wegvallen. Zet als beleidsmaker dus vaker de bril van de burger op." – *SCP: Marjolijn Olde Monnikhof, Adjunct-directeur Sociaal en Cultureel Planbureau*

- **Broodnodige interdepartementale afstemming**
  De samenwerking en afstemming tussen departementen is hard nodig. Keuzes in beleid op het ene departement kunnen verregaande gevolgen hebben voor opgaven en beleid van een ander departement. Denk bijvoorbeeld aan Langer Thuis, de ambulantisering van de zorg met het langer zelfstandig wonen van ouderen en het eerder of blijvend in de wijk wonen van mensen met psychische, sociaal-emotionele of cognitieve problemen, de kostendelersnorm of internationaliseringsambities bij onderwijs en werk. Al deze beleidsontwikkelingen hebben effect op de woningmarkt.

  Er is in toenemende mate afstemming tussen departementen over specifieke aandachtsgroepen, maar er is geen integrale afstemming of regie binnen de Rijksoverheid. Daardoor cumuleert divers departementaal beleid in een onmogelijke huisvestingsopgave voor gemeenten en woningcorporaties en een stapeling van aandachtsgroepen voor dezelfde woning.

- **Verschil in focus**
  Departementen richten hun vizier op afzonderlijke, en per departement vaak verschillende, aandachtsgroepen. Dit komt vaak voort uit de urgentie die de Tweede Kamer op dat moment ziet. Gemeenten en woningcorporaties kijken vaak meer in de breedte naar alle aandachtsgroepen die zij moeten huisvesten. Het perspectief van departementen en de Tweede Kamer leidt vaak tot een afzonderlijke aanpak, actieprogramma, task forces, ambassadeur en incidentele middelen. Gemeenten en corporaties zijn echter meer gebaat bij een brede integrale aanpak, afweging en structurele financiering.

OVERZICHT INSTRUMENTEN EN PRIKKELS MET ONGEWENSTE OF ONBEDOELDE GEVOLGEN

- Huurtoeslag is doorgaans alleen mogelijk bij zelfstandige woonruimten, terwijl aandachtsgroepen zoals bijvoorbeeld studenten of sommige ouderen gebaat kunnen zijn bij onzelfstandige woonruimten.[4] Deze onzelfstandige woonruimten nemen bovendien een kleiner ruimtebeslag in, zijn goedkoper te bouwen zijn en leveren besparingen op in de zorg omdat mensen bijvoorbeeld minder eenzaamheid ervaren.
- Als je jonger bent dan 23 jaar ontvang je alleen huurtoeslag indien je een woning huurt voor minder dan € 442,46 per maand (onder de kwaliteitskortingsgrens). Het gebrek aan woningen in dit prijssegment, samen met het jeugdloon en de lagere bijstandsuitkeringen voor jongeren tot 21 jaar maakt het voor (kwetsbare) jongeren moeilijk om zonder aanvullend maatwerk een woning te vinden en in hun bestaan te voorzien als ze niet op hun ouders kunnen terugvallen.
- De kostendelersnorm kan een belemmering vormen voor woningdelen en kan bijdragen aan dakloosheid van jongeren of het wegvallen van mantelzorg voor kwetsbaren of ouderen. Naast de kostendelersnorm kunnen ook andere inkomensafhankelijke regelingen, regelingen met betrekking tot werk, inkomen en wonen en complexiteit van regelgeving woningdelen in de weg staan. Dit is één van de conclusies uit het recente onderzoek van Significant (2020), uitgevoerd op verzoek van het kabinet.
- De verhuurderheffing vermindert de investeringskracht van corporaties voor het bouwen en exploiteren van sociale huurwoningen en inzet te plegen voor leefbare wijken.
- Waar er voor statushouders een wettelijke opgave is om hen te huisvesten, is die er voor andere groepen niet. Dit heeft gevolgen voor de prioritering van gemeenten, te meer wanneer de taakstelling relatief hoog is ten opzichte van de beschikbare woonruimte.
- Gemeenten die meer sociale woningen willen laten bouwen dan buurgemeenten, krijgen na oplevering te maken met een grotere druk op bijvoorbeeld de Wmo. Dit, in combinatie met de tekorten in het sociaal domein bij gemeenten, zorgt voor een perverse prikkel om toch af te zien van het uitbreiden van het aantal sociale huurwoningen.
- Er is meer beleid en wet- en regelgeving dat invloed heeft op de omvang van aandachtsgroepen. Bijvoorbeeld de extramuralisering van de zorg bepaalt welke groepen toegang hebben tot verpleeghuiszorg. En de wijze van financiering van het wetenschappelijk onderwijs op basis van het aantal studenten, maakt het extra aantrekkelijk om buitenlandse studenten te werven. Universiteiten hebben echter geen budget voor de huisvesting van deze studenten.

[4] Een woningcorporatie, een zorginstelling, of een vereniging of stichting van ouders kan een verzoek doen om een woongebouw met onzelfstandige woonruimten voor begeleid wonen of groepswonen voor ouderen te laten aanwijzen. Zo kan voor deze woonruimten toch huurtoeslag worden aangevraagd.

MARKT EN OVERHEID

Het (laten) bouwen van sociale huurwoningen is vooral een samenspel van overheden en de woningcorporaties. Projectontwikkelaars, institutionele beleggers, corporaties en bouwbedrijven zijn onmisbaar bij woningbouw en innovatie, maar er is wel een regierol van de gemeenten nodig om te zorgen voor een goede mix in het aanbod nieuwbouw zodat er voor iedereen een betaalbaar thuis is. Een focus op dat deel van het woonsegment dat het meest rendabel is, zet mensen uit aandachtgroepen en met lage inkomens buitenspel. Dat past niet bij wonen als grondrecht voor iedereen (artikel 22).
Private verhuurders zorgen voor een groot deel van het woningaanbod en vervullen daarmee een belangrijke taak in de huisvesting van diverse aandachtsgroepen, bijvoorbeeld van studenten en arbeidsmigranten. Het ministerie van BZK zet zich ervoor in dat hierbij 'goed verhuurderschap' centraal staat zodat misstanden en uitwassen worden bestreden. Hierbij is ook een belangrijke rol weggelegd voor publieke (bijvoorbeeld inspecties, gemeenten en politie) en private partijen om misstanden, bijvoorbeeld bij de huisvesting van arbeidsmigranten, te bestrijden. Een recente maatregel die misstanden kan helpen voorkomen, is een 'zelfbewoningsplicht´ voor tien jaar om huisjesmelkers te ontmoedigen. Een andere optie is het inschakelen van een huurcommissie bij woningen die niet in balans zijn met de huurwaarde. Dit geldt ook voor de looptijd van een huurcontract. Nu is het mogelijk huurtoeslag te krijgen voor een woning waar iemand maximaal twee jaar mag wonen. Zo bouwen huurders geen huurrechten op en verhuurders kunnen de huur bij een nieuwe huurder steeds verhogen.

Publieke initiatieven zowel in het fysieke als het sociale domein kunnen zorgen voor systeemdoorbraken zodat mensen met een laag of minimuminkomen toch geholpen worden aan een aan een eigen woonplek met de juiste zorg en ondersteuning. Een mooi voorbeeld is het initiatief voor de pilot Doorbraakhypotheek van Schuldenlab070 (2020), dat kan groeien naar een publiek private samenwerking. Ook investeerders houden rekening met maatschappelijke baten, zoals onderstaand voorbeeld van Syntrus Achmea (2020).

Syntrus Achmea: Stadspartner-initiatieven

Syntrus Achmea zet in op duurzame investeringen met financieel én maatschappelijk rendement. In de ESG (Environmental, Social en Governance) strategie van Syntrus Achmea staat beschreven met welke concrete acties ze bijdragen aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Een voorbeeld hiervan is dat Syntrus Achmea namens klanten in totaal een miljard euro wil investeren tot 2030 in Stadspartner-initiatieven. Dat zijn projecten die onder meer bijdragen aan het verbeteren van de betaalbaarheid van wonen voor specifieke doelgroepen, aan meer sociale cohesie op buurt- en stadsniveau en aan nieuwe mobiliteitsconcepten. Hierbij werken zij samen met lokale overheden, ontwikkelaars en bouwers. Recent is er een initiatief gestart in Arnhem, waar Syntrus Achmea bij de verhuur van 66 nieuwe appartementen voorrang geeft aan huurders die een sociale huurwoning achterlaten. Daarmee dragen ze bij aan het in gang zetten van doorstroming op de woningmarkt.

Bron: Syntrus Achmea - ESG Strategie

4

Maatregelen

Voor iedereen is in 2030 een prettig en betaalbaar (t)huis beschikbaar. Dat is de ambitie waarmee dit rapport is geschreven. Voor de genoemde aandachtgroepen is dat meer dan alleen een dak boven het hoofd, maar waar nodig ook met de juiste zorg, opvang, begeleiding of ondersteuning.

Bij aandachtsgroepen is er altijd sprake van een woonvraag in combinatie met (een) specifieke voorwaarde(n). Het invullen van deze woonvraag vraagt om een integrale en gelijktijdige aanpak op meerdere domeinen met meerdere partijen en op meerdere overheidslagen. De overeenkomst tussen alle aandachtsgroepen is bovendien dat zij allen voornamelijk een beroep doen op dezelfde (bestaande en toekomstige) sociale huurwoningvoorraad. Al kan het type woning en de directe omgeving verschillen. In de maatregelen maken we geen onderscheid tussen aandachtsgroepen, omdat die manier van structureren weinig bruikbaar blijkt voor een goede match tussen een woningbehoevende en het (t)huis. Waar nodig hebben gemeenten en corporaties goed in beeld wat de specifieke woonbehoeften zijn van een individu of gezin.

De huisvestingsopgave in het algemeen, en voor mensen waar wat meer voor nodig is in het bijzonder, is complex en tijdrovend. En vanuit de schaarste aan woningen, het daardoor veroorzaakte gebrek aan doorstroming en de inmiddels opgelopen achterstanden, is de urgentie hoog. Niets doen of vertraging werken tweedeling en kansenongelijkheid in de hand. De werkgroep doet dan ook twee hoofdaanbevelingen:

- Een **integraal spoedpakket** dat bestaat uit maatregelen waarop we op de korte termijn moeten doorpakken.
- Een **interbestuurlijke nationale samenwerkingsagenda** 'Een thuis voor iedereen' dat zorgt voor een structurele, integrale en interbestuurlijke samenwerking voor de komende tien jaar.

Maatregelen in beeld

SPOEDPAKKET

Keulen en Aken zijn niet in één dag gebouwd. Dat betekent ook dat het zorgen dat iedereen in 2030 een thuis kan hebben, niet eenvoudig op zeer korte termijn is op te lossen. Maar ook dat wachten niet aan de orde is. Met een spoedpakket voor 2021/2022 stellen we maatregelen voor die geen uitstel dulden en bijdragen aan het realiseren van de ambitie. Voor een deel gaat het om maatregelen die al in gang zijn gezet en die dringend moeten worden gecontinueerd of geïntensiveerd, zoals de inzet op het terugdringen van huisuitzettingen. Voor een deel gaat het om het benutten van kansen zoals het beter benutten van de bestaande woningvoorraad of het transformeren van kantoren die bijvoorbeeld door een toename van het thuiswerken leeg komen te staan.

De demissionaire status van het kabinet brengt met zich mee dat maatregelen met financiële gevolgen voor de rijksbegroting en aanpassingen van regelgeving nu (nog) niet uitvoerbaar zijn. Wat we wel kunnen doen is zorgen voor een maximale voorbereiding zodat er kan worden doorgepakt door een nieuw kabinet. En het spoedpakket bevat ook zaken die opgepakt kunnen worden zonder aanpassing van regelgeving of extra middelen. Het spoedpakket bestaat uit:

- Preventie
- Verruiming aanbod
- Financiën en regelgeving
- Aanpak 18- tot 23-jarigen

Om het spoedpakket een vlotte start te geven en vervolgens goed te laten landen, is er ook een voorstel opgenomen over hoe dit georganiseerd kan worden.

"Veel mensen willen het liefst zo lang mogelijk zelfstandig wonen en regie op het eigen leven behouden. Daar zijn dan wel voldoende geschikte woningen voor nodig waar zorg en ondersteuning beschikbaar zijn. In veel gemeenten en regio's is dat besef er inmiddels gelukkig, maar om goed wonen voor iedereen de komende jaren mogelijk te maken moet het tempo echt omhoog. Dat helpt ook de doorstroming, en daardoor komen er meer woningen vrij voor andere belangrijke doelgroepen." – *Hans Adriani, voorzitter Taskforce Wonen en Zorg*

Preventie

Op de omvang van de aandachtsgroepen is niet in alle gevallen te sturen, denk aan de toename van het aantal ouderen en de asielinstroom. Dat neemt niet weg dat in veel gevallen de oeroude Hollandse wijsheid 'voorkomen is beter dan genezen' opgaat. Naast het zo snel en adequaat mogelijk huisvesten van aandachtsgroepen is het voorkomen dat mensen kwetsbaar worden en tot een aandachtsgroep gaan behoren, natuurlijk een belangrijk aandachtspunt. De Rijksoverheid dient daarbij ook de hand in eigen boezem te steken: we constateren dat beleid niet altijd voldoende wordt doordacht op gevolgen voor de woningmarkt. Denk bijvoorbeeld aan beleidswijzigingen rond de ambulantisering van de zorg, de introductie van de kostendelersnorm, de komst van internationale studenten en de werving van arbeidsmigranten. Dit beleid leidt tot de komst van nieuwe aandachtsgroepen en tot extra vraag naar goedkope woningen. En hoe het onbedoeld soms verschrikkelijk mis kan gaan, wijst ook de kinder-toeslagaffaire uit. Daardoor verloren veel gedupeerden door de schulden waarmee ze te maken kregen, ook nog hun woonruimte.

Mogelijke maatregelen hierbij zijn:

- Blijf inzetten op het voorkomen van huisuitzettingen door huurachterstanden.[5] Maak als gemeenten, woningcorporaties, en andere verhuurders goede afspraken over vroegsignalering van schulden of andere problemen. Pas maatwerk toe door huurders met een structurele inkomensdaling te bemiddelen naar meer passende woonruimte. Wijs huurders op de mogelijkheden voor huurtoeslag en andere inkomensondersteunende regelingen, zowel landelijke als lokale regelingen. Zet waar mogelijk als alternatief voor huisuitzetting een laatste-kansovereenkomst in, waarbij de verantwoordelijkheid voor huurbetaling door een bewindvoerder of schuldhulpverlener wordt overgenomen.
- Stop niet langer de volledige uitkering als een uitkeringsgerechtigde tijdelijk wordt opgenomen in een zorginstelling of in detentie moet, maar maak doorbetaling van de vaste lasten voor de woning mogelijk. Of maak legale onderhuur van de woning aan een andere urgent woningzoekende mogelijk. Voorkom zo dat zij hun woning verliezen of met een schuld terugkeren na ontslag of vrijlating.
- Probeer onnodige opname (in de GGZ) meer te voorkomen door inzet van intensieve en flexibele zorg aan huis waar mogelijk.
- Sorteer vaker en beter tijdig voor op uitstroom uit een intramurale setting of detentie. Zet daarbij in op regionale samenwerking en afstemming, een warme overdracht en (tijdelijke) terugkeermogelijkheid indien nodig. Van belang is samenwerking op vroegsignalering en goede, te monitoren en wederkerige, afspraken waarop partners aanspreekbaar zijn.
- Stimuleer samenwerking en gezamenlijke financiering van zorg- en ondersteuningsarrangementen voor thuiswonende ouderen, onder andere door preventieve inzet tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren beter mogelijk te maken.
- Versterk het welzijnswerk in kwetsbare wijken en complexen om de veerkracht te versterken en een luisterend oor te organiseren voor dreigende problemen.
- Laat uitstroom meer via (regionale) transferpunten verlopen.
- Verricht als gemeente vaker onaangekondigde inspecties op de kwaliteit van de huisvesting voor arbeidsmigranten.

[5] Verhuurders moeten conform de gewijzigde Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening betaalachterstanden melden bij de gemeente, waarna de gemeente een aanbod tot schuldhulpverlening moet doen.

Op relatief korte termijn kan er meer worden ingezet op het vergroten van het woningaanbod en het benutten van de bestaande woonvoorraad.

Mogelijke maatregelen hierbij zijn:

- Benut de bestaande woningvoorraad beter: samenwonen dient te lonen. Neem drempels weg die dat belemmeren, zoals de huidige vormgeving van de kostendelersnorm en introduceer prikkels die samenwonen stimuleren.
- Maak efficiënter bewonen van bestaand vastgoed mogelijk: door woningen te delen en te splitsen, optoppen, uitbouwen, het toestaan van bewoning van mantelzorgwoningen door niet-mantelzorg-ontvangers, inzet op doorstroming naar (deels nog te realiseren) middenhuur. Vermijd hierbij wel nieuwe perverse marktmodellen, zoals verkamering.
- Benut het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) bij het vergroten van het woonaanbod voor aandachtsgroepen en doe dit met een integrale aanpak, zie kader. Wijzig de kaders en regels die voor hen gelden zodat zij daadwerkelijk vastgoed en Rijksgronden voor de huisvesting van aandachtsgroepen kunnen (her) ontwikkelen. Stel daarvoor ook middelen beschikbaar. Vooruitlopend op deze formele wijziging dient het RVB de ruimte te krijgen om al op deze wijze te opereren. Zo vervullen zij op integrale wijze een belangrijke maatschappelijke rol in de huisvesting van aandachtsgroepen.
- Bevorder tijdelijke en flexibele huisvesting en tijdelijk gebruik van (voorlopig) ongebruikte locaties en gebouwen zonder woonbestemming.
- Bevorder doorstroming van senioren en middeninkomens in huur- en koopwoningen naar woningen die passen bij de levensfase en de woonbehoefte. Belangrijk hierbij voor senioren is dat de woonkosten vergelijkbaar blijven met de kosten in de huidige woning en dat de nieuwe woning (waar mogelijk) in de buurt is van waar men nu woont. Zo blijft de omgeving vertrouwd en blijven voorzieningen en (mantel)zorg dichtbij.
- Zet in op bewustwording van (toekomstige) ongeschiktheid van de woning om tijdig naar een beter passende woning te verhuizen. Zet verleidingsinstrumenten in als informatie over beschikbaar aanbod, voorrang bij toewijzing, verlaging huur of huurgewenning en verhuisservice.
- Het wegnemen van barrières (grenzen tussen regio's) in de woonruimteverdeling draagt ook bij aan meer verhuisbewegingen en doorstroming, en hiermee tot vergroting van het aanbod (binnen de bestaande voorraad). Aedes doet momenteel een verkenning naar meer landelijke samenwerking op het gebied van woonruimteverdeling. Corporaties mogen 20% van de vrijkomende woningen toewijzen aan mensen met hogere inkomens.[6] Het is belangrijk dat deze 'vrije toewijzingsruimte' zichtbaar is de woonruimteverdelingssystemen.

Flexwonen

De term 'flexwonen' gaat over flexibele, modulaire en verplaatsbare woonoplossingen die relatief snel kunnen worden gerealiseerd. Daarmee kan flexwonen een antwoord zijn op de vraag hoe bestaande woonwijken op korte termijn kunnen inspelen op de nieuwe woonbehoeften. Het stimuleren van flexwonen wordt daarom steeds belangrijker, zeker in tijden van krapte. Kenmerkend is het 'tijdelijke karakter' van de woning zelf, de bewoning of het gebruik van een locatie waarop de woning wordt geplaatst. Flexwoningen zijn in aanleg duurzaam en circulair, met het oog op hergebruik of het (tijdelijk) omzetten van bestaande gebouwen in woningen.

Flexwonen is in opkomst in Nederland. Het ministerie van BZK stimuleert de totstandkoming van flexwoningen met diverse maatregelen, waaronder een vrijstelling van de verhuurderheffing. Veel provincies zijn bezig met interessante initiatieven en er zijn tal van mooie voorbeelden. Denk aan Lars en Lily in Lelystad, Place2BU in Utrecht, de verplaatsbare woningen van Ons Doel in Leiden, de 'Uthuuskes' in de Achterhoek of aan de flexwoningen aan Aartshertogenlaan in Den Bosch.

Meer praktijkvoorbeelden:

- Expertisecentrum Flexwonen
- RVO biedt gemeenten en corporaties ondersteuning om flexwoningen te realiseren
- Handreikingen en onderzoeken op het gebied van flexwonen van Platform31

[6] Corporaties mogen 10% van de vrijkomende woningen toewijzen aan huishoudens met een inkomen tussen de € 40.024 en € 44.655 (prijspeil 2021). Nog eens 10% van de vrijkomende woningen mag toegewezen worden aan huishoudens ongeacht het inkomen.

De maatregelen hierboven zijn een greep uit de aanbevelingen uit het rapport Beter benutten bestaande woningbouw van Platform 31 (2021). De aanbevelingen uit dat rapport leveren mogelijk een woningwinst op van circa 15.000 en mogelijk wel 25.000 woningen per jaar. Dit komt neer op circa 20% van 900.000 te bouwen woningen tot 2030. Door nu te beginnen met onderstaande maatregelen brengen we de ambitie dat iedereen in 2030 een thuis kan hebben een stap dichterbij maar er is meer nodig. Daarom stellen we een aantal vergaande maatregelen voor.

Vergaande maatregelen zijn nodig:

- Stel als gemeente op korte termijn aan corporaties (betaalbare) locaties, leegstaande panden en andere herontwikkelings- en transformatielocaties beschikbaar in draagkrachtige wijken. Maak daarbij gebruik van de huidige coronasituatie waarbij veel vastgoed vrijkomt. Geef als gemeente ruimte om deze locaties voor een aanzienlijk deel te vullen met flexwoningen, versnel hiervoor de procedures door deze projecten met voorrang te behandelen.
- Zorg ervoor dat gemeenten beschikken over voldoende mensen met kennis en ervaring op diverse terreinen van ruimtelijke ordening tot het sociaal domein.
- Zorg voor een evenwichtiger verdeling van zowel de aanwezige woningvoorraad voor mensen met lage inkomens als de toewijzing hiervan aan aandachtsgroepen tussen centrumgemeenten en regiogemeenten.
  - Stel voor alle gemeenten een ondergrens in voor de woonvoorraad die beschikbaar is voor mensen met lage inkomens waaronder mensen uit de aandachtsgroepen. Wij stellen een percentage van 30 voor, wat binnen vijf jaar bereikt moet worden. Onderscheid tussen grotere en kleinere gemeenten is acceptabel, mits dit regionaal wordt afgesproken en leidt tot voldoende sociale huurwoningen. Maar nu zijn de verschillen te groot: in enkele grote steden is de sociale woning-voorraad te eenzijdig en relatief hoog. Terwijl dat in omliggende gemeenten minder dan 30% is. Dit zet de leefbaarheid in grote steden te veel onder druk.
  - Zorg dat projectontwikkelaars ook voldoende goedkope sociale woningen bouwen en borg dat dit ook echt langjarig sociale huurwoningen blijven. Overigens is een lager percentage sociale huur geen reden om minder aandachtsgroepen te huisvesten. Net zomin als een hoog percentage sociale huurwoningen in sommige steden reden is om dit percentage te verlagen als er in andere gemeenten meer sociale huurwoningen bijkomen: het blijft een kwestie van zorgen voor voldoende aanbod.

Tot slot is het belangrijk dat de bestuurlijke afspraken tussen BZK, AEDES en VNG over de nieuwbouw, door corporaties worden nagekomen. Dit betekent dat binnen twee jaar alle locatie beschikbaar zijn en alle vergunningen zijn afgegeven voor de bouw van 150.000 sociale huurwoningen met huren tot de eerste aftoppingsgrens én er 10.000 flexwoningen zijn gerealiseerd. De 150.000 sociale huurwoningen moeten vóór 1 juli 2025 gebouwd zijn. Een gezamenlijke taskforce van AEDES, VNG en BZK ziet erop toe dat corporaties en gemeenten de afspraken uitvoeren. Het Expertteam Woningbouw helpt bij het oplossen van knelpunten.

Rijksvastgoedbedrijf en aandachtsgroepen

In het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid 'Een (t)huis, toekomst', voert het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) in opdracht van VWS drie acties uit:

1. Het RVB zet tot eind 2021 adviseurs in om gemeenten naar behoefte te adviseren over de transformatie van leegstaand vastgoed tot geschikte woonplekken voor (dreigend) dak- en thuisloze mensen. Het principe 'gemengd wonen' is het uitgangspunt.
2. Het RVB biedt centrumgemeenten een scan aan van leegstaand publiek vastgoed in de regio, dat eventueel geschikt is voor transformatie.
3. Het RVB ontwikkelt in dit kader een aantal (model) business cases, dat door alle gemeenten in Nederland kunnen worden benut. Deze maken voor gemeenten inzichtelijk wat de (maatschappelijke) kosten en baten zijn van de inzet van leegstaand vastgoed.

In verband met de coronacrisis is de advisering vanuit het RVB aan gemeenten op 15 april 2020 van start gegaan.

Er is nu een interdepartementale werkgroep ingesteld, waaraan zowel het RVB als de verschillende departementen deelnemen, die de aandachtsgroepen bedienen. Ten behoeve van de huisvesting van aandachtsgroepen in Rijksvastgoed krijgt het RVB de opdracht om inzichtelijk te maken hoe groot de opgave is en waar (op regio en of gemeenteniveau) deze bediend kan worden met geschikt of beschikbaar Rijksvastgoed of -gronden. Daarnaast wordt het RVB gevraagd om de kansen en knelpunten inzichtelijk te maken en oplossingen aan te dragen. Het opstellen van een integraal afwegingskader, een kostenraming en het in beeld brengen van de verschillende rollen die het RVB kan spelen maken ook onderdeel uit de opdracht. De departementen BZK, VWS, J&V en SZW zijn gezamenlijk opdrachtgever aan RVB.

Financiën en regelgeving

De realisatie van voldoende en passende woonruimte voor aandachtsgroepen loopt regelmatig vast of wordt vertraagd door financiële problemen of knellende wet- en regelgeving. De werkgroep zou graag hebben geanalyseerd in welke mate een zorgvuldige aanpak (van het sociale vraagstuk van de huisvesting van aandachtsgroepen) tot maatschappelijke baten leiden die wellicht de kosten zouden overtreffen. Helaas ontbrak daar de tijd voor. Wij bevelen wel aan een dergelijke analyse spoedig op te pakken. Van de incidentele middelen zoals 20 miljoen euro voor geclusterd wonen voor ouderen en 50 miljoen euro voor de brede huisvesting van aandachtsgroepen is dankbaar gebruik gemaakt. Zo kunnen met de 50 miljoen euro op korte termijn in 59 gemeenten bijna 12.400 woningen/woonplekken versneld worden gerealiseerd.[7] Het is waardevol dat deze middelen zowel in 2021 als 2022 beschikbaar zijn, maar er is nu echt behoefte aan een structureel budget waarmee zowel in de specifieke woonbehoefte van aandachtsgroepen kan worden voorzien als in de bredere woonbehoefte. Door nu perspectief te bieden voor de komende tien jaar geven we iedereen een vooruitzicht op een betaalbare woning. De verdringing om de schaarse woningen is dan voorbij en aandachtsgroepen en andere woningzoekenden hoeven elkaar niet meer te beconcurreren. Dat komt ook ten goede aan acceptatie van aandachtsgroepen en haalt de druk van wijken waar de leefbaarheid nu steeds meer in het geding is. Naast middelen voor wonen is het zaak om gemeenten snel zicht te geven op voldoende middelen voor hun taken in het sociaal domein. Deze twee financieringsstromen dienen allebei snel op orde te komen zodat het gemis aan middelen in het ene domein niet als rem werkt op het andere domein.

Urgente maatregelen:

- Start met het in kaart brengen van de maatschappelijke baten van de huisvesting van aandachtsgroepen om zo complete kosten-batenanalyses te kunnen maken.
- Besluit tot het instellen van een structurele woningbouwimpuls voor de bouw van betaalbare woningen. Maak een combinatie met een structureel volkshuisvestingsfonds zodat de middelen ook toereikend zijn voor het aanpakken van wijken in de 16 verstedelijkingsgebieden en andere wijken in Nederland waar de leefbaarheid onder druk staat, en sluit hierbij aan bij de oproep ‘Dicht de kloof’ van 26 mei 2021. Daarin vragen 15 burgemeesters en maatschappelijke organisaties het kabinet en de Tweede Kamer om voor deze gebieden een nationaal herstel- en perspectiefprogramma op te richten en investeringen te doen.
- Zorg daarbij dat de structurele middelen proportioneel gericht zijn op nieuwbouw (inclusief transformatie/renovatie) voor de huisvesting van aandachtsgroepen om het betaalbare huisvestingsaanbod in diverse woonvarianten met passende zorg en ondersteuning te vergroten. Heb daarbij aandacht voor de onrendabele top vanwege onder andere grond- en stichtingskosten en de relatief beperkte exploitatie-inkomsten wegens de behoefte aan lage huren. Zorg er ook voor dat er voldoende middelen zijn voor de lokale opbouw van capaciteit en expertise om de woningbouwopgave op te kunnen pakken.
- Besluit om gemeenten voldoende middelen ter beschikking te stellen voor zorg, ondersteuning, inkomensvoorziening, begeleiding, enzovoorts van aandachtsgroepen die zij bereid zijn te huisvesten. Zo ontstaat er een positieve stimulans voor gemeenten om aandachtsgroepen te huisvesten. Ontwikkel en verspreid ook kennis over de maatschappelijke baten van een effectieve integrale aanpak. Nu wordt vooral gekeken naar de directe kosten en opbrengsten, terwijl huisvesting vooral ook bijdraagt aan het welzijn van mensen en daarmee aan de welvaart in brede zin. Het ´housing first-principe’ moet gezien worden als besparing op de kosten van de gevolgen, zoals medische kosten, psychische gezondheidszorg, opvang, etc.
- Besluit om structurele financiële ruimte te geven aan corporaties voor de ontwikkeling van voldoende sociale huurwoningen*[8] en om de leefbaarheid in wijken te verbeteren door (deels) afschaffing van de verhuurderheffing. Koppel hier harde resultaatafspraken aan waar corporaties aan worden gehouden. Geef corporaties de flexibiliteit die nodig is in de toewijzingsruimte en de woonruimteverdeling om zo tot een evenwichtigere verdeling van aandachtsgroepen te komen, ook in de meer draagkrachtige wijken. Zorg dat slim toewijzen mogelijk is dat twee kanten op werkt: meer sociale huur in veerkrachtige wijken en minder in sociaal zwakke wijken.
- De wet- en regelgeving is complex en breed gezien de breedte van het onderwerp. Mede daardoor worden opties voor maatwerk niet altijd benut. Er zijn diverse ondersteuningsteams, zoals bij de Jeugdzorg, aan het werk. Het is aan te bevelen snel meer samenhang tussen deze teams te organiseren zodat deze voor gemeente en corporaties eenvoudiger zijn te raadplegen.

[7] Als ijkpunt geldt dat de gemeente een bijdrage krijgt van €5.000 per woning/woonplek.

[8] Volgens het onderzoek Opgave en middelen hebben corporaties een opgave om jaarlijks gemiddeld 25.000 sociale huurwoningen te bouwen tot 2030. In de Actieagenda wonen is eenzelfde doelstelling opgenomen.

Aanpak 18- tot 23-jarigen

De overgang van 18 naar 18+ zorgt al jaren voor het tussen-wal-en-schip vallen van jongvolwassenen. Voor de groep 18- tot 23 jarigen geldt bovendien dat zij, door regelgeving die uitgaat van verschillende leeftijdsgrenzen, onvoldoende een beroep kunnen doen op toeslagen om in huisvesting te voorzien. Juist op jonge leeftijd is voorkomen van dakloosheid essentieel om een slechte start en toekomstige problemen te vermijden. Hier moet dus snel werk van gemaakt worden.

Om te zorgen voor betere kansen en mogelijkheden stellen we de volgende maatregelen voor:

- Gebruik bij alle departementen dezelfde leeftijdscategorieën. Harmoniseer regels, toeslagen en uitkeringen voor jongeren van 21 tot 23 jaar. Jongeren onder de 21 jaar in een kwetsbare positie die niet terug kunnen vallen op inkomen uit werk, studiefinanciering of onderhoud door hun ouders, moeten op een eenvoudige manier voldoende bestaanszekerheid krijgen.
- Neem daarbij in ieder geval de volgende maatregelen:
  - Verstrek jongeren uit deze groep van 18 t/m 20 jaar categoraal bijzondere bijstand voor levensonderhoud, indien duidelijk is dat ouders niet in staat zijn om te voorzien in de onderhoudsplicht. Werk hierbij zo veel mogelijk met standaarden voor bijvoorbeeld leefgeld, kosten voor de zorgverzekering of huurtoeslag. Gebruik hierbij de rekenhulp (ontwikkeld door Divosa) voor het makkelijker bepalen van een aanvulling op de jongerennorm. Of hanteer voor deze jongeren de bijstandsnorm voor 21-65 jaar, dat is eenvoudiger en doelmatiger in de uitvoering.
  - Vergroot de mogelijkheden voor het huren van woningen met een huur net boven de kwaliteitskortingsgrens voor kwetsbare jongeren uit deze groep van 18- tot 23-jarigen. Compenseer deze hogere lasten via de bijzondere bijstand zoals hierboven beschreven. Of maak afspraken met de woningcorporaties om voor deze doelgroep de huren te verlagen en compenseer hen daar financieel voor of pas de huurtoeslag hierop aan. Aanpassing van de huurtoeslag noopt tot stelselwijziging en biedt dus niet op korte termijn soelaas.
  - Pas de kostendelersnorm in elk geval niet toe voor de groep tot 23 jaar.
- Stimuleer meer aanbod van woonplekken voor de jongeren uit de groep van 18- tot 23-jarigen die zijn aangewezen op onzelfstandige woonruimte of zelfstandige woonruimte met een huurprijs tot aan de kwaliteitskortingsgrens, bijvoorbeeld doordat corporaties hen een tijdelijke huurkorting geven. Compenseer corporaties financieel voor deze huurkorting.
- Zorg ervoor dat in de huurtoeslagsystematiek een gelijker speelveld komt voor de realisatie van zowel zelfstandige als onzelfstandige woonruimte (kamers). Nu pakken de financiële prikkels vooral gunstig uit voor de realisatie van zelfstandige woonruimte, en zijn deze woonruimte na huurtoeslag soms goedkoper dan een kamer. Tegelijkertijd is er ook vanuit sociaal oogpunt veel behoefte aan de realisatie van meer onzelfstandige woonruimte die bovendien doelmatiger gebruik maakt van de ruimte.
- Maak op tijd een toekomstplan voor jongeren in de jeugdzorg, zodat ze tijdig klaar zijn voor vervolgondersteuning vanuit de Wmo vanaf hun 18e, indien nodig inclusief huisvesting. Zet in op een persoonsgerichte aanpak waarbij een met de jongere afgestemd maatwerk perspectiefplan op alle levensgebieden (o.a. dagbesteding en werk) de basis dient te vormen. Iedere jongere uit jeugdzorg die 18 wordt, wordt pas echt 'losgelaten' als op alle levensgebieden voldoende stappen zijn gezet (warme overdracht).
- Stel (tijdelijk) de vier weken zoektermijn voor het verkrijgen van een bijstandsuitkering voor kwetsbare jongeren buiten werking, zoals nu bij de 'Tijdelijke Wet Covid-19' het geval is. De verplichte zoektermijn veronderstelt dat zo ongeveer iedere jongere onder de 27 jaar erin zal slagen binnen de wettelijk toegestane tijd een geschikte opleiding of baan te vinden. In de praktijk blijkt dat er een aanzienlijke groep kwetsbare jongeren is die (nog) niet zo zelfredzaam is.
- Maak meer gebruik van Friends-contracten of andere initiatieven zoals van de Stichting Kamers met Aandacht (zie kaders) om op korte termijn meer jongvolwassenen een dak boven het hoofd (of eigenlijk meer hoofden onder één dak) te bieden. Zorg er hierbij wel voor dat goed verhuurderschap geborgd is.

Organisatie van het spoedpakket
Om het spoedpakket een vlotte start te geven en vervolgens goed te laten landen, is er ook een voorstel opgenomen over hoe dit georganiseerd kan worden. Dit voorgestelde spoedpakket is deels direct gericht op het verbeteren van de positie van aandachtsgroepen en deels op generieke knelpunten die indirect gunstig uitpakken voor de aandachtsgroepen. Aan een aantal van de genoemde acties wordt momenteel al gewerkt. Zo is er aandacht voor 16 grote stedelijke vernieuwingsgebieden waar de leefbaarheid en veiligheid onder druk staan. De oproep is daar vooral mee door te gaan en waar mogelijk het tempo te versnellen. En tegelijkertijd oog te houden voor de onderlinge samenhang van de voorgestelde acties om geen (nieuwe) barrières te bouwen.

Om de energie en samenhang te faciliteren stelt de werkgroep voor een intekenboek in te zetten (zie eindrapport studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen, 2020). Daarin geven betrokken partijen aan welke acties zij (gaan) trekken en aan welke afspraken zij gehouden kunnen worden. De werkgroep stelt zich beschikbaar om namens alle partijen voor de rest van 2021 te sturen op de afspraken van het gezamenlijke intekenboek en aan de minister van BZK te rapporteren. Zodra de nationale samenwerkingsagenda vorm krijgt, kan besloten worden acties al dan niet van het spoedpakket naar de samenwerkingsagenda over te hevelen.

De Friendswoning – pilot in Leiderdorp

Momenteel gaat de maatschappelijke zorg door een transformatieopgave. Deze luidt als volgt: “Kwetsbare inwoners waar mogelijk in hun eigen woonomgeving de benodigde zorg en ondersteuning bieden, in plaats van in een voorziening beschermd wonen of maatschappelijke opvang te plaatsen. Indien toch opvang nodig is, dan duurt deze zo kort mogelijk, is deze zoveel mogelijk nabij de eigen woonomgeving en het liefst in een eigen woonplek” (Leidse regio, 2019). Vanuit deze opgave is er in de gemeente Leiderdorp een pilot gestart genaamd ‘Friendswoning’. Het idee van de pilot is om drie jongeren uit de maatschappelijke opvang gezamenlijk te huisvesten in een eengezinswoning, zodat zij elkaar kunnen ondersteunen, als friends, bij het verder ontwikkelen om binnen een periode van twee jaar uit te stromen naar een zelfstandige woning. Om dit te realiseren moet er een hoop gebeuren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een zachte landing in de wijk, de financiering van het project, het bestemmingsplan, etc. In een driehoek-samenwerkingsverband werken gemeente Leiderdorp, woningcorporatie Rijnhart Wonen en zorgpartij De Binnenvest nauw met elkaar samen om deze nieuwe woonvorm te realiseren. Kenmerkend voor dit project was dat er gedurende de weg die de partijen met elkaar aflegden naar oplossingen gezocht is voor vraagstukken die men tegenkwam. Het is uiteindelijk gelukt een Friendswoning te realiseren.

Kamers met Aandacht

Stichting Kamers met Aandacht is een non-profitorganisatie en helpt kwetsbare jongeren opweg naar zelfstandigheid. Ze zoeken particulieren die een kamer willen verhuren aan jongeren tussen de 18 en 23 jaar die op eigen benen willen staan, maar nog niet geheel zelfstandig kunnen wonen. Iedere woonruimte kan een Kamer met Aandacht worden. Er kunnen kamers worden gerealiseerd bij gezinnen of alleenstaanden, maar ook in studentenhuizen, gastenverblijven of woongroepen. Ook mensen die een woning huren, kunnen toestemming krijgen om mee te doen, zonder dat zij huurtoeslag kwijtraken. Het is niet belangrijk hoe groot een kamer is. Ook is een eigen toilet of keuken niet noodzakelijk. Het belangrijkst is dat de kamer voor de jongere betaalbaar is. Een voorwaarde is daarom dat de huurprijs in ieder geval niet hoger is dan het bedrag dat wordt geadviseerd door de Huurcommissie (WWS). En in verband met de stabiliteit voor jongeren wordt gevraagd de kamer voor minimaal een jaar te verhuren.

NATIONALE SAMENWERKINGSAGENDA EEN THUIS VOOR IEDEREEN

We willen bereiken dat er voor iedereen in Nederland een betaalbaar thuis is in 2030, met de daarbij benodigde (sociale) voorzieningen. Op korte termijn bieden bijvoorbeeld flexwoningen en transformatie, in combinatie met de juiste begeleiding, een oplossing voor het woontekort en kan samenwonen meer worden gestimuleerd. Voor de langere termijn is de inzet om met een interbestuurlijke nationale samenwerkingsagenda te zorgen voor onder meer: voldoende woningen voor alle aandachtsgroepen, inclusief doorstroming naar middenhuur en koopwoningen, ondersteuning in het sociaal domein op het gebied van welzijnswerk, financiële steun en zorg, het leefbaar houden van wijken en een goede verdeling van aandachtsgroepen over gemeenten. Er liggen dus zowel in de ruimtelijke ordening als in de verdere transformatie van het decentrale sociale domein belangrijke opgaven. Deze samenwerkingsagenda dient aanvullend op de acties die nu lopen, zoals bij de huisvesting van statushouders en de bestuurlijke afspraken wonen voor ouderen: wat goed werkt willen we zeker behouden.

Het bereiken van de inhoudelijke doelen vraagt in ieder geval een langjarige inzet van gemeenten, provincies, woningcorporaties en het Rijk. De werkgroep beveelt daarom nadrukkelijk aan te werken met een nationale samenwerkingsagenda tot 2030 en direct aan de slag te gaan met het opstellen ervan. De samenwerkingsagenda is een agenda met een duidelijke set doelen, spelregels en afspraken, die flexibiliteit heeft zodat in kan worden gespeeld op bijvoorbeeld maatschappelijke ontwikkelingen en technologische innovatie. De ‘werkorganisatie’ en het ‘loket’ van deze samenwerkingsagenda kan een nationaal programma zijn. Zo’n samenwerkingsagenda is verre van vrijblijvend: de afspraken hebben dezelfde status als (voorheen) een bestuursakkoord. Het gaat uit van een gelijkwaardig partnerschap.

Kwartiermakersfase

Het komen tot een werkende nationale samenwerkingsagenda bestaat uit twee fases. In de eerste fase gaat het om het kwartiermaken. Deze fase loopt idealiter van juli - december 2021. Daar hoort bij:

- Het ministerie van BZK stelt als coördinerend ministerie een kwartiermaker met interbestuurlijk mandaat aan en zorgt dat deze in nauwe samenwerking met VNG, G5, G40, IPO, AEDES en de betrokken departementen (in ieder geval VWS, JenV, SZW en OCW) aan de slag gaat met het concretiseren en de realisatie van de adviezen uit dit rapport.
- Deze partijen bereiken overeenstemming over de uitwerking van de ambitie en de maatregelen uit dit rapport en de reikwijdte en over het mandaat van de nationale samenwerkingsagenda. Daarbij is het aan te bevelen om onderscheid te maken tussen verschillende schaalniveaus (landelijk, regionaal, lokaal). Niet alleen bij het bepalen van het doel, ook in de vervolgstappen.
- Einddoel is een langjarig en resultaatgericht stappenplan op landelijk en regionaal/lokaal niveau om te komen tot evenwichtige verdeling van (sociale huur-)woningen-mensen-budgetten over het land. Daarmee kan scheefgroei of een gebrek aan solidariteit worden gemitigeerd. Hiervoor worden afspraken gemaakt over monitoring en bijsturing, over wie waarvoor op welk moment verantwoordelijk is en welke inzet en inbreng van middelen (financiën, menskracht, expertise etc.) nodig is.
- De partijen maken wederkerige, concrete en verbindende afspraken ten aanzien van de woningbouwopgave voor aandachtgroepen. Het doel van regie is het creëren van de juiste randvoorwaarden en condities, waardoor de woningbouw en woningtoewijzing wordt versneld. De regie op het behalen van nationale doelstellingen wordt vastgelegd, zodat het aanspreken op resultaatverantwoordelijkheid en escalatie zijn geregeld.
- Het bepalen van het type werkorganisatie en de benodigde bemensing, aantallen en competenties. De werkorganisatie kan een nationaal programma zijn.
- Het bepalen van de overlegstructuur op nationaal niveau met een goede verbinding met de praktijk. Om niet alleen over, maar vooral ook met de verschillende aandachtsgroepen in gesprek te zijn, valt te denken aan een soort cliëntenraad. Op een landelijke regietafel kunnen alle lijntjes bij elkaar worden gebracht en eventueel besluiten voor het geheel worden genomen of geforceerd.
- Het ceremonieel beklinken van de nationale samenwerkingsagenda ‘Een thuis voor iedereen’.

Uitvoeringsfase

Als de agenda er is en de spelers zijn opgesteld, kan de uitvoering van start. De kwartiermaker die de eerste fase begeleidde, is bij voorkeur niet bij deze fase betrokken. Deze fase vraagt om andere competenties. In deze tweede fase gaat het erom de nationale afspraken regionaal of lokaal door te vertalen en te zorgen dat die ook werkelijk tot uitvoering komen en de ambities en resultaten worden gerealiseerd. Voor de uitvoering kan verbinding worden gezocht met de interbestuurlijke werkgroep 'Regie op de woningbouwopgave' en de mogelijkheid die het samenwerkingsplatform sociaal domein (in oprichting op initiatief VNG, start 1 januari 2022) biedt om op thema's afspraken te maken.
Verschillende agendapunten vragen extra inspanningen van gemeenten, provincies en woningcorporaties. Deze extra inspanningen tellen op bij de andere opgaven die deze partijen al hebben en leiden tot organisatorische, financiële en politiek-bestuurlijke consequenties. Als de gezamenlijke opdracht voor het huisvesten van aandachtsgroepen is bepaald en taken zijn verdeeld, is het van belang een impactanalyse te doen voor de verschillende overheden en de corporatiesector. Zo zorgen we ervoor dat zij ook werkelijk in staat zijn om de voorgenomen afspraken goed uit te voeren. Deze impactanalyse maakt het mogelijk om te zorgen voor bijvoorbeeld passende financiële en bestuurlijke verhoudingen. Ook tussentijds zal het regelmatig nodig zijn om door middel van impactanalyses de uitvoeringskracht van de overheden en woningcorporaties te bepalen en eventueel te kunnen versterken.

Monitoren

Het werken met dezelfde gegevens en het monitoren van de ontwikkelingen en afspraken zijn belangrijke fundamenten onder de samenwerkingsagenda. Voor een substantieel deel van de aandachtsgroepen is er een behoorlijk beeld over aantallen, woonbehoeften en benodigde aanvullende zorg en ondersteuning op dit moment en in de (nabije) toekomst. Maar om de opgave goed te kunnen volgen en veranderingen adequaat en tijdig op te vangen is het nodig om:

- De landelijke, regionale en lokale opgaven voor aandachtsgroepen te monitoren en prognosticeren;
- de prognoses te vertalen naar de provinciale, regionale en lokale bouw- en woonopgave, en;
- beter gebruik te maken van de reeds beschikbare instrumenten zoals de woonzorgwijzer om toekomstige vragen en randvoorwaarden in kaart te brengen.

De monitor is input voor een gezamenlijk dashboard, op te stellen door een klein en slagvaardig data-lab. Dat lab kan bijvoorbeeld ontwikkelingen in de omvang en de verspreiding van aandachtsgroepen bijhouden, analyses doen om de voortgang van de uitvoering van de agenda te monitoren en een diepgaander inzicht en begrip opleveren voor de aard van de problematiek.

Opstellen woonzorgvisie

Om de verbinding te maken tussen de landelijke, regionale en lokale opgaven kan besloten worden om gemeenten ertoe te verplichten een woonzorgvisie op te stellen (dat is nu nog geen verplichting) waarin aandacht wordt besteed aan vooraf geprioriteerde opgaven (vergelijkbaar met de prioritaire volkshuisvestingsopgaven voor woningcorporaties). De woonzorgopgave voor aandachtsgroepen moet daarin worden onderbouwd volgens het ´comply-or-explain-principe': gemeenten die weinig doen, moeten aannemelijk maken dat zij ook geen opgave hebben. De woonzorgvisies vormen het startpunt voor de cyclus van het maken van prestatieafspraken met corporaties en huurdersorganisaties, waarbij ook zorg- en welzijnspartijen, ontwikkelaars en bouwers aansluiten.
De provincie monitort de voortgang op de uitvoering van de lokale woonzorgvisies en spreekt gemeenten hierop aan, het rijk monitort de voortgang van provincies. Bepaald moet worden hoe, door wie en op basis waarvan wordt er bijgestuurd naar aanleiding van de voortgang en de processen die we daarbij afspreken. Gedacht kan worden aan het oplossen van knelpunten, de inzet van bestuurlijke of juridische instrumenten. Een landelijke regietafel kan de plek daarvoor zijn.

Delen van kennis en ervaringen

Daarnaast zetten we in de samenwerkingsagenda ook actief in op het delen van kennis en ervaringen, zodat andere landsdelen en locaties er profijt van kunnen hebben. Op die manier ontstaat een 'lerende organisatie' en is het mogelijk adaptief met de actieagenda om te gaan en zo flexibel mogelijk met nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen.

In de bijlage staan nog enkele gedachten die behulpzaam kunnen zijn bij de nadere uitwerking van de nationale samenwerkingsagenda.

5

Epiloog

De ‘Interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen’ kreeg de opdracht de opgave te analyseren en voorstellen te doen voor verbetering van de huisvesting van alle aandachtsgroepen. De naam van de werkgroep is bijna langer dan de tijd die we daarvoor kregen. Maar in een paar maanden is er niet alleen hard maar ook heel constructief gewerkt. Alle betrokkenen die meeschreven of meedachten zijn overtuigd van de urgentie om werk te maken van een betere huisvesting voor mensen die het om wat voor reden dan niet lukt een passend thuis te vinden.

De huidige situatie is nijpend en de prognoses voor de ontwikkeling van de aandachtsgroepen laat een duidelijke stijgende trend zien in de totale omvang van de groepen. En dus van toenemende problematiek. Waar aandachtsgroepen elkaar en ten opzichte van reguliere woningzoekenden al verdringen, zal dat nog erger worden als er niet snel acties worden ondernomen. Daarbij kan het niet zo zijn dat de huisvestingsbehoefte alleen wordt afgewenteld op gemeenten die nu al een grote woningvoorraad in de laagste prijsklasse hebben. Het is zaak dit beter over het land te spreiden.

Dit rapport spitst zich met name toe op de sociale huurwoningen omdat daar veel samenkomt. We realiseren ons dat er voor verschillende voorstellen in dit rapport draagvlak van inwoners van Nederland nodig is, niet in de laatste plaats van politici. Niet alle adviezen in dit rapport zijn nieuw, veel activiteiten lopen al. Daar sluiten we bij aan, soms met wat steun om te versnellen of meer in samenhang op te pakken. Als het ons lukt met elkaar verbeteringen aan te brengen, is dat niet alleen voor de directbetrokkenen winst, ook voor de Nederlandse samenleving als geheel. En die winst is niet alleen in geld, maar ook in termen van brede welvaart uit te drukken.

Naar verluidt is het voor het eerst in zo’n twintig jaar dat er zo integraal naar de opgave van de huisvesting van een breed palet aan aandachtsgroepen is gekeken, dankzij de brede samenstelling van de werkgroep en het secretariaat. Het is onze stellige overtuiging dat deze manier van kijken en samenwerken ook het verschil gaat maken. Met een nationale samenwerkingsagenda die bindt en verenigt, moet het lukken de komende jaren verbeteringen te zien op meerdere fronten. Van ´bouwen, bouwen, bouwen´ naar ´wonen, wonen, wonen´ waarbij de behoefte van de mens centraal staat!

Bijlagen

- Opgave huisvesting per aandachtsgroep in vogelvlucht
- Input voor nationale samenwerkingsagenda
- Opdracht werkgroep
- Overzicht lopende trajecten
- Samenstelling werkgroep en secretariaat
- Lijst geraadpleegde personen
- Bronnenlijst

Opgave huisvesting per aandachtsgroep in vogelvlucht

In dit rapport is ervoor gekozen om de aandachtsgroepen in alfabetische volgorde te rangschikken (met uitzondering van de medisch urgenten, omdat dit een nadere uitsplitsing is van de aandachtsgroep sociaal en medisch urgenten). De volgorde maar ook de indeling binnen de aandachtsgroepen blijft altijd arbitrair. Mensen zijn nu eenmaal moeilijk in hokjes te plaatsen en het komt regelmatig voor dat mensen onder meerdere labels te plaatsen zijn. Denk bijvoorbeeld aan een statushouder die ook student is en dreigend dakloos kan zijn.

Bij het opstellen van het rapport is ook gebleken dat het perspectief op aandachtsgroepen vanuit het Rijk en vanuit de gemeenten en corporaties van elkaar verschillen. Vanuit het kabinet en ook vanuit het parlement wordt gedacht in groepen, wetten en stelsels. Dat leidt tot aparte trajecten voor arbeidsmigranten, ouderen, statushouders, dak- en thuislozen etc. Bij gemeenten, en ook bij woningcorporaties, wordt geredeneerd vanuit de beschikbare woningvoorraad of gekeken naar wie de woningen het hardst nodig hebben. De manier waarop nu landelijk naar de aandachtgroepen wordt gekeken, leidt op lokaal niveau tot concurrentie om de schaarse woonruimte, zowel tussen regulier woningzoekenden en mensen uit aandachtsgroepen als tussen aandachtsgroepen onderling.

In de opsomming hieronder zijn beide invalshoeken opgenomen. Zowel de benadering vanuit kabinet en parlement in aparte groepen, die stuk voor stuk belangrijk zijn in de optiek van de gemeente. De schaarste aan woonruimteverdeling staat centraal en de voorrang is gebaseerd op de taakstelling statushouders, de directe bemiddeling op basis van urgentieregeling en de urgentie op basis van toetsing van de individuele situatie. Hierbij zijn de sociaal en medisch urgenten, naast statushouders, de belangrijke aandachtsgroepen.

Lees meer over de huisvestingsopgave voor volgende aandachtsgroepen:

- Arbeidsmigranten
- Dak- en thuisloze mensen
- Ouderen
- Sociaal urgenten en dreigend daklozen
- Medisch urgenten en rolstoelafhankelijken
- Statushouders
- Studenten
- Uitstroom intramurale situatie
- Woonwagenbewoners

ARBEIDSMIGRANTEN

Arbeidsmigranten komen uit andere EU-landen (vaak via uitzendbureaus) om relatief laaggeschoold werk te doen in vitale sectoren. We concentreren ons op deze groep arbeidsmigranten omdat deze ook het meest kwetsbaar op de woningmarkt zijn. We noemen drie subgroepen, elk met andere huisvestingswensen. We onderscheiden arbeidsmigranten die:

- voor een klus komen en kort blijven (groepsaccommodatie);
- van contract naar contract gaan maar wel intentie hebben om te vertrekken (tussengroep);
- zich voor kortere of langere tijd vestigen in Nederland (regulier woningzoekende).

De omvang

De grote mobiliteit onder arbeidsmigranten en continu nieuwe instroom maken het bepalen van het aantal en hun huisvestingsbehoeften lastig. Volgens EU-regelgeving hoeven arbeidsmigranten zich alleen bij RNI-loketten te registeren, dat vaak niet gebeurt en waar men zich bij vertrek ook niet altijd uitschrijft. Naar schatting zijn er ruim **500.000 arbeidsmigranten** (maar slechts een deel is kwetsbaar). Daarvan komen er naar schatting ruim 320.000 uit de 'nieuwe lidstaten' die na 2004 tot de EU zijn toegetreden. De toenemende vergrijzing in Nederland en daarmee krapte op de arbeidsmarkt zorgt waarschijnlijk tot een toename van het aantal arbeidsmigranten, zo blijkt uit het tweede advies van het 'Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten' (2020).

De urgentie

Er is geen goed zicht op de omvang van de doelgroep. Ook is onduidelijk om hoeveel kwetsbare arbeidsmigranten het gaat en welke status en rechten ze bezitten. Een deel is kwetsbaar vanwege de lage lonen en flexibele contracten, dat betekent dat zij weinig te besteden hebben en vaak ook sterk afhankelijk zijn van de werkgever voor huisvesting.

- De dynamiek in de groep is enorm vlottend en vatbaar voor misstanden wat betreft huurprijs. Afhankelijk van de private sector ontstaan vormen van (criminele)uitbuiting en slechte prijs-kwaliteitverhouding.
- Het grootste deel kan snel aan het werk en een vitale bijdrage leveren.
- Grote druk op zwakke wijken door misstanden in private sector.

Wat is er nodig?

Meer inzicht in de omvang en woonvraag van de deze aandachtsgroep om de huisvestingsopgave scherper te krijgen. Door de verwachte toename van arbeidsmigranten neemt de vraag naar passende huisvesting onder deze groep vermoedelijk toe. Daarin voorzien marktpartijen voor een deel. Het is vooral nodig om draagvlak te creëren voor de huisvesting van deze aandachtsgroep en het aanwijzen van locaties in gemeenten nodig. Voor het waarborgen van kwaliteit van de huisvesting is een hogere dekkingsgraad van keurmerken en toezicht daarop nodig.

Rollen en verantwoordelijkheden

- Coördinatie op arbeidsmigratie: **ministerie van SZW**.
- Huisvestingsbeleid: **ministerie van BZK**.
- **Gemeenten:** hebben de regie op de huisvesting in samenwerking met **woningcorporaties en particuliere aanbieders** voor een goed aanbod van onder meer groepsaccommodaties (logies). Voor deze aandachtsgroep is het bovendien van belang dat gemeenten in nauw contact staan met de **uitzendbureaus en werkgevers**.
- De **Inspectie SZW** heeft een indirecte taak bij huisvesting; zij houden toezicht op de naleving van de arbeidswetten, zoals de Wet Minimumloon en Vakantiebijslag (WML). Een werkgever mag maximaal 25% van het brutominimumloon inhouden voor huisvestigingskosten onder de voorwaarde dat deze huisvesting is gecertificeerd, bijvoorbeeld door de Stichting Naleving Flexwonen (SNF). De Inspectie SZW kan bijvoorbeeld een boete wegens overtreding van de WML aan de werkgever opleggen. Indien meer dan 25% van het brutominimumloon wordt ingehouden voor huisvestingskosten of indien er huisvestingskosten ingehouden worden op het loon maar de huisvesting is niet gecertificeerd. Indien de Inspectie SZW signalen ontvangt van slechte huisvesting worden deze signalen gedeeld met gemeenten.
- **Provincie:** draagt zorg voor aandacht voor deze doelgroep in de gehele provincie en een redelijke spreiding van de opgave over de provincie om te voorkomen dat alleen de gemeenten die aandacht hebben voor deze doelgroep zich inspannen.

Knoppen om aan te draaien

Deze zijn voor een groot deel ontleend aan het rapport van de commissie Roemer.

- Leg de verantwoordelijkheid voor de huisvesting bij de partijen die die primair profijt hebben van deze aandachtsgroepen: gemeenten in samenspraak met woningcorporaties, werkgevers en/of uitzendbureaus en private huisvesters. Zorg hierbij voor adequaat toezicht zodat arbeidsmigranten beschermd zijn tegen gevolgen van een afhankelijkheidsrelatie die kan ontstaan.
- Voer (gemeentelijke of landelijke) verhuurdersvergunning in, om in te kunnen grijpen bij misstanden (te krappe huisvesting).
- Maak vooraf een schatting van de behoefte aan huisvesting en andere noodzakelijke voorzieningen voor arbeidsmigranten door gemeenten bij de ontwikkeling van bedrijfslocaties/ bedrijventerreinen en bij het faciliteren van nieuwe bedrijven waarvoor arbeidsmigranten worden aangetrokken. Anticiperen daarop in bijvoorbeeld bestemmingsplannen.
- Kwaliteitskeurmerken, handhaving en een verhuurdersvergunning kunnen bijdragen aan kwaliteit.
- Zorg voor betere registratie van arbeidsmigranten en monitor hoe de groep per provincie of regio zich zal ontwikkelen en daarmee de huisvestingsbehoefte.
- Zorg voor een overbruggingsperiode voor arbeidsmigranten bij het verliezen van hun werk om op zoek te kunnen naar andere huisvesting (of andere stappen) om dakloosheid tegen te gaan.

Concluderend

Het zicht op deze groep is momenteel lastig en aan de specifieke groepen hangt een negatieve beeldvorming mede door eerdere misstanden en incidenten. De groep is divers en vraagt verschillende vormen van huisvesting. Goede flexconcepten of tijdelijke huisvesting kan voor een deel van de groep zinvol zijn. Het vraagt extra geld en menskracht om beter zicht te krijgen op de groep, regulering van de huisvesting via vergunningen of een keurmerk en toezicht en handhaving door gemeenten. Dit moet goed in beeld worden gebracht.

DAK- EN THUISLOZE MENSEN

Deze aandachtsgroep betreft de feitelijk dak- en thuisloze mensen. Er is een brede definitie van toepassing. Hieronder vallen ook:

- economisch dak- en thuisloze mensen;
- kwetsbare jongeren(zonder of met onzekere huisvesting)
- uitstroom uit de vrouwenopvang;
- vreemdelingen zonder recht op verblijf.[9]

De omvang

De breedte van de maatschappelijk gehanteerde definitie zorgt ervoor dat de totale omvang lastig in te schatten is. Het CBS hanteert andere definities (feitelijke dakloosheid) wat resulteert in de volgende geschatte cijfers (peildatum 1 januari 2020):

- **Dak- en thuislozen (>18 jaar): 36.000,** waaronder **8.500 tussen de 18-27 jaar.**
- **Dak- en thuisloze jongeren (< 18 jaar):** aantal jaar geleden geschat op **3.960** (meer dan de helft heeft een verleden in de jeugdzorg).
- Jaarlijks maken daarbovenop **12.000 vrouwen** gebruik van een opvangplek in de vrouwenopvang.

De groep dak- en thuisloze mensen neemt de afgelopen 5 jaar niet alleen toe, maar de samenstelling wordt volgens gemeenten ook steeds diverser. In de G4-steden neemt het aantal dakloze gezinnen toe. De oorzaak van de dak- en thuisloosheid ligt vaak in langdurige relatieve armoede en steeds vaker door plotselinge *life-events*. De schaarste op de woningmarkt maakt dat doelgroepen moeten concurreren met regulier woningzoekenden. Ook diverse ontwikkelingen in beleid vanuit diverse domeinen (o.a. veranderingen in GGZ, Wajong, kostendelersnorm) lijken van invloed op de toename. Zo is sinds de invoering van de kostendelersnorm in 2015 een grotere uitstroom zichtbaar uit bijstandshuishoudens van jongeren in het jaar waarin ze 21 jaar worden, zo blijkt uit het onderzoek van Significant APE naar belemmeringen voor bijstandsgerechtigden om woonruimte te delen, dat zij voor SZW uitvoerden (2020).

[9] Vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf maken (artikel 10 van de Vreemdelingenwet) geen aanspraak op overheidsvoorzieningen en uitkeringen. Dit betekent dat zij in beginsel geen aanspraak maken op welk vorm van opvang dan ook, inclusief huisvesting. Indien zij Nederland evenwel niet uit eigen beweging dan wel gedwongen verlaten, kunnen zij gemeenten confronteren met problematiek rondom zorg en veiligheid.

De urgentie

- Er is veel verwarring over wie tot de specifieke doelgroep van dak- en thuisloze mensen behoren en er is slecht zicht op de omvang en de oorzaak van dakloosheid.
- Dakloosheid heeft grote gevolgen voor de persoon/het gezin en zorgt voor grote maatschappelijke kosten.
- Het draagvlak in wijken voor delen van deze aandachtsgroep is laag, bewoners met psychische beperkingen zijn in veel wijken niet erg welkom. De grens aan adaptievermogen van zwakke wijken is bereikt, spreiding over meer krachtige wijken en integrale zorg en ondersteuning op maat verloopt moeizaam.
- Onder de aandachtsgroep valt ook een flink aantal jongeren afkomstig uit jeugdzorg die hun leven moeten gaan opbouwen en die niet terug naar hun ouders kunnen. Hun inkomen is te laag om van te bestaan waardoor zij een groot risico lopen om dakloos te worden. Daarnaast is er ook een grote groep vrouwen (met kinderen) die uit een stressvolle, ongezonde situatie komen en een nieuw veilig leven op willen bouwen.
- De opvang zit momenteel overvol, financiële middelen voor de opvangtaak binnen de Wmo groeien niet mee met de toename. De opvang problematiek is niet evenredig verdeeld over gemeenten in een regio of provincie doordat opvang verloopt via een centrumgemeenten constructie en grotere steden meer kwetsbare mensen aantrekken. De specifieke coronaopvang waarbij ook niet Wmo-rechthebbenden tijdelijk toegang tot de opvang hebben stopt na de zomer van 2021.
- De doorstroming naar woningmarkt stokt. En zonder voldoende woningen kan de uitvoering van de visie op ambulantisering van de GGZ niet verder doorgaan.
- Ook economisch daklozen (in principe zelfredzaam, met laag inkomen, zonder woning) moeten door een grote opstapeling individuele problemen en kosten vaak een beroep doen op de opvang. Deze groep wordt op basis van de zelfredzaamheidstoets uit de Wmo2015 geen toegang tot de maatschappelijke opvang verleend en krijgen daardoor meestal geen urgentie. De groep zelfredzame thuislozen is in veel gemeenten niet in beeld, omdat deze niet wordt geregistreerd.

Wat is er nodig?

- Tijdelijke en permanente betaalbare woonplekken, vaak met een combinatie van zorg en begeleiding, waarbij een prikkelarme omgeving in sommige gevallen wenselijk is. De begeleiding moet ook voldoende lang, intensief en op- en afschaalbaar zijn.
- Terugvalopties (als iemand het niet redt in de wijk, kan diegene dan snel ergens weer terug in het beschermd wonen). Dat vergroot de bereidheid van corporaties en de buurt om mensen op te nemen.
- Huisvesting voor mensen zonder gezondheids-/verslavingsproblematiek: de economisch dak- en thuisloze mensen die door een life event (scheiding, verlies van baan) op straat belanden. Aanvankelijk betreft het voornamelijk zelfredzame mensen die alleen een huisvestingsvraag hebben. Maar als daar niet op korte termijn in wordt voorzien en men verblijft in de maatschappelijke opvang, zijn risico's op problemen zoals schulden, verlies van werk, depressie en verslaving groot. Dit geldt ook voor vrouwen die (met kinderen) langer dan nodig in de stressvolle omgeving van de vrouwenopvang moeten verblijven.
- De inschatting van aantallen en de differentiatie in behoefte aan wonen, zorg en begeleiding is behoorlijk, maar kan nog verbeterd worden. Maar op basis daarvan zien we dat er vooral behoefte is aan goedkope (sociale) woonplekken en voldoende middelen voor begeleiding, dat de doorstroom in de maatschappelijke opvang stokt, en dat de wensen en behoeften ten aanzien van het soort woning en de omgeving zeer kan verschillen.

Rollen en verantwoordelijkheden

- **Het ministerie van VWS:** coördinatie van de brede aanpak dak- en thuisloosheid (incidentele middelen voor preventie, vernieuwing opvang en het realiseren van meer woonplekken met nodige begeleiding)
- Huisvestingsbeleid: waar het om intramurale opvang en verblijf gaat is het **ministerie van VWS** verantwoordelijk, in geval van zelfstandig wonen (al dan niet ambulant begeleid) is het **ministerie van BZK** aan zet.
- De regierol ligt bij **(centrum-)gemeenten** (naar verwachting wordt de Maatschappelijke Opvang in 2026 door-gedecentraliseerd naar individuele gemeenten).
- Het tekort aan woonruimte en de verkokering binnen de landelijke en lokale overheid worden vaak als belemmering gezien in de aanpak voor deze aandachtsgroep.

Knoppen om aan te draaien

- Zorg voor het verbeteren van (een uniforme) registratie en kwalitatieve informatie over de aandachtsgroep.
- Zet in op preventie om dak- en thuisloosheid te voorkomen.
- Zorg dat middelen voor maatschappelijke opvang en begeleiding passend zijn bij de toegenomen vraag.
- Maak samenhangend beleid en uitvoering op wonen, zorg, begeleiding en veiligheid.
- Voer regie vanuit het rijk op verdeling opvang en vervolghuisvesting; in verschillende varianten mogelijk van meer ondersteuning, verplichting tot in beeld brengen opgave, of huisvestingsplicht tot taakstelling, quota.
- Maak beleid op stapsgewijze ambulantisering en zorg voor voldoende intramurale plekken.
- Neem prikkels weg die het delen van een woning belemmeren en/of stimuleer samenwonen.
- Zorg ervoor dat in de huurtoeslagsystematiek een gelijker speelveld komt voor de realisatie van zowel zelfstandige als onzelfstandige woonruimte (kamers).
- Handhaaf huurtoeslag tijdens het tijdelijk niet toepassen van de kostendelersnorm.
- Voor mensen met een laag verstandelijke beperking is begeleiding voor onderliggende problematiek essentieel. Gemeenten moeten hier in beleid en inkoop sociaal domein rekening mee houden.

Concluderend

Gezien de enorme differentiatie binnen deze groep en bijbehorende woonwensen, zorg en begeleiding is het van groot belang om nog meer en beter inzicht te krijgen in subgroepen en oorzaken. De doorstroom vanuit de opvang stokt door onvoldoende woningen om uit te stromen, onvoldoende structurele middelen voor passende zorg en begeleiding en de onevenredige druk hierop in de centrumgemeenten en specifiek de G4-gemeenten.

OUDEREN

Deze aandachtsgroep bevat alle ouderen boven de 65 jaar. Ongeacht of er reeds een zorgbehoefte is of niet.

De omvang

Vanaf 2025 zet de vergrijzing in Nederland echt door. Het aantal **75-plussers stijgt van 1,4 miljoen in 2020 naar 2,6 miljoen in 2040 en 2,9 miljoen in 2050**. Het beleid om langer zelfstandig thuis te wonen lijkt geslaagd: **92% van de 75-plussers woont zelfstandig en bij de 90-plussers is dat 66%**.
Het aantal ouderen met een eigen woning bedraagt op dit moment meer dan 50%, dit percentage zal de komende jaren sterk stijgen.

We zien echter het aantal beschikbare mantelzorgers de komende jaren afnemen en met het klimmen van de leeftijd neemt het percentage ouderen met een beperking toe. Ook is de verwachting dat het aantal mensen met dementie fors zal toenemen. Alzheimer Nederland verwacht een stijging naar een half miljoen mensen per 2040 en verder oplopend naar 620.000 in 2050.

De wil tot verhuizen is bij ouderen stukken minder en naarmate men ouder wordt groeit de voorkeur voor een speciaal voor ouderen bestemde woning. Er liggen bestuurlijke afspraken over de realisatie van:

- 40.000-110.000 (2026-2031) nultredenwoningen (toewijzing/nieuwe) en;
- 20.000-50.000 (2026-2031) geclusterde woningen voor ouderen;
- waarvan de corporaties er tot 2031 ca. 34.000 gaan realiseren (oplopend naar 50.000 in 2036).
- Vergroten verpleegzorgcapaciteit met 25.000-50.000 (2025-2031).

De urgentie

- Het aantal dementerenden en ouderen met een lichamelijke beperking neemt toe, terwijl het aantal beschikbare mantelzorgers flink afneemt.
- Er is meer behoefte aan rolstoelaangepaste woningen en de Wmo-kosten nemen flink toe.
- Het is financieel niet aantrekkelijk om ouderenwoningen te bouwen, waardoor sommige ouderen in (voor hen) te dure woonzorg-complexen wonen met een huur boven de liberalisatiegrens.
- Men is niet erg geneigd om te verhuizen, door de sociale binding met de buurt, het opzien tegen de verhuizing te laag inkomen of door hogere woonlasten bij verhuizing. Door het gebrek aan toetsing op vermogen bij sociale huurwoningen is de toewijzing niet altijd optimaal. Mensen met een net te hoog

inkomen komen niet in aanmerking voor sociale huur, mensen met een lager inkomen maar een hoog vermogen juist weer wel. In het particuliere segment is het aanbod beperkt(er). Het gaat dus om doorstroming, betaalbaarheid en om zorg.

Wat is er nodig?

- Bouwen en toewijzen van nultredenwoningen/geclusterde woningen aan ouderen, met activiteiten in gemeenschappelijke ruimtes, ook als tussenvormen tussen zelfstandig en intramuraal wonen.
- Circa 110.000 extra plaatsen waar verpleegzorg kan worden geboden (waarvan 44.000 ingevuld via geclusterde woningen). Afhankelijk van de zorgzwaarte van de mensen in geclusterde woonvormen zal daarmee de opgave aan verpleeghuiscapaciteit lager zijn.
- Goede zorg en begeleiding om langer thuis te kunnen wonen, voldoende geschoold zorgpersoneel en een toekomstbestendig Wmo-budget dat past bij de demografische ontwikkelingen.

Rollen en verantwoordelijkheden

- De gemeente: voert regie op voldoende passende woningen voor ouderen, maakt daarover afspraken, koopt (waar mogelijk in samenhang) ondersteuningsaanbod zorg en welzijn in en probeert via bestemmingsplannen en tenders te sturen op grondeigenaren.
- Het ministerie van BZK: is verantwoordelijk voor het huisvestingsbeleid
- Het ministerie van VWS: is (systeem)verantwoordelijk voor zorg en welzijn.
- Corporaties, beleggers, ontwikkelaars etc: voor de bouw van de woningen en het financieel rondkrijgen van de daarbij behorende business cases.
- Zorgorganisaties: verantwoordelijk voor het uitvoeren van zorg in het kader van de Wlz, Zvw en/of Wmo.
- Zorgkantoren: regionaal verantwoordelijk voor het beheer van Wlz-gelden en het uitkeren van budgetten aan de zorgorganisaties.

Knoppen om aan te draaien

- Bouw voldoende nultredenwoningen voor deze groep
- ‘Verleid’ ouderen om hun vaak grotere, goedkoop gehuurde, woning te ruilen voor een nultreden-woning. Dit geldt ook voor koopwoningen. Budget voor verhuiskostenvergoeding en huuraanpassing/ gewenning kunnen bijdragen aan de doorstroming.
- Stimuleer samenwerking en zorg voor bundeling van budgetten van gemeenten, woningcorporaties, zorgverzekeraars en zorgkantoren om bijvoorbeeld nieuwe woonvormen te realiseren.
- Ontwikkel een integrale woon-zorgvisie in gemeenten, met voldoende aandacht voor vergrijzing.
- Ontwikkel instrumenten om vanuit het rijk te sturen op woningbouw voor ouderen door de private markt.
- Ontwikkel een toekomstbestendige financiering van de Wmo waarbij rekening wordt gehouden met de snel toenemende vergrijzing.

Concluderend

De omvang en ontwikkelingen rond deze aandachtsgroep zijn over het algemeen goed in beeld maar kan lokaal soms nog scherper. Het beleid om langer zelfstandig thuis te wonen leidt tot een andere woning-behoefte en kan belemmerend werken voor de doorstroom. De hogere kosten voor langer thuis wonen vragen een financieel arrangement, een sterke arbeidsmarkt van/voor zorgmedewerkers en extra Wmo middelen voor gemeenten. Er zijn onvoldoende locaties om te bouwen specifiek voor deze aandachts-groep en deze opgave ontbreekt nog vaak in de bouwopgave. De opgave wordt vanuit de private sector niet vanzelfsprekend opgepakt (met name in het betaalbare/ middel-dure segment). Ouderen zijn nauwelijks geneigd te verhuizen vanwege de nadelen die zij daarbij ervaren (bijvoorbeeld hogere woonlasten) waardoor ze hun grote goedkope (sociale huur) woning bezet houden en mede daardoor de doorstroming stokt.

SOCIAAL URGENTEN EN DREIGEND DAKLOZEN

In de Huisvestingswet (art. 12 en 13) is geregeld dat de gemeente categorieën kan aanwijzen van woning-zoekenden die om dringende redenen voorrang voor woonruimten nodig hebben. Veel gemeenten maken grofweg onderscheid tussen dringende sociale en medische redenen. Voor deze categorieën geldt dat de definities en afbakening lokaal flink verschillen en verschuiven op basis van lokale of regionale politieke keuzes en ontwikkelingen van vraag en aanbod.

Grofweg verstaan gemeenten onder sociaal urgenten: mensen die ernstig in de knel zitten door dreigende dakloosheid, mensen met overlast gevende buren, mensen in een moeizame scheiding, mensen met plotseling inkomensverlies, mensen in acute noodsituaties, voormalige sekswerkers enzovoorts. Er is vaak sprake van multiproblematiek. Denk bijvoorbeeld aan de kindertoeslagenaffaire, waar gedupeerden door oplopende schulden in sommige gevallen de woonruimte zijn kwijtgeraakt. Alleen vanuit een andere woning kan echt vooruitgang worden geboekt, indien nodig samen met de hulpverlening. Overigens wordt vanuit de rijksoverheid deze doelgroep niet als een eigenstandige groep woningzoekenden beschouwd, omdat daar meer vanuit wetten en stelsels wordt gedacht, en deze groep ontstaat uit de wijze waarop woonruimte wordt verdeeld.

De omvang

Vanwege deze verschuivingen is het dus lastig om de precieze omvang te schatten. In Amsterdam bijvoorbeeld zijn in 2020 360 woningen verkregen met een sociale urgentie, wat neerkomt op 20% van het totaal aantal woningen voor kwetsbare groepen. De ontwikkeling in de groei van deze groep kent een grote verscheidenheid aan onderliggende oorzaken en is daarmee lastig in te schatten en te verklaren. Desalniettemin is de verwachting dat de omvang van de groep zal toenemen onder meer vanwege de pandemie en het aanhoudende woningtekort.

De urgentie

Het aantal urgenten neemt toe, waarmee de druk op de woningmarkt toeneemt.

Wat is er nodig?

Primair is er geschikte betaalbare permanente huisvesting nodig en adequate zorg en begeleiding. Voor én na de huisvesting van deze urgenten. Soms blijft door het woningtekort snelle huisvesting van urgenten achterwege, waardoor de problematiek verergert en de daarmee gepaarde kosten voor zorg en begeleiding stijgen.

Rollen en verantwoordelijkheden

De gemeente heeft de regierol. Zij kunnen sturen op de criteria waarop urgentie verleend wordt en zij kunnen bij schaarste **afspraken maken met woningcorporaties** over het aantal beschikbaar te stellen woningen voor deze aandachtsgroep. Hier zit overigens al snel een grens aan: de doelgroep van woningcorporaties is groter dan alleen deze en andere aandachtsgroepen er zijn ook reguliere woningzoekenden. De wachtlijsten zijn lang en er is sprake van verdringing. Het is voor woningcorporaties belangrijk dat een belangrijk percentage van de mutaties naar reguliere woningzoekenden gaat. De rest van de vrijkomende woningen wordt dan verdeeld over alle aandachtsgroepen en stadsvernieuwings-urgenten. Sommige gemeenten hebben samen met woningcorporaties de beoordeling van sociale urgenties bij een apart rechtspersoon ondergebracht.

Knoppen om aan te draaien

De wens is om het rijk een grotere regierol te laten vervullen als het gaat om het vergroten van het woningaanbod. Gericht op bouwen naar behoefte, landelijke verplichting van verdeling tussen het laag-, midden- en hoog-segment en hierop toezien, kwetsbare groepen over het land en verschillende wijken verdelen (gewogen in onderlinge samenhang en realistisch).

Concluderend

Duidelijk is dat het geen vrijblijvende keuze is voor gemeenten om deze groep al dan niet met voorrang aan een andere woning te helpen. Daarvoor is de problematiek te ernstig. Daarnaast is duidelijk dat dit in veel gemeenten een aanzienlijke groep betreft, die relatief veel zorg en ondersteuning ontvangt en die behoorlijk in de knel zit als huisvesting uitblijft. De verwachting is dat de omvang toeneemt maar de ontwikkeling is lastig te bepalen doordat de oorzaken van mogelijke toename divers zijn en lastig te verklaren, en door uiteenlopende definities per gemeente.

MEDISCH URGENTEN EN ROLSTOELAFHANKELIJKEN

In de Huisvestingswet (art. 12 en 13) is geregeld dat de gemeente categorieën kan aanwijzen van woningzoekenden die om dringende redenen voorrang voor woonruimten nodig hebben. Veel gemeenten maken grofweg onderscheid tussen dringende sociale en medische redenen. Voor deze categorieën geldt dat de definities en afbakening lokaal flink verschillen en verschuiven op basis van politieke keuzes en ontwikkelingen van vraag en aanbod. Ook de Rijksoverheid kijkt soms anders tegen deze indeling aan.

De omvang

Vanwege deze verschuivingen is het dus lastig om de precieze omvang te schatten. Er zijn aanwijzingen dat de coronapandemie leidt tot een toename van ernstige psychische problemen die gerelateerd zijn aan de woonsituatie. De beoordeling of medische (fysieke en psychische) problematiek voorrang voor een woning rechtvaardigt, wordt neergelegd bij artsen, indicatiebureaus of GGD. Veelal gaat het om woningen op de begane grond of die bereikbaar zijn met lift, of om woningen die niet gehorig zijn. Een soortgelijke afweging door artsen vindt plaats bij rolstoelafhankelijken. We zien hierbij een aanzienlijke stijging van de vraag:

- Bij huishoudens van 75 jaar en ouder had in 2019 zo'n **16% een zware mobiliteitsbeperking**.
- Door de sterke toename van **het totaal aantal huishoudens van 75 jaar en ouder tussen 2019 en 2040 neemt in deze leeftijdsgroep het aantal huishoudens met zware fysieke beperkingen met 88 duizend toe: van 157 duizend naar 245 duizend**, zo blijkt uit de ABF verkenning wonen met zorg 2019-2040 (2019).
- Het aanbod blijft hier ver bij achter, er is een **groot tekort aan rolstoelgeschikte woningen**. Daarbij komt dat deze woningen duurder zijn bij de bouw en minder opleveren voor corporaties per vierkante meter, of zelfs verliesgevend zijn.
- Voor de groep jonge(re) mensen die een fysieke beperking heeft en een woning met aanpassingen/ een rolstoelgeschikte woning nodig hebben, of door willen stromen naar een grotere aangepaste/ rolstoelgeschikte woning als gevolg van gezinsuitbreiding, is vooralsnog te weinig aandacht.

Ter illustratie van de mismatch tussen vraag en aanbod: in Amsterdam zijn in 2020 bijvoorbeeld 74 rolstoelgeschikte woningen beschikbaar gesteld. Dat is een flinke stijging ten opzichte van eerdere jaren, maar er wachten momenteel nog steeds 350 mensen op een rolstoelgeschikte woning. Die wachttijd bedraagt enkele jaren. Dit leidt tot zeer schrijnende situaties.

De urgentie

Het aantal urgenten neemt toe, er is onderlinge concurrentie tussen aandachtsgroepen en reguliere woningzoekers en onvoldoende geschikt woningaanbod waarmee de druk op de woningmarkt toeneemt.

Wat is er nodig?

- Voldoende betaalbare permanente huisvesting voor zowel medisch urgenten als rolstoelafhankelijken. Doordat dit deels achterwege blijft, verergert veel problematiek en stijgen de daarbij gepaard gaande kosten voor zorg en ondersteuning. En ook nadat er een woning verkregen is, moeten er nog voldoende begeleiding, zorg en voorzieningen beschikbaar zijn.
- Labels voor rolstoelgeschikte woningen door gemeenten (gebeurt nu niet) zodat er inzicht komt in het tekort.
- Een uniforme urgentie/indicatie. Een indicatie voor een rolstoelgeschikte woning is landelijk geldig, maar de ene gemeente geeft een urgentie af voor drie maanden, en de ander geeft indicatie voor vier jaar.

Rollen en verantwoordelijkheden

De gemeente heeft de regierol. Zij kunnen sturen op de criteria waarop urgentie of voorrang verleend wordt en zij kunnen **afspraken maken met woningcorporaties** over het aantal beschikbaar te stellen woningen voor deze aandachtsgroepen. De beoordeling van de medische noodzaak vindt op aanvraag van de gemeente plaats **door artsen**.

Knoppen om aan te draaien

De wens is om het Rijk een grotere regierol te laten vervullen als het gaat om het vergroten van het woningaanbod. Gericht op bouwen naar behoefte, landelijke verplichting van verdeling tussen het laag-,

midden- en hoog-segment en hierop toezien, kwetsbare groepen over het land en verschillende wijken verdelen (gewogen in onderlinge samenhang en realistisch). Ook is het bouwbesluit nog te vrijblijvend om toegankelijkheid te regelen, met name voor woningen/wooncomplexen.

Concluderend

De met de woning samenhangende medische problematiek wordt onafhankelijk vastgesteld en vertoont een stijging de afgelopen en komende jaren. De kloof tussen vraag en aanbod zal toenemen. Het is kostbaar en in de grote steden qua ruimte vaak moeilijk te realiseren om de (ver)bouwopgave hierop af te stemmen. Financiële ruimte voor corporaties en particuliere ontwikkelaars om woningen voor deze groepen te ontwikkelen, kan een belangrijke impuls bieden. Gemeenten hebben hier echter maar beperkte mogelijkheden toe.

STATUSHOUDERS

Bij de aandachtsgroep statushouders gaat het om huisvesting van vergunninghouders. Dit zijn asielzoekers die te vrezen hebben voor oorlog, geweld of vervolging en, ingevolge van internationale en Europeesrechtelijke wet- en regelgeving, een verblijfsvergunning toegekend kregen. Hieruit volgt de taakstelling huisvesting vergunninghouders - deze is vastgelegd in de Huisvestingswet.

De omvang

Het ministerie van JenV maakt twee keer per jaar een kwantitatieve inschatting van het aantal ingewilligde asielaanvragen en publiceert elk half jaar de taakstelling: het verwachte aantal te huisvesten statushouders. Het verwachte aantal te huisvesten statushouders voor **de tweede helft van 2021 is geschat op 11.000 en lijkt (met de kennis van nu) de komende jaren af te nemen**. De verdeling van de taakstelling over de gemeenten is gebaseerd op het aantal inwoners van een gemeente. Dat betekent dat de druk op de te huisvesten statushouders het grootst is in de Randstad waar ook de woningmarkt het meest gespannen is. Daar staat tegenover dat de werkgelegenheid daar ook groter is waarmee inburgering en participatie van statushouders wordt bevorderd.

De urgentie

- Het actuele aantal te huisvesten statushouders is in 2021 hoog en de krapte op de woningmarkt is groot.
- De combinatie van de onvoorspelbaarheid van internationale en Europese ontwikkelingen, en dus de hoogte van de asielinstroom, en het dwingende juridische kader om al dan niet een vergunning af te geven, zorgt voor lastig te beïnvloeden aantallen op het niveau van de rijksoverheid. Alleen in de temporisering waarmee verblijfsvergunningen worden afgegeven, zit enige mate van invloed. Dat maakt het vervolgens voor gemeenten en corporaties lastig om te plannen en voldoende woningen beschikbaar te stellen.
- Het gevolg hiervan en van het algehele woningtekort is een vertraagde doorstroom van de opvang naar huisvesting in gemeenten waardoor inburgering en participatie later starten en de plekken in de asielopvang bezet blijven.
- De huisvestingsbehoefte, grote gezinnen of alleenstaanden, sluit soms lastig aan bij het aanwezige aanbod in de sociale huursector. Statushouders hebben vaak een laag inkomen en daarom gaat het vaak om goedkope sociale huurwoningen.
- Inzet van flexwoningen kan deels een oplossing zijn voor het sneller huisvesten van sommige aandachtsgroepen. De ambities worden echter jaar op jaar niet gehaald onder andere door het gebrek aan locaties, een niet (financieel sluitend te krijgen) business case en tijdrovende ambtelijke procedures en regelgeving.

Aandachtspunten:

- De overkomst van na-reizigers is met onzekerheden omgeven. Een betere voorspelbaarheid daarvan is wenselijk voor een goed huisvestingsproces.
- Statushouders krijgen in eerste instantie veelal een uitkering waardoor alleen goedkope sociale huurwoningen voor hen geschikt zijn. Voor alleenstaande jongvolwassenen tussen 18-23 jaar geldt daarbij ook nog dat zij minder huurtoeslag ontvangen en tot 21 jaar een jongerenuitkering hebben of een studiefinanciering die zeer beperkt is.

- Het huisvesten van statushouders is een wettelijke taak. Dat betekent dat er lokaal, mede vanwege de woningtekorten, weinig ruimte overblijft om andere kwetsbare doelgroepen prioriteit te geven bij huisvesting.
- De taakstelling/verdeling is gebaseerd op het aantal inwoners van een gemeente. Hierbij wordt niet gekeken naar de druk op de woningmarkt in die gemeenten, de leefbaarheid en dus draagkracht in de wijk en aantal/percentage (vrijkomende) sociale huurwoningen. Hierdoor is het voor sommige gemeenten of corporaties veel lastiger om statushouders te huisvesten dan voor anderen.

Wat is er nodig?

- Snellere doorstroom van opvang naar huisvesting in de gemeenten voor een goede start in Nederland en om de asielopvang te ontlasten, zoals creatieve, alternatieve en eventueel tijdelijke huisvestingsvormen om doorstroom te bevorderen.
- Het toepassen of uitbreiden van het aanbod van tijdelijke tussenvoorzieningen of (onzelfstandige) doorstroomhuizen kan voor een deel van de statushouders een oplossing zijn, mits de vervolghuisvesting tegelijkertijd wordt voorbereid en geregeld. Het is dus geen alternatief voor permanente huisvesting.
- Aan de landelijke regietafel 'Migratie en Integratie' helpt het beter of eerder communiceren over de instroom van asielzoekers en de afgifte van vergunningen, zodat medeoverheden weten welke opgaven hen te wachten staan. Bij de verdeling van statushouders moet rekening gehouden worden met het aantal inwoners, de druk op de woningmarkt, het aantal/percentage (vrijkomende) sociale huurwoningen en de leefbaarheid in en draagkracht van de buurten om deze opgave zo evenredig mogelijk te verdelen zodat statushouders zo goed en snel mogelijk gehuisvest kunnen worden. Dit is ook de basis voor snelle en betere integratie in de (lokale) samenleving.

Rollen en verantwoordelijkheden

- **Ministerie van JenV:** vaststellen van de (landelijke) taakstelling.
- **Het COA:** koppelt vergunninghouders aan gemeenten.
- **Ministerie van BZK:** is verantwoordelijk voor het huisvestingsbeleid en de verdeling van de taakstelling over de gemeenten (vastgelegd in de Huisvestingswet 2014).
- **Ministerie van SZW:** zorgt voor de financiering van de maatschappelijke begeleiding
- **Ministerie van VWS:** zorgt voor de fysieke en psychische gezondheidszorg.
- **Gemeenten:** zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de huisvesting, zij maken daarvoor meestal prestatieafspraken met woningcorporaties.
- **Gemeenten en het rijk:** ook aan zet bij het creëren/behouden van draagvlak in de lokale samenleving.
- **De provincie:** houdt toezicht op de opgave en kan sancties opleggen.
- **De woningcorporaties:** zorgen voor de daadwerkelijke huisvesting van de statushouders.

Knoppen om aan te draaien

- Besluit om structurele financiële ruimte te geven aan corporaties voor de ontwikkeling van voldoende sociale huurwoningen en het flexibel kunnen inspelen op de veranderende vraag.
- Stel het woningaanbod beter af op de vraag (meer woningaanbod voor grote gezinnen).
- Betrek gemeenten aan de 'voorkant' bij de taakstelling, en bij de wijze van de koppeling voor het realiseren van de taakstelling. Dit in plaats van de nu gebruikelijke volgtijdelijke ketenbenadering (taakstelling JenV, koppeling door COA, huisvesting door gemeente).
- Gemeenten en provincies kunnen beter gebruik maken van de mogelijkheid om binnen een regio/provincie taakstellingen uit te ruilen of over te dragen mits de totaalopgave wordt gerealiseerd. Dat vraagt onder andere solidariteit van gemeenten onderling.
- Betrek niet alleen gemeenten bij de taakstelling maar probeer ook schommelingen te voorkomen in de migratieketen. Veroorzaak in ieder geval geen schommelingen met beleidswijzigingen zoals de op- en afschaalmethodiek.
- Voorkom vertraging in het huisvestingsproces door onvoldoende complete dossiers van het COA zodat de snellere doorstroom en inburgering niet wordt belemmerd.
- Pas het concept van tussenvoorzieningen/doorstroomwoningen toe om eerder door te stromen richting gekoppelde gemengde/tijdelijke onzelfstandige woonruimten. Deze woonvormen kunnen ook dienen ter overbrugging van de tijd dat er gewacht wordt op na-reizigers. En maak hierbij meer gebruik van de mogelijkheid om (nadrukkelijk tijdelijk) de woningvoorraad uit te breiden met alternatieve (sobere) huisvesting in nieuwbouw/leegstaande of verbouwde kantoren en gebouwen, snel te plaatsen modulaire bouw of kamerverhuur. Doe dit alléén als mensen daarna kunnen doorstromen naar

passende huisvesting met onbeperkte woonduur, zorg voor die garantie vooraf om stress die deze tijdelijke situatie oplevert, te voorkomen.
- Betrek bij het verruimen van alternatief huisvestingsaanbod ook naar andere vastgoedpartijen als het Rijksvastgoedbedrijf of private partijen. En voor maatschappelijke begeleiding kunnen ook lokale maatschappelijke organisaties een rol spelen.
- Pak mogelijkheden voor het combineren van doelgroepen bij huisvesting actiever op. Daarmee wordt ook integratie bevorderd (bijvoorbeeld statushouders tot 28 jaar met een tijdelijk huurcontract in combi met studenten), mits de vervolghuisvesting tegelijkertijd wordt voorbereid en geregeld.
- Verkennen en daarna formaliseren van ontschotting van beleid en de bijbehorende financiering in het fysieke en sociale domein, waaronder het eventueel herzien van de verdeelsystematiek van de taakstelling.

Concluderend

Het grootste probleem is het tekort aan (geschikte) woningen. Het aantal woningen is onvoldoende en het woningaanbod sluit niet optimaal aan bij de vraag naar type woningen voor grote gezinnen De samenwerking in de keten moet verder worden gestroomlijnd. Er is een gebrek aan alternatieve, creatieve tijdelijke huisvestingsmogelijkheden om op kortere termijn de opgaven te realiseren. Tussenvoorzieningen zijn een opmaat naar zelfstandig wonen. Meer investeringsruimte voor corporaties en gemeenten (of andere vastgoedpartijen) is nodig voor de snelle bouw van extra permanente en flexwoningen en permanente investeringen in de sociale huurvoorraad. Om deze woningen te realiseren is het nodig om meer planmatig woonplekken in de regio af te stemmen, ambtelijke procedures versneld te doorlopen en de verantwoordelijkheden duidelijk te beleggen bij het rijk, gemeenten, regio en provincie. Het maken van bindende afspraken, bijvoorbeeld de vertaling van nationale doelen naar regionaal niveau en het beleggen van de regie daarop is dan nodig. Bij een integrale aanpak liggen er nu al kansen buiten dat er in 2022 een verantwoordelijkheid bij gemeente qua inburgering bijkomt.

STUDENTEN

In deze aandachtsgroep gaat het om studenten die een studie in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) hoger beroepsonderwijs (hbo) of aan een universiteit (wo) volgen en uitwonend zijn.

De omvang

- Na een flinke groei van het aantal studenten in de afgelopen jaren, is de verwachting dat de komende jaren een nog een sterkere groei zal optreden tot het studiejaar ’27-’28. Daarna zal op basis van demografische ontwikkelingen het aantal studenten licht dalen tot **816.401 in het studiejaar ’29-’30**.
- Verwachte stijging van **32,5% in het wo** (met een sterke groei van internationale studenten) **1,0% in het hbo** en **5,9% in het mbo**. De coronacrisis en de Brexit kunnen deze raming nog enigszins beïnvloeden.
- **In het hoger onderwijs is 52% (370.000) uitwonend**, maar verwacht men een stijging tussen de 3-6% (380.000-393.500) in studiejaar ’27-’28. Het leenstelsel lijkt een factor van invloed te zijn op het langer thuis wonen.
- **Het aantal uitwonende mbo-studenten blijft naar verwachting rond de 20%**, gezien de verwachte daling van het aantal mbo studenten betekent dit een daling van 101.100 in het studiejaar 2019/2020 naar 91.800 tot 96.600 in het studiejaar 2029/2030.
- 55% van de studenten in het hoger onderwijs woont in een kamer met gedeelde voorzieningen, 45% in een zelfstandige (één of meer kamer-) woning. 44% van de uitwonende studenten woont in woningen die ook door andere doelgroepen wordt gebruikt.
- In het collegejaar ’19-’20 werd een **tekort van 22.000 studentenwoningen** geconstateerd. Per studentenstad kan de verwachte druk op de studentenhuisvestingsmarkt verschillen.

De urgentie

Er is een mismatch tussen wat gebouwd is en wordt en wat nodig is. Omdat er bij gedeelde woonruimte geen huurtoeslag mogelijk is, worden er veel zelfstandige units gebouwd. Woningen die vaak onbetaalbaar zijn voor deze aandachtsgroep, die in gemeenten ook vaak lagere prioriteit krijgen.
Het vinden van een studentenkamer is problematisch, er is grote behoefte aan kleine en betaalbare wooneenheden met gedeelde voorzieningen als keuken en woonkamer.

Wat is er nodig?

- Aanpakken mismatch vraag en aanbod. Vanuit welzijnsperspectief, namelijk het tegengaan van eenzaamheid, hebben vooral jongere studenten en buitenlandse studenten baat bij onzelfstandige eenheden met gedeelde voorzieningen. Echter onder invloed van de huidige huurtoeslagregels worden er vooral meer zelfstandige studentenwoningen gebouwd.
- Aanpakken tijdelijke huurcontracten (met uitzondering van campuscontracten) en schaarste: die leiden tot stijgende huren.
- Verzilverbare heffingskorting, uitbreiding van de huurtoeslag naar onzelfstandige woningen of striktere handhaving op de huurprijs zal naar verwachting leiden tot een grotere vraag naar studentenhuisvesting.
- Meer studentenwoningen. Ondanks de verwachte toename van het aantal studentenwoningen van 18.000 in studiejaar '24-'25, bedraagt het tekort aan studentenwoningen in die periode door toename van het aantal uitwonende studenten tussen de 12.800 en 26.250.
- Betere doorstroommogelijkheden op de woningmarkt na de studie.

Rollen en verantwoordelijkheden

- **Gemeenten:** voeren de regie
- **Onderwijsbeleid van het ministerie van OCW** en de ambities (op het gebied van internationalisering) van onderwijsinstellingen kunnen invloed hebben op de vraag naar studentenhuisvesting.
- **Het ministerie van BZK**: is verantwoordelijk voor de woningmarkt en de regelgeving rond huur.
- De uitvoering voor de verhuur ligt bij: **huisvesters van studenten, woningcorporaties en particuliere verhuurders**.

Knoppen om aan te draaien

- Leg de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van buitenlandse studenten bij de onderwijsinstellingen waar de student is ingeschreven. Onderwijsinstellingen moeten daartoe dan ook de mogelijkheden krijgen. Hierbij blijft het belangrijk dat onderwijsinstellingen in gesprek blijven met gemeenten en woningaanbieders.
- Stuur op het programma van ontwikkelaars, zorg voor meer regie op de uitvoering.
- Monitor op realisatie van gemeenten en prestatieafspraken.
- Zorg voor betere afstemming tussen OCW en BZK over beleid en bijbehorende gevolgen voor huisvesting. Specifiek bij de aandachtsgroepen studenten kan die samenwerking beter.
- Zorg ervoor dat in de huurtoeslagsystematiek een gelijker speelveld komt voor de realisatie van zowel zelfstandige als onzelfstandige woonruimte (kamers).
- Verbeter regionale afstemming en samenwerking.

Concluderend

De opgave voor de aandachtsgroep ligt vooral in de betaalbaarheid van huisvesting en het aantrekkelijk maken van collectieve vormen van huisvesting vanuit welzijnsperspectief. Betere samenwerking op landelijk niveau, vooral tussen OCW en BZK, zorgt voor nog beter beeld van de verwachte ontwikkelingen in de vraag. Binnen een aantal regio's kan beter worden afgestemd en samengewerkt en worden geleerd van een toenemend aantal samenwerkingsconvenanten.

UITSTROOM INTRAMURALE SITUATIE

In deze aandachtsgroep gaat het om mensen die op basis van een indicatie beschermd wonen vanuit een instelling uitstromen, dan wel vanuit detentie uitstromen of uit intramurale forensische zorg (inclusief uitstroom jeugdzorg).

De omvang

Door extramuralisering en ambulantisering van de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en de zorg voor (licht) verstandelijk beperkten (LVB) is de verblijfscapaciteit in de curatieve GGZ met twee derde afgenomen ten opzichte van 2008. De verwachting is dat de huidige beschermd wonen populatie na 7 jaar is uitgestroomd: naar de Wlz, een zelfstandige woning (met evt. ambulante begeleiding) of anders. Uiteraard stromen er ook nieuwe mensen in BW in. Dit komt grofweg neer op **uitstroom naar de woningmarkt van 3.000 cliënten per jaar**. Er bestaan verschillende afbouw scenario's over de vraag tot 2040 naar sociale huurwoningen voor deze groep, **variërend van 9.000 tot 17.000 woningen**, in verschillende varianten (eigen huur- of koopwoning, instellingswoning, zelfstandig groepswonen of in een wooncomplex/voorziening).

Bij uitstroom vanuit detentie geldt dat stabiele huisvesting bijdraagt aan minder recidive en een grotere kans op werk en re-integratie. De schatting is dat van de jaarlijks 30.000 mensen die uit detentie komen, er 10.000 korter dan 2 weken hebben vastgezeten. Van de overige 20.000 woont 30% na detentie zelfstandig, 15% bij een partner, 16% bij ouders en 17% staat niet ingeschreven.

Vanuit tbs of overige klinische forensische zorg vindt uitstroom plaats naar forensisch beschermd wonen (FBW) of reguliere huisvesting. FBW is enkel een verblijfsvoorziening (met o.a. persoonlijke zorg en ondersteunende begeleiding in een beschermde woonomgeving). In 2020 verbleven daar 2.073 personen. Soms stromen cliënten vanuit FBW door naar regulier beschermd wonen of naar een zelfstandige woning. Er is momenteel een ernstig tekort aan FBW-plekken waardoor de uitstroom uit de intramurale situatie wordt belemmerd. Ook voor jongeren die uitstromen uit Jeugdzorg is er een grote behoefte aan huisvesting. De omvang van deze doelgroep is onvoldoende in beeld. Van de dakloze jongeren heeft 60% een verleden in de Jeugdzorg.

De urgentie

- Het is een gedifferentieerde groep, waarbij wonen en zorg elkaar onvoldoende vinden en de draagkracht en het draagvlak in kwetsbare wijken een probleem is bij het huisvesten van deze aandachtsgroep.
- Het gebrek aan woonplekken belemmert de ambulantisering
- Door onvoldoende uitstroommogelijkheden lopen wachtlijsten voor intramurale zorg op.
- Er is onduidelijkheid over het woonplaatsbeginsel en door het ontbreken van een verplichte taakstelling is er een sterke afhankelijkheid van de wil om mee te werken van gemeenten.
- Dit is nog een extra groep die gehuisvest moet worden terwijl het aantal vrijkomende woningen afneemt.
- Het risico van een opeenstapeling van diverse aandachtsgroepen in zwakkere wijken is groot en er ontstaat een cumulatie van Wmo-kosten.

Wat is er nodig?

- Goede monitoring voor een scherper beeld over de omvang, prognoses en deeldoelgroepen. Realisatie van meer en passende vormen van ambulante begeleiding en goedkope woningen voor uitstroom uit beschermd wonen. Dit draagt ook bij aan de gewenste doorstroom en het terugdringen van wachtlijsten en wachttijden.
- Draagvlak bij omwonenden en gemeenten en inzet op leefbaarheid en draagkracht van de wijk. Voldoende locaties en mogelijkheden voor uitbreiding sociale huurvoorraad in veerkrachtige wijken.

Rollen en verantwoordelijkheden

- **Gemeenten:** voeren de regie.
- **Corporaties**: zorgen voor passende huisvesting
- **Zorg- en welzijnspartijen:** bieden zorg, behandeling en ondersteuning.
- **Zorgpartijen en cliëntenorganisaties:** kunnen beter betrokken worden bij de woonzorgvisies/ prestatieafspraken.

Knoppen om aan te draaien

- Zet in op woningen van bescheiden omvang met zorg en begeleiding, tijdelijke en flexibele woningen, marginaal wonen of zelfstandige woning in een gemengd wooncomplex. Kijk daarbij wel goed voor welk deel van de aandachtsgroep dit passend is.
- Het inzetten op elektronische detentie bij straffen tot een half jaar kan een betere bijdrage leveren aan het voorkomen van recidive dan het opleggen van een gevangenisstraf, doordat de veroordeelde zijn werk en woning kan behouden.
- Werk al tijdens het verblijf in een intramurale instelling aan het regelen van de juiste voorzieningen na uitstroom en regel snelle mogelijkheden tot her-instromen in de zorg als het (tijdelijk) niet goed gaat (time-out, snelle heropname, etc.).
- Leg in het geval van (intramurale) jeugdzorg de nadruk op nazorg bij de overgang van 18- naar 18+ jeugdzorg. Bied continuïteit in de hulp waar nodig en zorg dat de jongere/jongvolwassene voldoende inkomen en financiële stabiliteit heeft om een zelfstandig bestaan op te bouwen als hij/zij niet kan terugvallen op ouders/verzorgers. Ditzelfde geldt ook voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Het is noodzakelijk om continue begeleiding te (blijven) bieden voor onderliggende problematiek.

Concluderend

Een beter beeld over omvang, prognoses van deze zeer gedifferentieerder groep helpt om scherper te krijgen wat nodig is op alle leefgebieden. Hieraan werken in de intramurale setting zorgt voor een warme overdracht en op tijd beschikbare zorg en begeleiding. Spreiding van de doelgroep over wijken is gewenst gezien de leefbaarheidsproblematiek.

WOONWAGENBEWONERS

Als 'woonwagenbewoners' aangeduide personen in de wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid van VNG (2021) zijn degenen die - in termen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) - deel uitmaken van één van de culturele groepen waarbij de woonwagen onderdeel is van de culturele identiteit. Het gaat hierbij met name om Roma, Sinti, reizigers (van oorsprong nomadische handelaren, marskramers, ambachtslieden) en kermis- en circusfamilies.

De omvang

De omvang van deze aandachtsgroep moeilijk te bepalen. Naar schatting wonen er zo'n **60.000-70.000 mensen** in Nederland bij wie woonwagenbewoning onderdeel is van de culturele identiteit, volgens woonwagenwijzer.nl. De schattingen naar het aantal Roma en Sinti en andere woonwagenbewoners loopt echter zeer uiteen. Ook verschilt de omvang per regio of gemeente sterk. Uit de 'Herhaalmeting woonwagenstandplaatsen' (2020) blijkt dat er eind 2020, **8.800 standplaatsen in Nederland waren**, verdeeld over **ongeveer 1.100 locaties**. Het intrekken van de Woonwagenwet in 1999 en de 'normalisatie' heeft ertoe geleid dat veel gemeenten hebben gekozen voor consolidatie dan wel daling van de bestaande standplaatsen. Met het nieuwe beleidskader (2018) en op basis van lokale behoefteonderzoeken, is de verwachting dat gemeenten het aantal standplaatsen (in een te motiveren balans met de vraag-/aanbodverhouding in de regulier sociale huursector) zullen uitbreiden.

De urgentie

Voor gemeenten is het huisvesten van woonwagenbewoners een grote opgave. Er is maar fragmentarisch zicht op de omvang van de doelgroep en beleid is sinds de decentralisatie van het woonwagenbeleid versnipperd geraakt. De huisvesting wordt belemmerd door een aantal factoren, waarbij beeldvorming rond woonwagenbewoners een belangrijke is. Daarnaast zijn benodigde percelen vaak relatief groot en zijn de kosten van het de aanschaf van een woonwagen en het beheer soms ook duur. Er is daarom ook behoefte aan huurwoonwagens. Ook verloopt de communicatie tussen bewoners en de gemeente soms stroef.

Wat is er nodig?

- Ga als Rijk en provincies meer naast de gemeenten staan. Bijvoorbeeld door samen met gemeenten kennis, goede aanpakken en inzicht in omvang van de groep te bundelen.
- Naast uitbreiding van het aantal standplaatsen vragen wat grotere woonwagenlocaties aanhoudende inzet en bestuurlijk leiderschap op het gebied van leefbaarheid en veiligheid en acceptatie, integratie en participatie van deze aandachtsgroep.
- Helder beleid op handhaving door gemeenten.
- Helder toewijzingssysteem vanuit de gemeentelijke wachtlijst.
- Woonwagenstandplaatsen vragen vanwege de lage dichtheid relatief veel grond. Het is daardoor lastig om plek te vinden en kostbaar voor de gemeente (zeker bij sociale huur).
- Zorg voor de opvang van additionele kosten die corporaties en gemeenten specifiek ondervinden voor woonwagens. Financieel gezien zijn de investeringen van gemeenten en corporaties voor deze doelgroep onrendabeler dan het aanbieden van een sociale huurwoning.
- Beter landelijk inzicht in de doelgroep om een goede regionale/ lokale vertaalslag te maken van uiteenlopende wensen (bv (sociale) huur, in familieverband etc.)
- Regie vanuit de provincie bij de (regionale) opgave. Het gaat vaak om kleine aantallen maar om een complexe opgave. Het is veel efficiënter en effectiever om het vraagstuk regionaal/ provinciaal op te pakken.

Rollen en verantwoordelijkheden

- **Gemeenten:** voeren de regie
- **Ministerie van BZK:** is systeemverantwoordelijk en samen met ministerie van SZW verantwoordelijk voor het nakomen van internationale (mensenrechten-) verdragen.
- Een deel van deze aandachtsgroep heeft een laag inkomen, dus zijn **woningcorporaties** ook van belang.
- De rol van **de provincie**: beperkt zich tot het toezicht houden op gemeenten t.a.v. het ruimtelijke, fysieke domein. Een regierol zou wenselijk zijn.

Knoppen om aan te draaien

- (Rijks)subsidie voor de onrendabele top.
- Regionale aanpak voor deze aandachtsgroep is wenselijk.
- Optimalisatie belangstellendenregistratie, wachtlijstbeheer en verhuurproces (met toevoeging leven in familieverband/familiebinding en meer in lijn met verhuur sociale huurwoningen).
- Aanpassen huurprijsbeleid corporaties en gemeenten ten aanzien van ‘standplaats in combinatie met huurwoonwagen’.

Concluderend

Voor deze aandachtsgroep is het nodig om een eenduidige definitie te formuleren waardoor er ook beter inzicht in de omvang van de doelgroep, hun woonbehoeften en de huisvestingsopgave komt. Ruimte en middelen zijn niet alleen leidend voor de huisvestingsopgave maar ook voor onder meer beheer en leefbaarheid van groot belang. Goede handhaving kan de veiligheid op en om het woonwagenkamp vergroten. Daarbij moet ook helder worden wat het beleidskader precies van gemeenten verwacht, ook in relatie tot het mensenrechtelijk kader. Het optimaliseren dan wel uniformeren van belangstelling- of wachtlijstenadministratie en verhuurprocessen draagt bij aan betere dienstverlening. Een provinciale of regionale aanpak valt te overwegen.

Input voor nationale samenwerkingsagenda

De nationale samenwerkingsagenda bouwt voort op de benoemde thema's uit het spoedpakket.
We geven input voor:

- Preventie
- Verruiming aanbod
- Financiën en regelgeving
- Veerkrachtige wijk

Binnen deze thema´s is het belangrijk om gezamenlijk een reeks aan maatregelen uit te werken met het oog op de ambitie dat er voor iedereen in 2030 een thuis is. Hieronder is een overzicht van deze maatregelen opgenomen.

PREVENTIE

'Voorkomen is beter dan genezen' is een oeroude Hollandse wijsheid. Naast het zo snel en adequaat mogelijk huisvesten van aandachtsgroepen is het voorkomen dat mensen kwetsbaar worden en tot een aandachtsgroep gaan behoren en daarbij in een situatie raken dat zij geconfronteerd worden met een woonprobleem, natuurlijk een belangrijk en doorlopend aandachtspunt.

Mogelijke maatregelen voor de langere termijn zijn:

- Stimuleer de doorstroom van senioren door betaalbare passende woningen in de eigen wijk en/of met voldoende voorzieningen. Denk aan het voorbeeld van Syntrus Achmea, waar ouderen voorrang krijgen bij middenhuur als zij een sociale huurwoning achterlaten en regelingen voor ouderen bij corporaties als Van Hoog naar Laag en Van Groot naar Beter.
- Zorg voor betaalbaarheid van wonen en woonzekerheid en zet in op preventieve zorg en ondersteuning vanuit alle zorg- en steunwetten, denk hierbij aan de waakvlamfunctie in de wijk.

VERRUIMING AANBOD

Op lange termijn zijn de volgende maatregelen nodig:

- Iedere woningmarktregio dient nieuwbouwbouwplannen voor sociale huur te bevatten (voor onder meer aandachtsgroepen maar ook voor andere groepen met een laag inkomen). Corporaties en gemeenten nemen dat op in de prestatieafspraken en stemmen daarbij af met zorg- en welzijnsorganisaties over het voorzieningenniveau, de zorgbeschikbaarheid en regie op leefbaarheid.
- Bouw nieuwe wijken met voldoende sociale huur. Verplicht gemeenten een aandeel sociaal op te nemen (30% als ondergrens). Zorg voor een goede sociaaleconomische mix in wijken waar de veerkracht onder druk staat door corporaties en marktpartijen in het middensegment te laten bouwen.
- Ga bouwen naar behoefte: ook voor aandachtsgroepen door sociale woningvoorraad toe te voegen, met voldoende aanbod van woningen onder de kwaliteitskortingsgrens. Deze woningen zijn dubbel zo onrendabel als een sociale huurwoning met huur op de liberalisatiegrens en dat vraagt een verhoogd investeringsvermogen van corporaties.
- Maak als gemeente afspraken over de regie op huisvesting met werkgevers van arbeidsmigranten en onderwijsinstellingen met buitenlandse studenten.
- Houd als gemeente de ontwikkeling van bedrijfslocaties/ bedrijventerreinen bij. Houd, bij het faciliteren van nieuwe bedrijven waarvoor arbeidsmigranten worden aangetrokken, rekening met de voorzieningen en huisvesting die nodig zijn.

- Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) heeft naast vastgoed ook gronden in beheer waarop gebouwd kan worden. Laat het RVB werken aan hoge maatschappelijke opbrengst bij het ombouwen van Rijksvastgoed en niet alleen aan de economische of duurzame opbrengst. Wijzig de kaders en regels die voor het RVB gelden zodat zij daadwerkelijk Rijksvastgoed en -gronden voor de huisvesting van aandachtsgroepen kan (her)ontwikkelen. Stel daarvoor ook middelen beschikbaar. Equipeer het RVB zo goed mogelijk om de maatschappelijke taak te kunnen uitvoeren door opdrachten te bundelen. Benut ook hun kennis en expertise.
- Benut de huisvestingswet om voorrang te geven aan bepaalde groepen, het afstemmen van benodigde woonvormen en de spreiding in een gemeente en regio. Stuur ook op doorstroming middeninkomens.
- Ontwikkel een flexibele schil voor spoedzoekers op de woningmarkt waar tijdelijk onderdak kan worden gevonden. Hiervoor stellen gemeenten locaties en herontwikkelingsvastgoed beschikbaar.
- Voeg nieuwe woonvormen toe voor bijzondere groepen: tijdelijk wonen, tussenvoorzieningen (woonvarianten met beheer en begeleiding), wonen met zorg en woonvormen gericht op samenwonen. Maak hier duurzame afspraken over tussen gemeenten, corporaties en de zorg voor instroom, doorstroom en uitstroom.

FINANCIËN EN REGELGEVING

Aanbevelingen voor de langere termijn onder het thema financiën en regelgeving betreffen drie typen maatregelen:

1. Goed gedrag dient te lonen. Ontwerp een financieringssysteem voor zorg- en dienstverlening dat opgave volgend is.

- Koppel Wmo-middelen voor gemeenten aan de aanwezigheid van wonen met zorg voor aandachtsgroepen (opgave volgende budgetten).
- Maak een schuif tussen Wmo, Zvw en Wlz die meebeweegt met wijzigingen in het zorgstelsel (minder toegang tot de Wlz is meer Wmo-cliënten bijvoorbeeld).
- Zorg voor een persoonsvolgend Wmo-budget.

2. Ontwerp een structurele financiering voor notoire knelpunten.

- Ontwikkel een structurele regeling voor financiering van ontmoetingsruimtes, ‘pantoffelplekken’ en onrendabele toppen voor woningen voor aandachtsgroepen.
- Zorg voor structurele financiering voor bouwen met zorg.
- Neem prikkels weg die samenwonen/woningdelen belemmeren. Zorg voor andere vormgeving van de kostendelersnorm zodat deze minder een belemmering vormt om een woning te delen.
- Pas de huurtoeslagsystematiek aan zodat wonen in onzelfstandige wooneenheden niet langer wordt ontmoedigd.
- Zorg voor voldoende investeringsruimte om de onrendabele top op te vangen van woningen met huren tot aan de kwaliteitskortingsgrens en tot aan de eerste aftoppingsgrens.
- Zorg voor regelgeving die lange termijn in huur en huurcontracten garandeert.

3. Geef corporaties ruimte om sociale woningvoorraad toe te voegen en wijken met gemengde opbouw mogelijk te maken.

- Zorg voor structurele financiering voor bouwen met zorg.
- Schaf de verhuurdersheffing (deels) af, zet meer in op projectsubsidies voor nieuwe concepten en verruim daarmee de financiën van woningcorporaties. Verbind hieraan prestatieafspraken tussen Rijk en corporaties over concrete aantallen te bouwen woningen en de zorg voor een woonvoorraad die toereikend is voor zowel regulier woningzoekenden met bepaalde inkomens als voor aandachtsgroepen.
- Geef woningbouwcorporaties meer ruimte dan alleen de beheerrol om meer aan de sociale invulling te doen zonder dat corporaties hierbij de taken van bijvoorbeeld en zorg- en welzijnsorganisaties gaan overnemen.
- Schaf de markttoets definitief af, zodat corporaties lange-termijnplannen voor gemengd bouwen kunnen ontwikkelen en uitvoeren.

VEERKRACHTIGE WIJK

Op dit moment is er sprake van grote tekorten aan sociale huurwoningen en een steeds lagere mutatiegraad (de nieuwbouw duurt lang en levert jaarlijks maar kleine toevoegingen). Ook is de instroom in steeds grotere mate kwetsbaar (60% heeft een inkomen uit overdracht), zijn de doorstroommogelijkheden beperkter en woningen waarvoor corporaties een lage huur rekenen zijn te vaak gesitueerd in eenzijdige wijken. Resultaat is dat corporaties aandachtsgroepen, die vaak alleen een goedkope sociale huurwoning kunnen huren, vaker moeten huisvesten in wijken waar de draagkracht al laag is. De komende vijf jaar (zo niet langer) zal de schaarste toenemen. Daarmee zal verergert de problematiek, met mogelijk grote maatschappelijke gevolgen voor wijken en wijkbewoners met een eenzijdige samenstelling. Voor de toewijzing van woningen aan aandachtsgroepen zijn we in grote mate afhankelijk van woningen die vrijkomen in de bestaande voorraad.

Om wijken leefbaar en veerkrachtig te houden is het volgende van belang:

- Bouw gemengd (laag-middel-hoge prijzen). Hier is een actieve rol van de gemeente nodig naar marktpartijen. Laat corporaties ook in populaire gebieden bouwen en zorg dat marktpartijen ook voor de markt bouwen in wijken met hoge concentraties corporatiewoningen.
- Maak slim toewijzen mogelijk (op wijk-, straat-, complex- of portiekniveau) vooral in de wijken en complexen waar de grens bereikt is (slechte leefbaarheid en te weinig draagkracht).
- Meng dragende en vragende bewoners op wijk- en complexniveau en doe dit consequent in heel Nederland. Wees terughoudend met woningtoewijzing aan aandachtsgroepen in wijken waar de veerkracht onder druk staat. Zorg dus zoveel mogelijk voor een juiste mix van aandachtsgroepen in een buurt of wijk en huisvest ze met voorrang in draagkrachtige wijken.
- Zet zo nodig de ‘Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek’ in.
- Zet in op een lokale aanpak waar op wijkniveau (sociale) wijkteams van gemeenten, woningcorporaties, politie en zorg- en welzijnsinstellingen in samenwerking aan zet zijn. Maak daarbij gebruik van hulpmiddelen (zoals de leefbaarheidskaartjes van Aedes) en geef vanuit het Rijk regie en kaders mee. Geef voldoende beleidsvrijheid zodat deze partijen gezamenlijk kunnen beslissen over toewijzing van woonruimte voor aandachtsgroepen.
- Maak uitruil van ‘opgaven’ tussen gemeenten mogelijk, stimuleer dat en houd daarbij oog voor de eigenheid en kracht van specifieke regio’s.

Opdracht werkgroep

Startnotitie Interbestuurlijke werkgroep beleid huisvesting aandachtsgroepen
Datum: 16 maart 2021

Aanleiding

In het DG-overleg sociaal domein van 15 december is gesproken over het instellen van een Inter-departementale en interbestuurlijke werkgroep versterking beleid aandachtsgroepen. Er is een brede consensus over het doel van de werkgroep: het versterken en daarmee verbeteren van het beleid ten aanzien van de huisvesting van aandachtsgroepen. Insteek is dat er beter rekening wordt gehouden met de onderlinge gevolgen van het beleid en daarbij wordt gekeken naar elkaar tegenwerkende prikkels in het systeem. Het gaat hierbij zowel om de beleidsdoelen van BZK om onder meer het woningtekort terug te dringen als ook de beleidsdomeinen van andere departementen als zorg, inkomenszekerheid, onderwijs, veiligheid en integratie. Daarbij worden de gevolgen van het beleid voor gemeenten en woningcorporaties in ogenschouw genomen.

Probleemanalyse

Politiek, bestuurlijk en maatschappelijk is er in toenemende mate aandacht voor het gebrek aan adequate huisvesting, en de gevolgen daarvan, voor een aantal groepen die bijzondere woonbehoeften hebben. Deze bijzondere woonbehoefte zit bijvoorbeeld in het type huisvesting (specifiek soort woning of woonvorm), de betaalbaarheid van de huisvesting, op wat extra nodig is aan begeleiding en zorg en op het draagvlak in de buurt. Meestal gaat een om een combinatie van bovenstaande factoren. Geschikte huisvesting is voor deze groepen bovendien vaak van belang voor het kunnen voorzien in de behoefte aan zaken als de juiste ondersteuning, begeleiding, zorg, participatie en veiligheid. Naast de zorgen over de huisvesting ontbreekt het aan een coherente aanpak van beleid gericht op specifieke groepen in de samenleving. De zorg voor de huisvesting van de diverse aandachtsgroepen en de bijkomende proble-matiek komt samen bij de gemeenten en woningcorporaties. Het gebrek aan een coherente aanpak vanuit de ministeries bemoeilijkt de aanpak op het gemeentelijke niveau.

BZK is gestart met verbetering van het huisvestingsbeleid van aandachtsgroepen, in samenwerking met andere departementen en gemeenten. Maar er ligt tevens een sterke relatie met het beleid van andere departementen gericht op deze groepen. Bepaalde beleidswijzigingen bij departementen hebben invloed op de behoefte aan huisvesting. Zo hebben we de afgelopen jaren gezien dat beleid om ouderen langer zelfstandig thuis te laten wonen ervoor zorgt dat de mutatiegraad in de sociale woningvoorraad lager ligt. Door ambulantiseringsbeleid voor mensen met een begeleidingsbehoefte nam de vraag naar betaalbare huisvesting toe. Gemeenten zijn ook soms terughoudend om extra huisvesting voor deze doelgroepen toe te voegen: zij vrezen bij sommige groepen een extra beroep op middelen voor bijstand en/of Wmo te kunnen verwachten. We zien ook dat het beleid om achterstanden bij de huisvesting van statushouders in te lopen tegen grenzen aanloopt bij gemeenten en woningcorporaties als het gaat om de beschikbaarheid van voldoende woonruimte.

Beleid van verschillende departementen gericht op dezelfde groepen sluit dus niet goed op elkaar aan. Dit doet afbreuk aan de effectiviteit van het beleid, leidt in een aantal gevallen tot verkeerde prikkels of avers gedrag en/of een gebrek aan instrumenten om coherent beleid te voeren zowel op landelijk als op gemeen-telijk niveau. Een gebrek aan huisvesting is hierbij niet het einde van het verhaal, omdat huisvesting samenhangt met mogelijkheden om benodigde zorg, ondersteuning, begeleiding, veiligheid e.d. te bieden. Op een krappe woningmarkt is deze problematiek extra urgent. De aandacht voor de problematiek richt zich vaak op specifieke groepen, maar omdat deze groepen met elkaar concurreren om, en samenkomen in, dezelfde schaarse huisvesting is het wenselijk om het beleid voor deze groepen in samenhang te bezien.

Doel en taak

Doel van de werkgroep is: het versterken en daarmee verbeteren van het interdepartementale en interbestuurlijke beleid ten aanzien van de huisvesting van aandachtsgroepen. Het gaat hierbij zowel om de beleidsdoelen van BZK om onder meer het woningtekort terug te dringen als ook de beleidsdomeinen van andere departementen als zorg, inkomenszekerheid, onderwijs, veiligheid en integratie. Tevens worden de gevolgen van het beleid voor gemeenten in ogenschouw genomen.
De werkgroep heeft als taak om een adviesrapport op te stellen met voorstellen voor:

a. nieuwe werkwijzen die tot verbeterde samenwerking leiden, niet alleen tussen departementen maar ook met medeoverheden in het geval van gedecentraliseerd beleid, en
b. mogelijke aanpassingen in de stelsels waardoor het bereiken van verschillende beleidsdoelen beter op elkaar aansluiten.

De werkgroep brengt hierbij in kaart op welke aspecten ten aanzien van het beleid van aandachtsgroepen versterking nodig is om te komen tot integrale beleidsvorming, waarbij de samenhang met huisvesting meegewogen wordt. Het rapport bevat concrete aanbevelingen en een financiële uitwerking.

Concrete onderzoeksvragen

1. Welke doelen, ambities en agenda´s zijn er op dit moment voor de diverse doelgroepen? Wie zijn daarbij betrokken (actoren/coalities/stakeholders)? Wie doet wat (rolverdeling/regie/sturingsprincipes/governance)? Waarmee doen we dat (instrumenten middelen)? Wat weten we over de (ontwikkeling) in de omvang van de verschillende aandachtsgroepen, de huisvestingsbehoefte en de mate waarin daarin kan worden voorzien? Is er sprake van regie en coördinatie op niveau van het Rijk en/of gemeenten over de verschillende aandachtsgroepen heen?
2. Welke prikkels en mechanismen zijn er nu die elkaar interdepartementaal en interbestuurlijk tegenwerken? Hoe zijn deze prikkels in het beleid terecht gekomen? Waren dit bewuste keuze of onvoorziene effecten? Hoe heeft de afstemming over deze effecten plaatsgevonden? Is voldoende ruimte voor reflectie en herbezinning om het beleid bij te stellen?
3. Hoe pakt het huidige beleid uit in de praktijk? Leidt het beleid ertoe dat er voldoende aandacht is voor alle aandachtsgroepen gezamenlijk? Als dat niet zo is, wat zijn dan de gevolgen voor de aandachtgroepen als zodanig als ook voor de betrokken partijen (departementen en gemeenten)?
4. Gegeven de antwoorden op de vorige vragen, wat kunnen we leren van de wijze waarop interdepartementaal en interbestuurlijk beleid nu wordt gevoerd ten aanzien van de diverse doelgroepen? Tot welke aanbevelingen leidt dit voor het te voeren beleid in het volgend kabinet?

Streven is om het adviesrapport voor het zomerreces van de Tweede Kamer af te ronden. Er van uitgaande dat de kabinetsformatie dan nog loopt, kan het advies een agenderende rol spelen. Het geven van een kabinetsreactie is voorbehouden aan het nieuwe kabinet.

Afbakening

Het beleid rond aandachtsgroepen betreft diverse departementen en beleidsterreinen, maar ook de aandachtsgroepen zelf zijn in de loop der tijd steeds meer uitgebreid.

Onder het woonbeleid voor aandachtsgroepen valt de huisvesting van studenten, ouderen, arbeidsmigranten, uitstromers uit intramurale settingen zoals beschermd wonen, GGZ, maatschappelijke opvang (dak- en thuisloze jongeren in het bijzonder), statushouders, en woonwagenbewoners. De gemene deler is dat de huisvesting van deze groepen zowel extra aandacht behoeft als politieke aandacht genereert. Die aandacht kan zich richten op het (tekort aan) **aanbod** van huisvesting voor deze groepen, het **type huisvesting** (specifiek soort woning of woonvorm), de **betaalbaarheid** van de huisvesting, op **wat extra nodig is** aan begeleiding en zorg en op de onrust die huisvesting van deze groepen kan veroorzaken in een buurt (**draagvlak en draagkracht in de buurt**). Meestal gaat een om een combinatie van bovenstaande factoren.

Om te komen tot een afbakening wordt het project gericht op aandachtsgroepen waar nu specifiek beleid voor is ontwikkeld vanuit BZK om de huisvestingsproblematiek van deze groepen aan te pakken:

- Ouderen met een zorgbehoefte
- Studenten
- Arbeidsmigranten met laagopgeleid/laagbetaald werk (geen kennismigranten)
- Dak- en thuisloze mensen
- Statushouders
- Mensen die uit een intramurale situatie komen (bijv. GGZ)
- Woonwagenbewoners

Daarbij worden de beleidsterreinen betrokken die noodzakelijk zijn voor een coherente aanpak gericht op deze groepen:

• Wonen en Woningbouw	BZK
• Leefbaarheid	BZK
• Ouderenzorg	VWS
• GGZ	VWS
• Studenten	OCW
• Migratie	JenV
• Arbeidsmigratie	SZW
• Inkomensondersteuning	SZW
• Inburgering en integratie	SZW

Uiteraard kunnen geleerde lessen uit dit project breder worden toegepast op het verbeteren van samenhang in beleid gericht op andere groepen in de samenleving. Ouderen als aandachtsgroep zijn veel breder te definiëren dan alleen mensen met een zorgbehoefte, met name in het perspectief van de woningmarkt. Het vergroten van de verhuismobiliteit van ouderen biedt vele kansen voor andere groepen woningzoekenden. Dit is echter met name relevant voor het woonbeleid zelf en kent in mindere mate brede raakvlakken met andere beleidsdepartementen (hoewel die er wel degelijk zijn, denk aan de inkomensnormen van de AOW). Voorstel is daarom om hier focus aan te brengen.

Een aantal van de genoemde aandachtsgroepen bevindt zich aan de onderkant van de samenleving met vele andere mensen die met een deels overlappende problematiek te maken hebben, zoals een laag inkomen, weinig opleiding, werkloosheid, schuldenproblematiek, een ongezonde leefstijl en een slechte leefomgeving. De werkgroep richt zich uitsluitend op beleid dat direct gevolgen heeft voor huisvesting, of daar direct gevolgen van ondervindt.

Inrichting

De werkgroep heeft een onafhankelijk voorzitter, daarmee waarborgen we dat met een open houding invulling wordt gegeven aan de opdracht van de werkgroep. De werkgroep bestaat verder uit (directeuren van) ministeries die beleid voeren rondom de huisvesting van aandachtgroepen (BZK, JenV, OCW, SZW en VWS), een vertegenwoordiging vanuit gemeenten en VNG vanwege de verantwoordelijk voor wonen en aandachtsgroepen en (de algemeen directeur) van AEDES als vertegenwoordiger van woningcorporaties die zorgen voor betaalbare huisvesting. De werkgroep komt medio maart bijeen en vergadert minimaal éénmaal per maand.

De werkgroep heeft een secretariaat dat bestaat uit maximaal twee (senior/coördinerend) beleidsmedewerkers per ministerie en enkele beleidsmedewerkers van gemeenten, VNG en AEDES. BZK levert de secretaris. Indicatief wordt uitgegaan van een inzet van 2 dagen per week. Het secretariaat komt minimaal wekelijks bijeen en verder zo vaak als nodig. Het secretariaat wordt in staat gesteld om onafhankelijk (zonder last of ruggenspraak) te werken aan de opdracht. Het secretariaat kan rekenen op tijdige informatie en input in ieder geval vanuit de ministeries. De ministeries en VNG regelen intern de inbreng ten behoeve van de werkgroep en het secretariaat.

Voor de kwaliteit, het draagvlak en de impact van het adviesrapport is het wenselijk om regelmatig in contact te staan met een externe klankborgroep zowel op bestuurlijk als op beleidsmatig en inhoudelijk niveau. Dit betekent dat de klankbordgroep zowel bestaat uit bestuurders als deskundigen uit een breed maatschappelijke veld.

Aanpak en planning

Gezien de opdracht en de onderzoeksvragen bestaat de aanpak uit vier fasen. Er is maandelijks een overleg met de werkgroep zodat er tijdig bijsturing en afstemming mogelijk is.

In **FASE 1** zorgt het secretariaat voor een uitwerking van de eerste twee onderzoeksvragen. Per aandachtsgroep worden de vragen uitgewerkt in tripartiete samenwerking tussen het departement dat voor de aandachtsgroep primair verantwoordelijk is, BZK als verantwoordelijk departement voor wonen en interbestuurlijke verhoudingen en gemeenten/VNG. De vraag over regie over de aandachtsgroepen heen wordt gezamenlijk in het secretariaat beantwoordt. Het resultaat is een eerste deelrapport dat ingevoegd kan worden in het eindrapport.
→ Planning: maart/april

In **FASE 2** wordt de derde onderzoeksvraag uitgewerkt. Dit gebeurt in interactie met de klankbordgroep en eventuele enkele ronde tafels. Het resultaat is een tweede deelrapport.
→ Planning: april/mei

In **FASE 3** werkt het secretariaat de vierde onderzoeksvraag uit. Hierop volgt een consultatie met de klankbordgroep. Resultaat is een derde deelrapport.
→ Planning: mei/juni

In **FASE 4** worden de deelrapporten samengebracht in één adviesrapport.
→ Planning: juni/juli

BZK levert de ondersteuning bij de communicatie over de werkgroep en de presentatie van het rapport. Het streven is om voor het zomerreces het adviesrapport klaar te hebben.

Overzicht lopende trajecten

Vanuit het Rijk lopen, vaak samen met de medeoverheden en andere partijen, diverse bestuurlijke trajecten, actieplannen en aanjaagteams gericht op specifieke aandachtgroepen op de woningmarkt:

- Langer Thuis (VWS en BZK), Taskforce Wonen en Zorg (VWS, BZK, VNG, met Aedes en Actiz) en bestuurlijke afspraken Wonen en Zorg (AEDES, ActiZ, Taskforce Wonen en Zorg, ZN, BZK, VWS) gericht op ouderen.
- De meerjarenagenda beschermd wonen en maatschappelijke opvang, de brede aanpak dak- en thuisloosheid 'Een (t)huis, een toekomst' met bestuurlijke boegbeelden en Expertteam weer Thuis (RVO), en het Actieprogramma Dak- en thuisloze Jongeren (VWS, SZW, BZK).
- Interdepartementaal Projectteam Bescherming Arbeidsmigranten (SZW, BZK).
- Actieplan Studentenhuisvesting (BZK, OCW).
- Landelijke regietafel migratie en integratie (BZK, JenV, SZW, VNG, IPO, Rijksheren, COA), bestuurlijk aanjager huisvesting statushouders.
- Ondersteuningsprogramma uitvoering Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid.
- Stimuleringsprogramma Flexwonen.

Bronnenlijst

ABF Research (19 februari 2021). Verkenning wonen met zorg 2020-2040.
Advies Commissie Toekomst beschermd wonen (11 november 2015). Van beschermd wonen naar een beschermd thuis.
Alzheimer Nederland (februari 2021). Factsheet cijfers en feiten over dementie.
CBS (23 augustus 2021). Aantal daklozen sinds 2009 meer dan verdubbeld.
CBS (7 april 2020). Migrantenmonitor 2018.
CBS (24 januari 2020). Vervolgonderzoek daklozenstatistiek 2009-2018.
Cebeon (26 januari 2021). Moeilijk plaatsbaren Utrecht. Maatschappelijke kosten huidige carrousel en mogelijke baten alternatieve aanpak.
Companen (november 2020). Taak en rol corporaties bij huisvesting ouderen.
Denkwerk (juli 2020). Publiek en effectief, het kan!
Dijke, L. van en Frings, B. (2021). Brief aan de formateur 'Een (t)huis, een toekomst'.
Ecorys, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (10 november 2020). Rapport sociaal beheer in geclusterde woonvormen.
Expertisecentrum Flexwonen (geen datum). Helpt bij tot stand brengen van betere huisvesting.
Gemeente Den Haag (26 mei 2021). Oproep Burgemeesters Dicht de Kloof!
I&O Research, KAW, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (8 april 2020). Verkenning rollen van de overheid op de woningmarkt. Rolverdeling tussen Rijk, provincies, regio's en gemeenten.
Kences (5 november 2020). Landelijke monitor studentenhuisvesting 2020.
Kriens, J. (19 juni 2019). Brief aan de leden en raad: regionale samenwerking gemeenten en zorgverzekeraars.
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (5 oktober 2017). Actieplan studentenhuisvesting 2018-2021.
Nederlands Jeugdinstituut (22 april 2020). Voorkom dakloosheid jongere na stoppen jeugdzorg.
Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (2018). Effectief sturen met multi-level governance.
Nibud (13 september 2019). Inkomenscriteria voor huurders en kopers.
Overheid van nu (10 september 2020). Rapport Studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen.
Overheid van nu (10 september 2020). Als één overheid – eindrapport studiegroep gepresenteerd.
Pharos (20 januari 2020). Zorgen om kinderen uit Midden- en Oost-Europese EU landen.
Platform31 (nog uit te geven, 2021). Beter benutten Bestaande woningbouw. Onderzoek naar belemmeringen en kansen.
Platform31 (september 2020). Flexwonen als opstap naar zelfstandig wonen.
Platform31 (juni 2019). Souterrain van het wonen.
Platform31 (januari 2018). De magic mix als zachte landing in de wijk.
Programma Sociaal Domein (17 augustus 2020). Geen huurwoning, wel dure noodopvang.
Programma Langer Thuis (geen datum). www.programmalangerthuis.nl.
Raad voor het Openbaar Bestuur (11 mei 2021). Adviesrapport Rol nemen, ruimte geven. De rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking.
RIGO (28 juni 2019). Onzelfstandige kamerverhuur.
RIGO (26 maart 2019). Stand van de woonruimteverdeling.
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (6 april 2021). Expertteam woningbouw.
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (30 maart 2021). Taskforce Nieuwbouw Woningcorporaties.
Rijksoverheid (9 juni 2021). Kamerbrief voortgang versnelling woningbouw.
Rijksoverheid (31 mei 2021). Kamerbrief aanpak huisvesting aandachtsgroepen.
Rijksoverheid (1 april 2021). Kamerbrief stand van zaken implementatie aanbevelingen arbeidsmigratie maart 2021.
Rijksoverheid (1 april 2021). Stand van zaken implementatie advies Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten.
Rijksoverheid (1 januari 2021). Monitor Ouderenhuisvesting 2020.
Rijksoverheid (31 december 2020). De Staat van de Corporatiesector 2020.
Rijksoverheid (9 november 2020). Kamerbrief over adviesrapporten over langer thuis kunnen wonen bij zorg.

Rijksoverheid (6 november 2020). Samen onder dak: belemmeringen voor bijstandsgerechtigden om woonruimte te delen.
Rijksoverheid (30 oktober 2020). Kamerbrief tweede advies Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten.
Rijksoverheid (30 oktober 2020). Geen tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan.
Rijksoverheid (29 oktober 2020). Landelijke stand van het land- Doorontwikkeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
Rijksoverheid (3 juli 2020). Kamerbrief over bestedingsruimte en opgaven voor woningcorporaties.
Rijksoverheid (23 juni 2020). Kamerbrief voortgang Landelijk Actieplan Studentenhuisvesting.
Rijksoverheid (30 juni 2020). Opgaven en middelen corporatiesector.
Rijksoverheid (16 juni 2020). Kamerbrief Staat van de woningmarkt 2020.
Rijksoverheid (2 juni 2020). Aanbiedingsbrief bij rapporten herijking gemeentefonds.
Rijksoverheid (20 april 2020). Brede maatschappelijke heroverwegingen 7: Ruimte voor wonen.
Rijksoverheid (21 januari 2020). Werkplan 2020 Taskforce Wonen en Zorg.
Rijksoverheid (28 april 2020). Kamerbrief over regionale opgaven en contouren plan van aanpak dak- en thuisloosheid.
Rijksoverheid (20 april 2020). Brede maatschappelijke heroverweging 14: Naar een wendbare migratieketen.
Rijksoverheid (29 mei 2019). Kamerbrief over stimuleringsaanpak Flexwonen.
Rijksoverheid (28 februari 2019). Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden, na de wijziging van 2018.
Rijksoverheid (10 oktober 2017). Regeerakkoord 2017: Vertrouwen in de toekomst.
Schuldenlab070 (geen datum). Pilot Doorbraakhypotheek start met vijf huishoudens.
SEOR, Erasmus School of Economics (9 oktober 2020). Arbeidsmigranten in Zuid-Holland: ontwikkeling in aantal en herkomstlanden.
Sociaal Economische Raad (19 juni 2020). Verkenning: zorg voor de toekomst. Over de toekomstbestendigheid van de zorg.
Sociaal Cultureel Planbureau (31 mei 2021). Voorzieningen in 3D.
Syntrus Achmea (september 2019). ESG Strategie. Beleggen met betekenis.
Tweede Kamer (14 mei 2020). Brief minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties: Duurzame ontwikkeling en beleid Woningcorporaties.
Tweede Kamer (17 mei 2021). Brief minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid: Verkenning andere vormgeving kostendelersnorm.
Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid (14 december 2020). Samenleven in verscheidenheid. Beleid voor de migratiesamenleving.
Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (20 april 2020). Herstel begint met een huis.
Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid (14 december 2020). Samenleven in verscheidenheid. Beleid voor de migratiesamenleving.
Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid (20 april 2017). Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid.
Vastgoedmarkt.nl (19 november 2020). Voorrang in woonproject Syntrus voor wie sociale huurwoning achter zich laat.
Vereniging Nederlandse Gemeenten (mei 2021). Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid.
Vereniging Nederlandse Gemeenten (22 januari 2020). Veerkracht in het corporatiebezit. De update: een jaar later, twee jaar verder....
Vereniging Nederlandse Gemeenten (12 juni 2019). Ledenbrief: regionale samenwerking gemeenten en zorgverzekeraars.
Vereniging Nederlandse Gemeenten (31 augustus 2018). Werkwijzer medisch noodzakelijk verblijf GGZ.
Vereniging Nederlandse Gemeenten (11 november 2015). Van beschermd wonen naar een beschermd thuis.
Voor de Jeugd (geen datum). www.voordejeugd.nl.
Woonwagenwijzer (geen datum). www.woonwagenwijzer.nl.

Lijst geraadpleegde personen

Alette Broekens	Adviseur Sociaal Medische Basiszorg GGD Haaglanden
Anemoon van Dijk	Manager bijzondere woonconcepten en huisvesting bijzondere doelgroepen Mitros
Anja van Driel	GGZ Delfland
Anke Jansen	Stuurgroep Housing First Nederland
Anke van Hal	Hoogleraar duurzaam bouwen Nyenrode
Ankie van der Kruijs	Manager advies en ondersteuning woningcorporatie Talis
Anneke Nijhoff	Conceptontwikkelaar en compagnon FAME Groep
Anneke van der Vlist	Beleidsmedewerker Iederin
Annette Duenk	GGZ GHOR
Annelies Kroeskamp	Directeur Bestuur, Financiën en Regio's, ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Bas Holten	Strategisch Omgevingsmanager en Woonzorgwijzer Provincie Zuid-Holland
Bastiaan Bijloos	Deloitte/Platform Woonplek
Bastiaan Stafhorst	Manager strategie Mitros
Bert Frings	Boegbeeld aanpak dak- en thuisloosheid
Bianca van der Neut	Directeur en oprichter stichting Kamers met Aandacht
Carsten Herstel	Directeur-generaal Sociale Zekerheid en Integratie, ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Cees van Boven	Bestuursvoorzitter Woonzorg Nederland
Chantal Duffels	Acquisitie analyst woningen a.s.r. Real Estate
Chris Kuijpers	Directeur-generaal Bestuur, Ruimte en Wonen, ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Christine Carabain	Programmaleider Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
Cynthia Lionahr Vernie	Senior adviseur Gezondheid en Integratie, Sociaal Werk Nederland
Daan Tettero	Fondsmanager zorgvastgoedfonds Syntrus Achmea
Diederik de Klerk	Procesmanager Geestelijke gezondheidszorg Nederland (GGZ)
Dorien Manting	Senior wetenschappelijk onderzoeker Planbureau van de Leefomgeving (Pbl)
Eddo Rats	Directeur Heimstaden
Elisa Bontrop	Beleidsadviseur wonen en zorgvastgoed IVBN
Elke van Doorn	Senior adviseur Expertisecentrum inclusief onderwijs
Eric Dorscheidt	Partner KokxDeVoogd
Erik Dannenberg	Voorzitter Divosa
Erna Lensink	Beleidsadviseur VluchtelingenWwerk Nederland
Erwin Zwijnenburg	Bestuurder Woonkracht10 (Drechtsteden)
Esme Wiegman	Directeur Valente
Esther Lamers	Bestuurder Woonwaarts
Eveline Zoutewelle	The Class Foundation
Frank Hagelstein	Manager Actiz
Frank Uffen	Partner The Student Hotel
Fred Bunk	Beleidsadviseur wonen Gemeente Maastricht
Frederique Westenberg	Beleidsmedewerker Woonbond
George de Kam	Emeritus hoogleraar volkshuisvesting en grondmarkt, Rijksuniversiteit Groningen
Gertie Linssen	Accountmanager Geestelijke gezondheidszorg Nederland (GGZ) Breburg
Gertjan van der Baan	Directeur Versteda en bestuurslid IVBN
Gertru Diender	Directeur sociaal domein, gemeente Leiden
Gijs Kremers	Beleidsadviseur VSNU
Hans Adriani	Voorzitter Taskforce Wonen en Zorg
Hans Mommaas	Directeur Planbureau van de Leefomgeving (Pbl)
Hella Masuger	Directeur Stichting Zwerfjongeren Nederland

Henk Kamp	Voorzitter Actiz
Henri de Groot	Professor regionaal economische dynamiek Vrije Universiteit Amsterdam
Henrike Klok	Roerganger Rochdale
Huub Wilbrink	Strategisch adviseur Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)
Ineke van Hooff	Voorzitter Valente
Inge Verhoef	Senior beleidsadviseur Provincie Zuid-Holland
Ingrid Buurstra	Provincie Friesland
Jaap Uijlenbroek	Bijzonder adviseur, Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Jacobine Geel	Voorzitter Geestelijke gezondheidszorg Nederland (GGZ)
Jan Nico Wigboldus	Manager wonen, gemeente Utrecht
Jantien Kriens	Bestuurlijk aanjager huisvesting statushouders
Jeanet Kullberg	Senior wetenschappelijk medewerker Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
Jenny Vermeeren	Woonstad Rotterdam
Jeroen Eisen	Acquisitie manager Altera
Jeroen Hoogteijling	Bestuurssecretaris Leger des Heils
Jeroen Pepers	Algemeen directeur AEDES
Jeroen van der Velden	Projectleider Platform31
Jetske Spruijt	Hoofd vastgoed Lister, bestuurslid Beter Wonen
Joep Thönissen	Voorzitter Vereniging Huisvesters Arbeidsmigranten
Johan van Iersel	Onderzoeker/bestuurder Infact
Jolien Groot	Onderzoeker wonen Planbureau van de Leefomgeving (Pbl)
Jos Bakker	Beleidsmedewerker Kences
Jozefine Hoft	Directeur Sociale Verhuurders Haaglanden
Jules van Dam	Bestuurder De Tussenvoorziening
Jurgen Verbeeck	Ouderenpyschiater en bestuurder Parnassia
Juul Reinking	Bestuurder Lister
Karin Schrederhof	Wethouder wonen, wmo, sport, armoede en schulden, gemeente Delft
Kay Neven	Manager De Tussenvoorziening
Laura van den Heuvel	Beleidsadviseur Kinderombudsman
Leen van Dijke	Boegbeeld aanpak dak- en thuisloosheid
Leonore Reijnen	Projectdirecteur Amvest
Lex Staal	Directeur Sociaal Werk Nederland
Liesbeth van Gent	Netwerkcoördinator Geestelijke gezondheidszorg Nederland (GGZ)
Maartje van der Rijt	Senior beleidsadviseur Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland
Manuel van der Hoek	Instituut Publieke Waarden
Marcel Mathijssen	Sociaal Werk Nederland
Margriet Schepman	Beleidsmedewerker Neprom
Marjolijn Olde Monnikhof	Adjunct-directeur Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
Mark Kuijpers	Managing director Greystar
Marleen Damen	Wethouder Gezondheid, Jeugdzorg & Welzijn, gemeente Leiden
Marlou Boers	Beleidsadviseur Actiz
Martin van Rijn	Voorzitter AEDES
Mathieu van Rooij	Beleidsadviseur Bouwend Nederland
Maxime Verhagen	Voorzitter Bouwend Nederland
Melanie Schmit	Voorzitter Housing First Nederland en programmamanager zorg Limor
Milo Schoenmaker	Bestuursvoorzitter Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)
Mohamed Acharki	Bestuurder Zayaz
Monique Tetteroo	Acquisitiemanager wonen en zorgfonds Bouwinvest
Nienke Boesveldt	Onderzoeker Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen, Universiteit van Amsterdam
Nol van Gerven	LSVb
Norbert Thijssen	Beleidsmedewerker wonen gemeente Maastricht
Oscar Dusschooten	Wethouder wonen en financiën, gemeente Tilburg
Petra Meijboom	Programmamanager Rijksvastgoedbedrijf
Penny Senior	Adviseur wonen en zorg ActiZ
Pieter Hilhorst	Algemeen Directeur Interprovinciaal Overleg (IPO)
Rina Beers	Senior beleidsmedewerker Valente

Rutger Oolbekkink	Adviseur Urban Strategy Inbo
	Kansenmaker statushouders en opvang asielzoekers regio Utrecht-Amersfoort
Sander Schaap	Manager belangenbehartiging Vluchtenlingenwerk NL
Simone Melis	Manager MIND
Stephan van der Meij	Teamhoofd Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)
Thijs van Mierlo	Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners
Tim Jongers	Adviseur Raad voor Volksgezondheid en Samenleving
Ton Wijnen	Clustermanager wonen en begeleiden Rooyse Wissel
Welmoed Hollemans	Beleidsmedewerker provincie Zeeland
Wim Reedijk	Directielid expertisecentrum flexwonen
Wim Saris	Directeur-generaal Straffen en Beschermen, ministerie Justitie en Veiligheid
Wim ter Beek	Coördinator/manager stichting VSW (samenwerkende woningcorporaties Apeldoorn) en coördinator stichting BWSA beheer woonwagenstandplaatsen Apeldoorn
Zeno Winkels	Directeur Woonbond

Samenstelling werkgroep en secretariaat

	Werkgroep	Secretariaat
Voorzitter / secretaris	Bernard ter Haar (ABD-Topconsult)	Richard Derksen (secretaris, BZK, directie Wonen) Anke Glasmeier (co-secretaris, BZK, directie BFR) Louise van der Aart (rijkstrainee, BZK, directie Wonen)
BZK	Hans Ton (directeur Wonen)	Renée van Bommel (directie Woningbouw) Prescillia van Noort (directie Wonen)
JenV	Bart-Jan ter Heerdt (directeur Migratiebeleid) Frank Candel (programmadirecteur Forensische Zorg)	Liesbeth Remie (directie Regie Migratieketen) Isabelle Swerissen (directie Migratiebeleid) Anne Philipsen/ Maaike Labree (directie Sanctietoepassing en Jeugd)
OCW	Feite Hofman (directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering)	
SZW	Carry Goedhart (directeur Participatie en Decentrale Voorzieningen)	Elvira Quaden (directie ASEA)
VWS	Henk Reinen (plaatsvervangend directeur Maatschappelijke ondersteuning)	Rabia El Morabet Belhaj (directie Maatschappelijke ondersteuning)
VNG / Gemeenten	Ali Rabarison (directeur Beleid Inclusieve Samenleving, VNG) Max van Engen (directeur Wonen, Amsterdam) Jos Sprangers (directeur Vitale stad, Tilburg)	Sikko Bakker (VNG) Irene Houtsma (projectleider aandachts-groepen gemeente Tilburg) Renée Veldkamp (gemeente Nijmegen/ secretaris fysieke pijler G40) Liesbeth Berends (gemeente Den Haag/G4) Marleen Hin (gemeente Utrecht/G4) Hugo Bakkum (gemeente Amsterdam/G4)
AEDES	Jeroen Pepers (algemeen directeur)	Pieter van Hulten / Pieter Schippers
Schrijvers rapport		Helga Koper (KokxDeVoogd) Netty van Triest (Platform31)

Colofon

Een uitgave van
Interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen

Redactie
Secretariaat van de Interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen,
Helga Koper (KokxDeVoogd) en Netty van Triest (Platform31).

Ontwerp
VormVijf

Fotografie
Nadine van den Berg – pagina 13

vereniging van woningcorporaties
aedes

Stedennetwerk
G40

VNG

G4
AMSTERDAM
DEN HAAG
ROTTERDAM
UTRECHT

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Een uitgave van de interbestuurlijke werkgroep versterking beleid huisvesting aandachtsgroepen

Gemeenteraad Waadhoeke

Dossiernummer	1659
Extern Zaak ID	2022-020427
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 maart 2022
Agendapunt	018
Titel	Benoeming leden adviescommissie hûs en hiem 2022
Eigenaar	Alma, Aleida
Portefeuillehouder	Haarsma

Bijlagen
Adviesnota Raad
Benoemingsbesluiten leden Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022
Kennisgeving

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gemeenteraad Waadhoeke	**3 maart 2022**
Gemeenteraad Waadhoeke	10 maart 2022

Toelichting

De gemeente Waadhoeke heeft op 14 december 2021 een brief ontvangen van het Dagelijks Bestuur van hûs en hiem (verzonden op 10 december), met het verzoek tot het ontslaan, herbenoemen of benoemen van leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit voor het jaar 2022 (zie bijlage 1).

De adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit is een geïntegreerde commissie die bestaat uit de Welstandscommissie en de Monumentencommissie. De commissieleden worden geselecteerd op materiedeskundigheid en onafhankelijkheid. Waadhoeke maakt deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling hûs en hiem. De deelnemende Friese gemeenten hebben binnen deze regeling met elkaar afgesproken dat per gemeente het college en de gemeenteraad jaarlijks de leden van deze commissie dient te ontslaan of te (her)benoemen.

Voorgesteld besluit

1. De in de brief van hûs en hiem van 10 december 2021 (D2021-12-021692) over welstandsadvisering en monumentenzorg genoemde personen te ontslaan, respectievelijk te (her)benoemen als leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022

AAN DE RAAD

Datum opgesteld	27 januari 2022	**Behandelend ambtenaar**	A Alma
Datum agendering	3 maart 2022	**E-mailadres**	a.alma@waadhoeke.nl
Onderwerp	Benoeming leden adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit hûs en hiem 2022	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	Nel Haarsma		

Samenvatting

Waadhoeke heeft van het Dagelijks Bestuur van hûs en hiem het verzoek ontvangen tot het ontslaan, herbenoemen of benoemen van leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit voor het jaar 2022. Waadhoeke maakt deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling hûs en hiem. De deelnemende Friese gemeenten hebben binnen deze regeling met elkaar afgesproken dat per gemeente zowel het college als de gemeenteraad jaarlijks de leden van deze commissie dienen te ontslaan of (her)benoemen.

Voorstel

1. De in de brief van hûs en hiem van 10 december 2021 (D2021-12-021692) over welstandsadvisering en monumentenzorg genoemde personen te ontslaan, respectievelijk te (her)benoemen als leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022

Inleiding
De gemeente Waadhoeke heeft op 14 december 2021 een brief ontvangen van het Dagelijks Bestuur van hûs en hiem (verzonden op 10 december), met het verzoek tot het ontslaan, herbenoemen of benoemen van leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit voor het jaar 2022 (zie bijlage 1).

De adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit is een geïntegreerde commissie die bestaat uit de Welstandscommissie en de Monumentencommissie. De commissieleden worden geselecteerd op materiedeskundigheid en onafhankelijkheid. Waadhoeke maakt deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling hûs en hiem. De deelnemende Friese gemeenten hebben binnen deze regeling met elkaar afgesproken dat per gemeente het college en de gemeenteraad jaarlijks de leden van deze commissie dient te ontslaan of te (her)benoemen.

Beoogd (meetbaar) effect
Voor het jaar 2022 zal een aantal zittende commissieleden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit van hûs en hiem de advieswerkzaamheden moeten beëindigen, zetten een aantal zittende commissieleden hun advieswerkzaamheden voort en zullen een aantal nieuwe commissieleden van start gaan met hun advieswerkzaamheden.

Motivering

Argumenten
1.1 Het ontslaan, benoemen of herbenoemen is gedeeltelijk een wettelijke verplichting
In de Woningwet is opgenomen dat de leden van de onafhankelijke Welstandscommissie voor een termijn van ten hoogste drie jaar kunnen worden benoemd. Zij kunnen voor eenzelfde periode van drie jaar worden herbenoemd. De Monumentenwet kent in de doorwerking naar de gemeentelijke Erfgoedverordeningen geen expliciete benoemingstermijnen voor de leden van de Monumentencommissie. Los daarvan hanteert hûs en hiem ook voor deze leden een roulatiemodel, vergelijkbaar aan dat van de Welstandscommissie.

1.2 Leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit worden niet alleen door uw college maar ook door de gemeenteraad ontslagen of (her)benoemd
Om reden van flexibiliteit (onderlinge vervanging) is het gewenst om alle voorgedragen commissieleden in principe binnen elke gemeentelijke adviescommissie van hûs en hiem te kunnen laten functioneren. De jaarlijkse (her)benoemingen worden door uw college als de raad genomen. Het raadsvoorstel is als bijlage 2 bijgevoegd.

Kanttekeningen
Er zijn geen kanttekeningen.

Analyse
Waadhoeke neemt deel aan de Gemeenschappelijke Regeling hûs en hiem. De deelnemende Friese gemeenten hebben binnen deze regeling met elkaar afgesproken dat per gemeente het college en de gemeenteraad jaarlijks de leden van deze commissie dient te ontslaan of te (her)benoemen.

In afwachting van de invoering van de Omgevingswet wordt vooreerst de bestaande werkwijze van welstandadvisering aangehouden. Om de continuïteit van de advisering te waarborgen worden de leden vooralsnog (her)benoemd voor het jaar 2022. Mogelijke aanpassingen in relatie tot de aanstaande wetswijziging worden opgepakt binnen het spoor van alle werkzaamheden die rondom de invoering van de Omgevingswet moeten gebeuren.

Door de flexibele aanpak (onderlinge vervanging) ontstaat er los van het praktisch nut ook een breder draagvlak en samenwerking binnen de Adviescommissie, waardoor de advisering van de ruimtelijke kwaliteit uniform kan plaatsvinden.

Samenleving
Samenleving is op dit onderwerp niet van toepassing.

Ontwikkelingen en trends
In afwachting van de invoering van de Omgevingswet wordt vooreerst de bestaande werkwijze van welstandadvisering aangehouden. Om de continuïteit van de advisering te waarborgen worden de leden vooralsnog (her)benoemd voor het jaar 2022. Mogelijke aanpassingen in relatie tot de aanstaande wetswijziging worden opgepakt binnen het spoor van alle werkzaamheden die rondom de invoering van de Omgevingswet moeten gebeuren.

Alternatieven
Er zijn geen alternatieven.

Vervolg
Zodra besluitvorming heeft plaatsgevonden wordt hûs en hiem hiervan in kennis gesteld. De conceptbrief is opgenomen in bijlage 2.

Inwonersparticipatie
Inwonersparticipatie is op dit onderwerp niet van toepassing.

Communicatie
Zie punt ‘Vervolg’.

Financiën
Waadhoeke maakt deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling hûs en hiem. De kosten voor deelname aan de gemeenschappelijke regeling worden gedekt vanuit de gemeentebegroting. Overigens worden deze kosten gedekt vanuit legesinkomsten voor aanvragen voor een omgevingsvergunning.

Juridisch kader
Artikel 12b, lid 4 van de Woningwet, artikel 15 lid 1 van de Monumentenwet, de Gemeenschappelijke Regeling hûs en hiem, Bouwverordening gemeente Waadhoeke 2019.

Bijlagen
Bijlage 1: Brief hûs en hiem van 10 december 2021;
Bijlage 2: Conceptbrief aan hûs en hiem met de mededeling van het besluit.

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: D2022-01-037118

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 8 februari 2022;

1. De in de brief van hûs en hiem van 10 december 2021 (D2021-12-021692) over welstandsadvisering en monumentenzorg genoemde personen te ontslaan, respectievelijk te (her)benoemen als leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 3 maart 2022,

, voorzitter

{{S_____1}} , griffier

Dit document is digitaal ondertekend.

GEMEENTE waadhoeke

Zaaknummer:	2022-020427	**Onderwerp:**	Benoemingsbesluiten leden Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022
Uw kenmerk:		**Datum:**	27 januari 2022
Behandeld door:	A Alma	**Bijlagen:**	2

Geachte heer Visser ,

Op 14 december 2021 heeft u ons een brief toegezonden over de benoeming van leden voor de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022.

Bijgevoegd treft u het op 8 februari 2022 genomen collegebesluit en het op 3 maart 2022 genomen raadsbesluit van de gemeente Waadhoeke aan, voor ontslag en (her)benoeming van leden van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022. Zowel het college als de raad hebben overeenkomstig uw voorstel besloten.

Mocht u vragen hebben over deze brief of het college- of raadsbesluit, dan mag u contact opnemen met mevrouw Aleida Alma van de Afdeling V&VTH, via telefoonnummer 0517 – 380 380.

Hoogachtend,
namens burgemeester en wethouders van gemeente Waadhoeke

S. de Graaf
Manager afdeling Veiligheid & VTH

adres
Harlingerweg 18
8801 PA Franeker

postadres
Postbus 58
8800 AB Franeker

online
www.waadhoeke.nl
info@waadhoeke.nl

telefoon
(0517) 380 380

hûsenhiem

welstandsadvisering en monumentenzorg

J.W. Frisostraat 1
8933 BN Leeuwarden

administratie
t (058) 233 79 30

e-mail
husenhiem@husenhiem.nl

www.husenhiem.nl

bank
NL48 BNGH 0285 0223 50

Aan: - Het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Waadhoeke
Postbus 58
8800 AB FRANEKER

Beh.
14 DEC. 2021

Betreft: Benoeming leden Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022.
Ref. : man/AB/brief aan gemeente inzake benoeming leden Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2022.

Leeuwarden, 10 december 2021

Geacht College,

Zoals eerdere jaren gebruikelijk zenden wij u voor de benoeming, herbenoeming en het ontslag van leden van de Centrale Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (CARK) bij deze een voorstel. Op basis van de Woningwet kunnen de leden van de onafhankelijke adviescommissie door de raad voor een termijn van ten hoogste drie jaar worden benoemd en voor eenzelfde periode van drie jaar worden herbenoemd. De Erfgoedwet kent in de doorwerking naar de gemeentelijke verordening geen expliciete benoemingstermijnen voor de leden van de Monumentencommissie. Benoeming en ontslag geschiedt door het college van burgemeester en wethouders.

Waar binnen Fryslân de in de G.R. hûs en hiem deelnemende gemeenten gekozen hebben voor een geïntegreerde commissie in de vorm van een Centrale Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit is het gebruikelijk om de leden van de te onderscheiden commissies door zowel de raad als door het college conform dezelfde termijnen te doen benoemen.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is voorzien op 1 juli 2022. Om de continuïteit van de advisering te waarborgen kiest het Dagelijks Bestuur ervoor om alle voor (her)benoeming voorgedragen commissieleden in principe ook na 1 juli 2022 binnen elke gemeentelijke adviescommissie te kunnen laten functioneren. Over de te nemen college- en raadsbesluiten in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen wij u begin 2022 nader informeren.

Voor het jaar 2022 zal een aantal zittende commissieleden de advieswerkzaamheden moeten beëindigen, zal een aantal zittende leden voor herbenoeming moeten worden voorgedragen en zal een aantal nieuwe commissieleden moeten worden benoemd. Van de nieuwe leden is een korte biografie bijgevoegd. Tevens is een overzicht met de samenstelling van de volledige adviescommissie aan dit schrijven toegevoegd. (zie de bijlagen).

Mutaties in de commissies hebben geen invloed op het aantal formatieplaatsen bij hûs en hiem.

Alsdan wordt door het Dagelijks Bestuur van de G.R. hûs en hiem voorgesteld:

te *ontslaan,* als lid van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit:

Naam, Functie	*Opleiding*	*Hoofdwerkzaamheden*
S. van der Wal architect	Academie voor Bouwkunst	directeur BOX Architecten
J. Bosma architect	Academie voor Bouwkunst	eigenaar FARSK buro voor architectuur en bouwkunde
M. Schroor historicus	RU Groningen	eigenaar Varenius BV
C. The architectuurhistorica	RU Groningen	architectuurhistorica bij Adema Architecten

J.W. Frisostraat 1
8933 BN Leeuwarden

administratie
t (058) 233 79 30

e-mail
husenhiem@husenhiem.nl

www.husenhiem.nl

bank
NL48 BNGH 0285 0223 50

te *herbenoemen,* als lid van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit:

H. Goudswaard stedenbouwkundige	TU Delft	eigenaar stedenbouwkundig adviesbureau Roenom
B. Zantman architect	TU Delft	architect/eigenaar Zantman Architecten
S. Stienstra architect	TU Delft	adviseur ruimtelijke kwaliteit hûs en hiem
W. Kingma architect	TU Eindhoven	adviseur ruimtelijke kwaliteit hûs en hiem

te *benoemen,* als nieuw lid van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit:

F. Hoekstra architect	TU Delft	architect VMEZ Architecten
A.-G. de Vries architect	TU Delft	managing partner DNA-BOX
S. Gall stedenbouwkundige	TU Delft	directeur maatschap Atelier Quadrat
A. W. Siebenga burgerlid	NH Leeuwarden	kwartiermaker Ús Koöperaasje
A. Bruijn restauratiearchitect	TU Delft	architect Holstein Restauratie Architectuur

hûsenhiem

welstandsadvisering en monumentenzorg

K. Holstein restauratiearchitect	TU Delft	architect Holstein Restauratie Architectuur
M. van der Heiden architectuurhistoricus	RU Groningen	adviseur MVDH Cultuur- en Architectuurhistorie

J.W. Frisostraat 1
8933 BN Leeuwarden

administratie
t (058) 233 79 30

e-mail
husenhiem@husenhiem.nl

www.husenhiem.nl

bank
NL48 BNGH 0285 0223 50

Voorgesteld wordt de hierboven vermelde personen per 1-1-2022 te ontslaan, respectievelijk te (her-)benoemen.

Hoogachtend,

namens het Dagelijks Bestuur van
hûs en hiem

H. de Haan, voorzitter,

voor deze,

p/a

M.A. Visser, secretaris/directeur

Bijlage: overzicht beknopte CV's nieuwe (externe) commissieleden

hûsenhiem

BIJLAGE bij brief december 2021

Het Dagelijks Bestuur draagt de volgende personen voor als nieuwe leden van de adviescommissie.

Foppe Hoekstra (1979) is na zijn afstuderen in 2003 als architect aan de TU Delft, na een aantal jaren gewerkt te hebben als architect in Rotterdam, in 2012 aan de slag gegaan bij Van Manen en Zwart (VMEZ) Architecten in Drachten. Foppe is al jaren bekend met hûs en hiem en wil graag zijn expertise in de adviescommissie inzetten.

Anne-Greet de Vries (1980) is na haar afstuderen in 2006 als architect aan de TU Delft in projectmanagement functies in de gemeente Amsterdam aan de slag gegaan. Zij is verantwoordelijk geweest voor veel bouwprojecten. Haar ervaring met de Amsterdamse Commissie voor ruimtelijke kwaliteit wil ze nu graag inbrengen in hûs en hiem. Haar 'roots' en haar toekomst liggen in Fryslân.

Stefan Gall (1954) is na zijn afstuderen in 1984 aan de TU Delft ingeschreven in het register als architect, stedenbouwkundige én landschapsarchitect. Sinds 1992 is hij mede-eigenaar van Atelier Quadrat in Rotterdam. Hij heeft veel publicaties op zijn naam staan en een goed gevulde prijzenkast. Heeft 'kennis, kunde en ervaring' om de ruimtelijke ontwikkeling van Fryslân te inspireren en kan op verschillende posities in de adviescommissie worden ingezet.

Almar Wimer Siebenga (1963) heeft na zijn studie bedrijfseconomie (1986) aan de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden vervolgstudies in binnen- en buitenland (managementopleiding en MBA aan Universiteit Glasgow) gedaan. Heeft bij diverse bedrijven in management- en directiefuncties gewerkt. Is 'verbinder en verbeteraar' en betrokken bij verschillende projecten op het gebied van de energietransitie in Fryslân. Vanuit dat perspectief een welkome aanvulling als burgerlid.

Anna Bruijn (1992) heeft een master Architectuur aan de TU Delft gedaan (2018) met als afstudeerrichting erfgoed en architectuur. Zij zet haar ontwerpvermogen het liefst samen met opdrachtgevers in om de cultuurhistorische waarden van monumentale gebouwen te verbinden met de hedendaagse gebruiker.

Kor Holstein (1960) is in 1987 afgestudeerd aan de TU Delft in de richting restauratie & architectuur. Na een aantal jaren in Londen als restauratiearchitect werkzaam te zijn geweest, is hij al sinds 1995 onder eigen naam gevestigd als restauratiearchitect in Groningen.

Marieke van der Heiden (1971) is in 1997 in kunst- en architectuurgeschiedenis afgestudeerd aan de Rijksuniversiteit Groningen. Is een aantal jaren lid geweest van de commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Cultuurhistorie van Provincie Drenthe. Weet dat integraliteit een absolute voorwaarde is om te komen tot afgewogen adviezen.

samenstelling centrale adviescommissie 2022

				(*)
dhr	Foppe Hoekstra	architect	lid	A
mevr	Anne-Greet de Vries	architect	lid	B
dhr	Jan Nauta	architect	lid	B
dhr	Tom Smits	architect	lid	A
dhr	Theo Hoek	stedebouw	lid	B
mevr	Ellen Marcusse	stedebouw	lid	A
dhr	Arnoud Garrelts	landschap	lid	A
mevr	Berte Daan	landschap	lid	B
dhr	Kor Holstein	restauratie	lid	B
mevr	Anna Bruijn	restauratie	lid	A
dhr	Dave Wendt	architectuurhistorie	lid	A
mevr	Marieke van der Heiden	architectuurhistorie	lid	B
dhr	Almar Wimer Siebenga	burger	lid	A
dhr	Gerrit Terpstra	burger	lid	B
dhr	Stefan Gall	arch/stedeb/landsch.	lid	B

(*) Er zijn twee teams van de commissie (A en B) die beurtelings bijeenkomen

dhr	Bart Zantman	architect	reservelid
mevr	Karin Couwenberg	architect	reservelid
dhr	Hylke Goudswaard	stedebouw	reservelid
dhr	Joram Plantenga	landschap	reservelid
mevr	Christel Snoep	landschap	reservelid
mevr	Claudia Versloot	architectuurhistorie	reservelid
dhr	Reitse de Vries	architectuurhistorie	reservelid
mevr	Tonny Huisink	burger	reservelid
mevr	Sybrig Kromkamp	burger	reservelid

Tevens zijn alle adviseurs van hûs en hiem commissielid.